[illegible]

[illegible] oribus
[illegible] opus libro usque
[illegible] gri laurency de fra
[illegible]

Summa ostiensis liber 5 et 6tus.

N. Inv. 1203.

לאו הניתק לעשה ועמד כדי
לפנחס משמיה דרבא כשעשה
תשובה הכא נמי כשעשה תשובה
וכשעשה תשובה מאי בעי גביה
ובעי ליה להדריה לא הספיקו
להחזיר עד שמת. מיתיבי
הגזלנין ומלוי בריבית אעפ״י שגבו
מחזירין גזלנין ממאן וגבו או גזול
גזול ואי לא גזול גזלנין קרית להו
ואלא מאי גזלינן מלוי ריבית ושמ׳
מחזירין מחזירין תנאי היא דתניא
לנחמיה ור׳ אליעזר בן יעקב פוטרין את
המלוה ואת הערב מפני שיש בהם
קום עשה לאו דאמ׳ להו קומו והב
והדרו מכלל דת״ק סבר לאו כגון
והלוי בגזלנין לא ואלא מאי קום
עשה לקרועי שטרא מאי קסבר
אי קסבר שטר העומד לגבות כגבוי
דמי ואעבדוה לאיסורייהו אי לאו
כגבוי דמי לא עבר ולא כלום לעול

מלוה ללוה א״ל אביי לרב יוסף כללא
היא דהרי סיפא בסיפא דבדיניהם מו׳
מוציאין מלוה למלוה ובדינינו אין מ׳
מחזירין ממלוה ללוה א״ל אמרי אינהו
בתורת פיקדון אתא לידייהו א״ל רבינא
לרב אשי והרי משכנתא בלא נכייתא
דבדיניהם מוציא מלוה למלוה ובדינ׳
אין מחזירין ממלוה ללוה א״ל אינהו
בהורדה ובנייתא אתא לידייהו אלא כל
שישנו בדיניהם דקאמ׳ רב ספרא מאי
היא כל שישנו בדיניהם מוציאין מלו׳
מלוה למלוה ובדיניהם מחזירין מ׳
ממלוה ללוה ריבית קצוצה ובדר׳ אלע׳
כל שישנו בדיניהן אין מוציאין ובד׳
ובדיניהם אין מחזירין ריבית מוקדמת
וריבית מאוחרת. מעד לקח
הימנו חיטים כו׳ דכוותיה לך
מאי הוי והתניא אין פוסקין על הפירו׳
עד שיצא השער יצא השער פוסקין
ואעפ״י שאין לזה יש לזה אמ׳ רבא מהי

ואי קום עשה

Sanctanus

I

בריבית דבר' חייא א"ר יש דברים שהן מות'
מותרין ואסורין מפני הערמת ריבית
כיצד אמ' לו הלויני מנה אמ' לו מנה אין לי
חיטין במנה יש לי שאני נותן לך נתן
לו חיטין במנה וחזר ולקחן ממנו בעש'
בעשרים וארבע סלע מותר ואסור
לעשות כן מפני הערמת ריבית הכא
נמי כיון דא"ל הלויני שלשים דינר' ל'
וא"ל שלשי' דינר' אין לי חיטין בשל'
בשלש' דינר' יש לי שאני נותן לך
נתן לו חיטין בשלשים דינר' וחזר
ולקח הימנו בדינר זהב דהוי יתיר לא
חמרא דיהב ליה בשלשים דינר' פירא
הוא דקא שקיל מיניה ולית ביה ליה
ולא כיון דלית ליה חמרא ודייי משק
שקיל זוזי מיחדי בריבית א"ל רבא
ואי הכי תן לי חיטיי דמי חיטיי מיב'
מבעי ליה תני דמי חיטיי שאני מוכ'
מוכרן שמכרתם לי מיבעי ליה תני ל'
שמכרתם לי הרי חיטיך עלי בשלשי'

שאני רוצה למוכרן ולוקח אני בהן יין כ'
אמ' לו יין יש לי שאני נותן לך צא ועשהו
עלי כשער של עכשיו והגיע זמן שמו כ'
למוכרו אמ' לו תן לי ייני שאני מוכרו
ולוקח אני בו שמן אמ' לו יש לי שמן כ'
שאני נותן לך צא ועשהו עלי כשער
של עכשיו כולן יש לו מותר אין לו אס'
אסור אמ' רבא שמ' מדר' יוד שעיא תלת
שמ' מעבירין מלוה עלגבי פירות ולא
אמרינן דלא בויסריא הכא לידי ושמ'
הדא דיש לו ושמ' איתא לדר' ינאי דיומ'
מה ליהן ומה לי דמיהן אמ' רב
עושין אמנה בפירות ואין עושין אמנה
בדמי יב' ודר' ינאי אמ' מה ליהן ומה לי דמיהן
מיתיבי וכולן יש לו מותר אמ' רב
הונא אמ' רב בשמשך אי בשמשך צריכ'
למימר ולא שיחד לו קרן זוית ושמו'
אמ' הא מני ר' יהודה היא דאמ' עד אחד
בריבית מותר דתניא הרי שהיה נושה
בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר

In nomine domini amen. Incipit summa de casibus ad honorem dei compilata per fratrem Astexanum de ordine fratrum minorum. Ubi premittitur littera eiusdem fratris ad dominum Iohannem Gaytanum sancti Theodori dyaconem cardinalem et post capitulum immediate littera eiusdem domini qui recepit summam missit ad supradictum fratrem.

Reverendo in Christo patri et domino domino Iohanni Gaytano de Urbe divina providencia dignissimo sacrosancte Romane ecclesie sancti Theodori dyacono cardinali frater Astexanus de Ast de ordine fratrum minorum eius humilis servus reverenciam pariter et recommendacionem in domino debitam et devotam. Cum iam elapso multo tempore benignitati vestre placuit me ad perficiendum collectionem quam inchoaveram de casibus vestris litteris exhortari. Ecce reverende pater et domine vestram dignatiuam exhortacionem reverenter suscipiens et auctoritatis vestre sublimis favore adiectis suscepi collectionem eandem cum auxilio dei prout est ei inspirare michi placuit et tenuitas mea sufficit et potuit consummavi. Dignemini igitur eam vobis attributam et ascriptam humiliter ipsam prudencie vestre committo examinanda corrigenda supplenda et si vestra discrecio iudicaverit in noticiam aliorum publica deducenda, quam prima pro semper et pariter in omnibus ad vestra beneplacita et mandata valeat semper perclaritas magnificencie vestre ad dei honorem et ecclesie sue sancte edificacionem. Data Ianue anno domini M° CCC° XVII°.

Incipit littera predicti domini cardinalis ad supradictum fratrem.

Venerabili et religioso fratri in Christo amico karissimo fratri Astexano de civitate Astensi ordinis fratrum minorum Iohannes miseratione divina sancti Theodori dyaconus cardinalis salutem et pure dilectionis affectum. Librum vestri operis quippe laudabile quod nobis vestra puericitas destinavit leto vultu iocundoque corde recepimus, cuius compositio adeo per se commendat actorem quod aliene laudis commendatore non eget. Ostenditur namque scientie in eius lectore profunditas ingenii, in ipsius examinatore subtilitas ac verborum in ipsius compilatore maturitas demonstratur. Et quamvis non sine multa ipsius laude opus extollitur commendacionis et velud bonus homo de bono thezauro suo profert bona ad dei laudem ac utilitatem publice incrementum. Dignus ergo in domino laudibus vestre laudamus bonitatem multiplicis claritate que sic lucere nititur omnibus quod presentibus se exhibet et futura. Et nos vestram propter dilectionem vestre gratiarum plenas referimus actiones toto cordis affectu quod prout vestri possimus offerentes etc.

Sequitur prohemium libri

Bonorum laborum gloriosus est fructus. Sapiencie III°. Nullus autem labor est illo labore melior qui animarum saluti proficiat unde et tali labore filius dei in persona propria laboravit. Iohannis IIII° capitulo. Ubi dicitur Iohannes: laboravi sustinens, quod quidem cum in assumpta humanitate gessit dixit et sustinuit pro salute humani generis fecit. Luce XIX° venit filius hominis querere et salvum facere quod perierat. Huius ergo laboris potissime gloriosus est fructus quia proprie dominice fruitionis est meritorius. Consistit autem huius labor in exemplo sancte vite et verbo sane doctrine. Matthei V° qui fecerit et docuerit hic magnus vocabitur in regno celorum. Ego autem frater Astexanus de ordine minorum minimus fateor ad talem laborem me tam sanctitate vite quam sanctitate sciencie minus ydoneum esse, sed tamen cupiens complere penuriam mee ut sit saltem in modico perditus fructus gloriosi possem particeps fieri exemplo Ruth paupercule moabitidis in congregandis aliorum agros doctorum scilicet magnorum scripta studendo diligenter, oportuno tempore per plures annos compilavi quasi spicas aliqua magis utilia de omni materia conscienciam fratre scripture continentem

deus dedit et exiguitas mea valuit, breviando, collecta in unius summe
per octo libros distincte seriem ordinavi, persuasus modo vero exhortatione venerabilis
patris et domini summi penitentiarii incorrati et etiam
plurium bonorum fratrum ad modum in titatus
excepi scilicet dicta collectione illa tamen que pertinebant
ad consilium in foro conscientie tenendum
extraxi. Et si que alia puta de virtutibus
vel aliis inserui illa gratia continuande
materie vel maioris evidentie breviter
annotavi atque in summe modum summam
in decem capitulis deo auxiliante complevi
primus igitur scolarum si qua utilia si qua
laudabilia si qua bene dicta in ipsa reperiat
deo largitori bonorum omnium et venerabilibus
antecessoribus meis doctoribus
ex quibus accepi et precipue domino priori
nato correctori eius attribuat et gratias
uberiores fideliter agat, pro me vero quod
et si parum de meo ibi possui laborem
tamen in credibile aliorum dicta colligendo
et ordinando pro tali apud deum intercedat
ut meo sudori, vicissitudinem in celesti
patria misericorditer reddat. Sciendum autem
quod doctores venerabiles ex quorum scriptis
collectionem predictam assumpsi in parte scripta
de ordine meo fuerunt multi, precipue isti
scilicet frater Alexander de Anglia qui quando ingressus
fuit ordinem erat magister legens actu
sacra scriptura parisius super omnes tunc
sui temporis famosus, frater Bonaventura etiam
famosissimus tempore suo qui fuit multo tempore
minister generalis et postea cardinalis, frater
Gwillelmus Anglicus de Marra, frater Gwalterus
qui fuit episcopus pictaviensis, frater
Ricardus de media villa, frater Johannes
Scotus famosissimus et subtilissimus, frater
Alexander de Alexandria qui fuit etiam
minister generalis qui ut distinguatur ab
Alexandro tuguonimo Lumbardo et a
sic primi tuguonimo Anglico. De alio
autem ordine fuit dominus scilicet de ordine predicatorum
frater Thomas de Aquino etiam
famosissimus, et frater Petrus de Tarantasio qui fuit etiam papa. Aliqua etiam
accepi de quolibeto magistri Henrici de
Gandavo. Doctores vero iuris Canonici ex quibus plura sumpsi fuerunt
etiam isti scilicet Bernardus compilator apparatus
ordinarii decretalium. Innocentius papa
quartus qui fecit apparatus decretalium. Hostiensis.
Goffredus quorum utrumque fecit summam
et apparatum. Gwillelmus Durandi qui fecit
speculum iudiciale et repertorium. Garsias
qui fecit apparatum super sextum decretalium. Johannes
Andree qui fecit apparatum super
sextum decretalium. Bartholomeus Brixiensis qui
fecit apparatum super decretum. Raymundus
et Rodoricus qui fecit apparatum super
summam Raymundi. Attendendum
autem quod quando hic allegatur glosa vel Goffredus
simpliciter non nominando summam vel apparatum
eius debet intelligi quod illud ad quod
allegatur in eius summa ponitur. Item quando
allegatur glosa vel Goffredus vel Raymundus et non
exprimitur summe locus in quo ponitur id
ad quod allegatur intelligi debet quod ponitur
in eodem titulo summe sue in quo titulo
ponitur in hac summa. Sciendum etiam quod
in allegando glosas Bernardi sepe
apposui aliquam litteram alphabeti ut
significetur per eam quod illa glosa obtinet
illum numerum inter glosas eiusdem
capituli quotum numerum obtinet illa littera
inter litteras alphabeti. Nonnulla etiam
accepi de summa Azonis et de summa
Rolandina notarie et apparatu eius. Et
de instituta et apparatu eius et de tabula
iuris fratris Johannis Saxonis de ordine
minorum. Notandum insuper ad maiorem
evidentiam quod hec collectio sive summa
decem capitulis distincta in octo libros partiales
non immerito scilicet in vicem in magnitudine
excedentes ut id quod lator quesierit
in venire facilius possit. In primo quorum
agitur de divinis preceptis. In secundo de virtutibus
et viciis. In tertio de contractibus
et voluntatibus ultimis. In quarto

de sacramentis in communi et in speciali de bap-
tismo confirmatione et eukaristia. In iiiio de pe-
nitentia et unctione extrema. In vo de
ordinibus sacramento. In vio de censura eccl(esi)a(stica)
nione (?) tunc intelligitur prima excommunicationis inter-
dicti et suspensionis et depositionis. In viio
de matrimonio. Et prosequitur ad eandem (?)
totius operis. De significationibus voca-
bulorum ubi etiam traditur modus allegandi
iura canonica et civilia in voluminibus
iuris corporis. Deinde sequitur ordinatio
titulorum decretalium et librorum legalium
secundum ordinem alphabeti. Significatur ergo
ibidem sub quo sit tituli decretalium de
quorum materia agitur in hac summa. Quam-
libet autem librorum horum divido in
plures titulos. et quilibet titulus
iterum in pluribus divido in plures articulos.
Articulis vero continet aliquas plures que-
stiones et plura notabilia. Illa enim
que traduntur ibi ponitur alii primo modo
questionis (?) alio primo modo notabilis. Et
primo quando ibi questio aliqua apponitur
questio sic quia statim in mente responsio sequitur.
Et deinde quandoque aliquid contra responsionem
apparens dubitatio breviter removetur
pro confirmatione vero responsionis sunt auctoritates
aliquid vel ratio vel [illegible] nus aliquid adducuntur
sed multiplicatio auctoritatum vel minimum vel
rationum brevitatis gratia vitatur nisi
forsan materie difficultas hoc
requirat sicut hec omnia clarius in sua
parte poterunt signari lectori. Adhuc mo-
neo ut in principio tituli semper prima
littera fiat magna littera de minimis et la-
zulo et in principio cuiuslibet articuli
nisi forte primum fiat paragraphus in si-
gnis sunt duplex tamen aliquis flori-
bus ut initium articuli facilius discernatur
questiones vero principales et nobilia princi-
palia a capite linee inchoantur et
in earum initio fiat paragraphus simplex
ita quod sit ultra lineam protensa in me-
dio per longitudinem columpne et si opor-
teat alias fieri paragraphus in

principio linee infra predictam lineam
fiat et fiat paragraphus semper ubi est
signatus in exemplari etc.

Tituli summe huius libri in quo agitur de
sacramentis in communi et de tribus primis
sacramentis in speciali scilicet de baptismo de
confirmatione et de eukaristia sunt isti
qui sequuntur

De sacramentis in communi titulus primus

Expeditis per dei gratiam pro modulo
tenuitatis mee tribus partibus
summe prime scilicet prima de x pre-
ceptis et secunda de virtutibus et vitiis. Ultima (tertia de contractibus et voluntatibus ultimis.)
restat propter quantam partem eiusdem que
est de sacramentis in communi. Et primis
scilicet tribus sacramentis in speciali scilicet de bapti-
smo et confirmatione eukaristia. Circa primum
primo quid est sacramentum et in quibus
consistat. Secundo dato quod sacramenta consi-
stant non tantum in rebus sed etiam in verbis
de variatione verborum sacramentalium. Tertio
de numero et ordine sacramentorum nove
legis. Quarto de effectu ipsorum. Quinto
de ministris. Sexto de iteratione. Circa
primum sciendum quod ratione sacramenti no-
te de quo hic est intentio. sunt tria

magnus

Ad 9 p 9

.s. naturalis similitudo corporalis que sit aptitudi-
dinis representandi / actualis institu-
catio occulta vel expressa corporalis quia sit
ordinatio determinatam respectu eius
signati Et spiritualis sanctificatio corporalis
sit virtute efficiendi illud signatum /
Ter autem ista complectitur expresse dif-
finitio sacramenti quam ponit Hugo de
sancto victore libro primo de sacramentis parte 9. c. 2.
dicens quod sacramentum est materiale elementum
corporaliter sensibus oculis propositum / ex institutione
significans / ex similitudine representans / ex
sanctificatione aliquam gratiam invisibilem
conferens Sumitur autem in dicta diffini-
tione elementum pro quacumque re sensibili / o-
culis vero ibi ponitur pro quocumque sensu
Similitudo autem ponitur ibi non pro
similitudine participationis .s. eiusdem qualitatis
quia talis similitudo non posset esse
visibilium ad invisibilia sed pro similitudine
representationis .s. quadam proportionabi-
litate ut puta sicut se habet aqua ad la-
vandum sordes corporales sic gratia
ad spirituales Est autem hec omnibus sa-
cramentis tam legis nature / quam legis
scripte quam etiam legis nove quod consistat in re-
bus visibilibus invisibilem gratiam
significantibus Speciale tamen est sacra-
mentis nove legis quod consistat etiam in
verbis que sunt ordinata principaliter
ad sanctificationem Sanctificatio vero tantum est
per verbum dei et orationem ut thomas in 4°
vel magister sententiarum libro 4° di. j. dicit quod
sacramenta consistunt in duobus scilicet in
verbis et in rebus que etiam duo tan-
guntur in predicta diffinitione Nam res
tangitur ibi per hoc quod dicit materiale ele-
mentum / verba vero intelliguntur per hoc quod
dicit ex sanctificatione quia hoc fit per verbum
dei ut dictum est Requiritur etiam in
sacramentis sancta secundum Hugonem que secundum magni-
tudinem magni[illegible] pertinendi sunt sub re-
bus intentio etiam proferentis re-

quiritur que in verbis intelligitur Circa
secundum scilicet [illegible] variationem verborum
sacramentalium queruntur plura scilicet
utrum liceat variare verba determinata
in alia verba idem significantia Respondeo
quod non videtur secundum theologos subtilius
considerantes baptismus non esset Si
quis in nomine genitoris et geniti
baptizaret quia non est data vis illis
nominibus personas principaliter significantibus
dicta vero nomina licet personas suppo-
nat non tamen significat modo principali
sed potius notiones sive ex actus per-
sonarum scilicet patre et filio. Canoniste vero
canoniste ut Hostiensis Jo[hannes] dixerunt quod
si quis non predicto scilicet in nomine geni-
toris et geniti baptizaret baptismus
esset / tutius tamen esset quod bapti-
zaretur sub conditione Circa utrum additio vel
diminutio impediat baptismum Respondeo
circa omnes istas mutationes que possunt
in forma sacramentorum contingere duo possunt
considerari unum quidem ex parte eius qui
profert verba cuius intentio requiritur ad
sacramentum ut infra dicetur Et ideo si
intendat per huiusmodi additionem vel dimi-
nutionem alium ritum inducere qui non sit
ab ecclesia receptus non videtur perfici
sacramentum quia non videtur quod intendat fa-
cere quod facit ecclesia Aliud ex parte signi-
ficationis verborum cum enim verba ope-
rantur in sacramentis quantum ad sensum
quem faciunt oportet considerare utrum
per talem mutationem tollatur sensus verborum
debitus quia si sic manifestum est quod
tollitur veritas sacramenti Circa dimi-
nutionem secundo sciendum quod si diminuatur
aliquid eorum que sunt de substantia forme
sacramentalis tollitur debitus sensus
verborum et ideo non perficitur sacramentum
Vnde Didimus dicit in libro de spiritu sancto Si
quis baptizare ita conetur ut

bus de nobis p[ro]ditis p[otes]t mittant
s[ed] p[at]rem aut filium a[ut] sp[iritu]m s[an]c[tu]m si
p[er]fectione baptizabit Si aut[em] s[u]btra
hat[ur] aliq[ui]d q[uod] no[n] e[st] de s[u]b[stanti]a forme ta
lis diminutio talis no[n] tollit debi
tu[m] s[ensu]m v[er]bor[um] et p[er] q[uod] n[on] sacra
menti p[er]fector[um] sicut i[n] forma eucha
ristie que e[st] Hoc e[st] eni[m] corpus meum
si eni[m] s[u]btractu[m] no[n] tollit debitu[m]
sensu[m] v[er]bor[um] et ideo no[n] impedit per
fector[um] q[ui]bus possit [con]tinge[re] q[uod] ille q[ui]
p[re]mittit ex negligencia vel [con]temptu
peccet Circa addic[i]o[n]e[m] v[er]o [con]siderand[um]
est q[uod] [con]tingit aliq[ui]d apponi q[uod] est
corruptiuu[m] debiti s[ens]us puta si i[n]
aliq[ui]s dicat i[n] no[m]i[n]e p[at]ris maioris
et filii mi[n]oris sicut Ariani bapti
zabant et ideo talis addic[i]o tollit
veritate[m] sacramenti Si v[er]o sit talis ad
dic[i]o que no[n] auferat debitu[m] sensu[m]
no[n] tollit[ur] veritas sacramenti Nec
refert vtr[um] talis addic[i]o fiat i[n] p[ri]ncipio
medio vel fine Videtur no[n] Vnu[m] si q[ui]s
dicat Ego te baptizo i[n] no[m]i[n]e p[at]ris
o[mn]ipotentis et filii eius vnigeniti et
sp[iritu]s s[an]c[t]i paracliti erit veru[m] baptisma Et
simil[ite]r si q[ui]s dicat ego te baptizo
i[n] no[m]i[n]e p[atris] et f[ilii] et s[piritus] s[ancti] et b[ea]ta v[ir]go te
adiuuet erit veru[m] baptisma Et simi
l[ite]r si q[ui]s dicat Ego Io[hannes] baptizo [etc.]
S[ed] [contra] Circa id si dicat[ur] Ego baptizo
te in no[m]i[n]e p[atris] et f[ilii] et s[piritus] s[ancti] et b[ea]te v[ir]ginis
Videtur no[n] est baptismus q[ui]a d[icitu]r ...
cor[inthios] i° Nu[m]q[ui]d paulus p[ro] vobis crucifixus
est aut i[n] no[m]i[n]e pauli baptizati estis
R[esponsio] hoc veru[m] est Si i[n] no[m]i[n]e b[ea]te v[ir]ginis
intelliga[tur] baptizatu[s] sicut i[n] no[m]i[n]e
trinitatis quo baptismus [con]secrat[ur] talis
e[ni]m sensus [con]trarius e[st] v[er]e fidei et per
[con]seque[n]s tollet veritate[m] sacramenti Si no[n]
i[n]telligat[ur] q[uod] additu[m] i[n] no[m]i[n]e b[ea]te
v[ir]ginis no[n] q[uod] no[m]i[n]e v[ir]ginis aliq[ui]d
operetur in baptismo s[ed] vt eius

interc[e]ssio p[ro]sit bap[tiza]to ad [con]seruand[um]
gr[ati]am baptismale[m] no[n] tollit[ur] p[er]fectio
sacramenti S[ed] [contra] Circa id si aqua
oro distinguat[ur] [contra] forma[m] bap[tis]mi
Videt[ur] Scotus q[uod] no[n] est baptismus
q[ui]a distinctio no[n] pot[est] determinare al
tera[m] p[ar]tem et ideo d[icitu]r Si apponat[ur]
addic[i]o aliq[ui]d que n[on] expectat Vtrum
corruptio impediat effectu[m] sacramenti
Videt[ur] aut[em] est tanta corruptio
q[uod] no[n] manet idem sensus aliquo[m]o[do] aut
no[n] est tanta q[uod] no[n] maneat sensus [prim]o
a[c]co[m]modator[um] licet no[n] s[ecundu]m i[n]st[it]uc[i]onis
parte forma sicut patet i[n] [con]nexo bal
buciete q[uod] tam[en] intellig[itu]r e[st] co[n]g[ru]u[m]
s[ecundu]m p[ro]b[abi]l[ite]r Si dicet[ur] olli prolli et hic
est sacramentu[m] si fiat ex simplicitate
no[n] ex derisione sine p[ar]te an[te] sine p[ar]te
p[ost] vn[de] de [con]se[cratione] d[istinctione] iiij retulerit q[uod] si
[con]tingat aliq[ui]d infigendo lingua[m]
p[ro]p[te]r ignorancia[m] dice[re] i[n] no[m]i[n]e p[at]ris [etc.]
no[n] est baptizandus q[ui]a sanus e[st] s[ensu]s
Sed bon[um] Vtr[um] interruptio impediat
Videt[ur] si sit tanta interruptio v[er]bor[um]
q[uod] incipiat[ur] interdu[m] [con]tinuantur tol
lit[ur] sensus debitus et p[er] q[uod] veritas
sacramenti no[n] tam[en] tollit[ur] que e[st] ita
p[ar]ua interruptio q[uod] p[ro]ferentis no[n] au
fert i[n]tentio[n]e[m] et intellectu[m] S[ed] [contra]
Vtr[um] t[ra]nspositio impediat R[esponsio] si inu
tet sensu[m] loquentis q[uod] s[un]t ex[em]pli[gratia] or
dinis v[er]bor[um] impedit[ur] veritas sacra
menti vt si dicatur Ego p[at]ris et filii
baptizo te i[n] no[m]i[n]e sp[iritu]s s[an]c[t]i qua
ex vi ordinis talis est s[ensu]s ego q[ui]
su[m] p[at]ris et filii [etc.] s[ed] ex vi v[er]bor[um]
no[n] est sensus q[uod] ego baptizem te
sed aliquid in te p[ro] no[m]i[n]e p[at]ris [etc.]
Si aut[em] s[ensu]m locutionis no[n] varie[tur]
no[n] tollitur veritas sacramenti P[rim]u[m]
q[uod] p[ro]b[atu]r d[icitu]r q[uod] no[m]i[n]a et v[er]ba t[ra]nsposita
idem significant licet Ri[chardus] Atten
denda est etia[m] intentio si e[nim] fiat

✗ et h[ec] ad dico in no[m]i[n]e no[n] aa[?] nisi v[er]bi ... s[an]c[t]i
Et si dicat[ur] ego baptiso in te in no[m]i[n]e p[at]ris [etc.]
q[ui]a ex vi v[er]bor[um] no[n] e[st] sensus q[uod] ego baptizem
te s[ed] ad in te p[ro] no[m]i[n]e p[at]ris [etc.]

...[?] i[n]stitutore[m] p[er] impositio[n]e[m] ... ad baptismu[m] et hic no[n] e[st] sacra[mentum]

... [con]po[s]it[ionem] impediat lege in qua baptisat vel p[er] q[uod] impedimentu[m] in lingue

vt si p[er] q[uod] d[icitu]r bapt[izo] ... e[st] bapt[ismus] i[n] ... inte[r]ponat ... narrac[i]o[n]e[m] vel badat ad ... negoti[um] et p[ost] ... impleat

vt si baptis[ans] ... cepit actu[m] ... dicat ... ad ...

✝

tūsporto cōsimplicitate pue c̄dōis
dogmatizatōe nō valet ut p̄dictum
Innoc̄e ꝭ et p· 2ᵃ et rō ꝭnꝰ est qꝛ
ordo intelligit̄ ī ipīs rēbꝰ eo qꝛ
filius procedit a pr̄e et iō ita
nō optet cōsiūere ordinem ꝭ ꝭd
nōīa ꝑsōꝛ Si aūt fiat cōmutaōa
valet qꝛ variare formā cōtre nō
est bonū ❡ Circa tuū· ꝭ· iiij et
ordine sacramentoꝛ nō ē legi is
sciend̄ qꝛ sacramenta nouē legis
sunt vij ꝭ bapⁱꝰ confirma° eukarᵃ
p̄ma extrema vnctō ordo et ma-
trimoⁱᵐ Sunt enī ad medicandū
ī firmites spūales q̄ sic sunt vij
Est enī ī firmitas pene et culpe
Infirmitas culpe est tp̄x est enī
culpa origīalis ꝯtra qꝛ ē bapⁱꝰ
actualis mortalis ꝯtra qꝛ ē p̄nīa
actualis veīalis ꝯ qꝛ ē extrema
vnctō Pene aūt ī firmitas est
quadʳˣ ꝭ· ignorancia ꝯtra quā est
ordo in quo trad̄ dissimiēdi ꝑtas
Infirmitas ꝯ qꝛ est ꝯfirmatō malī
cia ꝯtra qꝛ est eukaristia et ꝯ-
fitꝭ ꝯflata Concupia ꝯ qꝛ est
matrimoⁱᵐ Hec enī q̄ᵃᵒᶻ ut dicit
Beda ꝯpecto nob ī flicta sūt
❡ Sciend̄ enī ꝭ· Ric qꝛ ꝑꝑ digne
recipienti ordine ꝯfertur· aliqua
illūiatō ꝯtra ignoranciā que est
ī ꝭōre rōne p̄cti origīalis tm̄ licꝫ
nō semꝑ appeat ī effc̄u ꝭōieꝫ illud -
cōm talem recepisse illa tam illu-
minatō totā illam ignoranciā nō
tollit sed minuit ꝭꝫ aūt qꝛ libet
p̄dcōꝛ sacramentoꝛ vnū sacramentū
ab vna ꝑfectōne finis sunt vᵃ dom̄
ꝭꝫ qua licet ī ipa gerant̄ plura
totū tamē qꝛ ibi gerit̄ ad vnū sig̃n -
dū et efficiend̄ ordinat̄ Primo
aūt ordinat̄ illa sacramenta que
respiciunt ꝯmt̄ oīs puta bapⁱꝰ

ꝯfirmatō eukaristia p̄nīa extrema
vnctō postea ea q̄ respiciunt spāᵃˡ
aliquos ut vltima duo ꝭꝫ ordo
et matrimoⁱᵐ Int̄ p̄ma vō quīqꝫ p°
ordinat̄ iᵈ qꝛ est sacramentū intra-
tū ꝭ· bapⁱꝰ vltimo illud qᵈ est
exeuntū ꝭ· extrema vnctō media sꝰ
progredientū Int̄ que p° ordinat̄
illud qꝛ ꝑtinet ad grē collate con-
ꝭuatōm ꝭꝫ ꝯfirmatō· ꝭ° illud qꝛ ē
ad eius augmentū et roboratoꝫ ꝭꝫ
eukarᵃ· t̄cō illud qꝛ est ad eius
ꝭ sit amissa reparatōm ꝭꝫ penitētia
Int̄ vltima vō duo p̄mo illud qꝛ
respiciat ꝑfcōs ꝭꝫ ordo· ꝭ° illud
qꝛ imꝑfcōs ꝭꝫ matrimoⁱᵐ Dubi
taret aūt aliqꝭ de aspꝑsōe aque
b̄ndc̄e an sit sacramentū pro eo
qꝛ est ꝯ p̄cta veīalia remedium
videt nō est sacramentū qꝛ ꝑ asp-
sōe aque b̄ndc̄e remittit̄ ve-
nialia ꝑ modū vniꝰ in q̄ᵘᵃˡ ꝭ· excitat
motū voluntatꝭ pue fuorem caitꝭ
ꝑ qꝛ fit remissio venialiū nō tāqꝛ
ꝑ̄ sacramenti Sacramenta vō signāt
rem sacra ut sacramentē· alij ꝑ virtute
sacramenti nō ꝑ modū vniꝰ Hec Ric
ꝭ.ⁱᵐ at tho· ī iiij° aqua benedicta
ordinat̄ dūtē ad tollend̄ ī pedimē-
tū datur ꝯtra nequiciā demonū et
venialia et oīe qꝛ pt impedire sa-
cramentoꝛ effc̄m vn̄ nō ē sacramentū
sed q̄dā sacramentale qī dispō q̄dam
ad sacramenta ❡ Et nō qꝛ cū aqua be
nedcā nō addiᵉ aque b̄ndc̄e fit
ꝭ.ⁱᵐ bon̄ ī iiij ben̄ di· q̄ dōe et ꝯ'ꝗ· v·
tota b̄ndcā et id̄ ē de oleo nō co
secrato ꝯᵒ· de con̄ ecc· qꝛ ī dubijs
Et id̄ dicit tho et pe ❡ Dubitaret
eciā aliquis de inuncto vtrū sit sa
cramentū cū valeret̄ cont̄ sacramentū
iniciatiūi Responᵒ qꝛ licet quidam

similitudine ad res sacras inditum
scilicet est quedam contestatio per quam sacrum
et consistit de ministerio esse sacramentum
non eadem ratione quia inter loquimur de sa
cramentis nisi equivoce sumpto nomine
sacramenti vel analogice scilicet secundum
diversam similitudinem ad aliquod unum quod est
res sacra sicut tactum est. ¶ Circa quartum (Quartum)
scilicet effectum sacramentorum sciendum quod
effectus sacramentorum non solum est duplex
vel multiplex scilicet gratia et character faciens ad
quod principaliter ordinantur. Illius sacramentis
preambulus et dispositus et ordinatus
ad ulteriorem perfectionem scilicet gratiam gratum
facientem et iste dicitur caracter vel aliquis
ornatus anime in sacramentis in quibus non
imprimitur caracter. Dicuntur autem sacramenta
causare duo predicta scilicet bonum non quod
faciant ea in anima sed quia virtus dei
suscipientibus sacramenta assistit ad infundendum
illa cooperatione sua cuius virtute. Qui
crediderit et baptizatus fuerit salvus erit. Unde
dicit Augustinus de con. di. iiii. c. vii. quod spiritus sanctus
operatur intrinsecus ut valeat medi
cina que consideretur extrinsecus. As
serit etiam ad hoc tractans dicta in vita
passionis Christi id est Xpisto. v. in similitudine
sanctificationis ade dicit glosa. cum de latere Christi
profluxerunt sacramenta scilicet aqua ablutionis
et sanguis redemptionis per que salvata
est ecclesia et specialiter de baptismo sicut de
con. di. iiii. prope et contra. de bap. maiores
ecclesie. ¶ Si queratur quid sit caracter
dicitur sic accipitur. Dicendum quod secundum quod elicitur ex
concordantiis doctorum caracter est quoddam spirituale
signum anime [illegible] divinitus impressum
sive consignatum quod est dispositio ad gratiam
dispositum a deo eius gratia et filiis
consignata tamquam populi dei secundum fidei
statu distinctivum reddens homines
similes ipsi spirituali actui conformantium

eius qui sit ministratio vel receptio sacramentorum (et indelebile)
inferiori principaliter. Unde Augustinus
sacramento semel imposito numquam eo
quis carebit. Sic autem unum non est nisi
per sacramentum id est preceptum aliquod preceptum
circa recipientem. Quia vero ut dictum est ca
racter est signum distinctivum populi dei
secundum statum fidei ideo vero in imprimitur tamen
in sacramentis recipientibus dicit in materia
fidei statum. Triplex est autem status fidei
in ecclesia militanti et secundum hoc est triplex
distinctio secundum in capitulo per quos totus
capitulus ab illo capitulo secunda specialis
militie applanatus tertia specialissima di
rigitur. Prima respicit statum fidei ad
defendendum contra adversarios vel etiam
se gubernandum et per caracterem confirma
tionis caret se ipso confirmandum et sic fit
per caritatem confirmationis etiam statum fidei
multiplicandum in aliis et docendum et hoc
fit per caracterem ordinis. Prima est
bonorum communis seu fidelium ab infi
delibus. Secunda fortium ab infirmis. Tertia
clericorum a laycis. Sicut habes. ¶ Circa quintum (Quintum)
scilicet ministros sacramentorum queritur pluralia
utrum probitas ministri operetur efficacie
in sacramentis. Videtur quod sic. Quedam enim sunt
de substantia sacramenti et si omissa sacramenta
evacuat quedam vero de congruentia et si
si omittitur non evacuat. Bonitas vero (non ea que sunt de substantia)
ministri de congruentia est non de substantia. Si
potest esse etiam. Bonitas vero ministri
in tanta est. Ideo si deest non est minus
sacramentum. Unde Augustinus super Io. quo? Si
que videris et credis in quid tibi
faciat minister malus ubi bonus est
dominus. Et sicut de con. di. iiii. bap. 9
et sic est contra. c. di. c. Romanus et
iiii. c. sequentibus et pluribus aliis. Utrum
sanctitas ministri operetur aliquid ad effectum
sacramenti. Hoc est querere utrum sanctior
minister meliorem effectum sacramenti faciat

videtur quod non. Unde Augustinus super Iohannem tractatu quinto et habetur de consecratione di. iiii. Cum baptizat, non datur ibi quid nisi per baptismus; per ipsas res ministros hoc etiam idem probatur de pluribus aliis ex eisdem di. Certum tamen quod in sacramento quedam sunt substantialia et in hiis non plus valet operatio boni ministri quam mali quia deus ibi operatur ut actor, homo ut minister. Quedam vero non sunt substantialia ut sacramentalia scilicet orationes et exorcismi et in hiis potest valere sanctitudo et bonitas ministri et hec partibus non prosunt [?] ministrantium ad aliquos effectus accidentales sacramento non essenciales secundum pe. et ric. vel dicas quod id quod est effectus sacramenti non impetratur oratione ecclesie vel ministri sed solum merito passionis Christi cuius virtus operatur in sacramentis ut dictum est. Unde effectus sacramenti non datur melior per ministrum meliorem, aliquid tamen amplius impetrari potest recipienti sacramentum per devotionem ministri. Non tamen minister operatur sed impetrat operando. Adeo sancti eciam alii baptizando inveniuntur optinuisse hiis quos baptizabant sanitatem corporis ut sanus [?] pluries constat de mundatione lepre. Hec ex hosti. Utrum malus peccet dispensando sacramenta videtur quod non quia aliquis in agendo peccat ex hoc quod operatur non secundum quod oportet ut patet per philosophum in li. ethicorum. Est autem conveniens ut ministri sacramentorum sint iusti quia ministri debent domino conformari secundum illud Levitici xix sancti estote etc. et ideo non est dubium quin mali exhibentes se ministros dei et ecclesie in dispensatione sacramentorum peccent. Et quia hoc peccatum pertinet ad irreverentiam dei et contaminationem sacramentorum quantum est ex parte ipsius hominis peccatoris, licet sacramenta secundum se incontaminabilia sint, consequens est quod tale peccatum sit mortale ex genere suo. tho. Utrum malus minister

cum offertur puer baptizandus in periculo mortis cuius erat presbyter proprius videtur ut infra ubi agitur de hiis que requiruntur ex parte baptizantis. Utrum percipiens sacramentum a malo ministro peccet videtur: ille qui ad sacramenta accedit percipit quoddam sacramentum a ministro ecclesie non in quantum est talis persona sed in quantum est minister ecclesie et ideo quamdiu ab ecclesia ministratio ei toleratur ille qui ab eo percipit sacramentum non communicat eius peccato sed communicat ecclesie que tamen ministrum exhibet. Cum vero nec peccat ille nisi forte per actionis communicando eius peccato vel consentiendo per hoc quod ipso faveat ei vel foveat eum in peccato. Unde esto dato quod malus presbiter peccet sacrificium conficiendo, non tamen oportet quod servientes vel petentes ab eo eius [?] potest tamen [?] peccet. Potest dici duo: primo quia non potest esse tantus [?] quod ille potest in peccato mortali animam suam operetur ministerium in sacrificatione in primis [?]. Secundo quia petit quod minister ecclesie qua sacramenta a presbitero recipere debet. Nec presbiter hoc cogit vel inducat eum ad peccandum quia ille reddere potest non peccando quod debet. Si vero ab ecclesia non toleratur puta cum degradatur, suspenditur vel excommunicatur, peccat qui ab eo percipit sacramentum, quia communicat peccato ipsius nisi tamen in necessitate ab eo percipiet baptismum. Hec de tho. et pe. Utrum angeli possunt esse ministri sacramentorum videtur ut supra dictum est tota virtus sacramentorum a passione Christi derivatur que est secundum quod homo, cui in natura conformantur homines non angeli, sed secundum passionem dicitur ab angelis minoratus ut patet hebr. ii. Et ideo ad homines pertinet dispensare sacramenta non ad angelos

Sciendum autem quod sicut potestatem suam non alligavit deus sacramentis quin possit sine sacramentis effectus sacramentorum conferre ita etiam potestatem suam non alligavit ministris ecclesie quin etiam angelis possit virtutem ministrandi conferre in sacramentis et quia boni angeli sunt ministri veritatis si aliquid a bonis angelis sacramentale ministerium perficeretur ratum crederem / certe esset quoniam debet constare si voluntate divina sicud quedam templa dicuntur ministerio angelorum consecrata. Si vero demones qui sunt spiritus mendacii aliquod sacramentale ministerium exhiberent non esset ratum crederem tamen.

Penitentie et fide utrum requiratur in ministris sacramentorum vide in ubi agitur de sacris que requiruntur apte baptizandum.

sexto. Circa vi scilicet iterationem sacramentorum queritur primo utrum iterari possint. Videtur quod tria sacramenta penitus iterari non possunt nec debent scilicet baptismus et ordo i. q. i. quod quidam in principio / similiter confirmatio / de con. di. iiii. dictum est et c. de homine / quia non possunt / ideo iniuriam facit qui iterat / quia non debet et ideo qui scienter iterat irregularis fieri peccat. Reliqua vero quatuor iterari possunt scilicet matrimonium xxxi. q. i. aperuit et c. sequentibus similiter eucharistia de con. di. ii. cottidie et c. similiter penitentia extra de penitentiis et re. omnis / similiter extrema unctio q. v. di. illud. Ratio autem horum est quia nullum sacramentale nec sacramentum compleat effectum perpetuum debet iterari quia ostenderetur sacramentum non fuisse efficax ad faciendum illud effectum et sic fieret iniuria illi sacramento i. q. i. Sacrum autem quod habet effectum non perpetuum potest iterari sine iniuria ut effectus perditus iterato recuperetur quia ergo tria prima effectum habent perpetuum scilicet imprimunt enim caracterem indelebilem in anima quin ex quo semel imprimitur amplius non potest imprimi et iste effectus prius sine quo nichil fit est perpetuus ideo nec possunt nec debent iterari et quia etiam sic statuit dominus unde si aliquis resipisceret non esset rebaptizandus nec reordinandus nec reconfirmandus.

Verius autem est in aliis quatuor sacramentis probatur et diversitas ab Aug. xxxii. q. vii. Liceat et i. q. i. quod quidam. Quidam autem dicunt quod nullum sacramentum est iterandum proceris facit Aug. dicens nulli sacramento est iniuria facienda ergo nullum sacramentum est iterandum quia de tali iniuria loquitur de con. di. iiii. Conditum. Concordando vero potest dici sine premissa quod sacramentum iterari potest intelligi dupliciter uno modo respectu eiusdem persone et sic verum est quod supradicta iiii sacramenta possunt iterari quia ab eodem possunt pluries sumi alio modo respectu eiusdem effectus et sic verum est quod nec etiam illa iiii iterari debent. Si enim iterantur ad eundem effectum in numero ad quem prius fuissent sumpta nec collata fieret ipsis iniuria. Sed si prius fuissent ab effectu suo vacua nec tamen semper sequantur suum effectum nisi aliquid ex parte sumentis impedimentum / iterari tamen possunt ab eodem ad effectum novum sine iniuria sacramenti ratione predicta. Quid est per iterato conferentes baptismum videtur quod scienter aliquem rebaptizant scilicet host. titulo de apostatis, si sunt clerici est scilicet cano. deponendi ar. de con. di. iiii eos quos et c. qui bis. si sunt laici est excommunicandus et pena commini plectendus ut ibidem / nec possunt ordinari unde et acolitus quod ministerio prebuit scienter pro rebaptizanti si presbyter sit non debet ad ordines promoveri nisi religionem intret ubi sanctioris religionis potest

secu dispensat. Si vo sit occultu
cu de peto pviam egerit p monici
sit eps de apostac ex licatu Si vo
rebaptizavit ignoravit ignorancia
facti exhibita debita diligencia omnio
excusat, si aut iuris no excusatur
q talis ignorancia i talibz non ex
cusat Secdm vo l. vi q rebaptizat
est si sit laycz decapitandz. si vo
sit pbr est tamqz i dignz sacdocio
deponendz C. ne sctm bap. itet. l. j.
Sz nec est pena pisipiet iteato bap
videtur s. l. vi esse decapitadz ut
i pdca l. S m vo canon q sponte
ul coacte cditonalit sunt rebap
tizati no pnt pmoni et idem in
tellige si ignoravit et p ea ea sci
venit fatu sunt l. di confirmandu
et i q vij i qualibet h sunt ante
statuta ppt reverencia sacrament et i
detestacoem i m als i iuriancium sa
cramto isitu tam clericali dent isti
vinci et sic retinebunt pvilegiu clicale
di. viij dcm deg. di v. dcm Sz in ac
ignoravit sunt rebaptizati sic i dcm
sit de pvis ul coacti absolute pnt
pmoveri demu sm aliquos quos bus
est hoc. Secdm vo alios de dispensacoe
epi et hoc est tucius s. gof. et j. q.
iij. placuit dentresb hctur. deg. di. iiij.
eos quos Obmiac tam pdcis v
degr. di. iiij qui bis ubi dz Si quis
est ignorat rebaptizatz no i dig et
pco penite sed tam vivis et no pt
pmoni nisi ncitas magna cogat
hostis s. bar hoc intellig de igno
rancia iuris que no excusat et dz
q talis no indiget pcocs peitere
supplet vnu tam est tm qntu alis
Secdm vo hug i telligit no tantu
de ignorancia iuris sed ecia facti
ut dcm sunt hoc i odnu baptizan
cu olim sed hodie bne pnt tales
pmoveri qua tales excusat omo

ignorancia facti et hec recitocs hent
i glo pdca C qui bis ponit a Gof
ecia pbim i summa sua ti. de scariuct
no ite Sz nudo vo dz ibi nibi neces
sitas et addit qua i iniucte ncitate
est tamc cu talibz p epm dispendz
Secdm aut Bto. illud C qui bis tum
acapia ex penitenciali theodori epi
cantuaric infligi no pot irregulaitz
nisi forte dicat a. nono incorpoc
decti i corpatu et appa qfirmatu hoc
tam no est maifestu q omia q sut
i corpe dec talium inserit p ipam con
firmata hoc eni pz p phemiu gg A
et p phemiu bonifacij 8 si dica
q licet ille epus no potit illud ius
condere i mit tam ipa illud ius
condidisse eu dt s. cau. videtur glosa
tor deberet ondr ubi sit pp hc editz
canon et hc no facit. potest g dici
q ignorancia dicemus sit probabilis
pd totalit confirat excusat qfcientem
a pena integitatz ita et pisipientem
vinisat cu pena canonica no i cur
ritur ii alatore canonis inferatur
nibi g no inveniunt expm uborz in
flicta dz est q nulla est iba cu
costonu penaliu no sunt amplianda
sed potius restingenda s. regulam
iuris hec Bto. Sz nud aut dcm est
de rebaptizato i telligz est et de iure
ordinato et recofirmato ar. di. lxviij
c. j. et degr. di. j. dcm di. h p bros
ita dicut canonistis Bto. g. cu no
i veniat exppsse i iure irregulaitatz
i flicta piteratoe qfirmatois et hoc
qfirmat p illud cano. dcm ubi i fli
gitur pena piteratoe confirmatois
et no pena irregulaitatis sed magis
i mit oppositu Sz officiu exercio officij
clicalis de pena ecia tribz i ponenda
dicet i eudemenpica satisfcois age
Sz nud de illo q dubitat probabilit
utz sit baptz ul qfirmatz ul ordiatz
videtur pme pticulo p tale dubiu

pt baptizari ordinari vel confirmari quia non intelligitur iteratum quod nescitur esse factum de con. di. i. sollicite et di. iiij. Si nulla / de presbitero non baptizato nemo dubitat / verum si cognita diligentia requirendo scilicet a familiaribus eius et notis de eo per aliquem sciri non possit quod baptizatus fuit intrepide baptizari potest de con. di. iiij. cum itaque quamvis etiam tenetur et decet in dicto c. Si nulla / verum in tali casu quia illud est pe. vel probabile quod non sit baptizatus eum qui baptismum iterat ignorantia totaliter excusat. debet autem tunc conferens baptismum his verbis uti / Si es baptizatus non te baptizo / sed si non es baptizatus ego te baptizo in nomine patris et filii et spiritus sancti ut de bap. c. ij. et eandem formam in aliis servet. Quomodo de aliquo constabit probabiliter quod baptizatus sit / videtur unius idonei testimonio ut de baptismo et confirmatione ut creditur testimonio unius honesti vel in ordine iiij. di. ex hiis et est ratio si dicitur 14. i. q. etc. quia honoris et gratia talia. s. que etiam ad alios extendantur ut est ordo mamus (?) pro illo sunt plus di. quesitum / et de con. di. iiij. placuit in glo. Esto quod inveniatur infans expositus et an non sit expositus nescitur penitus / vel cum eo signum vel sine signo invenitur quod baptizatus sit nunquid est talis baptizandus absolute vel sub condicione / talis est baptizandus quia in dubio censetur baptizari debet ~~videtur talis est baptizandus quia in dubio~~ de con. di. iiij. parvulos et c. Si nulla quia tamen non est tantum cum esse non baptizatum ideo admittendus omnino parvulus baptizandus est sub condicione ut predictum est. Quid si aliquis probet se esse ordinatum puta ad speciem sacri cum alius opponat contra eum dicens eum non fuisse baptizatum nunquid credetur unius testimonio ba-

ptismum ~~Respondeo~~ dicunt quidam quod non est preiudicium alii creditur alias aqua non vivi non posset quis de baptismo protestari / sibi legatum esset et relictum sub hac condicione si esset baptizatus quia sic fiet preiudicium heredi de con. di. iiij. placuit in glo. Quid si dubitetur de mortuo utrum fuit baptizatus videtur idem esse de vivo et de mortuo ubi enim dubitatur de vivo scilicet pro non baptizato et baptizatur de con. di. iiij. cum itaque / ubi vero de mortuo presumendum est eum esse baptizatum ut de presbitero non baptizato c. ij. et c. iij. ubi de eo qui natus de paganis parentibus vel paganos esse didicerit cogitabitur tam violenter presumitur quod fuit baptizatus ut se presumpto petitur sic quidem donec evidentius forsitan argumentis contrarium probaretur et hoc etiam ar. de eo. di. quod si eos ubi etiam sunt non in glo. ar. quod sic eos ubi etiam sunt non in glo.

Consequenter de cathecismo et de consequenti exorcismo Titulus 29.

de singulis tractandum in speciali sub iij ordine premisso / Primo quid de cathecismo et exorcismo qui duo preparant ad baptismum / Secundo de ipso baptismo / tertio de efficacia baptismi / quarto de ministris baptismi / quinto de baptizandis. Circa autem cathecismum queritur plura / scilicet utrum cathecismus debeat precedere exorcismum / vel econverso. Respondeo si baptizandus sit adultus sit quod capax doctrine sed si sit parvulus econverso. et ideo in adultis precedit cathecismus in parvulis vero exorcismus et iste ordo mutatus est sub iij aquas etiam ut observatur illi qui aiunt esse iij etiam primitiva qui tunc baptizabantur adulti nunc parvuli. Utrum debeat cathecismus precedere baptismum et tunc apparet cum baptismi sacramentum fidei veritate respectu requiritur a baptizando ea que sunt de necessitate fidei

sacerdos primo persone (?)

primo

Respondeo quod de con. di. iiij. (?) ante baptismum.

tostimat

Hec autem sunt tria s. fidei susceptio
professio et fidei observatio et ideo
propter hec tria cathecismus est inventus
in quo fit instructio de articulis quibus
distincta ad fidei susceptionem fit etiam
responsio ad fidei professionem fit etiam
sponsio sive obligatio ad fidei servationem
quia vero adultus proprium habet
et per se credere sicut requiritur ab hec de
necessitate et principium quia vero parvulus
non proprium actuale licet non per se actu
credere sicut requiritur, ideo de congruitate
et [illegible] Utrum vere dicat patrinus
videns pro parvulo credo. Respondeo quod sic
quia videt processu de fidei sacramento
secundum Augustinum imputari ut sit sensus credo fidei
sacramentum suscipio vel suscipere presto
sum et non est [illegible] falsus nec in solutis
quia ut dicit Augustinus ad Bonifacium sepe
signum ponitur pro re sicut dicimus
cras est resurrectio domini et videns
fumum dicit videre ignem / vel respondet
de observantia fidei futuris in futuro
secundum dominum ut sit sensus credo i. credo ad
perfectam etatem veniam credere et hoc quidem
confitetur sicut principaliter ex proposito sollicitudinis quam
eam adhibendo vel alio possit esse
sensus credo i. opto et operam dabo ad hoc
quod credat. Utrum parvuli sunt cathecizandi.
Respondeo quod sic licet enim cathecismus propter
adultos fuerit institutus, sunt tamen
cathecizandi etiam parvuli licet nullam
possint apprehendere instructionem tum propter con-
servandam unitatem baptismi tum propter maio-
rem sollicitudinem ut patrini sciant melius
per que debent parvulos informare
tum etiam ut parvulus fidem et religi-
onem christianam diligentius custodiat
propter hoc quod sciat eam per patrinum in baptismo
professam fuisse. Convenienter etiam in unum patrini
patrinum videre. Respondeo sic dicunt in persona
sua vel in persona parvuli ut patet ex predictis.
Utrum autem ex illa responsione quod

patrini obligentur hec non agitur
de ritu baptismi. Utrum parvulus per eos
obligetur. Respondeo quod sic sunt necessitatis et ad
hoc sicut homo patrinum obligari quidam
voluntatis et ad hoc requiritur assensus [illegible]
obligatur ergo parvulus patrinis voto generali
non speciali ad ea que sunt super erogationis
de consecratione distinctione iiii parvuli hec secundum. Utrum hec
obligatio sit votum. Respondeo non proprie quod est
super erogationis, competit tamen nomen est
votum quia est voluntaria obligatio
vel super id psalmus vovete et reddite etc.
dicit glossa quod votum emittitur in baptismo
non facit autem dispensationem proprium veniendo
contra quia non obligatur contra magis quam
prius de necessitate sed de bonis et quasi
hec bona. Circa exorcismum sciendum
quod baptismum prevenire debet non tantum cathecis-
mus sed exorcismus de consecratione distinctione iiii postea
parvuli usque ad c. illud venit sacerdos
quia per exorcismum assistente hoc nomine
diabolica potestas compellitur a baptizando
sic intelligendo secundum Ricardum quod artat ut
potestas diabolica respectu illius ne ceteris
viribus tam possit decetero contra illum
quantum velit. Sed per exorcismum sic ne
maiore impediat baptizandum susceptionem
baptismi et effectus eius vero non debet ex-
orcismus aliquo pretermitti nisi in necessitate
et tunc cessante periculo debet suppleri ut
solempnitas et uniformitas servetur
in baptismo et etiam quia secundum Ricardum habet
efficaciam etiam post baptismum reprimendo
diabolicam potestatem quam diabolus accepit super
hominem propter peccatum licet etiam in parvulo
post baptismum non sit peccatum tamen in eo
remaneat actualis fomes peccati cum postea
convenit Thomas et alii doctores. Debent
etiam cathecizari et exorcizari exorcismi i. de
consecratione distinctione iiii sacerdotes ad hoc non quod
adulti baptizandi debent [illegible] septimanis
ante baptismum cathecizari et exorcizari

in quibus doceantur symbolum scilicet credo
in deum et in terra domini debet episcopus et pre-
sbiteros videre et postea baptizari de con.
di. iiii. baptizandos / et quia iudei (viderunt)
frequenter ut canes ad vomitum debet ante
baptismum xl diebus cathecizari et in abstinentia
probari iiii. di. ne quis esset aspersit / quis
autem perficerent ea que sunt in cathe.
et exorcismo ponitur de con. di. iiii. ab i.
ta. postea usque ad ea venit et r. p-
sona licet sit etiam in decreto solempni bap-
tismi quasi in fine. De baptismo Titu. 3

Postea considerandum de ipso baptismo
et primo de quo baptismo est hic
intentio / secundo quid est baptismus de quo
hic intenditur / tertio a quo sunt instituta /
quarto de eius materia sive liquore unde
sit fit / quinto de forma verborum que debent
ibi dici / sexto de lotione / septimo de
ritu baptismi quare baptismus non possit
p.m iterari. Circa primum sciendum quod triplex
est baptismus ut dicit augustinus li. iiii. de unico
baptismo et habetur de con. di. iiii. baptismi
vicem [illegible] sive spiritus sancti / de
primo Jo. iii. post hec venit ihesus in terram
iudeam et baptizabant. De 2°
lu. xii baptismo habeo baptizari de quo
act. ii° nos autem baptizabimini spiritu sancto.
primus dicitur ipse baptismus ignis et unus me-
taphorice quia utrumque instar baptismi (et nomen dare)
aque habet puritatem et per quos eius nomine
participat. Est autem potissimus baptismus
sanguinis vim ad fortunatum (auget) et habetur
de con. di. iiii. cathecumini / baptizatus con-
fitetur fidem suam coram sacerdote / martyr
coram persecutore / ille post confessionem
suam aspergitur aqua / hic sanguine etc.
primus autem intentio est de baptismo aque.
2m Circa secundum sciendum quod baptismus dicitur
ab eo quod est baptizare quod grece
idem quod lavare latine unde baptismus
potest dici lavacrum quod est aqua deputata
ad lavandum vel loco quo efficitur vel
operis lavatri / tertium autem quod baptismus
est nomen sacramenti ut dicit magister
sententiarum li. iiii. dis. [illegible] tertia ablutio cor-
poris facta sub forma verborum prescripta
i. determinata et stat ibi ablutio
accipitur pro ablutione aque / stat etiam
pro lotione corporis passive et [illegible]
corpus stat ablutio pro corpore
sciendum. Sciendum tamen quod in baptismo
est aliquid quod est sacramentum tantum
ut lotio exterior / et aliquid quod est
sacramentum et res ut caracter et
aliquid quod est res tantum scilicet mundatio
interior et idem intellige de aliis
sacramentis / primum est causa secundi et ter-
tium est signum [illegible] / dicitur autem
predicta descriptio de eo quod est tantum
sacramentum in baptismo. Circa a- 3m
tertium scilicet a quo baptismus sunt insti-
tutus / sciendum quod duo sacramenta
baptismi in firmavit instituit et con- (insinuavit)
firmavit / quando de facto cum baptizatus
fuit a iohanne et verbo cum predixit
intro debemus ioh. iii° nisi quis renatus (et vo)
fuerit etc. Instituit autem facto cum
baptizare discipulos fecit ioh. iii°
post hec venit ihesus in terram iudeam
et baptizabat / et tunc instituit vo
et facto quod dicit ibi baptizabat / et si
non in persona propria tamen discipulorum
sua presentia / secundum quod ipse volebat / et
iterum misit discipulos binos ad pre-
dicandum et baptizandum luc. x. Con-
firmavit autem baptismum facto cum
scilicet de latere eius [illegible] tunc fluxit san-
guis sed etiam aqua in ipsa passionis
consummatione / et verbo quando post resurrectionem
discipulos omnes et singulos ad predicandum
misit [illegible] et sic patet ex scriptura
quando institutus est baptismus et quo
scriptura duplici modo loquitur patet

etiam quod baptismus institutus fuit
ante passionem et post / sed ante in
stitutionem privata post vero institutione
publica et omnibus publice et in positum ex
dominum / prima institutio erat quando in
tinctus fuit a Johanne in precepto tamen vniuersaliter
compulsit eo tempore debitor eo cepit
Circa ad eam institutionem pertinent B.
Bon. et Ric. et Guil. ¶ Circa
quartum scilicet materiam baptismi faciendi
quod baptismus fieri debet in aqua / ratio
tamen est institutio divina in institutionis
vero signis patet congruentia quia in
baptismo anima per gratiam mundatur / et
pure eo sicut p. gen. nullis salvatur /
aptius quam duo optime sibi conveniunt aque
scilicet quantum ad primum quia est naturaliter
ablutiva / et quantum ad secundum quia est
inter omnes liquores communissima / unde
debet fieri non in aqua artificiali sed
in aqua naturali quia illa ab omnibus habetur
et facilius potest haberi non sic aqua ar-
tificialis / potest autem fieri in omni
aqua naturali non tantum simplici sed etiam
mixta / et magna qualitate tamen trans-
mutata dum modo sit ibi species
aque salva aliis secundis vero potest
fieri in aqua maris in lexiuio in aquis
sulphureis ¶ Ad sciendum autem distinctionem
speciem aque oportet attendere secundum B.
Guil. scilicet liquoris originem hoc tamen
patet quod baptismus non potest fieri in aqua
rosacea et in aqua de vita et secundum di
cta in vrina in saliua quod
de baptismo in aut appones quia
liquor non sunt aque claris origine
et ideo nec formam nec speciem / hoc
tamen patet quod non potest in pulveta pul-
mento et similiter liquoribus mixtis
quia nec materiam nec speciem aque

sunt / et efficaciam ratione tamen patet
quod non possit sicut fieri in claretto hui-
et similiter mixtos quia non speciem aque
tenent ideo in eo potest fieri baptismus
licet melius fiat in aqua tamen predictis
conveniunt Ric. et alii doctores ¶ Si
autem aliquis esset baptizatus in aliquo
liquore de quo dubium esset an sunt
species aque / rebaptizandus esset sub
conditione ut dicit Scotus ¶ Sed utrum
in aqua paludinosa potest fieri baptismus
Videtur quod sic quia licet inficiat
corpus actualiter propter eius infusionem
tamen in munditiis / saluatur tamen in ea species
aque cum communia sua propria conveniunt
similitas ab lucido et ex aliquo
remanet in ea proprietas ablutiua
quod ideo dico quod sic in nullo remaneat
in aqua actu proprietas ablutiua et
in statu gradiente nisi quod diu sit
est disposita baptizari non potest
sicut Ric. / Si etiam aqua paludosa
esset ita in crassata quod decederet
a vera ratione aque non esset
in ea baptismus sicut si esset lutum
aliis esset quod ad sunt species aque
manent sicut Thomas ¶ Sed utrum etiam
in brodio carnium potest fieri baptismus
Respondeo quod sic sed admixto carnalis
non soluit speciem aque nisi forte
sit facta tanta resolutio corporum
coctorum in aqua quod liquor potius dicatur
de aliena specie quam de aqua quod ex
spissitudine propria potest / sicut tamen
ex liquore sit in spissato exprimatur
aqua subtilis potest in ea fieri baptismus
sicut est in aqua que exprimitur ex
luto licet in luto baptismus fieri non possit
sicut Thomas ¶ Utrum ad baptismum requiritur
aqua sanctificata Respondeo dicendum quod sit sanc-
tificatio in baptismo vna est que fit

in baptismo per unum ad inventem veni-
entem electo / alia est que sit cum
baptismus personam appositiva / prima pertinet
ad necessitatem baptismi sicut et ipsum
unum / secunda ad solempnitatem solum quia quod ad
baptismum requiritur sanctificatio aque secunda
de necessitate sed vero de congruo / ita tamen
quod in necessitas hoc requiret in aqua
non sanctificata prius baptizari non
debet / quia aliter faceret mortaliter
peccaret secundum B. Si quis autem velit
in sabbato pasche et penthecostes de
aqua consecrata recipere ad suos usus
aspersionem recipiat eam ante consecrationem
infusionem de co. di. iiii. in sabbato

Quarta Quarta quantum ad formam verborum que
dicuntur in baptismo queruntur plura scilicet que
est illa forma et si est illa quod potest
sufficere de baptismo Si quis de co. di. iiii
et a. quodam et c. multi scilicet ego te
baptizo in nomine patris et filii et spiritus sancti. videtur
quod sic sit satis cum forma baptismi
duas particulas contineret una pertinens
ad sanctificationem elementi scilicet in notatione trinitatis
alia pertinens ad determinationem in tercio
ministro scilicet expressio actus baptizandi
ex prima scilicet invocatio divina et est eadem
apud omnes ecclesias et secundum omnes tempus
nec etiam illa duo conveniunt scilicet ex-
pressio actus et persone ministri tenuit
actus et hec ratio est quare apud
omnes non videtur descendere approbatur-
dicere et quantum baptizandi applicare /
sed modus exprimendi et hic est
diversus apud latinos et grecos cum
ergo baptisma unum sit / ut baptisatur
in ecclesia latinorum baptizati in forma
grecorum que est / baptizetur petrus
2 f et s s in nomine patris oportet quod de substantia
forme unum quod illa forme quod

pertinet ad sanctificationem elementi de substantia
est / alia vero quantum ad expressionem actus ph
et persone baptizantis est de substantia / quantum vero
ad modum exprimendi qui varius est
non est de substantia sed autem constituit de
ex ecclesie / quod ecclesia potest obligare ministrum
sed non potest mutare substantiam sacramenti / ratio
ecclesia ille modus est de necessitate faciendi
et non sacramenti licet quidam dicant quod est
de necessitate utriusque ita quod aliter bapti-
zati sunt iterum baptizandi Sed opinio prima
est verior et communior Sed de persona trinitatis
expressio tamen personarum sit de necessitate forme
baptismi Et vero quod sit causa ratio est quia
baptismus per formam suam consecratur secundum
apostolum ephe. v. mundans eam lavacro
in verbo vite / et aug. super de unico bap-
tismo dicit quod baptismus verbis evangelicis consecratur
et ideo oportet quod in forma baptismi
exprimatur causa sanctificationis scilicet trinitas
personarum Sciendum tamen quod professio Quarta
fidei trinitatis potest fieri in baptismo aut ita
quod sit plena in corde et ore non in fide
ecclesie et tunc est vacuum / aut in ore plena
sed non in corde et tunc est plenum quia
sit in fide ecclesie et non persone / aut plena
in corde sed non in ore et hoc aut fit ex
voluntate et tunc est vacuum / aut ex
necessitate scilicet mortis supervenientis vel insuf-
ficiens mutatis et tunc non est simpliciter plenum
sed ex divina pietate supplente pie putari
potest esse plenum ut si summus sacerdos non
committat impositionem quod erat inchoatum
et in hoc casu intelligitur verbum ambrosii
de spiritu sancto li. i. Si fidei mysterium
trinitatis teneatur et una persona tamen
nominetur plenum est sacramentum i. ple-
na est fides sacrati / sed non effectus
eius / unde si talis mora detur supplendi
in cantatione / si autem ante quam quis verba
compleverit impediretur baptizandus ita quod
complere non posset prius iterum baptizandus
esset secundum hoc quod dicere ... dubium si
tamen non esset baptizatus secundum R.
et cum eo conveniunt alii doctores Sed

obiicitur contra predicta quod beatus dicit in quadam
epistola quosdam esse baptizatos in nomine
dei et sancte trinitatis asserens quosdam utrum
sint baptizati ego vero sine baptismo puto
Responsio ... in nomine dei distincta intelligitur
expressione trinitatis verum dicit quia adiectio
expressionis facta non viciat sacramentum
si vero non fuerit dicit beatus petrus. ¶ Secundum predicta
in nomine trium personarum Responsio non est baptismus
ut supra de con. di. iiii. multi sunt in glo.
¶ utrum in nomine christi possit baptizari Responsio quod
non nam nunc forma certa corporalis a christo
tradita in nominatione trinitatis mutare licet
in speciali nisi speciali concilio sed secundum dicunt
concilio tempore primitive ecclesie apostoli in nomine christi
baptizabant dispensative sed propter modum
significandi nam quodam modo nomine christi
tota trinitas intelligitur ut ambrosius
exponit dicit enim de virtutibus et ideo
... virtutum et vitiorum in primitiva
et propter reverentiam significati ut nomen christi
inclitum et celebre ostenderetur cessante
vero causa iam non licet sic baptizare
ut sunt ut theologi communiter dicunt
sic tradit baptismus secundum bon. et pe. ¶ Sed
obiicitur contra quod nicolaus papa de con. di.
iiii. a quodam dicit quod si in nomine trinitatis
vel in nomine christi baptizantur baptizati
sunt / unum est idem ut sanctus exponit ambrosius
Responsio non intelligit quod verba idem sonant
sed quod modus baptizandi in ecclesia
primitiva conformis fuit modo qui nunc
tenetur etiam quia in christo intellectus
clauditur trinitatis ut dictum est supra
tamen implicite et remote / vel idem est
quia eiusdem virtutis est et efficacie in
eam ... esse eadem causa baptizandi
unde et eadem dispensatio secundum spiritus
s. b. et pe. / vel potest dici quia in
nomine christi intelligitur tota trinitas
ut dictum est ideo propter dubium utrum
esset baptizatus vel non qui in christi nomine
baptizaretur dicit papa nicolaus quod non

modo et
esset baptizandus quod est intelligendum
ad salutem quia si aliquis non baptiza-
retur debet rebaptizari sub conditione
secundum ... vero sco. quia non legitur
ubi predicta dispensatio fuit relaxata
dubium est an talis sit baptizatus
et ideo sub conditione esset baptizandus
secundum vero jo. de con. di. iiii. a quodam et
b. ... c. Si quis Si quis in nomine
christi baptizaretur baptizatus esset licet non
sit debeat baptizari / secundum vero hug.
c. di. multi / non esset baptizatus et hoc est
quod dicit nicolaus papa refert ad tempus pri-
mitive ecclesie / sed hodie non ... de baptismo c.
p. ... et hug. sedebat opinionis est
hostiensis. ¶ Quid autem dicit nicolaus papa no-
mine trinitatis intelligitur explicite propriis
nominibus trium personarum expressis ut dicit
glo. predicta ¶ utrum expressio actus bap-
tizandi sit de necessitate baptismi Responsio
quod sic de aliis ... de baptismo
c. p. actus baptizandi est de necessitate
forme vero huius est divina institutio
vero ... est quia in textu notata
est sacramento et hoc est sacramentum
necessitatis et est ad alterum in ministerio
alius potest fieri propter plura et ideo propter
periculum defectus intentionis ipso verbo
debet exprimi in textu in forma ¶ quod
si dicatur ego ungo te in nomine patris et
Responsio ut supra de con. di. iiii. multi sunt
in glo. non est baptismus quia ungo non
est synonimum huius verbi baptizo. ¶ Quare
dicitur in nomine et non in nominibus Responsio quod
sunt tria nomina personalia trium personarum tamen
est unum nomen essentiale / virtus autem
divina que operatur in baptismo ad essentiam
pertinet et ideo dicitur in nomine et non in
nominibus secundum tho. / vel nomen ibi non tenetur
sumitur pro nomine significante sed pro notitia
que quodammodo una est trium personarum
in quantum est una veritas trium et in quantum
correlative intelligitur in alio secundum petrum

ecclesia secundum Petrum. quod ibi ponuntur singulare
et plurale et secundum istam sententiam videtur quod si diceretur
in nominibus patris etc. esset baptismus / secundum vero
aliquos non esset baptismus et pariter
mutatio nominis impedit baptismum ita
et mutatio verbi quia alia est forma et
aliud ponit verbum. Utrum si haec propositio
penitus obmittatur sit baptismus. Responsio non
quia nomine patris intellectus est deus vel
non est eadem significatio primus. Sed si
quidam defectu linguae vel ydiomatis modo
et proprietate dimitteretur eo quod in illo ydi-
omate idem significaretur per hoc in nomine
et per hoc in nomine et ergo probabiliter potest credi
quod est baptismus secundum Gual. Utrum ergo
sit de necessitate sive de essentia formae bap-
tismi. Responsio quod non quia secundum nostros saltem
baptizo continetur plenitudo sacramenti etc. Decretales
di. iiii. retulerunt ubi dicitur Si quis
ita dicat baptizo te in nomine patris etc.
baptismus est ubi non ponitur pronomen
hoc non. extra de baptismo c. i. in
glossa. Sed est tamen licet ego de opposito
glossa. vel est tamen licet ergo de consensu
intentionis et idem contrarium
de hac dictione amen. Utrum peccent
qui non servando formam verbam (?) Responsio
non quia formam verbam ad tempus di-
mittant propter removendum errorem quondam
qui baptismum virtute baptisantis attribue-
bant dicentes ego sum Pauli vel
Cephe / tamen illo errore sublato de-
buerunt ad ipsum redire / unde credo
quod sic baptizando mortaliter peccant
si formam ecclesiae romanae contempnunt /
illi vero qui ipsum non contempnunt et propter
antiquam consuetudinem servant mor-
taliter ut puto non peccant quia ecclesia
romana vel illis concessis qui ei obe-
diunt hoc dissimulat et in aliis hoc con-
cessis eos recipit secundum Gual. Utrum
aut mutatio sive de variatione formae
baptismi quae amplius secundum ti. de sacramentis
inveniatur. Circa vero salicet

locutione fienda in baptismo tenendum
breviter secundum doctores quod ablutio est
de necessitate sacramenti baptismi / modus
autem determinatus ablutionis puta per
aquae appositionem et modus ablutionis
non sunt de necessitate sacramenti baptismi
vel in hiis consuetudo cuiuslibet ecclesiae
est servanda / quia qui non servat contra
peccat nisi casus occurreret specialis vel
necessitas quae impediat de quo dicitur in
posterioribus nos et in c. sequentibus et c.
apostoli / auctores autem qui dicunt trinam mergendam
intelligendum ubi consuetudo talis erat /
illi vero qui dicunt semel mergendum
intelligitur ubi consuetudo erat
contraria. Sed si una immersio sufficiat
ad baptismum et secunda et tertia additur ut nichil
secunda et tertia baptizatur. Responsio sicut in dicto
intentio requiritur ad baptismum et ideo
ex intentione ministri ecclesiae qui intendit
unum baptismum dare trina immersione efficitur
unum baptisma / unde ad singulas immer-
siones repetens verba formae peccaret quia
contra est de sacramentis plures baptizaret
vel qui fit in uno trina debet nominare
patrem in secunda filium in tertia spiritum sanctum / et
tunc nulla superfluit quia non est com-
pletum sacramentum donec terminatum sit
verbum / incipit enim cum verbo et
determinatur cum illo / debet autem baptismus
quanto magis potest bono modo simul ablui
et verba proferre / non est tamen necesse
secundum Ric. et Sco. quod simul principaliter utrumque
incipiat et terminetur / sed sufficit quod
prolatio verborum ante incipiatur quam
ablutio terminetur vel econverso. Utrum quod
aliquis existat super ponte non potens
aquam habere ad baptizandum puerum quem
tenet ante mortem si intendens pro-
videre saluti pueri proferens verba
in quibus consistit forma proiciat
eum in aquam intentione baptizandi et
postea puer aliquo casu evadat.
Utrum debeat baptismus repeti. Responsio

credo quod non quia propria vita bap[tismi]
est ablutio in aqua qui autem aqua ablu-
itur postquam aqua cooperitur in toto vel in parte
et postea discooperitur. Vnde propter hoc
baptismus representat Christi sepulturam propter
hoc resurrectionem. Quamuis autem puer in
capite predicto parcium illius qui ipsum p-
iecit in aqua in mergatur non est tamen
actus ordinatus ex propria natura ad hoc
ut puer abluatur sed ad hoc ut submergatur
et ideo si aliquis capit pullos vel pu-
eros proiciens se in aqua post puerum
ad liberandum eum puer extrahatur de aqua
non propter hoc ipse puer esset baptizatus
quia illa immersio que fuit ex propria natura
non ordinabatur ad eleuationem pueri de aqua
sed ad submersionem. Hec Ricardus. Esto quod
aliquis existat super puteum ad cuius
aquam attingere non potest manu nec vas
habet eum quo possit haurire sed habet
caligam et cordam dimittat puerum
in aquam et exhibeat baptizare in tendens
et verba in quibus consistat forma pro-
ferens verum puer sit baptizatus. Ricardus quod
sit dum tamen caligatus sit talis quod
aqua subintrierit ad abluendum corpus
pueri quia quod baptizans tangat illum
qui baptizat immediate vel aliquid
aliud non est de essencia baptismi et in
predicto casu est immersio et eleuatio de
aqua et est immersio talis que ex propria
natura non ordinatur ad pueri submersionem
sed ad eius de aqua eleuationem quod patet
per hoc quod ille qui eum immittit simul tenet
eum cum corda ad eleuandum. Si tamen
occurrerit predicta debent mitti parum
in aqua et postea illis extractis debet
aqua exprimi super corpus pueri sub debita
forma verborum et cum intencione baptizandi.
Hec Ricardus. Circa vij. s. ritum baptismi
sciendum quod in sacramento baptismi de ne-
cessitate eius sunt ablucio in aqua et
verba debita et alia que in ritu baptizandi

fuerant pertinet ad sollempnitatem ad habet
autem singula tum ad exorcizandum demones
et reuerenciam ad sacramentum tum ad in-
structionem fidelium tum ad cohibitionem de-
monum ne sacramentale impediat effectum.
debet autem in baptismo aliquis adesse
qui baptizatum leuet de fonte sacro
recipiens eum quasi nomine in fide in in-
structionem et tutelam quia paruuli et nouiciis pe-
cunia quidem indigent cura spirituali. Et
ille talis qui leuat de fonte dicitur
patrinus quia vt dicit Hug de sancto Vic-
tore in oblacione baptizandi et inspectione quadam
facit ad regionem eius. Obligatur
autem suscipiens de sacro fonte ad eius
instructionem de con. di. iiij. nos. Si ipse
senciret quod necessitas imminet in quo
casu eciam propter necessitatem admitti
aliquis non deberet nisi in diuinis doctus
esset ut dicit Archidiaconus. Non baptizatus tamen
non potest suscipere baptizandum de conse. di.
iiij. in baptismo licet non baptizatus possit
baptizare quia persona baptizans est
de necessitate sacramenti non autem persona
suscipientis. Prohibetur eciam abbatibus
et monachis de baptismo commatres habere et
hoc propter familiaritatem que solet ex-
oriri inter patrinos et matres talium
puerorum ar. de conse. di. iiij. monachi
et c. non licet et c. sequenti. Et idem
intellige de canonicis regularibus et
aliis religiosis ar. extra de eo quod depositio compete
et hoc nimis lauando et tenendo.
Hoc tamen licet baptizando. Debet autem ad
leuandum tantum vnus admitti tum ut
confusio disciplinae vitetur tum ne propter
cognacionem spiritualem matrimonium impe-
diatur. Sed quedam ecclesie hac consuetudine
non seruant plures ad suscepcionem puer-
orum admittentes de con. di. iiij.
in catholico et c. non plures. Et ideo
oritur cognacio spiritualis ad omnes tenen-
tes impediens matrimonium contrahendum.

et dimens postea contrarium / et idem
iudicium est de confirmatione · et de con-
firmatione sponsalium / et dicit ibi Ioh.
Andree quod si necessitas urget unus potest
esse patrinus in cathecismo baptismo et confir-
matione / non est autem de necessitate licet non
sit prohibitum coniuges simul levare
puerum alterius de baptismo 30 q. iiij quod
autem / non debet autem aliquis aliquem
baptizare alibi quam in ecclesiis in quibus
sunt fontes ad hoc specialiter deputati
nisi filius esset regis vel principis
salva tamen acceptione personarum / aut
talis necessitas emineret quia tunc quam
pro periculo ad ecclesiam accedi non possit
ut de baptismo primitus. Sciendum quod ordo (nota)
pertinens ad solempnitatem baptismi secundum morem
ecclesie Ultraiectensis talis est / primo enim in-
sufflatur ut sic virtus diabolica expulsior
expellatur et expulsor expellenda signi-
ficetur / secundo signum crucis fit in pectore
et in fronte ut se demon cognoscat
expellendum tam in occulto cordis quam
in publico confessionis / tertio sal in ore ponitur
ut significetur quod per baptismum sapor sapie-
ntie / quarto fit aurium et narium cum
sputo ut significetur gratia ad discretionem
et obedientiam / quinto fit unctio olei
sancti quod dicitur oleum cathecumenorum in pectore et
scapulis ut significetur unctio ad devo-
tionem et eius onera portandum
/ sexto fit post baptismum unctio crismatis
in vertice ut significetur aptus mentis
in sublimibus ad contemplandum / Crisma
enim confectum est ex oleo olive et
balsamo commixtum / et debet hec
unctio fieri crismate novo et non veteri
de conse. di. iiij. si quis / episcopo tamen presente
non debet presbiter crismare infantes bap-
tizatos in vertice / nisi episcopo iubente
sicut etiam non debet benedicere nisi
de mandato episcopi episcopo presente de conse. di. iiij.
omni tempore / septimo vestitur veste

munda et alba ut significetur candor
innocentie et stola virtutis / ultimo
cereus ponitur ardens in manibus ut (viij)
sit lucerna pedibus eius domini et lu-
men eius. Ceterum vero aliud ordinem
ponit sacramentalium baptismi quia in pri-
mitiva ecclesia servabatur in solempni celebratione
baptismi quando adulti veniebant ad ba-
ptismum / Hug. etiam de sancto vic. aliam
ponit formam tamen modus predictus est
magis usitatus secundum Bon. Ceterum hoc non
quod eorum que aguntur post baptismum aliquid
est quod non solum significat sed et efficit
puta unctio que fit in vertice quia a patrum
confirmatione gratie baptismalis aliud est quod
nichil efficit sed solum significat sicut
quod datur eis vestis candida ad signum
novitatis vite secundum Thomam / pedes autem
baptizatorum non sunt lavandi aqua
consecrata i. q. i. emundari / sed tamen
mediolanenses hoc permittuntur facere quia
hoc fecit ambrosius auctore ut glo.
dicit ibidem. Circa viij scilicet iterationem (Octavum)
baptismi sciendum baptismus non potest itera-
ri cuius causa est duplex una est communis baptismo
et aliis sacramentis scilicet impressio caracteris
qui indelebiliter manet in anima / et alia
propria sibi et hec triplex una quia ori-
ginalem opponitur non iteratur sicut cum morte
Christi semel facta est significatur / secunda
quia per ipsum aliud purgatorium efficitur
et quia si posset iterari hominibus semper
incentivum peccandi daretur / sed alio
modo quia baptismus non iterabilis est in
satisfactione divina cuius non est alia causa
prior nisi voluntas eius secundum Petrum de
Tarentasia eius expediens reliqua ad
hanc materiam pertinentia que superius videlicet
agitur de iteratione sacramentorum in communi tituli ...

Deinde de effectu baptismi Titulus 5us

Dicendum de efficacia baptismi
et primo de efficacia baptismi
in adultis / secundo de impedimento effi-
cacie baptismi in adultis / tertio

de efficacia bapmi i p[ri]mis c[apitu]lo
de efficacia baptismi ante passio[n]e[m] x[risti]
Circa p[rimu]m q[ue]runt[ur] plura s[cilicet] vtru[m]
p[er] bap[tis]m[u]m auferat[ur] o[mn]ia pecca[ta] R[espons]io q[uod]
sic de co[nsecratione] di[stinctione] iiij. regen[era]nt et c. p[ri]ma
ro [ratio] huius est diuina liberalitas q[ue] tanta
fuit efficacia contulit sacramento
q[uod] quidam q[ua]m[uis] co[n]uenie[n]s fuit q[uia] bap[tis]m[u]s
est ad regenerand[um] vn[de] ibi transit homo
de p[otes]tate tenebraru[m] i[n] adopt[ionem] filioru[m]
dei et maior[em] capitu[lum]. largitas diuine
mani[festatio]n[is] i[n] p[ri]mo adue[n]tu et h[oc] est q[uod]
ad thy[tum] .ij. p[er] lauacru[m] regenerac[i]o[n]is et
renouac[i]o[n]is sp[iritu]s s[an]c[t]i q[ue]m i[n]fudit
in nos habunde etc. Vtru[m] p[er] baptismu[m]
homo libere[tur] ab o[mn]i pena R[espons]io q[uod]
sic p[ro]p[ter] hoc a pena co[n]tracta vn[de] ambo
p[er] id Ro[manos] xi sine penite[n]tia s[un]t dona dei
et uocatio et h[abe]t[ur] de co[n]s[ecratione] di[stinctione] iiij. Omne
p[ec]c[atu]m gra[tia] mag[is] dei i[n] bap[tis]mo gratis
o[mn]ia co[n]donat cu[m] ei[s] ut ait dam[ascenus].
bap[tis]m[u]s e[st] p[ri]ncipiu[m] vite sp[irit]ualis ta[m]
gr[ati]e q[uam] glorie tollit illud q[uod] retardat
uel co[n]cludit ianua[m]. pena v[er]o quedam
est eterna q[ue] o[mn]i[n]o co[n]cludit ianuam
quedam t[em]p[or]alis assu[m]pta q[uam] ho[mo] meruit
h[aec] retardat ianua[m]. quedam t[em]p[or]alis
co[n]tracta h[aec] ianua[m] no[n] retardat mo-
rientes n[e]c co[n]cludit ideo baptismus
tollit p[ri]ma[m] pena[m] sed s[e]c[und]a[m] et t[er]cia[m]
no[n] q[ui]a no[n] oppo[nitu]r effectui ei[us] Vtru[m]
p[er] bap[tis]m[u]m aufera[tu]r co[n]cupi[scenti]a extinguatur
ut no[n] sit nisi forte h[oc] fiat mi-
raculo uel dono dei sp[eci]ali sed ut no[n]
obsit q[ui]a ibi gra[tia] infundit[ur] q[ue] a
supera[r]i possit h[abe]t[ur] aug[ustinus] et h[abe]tur
de co[n]s[ecratione] di[stinctione] iiij. c. ij. vn[de] co[n]cupi[scenti]a i[n] q[uan]t[um]
h[abe]t r[ati]o[ne]m culpe extinguitur p[er] bap-
tism[um] q[uan]t[um] r[ati]o[ne]m vicij manet Vtru[m] p[er]
bap[tis]m[u]m tolla[tu]r irregularitas p[ro]pt[er]
defectu[m] sacram[en]ti no[n] tollit[ur] per
bap[tis]m[u]m vn[de] bigamus ante baptismu[m]
no[n] p[otes]t p[os]t bap[tis]m[u]m p[ro]moueri nec etiam

corrupta ante bap[tis]m[u]m p[ost] bap[tis]m[u]m
velari q[ui]a virgo velata sig[nifica]t ecc[lesi]am
triumphantem in qua no[n] est macula n[e]c
ruga de his duob[us] xxxvj di[stinctione] c. ij.
Si v[er]o p[ro]ueniat ex delicto tollit[ur] p[er]
bap[tis]m[u]m vn[de] si quis a[n]te bap[tis]m[u]m ho[min]es
occidisset voluntarie p[os]t baptismu[m]
promoueri posset. si aut[em] p[ro]ueniat
ex i[n]stitutione eccl[esi]e no[n] tollit[ur] per
bap[tis]m[u]m vn[de] in do[cto]s co[m]petitor[es] testis
ad notatu[m] i[n] causa sanguinis no[n]
p[ossu]nt p[os]t bap[tis]m[u]m ordinari h[abe]t[ur] l[xx]xx
vj di[stinctione]. deinde s[ecundu]m eunde[m] sicut h[abe]t baz[ianus].
sed gof[fredus] et host[iensis] et hug[uccio] dicunt
q[uod] bap[tis]m[u]s eciam h[ab]ent irregularitate[m]
tollit q[ui]a no[n] debet melioris co[n]dic[i]o[n]is
esse peccans q[uam] no[n] peccans di[stinctione] v.
Si quis vidua[m] et di[stinctione] iij c. eccl[esi]e i[n] glo[sa].
Sed v[er]o theologos aliquos irregu-
laritas nulla tollit[ur] p[er] bap[tis]m[u]m p[er] bap[tis]m[u]m
eni[m] solu[m] tollu[n]t[ur] pecca[ta] et ea que
seq[ui]t[ur] ex ip[s]is sub r[ati]o[n]e q[ui]a pecca[ta]
sunt irregularitas aut[em] no[n] est peccatu[m]
et quia no[n] seq[ui]tur ex pecc[at]o sed
ex op[er]e iusto vt q[ui]s occidit
hominem zelo iusticie uel i[n] iudicio
iusto ex quo seq[ui]tur q[uod] irregularitas
no[n] tollit[ur] p[er] bap[tis]m[u]m no[n] eni[m] vid[etu]r r[ati]o[na]le
q[uod] bap[tis]m[u]s tollat pena[m] ex causa
meritoria co[n]tracta Si dicat[ur] quod
saltem tollat irregularitate[m] ex cul-
pa[bi]li causa co[n]tracta R[espons]io no[n]
est ver[u]m q[ui]a si co[n]traha[n]t[ur] ex culpa[bi]li
causa aliq[ua]n[do] co[n]trahi[tur] sub illa ro[ne]
dic[i]o[n]e q[ui]a est culpa sed sub r[ati]o[n]e
alia et ad h[oc] est a[uctorita]s aug[ustini]
li[bro] de bono co[niugali] et h[abe]t[ur] in glosa
sup[er] illud thym[otheum] p[ri]mo vnius ux[oris] vir[um]
h[abe]t[ur] eciam i[n] decr[eto] di[stinctione] xxxvj actus
inquit intelligunt q[ui] nec eni[m]
q[ua]m christianus no[n] paganus h[om]i[n]i[bu]s or
dinatus co[n]ueniunt q[ui]a i[n] peccato

Ro[ti]o p[er] baptism[u]m con[cupisc]encia extinguit[ur]

Ro[ti]o p[ri]mi io [?] i[n] irr[egularitat]e

139 agitur non de peccato, sed obicitur
quod super epistolam ad Titum dicit glossa quod si
quis ante baptismum plures vel unam
ante et alteram post habuit non est
bigamus. Ad quod dicendum quod in hoc non
tenetur eius opinio sed opinio Augustini
hic tenet et cum eo concordat Petrus. Secundum
hunc ante decretum per baptismum tollitur irregu-
laritas homicidii tamen non at-
bigamie secundum dictam opinionem secunda et hoc
expresse habetur in glossa di. v. Si quis
viduam ubi super id verbo post baptismum
tenuerit glossa. Contrario primo secundum ... ante
baptismum homicida fuit non nocet ro-
... dampnatus est institutio ecclesie
hoc volentis et hoc propter rationem scilicet quia
homicida non est ad ordines inhabilis
propter horrorem sanguinis quem quidam
tollitur in baptismo quia supponitur quod
sit factus agnus de lupo. Sed in biga-
mia non tollitur defectus significationis
propter quem est ad ordines inhabilis.
Utrum quelibet infamia per baptismum
dimittatur. Responsio quod sic decretum di. lv
Si ne prima in glossa. Dicendum est enim
quod per baptismum tolluntur peccata et ea que
sequuntur ex predictis ... peccata
sicut una infamia consequitur ex predicto
... peccata tollit per baptismum. Utrum
iudex secularis indulgebit penam
illi qui commisit maleficium si bap-
tizetur. Responsio in penis que iudicio hu-
mano infertur non solum attenditur
qua pena sit homo dignus quo ad
deum sed etiam in quo sit obligatus
quo ad homines qui sunt lesi et scan-
dalizati propter peccatum alicuius, et ideo
licet homicida liberetur per baptismum
a reatu pene quo ad deum remanet
tamen obligatus quo ad homines quia
iustum est homines edificari de pena

eorum sicut sunt scandalizati de culpa
propter quod tamen princeps talibus posset
indulgere penam. Hec Thomas. Utrum
per baptismum conferatur homini gratia et virtutes.
Responsio quod sic. Unde apostolus ad Titum salvos
nos fecit per lavacrum regenerationis id est
per baptismum et renovationis spiritus sancti quem
effudit in nos habunde, et ad remissionem
peccatorum et copiam virtutum secundum glossam ibi.
Sed ratione, quoniam etiam adulti
ante baptismum consequuntur gratiam et virtutes.
Responsio quod sicut patet quod hic baptismus ex voto
explicite vel implicite postea vero
in baptismo consequuntur maiorem copiam gratie
et virtutum. Circa tertium scilicet impedimentum 3m
efficacie baptismi in adultis queritur primo
scilicet utrum effectus baptismi sit equalis in
omnibus. Responsio duplex est effectus baptismi
unus per se scilicet illud ad quod est institutus
scilicet regeneratio hominis in spiritualem vitam et
hoc facit eque in omnibus qui se habent
equaliter ad baptismum ut in parvulis, ad-
ultis vero quia quidam cum maiori de-
votione ad baptismum accedunt ideo quidam
plus quidam minus de gratia novitatis
accipiunt. Alius est effectus baptismi
per accidens scilicet ad hoc ad quod baptismus non
est ordinatus sed divina virtus hoc in
baptismo miraculose operatur sicut super
illud Ro vi ut ultra non serviamus
peccato dicit glossa. Non prestatur in baptismo
nisi forte miraculo ineffabili creatoris
quod est in membris corporis, et tales
effectus non equaliter percipiunt a bapti-
zatis etiam si cum equali devotione ac-
cedant. Sed dispensantur huiusmodi effectus
secundum ordinem divine providentie. Hec Thomas.
Utrum fictio impediat effectum baptismi
in adultis. Responsio fictus dicitur dupliciter
vel quo ad preceptorum vel contemptum baptismi
quia pretendit se velle suscipere vel
conferre baptismum et non vult vere, et simulate

tinn ut i rorosa i impone/ ul quo ad dispositionem quia pretendit se dispositum esse quod tamen sit i dispositus intra prima fictio impedit sacramenti licet cum aug. quod dum dom. appe fine non determinet utrum tales essent baptizati ul non sed dicat divinum iudicium per aliquam revelationis sup hoc ee oraculo implorandum quod etiam licet de cons. di. iiij. solet/ ut tamen dicit quod non receperunt bap. sacramentum quod certum est si baptizans non intendebat illa absolutione facere ut sacramentum sed causa ludi tamen ut dicit ibi glo. quod tamen dicit ibi glo. s. quod si baptizans intendat baptizare qualemcumque intentionem habeat baptizatus recepit sacramentum non e unum ut omnium est sup sed dicit/ secunda impedit effectum sacramenti qui est tamen res/ et sacrum .i. caracterem de cons. di. iiij. ostenditur quia actus actiuorum recipit in paciente et dispositio. Sed ante dispositionem sive contraria dispositio pt esse tripliciter scilicet aut dissidendo quo ad rem/ aut i devote accedendo. s. cum proposito peccandi/ aut mali affectu quo adeo cupisabile sacramentum contempnendo scilicet accipiendo irreverenter/ proprius cum fides et devotio sed voluntas abstinendi a peccato et reverentia sacramenti sive hominis et pe. Ergo consequitur quod sumitur fictio que impedit effectum baptismi quoniam quod fictio licet quodammodo includit omne peccatum mortale quod contrariatur gratie. Licet tamen Utrum recedente fictione baptismus effectum habeat Responsio quod sic de cons. di. iiij. ostenditur i fine/ duplex est enim effectus baptismi interior scilicet caracter qui est sacramentum/ et res et gratia que est res tantum prima non opponitur culpe ad fictionem/ sed secundus/ ideo caracter cum conditur est de se est dispositio immediata ad gratiam sicut organizatio corporis ad anime infusionem sed impeditur propter gratiam

---

i^a recedente fictione infunditur[2]

scilicet i eodem sub aere cometa/ ideo illa stante gratia non i funditur sed dupliciter tas aeris i peditur recipe lumine solis propter obscuram nubem qua resoluta statim recipit lumine apostoli/ Unde aug. libro de bap. contra donatistas de cons. di. iiij. tunc valere incipit ad salutem baptismus cum fictio illa vera confessione recessit et quia sacrum respicit culpam precedentem non sequentem/ sicut est quod plena facit gratia sup i fusa remissionem totius culpe et pene precedentis et hoc propter totus vo culpe sequitur peccatus/ quia non pt una sine reliqua tollere unde culpa veniale sequente si qua i venit de q dolorem non peniteat i generali et in speciali nec tollit/ non tollit etiam totam penam quantum culpa et pena sequens magis tollitur in eo virtute prime quia baptismus unde ca defectione quia de peccatis post baptismum perpetratis ei est prima i penitenda sive hostes et pe. unde si veniens ad baptismum atteratur de omnibus suis peccatis mortalibus nisi de uno solo quod est causa fictionis eius i baptismo oportet ergo quod vere peniteat de illo peccato et in se et i quantum fuit causa fictionis eius quo ficto deus confert ei gratiam baptismalem in remedium contra alia peccata que fuisset i baptismo deleta nisi fictio i pedisset et ideo de illis aliis non oportet sed tamen contritionem vera penitentia nisi forte accusatione nova pt illa qua fuit ante baptismum nisi sed Scotum oportet dare caracterem i ficto aliquid operari sed solum ex eadem passione quia appareat ei qui baptismum sine fictione suscepit quod fictio recedit. Sed esto quod aliquis accedat ad baptismum cum motu peccati venialis numquid iste talis consequitur effectum baptismi Responsio dicunt quidam quod est fictio duplex scilicet simpliciter et sed quod fictio simpliciter aufert totum effectum et hec est cum voluntate mortaliter peccandi/ fictio sed quid hec e

et assistit etiam ei qui baptismum suscipit

Sz gratiam et remissionem peccatorum non tamen impeditur quoad rem et sacramentum

circa rapi? sed non gratiam caracterem

venialis non impedit in comparatione gratie sed
complementum non mortali non est perfectum
effectum quia non delet veniale illud (magister vult de gratia quod)
et etiam minus est dispositus propter illud et
aliter tamen prout dicta sunt quod motus venialis
non facit fictum simpliciter sed ad tempus
quia gratiam non expellit sed retardat
diu non elevat se ad recipiendum divinam
gratiam et quando talis motus cessat statim
baptismus plenum effectum habet et sic motus
et alia peccata delet etiam si non penitet
veniat de illo contritio nova sicut boni
et patet primus modus dicendi magistri placet mihi
(3m) conveniunt cum sancto. ¶ Circa tertium scilicet
efficaciam baptismi in parvulis queruntur
plura scilicet utrum parvuli recipiant iusti-
ficationem in baptismo. Respondeo quod sicut absit enim
quod parvulis morituris deus ad salutem
remedium provideat quod de baptismo
maiores quod tante vim parvuli in baptismo
purgat a peccato originali et hoc virtute
passionis Christi et aliene fidei scilicet ecclesie
et virtute sacramenti. ¶ Utrum parvuli reci-
piant in baptismo plenariam rem id est gratiam
cum habitibus virtutum. Respondeo quod sicut recipiunt
enim per omnis gratiam per quam iustificabuntur
convenit enim ut sicut contraxerunt alio
proveniente culpam sic etiam alio proveniente
recipiant iustificationis gratias ut supra est
dictum. De virtutibus vero plures sunt opiniones
communior tamen et verior est opinio
magistri sententiarum libro 4 distinctione 4 scilicet quod
parvulis dantur virtutes in baptismo in munere
sive in habitu perfecto sed non in usu, ad usum
enim non tantum requiritur perfectio habitus sed
etiam potentie que deficit in parvulis sicut
cum habitus in nobis et acceptis perfectus
esse non possunt ante perfectionem potentie in sup-
tunc sicut quia eius perfectio non depen-
dat nisi a creatore. ¶ Sciendum tamen quod
in parvulis virtutes habent aliquos actus
actus enim virtutis sunt quatuor scilicet
gratiam expellere, formam perficere et ad ultimum
finem ordinare et isti tres actus cum

habitibus conferuntur. Actus est bonum opus
elicere et iste non confertur parvulis non propter
defectum virtutis sed propter defectum potentie
in eo et ideo bene dictum est quod parvulis
non dantur virtutes in usu quia quoad eundem
effectum habet baptismus in parvulis et in adultis.
Ideo dicit Augustinus ad Bonifacium regnantibus
spiritus in maioribus affectibus et parvulis
oblatis quibus est sicut equalis. ¶ Utrum in
parvulis baptismus habeat equalem effectum
Respondeo sicut dictum est de lege communi equalis
enim est ex parte dantis illud mediate
quo datur gratia scilicet sacramentum equalis
etiam ex parte recipientis cognitas nisi
dispositio sicut enim attenditur non secundum naturalem
capacitatem sed secundum voluntariam preparationem
que nulla in eis precedit sed per dispositionem
est eis ecclesie fides que recipit equaliter
omnes pueros quos baptizantur. sicut tamen
deus magis dare gratie unius quam alteri
de privilegio speciali quia eius potentia
non est sacramento alligata. Sic Respondeo
¶ Utrum effectus baptismi sit equalis in
parvulis et in adultis. Respondeo non caracteris
enim in proprio est equalis sed restitutio
innocentie penes tamen aquam est in equalis
in fusione est gratie est inequalis quia multum
magis prodest fides et dispositio propria
quam aliena ceteris paribus adulti plus
gratie recipiunt in baptismo quam parvuli. Sic
Respondeo. ¶ Circa quintum scilicet efficaciam baptismi (quintum)
ad passionem Christi sciendum quod baptismus
Christi sunt eandem virtutem cum passione
et plus quia sicut plus ita et cum passione
caracterem imprimit omnem culpam delet
gratiam confert et per omnis concupiscentia minuit
probabile tamen est quod plus passionis ma-
ior gratia confertur in baptismo quia passio
Christi a qua baptismus efficacia habet maioris
debet esse virtutis exhibita quam promissa
et completa quam in figurata. de baptismo san(cto)

Postea considerandum tribus. Titu. 4us
de ministris baptismi et primo quis
sit baptizare secundo de modo bapti-
zandi et baptizandorum.

Articulus primus

tio demittendo qua debet ipse baptizans certo de fide eius quito de bonitate eius. Circa primum queritur primo scilicet ad quem pertinet ex officio baptizare. Respondeo quod ad solum presbiterum de conse. di. iiii. constat vero etiam dyaconos absente episcopo vel presbitero non audeat baptizare nisi predictis ordinibus longius constitutis necessitas extreme compellat di. lxxxxiii. dyaconus. Utrum laycus possit sacramentum baptismi conferre. Respondeo ut habetur de conse. di. iiii. constat et c. in necessitate et c. sanctum est baptizare necessitate imminente laycis christianis plenius concedit. Ratio huius est quia inter alia sacramenta maioris necessitatis est baptisma quod est regeneratio in vitam spiritualem hominis quia pueris aliter subveniri non potest adulti non possunt aliter quam per baptismum plenam remissionem consequi scilicet quantum ad culpam et quantum ad penam et ideo ut tantum medium tam necessarium homo defectum pati non possit institutum est ut materia baptismi sit quecumque aqua que aquolibet de facili haberi potest et minister baptismi sit quicumque etiam non ordinatus scilicet necessitate et hoc est verum etiam in aqua sanctificata si alia haberi non possit alias non. Sed aut quod preter necessitatem baptizaret quis non presbiter sive laycus sive clericus peccaret mortaliter baptismum tamen sacramentum conficeret. hec Thomas. extra de cleri. non or. c. j. dicit quod non ordinatus baptizavit vel aliud divinum officium non competens exercuit suspendetur preter necessitatis articulum ab ecclesia debet abici et numquam ordinari. Utrum non solus presbiter baptizans facere possit vel debeat sacramentalia baptismi. Respondeo sacramentalia sunt illa que pertinent ad solempnitatem baptismi non ad necessitatem et ideo fieri non debent nec possunt a layco vel clerico sed solum a parte cuius est solempniter baptizare hec Thomas.

Utrum mulier possit baptizare. Respondeo quod sic in necessitate in stante xxx. q. iiii. super quibus alias baptizare prohibetur de conse. di. iiii. mulier quia tamen caput mulieris est vir et caput viri christus ut dicitur in. i. corinthiorum. non debet baptizare si assit copia viri ut laycus presente clerico nec clericus presente presbitero qui tamen potest baptizare presente episcopo eo quod hoc pertinet ad officium presbiteri Sed aut mulier preter necessitatem baptizaret rebaptizandus non esset sicut de laycis dictum est peccaret tamen ipsa baptizans et alii qui ad hoc operarentur vel baptismum ab ea suscipiendo vel baptizandum aliquem offerendo hec Thomas. Utrum non baptizatus possit baptizare. Respondeo quod sic dummodo formam ecclesie servet de con. di. iiii. vel baptizare et ratio est quia sicut ex parte materie quantum ad necessitatem sacramenti sufficit quelibet aqua ita etiam sufficit ex parte ministri quicumque homo et ideo etiam non baptizatus in necessitate baptizare possit Sed vero extra articulum necessitatis hoc fieret utrumque quantum peccaret scilicet baptizans et baptizatus et sic impediret sacramenti effectum licet non tolleret ipsum sacramentum hec Thomas. Utrum excommunicatus possit baptizare. Respondeo quod sic potestas enim ministrandi sacramentum pertinet ad spiritualem caracterem qui indelebilis est sicut patet ex supradictis et ideo per hoc quod quis ab ecclesia suspenditur vel excommunicatur vel etiam degradatur non amittit hanc potestatem conferendi sacramentum conferret quidem sed peccat conferendo nisi in necessitate baptizaret Similiter etiam ille qui ab eo recipit sacramentum et sic non percipit rem sacramenti nisi forte per necessitatem vel ignoranciam excusetur. Renedum est quia sicut etiam predictum quod actus baptismi sicut et aliorum aliarum potestatis conveniunt alicui dupliciter scilicet vel ex

compositi auctoritate sic conveniunt solis
presbiteris vel ... primo sic co- in
veniunt etiam aliis ~~aliis~~ maxime in casu
necessitatis. Utrum quis possit baptizare
seipsum. Respondeo quod non quia cum in forma
baptismi exprimatur duplex persona bapti-
zantis et baptizati alius debet esse
baptizans a baptizato et quod in nomine
eius ipsa dicit in quadam decretali quod
iudeus seipsum in aquam mersit dicens
... ego me baptizo in nomine etc. dicens
si decessisset tunc ad patriam evolasset
intelligendum est propter vim contritionis
cuius magnitudine hoc procedere
videbatur et inter iudeos existens qui
se offerret periculo mortis ad ostendendum
autem quod alius est baptizans a bapti-
zato voluit dominus baptizari a Iohanne
ut dicitur in ... de baptismo debitum. Circa
42 ... secundum ministros baptizandi et baptizatos
queritur plura scilicet utrum plures possint
simul baptizare. Respondeo sacramentum baptismi
proprie habet virtutem ex forma quam
apostolus nominat verbum vite ephes. v et
ideo considerare oportet quod si simul unum
baptizant qua forma utantur. Si enim
dicant nos te baptizamus in nomine
p. et f. et sp. s. dicunt quidam quod non
conferret sacramentum baptismi eo quod non
servaret formam ecclesie que sic habet
ego te bap. in no. p. etc. sed hoc ex-
cluditur per formam baptismi que est etiam
grecorum possent etiam dicere baptizetur
servus christi in no. p. etc. sub qua forma
greci baptismum recipiunt que tamen forma
magis dissimilis est forme quam nos
utimur quam diceretur sic nos te bap-
tizamus. sed considerandum quod sub tali forma
nos te baptizamus exprimitur talis
intentio scilicet quod plures conveniunt
ad unum baptismum conferendum quod quidem
videtur esse contra rationem ministerii hoc
cum non baptizat nisi ut minister

quia unicus christus sicut unus est
christus sic oportet esse unum ministrum qui
ipsum representet propter quod sicut apostolus
dicit ephes. iiii unus dominus una fides
unum baptisma et ideo contra intentionem
videtur concludere sacramentum secundum Tho-
mam etiam sicut videtur esse Scotus.
Si vero uterque diceret ego te bap.
in no. p. etc. uterque exprimeret suam
intentionem et ipse singulariter baptismum
conferret quod posset contingere in eo casu
in quo contentiose uterque aliquem bap-
tizare conaretur et tunc verum est quod
ille qui prius verba ~~conferret~~ proferret da- proferret
ret baptismi sacramentum alius vero qui
tunc iterum bap. dicit nichil faceret
Sed si verba pronuntiare presumeret
esset puniendus tanquam rebaptizator
si autem ambo simul verba proferant
et homines infigent vel aspergerent
essent puniendi de inordinato modo bap-
tizandi et non de iteratione baptismi
quod uterque intendit non baptizatum ba-
ptizare et uterque quantum est in se ba-
ptizaret vel traderet aliquid sacramentum
Sed quia quod est unus minus bap.
unum sacramentum uterque conferret secundum
Tho. Utrum esset baptismus si unus solus
baptizaret dicens nos te baptizamus
etc. Respondeo sine pluralitate numeri non fit vis
aliqua nisi quia fit per modum tantum solitum
... scilicet quod ipsa dicit unico dicit
nos dicimus et in vulgari hoc communi-
figura non dicitur tunc esse forma mutata
sed corrupta sed si unum plurale scienter
diceret et tunc ponderate numerum pluralis alium ser-
varet intellectum non esset baptizatus
secundum Bon. Utrum possit simul baptizare
plures. Respondeo in casu necessitatis unus potest
simul baptizare plures sub hac forma
ego vos bap. puta si immineret pugna
vel gladius aut aliquid huiusmodi quod non
pateretur moram ut singulatim baptizaret.

net p hoc diuisificat et for etiam
quia pluiale no est nisi singulare
geminatu p. p̄stcianu cu pluralit
dica ei visio baptizantes eos etc.
ut p̄ile de baptizate et bapto quia
xpc q' principal baptizat est vnus
sed multi p bapt effiunt vnu cu
xpo. Hec thō. Ceterum si duo baptizent
duo vnus maritus qui uba p̄ferret
et alt' mittus q' i iuget sit bapt
...o sicut p̄ dcm est integitas ba-
ptismi p̄sistit i ubor forma et in
usu materie et ido ut ille qui tm
profert baptizat ut illeq tantu i
iuget et ido si vnus p̄fert uba et
alius i iuget illa fora vor polit
esse conueniens no eni polit dici eo
te baptizo cu ipe no i iugat et
p p̄ns no baptizaret ut etia polit
dici nos te baptizam cu neuter
baptizet / si eni duo sit quor vnus
vna ptem libri scribat et a'g alia
no est p̄pria locucio nos scribimus li-
brum istum s sinodocha i q'a totu
ponit toto p parte s thō. Bon ut
licet eni determinat modus exp di
actu bapdi no sit de ueritate effica-
cie sacramenti exprime tu actu esse
abeo i quo no e derogat efficacie sic
at esset i illo casu quia baptismus
esset ablutio si g° ille q' va p̄fert
no abluit exprimit actu baptizadi
esse abeo a quo no est sine exp̄mat
i singlai sine i pluiali vnu i illo cau
de comuni lege licet pnez bapts non
esset s. Ric. / queuit tu p̄dtus hosti
ti. de sacra. quia sacramenta eciam
sit sacramenta vnitatis s° no queuit
ea diuidi de sc. di. xi q. passus/
et idem dic si vnus dicat vna pte
ubor et alius alia / licet at in-
dcm est sup. s. aliquos baptizarus
debeat esse vnus aliq tamen dicunt
q vnitas ministri ul bapti no e de
necitate dcm quo plures baptizent in
quilibet intendat facere totu et qui
vnus plures intendat bapte omnes
est tamen de congruitate p't maiorem
distinctionem ideo non debet fieri sine
necitate vnu sine vnus sine plures dicunt
baptizo te i baptizando vnum etia
sine etia vnus dicat i baptizando plures
ul vnum baptizo vos baptizatu est
quia modus exprimendi actu bapdi
et expressio psone ministri no sit de
sba forme sit eni ex dictione ec-
clesie et p̄ista adicoim forma no
viciat' eu no sit adicio corrumpens
sed saluas vnu de nitate vnus actus
bapdi est vnitas ministri solu ad-
vitandu petm baptismatis ui forte
i casu plures cent natim ad pner
ab oluendu / no at est de uitate ad ef-
ficaciam sacramenti vnu pner simul
a pluribus ablui no vi' bapimi efficacie
repugnare et hec est opio ut et pe.
Ceterum si monstrum natu sit cu duobus
capitibus nunquid debet bapti ut vnus
homo ul duo Ricardus thō. in quadam
qone de quolibet q tale monstrum
aut certu est hre duas aias roales ui
si sunt duo capita duo colla et duo
pectora et p p̄ns erunt duo corda
et i tali casu bapdi sit ibi duo et
licet p̄sumat' q plures possunt sil
baptizari dicendo ego baptizo vos etc.
tuciu's tu esset eos bapte sigillati
Si vo no sit certu v' g' si no sunt
duo capita bene distincta ul due
ciuites fundate eadem tunc sumd
dcs bapti vnus et p̄ea alt' dcs
sub dubio bapti dicendo si no es
bapts ego te bapo etc. Circa
etiam sm intencione baptizantis

requiritur plura scilicet utrum intentio ministri
sit de necessitate baptismi. Responsio quod sicut dicit magister
sententiarum libro iiii. di. vi. in textu et in aliis
sacramentis servatur forma servanda est
ita intentio illud conferendi, cuius ratio
est secundum Scotum quia ille actus ad quem quis
obligatur debet esse in eo servandus antequam
effectus est ipse qui per intellectum et vo-
luntatem causatur ab homine et ita est
intentus ab homine, ipsa obligatio est ut
homo intendat actum istum sed homo
obligatur ad actum conferendi baptismum pro
loco et tempore ergo obligatur ut intendat
conferre baptismum pro loco et tempore. Utrum
requiratur mentalis intentio in ministro.
Responsio aliqui dicunt quod non exigitur in ministri sacra-
mentis quae perficiuntur exprimunt inte-
ntionem ecclesiae quae sufficit ad perfectionem sacra-
menti. Contra unde aptius exprimatur corpore
ministri et corpore recipientis sacramentum
et hec est opinio Thome. Alii vero dicunt
quod non est sacramentum licet ibi sint verba
nisi sit ibi mentalis intentio in ministro
quia sicut dicit glossa a mo. non debet
intentio verbo deficere sed verba inten-
tioni et hoc maxime locum habet in sacramento
et ideo non baptizatur qui tinctus est per illud
quod per homines gestum est nisi assit in tercio
baptizantis. Utrum aliter salvatur nisi
sit intentio in ministro. Dicendum quod si adul-
tus baptizatur ut debet fides interior
supplet. Si parvulus pium est credere quod
summus sacerdos supplet, si tamen non fa-
ciat iuste faciat, et nos iunctos esse
voluit de salute ad deponendam superbiam
et acceptandam diligentiam ut attendamus
et aspiciamus dignioribus et senioribus
requiratur, credendum est [illegible] vel quod
deus revelet vel quod integre suppleat
nisi peccata nostra impediant. Hec Bonaventura.
Hoc autem quod dictum est pium quod si adultus
baptizatur fides interior supplet sic quod
nullus piam est credere quod Christus suppleat,
a quibus ut Thome non placet, dicit enim
et si hoc salvari dici posset quod adultum
effectum qui est iustificatio aliquis quo- non videtur quod tactus
tamen ad caracterem numquam imprimitur
nisi per sacramentum sed et videri potest
quod nullus effectus bene sufficit ad salutem,
deus etiam sine sacramento bene posset
imprimere caracterem. Utrum actualis
intentio requiratur in ministro. Responsio secundum
Scotum quod preter intentionem actualem et habitualem
est ponere disponere mediam scilicet intentionem
virtualem, probo si quis in principio in-
tendens dicere missam postea ad aliqua
distrahatur, non habet intentionem actualem
dum est distractus, nec tamen habet in-
tentionem habitualem quia etiam dormiens
talem habet, sed cum habitu inclinante
eum ad talem actum habet ergo secundum medio
modo qui medius modus dicatur potest inte-
ntio virtualis quia in virtute alicuius in-
tentionis habite prius actualis facit
omnia quae facit tamquam ex radice.
Dicendum ergo quod in baptizante non sufficit sola
intentio habitualis quia propter illa non
dicitur actus humanus nec requiritur semper
intentio actualis quia non obligat
hominem deus ad impossibile vel nimis
difficile cuius numquam non distrahendi quia 3o dicit
secundum Augustinum in libro co. non est in potestate
nostra quibus visis tangamur, sed sufficit
intentio virtualis scilicet quod aliquis habuit in-
tentionem actualem ex qua dependet nunc
ille actus baptizandi sive in illo actu habeat
intentionem actualem sive non, et intelligo
quod dependeat ille actus sive omni
motu voluntatis contrario interveniente. Hec
Scotus. Tamen secundum Ricardum si baptizans non sit
diligens in applicando intentionem suam
secundum quod debet ad ipsum actum non excu-
satur a peccato. Quid unde si quis putet masculum
baptizare puerum cum imponet nomen Petri
cum sit puella nichilominus baptismus tenet
effectum. Responsio secundum Hostiensem autem intendit

baptizare ppria cuiuscumque sexus
esset et sic esset baptizata / aut
intendit ante tunc baptizare marem
et non feminam et sic non esset bapta
aut pumpt baptizet et tunc est bap
tizata dt tu host . quod in hiis casibus
et plibus si ad hunc vinct bapti puer
pt sine errore sed in hoc non assentio
sibi. Utrum ebriosus possit baptizare
Rto ebriosus dr actu ebriosus uel
consuetudine et tunc pt aliquis consuetus
in ebrial aliud esse sobrius in actu
et tunc baptizat / ebrius uo si sic
sopitata sit ita quod tollatur intentio
baptizandi quia nescit quid faciat non ba-
ptizat / si aut ratio sibi c tantu
salte quod sciat quod faciat tamen non
omnio c compos sui tunc tenendum
est quod sit baptus eo si lingua aliquis
balbuciat quia illud non est sibi suffi-
ciens signum ligamiis rónis vnd si
formet uba intelligibilit licet non
omnio pfecte / baptizat / si aut ita
corrupte quod non intelligi n possit
est rebaptizandus ppea hec bon.
Utrum si aliquis aliquem iocose baptizat
vere sit baptizatus Rto sic si baptizans
et ille qui baptizatur intentionem bap-
tizandi actu uel habitu in spali uel
in gnali habet quod expssum e. i. q. i.
pmus prius quam ecce quido Crimo si
sciri non possit certitudinaliter intentio
ablientis uel ablutorum Rto sm aug
s. de vnico bap . in plorandus est pro
hoc diuino consilium quod si non reuelet
deus / subsidiarie sic ablutus e bap
tizandus et habetur de co. di . iiij Utrum
requiratur vera intentio ministri ad sa-
cramenti pfectionem Rto intentio ministri
pt uti dupliciter vno modo r. ipius sacri
puta cum quis non intendit sacrum
conficere sed delusorie aliquid agere
et talis puitas tollit veritatem

sacramenti / sicut pcipue quod ppria in tentionem
cptius manifestat alio modo pt puti
intentio ministri quantum ad illud quod
sacramentum sequitur puta si presbr
intendat aliquam feminam baptizare
ut abutatur ea uel si intendat conficere
corpus ut eo ad veneficia utatur et quia
sacramentum non dependet a posteriori inde
est quod talis puitas intentionis sacri
veritatem non tollit sed ipse minister ex
tali intentione grauiter peccat ut tho
Utrum in offerentibus paruulum ad bapti
requiratur intentio vera sicut quod aug
regeneret Rto quod non vnd aug ad bonifacium
et hr de con. di . iiij . non illud quidem
a. non eadem fide ad baptim paruulos
ferat ut ad vitam regeneretur etiam
si eos putant hoc remedio tpalem
retinere uel recipere sanitatem non quia tamen
illi non regenerantur quia non abisos
hac intentione offerentur Circa que
sunt fidem baptizantis queritur plura
s. Utrum ad complementum esse baptismi
necessaria sit fides actualis Rto
fides est necessaria omnibus sacramentis
quia omnia sacramenta virtutem habent
a fide ut dt hug de sco vic . spal-
tamen necessaria est in baptismo cum ambo
dicat quod baptismus est fidei sacramentum
et fundamentum et ianua sacramentorum
sicut fides est ianua virtutum de con.
di . iiij . cum itaque / ex de pbris non
baptis veniens / gra cum sacralis
comparatur ad xpi passionem sicut ad uirtutem
et ad scam trinitatem sicut sicut ad
principium effectum / et ideo in sacramentis
ut in eis magis que alibi passio
xpi operatur et disponat et sca trinitas
influat necessaria est fides utriusque s.
passionis et sce trinitatis cum baptismus
sit sacramentum et non singularis hominis
sed ecclesie sicut efficaciam habet a fide
ecclesie hec bon. Utrum vera fides

requiratur in baptizante. ita quod infidelis
non possit tradere sacramentum baptismi
extra quod non de conse. di. iiii. romanus et c.
aquosa/ et c. ecclesia/ sicut enim contingere
quod aliquis paciatur defectum fidei circa
aliquid aliud et non circa utilitatem
sacri quod exhibet puta si quis est dat
incantium in omni capite illi tamen
credat baptismi efficaciam habere ad sa-
lutem et sic talis infidelitas non im-
pedit intentionem conferendi sacramentum
Si vero paciatur fidei defectum circa ipsum
sacramentum quod exhibet quod licet credere dat
per illud quod agitur aptius nullum in tiore
sequi effectum/ non tamen ignorat quod
ecclesia catholica intendit per huiusmodi que
aptius agitur sacramentum prebere
unde non obstante infidelitate sic inten-
dere facere quod facit ecclesia licet existimet
illud nichil esse et talis intencio
sufficit ad sacramentum quia sicut supra est
dictum minister ecclesie agit in persona totius
ecclesie cuius fide suppletur quod fidei
deest in ministro. Secundum autem quod
hereticorum quidam in collatione sacramentorum
non servant formam ecclesie in his que sunt
substancia forme et tales nec sacramentum
conferunt nec rem sacramenti/ quidam vero
servant formam ecclesie et tales conferunt
sacramentum ut de con. di. iiii. sicut
sacramentum/ quia licet non sint membra
aut ministri ecclesie simpliciter tamen in hoc con-
ferunt eam rem sacramenti nisi assit
defectus ex parte baptizandi. baptismus enim
datus in forma ecclesie a quocumque semper
habet efficaciam nisi obicem inveniat
ex parte suscipientis de con. di. iiii ro-
manus/ et pluribus aliis c. eiusdem
di. Tunc autem habet obicem quando ille qui
baptizatur hereticis consentit et hoc
potest esse tripliciter aut quia est hereticus
et sapit errores/ aut si non est he-
reticus vadit tamen ad hereticum

propter contemptum ecclesie/ aut si
non est hereticus per ceptus vadit tamen
ad occultum quem scit esse hereticum propter
aliquod commodum vel favorem et tamen
nichil contra recipit quam ab heretico nisi
est hereticus accipit unde Augustinus libro
de fide ad pe. nullatenus dubites omnes
etiam baptizatos si ad ipsam non
redierint baptismo criminali perituros.
q. i. firmissime de con. di. iiii.
Primus vero talis per congruam penitentiam reco-
nciliandus est per impositionem manus/ licet
enim baptismus non possit iterari im-
positio tamen aliqua manus saltem
reconciliatoria sicut nunc dicetur infra. Tunc autem repeti
non consentit qui licet impossibilem discernendi
ut puer vel quia hereticus est occultus
et credit esse catholicus aut quia est
ipso in necessitate constitutus sacerdotis
catholici talis enim recipit sacramentum
et rem sacramenti quia dum in mortis
periculo catholicus non invenitur sanius est
ab heretico baptismum suscipere quam in eternum
perire de con. sicut hoc autem quod porro vir
talis non est reconciliandus in positione
manus xv. q. i. sicut qui et c. manus
Unde non dicam inter recipientes sacra-
mentum ab hereticis et scismaticis et re-
cipientes a symoniacis et fornicato-
ribus notoriis/ quia baptizati sicut
et sic naturales catholici ab hereticis et
scismaticis et etiam ordinati sicut
ab eisdem cum veniunt ad ecclesiam non
recipiuntur sine manus impositione/ bap-
tizati vero et ordinati predicto modo
a symoniacis et fornicatoribus notoriis
recipiuntur sine manus impositione xxx
ii. di. c. vii. in textu. et glossa. Ad hoc
non quod illi qui baptizati sunt ab hereticis
in nomine trinitatis cum redeunt ad ecclesiam
sanctam reconciliantur quidam in primatis
unctione sive confirmatione quidam manus
impositione sed reconciliatoria quidam

sola fidi professioe primo recon
liant cerniam i ecclia orientali
scdo mo i eccia occidentali tercio modo
monolite et aly de qse di iiii ab
antiquam mono lite aut sic dei sunt
a monosite aut de hereticis coram ista sunt
ut punto qui dicit monopari de q.
di iiii hii qui / sed quidam libri h
hunt ibi bonopari p b. isti non
credebant xpm esse dei filium naturalem
sed adoptiuum ut i decreto ubi monosi
ari / hec aut diuersitas recociliatoris
hereticorum / ut h ibidem i glo. pro
ueniebat ex diuersimodo errore ipsorum
hereticorum uel ex diuersa consuetudine
eccliarum / cerniani no sumabant in
oriente / sumabant aut i occidente
uel erat de diuersis sectis / illi reco
ciliabant sumate / isti uo manus
i positione ut crederet esse de uni
tate ecclie de qse di iiii manus

Sciendum aut q sicut Jo sic h i glo.
i positio manus quedam e confirmatoria
et h no repetit / quedam consecratoria
siue ordinatoria et hec ecia non
repeti / quedam benedictoria hec
similit no repeti sed si ob missa sunt
supplet. ex de sacra unitate c. i.
ubi dz q si manus i positio ob missa
sunt i ordinatoe sub diacon debet
suppleri / quedam curatoria qualiter ulto
sup egros manus i po. et be. fia.
et hec repeti / quedam uo reconciliatoria
et hec imponi conuersis hereticis pe
nitentibus hec no est sacramentum et
repeti. Circa qntitatem s. bonitatem
bapti posset queri utrum bonitas
requiratur i baptizante adhoc qd
possit conferre sacramentum uel baptismi
effectum / et utrum melior minister me
liore conferat effectum / et utrum malus
minister peccet baptizando / et utrum
peccet recipiens baptismum a malo ministro
sed horum uiii h supra primo ti. ii
libri cz. y. Utrum suppositus ille qui
dicitur ibi et specialiter mali ministri peccent
baptizando / querere oportet. Utrum malus minister
cum offertur baptizandus puer i pa
ticulo mortis constitutus ex pluribus uidere
cum q sic qz uidetur peccare si baptizando
puerum no baptizando ipsum cum exposito
sic facere tenetur de qse di iiii omnes
presbiteri. Contra aut malus minister baptizet
cum solempnitate ut ministri ecclie cum ex
officio conuenit et tunc peccat mortaliter
si peccatum suum relinquit et no penitet
ut h in glo. supra illud leuit. x.
qui accessit immundus ad munda accedens
non tam talis est simplici pluribus qz
post de peccato penitere et tunc ministrare
no est aut i conueniens si sit pluribus
supposito q uelit remanere in peccato
aut talis baptizat simpliciter in neccessi
tatis i quo ecia laycus baptizare
posset et tunc no peccat secus aut
est de alys sacramentis que no sunt
tante neccessitatis sicut baptismus ut i
patebit hec tercio. pe. ut. Aliter potest
dici q malus minister aut e occultus
aut notorius. ut qz mo distinguendum
quia si est occultus aut est necessitas
et timet scandalum. et tunc ii peccat
baptizando. sed i hoc q negligit se preparare
et cum timore et reuerencia ad sacramentum
accedere. aut no e necessitas ut timere
scandalum. et sic no debet baptizare
nisi prius se preparet ad iustificatonem.
q si no facit. no tm peccat negligendo
sed ecia contrarium est i se contumeliam sacramento
faciendo et usurpando. ideo q no e ydo
neus. si aut est notorius peccat
ex scandalo. ideo dicit aug. sup Jo
c. v. ministro oportet esse p quos baptizare
hec bon... De baptisandis Titu. 6m

Deinde de baptizandis titulus 6.
considerandum de baptizando. Et primo
de eorum obligatione ad baptismum
secundo de tempore et statu in quo debet baptizari
tertio de hiis que requiruntur in eis ante
baptismum vel cum eo dum baptizantur. quarto de
hiis que requiruntur post eorum baptismum. Circa
primum scilicet obligationem ad baptismum queruntur plura
scilicet utrum aliquis possit salvari sine baptismo
Respondeo quod non Jo. 3o nisi quis renatus
fuerit ex aqua et spiritu sancto non intrabit
in regnum celorum et de consecratione di. 4 nemini
et c. 2 3 4 cum autem ut dictum est tria
sint genera baptismi scilicet fluminis flaminis et
sanguinis. Sciendum tamen quod baptismus
fluminis vel in re vel in proposito si haberi
non possit necessarius est saluti in quantum est
de necessitate eius. Baptismo vero flaminis fit
salus adulto dum tamen baptismus fluminis
sit in proposito de consecratione di. 4 baptismi
vicem de presbytero non baptizato / ubi etiam
dicitur quod credens se baptizatum licet non sit
baptizatus nichilominus si decedat salvatur / parvulo
autem non fit salus per baptismum flaminis nisi
de privilegio speciali ut patet de sanctificatis in
utero quia non habent usum liberi arbitrii
Baptismo autem sanguinis fit salus utrique
scilicet adulto et parvulo et hoc si fit pro deo
Utrum sanctificatus in utero teneatur ad baptismum
Respondeo quod sic ut patet per Johannem qui dicit se
a Christo debere baptizari et hoc quidem
non propter indigentiam remedii sed propter im-
pressionem caracteris et propter actum caritatis
sed tamen propter bonum obedientie quia deus precepit
ut omnes qui nascuntur renascantur. Item
propter humilitatem quia debet se reputare pec-
catorem et indigere Christo redemptore et propter
conformitatem ut ab aliis Christianis non dis-
cordet / quia tamen baptismi scilicet preceptum est af-
firmativum non obligat ipsum nisi pro loco
et tempore unde si ante adultam etatem sine
opportunitate subitanea moritur salvatur.

quia non fuit opus baptizandi puerum baptizari
quantum ad remedium sed quantum ad preceptum. Utrum apostoli
fuerint baptizati. Respondeo quod sic unde glossa super illud
Jo. 13o qui lotus est etc. hiis verbis intel-
ligimus baptizatos apostolos et si non legatur
ubi et quando de consecratione di. 4 quando
ancillis et c. si cos et si c. Cla-
augustinus similiter dicit [illegible]
et de Jo. baptista. Latro vero tunc baptismo
sanguinis et flaminis fuit baptizatus qui
in cruce Christum licet confessus de consecratione di.
4 baptismi quod in vite. Certo quod parvulis dum
ad baptismum deferuntur ab infidelibus in terra
moriuntur salvabuntur. Respondeo nullus parvulus salvatur
contra de lege communi sed in virtute sacramenti
non quia parvulus teneatur ex precepto
sed quia sine sacramento vel aliquo quod
equipollet deus non disposuit dare gratiam.
Si vero parvulus propter hoc solum occupatus est
a persecutore cum portaretur ad baptismum
ne baptizaretur moritur pro baptismo ideo
in sanguine pro puero credit baptizatus
si autem alia de causa occiditur contingens de-
ferretur ad baptismum sive fuit defuncta etiam ad
baptismum deferuntur dampnantur. Sed numquid
ex quo tenetur ad baptismum aliquis peccat
recipiens baptismum a malo ministro / ratio
simul habes supra in primo titulo de sacramentis in
communi ca. 5. Sed certo quod sacerdos nolit
puerum vero baptizare quid est tunc faciendum.
Ad hoc dicendum quod si baptizandus sit adultus
sufficit sibi petere baptismum ad salutem quia
baptizatur baptismo flaminis / nec debet
propter hoc symoniam committere quia non sunt
facienda mala ut veniant bona. Respondeo in-
tantum si esset aliquis sanctus debet se
potius ab eo facere baptizari. Si tamen
sit puer tunc sponsor debet eum potius
baptizare quam pretium sacramenti symoniace
dare pro baptismo. Si non sit presto alius
presbyter qui velit baptizare puerum debito
modo / et licet ei aliquam causam non

tam sctificatam ubi pot here aqua
alia / si alis aqua here no posset
qz aqua no e sacramtu / qd et si
emit sctificata illa no opa ad bapm
de necitate eius opus quasi sctificata
sed qa aqua et ido no emit sanc-
tificata sed ut aqua hec tho z nr
dicit etia aliq ut nr et pbabitur
q i hoc capi dare pt pecunias pro
aqua sctificata sine vico symonie qz
p hoc redimitur vexato iuris sui ca
eius i hoc tam mere natie et dimo
est aqua illa q ad usu bapdi / aliis
ut boni simpr vider q i hoc capi
peniu p baptismo q no ad emendu saca-
mtu ul aqua sed ad redimendum
vexacom iuris sui / et hoc ut dicit
vider mags concordat pictr et bonitr
et inri / Sz aut bo. potius per
mitti debet mori sine baptismo puulus
q emat baptismus quia hoc si no po
sset sine pcto mortali posset tam
emi aqua etia sctificata nullo modo
hndo intencom ad consecratom / et etia
labor bapdi q psbr liz emi poss
nullo modo hndo intencom ad actu illu
iniuctu est sacralib. Esto q mancus
roget psbrm ut baptizet puerum
i imiete mortis articulo et nullus
alius assit q eu baptizare possit et
psbr eu baptizare nolit nisi pe-
cuniam ei dedit q ille facit Ro
gt nr. q ille mancus debet potius
pmitte puulu mori sine baptismo
quia dare pecuniam p baptismi sacto
quia no sunt mala fa. u. nc. bo Ro m
aliqui tam dicut q i hoc capu
pecunia dari posset ita tam quod
dans no intendet ea pro sacrato
dare sed p vitanda dapnacone puer
et removenda i famia psbri sicut
est i aliis sacramentis que sine pcto
dapnacois opta sunt differri Hec

dari pt psbiro

Sic quid de psbro qui hoc facit
Ro nisi se corrigat sponte honorem
relinquendo debet subire pictum sym
honoris 1. q. 1. baptizandi intra
et glo. dz etia de cose. di iiij qui
cumqz psbr vellet p interdie nummos
vel p alia occasione bapte aliquem
i mortis piclo si ille sine baptismo
decederet deponi debet. Quid si
psbr cathecuos a baptismo repellat et
ipi interim an tps constitutu sine
baptismo decedant nunquid i putabitur
sacerdoti Ro no absit tam ut ea q
pptr bonu et licitu facimus a nobis
imus si quid p hoc pretm volute
nunquam mali accidit nobis i putetur
ut 3. q. v. de accidendis hoc notatur
de cose. de cathecis i glo. ad ho no
q qui psbri subditis sacramta negat
maliciose tunc subditi sunt ab aliis
ipa pcipe ar. ex de sepult. veniens
intra. et i glo. vi. q. ponitur super
id. paschalis q est unu i privilegiatis
et in casibus concessis. s. i baptismo
prima que recipi sunt ab aliis i necessitate
sed i aliis recurrend est ad superiores
ex de iure patronatus nullus hoc

Circa 6m s. statu et tpe in quo
det quis baptizari queritur plura sz
utrum baptismus sit differendus adultis
Ro adultis subvenirj pot p desideriu
baptismi et ideo adultis cu conuntur
no statim est sacramtum baptismi con-
ferendum sed oportet differre usqz ad
aliqd certu tempus pmo quidem p cautela
ecclie ne decipiatur sacramtum sicut e
accedentibus consensus propter probatio
sumitur de accedentibus ad baptismum qui
p aliqd spaciu eorum fides et mores
examinantur / 2o hoc est necessarium
ad utilitatem eorum qui baptizantur quia
aliquo temporis spacio indigent
ad hoc q plene instruantur de 6

fide et excitantur [vitam] in illis qui perveniunt
ad fidem christianam / tertio hoc est intuitu
propter reverentiam quorundam sacramenti dum
in solempnitatibus precipuis scilicet pasche
et penthecostes homines ad baptismum admittuntur
et ita devotius sacramentum suscipiunt de
conse. di. iiii. cathecumini et c. venalis /
Quando vero tempore adulti debent baptizari
cathecizari et exorcizari ad baptismum habetur
de exorcismo / sed discretio in hiis est
promittenda diversitate rerum. Primo quidem
quod illi sunt qui baptizandi apparent perfecte
instructi in fide et ad baptismum ydonei
sicut Philippus statim baptizavit eunu-
chum ut legitur act. / scilicet Petrus Cornelium
et eos qui cum ipso erant act. x° / 2°
propter infirmitatem aut aliquod periculum mortis
de conse. di. iiii. cathecizandi et c. Sepe
etiam aliquis morte preveniatur
articulo necessitatis concludente dum ex-
spectat tempus ab ecclesia constitutum salvatur
licet periculose ut dictum / spectat aut si
ultra tempus ab ecclesia ordinatum differt [necessitatem]
accipere baptismum nisi ex causa est et licen-
tia prelatorum ecclesie licet hoc peccatum
deleri possit cum aliis perveniente
contritione que supplet vicem baptismi
ut dictum est / nec tamen contra illud c.
de conse. di. iiii. quod cathecumini licet in bo-
nis operibus defunctum vitam habere
non credimus excepto duntaxat nisi
martirium sacramentum compleat quia hoc glo.
ibidem intelligitur de eo qui baptizari
non querit aliter in aliquo peccato perseverat.

Utrum pueri baptizandi sint ....
Respondeo sic in distinctione ii. vox intonat
ecclesia nisi quis renatus fuerit ex aqua
et spiritu sancto non intrabit in regnum dei. Hec ge-
neralitas nec sexum nec etatem concludens
ostendit de baptismo maiores / ratio huius
est quia morbus est communis parvulis
et adultis et medicina baptismi est
conveniens hiis et illis. Est autem
utilius et securius statim parvulo
baptismum conferre quam differre usque ad e-
tatem adultam, tum propter periculum
mortis et dampnationis de conse. di. iiii.
venalis in glo. tum propter infestationes
demonum qui minus possunt in baptizatos
ceteris paribus / tum quia dum homo est
parvulus tantum est in eo minus esse quod
impediat effectum baptismi / tum propter bonum [Bo m]
assuefactionis et educationis in illis que
sunt religionis christiane et hanc rationem
assignat doctor vel c. de ... Sed
obicitur quia legatus non debet excedere
fines mandati sed dominus mandat math.
ultimo. euntes baptizate ergo parvuli
non sunt baptizandi. Respondeo licet illud man-
datum sub forma mandati specialiter respiciat
adultos tamen ex alio eius mandato
Joh. iii° nisi quis re. fuerit ex aqua
et spiritu sancto invenitur etiam ad parvulos sicut in-
tentionem mandati extendi. Utrum pueri
hereticorum vel iudeorum et aliorum in-
fidelium sint baptizandi invitis parentibus.
Respondeo filii infidelium aut habent usum ra-
tionis aut non. Si habent iam qui ad ea
que sunt iuris divini vel naturalis incipiunt
sue potestatis esse et ideo contra voluntatem
eorum invitis parentibus possunt baptismum
suscipere sicut etiam matrimonium contrahere [et induci]
et ideo tales licite moneri possunt ad susci-
piendum baptismum / si vero non habent usum
liberi arbitrii secundum ius naturale sunt sub
cura parentum quamdiu sibi providere non
possunt unde etiam de pueris antiquorum dicitur
quod salvabantur in fide parentum et ideo
contra iusticiam naturalem esset si tales pueri
invitis parentibus baptizarentur sicut
etiam si aliquis habens usum rationis in-
vitus baptizaretur esset periculosum
taliter filios infidelium baptizare quia
de facili ad infidelitatem redirent propter
naturalem affectum ad parentes et ideo
non habet hoc ecclesie consuetudo quod

filii infidelium baptizaretur invitis
parentibus licet fuit retroactis temporibus
multi catholici principes potentes
ut fuit constantinus theodosius quibus
familiares fuit sanctissimi episcopi ut sil-
vester constantino et ambrosius theodo-
sio quod nullo modo permisisset hoc ab eis
impetrare et si hoc esset contra ius com-
mune licet tho. Secundum ante scotum si princeps
aliquos parvulos infidelium parentibus
invitis baptizare faceret cum bona cau-
tela. scilicet ne parentes prius cognoscerent
hoc futurum occiderent eos et faceret eos
educari religiose laudabiliter faceret
et idem dico etiam si cogant parentes
minis et terroribus ad baptismum
recipiendum et servandum susceptum et
hoc videtur posse probare quia ille conven-
dat de con. di. iiii. plures (presto quod
non essent omnino vere fideles in corde
tamen minus malum esset eis non posse
impune legem illicitam servare quam posse
et etiam eorum filii secunda vel 3a generatione
essent forte fideles Utrum infidelis
petens baptizari debet statim baptizari
Respondetur hoc. quia aut est in periculo necessitatis cum
infideles eum instruxerat si hoc per-
pendat et tunc ei statim fides debet
exponi et baptizari de con. di. iiii. ne
quod absit aut nullum imminet periculum
et tunc vel per octo menses vel arbitrarie
debet inter cathecumenos retineri sicut intel-
ligere de con. di. iiii. iudei et c. sequenti
Utrum in utero existentes possunt bap-
tizari Responsio quod non de con. di. iiii. si cama-
ris vel aliis pluribus c. quia cum caro
caro eius qui baptizatur secundum totum
vel secundum partem immediate lavetur unde si
puer totaliter involuto in uno corio
in aqua immergeretur sub debita verborum
forma non apponit hoc baptizaret sed
dicitur Utrum uterus matris apperiri
ut extrahatur et baptizetur Responsio

non sunt facienda mala ut veniant
bona ut dicit Ro. iii. et ideo non debet
homo occidere matrem ut baptizet
puerum si tamen mortua sit vivente
prole in utero debet aperiri ut puer
baptizetur licet tho. Utrum debeat
expectari omnimode exitus pueri de
utero antequam baptizetur Responsio sicut mater
mors immineat si tamen primo caput
egrediatur in quo omnes sensus fundantur
debet baptizari periculo imminente
et non postea est baptizandus si contingat
eum nasci perfecte unde etiam reputatur
esse hominis sepultura ubi sepultum
est eius caput ff. de reli. ut sup-
ponitur. si. cum in diversis et post caput
pectus quia sedes cordis est quod in
pectore et cum ambo ista non possunt
ablui magis debet ablui caput ma-
xime facies quia ibi magis patent
actiones operationes Item videtur etiam faciendum
quamque pars alia egrediatur periculo immi-
nente quia tunc in nulla exteriorum partium
integritas virtutis consistit sicut in capite
videtur quibusdam quod propter dubium quo-
cumque alia pars corporis abluta puer
post perfectam nativitatem sit baptizandus sub
hac forma si non es baptizatus ego te
baptizo et aliquibus tamen videtur quod puer
etiam tunc esset baptizatus quia anima est tota
in qualibet parte corporis et homo sine
est generaliter in iiii. di. eo quod non est parte
partium magis quod caput inungatur quam
aliud membrum et ideo non magis est
necessarium licet sit vocale et in ipsius sine est
consecrator de con. di. iiii. ipse ar. c. di.
iiii. quitunque sic tenet ut dicit Ricardus
Quid fiet de tali cuius alia pars quam
caput abluta est si decedat ante
perfectam nativitatem Responsio puer sed talis puer
puer reputatur baptizatus si fuit mor-
tuus unde est in cimiterio sepeliendus

p̄ gnal. Utrum puer existens adhuc
in ventre matris regenerari possit baptismo
sanguinis. Respondeo quidam dicunt quod nullo
modo nec per effusionem sanguinis nec per alia
via. dele. quia non potest puer in ventre matris
a peccato purgari / aliis videtur quod puer dicendus
est quia licet puer in ventre matris aque
baptismo baptizari non possit quia
ipsum sensibiliter sacramentum suscipere non potest /
et etiam ignotus est, quia tamen ad ipsum
effusio sanguinis pertinere potest et ideo
natus principaliter baptizatur per effusionem
sanguinis illatam pro fide potest ab ori-
ginali peccato purgari. Unde illud Aug.
li. ij. de bap. parvulorum qui nati non
sunt non possunt renasci per susceptionem
baptismi aque dicit Ric. Circa tamen
adultos hoc est tenendum quod requiritur
in baptizandis cum baptismo vel eos dum
baptizantur quinque sunt plura scilicet votum in
adultis cum baptismo penitentia requiratur
Respondeo in adultis baptismum precedit penitentia
interior quia tamen ad contritionem quia semel
fixa in peccato remanet propter in eo fixa
actu vel habitu nisi per actuale de spe-
ciali averteretur ab eo in speciali vel saltem
in generali et quantum ad hoc dicit Aug.
li. de penitentia quod nullus sue voluntatis
arbiter constitutus novam vitam potest
inchoare nisi eum peniteat veteris
quantum autem ad confessionem precedit penitentia
baptismum de quo [illegible] simulatoris et in
[illegible] sed quantum ad solutionem et
satisfactionem neutro modo i. nec de necessitate
est nec de congruo precedit et quia sacramentum
penitentie completum est in absolutione et in
penitentia scilicet quod est etiam sacramentum sequitur
quod non precedit baptismum tamquam ianua
sacramentorum. Sed obicitur quod precepta
quia iudeis venientibus ad baptismum
indicenda est penitentia et abstinentia
quadraginta dierum quia completa post baptismi

ut habetur de conse. di. iiij. nec quod absit
Respondeo quod illa penitentia non indicebatur iudeis
propter sacramenti efficaciam sed propter reverentiam
et iudeorum receptionem baptismi probatorum /
unde eis non indicebatur post susceptionem
baptismi / sed ad [illegible] sit observaretur
quod modo tamen non debet hoc servari
ut dicit glo. ibidem integre. ubi
non est competitudo gratia habet Ricardus
Utrum in adultis requiratur usus rationis
ad susceptionem sacramenti baptismi et rem
eius non est necessaria propter aliquid actio con-
trarie suscipientis sed sufficit quod in eo non
sit aliud prohibens perceptionem suscipientis /
prohibens autem non est nisi peccatum
mortale de quo homo est non con-
tritus et attritus et ideo licet aliqui
adulti fiant carentes usu rationis antequam
mortaliter peccaverint si baptizantur recipiunt
sacramentum et rem sacramenti etiam si
sunt contra dicat quia illa conditio non
precedit a voluntate rationis sed quia sunt
capaces de baptismo / si autem antequam
fiant furiosi vel obdormiant mortaliter
peccaverunt committendo vel omittendo
et non sunt de illo peccato contriti nec attriti
etiam si baptizantur non suscipiunt rem
sacramenti licet sacramentum suscipere
tempore quo furia intraverunt vel obdormi-
verunt intenderent suscipere sacramentum
actu vel habitu / tamen quantumcumque constaret
quod talem intentionem habuisset non debet
aliquis baptizare dormientem seu furiosum
habentem lucida intervalla dum actu est in
furia sed expectandum est furiosum lucidum
intervallum et dormientem vigilia et qui
facit contrarium peccat nisi secundum suum iudicium
probabiliter immineat periculum si ulterius dif-
ferat baptizare quantum autem ad furiosum non
habentem lucida intervalla nulla est dilatio
facienda et sic habetur extra de baptismo
maiores. habet Ric. nullus ergo debet
baptizare aliquem dormientem nisi

Ru. ad suscipiendum sacramentum baptismi

volunta

intelli

p(ri)mitur q(uod) no(n) euigilet an(te) morte(m)
et ut p(ri)mitur de eius p(re)iti volu(n)te
p(ro)ba(n)t vel p(ro)pria salte(m) q(uonia)m de x(rist)ianis
est natis et i(n) hoc t(em)p(o)r(e) (christi)anis tamen
amentibus baptizari debet sicut et
aug(ustinus) narrat in iiij. confess. de q(uo)da(m)
amico suo q(ui) bapt(izatu)s est nesciens p(ro)pt(er)
p(er)iculu(m) mortis et ide(m) d(icendu)m e(st) de furioso
Hec Bon(aventura). Sed q(ui)d de adultis amentibus
et dormientibus qui no(n) co(n)tradicebant
ut essent i(n) vsu rationis baptizati no(n)
prodesset ad tollendu(m) peccatu(m) originale
sicut prodest paruulis. R(espo)n(si)o q(uod) sic ut d(icitu)r
de bap(tis)mo maiores q(uo)d iiij. dis. q(uo)d
totu(m) h(omin)em saluu(m) fecit i(n) sabbato
op(er)ibus i(n) p(er)fectionibus no(n) vult et id(e)o peccata
no(n) excepte sed exceptato tollit q(uo)d faceret
si bap(tis)mus originale deleret et no(n)
actuale q(uo)d sine co(n)t(ri)c(ion)e deleri no(n) pot(est)

Bapt(ismus) — Si ponatur q(uod) dormientes co(n)tradicant rati(fi)
ficent q(uod) sint licet noluerit p(ri)us ba
ptizari. R(espo)n(si)o no(n) prodest q(uia) ...
p(er)ul(?) et id(e)o no(n) est q(uod) rati(fi)ficent s(ed)
iteru(m) baptizet(ur) ex de bap. maiores
Co(n)tra quer(itur) i(n) glo(sa) hostie(nsis) vtru(m) i(n) ad
ultis h(ab)entibus vsu(m) rationis qui bapti
zant(ur) requirat(ur) intentio ad hoc q(uo)d
recipiat sacramentu(m) bap(tis)mi. R(espo)n(si)o q(uo)d
i(n) talibus de l. q(uod). ad hoc ut recipiat
caracterem baptis(ma)le requirit(ur) intentio
actu vel h(ab)itu tam ab illo q(ui) co(n)sentire
pot(est) q(uam) ab illo q(ui) co(n)sentire no(n) pot(est)
ad p(er)cipiendu(m) sacramentu(m) p(er) p(er)ceptio(n)e(m) eni(m)
caracteris b(aptis)mi intrat homo
eccl(es)iam militantem seu ag(re)ga(tur) co(n)gregationi
eccl(es)ie militantis ad hoc aut(em) obtine(n)du(m)
requiritur eius a(ssensu)s actu vel h(ab)itu si
si est i(n) statu in quo co(n)sentire poss(i)t
p(ro)babile eni(m) est q(uo)d ab illo plus
requirat(ur) q(ui) co(n)sentire pot(est) q(ua)m ab i(ll)o
qui co(n)sentire no(n) pot(est) sicut videmus q(uod)
i(n) catechismo videmus q(uod) p(ar)uulo pat(er) et
si adultus est debet videre p(er) se ip(su)m de
co(n)se(cratione). di. iiij. cu(m) p(ar)uulis / ad h(oc) aut(em)
q(uod)

no(n) s(u)ff(icit) est n(ecess)aria determinata intentio
i(n) actu q(uia) quamq(uam) s(u)ff(icit) intentio in
h(ab)itu / si eni(m) aliquis catechu(menus) no(n)
actu cogitatem de p(er)cep(tion)e sacram(en)ti
bap(tismi) sed de re alia no(n) d(omi)n(u)s ablueret +
sub forma v(er)boru(m) debita intendens
sibi i(m)p(er)tire sacramentu(m) bap(tismi) iste ca-
thecu(menus) recipiet baptis(ma)le caracteru(m)
q(ua)m(vis) eni(m) intentio i(n) h(ab)itu no(n) s(u)fficiat
ad cau(sa)ndu(m) effectu(m) pot(est) tamen e(ss)e suff(icien)s
dispositio ad p(er)cep(tione)m. maior eni(m) actu-
alitas requirit(ur) i(n) agente q(ua)m in
paciente cu(m) res agat p(ro)pria actua-
litate et patiat(ur) p(ro)pria possibilitate
q(ua)m(vis) tam(en) intentio i(n) actu de n(ecess)itate
requirit(ur) paciens. s(ed) vel ad renunciandu(m) +
p(ro)hibens vel ad qui no(n) co(n)sentire i(n) actu +
et no(n) co(n)sentire i(n) h(ab)itu s(ed) co(n)mittant(ur)
Si eni(m) i(n) accedente ad bap(tis)mu(m) e(st) actu
vel h(ab)itu intentio no(n) recipiendi sacra(men)tu(m)
bap(tismi) h(uius)m(od)i i(n)tentio no(n) recipiendi
sacramentu(m) bap(tismi) ~~h(uius)m(od)i i(n)tentio~~ p(ro)hibet
sacramenti p(er)ceptione(m) n(ecess)aria est illa
i(n)tentio(n)e(m) expelli p(er) (contra)ria i(n)tentione(m)
i(n) actu ad h(oc) ut ille recipiat sacra(men)tu(m)
bap(tismi) / si eni(m) accedens ad bap(tis)mu(m)
ad h(oc) moneat(ur) diligent(er) ut actu co(n)
sentiat requirit(ur) q(uod) co(n)sentiat i(n) actu
ad hoc ut tunc recipiat v(er)e sacra(men)tu(m)
q(uia) si tunc no(n) co(n)sentiret i(n) h(ab)itu hoc
eni(m) accipimus co(n)sentire i(n) h(ab)itu i(n) aliq(u)a
re(m) cu(m) homo sic dispositus est q(uo)d
si actuat(ur) et deliberate recogitat
de illa re q(uod) actu co(n)sentit i(n) illa
Hec (Ric)h(ardus). Q(ui)d q(ui)d q(ueritu)r de adulto est in
q(u)o tam(en) h(ab)itu q(uod) actu no(n) est in-
tentio p(er)cip(ien)di sacramentu(m) nu(m)q(uid) esset
rebaptizandus. R(espo)n(si)o q(uod) sic sed si (con)stat
no(n) constaret expeditu(m) si no(n) es bap(tizatu)s
ego te bap(tizo) et no(n) debet teneri glo(sa)
de co(n)se(cratione). di. iiij. q(ue) dicit solet eni(m) q(uod) s(i)
bap(tizan)s bap(tiza)re intendat q(ui)cu(m)q(ue) i(n)
tentio(n)e h(ab)eat bapt(izatu)s p(er)cipit sacramentu(m)
Ut(rum) ad recipiendu(m) sacramentum

// in actu et no(n) consentire

baptismi requiratur voluntas libera
vel sufficiat coacta. Responsio: cum quis cogitur
ad baptismum aut cogitur coactione abso-
luta, puta penitus sufficiente, quia scilicet violenter
eo renitente manibus et pedibus immer-
gitur, et tunc non recipit sacramentum
nec rem, aut coactione conditionali scilicet
inducente ut minis vel flagellis, ita
quod potius vult se subire sacramento
etiam quam mortem perire, et tunc aut in-
tendit alios illudere et mortem eva-
dere, et tunc etiam recipit sacramentum, quia
tamen etiam presumitur consensisse talem
metus apud constantiorem talis de- cogi
bet ad fidem venire obstinatos, aut
vult potius ita se fieri quod facit etiam
quam perire, et tunc recipit sacramentum,
et licet sic omnia patent extra de bap-
tismo maiores quod ¶ iste continetur in textu et glo-
sa. non ergo habent quod parvulorum baptismum
quorum nunquam fuerit usus rationis ut
parvuli et perpetuo furiosi et similiter saltem
et in his voluntas non requiritur ~~quidam~~
~~aut non requiruntur~~ quidam autem
fuerunt licet nunc non sunt et in his
voluntas antecedens licet non existens re-
quiritur. quidam sunt esse cum baptizantur
et in his cum conditio eorum ibi melior est
sufficit voluntas conditionata. ¶ Utrum
fides requiratur propter baptismum. Responsio:
in parvulis qui per se non possunt credere sufficit
fides aliena scilicet ecclesie que est vel
si hec deficeret sufficit nutrix fidei que
sunt in ecclesia. dicit enim Augustinus ad Bonif-
acium: cum offeruntur parvuli ad percipiendam
gratiam ab omnibus offerri intelliguntur quibus
placet quod offerantur. fides tamen ecclesie
militantis nunquam deficit vere nec defi-
ciet propter illud Luce ultimo: ecce ego
vobiscum sum usque ad consummationem seculi,
et hec divina providentia faciente
ut nunquam fuit nec erit qui ipse esset

fuerunt licet nunc non sunt

aliquis, cum deo placet. ¶ In adultis
non requiritur fides quantum ad quandam
ad susceptionem sacramenti, id est caracteris,
quia sacramentum non perficitur per iustitiam
hominis dantis vel suscipientis baptismum
sed virtute dei. ¶ Sed requiritur ad susceptionem
rei sacramenti, id est gratie. Sed contra hoc videtur esse
illud quod fides in aqua baptismi
figuratur et mittitur non spiritus ~~augetur~~ etiam datur
et spiritus ~~datur~~ augetur. sed intellige quod fides parvulis
in baptismo datur sed in adultis
augetur vel informata per caritatem informatur
vel fides informata perficitur, sed
formata ibi datur adultis. ¶ Utrum
puer sua fide possit in tempore susci-
piendi baptismum. Responsio: etiam non habens
veram fidem circa aliquos articulos
potest habere veram fidem circa sacramentum bap-
tismi, tamen etiam ita habet sacramentum non
rem. sed sufficit ad receptionem
sacramenti generalis intentio quia intendit
suscipere baptismum sicut Christus instituit et
sicut ecclesia tradidit. ¶ Circa quartum scilicet ea quartum
ea que requiruntur ad baptismum post baptismum
queruntur plura scilicet utrum opera nuper
baptizati sint computandi ad iustitiam. Responsio:
non per opera penalia sed per opera faci-
lia ut quasi quodam lacte facilis operis
eam promoveantur ad perfectiora ut dicit
glossa. dicit super illud psalmi: sicut ablactatus
super matre sua ita et dominus disposuit
... quos ... ut
ut patet Augustinus ix et hoc quod dicitur i Petri ii:
Sicut modo geniti infantes lac con-
cupiscite, ut in eo crescatis in salutem. ¶ Utrum
teneatur restituere illis quos leserit mala
Responsio: restituere ablata proximis
et satisfacere de iniuriis illatis est
necesse aperto et hoc ipsum est deti-
nere aliena et proximum lesum non
placare peccatum et ideo petentibus
baptismum est iniungendum quod satisfaciat
proximis sicut et aperte dependunt
hec ergo. Titulus septimus

Ti viij^us

Deinde de Confirmacione
considerandum de sacramento confirmacionis
et primo de eius institucione / secundo
de necessitate / tercio de materia / quarto de
forma / quinto de efficacia / sexto
de ministris eius / septimo de suscipientibus
ipsum / octavo de ritu et celebracione
huius sacramenti. Circa primum scilicet institucionem
p^m huius sacramenti sciendum quod hoc sacramentum quidam
institutum fuit ab apostolis exhibendo
licet hoc non sit scriptum / secundum alios promittendo
Johannis 16 Si autem abiero
mittam eum ad vos / et hoc ideo quia in
hoc sacramento datur plenitudo spiritus sancti que non
erat danda ante resurreccionem et ascen-
sionem Christi. id Johannis vij nondum erat spiritus
datus quia Christus non dum fuit glorif-
icatus et hec est opinio Thome / secundum vero
alios primus manus imponendo et be-
nedicendo apostolis Christus ipsis et hec opinio Ricardi.
Alii dicunt quod fuit institutum ab apostolis
quia legitur confirmasse actuum viii^o. Alii dicunt
quod quo ad aliqua que post leguntur ipsius ritus
solempnis quedam institutisse et precepisse
hec videtur esse opinio Bonaventure. Alii dicunt
quod Christus instituit per significationem imponendo
scilicet manus pueris apostoli ipsis et inspiracione
et auctoritate apostoli tradicione et approbacione ecclesie.
Est enim institucio duplex scilicet expressione facta
vel precepti quo Christus instituit innuendo
et inspirando / apostoli faciendo / ecclesia
precipiendo et secundum hoc omnes supradicte
opiniones vere sunt in parte et hoc est de iure
pc. Circa secundum scilicet necessitatem confirmacionis
sciendum quod gratia que datur in confirmacione
est necessaria non quia sine ea simpliciter non
sit salus sed quia sine ea vel per sacramentum
vel aliter accepta impugnando ut preveniatur
ad salutem includitur consequenter de consecratione distinctione iiij
Spiritus sanctus in baptismo regeneramur ad vitam /
2^m in baptismo confirmamur ad pugnam / et licet
quamvis transeuntibus sufficiat regeneracionis
efficacia / victuris tamen sunt necessaria confirmacionis
auxilia. Ex institucione autem ecclesie est quod
nullus ab hoc sacramento excipiatur
ut sit quilibet strenuus pugnator

ideo periculosum eum hoc loci vel temporis op-
portunitate negligendo contempnunt periculose
exponunt et sic debet intelligi illud Hugonis
de sacramentis parte 7 capitulo 3 timendum est
de illis qui per negligentiam admittunt epi-
scoporum et non suscipiunt manus impo-
sicionem ne forte exinde dampnentur scilicet nisi
puniantur quia festinare debuerint dum
potuerint. Circa tercium scilicet materiam
confirmacionis sciendum quod materia huius sacramenti
est crisma quod componitur ex oleo et balsamo
et hoc bene competit significacioni effectus
huius sacramenti qui est duplex quorum primus
est nitor fidei et in vera credulitate cordis
secundus est odor fame in confessione
oris primus significatur in oleo secundus in balsamo
quod proprie est odoriferum / oportet autem
quod crisma quod est materia huius sacramenti
fuit prius ab episcopo consecratum / sacramentorum
enim quedam sunt necessitatis et ideo licet in
hiis requiratur sanctificacio materie ad solemp-
nitatem non tamen ad necessitatem ut in baptismo
quedam sunt perfectionis et ideo in hiis re-
quiritur sanctificacio materie ad solempnitatem et ne-
cessitatem ut in hoc sacramento et crisma unc-
cionis hec pc. Sciant autem de consecratione distinctione iiij
licet omni tempore id est omni anno ut exponunt
glosatores liceat crisma conficere quia tamen solempnitas
baptismi ad quam requiritur crismatis usus
in vigilia pasche celebratur congrue
ordinatum est ut per biduum ante ab episcopo
crisma benedicatur ut possit per diocesim desti-
nari / dies enim ille statutus convenit ad
materias sacramentorum benedicendas in quo
fuit exercitatum sacramentum institutum ad
quod omnia alia sacramenta quodammodo ordinantur.
Debet autem episcopus qui vult crisma conficere
missam celebrare et hoc in ecclesia cathedrali
nisi ex iusta causa impediatur extra
decretale nisi referente. Singulis autem
annis debet in cena domini novum crisma
confici et vetus in ecclesia cremari de consecratione
distinctione iiij litteris / non debet eciam crisma
accipi nisi a propriis episcopis de consecratione distinctione iiij
presbiteri / et quilibet presbiter debet illud
accipere quolibet anno vel per se vel

97

per dyaconum presbiteri vero abbates
peccant qui accipiunt illud ab aliis nisi
privilegiati sint quod possint accipere a quibus
velint ut dicit glo. ibidem. Item quid si a-
liquis confirmandus oleo procurante erit
unctus vel non erit sacramentum confirmacionis
iterandum sed erit caute supplendum quod
erat obmissum extra de sacra. un. c. pastoralis
Innocencius vero et host. extra de sacra.
un. c. j. dicunt quod qui confirmatus est oleo
debet iterum crismate liniri et debet illa oracio
iterari Signo te signo crucis alie autem
oraciones que precedunt et sequuntur non
iterantur. Circa quartum scilicet formam confirmacionis
sciendum quod forma verborum huius sacra-
menti est consigno te signo crucis confirmo
te crismate salutis in nomine patris etc. Aliqui
dicunt signo te et aliqui dicunt crismate
unccionis aut sanctificacionis sed per hoc non
corrumpunt seriam forme predicte cum eadem
res utraque significetur. Circa quintum scilicet
efficaciam confirmacionis sciendum quod in confirmacione
imprimitur caracter ut eciam habitum est supra ti.
de sacra. in gl. arlo in / presupponit autem
caracter confirmacionis caracterem baptismi
sicut dicit aug. presupponit generacionem / confertur
eciam in confirmacione gracia gratum faciens
unde Rabanus per inposicionem manus pontificis
s. s. traditur baptizato. Circa vj. scilicet ministros
confirmacionis sciendum quod ex ordinaria potestate
soli episcopi possunt confirmare ipsi cum sint successo-
res apostolorum de quibus solum legitur in actibus
quod per inposicionem manus dabatur s. s. extra de
sacra. unc. c. pervenit / ex commissione
tamen pape posset eciam simplex presbiter con-
firmare quod probatur extra e. ti. pervenit. Ubi
presbiter ex commissione beati gregorii confirmabat
propter scandalum evitandum potestas enim con-
firmandi fundatur ut dicunt quidam super
disposicionem vicarii episcopi licet Ric. super hoc etc.
sunt plures alii modi dicendi quos obmi-
tto gracia brevitatis. Item utrum episcopi Ric°
degradati confirmare possint / dixerunt aliqui
cum potestas confirmandi fundatur super dignitatem
que episcopo confertur in sua consecracione et illa
dignitas ab eo auferri non possit per
..... sentenciam quia dignitate tempo-

ralis omnes apostoli quorum episcopi successo-
res immediate acceperunt. Alii vero episcopi de-
gradati confirmare possunt licet hoc facere non
debeant quia eis prohibitus est usus illius
potestatis. Alii dicunt quod episcopi degra-
dati confirmare non possunt nec de iure nec de
facto / quia vicario christi concessa fuit a christo
potestas plenitudinis ordinandi de corpore christi
mistico quod est ecclesia et eius membris Et
quod exigit racio recta / Sic autem sunt veri
corporis nullam habent concessit potestatem ut est
super illos qui sacramentum baptismi non receperunt
quod est ianua quia in terra in statu milita-
tem concessit aliquam potestatem directe
unde apostolus j. ad cor. v. quid mihi de
hiis qui foris sunt iudicare et ideo quia
potestas episcopalis directe respicit corpus
christi misticum et eius membra / potestas autem
sacramenti eukaristie directe respicit
corpus christi verum et potestas baptismi non tamen
respicit illud quod est ecclesie membrum sed
eciam illud quod nondum est ut sint ecclesie mili-
tantis membra vicarius potest ab illo
auferre dignitatem episcopalem non tamen ab
homine potestatem baptizandi ut accidit de
potestate conficiendi. Verius dicitur est dispo-
nens quia per privacionem seu degradacionem
tollitur potestas sed per suspensionem prohibetur
potestatis usus et ideo si episcopus suspensus
confirmat vere confirmatum est sed confirmando
mortaliter peccat quia utitur potestate cuius
usus est sibi prohibitus licet de Ricar. /
Utrum non presbiter ex commissione pape sacramentum
confirmacionis possit conferre vide extra
de consue. quanto in glo. pe. / quilibet eciam non
clericus ex commissione pape posset confirmare
dummodo ipse confirmatus esset / sed videtur
rationabilius probabilius quod non nisi solus presbiter /
gracia enim descendit in corpus christi misticum /
cuius caput est christus per ipsius christi unitum
et ideo ordinavit christus ut potestas con-
ferendi sacramentum confirmacionis eo quod per eius per-
cepcionem digne ipsum suscipienti confertur
fundavit augustinus gratie ad confitendum
constanter crucifixum vel corporis christi
dependeat ex potestate conficiendi corpus
christi verum qui potestatem non habet nisi-

sacerdotes vero et sa v[?] indicat pre-
sbiteros etc. vel te moneat ad dispensandum
quia in sacra scriptura non invenitur compre-
hensum quomodo sit dandum. nisi tamen in apostolis(?)
multa non scripta tradiderunt nobis sicut
hoc. Quid si papa per negligentiam primam(?)
confirmare presbitero concederet. Responsio presbiter ille
nichil conferret et postea confirmaret et
cetera de consecratione distinctione v. in glossa. vii. Utrum
alii episcopi vel archiepiscopi confirmare possunt
in diocesi alterius episcopi. Responsio sine licentia
eius episcopi non. ea que sunt iurisdictionis ut
iudicare consecrare et similia possunt
alii quilibet committere etiam non subditis ministrare(?)
que non sunt ordinis et episcopalis auctoritatis
non possunt demandare vel etiam delegare
aliis qui sunt eiusdem(?) ministerii(?) in fronte(?)
de consecratione. Ecce aliqua sicut notatur in
glossa predicta. Circa vii. s. principaliter
confirmationis sciendum quod omnibus competit
hoc sacramentum quia caracter eius est
signum distinctionis in militia spirituali que
imminet omnibus. Licet enim sicut militia
non conveniat pueris pro statu illo, similis(?)
Queritur utrum conveniat morientibus.
Responsio quod sic quia quamvis non contrahant eis
similia pro pugna pro principaliter militandum ideo congruit
accipiunt militie parate signum vel eis
congruit post obedire militum et gratie augmentum
et ideo Hugo dicit quod omnino periculosum esset
si absque hac vita sine confirmatione migrare
contingeret non quia dampnaretur nisi forte
propter contemptum sed quia detrimentum perfectionis
pateretur. vero et pueri confirmati decedentes
tes maiorem gloriam consequuntur. sicut
et hic continet maiorem gratiam obtinere(?)
illud Melchiades papa licet continuo tran-
situris sufficiant regenerationis beneficia
victuris tamen confirmationis beneficia sunt
necessaria. Responsio illud intelligitur quantum ad
hoc quod mortuis non est necessarium hoc sa-
cramentum propter pugne premium pervenientes(?)
Utrum debeat dari peccatoribus. Responsio non
hoc aptum(?) quia hoc sacramentum datur ad
confirmandum quod prius invenit et ideo non
debet dari nisi hiis qui habent gratiam

et propter hoc non datur nisi baptizatis ita
non debet dari adultis peccatoribus nisi per
penitentiam reparatis. vero dicit in concilio Aurelianensi
ut ieiuni ad confirmationem veniant mo-
neantur confessionem facere ut mundi donum
spiritus sancti valeant recipere. et tamen per hoc sacra-
mentum perficiatur. prius effecti sint et ba-
ptizati quia consequuntur penitentes plen-
ariam remissionem peccatorum et si quis
adultus in peccato existens cuius tamen conscientiam
non habet vel si etiam perfecte non contritus
accedat ad sacramentum dummodo non fictus
accedat per gratiam collatam hoc sacramento
consequitur remissionem peccatorum sicut Thomas.
Circa viii. s. ritum et celebrationem con-
firmationis queritur primo. s. in qua parte
debeat fieri inunctio in hoc sacramento. Responsio
quod in fronte inunctio enim fit ad significandum
quod confertur in sacramento vero quia in confirmatione
confertur audacia confessionis cuius oppositum
s. timor vel erubescentia primo evidencius
in fronte manifestatur ideo fit unctio in
fronte. quod tamen confirmatus non fuit in baptismo
debet in confirmatione confirmari ab episcopo primo
in vertice postea in fronte de cons. d. iiii.
nullus. debet autem frons confirmati li-
gari donec desiccetur ne frons in-
uncta contrahat aliquas sordes. Et
est Aug. s. iiii. decretalia(?) p. A. c.
ultimo confirmati debent non lavari caput
usque ad septem dies propter dona septem
Ecclesia enim etiam vii diebus celebrat
adventum s. s. Sciendum autem quod
presbiter quo capit primi confirmati te-
gitur vel quo utroque confirmati involvuntur
prout alterius confirmando vel baptizando con-
tingit de cons. d. iiii. Suspicionem(?) volunt(?)
(?) quod in vertice confirmati [illegible]
fit in tribus sacramentis quorum diversi-
tas consistit in hoc quia in baptismo fit
in vertice ad significandum fidei susceptionem
quia vertex est locus celebre rationalis
in confirmatione in fronte ad significandum
audaciam confessionis cuius impedimentum

s. timor et verecundia magis manifestatur in pallore et in rubore frontis que propinquior est cellule ymaginabilis in ordine vero etiam in malis ad significandum pietatem generandi divini corporis Christi pe. et ita ponit quod manus presbiteri inungitur in pmate hoc idem etiam scribit hostiensis in summa. Sed hoc non est verum simpliciter post. sed inungitur oleo benedicto ut comprobatur de ordinatione CC xxxiii di. i. ii hoc non. Utrum ille qui confirmatur debeat ab alio teneri Resp. ita est sacramentum debet ad robur eo ipso quod homo ad percepcionem eius accedit ostendit quod sufficientes robur standi per se sive non presumat et ideo ad hoc significandum instituti sunt ut ab alio teneatur. Si tamen aliquis confirmatur absque hoc quod ab alio teneatur sacramentum percipit licet hoc si non debeat nisi necessitas aliqua hoc exigat. Queritur et quibus debeat teneri ille qui confirmatur. Resp. quod instituti sunt quod non teneatur nisi ab uno eo quod cognaciones spirituales matrimonia impediunt. ut de conse. di. iiii. non plures ad suscipiendum infantem in baptismo quia unus accedunt sive vir sive mulier in confirmatione idem ipsum fiat. tamen ubi est consuetudo quod plures teneant non est prohibitum. Sed hoc potest coaptari ad aliquam [illegible] non debet alteri teneri ab illo qui non est baptizatus de conse. di. iiii in baptizante. si tamen contrarium fiet licet si non debeat tamen necessitatis [illegible] nichilominus ille qui baptizatur vel confirmatur vere percipit sacramentum et non debet teneri a monacho nisi sit necessitas ut de conse. di. iiii. non licet abbati vel monacho de baptismo suscipere filios vel commatres habere. quia sacramentum aut confirmatio spiritualis cognacionem [illegible] xxx qui si quis unus tamen predicta ad necessitatem sacramenti

confirmatus sicut in baptismo debet teneri ab alio quod non est

non refertur. potest autem teneri vir a muliere et econverso licet magis deceat virum a viro teneri. magis enim contrahitur quam tenentes et ille qui tenetur. Sicut supra [illegible] consiliis propter periculum affinitatis ut scribit s. bonaventura. Cum autem necessitatis potest teneri ab illo qui tenuit in baptismo ut de conse. di. iiii. in cathecismo. Cathecismo in baptismo et in confirmatione unus patrinus potest fieri si necessitas cogat non est tamen consuetudo romana. Sed per singula singulos suscipiunt et hoc est ut in pluribus amonia contrahatur. Utrum certum tempus sit determinatum in quo datur hoc sacramentum Resp. ponit Innocentius quod dicit ita coniuncta sunt hec duo sacramenta scilicet baptismus et confirmatio ut nisi morte preveniente nullatenus ad invicem segregari [possint] ut unus sine altero rite perfici non potest et ideo eodem tempore sunt prefixa baptismo solempniter celebrando et sunc sacro. Sed quia hoc sacramentum a solis episcopis datur qui non possunt esse presentes ubi presbiteri baptizant oportuit confirmationis ad certum tempus [illegible] sacramentum confirmationis etiam in ad tempora diffinita differri. Utrum confirmans et confirmandus debeat esse ieiuni Resp. quod sic ut de conse. di. iiii ut ieiuni ~~ieiunii~~ ad confirmationem veniant perfecte etatis et moneantur facere confessionem prius. hoc non refertur ad sacramenti necessitatem sed ad reverenciam et ad hoc ut percipiens sacramentum melius sit dispositus ad recipiendum rem sacramenti i. graciam dei etiam iiii de. ut episcopi non ieiuni per impositionem manuum s. s. tradant. Sed hoc non pertinet ad sacramenti essentiam sed ad reverenciam. ab illa vero prohibitione excipiuntur infirmi et morte periclitantes ut legitur ibidem et ideo propter multitudinem fidelium et propter pericula imminencia suscipiuntur ut hoc sacramentum quod non nisi ab episcopis dari potest ~~et etiam~~ a non ieiunis detur et accipiatur. quia unus episcopus maxime in una

magna dyoc(esis) non sufficeret ad tot
homines confirmandos si ei tempus detraheretur
vel sicut multi episcopi defectu non sufficiant vel
tamen quantum quod observari potest conveniencius est
ut ieiunus detur et accipiatur sicut
ceteri. Debet etiam dicere quod si episcopus ie-
iunus sicut sacramentum tradat ita sumptor
10ᵘᵐ ieiunitate recipiat. ¶ Circa 10. scilicet unctionem
sacramentalem sciendum quod duplex est unctio
scilicet exterior in corpore et interior in corde
et hec scilicet interior est significativa exterioris
unctionis et signum gratie invisibilis
quam visibilis agitur et auget per dignitatem pri-
matur. Ungitur autem pontifex crismate
cum consecratur in capite et in manibus et
ungitur solus pontifex in capite quia per-
sonam capitis id est Christi signat. Ungitur
princeps non crismate etiam ~~crismate~~ sed ~~princeps~~ oleo ut osten-
datur quantum differt auctoritas pontificalis
a potestate regali. Ungitur etiam princeps
oleo ut dictum est non in veteri testamento
+ reges ungebantur. Regum c. i. Sed
nunc ungebantur in capite nunc autem
et armo ungi debet in brachio humero quo principatus domino
tamen alii ut dicit glossa. Precatur unde
rex Francie et rex Anglie ungitur
in capite sed imperator ungitur ad imperatorem a papa
vel alio de eius mandato quod declaratur
veniat. Alii reges vero apud metropo-
litanos secundum quod velit in ungi a papa de
novo convenit petere sicut rex Arago-
nie fecit ut dicit glossa. Potest tamen papa
si velit super hoc aliquibus certam privilegiare.
Ungitur etiam presbiter cum ordinatur in ma-
nibus oleo benedicto sicut patet in ordi-
+ nacione. xxiij di. Ipsa cum hic nobis
ii. sicut non. Augustinus. Ungitur etiam quilibet
baptizandus bis ante baptismum oleo benedicto
scilicet primo in pectore secundo inter scapulas et bis
post baptismum primo statim post baptismum crismate
in vertice deinde in confirmacione crismate et
ab episcopo in fronte. In lege autem veteri
inungebantur sacerdotes reges et
prophete. In lege autem nova quia Xp(ist)us
vero

+ fecit in sanguine pro regibus et sacer-
dotibus. Primo congrue in ungitur quilibet
baptizandus. Ungitur etiam ecclesia crismate cum
dedicatur altare primo oleo postea crismate
calix et patena crismate. Unctio
est principis patriarcharum presbiterorum
etiam altaris calicis et puerorum eo
signato post baptismum in fronte ab episcopis
ptic ~~mittant~~ baptismum puerorum vero ante
baptismum et statim post ad presbiteros de omnibus
predictis unctionibus et quod significant super
quere de sacra unctione etc.

De sacro eukaristie

Ti viij Consequenter agendum
de sacramento eukaristie et
primo de ipso sacramento. Secundo de eius
materia. Tercio de forma. Quarto de
conversione que fit ad prolacionem forme ver-
borum. Quinto de accidentibus rema-
nentibus ibi. Sexto de ministro huius
sacramenti. Septimo de tempore celebrandi
hoc sacramentum et de celebracione missarum.
Octavo de defectibus contingentibus
in celebracione. Nono de missarum audi-
cione. Decimo de sumpcione huius
sacramenti. Undecimo de hiis que habent
retrahere vel impedire ab hoc sacramento.
Duodecimo de efficacia eius. ¶ Circa
primum primo de huius sacramenti institucione.
Secundo de prefiguracione. Tercio de significacione.
Quarto de nominacione. Quinto de veritate. ¶ Circa
primum sciendum quod sicut plenum duplex est operatio
vite corporalis scilicet generare et alimento
uti ita proporcionaliter convenit esse
duplex opus vite spiritualis. Ideo Christus
pro nobis et auget vite spiritualis perfectionem
et expresse instituit baptismum per quod filii
dei generantur et eukaristiam per quam re-
ficiuntur. Fuit autem conveniens sacramentum
eukaristie institui in cena domini propter
spiritualem refectionem que est in hoc sacramento et
in cena ultima propter corporalis presencie sub-
tractionem et propter maiorem recommendacio-
nem scilicet in recessu traditum apostolis dili-
gencius retinerent de consecratione. di. ij. liquido

Circa 2m s[cilicet] p[ro]p[ter] q[uo]d eukaristie
sac[ramentu]m q[uo]d i[n] h[oc] sac[ramen]to sunt tria s[cilicet] sp[eci]es vi
sib[i]l[e]s / corp[us] x[rist]i v[er]um / et corp[us] x[rist]i misticu[m]
s[cilicet] ecc[les]ia / et ex q[uo]d d[ici]t h[ug]o / p[ri]mum est
sac[ramentu]m t[antu]m sc[ilicet] et t[erti]um Sc[d]m est res et
sac[ramentu]m et tu[n]c t[erti]um Tertiu[m] est res t[antu]m
et vitas q[uod] / de h[oc] ca[pitul]o de cele[bratione] miss[arum].
et v[er]o matthe[us] q[uod] distinguendu[m] e[st] ad aug[mentu]m
evidentia[m] sac[ramen]ti q[uo]d sp[eci]es visib[i]l[e]s s[cilicet] panis
q[uae] [com]parat[ur] ad natura[m] sit [com]municatus pri-
mus ad[di] vitae vivif[icae] et p[ro]p[ter] h[oc] licet
similiter t[antu]m corp[us] x[rist]i vo[catur] q[uod] [con]stat ex
prius s[an]c[t]is membris et membris / et cum
corp[us] x[rist]i misticu[m] q[uod] [con]stat ex fidelib[us]
p[ro]p[ter] fide[m] et c[ar]itate[m] coplat[ur] Sc[d]m aut[em]
[com]petit ad esse[nt]iam q[uae] est tabare t[antu]m
h[oc] similiter ad corp[us] x[rist]i v[er]u[m] quod est ve-
rabilis Probatur q[uo]d sp[eci]es n[on] [com]pon[untu]r
n[isi] resistat ad[e]m[p]t[a] q[uo]d retinet y[m]diata
i[n] p[ro]prietates sp[eci]ei q[ua]m p[ri]us ibi fuit et r[ati]one
illi[us] est p[ro]p[ri]um [con]veniens q[uo]d sp[eci]es
visib[i]l[e]s [com]patur ad mediu[m] s[cilicet] corp[us] x[rist]i
v[er]u[m] n[on] h[abe]t r[ati]one[m] causa[n]di illud n[on]
ad mixto v[er]bo n[on] p[ate]t i[n] aq[ua] t[antu]m caract-
teris p[ro]p[ter] e[ss]e e[st] i[n] sp[eci]e r[ati]o[n]e corporis licet
e[ss]e n[on] efficiat simplic[ite]r i[d] ta[men] facit
esse i[d] s[ibi] illa sp[eci]e Sc[d]m vero [com]petit ad 3m
h[oc] r[ati]one efficiendi mediate s[ecun]d[u]m p[ro]nt
ablut[i]o [com]pleter cu[m] careret p[ri]mu[m] h[oc]
sp[eci]es [com]plete p[ro]p[ter] ea corporis mistici
r[ati]one corporis v[er]i i[n] se [con]tenti quod
vivit et [com]p[ar]at ipsum / q[uo]d al[iu]d v[er]u[m] p[ro]p[ter] corp[us]
r[ati]o[n]e sp[eci]ei panis p[ate]t [com]p[ar]at[ur] q[uo]d e[ss]e
signu[m] et ea p[ro]p[ter] r[ati]o[n]e corporis mistici
p[ate]t p[ro]p[ter] corp[us] x[rist]i [con]stat ex p[ri]ncip[ali]b[us] me-
[m]bris p[ro]p[ter] corp[us] x[rist]i ex h[oc] [com]p[ar]at[ur] p[er] fide[m]
et c[ar]itatis p[ro]ficientib[us] capita est eius
[con]veniens sac[ramentu]m / est e[ss]e ea ei[us] qua[n]tu[m]
ad for[m]a[m] i[d est] vinor[um] q[uo]d p[ro] fide et c[ar]itatis
ad i[n]vice[m] [com]p[er]tinent et h[oc] h[uius] unionis
corp[us] misticu[m] e[st] res et effectus h[uius]
sac[ramen]ti et q[uo]d d[icitu]r e[st] de facto corporis
i[n]telligi[tu]r sic de sp[eci]ebus s[ecun]d[u]m figuris
Quintu[m] al[iu]d utru[m] h[oc] sac[ramentu]m sit
v[er]u[m] sac[ramentu]m [et] q[uo]d p[ro]p[ter] ab v[eteri] p[re]fatione

fuit ut s[cr]iptu[m] est q[ui] d[e]v[ot]i[o]n[e] sa-
cramentor[um] i[n] [com]m[union]i n[on] licet sint pla-
mat[er]ialit[er] e[st] t[antu]m v[er]u[m] simplic[ite]r ap[ud] q[uo]d
[con]g[ru]e[n]t[e]r i[n] q[u]adam collecta q[uo]d d[icitu]r p[ost] sacr[ificium]
sup[er] p[ro] d[ici]t p[er] q[uo]d p[ro]ficiet nob[is]
s[an]c[t]a q[uae] sumpsim[us] et p[ro] p[ec]cat[is] nostris
tribuit et p[er] ea n[on] h[oc] t[antu]m sac[ramen]tum
n[on] sit nobis reatus ad pena[m] Circa
t[er]tiu[m] s[cilicet] p[re]figurat[i]o[n]e[m] h[uius] sacram[en]ti sc[ien]d[u]m
q[uo]d [con]veniens fuit h[oc] sac[ramentu]m p[re]figurari
et r[ati]one dignitatis n[on] famosi[us] [con]ste-
d[e]ret / et r[ati]one difficultatis cu[m] sit
int[er] o[mn]ia a credibilia difficilius ad cre-
dendu[m] ut h[om]i[n]es n[on] assuefierent q[uo]d [quidem]
figuratio manducatione / fuit h[uius]
sac[ramen]ti [com]p[ar]at[io] fig[ur]e s[cilicet] magni [com]pa[rati]o
s[ecundu]m g[e]n[esis] di[cit] viij s[cilicet] sacrificiu[m] melchise-
dech / manna ~~aute~~ agn[us] pascalis
et sanguis q[ui] profluxit d[e]clar[atu]r x[rist]o
patet al[iu]d h[oc]r[um] sufficiencia s[cr]ipto r[ati]o[n]e
ad p[re]figurata / cuius n[on] q[uo]d e[st] in h[oc]
sac[ramen]to s[cilicet] sac[ramentu]m t[antu]m s[cilicet] forme visibilis
panis figura fuit sacrificiu[m] melchi-
sedech / ei[us] q[uo]d e[st] res et sac[ramentu]m sim[u]l
rei [con]tente et figurate s[cilicet] x[rist]i passi ag[nu]s
paschalis / rei t[antu]m figurate s[cilicet] gr[ati]e ac
et e[ss]e corporis mistici manna q[uo]d
reficiebat / omnis sapore suavitatis
h[om]i[n]ibus / virtut[em] v[er]o d[e]cl[arat] efficacia san-
guinis q[uo]d mag[is] tenet vicem cause
n[isi] symbolo t[antu]m h[oc] r[ati]o[n]e figure p[er]fecte
[con]dicionibus s[cilicet] q[uo]d de passo et ia[m] mortuo
p[ro]fluxit Circa q[uar]tu[m] s[cilicet] nominatione[m]
h[uius] s[an]c[t]i sc[ien]d[u]m q[uo]d h[oc] sac[ramentu]m s[cilicet] q[uo]d e[st]
signu[m] rememorativu[m] passionis que fuit
sacrificiu[m] v[er]u[m] d[icitu]r sacrificiu[m] / s[ecundu]m v[er]o q[uo]d
est sac[ramentu]m demonstrativu[m] ecc[les]ie cu[m] h[om]i[n]ib[us]
aggregat[u]r p[er] ipsum d[icitu]r co[mmunio] / s[ecundu]m aut[em] q[uo]d
est p[re]figurativu[m] divine fruitionis que est
i[n] patria d[icitu]r viaticu[m] q[uo]d p[re]bet nobis
via[m] p[er]veniendi ad illa[m] vel e[ss]e quia
dat[u]r transeuntib[us] de h[ac] vita ad ip-
s[a]m Sc[d]o v[er]o q[uo]d realit[er] [con]tinet x[rist]um qui
est plen[us] gr[ati]a d[icitu]r eukar[isti]a i[d est] bona
gr[ati]a ab eo q[uo]d e[st] bonu[m] et talis q[uo]d est

3m

aut

+

4m

militat

4.7 gra ¶ Circa quintu. s. utilitate eu
kaistie no qd sicud ad salute vite cor
palis ita ad et vite spualis est
aliquid necessariu dupl. s. uel sinc quo no
est salus uel salus pciat meliu
quomo eukaa regulat no e de neccitate
salutis sed i casu in quo cetera stat.
Ideo est de necessitate salutis sicud et cetera
aliud sacramentu sed magis i qz cum
ome sacramentu sit signum et ea gre
instrumentum i pedicto apte susapiet et
sumit eu sit maior pfeccionis inter
sacra sicut plures utilitates ut pz
s. decius effectu ¶ Sed obiat. i Ioh
vi caro no pdest quicq sed sps est
qui vivificatur g° i utilis e ma
ducatio carnis xpi. Resp° dcat de carne xpi
loquitur fiij i talem extimatu ea visi
bilit no sacramentalit manducandam
¶ Obiat ctiam i° aug ut quid pas
dente et ventre et manducasti fiij eu
sicut vi qd sufficit manducatio spualis Respo
simplex dicit qd pas dente. s. tu uel
loquitur de manducatione spuali per
modu ut declaratur ex. que vide i
ti. de usu huius sacri cz. iij. que
utrasque licuit omo cessare agmunocce[2]
Titu x°9 Deinde de materia eukaristie
considerandum de materia huius sacri
et pmo i gni de materia cor
et sanguinis simul. Secundo i spali de ma.
corpis Tercio de materia sanguinis
fiij ¶ Circa pmu sciendum qd panis et vinu
sunt materia huius sacramenti cuius ea
est i stitucio divina instituit aute
dnus ihus potius qz i aliis cibis tu
pmo gnem usu refectionis qz panis
et vinu est refectio hominis no brutor
magis quam cetera vini sapidiora tu ex
ptr spetate signis et apte iii qz
panis conficitur ex plibus granis et
vinu ex plibus uvis qd convenit ad
significandum corpus xpi mi et mistica et
apte sparacons qz panis i fornace
et vinum i torculari pparatur quod
convenit ad repntandum passione xpi
apte effectus qz ut dz i glo i cor
xi panis prectis cibis sustentat
corpus et vinum letificat, sic hoc
sacrum magis sustat sustentat et
letificat caritate i ebriatos quam
alia sacra. debuit aut hoc sacrum
esse de duplici materia qz iii sacrati
convenit significatoni et usui, et fiij
utroque modo duplex exigitur materia
i hoc sacro usus enim huius sacrati
est refectio que ad sui integritate cibu
et potu requirit Significato vero est
duplex una est passio xpi i q sanguis
fuit separatus a corpore alia est or
dinatio ad salute corporis et anime
ppt hoc oz separatim utrumque signari
et g.° hoc duplex matie e significa
tive pfecte refectionis spualis p meditacione
dnice passionis que fuit i
multiplici afflictione sui benedicti corporis
et effusione sui pciosissimi sanguinis
ad nram redempcionem aie et corporis
reficit eu et delectat mirabilit viros
sctos meditatio talis ¶ Circa fiij
i spali circa materia corporis conveniunt
plura s. ut requiratur panis triti
ceus certo sic fiij convenit doctor
sancte de consecratione di. i. et c. no oportet
et c. sept et c. sacro (tam) quia
dnus sic comparavit triticu dicens Ioh xii°
tu quia credit celebrasse i pane
tritico et i sabtusse ut sic celebrare
ut pz quia panis de frumento dicitur
antonomastice panis vero tu dz qd ihesus i°
accepit pane hoc de pane tritico dz
i telligi tum qz usus ecclie ab aplis
qui putes fuerant traditores celebrare
i hoc solo pane vero vero huius est quia
magis convenit huic sacro panis tritice
tu qz u na pue v ppe dignior tu
qz i gn usu hom ufitatior licz cum
no v omibus terris magis triticu uel
vinum tum defacili ad omnes tras pt
deferri quantu sufficit ad usu sacramenti
nec oportet defectu alterius e vinu sive
eu op iij effectu et communicatior

alio consecrandum quia non esset sacrum
perfectum. Utrum possit confici de pasta tri-
ticalibus, secundus quod non quia potest constitui
de pane tritico usuali ut p. dam. p
iiij. t. vj illud quod solet communiter esse nutri-
mentum corporale ipsius vel simile esse nobis
sacramentaliter nutrimentum spirituale/ sicut
dicitur quod panis sit pasta communiter
conformis corpori non potest consecrari
dicimus quod panis communis est secundum totus
in materia recedat a ratione panis
usualis non recedit a ratione panis con-
secralis licet secus. Utrum possit confici
in pane de farre et siligine. Respondeo quidam
dicunt in pane ex farre et spelta con-
fici posse quia est eiusdem speciei cum pane
tritico licet differat gradibus a deo
talibus aliquis vero videtur magis con-
tinuans ingenium non gradus secundum speciem in specie
sit tamen aliqua dissimilitudo gradualis ad
gradum quoad accidentia vel propter
materiam vel propter debilitatem virtutis ge-
nerantis et ideo si qua frumenta sunt
que speciei tritici gradualiter sunt sicut ex
tritico seminato in malis terris nascuntur si-
go ex tali frumento confecto panis potest
esse materia huius sacramenti quod tamen non
videtur esse de farro vel ordeo nec in
spelta ut in farre quod ut omnia sunt quoad
tritici similius in figura. Secundo ad materiam
illorum magis videtur significare proprietas
qua representat speciei sicut exterius
figura manifestat quod canis et lupus
sunt propinque speciei non autem eiusdem unde
ex talibus frumentis que illo sunt ex
specie grani tritici gradualiter non potest confici
panis qui sit debita materia huius sacramenti
et hec est opinio thomas. Ex ambiguo autem
videtur quod prima ratio non sit efficax
quod ideo farre non est eiusdem speciei cum tritico
quia non est unum gradualiter ex alio quia
quedam sunt actiua in specialia secundum intentionem
graduacionis ut in medio rerum licet thomas
patet. Secundum autem albertum in iiij sententiarum

frumentum est generis ad triticum et spelta
unde licet due sint species frumenti tamen
necesse est parum distant in spicarum
formatione sed quia multum distant in for-
ma granorum et colore et sapore panis
et ideo de spelta potest confici secundum Innocentium
Utrum possit confici de pane permixto
de tritico et aliis granis. Respondeo aut est
tanta permixtio quod transit triticum ad
speciem alienam ut quia virtus extremi
est preponderans vel ad medium ut quia
est equalis et tunc in eo non potest confici
aut remanet species panis tritici ut
quia virtus tritici preponderat et tunc
potest quia aut est ita sit ex parte
sicut ex sapore percipitur potest conquoqui quia
deficit magna pars que conferunt ad
grandem quod. Utrum possit confici
in pane corrupto. Respondeo aliud est tanta
corruptio panis quod soluitur species panis
sicut quando continuatis soluitur et sapor
et color et alia accidentia mutantur
unde ex tali non potest confici corpus
Christi. Alio vero non est tanta corruptio
quod speciem soluat sed est aliqua dispositio
ad corruptionem quam declarat aliqua mutatio
saporis ex tali pane potest confici corpus
Christi sed peccat conficiens propter irreverentiam
sacramenti/ et quia autem idem est extra de
corrupto non videtur quod panis ex eo
confectus possit fieri corpus Christi licet quidam
secundum dicant licet thomas. Secundum albertum eo
est dubium potest dicendum autem potest in
incipiens ad faciendum panem consecrabile
et multum sit probabilius quod non/ non
opponit aliquibus se negotio tali
dubio et maior ille peccat hostias
consecrandas quia etiam est quod peccat
de materia tali/ consecrans ex corrupta
ab illo peccato quia supposito illa materia
esse bene parata. Secundo illa non potest
materia debita non consecrat ut tunc

ydolatriat ut ydolatrie faciat quam
cautum e i se auatiam ce ydonea et
ab aliis ministranda supponit s. Sed
utrum debeat confici in pane azimo queritur
quod decretale. mis. littis de co. di y
spiratis/ no est tu de necessitate sacri
sicut cum dicit angelus i epla de a-
zimo fermentato et azimo no variat
speciem panis cum sit accidia uti in
utroque conficit pt de sco uit sing
mo dicit ut habetur ibidem c. pdcto littas
i glo. B. dicens quod i ecclia orientali
Si quis de fermento conficit michi fa
ceret grecus cum est ut vna regula
F. ritu sue ecclie se habeat in cele
bracione sacramenti Sup hic al' sunt
diuerse ecclarum consuetudines ii est
x. q i registro romana ecclia
offert azimos panes pptea quia
dominus sine ulla commixtione suscepit
carnem/ sed grece ecclie offerunt fermenta
tum pro eo quod verbum patris indutum est
carne sicut fermentum commiscetur farine
unde sicut peccat sacerdos i eccla la
tinorum celebrans de pane fermentato
ita peccaret sacerdos i eccla grecorum
celebrans de azimo cum portes ecclie
sue ritu s. tho. s. vo. sco. forte
grea cum peccant quia se ecclie rome
no conforant/ nichilominus tamen conveniencius
celebrandi de pane azimo roma
est primo quod ipsius institutionem qui
sacram instituit primo die azimorum ut
habetur mat. xxvi. mar. xiv. xxii quod die
i domibus iudeorum nil fermentatum ee
debebat Exo. xii/ scdo quia panis e
sacramentum corporis xpi quod sine corru-
ptione conceptum est magis quam diuitas
ipius ut i pcebit/ 3º quia magis
competit puritati fidelium qui requiritur
ad sumptum huius sacri Sm illud i prima
ad cor. v. pascha nrm ymolatus
e xpc itaque epulemur i azimis sinceritatis
et veritatis/ hec tamen consuetudo

grecorum aliquam racionem et significacionem
quia tangit grecus ut dictum est supra
et pro detestacionem heresis nazareorum
qui legalia et euangelia simul miscebant
Sciendum eciam quod a principio tota ecclia
conficiebat i azimo sed procedente tempore
ecclia ppt hereticos ebionitas
dicentes legalia observari debere cum i
euangelio et in azimo conficiendo ppt
preceptum legis/ ecclia i statuit ad tempus
conficere i fermentato/ cessante vo causa
ecclia occidentalis redijt ad ritum
antiquum orientalis vo usum retinuit
et ultimus addidit no posse confici
nisi de fermentato/ et ad hoc probandum
asserere volunt dnm i fermentato confecisse
et quia tres euangeliste tradiderunt dicen
tes pª die azimorum i statuisse sa
cramentum/ quidam opere ut tantum
i fama prupuerunt ut dicerent euangelistas
istos falsum dixisse et scripsisse
et a Jo. correptos fuisse qui ante
die pasche dicit dnm cenasse cum
discipulis suis Sed hec no contra
dicit quod dicitur multipliciter accipitur
ecca pasche/ pasche n. dicitur aliqui
dum agnus paschalis mt. xxvi. quando
necesse erat occidi pascha/ aliqui hora
ymolacionis s. vespera xiiii lune quando
agnus comedi debebat et festum
incipiebat mat. xxvi. erat pascha et
azima post biduum/ aliquando dies i cuius
vespera ymolabatur agnus sic luc xxii
appropinquabat dies festus ~~iudeorum~~ azi
morum qui dicitur pascha/ aliquando vero dies
azimorum post ymolacionem agni celebr
anda s. xv. cum dicitur festum pasce/
aliquando panes azimi s. xviii et ipsi
no i traverunt i pretorium ut no con
taminarentur sed manducarent pa
scha/ et hos quinque modos ponit
Remigius de off. mis./ aliquando dicitur xpc
signatus p agnum paschalem

i cor. v. etenim pascha nostrum
ymo. e xpc/ aliud tota septimana
azimorum que scilicet incipiebat xiiij die
april. in vesperis et durabat ad dies
quos ad xxj die aprilis ut patet leuit.
xxiij dicit xxiij volens post pa-
scha. p du. c ps/ aliud festum epularum
pallipp. vlt. non sunt fasse sile sunt
vni vpus Ebdomadas hora dies
epule petas azima xpc/ Septem
autem dies supradicti azimorum omnes
erant dies festi/ sed primus erat
per excellentiam dies festus s. xv. et
de illo dicitur Jo. ante festum pasce
post illud autem in maiori excellencia
erat dies festus sabbati quia erat
inter illos dies festos in quo nichil
dicat/ pari tamen appellatur pria celebrate/
tamen appellatur azima sicut patet quod Jo non
contradicit aliis evangelistis quia aliter
accipit pascha quod ipsi sicut enim
legitur exo. xij. solempnitas pas-
chalis incipiebat a vesperis xiiij
lune et tunc xpc post ymolacionem
agni paschalis sacrum hoc instituit
vii hec dies a Jo precedere septem
diem pasche/ aliis evangelistis dicitur
prima dies azimorum quod s. fermentum
non inveniebatur in domibus iudeorum
¶ Sed videtur contrarium quod xpc principit
die azimorum figure cum dicit veritas
unde tamen quod agnus qui erat figura
xpi ymolaretur xiiij luna xpc fuit
crucifixus xiiij luna Sed audi die
crucifixionis sicut in fine dicto
sicut ergo quod passio eius statim
inchoata est post cenam quia fuit in
agonia et fuit comprehensus unde
oportet esse sicut quod agnum comestio et
ipsius ymolacio facta est xiiij luna
non quia consummata sed quia inchoata
et sic patet quod non principit Sed ecclesia
attenditur magis in hoc sacro distinctio
ita pane azimo et fermentato
quam in baptismo circa aquam utrum

sit calida vel frigida Tertio quia
fermentum licet aliqualiter corrumpatur
et ex pane corrupto non potest conficere
hoc sacrum ut dictum est posset tamen
tanta corruptio esse fermenti quod
ex eo non possit conficere sacrum licet ex eo
utrum possit conficere de pane facto de
aqua rosacea Quarto secundum primo iiij in
quadam decretali vel aque admixtio
ad farinam est de necessitate huius sacri
ut potest constitui species panis et
ideo si farine admisceretur aqua rosacea
vel aliquis alius liquor quam aqua
vera non posset ex eo vere confici sacrum
quia vere panis erit aqua exprimitur
conficitur aqua naturalis non potest confici corpus
xpi secundum thomam et intelligitur. Si vero aliquos tamen
potest quia aqua ipsa non requiritur
ut manet in specie propria ymo in naturam
aliam extraneam fiat panis triticeus
et hoc prius est patet ¶ Circa tertium
materiam sanguinis sciendum quod
de solo vino vitis potest confici sanguis
xpi/ et hoc primo apparet in institucione xpi
qui in vino vitis hoc sacrum instituit
ut patet dicto quod dicit luce xxij circa
institucionem eius amodo non bibam
de genimine vitis huius/ Secundo quia sicut
dictum est Jo adunacionem sacram
iudeorum assumitur id quod proprie et communiter
habet illa forma/ proprie autem vinum
dicitur quod de vite sumitur/ alij autem liquores
vinum dicuntur secundum quandam similitudinem ad
vinum vitis/ Tertio quia vinum vitis
magis competit ad effectum huius sacri
quod est spiritualis leticia/ quia scriptum
est quod vinum letificat hominis cor
ipsius/ et quia omnia vina vitis sunt
eiusdem speciei secundum doctores ideo confici
potest de quolibet vino vitis dum modo
remaneat in specie vini/ acetum autem
proprie non est vinum/ cum differat
a vino secundum speciem vini mercatorie/ de illo
confici non potest/ in vino tamen quod tendit
ad acetum indirecte ad sine forte

non esset panis / consecratus fuit

3um

sensibilis vini potest consecrari et pro certo non
punit aceto omnino. de off. miss.
cap. dicit quod potest de aceto consecrari aliter
non dicit vinum secundum pe. et intelligendum
quando fiat ubi vini species acceptat alio non
manet ibi sanguis Christi possunt necessitate
corpus Christi quando corrumpitur species panis
secundum Albertum de cons. si vinum
sit putridum perfecta putrefactione que
reduci non possit ad complexionem vini
de eo non potest consecrari si vero sit in via
corruptionis de eo potest consecrari sed non
oportet propter reverentiam sacramenti si potest
aliud haberi de facili. Si autem sit in
vino eius sapor vel odor sapor aro-
maticus vel potius vel saltem vel
acrius communis perfecta difficile vini
potest de eo consecrari quamdiu remanet species
vini. Non potest consecrari de agresta quia
non est nutrimento generationis quod eius in
in maturitas convertit vinum. Non est
vinum quia nichil recipiat speciem vini
in tanto sine generationis. in musto autem
consecrari potest quia habet speciem vini quia
attestatur maturitas eius et dulcedo
sed non convenit de ipso consecrari amplius [augustinus]
sit defectum vini quilibet necnon musta
de uva in calice statim impressum
offeratur propter incidentia in puritate
musti propter quod de cons. di. ii. cetera
omne tamen quilibet ipsa representent
quod sicut hoc. Fariattes potest tamen in
necessitate hic sic quia de ibidem tamen
necesse fuerit botrus in calice comprimatur
scilicet an consecratum. de musto vero dum
ad huc continetur in uva in materia
consecrari non potest sed probabilius opi-
nantes ar. de cons. di. ii. de dicas
et c. scriptum [illegible] non consistat
sanguis magis vino eiusque
sub specie potabili quod patet per hoc quod
dixit discipulis bibite ex eo. Ob
vinum autem non est ~~[illegible]~~ in uva
materia sub specie potabili sed esibili
in vino sicut [illegible] aqua non

L

Titu· xv9

possit misceri. Aqua vero debet apponi
vino quod offertur in hoc sacramento ut legitur
extra de cele. miss. litteras; et hoc quidam
primo propter institutionem probabiliter
probabiliter enim creditur quod dominus
hoc sacramentum instituit in vino aqua
permixto secundum morem terre illius et
etiam satis quia apostoli qui instituerunt illud
tenuerunt ita reliquerunt ecclesie. Secundo
quia hoc convenit representationi dominice
passionis in qua utrumque profluxisse
legitur et hoc tangitur de cons. di. ii. c.
i. Tertio quia hoc convenit ad significandum
effectum huius sacramenti qui est unio populi
christiani ad Christum et hec tria tanguntur
extra de cele. miss. cum marthe et de
cons. di. ii. cum omne crimen
Non autem sufficit sufficit in dolio ponere
aquam admixtam cum aque sacra-
mentalis et vini est tantum sacramentalis
et est ad significationem et ideo tunc potest
deesse sicut alias posita fuisset que
sacra mixtio inchoatur secundum Bon.
Licet autem appositio aque sit de necessitate
precepti non tamen est de necessitate sacramenti
quia aqua refertur ad significandum
participationem huius sacramenti a fidelibus
quantum ad hoc quod per aquam mix-
tam vino significatur populus adunatus Christo
sed ad hoc ipsum explicate Christo pendenti
de cruce aqua fluxerit ~~et~~ ideo
refertur quia per aquam significabatur
absolutio peccatorum que fiebat per
Christi passionem. Dicendum est autem quando hoc
sacramentum perficitur in consecratione materie
usus autem fidelium non est de necessitate
sacramenti sed ad quamdam convenientiam ad sacramentum
et ideo conveniens est quod appositio aque non
est de necessitate sacramenti propter quod eadem
dicit quod greci non apponunt aquam de
cons. di. ii. Septima dicit si quis
de antecessoribus nostris vel ignoranter

vel simpliciter non obstante ut patet
aqua vino misceret propter eius
simplicitatem veniam credi ut obstat
illud de conse. di. ij. Sicut in
sacrificando calice domini offerri sola
aqua non potest. sic et ut vinum solum
quia intelligit ibi etiam aquam non
posset si quod non potest bene vel inve-
niri vinum ibi cap. ut e. di. c. i.
postea Allegate ut debet tunc qui quod
scienter et contemptu apponere in aqua
omittit vel etiam ex negligentia
crassa quod nullam diligentiam adhibet
mortaliter peccat et sic intelligi
potest id quod ait aqua non appo. vino in
sacrificio debet suspensione a divino officio
et beneficio quod de cele. miss. literas
qui autem obmittit ex negligentia
exquisitam quia simul diligentiam solet
semiplena venialiter peccat Quia
quod sic sacrum est tanto magis diligentia
consecrandum et quanto istud sacramentum
precellit alia sacra et opera tanto
in eo cuius negocijs respondat ut
diligentia secundum Bonaventuram / Debet autem sola aqua
naturalis apponi confitiendo quia
tam admixto aque ad vinum non
est de necessitate sacramenti non refert
quantum ad necessitatem sacramenti quecumque
aqua misceatur vino sive malis
sive articularis vel rosacea licet quod
ad congruentiam sacramenti peccat qui
alia aqua commiscet quam naturalem
vel veram quia de latere Christi pendentis
in cruce aqua profluxit ut secundum
legitur ut quidam dicunt ad osten-
dendum quod eius corpus erat vere com-
positum ex quatuor elementis et quia de
electis aqua ex elementis magis
sanguis profluxit quam aqua quia
magis mistio erat congrua. ita
duo maxima sacra sunt vel eis
signata scilicet redemptionis in sanguine

et regenerationis in aqua ut dicitur que
de cele. miss. in quadam / Debet autem
modica aqua apponi ita etiam aut
mixta sunt plures opiniones sed pro-
babilior est eorum opinio secundum Innocentium
tertium / qui dicunt aquam converti in vinum
sed autem si non posset nisi adeo
poneretur modicum de aqua quod in vinum
converteretur et ideo tutius est sic parum
apponere de aqua apponere maxime si
vinum est debile quia si fieret tanta
apposito aque quod solveretur species vini non
posset fieri sacrum vinum et secun-
dum consuetudo est quod generalis quod de cele.
miss. pernitiosus Si autem tantum de aqua
adderetur quod tolleret vinositatem vini
non posset deconfici quia tunc non esset
vinum sed aqua vinata vinum non
potest confici nam quia e aqua perfusa
ut de aqua conspersa secundum magis
possit est vini quod possibile secundum albertum
in iiij. ut etiam secundum Thomam. de aqua in
ba a qua e lotis parum vino
rubeo in tincta de conse. di. ij. Cum
omne sacrificium quod fiet in illis tribus
in quibus non potest vinum sacrificari Thomas secundum
albertum [illegible] sit sic ipsa consu-
lendo esset et [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod esset ut corpus [illegible]
sanguine conficeret ne apparet defectum
sacramenti maxime [illegible]
Sed nunc commixtum equaliter ex aqua
et vino convertitur in sanguinem
Thomas quod aqua commixto ex vino et
aqua [illegible] potest si autem secundum mixtarum
equaliter vel autem secundum equalitate pro-
portionis [illegible] pro aqua non sol-
veret speciem vini magis cum vinum
est actum quam aqua ut arguare
naturam suam ex duobus ut vinum po-
sset cito aquam in suam naturam sicut
sal cito altarem in ex collectis parum
qualitatem [illegible] et [illegible] quod
personam consecrationis vini sola [illegible]

transubstaret in sanguine Secundo non
mutaretur nam tunc ex duobus que nec
esset vinum nec aqua sed non sensati
operatores eum materie non pit in substan
+ cius carnis tn in sanguinis sit et ideo
tamen cito posset sacerdos conficere post
mixtionem vini potius quod illud quod fuit
ibi vinum tamen ad hoc non esset transsumpta
tamen ad compositum nec tunc conuerteretur
in sanguine Similiter autem quamuis proferret
uba consecrationis esset cum illis duobus
nam tunc constituta ex illa non posset
conficere sanguinis quod enim species componentes
ex quibus preexistentia constituitur vinum
in composito non remanet sed essentias
nisi forte diminutive s. quod dico
dico propter opinionem illorum qui dicunt
eas remanere imperfectas licet non

eukaristie titls Titu x9 Postea de forma consecrationis
considerandum de forma sacramenti
eukaristie et primo de quibusdam
que communiter pertinent ad formam con-
secrationis panis et vini Secundo in
speciali de forma vini Tertio de virtute
forme Circa primum sciendum quod
forma huius sacri est illa que ponitur in ca-
none misse scilicet hoc est et hic est
sanguis etc Vide ex decretis misse
cum Marthe de c. Hoc credimus quod
forma uborum sicut in canone reperitur
a Christo apostoli et ab illis eorum receperunt
successores Circa predictam autem
formam sunt plura quedam s. utrum Christus
prius confecit quam uba protulerit Secundo
dimoz et verior est quod illis ubis
tamen semel dixit Christus consecrauit et
formam consecrandi dedit licet enim
potuit conficere sine ubo voluit tamen
conficere ubo dicendo ut apostolis con-
secrandi traderet formam Sed quia que-
ritur nisi xxvi ca. tangitur ac illis
ac. etc pane benedixit fregit
deditque discipulis suis dicens accipite
etc et postea hoc est corpus meum ex

hiis ubis prius quod Christus benedixit prius
et fregit quam uba protulit et Sed
benedictio ista fuit consecratio ut videtur
quia fractio consequitur consecrationem quia videtur
quod prius consecrauit quam uba protulit Respondeo
illa benedictio non fuit consecratio s. bona
Sed quedam gratiarum actio in qua
ostendit quod benedictio precedit debet ante
cibum ascendendum de fractione uero distinguendum
quod fractio potest esse uel ad signandum
et sic presbiter frangit ~~panis~~ post
consecrationem uel ad distribuendum et sic
Christus ante consecrationem fregit ut inter
apostolos distribueret Utrum hec uba
accipite et comedite uel bibite et
sunt de essentia forme Respondeo non sed designant
usum materie consecrate qui non
est de necessitate sacramenti Utrum sola uba
superdicta que sunt in canone misse presbiter
consecraret Respondeo quidam dicunt quod non
et hec opinionis esse videtur Scoti in iiii
Sed contra eos videtur esse quod canon misse
non est idem apud omnes nec s. de tem-
pore s. hoc Si presbiter sola illa
uba cum intentione consecrandi proferret
consecraret quia intentio facit quod hec
uba intelligentur que in persona Christi
prolata sint tamen conficiens grauiter
peccaret quia ritum ecclesie non seruaret
Circa secundum de forma panis et vini
primum determinatum s. hoc et hic etc
Circa hoc sunt et sunt plures modi
dicendi quibus dimissis gratia breuitatis
dicendum quod nec Christi et diuersitatem est defectus uitium uel determi-
natio quod ibi est determinatio mixta s. pronominis
ad consequentiam et presentis ad intellectum sub hoc
sensu illud in quod transsumitur hoc est corpus
meum similiter sicut dicebo quod ad hunc tamen
dico dictum hoc est corpus meum i. id in quod
iste panis est transsumendus est corpus
meum Licet autem secundo adhuc esset
verior et magis propria quia in virtute eius
in prolationis termino ille cibus fiet
corpus meum In composito autem sicut est

qua ibi scitur librorum in complemento
et timo ipius orationis panis sit corpus
pro vini. Utrum hec omissio eum sit
de forma formae dicitur quod non sed addit
ibi ad notandum ordinem consecrationis
ad vsum materie consecrate/ quia tamen non
est de veritate sacramenti/ vnde licet omitto
posset, sicut tamen obmitti non debet
ubi vsus antiquus illius ecclesie sic
est secundum vero Bea. Tho. 4. ibi ponitur ad
coniungendum secundum verba forme sunt precedentibus
proferat. Circa 2um scilicet formam vini quod ponitur in canone
in speciali sciendum quod hec est vera forma
consecrationis vini que ponitur in canone
misse secundum Alex. et Bo. quoniam omnes hec
verba sunt de substantia. ✝ Hic est enim calix sanguinis mei novi et eterni
testamenti, misterium fidei, qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem
peccatorum et hec patet per hoc quod
ea tenet Romana ecclesia que fuit ab
initio ab apostolis edocta vnde Inno.
tertius. Romana ecclesia illud secundum integram
fidem servavit quod ab ipsis apostolis qui
eam prius sacris docuerunt ceremonias
ritus docuerunt accepit ab ipsis
apostolis quam ea primi ~~pet~~ petro et paulo
quos binos auctores habuit et de-
functos custodes habet vnde sacrificium
accepit quod hactenus in mobili cul-
tu servat. Circa predictam
autem formam consecrationis vini sunt
plura scilicet utrum predicta forma sit verba
Christi aliquo verbo vel in aliquo. Ad hoc
quod non tamen ratio est secundum aliquos quia
ewangeliste non intendebant tradere
formam sacramentorum quia in primitiva
ecclesia oportebat esse occulta ut
dicit dyonisius in fine ecclesiastice ierarchie. Sed
intendebant hystoriam de christi
tempore et tamen omnia verba illa fere
possunt ex diversis scripture locis sumi potuit
enim quod dicitur hic est calix. Hic sumitur ex luce.
ubi dicitur quod hic est calix novi testamenti in meo sanguine
qui pro vobis effundetur/ habetur etiam in corpore
xx ubi scribitur sic hic est sanguis
novi testamenti qui pro multis effun-
detur in remissionem peccatorum/ quod autem additur
eterni et mysterium fidei/ habetur ex traditione
domini que per apostolos ad ecclesiam pervenit
secundum illud in corpore ii Ego accepi a domino quod
et tradidi vobis/ pro eum habetur quod de
cele. miss. c. cum marthe. multa tamen
de verbis quod de factis domini invenimus
ab ewangelistis obmissa que apostoli
scilicet supplevisse vel verbo vel expresse
facto/ legitur et ponitur ex. q. ibi/ et ita
de illis ipsum quod ewangeliste intersunt
iunctis supplevisse leguntur. Quod ab eorum
aliquo vel aliquibus sunt obmissa et
ponitur ex. q. ibidem. Utrum consecretur
in forma ewangeliorum vel etiam pau. 4.
corpus 21. Ad hoc secundum quosdam quod non pro-
pter ewangeliste vel etiam pau. non inten-
debant ut dictum est tradere formam sacra-
mentorum sed intendebant hystoriam
tempore christi. et hec est opinio tho. /
Secundum vero alios quelibet forma tra-
dita ab apostolis et ewangelistis est forma
bona ita quod si ecclesie placeret in ea
consecrari posset quia omnes idem dicunt
et eadem forma sunt in sententia cum forma
predicta. Sed quia ecclesie convenit
et tradicionem non decet et hec est
opinio pet. et nunc secundum aliquos
vero melius est de hoc pie dubitare quod
presumptuose aliquid diffinire cum ne-
sciatur an ipsi intendunt formam
describere an verba narrare/ credunt
tamen quod si quis conficeret in forma ewangeliorum
vel pau. non esset puniendus.
Immo esset honor et reverentia ex-
hibenda ~~hostie~~. hostie sic consecrate
apostolus periculum quia magis periculum est
in tempore hostiam consecratam et respuere
alias consecratas a quibus non possunt di-
sceni melius esset totum venerari quod
decipere aliud corporis tamen non potest
cognosci/ sicut at formam ecclesie et
etiam que mutat committit peccat et
hec est opinio Bon./ vnde accipi debet

forᶻ tradita ab ipis aplis Sicut ꝗ
est ī cano · miss · no ab eis tñ quia
apl' etiā ī statuerit ẜ ꝗ addo atte
perit / eo̅ tc vo dicta uba et opa
narraūt attendentes ad ītellcm̅
no ad voce id ut ī forᶻ quenīt
qꝛ forᶻ te no ī tendūt forīn tēdt
sed quenīt ī sp̄s que volebant
narrare vn ī cano · tēdt pmodꝫ
mstoīs ī cwantᵉ vo pmodꝫ na
rracōis hec boñ ꝑ vtꝫ grec
gsicul qn vtūtᶻ tali forᶻ ſ · hec
est sang · m · no · te ꝗ p nob
et p mult̄ effūd ī re · pec · Itē
credit ab aliquibꝫ ꝗ sit qꝛ illam
ab aplo parū accepīt et ē eadꝫ cū ma
intelligibilis licꝫ non sensibilis hec pe ·
et nc ꝑ zne sut de ssba forme
pdce ꝑ ẜ aquos ī forā pdictā
queda ponūᶻ que sut de ssba q
vo no sed ꝑtem ptīet ad orato
et ad ondendꝫ vsus vl dignitꝫ
vl effcm / ad pdam ptīet ille
pque exp̄mūtᶻ quipo vini ī sang
ut hec est ca ~~no~~ sang · m · / ad
vsu vo accipi · et bi · / ad effectu
aut no · et et · testi · et ꝗ opo
boñ et pe · ꝑ vo aos tm̄
hec uba ſ · et ꝛ sut queda de
tmatōes pdicati · ı · sanguīs xi
ptīet ad integtate eiusꝫ locois
etiā dicit ꝗ oīa secpta sūt
de ssba forᶻ nisi ibi quīb cuiꝫ
fecit ꝛ que no sut de ssba forᶻ
sed ptīet ad vsu lꝫ sacrant
et inde est ꝗ psbr eodꝫ ritu
et mō · ſ · tenēdo calice ī mai
bꝫ profert oīa hec uba / luce
et xxi ꝑ ꝑ ponūᶻ h uba ſe
secpta ubis ꝑ īmedīat co quod
oīa pdca uba sut de ssba forᶻ /
sed ꝑ uba cū diciᶻ h' est ca
sang · m · signatᶻ ipa quipo vini
ī sanguīe eo mō quo dcm est ī

forᶻ · gsecrations panis / p uba vo
secpta ſ · no · testi desigūtᶻ vitꝫ
pag · b effūs ꝗ opaᶻ ī hc sacro qꝛ cū
m dcm ē sangs scorp̄ gsecrato
ex pñte passioꝫ reputat ido po sit
ibi mētio de effcu passiois quā
ī gsecrate corpis qꝛ ē passiois
sbm̄ et hec est opio tho ꝑ aut
sco · vo pdce opioīs no gcludt
posse cū eēt mīta addi ī alicꝫ
orōe gsecutia ſm quibꝫ tū gsecro
lꝫ sit xc dice potuit lꝫ ē corp
meū sipm̄ de sanguīe / supperꝫ m
tuc / sicut dixit de sang ē q nob zꝫ
et tūc illa uba eēnt dicēda ꝑꝑ
deuotioꝫ no tm̄ fuisset supplūt
necia ad forᶻ quītūcꝫ ptīet
ad eadꝫ orōm / plura eēt alia aduīat
qe rōm istā ẜ cū ipm no ē nobis
traditū pcto an ad forīn gsecra
tōis sanguīs ptīeant aliq uba
pꝫ hꝫ · sang · m · ido piculosū est
h asserē de quo sufficiens auctas
no lꝫ nc est piculosū lꝫ ignorare
qꝛ ignorantia est ī vniulis / pꝫ q
nōnda ē rō et expoito eorꝫ q
ponūᶻ ī hac forᶻ accip · m · et bi ·
exeo dixit expeo et no expoc
adiūendꝫ puta sangs a pcedūte
sibi alto fine ſ · panis / seqūᶻ hic
ē ca · sang · m · hec ē locuco fi
guratia et pt dupl' intelligi vno
ẜ · matholonicꝫ quia poᶻ gtinēs pro
gtento ut sit sensꝫ hic ē sang ·
m · gtentꝫ ī calice / de quo sit hec
mētio qꝛ sang · xi ī hoc sacro
gsecraᶻ / m quātū ē potꝫ fidelīū ꝗ
no imptatū ī roe sangs ido o ·
ptūt hic designari p vas sicut vsui
accōdatū / alio pt integi ẜ ine
tellīgᶻ passio xi que ad silitu
talicē ī ebriat ẜ · id tren · vij · Re
plevit me amaritibꝫ ī ebriavit me
absinthio vn ipē dnꝫ passione
sua vot calicē mt xxvi

ut sit ipsius sit calix est signum
passionis mee / de qua sit mentio
in sanguine / seorsum a corpore consecrato
quia sanguis fuit a corpore separatus
per passionem / et in ultima cena sanguis
consecratus in turrite cum sit calix sed
cum de calice sanguis. Sequitur non. tertium
in quibus verbis notatur virtus sanguinis
christi in quantum ordinatur ad tria primo ad
acquirendam eternam hereditatem ut. ad Hebreos
x. habentes fiduciam in introitu
sanctorum in sanguine eius et hic notatur
ibi novi et eterni testamenti. Sicut enim
ut dicitur ecclesiasticus cum martire quod
vivit / Sed eternum dicitur eo quod promittit
regnum eternum tamen quod durat in per-
petuum / unde dicitur ibi novi i. ultimi
esse describitur ideo eternum i. perpetuum
approbatur / novissimum. n. testamentum / hominis
immobile perseverat quod testamentum
obitu confirmatur. Secundo ordinatur ad collationem
gratie que est per fidem ut ad Ro iij quem
proposuit deus propiciatorem per fidem in (ipse)
sanguine eius ut sit ipse iustus et
iustificans eum qui ex fide est iesu christi
et quantum ad hoc subditur misterium fi-
dei / non excludit autem misterium veri-
tatem sed ostendit occultationem quia
et ipse sanguis christi occulto modo est (fuit)
in sacramento et ipsa passio christi fuit occulte
figurata in veteri testamento et dicitur misterium
fidei quia fidei obiectum quod quod sanguis
christi vere sit in hoc sacramento sola fide tenetur
ut eum dicitur in predicto ca. Alio modo ad
aliud ibi accedit quod creatur ipsa
eius passio christi per fidem iustificat /
baptismus autem sacramentum dicitur fidei quod est
quedam fidei protestatio hoc ad sa-
cramentum est signum talis signa-
tum et effectum. Tertio ordinatur ad
remocionem impedimenti utriusque pre-
dictorum s. peccata ut ad Hebreos ix.
sanguis christi emundabit conscientias
nostras ab operibus mortuis i. peccatis

et quantum ad hoc addit pro vobis
et pro multis effundetur in remissionem sanguinis
sui passionis christi fuit efficacia non
tantum in iudeis sed etiam in gentibus
ut tamen in presbiteris qui hoc sacramentum con-
ficiunt vel in aliis qui sumunt sed etiam (offertur)
in illis pro quibus et ideo signanter dicit
pro vobis s. iudeis et pro multis sal.
gentibus vel pro vobis manducantibus
et pro multis pro quibus offertur non dicit
autem pro omnibus quod licet sanguis christi sit
effusus pro omnibus quantum ad sufficientiam
non tamen omnes recipiunt eius efficaciam
propter eorum indispositionem. Circa tertium s. (3m ar.)
utilitatem forte cultare queruntur plura
s. utrum presbiter quantumcunque in materia c
nite possit. Christo dicitur aliquid quod non
cum de integritate sacramenti sit intentio in-
plicata vel explicita faciendi
quod facit ecclesia seu id quod sacramenti isti-
tuens facere intendebat / unde iste e-
non intendebat turbationem populi
impedire ad orationem fidelium et rememorandam
christi passionem sacerdos iste tamen et non
plus potest turbare de populo quantum
requiritur ad orationem fidelium et ad
rememorationem christi passionis / unde ubi
essent tot fideles ad gaudendum per-
venire partem quod totus populus deforis
requireretur ad hoc / iste sacerdos totum
populum deforis posset turbare Si
vero paucus sacerdos vellet turbare
ad hoc tamen ut populum in luto poneret
vel ut aliquod aliud dedecus fieret
sacerdoti / dicit quod talis non turbaret
quod non est verisimile christum per tractatum
dedisse sacerdoti in preiudicium et
irreverentiam sacramenti / ut tale quid lege
sapiens dictaret non esse donanda
et hec est opinio pe. et bon.

P

Titulus xi

contra sit aut deficiat aliquid sic
¶ i absolutos ꝑuentum sub forma
verborum debita et intendens facere
quod facit ecclesia quamuis in speciali inte-
dat sacramenti defectus et credit bap-
tizare in nomine quasi baptizat nec confert sacra-
mentum baptismi ut patet exposicionibus de
baptismo ¶ Similiter si sacerdos super debi-
ta materia dicat verborum formam ad
transsubstanciandum institutam intendens
implicite vel explicite per hoc id est
corpus christi/ licet ulterius non intendat sacra-
menti reuerenciam et decorem nec in-
tendat id sacrum ad instruere fideles
infidelos nec conficit ut videtur ille enim
intenciones secundarie scilicet intendere re-
memorandi passionem christi et gaudendi
fideles non sunt necessaria ad essenciam
sacramenti videtur ergo quod dicitur quod
sacerdos tamen potest deparare transsubstanciare — transsubstanciare
quantum intendit dominus tamen id est sunt panes
coram ipso/ quibus eum in campo non
posset transsubstanciare panes in ecclesia quia
ad hoc non se extendit forma sacramenti
quod patet per racionem denunciacionem facientis
aliqua denunciacionem ad effectum quod est
respectu rei prius ipsi denuncianti
licet de necessitate ... opinionibus videtur
esse ... in scripto et et in eius parte
magis mihi placet ¶ Utrum virtute
verborum sacerdos possit unam partem
cuiuslibet hostie sive particulam consecrare
hostia continua remanente Respondeo quod
aut sacerdos intenderet consecrare
alteram partem hostie determinate ut
pote determinate illa que esset ad
dexteram vel determinate illa que
esset ad sinistram aut intenderet
consecrare unam signatam primo
credo quod posset virtute sacramenti

medietatem tamen non secundum intencionem suam ad unam

consecrare unam medietatem hostie
sine alia qua cum ad consecracionem
materie debite non tamen requiratur
ordo in consecrante et forma verborum
debita sed eciam intencio faciendi quod
super illam materiam facit ecclesia non
operabuntur verba nisi super illam medi-
etatem hostie ad quam precise fertur
non super dictam intencio consecrantis
¶ Secundo non dico quod non consecraret unam
partem sine alia quia virtus sacramenti
non plus respicit unam partem quam
aliam quia utraque medietas consecratur
quia tunc consecratur tota hostia et ergo
pono quod non intendat consecrare totam
hostiam sed medietatem tamen videtur probabi-
le quod in eam predicto nulla pars hostie
consecraretur realis cum apparencie non
sunt circa particulam vagam sed circa
particulam determinatam et ideo oportet
quod intencio ad hoc sequatur realis deter-
minato ad determinatum et determinate
respiciat sicut vere ¶ Utrum una que
forma operetur sine alia Respondeo quod sic
cum quelibet ipsarum habeat virtutem propriam
completam sicut eciam species completam
significat et species et determinata in
¶ Utrum si alique hostie ex oblivione
in altari remanserint dum presbiter con-
ficit nunquid et iste hostie sint con-
secrate · quid eciam si alique gutte
vini eciam sicut predictas dum
presbiter conficit Respondeo secundum albertum · scilicet de missa
sacra nec ille hostie nec gutte ille
consecrantur quia de eis non intendit 2et

Ti. xi

de confusione que fit in cruce et quo corpus christi et in eius transsubstanciacionem

Deinde considerandum de confusione
que fit vel sit sacro per virtute
forme verborum et quia per hanc
confusionem panis fit corpus christi propter
hoc sacro/ ideo consequitur dominum est

dicendo quomodo corpus Christi consistit sub
hoc sacramento. Circa primum sciendum
est quod in hoc sacramento est vere corpus Christi
verum. Supra in Luca xxii: hoc est corpus
meum quod pro vobis tradetur. Et circa illud
non ... hoc unum sit cum eo sit veri-
tas presentis, non mentitur. Et ideo intellige de sa-
cramento Christi: substantia enim panis convertitur in substantiam
corporis Christi et substantia vini in sanguinem.
Unde in canone misse dicitur de pane et vino
ut nobis fiat corpus et sanguis domini nostri Iesu
Christi. Per hoc dampnantur tenentes contrarium. Quod
tenet romana ecclesia contra dissen-
tientes ad abolendum. Ipsa autem tenet panem
transubstantiari in corpus et vinum in sanguinem Christi
contra desin. i. Firmiter quia una est sancta
ecclesia. Ipsa sancta ecclesia nobis tradidit
... ut creditur apud veritatem ven-
dicta. Aliter credere non licet. Hec Scotus. Quoniam
... incipiat totum compositum contra materia-
tum et forma actu cum eius in toto corpore Christi
actu cum eius ita quod materia in materiam
et forma in formam; sed corporea sola accidentibus
remanentibus. Tamen cum species pa-
nis sit signum corporis Christi debet ipsum in-
mediate representare. Si autem remaneret
aliquid de substantia panis representaret id
immediate quam corpus Christi, et ideo inconveniens
est in substantia panis remanere. Sed tota
debet converti. Fit autem predicta conversio in
instanti virtute Dei omnipotentis et completa
completa oratione, ut est in ipse ... im-
mutatoris naturalis, sed ipse nomine transsubstantiatio
dicta est. Hanc autem conversionem non est
... difficile credere si consideratur virtute
in fortis? ut que in stomacho hominis
panem qui accipit in unam tacem et
vinum in sanguinem convertit. Si autem
queratur utrum vinum convertatur in sanguinem
purum seu ... quod sit non, enim intelligendum
converti Christi vinum in sanguinem in quantum san-
guis dicit aliquid consistens ex quatuor
humoribus, sed in quantum dicit humorem
sicut in aliis hominum corporibus

qui est ex quatuor unus aliis hu-
moribus ibi sit quia per concomitantiam, ut
dicitur de ecclesie ... in quadam de con-
secratione. Ex quibus compleuntur ... consi-
militer sanguine. Conversio per quod
sanguis qui fluxit de latere Christi fuit
unus de quatuor humoribus et per quem
quod vinum non convertitur nisi in humorem
sanguineum. Hec ille. Ad hoc vero quod
in hoc quod suppositum est scilicet quod in hac con-
versione convertitur materia in materiam et
forma in formam quemadmodum in missa sacerdos
Bon. vel Tho. pe. et doctores alii.
Scotus autem dicit vere quod ibi non est
conversio substantie in substantiam quantum ad esse substantiale
simpliciter sed conversio ad esse hic quo corpus
Christi non acquirit simpliciter esse sed esse
hic scilicet sub specie panis, ut acquirit no-
vam presentiam, non amittendo antiquam. Panis
vero desinit esse ibi, non acquirendo
aliquam presentiam alibi, ut licet illa
desitio panis sic sit considerata sit
annichilatio, ipsa tamen conversio nullo modo est
annichilatio quia eius terminus non est
nichil sed nova presentia corporis Christi
sub specie panis. Hec Scotus. Conceditur
autem hic utrum in hoc sacramento sit vere
corpus Christi quando apparet ibi miraculose
caro vel puer vel aliquid tale. Quod
talis apparitio contingit quandoque propter
sola immutatione videntium, quandoque immu-
tatis prioribus dimensionibus hostie propter
immutationem ... alia accidentia ut figura
coloris et huiusmodi et utroque modo fit mi-
raculum ad ostendendum quod in hoc sacramento
est vere corpus Christi et sanguis, et ideo non
est ibi deceptio. Hec Tho. Quod vero
pe. Consignia illa que apparet latet
species sacramentalis substantia qua continetur corpus Christi
nulla in mutatione facta circa ipsam, et ipsa
species tamen confunditur quibusdam acci-
dentibus carnis vel pueri quoniam non sunt propria
accidentia sed lineamenta corporis Christi et hoc

in sequenti articulo pbebit
2m est ens corp9 xpi i visibile | Tcia s.
modo quo existat corp9 xpi sb sb hoc
sacro est sunt credendi q totus
xpc est i hoc sacro sua sacro corp
xpi s. sb spe panis est ~~totu~~ corp9
xpi exui sacrati sine gtinetis | sb sba
cui panis gtinet i sola sbam cor
pis xpi et i telligo hic nomie corpis
gtinei no tm carnes sed eciam ner
uos et ossa et aia hu9 | sanguis vo
est ibi rone pmixcois | pmixtus
ei et diffusus est i corpe et ubi
cunq est corp9 xpi ibi est sanguis xpi
eius | aia vo est ibi roe gmittois
s. cu corpe | est eni i separabilit cor
poi gmitta | qntitas aute et alia
accna sut ibi rone separatois accor
"aut e i rone rone dimonis" ditas | est aut totu corp9 xpi ita in
tota hostia q e i qualibz ei9 pte
i qua saluat vo totius cu eni pt
totu hostie no est maior vo quod
una ps gtinet i una pte qua i
alia et sicut sunt po shylarum hug
desto vit et gtinet tenet | Est ens
1 hostia corp9 xpi qntitu | sed no modo
qntitno q licet sit ibi corp9 tm no
tam gpat ad spem ut qntitu | pe
+ ens qnus sit ibi claro no tn vti
clarte sua illumando mem | ita qnus
sit i qntitu no tam vti qntitate
occupando locu sicut dens sit facere
ut sit ignis no extendo gbusto
"ut sunt in carino pu cro" actiu | est ens corp9 xpi i hoc sacrato
sine fine | sub spe localit spe
loqndo qua spe ee localit est esse
dimsive sive gmepiative e tn corp9
xpi i loco spei sciat et exist sequit
q corp9 xpi et i plurib9 locis simul
sm esse sacrale qua ve et reali
gtinetur sb diusis specieb9 que sunt
i duisis altarib9 | raco hui e diua
i stitucio que oia pt | Racio vo
hui9 in stitucois est qua est

cibus spualis comis ad cibandu
plures i plurib9 locis | sed sm suu
esse nale est tm i una loco s. i celo
Sm aut esse pssible no e in loco q
est ens corp9 xpi i hoc sacro i mo
bile locat et pprie loqndo licet sit
mobile p accns sz ad motu hostie
sicut aia mo motu corpis | mo
ens et gessat simul p accns corp9 xpi
mota una hostia et gessat alia
gsestente | sicut he p sanitatem sup scap i naui
p quiete scap gessat | et p motu
nauis mo | Si ens s. p accns plis
mo sursu et deorsu simul | mota
una hostia sursu et alia deorsu
Sicut hic opus sup equu in naue
mo motu equi ad terrm oppositum
tumo ad q nauis tendit licet ne
Sed nunq supra hostia corp9 xpi
sistit sicut mota mo | Pto q no
q licet ps ordine hcant in ipo
cor absolute no tn p gparacm
ad spem | vn dica no pt q pedes
hcant esse i una pte hostie et
capt i alia et pte dimebzis aliis q
oms ps sut simul sb qualibz pte
hostie ut supius est ostensu licet ne
Vm quid mutata hostia vel fra
cta vel passa aliquid corp9 xpi pati
sicut mota mo | Dico no no eni
est ple qua i mutacio et passio
1 nouarz i xpo aliquid absolutu sed
moto localis p accns tm sm pe
s. ne et Bco | est eciam corp9 xpi
pemitus i visle oculo corpali sm
lic et Bco ita s. q no pt videri
ne puam ne p stam ne p miraclu
sicut ne existencia sbe spualis i
loco ad cuius i star corp9 xpi est sub
sacro mgis est i ipo et pprie rone
sbe | et qntitas no est ibi n pez
gcomitanciam vn s. ne Si aliu
ibi appet spes pueri vel similium

carnis non est corp⁹ x̄i / maiores
cu ρil dimensiones corporis xp̄i
q̃ ille q̃ ibi appent / et si appent ibi tamen
ibi ve corp⁹ xp̄i no appet ut s̄b
sacrō vn̄ credo q̄ illa apparicia
p̄mit q̄ aliqui ĩ visu est vel decept-
bit² ĩ ymagi^oe vel q̄n ss^v. videt
vel p̄ realit' q̄p̄ no credo q̄ quod re
dimensioes finiãt² ĩ dimensoĩbus
sp̄ei panis licet tn̄ appant sic
nt². de q̄ p̄is ĩ p̄ce^ti ·c· circa
fine. Sed nuq̄ corp⁹ xp̄i vidi pt
ipsi ab oculo suo ipso ·d̃r^o q̄ pt
no pt tn̄ vidi ab ipso mo⁹ quo
corp⁹ xp̄i exis̄tat s̄b sacrō / hoc enim
p̄tinet tn̄ ad itellcm̄ / ut ē sic
de alio oculo gl̄oso q̄z ipe oculus p̄s
xp̄i est s̄b h̄ sacrō ⁊ ipso no con
formāt² cu alius oculis gl̄osis et ita
sunt est tn̄ ·/ aliqui vō dicut q̄
forsan xp̄i est ibi no videt²
a seipso visu corporali sed sp̄uali et
qm̄ sic est pt. Est eci s̄m ut
corp⁹ xp̄i ī ē sacrō ī visib̄e visione
itellcuali o͞mi ĩ itellcū / tn̄ ~~sac~~ per
nam visib̄e / tn̄ p̄ gr̄am no tantu
ĩ vbo sed eci ĩ ipso suc / s̄. ab beat
visib̄e ē eci p̄ nam o͞mi ĩ itellcū
no allegato sp̄ib⁹ ĩ itelligendo
sunt angeli sunt ãte sepate. Est
eci cognoscibile a nob dū sumus ĩ via
q̄ ĩ est corp⁹ xp̄i no quide p̄ nam
sed p̄ fide et doctrina / de cuo ĩ
tellcis q̄ vitas no pt dice falsu
q̄ fides assit vitas dno hoc est
corp⁹ m. et p̄cepit q̄ dicet² go
vni dno. Est eci corp⁹ xp̄i ut est
s̄b sacrō ĩ tangibile ĩ mēte ab alio
sicut ut s̄bã sp̄ualis tang² a
loco ut a corpe aq̄ vn̄ q̄ lic̄
a q̄s sp̄em penetret xp̄i corp⁹ ta
ge no possēt s̄ ut p̄mussa ad
(rest?) titulu p̄ximu / Circus

p̄ tusco / q̄ia gtimiacōis mãe
tetigi / et corp⁹ declacōm p̄cēcib⁹
rep̄ūani q̄ s̄ q̄ms p̄fundissima
et realissima vide depēdat ĩ l^o
sc̄ti requirat ·2· p̄ de accidētib⁹ remanentib⁹ in eucha[ristia] Ti· xvj⁹

Postea q̄sidãndū de accīb⁹
remanetib⁹ ĩ hoc sacrō
q̄ s̄mit' tenēd q̄d o͞ma
acci^a p̄it ibi sunt s̄bo ⁊ s̄bo· s· s̄bã
et sic dum abite et hoc ē ggrum
dup^ci rone / vna quo ad signacōm
q̄a sp̄es sunt s̄bo exit^{tes} q̄ q̄ssig⁹
duit ĩ itellcū fidel tredutes hoc
ĩ corp⁹ xp̄i gtentu s̄b sp̄eb⁹ licant cu no /.
ibi stabiliens p̄ nam / alta vō
quo ad cibacōm q̄ia hoc sacrm
cibus ē fideliu sp̄ualis vnde no
decet ut h⁹ di q̄ sit ibi a's cib⁹
corpalis sed sp̄u⁹ elene² p̄ fidem
et voluntas p̄ cai⁹. Sicut ecia
sp̄es sacra^{tes} retinet dia uite
esse q̄ hebent s̄m ita et agere
vn̄ p̄ut exiora cor^u. et eci sp̄e
ĩ mutac / no p̄ut tn̄ alia ĩ sacrm
gūte q̄z ĩ h^o sacrō sit tursba^o q̄
no sit ĩ vbo Si dicat² q̄ aq̄ modica
gūtat² ĩ sp̄em vini dicut aliqui
q̄ illa for s̄bãlis aque no solu²
sed tn̄ altat² q̄ia muta² color et sensus p̄cipit sp̄e^{tes} vini
et sapor et odor vini et ideo q̄ s̄m
ad s̄m gūtat² / aly vō dicut q̄
aqua gūtat² ĩ vinu et h^c v̄tute
sp̄ez illaz. ĩ nq̄ua ĩ vinu q̄
sit vinu s̄m sp̄em sed est vinu s̄m
matia tn̄ sicut caro s̄m sp̄em
gūtat² ĩ carne s̄. matia vtez u⁹
dicēdi s̄m hoi. est sati p̄babilis
et sic p̄z q̄ neutro mo sequi²
q̄ aqua mixta vino fiat sacrm
sicut aut sit miraculosu q̄d sit
p̄t s̄m s̄bã maneat / q̄ale tame accia
est q̄ sic manencia agat vnq̄

scens ipse incedet lingua/ ipaz
ipse moneri esset maculosam sed
inde nale/ ita q est/ pot etia
ipa acca et nunc corrupi sicut
potiunt pus sba panis et vini
corrupte/ etia q distinguo q si fiat
i mutato corpe accidentium que no
sufficiat ad corruptoz pais vel vini
ppt tale i mutatoz panis vel vini
no desinit corpus aut sanguis xpi
esse sbstanc sacro/ prie fiat i muta
corpe et quantitatis sicut cu diuiditur
panis aut vinum i ptes p q
no possit i eis salua ri panis a
vinum no remanet corpus a sanguis
xpi sbstant sacro et sit corpe
quantitatis ut cu ita i mutata color
et sapor et ac qualitates panis
et vini q nullo poss compati na
panis vel vini no aut sic corrup
unt spes sacramentales ut aucthelet
sed eis aliquid possibile ui i stanti
succedit/ et ita nec est dicere quod
speris aliquid generetur q quidem inde
quomodo fiat est difficile vn etia
q fuit et sit diuersi modi dicendi
quos ecce bto. recitat et reprobat
quibus omissis cu breuitatis causa
s. bto. q desicienti ee eukaristie
reddit sba gpoita/ cu talia acca
gueniunt q. assiciunt/ et hic ecce in in
stanti corruptoz et i medte adeo
prima xs hec prie pba cum deus
statuit illas spes materie sine sbs
tm i eukaa go statuit q no statte
eukaa no pot accna prie sbs et
p cons i instanti illius corruptonis
fit aliqua sba Sz a xs pbatur quia sic
reddit aliqua sba no est ad q
illa q pt illius accibus afficia quia
sba alia no est corpo tapaz Etia

xs. s. q no reddit nisi i mediate
adeo pz q nichil a agens hic agere po
sset dicet bto. pot ecce spes sac
mentales nutre q p eandem ratoz
guti pot i corpus sanguinem p contra
pot guti i cineres vel i vermes
pot ecce iste spes dicti dispo cum
est passio gutitur ut e qui/ inllor
vo sacro est aliquid quod prius gutit
ut spes/ et aliquid gutitu vo prius
guti ut xpi corpus ideo dispo sit in
spebus no i corpe xpi Cirauit aut
utrum illis spebus possit alius pmisceri
ut vinum vel aqua Pro ad hoc q pt
distingui tu pe q aut apponitur
vinum a alius liquor Si vinum addit
a est gutitur maioris a equalis a
minoris Si maioris tunc ad omnes di
mensiones spei puenit et eius con
tinuitate totaliter tollit et soluit
et pe etia aliud vinum nouum quia
ad actu ee i capit et sanguis xpi
ibi esse desinit Si equalis simliter
gtingit/ si aut minoris tunc usque ad
omnes dimensiones spei no puenit/ pub
ptibus quo illius ad quas puenit sanguis
xpi esse desinit cu ibi iam no sint
acca prie sbs et gtinuitas spei q
prie sbs erat soluta sit/ Sed ptibus
vo illius ad quas no puenit sanguis xpi
manet/ puto tamen q si additio no
sit nobiliter excellens ppt dubium
toto liquore ipa tunc sacro ueniendum
esset/ Si vo addit liquor alius a vino
i minori quantitate transmutatur i natura
spei/ tamen sbptibus illis ad quas li
quor additus no puenerat cu sunt ibi
acca prie sbs desinit ee sanguis xpi et c.

Tr. De misterio eukaristie

Deinde de misterio eukaristie
gsiderandum de misterio huius sacra
mentali s. eukae/ et pe i gnu/ Sco i
speciali de misterio i epto corpe xpi/
Tco de misterio i digno corpe met

h tho

Circa primum sciendum quod solus presbiter potest consecrare corpus et sanguinem domini ut hic ... di. xxv. ... Sicut ... docet fides ... que ab apostolis accepimus ... ordinaverunt ... et quia apostoli et eorum successores ... presbiteros vocaverunt ... tenet fides ... accepit ...

... Diaconi ... presbiteri ... corpus domini ... absentibus ... episcopis vel etiam presbiteris ... presbitero ... diaconus ... Circa secundum quod ... debilitas vel etiam ... ordinis ... ordinem ... celebrare ... leprosus ...

2um
ordini

lepra q ꝑt corrosio membrorum ad
quod eum reddidit impotentem/ sicut aut
presbiteri quibus ꝑt aliqua peccata non
permittitur celebrare omnia alia pertinentia
ad sacerdotale officium possunt facere ex. de
clerico egro c. ij. ¶ Item quid est de presbitero
qui duos digittos vel etiam unum amisit
de illis cum quibus hostia debet levari poterit
Responsio talis celebrare non potest ar. ibidem
dicit tamen hostiensis et innocentius c. ti. c. j
quod si quis tamen perdidit de digitto quod
non possit celebrare sine scandalo
potest episcopus dispensare quod celebret in
secreto non in publico ¶ Item quid de presbitero
demoniato Responsio demoniacus aut est
ex toto liberatus et tunc potest celebrare
secundum hostiensem / secundum alios vero celebrare
non debet / aut non est ex toto liberatus
et tunc non debet celebrare donec fuerit
liberatus plenius xxxiij. di. quisquis a deo
¶ Item quid de furiosis lunaticis et epile
ticis sive caducis Responsio si sunt ex toto
liberati possunt celebrare si vero sepe
accidunt eis huiusmodi passiones omnino cessa
re debent a celebratione misse vij. q.
ij. ex litteris / si autem confuse vel raro
accidant non prohibentur dummodo habeant
ministrum secum alium presbiterum mundum secum qui
officium ceptum suppleat si defitiat vel
collidatur ad terram vij. q. j. illud / certo
to aut tempore probari debent et qualiter
utrum liberati sint dicte persone huiusmodi xxxiij
ij. di. quisquis vij. q. ij. quod videlicet pre
dicta quod tempus probationis est arbitrarium
pensatis circumstantiis persone vel dignitatis
et aliis huiusmodi. alias de hac materia vi
de in vj. libro ti. de corpore viciatis ¶
¶ Circa 3um sicut quod est de ministro indigno
expone vel quando plura sicut utrum
malus presbiter possit eucharistiam consecrare
Responsio quod sic et hoc patet ex supradictis in pa
q. huius ti. et in ti. de sacerdote indigno
a quo debemus administrare sacramenta
q. j. et ij. / licet aut possit non tamen
debet quia si sic consecrat peccat ex

3um

decretale. inf. de hore in tato. et glo.
ß. di ij. cotti. j. q. j. Sacerdos talis
suspensus est quo ad se ex. de cohabitatione clericorum
et mulierum. c. vel ¶ Utrum quilibet pres
biter vel etiam malus possit hoc sacramentum
conficere Responsio hoc duplex potest intelligi aut
de iure aut de facto si primo non omnis
sacerdos potest hoc sacramentum conficere quia nec ir
regularis nec interdictus nec suspensus
ab executione eorum que sunt ordinis / nec
excommunicatus nec symoniacus nec scismaticus
nec hereticus nec degradatus seu depositus
nec fornicator notorius hoc sacramentum potest
de iure conficere quia cuilibet predictorum prohibita
est potestas sacerdotalis operis et hoc
probari posset per multos canones. sed hoc
obmitto gratia brevitatis vel consecrando
cumisisse peccat Si secundo tunc quilibet sacerdos
potest hoc sacramentum conficere quia nullus sacerdos
quantumcumque nepharius amittit caractem
sacerdotalem propter quod sumitur potestas consecrandi
unde si quis predictorum super materia debi
ta dicat formam verborum predictam debi
ta cum intentione faciendi quod facit ecclesia
vere conficit corpus panis in corpus christi
et corpus vini in sanguinem licet non.
Nec obstat predictis quod dicitur j. q. j. ali
bi. s. quod in ecclesia nec est verum corpus christi
verum sacerdotium nec vera sacrificia quia id
et omnia alia iura similia debent intelligi
de veritate fructus non de veritate sacramenti
ut etiam illud quod dicitur ibidem. s. quod hereticus
sol bap. a ratione ee permittimus intelligitur
eum quod licet eis in necessitate baptizare sed
nullo tamen potest licite eucharistiam co
secrare vel alia sacra conficere / ut etiam illud
quod dicitur q. j. quod si degradatus licet
habeat potestatem baptizandi non tamen consecrandi
quia debet intelligi narrative non
assertive ut ex circumstantia potest liquere ¶ Ca
ue quod licet pars ab ecclesia vere conficiat
sacramentum predicta non est tunc efficax oratio eius
Cuius ratio est quia presbiter in missa in orationibus
loquitur in persona ecclesie in cuius unitate manet
et ideo si separatur ab ea orationes eius
non valent / sed in consecratione loquitur

in p^a ~~ecc^e i cu^s unitate manet et~~
~~ideo si~~ ipso cum vicium sit iuste caracteris
p ordinis ptate et ideo si papis ab
unitate ecc^e missam celebret q^r po-
testate ordinis non pdit consecrat veru
corpus xpi et sanguinem licet tb^o.

De celebratione misse Ti. xxiiii^us

Postea considerandum de ritu celebrandi
hoc sacramentum Et primo de celebratione
misse et postmodo de ipsa celebratione
in generali Secundo in speciali de celebratione
presbiteri mali Tertio de tempore celebrationis
Quarto de loco et vasis. Circa primum
queruntur plura scilicet utrum liceat presbitero pe-
nitus a consecratione eucharistie abstinere
Et ad hoc est duplex modus dicendi
unus est quod presbitero licet omnino a consecratione
abstinere nisi teneatur ex officio sibi
commisso populo celebrare et sacramenta
prebere puta si sit presbiter prochi-
alis unde de altari qui servit
altari si ab altari non vivat sed
in libertate sua remaneat ut non teneatur
magister quoque alius de debito si magis
de bono et equo et hic prima est bona
Secundo quia hoc obviatur presbitero in porum
est sacrificandi officium sed officium prime
est occasio et ecce quod hic talentum
vero est non teneatur non ... sicut nec dispensatur
ergo tenetur sacrificare ... officium sa-
crificandi non in potentia ut id homo nimio
compescatur sed ... loco et tempore ut ex-
pedire viderint et ideo si conscientia dic-
tat quod ob spem in dignitatis et sacramenti
reverentiam abstineat non peccat licet
bonum Alius modus est quod quilibet tenetur
uti gratia sibi data cum sint optimum
... id ... corpus vi. hortamur vos ne
in vacuum gratiam dei recipiatis / optimas
ad consecrandi non attenditur tantum
per comparationem ad fideles pro quibus oportet
sacra ministrare sed principaliter quod comparatio
addeundum eum in consecratione hoc sacramenti
sacrificium offertur / et ideo non licet pres-
bitero etiam si non habeat curam animarum

= peccat tamen quod non facit quod in ipso est ut sit dignus

omnino a celebratione cessare sed saltem
videtur quod teneatur celebrare in precipuis
festis et maxime in illis in quibus con-
sueverunt communicare fideles et hic prima
est vera Tertio. Unde presbiter qui cum
prime potestate loco et tempore debitis et
convenienti hora optunitate et dispositione
non vult uti sed notabiliter negligit
peccat et multum timendum ne sicut servus
nequam qui dominum sui pecuniam abscondit
et ea otiosam dimisit nisi adeo misi
se iungat corrigat propter quod quidam deca-
nus dolentes quod sunt et aliqui
reprehendunt quod missarum sollempnia vix
celebrant quater in anno / Hec vera.
Utrum presbiter consecrans teneatur sumere
hoc sacramentum ~~primo~~ quod sit tam corporis quam
sanguinis et hoc habetur de con. di. ii.
c. relatum Pallatii / ita ut dictum est
eucharistia non tantum est sacramentum sed etiam
sacrificium quicumque autem sacrificium offert
debet esse sacrificii particeps quia exterius
sacrificium quod offertur est signum in interioris
sacrificii quo aliquis seipsum offert ut
dicit Augustinus x. de ci. dei. / unde per hoc
quod particeps sacrificium exterius ostendit
se esse ~~dispensatorem~~ ad sacrificium interioris
Similiter per hoc quod sacrificium populo dispensat
ostendit se esse dispensatorem divinorum
ipsorum quorum ipse debet prius particeps
esse ut dicit Dyonisius in ecclesiastica ierarchia et ideo
prius debet sumere quam populo dispenset
unde per hoc fit particeps quod de sacrificio
sumit .i. corpus xpi. unde quod edunt
hostias participes sunt altaris et ideo
necesse quod presbiter quicumque celebrat hoc
sacramentum integre sumat Et quid si post missam
in missa infirmaretur ad mortem et presbiter
non haberet aliam hostiam consecratam quam
illam quam consecravit numquid presbiter illam
debet illam hostiam dare et a sumptione
abstinere ~~primo~~ non sed potius illam
illam hostiam dividat et partem sumat
ipse sibi et alteram dabit illi /

Utru si corporis xpi appareat mira
culose i altari sb spe carnis ul sa
guis sit sumend. Resp° abbas prim no
debet cu i tali spe appet quia n
appet sb spe cuenieti sumac restam
dt cum scd9 pup lenit. de hac q'dm
hostia que i xpo cumemoratio mirabi
fit ede licet de illa vo q xo i ara
crucis obtulit sui se nulli edere
licet ut appt qr psbr no transgredi
qz ea que miraculose fiunt legibus
no subdunt. cpulendu tn esset psbro
p itato corp9 et sangne dni con
secraet et sumet licet tho. Utru
plurib9 sacdotib9 eand hostia
liceat csecrare. Resp° dc l. qui no
deb inp vinis psbr eand hostia
csecrare. opca tn spali pup eand
hostia pnt plures psbri csecratois
uba pferre no. tn quilz nisi semel
tm sicut sup eu sup dem est. psbr cu
ordinat i gradu corp cstitui q
acceperunt i cena ptatem ad no
csecrandi et ido i quibsda ecclijs
sicut apli csecrarunt xo cenanti
ita ad represetand q psbri noui
ordinati cocelebrant epo ordinati
dt cum Innoc. de off. mis. p. iij
c. vo. cspicimus psbri cardinales
romanam tuistare potifice et cu
eo pnt celebrare tuz cfirmati e
sacerdotium de manu eius cmone accipe
signates aplos q cu dno discubu-
bentes sacra de manu eius eukaa
acceperunt et sicut dt ibi ibidem
siue prius siue posterius qua epus
pferat uba csecratois psbri noui
ordinati refert debet corp intentiones
ad i stans platois epo cu princip
to celebrat et tunc omis cficiunt simul
Alijs vo vr q cocelebrates epo
no debet illa uba intentoe conse
crandi dice sed tm mo mali re
citare ut s reputat se q quido

discipli ab° ptate acceperunt co
secrandi forma dedit eis cfidenti
Sicut alij sacdotes ab epo illa
uba pferrent i tencoe csecradi
i cueniens ss attende posset. Si
quis diligeter cfidat licet itar
tu hc q no applices sed pdenti
siori qra breuit religio sup aut
alb. l. de cele. mis. plures psbri
no debet vna hostia cfice qr b.
aug9 i iniuria fiet sacro. quod at
plures psbri assistant ipe hc fit
ppt obsequiu sed ipi signa no fa
ut uba dicunt ut facte ul dice debet
psbri vo denouo ordinati assistut
epo ordinati ppt sacrati reuerentia
et ppt doctrinam et ido signa faciut
ad opu epi et ut sint i opatio
officij suscepti uba tamen csecratois
non dicut. Ad hoc no q fruj que
lib. inceta dierz pnt celebranda couenientia
ua solepnia missaz cotidie cee
pnt dica misse defunctoz du no
missa diei cpetens no obmittat
q de cele. mis. cu cala na et
omis misse celebrant p salute vi
uoz et mortuoz c. ti. quid vi
uia facit quid qui p9 pento offo
siali celebrat de qrib9 missa quoz
no pnt tue festa ut ibid dr. et si
quinqs misse peculiares .i. spales ut
siue votiue dicant i dieb9 solep
apostolis no debent ita solepniter
celebrari. q pca amissarz solepnis
q canonice sunt hora tercia plus
ab scrata de cse. di. j. et hoc
attend. Item i missa debent ee
plures ad minus duo qui videant
psbro ut hr de cse. di. j. hc quoz
qz ut i dz cu pluralit a parte
dica dns vobiscu et orate pme
ctc quoz aptissime qcit ut eius
salutatoi resp vidr vn ad

maiore solept ubi statu legit
q epus qui celebrat i solepni-
oribus festis tunc debent cu(m) eo stare
vii vel v. ante tam dyaconi qui
eius oculi dicu(n)tur et subdyac. et re
liqui ministri de c(on)se. di. i. epus
et c seqnti (con)munitis vero privatis
(com)ite unu(m) h(ab)re ministrum q(ui) dicat p(er)
totius p(o)p(u)li i(n)t(er)im pro presbro re
pondet / sine ministro aut sibi re
spondente nunq(uam) missa ut est da
diva officia celebrabit vii q. i.
illud de c(on)se. di. ii. et h(oc) statuitu(r)
et c. nemo ex desiliis presbrorum
ponit i(n) fine / epus vero si dyac(onu)m no(n)
celebrare no(n) pt nisi ministros co-
gat di. xc. iii. dyacoi i glo.
Item presbr pt i(n) fine misse dare
benedictionem simplicite et p(rese)nte epo. xci
di. cetue / tu(n)c solepnite vero
illa s. Sit nomen d(omi)ni benedictu(m)
vel humiliate vos ad benedictionem et cu(m)
no(n) debent nisi epi / no(n) debent i(n)t(er)
alii nisi teneat talite a(li)q(ui)d
tle et ita pnt i textu. (con)tra xxxi
di. deniq(ue) xxvi. q. vi. ministrare
vel dic q presbr du(m) celebrat p(rese)-
sente epo sibi det i(n) mic(hi) ut ipe
velit benedicere q(ui)a si velit presbr
no(n) benedicet et sic loq(ui)tur xxxi di.
deniq(ue) (sive ait / presbr benedictionem dabit
p(o)p(u)lo p(rese)ntium et sic lo(quitur) c. illud
cetue xc. iiii. di. sed ca. de c(on)se.
di. i. tu(n)c ad celebranda / nec est
nimia da licentia epi (con)cesso et
h(oc) solo q(uod) p(er)mittit eu(m) missa ce-
lebrare intelligi(tur) p(ro) quib(us) omnia (con)-
sistant ad missa p(er)mitte ar. ex
de off. del. p(ro)h(ibe)t Ray. / abba-
tes tu(n)c q(ui) possunt ex p(ri)vilegio sic
solempnit(er) benedice p(re)t(er) in finis
cetus qui celebrant officia di(vin)a
p(os)t missa vesp(er)as et matutinas so-
lempnit(er) p(er) ip(s)os benedice. alii vero
abbates no(n) p(ossu)nt h(oc) fac(er)e nisi h(oc)
sit (con)cessu(m) (con)suetudine ex de p(ri)vile. (con)-
sue licet a(li)q(ui)bus sit bonu(m) multi no(n)
tam(en) pt benedice nisi ordinatus sit
ad (con)cedendu(m) benedictionis ministeriu(m) / di-
cunt est (ver)bu(m) benedictionis esse i. q.
i. dictu(m) est / h(oc) dicit i(n) fiori benedicere
supiorem est si ad p(ro)nunciandu(m)
ecclesia lectionem petat benedictionem di.
xxx deniq(ue) / ubi notat (glo)sa q(uo)d
alicubi epo volenti lege lectionem
et dicenti iube d(omi)ne be(ne)d(icere). videt(ur)
oracio nobis sic sz / alibi i(n) fiori dt
iube d(omi)ne benedicere et ip(s)emet epus
benedicit. Item no(n) licet celebrare si-
igne p(ro)p(ter) cetue (con)sabito s. q(ui)a
sig(n)u(m) g(ra)tia(m) facit off(ici)o et b(e)n(e)fi(ci)o
p(ro)p(ter) del. ex de cele. miss. c. ult(imo)
(con)tra ip(s)i ignis sig(ni)f(icat) sig(nificat)
cu(m) fervore dilectionis p(er) q(uod) xc. hoc
sacra(men)tu(m) i(n)stituit et p(ro)mo(vi)bis pass(io)m s(ua)m
sig(nificat) est q(uo)d sacra(men)tu(m) id (est) op(er)at(ur) i(n) igne
cele(sti) et supap(ostoli)te augusti illumi-
nationis i(n) intellectu et fervoris caritatis
i(n) affectu (con)tra ip(s)os sig(ni)f(icat) h(oc) cum pre-
figuratu(m) sunt p(er) igne de q(u)o dicit(ur)
levit. vi. ignis i(n) altari meo s(em)p(er)
ardebit / et p(er) igne q(ui) vixit sub
aqua annis lxx vii ut h(abe)t(ur) in glo.
s. d(i)c(t)o dec(reto) p(er) allegato / Ite(m) p(re)cip(itur)
sacerdotibus q(uod) sepnit doceat plebem) vii ultra de cele. missarum et de isto igne h(abe)tur alii decreto i(n) q. i. s(upr)a comm(uni)cibus
ut eu(m) i(n) celebratione missarum eleva-
tio(ne) salutare se reveret i(n) clinat
genibus flexis / Unde facies cu(m) est
p(ro)tat presbr ad v(erbu)m su(um) ex de cele.
miss. sane cu(m) q(uo)ti vero solepnite
dicat ca(usa) ex de (con)ff(irmatione) h(abe)t(ur) ibid(em) ste

quercz i missa recolit nonne
om dent fideles flecte genua
cordis quod palce testant et clinatione
capitis quod de[bi]t cum decet. Item
psbr visitans i firmum debet esse
munitus pluribus hostiis sacris.
ita quod i reditu propter non desolat
ret orando. Si autem omnis expe
dit / faciat cessare sonum campane
vel faciat aliud signum quod homines
non adoret quod decet. Hanc expo
sitionem et totam causam quare dicitur i missa
commisto quod trinitatis et p(er) vnus m
venire quere i mei(o) libri de sacrament(is)

dist. 4 2 q. Sequitur videre de s(ecund)o scilicet de celebratione
psbri mali / circa quod queritur plura
scilicet utrum missa mali sacerdotis vale
at minus quam missa boni. R(espo)n(si)o
i missa est duo considerare / scilicet ipsum
sacrificium quod est principale / et orationes
que fiunt pro vivis et mortuis / quantum
ad primum non minus valet missa mali
psbri quam boni / ut dicit aug(ustinus) scilicet de conse(cratione)
d(istinctio) 2 et hec i q(uestione) 1 intra / i misterio
corporis et sanguinis domini nichil a bo
no magis nichil a malo minus per
ficitur sacerdote / oratio vero que fit ibi
considerari potest dupliciter vno modo i quantum habet
efficaciam ex devotione psbri orantis /
et sic missa melioris sacerdotis
sit fructuosior / alio modo in quantum
perficitur in persona totius ecclesie cuius pre
sbiter est minister / et quo ad hoc est fruc
tuosa. non tamen oratio sacerdotis peccatoris
i missa / sed etiam omnis ac orationes
quas facit i officiis ecclesiasticis i quibus
gerit personam ecclesie / orationes autem eius
private non sunt fructuose scilicet id cum
xxx vi. qui declinat aurem sua
ne audiat legem oratio eius erit exec
rabilis / unde si quis audiat libe
rius missa sacerdotis boni quam
mali / vel devotionis quam minus
devoti credo quod bene faciat / dummodo
eum i sacramentalibus contemnere peccatorem non
credat / aliter periculose erraret / his
concordant Bon(aventura) pe(trus) tho(mas) ric(hardus) Sco(tus).
Utrum psbr qui sentit se malum tene
atur celebrare. R(espo)n(si)o psbr peccator si
propter susceptionem ordinis exercitationem sacramentorum
vel simpliciter vel ad tempus redditus est
i potest cum satisfactionem offensi(o) / et
ideo obligatio tollitur / sed ad credit
sibi detrimentum spiritualis fructus /
magis quam augmentum. Si vero non
sit privatus potestate celebrandi non
solvitur obligatio / non tamen est pec
cator quia sit de peccato penitere et
celebrare sicut tho(mas). Secundo si talis
psbr non habet copiam confessoris. R(espo)n(si)o
licet contritus licet i mysterio illius confes
sionis de psbro tamen prius quam est i dictis
occurrit extra / ut i tex. de decretalibus
contingebus i celebratione. Quis magis
peccat scilicet psbr malus qui se confiteri
fingit et non confitetur / vel ille qui confitetur
R(espo)n(si)o ille qui se confiteri fingit et non confitetur
falsa enim sunt abolenda remedia
que sunt veris periculis graviora / ex
decreto inf. de hoie / quod tamen sic
intelligitur et bene ut dicitur i glossa / quia
grauius peccat psbr criminosus qui se
celebrare simulat et non celebrat quam
si celebraret / quia i primo casu i pluribus
delinquit / deum enim offendit / et populum
decipit ut dicit ibi littera / i secundo tamen
deum offendit / unde talia remedia
nullus debet i venire / quia falsa sunt / exeo
quod non confitetur et vult confiteri et ideo
graviora sunt quam vera pericula peccatoris
qui confitetur. Quis magis peccat utrum
malus psbr qui confitetur et non sumit
quam ille qui utrumque facit / quibus est
magis peccat vel ille qui sumit corpus xpi

et sanguine vel ille qui sumit alterum tantum. Responsio. Quilibet peccat qui conficit et non sumit, sive quod utrumque faciat, et qui sumit tantum alterum, quia utroque privato dicitur, quia irreverenciam prebet sic diviso sacramento. Uno modo quia iniustus est et indignus. Alio modo quia non solum est indignus sed eciam non facit illud quod debet, et tunc non tantum non exhibet sacramento reverenciam quam debet, sed eciam facit ei contumeliam, quia sacramentum non perficit, sed incompletum dimittit, et incurrit eciam inobedienciam, quia contra statutum ecclesie committit, quod scilicet est ut qui conficit sacramentum sumat, et utrumque scilicet corpus et sanguinem sumat. De conse. di. ii. Relatum. Extra Roma. Secundum de illis qui faciunt pro vivis cantari missam defunctorum. Responsio. Tales si faciant propter commodum privatum, gravissime peccant, et non pro legittima pena sive pecunia, nec si detecti fuerint, in desuetudine deponi deberent, et ad agendum penitenciam tamen ipsi presbiteri quam qui eos ad hoc incitaverint debent continuo perpetuo exsilio seu monasterio relegari. Hoc totum habetur xxvi q. v. Quicumque.

Sequitur videre de tempore, scilicet de tempore celebracionis. Circa hoc queritur primo si utrum missa debeat cottidie vel eciam celebrari. Responsio. Unde hoc recolitur passio Christi, fructus quia eius effectus ad fideles derivatur, sed tempore passionis recolitur tantum fructus quod Christus capite suo fuit perfecta, quod fructus quidem factum est semel, cottidie vero fructum passionis percipiant fideles, ideo illa commemoracio fit tantum semel in anno, sicut autem continue et propter fructum et propter memoriam [illegible]. Unde ergo dies veneris sancta et dies sabbati sancti in quibus non debet missa celebrari. De conse. di. iii. Sabbato vero, illa quam celebrant in sabbato non ad sabbatum sed ad noctem paschalis festi pertinet, ut in eius ordine patet postea pro tunc. Sed quare in die veneris non celebratur? Responsio. Veniente veritate cessat figura. Hoc autem sacramentum est figura quedam et commemoracio dominice passionis ut dictum est, ideo in die quo passio Christi prout est gesta recolitur, huius sacramenti consecracio minime celebratur. Quare ergo sumatur corpus Christi consecratum in die Jovis sancti precedenti in die veneris sancti? Responsio. Ne tempore illo die eciam sit sine fructu passionis exhibito nobis per hoc sacramentum. Quare ergo non reservatur sanguis? Responsio. Propter periculum effusionis. Quare in natali domini ter celebratur? Responsio. Propter triplicem nativitatem representandam, scilicet eternam, temporalem, spiritualem, quia oritur Christus lucifer in cordibus nostris ut dicitur ii Pe. i, et temporalem corporalem. Utrum dumtaxat de die celebrari? Responsio. Quod sic, quia ipse Christus est panis in hoc sacramento, qui dicit Jo. ix: Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est; venit nox quando nemo potest operari, quamdiu sum in mundo lux sum mundi. Debet missa celebrari in die, ita tamen quod principium diei sumatur quando aurora incipit apparere, tunc enim quodammodo sol dicitur ortus, in quantum claritas eius radiorum apparet. Preterea tamen in nocte natalis domini missa celebratur, quia in nocte dominus est natus. De conse. di. i. Nocte et similiter in sabbato sancto, solebat antiquitus celebrari circa principium noctis, quia dominus nocte surrexit, id est cum adhuc essent tenebre ante matutinum solis ortum. Quid ergo ergo fiet de eo quod faciunt [illegible] de die celebrant, cum sit contra consuetudinem generalem ecclesie? Peccat mortaliter, nisi propter hoc per episcopum vel superiorem dispensaret in casu, ut si aliquis vel aliquos ad mortem contingit infirmari, ut eukaristia posset ei dari non conficeretur ante diem. Idem dicendum de celebrantibus matutinas non de die dictis, cum sit contra consuetudinem generalem et approbatam. Hoc vult Hostiensis in Summa sua.

ante celebrat antequam prima dicat
non peccat mortaliter nisi contra statutum
vel contra statutum synodale aut provinciale faciendo
vel. Respondeo etiam quod hostiensis dicit ti. de
sacra. quod circa predictum potest dici sicut de
horis. scilicet prima tercia sexta nona et
vesperas et postea facere ut primum quod et
decretalibus integri patet extra. ad hoc
ex de celebra. miss. c. i. Certa hora diei
debeat celebrari Christo in celebratione
huius misterii attenditur et reputatur memoria
dominice passionis et participatio fructus
eius et scilicet utrumque oportet determinat
tempus congruum et aptum ad celebrationem
huius sacramenti quoniam cum fructu dominice
passionis indigeamus cottidie propter
cottidianos defectus cottidie regulariter
hoc sacrificium offertur unde et dominus petere
docet hic Luce xi panem nostrum cottidianum et in fine
hoc quod augustinus exponens nobis de verbis
domini ait si cottidianus est panis cur
post annum illum sumas quod admodum
greci in oriente facere consueverunt accipe cottidie
quod cottidie tibi prosit. Quia vero passio
domini celebrata est a tercia hora usque
ad nonam ideo regulariter hoc sacrificium
in illa parte diei solempniter celebratur
in ecclesia. Utrum in sero possit cele-
brare Christo sicut dictum est Christus voluit
hoc sacrificium ultimo tradere discipulis
ut fortius eorum cordibus imprimeretur
et ideo in sero consecravit post cenam
et eis tradidit. A nobis autem celebra-
tur hora passionis dominice. scilicet in diebus
festis in iii. qua fuit crucifixus lin-
guis iudeorum ut dicitur capitulo xxxv.
et qua spiritus sanctus descendit super
discipulos. In diebus non festis. i. in
feriis in sexta qua est crucifixus ma-
nibus militum ut legitur Jo. xix. In di-
ebus autem ieiuniorum in ix quia emisit
spiritum ut legitur capitulo xxxix de conse.

di. i. et solet. potest tamen tardari
maxime quando debent ordines celebrari
quia pertinet et ad diurnam di. lxxv
sicut quod a patribus et pascha in sabbato
sancto quia missa pertinet ad noctem
septem potest tamen misse celebrari
prima parte diei propter aliquam necessitatem
de conse. di. i. Videtur quod dicit quod ante horam
terciam non est celebrandum nisi in natali-
tate domini de conse. di. i. nocte intelligitur
de missa conventuali in qua est congrega-
tio que debet tercia dici. Attendendum
tamen quod si presbiter solus sit in ecclesia non
celebrat usque ad horam terciam sed
nisi tunc superabit remittendum ut in itineribus
peregrinorum et hospitum sive diversorum
cum aliquando infirmorum atque defunctorum
succurrere possit ex de celebra. miss.
c. i. In conventualibus aut ecclesiis
sive collegiatis et si missa cantetur
prima hora diei ut dictum est nichilominus in tercia
cantari solempnius debet et patet
intelligitur de conse. di. i. nocte. Ubi dicitur
reliquis vero temporibus missarum celebra-
tores ante horam diei terciam minime ce-
lebrare presumant salvandi solempnitatibus hec goffredus.
Utrum unus presbiter possit in eodem die
plures celebrare Christo ut legitur de con.
di. i. sufficit presbitero in die semel celebrare
quia Christus semel passus est et totum mundum
redemit et valde est felix qui
in die semel celebrare potest quidam tamen
vina pro defunctis dicunt missam et
alteram de die si est necesse qui vero
pecuniis aut adulationibus seculari
una die presumit plures celebrare
non estimo dampnationem evadere. Item
ex de celebr. consilium dicimus quod preter na-
tivitatem domini nisi necessitas suadeat
presbitero semel in die sufficit celebrare
decretalis etiam legitur ibidem c. referentes
ex predictis patet quod ex duobus casibus

licet uni presbytero plures eodem
die celebrare, unius est de die na-
tivitatis domini, alius est pro defunctis si sit
necesse, quem casum intelligo s. quod
non tamen qui sinimus est prius ut quidam
dixerunt, cum canon distinguat,
utrum presbyter sine si decent, aut in
anniversario, vel pro devotione, dum tamen
intentio non sit corrupta, vel contra
loci consuetudinem approbata vel contra
constitutiones synodales fiat. Contrarium
tamen videtur de cons. di. canonis s.
non ea necessitate suadeat, addit tamen
Ray. alios casus, scilicet quod peregri-
norum necessitate, vel hospitum supervenientium,
vel infirmorum, vel impetratorum, in temporibus
liberalem. Hostiensis etiam consonat b. ii.
in glo. simile illud c. consuluisti dicitur
quod presbyter potest in eadem etiam die
plures celebrare, vel propter necessitatem
ut qui celebravit missam de die propter ea
moriturus aliquis vel propter honestatem
seu utilitatem ut si dicta missa superve-
niat aliqua persona magna que velit
missam audire. ar. ex. de cel. mis.
c. i. et ii. alias sufficit una die, licet
presbiter exceptis, exceptis ut dixi plures
celebrare. Hostiensis vero addit duos casus
vii. cas. s. qui propter paucitatem clericorum
vel paupertatem ecclesiarum duas ecclesias uni
presbytero committantur. ar. ex. de cel. mis.
cum creatura, et c. consuluisti, de cons. di.
i. sufficit. Non tamen quod qui dixit alia
missa celebrare, non debet vinum per
sumptionis sumere, seu non debet manus
vino perfundere, quia illud celebranti (ultima) aliam
impediret ex. c. ex parte. Sequitur
videre de quanto s. de loco et vasis
celebrationis, et ita sunt quinque
principalia s. utrum celebrari debet in vasis
sacris, loco quod sit, vel in aliis

^ et Hostiensis dicit se vidisse aliquos magnos [illegible] qui
erant [illegible] in novella Jo. Andree [illegible] capitulo ex parte
de celebratione missarum

q[ui] c[on]venit ad hoc sacrum duo con-
siderantur, unum pertinet ad reputa-
tionem eorum que circa domini passionem
sunt acta, alterum ad reverentiam
huius sacri, in quo secundum veritatem continetur
unde et consecrationes huius rebus ad
habentur que veniunt in usum huius sacri-
ficium propter reverentiam reputandum
sanctitatis effectum quod Christi pervenit
passione, secundum illud Hebr. xiii. ut sancti-
ficaret per suum sanguinem populum etc. Utrum
debeat dici missa tamen in domo sacro
quod sit regulariter, quia per domum ecclesia
significatur, secundum illud i. Thimo. iii. scias
quomodo oporteat te conversari in domo
que est ecclesia dei vivi, quod cum ecclesia
non est locus veri sacrificii, ut dicit
Augustinus, et quia ecclesia non erat reclu-
denda sub finibus iudeorum, sed in
universo mundo diffundenda, ideo Christi
passio est sub divino celebrata, ut
sic totus mundus se habeat ad Christi
passionem ut domus, et tamen ut dicitur
de cons. di. i. ita sane etc. concedimus
in itinere positis. Si etiam defuit sub
divino, seu tempistolo sit tabula altaris
consecrata, cetera que ministeria sacra ad
istud officium pertinentia ibi affuerint,
missarum solempnia celebrare. Et dominus
hoc intelligitur s. Thomas. deponitis in
capella honesto, vel simile, non sit tamen
celebrandi in nave in mari, vel fluminibus
nec ex inutilitate sanguinis effusio
vel corporis in debita quantitate fiat.
Utrum oportet domum in qua celebratur
esse consecratam similiter et altare sacro
domus in qua celebratur hoc sacrum
etiam notatur hoc autem congrue con-
secratur, tamen ad reputandum significatum quia
qua etiam consecrata est per Christi passionem,
tamen est ad significandum sanctificationem

que requiritur in hiis que sacramentum
sic recipere debent / Pro altari vero
sufficit quod / Decimo ad hebreos ultimo
per ipsum offeramus hostias laudis
deo / viii et consecratio altaris sufficit
sine tem quod / viii de consecratione di. i. altaria
placuit non tantum unctione crismatis
sed etiam benedictione sacerdotali sa-
cramentali / et preter regulariter non licet
sic sacramentum celebrari nisi in domibus
sacratis ~~vel~~ ut habetur de consecratione di. i.
nullus / Apparet quod etiam quod in fideles non
sunt dicenda / ibidem legitur ecclesiam
in qua cadavera mortuorum infi
delium sepeliuntur sanctificare non licet /
Sed si apta videtur ad consecrandum
evulsis inde corporibus et rasis pa-
rietibus vel tignis eius loca ree
dificetur et c. / non quia fabricata sunt
destruenda secundum glo. Sed superficies
pictum rasorum in formam primam re
staurantur / postea consecretur. sed si prius con
secrata fuit / missas in ea cele-
brare licet. Sed tamen fideles sunt
qui in ea sepulti sunt apparet veritate /
non tamen potest sacramentum licet per agi in
domibus non consecratis / ~~et~~ sic de co / [margin: nisi sic fuit]
sensu episcopi ut ibidem legitur c. missarum
casus necessitatis est. Sed ecclesie in
premia sunt destructe de consecratione di. i.
concedimus / et similiter secundum Beda. Sed in
quibus in via positis attendere non potest
ad aliquam ecclesiam consecratam / quod
regulariter est verum de navigantibus /
et talibus huiusmodi / non enim est vi[?]
~~videre~~ quod observantia precepti de
sanctificatione sabbati quod etiam est
interpretata in hoc quod est audire missam
in die dominica in consecratione di. ii. missas
~~cetera~~ volunt in pedes sapiendo

quod non celebrentur missa in domo con
secrata cum non deceat aliquibus retra
hi amagis nomine primum nomen ex
hoc Beda. / non tamen debet celebrari nisi
altare portatili consecrato / sive ta
bula prius consecrata / viii ibidem legitur
concedimus si ecclesie fuerint combuste
etiam in capellis cum tabula consecrata
missa ipsum celebrari / capelle di
cebantur aliquando eiusmodi capraru
pellibus tecta / quia cum dominus sanctitas
est fons totius ecclesie sanctitatis ideo
in necessitate ad peragendum sic sacramentum
sufficit altare consecratum / Apparet quod etiam
nunquam ecclesia sine altari consecratur
tamen sine ecclesia quandoque consecratur altare
cum reliquiis sanctorum quorum vita ab
scondita est cum christo in deo / Alias non
viii ibidem legitur placuit ut altaria
in quibus nullum corpus aut reliquie martyris
condite probantur ab episcopis qui locis eisdem
[margin: post] presint si potest everterentur / Intelligendum
autem quod tabula prius debet esse lapidea
que consecratur non debet nisi capsula fiat
cum compaginetur / de capsula autem non
refert utrum lignea vel lapidea vel
de alia materia solida. Sed nunquam
super altare non consecratum vel fractum
est irregularis. ~~Ideo~~ quod non quia
irregularitas est de iure positivo
hoc autem non est de iure posito. Sacerdos
tamen celebrans super altare non consecratum
graviter peccat / etiam si hoc faciat ex
ignorantia cassa quibus minus quia
hoc facere facit / quia de ordine ecclesie
facit de consecratione di. i. ecclesie et c.
concedimus / et duobus c. sequentibus / super
vero non enormiter fractum potest et
de consecratione ecclesie quod in dubiis / ad hoc
nota quod in oratorio privato

alicuius missa celebrari non debet
nisi de consensu episcopi et propter necessitatem
et ita quod non fiat preiudicium saltem
enorme parochiali ecclesie / quando autem
sine episcopi auctoritate celebrant ut idem
deponi debet de conse. di. i. unicuique /
et in clericos / et in seculares eos / secundum
que in missa non cantare vel audire non /
quam in non oportet cantare vel audire
de conse. di. i. Sicut predicatoribus / tamen
et minoribus conceditur ut ubique sunt possint
parochialis invitis sine preiudicio celebrare
valeant cum altari viatico. Quid de
primo. in libris que ad cultum / nec
non pertinet alias nisi de licentia episcopi
Item nullus in ecclesia consecrata erigi
erigat aliquod altare in licentia
episcopi de conse. di. i. nullus / sed numquid
potest consecrata ecclesie presbytero licet sine
lo. viij. di. episcopus / Item in altari in quo
missa celebravit episcopus eo die presbyter
sibi sine eius consensu non presumat aliquis
celebrare de conse. di. ij. c. vl. / vel nisi
necessitate urgente vij. q. i. michi / eadem tamen
missa potest perficere si episcopus defecerit
ut ibidem / sed forte non potest romanus dicta
quod statuit iuri derogatum est per
contrariam consuetudinem prescriptam que
derogat iuri scripto / in romana
enim curia sepe celebratur a pluribus
ante et post in altari ubi celebrat
episcopi cardinales presentibus ipsis / et
ipsa et non contradicunt et ideo videtur illud
approbare / Item episcopus extraneus
in alia diocesi potest celebrare de licentia
diocesani vel presbyteri parochialis
dum non petit pontificalibus cele
brat ut dicit Hostiensis / Hostiensis vero quid
de auctoritate c. vl. dicit quod etiam cum pon-
tificalibus et sine licentia potest solempniter
celebrare / ut per fiat generalis con
suetudo. Deinde quo debet esse altare
Resp. ante tempus Silvestri pape cele

brabatur super altare ligneum quod tunc
portatur transferri / quando propter persecutionem
non erat certus locus fidelibus adveniendi /
sed post ea statuit etiam ut tamen super
altare lapideum celebraretur ubi de cons.
di. i. altaria tamen Si non sunt lapidea
crismatis unctione non consecrentur / quod convenit
significationi quia statim / tum quia altare
significat Christum / i. corpus i. petra autem
erat Christus / tum quia corpus Christi in sepulcro conuenit
lapideo fuit reconditum / etiam propter secreti
lapis enim et solidus est de facili ubi
tamen in verum potest / quod non erat necesse in
lege veteri ubi fiebat in uno loco altare
di. deberent vel de lapidibus infectis fuit
ad idolatriam removendam. Deinde quo debet
esse calix et patena Resp. sicut idem
loquitur c. vasa etc. ut calix presbyteri
non aureis sed ligneis calicibus ute
bantur / Zepherinus autem ipsa in pateris
vitreis missas constituit celebrari /
deinde Urbanus omnia argentea fecit /
post ea statutum est ut calix cum patena
sive de auro omnino / sive ex argento
fiat / vel saltem de stagno / sub quo
etiam intelligitur plumbum ff. rod / de
ere autem sive de auricalco non fiant
quod vini virtute in fiunt erugine / que
provocat vomitum / nullus autem
in ligneo sive vitreo calice presumat
cantare / quia. s. lignum est porosum
et sanguis consecratus in eo remaneret /
vitrum autem est fragile et fractionis
periculum imminet / et eadem ratione non est de
lapide / et ideo propter reverentiam sacramenti
statutum est ut ex prefatis materiis
calix non fiat. Deinde quo debent esse pa
lle altaris Resp. ubi potest si periculo
... statuit etiam quod sanctam ...
magis representat passionem Christi / non erat
at tamen periculo etiam corpus Christi quod ...
in corporali / sicut etiam sanguine quando

i taliter continetur et ideo licet talis
non fiat de serica corporale tamen sit
de lineo panno quia corpus Christi
fuit panno lineo involutum et debet
esse corporale ab episcopo consecratum de cons.
di. i. consulto quiescit etiam pannus li-
neus propter primi mundicia ad significationem
conscientie puritatis et propter multiplicitatem
laborem quo pannus lineus patitur ad
significandum passionem Christi. Utrum liceat ce-
lebrare sine vestibus ab episcopo benedictis
Respondeo quod non tamen propter etiam constitutionem
unde de cons. di. i. vestimenta de quod
vestimenta ecclesie quibus domino ministratur
sacrata debent esse et honesta quibus
in aliis usibus non est utendum quia
sacratis et deo dignis officiis tamen
propter vestimentorum significationem tamen etiam
propter earum prefiguratorum que precessit in
vestibus legalium sacerdotum in multis
tamen locis in valuit consuetudo quod
singulis non benedicantur convenientibus
tamen esset ipsum benedici specialem
cum hoc significatum ut probatur
sed hoc non concludit calamita in
sacerdotis specialem habet significationem nec
tamen sotulares benedicuntur. Utrum ce-
lebrans sine vestibus benedictis ad ce-
lebrandum deputatis sit irregularis
Respondeo quod non sine hoc facit sacerdos
sive ignorant quia hoc non invenitur
de iure positivo tamen sacerdos sine
excommunicatione eam celebrans quia
sine manipulo mea manipulo benedicto
aut sine stola et sic de aliis continetur
peccat. Ubi tamen consuetum est sing-
ula non benedici non credo quod peccat celebrans
sine singulis benedictis licet ... et
credo. De defectibus contingentibus in missa

Ti. 179 Deinde considerandum de defectibus
contingentibus in celebratione
misse. Circa quod sciendum quod
simul defectibus diversimode occurrit potest
vinum preveniendo provenendo ne talis
defectus accidat aliquando subsequendo
scilicet ut illud quod accidit emendetur
vel ad adhibendo remedium vel saltem
penam eius qui negligenter hoc
egit ad maiorem evidentiam quam
hic ponantur scilicet quod fiet si presbiter
impeditus fuit aliqua infirmitate
vel morte Respondeo si nesciat ubi prius
sacerdos defecit tunc debet cum reveren-
tia hostia suam quia nescitur utrum
sit consecrata vel non et alia accepit
hostia debet sacerdos alius in missa
a capite inchoare si autem tamen sit ubi
defecit aut defecit ante consecrationem
et tunc non oportet quod alius suppleatur
aut post consecrationem aut ergo post con-
secrationem corporis et sanguinis et tunc
alius presbiter posset ubi ille defecit
incipere missam perficere nec oportet a ca-
pite incipere et sic intelligitur illud
vii. q. i. nihil aut post consecrationem corporis
et ante consecrationem sanguinis et tunc
alia hostia accipi et tota a capite
inchoari quia consecratio corporis et san-
guinis ad unum pertinet sacramentum
quod ab uno debet perfici et hostia prima
sacerdote consecrata tamen sub illa vere
sit corpus Christi tamen consecrato corpus
consecratum sanguinis non oportet
debet sollempniter reservari aut ab eodem
sacerdote sumi licet non. Et ut dicitur
vii q. iii illud et c. seq. ubi tempus
vel clericorum loci copia suffragatur
nec quilibet presbiter celebrans debet
hic post se quam missam compleat. Si eum
contingat deficere et hoc intelligitur
de infirmo nec tamen ut dicitur in dicto c.
nihil nec languoris causa compulsus
sed in presumptoris presumptionem contentum
nec absque patris convenienti molestie

ministerio vel presbiter cum cepit imperfecta
officia perimat omnino relinquere. Si
prius autem hoc temerarie presumpserit
cogitationibus suis eas perstrinxerit. Quid
de presbitero cum postquam est indutus occurrit
remorsus de aliquo mortali, numquid
desistat an procedat. Responsio: aut non tenetur
celebrare, et tunc non debet accedere
nisi prius contritus et etiam confessus, aut
tenetur, et tunc aut habet copiam sacerdotis, et tunc (?)
et sic tenetur prius confiteri, aut non habet
et sic tenetur se preparare per contritionem et sic
proposito confitendi, et hoc sufficiat
ad hoc quod non peccet si accedit cum
concordia et reverentia. Hec Bonaventura. Et
extra de b. co. de cele. mis. de homine,
in glo. 8 ma. ar. de si. ex delicto et
c. quibus, et xxvi q. v. quod recedit.
Si autem non se preparat ut tenetur peccat
peccato omissionis, cum obmittit contritionem,
alio etiam peccato scilicet occultis
sed autem maius dico quod scandalizat.
Si autem absentia prohibitus peccat ...
omnibus hiis modis et peccato transgres-
sionis. Hec Bonaventura. Quid faciat pres-
biter qui celebrando recolit se co-
medisse vel etiam aliquo peccato mortali
scivisse vel etiam se excommunicatum esse,
cuius prius non erat memor. Responsio: quod ibi
~~...~~ difficultas occurrit sacramenti
est id quod de periculo minus liceat, maxime
an etiam ... sacramentum ... hoc est periculosum
quod est contra preceptum eius, quia hoc sa-
crilegium est in manu, minus an est id
quod pertinet ad quam [illegible] punctum. Et ideo
si presbiter post consecrationem inceptum recor-
daretur se aliquid comedisse vel bi-
bisse nichilominus debet perficere sacrificium
et sumere. Similiter si recordetur se pec-
catum aliquod commisisse, debet penitere cum
proposito confitendi et satisfaciendi,
et sic non indigne non celebrat

sed fructuose sumit sacramentum.
Et eadem vero si meminerit excommunicationis se
fulminatae, debet cum assumere propositum
humiliter absolutionem petendi, et sic
per invisibilem pontificem summum consequetur
absolutionem quantum ad peragendum divina
misteria. Si vero ante consecrationem predicta
meminit tutius esse maxime in casu
quiescionis et cogitationis missam
inceptam deserere nisi scandalum grave
timeret. Hec Thomas. Aliqui vero distinguunt
dicentes quod meminit ante consecrationem aut
aut habet copiam sacerdotis, et sic debet
confiteri, aut non habet, et sic dixerunt
aliqui quod si propositum conteri vel pro-
posito confitendi sufficiat quod scandali-
zaret populum si dimitteret. Si autem non
timet scandalum consuluit quod
dimittat, maxime cum nichil cogat
credendum tamen quod sine peccato
quod inchoatum est possit perficere. Si
confitendi propositum habet, et cum contrito
tactum suppleret ubi ibi esset contemptus.
Hec Bonaventura. Quid faciat ille cum
accedit in missa remorsus de irregula-
ritate, tunc cum non est remedium
contritionis nec etiam confessionis. Ad
hoc videtur aliqui quod cum in missa sit
prohibitum hoc sacramentum conficere irregula-
ritatis, non debeat per contritionem sed solum
per dispensationem, continuatque autem propter
et scandalum timeatur cum non sit
faciendum contra veritatem vite propter scan-
dalum, et contra preceptum, tenetur aut de-
ponere conscientiam irregularitatis aut di-
mittere missam. Hoc autem dico ante
consecrationem, maxime ante inchoationem
canonis. Aliqui vero dicunt quod
prohibitio propter irregularitatem ad cum non
se extendit, maxime cum accepit sine
conscientia irregularitatis, unde propter reverentiam
sacramenti et scandalum populi dicunt
si dolet et libenter faceret quod ipse

esset diuiniter addicio esse dispensatum ad tunc / hec de boni. Quid de illo qui incipit in missa contrariam habere quod non potest preberi. Responsio debet dimittere missam cum consecracionem / aut consecrata et debet fingere infirmitate. Ideo saniius consilium est quod homo ante diligenter se preparat et in missa non cogitat de se sed magis de sacro hec bon. Quid faciat si post consecracionem musca vel aranea vel aliquod aliud venenosum cadet vel cognoscat in missa esse venenum in calice eo accidendi ei. Responsio si aliquid tali ante consecracionem accidit debet effundi et abluto calice de novo aliud consecrandum poni. Si vero post consecracionem debet alias capi caute et diligenter lavari et comburi et ablucio simul in sacrarium mitti. De veneno dicendum quod nullo modo sumere debet vel aliquid dare ne talis vite mutatur in mortem / sed debet diligenter servari in aliquo vasculo ad hoc apto cum reliquiis / et ne sacramentum remaneat imperfectum debet in calice aliud vinum apponere et de novo consecracionem sanguinis resumere et sacrum perficere scilicet hostiam. Et nichil abhominabile debeat fieri circa sacrati oracione est ar. de consecratione di. Et si pre negligencia / in textu et glossa. Quid debeat facere sacerdos si postquam incipiat canonem misse deprehendat esse materiam non debitam ministratam. Responsio si deprehendit hostiam esse non debitam vel deprehendit ante consecracionem / et tunc debet accipere hostiam debitam / et canonem a capite inchoare / aut post consecracionem et ante vini consecracionem / et tunc debet accipere aliam hostiam et incipere canonem a capite et illam consecrare / et alia hostia debet reservari per sacerdotem aut acolitus aut a sacerdote sumi post corporis et sanguinis sumpcionem / non autem quia post eius sumpcionem ieiunus non esset. Si autem deprehendit post sumpcionem

illius hostie et sanguinis / non debet illa die aliam hostiam consecrare quia ieiunus non esset ut habetur de consecratione di. 7. relatum / sed debet de sua negligencia penitere et confiteri. Si autem deprehendit hoc post sumpcionem hostie tamen ante sumpcionem sanguinis / videtur aliquibus quod sanguinem non debet sumere quia ieiunus non esset / sed sanguis reservari debet ad crastinum ieiuno dari / aliis autem videtur contrarium quia quando est causa necessitatis non ieiunus potest celebrare. Si autem deprehendit in calice non esse ministratam debitam materiam / aut hoc percipit ante consecracionem panis / aut post / ante tamen prolacionem verborum quibus consecrandum est vinum / vel post prolacionem eorum / ante tamen corporis sumpcionem / aut post omnia predicta scilicet verba consecracionis sanguinis et sumpcionem corporis / primo debet ministrare materiam debitam et incipere canonem a capite. Si autem non possit habere materiam debitam / non debet ulterius procedere quia ut habetur de consecratione di. 11. comperimus / aut integra sacramenta percipiant vel scilicet consecrantes / aut ab integris arceant / quia dicto vinum et cum solito misterio sine grandi sacrilegio perimi non potest. Secundo non debet materiam debitam accipere si potest habere aliam sublatam / sed non credo quod debeat canonem a capite incipere quia iam consecrato panis processit / sed resumere ambo in memoriam recepte panis consecracionem. Si autem habere non potest materiam debitam / non propterea debet dimittere corporis sumpcionem contritus tamen cum proposito confitendi de sua negligencia. Tercio non debet accipere materiam debitam aliam reservatam in aliquo vase reposita / et resumere ab isto loco. Simili postquam et ... et perage

misterium usque in fine et tunc est quia post sumptionem corporis et sanguinis alia materia sumatur antequam accipiat vinum quod accipitur post sanguinis sumptionem sicut nec. Si vero tunc debet apponere alia hostia iterum consecrandam cum sanguine, et sic ideo quia si diceret sola verba consecrationis sanguinis non servaretur debitus ordo consecrandi, et sicut dicitur de con. di. ii. c. i. nichil perfectum non potest videri sacrificium nisi perfecto ordine compleantur. Si vero incipiet a consecratione sanguinis et omnia verba consecrationis repetet nisi hostia consecrata adesset tunc in verbis illis oportet ut quaedam dicenda et facienda non tantum circa sanguinem sed etiam circa corpus, et oportet in fine sumere hostiam consecratam iterum et sanguinem non obstante quod si prius sumpsit aquam quae erat in calice quia preceptum de perfectione sacramenti est maioris ponderis quam preceptum quod sumatur a ieiunis. Item. et tunc eo continuet secundo. Item si presbyter post sumptionem corporis deprehendit tantum aquam esse in calice vinum infundat et totam sanguinis consecrationem repetat, et si scandalum de mora timeat tunc consecrationis verba dicat sub silentio etc. Sed si aquam sumpsit in ore non debet eam emittere quia propter particulas corporis quae sunt in aqua posita est custodienda ne viliter tractetur, quod si aquam deglutiat tunc conficere non debet quia non est ieiunus sicut supra notatur. Item si post verba consecrationis sanguinis perpendit quod aqua deest. Responsio nichilominus procedere debet quia appositio aquae non est de necessitate sacramenti ut dictum est supra, tamen puniri debet ille cuius

negligentia hoc contingit, nullo autem modo debet aqua apponi vino consecrato, quia sequeretur inde quod aliqua pars sacramenti corrumperetur ut dictum est. Item si presbyter non recolat se dixisse verba consecrationis vel etiam alia verba quae dicuntur. Responsio non debet de hoc nimie turbari nec enim qui multa dicit recolit omnia quae dicit, nisi forte in dicendo apprehenderet aliquid sub ratione dubii. Si enim sit aliquid incomputabile in quo fuerit pro certo, ut dicitur in libro de ... Si tamen presbyter probabiliter constat alia obmisisse sine quibus non sit de necessitate huius sacramenti non existimo quod propter hoc debeat resumere inmutato ordine sacrificii sed debet ulterius procedere. Si vero se certificatur se obmisisse ad corpus quae sunt de necessitate sacramenti scilicet formam consecrationis idem videtur faciendum sicut dictum est in defectu materiae ut scilicet resumatur ad formam consecrationis et cetera ordine servato ne sacrificii ordo mutetur sicut tunc. Item si fragmentum quod presbyter patitur in manibus vel per negligentiam hostia dilabatur in calicem. Responsio sicut tunc quod non est necesse propter hoc aliquid circa celebrationem huius sacramenti iterari. Item si vinum congeletur. Responsio si presbyter deprehendit tantum esse congelatum ante consecrationem resolvat illud antequam consecret ut sicut articularis ratione potest. Si autem non resolvat consecrat quia vinum congelatum et aqua congelata differunt tantum qualitate accidentali. Item si per negligentiam presbyteri Christi sanguis effundatur vel sacramentum sumptum vomitatur aut etiam hostiae consecratae tamdiu serventur quod putrescant vel etiam si a muribus rodantur vel qualitercumque perdantur. Responsio sicut legitur de con. di. ii. et capitulo ... pro negligentia sancitur

de sanguine in tabula radetur. Si vero
non fuit tabula terra radetur et igni
comburetur et cinis iuxta altare condetur
et presbiter xl dies peniteat. hoc decretum
intellige secundum Ray. cum non dicat xl
dies peniteat in pane et aqua sufficit
ieiunare in cibo quadragesimali vel etiam sicut solet
sexta feria ieiunare. Sequitur postea de
dicto decreto Si super altare sanguinis non
superposita palla stillaverit calice minister
lingua presbiter sorbeat stillam et tribus diebus
peniteat. Si super linteum altaris per-
et ad aliud stilla pervenit quatuor diebus
peniteat. Si usque ad tertium, xx diebus
et linteamina que tetigit stilla ter
minister lavet calice subtus posito et
aqua ablucionis sumatur et iuxta altare
recondatur. Nota quod dicit quod secundum Io. quod si
quid tempore cecidit in calice non teneor
sumere possit etiam sumi in potu in post
ablucione dimittet. illi etiam qui sunt clerici
sicut aliqui precepti synodalis formam
eis tradita sequi debent ut ibidem dicitur
Sequitur etiam ibidem de penitentiali Beda presbiter
si quis pre ebrietate vel voracitate
eukaristiam evomuerit quadraginta diebus peniteat
Si laycus clericus vel monachus diaconi
vel presbiter lxx diebus episcopus lxxxx
Si autem infirmitatis causa vomuerit vii
diebus peniteat. dicit etiam secundum Ray. in
hoc capitulo ultimo sicut in capitulo supradicto
sumi vomitus ille diligenter cremari
et cineres iuxta altare recondi. et dicit
glossa de con. di. ii. Si quis per peccatum infirmitatis
pena imponitur ad cautelam ut xxv. q.
ii. inultum et quia sumere non debuit
cum infirmus esset ideo in culpa fuit
Sequitur etiam ibidem in concilio Aurelianensi
qui non custodierit bene sacrificium et mus
vel aliquod aliud animal illud in ecclesia
comederit xxx diebus peniteat
qui autem perdidit illud in ecclesia aut pars
eius cecidit et non inventa fuerit

xx diebus peniteat si usque ad tabulam

+

xxx diebus. et secundum Tho. Har. pena videtur
dignus presbiter per cuius negligentiam hostie
consecrate putrescunt. Ad hoc non quod
diebus penitentialibus ieiunare et quandocumque
cessare penitentiam tamen conditionibus negociorum
et persone potest minui et addi secundum Io. Ob-
servandum autem quod ubicumque inveniuntur
integre species sub tenentur servande. quia
manentibus speciebus manet ibi corpus
Christi ut dictum est. ea vero in quibus inve-
nitur si comedi possit sit comburenda
tur in sacrario recondi ut supradictum est
de rasura tabule secundum Tho. Item statuit
etiam ut in cunctis ecclesiis crisma et eukaristia
sub fideli custodia clavibus ad-
hibitis conservetur ne possit ad illa te-
meraria manus extendi ad aliqua
horribilia vel nephanda exercenda
Si vero his ad quem spectat ista custodia
ea incaute reliquerit tribus mensibus
ab officio suspendatur et si per eius incuriam
aliquid nephandum contingit graviori sub-
iaceat ultioni. ex. de custodia eukaristie
Statuimus. Item districte precipitur quod
apud presbiteros eukaristia in loco singulari mundo
et signato semper honorifice collocata de-
vote ac fideliter conservetur ex. de celebratione mis-
sarum Sane. De audicione misse Ti. xvii

cine

Postea considerandum de missarum au-
dicione et circa hoc queritur plura
Primo utrum seculares teneantur in dominica
missam audire. Respondeo quod sic precipitur eum
secularibus et maxime forensibus ut in die
dominico totas missas audiant ita
quod ante benedictionem presbiteri non recedat
populus secundum Io. nisi necessitas cogat. quia si
fecerint ab episcopo publice confundantur.
de con. di. i. missas. qui vero in quadragesima
fine non perstiterint populus compescatur
vel suspendatur ut dicit glossa. vel qui recedit
antequam presbiter in ecclesia librum dei exponit
secundum glossa. cum quod minus litterati con-
cepte cognitur in dei omnes fideles.
et c. scripti qui in ecclesia die solempni
sermonem et convenit ad spectacula

vadit contemptum[ut] i. q. dic/ clericis
vero districte prae[cipi]t in virtute obediencie ut
divinum officium nocturnum pariter et diurnum
quantum eis deus dederit studiose celebra-
rent pariter et devote. ex. de cel. miss.
dolentes et similiter et alibi. Si vero quaeritur
utrum seculares qui non audiunt missam
in dominica mortaliter peccent/ Dicendum quod
secularem non audire missam in dominica
die/ aliquando potest esse peccatum mortale/ aliquando
veniale/ aliquando nullum peccatum/ tunc est
enim peccatum mortale quando scilicet obmittit
contemptum vero vel interpretato/ vero
aut contemptum interpretativum quando scilicet
causa legittima missam non audire in diebus
dominicis assuescant puta ut ad spectacula
ituri non audire missam assuescent/
tamen legittimam vero quando detinetur
corporali infirmitate vel maiorum timore vel
aliquo alio simili/ quod scilicet verum iudicium con-
fessoris legittima debeat reputari et ta-
lis presbiter ab episcopo debet comuniri ut de consecratione di. i.
missas/ quod autem talis mortaliter peccet
probatur. patet quod talis contemptor debet
ut de consecratione di. i. qui die/ contemptio
enim sine non debet nisi pro peccato mortali/ tunc
autem est ei peccatum veniale cum scilicet ob
mittit non ex aliqua causa legittima sed
ex aliqua incuria in similitudine Sicut ex
aliqua passione vel ex aliqua pigricia
scilicet tamen ad hoc non fuit consuetus Tunc
autem ei nullum est peccatum cum scilicet obmittit
ex aliqua causa legittima unde glossa super
id c. missas dicit patet hoc dico preceptum
esse unde contra preceptum faciunt qui diebus
dominicis missam non audiunt nisi necessitas
aliqua cogat Sed obicitur quod consuetudo
est in contrarium quia multi seculares
in dominica missam non audiunt nec tamen
ab episcopo comuniuntur ~~Respondeo~~ quod consuetudo
que est adinvencionia dei quanto est
diuturnior tanto est detestabilior et
tanto magis debent eam superiores
tenari tuncius extirpare/ unde textus

consuetudo non excusat peccantes cum a
peccato mortali licet sit/ Item de consecratione di. i.
episcopus de nullus episcopus prohibeat intrare
ecclesiam et audire di. viii sive gentilem
sive hereticum sive iudeum usque ad missam
cathecuminorum i. usque ad consecrationem Sed
contra xxiv di. ecce principium ubi dicitur
quod hospicium debet infideles cum xxxiii
di. q. iii. ca. i. q. i. non licet/ ad quod
dicunt quidam quod id est episcopus non tenentur
vel dicendum quod ibi audire verbum dei potentiam
pro eo quod est audire predicationem ubi deus
potest eum placatus in ecclesia quotiens con-
iuraturos ad audiendum predicationem qui similia
statera capere debent. ex. de here. ex comunicato
licet hostiensis Quam missam debet quis audire
Respondeo missam dicit. vii apostolorum missam peculiarem
de aliquo sancto vel de mortuis non debet
quis dimittere quin audiat missam de
dei die/ ex. de cel. miss. quidam. Sed autem
quidam intelligunt quid dies propriam habent
missam/ et de illis qui cottidie audire tenentur
miss. et sic intelligit Respondeo/ unde prohibitum
est in dicto cap. quidam/ audire missas
peculiares. non quia malum sit tales
missas audire. sed quia malum est propter
illas missas canonice instituas dimittere
et etiam quia malum est credere quod iste
sint meliores quam i[ll]e/ alias sine conveniens
tas liceat audiuntur/ licet hostiensis in glossa
super dicto c. quidam Utrum possit au-
dire missam presbiterorum malorum ~~Respondeo~~ ali-
quorum sic aliquorum non. illi quorum missa
licite non potest audiri sunt illi a quibus
et alia sacramenta licite non possunt recipi ab eis
scilicet qui sciunt eos esse tales ut sint isti
scilicet heretici scismatici excomunicati interdicti
ab officiis suspensi/ depositi/ sive degra-
dati vires/ et hoc dico sive tales sint
occulti sive manifesti/ omnes enim tales sunt
prime ecclesie execucione privati/ di. xx
xii q. viii et q. porro/ ex de cle.
ex. ut inimici sive quos episcopus/ etc Si

quis presbiter et c. ext. aut/ simpliciter fornicationi
moniali quod diu absentia tollantur
quod deprimo. tanta sollicite fornicatores
notorii. ceteris sunt occulti xxxii. di.
nullus/ licet enim fornicato non sit quia
inter ceteris peccatis/ ad ea tamen omnes sorcis
sunt priores apostolorum concilii canonis et
ideo etiam prohibent specialiter neque missam audiat
concubinarii. sed notorii sacerdotis in aliis
vero temporibus etiam sunt notoria competet
tamen est ecclesie pena xv q. vlt.
omni igitur presbiterorum peccatorum misse
licite non sunt audiri quia sunt suspensi eu
quo ad se officia dei/ et quo ad alios
officia ecclesie/ et ideo peccant quicumque
missam eorum audiunt vel ab eis patrum
percipiunt quia contra statutum ecclesie con-
mittunt. Baptismum tamen quod baptismus
in articulo necessitatis licite dari et recipi
ab omnibus peccatoribus ut dictum est etiam
supra. videtur etiam quod eucharistia licite
recipi possit in articulo mortis a symoni-
aco et etiam a fornicatore notorio non
tamen ab illis peccatoribus di. xxxii
q. porro/ et supra. Sed licet per symoniaco et
fornicatori notorio licet eucharistia
tangere in illo casu non tamen conficere
licet supra et Host. quod de celebratione. statuimus
et de cohabitatione clericorum et mulierum c. vlt.
et de presbitero. cum non liceat vel Ypus
Symoniacus suspensus anathematis depositus
non celebrat hereticus schismaticus quia indicti
quicumque lavant Symon mechus ablu-
at atque lavabit. Omni vero presbiterorum
malorum qui sunt peccatores occulti sive
manifesti qui non sunt per ecclesie sententiam
suspensi quantum ad celebrandum missas li-
cite sunt usque ad ecclesie penam audiri
et ab eis licite sacramenta recipi/ quia licet
quo ad se sunt suspensi officia dei
non tamen quo ad alios officia ecclesie quod
de cohabitatione clericorum et mulierum c. vlt. et c. quia
vero aliis omissis et aliis officiis
presbiterorum peccatorum quod ad hoc absentia

tolleratur abstinere licite possit. ...
quod sit si bono zelo hoc faciat sed ut
presbiter peccator confusus abstinendo se caveat
et peniteat/ non licet aut abstinere
contemptu quia si presbiter ipse in fornicatione
lateat eius iniustia non sunt contempnenda
quia diu absentia tolleratur. quod de
cohabitatione clericorum et mulierum c. vlt. vbi de horum
tempore. et in glosa. pone quod presbiter con-
cubinam tenet in domo/ parochiani
vident eum indutum ad missam dicendam
quid faciat si audiat missam eius
faciant contra constitutionem que dicitur cum
omni/ preterea contra prohibitionem nicolai
et aliorum xxxii di. c. nullus audiat
missam presbiteri domo quod sit concubina-
rius sibi/ si aut non audiat remaneret
sibi semper in contemptum/ cum precipitur
quod percipiat quando a sacerdote continentie
polluto usque eorum indicio reprobe-
betur. xv q. vlt. Audi ad maiorem
evidentiam huius queramus primum de
notorio est dicendum deinde videndum
ad que sunt. Circa primum sciendum
quod dicitur notoria fama/ ... notorium/
rumore/ communi occulto et paucis occul-
tum. Fama vero secundum Host. duplex. vna
que est de homine et sic describitur/
fama est illese dignitatis status vita
et moribus comprobatus/ ff. de vari. et
extra. de ordinis cognitione tot. cognitionum. q. ex
tenore/ et qui talem famam negligit
est crudelis xii q. i. nolo/ et dicitur
prima descriptio tamen fame bone/ vnde
et per oppositum potest describi mali fama
vnde Host. fama est lese dignitatis
status vita et moribus reprobatus
alia est fama que est inter homines et
sic potest describi secundum Host. fama est
publica sive famosa insinuatio
vel proclamatio/ et ... quod

sola suspitione et i ceto auctore
quicienus / et licet de sero quemt
g^t bone fame et male fame / sed
h^o s. b' ex. de cohi. cli. et mul.
ma et guil. dicit in speculo /
no procedit quia s. eos fama quis
eius procedit contra quis ex suspi
ut dt guil. ibidem de opp. de i. iiij.
scom est / pt tam descbi fama
p ut se hic quit^z ad fama bona
et mala s. guil. ibidem hoc modo
fama e vehemens vulgi sive maior
eius ptis opio rei de qua quit^z con
sonantus ar. ij. q. v. psbr̃ / In
q' aut. s. fama sit no probat
un de fama no lat ideo no est ei
de facili credendum xv q. i. Si qt
de quocumque / dcm cum unus facile
sequntur mlcdo / ex de spur. cca /
ex in inuente q. i. / et nanc noces
ipso no sit audiende C. de penis
s decurionum Si tn fama cocurrat cu
una teste bn probat Sic nominat
guil. in spe ar. ex de proba. sic /
C. de rebus credi bone / et vi^z qd
magis valet q vius testis ut ex
de consang. et affi. sup eo / et ubi
iudex de fama dubitat a vicinis
ubi qt quisatus est reus i quat /
ex de elec. p. s. / et ad hoc suffi
ciunt duo testes ex de actu in
questionis q. fi. / Licet aut fama
sit probat / s. tn q int glose i duc
purgatio Si uniuso siceps sit et
scandalo inducat / ex. de cohi.
cli. et mul. tua in fi / ped^t ex
matrimonii contrahendum ne de tunc ui
contingat / ex. de consang. et aff.
sup eo / et forte probatio i duat
v no pa^z aliis prudicium / ex.

de cli. p sal. primo. c. i / fama
est concurrens s. cu assertione ptis
probat aliud / q i aliquibus ar. ex.
de testi. p. / iiij. q. iij. v' Item sepe /
adeo q est aliqui apt tale fama
dinortium celebratum / xv. q. vi.
Si duo / quelibet est fama p sup os
induciat / ff. de eo p que fcm est
l. de more i fine / guil. at i spe
notat q dd s. cu^t de fama fama
probare et ei stare donec contraria pro
betur / sup eo aut qd dr in pdco
v' Item sepe / velut fama concrets /
et cu distinguat super quo concurrat
hoc modo. s. q si peto alicui hereditatem
pet^z et tn coapis cu unic / sola
fama probat qd sit mortuus et
aufert i exceptiones / Si aut dico
te aliquid mi vendidisse ul loco
cadisse et huius / no sufficiat michi
fama probare / et ro est quia sup
s. mors nato quis contingit / s. ue
forte no / et sic cu aliis probat / q
aut ff. de testi. l. iij. q. uba nu^z
q fama conduat semiplena probatio
et hoc debet intelligi i ciuilibus q
secus e i criminalibus C. de proba.
l. fi. / ij. q. viij Si aut manifestu
e publica sive famosa i summato
sive pclamato / et gnus contra sua
et ceteris auctoribus pares cu quicienus /
vn id q e manifestu probari dcet
et pt antequam aliquis condepnet^z
ex. de consang. et affi. sup eo qd
exaudi pt / etia si manifestu iudici
ctm sit ij. q. ij. deus ope / et hec
manifestu dr publicum ex fama qua est
fama qua est famosum et ctm / ex.
de cohi. cli. et mul. tua q. Si vo
publicum sit fama ego ex sola suspitione
oritur / manifestum ex opinione qui et

scia parrochianorum. Sed in quo differt quis
opinio a fama / differt quilibet in ipse. quod omnis
opinio facit ius et probat, et sumitur pro veritate
ut extra de testa. l. j. et ff. de offi. pro-
consulis / barbarius / iij. q. vij. c. tua / Sed fama
non facit ius sed tamen statur donec contrarium
probetur, ut supra est dictum / tamen quando opinio
viciosorum non probat ut in predicta l. bar-
barius, sed bonorum sicut eum c. de episcopis
an ante presens. Notorium aliud est iuris
aliud est facti. Notorium iuris est de quo
aliquis convincitur per sententiam est condempnatus vel
in iure sponte confessus, licet eum quis false
confiteatur vel inique condempnetur tamen per confessionem
vel sententiam illam factum illud fit de iure
notorium, donec contrarium ostendatur extra de tempo-
ribus. c. fi. et de re. iudi. Sicut, et hoc
est verum de confesso quod dicitur in iure preceptum
in confessione, aliter non ff. de confessis l. j.
c. communi. Notorium facti est cuius testis
est populus et dissimulationi seu infitiationi non
est locus, ut cum quis publicet se concubinam habere
ita quod nulla potest tergiversatione celari,
extra de cohab. cle. et mul. [illegible]
conquerentes, et intelligitur populus esse testis sine certo
numero notum sit omnibus qui sunt in loco illo, sed
in villa vel parrochia sive maiori parte
secundum vinc. ij. q. j. scelus et tamen maior
Dicta villa vel parrochia non habet
nisi duos parrochianos sufficeret tamen esse
notum illis, sed ut prius diceretur notorium secundum
Jo. / quia duo homines faciunt populum sive pa-
rochiam. x. q. ij. unio / et testium vinc.
parrochie facit tamen notorium ut extra
de purg. ca. tam dilectus. Si autem par-
rochia habeat multos parrochianos
etiam mille vel tamen ex eis x. scan-
dalizentur qui sunt graves et honeste
persone de fornicatione sacerdotis facta
secundum vos interpretationem quod populus scan-
dalizetur / maior tamen x homines faciunt

populum ut dictum est. Sicut duo
congregationem extra de elec. c. j. /
et tres collegium / et xij de
xx turbam / et iiij or [illegible] pecora
vel x oves gregem ff. de a-
bigeis / non tamen dica-
mus ut non quilibet in re notorium
ubi quis in vico vel villa ubi tamen
duo vel tres vel quinque habitant
quibus peractum dicitur quod sit coram
v. de pe. di. j. c. sic. Se-
dicta ubi non sunt sed quidem est
distinguitur et forte non male
ut dicitur idem quod relinquitur arbitrio
iudicis quot homines faciunt no-
torium tamen in iure non sit expressum
extra de cons. dei de causis. Item
notorium facti aliud est facti manifesti
actu ut cum quis publice tenet
concubinam sive mulierem suspectam
in domo vel alibi, ne forte circa
vitam appareat. sed alia et de hoc
notorio credit summa ... affectionis
officialis iij. q. iiij. c. unde
si contingat aliquem habere suspectam in domo
suspecta mulierem eo ipso fornicatio
probata videtur extra de cohab. cle.
et mul. inter ... et c. clericos
et si publice teneat eam eo ipso
convictus est ut in c. clericos
aliter eum non potest esse tamen nisi
per hoc presumptio extra de presump-
tionibus et c. iij. / hec b. extra de
cohab. cle. et mul. tua / vel si
quilibet in ipse tale notorium sit dicta
notorium facti a iure presumpti quia
ius sic adeo esse presumpsit presumitur
quod illud notorium esse reputat
et sic talis presumpto pro notorio
habetur ut in c. tua clericos b.
Aliud est facti interpolati actu sic
quia publice occurrit hominem vel
faciat sacrilegium vel simile ut extra

detesta ce puenit Aliud est no
toriu facti mitpollati ut illud qd
sit publice q aliqua cu muliere cte
lai no pt et q sepius itat no
tam sit ctinue eius e cine v.
fnazy manifesta et est licet quo
de vsu cotu manitos i notorios
hoc modo notoriu poit gwil in
spe Aliud est facti ppetui ut cu
aliquis est publice cognitus pro filio
consanguineo vel affini alicuius quo
de fil. pr. cognien Consanguinitas
eni ppetua de notoria quo de divor.
porro. q. v. qui q aliquis sit
filius alicuius ve pbari no pt sed
tam ppetue quo de eo qui... et
mul. licia in glo. cap/ tale ce
notoriu pt dici cine infamati
decapietis in purgatoe ut in c
tua q. fi. Secundu q i notorio
iure requit quasi pbato contra
negata/ pbato eni q ipm rei
pitur si i dubiu renocet quo
despina et re. in. Sicut i noto
vo facti ut notat Ray nichil
requit ordo iuris cu est ab
surdu obseruandus quo de iu. iur
ad mam/ euidentia eni ppetrati
sceleris clamoe no indiget acta
toris quo de ac. euidentia/ aqui
tam ut not gwil i spe distin
guit dicetes/ q i notorio facti
pmanetis nullus ordo iuris req
unde nulla probato est necia ut
quo de ap. dilcis/ et ii. q i. de
maifesta/ i notorio aut facti tra
seuntis no itati necia probato
plena ut quo de cler bone q.
licet aut/ i notorio vo facti
trasseuntis interpolati ut c recepto
vsurarii requit pbato scipleta
quo de vsuris cu in dyoc/ qd Ray
dt i despencte q si iudex fort e
velit talit i notoie pue cu

deut delinquente f i q ius corrigit
corrige vel punire et ille appellat
no est appellaci ssimo defendendo
quo. de appella. q/ pe vo de q psona
dt et gwil i spe ei ofentit qd
i qualibet spe notorii facti est di
stingnendu qnia queda sunt notoria
iudici et aliis s. que facta sunt cora
eo et aliis qd sufficiunt ad fa
ciendu notoriu/ que de aliis tantu
sic distinguit ii. q. i. q. Sed sci
et q. qd aute/ in pmis nulla re
quit probato ut iuris ordo servat
dem i aliquo/ nisi q reus debet
citari et i terogari de eo pnte vel
contumacit absente debet sna pro
mulgari ar. ii. q i. de manifesta/ v
dz q si no citetur sna no vale
bit s. tan. quo de testi. cce et ii. q i.
nos inqua/ qua/ ut tamen tunc
purgato ei debet iudici ut eius
applato admitti sed tu sna psci
quo de ap. cu sit romana i fi
d purgato cu dilcus i notoriis
vo aliis tm et no iudici officii
deuniaius audit sine i strepitu
ut C de ac. ea quide/ et sz in q
i. q. alii/ et i hiis req probato
ut quo de cler. bone q. licet/ et
deiusus cu tu/ no e tu suando
iudiciarius ordo/ reus tm pt iter
rogari an cine comisit/ q si negat
pnt testes sine ad lite q testac
et sine iuramento aliquo recepi/ et pt
i hiis notoriis appellari quo de ap
romana q. Si aute ad pbandu
aut notoriu sufficiant duo testes
quo de cler. bone i. q. pbato et
pmaato q sit notoriu Si no ap
ellet decreto sine solepnitate iuris
tap sine notorio procedet/ de hac
materia multu bene et plene tractat
gwil in spe sno tam q aliq cine
pt de notoriu i una tra et non
notoriu i alia/ et ideo tamen iudice

extraneo requiritur probatio et sic
pt integri xi q. iii coram quo accusatur
et extra de presump. quorundam / in quo casu
spatium .x. dierum videtur dandum et
si infra id tempus probetur notorium indi-
catur extra de cohab. pre. Ad hoc
notat Guil. in spe. quod aliud est
crimen oppositum quam notorium quia crimen
oppositum est tamen de longe petitis et
que non possunt probari per testes de vicinis
Rumor autem est particularis in princi-
pio ex sola suspicione et incerto au-
ctore procedens ar. extra de eo qui
co. q. cognatam non sup eo / et hic
non probat sed solum presumptionem in-
ducit / unde non est multum presumendum
quia nunc voces populi non sunt
audiende c. de penis decurionum
extra de celer. compus / cum hic loquitur
de rumore i. clamore unde illud au
distis cuius est clamor plus extra
de cotes. pla. explicitis / Occultum
omne est quod nulla ratione probari pot /
de quo nullus loquitur / quia nescitur
et vindicta in hoc seculo non habet /
xxxii q. v Sana / suspendit tamen
hominem quo ad se / et quo ad deum /
extra de hereticis et mul. c. ult. / et di.
vi. testimonium Pene occultum est quod
scitum ab aliquibus .s. duobus vel tribus
unde est particulare et privata in privato
conspicua et certo auctore proveniens /
et tale occultum probatur c. de ap.
cos q. q. Si quis autem / sed donec
probatio sit non prejudicat / extra de cohab.
cle. et mul. ma q. Si ceterorum ii /
quia nunc manifestum quod in animis est pre
iudicat ante probationem ut s. dictum
est / sed ipso facto suspendit quia et
occultum omne quod minus est hoc facit
ut ex predictis est / licet autem iura
pluribus utantur uno eorum vel alterorum
spalio exceptis tamen integri in pot

infra

tura et naturalis corporis. Si autem
in veniatur quod manifestum non est pro
batione manifestum vel in notorio ponitur extra de
v. sig. c. ult. / comprimuntur patet quod quod
est notorium est manifestum et quoddam mani
festum est famosum sed non convertitur Ex
predictis patet Responsio ad questionem s. apposita
sicut extra eum comprehenditur collegi
potest in summa peccator famosus / manifestus /
rumore publicatus / pene oc
cultus / minus vitari debet quia dum
ab ecclesia tolleratur xv. q. vi c. ult.
extra de cohab. cle. et mul. tua nos
vel probatur in q. i in inst. et c. quidam
sacra / vel forte ut compellere confusus
aperto retrahatur et ceteri terreantur
di xxxiii q. viii / ut eam deinde
s. / et tunc vero occulto non in publico
extra de sen. ex. cum non ab homine
Sic intelligitur illud c. tua q.
penult. / omnino vero occultus non potest
vitari quia non possumus condempnare extra
de tempo. ordi. c. ult. / Hec omnia
suspendere. s. ab illo q. non tamen quod
aliquis omnino est. dicta sunt quantum ~~tho~~
lo. / sed quod illud ad hoc notat Guil.
Si quis non potest notorium probare for-
nicationem tamen cohabitatio licet sit
valde manifesta quia est publica ex fa
ma tamen non convincentia fieri non debet
talis vitari secundum ab ecclesia tolle
ratur / unde ad eius condempnationem sola
testimonia sufficiunt / cum non sit te
stimoniis sed testibus iudicandum /
Sed si in illo talis suspicio habeatur
ut ex eo scandalum in populo generetur
licet quod eum accusator non appareat /
est ei canonica purgatio indicenda
in qua si defecerit vel se purgare
noluit puniri debet ad canonicam
canonica / extra de cohab. cle. et mul.
tua nos / et ibidem in minus vel glo

infra

q testimonia sunt super incantto/ testes
cum iuramento/ et hoc etiam conpibi de
scandalo vi3 f. glo. q ergo sola
suspicio super fama non est in
dicenda purgatio nisi scandalum
sed fama dicitur ar ij. q. v. v.
presbiter/ quod decani. glit/ sicut eciam
glo. i testes valent ad fama
d aug ar de gle di. j. in bene q non
tenens ve f. Ipost i distincte super
sunt notoriis iure sunt scitis vitari de
a publicis et divinis officiis et sa
cris quia ut ergo notoris suspensus est
et quo ad se et quo ad alios xxxij.
di lubs/ et c. sicut hic/ quod de cohi
ctis et mulieribus ita/ et c. ut. xx
q vij c il post longa penam et la
udabilem vitam dispenset tamen cum
eis sunt quod de iudic. ac. Si clerici/
et licet post penam sola accusatori
possit xxxiij q. ij admonere/ post
penam tamen et dispensatorem non potest quod
de jur. fiat/ hec Ipost Nunquid ergo
e notoriis peccatum iussa notorium for
nicatoris audire xx non i laicis
qui opponant pro ignorantia iuris
pontificii/ quia milites magis arma et
rusticos magis rura quam iura scire
legislator consuerunt c de iure. li
ba Sed nunquid confessor tenetur eis
ius id dicere xx o sed non est tenendum
tamen nisi ignorantia non est eis pericu
losa cum non teneantur id scire/ debet
ergo tamen f. notoriis quod iam est suspensus
ipso iure ab officio quo ad se et quo
ad alios admonere ab episcopo ut se
corrigat/ et si se corrigere noluerit
debet suspendi a beneficio etiam ius
ad satisfactionem condignam/ et si ad hoc s.
post hoc suspensionem perseveraverint/ debet in
perpetuum removeri quod de cohi. cle
et mulieribus. sicut expresse habetur
ibi Secundo autem dixerint quod
si sit notoria sed non notum debet

ab episcopo ut se corrigat et si infra
xl. dies computandos atque admo
nitionis se corrigere noluerit ex tunc
suspensus erit ab officio/ et vitabitur
a publicis in sacramentis/ et suspendetur
a beneficio etiam/ et si ad hoc per
severaverit in perpetuum removebitur ut in
c. Sicut ad expresse standum/ et sicut in
telligit xxxij di. Si qui sunt
presbiteri/ quod de cohi. ita/ et huius opinio
sunt Jo. et laur./ sed prima opinione
reputo tutiore f. quod ergo notoriis
sit statim est ipso iure suspensus/ et
quo ad se et quo ad alios/ et vitari
debet a publicis in divinis officiis/ et
sacramentis/ et ea tenerent Ipost ut
patet expressius/ tamen hoc et h. in
glo. super id c. ad expresse standum/ et
super id c. quod ut hic quod de cohi
cle. et mulieribus/ et ergo nec. De usu eucharistie Titulus xviij9
Deinde computandum
est de usu sive de sumptione huius
sacramenti et primo de ipsa com
sumptione sive manducatione/ secundo de modo con
sumendi seu manducandi/ tertio de fre
quentatione huius sacramenti/ quarto quibus
debet dari/ quinto de usu xx Circa dictum primum
primum queritur utrum corpus christi sacramentali
ter manducetur xx f. nec quod sumptio
huius sacramenti est quedam manducatio
realis quia comestum masticatur et in
stomachum traiicitur et postea digeritur
et post ea in substantiam manducantis convertitur
et sic vere manducatur illa species sub
realiter continetur verum corpus christi/ Est et
alia sacramentalis quia corpus verum realiter
sub specie contentum sunt/ Sed sicut superius
corporaliter masticatur tamen nisi species tam
diu in ore masticetur quod post digestionem
ibi statim corrumpatur in eius forma
prima Si descendat in propria forma in
stomachum descendit per descensum speci
sub qua continetur corpus christi/ sub qua
tamdiu continetur quamdiu in ea specie for

ipsa saluatur. sed per virtutem manducanti non vivitur manducanti sed per ipsum manducans vivitur spiritualiter xpo capiti si digne manducat. Est ergo manducatio spiritualis que dicitur manducatio corporis mistici que nichil aliud est quam spiritualis in corpore incorporatio mistico per fidem et caritatem vel magis incorporatio per augmentum fidei et caritatis que manducatur non convenit indigne sumentibus sacramentum ut obstat quod de cons. di. ij. c. Berengarius dicit verum corpus et sanguinem domini nostri ihesu xpi in veritate manibus sacerdotum tractari et frangi et fidelium dentibus atteri quia illa attritio et fractio debet referri ad species non ad verum corpus xpi. Sed quia ille Berengarius fuit in errore quod non credebat corpus xpi realiter contineri sub speciebus ideo ad sui purgationem verba contraria asserunt ut dicit de cons. di. ij. tanta dicitur quia tactus species dentibus atteritur tamen tanto in celum rapitur scilicet corpus xpi intelligitur quia species tamdiu masticatur quod per digestionem que fit in ore non remaneat in sua forma sed et tunc et tamen eo continetur bonum. Secundo species ille evanescunt. Sed dixerunt aliqui quod ratio sacramenti tamdiu ibi salvatur quamdiu est species similis ad refectionem et illa statuta est et ad hoc ordinatur et hoc sicut cum est quod stomachum et in stomacho quando reficit verum corpus xpi in ventre vadit et ibi moratur donec refectionis apparatus compleatur et sic sumere videtur et ut patet opinionis eius in solutione predicti quia rationes et s. domini. Sed hec opinio est multum probabilis sed tamen sed autem propter hoc quod si ille species evomentur evomit eucharistia et si species possunt ab aliis distingui sumenda est. Si autem species ille tenerent forma

cibi in digestione quas aliquis in similitudine cui sit ergo completa refectione et si vadat in secessum non est in corpore domini secundo tamen videtur quod si quis evomat species receptas magna reverentia est eis exhibenda et magna diligentia ad sibenda ne quis evomat et periculum est ei dare de corpore xpi quod non possit retinere sed bonum.

Secundo videtur de secundo articulo scilicet de modis sumendi sive manducandi corpus xpi ita quod sicut est quod sicut patet in prima opinione in articulo precedenti duo sunt modi manducandi corpus xpi spiritualis et sacramentalis et hoc etiam sequitur in glossa super illud corpus xpi qui manducat et bibit indigne &c et etiam de cons. di. ij. quod de spirituali modo manducandi dicitur de hoc qui manducat carnem et bibit meum sanguinem in me manet de sacramentali corpus xpi qui manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit.

Tertio species ergo modus continetur plura sed quod est manducare spirituale est translatum a corporalibus ad spiritualia et ideo sicut in manducatione corporali sunt duo principalia scilicet masticatio et incorporatio sic in spirituali sunt duo similiter. Est autem spiritualis masticatio recogitatio ubi scilicet carnis xpi pro nobis exposita in precium in cruce ad redemptionem ubi fuit eius decoctio et mistica in cibum in hoc sacramento ad refectionem in est plena refectio panis eius qui in mistio primum iam est in verbo et igne passionis decoctus de cons. di. ij. omnia. Incorporatio vero dicitur recogitandis ei quod recogitat iungitur caritatis amore et ita ei incorporatur et per quis reficit et assimilatur sed est tamen inter hanc et illam quia in corporali manducatione quis continet in se cibum sua virtute quia est dignior cibo. In spirituali est e contrario quia cibus est nobilior et complector manducantem

apparet quod dicit Augustinus de eo [in persona Christi] fuisse cibum grandium, cresce et manducabis me, nec tu me
mutabis in te sed mutaberis in me.
Est ergo masticatio recogitatio per fidem,
affectio vero per caritatem, et unio est
in corpore, et ex his duobus in tertium
manducatio spiritualis, et ita ad eam
requiritur fides operans per dilectionem,
quod dicit Augustinus et habetur de conse. di. ii.
ut quid paras dentem et ventrem, crede et manducasti; qui credit in eum manducat
eum, et iterum spiritualiter manducat qui
in unitate Christi et ecclesiae manet, quod
sacramentum significat, licet bonum. Tercium est
manducare sacramentaliter. Pro quo quod
manducare sacramentaliter manducare est manducare
sacramentum ut sacramentum, quia enim sacramentaliter
manducare est dispositio actus manducandi
ideo ad hoc quod actus sit sacramentalis
necesse est quod ipse respiciat ipsum sacramentum
ut sacramentum, ad hoc autem quod sic manducet
sacramentum, manducatio sua coniungitur
sibi cibi convenientia et eius adaptatur
sibi materialis convenientia, per ipsum coniungitur quod
si non percipit sacramentaliter quia non potest
sequi manducationem, per ipsum coniungitur quibus
ille solis hominibus est concessus, unde
sicut hic solus percipit sacramentum baptismi
ita solus homo percipit sacramentum eukaristiae.
Ad hoc non ut manducetur ut sacramentum
necessaria est intentio et intentionis
regulatio. Intentio namque est necessaria
quia si quis videt adversa et intendat corpus reficere et aliquis panem
consecratum sicut panem offerret et
ipse comedens intenderet cibum corporalem
sumere non diceretur sacramentaliter
manducasse. Nec tamen est necessaria ut illa
intentio dirigatur secundum fidem quae est in ipso
vel in alio quia oportet quod credat
quod sub illa specie aliquid spirituale lateat
quod sumere intendat, vel oportet quod fuerit
saltem intendat quod alios credere cognoscat,
quod timeat, licet ipse non credat, et sic
patet quod quatuor quibus dicitur sacramentaliter
manducare quasi vere sacramentum ibi
consistat et ipse qui manducat illud

ut sacramentum sumere intendit, sive quia
credit esse verum sacramentum, sive quia cognoscit
alios credere licet bonum. Circa quod est absque eo
possit manducare spiritualiter, non manducans
eum sacramentaliter. Pro quo sciendum quod sicut res non
prius dicitur esse effectus sacramenti potest ab
aliquo percipi si sacramentum habeatur in voto
licet non accipiatur in re, et ideo sicut
aliqui baptizantur baptismo flaminis antequam
perciperent baptismum, antequam baptizantur
baptismo aquae. Ita etiam aliqui spiritualiter
manducant antequam hoc sacramentum sacramentaliter
sumant. Sed hic contingit dupliciter. Primo
propter desiderium percipiendi ipsum sacramentum
et sic dicuntur baptizari et manducare spiritualiter
et non sacramentaliter qui desiderant
sumere hoc sacramentum iam institutum.
Alio modo propter figuram sicut dicit apostolus prima
Corinthiorum x quod antiqui patres baptizati
sunt in nube et in mari et escam spiritualem
manducaverunt et potum spiritualem biberunt. Nec
tamen frustra adhibetur manducatio
sacramentalis quia plenius inducit sacramenti
effectum ipsa perceptio sacramenti quam solum
desiderium sicut prius circa baptismum dictum
est, licet tamen. Circa videndum quid cum
spiritualiter manducare sit Christo et ecclesiae incorporari, hoc potest esse dupliciter, scilicet per modum
unitatis credendo, vel per habitum sacramenti
credendo et percipiendo. Primo modo sunt
manducare spiritualiter omnes, secundo non magis
apte, primus modus potest alicui sine sacramento
convenire sed secundus non licet. Circa
solius hominis sit sumere hoc sacramentum spiritualiter,
pro quo sciendum quod sicut res in hoc sacramento continetur
ipse Christus non quidem in specie propria sed
in specie sacramenti dupliciter. Ergo contingit ipsum
spiritualiter manducare. Uno modo ipsum Christum
prout in propria specie consistit, et sic non
angeli manducant spiritualiter ipsum Christum
in quantum ei uniuntur in fruitione caritatis
perfectae et visione manifesta, non per fidem
sicut nos unimur hic. Alio modo contingit
spiritualiter manducare Christum prout est sub
speciebus huius sacramenti in quantum scilicet

accipiens credit in Christum cum desiderio per-
cipiendi hoc sacramentum et hoc non solum
est spiritualis manducatio hoc sacramentum quod non
contingit angelis et ideo angeli et spi-
ritualiter manducant Christum non tamen contingit
eis spiritualis manducatio huius sacramenti licet
tho. Utrum mali sumant corpus Christi
sacramentaliter. Responsio quod sic sicut enim dicit
Augustinus est quidam in peccatoribus in digne
sumentibus vera Christi caro et verus Christi
sanguis sed essentia non salubri ef-
ficacia. Sumunt igitur mali verum Christi
corpus operis dignitate et similiter
sed non eius effectus sed opere iniustia
et equitate unde in iniuria manducatur
corpus Christi non repugnat speciei optioni
nec corpori Christi sed unitati corporis Christi
mystici ideo malus recipit sacramentum
et ~~non~~ rem in eo contentam sed non
rem significatam unde malus et si recipit
sacramentum accipit magnum tormentum
de consecratione di. ii. quae est. Utrum infidelis
manducet Christum sacramentaliter. Responsio sic. Si
sacramentaliter dicat modum rei manducate
Sed si modum manducantis distinguendum
quod cum illorum sit intentio id percipiendi
quod sacramentum aliquod ecclesie et sic non sumit
sacramentaliter quia non sumit ut signum
sed ut rem quod sit intentionis contrarius
non credat Christum ibi esse et tunc sumit
sacramentaliter ut hereticus licet pe. Utrum
animal brutum possit sumere corpus Christi
sacramentaliter vel quotiens non aliter.
Responsio quidam dixerunt quod quamdiu est in
speciebus illis salva forma panis
etiam in modica parte tamdiu est ibi
sacramentum et per consequens Christi corpus unde vult
ubicumque ponantur species etiam in loco in-
mundo vel in ventre muris ibi est
corpus Christi et licet non videatur esse theo.
et pie. Sed cum pie aures abhor-
reant hoc audire tamen intelligendum est
secundum philosophos quod animal brutum sacramentaliter
corpus Christi non manducat quia non est
natum uti eo ut sacramento. Alii dixerunt
quod corpus Christi nullomodo descendit

in ventrem muris quod Christi non est subiectum
sacramento nec quis est ordinale ad usum
humanum scilicet ad manducandum sed statim cum murus
rodit ita insensibile fiat et sacramentum
esse desinit et corpus Christi esse desinit
et licet opinio communior est et etiam honestior
et rationabilior secundum Bonaventuram. Sequitur videre
de licito scilicet de frequentatione huius sacramenti
et circa hoc quaeruntur plura. Primo utrum hoc
sacramentum liceat cottidie percipere. Responsio circa
usum huius sacramenti duo possunt considerari
unum ex parte ipsius sacramenti cuius virtus
est hominibus salutaris ideo utile est
ipsum cottidie recipere ut eius fructum
homo percipiat cottidie sicut enim plus
prodest baptismus flaminis cum baptismo
fluminis quam solus sic plus prodest
manducatio spiritualis cum sacramentali quam quae
est sola nam est etiam vis ipsius sacramentalis
manducationi quam nobis disposito man-
ducatio efficit spirituale. Unde Ambrosius
libro de sacramentis quotienscumque sumitur sanguis
Christi in remissionem peccatorum sumitur debeo
semper accipere qui semper pecco debeo semper
accipere medicinam, de consecratione di. ii. quo-
tienscumque aqui [illegible] exponit ibi
semper accipere pro accipere quolibet anno
Aliud sit considerari ex parte sumentis
in quo requiritur ut cum magna devotione
et reverentia ad hoc sacramentum accedat
et ideo si quis se cottidie paratum inveniat
laudabile est et cottidie sumat. Unde
cum Augustinus dixisset libro de verbis domini
iste panis cottidianus est accipe cottidie quod
tibi prosit cottidie subdit sic vive
ut merearis cottidie accipere de consecratione di.
ii. non iste. Sed quia multotiens in
pluribus hominibus huius devotionis impe-
dimenta occurrunt propter indispositionem corporis
vel animae non est utile omnibus ad hoc
sacramentum cottidie accedere sed quotienscumque
se homo invenit ad illud paratum
unde libro de ecclesiasticis dogmatibus dicitur cottidie
eucharistiam quidem sumere non laudo

nec vitupero / omnibus tamen diebus
communicandum hortatur / si tamen mens non
sit in affectu peccandi / de conse. di. ii.
cotidie / maiore efficacia recipitur hoc
in una missa vel manducacione cum
bona preparacione quam in multis si se non
preparet diligenter secundum Bonaventuram. Utrum ad
reverenciam sacramenti pertineat quod
aliquis abstineat ab eo. Respondeo reverencia
huius sacramenti habet timorem amori con-
iunctum unde timor reverencie doctoribus
dicitur timor filialis / quia ex amore autem
provocatur desiderium sumendi / ex timore
vero surgit humilitas refugiendi in-
de utrumque pertinet ad reverenciam
huius sacramenti scilicet quod cotidie sumatur et
quod aliquando abstineatur. Unde Augustinus ait
non cotidie eukaristiam assumendam / aliquis
asserat cotidie / faciat quilibet
quod secundum fidem suam pie credat esse faciendum / (Zacheus)
neque enim inter se litigaverunt, et cen-
turio / cum alter gaudens recepit
dominum / alter dixit domine non sum dignus
ut intres sub tectum meum / ambo
salvatorem honorificantes licet non
uno modo. de conse. di. ii. cotidie ~~dicat~~
~~cum aliquis~~ amor tamen et spes ad
quam scriptura semper nos inducit preferuntur
timori / unde eciam cum petrus dixisset
exi a me domine quia peccator sum homo respondit
ihesus noli timere. Et quia ex compe-
tuetat quandoque constat quod consequenti
superveniente huius sacramenti fervor caritatis
in eo augetur et reverencia ad sacramentum
non minuitur frequenter communicare debet.
Si autem sentiat per multa frequentacionem
reverenciam ad sacramentum minui et fer-
vorem non multum augeri interdum ab-
stinere debet ut postea cum maiori re-
verencia et devocione accedat. Utrum
fideles possint sive debeant plures
in anno communicare. Respondeo secundum diversum sta-
tum ecclesie diversa de hoc statuta
fuerunt. nam in ecclesia primitiva quando
devocio magis vigebat fidei christiane

statutum fuit ut fideles cotidie
communicarent ut patet act. ii. de conse.
di. i. per decretum anacleti pape per-
acta / postea vero decrescente fidei fervore
fabianus papa iii statuit ut si non
frequencius saltem ter in anno communi-
cent scilicet in pascha penthecoste et na-
tali domini. Hoc eciam papa ~~terra~~
~~domini gl.~~ dicat in cena domini communicandum
ut habetur de conse. di. i. in cena. Sed id
est completum / postea vero apparente iniquitatis
habundancia refrigescere caritatem
multorum statuit Innocencius iii ut
saltem semel in anno scilicet in pascha fideles
communicent / compellitur scilicet decretalis [illegible] (v° in li°)
omnibus diebus esse communicandum. Utrum po-
ssit homo plures in die communicare. Respondeo
quod non etc. de conse. di. ii. sufficit tibi
quia cum dominus dedit panem unum tantum da-
tur. hoc est non plures in die communicandum
ut saltem presbiter quod aliquis semel in die
communicet representatur unitas passionis
christi. Utrum liceat omnino cessare a
communione. Respondeo circa hoc est ~~duplex~~ duplex
modus dicendi. unus est quod hoc sacramentum
non est de necessitate quia est depia in
salutione. Sed si est vel ex contemp-
tu officio quod scilicet quis nimio teneatur
concepisse ut presbiter parochialis vel ex
mandato superioris addito ecclesie scilicet ut
fideles communicent semel in anno scilicet
in pascha de penitencia et remissione
omnis / unde si talis negligit non est
sine contemptu / et ideo peccat mortaliter
qui primo talis catholicus reputari
non debet etc. de conse. di. ii. Seculares
quod intelligitur si obmittit ex contemptu
et post monicionem ut patet ibidem c.
sepe / et similiter in periculo mortis
de conse. di. ii. presbiter / Alius autem dicit
eciam hoc institutum est quia hoc sacramentum
est salubre et multi negligebant
suam salutem et ideo sunt moti
dicendi in iio (?) vi mand. tar.

fi· go· ibi eius sang· no ha vi i no· intellig demanducatoe spuali que e p fidem et caritate sine q nlls adultus saluat et hc eciā est i paruulo a quo ptu ad i corpatio et hec est opīo boni alius mo dicendi est q ca sit duplex modus sumendi hoc sacrm .s. spualis et sacralis omīs salte teneri spua manducac qua hc xo i corpari ut dcm est sup / Manducato aut spualis n excludit votu su depdui sumendi sacrm ut dcm est supra et ido sine voto ꝑcipiendi hc sacramentu no pt hom salus fieri aut adesset votu nisi ad i plec tm quido optunitas adesset et ido tenet homo hoc sacrm sumere no tm ex statuto ecclie sed etiā ex mandato dni Jo vi ii man· car· fi· ho zc et ait xxvi hc facite i mea· qui ex statuto aut ecclie sut deriata tpa ocequidi xo precptu et hc est opio tho

Utrum hc sacrm tum deat i utraq spe ppo dari Rño ps hoc sacrm recipit ad efficatia que est eque i alta spe sicut in utraq et hc volunt boni et uit et ido ssst q det sb i alta spe tm ppt piculu erroris / qz forte no crederent aqui simpplices totu xom recipe i alta spe sicut eis daretur i utraq / sicut pz exeo comit sangs ex hostia quia no crdebat q sangs ibi esset / dat et ipso i spe panis et no vini ppt effu sionem vitanda / ad suꝑficiendu vo ssst ppo sufficiat q sicai i utraq spe n eius piura / mariibus tu in quibus no timet piculu effu sionis & ut erroris pt sb utraq spe dari ut dicat ricardo (no tam sb boni m· sū di in

spuali da come utrq utraq spes sit de i tegritate sacramenti dt q hoc sacrm est eque efficax i alta spe sicut i utraq posita sup ... tiam dt q ipe credit q sangs addit ad efficacia aliquo dt etia sumet q ipe no reprobat osuetudine astracis et quorudam aliorum q post sumptiom sangs et corpis xo dimittut ibi aliq de sang ut infundat vinu purum et postea gustantes aliquid inde possunt sumere / ego at puto q non sit sangs qz vinu additu sb aquos ad vinu illius spei otinuitate solueret et sic xo sangs ibi esse desineret ut dictum est sup / Si obiciat q pdta id Jo vi ii man car· fi· ho· et hi· c· sang· zc ddm q sumitur spe corpis manduca et sangs bi· n re licet no n signo expresso ut ddm quod illud intellig de manduca spuali Ri dicat etia q i ecclia grecorum i sti tuta p paulu trade sub utraq spe ddm q licet ibi bñfaciat

latin ty me lieb

tione sumpmus dicta Utrum hostia i tincta i sanguine deat ppo dari Rño q no decepit dni· cu ome ro ratoz tangit hug i ho n· depa tranit p· viii· c xo· qz inq dns traditori suo buccella i tincta ad notandu eu dedit hec osuetudo ut corpis xo fideles i tinctu no accipiat / no tam e intelligendu q corpis illa buccella i sang i tinxerat sed i lactucarum egre stiu cu quibus edeba agnus sb le

Sequit vide de xto .s. quibus dari deat corpus xo et quibus no deat dai etiā q ouit plura .s. utrum psbr peccet q petiit dat corpus

Utrum sacramentum hoc debeat in utraque spe ppło dari.

q̄ ꝯpu̇tz ī mortali pcc̄o R̄o
aut talis nō petit eukaristia
sibi dari tūc p̄sbr̄ peccat ī dādo
aut petit et tūc siliciter petitū mor
tale est manifestū aut occultū si dando
manifesto tūc p̄sbr̄ s' peccat quia
q̄ ipsum exceptionē legittimā habet
quā publice obicere pt / attēpto
aut sibi manifesto nō proceo quod
probari pt quod magis est quam manifeste
dz quod manifestū vn̄ si sacerdos
sciret parochianū suū ī crimine quod
legittime nō eū posset probare ita
quod ī d crime nescient nisi duo vel
tres testes per quos hoc probare
posset nō propter hoc debet eukaristia
negare illi in publico petenti quia
nam inficeret s' pena autē tūs
probationis quod sibi nō debet xpi q
in corpore qui Sed attēpto si ma-
nifestū p notorio quod autē est nō
tōn dicitur est superius Si autē petitū
suū est occultū et petit ī occulto
et tūc sacerdos s' dando peccat
quia hic q eū legittimā exceptionē
quia s' occulte obicere pt / et ipsum
debet monere ne peccaret ī publico
ut hic de cons. di. ii. ne prohibeat
quod petit aut petitum publice et tūc
sacerdos debet sibi dare quia contra
eū nō habet legittimam exceptionem
quam ei ī publico obicere possit / quod
de offi. iudic. ordi. si sacerdos habet
ur / et hic intelligo vīn esse qui
qui petit est presbitero subditus Secus
credo si sit extraneis quia q
talem legittime excipere pt / quod ei
dare nō debet de cons. di. ii. tibi v
prop' quod extraneo nō debet eukaristia
decernus quia nichil constat Utrum
sacerdos peccet dando sacramentum
histrionibus R̄o secundum quod eorum
confusione peccati manifesta est
tales cum ducant illicita vita

vn̄ de talibus dz de cons. di. ii. q
distoc / puto ne maiestati diuine nc
eukaristie disciplinae conuenire ut prudeat
et hoc ecclesie tam turpi et in fami
contagione fedetur / vn̄ nc talibus
nc cunctis in fami notorio manifesta
dandae est eciam conclo Sbitu vt
de ibidē ī septi c tales rener
tantur adde in crime / eis reco
ciliato nō negatur / nō est tam hic
sit intelligendis quod statim debeat eis
dari eukaristia / et propter reuerentiam sa
cramenti et ut probetur eorum qui satio
esse nō ficta / nō debet eis dari nisi
post pactam penitentiam / in aliquibus aliis
nūtalis nil priclitatur aliud aliter sicut
suadetur Sed nō ne peius est sume
corpus xpi quia ī famari a sacerdote
negando eukaristia R̄o licet sit
peius peccatori peccare mortaliter sine do
corpus xpi quia ī famari / tū sacerdoti
ministranti corpus xpi peius est peccare
mortaliter ī famando ī iuste peccatore
occultum / et quod ille mortaliter peccaret
quia nō debet petitum morale co
mitte ut aliud libet aptico / Augustinus in libro quorum
sup gen perficiune admittatur hec
compensatio ut nos faciamus aliquid
mali ne alius grauius malum fa-
ciat / peccator tū occultus potius dz
eligere ī famari / quia ī digne admi
sam xpi accedere / hec tho Utrum
melius esset dare hostiam nō con
secrata talibus R̄o nō / nā hostia nō
consecrata nullo debet dari loco con-
secrate / quia sacerdos hoc faciens
quantum est in se facit ydolatrare
illos qui credunt esse hostiam consecrata
sine dubio paruites sine concepto pri-
mere / quia ut ait augustinus de cons. di.
ii. accessimus Nemo carnem illam ma
ducat nisi prius adoret vn̄ pri
moueri in glo. dictile. nisi. c. de hoc
licet is qui prius tunis constra ic

suspicio sz temerária · pbabilis et violenta temeraria

reputat se i dignum / peccat enim
si se ingerit cum tamen vr offende
qui fraudulenter suspicit id est silare
proximis quod ista remedia sunt
abicienda que sunt veris piculis
graviora ¶ Utrum corpus xpi dandum sit
suspecto de crimine Rn ut dz in
glo sup i d c · xxxii q i · dixit
dns / triplex est suspicio est qu quo
tonali causa surgit cuius est illa
que sita est in moribus inter deorum
hominum et abstractorum xi · q iii in
turbis / et pro tali suspitioe no debet
sacerdos dimittere eukaristia dare
suspecto / Probabilis est q consurgit
ex probabilibus signis et pro tali
suspicione no debet etiam sacerdos dimittere
eukaristia dare vii q i · deus
mala audita nullum moveat / nec
passim dicta absque certa probatione
quisque credat / sed ante audita di
ligenter inquirat / ne precipitanter quis ag
agat / et iusticia nullam cum vam iusta
que probacionem iudicandi est dampnare
decrevit / Violenta est que surgit ex
presumptionibus violentis ut si inveniatur
suspectus cum suspecta nudus cum nuda
solus cum sola in eodem leto loco et
tempore suspecto / et contra suspectos
tales iudicandum est sicut iudica
verunt de facto / unde sed publice criminosos sa
cerdos no debet dare eukaristiam
ita nec suspecto de crimine nisi isto /
Secundum cum mira in quatuor modis con
vincitur homo de crimine / scilicet vel iure
vel i strumentis / vel ~~ante~~ testibus / vel
facti euidentia ex decolli cli · et
multa tua / et ii q i · scelus quod
lothaius / quintum int · interpretatione ut quis
sepe citatur et monetur ut se purgat
nec comparat iii q ix decrevimus / ubi
sic dz manifestum est confiteri de crimine
eum qui in dilto et totiens delega
to iudicio purgandi se occasione no
utitur / et violenta suspitioe xxxii
q i · dixit dns et ii no ii · q i ·
c ii · in glo ¶ Utrum corpus xpi dandum
sit suspecto de crimine ad eorum ma
festationem / videtur eum quod sicut legitur eum ii · q
i · Sepe contingit ut in monasteriis in
machiorum furta perpetrentur / ideo sta
tuimus ut qui fratres de talibus purgari
se debent missa celebretur ab abbate
vel ab aliquo presentibus fratribus et sic completa
ta missa omnes communicent in hec vba cor
pus xpi sit tibi ad probacionem Rn dictum
id est abrogatum per graciam docuuta ro
manorum pontificum / dt eum Stephanus
ipsa fri condemnat vel aque ferventis
examinatione confessionem a quolibet sacri
canones no concedunt Spontanea
eum confessione vel testium approbatione publi
delicta commissa sunt nostro regimini iudi
care / occulta vero et i cognita illi sunt
relinquenda qui solus novit corda
fidelium hominum ii · q · v consuluisti et
idem dz ex de purgatione canonica qui oibus
cum talibus esse videtur dei temptatio
unde sine peccato fieri no posset / et qui
petitum esse videtur si i hoc sacro quod e
i stitutum i remedium salutis aliquis
ingeret iudicium mortis ¶ Utrum corpus
xpi sit dandum suspendendis propius ma
lefactoribus Rn hominibus si penitent et pu
confiteantur vel cupiunt confiteri no est
in fine neganda eukaristia neque sepul
tura / et missa pro procis celebranda
et oblatio offerenda xxiii q v · c vel
di · l · penitentes / unde xiii q ii · vi
aticum omnibus digne penitentibus i
morte positis no est negandum / nec
etiam hiis qui i patibulis propius
sceleribus suspenduntur / 9 ii · q · ii Si
quis cum dz / quod hiis qui decedunt
i occasione clericorum no est danda euk
aristia i fine Rn hoc dictum est ad ter
rorem vel loquitur de no digne penitentibus
hec postea ¶ Utrum no hentes usum rationis
debeant hoc sacrum percipere Rn aliq

x alia vero c vii loquitur de digne penitentibus

dicitur non habere usum rationis dupliciter
uno modo quia habet usum debilem
rationis sicut de non videntis quod ma-
le videt et quia tales possunt aliqua
devocionem habere huius sacramenti quare non est
eis hoc sacramentum denegandum. Alio modo
quia usu rationis totaliter carent,
et hoc potest esse dupliciter quia cum nunquam
habuerunt usum rationis et a nativitate tales
permanserunt et talibus non est sacramentum hoc
exhibendum quia nulla precessit in eis
huius sacramenti devocio, quia non caruerunt
semper usu rationis et tunc si prius quando
erant sane mentis compotes apparuit
in eis devocio debet in articulo
mortis hoc sacramentum exhiberi nisi
forte timeatur periculum vomitus vel
expuicionis vel alterius irreverencie
unde de xxvi q. vi. Is qui in infirmitate
penitentiam petit si dum ad eum sacerdos
invitatus venit oppressus infirmitate
obmutuerit vel in freneticum conversus
fuerit dent testimonium qui audierunt eum
et accipiat penitentiam i. secundum glosam absolucio-
nis formam. Et hoc est quod dicitur conversus
amabilis et si continuo creditur moriturus
reconcilietur per manus impositionem et
infundatur ori eius eucharistia. Dicit
vide in tractatu de prima. Utrum arrepticii
qui energumini dicuntur debeat dari corpus
Christi. Videtur quod non quia tales carent
ab usu rationis huius sacramenti. Secundum Dionysium
ecclesiastice ierarchie. Ad hoc Dionysius loquitur
ibidem de energuminis non dum baptizatis
in quibus scilicet non dum est vis demonis
extincta que viget in eis per origi-
nale peccatum sed de baptizatis qui corporaliter
vexantur a spiritibus immundis eadem
ratio est et de aliis amentibus unde
Cassianus dicit eis qui ab immundis vexan-
tur spiritibus communionem sacramenti fecisse
nunquam a senioribus nostris meminimus esse
interdictam. Hec Thomas. Quicquid prius

debet dari. Ad hoc eadem ratio est de pueris
recenter natis et de amentibus qui
nunquam habuerunt usum rationis unde ta-
libus non sunt sacra misteria danda
licet quidam Greci contrarium faciant
propter hoc quod Dionysius ii c. ecclesiastice ierarchie
dicit baptizatis esse sacram communionem
dandam, non intelligentes quod Dionysius
loquitur de baptismo adultorum. Nec tamen
aliquid detrimentum vite patiuntur propter hoc
quod dominus dicit Johannis vi. Nisi ma. car. fi.
ho. et bi. sang. eius non ha. vi. in
vobis, quia sicut Augustinus scribit Bonifacio
tunc unusquisque fidelium corporis et
sanguinis particeps fit spiritualiter quando
in baptismo membrum corporis Christi fit. Sed
cum primum ceperint aliquem usum rationis
habere ut possint aliquam devocionem huius
sacramenti tunc potest eis hoc sacramentum
conferri. Unde si puer est in etate apta
ad discernendum et reverendum corpus
Christi vel ipse etate adulta viii anno
x. vel xii. tunc si apparet in eo
signa discretionis et reverencie potest
sumere alias non. Hec Thomas. Sequitur dati sunt
Unde de sumpto alio scilicet de sumpcione Christi
hoc est de sumpcione huius sacramenti quando Christus
est usus hoc sacramento in prima sui institucione
et circa hoc queruntur plura scilicet utrum
Christus sumpsit corpus et sanguinem suum
Ad hoc dicitur quod potest haberi cum Crisostomus
dicit super xxvi Matthei. Christus ipse
tuncque comedisset et bibisset eadem
dicit glosa quod Christus in cena comedit et
bibit eum corporis et sanguinis sui
sacramentum discipulis tradidit. Unde quia
prius gustavit carnem et sanguinem
et ipse preparavit eisdem. Unde et
antiquus metrista dixit: Rex sedet
in cena turba cinctus duodena
se tenet in manibus se cibat ipse cibus
Non autem sumpsit ut aliquam gratiam
efficeret sed ut aliis sumendi preberet

apostolorum ut ceteros primus bibit ne
alii potum sanguinis abhorrerent/ tamen
cum dicitur in evangelio quod Christus accepit panem
et calicem non est intelligendum quod tamen
accepit in manibus ut quidam dicunt
sed comedendo accepit quod aliis ac-
cipiendum dedit/ unde tamen dixit discipulis
accipite et comedite/ et iterum accipite
et bibite/ intelligendum quod ipse accipiens
comedit et bibit/ licet enim in man-
ducatione corporali oporteat differre
essentialiter et manducantem et illud quod
manducatur/ non tamen in sacramentali
quia scilicet est ibi cibus spiritualis per
accidens scilicet specie mediante/ sic pars accidentis
manducantem debet differre essentialiter
a manducante/ sed non illud quod pars accidentis
sicut id quod ipse non essentialiter dif-
ferre a monete ut corpus ab anima/
non tamen illud quod pars accidentis ut anima
a se. Utrum Christus sumpserit spiritualiter.
Responsio. Ita hoc est duplex modus dicendi.
Unus est quod non/ quia ubi est spiritualis
manducatio ibi est unio/ ubi autem
est unio/ ibi autem est diversitas/ tamen
Christus non differebat a se non comedit
spiritualiter/ et hic modus est sancti Bonaventure et
Petri. Alius modus est quod sic sicut
enim dicetur infra effectus huius sacramenti
est non tamen augmentum spiritualis sed
etiam quedam actualis refectio dulce-
dinis spiritualis/ licet autem non fuit
Christo gratia augmentata ex huius sacramenti
susceptione fuit tamen quedam dulcedo
spiritualis in nova eius ~~dulcedine~~ in
satiatione unde Luce xxii desiderio
desideravi hoc pascha ... / quod enim
bibens ex proprio desiderio hoc quod disci-
pulis tradebat/ et ideo spiritualiter
manducat/ manducat et sacramentaliter
in quantum corpus suum sub sacramento
sumpsit/ et sacramentum hoc intellexit
et disposuit/ aliter tamen quam ceteri
spiritualiter et sacramentaliter sumant
quia augmentum gratie susceperunt

et ad vitandum preceptum signis
sacramentalibus exceptis et hic modus
dicendi est sancti Thome. Utrum Christus corpus
suum dedit Jude. Responsio. Hylarius dicit
super Matthaeum quod non/ quod quidem convenien-
ter fuisset considerata malicia Jude sed
quia Christus nobis debuit esse exem-
plar iusticie/ non conveniebat eius
magisterio ut Judam occultum pec-
catorem sine accusatore et evidenti
probatione separaret ab aliorum communio-
ne dare prelatis exemplum similia faciendi
et ipse Judas exasperatus ex hoc
sumeret occasionem peccandi/ et ideo dicendum
est quod Christus Jude sicut et aliis disci-
pulis dedit corpus suum et sanguinem
ut dicit Dionysius in libro ecclesiastice hierarchie
et Augustinus super Johannem et habetur etiam i q. i Christus
etc. et xxvii q. v adiunctas. Utrum
Christus corpus suum Jude dedit cum buc-
cella intincta ei porrexit. Responsio.
quod non/ sed simplicem panem ut enim
dicit Augustinus super Johannem. Dominus prius distri-
buerat omnibus discipulis corpus suum
ubi et ipse Judas erat/ sicut Lucas
narrat/ et postea ut Johannes dicit per buc-
cellam intinctam atque porrectam in
proditorem suum expressit. Significat
autem ut Augustinus dicit ibi per panis in-
tinctionem fictio Jude cum in significatione
non illa tingitur/ vel forte significatur
dulcedo divine bonitatis quia ex in-
tinctione sapidior redditur panis
quod bonum acceptum sui in ingratitudine
factum est ei malum. De impeditivis eukaristie

Tertio. Postea considerandum
de hiis que sunt impedimenta
vel retractiva a sumptione eu-
karistie/ et primo de hiis que sunt
impedimenta quantum ad dignitatem ut sunt
peccata. Secundo de hiis que quantum ad honestatem
ut pollucio nocturna vel alie pol-
luciones. Tertio de hiis que quantum ad
statum congruitatis ut cibus

quia introivit in eum sathanas

vl potius paspiptus. Cetia p'm
sentitur plia s. p'to peccor sp'us
ys̄iam p'ta mortalis sumat corp'
xpi dampnabit. R^o q sit et apt
sit idigēte que ē i ipso p' qparat
ta ad sanam optinus, q est sanu
q ad rem qtenta illius que est
sanis sicco q etia ad rem sig'm
ficata tn que e sanus tn ob
iete poit vn' i corp' xi exam vna
et bi idige' vndi. b' vna. et bi
et qdepnatō. Exunda tn distin
et quod pta mortalis qsta i
quod pta mortalis qstia ī
alio qpugit cl' qsuetudine
sufficiēti. vt qua sit se fornicatu
aut pbabili vt qz moror de
delectato e et timet fuisse mo
rtale qss^m aut leui vt homo
scrupulosus q' timet delem di
scrupulosus q' timet delem di-
lecte ne fuit petm mortale i p^o
capi peccat mortalit, simlit in secundo
et no i tcio. na i p^o qtepnit b^o
distim se exponit i tcio no et ita
distingit pc. Sed esto q sit paspita
tam peccator tc^z qtrac vi^z q no
peccat. R^o talis i eo q facit
illud qd^a tc^z no peccat sed qua
malo no facit i qtrando et ob
mittendo peccat sed tam magis
qtrando qua qtrare i pcto est
malu de se licet obmitte qtrariu
est malu qtepto eccie vnde
potius dz qogitacōm eccie sust'
nere qua i pcto qtrare nec tam
pplexus est quia pt penite. hec
pe. Cetio peccat sumes corp' xi
tn qstia mortalis pcti. R^o pcco
obmissionis et neglige. dn' post
ad tm hospite susep^d pare p
pni examiatō obmittit et ne
gligit et etia pctō qtemptus
et irreuerencie dū sz dum p'ui

i tam sctadit hospitem in trodu^t
et qtram sibi abeo oblata in sa
cramento respuit ac p'l'' qui est
in se ipi dito qtumeliam facit. hec
bon. Notz ab coms q pcto morsli
qstiam tam eius no illius sumendo
corp' xi mortalit peccat. R^o quod ab
no liceat qstiam pcti mortalis aut
hoc est qua pparat et discussit se
preparatione sufficienti qsciam diligentissime
examinando et pctos qpulendo, q'
pbabilis qsciam sua pbabili exa-
minando et qfitendo, q' negligit
i primo capi no peccat sed remissio
peccatorum etia si qua latent accipit
et vnct' i tcio no peccat mortalit
et demictitur maxe si negligencia
sit mag' hec pe et quevit tam
eo dcto. Sed obiat^z q tn nemo sit
certus an sit i pcto mortali aut no
q mortalit peccat qui accedit qlibet
qui accedit distim se expo^t. R^o
q no requirit^z ad cauendum piclm
distinus certitudo qscie, sed pbabilis
qiectura que pot haberi p. b' p
minor signa. pm tn qmus denote
vm dei audit. 2m tn qs sead
bene operandum promptu in veniat.
3m tn qmus se abstinendi a pcto
ppoitu hec. 4m certu tn de pctis
dolet. hec pe. Notz qui accedit
qtritus et no qfessus peccat. R^o
peccator qtritus ante qfessionem quando
vult qtrare aut hec copia con
fessoris ydonei et tempus suffacs
et loquela liberam et tunc peccat
qtrando pue qfessione qua ad sa-
cramentum eccie requirit^z reconsiliacio
etia fm iudicium eccie et sic intel-
ligit hug. de sco vic. tn dt de
ptate ligandi et solvendi, audacit
dito si aute sacdot absolutor
eminoris ad cnō corpis xi accedit
pcto indiuiu b' max. et bibit.

Silr in 3°

etiam si eum aliquantum peniteat
etiam si vehementer doleat et ingemi-
scat, aut non sic quod nimis timet ali-
quam utilitatem celebrandi et communicandi
ut et quia timet scandalum propter
si non communicet, aut propter ipsum, vel iam
incepit sacramenti ministerium, vel am-
plius loquela, et tunc non peccat cum
proposito confitendi communicandi quam potius,
aut non nimis timet utilitas et timet
peccat sicut dicit Petrus et Scotus. Utrum
peccator peccet etiam videndo corpus
Christi. Respondeo primo non attingitur ipsum
corpus Christi sed solum sacramentum eius quia
scilicet visus non attingit ad substantiam
scilicet corporis Christi sed solum ad species
sacramentales ut prius dictum est, sed
ille qui manducat non solum sumit
species sacramentales sed etiam corpus quod continetur
sub eis, et ideo a ratione corporis Christi
ipsius prohibetur qui sunt sacramentum corporis
Christi recepturus scilicet baptismus, unde non baptizati
non possunt admitti ad videndum corpus
Christi ut etiam patet per Dionysium in libro ecclesiasticae
hierarchiae, sed ad manducandum non possunt
admitti nisi soli illi qui non
solum sacramentaliter sed etiam realiter Christo sunt
coniuncti. Utrum peccator peccet tangendo
corpus Christi. Respondeo quod precipue et maxime
urget quod corpus Christi cadit in locum
immundum vel colligitur, tunc non peccat
alias peccat propter irreverentiam. Sed
contra predicta videtur quod peccator peccet
peccator tangendo et videndo, quia
Bethsamite videntes archam domini
sunt interfecti primo Regum vi, et similiter Oza
percussus est quia ipsam tetigit
ii Regum vi, ad quod dicendum quod illud
non fuit significatio tangentium et viden-
tium corpus. Sed Bethsamite figuram
gesserunt presumptionis huius sacramenti

archam videre volentem, qui propter
timorem subtractum perierunt et mortui sunt,
et Oza signa gessit sacerdotum car-
dinalium qui in peccatis existentes ad
conficiendum accedunt, unde aliqui dicunt
quod illa nocte cum uxore iacuit
litteralis autem ratio est quare illi
sunt interfecti est, quia contra domini
fecerunt mandatum quod dominus precepit
ut nullus de plebe archam detectam videret
ut unde sicut ubi dicit glossa liceret
soli pontifici, precepit etiam ut sa-
cerdotes eam ferrent et ideo utrique contra
domini preceptum fecerunt et perierunt sicut
dicit Thomas. Bonaventura. Utrum aliquis proi-
ciendo corpus Christi in lutum gravius peccet
quam sumendo ipsum cum conscientia peccati
mortalis. Respondeo quod sic primo quia
ille hoc facit ex intentione faciendi
iniuriam huic sacramento quam non intendit
peccator indigne hoc sacramentum suscipiens
secundo quia homo peccator capax est gratie
ergo magis est aptus ad suscipiendum
hoc sacramentum quam quecumque alia creatura
irrationabilis, unde maiorem inordinationem
videtur hoc sacramentum qui proicit canibus
vel proicit cum in lutum ad
conculcandum sicut Thomas. Sequitur videre
de secundo scilicet de his que sunt retrahen-
tia ab hoc sacramento propter feditatem ut est
pollutio nocturna et plura etiam que
sequuntur plura. Utrum pollutio noc-
turna et que pollutiones sunt retrahentes
a suscipiendo eucharistie. Respondeo in somniis
non potest esse peccatum, potest tamen effectus
esse peccati vel signum et ideo considerandum
est causa nocturne pollutionis. Sed
sciendum quod pollutio quandoque provenit ex
precedentibus cogitationibus carnalibus, sicut aut
quandoque potest esse sine peccato omnino, ut
aliquis causa lectionis vel disputationis
cogitat de talibus cogitare, et si

hec sit sine concupiscentia et delectatione
non erunt cogitationes immunde sed
honeste, consequentem pollucionem sequi
potest ut patet per augustinum super genesim
ad litteram l. xii. ipsa inquit fan-
tasia que fit in cogitationibus sermocinantis
cum expressa fuerit in visione somniantis
ut inter illam et commixtionem corporum
non discernatur continuo movetur caro
et sequitur quod cum motum sequitur tamen
sine peccato quod cum peccato cogitantibus dicitur
quod ut dicitur procul dubio cogitatum
est. Cum vero sint cogitationes prece-
dentes cum concupiscentia et delectatione et
si assit consensus erit peccatum mortale. Si
autem veniale. Quandoque pollucio pro-
venit ex superfluitate cibi vel potus et
hoc etiam potest esse veniale vel mor-
tale. Quandoque provenit ex infirmitate, quod non
est peccatum, unde etiam quidam in vigilando
sine peccato fluxum seminis patiuntur. Quandoque
ex superfluitate nature que etiam est
sine peccato ita et semen quod est super-
fluitas sanguinis secundum philosophum. Quandoque
ex demonum illusione cum fantasmata
movent per expressiorem apparitionem pollucio
sequitur. Et autem quandoque provenit ex pre-
cedenti negligentia preparationis ad
devotionem vel orationem que potest esse ve-
niale vel peccatum mortale. Quandoque ex
concupiscentia demonum impedire volen-
tium acceptionem huius sacramenti. Si ergo
pollucio nocturna proveniat ex aliqua
predictarum causarum que sint cum peccato
mortali vel probabiliter, dico quod impe-
dit necessario susceptionem huius sacramenti quia
licet ipsa per se non sit peccatum mortale an-
nexum tamen sue cause. Si vero prove-
niat ex causa que est tantum venialis
non impedit necessario, ita scilicet quod homo
sumendo sit reus corporis et sangui-
nis, impedit tamen de congruo aliquando
quorum unum semper accidit scilicet quedam

non potest esse sine mortali peccato

feditas corporalis cum qua aliquis re-
verentia sacramenti non decet accedere
ad altare, unde et volentes tangere
aliquid sacrum manus lavant nisi for-
te talis immunditia sit perpetua vel
diuturna ut est lepra vel fluxus
sanguinis vel cetera. Aliud est evaga-
cio mentis que sequitur pollucionem noc-
turnam precipue quando cum turpi cogitatione
vel ymaginatione contingit. De pollucione vero
que provenit ex causa veniali
distinguitur in decreto quia aut sentitur
in sompnis ymago turpis et sic
impedit de congruo tamen assumptionem
ex aspectu ... huius sacramenti. aut
non sentitur et sic non impedit a
susceptione huius. Impedit autem de congruo
consecrationem. Si vero pollucio proveniat
ex causa que sit sine peccato ut ex nature
superfluitate, vel infirmitate non est timenda
quia ut dicit gregorius laudat animus re-
cens pertulisse magis dolendum est
quia fecisse. Unde aliquando impedit
et idem dico cum pollucio provenit
ex cogitatione que sunt omnino sine
peccato. Pollucio vero que provenit ex
demonum illusione et si sine peccato sit
de congruo impedit. Unde ysidorus quisquis
nocturna illusione polluitur licet ex-
tra memoriam turpium cogitationum se sentiat
inquinatum tamen ut hoc temptatur culpe
sue attribuat suamque immundiciam statim
fletibus tergat. Si tamen evidentur
appareat quod dyabolus conatur auferre
fructum eukaristie, potest celebrare si non
dedit causam pollucionis sed magis
tamen contrarium et hoc accidit sepe
in festis cum est celebrandum, unde legitur
in collationibus patrum quod cum quidam
semper pollucionem patetur semper in festis quibus
erat celebrandum, seniores comperto quod
absque ulla processerat causa decreverunt

li

quod apostolus hoc nullo modo agnitione
cessaret et ita cessavit ullo pro
demonum / intelligendum tamen quod impedi-
mentum quod ex ebrietate provenit / prius
post debet propter aliquam necessitatem
puta ut dicit glossa et lex di. vi te-
stamentum / cum forsan aut dies festus
exigit in quo pluribus celebrare con-
venit aut exhibere ministerium proces-
quod aliquis presbiter deest necessitas cogit
et iste modus dicendi concordat verbis
glossa et speculum que habetur di. vi te-
stamentum et c. non est peccatum Si ergo
queratur utrum ille qui quis polluitur
debeat cessare / dicendum quod si sentiat in
quantum illa inquinasse multum aliquam
conscientiam esset ei / quod faceret sacro
reverentia / Si autem magis ex expedita
naturam sentiat et ultimus devocio
vel solempnitas vel aliud quod multum
recompenseret ad sumendum trahat / te
arbitror ipsum sine remorsu conscientie
accedere posse hec boni / Item secundum
thomam in pollutio tali pollutione que
non impedit ministro dei celebrare propter
alio qui in peccato mortali esset ne ce-
lebrando mortaliter peccaret Utrum
pollutio que in sompnio incipit et in
vigilia desinit sit peccatum Responsio secundum thomam
Responsio pollutio quantum ad veritatem vel
meritum vel demeritum magis iudicatur
secundum principium quam secundum finem / quia cor-
poralis motus non pertinet ad meritum
vel demeritum nisi secundum quod a voluntate causatur
ex quo cum ille motus est causatus
in dormiendo non subiacet ultius vo-
luntati vigilantis / nec reputatur in-
cingillasse dormiens quamvis re-
cuperavit librum aut verum potest
tamen contingere quod in ipsa evigi-
latione peccatum oriatur. scilicet si pollutio
placeat propter delectationem que est causa
complacentia Si sit ex superceptione

ima carta ti

ti

cit venialis Si autem consensu delibe-
rato et propter cum appetitu fuit
est mortalis / illa tamen complacentia non
facit preteritum pollutionem esse peccatum
quia non est eius causa sed ipsa in
est peccatum / si autem non placeat vel e converso
provocato non est peccatum Utrum po-
llutio coniugalis debeat retrahere a
perceptione eucaristie Responsio coitus con-
iugalis si potest sine peccato ut si fiat
causa prolis generande vel debiti
reddendi non alia ratione retrahit
ab hoc sacro quia pollutio nocturna
que accidit sine peccato scilicet propter in mun-
diciam corporis et distractionem mentis
ratione cuius dicit Ieronimus super epistolam ad [illegible] et habetur
xxxiii q. iiii Sciatis / si panes pro-
positionis ab hiis abstinentes qui uxores
tetigerant comedi non poterant / quanto
magis panis qui de celo descendit
non potest ab hiis qui coniugalibus paulo
ante adheserunt complexibus violari
non quia nuptias condempnemus sed
quia eo tempore quo carnes agni sunt man-
ducaturi servimus actualibus operibus
vacare debemus Sed quia hoc causa sub
congruitate non sub necessitate est
intelligendum dicit glossa et lex c. q. vii
tur ipsa quia talis est sacro iudicio
relinquendus Si autem voluptas ducatur
in opere carnis ut ibidem glossa forte
tunc prohiberi oportet ne accedat
ad hoc sacramentum nisi prius fuit lotus
aqua penitentie / aliqui tamen distin-
guit quod voluptas potest duci dupliciter
scilicet aut ita quod moveat ad consensum
propter fornicationem vitandam et potest
debet abstinere de communione / aut propter
explendam libidinem et potest abstine-
re debet nimio qui cognoscit u-
xorem [illegible] xxxiii q. iiii
vir cum ipsa iii tom. et glossa item
quod non de consecratione di. ii. et omnis

ipsa ut

homo / Et quod qui vult communicare
debet abstinere ab uxore per tribus
dies iiii ac v ac vi diebus et
intelligitur hoc de eo quod debet abstinere
quando est in se et non debet exigere
sed coactus tenetur reddere / sed illud
non est preceptum sed consilium Utrum
nimia inflammata cerebri a pro potione
nimis in ebriata corporis ut respondeo quod non nec etiam
corporis et Respondeo quod non nec etiam
nimis statim post prandium / quia illa in
mundicia est penitus naturalis / si non est
verecundia recipere non prohibetur / vel etiam
quod plus est ab ingressu ecclesie ab-
stinere voluntarie est laudanda Si
tamen recepit non est iudicanda di-
cit in § et c. Ad eius quod de purifi.
post partum c. Similiter dicitur post de illa que sustinet
quod de levi xv. scilicet fluxum Utrum
sompnium hominis impediat sompnus
Unde non inducit in mundicia corporis /
nec tantam distractionem mentis sicut
fornicationis sompnus propter delectationem
intentionem Si tamen sompnus hominis
provocat crapula que est peccatum
prestans morale impedit vel sic
causa abstinendum propterea Ecce tho Et
vide de eo s. de his que sunt
retrahere a perceptione eukaristie propter sta-
tum contrarium / et etiam hoc continet
plura s. utrum cibus et potus pre-
cepto impediat perceptionem huius sacramenti
Respondeo sicut dicitur de con. di. ii. oportet in
tertio et glo. d. / et hoc triplici ratione
primo ut dicit aug. dicitur in honore sacramenti
ut s. prius in os intrat nondum co-
rruptum alio cibo vel potu de conse-
cratione di. ii liquido Secundo propter significationem
ut s. detur intelligi ut Christus qui est
res huius sacramenti et caritas eius primo
debet fundari in cordibus nostris s.
ideo cum dicit di. ii. quare commune regis dei
Tertio propter periculum vomitus vel
ebrietatis que quandoque contingit qui

homines in ordinate potibus vel cibis
utuntur / sicut apostolus dicit i cor. xi
alius quidem esurit alius autem
ebrius est / contingit tamen in
simili quod in statu sint grandi / etiam
post cibum pro decoro periculo timent /
ne pre commotione decedant quia ne-
cessitas legem non habet de con. di.
ii. presbiter / Infirmum statim communicet ne
sine communione decedat / Capitulum at
illud quod hic de cons. di. i. Sacerdotes
inquit altaris non nisi ieiunus ce-
lebrent preter die quo cena domini
celebratur / loquitur de consuetudine a-
liquibus apud aliquos observata vel
in reputatione cene domini die illo scilicet
iouis scilicet anno ieiunus corpus Christi
sumitur / sed hic modo est abrogata
ut enim dicit aug. c. predicto per universum
orbem / mos iste servatur ut s. corpus
Christi ieiunis sumatur Sed obiicitur
quod deus dedit hoc sacramentum apostolis
post cenam io. xiii Respondeo illa hora convenienter
fuit sacramentum institutionem ut dictum fuit
supra / sed non convenit modo usui quia
institutio respicit effectum sacramenti /
sed usus ultimus ydoneitatem suscipi-
pientis / unde quia homo plenus non
est aptus ad peragenda spiritualia ideo hoc
servare non debet etiam / nec ipse est
de apostolis quia ipsi sobrie comederant
sancte Christo et comederant cibum
paschalem quodammodo spiritualis erat
continuum ad eorum significandum Utrum
perceptio aque vel medicine vel alius
cibi vel potus in minima quantitate
vel etiam reliquiarum cibi in ore re-
manentium impediat Respondeo dupliciter
ieiunium naturale quod dicitur privatione cor-
poris quamque perceptione per modum cibi vel potus
et tale ieiunium requiritur ad hoc
sacramentum ut predictum / et ideo potest post
perceptionem aque vel alius cibi vel

potus sit mediante ecclesia in minima quantitate non licet sumere hoc sacramentum et qui contra fecerit depositionis periculum incurret / alias beneficio erit privandus ar. extra. de aetate et qualitate c. quisquis / vii q. i. nichil refert utrum aliquis sumat per se aut cum aliis divino munere / per modum cibi vel potus / reliquie vero cibi remanentes in ore si casualiter transglutiantur non impediunt / quia non traiciuntur per modum cibi vel potus / sed nec per modum salive / et eodem modo est de reliquiis aque et vini quibus os abluitur dum non traiciantur non in magna quantitate / sed permixta saliva quod vitari non potest / secundum Thomam in eodem articulo. Si presbyter ante missam os suum propter sacramenti reverentiam aqua lavat et capit aliqua gutta illius aque stomachum intrat non propter tamen missam dimittere celebrare maxime in die sollempni / quia quod non videtur impedire dignitatem presbyteri / nec reverentiam sacramenti et de similibus idem iudicium sicut in- et eiusdem sine est Hostiensis. Secundum Innocentius si sponte illa gutta degluticet secundum utrumque est ar. xv q. vi c. i. aliud est ieiunium ecclesie quod statuitur ad carnis maceracionem et illud non impeditur per dicta quia predicta non multum nutriunt sed magis ad alterandum sumuntur. Utrum cibus vel potus post sumptus in nocte precedenti impediat. Respondeo licet principium diei secundum diversos diversimode sumatur / ecclesia tamen secundum cuius romana die incipit a media nocte / et finit in medio noctis sequentis / ut dicit de off. iudic. dele. quoniam / et ideo si post mediam noctem aliquis aliquid sumpserit per modum cibi vel potus non potest eadem die hoc sumere sacramentum / potest vero si ante mediam noctem / nec refert utrum post cibum vel potum dormierit / aut etiam si cibus digestus sit quo ad preceptum / refert autem quo ad perturbacionem mentis quam homines paciuntur propter insompnietatem vel indigestionem in quibus sumentes perturbantur. ideo ad sumptionem huius sacramenti inceptus redditur secundum Thomam Hostiensis. autem dicit quod presbyter cibo aut potu sumpto primam missam celebrare poterit si tanto tempore dormierit vel eciam sine dormicione quievit quod cibus digestus esse possit. Secundum ego non credo sibi quod quantumcumque dormiret de mane usque ad nonam diei non posset quia ieiunus esset loquendo de ieiunio quod requiritur ad hoc sacramentum. Utrum hoc sacramentum sumpto licet statim sumere cibum vel potum. Respondeo maxima devocio requiritur in sumptione huius sacramenti quia tunc percipitur eius effectus / hec autem devocio impeditur magis per precedencia quam per sequencia / et ideo magis est institutum quod homines ieiunant ante sumptionem huius sacramenti quam post / debet tamen esse aliqua mora inter sumptionem huius sacramenti et alios cibos / scilicet usque ad completorium illarum precum sive alterationis propter reverentiam / et quia tamen tanta sit non oportet quod sit multum magna / unde et vix unica oracionis gratiarum post communionem dicatur / et cantantes et dicant preces orationes privatas / Secundum tamen ante quos canones statutum fuit a papa Clemente iiii. ut dicit de cons. di. ii. tribus. v. si querit / si mane dominica porro

editur ut remaneat usque ad vi[am]
~~quidam concipiunt~~ et si hora tercia
vel circa acceperint remaneat usque
ad vesperam. Antiquitus enim panis iste
sacrorum solempnia celebrabantur et
cum maiori spacio. Nunc autem quia
frequentius oportet sacra misteria ce-
lebrare non posset de facili observari
nam et ideo est per consuetudinem
contrariam abrogatum. Hec Thomas. De efficacia eukaristie

Deinde considerandum est xix
de efficacia eukaristie et primo
quis sit effectus huius sacramenti
secundo in quibus habeat effectum. Circa primum
sciendum quod per hoc sacramentum primo sibi
confertur omnem eum effectum quem facit
cibus et potus corporalis ad vitam
corporalem facit hoc sacramentum ad vitam
spiritualem Johannis vi caro mea vere est cibus
et sanguis meus vere est potus. Unde reficit
spiritualiter quod sine gratia esse non potest.
Unde hoc sacramentum gratiam confert. Con-
fert autem gratiam spiritualiter cum virtute
caritatis. Unde Damascenus comparat ipsum car-
boni. carbo enim lignum simpliciter non est
sed igni unitum. ita et panis iste non
est simpliciter panis sed panis coniunctus
divinitati. Dicit autem Gregorius in omel.
penthecostes amor dei non est ociosus ma-
gna enim operatur si est. et ideo per hoc
sacramentum quantum est de se virtute non
tantum habitus gratie et virtutis confertur
sed etiam excitatur in actu secundum illud
ii cor v. caritas Christi urget nos.
inde est quod virtute huius sacramenti
anima spiritualiter reficitur per hoc quod
delectatur et quodammodo inebriatur a dulcedine
bonitatis divine. Secundum illud cant. v. co-
medite amici mei et inebriamini ca-
rissimi. Virtutes augentur sicut per cibum
corporale corpus augmentatur. Sicut
dyonisius dicit quod eukaristia perfectionem
habet virtutis quod non esset nisi per
augmentum virtutis. Ceterum peccata venialia
remittuntur per quem fervor caritatis dimi-
nuitur. Sicut per cibum corporale restau-
ratur quod cotidie deperditur. Unde Ambrosius
in de sacramentis dicit quod iste panis
cotidie sumitur in remedium cotidi-
ane infirmitatis. remittuntur autem per hoc
sacramentum non omnia venialia sed plura
vel pauciora, scilicet quod homo magis vel
minus se disponit. caritas vigoratur
contra illa remittuntur aut id veniale vel
illa ad cuius vel quorum remissionem homo
magis se disponit. Hec Bon. et pe-
tro. Certo etiam quidem peccatum mortale deseritur
ut quam sumitur ab eo qui est in peccato
mortali cuius conscientiam et affectum non habet
forte enim primo non fuit contritus sed
devote et reverenter accedens consequitur
per hoc sacramentum gratiam caritatis que contricionem
perficit et remissionem peccati. Ceterum
hoc tam sumenti quam etiam illis pro offerenti quam etiam
quibus hoc sacrificium offertur secundum modum
et quantitatem sue devotionis et fidei pe-
na peccati remittitur. Tercio homo a peccatis
preservatur tum quia per ipsum spiritualiter robo-
ratur secundum illud psalmus panis cor hominis
confirmet. tum quia ipsum in quantum est signum
quoddam passionis Christi per quam devicti sunt
homines in presentia demonum repellit.
Unde Crisostomus dicit sicut leones flam-
mam spirantes sic ab illa mensa disce-
dimus terribiles effecti diabolo. de hiis
sacramenti efficacia loquens quidam metrice
et quasi omnes eius effectus supradictos
breviter comprehendens dicit. Eukaristia liberat
a malo confirmat in bono delet venialia
cavet mortalia. Huius est virtute sacramenti
unimur, virtutes augentur, omnium gratiarum
fructus exuberat. Impeditur autem
efficacia huius sacramenti aliquo modo quando
alia ~~aut~~ peccata venialia simul sunt peccata autem
accepto sacramento, sunt sive preterita aliquo
sunt sive in actu. Primo quidam non peccata
venialia nullo modo impediunt effectum

huius sacramenti, sicut enim contingere quod
aliquis post multa peccata commissa ve-
nialia devote accedat ad hoc sacramentum
et plenarie huius sacramenti consequitur effectum.
Secundo peccata venialia non ex toto impe-
diunt huius sacramenti effectum sed in parte,
dicendum est enim quod effectus huius sacramenti
non solum est adeptio habitualis gratie
et caritatis, sed etiam est quedam refectio
actualis spiritualis dulcedinis que quidem
impeditur si aliquis accedat ad hoc
sacramentum mente distracta per peccata veni-
alia, non autem tollitur augmentum habitualis
gratie vel caritatis, cum omnibus predictis
conveniunt Thomas in summa. Sequitur videre
Arti. li. 4. 29. de secundo scilicet in quibus habeat effectum sacramentum
eukaristie, et circa hoc queruntur plura, scilicet utrum
habeat effectum efficaciam in quolibet vivo
iusto. Responsio sacramentum non habet efficaciam
in aliquo nisi digne accedat. digne
autem accedit ~~digne~~ qui se preparet
sicut debet, tamen vero sacramentum accipere
sicut aliud cibum non est congruum nec
fructuosum est, quia in hoc sacramento est
presens divina maiestas et summa compre-
henditur caritas, ideo debet recipi cum
honore et devotione, et quia sicut ut
recipiatur tantus in mundo hospes ne-
cesse est quod homo deo hospitium pre-
paret proprii diiudicatione et quia nullus
hospitium hospiti parat nisi ipsum con-
gnoscat, necesse est quod istum cibum
ab aliis discernat. Ad hoc ergo quod
hoc sacramentum in aliquo habeat efficaciam
primo oportet istum cibum ab aliis discer-
nere per fidem. Secundo hospitium parare debet
propria probatione. Tertio in hospicio parato pa Cor.
recipere cum honore et devotione, et hec omnia 2m
i cor. xi. Primum ibi non diiudicans
corpus domini. Secundum probet autem se ipsum
homo. Tertium in zacheo, et quia multi
recipiunt hoc sacramentum qui se non debite
preparant ideo multi infirmi et im-
becilles et dormiunt multi. Cum ergo

sumitur utrum vir iustus recipiat
efficaciam dicendum quod si preparat se recipit,
alioquin si ex quadam corruptione vel
distractione non preparet se debite aut
nulla aut modica reportat efficaciam
licet non incurrat mortale offensionem
secundum Bonaventuram. Utrum hoc sacramentum in aliquo
peccatore efficaciam habeat. Responsio non est
dimittenda divina potestas quin in hoc sacramento
possit facere et aliud faciat omnis cul-
pe remissionem, sed secundum formam communem
et generalem fiant in statutis huius sacramenti
dicendum quod istud sacramentum ~~dei~~ datum est in
cibum illis qui sunt de corpore christi, et ad
talos habent caritatem ideo assequuntur effectum
secundum in solis iustis, effectus autem in iustis
est liberatio a culpa (a venialis) et preservatio a morte
tali ut prius sunt secundum Bonaventuram. Utrum
hoc sacramentum prosit tantum sumentibus. Responsio
non sed etiam aliis nam prout dicendum est
hoc sacramentum non tantum est sacramentum, sed etiam
sacrificium, in quantum enim in hoc sacramento
representatur passio christi per quam christus obtulit
se hostiam deo ut dicitur ad ephesios v. habet
rationem sacrificii, sed in quantum in hoc sacramento
traditur invisibilis gratia sub visibili
specie habet rationem sacramenti, sic tamen hoc
sacramentum prodest quidem sumentibus et
per modum sacramenti et per modum sacrificii quia
pro omnibus sumentibus offertur, dicitur etiam
in canone misse quotquot ex participatione
repleamur, sed aliis qui non sumunt
prodest per modum sacrificii in quantum pro
eorum salute offertur unde et in canone
misse dicitur memento et infra in communi-
cantes et utrumque modum prefiguravit dominus cum
dixit Math. xxvi qui pro vobis scilicet
sumentibus et pro multis scilicet aliis effun-
detur in remissionem peccatorum secundum Thomam.
Utrum hoc sacramentum habeat suum effectum in
omnibus pro quibus offertur. Responsio non, sicut
sicut passio christi prodest quidem omnibus
quantum ad sufficientiam et ad remissionem culpe

et ad receptionem gratie et glorie / sed effectum non habet nisi in illis qui passioni Christi adiunguntur per fidem et caritatem / ita etiam hoc sacramentum quod est memoriale dominice passionis non habet suum effectum nisi in illis qui coniunguntur huic sacramento per fidem et caritatem / unde Augustinus dicit ad venantium quis offerat corpus Christi nisi pro hiis qui sunt membra Christi / unde ad in canone misse non oratur pro hiis qui sunt extra ecclesiam / illis tamen prodest plus vel minus secundum modum devotionis eorum secundum Thomam. Utrum sumere plures hostias consecratas simul in eadem missa magis prosit sumenti vel etiam illis pro quibus sunt oblate quam sumere tantum unam. Responsio / ut sumpto pertinet ad rationem sacramenti sed oblatio pertinet ad rationem sacrificii / et ideo considerandum quod aliquis sumat corpus Christi semel vel pluries non acquirit aliquod iuvamen. Similiter est etiam dicendum quod si sacerdos consecrat plures hostias in una missa multiplicatur effectus huius sacramenti quia non est nisi unum sacramentum / nichilominus cum plus iteratis est in multis hostiis consecratum quam in una non potest nisi totus Christus / unde nec si aliquis plures hostias consecratas in una missa simul sumat percipit maiorem effectum sacramenti. In pluribus vero missis multiplicatur sacrificii oblatio et ideo multiplicatur effectus sacrificii secundum Thomam. et sic est finis istius quarti libri

Explicit quartus liber summe de casibus edite a fratre Astexano de Ast de ordine fratrum minorum.

Incipiunt tituli huius summe quinti libri

De virtute et sacramento penitencie titulus primus

Dimissa consideratione partis huius prime que est de sacramentis in genere et de tribus primis sacramentis scilicet confirmatione et eukaristia baptismo / sequitur consideratio pars que est de sacramento penitencie et de sacramento unctionis extreme. Primo autem dicendum de sacramento penitencie. Circa quod primo de virtute penitencie. Secundo de sacramento penitencie. Circa primum primo de penitencie virtute / 2° de eius origine et ordine. Circa primum queritur. penitencia [vel multis agendis] secundum rerum penitencia sit virtus et utrum sit virtus specialis. Videas secundum Richardum et quamplures alios doctores. Penitencia quatuor modis potest accipi / vno modo pro remedio contra peccatum mortale actuale per sacerdotes instituto et sic penitencia est sacramentum et non virtus / Alio modo pro habitu habilitatem hominem ad penitendum sub debitis circumstanciis et sic est virtus / 3° pro penitendi actu et sic non virtus sed virtutis actus / Quarto pro dolore sensibili peccato commisso qui sic precedat actum penitendi ipsum prouocet seu intendit. Si autem sequatur tamquam effectus ex illo intensione eius et perfectione ostendit et sic non est actus sed passio. Est igitur penitencia 2° accepta virtus / virtus inquam specialis / quod secundum Richardum patet probatur quod obiectum penitencie virtutis scilicet actuale peccatum / sub ratione qua est transgressio diuine legis vindicabilis et expiabilis per actum ipsius penitentis. Et quia sub ratione habet peccatum nullius alterius virtutis obiectum ~~virtutis~~ sequitur quod penitencie actus est per essenciam distinctus ab actibus aliarum virtutum / dicta virtutum in notescit nobis per actus / et distinctio actuum per obiecta / Est autem virtus penitencie reducibilis ad iusticiam quod patet per illud quod dicitur de pe. dis. iij. c. i. penitencia est quedam dolentis vindicta puniens in se quod dolet se commisisse / Vindicare autem maleficium puniendo pertinet ad rationem iusticie / hec Richardus. Cuius virtutis est actus qui est penitere. Videas secundum Scotum. Quod faciendum habemus in vocabulo penitere id est quod penam tenere. hoc autem non tantum importat passionem pene ut inuolentis [vel nolentis] sed etiam actionem volentis respectu pene. Unde penitencia actualis est penitencia voluntaria vel voluntas puniendi / Inhac autem multa considerare primo velle peccatum punire siue vindicare / 2° se peccasse nolle siue detestari / 3° punitionem iam inflictam velle libere acceptare / quarto pena iam inflictam pacienter inferre quorum quarto aut saluatur perfectas vocabuli scilicet penitere. Unde in hijs ipse videtur consistere iustum eius / sed aut quilibet horum esse actus virtutis quia potest esse actus recte rationis conformis non quod semper sit actus virtutis id est elicitus a virtute vel generatus a virtute sed quia conformis recte rationi in quo consistit bonitas moralis actus. Unde omnes predicti quatuor actus possunt esse iusticie proprie scilicet vindicatiue et sic actus virtutis penitencie. Unde pe. dis. iij. c. i. penitencia est quedam dolentis etc. vel sic Primus actus penitencie non potest esse actus virtutis parcie. Secundus autem et tercius possunt esse contingentis virtutis que est in appetitu puta humilitas que inclinat ad detestandum peccatum que soluit reatum superbie / castitas quantum ad peccatum ad peccatum luxurie et sic de alijs virtutibus appetitiuis. Secundum est penitencia secundum diffinitionem. Videas secundum magistrum Ben. iiij dis. xiiij. Est gracia vel virtus qua commissa et commendationis peccata mala plangimus et odimus et plangenda iterum committere nolumus. Et hec diffinitio de penitencia ad plus sufficiat quia completissima est tangit enim genus eius et actum et obiectum

[in margin: Acti 9 p i.]

[at foot: superbie / et acceptandum pena]

Dicit aute pma gra xpe similr effca
iustificatois plange no pmit ibi co-
mit p qnolibz planctu sine exteriori
sue interiori Intelligend eciam q dicit
plangimus no quia penitens sp sit in
actu plangendi sed quia abilis est
semp ad plangend Nota eciam quod
luge sive plange p pctis suis z sive
p malis alienis est nunc p bonis etns
est btitudinis luctus Sequit vide
de 2o articlo sz de origine et ordine
pnie Circa q qrunt plura sz Utrum
aliquis pnitere possit ex se ipo Pro pma
pt dici unomodo qnt qnetz detestacio
pcti comissi et hec est in dampnatis
sedm illud Sapie 5o pniam agentes
et pangu sps detestat eni pctm
q fecerunt ppt pena quam sustinet inde
Aliomodo sz detestatio pcti z contra
iusticia legis dei inspe venie Et hec
no z in eis Primo pnite pctm potest
quis ex sola natura sive aliqua gra
Sicut cum homo se natur diligit
ita natlr odit ome ppt q malu inferat
z inhst pma regnat voluntas mala
cum qua bom sit amica ppt q no
est deo accepta nec sit penitens i veit
gram nl venia Sedo pt accipi sive
gra nl gtiam faciente nl gtis data
et hec adeo disponit ad gram quod
nullus ~~q nullus~~ penitet qui no i venit
gram et veniam Et adeo nlli dat
deus huiui pniam nisi cui zponit
facere nniam Et quia dampnati hent
no hnt nt sup deum z nc hre pnt
ideo no possunt zsequi venia sed
si pmpossibile ponat q dampnati hent
hrent utiqz deus eis pcet hec ipi
est potissima causa irremediabilitatis
pcti dyabli quia sz no pt penitere
quia ~~in~~ liberu nl arbitrium eius et
etiam dapnatorum ita est inmalo ob
/ vo aut quare no pt penitere

stinatum q no pt uti ad penitendum
de malo advenientem penitend hmy aut
inmutabilitatis ratio pincipalis sumenda
est p zparacoem ad statum pertunt quia
sz sunt extra statum mendi Et hac
assignat dam in libro cao iiii d. Quod
hoc est angelis casus q homibz mors
unde sicut mendi statum hec zoit stati
in morte ita et angelus inprima casione
et hc zgte quia angelus est sba pure
spualis nullam hns retardacoem homo
no z compositus ex ipu corpe corruptibili
ipm spum agruatur et hic modus di-
cendi est 2m bon sup iiii sen et 2m quod
dot Aliosecdm aut scotu sciend quod
pctor pt ex suis natalibz cum gnali
influencia dei zsiderare pctm zmissi
et ut dei offensum et ut dei contra
legem / eius pt illud sub aliqua
nl plurib tlm ronm zsideratu detes
tari et ille motus gtinuari pt et in
tendi ante infusionem gre pt eos esse
suffi pfre zeusta debit zeustancijs
moralib Ille aut motus dicit attio
et est dispositio sive meritum de zgruo
ad delecoem pcti morlis In illo enim
instanti q pfixit deus esse dele tm
illius motus attionis que infpetuu
vult gtiam adhc ut sit meritum de co
gruo ad iustificacoem infundit gra
et sit sz manet id motus tm pctm
in esse nc et morlib qui prius tur id
motus qui pus fuit informis et at
tio et tunc sumpt pctm delet / pt eo
dici q si no gtiaret id motus i gne
nature et mor pus adhuc in illo
instanti gra infudet quia suffi us
meritum de congruo iam pcessit scilicz
motus attionis suffi zeustanto Et
scdm hoc dicer q no optet ad dele
pcti gtiare aliquem actum neqz for
tum neqz informe / z tantum actu

/ et ut a deo aversum et huiui et voluntas

/ 2c informatus sz gra fit contricio

prime informe precedit intus usque ad id instans per tamen via ... vide quia virtute est quod nisi contineret in illo instanti actum simul ... non haberet illud ad quod disponit. Secundo utrum prima concipiat timore. Videtur quod sic ut dicit magister sententiarum libro iii dis. xxiii. Adeo evidentia considerandum quod origo prime duplex est scilicet efficiens modo et disponens in publico quia deus non iustificat adultum sine sua operatione et non disponit ... nisi voluntaria est. Ideo non potest accipi unus modus disponendi determinatus ut semper sed in pluribus nam omnes sermones morales secundum philosophum ii ethicorum ut in pluribus sunt intelligendi non semper. Prima non est conversio hominis in peccato existentis ad deum unde oportet aliquid illuminans ad cognitionem peccati et dei. Et hec est fides informis per quam peccator cognoscit seipsum peccatorem et deum iudicem iustum mala omnia punientem et ut ... per peccatum ... tentem aliter numquam ~~penitet~~ aliquid non retrahens ab amore peccati et hic timor pene postquam enim homo se cogitat peccatorem et deum iudicem incipit timere dei iudicium et refugere penam aliter non aut inclinans in amorem dei et hec est spes informis nam ex quo cognoscit deum ut ... inclinat ad deum diligendum et de eius misericordia sperandum aliter desperaret nec penam puniret. Sic igitur ex cognitione proprie culpe et divine iustitie generatur timor. Ex cognitione divine misericordie spes et ex hiis voluntas recedendi et ei per gemitum et alias penas satisfaciendi et sic incipiat facere quod in se est disponitur ad iustificationem quia ergo timor inchoat motum recedendi a peccato ad deum. Fides non solum ad hoc disponit. Spes autem ad hoc promovet sed non concipit. Ideo origo prime magis appropriatur timori quodammodo disponentis cum fidei vel spei magis attribuitur conceptus prime timori cum generatur quia generare est principium effectivum sed conceptus receptivum. ~~pe~~ Secundo quo timore prima concipitur. Videtur timore servili qui respicit penam ut tamen ostendimus quod sit cum ea quia est causa eius in se non esse. Sicut enim sumptio medicine est causa salutis non tamen est simul cum ea sicut enim concipiens est simul cum concepto non secundum esse completum sed inchoatum et malitie. Sic timor servilis est cum penitentia quo adultum. Tertio utrum prima sit prima virtutum. Videtur quod sic scilicet in via reformationis virtutum. Dicendum enim quod virtutes omnes formate sunt simul sunt unde in eis non est prioritas secundum tempus tamen secundum ordinem nature in operatione ad deum est in eis ponitur prima non est conversio ad deum in motu non conversionis precedit contritio. Sequitur motus in recessu a vitio consequitur actus appropinquatio ad deum adequate sicut est quod iustificare per est motus fidei deinde motus timoris et deinde motus prime ad deum redeuntis. Sed quia fides et spes non habent rationem perfectam virtutis nisi secundum quod sunt informate caritate ideo prima non valet precedit ob virtutes secundum esse virtutis completum quod intelligendum est per viam reformationis ymaginis quia per primam fit amotio prohibentis habitum quod super illud ... primam agite. Et Glosa prima virtus est per primam prime veterem hominem exuimus non prime formationis fides prior. Hec ~~...~~ de sacramento prime.

Postea considerandum est de sacramento prime. Et primo utrum prima sit sacramentum et secunda tabula post naufragium. Secundo de materia et forma. Tertio de necessitate. Quarto de institutione. Circa

9. penitencia queritur plura scilicet utrum penitencia sit
sacramentum Videtur sicut patet ex predictis
sacramentum dicitur illud esse quod consistit-
one diuina sub aliqua re visibili sancti-
ficat Est autem duplex penitencia ut dicit magister
sen. libro 4 distinctione (dictis omnibus) interior tamen que est
de iure naturali quedam exterior que fit
ad arbitrium hominis prima non est sacramentum
proprie 2a est sacramentum Est autem
magister sacramento res peccati remissio per gratiam
exterior penitencia in qua est humiliacio con-
fitentis tamquam materiale et absolucio con-
fessoris tamquam formale res non et signum
interior penitudo Sed convenit cum eo contra
tho. et Re Notandum non quod interior penitencia
sit dicitur duplex vel sumitur est quidam
actus proprie et sic est actus virtutis Et tamen
causa penitencie exterioris sicut alii actus
virtutum interiores sunt causa exteriorum
vel sumitur coniungitur penitencie exteriori in proposito
et sic est pars sacramenti penitencie valens
ad remissionem peccatorum Intelligendum
etiam quod res sacramenti pars dicitur quod remissio efficit
sacramentum et hoc vel actu dispensatum
vel proposito susceptum quia ergo remissio
peccatorum actualis presupponit semper ut
tam sit sacramentum penitencie vel in actu
vel proposito ideo dicitur vere res huius sac-
ramenti Sed ~~tripliciter~~ utrum sacramentum penitencie
sit unum Videtur quod sic scilicet unitate ordi-
nis vel finis quia totum quod ibi agitur
~~vel geritur~~ ordinatur ad unum significandum
et efficiendum ita quod nichil eorum perfecte
illud significat et causat sed omnia simul
eorum unus quantum ad propositum nam
qui nunc contritus proponit confiteri et satis-
facere hoc bene Unde hoc sacramentum
~~illud sacramentum~~ penitencie non requirit tantam
tam continuacionem dicendorum et agendorum
quantam exigunt alia sacramenta Sed
penitentem quandoque audiuit aliquis presbiter
una die et presbiter alia die quandoque una

^ Si obiciatur quod non sit sit

(margin: et est res penitencie exterioris et sic non remissio peccatorum)

die audiuit confessionem et in alia die ab-
soluit et penitenciam iniungit Quandoque etiam
de quibusdam peccatis absoluit et eos
ab aliis absoluendos mittit ad alios Sed
2o utrum penitencia congrue dicatur a ieronimo
2a tabula post naufragium Respondeo quod sic
sumitur est sacramentum et hoc methaforice
et similiter baptismus dicitur prima tabula
quia sicut nauta naue fracta adherendo
alicui tabule euadit maris periculum Ita
etiam postquam humana natura in adam
naufragauit et innocenciam perdidit
per eius peccatum homo parvula (?) huius mundi
euadit per baptismum et penitencie sacramentum
Sed baptismus prima tabula appellatur
penitencia non 2a quia primo occurrit baptismi
remedium cuius sanctitas si fuit perdita
per peccatum non restat remedium nisi penitencie
ad euadendum peccati naufragia et ad per-
ueniendum ad portum salutis Sequitur — articulus 29
videre de 2o scilicet de materia et forma huius
sacramenti Circa quod sciendum quod proxima
materia huius sacramenti sunt actus penitentis
sicut patet ex predictis Remota non ma-
teria sunt peccata de quibus dolet et de
quibus confitetur et pro quibus satisfacit peccata
in quantum non acceptanda sed destruenda
et detestanda Absolucio presbiteri est sicut
forma secundum Thomam et concordat cum bonaventura 2 parte
2m autem Richardum absolucio non est
sicut forma sacramenti penitencie vel eo modo
quo dicitur pars principalior domus integra-
lis esse forma sicut dicunt homines quod
tectum sit forma domus et sic sunt
improprie forma Sed forma huius sacramenti
sit ordo ad significandum et disponendum
efficiendum peccati remissionem et respectu
cuius forme contricio confessio satisfaccio
absolucio sunt materiales forma autem
absolucionis hec est Absoluo te ab omnibus
peccatis tuis et sumitur ex verbis Christi que
dixit petro capitulo 16 Quodcumque solueris super terram

erit solitum et melius. Et ea utit
eccl(es)ia in absolucione sacramentali. Hinc
aut absolucionis in publico fce salis
inspicat tm vl m̄r est et indulgen-
ciam no sunt sacramentales sed sunt
orones ordinate ad remissionem pctor(um)
venialium. Unde in sacramentali absolucio
ne no sufficeret illas dicere qua psbr
no signat pcas absolucionem sed petit
ut fiat. Cum p dcas queruit. 3o aut ex eo
convenie dicte forme ℥ quia sacramenti
nove legis efficat q(uod) sigt ut dictum est
sup(ra). Et io effectus sacramenti debet ex
tus significari in absolucione aut psbr
psbri semp insp sit defectus apte con
fitentis ex ordinatione diuina remittunt
pcta Ioh xx quorum remiseritis pcta
re eis. que sunt sic intelligenda q(uod)
dz pcti vincula s(ecundu)m id ps. disrupisti
vincula mea. Huiusmodi aut remissio significa
tum dicit ab solvo te ymo m indicatiuum
Et ideo est quen(ie)ntius forma. Premittit
tamen deprecacio ꝑ in specia ut p(er) effectus
absolucionis no impediantur. no est tam
decesse sacramenti sed debere esse eius
s(ecundu)m thomam. Absoluit em deus p
ministeriu psbri. ministerium verbis eius assistat
ad graciam infundendam. Unde absolucio
psbri est causa sine qua no. quia sic
ca vl facto vl voto suscepta no re
mittunt post bap(tis)mum pcta tn pdictis
sunt Alii et Rich de media tamen
psbit sicut minister absoluit conveniet
apponit aliquid q(uod) pertineat ad prima
auctem dei p(er) ut dicat. Ego te ab
solvo in nomine patris et filij et spus
sancti aut virtute passionis xpi vl
auctoritate dei sicut dyonisius exponit
xiij c. celes ierar. quia tamen hoc
no est declaratum ex verbis xpi sed
in bap(tis)mo talis appositio relinquit arbitrio
sacerdotis s(ecundu)m tho. Sequit(ur) vide de 3o

Arti 3.

articulo p(er) de necessitate sacramenti penitencie.
Circa quod queruntur plura. Utrum
hoc sacramentum sit de necessitate salutis. 1o
q(uod) sic luce viij. Si penitam no egeritis
omnes simul vna peribitis. Sciendum tamen
est. Aliquid est necessarium ad salutem dupl(iciter).
Uno modo absolute. Alio modo ex suppositione. ab
solute quod ℥ necessarium illud sine quo
nullus salutem consequi pt. sicut gra
xpi et sacramento bap(tis)mi. p(er) quod aliquis
xpo renascit(ur). ex suppositione aut est
necessarium sacramentum pnie q(uod) quid(em)
no est necessarium omnibus ℥ pctis sub
iacentibus. dicit em 2o paralipomenon
vlt. domine misericors no posuisti pniam
iustis abraham ysaac et iacob his que
tibi no peccaverunt. pctum aut cum
consumatum fuit generat mortem Iac.
po. Et ideo necessarium ad salutem pctorum
q(uod) pctum ab eo removeat(ur). q(uod) fieri no
pt sine sacramento pnie in quo operat(ur) ad
destruccionem virtus passionis xpi p(er) ab
solucionem sacerdotis cum actu. sunt tu ope
penitentis q(uod) cooperat(ur) ad destruccionem
pcti. Unde dicit Aug. sup Iohannem
qui creavit te sine te no iustificabit
te sine te. Unde patet q(uod) sacramentum
pnie est necessarium ad salutem post pctum
sicut medicacio corporalis postquam
homo morbum periculosum incideret
sec tho. Sequit(ur) vide de quarto
p(er) de institucione pnie. Ro. Circa
q(uod) queritur cur quis et ubi et a quo in
stitutum est sacramentum pnie. Ro.
de pnia ℥ loqui dupl(iciter). Uno modo put reco
ciliat deo. et sic est de dictamine le
gis nature que dictat de pcto conteri
et humiliari debere cum quadam fidei
illustracione. et sic tho sacramentum potius
℥ insinuacionem quam institucionem
eo cum q(uod) natura dictabat insinuare
sufficiebat. tunc aut dominus i pnia

bat quidem post peccatum adam vomit/ Gen. iiiᵒ vbi dicitur in Glo. quod monebat eum ad cor redire iuxta illud propheticum Redite prevaricatores ad cor. Aliomodo est loqui de penitencia secundum quod est sacramentum ecclesie et sic institucionem habet a lege scripta sive mosayca sive ewangelica quia non dum erat veritas patefacta nec reconciliacio perfecta institucionem habuit imperfectam scilicet quantum ad generaliter indeterminate ablacionem que erant loco confessionis et satisfactionis. In lege autem nova ubi veritas est patefacta et reconciliacio plena instituta fuit secundum statum perfectionis et quantum ad formale quod est absolucio sacerdotalis et quantum ad materiale quod est lucida et apta confessio non solum in generali ~~incipit~~ verum eciam in speciali. Primum dominus instituit ipse et promulgavit scilicet clavium potestatem Mt. xvjᵒ et Joh. xxᵒ // Secundum non institutum fuit per apostolos vel ut inquid melius dicam promulgatum quia dominus apostolos docuit et ipsi a domino edocti et auctoritate ab eo accepta primo eius auctoritate promulgaverunt non enim nobis tradiderunt nisi quod ipsi a domino vel spiritu domini acceperunt 2m Bon. Recolligendo ergo predicta de institucione penitencie breviter dicendum quod penitencia instituta est quantum ad actum interiorem a lege nature et quantum ad actum exteriorem a lege mosayca que precipiebat pro peccatis quedam sacrificia sed quo ad modum determinatum in lege nova que preter satisfactionem et confessionem ad arbitrium hominis proponere faciendam et factam et ab hoc ~~au~~ vlco scilicet quod sit sacramentum et causa remissionis peccatorum sed pe-
Aliqui dicunt quod sacramentum penitencie

in mente fuit institutum a Christo et secundum omnes predicatores fere ante eius Christi passionem instituit hoc sacramentum quantum ad interiorem contricionem penitentis et operis satisfactionem. Tunc dixit Luce vᵒ non veni vocare iustos sed peccatores ad penitenciam et per alia verba quibus ad penitenciam invitabat maxime cum dixit nisi penitenciam egeritis omnes simul peribitis Luce xiijᵒ. Confessionem autem implicite in ... tunc dixit leproso vade ostende te sacerdoti Luce xvijᵒ. Absolucionem autem in misterio cum lazaro resuscitato dixit solvite eum Joh. xjᵒ. Expresse absolvendi potestatem non dedit nisi post resurreccionem tunc dixit eis ut habetur Joh. xxᵒ Accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata etc. quo ad potestatem iurisdictionis super totam ecclesiam promisit se daturum petro tunc dixit ei Mt. xvjᵒ Tibi dabo claves regni celorum et quodcumque ligaveris super terram, non tamen tunc dedit. Unde decretum Anacleti dist. xxj in novo testamento exponendum est de promissione secundum Glossam ibidem. Non tamen tantum tunc se promisit daturum potestatem iurisdictionis sed eciam potestatem absolvendi et ligandi in foro penitencie quam post resurreccionem cum aliis discipulis accepit sed potestas iurisdictionis super totam ecclesiam sibi soli fuit data ipse et successoribus eius [illegible] Christus post resurreccionem dixit ei pasce oves meas Joh. xxjᵒ. Quod potest probari per illud quod habetur v. dist. considerando et c. fidelior de elec. Signum. Sed dicitur Et de hoc vide infra decimo de institucione confessionis sed dicitur Scot.

De quibus penitencia est agenda Secundum. ty. 3us

Deinde considerandum de quibus penitencia est agenda. Et circa hoc queruntur plura. Primo scilicet utrum penitencia sit agenda de peccato originali. Videtur quod non quia penitencia non est nisi de peccato

proprio et voluntario Originale autem non est factum proprium et voluntarium voluntate in ipso sed in alio Ideo penitentia in eo non requiritur in alio tamen illo considerato requiritur displicencia eius sicut et cuiuslibet mali Ideo dicit Augustinus li. de cor. et gra ꝙ peccator pro originali est arguendus sive ne in illo velit permanere

Sed post Utrum de peccatis ante baptismum

Respondeo huiusmodi habetur supra de suscipientibus baptismum quomodo vero penitentia requiratur ante baptismum

Utrum de peccatis mortalibus perpetratis post baptismum Respondeo ꝙ sic Quia baptismus cum datur contra ad purgationem peccatorum preteritorum non autem ad confirmationem contra peccata futura unde post baptismum potest homo peccare et quia iterum baptizari non potest penitencie remedium ei unica divina providit Sed contra ad hebr. x° voluntarie peccantibus nobis non relinquitur hostia pro peccato Respondeo Apostolus loquitur de hostia que ad effectum passionis in baptismo Si vero obicitur illud Joh. xiii° Omnis natus est ex deo non peccat Dicendum ꝙ intelligendum est ipse non peccat secundum inquantum sed ex deo natus Sed nichilominus peccat inquantum est ex deo natus sed nichilominus peccat in quantum peccare potest

Sed post Utrum possit agi de quolibet actuali peccato Respondeo ꝙ sic dum est cum spiritus unitus carni a separata carne quia ille sed suscepti penitencie. hic non 2° dam hinc est ꝙ de omni peccato commisso ante in carne contra dum est in carne penitencia agi potest secundum Crisostomum etiam si ad summum perveniat quis malorum deus libenter suscipiet penitentem post separationem non a carne non potest Remittuntur tamen peccata quedam de quibus penitencia difficilius agitur que sz non remittitur ꝙ fragilitate carnis vel ignorancia obnubilate

[margin: nota pe mendi et c peccatum]

racionis peccantur sed criminalia sicut peccata spiritus separati Ideo difficilius agitur penitencia de hiis quam de aliis et de talibus peccatis potest intelligi illud cap. xiii° Qui dixerit verbum contra spiritum non remittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro non remittetur ei i. vix quia non de facili quia tale peccatum non habet in se causam excusationis quia pro tali peccato punitur aliquis in hoc seculo et in futuro vel verbum illud est finale impenitencia ut dicit Augustinus in libro de verbis domini Sed finalis impenitencia dicitur dupliciter Uno modo propositum in spiritu sancto finalis penitencie est perpetuacionis et sic dicit condonationem cuiuslibet peccati finalis

Secundo potest dici penitencia esse secundo non quia sit nichil aliud sed quia perpetuacio penitencie

Sed post Utrum requiratur penitencia pro contritis de peccatis mortalibus Respondeo contritio potest considerari dupliciter Secundum quantum ad sui principium puta cogitationem qua quis cogitat de peccato et dolet et sic non dolore contritionis saltem attritionis

Et quantum ad sui terminum puta quando dolor ille iam gratia informatur quantum ergo ad principium oportet ꝙ sit de singulis peccatis que quis habet in memoria 2° super illud ps. lavabo per singulas noctes Glo. per singula peccata omnia quantum non ad terminum sufficit una qua quis deo convertitur cum ille motus agit vi. omnium dispositionum precedencium Hec tho. Intelligendum autem ꝙ peccata mortalia aut sunt homini nota aut ignota

De notis necessaria est contritio et penitencia ad hoc ut remittantur de lege communi non tamen in quam sed in speciali Sed ad contritionem in speciali de quolibet assit proportionata iuxta opportunitas infinitatis ... quia posset contingere ꝙ peccator esset in tali periculo ꝙ quamvis posset cogitare

Ignota aut quoad se ignota quantum ad factum non aut quantum ad ius

de quolibet in speciali non tamen habet oppor-
tunitatem proportionatam humane fragilitatis
ignota aut quantum ad ius ut cum
peccator nescit se aliquid fecisse quod
tamen scit esse peccatum mortale vel sunt
ignota quantum ad ius non aut quantum
ad factum ut cum peccator scit se aliquid
fecisse quod non credit peccatum mortale
et tamen est Aut sunt ignota quantum
ad victus quoad illos et quoscumque illorum
modos accipiatur ignorancia subdis-
tinguendo quia aut est invincibi-
lis et de peccatis sic ignoratis non est
penitencia necessaria in speciali sed sufficit quod
de illis peniteat in communi in quantum
penitet de omnibus mortalibus Si aut
ignota sunt secundum ignoranciam affectatam
que est quando homo vult ignorare
vel crassa que est quando ignorans
posset scire non tamen vult ita efficaciter
inquirere quantum patitur sue permittit
fragilitatis facere quod ipse est ad hoc
ut sciat de mortalibus istis duobus
modis ignoratis tunc est penitencia
in speciali nec tamen sic ignorans
est perplexus quia potest facere quod ipse
est ad hoc ut sciat quod si fecerit aut
sibi deus ea manifestabit aut
indulgebit Illud aut ambo super
illud Vos nunc ignorantes corrumpe
peccatis quia ignoratis loquitur de quan-
titate peccati non peccati Circa penitenciam
requiratur de peccatis sciens commissis
et postea oblitus Respondeo aut est oblitus
in speciali et recordatur in generali et
sic tenetur penitere et confiteri
in generali de negligencia sua propter quam
venit in illam oblivionem et tenetur
facere quod quod ipse est ut recordetur
in speciali et post recognitionem ...

aut est oblitus in speciali et in generali
et sic adhuc tenetur penitere in generali
non sub condicione sed sub probabili esti-
macione // Debet enim homo probabiliter
credere quod in multis offendit quos
non meminit et sic comprobat estimacione
debeat sicut si esset certus esse peni-
tens et contritus habet Bonaventura Circa obi-
citur hic Glossa super illud Ad Corinthios in nichil mi-
chi conscius sum sed non in hoc iustificatus sum
in Glossa quia potest latere quod nescias ergo
peccatum latens potest impedire iustificacionem
ergo exigit penitenciam Respondeo Si peccatum la-
teat per negligenciam impedit iustificacionem
aliter non Circa penitencia sine contricio requiratur
de omnibus circumstanciis mortalium peccatorum
videtur quod sic Glossa dicit Augustinus
Quod homo debet confiteri de singulis
circumstanciis Respondeo Circumstancie quedam
trahunt in aliud genus peccati et quedam
non Contricio de circumstanciis primis est
in precepto sed contricio de secundis est
in consilio Illud tamen preceptum non
obligat ad secundas quando est locus et
tempus et quando penitens ita se
maturavit et sensualitate dominetur
quod ad cogitacionem circumstanciarum ignis
concupiscencie non calescit sed magis
indignatur voluntas tunc enim debet
talia recogitare maxime qui est
magni ordinis et geniti alias debet
talia pocius abigere quam ruminare
maxime in peccatis carnis in quibus
habet homo inimicum intra se quod
pungit dicitur prima Corinthios vi Fugite for-
nicacionem q d non tantum in volun-
tate vel opere sed eciam in recogita-
tione h Bonaventura Circa penitencia de veni-
alibus peccatis sit dicta Respondeo Secundum
Richardum de peccatis venialibus penitencias esse

nitiam duplex potest intelligi / sz aut quod sit necessaria ad eorum remissionem / aut quod sit necessaria ad salutem / Primo de lege communi prima est necessaria de peccatis venialibus explicite, in speciali vel in communi / quia dum cum voluntas inordinationem actualiter habet oportet esse eam inordinatam / ¶ Primo ad remissionem venialis peccati necessarium est quod voluntas deponat inordinationem inherentem / nec tamen hoc sufficit de lege communi Sed etiam requiritur quod inordinationem preteritam actualiter detestetur explicite vel implicite / ut illa detestatio sit totius emende solutio et radix seu fundamentum totius solutionis aliqua enim emenda pro quacumque voluntaria inordinatione deo debetur / Secundo non est necessaria de venialibus peccatis prima pro in hac vita / quia simul stare possunt cum gratia / nitiam virtute cum eo voluntas detestatur post mortem in purgatorio remittuntur / particulis tamen est necessaria penitentia de illis in hac vita / sz aut ratione dubii probabilis ut quando vehementer homo dubitat utrum peccatum sit veniale aut mortale / tunc enim si de illo non penitet exponit se discrimini tamquam contemptor sue salutis / aut ratione periculi sz quando perpendit homo aliquam affectionem deordinata venialem tantum in ipso intendi quod probabiliter timeretur quod nisi ea pre primam abiciat trahat ipsum in peccatum mortale / aut ratione statuti quando sz homo non habet nisi peccatum veniale cum teneatur semel in anno confiteri per statutum ecclesie Sz hoc ultimum non concludit quod sit necessaria prima ut ... Si homo non habet nisi peccata ve-

vel implicite

Aliqui vero sic distinguunt sz quod venialia

nialia / esto quod de illis non peniteat ea confiteri suo presbitero non est capastici statuti transgressor / De quolibet tamen veniali implicite vel explicite est necessaria prima in hac vita vel in alia / ad hoc quod homo consequatur vitam eternam / quia nullum peccatum quantumcumque leve simul potest esse cum gloria habet Rich. et concordat Bonaventura et Pe. // Scotus non dicit quod statutum ecclesie non astringit tantum habentes venialia / quedam sunt ex temptatione et de hiis non tenentur homines confiteri nisi de consensu pleno succedat ex cogitatione voluntate vel consensu / vel cogitatio de rebus vel delectatio de consensu vel circa consensum in delectatione et de hiis tenetur homo penitere non simpliciter sed in casu sine ploro vel tempore sz quando sibi recogitat ne si consentiat cadat / quia non sunt cum voluntate et consensu ut mendacium iocosum et huiusmodi / que pro multitudine augent libidinem tenetur homo penitere ne multiplicentur et dispositum se committat / Sed de hiis sanum est consilium secundum Augustinum sustinere penam et hic modus dicendus est secundum bonum. Sed obicitur illud Gregorii quod est gutta aque ad caminum hoc est veniale ad fervorem caritatis sed fervor caritatis potest esse sine contritione / potest enim aliquis fuerit in devino conti et tamen de peccato non dolere / quod est contritio / ergo veniale potest dimitti sine contritione Respondeo licet fervor caritatis posset esse dum homo stetit in devino motu caritatis / tamen in illo motu continetur implicite displicentia venialis unius vel plu-

nisi cum quia si fuerit solum inde displicet ei quidquid ad eos retra re tardat Unde potest esse tam fervens ca ritatis motus in eodem quod omnia venia lia consumit etiam sine actuali cogi tatione ipsorum. Obicitur etiam quod aliquis cum in veniali potest dormiens mori et sic liberet quod statim evolat ut si ipse fidem prius confessam occidatur sed dum dormit non potest conteri ergo cum ei etiam veniale dimittatur videtur quod sine contritione possit ve niale dimitti. Respondeo quod passio pro Christo suscepta obtinet vim baptismi ut dictum est supra et ideo purgat ab omni ve niali et mortali nisi inveniret volun tatem actualiter obsistente. Et ideo illud peccatum veniale quod forte etiam post confessionem fuerit incurrerit non retardat eum quin evolet alias autem qui moriuntur dormientes dimittitur illud veniale etiam quo ad culpam post mortem. Hec Thomas. Contra ad primam peccatorum venialium requiritur quod non tantum de preteritis doleat sed etiam de futuris caveat proponat. Respondeo non nam homo in gratia constitutus potest vitare omnia peccata mortalia et singula peccata vitare de venialia sed non omnia ut in libro 2° dixi. Et ideo prima de preteritis venialibus mortalibus requirit. Sed ad primam venialium requiritur quod homo proponat abstinere a singulis non tamen ab omnibus quia hec infirmitas hominis vite non patitur. Et ideo in contritione de veni alibus non exigitur propositum non peccan di veniali sicut in contritione de mortali exigebat sed quod displiceat ei et peccatum preteritum et infirmitas qua ad veniale inclinatur licet ab eo in omnibus esse non possit debet

(quod homo proponat abstinere ab omnibus et singulis mortalibus

tamen habere propositum se impendi ad peccata venialia vitanda alioquin esset ei periculum deficiendi seu tollendi impe dimenta spiritualis profectus que sunt peccata venialia. Hec Thomas. Sequitur de effectu penitentie titulus quintus.

Postea considerandum de effectu penitentie et primo quantum ad remis sionem peccatorum mortalium 2° quantum ad re missionem peccatorum venialium 3° quantum ad redditum dimissorum peccatorum 4° ad restitutionem virtutum. Circa primum queritur plura scilicet utrum per primam peccata tollantur. Respondeo secundum Scotum. Sicut adul tus ~~primus~~ gratiam delente originale potest habere duplici via vel per receptione baptismi. Ita etiam gratiam delente peccatum actuale mortale potest habere duplici via scilicet per penitendi actum et peni tentie sacramentum in prima requiritur ad susceptionem gratie motus meritorius de congruo in secunda non requiritur talis actus quin sufficiat ad minimum de congruo sed sufficit voluntaria receptio sacra menti penitentie sine fictione id est cum in tentione suscipiendi quod constat etiam et sine obice peccati mortalis tunc enim recipit effectum sacramenti penitentie id est gratiam penitentialem et hoc non ex merito sicut in prima via sed ex pacto dei assistentis suo sacramento ad id ad cuius effectum adeque instituit ipsum et hoc in ultimo pro lationis verborum absolutionis alias non assistet quo sacramentum penitentie est secunda tabula si nunc per illud ut est sacramentum recuperari possit gratia sed ~~tamquam ut~~ tantum passionem tamquam per dispositionem completiva. Mathei 6 et 26 et Johannis 20° Quorum remiseritis peccata ~~vel non~~ ~~inquid~~ ~~committat~~. Si obicitur quod contra quod

arti 9 p 9

[illegible] sed ut quod sufficiat de in ultimo motus

instanti

formam et perfectionem ex parte per dispositionem

Augustinus dicit super illud psalmi dixi con-
fitebor iniustitiam etc. non inquid promittat
sed promittit se pronunciaturum et deus
dimittit. Secundum quod confessio non sequitur quod
per sacramentum penitencie dimittitur non quia
si illa alia dimissio quantum non esset non
deficit sed que minus requirit sibi inten-
tionem recipiendi sacramentum sine
obice contra eius effectum. Hec Scotus
Utrum penitencia requiratur necessario ad hoc ad
deletionem peccati mortalis. Quarto hic primo
Scotus. Ad maiorem intelligenciam
videndum utrum in peccatore cessante omni
actu peccati maneat aliquid a quo dicatur
peccator quia si nichil maneat videtur
quod per penitenciam nichil deleri possit.
Circa hoc ergo sciendum secundum eundem
quod non manet in eo aliquid reale ab-
solutum vel respectum positivum vel priva-
tivum a quo dicatur peccator quia si di-
catur manere aliquid derelictum ab ac-
tu peccati illud non est formaliter peccatum
quia potest esse in iustificato sicut ha-
bitus viciosus vel disposicio ad illum
manet in iustificato subito quod patet
quia in principio est pronus ad incli-
nationem illius habitus viciosi consequen-
dum sed pugnando contra eam
mitetur et acquirit habitum contrarium.
Manet autem quedam relacio ra-
tionis in quantum est obiectum intellec-
tus vel voluntatis dei quia post-
quam quis peccatum commisit intellectus
dei providet et voluntas eius ordi-
nat eum ad penam correspondentem
peccato pro omni tempore donec pena sit so-
luta. Predicta autem relacio rationis
sive ordinacio ad item penam prout est
dispositio ... dicitur macula eius
secundum non quod est formaliter obligatio

ad illam penam dicatur reatus. Secundum autem
quod est actus voluntatis divine dicitur
offensa. Iudeo enim irasci vel offendi
nichil aliud est quam velle vindicare
pena tali. His visis dicendum ad questionem
principalem quod illud quod deus sic remanet
in peccatore post actum peccati deleri
potest et quoque deletur secundum illud symbolum
remissionem peccatorum id est deus est remis-
sivus peccatorum et quoque remittens peccatum
non remittit autem deus sine pena
vel aliquo equivalente in acceptacione sua
propter quod cum per peccatum offenditur deus offens-
io vel ira eius vel detrimentum est velle vindicare eius
vel aliud sufficiens ad placandum con-
sequitur quod cuicumque peccato posito deus in-
vindicare se de potestate. Hoc autem velle
est punire. Ergo ad hoc ad deletionem peccati
requiritur aliqua punicio vel aliquid equi-
valens in acceptacione divina [illegible] non
per quamcumque punicionem delet peccatum sed per
aliquam sic et per aliquam non ut patet
de pena ~~peccatoris~~ dampnatorum et de illa pena que
statim sequitur culpam secundum id Augustini
libro confessionum iussisti domine et sic
est ut pena sit sibi secundum quod quicumque peccator sui
punicionem autem que peccatum delet et punicionem
que non delet non est aliqua differencia
ita probabilis sicut dicta voluntarium et in-
voluntarium tamen quia punicio dampnatorum
longe maior est punicione viatoris
per quam eius peccatum deletur per quod
patet quod maius et minus non faciunt
differenciam vel punicionem delentem peccatum
et non delentem eum. Quia videmus
in offensis quod pena vel displicencia
voluntaria placat offensum non autem
omnis involuntaria et cum minima
accepta igitur rationale est si per aliquam
penam deleri habeat offensa et per
aliquam non quod pena voluntaria [illegible]

requiritur ad deletionem peccati / Ex predictis
igitur patet quod ad deletionem peccati mortalis
post baptismum commissi requiritur penitencia volu[n]- (talis vel voluntas penitencie)
et per consequens penitencia sine qua nemo ab illo
esse potest / penitencia inquam actualis id est actus
penitendi in distincte accipiendo actum
penitendi ad quemlibet actum supradictorum /
Intellige tamen quod ad deletionem peccati
non requiritur simpliciter actus iste penitendi
tendi / quia deus posset si vellet re-
mittere peccatum sine omni actu eius cui
remittit / posset eciam remittere peccatum alicui
quem instantem sentientem dilectionis
in deum / sine quocumque peccatorum actum
subitanea racione / puta in actu suo
ius ad martirium statim sustinendum /
ubi forte non esset cogitacio de aliquo
peccato prius commisso nec per consequens aliquis
illorum actuum et hoc formaliter / licet
virtualiter in illo motu esset actus
penitendi / Iterum requiritur ad hoc ut
peccatum mortale deleatur / quod regulariter
debet fieri illud quod fit secundum regulas
determinatas a propria diuina / quarum una
est / quod peccatum commissum non deleatur sine
disciplina eius / ad quam reduci possunt
alii tres actus penitendi / Utrum per
penitenciam possit unum peccatum sine alio mortale re-
mitti sine alio / Respondeo quod non / quia esset
contra perfectionem divine dei cuius perfecta
sunt opera ut dicitur deuteronomio xxxii Unde
cuius miseretur totaliter miseretur Et
hoc est quod Augustinus dicit in libro de
penitencia et habetur de pe. dis. iii. c. Sunt
qui opponunt / quod quedam impietas in-
fidelitatis est ab illo qui iustus est
dimidiam sperare veniam / Utrum remissa
culpa per penitenciam remaneat reatus
Respondeo quod potest remanere sicut enim
qui hominem et deum offendit

(secundo et tercio supradictum est quod actus penitendi)

super peccat / quia contra equalitatem ami-
cicie inquantum affectum debitum non
impendit / et contra equalitatem iusticie
inquantum illi rem vel honorem vel
obsequium subtrahit / ergo ergo utrum-
que restituere / et quia restituta amicicia
non statim restituitur res ablata / ideo
post remissionem culpe remanet rea-
tus pene satisfactorie secundum Thomam
Utrum remissa culpa mortali tollatur
omnes reliquie peccati / Respondeo hic non oportet
nam peccatum mortale ex parte conversionis
in ordinate ad bonum commutabile
quandam disposicionem causat in anima vel
eciam habitum si actus frequenter iteratur
Sicut autem dictum est culpa mor-
talis peccati remittitur inquantum tollitur
per graciam aversio mentis a deo / sublato
autem eo quod est ex parte vel ex parte
aversionis nichilominus potest remanere illud
quod est ex parte conversionis inordinate
cum hanc contingat esse sine illa
sicut prius dictum est Et ideo nichil pro-
hibet quin remissa culpa rema-
neat disposiciones ex precedentibus
actibus causate / que dicuntur peccati reli-
quie / remanent tamen debiliter et
diminute / ita ut homini dicuntur magis
per modum disposicionis quam per modum
habitus Sicut etiam remanet fomes post
baptismum Contrarium communiter est quod dicit
Augustinus libro de penitencia Nunquam dominus
aliquem sanavit / in sabbato quia (que omnino non liberavit / tam enim hominem sanavit)
corpus ab omni infirmitate / et animam
ab omni contagione / Respondeo deus toti
hominem perfecte curavit / sed aliquando subito
sicut socrum sancti petri statim
restituit perfecte sanitati / ita ut
surgeret et ministraret illis sicut legitur
luce iiii° Aliquando autem successive

sicut dicitur decoloratio et illuminatio
ca° viii° Et ita etiam spiritus quandoque tanta
commotione concutit cor hominis ut subito
consequatur bonitate perfecte spiritualem
non solum remissa culpa sed sublatis
omnibus peccati reliquiis ut patet de
magdalena luce vii° Quandoque autem
prius remittit culpam per gratiam ope-
rantem et postea per gratiam cooperantem
successive tollit peccati reliquias hec
Artic 29. Tho(mas). Circa secundum quod remissionem venialium
requiruntur plura scilicet peccata. Utrum peccata ve-
nialia sine pena inferni possint
dimitti. Respondeo huius questionis habetur in titulo
immediate precedenti ~~precedenti~~ ultima
questione. Utrum venialia deleri possunt
sine gratia. Respondeo quod non omne enim peccatum
aliquomodo fedat et aliquomodo ipsam
deordinat et necesse est quod hoc quod
deo displiceat. Omnia igitur nota dis-
plicencie minima que esse possit sine
spiritu qui reducit ad complacentiam et
amicitiam auferri non potest. tenendum est
omnino deorum peccato generaliter quod nullum
omnino potest deleri sine gratia quantum fa-
ciente. Sic enim docent nos divina sapientia
sancte et hoc dicunt sancti et sonat
scriptura que ponit maxime gratiam
esse necessariam ad delenda peccata. Utrum
ad remissionem venialium peccatorum requiratur
gratie infusio. Respondeo non. nam unum quod
tollitur per suum oppositum. peccatum autem
veniale non contrariatur gratie habituali vel
caritati. sed retardat actum eius
inquantum nimis inheret homo bono
creato. licet non contra deum. Et ideo
ad hoc quod peccatum veniale tollatur non
requiritur quod infundatur aliqua gratia
habitualis sed sufficit aliquis motus
gratie vel caritatis ad eius remissionem.
quia tamen in habitibus usum liberi
arbitrii in quibus tantum possunt es-
se peccata venialia non contingit esse infu-
sionem gratie sine motu actuali li(beri) ar(bitrii)
in deum et in peccatum. ideo quandocumque de-
novo gratia infunditur peccata venialia in-
fundenti remittuntur hec Tho(mas). Unde no-
ta quod sicut in corpore contingit esse ma-
culam dupliciter. Uno modo per privationem
eius quod requiritur ad decorem puta
debiti coloris aut debite proportio(nis)
membrorum. Alio modo per superinductio(nem)
alicuius impedientis decorem puta lu(ti)
vel pulveris. Ita et in anima inducitur m(acula)
~~actu~~ uno modo per privationem decoris
gratie per peccatum mortale. Alio modo per inclinationem
affectus inordinatam ad aliquid tem-
porale et hoc fit per peccatum veniale et i(deo)
ad tollendam maculam peccati mortalis
requiritur infusio gratie. sed ad tollen(dam)
peccati maculam venialis requiritur ali(quis)
ab actus procedens a gratia per quem remo-
veatur inordinata adhesio ad rem
temporalem. Per que remedia remittuntur
venialia. Respondeo sicut dictum est ad remissionem
venialium peccatorum non requiritur nova
gratie infusio sed sufficit actus ali-
quis procedens ex gratia quo aliquis
detestetur peccatum veniale vel explicite
vel saltem implicite. Sicut cum aliquis
fervent in deum movetur. Et ideo qua-
duplici ratione aliqua causant remis-
sionem venialium peccatorum. Uno modo inquantum
infunditur eis gratia quia per infu-
sionem gratie tolluntur peccata venialia
ut dictum est supra. Et hoc modo per
eucharistiam et extremam unctionem
et universaliter omnia sacramenta nove legis
in quibus confertur gratia peccata venialia
remittuntur. Unde credendum quod
aliquo nichil depictis prius cogita-

sed tantum passionem xpi recolente
in sacramento eukaristie fiunt / quod
venialia peccata vel omnia vel quedam
remittuntur ei per propriam adiuncta et sic
dicendum quod licet venialia valde con-
grue deleantur per primam possunt tamen
deleri per secundam propriam adiunctam et hic mo-
dus dicendi est secundum bonaventuram ¶ 2o requiru
sunt cum aliquo motu detestationis
peccatorum et sic modo confessio generalis
tunsio pectoris / et oratio dominica / operantur
ad remissionem venialium / unde in oratione
dominica petimus dimitte nobis debita
nostra ¶ Tercio inquantum sunt cum aliquo
motu humiliationis et devotionis et
reverentie ad deum et ad res divinas /
et hoc modo benedictio episcopalis / et
aqua benedicta / panis benedictus /
compassio / alieni delicti dimissio / et
siqua alia huiusmodi sunt operantur ad
remissionem venialium / in talibus enim
vel in pluribus est humiliatio et de-
votio que est actus gratia informa-
tus veniali repugnans / quod quidem
est opere caritatis fervorem et devo-
tionem diminuit ¶ Quarto alicuius ratione pena-
litatis annexe que delectationi repug-
nat in ordinate sunt illa pena iuncta est or-
dini / ergo et hoc modo plura ex pre-
dictis et quecumque levis pena operantur
ad remissionem venialium ¶ Sed videtur
quod superfluant predicta super remedia
cum prima sufficiat ad remissionem
peccatorum / Videtur quod non superfluunt quia
omnia ista causant remissionem venia-
lium inquantum inclinant animam ad
motum penitentie que est detestatio
peccatorum implicite vel explicite hec
thomas ¶ Utrum veniale peccatum remitti
possit sine mortali / Videtur quod non / sicut

cum super dictum / remissio culpe cuiuscumque
numquam fit nisi per infusionem gratie / ille autem
qui est in peccato mortali caret gratia dei /
unde nullum peccatum mortale sibi remit-
titur ¶ Utrum unum veniale remitti possit
sine alio veniali / Videtur quod sic / quia peccatum
veniale non excludit omnem actum gratie /
propter quem possunt alia peccata venialia
remitti / sed peccatum mortale totaliter ex-
cludit habitum gratie sine quo nullum
peccatum gratie remittitur / et ideo unum
veniale potest remitti sine alio / non autem
unum mortale sine alio hec thomas / Si-
militer quod licet supradictorum operancium ad re-
missionem venialium quodlibet est de se
operatur ad remissionem omnium venialium /
potest tamen contingere quod per certa unum
remittatur sine alio et hoc dupliciter
vel quia voluntas habitualiter adheret uni
et non alii / et tunc culpa remittitur
cui non inheret / et remanet culpa
cui voluntas adheret / vel ideo quia
voluntas unum peccatum magis detes-
tatur quam alterum / unde gratia magis
delet culpam venialem in cuius de-
testatione voluntas magis consonat
et adiuvat hec bonaventura ¶ Utrum predicta
remittant venialia etiam quo ad
penam / Videtur quod per predicta tolluntur venia-
lia peccata quantum ad culpam tum
virtute alicuius ~~satisfactionis aliat~~
sanctificationis / tum etiam virtute cari-
tatis cuius motus per predicta ~~cuius~~ exci-
tatur / non autem propter hoc per predicta semper
tollitur reatus pene totius / quia
sic qui esset immunis a peccato mortali
aspersus aqua benedicta statim evola-
ret / sed reatus pene remittitur
per predicta secundum motum fervoris
in deum qui per predicta excitatur quandoque

magis quam inquantum habet ideo. Utrum veniale remittatur in purgatorio. Pro
est hec opinio securior et communior et veri
or est quod sic, et hoc approbatur primo
auctoritate magistri sententiarum qui hoc dicit libro iiii
dis. xxi. Et gregorius qui dicit libro iiii
dialogorum quod quedam leues culpe
remittuntur in futuro. Et dominus dicens
mathei xii cum dixit verbum contra spiritum
sanctum non remittetur ei neque in hoc
seculo nec in futuro implicat ergo
dubium aliqua peccata remitti in futuro
sed hoc non nisi in purgatorio. Secundo ratione
nam contingit aliquem iustum de
cedere in culpa veniali vel ante mor
tem vel in ipsa hora mortis contracta
aut ergo purgabitur post hanc vitam
et sic aliqua culpa in purgatorio
delebitur, aut cum culpa veniali sal
uabitur, aut pro sola culpa veniali dam
pnabitur quorum utrumque est impossibile.
Dicit ergo dicendum quod venialia peccata in
purgatorio remitti possunt et re
mittuntur, quando quis decedit cum
eis pro eo quod gratia non sunt adiuta
~~vel adepta~~ finaliter ad delendum ea
remittuntur in quantum non tantum quo
ad penam quia sic remittuntur peccata
mortalia inquantum postquam remissa sunt
peccata quantum ad culpam in hac vita
soluitur in purgatorio pena eis debita
sed etiam quantum ad culpam non sic
intelligendo scilicet quod sine pena purgatorii sicut
argenti rubigo consumitur sed quod
pena anime inuenitur ad penitendum
de venialibus de quibus hic non peni
tuerunt et per caritatem cum qua deces
serunt eas prima formatur et accepta
. Racio: Quia cum voluntas post
hanc vitam sit esse conformis licet
esse non possit adiutus pro eo quod

margin: purgatorium consumatur per ignem

cessant temporibus multa. Ideo indiget ad
iutorio exteriori, et cum non sit locus
sacramenti habet adiutorium ignis pu
nitiui siue purgatorii et sic anima
purgatur a veniali culpa, si tu scias
cum illa quia sicut dictum est supra
ad deletionem venialis sufficit quod li
ber sit conformet gratie et bono. Est
enim triplex genus peccati quoddam omnino
involuntarium et universali et impertinenti
scilicet originale ideo potest remitti et sine
actione et sine passione voluntatis.
Secundum est omnino voluntarium et in universali
et impertinenti scilicet mortale ideo non potest
remitti sine actione et passione vo
luntatis. Tertium est partim voluntarium
scilicet in ... unde partim est culpa partim est
pena ut veniale ideo potest remitti
vel actione voluntatis in presenti vel pas
sione in futuro, ad deletionem tamen illo
rum currit tria scilicet pena prius, gratia
comitans et motivum ante cedens.
Dicendum aut secundum peccatum venia
le in purgatorio remittitur dum pena
totalis sibi debita soluitur, quia idem
est veniale remitti et penam sibi de
bitam solui, vel dici potest etiam secundum ipsum
quod venialia punita hic in vita ista
et reseruata in acceptatione diuina de
lentur in instanti mortis. Causa
enim impedibilis dum est impedita
non ponit suum effectum, dum autem
non est impedita ponit, tunc autem
multa huius morientis in caritate
sufficiunt ad delendum venialia ...
vel relata ad hoc ab eo vel a deo ac
ceptante. Sunt autem impedita
dum iste viuit si semper actu ma
net in veniali, post non in morte
et etiam in instanti mortis, quia
tunc non manet impedimentum
scilicet actus peccati venialis ...

margin: non sunt impedita, ergo per ea delentur venialia in instanti mortis

pro sequitur quod omne peccatum veniale non
remissum in caritate remittitur in hac
vita si non continget actu venialis
peccati usque ad instans mortis ponere
aut in ea aliquem motum bonum per
mortem perquem tamen per dispositionem
sicut nutum de ero gratie venialia dele
antur non in dec dr doctor theologie conformare
dicto in li. sen. dis. xxi ¶ Utrum venia
le remittatur in inferno Respondeo quod non quia
in inferno nulla est redemptio licet
cum peccato veniali per se non debeatur pena
eterna quia simul potest stare cum gratia
peccantes tamen multa venialia puni
untur pena eterna eo quod sunt in statu
carentie gratie et in actu et impotentia sine
qua non potest remitti peccatum et ideo quia
divina iusticia requirit ut manente culpa
maneat pena pena eorum est eterna ¶
Contra hoc arguit Scotus quia peccatum
mortale et veniale sunt improporciona
bilia in ratione offense quia infinita ve
nialia si essent non equarentur uni mor
tali in ratione offense quia nec omnia
illa averterent a fine ultimo sicut unum
mortale igitur pena secundum iusticiam
correspondens peccato mortali in infinitum
excedit penam correspondentem veniali non
autem secundum intensionem quia quelibet
pena secundum intensionem finita finite
excedit sicut exceditur comparata ad aliam
igitur hoc erit secundum extensionem igitur
peccato veniali non debetur pena eterna
Et ideo dicendum secundum ipsum quod peccato
veniali sive sit penitendo sive in inferno
sive alibi non debetur pena nisi temporalis
et per consequens pena temporalis soluta est et soluta
libera ab istis et hoc sive per se sive
peccatus Et ideo huius est quia secundum
se est talis offensa que sufficiet

punitur temporalem penam nec est inconveniens
penam debitam veniali hic terminari
in inferno quia et nunc penitens peccatum
sive complens et ante completam tota
liter decedens in mortali et in mortali dece
dens precedenti sive complendo solveret
penam in inferno sed non nisi temporalem quia
ex quo in remissione peccatorum pro peccatoris co   eterne in debitum pene
mutatum est debitum pene temporalis
numquam ille est debitor pro illis nisi pene
temporalis et per consequens pena totaliter soluta   quod in inferno non dicitur redemptio
liber ab illis Quando autem dicitur vero
est illius peccati pro quo ille est dampnatus
quia pro illo debitum pene eterne numquam   pene temporalis et ideo semper manet id debitum
fuit commutatum in debitum temporalis numquam
potest illa pena esse soluta hic secundo ¶ Cir   Articulus 3
ca secundum reddituum peccatorum per primam remis
sionem breviter tenendum quod peccata dimissa
plus primam dicuntur redire quo ad culpam
quecumque peccata sunt illa sive originalia
sive actualia mortalia sicut venialia
per peccatum sequens neque tamen per dimissi
one precedentium peccatorum aggravatur sequens
peccatum non quod sequens peccatum sit eque
grave sicut omnia precedentia peccata
sed gravius est per dimissione precedentium
propter peccati beneficii contemptum id est propter
ingratitudinem et sic redire dicuntur peccata
non in se sed in effectu aggravationis
peccati sequentis et sic dicitur de pe dis
iiii. Considerandum 2 c Sequitur Si non ex
corde dimittimus quod in nos delinquitur
illud rursum exigitur quod iam nobis dimissum
esse per primam gaudebamus Et simile
dicitur in glossa super illud Mat xviii Sic
et pater meus non dimittet vobis etc
¶ Dicitur non tamen peccata venialia
incurrit aliquis ingratitudinem quia
homo peccando veniali non facit

Articulus 29.

tenet Deum secundum presentem Deum hoc per ¶ Tercia
est restitucionem virtutum per penitenciam continentur
plura sed utrum per penitenciam restituantur virtutes
Primo quod sic nam gracia et virtutes ingrediuntur influencia
divina tamquam ac lux ... actione solis
per modum cause efficientis per peccatum non
sicut per nubem illa prohibetur influencia
Et quia per penitenciam nubes illa tollitur
Ideo per modum quasi cause efficientis peractus
que scilicet removet prohibens reparatur
in nobis per penitenciam omnis virtus et gracia
secundum essenciam non secundum statum Unde
Augustinus in libro v penitencia est qua res optima
et perfecta omnibus defectibus renovatis ad
perfeccionem habet pertingere ¶ Utrum per penitenciam resti
tuantur virtutes in quantum est sacramentum
Primo quod sic nam eodem penitencia restituit
virtutes quo modum est causa gracie
ut dictum est sed est causa gracie ut est
sacramentum nam in quantum est virtus
magis est gracie effectus et sic non oportet
quod penitencia secundum quod est virtus sit causa
cum aliarum virtutum cum per sacramentum
prime tenetur secundum Thomam ¶ Utrum per penitenciam re
surgat homo semper in equali virtute
~~Quidam~~ Quidam dicunt quod oportet semper
in equali virtute vel maiori caritate
resurgere sed hoc non potest stare quia
omnis caritas potens est delere omnem
culpam sed non est necesse esse de gracia
habitus ad resurgendum nisi in quantum sufficit
ad delendum culpam igitur resurgere potest
in minori Ideo dicendum est quod possibile
est ipsum resurgere in equali vel ma
iori vel minori secundum quod se melius
perficiet divina largitas dispensat
secundum Bonaventuram // Sciendum autem quod ille qui
per penitenciam resurgit in maiori caritate
consequitur quidem premium secundum quantitatem
caritatis in qua decedit habebit
tamen maius gaudium de operibus

in prima caritate factis quam de operibus
factis in secunda quod pertinet ad premium accidentale
secundum Thomam ¶ Sed contra peccata obicitur
illud quod dicit Apostolus Romanos viii dili
gentibus Deum omnia cooperantur
in bonum Et dicit ibi in Glossa Ad
hoc adeo usque ut si qui eorum devient
et exorbitent hoc ipsum Deus faciat
eis in bonum proficere et sic videtur quod
homo semper in maiori caritate per
non omnibus diligentibus Deum quantum
in bonum hoc ipsum quod peccatum a Deo dec
cadunt et magis resurgunt vel qui re
surgunt iterum capiunt sed hiis tantum
qui secundum propositum vocati sunt sancti
id est predestinatis qui semper quando cadunt
finaliter resurgunt Cedit enim eis in
bonum hoc quod cadunt non quia semper
in maiori gracia resurgant sed quia
resurgunt in permanenciori gracia
non quidem ex parte ipsius gracie quia quanto
gracia maior tanto de communi lege
est permanencior sed ex parte hominis
qui tanto in gracia permanet stabilius
quanto est caucior et humilior Unde
et Glossa ibidem subdit Quod ideo profici
eis in bonum quod cadunt quia humilio
res redduntur atque doctiores fiunt
¶ Utrum homo per penitenciam restituatur
in dignitatem ecclesiasticam Primo homo per
peccatum dignitatem perdit quantum ad Deum
et ecclesiam et quantum ad Deum
duplicem perdit dignitatem unam principa
lem qua computatur eciam inter
filios Dei per graciam et hanc recu
perat per penitenciam quod significatur Luce xv
in filio prodigo cui penitenti iussit
pater restitui stolam primam et anu
lum et calciamenta Et aliam
secundam scilicet innocencia de qua

Margin notes: conversionem; concurra / divina; quod patet in / hijs quod

ꝯquib[us] ibid[em] gloriabat[ur] filius senior
dicens Ecce tot annis s[er]uio tibi et
nunq[uam] ma[n]d[a]t[um] t[uu]m p[re]t[er]iui / et hanc recuparare no[n]
pot[est] recuparat[ur] quia aliquid maius
g[rati]a ut dicit Greg[orius] in Omelia
et decentum o[mn]ibus dux in p[re]lio
plus eum diligit qui post fugam
conu[er]sus hostem fortit[er] p[re]mit / q[ua]m
eum qui nunq[uam] terga u[er]tit et nunq[uam]
fortit[er] aliquid egit / dig[ni]tate aut
ecc[les]ia[sti]ca[m] p[er]dit homo [ꝯ...] p[er] h[oc] quod
se reddit indignum ad ascendum ea
que ꝯpetunt ecc[les]iastice dig[ni]tati ꝯ[tr]a
quid p[ro]hibent[ur] recuparare / p[ri]mo q[ui]a
no[n] v[er]e penitet eos quia no[n] p[ro]pter
odiu[m] c[ri]minis sed p[ro]pter timore[m] vili[tatis]
et amissionis p[ro]p[ri]i [con]cedi[tur] et celsitu-
dinis p[e]niam agunt ut h[ab]et[ur] d[istinctione] 17
domino / Scdo quia p[e]niam negli-
gent[er] agunt ut di[stinctione] iii[a] si quis
Tercio quia commiserit aliquod pecc[atu]m
h[abe]nt aliqua[m] irre[gularita]tem annexa[m] ut in
di[stinctione] habetur ex concilio p[ro]p[ter] marti-
rio p[ro]p[ter] scandalum ut ead[em] di[stinctione]
de his Si tamen p[r]imi s[unt] simulantes
et sc[un]di s[e]c[undu]m negligentes p[e]niam agat
p[ro]p[ter] odiu[m] c[ri]minis et amore[m] iusticie
possunt post lapsum [con]dignum p[ri]stini
status recuparare Vnam et petrus
post t[er]tia[m] negacionem est pastor omnium
ꝯstitutus ut h[abetur] di[stinctione] quicumq[ue] / tamen
no[n] possunt adultiora officia asc[en]-
de[re] ut in di[stinctione] his qui sancto / q[uo]d
intelligit[ur] de his qui publicam
p[e]niam agunt ¶ Vtr[um] opa v[ir]tutu[m]
in caritate facta mortificat[a] p[ossu]nt
R[espon]s[i]o opa viua dupl[icite]r dicu[n]t[ur] vel quia
sunt acta vel quia efficiunt vita[m]
p[ri]ma racio vite ab opibus fact[is]
in caritate no[n] p[ote]st tolli / Secunda

no[n] racio et si tolli possit quo ad
subiectum p[ro]p[ri]um no[n] tamen s[ecundu]m ꝯparacionem
ad aliquos quibus p[ro]ficit op[er]acio bo[n]a
opa ergo bona mortificari dicu[n]t[ur]
no[n] simp[licite]r in se sed quo ad utilitate[m]
opantis Res nam[que] viua p[er] morte[m] p[er]dit
oparacionem uite / unde p[er]q[ue]ndam similitu[dinem]
dic[untu]r res mortificari / quando impediunt[ur]
ab eo suo effectu vel opacione / effectus aut[em]
opum v[ir]tuosorum que in caritate sunt
est p[er]duc[er]e ad uitam et[er]nam / et quidem
impedit[ur] p[er] pecc[atu]m mortale seq[ue]ns / quod
g[ra]tiam tollit / Et s[ecundu]m h[oc] opa i[n] ca-
ritate facta dicunt[ur] mortificari p[er] se-
quens pecc[atu]m mortale / unde di[citur] Ezech[iel]
xviii Si auerterit se iustus a iusticia
sua / om[ne]s h[oc] [et] p[er]ic[u]lo no[n] / [ca]mp[ero] s[ed] Tho-
¶ Vtr[um] opa mortificata p[er] pecc[atu]m p[ro]ximam
reuiuiscant R[espon]s[i]o quida[m] dixerunt
q[uod] opa uictoria mortificata p[er] pecc[atu]m
seq[ue]ns no[n] reuiuiscunt p[er] p[e]niam se-
quentem / ꝯp[robant]tes q[uod] opa illa no[n] re-
manet ut iterum reuiuificari possint
s[ed] h[oc] impedire no[n] p[ote]st q[ui]n uiuificent[ur]
no[n] enim h[abe]nt vim p[er]ducendi ad et[er]na[m]
vitam / q[uod] p[er]tinet ad eorum uita[m] solu[m]
s[ecundu]m q[uod] actu ꝯsistunt / sed et post
quam actu esse desistunt s[ecundu]m quod
remanent in accepcione diuina / sic
aut remanet q[uo]ntum est de se / et
postq[uam] pecc[atu]m mortificant[ur] q[ui]a s[e]c[un]-
dus opa illa p[ro]ut f[ac]ta fuerunt
in caritate acceptat et s[an]c[t]i gaude-
bunt de illis eis r[espectu]m illud Apoc[alipsis]
iii[o] Tene q[uod] h[ab]es ne alius corona[m]
tuam accipiat ~~ca t~~ Et quod illi
qui illa fecit no[n] sunt efficacia ad
deducendum ad uitam et[er]na[m] / p[ro]ue[nit]
ex impedimento pecc[at]i supuenientis

rector de bo[n]i
bo[n]i

pquod redditur indignus vita eterna, hec
autem impedimentum tollitur per contritionem ingratitudinem
peccatam peccata remittitur Unde restat quod
opera prima mortificata recuperat per pen-
tenciam efficaciam perducendi eum qui
fecit ea in vitam eternam quod est ea
reviviscere Et ita patet quod opera
mortificata per penitentiam reviviscunt
secundum doctorem Aug. Quod penitencia omnia abla-
ta restituit secundum Tho. et communiter alii
doctores // Sed obicitur quod dicit hu-
de s. vic. Quod nemo debet in spe cor-
rectionis peccare quia quod semel a-
mittitur amplius non recuperatur Ro loquitur
de bonis obmissis non de mortificatis
secundum pe. Obicitur item quod tunc resurgens
a peccato mortali resurget in maiori gratia
quam illa [a] qua cecidit quia resur-
get in omnibus bonis que prius habuit
iam vivificatis / et preter hec in illo actu
penitencie per quem resurgit / et quem illis
prioribus superaddit et ita in maiori gratia
cuius contrarium superius dictum est // Ro secundum
Sco. quod resurgens plura merita habet
in acceptatione divina quam habuit quando
cecidit et prioribus ex illa parte ordinatur
ad maiorem gloriam / sed non oportet eum
in maiori gracia resurgere quia secundum
disposicionem eius in detestando peccatum co-
missum intense [vel remisse] vel remisse datur
sibi tunc maior [vel minor] gratia. Contra hec
obicitur quia tunc restaret iste comodum
delapsu suo / quia resurgit dignus
maiori premio in acceptatione divina
quam prius data includere unde [re]impugna-
tiam quia si est dignus maiori gloria
qui resurgit quam fuit qui cecidit
et cecidit a magna gratia per quam fuit
dignus magna gloria igitur non re-
surget in prima gratia quia illud vincit
meritum quod resurgendo superaddit / non
addit tantum de gloria quantum de-
fuit vel moratio 2e gratie respectu

mittis / et id dicitur b ab eo quod corrudit gratie quod dicitur a
penitencie diminuitur de gloria Ro ad primum
dicit Scotus quod non habet comodum
sed magnum incomodum / non solum
quantum ad peccatum sed etiam quantum
ad presens / quia totum tempus quo mansit
in peccato est sibi perditum quo tamen potuis-
set multiplicasse merita si mansisset in
gratia / Ad secundum dicit quod precedens
illud de gloria quod corrudit gratie quod
dicitur a forte a excedit b et quando
iste resurgit quia omnia merita priora
resurgunt in dei acceptatione reddit
secundum eius dignitas ad totum b sed
ad a non redit secundum eius / si gratia secunda
sit minor quam prima / igitur revivi-
scunt merita sed non gratia prior / quia prius
habita / et illud est satis conforme iusti-
tie quia gratia prior fuit tantum modo
donum dei / merita autem non erant tantum
opera dei sed etiam hominis Et ideo
illa semper fuit sibi salua in accepta-
tione divina / non autem gratia licet postea ea
ordinetur ad aliquod premium / quia habuit
eam sed tantum per eam ordinatur per me-
ritum eam / habet autem via tenens gradum
glorie essentiale corrude merito conformiter
scripture que in multis locis ista premia
divine iusticie asserit. D. Quod reddet
unicuique secundum opera sua in pso et ad
Ro. / iniquia autem habetur quod reddat
secundum premium habitum / et conponat observan-
tie le. di. / quia secundum ipsam utile est
totiens quantum est possibile opera
meritoria exercere / quamvis remissa a
deo ut propria non statim augeat gra-
qua corrude singulis in acceptatione divina
determinatus gradus glorie / ut adeo
expedit saluare gratiam quantum
opus remissum agere per quod non aug-
gratia [et] et si ille sit remisse agens non
habet maiorem gratiam propius premium
quam alius dormiens in quo salua

gracia pnie. tali ope no tamē frust'
ipe egit nec in illo ꝯcedit illum qui
de-minuit ymo pbor cp egit iam dignus
est aliquo bono etno quo no est ille
dignus hec Scot' // Sed nunc mita
mortificata aliquid faciunt in accepta-
cione diuina ad primam graciam dandam
homi lapso // Videt Scotus Quod licz
scdm strictam iusticiam iste inimicus
dei no sit dignus de congruo alicu-
quam gram et glam tamē ꝯtel-
lcus dei una propter mita precedentia
licet mortificata/ tamen dat gram
ad resurgend/ Unde credit quod sic pstior
psē ꝯuenius tradit propter maiorē in-
ꝯtitudinem ita credit quod certis
ꝓbus tamen resurgat propter diuinam
bonitatem mita pcita adhuc aliqua-
acceptante Unde ipe narrat quod
audiuit de quodam viro valde p-
fecto et postea ꝓfundissime lapso
quod propter facinora sua esset mor-
ti adiudicatus/ fuit subito sibi pfec-
tissima pnia inspirata Et subdit
quod hoc bne debet alliē cum cuiq-
libet ad opa mitoria semp p agenda
ꝓuoribus/ quia pnie sit pmansurus si
lapsurus no erunt illa in oblivione
totalr coram deo hec Sco in libro 4o
sen dis xxii re ¶ Sequitur de impe-
dimēt vere pnie tytulus quintus

P Ostea considerandum de impedi-
mentis pnie vere que ponit
magr sniaz lib° iiii dis. xvi de ... m
mlitie et negociacionib ¶ Et circa hoc
querit plura sz vtz ypocrisis poni
debeat impedimentum ve pnie Pars
nuis Ro opa pnie ꝯtioria pcipue
sunt nata onde ꝯtritate et ideo mito
ypocrisis intencionem ꝯcludens recte
pnie/ et propter hoc durius impedit
effcm pnie quam alia vicia et s-
mora h Tho ¶ Utz ludi impediant

int da dicebat esse ludos spectacula

veram pniam Ro ludoz est/ dra trip'
Quidam cum ludi ex se ipsis habent
turpitudinem et tales sunt ab omnibus
vitandi et pcipue a penitentibus qui
pfectum pcta corrigere dent sicut ludi
qui in theatris agebantur ad luxuriam
ꝓuocandam/ Aliqui no ludi sunt
qui ex gaudio deuotionis pcedunt
ut cantus eccliaz/ et de tali ludo dt
dauid/ ludam et vilior fiam coram
deo ii R° Et tales sunt laudandi et
emulandi/ Aliqui no nullam turpitudinē
habent quos pstus liberales vocat
et hii sunt in virtutis sz eutrapelie
Et ideo seruatis circumstanciis debitis ad ꝑraz
possunt fieri laudabilr quiete et
alijs delectali ꝯueniend/ sz contingit
in eis esse pctm eo qp debite circumsta-
cie no seruantur nam in talibus ludis
aliquid decet vnu qp no decet aliu
In hijs eciam ludis penitētes alit-
dent se hre quam alij inquitur pnia
pfectum requirit eis vti moderate
pt scdm quod ptinent ad recreacōz
animi aut ad sanitatem corp quib
ꝯueniunt Unde Seneca Sic te gere
sapiens ut nullus te heat tamquam
asperum/ nec ꝯtempnat quasi vilē
h Tho ¶ Utrum spectacula impediat
pniam R° spectacula si sunt rerum
turpium et ad pctm ꝓuocantium inspec-
cio studiosa pcta sunt/ et quāz mor-
talia tanta libido sit adhiberi Si
aūt talibus omnes se dent arte et pcipue
penitentes Quedam no spectacula
sunt de rebus vtilibus et necessarijs et aucupacōe piscaco capture
aduertam ut venaciones et tabi et hmōi
et talia disthut cum Unde licet
eis sine pcto possit intendi seruata
dispone debita quo ad condicōne
psone et aliaz circumstanciaz sz
tamē pnitenti vitanda propter hoc

quod debet cor elevatum ad deum
habere/ nisi quantum necessitas aliud exposcat
hec vel potest sic distingui secundum aliquos
sicut patet Quod spectacula queda sunt
inhonesta aliquibus est omnino abstine
dum quedam non sunt honesta quibus
utiliter Quedam non sunt levia et ab
his est parcendum et potest dici quod ab eis
est cavendum non de necessitate salutis
sed ad maiorem penitentie perfectionem/ magis
aut dissuadentur curiositates in his sen
sibilibus quam intelligi quia magis
distrahunt mentem unde de pe dis v.
ca° p° Cohibeat se a ludo et spectaculis
seculi qui vult perfectam consequi remis
sionis gratiam/ nam si dyna se cohibuisset/
si inter suos mansisset ab extraneis rap
tore violata non fuisset ¶ Utrum officium
milicie vel negociationis penitentiam impediat
R° officium milicie negociationis et
publicanorum qui scilicet exigunt publi
ca vectigalia habent peccatum annexum licet
quedam possunt exerceri sine peccato/ et quia
penitens debet occasiones peccati vitare
in satisfactionem laudabile est Si etiam
huiusmodi officia vitet/ non tamen est de
necessitate penitentie quia penitens non potest
omnes occasiones peccati vitare dum est
in hac vita Et ideo sufficiat quod peccatum
in his officiis vitare ut sicut secundum
consilium Joh bapte neminem concutiat
et stipendiis suis contentus exigat
existat/ et non utatur officio militari ad
ostentationem sed ad utilitatem ecclesie
et rei publice/ et ad exercitium virtutum/
et quod negociator ipse non habeat
ordinem que eum ab huiusmodi officiis prohibeat/
sicut clericis et monachis non licet nego
ciari/ quamvis eis liceat propria vendere
dis lxxxviii Conveniens etiam est
quod de tempore debito exerceatur non in festis
nec in tempore quo castitatem indiceat/ et
modus debitus servetur sicut ut sine
fraude fiat/ et secundum licitum contractum
usura/ publicanus aut ut de auctoritate
principis et causa communis utilitatis
sicut ad defensionem terre et non immode
rata recipiant theodorus thomas ¶ Obicit
aut contra predicta quia gregorius dicit
de pe dis v. falsas psa est penitentia cum
penitens ab officio curiali vel negoci
ali non recedit quod sine peccato illatur
agi prevalet Idem etiam videtur dicere gregorius
ibidem sicut falsas ¶ Sed hoc intelligendum
non quia sine peccato fieri non possit sed
quia frequenter implicant ad peccatum vel
possunt intelligi de sollempnibus peni
tentibus qui non debent post susceptam
sollempnem penitentiam secularem vivere
de pe dis v. Contrarium/ et xxi q. prima
illud vel planius qui iniunctum est eis
in penitentia tunc cum si recidivarent et
manifestum esset debent excommunicari de pe
dis v. de his hec Ray ¶ de hac materia
sicut de ludis et aliis huiusmodi plenius deter
minatum est supra in secundo capitulo li. ti. de
modestia secundum quod consistit in actioni
bus motibus corporis etc ¶ Tytulus

De duratione et iteratione penitentie

Deinde considerandum est de
duratione et iteratione penitentie Et circa
hoc queruntur plura sicut utrum de peccato
primam remissam tenetur homo amplius
penitere R° penitentia potest accipi prima que
est virtus vel prima que est sacramenti
dico ergo quod de peccato remisso primam
que est virtus tenetur homo sacramenti
penitentie suscipere si possit Sed accipiendo
penitere pro actu virtutis non tenetur
homo penitere de peccato primam remisso
et quidem quantum ad culpam et quantum
ad penam Similiter loquendo de
penitentia quantum dicit interiorem actu
virtutis in eo sicut quando de peccato suo
ex deliberatione recogitat tunc cum

illud detestari tenetur. Nos enim fideli-
ficat reparatum fedus dile amicicie
cum actus non displicet quido de hoc de
libeat quod uis ipsum et deum tamen
fuit inimicicie/ contricione tamen tenetur
habitualis penitere quia non pt homo
dimittere habitum penitencie nisi ruendo in
peccatum mortale/ debitum autem penitencie
aut deuotion actu in temporibus supra
dictis intelligi debet illud verbum hugo-
nis de sacramentis dist xiiij c. iij Cum
dicat ne tu habes semper penitere satis-
facere potes minus facere non potes
melius est ut plus facias quam
minus Et illud Augustini de penitencia dolor
in penitencia continue custodiatur Sicut
intelligende sunt plures auctoritates ad
hoc non quod quia homo de commi-
sis non potest esse certus de remissione pec-
catorum certitudine scientie quia nemo scit utrum
odio vel amore dignus sit Certum
ipso ideo sufficit certitudo probabilis
coniecturie ad hoc quod non opponat
se dispositum Si non vacavit actum
penitendi sicut angelus habet probabi-
lem coniecturam de remissione suorum pecca-
torum autem est probabilis coniectura
quando homo fecit quod in se est dolen-
do confitendo satisfaciendi tamen
di propositum habendo Sed Utrum
homo possit post veram penitenciam
peccare Videtur vera penitencia dicitur
duplex Uno modo vera dicitur quia verum
actum virtutis habet scilicet penitere
et ab hoc homo cadere pt propter
libertatem arbitrii quod in ista vita
semper est vertibile ideo pt peccari et
recuperari/ huius exemplum est in dauid/
Alio modo dicitur vera penitencia
que permanet in finem virtutis et

ab hanc cadere vel recedere non contin-
git quia postquam homo est in vita
eterna numquam cadere pt a bono contrario
aut hec quod in decretis de penitencia dist. iij
Contra dicit ysidorus Inanis
est penitencia quam sequens culpa co-
inquinat/ Intelligit quod est inanis
non quia caret fine proximo scilicet
remissione peccatorum sed quia caret
fine ultimo salutis vite eterne Utrum
Utrum penitencia possit reiterari Respondeo quod sic
et contrarium dicere est error pessimus
et crudelissimus quia diuine mie
viscera claudit/ quia tunc omnes
peccatores vel quasi omnes cogerent
desperare/ Secundum autem Augustinum in primo
primo libro retractationum xxiiij/ de quacumque
pessimo in hac vita constituto non
est desperandum/ Est etiam expresse
contra sacram scripturam ut patet adulterio et
in dauid qui primo peccauit homici-
dio/ et penituit/ postea peccauit
amplius numerando et penituit et utram-
que penitenciam deus acceptauit Sed
quare penitencia iterari pt/ baptismus
autem non Videtur Racio huius est tri-
plex/ Prima quia in penitencia non impri-
mitur caracter qui est indelebilis sicut
in baptismo/ Secunda est quia penitencia est contra
morbum iterabile scilicet peccatum actua-
le/ baptismus non non principaliter sed potius
est principaliter contra peccatum originale
quod non iteratur/ Tercia quia baptismus
totam efficaciam habet a passione
christi tantum semel facta/ Sed penitencia
requirit etiam actum nostrum ut dictum
est Qui est iterabilis/ Quarta quia
baptismus est regeneracio spiritualis penitencia
autem non sanacio/ semel autem
tantum generatur aliquid sed aliquid

plures parari pt. Secunda penitencia
no fit totalis purgacio scilicet culpa et
ab omni pena debita peccatis sicut per
baptismum. Et non valet sine tota pur-
gacio posset iterari daret hominibus
intencionem semper peccandi. Sed obici-
tur illud ~~aliud~~ Hebr. vi° Impossibile
est eos qui semel illuminati sunt et
prolapsi rursus renouari ad penitenciam
Respondeo loquitur de penitencia tamen baptismo non
de altera penitencia vel intelligit secundum
glo. ibidem Quod impossibile est eos
rursus renouari i. rebaptisari ad
penitenciam i. post penitenciam. Obicitur eciam
illud Gregorii facilitas venie incentiuum
tribuit delinquenti Respondeo licet deus
facile peccatum indulgeat quo ad cul-
pam non tamen quo ad penam. Facili-
tas aut venie quo ad penam prebet
intencionem delinquendi vel pt dici
quod licet quidam ex hoc sumant occa-
sionem delinquendi hoc tamen obstat
quod ex contrario sumerent occasionem
desperandi quod eciam esset peius. Obi-
citur eciam illud Origenis In gra-
uioribus criminibus tantum conceditur
semel penitencie locus Respondeo triplex est modus
sive genus penitencie. Est enim quedam
penitencia priuata que fit in secreto pro
peccatis occultis. Quedam publica
que fit in manifesto pro manifestis.
Quedam sollempnis que fit in capite
ieiunii extra ecclesiam pro horrendis.
Prima pt semper iterari ut ondit magister
sen. li° iiij° dis. xiiij multis auctoritatibus
et exemplis et indicat. Secunda de penitencia
dis. iij. Secunda eciam non ita frequenter
debet iterari. Tercia aut secundum anti-
quam consuetudinem non debet iterari secundum tamen
consuetudinem aliquarum ecclesiarum ite-
ratur etc. Sequitur de penitencia facta sine
finali. tytulus septimus.

Postea considerandum est de pe-
nitencia facta sive finali et
circa hoc queruntur plura scilicet
Utrum homo vere possit penitere in fine
vite sue. Respondeo quod sic. Deus enim nulli
negat graciam facienti quod in se est
ad suscipiendum eam. Ad faciendum aut
quod in se est duo requiruntur in peccatore
que diffiniunt et integrant penitenciam
scilicet dolor de preteritis peccatis et propo-
situm cauendi a futuris. Cum ergo
utrumque est vsus racionis in homine
possit hec ~~duo~~ facere pt quantum
in se est et a deo graciam comparare. Cum
aut non desit dei gracia se preparanti
pt graciam consequi pt ergo veram
et fructiferam penitenciam agere. Sic latro
in fine vite sue penituit Luce
xxiij° Et statim remissionem inuenit
~~ut~~ Ezech. xviij dicitur Inquacumque
hora ingemuerit peccator etc. Sed
obicitur illud Augustini Si vis agere
penitenciam quando peccare non potes
peccata te dimiserunt tu non illa
Respondeo dimittere peccata est duplex scilicet
vel quo ad affectum vel quo ad effectum
Quo ad affectum penitens in morte
peccata dimittit et hec ad veram pe-
nitenciam sufficit. Quo ad effectum
dimittitur ab eis. Intelligendum eciam
quod in illis verbis ondit Augustinus
Quod penitencia quam aliquis in
fine vite sue facit non est tuta signum
salutis licet possit esse efficax
ad salutem quia incertum est
quando aliquis de peccato quod iam facere
non pt peniteat scilicet utrum voluntatem
peccandi amisit sed manifestus

est de illo qui pt/ si peniteat qd
voluntate mutauit/ tn casu quodo
aliquis pccare no pt voluntate
mutare pt sit nolit qr plus voluit
etiam si posset illud ante dcm pr
vij. diuus et sanus confiteatur/ co
plus est quo ad salute/ pceptu
quo ad vitam. h pe. Vtus sera
pnia sit melior quam tempestiua
Rno primo melior e tempestiua
quia plus habet de voluntate
aliqua tempestiua et sicut tam
melius pnia age in sanitate co
suluit Augustinus Vtus penitentibus
in fine restet aliqua pena post
morte sz vtus qui decedit contritus
in purgatorio pena aliqua pati
tebit Rno dei iustitia exigit ut
pctum vel a deo vel ab homine puniatur
g° p no est sufficient pomitus
ab homine qui decedit ante con
pletam pniam punietur a deo/ aqu
de neglige[illegible] pnie dilate comod
repetaret vm Augustinus plus est pur
gandus igne purgatorii qui
in aliud seculum distulit fructu
confessionis pnie Si ergo obiciatur qd
pena purgatorii excedit pena
huius mundi sed pena ad quam ob
ligatur penitens post confessionem
et absolutionem no tanta quante
punit ulte alie pene huius mdi
g° talis in purgatorio puniretur
iniuste Rdhoc dicendum qr deus plus
requirit emendam quam penam
Ideo plus ponderat in penitente

quantitate virtutis qua ipa accipit
experimentum voluntate/ quam quantitate
mobilis quam accipit apua acbite
Sic apud deum plus ponderat
in valore modica pena plus volun
taria/ quam multa infitio que no
est ita voluntaria/ et ideo multo
pene pnia que est minor in arbitrio
succedit purgatoria que minor
est in valore/ unde apud deum plus
ponderat in valore et recompensatione
fiat hec vtus pe. sto. et Vtus Sequi
de partibus pnie. i. qui. tn. octauus

Deinde considerandum de ptibus
pnie et primo de ptibus eius
integralibus primo in qum 2° i spali
Circa primum plura queruntur Vtrum
ptes pnie congrue assignentur
contritio confessio satisfactio Rndeo
in sacramento pnie fit emenda
voluntaria et pnia iusticie Vnde
sit pnia iudicii voluntarie suscepti
ad similitudinem autem iudicium sponte
requiritur contritio quasi queda
citatio/ sequitur rei apud iudicium
spontanea confessio/ sub sequitur
emende arbitrio in ponte solutio
Ideo ad istum esse pnie sacrame
ti requiruntur h tria ut ptes in
tegrales essentiales vel in re vel
saltem in proposito de pe. dis. pa
perfecta Intelligendum tamen qd
satisfactio dicitur dupliciter vno mo
reconciliatio et sic quia omnes
ptes pnie ordinantur ad recon
ciliationem quelibet earum satisfactio
dici pt Alio modo solutio pene de
bite et hoc modo satisfactio
est pars pe una de pnia quem

assumpcio penitencie adimplecio pene iniuncte. Nichilominus tamen partibus eius aliis penitencie conveniunt racionibus satisfaccionis ut contricio in racione doloris contriti quod est quasi materia sensibilis, confessio racione exhibicionis hec bona. Verba absolucionis in sacramento sit principalior pars sacramenti penitencie quam contricio cordis. Videtur in sacramento est pars ista principalior principaliter quia correspondet ad sacramentum principale effectum. Principalior autem effectus sacramentorum

leg. nove legis est sanctificare quam satisfaccionem signare. Illa ergo pars sacramenti penitencie est principalior que magis ex vi sacramenti cooperatur ad remissionem culpe et pene eterne que remittuntur per graciam sanctificantem. Contricio autem non tantum cooperatur ad remissionem culpe ex vi sacramenti sed eciam in quantum est actus virtutis vel efficax disposicio ad virtutem. Dico ergo quod si comparatur contricio cum utraque in sua convenienti ad absolucionem principalius cooperatur ad remissionem culpe quam absolucio. Si autem consideretur illud ad quod cooperatur contricio ex vi sacramenti tantum, tunc dico quod non ita principaliter cooperatur ad remissionem culpe sicut absolucio sacerdotis. Cum enim sacerdos sit Christi vicarius principalius eius assistit verbis suis in quibus absolucio consistit verbis sanctificantibus quam partibus sacramenti que sunt ex parte penitentis. Quantum autem ad actum significandi principalior est absolucio quam contricio. Est sensibilius et magis proprie significat peccati remissionem quam ipsa contricio que ita sensibiliter non signat nisi in quantum manifestatur in confessione oris et satisfaccione operis predictam

autem comparacionem non intelligo in efficiendo graciam sed in disponendo ad eius susceptionem.

Sequitur de partibus penitencie in speciali et de contricione. q.

Postea considerandum de partibus penitencie in speciali. Et primo de contricione de qua primo queritur quid sit. Secundo circa quid debet esse. Tercio quanta esse debet. Quarto de eius duracione. Quinto de eius effectu. Circa primum sciendum quod secundum magistros contricio est dolor voluntarie assumptus pro peccatis cum proposito confitendi et satisfaciendi. Ad cuius evidenciam sciendum quod sicut in materialibus durum dicitur quod non cedit tactui et secundum philosophum in methaphisica hoc frangi dicitur quod per aliquod fortius agens in partes magnas dividitur. Conteri vero quod in partes minimas redigitur et quasi comminuatur. Ita metaphorice homo durus dicitur quod divine inspiracioni quasi manui se tangenti non cedit sed obviat, id est durum in affectu peccati moratur. Frangitur autem quando aliquo respectu incipit licet non totaliter conteratur. Conteritur non quando affectus peccati secundum omnem sui partem in eo totaliter destruitur, et hoc fit quando voluntas propter se ab affectu peccati resilit. Unde talis resilicio est quidam dolor. Ideo per dolorem tamquam per genus essencialiter diffinitur. Et quia non omnis dolor, puta dolor naturalis, est voluntarius, unde nec meritorius, ideo voluntarie assumptus per differenciam ponente in genere morali additur. Et quia dolor voluntarius esse potest de bono alieno et sic esset malus non meritorius, ideo materia specificans scilicet de peccato per differenciam ultimam apponitur. Sic ergo contricio ut est actus virtutis diffinitur. Sed ut est pars sacramenti oportet aliquid addi.

contricio appellatur et quare talis resilicio

inordinacione ad alias partes Et ideo
additur cum proposito confitendi et
satisfaciendi Tercio sciendum eciam quod in contri-
cione sunt tria Primum est quod con-
teritur et hoc est cor quod quasi ad
literam totum teritur et scinditur pre
nimia angustia dolore ira et in-
dignacione quam concepit contra
peccata Johel ii° Scindite corda vestra
vel eciam illud quod conteritur sunt
peccata que dolore illo conteruntur
id est de corde i. simul et totaliter teruntur
Secundum quo conteritur et hoc est duplex
mola una superius superior elevans
scilicet spes venie veniens ex conside-
racione divine ^ diuine alta est de ortum
deprimens scilicet timor pene veniens
ex consideracione divine iusticie
Tercium est ad quid conteritur quia ut
molestat Cor enim durum male habet in
novissimo etc vel melius ut peccati delecta-
cio totaliter effundatur Ideo dicitur
contricio non fractio Sicut enim super-
dam quia fractio est in partes magnas
et tunc non remanet sapor neque
odor Sic peccata non adhuc conteruntur ut
simul et totaliter dissipantur secundum bonaventuram
Differunt autem contricio et atricio secundum thomam
in iiii quia attricio dicit accessum
ad perfectam contricionem Unde in corpora-
libus dicuntur attrita que sunt ali-
qualiter diminuta vel comminuta et
non perfecte Contricio vero dicitur quando
partes omnes sunt simul trite per divisionem
usque ad minima Et ideo atricio
in spiritualibus signat quandam dispo-
sicionem de peccatis commissis sed non per-
fectam Contricio non disciplinam ^ totto
perfectam Utrum attricio fiat contricio
potest dupliciter sumi uno modo pactu
pure elicito a virtute pure caritate
et tunc remanet sapor sed contricio est in partes mini-
mas

formata Alio modo pro formato actu
penitendi elicito mediante aliquo
habitu prius vel aprima informi que
postea caritate formatur illo adhuc
durante primo modo loquendo de
contricione attricio non potest fieri contricio
quia idem actus in numero non potest elici
a prima informi et post hoc elici a
penitencia formata quia voluntas
movens ut informis ~~et post hoc~~
~~elici a prima formata quia voluntas~~
~~movens ut informis~~ et post hoc
movens ut formata necessario tenet
duos motores a quibus non potest esse
idem motus in numero Preterea ~~autem~~ actus
elicitus a prima informi est ordine
nature prius quam prima illa
sit formata Secundo loquendo de attricione
attricio potest fieri contricio quia licet
motus voluntatis sit simplex et in
instanti quantum ad suum esse potest tamen
tamen diu manere idem in numero quousque
prima a qua elicitus est taliter for-
matur per cuius formacionem actus ille
efficitur contricio qui antea elicitus fuit
a prima existente informi Et Ricardus
Utrum attricionem faciens quod in se
est necessarium sit fieri contricionem Videtur
attricionem fieri contricionem secundum quod
contricio accipitur pro actu pure elicito
a virtute pure caritate formata non
est necessarium sed impossibile sicut videri
potest ex questione precedenti Si autem
accipiatur contricio pro actu pure elici-
to a prima informi que postea ca-
ritate formatur illo actu adhuc
durante sit licet attricionem possibile
sit fieri contricionem non tamen est necessarium
possibile enim est quod attricio faciens
quod in se est prius ordine nature
desinat esse quam deus tali graciam
infundat quia quandoque eam infundit

moventem ut forma ... [illegible] ... in ...

formata contra ordine
nature posterior actus at
elicitus a prima

ipsi voluntati tempore ad aliquem alium
bonum actum qui non est attricio nisi
forte implicite Sed facienti quod in se
est est necessarium aliquo modo dare gratiam adeo
gratiam facientem non necessitate coactio-
nis vel commutabilitatis et absolute sed
necessitate immutabilitatis ex presupposicione
ordinacionis sue que immutabiliter
et libere ordinavit se daturum gratiam
omni penitenti et quod in se est
facienti Et hec sic
.Arti 3. Sequitur inde de-
ctio secundum quanta debet esse contricio
nam primum scilicet de eo quid sive de quibus
debet esse contricio patet per ea
que dicta sunt supra ubi de quibus
debet primo agi Circa non quanti-
tatem contricionis queruntur plura Primo
utrum dolor contricionis debeat esse
non tantum intellectualis sed etiam
sensualis Videtur quod sic Dicit Crisostomus
Sicut quod ex peccatis causas nascitur
peccatum dissolvitur Cum ergo peccatum per
actum voluntatis possit sufficienter
sufficienter
nasci per actum voluntatis tantum
apte etiam cum gratia adest potest dissolvi
Deus enim non requirit ab homine nisi
quod est in eius potestate Cum ergo
habere dolorem voluntarium scilicet displi-
centiam peccati semper sit in hominis pote-
state habere non dolorem sensibilem non
semper ideo deus non requirit dolorem
sensibilem de contricionis necessitate
sed de eius perfectione prout deum sanat
contritos corde eos Sed contra hoc
videtur esse quod dicit Augustinus
scilicet sciat se culpabilem dominum qui de-
flet dampna ~~corporis~~ temporis ~~al temporis~~
doloris
et mortem amici et mortem peccati
non ondit in lacrimis Responsio hic culpabilis
non significat ibi culpam sed disposicionem
ad culpam vel sic dicit Augustinus
quod talis debet esse se culpabilem

reputare vel sciat sciat se culpabilem dominum
etiam si contingat exteriores lacrimas
defectus ex defectu doloris ut homo
minus doleat de peccato quam de temporali
dampno Sed quia habundancia do-
loris lacrimas excitat prout calorem
excitatum quia etiam homo se con-
tinet ut tantum coram deo dole-
at quia etiam ex dulcia complexionis
vel ex prietate capitis est quod homo
non potest corporaliter flere pro peccatis et si flet
pro morte amici quia ille dolor est
magis sensibilis et ideo vicior ad re-
solvendum corpus in lacrimas Obicitur
etiam illud Gregorii nimis durus est
qui dolorem peccati lacrimis non declarat
Responsio illa nimietas non importat excessum
qui sit culpabilis sed est disposicio
ad culpam et resolui debet nimis id est valde
de hoc pre Circa contricio sit maior do-
lor qui possit esse in natura Videtur quod
in contricione est duplex dolor unus
in voluntate qui est essencialiter contricio
que nichil aliud est quam displicen-
informis
cia peccati preteriti que quidem si sit est
attricio si sit formata est contricio
sed non formatur dolor qui in se sit ma-
xima in comparacione aliorum dolorum Et
talis dolor in contricione excedit alios
dolores quia quantum aliquid placet
tantum eius contrarium displicet Finis
autem super omnia placet cum omnia
propter ipsum desiderentur Et ideo peccatum
quod a fine ultimo avertit super omnia
displicere debet Unde Jeremias vi luctum
unigeniti fac tibi Ubi glossa docet
penitentem quid facere debet nichil
enim dolencius unigeniti morte
Unde oportet quod iste dolor sit maxi-
mus secundum in comparacione aliorum dolorum

non tamen oportet quod sit maximus in specie
doloris huius. Sicut quibus amor caritatis
est maximus in genere sed non in sua specie.
Alius dolor est in parte sensitiva qui
causatur ex primo dolore vel contritione
nature secundum quod vires ~~exteriores alias~~
inferiores sequuntur motum superiorum /
vel ex electione secundum quod homo penitens
in se ipso habet dolorem et excitat
eum ~~tam~~ ut debeat de peccatis et iste
tercio modo oportet quod sit maximus dolorum /
nam primo modo non oportet quia vires inferiores
vehementius moventur ab obiectis propriis
quam ex redundancia virium superiorum /
et ideo quanto operacio virium superiorum
propinquior est obiectis inferiorum /
tanto magis sequuntur motum earum
Et ideo maior dolor est in sensitiva
parte ex lesione sensibili quam sit in
parte qui redundat in ipsam ex racione Similiter
qui redundat ex racione
maior est qui redundat ex racione
de corporalibus deliberanti / quam qui
redundat ex racione spiritualia conside-
ranti / Unde dolor in sensitiva ex dis-
plicencia racionis proveniens de peccato /
non est maior aliis doloribus qui
sunt in ipsa, et similiter nec dolor qui
est voluntarie assumptus tum quia
non obedit vis inferior superiori ad
nutum ut tanta passio sequatur /
tum eciam quia passiones a racione
assumuntur in actibus virtutum secundum
quandam mensuram quam quandoque
dolor qui est sine virtute non servat
sed excedit H Tho. Cetera possit esse
dolor nimis magnus in contricione
Respondeo in actu penitendi duplex est dolor
unus est racionalis sive / et hic est
in voluntate racionali / est enim quedam
voluntas displicencia qua sibi

in inferiori appetitu quid ordinat superior /

displicet peccatum inquantum est transgres-
sio legis divine Et quia hec dis-
plicencia directe causatur ex cari-
tativa dei dilectione que nimis in-
tendi non potest / ideo hec displicencia
non potest esse nimis magna Est ali-
us dolor non essencialis sive / et
hic est duplex unus ~~interior alius~~
in corpore quo homo corpus suum
affligit propter peccata sua et hic dolor
posset esse nimis magnus quia
cum tali temperamento debet homo
corpus suum affligere ut non intimat
naturam Unde Apostolus Ro xii Raciona-
le obsequium vestrum Est alius dolor
interior qui est passio appetitus sen-
sitivi Et hic duplex Cuiusque enim causatur
talis dolor ex consideracione amissio-
nis cuiusdam honestatis seu glorie propter
attilibus sicut est dolor quiquis qui est
in mulieribus ex hoc quod amiserunt sui
corporis integritatem et talis dolor
posset esse nimis magnus Cuiusque
causatur directe per quandam redundan-
ciam ex displicencia voluntatis qua sibi
displicet peccatum inquantum est legis
divine transgressio / et sic ad hunc dicunt
quidam quod dolor posset esse nimis
magnus quia passio est virtus moralis
Et ideo corrumpi potest per superhabundanciam
et defectum et hec videtur sentencia Tho. /
Alii videntur quod hic dolor non posset
esse nimis magnus quia si non possit
esse excessus in causa non potest esse
excessus in effectu / huius autem doloris
causa est supradicta displicencia peccati
de qua concessum est quod non possit
esse nimis magna Unde si penitens
ex vehementissimo dei amore tam ve-
hementer dolet de suo peccato quod ex
hoc causaretur in appetitu sensitivo

tam vehemens dolor ex suo peccato quod quod corrumperet armoniam corporis adiutam non esset excessus in genere moris nec perfectionem virtutis derogans sed concordans, nisi forte hominis voluntas dicte contritione fieretur ad procurandum talem passionem ad hoc ut ipse moreretur, et sic credo quod intelligunt illi qui dicunt quod in dolore qui est in appetitu sensitivo potest esse excessus et huius opinionis est Richardus. Non autem obstat per Anselmum dicentem ut sic impinguetur viscera anime mee ut medulle corporis mei consumantur, quia ipse desiderabat ex pinguedine devotionis medullas corporales consumari non quo ad substantiam corporalem vel saciationem; medullas vocat vulnera caritatis, quia anima languet ex absentia Christi.

(Sed quo ad concupiscentiam corporalem)

Non obstat etiam quia ~~culpa~~ cum innocentis penam in inferno non sentiret et peccator in paradiso dei se dignum oculos erigere plorando ~~quia~~ licet autem se cognosceret esse dignum amissione oculorum quia quilibet peccator est dignus non tantum eterna morte sed etiam temporali, non tamen volebat oculos sibi ~~eruere~~ cecare.

Utrum contritus debet malle in inferno esse quam peccare. Quod sic dicit Anselmus libro de similitudinibus quod anima debet magis eligere esse in inferno sine culpa quam in paradiso cum culpa.

(moriri vel de gloria non gaudeat)

Respondeo secundum Thomam in quodlibeto quod de hoc contritus tenetur in generali malle pati quantamcumque penam quam peccare, quia contritio non est sine caritate. Ex caritate autem homo plus diligit deum quam seipsum. Peccare non est facere contra deum, pati autem non est aliquid pati contra seipsum. Unde caritas requirit ut quelibet pena preeligatur culpe, sed non tenetur in speciali penam hanc vel illam preeligere. Unus stultus ageret si quis se vel alium super hoc sollicitaret, quia prior in temptationem incideret et occasionem peccandi daret, quia terribilia considerata impetuosius magis terrent.

Sequitur videre de quanto sive de tempore et duratione contritionis et circa hoc queruntur plura. Utrum contritio de peccatis semper sit necessaria. Respondeo: sic in habitu ratione displicentie peccati, non autem est necessaria semper in actu, unde tenetur homo semper in aliquo quod fecit detestari. Sed quod contritio talis est preceptum affirmativum quod semper obligat sed non ad semper, ideo tenetur contritus semper sed non ad semper, sed in tempore. Sicut etiam de actu penitendi intelligendum est super ti de prime duratione q. p. a. Et sicut dicit Hugo de sancto victore: Quod deus absolvens hominem a pena eterna et culpa ligat eum vinculo perpetue detestationis peccati. Sic etiam dicit Augustinus libro de penitentia: Quod ubi dolor finitur nichil de venia relinquitur.

Secundus autem est de quantitate que attenditur secundum penam taxatam que iniungitur de peccatis. Et ideo sicut diu habet eum pena proprie proportionatur culpe propter conversionem ex qua habet finitatem. Sed dolor contritionis respondet culpe respectu aversionis ex qua habet infinitatem. Et ideo contritio vera semper manere debet ratione, non gemitus vel planctus vel doloris sensibilis non est necessaria maxime vir perfectus qui audivit vocem interiorem quod audivit Magdalena: Dimittuntur tibi peccata tua. Sicut dicit B. in cantica in principio, sed ultimus ponit et dicit meditationem suam ad dulcedinem patrie proprie contrite dante

non sunt statim sanum consilium est peccata
sua ante oculos cordis ad dolorem
et gemitum revocare secundum bonaventuram ¶ Utrum
dolor contricionis interrumpatur uicio per
gaudium Respondeo quod non / cum non sunt decod
secundum decursus dolor enim qui est in prima
est de peccato commisso / unde simul cum
hoc esse non potest gaudium decod / sed
potest esse gaudium de spe venie quam
concipit per dolorem / vel hoc quod in
habendo dolorem de peccatis commissis
facit quod debet / et ideo detestacio
peccati commissi que est causa doloris
et voluntas que est causa gaudii
sunt simul / volens enim detestatur /
et quia verum est racio alterius Ideo
ita sunt contrarii potest adversus in quantum
contrariis quodammodo sit unum / et sic non
oportet quod dolor contricionis interrum-
patur per gaudium illud / propter quod dicit
Augustinus penitens semper de peccato
doleat et de dolore semper gaudeat
sicut enim dicit Bernardus vel absinthio
admiscendum est ¶ Utrum necesse est sic
habere pudorem de peccato commisso sicut
et dolorem Respondeo non / nam erubescen-
cia respicit peccatum solum in quantum
habet turpitudinem et sic postquam
peccatum est quantum ad culpam remissum
non manet pudoris locus dicit
enim Ambrosius non habet quod erubescat
cum peccatum commissum est / manet
autem dolori locus / quia non solum
est de culpa in quantum habet tur-
pitudinem sed in quantum habet nocumentum
annexum secundum Thomam ¶ Utrum post istam
vitam aliquis de peccatis conteratur Respondeo
non / nam in contricione tria sunt con-
sideranda scilicet / eius genus
quod est dolor / eius forma que
est actus virtutis gracia informatus
et eius efficacia quia est actus
meritorius et satisfacientalis et quo-
damodo satisfactorius ¶ Post igitur
hanc vitam anime que sunt beate
contricionem non possunt habere / quia ca-
rent dolore propter gaudii plenitu-
dinem / anime que non sunt in inferno ca-
rent contricione / et si dolorem habe-
ant / deficit tamen eis gracia doloris
informans / anime que non sunt in purga-
torio habent dolorem gracia informatum
sed non meritorium / quia non sunt in
statu merendi / propter hoc autem vita eterna
circa predicta invenire possunt secundum Thomam
¶ Sequitur videre deinde scilicet de effectu
contricionis et circa hoc queruntur
plura scilicet utrum contricio sit causa
remissionis peccati Respondeo quod sic causa
in quantum saltem meritoria / et potest redu-
ci ad causam efficientem secundum Richardum
unde super illud psalmi / Sacrificium deo
spiritus contribulatus cordis contricio est
sacrificium in quo peccata solvuntur ¶ Utrum
contricio possit totaliter tollere reatum
pene Respondeo intencio contricionis potest
duplex sumi uno modo ex parte caritatis
que displicenciam causat / et sic
contingit tantum intendi caritatem
in actu / quod contricio sequens mere-
bitur non tantum culpe amocionem /
sed etiam absolucionem ab omni pena /
alio modo ex parte doloris sensibilis
quem voluntas in contricione excitat /
et quia illa quedam pena est / tam
potest intendi quod sufficiat ad dele-
cionem pene et culpe exemplum est
in latrone Luce xxiii Inchilonnig
tamen quia non potest esse aliquis
certus quod contricio sua sufficiat
ad delecionem pene et culpe tenetur

Artic. 9 q.

confiteri et satisfacere inquantum cum
contricio vera non fuit nisi confitendi
propositum habuit annexum quod si
duci ad effectum etiam si esset ita
quod sufficeret ad delecionem totius pe-
ne non propter remedium sed propter pre-
ceptum de confessione datum ¶ Ter-
cio utrum pro quantumcumque magno peccato sufficiat
quantumcumque parva contricio Videtur quod
sic quia cum contricio dicat actum
penitendi caritate formatum et
quantumcumque modica caritas sufficiat
ad remocionem quantorumcumque et quorum-
cumque magnorum peccatorum mortalium quan-
tumcumque parva contricio sufficiat pro quan-
tumcumque magno peccato non sic dicendum
est de attricione Cum enim recogitantur
peccata in speciali utique est maior attricio
de maiori peccato quam de minori et
quamvis in penitendo de omnibus simul
non sit utique displicencia in actu
maior de uno quam de alio utique
est tamen in habitu Unde pro quantumcumque
magno peccato quantumcumque parva attricio
non formatur gratia delere tamen
per quamcumque gratiam de attricione si for-
maretur hic Richardus ¶ Utrum sola contricio
cordis sine confessione sufficiat
ad delendum omnia peccata Respondeo hic quod
tractatur de pe. dis. pa. Et ponuntur
de ipsa plures opiniones ibidem in glo.
et etiam Raymundus et Goff. de quibus
ad presens obmissis finaliter est tenendum
quod sola contricio cordis sine confessione
in re delet omnia peccata dummodo
sit cum proposito confitendi et sa-
tisfaciendi implicite vel explicite
alias non esset contricio vera Unde
Augustinus et habetur in dictando magna
pietas dei ut ad solam promissionem
peccata dimittat non dum punciat

ore et tamen iam deus audit in
corde hoc fuit signatum in lazaro
quem dominus prius suscitavit quam
a discipulis solveretur Et in decem
leprosis qui in via antequam ad presbite-
ros venissent mundati sunt et psalmista
dixi i. finaliter in animo meo proposui con-
fitebor adversum me iniusticiam meam
domino et tu remisisti iniquitatem peccati
mei aliter autem sola contricio non de-
let peccata mortalia scilicet nisi confessio
habeatur in re aut proposito explicite
vel implicite et sic debet intelligi
illud quod dicitur in eadem dis. ca. in
p. omnibus illus ante confessionem
oris et satisfactionem operis peccati ab-
olet culpam etc. ¶ Sequitur de confessione
et de eius institucione ty. de terminus.
Consequenter considerandum
de confessione Et primo quid
est confessio 2o de eius
institucione et utilitate Circa
primum queruntur plura scilicet quid
confessio secundum diffinicionem Respondeo secundum
Augustinum Est per quam morbus latens
spe venie aperitur Ad cuius evden-
ciam sciendum Quod confessio fit
triplex aut in foro consciencie coram
deo aut in foro penitencie coram dei vica-
rio aut in foro contencioso coram
iudice In prima peccatum non aperitur
quia apertum erat In ultima non
aperitur in spe venie In media non
peccatum latens venie spe aperitur Unde
confessio sacramentalis cognite
describitur ibi penitenciam que est
peccatum et pactum qui est aperte
¶ Utrum confessio sit virtus Videtur
Confessio peccati de se dicta non dicit
actum virtutis sed confessio facta
ut debet et quo et cui debet no-
minat actum virtutis Et licet confessio

sicut contro

veritas ptineat absolute ad vtutem
vitatis scdm tame qd addit ali
qua spalis racio boni ad alia vtute
incipit ptine Et ideo dicit phus
4 ethi Confessio que fit in indiciis
no ptinet ad veritate sed magis
ad iusticiam Et simil Confessio
beneficiorum dei in laude diuina no p
tinet ad vitate vel vtute vitatis
sed ad vtutem latrie/ita et confessio
peccatorum ad remissionem eorum consequn
dam no ptinet elicitiue ad vtute
vitatis ut quidam dicunt sed ad vtutem
pnie Imperatiue tame ad vitatis
pnie pt scdm q insime
vtutes ptine pt scdm q infime
vitatis vtutum trahi pt actus
confessionis h tho Vtrum confessio
et pnia ptineant ad eundem articu
lum fidei Ro no Confessio eni que
magis expresse venie procedit magis
innititur articulo de vita eterna q
respicit spes quam articulo de iu
dicio qui respicit timor/pnia no
econuerso se habet rone contricionis
scdm tho Circa 2m queritur
a quo fuerit instituta confessio
et vtrum sit precepta Ro scd Bo
in iiiio sen dis xvii Quod con
fessio talis qualis nunc e i eccia
no est ex precepto legis nature
alias ad eam fuissent obligati
homines p statu cuiuscunqz le. q
est falsum/quia nec obligantur
in lege scripta/dicunt aut quidam
Quod confessio no cadit nisi sb
precepto ecclie/Sed contra hoc
est q no inuenitur vbi hoc ab

ecclia precipiatur/quido aut hec fuit
reperitur preceptum de confessione ob
ligatorium Si eni allegetur illud c
de pen et remis omis illud cap e
in nouem 3/aliqua plurima p annos 100
fuit Augustinus qui vltimum confessionem
esse necessariam predicauit ut patet in
libro de vera et falsa pnia Eius et
auctores aliqui ponunt de pe dis
insertus tam oppionis videtur esse
glosator de pe dis v/in principio
Super hoc tamen no allegat aliquem
textum Et ideo m' racionabilius dicit/q
2m hec pr no tenentur confiteri/nec
etiam infideles tenentur pnia eorum
v. ex d in decretis est qui forte sit
meditare/videtur ergo racionabilius
dice quod confessio cadit sub pre
pto dei positiuo/et certum est qd
super hoc no traditur aliquid d
in be. le. Si aut aliquo in euangelio
traditur illud videtur esse illud
Joh xxo Accipite spm s. quorum re
Contra hoc arguitur sic hec ptas
remittendi pcta data est aplis
et in eis omnibus psbiteris et certum
est q no principaliter/quia hec e primum
dei/ergo instialiter et arbitratorie/
sed no possunt arbitrari i causa
ignota/ergo manifestanda est eis
causa iniqua deinde arbitrare h
aut manifestacio est confessio
igitur ex hac collone ptatis arbi
trarie facta psbiteris/obligatur pcto
res ad accusand se eis tamquam
arbitris/quod est confiteri/quod
aut ad hec teneantur/declaratur sic
Quicunqz accipit primam graciam
tenetur ex necessitate precepti scilicet
diliges dnm deum tuum ex agere

contutum est ipse ad recuperationem eius
et virtute etiam illius precepti di-
liges te ipsum / sed iste peccator peccato
mortali gratiam perditam amisit et potest
eam recuperare / ab hoc arbitrio
suscipiendo sacramentum penitentie Jo(hannis)
xx° Quorum remiseritis etc. conclu-
ditur necessitas precepti confessionis
ex hoc verbo scilicet quorum remiseritis / et
illo precepto similiter mittitur Si dicitur
quod propter hoc non probatur quod hec via
sit precisa ad recuperandam gratiam
arguitur quod ymo sic Quilibet tenetur recu-
perare gratiam perditam faciliorem
et tutiorem alias videtur contemp-
nere propriam salutem / Sed hec via est
facilior et tutior scilicet recuperandi
per sacramentum penitentie / quia hic non
requiritur aliud nisi quod homo
non ponat obicem gratie quod est
multo minus quam attricionem habere
que permodicum mitti decognitio suf-
ficiat ad iustificacionem / potest etiam aliquis
esse tutior quod non ponat obicem
scilicet actualiter peccando quam quod
habeat talem attricionem ergo quilibet
tenetur ad hanc viam / Dicunt autem
aliqui quod preceptum hoc scilicet
de confessione habetur ex verbis apostoli
Jaco(bi) v Confitemini etc. Sed hoc non
videtur / quia cum confitemini alterutrum
non magis dicit confitendum esse
presbitero quam alio Subdit etiam
statim Et orate pro invicem ubi
nullus diceret eum instituisse vel
promulgasse sacramentum penitentie nec
preceptum divinum / sed intendit ibi
primum persuadere ut simus humiles
scilicet nos apud proximos peccatores

confitendo // Sed precedit ut simus
caritativi scilicet pro nobis invicem oran-
do Tenendum est igitur quod hoc
preceptum est divinum divino precepto
promulgatum ut supra declaratum
est / et si illud non sufficiat dicitur quod
est divinum divino promulgato per Christum
discipulis et per discipulos ecclesie sine omni
scriptura / sicut multa alia tenet
ecclesia per alios promulgata ex dete-
mis. Cum marthe hec et plura di-
cebat maria optime tradit Scotus
in 4 sententiarum dis(tinctione) xvii Sic ergo patet
institucio confessionis et necessitas
eius Sed esto quod aliquis contritus
et nil cogitat de confessione / con-
stat quod habet gratiam et non obmit-
tit ex contemptu si ergo non tacet
gratiam quia non mittitur venit contemptus
ergo quamdiu non cogitat de
confessione non peccat / esto ergo quod sic
moriatur constat quod salvatur sine
confessione etc. Secundo quod talis non
cogitet de confessione potest esse propter
duo / propter omnino esse propter intensionem
doloris et tunc quia deus cor
eius occupat / si non fuit mora
superflua nec in dilatione aliqua ex-
cusatur quod deus absolvit et pro se computat
voluntate / et computatur iste cum
illis qui excusantur propter impossibili-
tatem habentes in sacramento confessionis
devocionem / potest etiam hoc esse propter
occupationem superflue sollicitudinis
circa alia et tunc non excusatur
maxime si locum et tempus ha-
beat confitendi ymo propter peccatum
obmissionis reputabitur reus
mortis maxime si non fuit

preventus morte quia tunc posset
et debet recogitare et petere sacra-
mentum ecclesie secundum bon. Utrum infide-
les teneantur ad confessionem. Videtur
enim quod non quia dictum capitulum omnis
solum de fidelibus loquitur. Omnis
inquid utriusque sexus fidelis. Pro
quod tam fideles quam infideles
teneantur confiteri inquantum est pre-
ceptum dei quod deus dedit qui po-
testatis habet plenitudinem super
omnia. Si autem non esset preceptum
nisi ecclesie non tenetur confiteri
~~inquantum est~~ ad eius observanciam
illi qui non sunt baptizati quia ut
ostium est supra de confirmacione questio
Utrum episcopi degradati possunt con-
firmare vicario christi non sunt co-
cessa dicte potestas super omnes qui non
susceperunt baptismi que est ianua
qua ad ecclesiam intratur militan-
tem secundum Rich. et conveniunt cum dictis
Scoti supra in prima questione
huius articuli. Utrum pueri teneantur
confiteri. Pro quod sic scilicet pueri qui
ad annos discrecionis pervenerunt
ut patet in dicto capitulo omnis et post
annos discrecionis secundum glo. ibidem
intelligitur tempus quo homo ca-
pax est doli sive secundum hosti. tempus
in quo discernit inter bonum et malum
quia tunc peccare potest quod accelera-
tionis in uno quam in alio. Utrum
habentes tantum venialia teneantur
confiteri. Pro tenentur confiteri
secundum aliquos non quidem ex vi sacra-
menti sed ex vi statuti ecclesiastici
quando non habet mortalia que confi-
teatur. Aliqui tamen dicunt quod tales
non teneantur confiteri etiam ex vi sta-
tuti ecclesiastici quia statutum ecclesie non
obligat non habentes peccata mortalia
quod videtur ex hoc quod dicitur debet omnia
peccata confiteri quod de venialibus non
potest confiteri intelligi quia nullus
omnia venialia potest confiteri. Et secundum
hoc non habens mortalia non tenetur
ad confessionem sed sufficit ei ad
implendum sacramentum preceptum ecclesie
ut se presbitero representet et ondat
absque consciencia mortalis peccati se esse ut
ad communionem recipi possit et hoc ei
pro confessione reputatur. Cadit enim
magis sub precepto taxacio temporis
quam actus confessionis sive sine
sunt bon. Rich. Tho. et pe. dicentes
quod summa summa est securior. Scotus
enim est de sive et reprobat primam
et de hoc dicitur eciam infra ti. de
obo confessionis quod utrum teneantur
venialia confiteri. Sed nunquam ille
qui non habet remorsum de aliquo
peccato eciam veniali teneretur confiteri
secundum primam duarum opinionum predictarum.
Videtur bon. quod credit impossibile secundum
statum viatoris quod aliquis die
vel septimana et [illegible] magis
anno transeat sine remorsu venialis
et vix credit bon. hoc fuisse nisi in aliquo
in christo et eius matre. Et non quilibet
vel habet consciam vel habere debet
vel in omni hora petere dimitte nobis
etc. Si tamen esset aliquis qui
haberet superhabundantem graciam credo
sufficeret se dicere nullum peccatum com-
misisse quod faciat postquam confessus

est licitum / uel pt dici q talis non
tenetur ad illud mandatu quia
solum pctoribz et viatoribz e dati
talis aut iam bitat in celis qr hec
no pt qvenire bonu nisi qsilegio
spali / et statuta no se qtendunt
nisi ad ea que iure qm eueniut /
xv q ij due st ubi dicitur
q qui lege priuata duat nulla racio
qxigit ut a lege publica astringat
Si uo no sciret remorsum pp ter
ignoranciam uel negligencia uo
qparaetur a mandatu h bon Se
cunt bta hoc dicit q simplr minores
a mortli et venali tenet simplr
no qfiteri unde si bta virgo fuisset
qfessa bto petro post ascensione
xpi tota ds peccasset / sz si sit minores
tm a mortli pt cofiteri venalia
et no qfiteri mortlia Utrs ppa
teneat confiteri / videtur q non
quia confessio debet fieri iudici
in quolz foro ppa supise nllm het
iudicem Rndeo ppus iudice het
xpm cui debet ppm vicarium con
fiteri / qm licet eo sit inferior in
quantum platus / e tamen eo superior
inquantum est pctor et ipse dei
minister h Scot / licet eci vnus
pp no heat imperiu in pdecessore
sum / tamen deus qui imperii super
eos qui precepit implicite qfessiones
esse pbitero faciendam ut uisum
est / et tunc hmoi tenet obseruare
no ipm sedm statuta ordina
tas a concilio generali tenet de co
gruitate xxv q j ... iusticie
ubi sic dicit iusticie ac racionis

hmoi preceptu de mane obseruare

ordo suadet ut qui a predecessoribus
deperierat mandata sua seruare
pdecessores sui statuta custodiat
h Rich Utrs posset cum aliquo
dispensari ne cofiteat homo pcta
Respondeo no / minister cum ecte in
stitunt in eclia diuinis fundata
et ideo institucio eclie presupponi
ad opam ministros sicut opus ara
tionis ad opus nature Et quia
eclia est fundata in fide et sa
cramentis Ideo ad eclie ministros
nouos articulos fidei edere aut
editos remouere aut noua sacrame
ta instituere aut instituta remouere
no ptinet / sed hec est ptas qxcelle
tissime que soli xpo debet qui
eclie est fundamentu Et ideo
sicut ppa no pt dispensare ut
aliquis sine baptismo saluet ita
nec q saluet sine confessione sedm qd
obligat qm sacramenta / pt tamen
dispensare sedm quod obligat
de precepto eclie ut possit aliqs
diu ans confessionem differre q sit
ab ecclia institutu h Tho Sequit
de tempe qfessionis ty. undecimus

Deinde considerandum e
de tempe confessionis scz
an quilibet teneat statim
confiteri postquam peccauit Rndeo
q de confessione possumus loqui dupr
vnomodo quantum ad cofitendi
ppositum et sic concedunt omnes
q tenet tunc confiteri quido te
conti Conti aut tenet qui suos
pctores het memoria et tunc tenet
etiam pdictomodo confiteri saltem
quantum ad ppositum et precipue

tum in periculo mortis existit aut in ali-
quo articulo in quo sine peccati remis-
sione oporteat peccatum. cum in tali ca-
su teneatur celebrare si desit copia
sacerdotis saltem tenetur conteri et habere
propositum confitendi. Alius casus
ad confessionis actum et sic est dis-
tinguendum quia aliqui obligantur tan-
tum ad confessionem ex statuto ecclesie ut
habentes tantum venialia et hii non
tenentur statim confiteri sed differre
possunt usque ad pascha quia illa
decretalis omnis utriusque non obligat ad
cetera quam ad quam pertinet ipsa confessio (non in pasca)
Aliqui non etiam obligantur ex
proprio peccato ut omnes qui habent peccatum
mortale et hii tenentur confiteri ex in-
stitutione sacramenti. De hiis autem
secundis dicunt aliqui quod tenentur
statim confiteri habita opportunitate
sufficienti nec per dictam decretalem eos ex-
cusat quia intendit propter neglige-
ntias bonum tempus arctare non am-
pliare. Et hec opinio est tutior
secundum Innocentium de c. omnis. Alii
dicunt communius et verius licet pe-
riculosius ut dicit Scotus scilicet quod
non tenentur regulariter statim con-
fiteri secundum Richardum. Ad hoc non obli-
gant nec iure nature quia
confiteri presbitero non est de iure
nature absolute nec iure divino
quia licet simpliciter Christus precepit presbi-
tero confiteri non precepit
hoc statim fieri nec iure positivo
sed tantum ad semel in anno. Licet
enim sit preceptum affirmativum non obli-
gat nisi pro loco et tempore. Etiam
non potuit in hoc precepto tempus

determinare cum sit preceptum disci-
pline non nature. Unde non tenetur
homo confiteri nisi semel in anno
scilicet in pascha quando necesse habet communicare
et sic regulariter non tenetur statim (nisi)
confiteri nisi in 4or casibus. Primus est
ratione sacramenti scilicet quando vult co-
mmunicare vel celebrare. dicit
tamen contra Richardus. Secundus si forte
de proximo expectet aliquem cui devo-
tius et securius confiteatur illo
tunc quamdiu exhibetur si vere penitet.
Alius ratione periculi ut qui est in mari cum periculo
et imminente periculo mortis. Tertius
ratione conscientie scilicet quando conscientia dictat
quod statim teneatur confiteri devote.
Quartus ratione dubii scilicet dum pro-
babiliter videt se amplius anno illo copia
copiam confessoris habere non posse qui
ipsum possit absolvere et hec opinio
est probabilior. Contra Richardum Thomas 2 pe
Bon. non dicit de hoc quod generaliter
asserere quod homo potest differre con-
fiteri usque ad pascha videtur periculo-
sum. Similiter quod teneatur semper
confiteri quando se offert opportunitas
videtur valde durum. ideo videtur
rationabile tenendum medium scilicet
quod opportunitas temporis et loci et presbiteri
potest tripliciter se offerre scilicet aut ita
quod timetur ne umquam se offerat ut
cum aliquis graviter infirmatur et tunc
tenetur statim confiteri aut ita
quod maior opportunitas expectatur vel
quo ad locum vel quo ad presbiterum
et tunc differri potest sine peccato aut ita
quod numquam rationabiliter maior opportunitas
expectetur et tunc sine preiudicio

tene' h' boy. Sed nu[n]q[ui]d religiosi
teneant[ur] statim confiteri R[espondeo] aliqui
dicunt q[uod] sic si mortalit[er] peccauit et
p[res]biteri copiam h[abe]nt / et intelligu[n]t
statim sicut dictat r[ati]o n[atu]ralis unde
s[ecundu]m eos refert int[er] s[e]c[u]lares et
religiosos quia illi no[n] teneant[ur]
a[n]n[u]m xl[ma]m c[on]fiteri que e[st] eis
t[em]p[u]s p[enitenti]e Isti no[n] statim teneant[ur]
quia eis t[em]p[u]s p[enitenti]e est totu[m] t[em]p[u]s
vite sue / Si dicatur q[uod] statuta no[n]
obligat aliq[ue]m nisi p[ro]mandatu[m]
omnibus datum / adi[ci]unt cum ut
tunc obligat oportunitas que offert
se diu[er]simode diu[er]sis et hoc veru[m]
est in omnibus p[re]ceptis affirmatiuis
quod ad aliquod tempus affirmat[ur]
obligatur unus ad quod no[n] obligat[ur]
alius ut patet in honore parentum
et h[uiusmod]i s[ecundu]m boy / Item dicunt
alij quod no[n] refert quo ad hoc
int[er] seculares et religiosos quia
religiosi no[n] tenent[ur] ad alia q[uam]
homines alij n[isi] ad que se obligaue-
runt ex voto Et hec est opinio tho-
[me] p[ote]st tamen dici s[ecundu]m Rich[ardum] q[uod] religio-
si rone p[re]ter statuta et p[re]ter statu[tum]
teneant[ur] confiteri frequentius quam
statuat concilium generale / nec ta[men]
p[ro]pt[er] hoc sequitur q[uod] statim teneant[ur]
confiteri h[ab]ita confessoris op[or]tu[nita]te
nisi ass[er]it dies quo s[ecundu]m statuta
religionis sue teneant[ur] confiteri
Consiliu[m] aut[em] omnibus sanu[m] e[st] s[ecundu]m
boy[s] q[uod] quod omnes qui cadunt
p[ro]missibile quam cicius possunt con-
fiteant[ur] / no[n] enim videtur vere con[tri]-
tus qui tam diu portat occultu[m]
pecc[atu]m volu[n]tari[u]s / Ad h[oc] no[n] c[on]stitucio[n]e[m]
penalem supra d[ic]tam In lateran[ensi]

i[n] co[n]c[ilio] neglige[n]tes confiteri sua
pecc[at]a nimia[m] esse q[uod] s[ae]pe et reni-
gni dicit sic omnis utriusq[ue] sexus
fidelis postq[uam] ad annos discrecionis
p[er]uenit omnia pecc[at]a sua solus saltem
semel in anno fideli[ter] confiteatur
p[ro]prio sac[erdo]ti et iniunctam sibi p[enite]nciam pro
viribus studeat adimplere suscipiens
reuerent[er] ad minus in pascha eukaristie sac[ra]-
mentum nisi p[ro]prij sacerdotis consilio ob
aliquam r[ati]onabilem causam ad t[em]p[u]s ab eius
percepcione duxerit abstinendum alioqui[n]
et viuens ab ingressu ecclesie arceat[ur]
et moriens ecc[lesi]astica careat sepultura
Sec[unda] de h[ac] p[ar]te que q[ui]s d[ebe]t c[on]fit[eri] c[apitulum] 12
Postea considerandu[m] de h[i]is
que debet quis confiteri
et circa h[oc] querit[ur] p[ri]mo plures
s[ecundu]m datos quod teneant[ur] confiteri
pecc[at]a mortalia Utru[m] teneant[ur] con-
fiteri circumstancias eorum R[espondeo] circumsta[n]-
cias quedam trahunt in aliud ge[nus]
uel in aliam speciem pecc[at]i ut coire cu[m]
mulie[re] coniugata / et istas tenet[ur] ho[mo]
confiteri / no[n] enim sufficit ei qui centu[m]
marcas h[abe]nt de alieno dicere ego
accepi alienu[m] / cum posset esse vi[tiu]m
si accepisset unu[m] denariu[m] / Sed
tamen s[ecundu]m aliquos cum h[oc] p[re]cept[um]
sit affirmatiuu[m] no[n] obligat ad semp[er]
sed p[ro] loco et t[em]p[o]re s[ecundu]m quod homo
eas cognoscit ut p[ro] se uel iniquis
cum aliena / Unde Sapiens et
in [sc]ientibus tenetur eas confiteri si i[n]
q[ui]rant[ur] ab eo Sec[un]d[u]m no[n] aliquos
doctores s[ecundu]m no[n] tacuit op[er]a[n]s / no[n] op[or]t[et]
eas confiteri quia sufficit notificare
q[ua]ntitatem pecc[at]i in sp[eci]e licet non
p[er] se / quia hoc no[n] p[ote]st fieri nec ex
s[ecundu]m cum q[ua]ntitatem pecc[at]i p[enitenti]am
taxare / hoc tamen est bonu[m]

Videt[ur] q[uod] statuta no[n] obligat s[ed] manda-
tu[m]

et cogitacionum et quanto sunt magis
sapientes et perfecti tanto magis dicunt
eas distinctius exemplum . Sed non te-
neatur ad hoc nisi forte ex propria con-
sciencia obligetur. Verecundia non allevat et
ideo non debet quis propter confiteri quia
confessio eas non facit ad accusa-
cionem peccati et peccator in confessione
debet se accusare et non excu-
sare , peccatis tamen ne confessor
scandalizetur vel eciam vel eius
in quietudini satisfaciat vel si tunc
dampnat quod sit despicere vel eius quia
tenetur dicere genus peccati bonum est
aliquas tales confiteri ut si quis
comedat carnes in xlma ex dispe-
sacione et causa licet bona et pre-
cedant aggravant in eadem specie et
illas circumstancias aggravant non notabiliter
sicut sciat magnitudo et ideo non
tenetur quis confiteri quia sunt
quasi venialia peccata. Circumstancie
aggravant notabiliter et istas secundum magistrum
Guillelmum altissiodorensem oportet confiteri
Sed contra predicta obicitur quod Augustinus
primo enim multis peccatorum circum-
stanciis omnes in quibus illa varietas
confitenda est et deflenda. Respondeo
illud est de perfectione pure non
de necessitate. Obicitur eciam quod delectabi-
tatibus secundum philosophum iiio ethicorum quanto
magis imperfecti consideratur tanto
magis appetitum movet, ergo
non videtur quod ad minus peccatorum car-
nalium dicat aliquis omnes circumstancias circum-
stancias confiteri. Respondeo circumstancie
particulares peccati carnalis que tra-
hunt in speciem peccati mortalis semper

sunt confitende quia gracia que sacerdoti
datur restaurat si qua inclinacio
apposito ex talium cogitacione proveniat
vel in confitente vel in confessore. Unde
dicit Gregorius in pastorali fit plerumque
quod ut dum rectoris animus aliqua te-
mptamenta cogitat, audit temp-
tacionibus eciam ipse plus sequitur,
sed hec nequaquam pastori timenda sunt,
quia tanto facilius a pena eripitur,
quanto misericordius ex aliena temp-
tacione fatigatur, si tamen sacerdote
lascivum ad peccata huius primum viderit,
debet accipere licenciam confitendi al-
teri sacerdoti, et si non dederit debet
ad superiorem recurrere. Si autem huiusmodi
circumstancie non aggravent in infi-
nitum novam speciem peccati mortalis
confitendo. Eciam quamquam laudabiliter
recitentur adhibita debita dis-
crecione secundum consideracionem tur-
pitudinis circumstancie et puritatem
et inclinacionis ad peccatum ex eius
confessione in ipso confitente vel in
sacerdote secundum Thomam. Utrum teneantur
confiteri peccata precedencia tamquam
circumstancias aggravantes. Respondeo Scotus
in iiijo dis. xxij. Quod licet forte
hoc sit utile non tamen videtur
necessarium confiteri in speciali quia circumstancie
aggravant possunt exprimi sufficienter
in confessione in generali scilicet dicendo
de multis et magnis peccatis alias
peccavi. Et ideo nunc imperfecti magis
iniustus fui. Utrum teneantur con-
fiteri peccata venialia. Respondeo quod non
quia nec per venialis peccati mortalitatem
cum eum sunt denaturari venia-
lia per se possunt veniam consequi

siue priuatim meliorem siue p confessionem assumptam, siue etiam penam purgatorij, siue p aliud remedium compe tens et ydoneum, ut dictum est supra. nec etiam propter ecclesie statutum secundum Scotum quia tamen ex decre. omnis utriusque. dicatur cum peccata sua alicui est ibi distinctio peccatis venialibus aut non si sit ergo solum mortalia tenetur ex vi precepti confiteri venialia si non, tene confiteri ea Sed videtur contradicendum quod ille confiteri tenetur venialia et ille non, et sic sit constabito ecclesie generali nullus tenetur venialia confiteri in quocumque casu Si queratur quid presbiter cognoscet eum si non confiteatur qui habet tantum venialia Respondeo veniat tantum ad presbiterum et dicat ei, quod quia confessus sum peccatum dei non habeo conscientiam de peccato mortali et sic sufficienter cognoscet et hec et plura alia debat scotus in iiii° dis. xvij° licet aut de venialibus sit generaliter non sit ea confiteri necessarium tamen est consilium maxime viris perfectis et utile est multum et peccata illius debiti minuitur quam etiam precipue ante confitenda sunt peccata venialia frequenter iterata ut etiam dicit magister sen. iiij dis. xxj et hoc propter vitandum periculum quia consuetudo frequenter ducit in libidinem et contemptum Et sufficit stare in generalibus et non oportet ad singula descendere Si tamen quis velit descendere multum est laudabile et utile et necessarium volenti attendere ad perfectionem hec est igitur de venialibus generaliter secundum bonaventuram dictum Incipit tamen contingit quod homo tenetur ea

go quod ... veniam ... non

confiteri illud non quidem asserendo ipsum esse mortale quia ut dicit Augustinus siue propter dictum siue propter ecclesiasticum statutum propter dubium quia dubitat probabiliter utrum sit veniale vel mortale Ideo si non penitet sicut de mortali distinctione se exponit Et ideo debet confiteri illud non quidem asserendo ipsum esse mortale quia ut dicit Augustinus xv decim. non tamen est mendacium dicere sicut falsum sed asserere dubium Sed debet confiteri illud sicut iacet in conscientia et iudicio sacerdotis relinquat utrum sit veniale vel mortale Sicut enim dubitat ita dubitando confiteri debet, debet tamen contriti et penitentiam sustinere ac si esset mortale et tunc melius assecundatur et nullo modo veritati preiudicatur secundum bonaventuram Sed obicitur quia Glossa super illud Jacobi v° Confitemini alterutrum peccata inquit que consuetudinaria ignorantia vel infirmitate veniunt dicit precipit confiteri huiusmodi autem peccata sunt venialia ergo tenetur ea confiteri Respondeo Quod si hoc intelligatur de venialibus tunc sumitur ibi precipere pro docere cum illud Luce v° precepit per totam noctem etc Verbum autem beati Jacobi licet sit propositum per modum imperatiui tamen pro mortalibus tenetur imperatiue, pro venialibus vero magis consiliatiue exhortatiue Unde preceptum est quo ad mortalia et consilium quo ad venialia secundum tamen non precedunt secundum scotus sicut patet ex predictis Obicitur secundum id Augustinus Si ceperis fluctuare contra motum

ne plangas ruinam / scdm hc vncie
videtur quia venialia non confitentur
Ro non est preceptum sed consilium
Unde hoc dicit non quia non possunt
aliter nisi per confessionem vitari rui
na sed quia hec est via et sobria et ydonea
Utrum aliquis possit licite confiteri peccata
que non fecit Videtur peccata que quis
non fecit secundum veritatem fecit tamen secundum esti
macionem pt quis confiteri / que non
nemo non fecit non pt licite / primo modo
facit conf veritatem rei tamen secundum
veritatem ~~sed tamen secundum veritatem~~ / secundo
modo / 2° conf vtrumque / Quid de
generali confessione incipia secundum morem
aliquarum ecclesiarum presbiteri et alii con
fitentur se commisisse omnia peccata dicen
tes peccaui in omnibus viciis inquibus
homo peccare potest posset Ro talis confitens
loquitur in persona ecclesie / vel sicut
dicit Augustinus in uno peccato pos
sunt plura peccata notari / vel quod
dicit in omnibus viciis etc comprehendit
genera singulorum et non singula generum
q. d. locucione cogitacione operacione
omissione h' etc. Et quasi eadem
dicit hostiensis Et addit tamen
vituperandi sunt presbiteri qui addunt
de pollucione / credentes hoc suffi
cere sibi pro confessione / quod non est
verum quia ~~ad hominem~~ ad huiusmodi mor
talia requiritur confessio specialis
et particularis / Utrum liceat in
confessione aliena peccata referre
Ro aliena peccata aut non pertinent
ad peccati sui accusacionem sed magis
ad excusacionem eius qui confitetur

ex quadam associacione aliorum Et ta
solacium est miseris socios habere penarum
Dicit quandoque aliqui simplices confitendo
omnes vicinos suos accusant dicendo
omnes sunt latrones vsurarii per
iuri et similia / et hoc modo aliena
peccata in confessione referre non licet
et a confessore talis confitens cor
ripi debet / Quandoque sunt peccatis suis
admixta ita quod sine eis non potest ex
plicari sua culpa propria / et tunc licet
ea in confessione dicere caucius quo
sine ipsis non potest explicari propria
culpa / Unde sufficit aliquando dicere
in generali / ut si incestus sit ab episcopo cog
nita quod absit sufficit dicere se esse
cognitam ab aliquo magno prelato /
si a persona religiosa a religioso /
quia satis apparet gravitas culpe
Si non dependet ad specialem per
sonam interpretari debet Similiter
nec confessor inquirere debet de persona
complice / si tamen suspicatur quod sit
persona / cui prodest prodesse et con
veniens et utile sit illam scire
potest extra confessionis foris de illa
inquirere / Nam talia sunt sepe
occasio frangendi confessionis
sigillum ubi est maximum periculum
ut infra patebit Si non peccatum ex
plicari non possit sine persona / ut
si incestus vel si incestus sit in ordinate
amore cognita / tunc si devote di
cat non peccat / quia non potest aliter
confiteri propriam culpam h' bon
/ in hoc tamen membro ultimo sub
distinguit pe. sz^a ut in iuncta

pcīm psone illi phoc q manife
stet et tunc etiam nō dēt manife
stari sed sufficit siue huiōi circum
stancia pcīm dicē aut nō et tunc
manifestari ꝫ pe. Sic ergo qūa
est verum q pcā aliena nō sūt
in confessione dicenda / nisi i quātū
sunt ~~circumstancia~~ pp̄a ut sup̄ / ppt. ps
dixi confitebor adusum me iniu
ticiam meam domino / glō pcā mea
nō aliena / nec confessores de illis
inquirē debent / unde illi qui rarum
clos in confessionibus inquirunt et
de alijs malum audiunt et psumunt
vix aut nunqm ab accusacione excu
sari possunt / et malis mederi
nesciunt dum patiuntur venientes
ad medicinam alios accusando
sibi insurgē graue vulnus ꝫ Ray
q ꝗd tamen dicit q si cōfitens psonā
exprimat cum qua peccauit bona
intencione pn̄tenciād qui pt et
uult pdesse et nō obesse / nō ut p
dat ipsum peccatorem sed ut pmonicans
oret pro eo ut peccare laboret ad
correctionem eius nō peccat ꝫ potius
meretur articulo xxi quoniam v. hoc
vidē / simile si pnunciaris in genere
de illa psona bona fide scilicet ut
oret pro ea aut ut eam corrigat
in occulto credo nō peccat dū tamen
confitentem nullo modo cogat ad
nominandum eam aut eius complicem
extorquē et abinuito ꝫ Raymundum
Secundo nō sicut penitens celare
debet psonam cum qua peccauit
nisi in tribus casibus Primus est
quando hoc est necessarium ad exprimendum
peccatum proprium tunc enim tenē eam

exprimē confessori eo modo quo dictum
est supra Alius est quando ē utile
ad correctionem vel pseruationem illius
accidendis tunc enim penitens bene
facit si dicit hoc ꝫ confessionem
alicui psone que possit et velit
illi pdesse et nō obesse / sed hac
de causa nō expedit eam in con
fessione nominare quia phoc nō
posset ad correctionem illius pcede
Tercium est quando est utile ad pseruan
dum penitentem accidendis tunc
enim expedit confitenti confessori
illam psonam exprimē / ut cum con
tingē quod confessor periculum
illius psone monita dabit pque
accidendo melius pseruari pt ꝫ Ge
vidē cui est cōfitendum ti. 13.

Eidem nō considerandum
Dein est confitendum / Et circa
hoc queruntur plura scilicet
utrum sit confitendum presbitero
soli Rndeo q est loqui de confessione
dupliciter / vnomodo prout est opus
virtutis ~~docte~~ repugnans ypocri
in quo quis se accusat ne aliquis
quam sit appareat vel mala sua ap
ad maiorem adinuestigandam cura
tionem / Et hoc modo confessio pt
fieri cuilibet qui pt adiuuare in
instruendo vel orando deo ꝫ ho
pt erubescē et humiliari et ille
exemplo humilitatis melhorari / nō
peccatoris cogitacione depurari / et sic
quilibet pt peccatum suum cuilibet confiteri
siue clerico siue layco Sicut
enim dicit Ber et sup can Bi
pfectus est virtutis amator quod
omnes vellent nosce sua mala
dum tamen nō esset eis causa

mali sed boni Aliomodo confessio
est opus sacramentale prout ordinatur
ad reconciliationem que est per absolu-
tionem et ligationem cuius quia potestas
hec collata est solis presbiteris
ut dictum est supra ti. iiii de hinc s
ut dicetur etiam infra ti. xxxvii
ideo hec confessio illis est nisi
presbiteris facienda secundum Ricardum [illegible]
in tali necessitate quo presbiter
non esset sit necesse layco confiteri
Petrus de Tho in iiii sen di. xvii dicit quod
sit est tenendum quod non quia con-
fiteri presbitero non autem layco est
preceptum ut patet ex predictis qui
vero aliquid esset vide periculosum
et stultum quia tali layco pos-
set primo confiteri qui confessionem
revelaret ex quo infamiam magnam
forsan incurreret unde in tali
casu ita est iudicandum sicut qui
non haberet copiam confessoris est
tamen licitum et si esset laycus
ydoneus cognitum et hoc modo in-
telligit magister sen. lib iiii dis.
xxii c. v. dicens si defuit presbiter
proximo layco est facienda confessio
sic est intelligi debent auctoritates
et iura que hoc dicunt ut de pe.
dis. pa. penitet et dis. iii Cum vult
et huius opinionis fuit Ricardus Sco.
et pe. Aliquid valet confessio
layco facta sicut baptismus licet efficacia
ex sanctificatione iure et ideo a
quocumque conferatur aliquis ille sa-
cramentum recipit sed vis pene
sacramentalis consistit in sanctificatione

ministri et ideo qui layco confite-
tur licet impleat quod est ex parte sua de
confessione sacramentali sacramen-
talem tamen absolutionem non con-
sequitur Et ideo aliquid valet
ei ad diminutionem illam pene que
fit per confessionis nimium et vera
sed non consequitur diminutionem illam
pene que fit per claves Et in
sic confessus magis [illegible] post ista
vitam quam confessus sacerdoti
secundum Tho. vii in q. v. Qualis dicit
unde tanta est vis confessionis
ut si desit presbiter confiteatur
homo proximo et si ille potestatem
absolvendi non habet sit tamen dignus
venia ex desiderio sacerdotis qui socio
confitetur turpitudinem et ita est
venia dei ubi crimen et nomen ista pre
et si non tamen cito quam si absol-
veretur a sacerdote hoc est aug. tu.
quod laycus absolvere non potest in iure
quod est verum secundum Innocentium
unde male scripsit Ber. dicens ex
de offi. ord. pastoralis quod laycus
absolvere potest in iure et hoc non
tantum a peccatis sed etiam ab excom-
municatione Sequitur videre
cui presbitero sit confitendum ty. 19.

Deinde considerandum cui
presbitero sit confitendum
Et circa hoc occurrunt plura
Et utrum presbiter parrochialis possit audire
confessiones nisi pro eis data sit
sibi potestas ab episcopo vel a papa dicendum
tamen quod non ex eo quod sit quia
potestatem clavium recipit cum ordi-
natur iurisdictionem nec recipit cum

Confessio est duplex
Uno modo prout est opus virtutis
Alio modo prout est opus sacramentale

abbas qui preest parrochie presbiter
instituitur, que duo requiruntur et
sufficiunt ad ligandum et solvendum.
¶ patet quod ipse cui alteri committitur cura alicuius
parrochie habet potestatem ligandi
et solvendi, ... extra de pe. dis. pla-
cuit et ... c. omnis utriusque, et ideo non indiget
alia licentia speciali scilicet episcopi vel pape
et hoc sane est Goff. et Host. //
Utrum autem [confiteri] est proprio presbitero. Respondeo ut dictum
est supra. Confessio non sacramentalis
sine licentia et mandato alicuius
fieri potest cuilibet ad libitum dummodo tamen
sit fidelis et non sit excommunicatus
vel suspensus. Confessio non sacramentalis
nisi fieri potest illi presbitero qui potest
absolvere. Huiusmodi autem est presbiter proprius
extra de pe. et re. omnis. et dis. vi.
placuit. aliter debet iterum confiteri
ad effectum cum aliquid requiruntur
duo scilicet potentia activa in agente
et materia debita in recipiente. sic
est quod ad ligandum et solvendum
requiruntur et potestas clavium que
datur in ordinatione et materia
debita i. subditus qui habetur ex
iurisdictione. Unde oportet confiteri
proprio sacerdoti. Proprius non sacerdos
triplex est vel ex iurisdictione ordina-
ria ut sacerdos parrochialis vel episcopus
vel papa vel ex iurisdictione [delegata] legata vel
ille cui committitur potestas audiendi
ab aliquo istorum trium vel a delega-
to domini pape vel auctoritate iurisdictione autem
concessa sine premissa sit dicuntur
proprii presbiteri illi quos episcopi vel
abbates exempti in suos eligunt
confessores et illi qui subditos
alienos audiunt in casibus autem

[pa]pe
concessis quos casus infra require
versus sine hoc ti. Item proprius non dicitur proprius
2° presbiter magis proprie. 3° minus proprie. Su-
mendo igitur proprium presbiterum pro presbitero
iurisdictionem habente aliquo dictorum
trium modorum non est facienda con-
fessio nisi proprio sacerdoti adhoc ut
homo non transgrediatur preceptum et con-
sequatur confessionis effectum. Sumendo
non proprium presbiterum primo modo licet sit
ei regulariter facienda confessio in
multis tamen casibus non oportet
ut supra est predictum. hoc Rich. /
¶ Potest etiam archiepiscopus dum visitat
provinciam suam subditos suorum suffra-
ganei confessionem audire absolvere
et eis penitentias salutares iniungere
extra de censibus procurationes. Et est proprie
ille presbiter proprius 2m 3m modum. Hoc
non quod iure novo iure est expressum
quod fratres minores et predicatores
possunt audire confessiones illi
scilicet fratres qui sunt ad hoc electi et
episcopo presentati extra de sepul. super cathedram
si sciat sacerdos suum presbiterum hereticum
esse aut sollicitatorem ad malum
aut fragilem et pronum ad peccatum
quod quis confitetur vel revelare
confessionem probabiliter estimatur vel si
peccatum contra eum commissum sit
de quo quis confiteri debet. Respondeo
in huiusmodi casibus a proprio vel eius
superiori petenda est licentia alteri
confitendi. que si negetur sufficit
petita licet non obtenta. quia
in tali casu non teneretur proprio presbitero
confiteri. de pe. dis. vi. placuit
et si non habet alium cui confiteatur

intelligitur in hoc casu secundum quosdam
non habere copiam presbiteri vel in hoc
transgredi preceptum ecclesie quia pre-
cepta iuris positivi non extenduntur
ultra intencionem precipientis que est
finis precepti. Hec autem est caritas
secundum apostolum. nec aliqua iniuria fit etiam
sacerdoti quia privilegium amittere
meretur qui concessa sibi abutitur
potestate. Et hanc sentenciam est Tho. et Pe.
et similiter Innocen. et Host. super
illud c. omnis // Utrum presbiter prochialis (falle)
debet subditis suis prebere licenciam
alteri confitendi. Respondeo quia multi sunt
adeo insipienti quod potius sine confes-
sione decederent quam tali presbitero
confiterentur. Unde illi qui sunt nimis
solliciti ut contra subditos suos iniciant
multis laqueum dampnacionis in-
iciunt et penis sibi ipsis secundum Bon. //
Host. autem consulit quod si forte
prochianus aliquam latentem
causam non confitendi proprio presbitero
habeat licenciam ei nullatenus dene-
get sed concedat. Sed si forte
contemptu iniuriosum se presumat
denegare potest. de contraria tamen
caveat secundum Host. Sed utrum dicenti
se habere licenciam a suo prochiali (presbitero) con-
fitendi alteri credendum sine litteris.
Respondeo quod sic licet enim in iudicio con-
tencioso nulli sit credendum (pro se liq[ue]t commissio) sine proba-
cione. ar. C. de foro compe. significavit. In
penitenciali tamen credendum est cuilibet
si dicat se licenciam habere a suo
iudice secundum Host. et Jo. Et hodo
dicit quod non tenetur ei credere quod sit
superiori confessus et absolutus ab

solutus nisi hoc ei constet per litteras
superioris vel alio modo legitimo. quod potest
intelligi verum esse de peccatis manifestis
vel qui habet probabiliter suspectum
subditum suum // Utrum presbiter prochialis
possit audire subditum suum extra
territorium prochie sue. videtur quod non
arguitur ff. de iure om. l. fi. Sed
illud habet locum in hiis que sunt
contenciose iurisdictionis. porro cum
penitencia sit de iurisdictione voluntaria
quilibet presbiter curatus potest ubique sub-
ditum suum vel proprium expedire
ff. de officio proconsulis l. ii. et
infra de locis in quibus possunt con-
silium generale secundum Hostien. // Utrum
presbiteri seculares vel etiam regulares
sine mediatione quibus nulla cura commissa
est ab episcopo vel superiore audire pos-
sunt subditos prochiales presbiteri
de licencia eius. Respondeo Ber. dicere
videtur quod non. de pe. et re.
omnis utriusque glo. magna super illud
alieno sacerdoti. Sed tenendum quod
sic. cum enim cuilibet presbiter recipiat
potestatem solvendi et ligandi in
ordinatione si materiam id est sub-
ditum habeat. solvere potest et ligare
ut dictum est supra. materiam autem
habet quicumque de licencia proprii iudicis
aliquem audit. nec requiritur nisi
licencia ipsius confitentis. sed tantum
sui presbiteri prochialis ut patet
in c. omnis utriusque nisi in casibus ad
episcopum spectantibus. Et hanc o-
pinionem est Hostien. Sed procius
obviare tenetur. vide Goff. et

Ray. dicentes q religiosi vel recluſi non habent ptatem abſoluendi vel ligandi nec baptiſandi nec predicandi nec alia que ad curam animarum ptinet exercendi / niſi fuerint electi a papa vel ab ep̄o cum aſſenſu ſuorum ſuperiorum inſtituti xvi q. i alia / et c. pueniunt ¶ Sed dicendum ſecundum hoſtien ¶ quod illa iura et ſimilia intelligi debet de religioſis qui volunt vſurpare prochias ſine licentia ſuperiorum ſuorum et ſine auctoritate ep̄i vel etiam bñ iuuitis ep̄is / vel qui volunt audire confessiones ſine licentia iudicis eius / vel etiam ſine licentia ſuperioris eius nulla dicta neceſſitate inſtante vt in clement. xvi q. i placuit ¶ Item in articulo neceſſitatis teneatur quis confiteri heretico ſciſmatico vel ſimili ſi catholicus non poſſit haberi R° q non / quia nullus habet claues eccleſie niſi ſit catholicus de pe. diſ. i verbum dei et c. qui pc̄nitet ¶ Sunt etiam tales excommunicati excommunicatione maiori qui abſoluere non poſſunt xxiiii q. i. audiuimus / qui prius conſulendus q illos conſiteri eis de peccatis ſed de peccatis dolet / et quia tantum diſtulit confeſſionem / et confiteatur interdum deo et ſufficit cui tales cum ponerent eum de facili in aliquo errore vel deſperatione ſicut pharisei iudam dicentes cui confiteretur eis pc̄tm ſuum xxx vi° ¶ Quid ad nos tu videris de pe. diſ. vi. c. i. / talibus cum vel etiam notoriis peccatoribus nullum ſacramentum eſt recipiendum p̄t bap.m xxxii diſ. vi vero et i q. 2 ſacramentum ¶ Similiter credo quod in articulo neceſſitatis nullus debet conſiteri excommunicato

maiori excommunicatione quia talis abſoluere non poteſt vt dictum eſt ſecundum predictos ſummas hoſtien Ray. et alii ¶ Quid ſi quis eſt fornicatus vel aliquid tale fecit occulte in prochia aliena preter quod ſit excommunicatus a prelato illius loci nunquam debet de illo pc̄to conſiteri ſacerdoti proprio vel illi in cuius prochia fecit illud R° q proprio / ſi aut ſit excommunicatus propter illud pc̄tm ſicut conſueuit fieri in furtis rapinis et huiuſmodi quando ignorantur actores mittendus eſt talis ad excommunicantem abſoluendus ab excommunicatione huiuſmodi / quia non poteſt abſolui per proprium ſacerdotem et quod dicitur vbi quis ratione delicti ſortitur quis forum intellectum eſt quo ad ptinencia ad forum contentioſum quia poteſt ibi de crimine commiſſo publice conueniri iudicari et puniri Decius eſt de oc̄culto ſecundum Io. do. / ſecundum tamen aliquos illud intelligitur non tantum de foro contentioſo ſed etiam de pc̄nitentiali ¶ Quid de peregrinis et romipetis R° ſi acceperint peram et baculum a ſacerdotibus propriis vel ab aliis cum licentia propriorum vel iter iam arripuerint / eo ipſo preſumendum eſt eſſe datam eis licentiam ab aliis preſbiteris confitendi de eis que commiſerunt in via / vel etiam que per obliuionem confiteri obmiſerunt / aut etiam ſicut dum tamen confiteri de illis proponat poſtquam redierit proprio ſacerdoti Tales etiam intelligo licentiam habere eukariſtiam recipiendi in paſcha ſecundum Io. do. / et tu eo concedit Innocen ſuper omnibus et addit ibidem ¶ quod ſi ſine ſupplicatia preſbiteri proprii peregrinatur abſolui

non possint absolvi ab aliis nisi in necessitate Et idem est de negotiatoribus et aliis viatoribus quibus tunc est inhibitum semper licentiam petere et idem dicit hostiensis ibidem Quid si ille est peccatum cuius absolutionem sibi retinuit episcopus dyocesanus nunquid potest de illo in via vel ante iter arreptum absolvi dummodo impetratione a simplici sacerdote Respondeo credo quod potest maxime instituit tempus tunc alias confessionis in pascha debet tamen ei in itinere armario quatenus habebit copiam episcopi sui iterum confiteatur ei peccatum illud et ab eo penitentiam recipiat de illo hostiensis Raymundus Quid nunquid unus presbiter audire potest et alius absolvere penitentem Respondeo quod non quia sacramentum penitentie non est dividendum sicut dicitur de episcopo qui manum in ordinatione ponebat et alius presbiter verba proferebat xxiii di. quidam

Item confessi non sacerdoti quem parochialis sacerdos posuit loco sui credens eum esse sacerdotem teneantur illa eadem peccata iterum confiteri postquam constiterit eis illum cui confessi sunt sacerdotem non esse Respondeo tales tenentur illa eadem peccata si illorum sint memores iterum confiteri sacerdoti quia secundum veritatem de illis non sunt vere confessi nec sacramentum penitentie susceperunt nec tamen iudicandi sunt peccasse tamquam transgressores statuti de confitendo quia eos ignorantia invincibilis seu probabilis excusavit Et dico quod illa confessio eis fuit meritoria non tamen eis tam utilis certis temporibus sicut si confessi sacerdoti fuissent quia non sacerdos non potest conferre penitenti illud beneficium quod sacerdos per claves instituit

Utrum sacerdos parochialis teneatur audire confessiones parochianorum suorum quotienscumque voluerint in eodem anno Respondeo quod hec questio potest intelligi aut de tentione necessitatis aut de tentione congruitatis Et primo modo non credo quod ordinarie teneatur audire confessiones parochianorum suorum nisi cum illi tenentur de iure confiteri quod est semel saltem in anno et quando sunt in infirmitate gravi constituti vel iminet eis aliquod periculum mortis Si tamen plures voluerint confiteri et sacerdos curatus eos audire noluit tunc liberi possunt subditi alium sacerdotem audire vel adire et eidem confiteri et ille potest eos absolvere nisi prius eorum sacerdos quos audire noluit ad aliquem determinatum sacerdotem eos miserit quia audire non vult eos vel ad aliquem sacerdotem determinatum mittere eos implicite licentiat ut illa vice confiteantur cuicumque sacerdoti voluerint Loquendo autem de tentione congruitatis dico quod sacerdos tenetur eos audire quotienscumque voluerint confiteri quia talis tentione tenentur laborare pro salute parochianorum suorum quantumcumque potest hostiensis

Item adhuc nota quod si presbiter parochialis ad audiendum confessiones parochianorum non obligatur explicite per statutum ecclesie nisi semel in anno tamen per illud statutum obligatur implicite et etiam iure nature

et dominus ad audiendum eos quotiescumque
tenentur denuntiare confiteri et similiter
totiens occurrunt in eodem anno tempus
in quibus confiteri denuntiare tenentur
[illegible] Ricardus. Utrum possit aliquis confi-
teri alii quam proprio sacerdoti etiam
cum privilegio vel mandato superioris
Videtur aliquibus dixerunt quod non. Et hanc
sententiam sunt Ber. ut patet extra de pe. et
re. omnis utriusque sexus super illud alieno
sacerdoti / ubi ipse dicit quod non sufficiat
privilegium sine licentia proprii per presbyterum
proprium presbyterum intelligens parochialem
Sed similiter contrarium est tenendum
scilicet quod sufficit privilegium sine licentia
proprii sacerdotis Et hoc patet sic / dupliciter
potest impediri aliquis sacerdos ne con-
fessionem audiat alicuius Uno modo propter
defectum iurisdictionis Alio modo propter impe-
dimentum executionis ordinis ut quod ex-
communicatus [illegible] Et huiusmodi Cuicumque
autem iurisdictionem habet ordinariam
committere potest ea que sunt iurisdictionis
alii habenti ordinem decentem ad
illud officium exequendum extra de conse. ecclesie
aqua / et ideo si quis impediatur
propter iurisdictionis defectum / ne confessionem
alterius audire possit / potest sibi per que-
cumque iurisdictionem habentem inmediatam in
illum sive habeat ordinem sive non committi
quod confessionem audiat et absolvat
sive proprium sacerdotem sive episcopum sive
per papam Si autem propter impedimen-
tum executionis ordinis audire non
possit / potest concedi sibi quod audiat
confessionem per eum qui impedimentum removere
potest ergo etc. Ad primum quidquid potest inferior
potest superior sed parochialis sacerdos
potest dare licentiam subdito suo
alteri confitendi ergo et hoc eius

[Margin: Sed contra in clementina dudum de sepulturis super ea legendum de sepulturis (?)]

[Margin insertion: sed papa et episcopus multo magis]

superior / potest ergo potestatem quam habet
sacerdos in proprio scilicet ab episcopo sed ex illa po-
testate potest confessionem audire ergo
et eadem ratione alius. Episcopus hoc concedit
Ad [illegible] privilegia sic sunt interpretanda ut
aliquid valeant non ut pereant Sed si pa-
rochialis prohibere posset talibus con-
fiteri et non liceret eis confiteri nisi de
licentia propriorum sacerdotum perirent
privilegia ergo hoc non dicendum Ad
super quod predictis omnibus preponderat
dominus papa Clemens quintus in quodam
privilegio fratribus minoribus ab eodem
concesso hanc sententiam asserentibus et con-
trariam tamquam temerariam et
erroneam declarat quod consultans
predicti fratres Si detur eis licentia
committatur sive aliquis sede apostolica
ordinariis locorum ne dum a papa sub-
iectos eorum sibi confiteri volentes
ut possint audire absolvere et pe-
nitentias eis iniungere salutares
irrequisito propriorum presbyterorum assensu
Sed obicitur contra predicta ut probe-
tur / non potest aliquis inferior indulgere
in preiudicium alicuius sacerdotis ut alium
subditum suum confessionem audiat ergo
hoc non potest [illegible] sine licentia
sive mandatum superioris obtinere
Ad hoc preiudicium non fit alicui nisi ei cum subtra-
hitur quod est in favorem iurisdictionis
eius in dubium / hanc autem potestatem
non est commissa alicui bonum in favo-
rem sui sed ad Dei honorem et populi
utilitatem Et ideo si superioribus prelatis
expedire videatur ad hec duo pro-
movenda quod aliis ea que sunt iuris-
dictionis committant in nullo preiudicant
inferioribus prelatis nisi querentibus
que sua sunt non que Ihesu Christi et
sic hoc est in preiudicium.

qui gregi presunt non pascant vel sed ut
pascant. ab eo tamen casu Tercio obicitur sicut
illud per quod impeditur divinum mandatum
non potest privilegium alicuius hominis con-
cedi sed Extra xxiiij mandat deus
rectoribus ecclesiarum ut diligenter vul-
tum pecorum suorum agnoscat. quod impeditur
si alius quam ipse confessionem
eius audiat. Quarto ex hoc quod ipse ab-
solvitur ab illo mandato dum alius
vicem suam supplet. Et quem superior
prelatus audit. Et ideo ipse non tenetur
audire nec alius confiteri. Tercio
obicitur sicut qui audit alicuius con-
fessionem est proprius iudex eius alias
non posset eum ligare et solvere.
sed unius hominis non possunt esse plures
proprii sacerdotes vel iudices quia tunc
teneretur pluribus obedire quod
est impossibile si preciperent contraria vel
impossibilia. Quarto ex hoc in quo casu esset
si essent duo quorum utrique ecclesia super
eandem plebem constituitur. Sed si sunt
duo super eandem plebem mediate sicut
presbiter parochialis et episcopus et papa
et quilibet eorum potest ea que sunt
in suis diocesibus pertinencia ipsius alteri
committere. sed si superior committat duobus
quorum unus principalior alter super eandem
plebem constituitur non est inconveniens
Et secundum hoc qui principalior est
dimittere potest committere aut ita personam
vice sui constituat et tunc talis
est principalior quam prelatus inferior
sicut vicarius domini pape quam
episcopus et vicarius episcopi quam pro-
chialis sacerdos et magis tenetur
ei confitens obedire. Aliomodo

vel quibus committitur ab ipso vel eius prelato

cum in coadiutore illius presbiteri
constituat et quia coadiutor ad
eum ordinatur tamen adiutor datur. Ideo
quo adiutor est minus principalis et
ideo penitens non tantum tenetur ei
obedire quantum proprio sacerdoti. Hec
casu Tercio obicitur sicut iniuriam
facit sacramento qui sacramentum
iterat super eandem materiam vel ad-
minus inutiliter facit sed qui confessus
est alteri sacerdoti tenetur iterum confi-
teri proprio sacerdoti si petat quia
non est absolutus ab obediencia
qua tenetur ei. Quarto ex hoc illius tenetur
confiteri peccata que non licet. Et ideo
si quibus primario episcopi vel alii ab episcopo
commissionem habenti confessus sunt tamen
sunt sibi peccata dimissa et quo ad
deum et quo ad ecclesiam non tenetur
confiteri proprio sacerdoti quantumcumque petat
Sed propter statutum ecclesie de con-
fessione facienda proprio sacerdoti
semel in anno eidem se debet habere
sicut de venialia confiteri
ut dicunt quidam vel profiteri se
a predicto modo in summe. Et sacerdos
ei in foro consciencie credere debet
et tenetur si tamen iterum confiteri
tenentur non sunt sicut primo confessus
fuisset. Quinta quanto quis pluribus
sacerdotibus confitetur tanto plus
ei de pena remittitur tum propter eru-
bescenciam confessionis que in penam
satisfactoriam computatur. tum propter
claves secundum aliquos. vel totiens
potest confiteri quod ab omni pena
liberaretur. nec reiteratio facit in-
iuriam sacramento nisi illi in quo fit quan-
ficatio adhibetur per caracterem in

professionem vel privatae confessionisque
quorum ventus est in prima vii bonum
est quod qui audit confessionem
auctoritate episcopi inducat confitentem
quod confiteatur proprio sacerdoti quod
si noluerit nichilominus eum absolvere
5 debet hoc tho. ¶ Quinto obicitur si alius
sacerdos proprius prohibet ne confi-
teatur alii quam sibi aut non si
potest ergo in tali casu non debet confiteri
habentibus privilegium confessionis
audiendi si non ergo videtur exemp-
tus a proprio sacerdote. Respondeo cum non
habeat par in parem aut minor in
maiorem prohibere non potest nec in hoc
subditi obedire tenentur. hoc pe.
¶ Sexto obicitur aut iterum confiteri
tenetur suo sacerdoti aut non si sic
ergo sufficiunt non fuit absolutus
si non ergo sacerdos tenetur ei tradere
eucharistiam cum nesciat conscientiam. Respondeo
sicut dictum est non tenetur confiteri
peccata que non habet qui autem est
absolutus a primario episcopi vel pape
iam non habet ista peccata quare
non tenetur ea confiteri tenetur
tamen si presbiter exigat peccata si qua
habet que non fuerit confessus ei con-
fiteri tenetur propter statutum concilii
vel saltem se purgare coram eo et
dicere se confessum fuisse et ipse
debet ei tradere et eucharistiam
dare sufficit enim si eius conscientiam
sciat cum aliam certitudinem de pecca-
tis non possit habere. Si tamen presbiter
aliqua probabilia signa habet quod
ille verum non dicat non tenetur sibi
eucharistiam dare nisi fidem ei suffi-
cientem faciat quod alium potenti

eum absolvere confessus esset hec
Rich. ¶ Septimo obicitur sic Innocentius
3 in concilio generali dicit sic omnis
utriusque sexus fidelis postquam ad
annos discretionis pervenerit omnia
peccata sua solus confiteatur proprio sacerdo-
ti et in eadem decretali. Si quis autem
voluerit confiteri alieno sacerdoti licentiam
petat et obtineat a proprio sacerdote.
Si ergo sacerdos proprius non dat licen-
tiam videtur quod illomodo possit
confiteri alii. Respondeo quod ratio tangitur
in eadem decretali quia alius non potest
absolvere unde loquitur de eo qui
non habet iurisdictionem aliquam super peni-
tentem nisi per commissionem sacerdotis hec
pe. ¶ Octavo obicitur sic xi q. i. per-
venit dicitur quod si sua unicuique
iurisdictio non servatur ecclesiasticus ordo
confunditur ergo similiter si non servatur proprio
presbitero ergo quicunque aliquis sit
confessus episcopo vel alteri delegato
eius tenetur nichilominus confiteri suo
proprio presbitero. Respondeo cum episcopus con-
cedit alteri potestatem audiendi
confessiones non aufertur inferiori cu-
rato sua iurisdictio quantum ad
executionem officii quod sibi incumbit
propria iurisdictione que principaliter
est episcopi quia illius sicut in ange-
lica ierarchia dona ordinum in-
feriorum excellentius sunt in su-
perioribus. Et ista officia in ecclesia
militante sunt distincta ecclesia
latent repugnante religionibus
utilibus ad huiusmodi officia exequen-
da unde postquam prodierunt
in lucem denuo sunt ut illorum

officiosis aliquos scilicet conquisse erit
principes sicut postea patet ccci
sit bonorum que an sua uti tez
aliis filiis erant dimissa ff de po
stumis l. prima § fidh Adhuc
non licet sit necessarium confiteri regular
proprio presbitero ut dictum est fallit
tamen in pluribus casibus Primus
est cum quis est in necessitate periclo
tunc enim si desit proprius sacerdos
potest confiteri cuilibet et absolui a quolibet
presbitero et hoc non tantum a peccatis sed
etiam excommunicatione qualicumque de spe
dis. vi Omnimodo presbiter Immo ut
dicit Augustinus Tanta est vis
confessionis quod si immineat articulus
necessitatis et desit presbiter confiteatur
proximo et ita tunc posset confiteri
layco de pe. dis. vi. Quem penitet
sed hoc est consilium non preceptum
Sed nunquid sit absolutus a presbi
tero si euadat tenetur recurrere
ad proprium presbiterum Respondeo quod non tenetur
ut cum a peccatis a quibus tunc
fuit absolutus absoluatur sed ut
ei notificet quod est absolutus nec
similiter ex quod absolutus ab excommuni
catione vadat ad iudicem qui alias
eum potuisset absoluere petens ab
solucionem sed offerens satisfactionem
ex de sen. ex. peruenit quod si Eciam cito
aut quomodo potest et ideo facit in
eandem penam recidit ut no. c. ti. qui eos
Alius casus est cum proprius presbiter
est indiscretus de quo dic ut
infra ti. de qualitate confessoris
ubi dicitur quod confessio debet esse

frequens Tercius est secundum Hostiensem et 3
Raymundum cum quis mutat domicilium
in parochiam alterius sicut dicit quod
forum competit quis vere domicilii
ff. de iudiciis heres absens § fin.
Hostiensis iam non est parochianus alicuius
sed proprius ex. de spon. c. si Quartus 4
est cum quis commensus in parochia alie
delinquid vi q. iii placuit ex de
rapt. c. i. Sed hoc intelligitur secundum
aliquos tantum de foro contencioso
ut dictum est supra q. Sed si for
micatus est rex et sic secundum eos
iste casus non est generaliter recipiendus
secundum alios non intelligitur non tantum
de foro contencioso sed etiam de
penali Quintus est cum quis est 5
vagabundus ut ipse predicta heres
absens Sextus est cum quis re 6
licto proprio domicilio iter facie
do uel nauigando euenit quod se con
ferat et ubi se constituat ad inm
nipal. l. labeo in principio et l.
eius C. celsus Septimus est cum 7
presbiter commensus audit subditum
alienum sub spe rati habitationis sa
cerdotis proprii ar. ix q. ii lugdunensis
Et tunc debet dicere confitenti quod
se plato suo quam cito poterit re
presentet et quod actum est suffic
ar. de sen. ex. decreto et si ratum
habuit bene quidem sin autem penam
accipiat ab eo et breuiter in quocumque
casu quis audit confessionem alterius
parochiani sine licencia eius bonum
consilium est quod ei dicatur quod
cum poterit suo presbitero confiteatur

ar. dis. vi. placuit / h. hostien. et
Ray. ¶ Quid si confitens est cogni
tatus ipsius sacerdote vtrum sacerdos
cognatus eum absoluere possit nomine
suo sacerdotis. Respondeo credo quod / vnde
si de facto absoluat tenet. similiter
cognatus suus credo quod non debet cogere
penitentem absolutum ante ratihabicionem proprii
sacerdotis nec ante iniungere eukaristiam et
in genere sue communionem fidelium / si cognatus
erat cognatione maiori /
nec recipere eukaristiam si erat morte
peccatum / de quo confessus est alieno sacer
doti h. Hostien. ¶ Octauus casus de tempore
studii ut cum clerici suorum (de licentia) prelatorum
ad studium (se transferunt) tunc cum sint prochiani
illius presbiteri ad cuius prochiam acce
dunt dum ibi manet ar. ff. de iudiciis
l. longius et c. primo ¶ Sed numquid
quilibet presbiter confessionem potest audire
et absoluere in omnibus predictis ca
sibus sicut potest in primo casu scilicet
necessitatis. Respondeo quod non / nisi sit talis pre
sbiter qui habeat auctoritatem audiendi
confessionem ordinariam vel delega
tam / Cuius ratio duplex vna quia
sacerdotes habent causas non datur iurisdictio
ei qui alias eam non habet / Alia est
licet ipsi penitentes habeant auctoritatem quod
possint confiteri presbiteris non propriis
illi tamen presbiteri quibus nulla
cura commissa est non habent quod eos
possint audire h. Ray. ¶ Vtrum episcopus
dare possit confessores subditorum
suorum audiendi et absoluendi auc
toritate non solum illis qui sunt
in episcopatu suo sed etiam illis qui sunt
in episcopatu alieno. Respondeo quod non / et Ray.

ar. xvi. q. i. peruenit in fine et c. ecce nuncium
et c. hoc ius. Hostien. tamen credit quod
etiam illis qui sunt in alieno episcopa
tu potest ea que pertinent ad volun
tariam iurisdictionem committere sed ad
suscipiendum commissionem non potest co
gere et c. ¶ Sequitur videre quibus
presbiteri debeant spiritualiter confiteri. ty. i.
~~presbiteri~~ Unde considerandum in speciali
Descendendo ad personas spe
ciales quibus presbiteri debent
confiteri a capite inchoando quere
do scilicet primo an papa debeat confiteri.
Respondeo quidquid super hoc dixerint alii dicen
dum quod potest cuicumque presbitero voluerit
confessorem eligere sibi / nam et hoc
est receptum in iurisdictione contentio
sa in q. v. mandatis et c. audi
tum are multo forcius cuilibet presbitero
potest se submittere iurisdictione volun
taria / quia quo ad hoc cuilibet
presbiter tenet locum dei (et loco dei) potest absol
uere penitente xi. q. iii. absit et
de penitentia dis. vi. c. i. h. / Sic in foro
penitentiali est persona minor / et confessor
maior ut in dictis capitulis et hoc in
nuit Circa vel dis. multi sacerdotes
h. Hostien. ¶ Cum cardinalis presbiteri
debet. Respondeo aut est absens a curia
propter causa legationis et tunc potest
eligere confessorem ar. ex de pe
et re. ne pro dilatione / aut est presens
et tunc de peccatis publicis debet con
fiteri pape / de occultis non sufficit sibi
confiteri primario pape / Aliqui tamen
dicunt quod in vtroque sibi sufficit con
fiteri primario pape quo ad salutem
anime / non tamen quo ad dispensa
tionem quam primarius non poterit
facere ~~sibi~~ (sine) de speciali mandato pape

pciat tenet curia Sed et tucius
puto quod quilibet cardinalis licenciam
habeat apostolicam ut sibi possit confes-
sionem eligere cum tales sub sint
eidem immediate ar. de pe. et re.
omnis / principaliter Episcopos qui sunt
omnes in hoc priuilegiati / c. c. fi. / quo
ad peccata occulta non publica hec
hostiensis ¶ Cum capellani et alii curi-
ales debent confiteri Respondeo illi qui sunt
de familia domini pape confitebuntur
penitenciario eius vel nostro alii qui non qui
sunt cum cardinalibus pro ut delice
tia domini sui qui curiam habet
de consuetudine curie etiam alteri
confiteri ar. dist. vi placuit / et
extra de pe. et re. c. omnis secundum hostiensem / Guill-
elmus duranti non credit quod cardi-
nales familie sue curam habeant
quia ei sacramenta non ministrant
extra de ecclesia edificandis c. ad audientiam / tamen penitencia-
rio pape possunt omnes sine licencia
confiteri ar. lxxxxiii dist. c. fi. /
et in lxxxxiii dist. c. ... / vel etiam
presbitero in cuius parochia degunt
ut in c. omnis et c. placuit ¶ Cui
confitebuntur Episcopi et superiores Respondeo
quod Episcopi et superiores etiam non exem-
pti possunt eligere prudentem con-
fessorem extra de pe. et re. ne pro dilacione
Et hoc verum est de occultis peccatis
criminibus / et publicis leuibus / Secus
est in publicis criminibus et cum
hoc predictis omnibus Prepositus pape priui-
legium non exspirat etiam si quis
eorum ad curiam Romanam acce-
dat v. q. ii c. i. / et c. sequenti

et inferiores prelati et episcopi exempti

non exempti ... quia ... debebant ... exempti nec ... in curia debebit penitenciario confiteri

¶ Quid si aliqua ecclesia sit exemp-
ta in qua sunt hic singuli etiam de
collegio illius ecclesie possunt sibi
confessorem eligere Respondeo quod non exempti
sunt abbatem priorem et decanum
vel huiusmodi prelato confiteri debent
vel alii de mandato eius / Si autem
huiusmodi prelatus de consuetudine non
haberet curam illorum / nec ordinarius
nec aliquis alius nisi papa / michi
videtur non possent sibi eligere
confessores quia illud c. ne
pro dilacione loquitur de solis prelatis /
Unde michi tamen recurrendum est ad
papam quod prouideat talibus de
confessore secundum Hostiensem / Sed quam
potestatem habet confessor electus ab
Episcopo / videtur quod illam quam habet
episcopus in subditos suos quo ad ab-
solucionem peccatorum / non ergo poterit
secum dispensare super irregularitate /
vel in casibus qui pertinent ad papam /
quia in electione quam facit non potest
amplius sibi concedere potestatis quam
habet ff. de reg. iur. nemo plus iuris obstat
si dicas talem confessorem ordinarium
qui ... recipe videtur habere
potestatem electione facta per ipsum extra de
pe. et re. et c. quis / talis enim
ordinario succedere semper videtur loco
eius quam habet eligens tempore
... debet esse ar. c. de ... dicto omnium /
aptissimi ad finem ¶ Sed contra
quia Episcopus et exemptus confesso-
rem eligit sibi de pape licencia
ut in c. ne pro dilacione Ergo con-
fessor electus de licencia pape potest
teri habet eandem potestatem cum papa

eandem auctoritatem habet cum papa vel confessor electus

presbiteros erga sicut et in quibus presbiteros possunt absolvere, potest et clericus ar. lxxxiiii dis. c. ii. si et ex. de offi. dele. sancta. ¶ Potest autem dici quod ubi exemptus sibi confessorem eligit ille clericus potestatem habet primarii presbiteri, ubi non alius eligit sed potestatem illius iudicium subest eligens, ut in c. lib. vi. ro allegatis, semper tamen publicis criminibus exceptis secundum hostiensem. ¶ Utrum clericus a prelato in confessorem possit eum absolvere non tantum a peccatis sed etiam ab excommunicatione. Respondetur Raymundus sentire videtur quod illud c. ne pro dilatione loquitur tantum de absolutione peccatorum non excommunicationis. Dicunt tamen absolucionem huiusmodi non servavit sibi papa et nisi pena illa sit ab homine, quia tunc ab excommunicatione absolutio est petenda, potest quia huiusmodi principium late sit intelligenda. ¶ Secundum si excommunicatus sit vel prelatus vel ille quem elegit in confessorem sit excommunicatus excommunicatione maiori. Respondeo non potest eum absolvere sicut ligatus. Si autem minori potest prelatus excommunicatus maiori eligere non potest confessorem qui absolvat eum ab excommunicatione illa secundum quod videtur Raymundus sentire, ut est dictum. Excommunicatus non minori potest ad hoc ar. ex. de cle. excom. mi. c. si celebrat. 2a. Goffredus. ¶ Utrum episcopus confessores diversos possit eligere et sepius variare. Respondeo hostiensis non competit quod hoc faciat quamdiu potest habere copiam illius quem elegit, et si possit in subsidium alteri confiteri ita tamen quod si mortale peccatum confiteatur ei quem elegit quam copiam eius habet. // Idem est in venialibus. Sed et si non habet copiam primi confessoris peccata quia obiit vel abest interesse petere eligat sibi alium, si tamen episcopus diversos confessores habere quibus integre omnia peccata confiteri nollet laudandus esset detestandus tamen si hoc in fraudem faceret secundum hostiensem. ¶ Utrum episcopus a se ipso quod confiteretur alii ipsum in confessorem eligat sibi non videtur ar. ex. de cleri. egro. c. i. Sed dominum intellibus cum plus est standum mentis intentioni et fidei quam verbis ex. de censi. et ibi legebatur. Et breviter in huiusmodi omnibus attendenda est fides et intencio boni ex. de presbitero non bap. c. i. et ii. secundum hostiensem. ¶ Utrum archiepiscopus debeat scire quis sit confessor episcopi. Respondeo hostiensis dicit quod si velit nolit episcopus, et potest eum etiam cogere confiteri sibi, si suspectum habeat confessorem, quia ab ipso de vita episcopi requiritur ar. ex. de offi. ord. pastoralis, nec istud prohibet illud capitulum ne pro dilatione sed potius hoc admittit cum intendit scire periculis animarum. Sed hostiensis ipsum distinguit tamen inter crimina publica. Et idem dicit glossa super c. ne pro dilatione. ¶ Cui confitebitur abbas. Respondeo si habet alium abbatem super se sive sit exemptus sive non ei confiteri debet

pt tn dici q id c. illud nc p dilacoe loqtur tm de absolucoe pctoz s3 et de absolucoe maioris excoicacionis

si ec q eligit in confessorem sit excoicatus excoicacione maiori

ar. ex de te[m]p[or]e. Cum dilectus et
dec. sup. abbe. Si vero non habet
aliu[m] abbatem sup[er] se et sit exe[m]p
tus p[otes]t sibi elige[re] confessore[m]. Sz
si non h[ab]et aliu[m] abbate[m] sup[er] nec sit
exemptus ep[iscop]o confiteri debet
qu[i]a est iudex suus lxi. dis. obitu[m]
nisi forte s[e]c[un]d[u]m regula[m] p[ro]p[ri]a[m] ab
batum sibi posset elige[re] confesso
rem alit[er] aut sine licencia fac[er]e
non posset ut in t[i]t. omnis h[ab]et
host. Cui confitebunt[ur] monachi R[esponde]o.
abbati qui eos tantum[m]o[do] ex tunc sed
etiam melius cognosce[re] debet ar
ex de temp. ord. ad aures. Abbate
tamen absente vel p[ro]pter delicen
cia[m] eius vel consuetudine vel ex
statuta rele sori poterunt confiteri
h[ab]et host. et sic alij religiosi plat
sui vel delicencia eorum alijs fra
tribus eiusdem ordinis xvi. q. i.
c. 2. de statu mo. c. ii. Qui si illas
non possunt h[ab]e[re] dent de iure
qu[u]m confiteri p[ro]chiali p[res]b[ite]ro ut in c[apitu]lo
omnis ex Guill. durandi. Sed
nu[m]q[uid] possunt ep[iscop]o confiteri. R[esponde]o sic
si volunt qui etia[m] abbat[is] p[ote]st p[ri]ma[m]
relaxare qu[i]a sup[er]ior[is] auct[orit]as
se[m]p[er] videtur excepta ar. ex
de iur[e] iura[n]do venientes. debet tamen
q[uod] ipsos se[m]p[er] ad abbate[m] remittat
ar. ex de offic. ord. quod h[ab]et
host. licet abbas p[ro]hibe[re] non possit
monacho ne confitea[tur] ep[iscop]o dummodo
h[oc] non sit cont[ra] constituciones mo
nachor[um] a p[a]pa confirmatas. Tenet[ur]
tamen monachus abbati suo vel al
teri de eius mandato confiteri

Not[andum] s[ecun]do titulo de s[ent]e[nti]is

si h[ab]et et sp[ec]ialit[er] etiam postquam
confessus fuerit ep[iscop]o vel eius peni
tenciario. nec p[ote]st eum ep[iscopu]s ex[co]m[uni]ca[re]
ab obediencia sui abbatis nisi forte
ex causa iusta vel ubi timetur de scan
dalo abbatis si confitetur sibi. Cui
confitebit[ur] decanus R[esponde]o ep[iscop]o suo
vel alijs delicencia eius ut in c[apitu]lo
omnis. dis. ii. Cui vult. Et id[em] d[icendu]m
de archidiaco[no] et archip[res]b[ite]ro tam
de archip[res]b[ite]ro ~~ex de offic.~~ civitatis
qu[am] de mali qui etia[m] vocat[ur] aliq[ua]n[do]
archip[res]b[ite]r ex de officijs archip[res]bi
teri. adh[uc] c. si aliq[ua]n[do] plebanus.
ex de offi. ord. Cum abbatia
que abbas licet nu[m]q[ua]e ex de remitti
tu[m] missa. Et id[em] d[icendu]m de satrista sine
thesau[ra]rio et de magistro scolariu[m] et
de cantore et de canonicis h[ab]et host.
Cui p[re]positus sine sor[or] nam et p[re]po
situs dicit[ur] qui quanda[m] sor[or]itus
curam p[ro] alijs gerit ex dev. sup.
quamuis R[esponde]o si sit religiosus confi
tebit[ur] suo sup[er]iori qui eum corrige[re]
debet ex d[e]n[u]a. et obe. Cu[m] in ecc[lesi]is
Si non sit scolar[is] ep[iscop]o vel eius pe
nitenciario ex de ele. ex eo. ex mi
p[ro]posuit. ep. R[esponde]o vel alij qui cura[m]
eius habet vel delicencia eius
alij ut in c. omnis h[ab]et host. Cui p[res]
b[ite]r p[ro]chial[is] R[esponde]o ep[iscop]o suo vel alij
cui forte sp[irit]ual[ite]r et t[em]p[or]al[ite]r sub e[st]
Sz p[res]b[ite]ri p[ro]chi[a]les sibi i[n]vice[m]
confiteri possunt delicencia p[re]
lati sui. quod tamen non multum
expedit ne confessi[onem] ~~confitentium~~ suo[rum]
su[bditorum] t[a]m[en] adinvicem deferant
sibi ar. xii. q. ii. ... virib[us]

primo al. post medium hec hostiensis/
Unde presbiter unius parochie absolvere
non potest alium sacerdotem vicinum auctori-
tate sine licentia superioris generali
vel speciali, tacita dico quia si episcopus
sciat talia fieri communiter a presbiteris/ et
sustinet presumendum est eum ab-
solutionem tacite approbare et presbiteris
desuper invicem licentiam dare hec
Goff. Item confitebitur imperator? Ro.
quod imperator et imperatrix de consue-
tudine antiquissima cuius memo-
ria non constat electos habent confessores
scilicet prelatos qui sunt magistri capelle
sue et sub ipsis tenent alios ca-
pellanos cottidianos/ quibus con-
fitentur et qui curam habent animarum
earum de consuetudine non reproba-
ta per dominum papam ar. extra de foro
compe. cum contingat/ papa tamen
si vellet posset illam consuetudinem
reprobare et inhibere ne sine licentia
sua eligerent confessorem. Tercium
est certum quod tales reges et sua fa-
milia impetrerunt sibi licentiam confes-
sorem eligendi nisi alio privilegio
sunt muniti hec host./ Dicitur tamen
communiter videtur quod debet confiteri
illi episcopo in cuius sunt diocesi extra
de sen. ex. valentinianus/ extra de eminentia no-
vit/ 2m Guill. durandi. Item con-
fitebitur rex? Ro. si habet domicilium
proprium et principale in aliqua civita-
te subest eius episcopo de quo iure/ nisi
fectus optineat de consuetudine
cuius non constat memoria/ vel de privi-
legio speciali sicut dictum est de im-
peratore. Et quod dixi de consue-
tudine intelligas que alicui

certe ecclesie habet privilegium dat/ non quod
posset quemcumque eligere non puto
quod consuetudo posset sibi concedere
cum ea ecclesiis onerosa esset et in
detrimentum ecclesiastice discipline que
nimia disrumpi contingeret extra de
consue. c. i. et cum fieri acceptabi-
lium quod irrationale esset lxxx
xii dis. in illa ratione et hoc quo
ad personalia/ nam quo ad res quas
in diversis diocesibus tenet cuilibet
suo diocesano subiacet. Item de prebendis in
diversis locis quid? Videtur quod con-
fiteri possit illorum episcopis locorum ita
tamen quod omnia confiteatur semel
proprio sacerdoti vel de licentia eius
alii ut in c. omnis/ aliter confessio
integra non esset hec hostiensis. Item
confitebitur dux? Ro. illi episcopo in cuius diocesi
habet domicilium principale et brevi-
ter idem dicendum quod est de rege di-
cunt doctores de omnibus habentibus
latas iurisdictiones in civitatibus
diversis/ sive sint monarchi sive mar-
chiones sive barones quando sunt
tales et tanti quod civitates vel
civitates habent sub se/ alias si tum habent
castra debent illi presbitero confiteri
in cuius parochia proprium et principale
domicilium habet/ vel de eius licentia
alii ut c. omnis hec hostiensis. Item
si castra et domicilia in diversis
civitatibus habent? Ro. ab utroque epi-
scopo impetrerunt ar. extra de sen. ex. cum
illorum & Si non claustralis/ vel
ad metropolitanum recurrant ar. extra de sen.
tempore [illegible] hec host./ Item quid si
sunt diversarum provinciarum? Ro. re-
currerent ad primatem vel ad ipsum

tacita vel expressa

ar. go demum pat l. illius in his
tamen casibus tenetur est ad papam
recurrere quia illud est sine conc
ro q. in Cutta h hostien Item doc
tor et scolaris Ro presbitero in cuius
parochia morantur vel alii de licen
tia eius ut in c. omnis Item pueri
Ro proprio sacerdoti vel de licencia
eius alii ut in c. omnis et hoc
intelligo de capacibus doli et in
tellige capax doli quando est proximus
pubertati ff. de act. et obli. l. i.
Sed dicunt quod hoc potius propter
tiora vir bonus estimabit ar.
go de presumpt. ex studiis Si non
non sunt doli capaces non tenentur
confiteri Et ideo non est curandum
cui confiteantur tales cum superioribus
topant quia etas eorum quid videat
ignorat ut de reg. iu. l. i. hec
host Item rustici in aliquibus pro
thiis hyemantes vel estiuantes vel
se transferentes ad parochias alie
nas non animo ibi manendi sed forsi
tan ad tempus aliquibus migrationibus
ab sequendi Ro tales layci si sunt
se transferre possunt quo volunt
domini tamen sunt liberi et si qui
qui transferunt animo perpetuo rema
nendi facti sunt eorum parochiani
in quorum dyocesibus vel parochiis
c. si. Si non tales non intendant
relinquere domicilium antiquum debent alii
presbitero confiteri vel de licencia
eius alii est enim consilium bonum
quod tales audire suo spirituali li
centiam optineant vel saltem
confiteantur sub spe quod index
morantur go de parroch.

ratificet et idem dicunt est de fami
lia nobilium nisi ipsi habeant cappella
num et familia sua privilegium habet
hostien Item de familia epi
vel archiepi Ro si sit de aliena
dyoc. idem dicunt quod de familia prin
cipis layci Si non sit de dyoc. propria
confiteri debet vel ei cui mandavit
sit ecclesie proprio sacerdoti decimas est p
rochia confiteri h host Item de
dechis qui habent acceptum formam
non fuerunt sed simpliciter cum vole
bant confessi sunt Ro si simpliciter
et ignorantes hoc fecerunt non cre
do eos peccare vel accusandos sed ex
cusandos sed de certo ex quo certificati
sunt si contempserunt dampnarentur
go de conse. cathe. aqua (vnn dis.)
conswetudo h hostien Ce. qualis debet
confessor esse et qualiter debet se habere ad confitentem ty. 16.

Postea considerandum qualis
debet confessor esse et
quomodo se debet ad confitentem
habere Circa quod sciendum quod con
fessor debet esse iustus Unde
Aug. li. de penitentia c. xv. et habetur
de pena vi. dis. c. i. sacerdos ipse
sit iudicaturus quem in alio iudicare
sit promptus iudicans enim alium
qui est iudicandus condempnat se
ipsum et hoc est argumentum quod omnibus in
morbis mortalibus peccat absolvendo
a mortali nisi peniteat prius debet
sciam esse districtus Unde Aug.
ibidem et habetur de pe. dis. vi. qui
vult caveat spiritualis iudex ut
sicut non commisit crimen nequitie
ita non careat munere scientie

optet eu ut sciat cognoscere quid
quid debet iudicare. Sed quia
sine que et qualis discrecio sine scia
est confessori. est necia. Ro sine
augustis firmat iudicia aucte sciaz
pelane scie sive p'biteri scie necia
est tame tanta scia confessori q
sciat distinguere in peccatis quibus q est
veniale et q est mortale, pro eo qd
alia pena debet inponi p veniali
et p mortali alia, et q sciat adque
peta sua potestas extendere se pt, alio
qui in periculum aie sue et confitentium
audit confessiones, et si subditi eius
simplicit' agnoscat peccatos consulere
tenent', aliquando vero nec non et eu
substituens qui sit peccat. Et de hac
discrecione loquitur Aug. ps. ter.
scire canones penales. aliter nix in
eo nomen presbiteri constabit. 2ª Aug.ª
dis. xxxviii que ipsis, et co. nulli.
Est aut alia discrecio qua quis
scit presbiterum acquisitum distinguere inter
plexitatem peccatorum. et hec est de
bene esse. In hys aut securiorem
viam debet tenere et consulere sapien
tes h bona veniat. Et pt addi
secundum aliquos q teneret' scie pple
xa esse difficilia nec meis esse
procedendo sine consiliis superiorum
et auctoritate canonum. Ad hunc nota
2m aliquos quod tria sunt quasi
decesse confessoris sine quibus
no pt quis esse confessor sine
peccato, scilicet scia distinguendi inter
peccata ut dictum est, tanta inquisicio
de peccatis, et discreta in menis sa
tisfactionis, requiruntur etiam plures ac

confessore condiciones quas pon
augustis ibid, habeat in quid dul
dine in affectione, pietate in alium
tenue, discrecionem in varietate, ad
iuvet confitentem orando, elemosinas
et cetera bona pro eo faciendo, sem
cum iuvet levando, consolando,
spem promittendo. Unus Confessor dul
cis, affabilis atque suavis, prudens
discretus mitis pius atque benignus
h omnia supra dicta et multa alia de
hac materia sunt de pe. dis. vi qui
vult. et iiii sen. dis. xvii et xviii
Adsciendo aut plenius quomodo deb
eat se confessor suum officium exercere
nota q debet primo penitentem inter
si sciat pr. nr. Credo in deum Ave
maria et si nesciat eum doceat
vel saltem moneat ut discat quod
de pe. et re. 16, deinde dicat ei
humiliter sedeat ad pedes presbiteri qu
ciens confitetur. Si femina est car
moneat q semper ex transverso sedeat
nec eius faciem respiciat Ecumia ni
dicitur aba: i. facies eius ventu
rens. Deinde debet pio dulci c
suavi eloquio inducere eum ad con
tricionem et confessionem, proponens ei
beneficia que deus sibi contulit q
ipsum creavit, diam eius pro prim
que impugnavit, ipsum gubernat
et pascit, suo precioso sanguine re
demit, vitam eternam preparavit ab
inicio mundi, si ipsis fide et caritate remansit
proponat sibi mundi destabilitate
dyabolica temptacionem, peti monete
nea delectacionem, per quam gequi
homo eternam cruciacionem, vite

brevitate anime eius conterrendi cum ex iudicii eternalis penas inferni et ... christi pietate qui non venit iustos vocare sed peccatores sicut patet in petro et paulo latrone et matheo ... hiis similia sicut et quando videbit expedire proponat ut eum ad confessionem et contritionem alliciat postea confessionem eius audiat ordinate et districte ab ipso de peccatis inquirat de quo inferius dicetur. Si non presbiter habeat aliquem parrochianum peccatorem qui nolit confiteri neque penitere premissa monitione debet eum excommunicare vel superiori denunciare ... q v precepimus et si habeat admonere eum primum debet eum ad contritionem et confessionem et etiam primum agere de peccato fornicationis adulterii et sacrilegiis criminibus ... ad audiam ... Et si inobediens fuit abeatur ... xi q iii Remi iubente licentia aut debitam vindictam non habet vi q i si omnia hostiensis Circa tamen hanc compulsionem doctrina augustini et gregorii debet sequi ... quod primo arguat optime scilicet amonendo corrigendo secundo inpetuo suspendendo medio tercio terreat ... excommunicando xxiiii q iii forte si aut non possunt hec fieri comode forte propter multitudinem vel potestatem hominum eos verbis quantum potest eos moneat et terreat et quantum in se est quidquid potest

hanc ... aliam suam liberat ... qui attinet. Sed pone quod presbiter habet aliquos parrochianos surdos vel mutos vel furiosos vel similes sicut eos esse in peccato mortali quid faciat. Respondeo quod oportet facere posse suum ut inducat eos in contritionem et penitentiam secundum quod est possibile sibi verbis signis vel nutibus vel scriptis et aliis similibus modis quibus potest si non potest proficere dicat ad eum et faciat orare pro ipsum ut deus illustret ad penitentiam corda eorum et tamen nihil obmittet de contingentibus non imputabit sibi. Sic in di anunciabis iniquitatem suam impio et ipse non fuit conversus ab impietate sua et a via sua mala ipse quoque in impietate sua morietur tu autem animam tuam liberasti tradit ... augustinus pregula in talibus ... quod ... indicium in talibus ... venerationis oracium contradi ... gemitibus est plorandi de con dis in Solet queri in fine tam casus in quo presbiter ... licet si ... sua ... huius ... xvi q iii Si ... Si quis volunt. Queritur etiam quomodo presbiter circa infirmos se debet habere. Respondeo quod presbiter ad infirmum vocatus non debet penitentiam denegare dicit enim ... papa si presbiter negavit penitentiam morientibus reus erit animarum. Quia dominus dicit ezechiel ... quacumque die conversus fuit ad penitentiam vita vivet et non morietur Vera enim confessio in ultimo ... potest esse l q vi si presbiter et c ... nominis et c presbiter ... reus erit animarum ... quantum

... placuit dei ...

est inse vel hoc intelligitur quantum
ad presbiterum Nam infirmus si penitentiam non
stetit qui confitetur et contritus
fuit decedens salvus erit In
firmo tamen penitentia non est iniungen-
da sed innotescenda quantitas et
qualitas penitentie dicendo sic Si sanus esses
talem penitentiam agere deberes sed quia
infirmus es eam tibi non iniungo sed
si decesseris tunc pro anima tua facias
per hoc pena dari et si convalueris eam
ages secundum Guil. dis. xxvi q. vi c. 1
vel secundum alios iniunget ei convalescenti: convaluit
valuit quod quam cito, ac eque ad
alia negocia dimittat adeum vel aliud
presbiterum redeat et iterum confiteatur
et denuo penitentiam recipiat ut dicitur: c. ibi, a quo peccato et hoc tamen
non est necessarium secundum Guil. dicitur si sit
decessit erit amicorum ordinibus
et elemosinis adiuvandus alio an
mortem iungendus et sacris mutuo
reficiendus Si autem convaluit iterum
similiter confiteatur et in iniuncta sibi pe-
nitentia que sibi prius professorem: agat si voluit vel agat penitentiam
innotuit // Causa autem quare penitentia
tali non sit imponenda est quia: si quis
per hoc quod alicui aliqua penitentia
imponitur ad eam obligatur/ nullus
autem ad illud obligari debet quod
facere non potest/ talis autem non potest
agere penitentiam sed tantum interiorem
illud ergo contra eum fieri debet
quod pertinet ad penitentiam penitentie
melioris interioris tantum/ sed ei in
notescenda penitentia exterior ut possit
de peccato dolere et possit penitentiam per preces
elemosinis redimere/ et si evaserit
eam implere proponat In notescenda

vero est pro modum consolationis
ostendendo benignitatem misericordie dei pro
remittentis magis quam pro modo
rigoris ostendendo severitatem iusticie
penitentis, Quid si eger petat
presbiterum venire et iterum dum venit obmu-
obmutescat vel fiat amens vel fren-
eticus Ideo presbiter veniens vel admi-
nistrum vel ad testimonium eos qui aud-
ierunt ipsum petere penitentiam vel presbiterum
debet et quid quid potest caritatis impen-
dere absolvendo reconciliando et
si fieri potest pro eius peccato orationem eius eucha-
ristiam infundendo Et si supervixerit
amoneatur a predictis testibus pec-
catum satisfacere et subdatur statutis
penitentie legibus quam diu presbiter placuerit
presbiter xxvi q. vi. Si quis decessit
et c. qui recedunt et c. is qui
infirmitate et c. hiis qui inte-
Quid si talis decedat contritus
vel cum certis signis contricionis ante
quam presbiter venit Ideo etiam post
mortem ab ecclesia absolvitur i. absolutus fuisse creditur sic potest in-
telligi quod dicitur xxvi q. c. aliis secundum a
ut alios alios in talibus fiat xxvi q.
Hostiensis, Eodem cap. requiritur quod
plures sint qui testificantur se audisse
egrum petere penitentiam vel presbiterum
Ideo in tali super capitulum cum nulli fiat pre-
iudicium satis sufficit per unius fide-
dignus non cum procedit hic contra
dictio certitudinis sed presumpcio cum
hec petentem ad iudicat morti
petentibus non debet denegari pe-
nitentia et infirmitas et dum
hec impedientes ordinarii moneri de-
bent ut hec facere desistant et si con-
tinuerit certa censura cogi debent

in depugnentibus cum sedium. Adhuc nos
statutum pape Innocentij 3 de pe. et re. in
quo precipimus medicis corporum ut
cum eos ad infirmos vocari contigerit
ipsos ante omnia moneant et indu-
cant ut medicos advocent animarum.
Vnde sedum hostiensis ibidem confessor huius
statuti immemor peccat cum dicat
precipimus. nec potest contra statutum
illud preterire nec aliqua contra con-
suetudine tolli cum sit pro animarum
salute introductum. et infra dicit
quibus autem medicorum huius nostre con-
stitutionis transgressor extiterit tam
diu ab ingressu ecclesie arceatur donec
pro transgressione huius satisfecerit con-
petenter arceatur. glo. preterea non
ipso iure quia male vel nullomodo
fiat. Postea subditur ibidem cum
autem sit multo preciosior corpore
subditatione anathematis prohibemus
ne quis medicorum pro corporali sa-
lute aliquid suadeat quod in periculum
anime convertatur et de pe. et re. Cum
infirmitas etc. Sequitur de interro-
gationibus faciendis a confessore. ty. ia.

Deinde considerandum de inter-
rogationibus faciendis a con-
fessore aliqua de hijs breviter
perstringendo. Circa quod sciendum
quod confessor interrogare debet
confitentem. Cuius ratio est quia
debet scrutari conscientiam peccatoris in con-
fessione quasi medicus infirmi vul-
nere vulnera(?) et ut iudex causam.
Quia sepe quod per confusionem
vel simplicitate confitens tacet inter-
rogatus revelat. Vnde Augustinus et in

sermone de pe. dist. vi. Diligens inquisitor
subtilis investigator sapienter et
quasi astute interroget a peccatore quod
forte ignoret vel verecundia velit
occultare. Iuxta interrogationibus autem
faciendis tria debent attendi. Primo
ut penitens interrogetur de peccatis
quibus contra dei precepta consueta decem
mandatorum commisso vel mortalium vi-
ciorum vel capitalium. Ab ipso quoque sen-
sum interroget etiam de circumstan-
tijs aggravantibus quibus de quibus
infra dicetur. Interroget etiam de
peccatis que solent in hominibus illius
conditionis habundare. Non enim oportet
a milite querere de peccatis religiosorum
aut econverso. Secundo ut non interroget
explicite nisi de peccatis omnibus no-
tis. De alijs autem peccatorum adinven-
tionibus et de peccatis inconsuetis
et enormibus et contra naturam
non inquiratur nisi in generali et a
longe et per quasdam cautelo circuitio-
nes ut si commisit dicat. De talibus
enim dicitur pu. xi. Cum investiga-
tor opprimetur ab eis. Id huius est
quia penitens sepe per hoc discit
quod non novit in huius etiam malorum
contingit contra confessorem. Tertio
ut non descendat nimis ad particulares
circumstantias peccatorum precipue car-
nalium. Omnia delectabilia quanto
magis in speciali considerantur tanto
magis concupiscentia sunt nata mo-
vere ut dicitur in 3o ethicorum. et io
potest contingere quod confessor tem-
ptetur et sibi noceat et con-
fitenti vel aut melius sciat

Marginal notes (right margin): 1o. · 2o. · et si non commisit non dicat · cum malorum (interlinear) · 3o. · nata

quos de quibus interrogabis / non
quod interrogandi sunt principes de
iusticia / milites de rapina / mercato-
res et officiales mechanici de periurio /
dolo / mendacio / furto / et similibus /
burgenses et cives / communiter de usuris
et pignoribus / rustici de invidia
et furto / maxime circa decimas /
oblata / primicias / et census / clerici
seculares de symonia / negocione / et
alijs ad avariciam pertinentibus / de
dilapidacione seu amministracione ali-
quam habent / utrum intrent officio
divino et utrum ipsum dicant utrum
portent coronam et habitum con-
gruentem / Item de luxuria de notore
ludo alearum et similibus in quibus
sepius offendere solent / religiosi
de xij abusionibus claustri que
sunt / prelatus negligens / discipulus
inobediens / iuvenis ociosus / senex
obstinatus / monachus curialis / secu-
laris canonicus regularis causidicus /
habitus preciosus / cibus exquisitus / rumor
in claustro / lis in capitulo / dissolucio
in choro / irreverencia circa altare / Item
de tribus substancialibus regule scilicet de obe-
diencia / castitate et paupertate /
Item de symonia et alijs que a
talibus solent sepe committi. Circum-
stancie autem quas precipue debet
attendere confessor sunt vij quas
etiam ponit tullius et boecius
que in hijs versibus continentur.
vs Quis / quid / ubi / per quos / quociens /
cur / quomodo / quando / quilibet observet
anime medicamina dando supple addit una
illis septem scilicet quociens / Attendat
igitur confessor quis est ipse pecca-

tor scilicet est sexus etatis si nobilis vel
ignobilis vel servus in dignitate sive
officijs constitutus an privatus sive
mente vel insaniens sciens vel igna-
rus solutus vel coniugalis vel con-
iugatus laicus vel clericus vel reli-
giosus consanguineus vel affinis vel pro-
pinquus / Quid scilicet est illud quod
commisit scilicet vel adulterium vel forni-
cationem et similia peccatum parvum vel maio-
re vel enorme vel occultum vel
manifestum / vel in uno statu et similia
Ubi scilicet in loco sacro vel prophano
non sacro publico vel privato. Per quos
scilicet quibus auxilijs per quos sollici-
tatores mediatores internuncios quia omnes
tales participes sunt criminis et dam-
nacionis et ipse est reus et obli-
gatus pro eorum peccatis / Item per quos
cum quibus contra quos / Quod
peccat confitens non debet nominatim
specificare personam cum qua
peccavit / Ita nec circumstancias per
quas intelligi possit nisi fore
notorium esset vel aliter recte confiteri
non posset ut dictum est supra c. de
hijs que quis confiteri tenetur
confessione / utrum liceat aliena peccata in
confessione referre / igitur ut predictum
debet specificare personas interrogacione
sed ubi insistat caute circa qua-
litatem persone / unde tamen debet
in dicta confessione / Cur scilicet tali tempta-
cione hoc fecit vel utrum temptacio-
nem prevenit vel ab ea preventus fuit
sponte an coactus / cupiditate an pro-
pter pravitate ludo an nocendi animo
et similia / Quomodo scilicet de modo agen-
di quod melius actu quam locucione

tur. Quando scilicet in tempore sacro ut in
festis xlma et aliis ieiuniis vel non
sacro ut in diebus aliis. Decimus quartus hoc
patet per se. Sunt autem alie species in-
numerabiles circumstantie quarum continentur
et fiunt isti. Aggravat ordo locus
peccati tempus etas conditio numerus mo-
ra copia causa est modus in culpa
status altus litera persona. Hiis non
enim propter brevitatem insistere
etiam quia superdictis satis sunt mani-
festa. Adhuc etiam nota quod peccator dolere
debet et confiteri de bonis obmissis
et tempore male expenso. Item quia mul-
tas animas adeo eripuit et ereptas
ipse vel ab aliis in malo confirmavit
vel in istis mali non boni exemplum
fuit. Omnia bona perdendo eis
intulit et quia iniustissime deum
offendit. Hec omnia et multa alia ha-
bentur ab Aug. de pe. di. i. consi-
deret. et quod de homicidio sunt dicta
Quod est autem intelligendum quod omnia
hec superiora et inferiora semper ad
singulorem sunt servanda sed confessor
discretus secundum quod qualitas persone
et [illegible] exiget quod expedire sibi vi-
debitur eliget. Hec enim diximus ad
eruditionem simpliciorum confessorum. De

qualitate confessionis et de confessionis effectu. ty. 18

Postea considerandum de
qualitate confessionis qualis
autem debeat esse confessio. Cuius
istud hiis versibus edocetur. Sit sim-
plex humilis confessio pura fidelis
atque frequens nuda discreta li-
bens verecunda integra secreta la-
crimabilis accelerata fortis et accu-

sans et sit parere parata. Harum autem
tantum conditionum quedam sunt. Debet tamen
esse confessionis scilicet quod sit frequens
et quod sit accelerata reliquie sunt
dentur. Debet ergo primo confessio p^o
esse simplex sine copia ut scilicet homo se
ipsum tantum accuset non alium. Propterea
deus vitam meam annunciavi tibi. De
hoc habitum est supra ubi agitur de hiis
que debet quis confiteri quoniam vero
aliquis in confessione debet aliena
peccata referre. Secundo debet esse hu- 2
milis. Eccli. iiii^o Coram presbitero humilia
animam tuam. Propter quod dicitur est super
sedere debet ad pedes presbiteri. Atten-
ditur etiam hec humiliatio in hoc quod
se bene se accusat et confitetur miseros
quia quanto homo in hoc ~~cognoscit~~
et magis se [illegible] tanto deus ei facilius
ignoscit. Unde super illud psalmi Iusti-
ciam meam non abscondi glossa Quando
homo detegit deus tegit et quando
homo tegit deus detegit. Tertio 3
debet esse pura scilicet quod admittenti
ut fiat ex timore filiali non servili
et ad dei honorem et non ex fictione
sicut quidam confitentur peccata sua
et tamen proponunt redire ad illa
de quibus propheta. Populus hic labiis
me honorat cor autem eorum longe
est a me. Tales deum derident ysi-
dorus. Irrisor est et non penitens
qui adhuc agit quod penitet. Nec
deum videtur poscere subditus
sed subsannare superbus. Non fiat etiam
ex proposito vel elatione sicut quidam
in confessione se extollunt et aliis
preferunt sicut phariseus qui di-
cebat Luce xviii Gratias ago tibi

dolere quia non plus sicut certi homines
3 [T]ercio debet esse fidelis scilicet ut tam
confitens quam confessor sint in fide
et fiat confessio sub spe venie alias
non valet de pe. dis. i. Sane peni-
tet/ et dis. vi qui vult unde non
debet peccator quantumcumque magnus de-
sperare de venia sicut Cayn desperavit
et Judas quia plus peccavit diffidendo
quam possit homo peccare et dicit
Jeronimus super psalmum viii eo Judas magis
peccavit in hoc quod se suspendit quam
4 in hoc quod tradidit Christum [Q]uarto debet
esse vera i. non tacens verum/ nec
admittens falsum/ etiam humilitatis causa/
Unde Augustinus li. de penitentia cum humili-
tatis causa mentiris si non eras pecca-
tor antequam mentireris/ mentiendo effi-
ceris quod prius vitaveras/ in te non
est veritas ubi ita te dixeris peccatorem
ut etiam esse recognoscas/ veritas
autem ipsa est ut quod es dicas/ nam
quo est humilitas ubi regnat fal-
sitas Sed contra i Joh. i. Si di-
xerimus quod peccatum non habemus ipsi
nos seducimus et veritas in nobis non
est/ Responsio debet se dicere peccatorem in genere
quia nemo sine crimine vivit/ ipse
autem non dicat se peccatum aliquod perpe-
trasse nisi sciat vel credat se esse
reum ergo est verum illud Gregorii
Bonarum mentium est ibi culpam agno-
scere ubi culpa non est/ Responsio. ~~debet se~~
~~dicere peccatorem~~ hoc potest dupliciter intel-
ligi uno modo quo ad scientiam ~~eius~~ actus
et sic non est verum/ alio enim ad
bonam mentem pertinet quod ad erra-
tam vel actum aliquem se commisisse

recognoscat quem non commisit alio modo
quo ad conditionem actus et sic est
verum quod dicit Gregorius [Q]uia iustis
in actu qui de se videtur bonus tamen
ne defectus aliquis copia fuit se
et sic dicitur Job ix verebar
omnia opera mea et ideo ad mentem
bonam pertinet iniusta formidine
quia corde tenet lingwa actum
vel ibi sunt agnoscere performidare
secundum Tho. al' potest dici breviter quod
loquitur de agnitione dubia non
de assertoria secundum pe. [Q]uintus est quo-
dandus qui per humilitatem se reputat
deteriorem aliquo qui est manifestus
peccator Judeo iniustus qui est in-
humilis non reputat se deteriorem
quo ad perpetrationem actus qui sit
peyor eorum Sed quia timet in
in his que hic agere videtur per super-
biam vel ypocrisim quamvis delinquat secundum Thomam
Quod dicemus de Augustino qui in libro
confessionum ex humilitate dicit Si quod
amare utrumque iustus sum Responsio quod non con-
stat autem quod Augustinus erat iniustus cete-
ris Responsio fateri se verum vel iniustum
est dupliciter aut sicut in iusticia per ne-
semper iustitiam et sic non debet
quis fateri se iniustum nisi habeat
conscientiam peccati mortalis/ aut sicut per
perfectionem iusticie et sic quilibet se fa-
teri potest iniustum/ secundum illud Ysaie lxiiii
Omnes iusticie nostre quasi pannus
menstruate/ nec iustificatur homo compa-
ratione dei secundum Job et sic loquitur Augustinus
li. bon. [S]exto debet esse frequens quod
intelligendum dupliciter uno modo ut quotiens
quis per peccatum mortale ceciderit totiens
per confessionem resurgat. Prov. xxiv.

Septies in die cadit iustus et resurget / qui enim vult maculas lavare animas oportet quod frequenter abluat eas. Ideo ut eadem peccata diversis presbiteris confiteatur. Unde et habetur de pe. dis. 3a. Quem penitet omnino quibus pluribus confitebitur sub spe venie turpitudinem criminis / tanto facilius consequetur graciam remissionis non tamen quod si confessio leviter facta sit et penitencia ad eam secuta non oportet iterato iterum confiteri que vel primo confessi sunt lingwa cordis non carnis apud iudicem iterum ea iniunguntur confiteri de criminibus. de pe. dis. sa. quibus auctibus. Sed quia quandoque confessio vel que primo facta fuit irrita vel fuit postea irritata ideo oportet eam aliquando iterari. Sunt autem quatuor casus precise et usitati in quibus doctores innuunt quod confessionem iteranda esse. Primus est propter enormitatem delicti sequitur oportet peccatorem ad superiorem remitti qui confessionem remissi debet audire et absolvere nisi malit alteri committere ar. xxxv q. ii. latorem extra de pe. et requisitanti. Secundus est propter ignorancia presbiteri vel cum presbiter cui est quibus confessus est ignarus sciencie enim debet presbiter tunc ligare et solvere sciens / et ei iterum confiteri de licencia vel proprii sacerdotis vel superioris dis. i. Qui penitet / dis. iii qui vult Et si negetur licencia et non essent superioris copia sufficit licencia petita licet non obtenta ar. extra de regulis licet / et denique pa. illa

mter Et glo. Si tamen confitens prudens esset confessorem instruet quod periculo confessionem expedit enim iterum confiteri non oportet. Tercius est propter fictionem ut si fictus penitens aliquod mortale in corde retinuit vel si cum voluntate peccandi accessit. Quartus est propter contemptum satisfactionis vel quando negligit et contempnit facere penitentiam iniunctam sibi Et ideo est de eo qui contempnat satisfacere et oblitus est penitentiam iniunctam ar. de pe. dis. iii. si aplus Si enim facit eam et implet iterare non oportet. Et intelligantur isti duo casus ultimi quando confitens presbiterum mutat Si enim ad eundem revertatur aut fuit retenconfessus et sic non tenetur aut ille est cuius peccata oblitus propter diuturnitatem temporis et tunc tenetur iterum eadem dicere sibi que prius dixerat. Vel tamen quod si penitens recolat penitenciam iniunctam sibi quam facere contempsit sufficit quod idem penitens eam exprimat presbitero tamen de novo confiteri nec tenetur confiteri peccata que alias est confessus de quibus fuit iniuncta penitencia illa h. hosti.

Sunt autem alii duo casus unus est peccati obliti recordatio / alius propter reclamationem in quibus tamen consulendum esset quod omnia iteraret quando sacerdotem mutaret vel cum revertitur ad eundem cum peccata cuius oblitus est propter diuturnitatem non tamen tenetur quod teneatur dicere alia peccata nisi in generali ut si dicat al se peccasse et confessum fuisse et cetera

et sibi talem penitentiam iniunctam fuisse
et sic satis potest eius condicionis
et magnitudo cognosci. Deinde addat
se implesse peccatum commisisse vel recor-
datum esse secundum Hostiensem. Hostiensis: Si quis post
confessionem etiam ante quam iniuncte to[tam] (margin: tcat)
pletionem recadiuaret peccata sibi dimi-
ssa prius confiteri non tenetur sed ei
sufficit prius iniunctam penitentiam complere secundum
Thomam. Nam aliud dicere est viam salutis (margin: precludere)
et confessionis multis auferre. Cum
multi aliquando confiteantur aliquod
peccatum enorme quod postea vix
diceret alicui sacerdoti ut auctores
predicti dicere compellunt quia hoc
non est confessionem dividere. Confessio
enim fuit integra et secunda similiter
quia tunc non oportet dicalis (?) hic
novum remorsum nec nova abso-
lutionem secundum Hostiensem. Contrarium tamen magis
periculosa et nobilius quantitas peccati non
posset comprimi nisi dicto aliquod
peccatum prius confessum et remissum
tenetur penitens illud peccatum iterum
dicere sacerdoti secundum Richardum. Aliquem tamen ✝
dico qui recordatus est peccati
obliti sic distinguunt scilicet quod aut
tempore confessionis penitens adhibuit
diligentiam prout de lege communi humana
permittit fragilitas vel memoriam
habet omnium peccatorum suorum mortalium,
aut fuit ignorans ignorantia
affectata vel crassa. Si primo casu
quod vera ratio exigit ut illud idem
peccatum confiteatur eidem sacerdoti si
illum commode potest invenire et non
potest ab illo sacerdote postea intendat

ti

[I]tem quod absolutio de oblitis

absolvendi potestas, aut predictam penitentiam
et omnia alia peccata mortalia priori
sacerdoti confessori confessus prius fuit
iterato confiteatur alii sacerdoti? Ei
primo non credo quod priori sacerdoti
tentione necessitatis illud peccatum confiteri.
Sed alii sacerdoti quamvis enim de eo
fuit absolutus quantum ad iudicium
ecclesie triumphantis et etiam mili-
tantis, quia absolvere potest de confessis
et de predictis oblitis, debet intelligi
sub hac conditione scilicet ut quando
sancta fuit admonitio dicatur
illi sacerdoti in confessione qui ab
illis absolvere potest tenetur illud confiteri
post eius oblivionem revocatam.
Et sic distinguit Richardus. De tertio
aut ad superiorem propter enormi-
tatem delicti distinguendum
quia aut recurrit ad eum propter
absolutionem a pena vel a penali
titulo puta excommunicationis vel
irregularitatis et tunc sufficiat
confiteatur illud sibi, aut propter
absolutionem ✝ et penitentiam recipiat
spiritualem. Si aut habet aliquam
excusationem rationabile ratione cuius
vult potius alii confiteri tenetur
illud revelare superiori et omnia
alia inferiori et ille committat ei
ab omnibus absolvere potest dummodo
ille facit penitentiam sibi a superiore
iniunctam pro illo peccato, quia quedam
peccata superiorum absolutionem reser-
vantur magis propter taxationem
pene quam superior in magis d[icitur]
discrete quam proprio habet ...

✝ etiam a culpa et tunc si superior non remittat
ad proprium confessorem, complendum penitentiam est quod [dic]-
tat omnia de quibus habet remorsum et pro
omnibus absolutionem ~~...~~

nde mbor capit absolutus ipsum aut
sbiti et superiori s una oplent
sufficientem absolucionem pcede
rune debet absolutus superiors eum
citth. Thos no dicit in quadam
fone decimol q presbit inferiori
bonibus aquibus pt debet
absolue eum deinde debet eum
ad superiorem remitte et re sdno
absoluend Si tame ille qui tu
absoluend
dicetur esset excomunicatus no pt ut
intendit in co. dis. xxi q. si. ab
solui aculpa nisi prius absolutus
sit ab excomunicatione quia excomunicatus
no est particeps sacramentorum
ecclie s thos. vn no bn dixit Ro
bertus in glo. ti. de pen. extra.
xxviijo Sz nuch erunt sup id
uno adillam q confessor pt
absolue excomunicatum aptib. prius
quamsit absolutus licet aut a sima confe
prius no tenea iterato ofiteri
pctta que aly ante leme e ofessus
est tame valde utile et quod q°
s addunctom pene exm clavium
~~ed adhuc nil pdest sedm aliqs~~
~~una uma absolucione tantu~~
~~dimittit venialia~~ sed adhuc nl
pdest sedm aliquos quia i pa
absolucione tantum dimittit
vi clavium quantum dimitti pt pdest
tame ad multos multiplicat
humiliationem instructionem gre aug
mentationem verecundie multi et
maiorem certificationem quia si no
sunt essem ipa absolucio et

confessio pt esse q secunda habet
quia melius invenit dispositum
et hec posicio videtur probabilior
secundo Caue tame debet penitens
ne adinpleat quibus confitetur nimio
onere pene obnatur Contigit
eum q quando multi ponunt sal in
eodem cibo cibus nimio sale desipit
Unde sufficit q aly confessores
primam sibi iniunctam aprimo confir
ment dummodo sit discreta et
si volunt possunt impone desuper
aliquid facile ut pr nr. Alys
no videtur q et si possitivo esset
no iterandi confessionem no tu
absolucionem precipue in eo qui no
habet tamen aliquam dubita
tionis de prima absolucione Ita
eum potest dubitare post secundam
absolucionem sicut post prima sed
videmus q extrema unctio non
iteratur secundum eundem morbum
quia totum q peccatum fieri potuit
semel fcm s3 et pecca in secunda
confessione no requirtur q hic
claves ille tamen fit confessio si in
ibi vis clavium operatur. potest etiam
facere videtur de pe. dis. pa c
dignius est una ubi dicit quod
quantocumque pluribus sacerdotibus
confitebitur in spe venie turpi
tudinem criminis tanto facilius
consequitur gratiam remissionis
ipsi enim sacerdotes plus iam pnt
pficere plus confitentibus parce
quibus eum remittit remittit
deus in hiis verbis innui videt

quod facilitas consequendi graciam re-
missionis per confessionem turpitudinis
pluribus sacerdotibus factam intelligi
debet quantum sacramenti respectu eiusdem
peccati / ideo dicunt quod eciam in secunda
absolucione gracia confitenti augmentatur /
et quanto maior gracia recipitur tanto
minus de impuritate precedentis peccati manet
Et ideo minor pena purgatoria debetur /
Sed eciam in prima absolucione datur
plus et minus de pena dimittitur
secundum quod plus et minus ad graciam dis-
ponit se / et potest esse tanta disposicio
quod eciam cum contricionis tollitur
tota pena ut dictum est supra Sed
contra secundum hoc totiens confiteri
posset quis et absolui eadem die quod
remittetur sibi tota pena omnibus
peccatis suis debita et ita grauissimum
peccatum remittetur cum pena modi-
ca Respondeo sacramentum penitencie respectu eiusdem
peccati in minus pluries repetitum non habet
efficaciam quantum clauium nisi renouata
reuerencia debita sacramento / ad quod
requiritur quod respectu eiusdem peccati non
iteretur nisi adueniente nouo motu
deuocionis vel noua erubescencia /
preter modum totiens posset recipi
quod tota pena remittetur non tamen
dico potest peccatum remitti sine pena ex
corporibus sustinuit penam quam peccatis non
est / erubescencia labor et sollicitudo
impenitendo(?) et confitendo sunt magna
pena Et huius secunde opinionis est
Rich. et Pe. Septimo debet esse
confessio nuda Et habet duplicem primo
quia non debet quis confiteri
per nuncium vel per epistolam sed viua

voce et propriis ore et pro[illegible]
ut qui per se peccauit per se erubescat
Unde Augustinus de pe. dist. 1. quod pu-
tet, precipit dominus mundatis leui-
Duodecimo, ut ostenderent ora sacer-
dotibus docens corporali presencia pre-
confitendum non per nuncium non per
scriptum Racio huius est pro quia con-
fessio non tantum est actus virtutis
sed eciam est pars sacramenti Et
licet ad eandem secundum quod est actus
virtutis sufficeret qualitercumque fieret
si non fieret vel esset tanta difficul-
tas in vnomodo sicut in alio tamen
secundum quod est pars sacramenti [illegible] habet
determinatum actum sicut et alia
sacramenta habent determinata materiam
Et sicut in baptismo ad significandum
ad interiorem ablucionem assumitur
elementum illud quod est ma-
gis in abluendo ita in sacra-
mentali ad manifestandum actum
ille assumitur ordinate quo magis
manifestare possumus scilicet verbum vocis
alii enim modi inducti sunt ad
supplendum huius Si tamen presbiter
interroget confitentem et ille ad
interrogata respondeat recognoscendo sufficit quantum
ad ea de quibus interrogatur in-
sit talis qui plus dimittet confi-
teri quam ore proprio confitebitur propter
eius hoc ex superbia esset de pe. di.
1. quibus finem hoc Sed contra
de eo qui non intelligit presbiterum
Respondeo videtur aliquibus quod in illo
casu non tenetur peccator confiteri nisi per
[illegible] potest unde sacerdoti proprie

o confiteri pt sz no tenet ut iure
dus nec positivo et tamen confiteri sit
ltum difficile non videtur tutum plas
tare confessionem quam pius divinum
positivum arcetur quia ut dicitur
penult. cum vehement eniungit cli
sagnem h. Rich. Et tamen eo co
venit Scot. secundum quem est talis
confessio in magnum periculum cedere
C Quid eciam de eo qui non habet
propriam presbiterum nunc et plurium tenetur
confiteri Ro. quod non tenetur tentone
nutus quia ad hoc non obligatur homo
iure nature nec iure divino ut po
sitivo et hoc est racionabile sacramentum
cum prime non est in medicis pubco
sed secreto in quo presbiter tenetur
attente diligenter examinare ut
prudenter intelligat quale debeat
consilium et remedium adhibere
de pe. et re. omnis Si autem tenetur
tentone nutus absente presbitero
confiteri proprium tunc incurreret periculum
aut esset defectus in predicta examina
tione aut de peccatoris penitentis
revelacione licet enim facile possit
di aut propter maliciam appe
riri aut propter ignorantiam tra
i illi cui non mittitur qui eas a
periret aut sacerdos si esset malicio
sus posset ~~tradere~~ iradere confessionis
bium et tunc penitente pma^m
iam probare talia probatione proba
li absque hoc quod ius hominis posset
ideo deprehendi Et h. ultima
racio concludit quod sacerdoti possit
penitens qui ut verbo ut nutu posset

confiteri nec tenetur tentone nutu confiteri presbitero proprio sed sacerdos non esset nutu
sed super erogacionis h. Rich. de
eciam xxxiiij q. ij Quales Quod
prima adultera presbiterum est recipie
da et hoc est verum ut ibid.
si sit presbiter non aut si sit absens possit
tamen penitens cuicumque videt ex
pedire peccata sua per litteras in significare
pro consilio recipiendo sed hoc non sufficeret
ut dictum est ad prime sacramentum
C Sextus debet esse confessio nuda
quia non debet fieri verbis ut nominibus
conviciis palliata sed quilibet peccatum debet
exprimi suo proprio nomine quantumcumque tur
pe sufficit tamen illud exprimere per
honesta verba Ita tamen quod presbiter
possit intelligere manifeste puta
dico dormivi cum tali aut cognovi
talem unde non oportet confitentem
turpiter loqui ut ribaldus dicit
enim exprimi omnes circumstancie peccatoris
que credimus aggravare quantumcumque
sint turpes et abhominabiles et
maxime ille que ponunt actum
malis quem peccati de pe. dis. v. Co
sideret C Octavus debet esse confessio 8.
discreta et hoc dupliciter primo ut dis
tincte seperatim singula peccata con
fiteatur ut illud ps. lavabo per sin
gulas noctes lectum meum i. per
singula peccata conscienciam meam Se
ut iudex potius eligatur de quo
dictum est supra C Nonus debet esse 9.
voluntaria ut non sit sicut confes
sio achor Josue vij Cum sua peccata
noluit confiteri donec reprehensus forte
fuit sed sit sicut confessio dextri

latronis in cruce pro volumtarie pa
sitabo tibi et confitebor nomini tuo
10 Decimo debet esse verecunda qualis
fuit confessio publicani de quo dicitur
Luce xviii° qui stans a longe non au
ret [audebat] oculos ad celum leuare sed percutiebat pectus suum dicens deus propitius esto mihi peccatori. Ergo stans alonge non audet nec ingressus et hetur depe dicens: que
penitet laboret merens patiendo eru
bescenciam et quia verecundia magna
pena est qui erubescit pro christo fit
dignus venia. Tamen [sine] debet verecundia in
confessione vitari ut scilicet non reddat
peccatorem mutum sed pocius absoluat
eum in magna parte a pena cuius de
bitor erat
11 Undecimo debet esse
integra ut scilicet omnia peccata mortalia
simul uni confiteatur quorum est me
mor de quibus alias non fuit legitime
confessus presbiter enim aut abori aut
cumulata culpa absoluit nullus autem
presbiter intendit absoluere confitentem
ab eo quod celat eum et non legitime
confessum quidem mentem inducit quod
irritet absolutionem Quod contingit
in quatuor casibus de frequencia
confessionis Si autem est confessus legitime
non oportet iterari nisi in uno casu bene
Si etiam aliquod peccatum commisit
quod alias committere conuenit iteranda
est confessio de illo peccato. Et hec in
quadam generaliter dicendo scilicet peccatum id
alias se commisisse cuius racio quod primum
peccatum aggrauat sequens. Sicut ergo
oportet in medicina corporali quod me
dicus non tantum membrum quod
mederi debet cognoscat sed etiam
virtutem totam et habitudinem infirmi
quia unus morbus quandoque alius
aggrauatur et sepe medicina que
uni morbo conuenit alteri non competit Similiter

etiam intelligendum in spiritualibus
morbis cum quis aliquis peccatis continue
fit infectus ut Gregorius docet in pastorali
Et ideo nota quod homo omnia peccata
confiteri tenetur uni confiteatur alia
non est confessio sed confessionis
simulacio unde Augustinus libro de penitencia
distinccione vi capitulo 1 Caueat penitens ne
verecundia ductus diuidat apud se con
fessionem ut diuersa diuersis velit ma
nifestare quod est se laudare et ad ypocrisim
tendere et semper venia carere
Quando
autem confessor tenetur ad memoriam
reducere confitenti peccata que scienter
vel audiuit eum commisisse. Nota si de
hiis etiam habet scientiam aut probabilem
opinionem reducere debet ad memoriam
confitenti confessor si credit quod
sit timendum ne confitens super hoc laboret
ignorancia crassa que non excusat
vel non adhibeat debitam diligenciam
ad recolligendum peccata sua vide Hostiensis
Item
si parochialis presbiter sciat vel credat
esse occultum impedimentum in matrimonio
aliquorum suorum parochianorum numquid
tenetur eis reuelare in foro penitenciali
vel contra. Nota aut scit aut probabiliter
credit quod impedimentum illud probari
possit aut non. In primo casu debet
eis reuelare vel ut ipsi parentes
diuorcium vel se habeant ut frater et
soror vel ipse presbiter hoc denunciet
superiori et subministret probaciones
si oporteat quia tunc sic prelatus tenetur
ad illud inquirendum. In secundo
casu non tenetur eis dicere nisi credat
quod super laboret ignorancia crassa
que non excusat. In quo casu debet eis
dicere si probabiliter credat quod pot

(left margin:) proprius dicitur vel agitur
(left margin:) Iteratur confessio
(right margin:) nota continuum

sint super hoc acquiescere consilio bono-
rum virorum aliás eis dicere non tenetur
q(ue)rdo ¶ Duodecimo debet esse con-
fessio secreta scilicet ut homo confiteatur
uni soli presbitero et in secreto pecca-
ta sua nisi sit peccatum adeo enorme quod
totam commovit urbem vel etiam
totum orbem quod quis debet
quibus in publicis confiteri vel in publicis
sollempnis penitentia imponatur ut et ven-
se cognoscat vel fateatur Dicit igitur
quantum est debere quod confessio
debet in secreto fieri uni sacerdoti
sicut expresse dicitur decretis omnis utriusque
et racio est quia si publice
infinita mala orirentur scilicet brigee discor-
die et infamie unde confessio tunc
esset valde onerosa ignominiosa et periculosa
ut patet nec obstat illud Augustini
nemo dicat sibi occulte penitentiam ago
quia loquitur de occultatione respec-
tu presbiteri ¶ Quid si penitens simul
pluribus presbiteris confiteatur et ab eis
absolvatur utrum tunc recipit sacre
sacramentum Dico quod sic non tamen
cum quis modus exprimendi personam
absolventem vel actum absolutionis
in singulari vel in plurali de necessitate
requiratur ad esse eiusdem sacramenti
secundum Richardum nec tamen possunt plures
simul uni presbitero confiteri quia hoc
magis est contra secreta quod in presenti foro
debet servari quam unum pluribus
confiteri quia illi plures presbiteri ita
obligantur ad celandum peccata confessa
sicut unus plus sed plurium confite-
ncium simul non ita stricte obligatur
unus ad celandum peccata alterius tamen

tamen quod nisi penitens velit duobus
simul confiteri ut eius consilium
habeat ab ambobus quam alter solum
duo presbiteri simul audientes unum con-
fitentem et simul absolventes peccant
quia faciunt contra consuetudinem ecclesie
et contra statutum secundum Richardum Alii dicunt
quod sacramentum penitencie suscipi non potest nec
ministrari nisi in foro secreto quia ibi
agitur de occultis conscientie presbiter etiam
ibi Christum representat qui est unus unde
dicunt quod pluribus presbiteris simul con-
fiteri sacramentalis confessio non videtur
et hoc sane est securius quia confessio
sacramentalis secretissima debet esse
¶ Decimotercio debet esse lacrimabilis 13
et amara Ieremie in trenis deduc quasi
torrentem lacrimam per diem et noctem
Crisostomus de penitentia dicit lacrime lavant
delictum quod voce est pudor con-
fiteri id est quod est cum pudore et vere-
cundia confitendum Ysaie xxxviij Re-
cogitabo tibi omnes annos meos in
amaritudine anime mee ¶ Decimo quarto 14
debet esse festina Ecclesiastici v° ne tar-
das converti ad dominum et ne differas
de die in diem subito enim veniet ira
illius et tempore vindicte disperdet te ¶
Utrum autem peccator statim cum potest tenetur
confiteri dictum est supra ¶ Decimoquinto 15
debet esse fortis scilicet ut vincat pu-
dorem exemplum patet maria mag-
dalena ¶ Decimo sexto accusatoria ut 16
dicat se commisisse peccatum propria mali-
cia se fortiter accusando non pretendens
excusationem in peccatis sicut enim dicitur proverbiis
xviij° Iustus prior accusator est
sui ¶ Decimo septimo debet esse para- 17
perre Augustinus ponat se penitens

omnino in iudicio sacerdotis nichil sui re-
servans sibi ut omnia intente eo pa-
tus sit facere precipienda a corporis
morte dicitur dis. p. a. Consideret
superdictis condicionibus xvi in versibus
contentis illis quidam addunt quod
debet esse morosa scilicet ut non
dicantur peccata intrusatim sicut
computant campsores nummos
sed cum mora et cum deliberacione
ut quanto hic devotio attendatur et ma-
ior verecundia et contricio habeatur
sed hic magis requiritur de congruo
quam de necessitate. Sed nunquid confessio
debet esse in firma caritate. Respondeo
Sacramenta quedam ordinata
sunt ad graciam acquirendam ut
baptismus et penitencia quedam ad graciam
promovendam sive augendam ut
confirmacio et eukaristia. Dico ergo
sicut quod secunda sacramenta non habent
efficaciam nisi in habentibus caritatem
sic nec penitencia nisi in disponentibus
se ad caritatem. Et sicut dictum est supra
quod tenemur ad eukaristiam accedere
cum caritate non quidem necessario secundum
veritatem sed sufficit secundum probabili-
tatem. Hec autem disposicio est atti-
cio que sepe in confessione et ab-
solucione presbiteri formatur per graciam
ut contricio fiat vel ad eam totaliter
subsequatur. Unde sufficit quod
homo probabiliter se disponat ad graciam
ponendo peccatorum detestacionem quod si non
facit sed cum voluntate peccandi a-
ccedit mortaliter peccat quia sacra-
mentum irritum facit in quantum
est in se quod non est sine contemptu
clavium dicitur dis. in. quia h. et ca.
sane ubi dicitur quod sicut vera
punietur penitencia vera sic deum

vel ab homo si sit oblitus quam audivit
irritat simulata i. ficta unde tenetur
reverti ad sacerdotem et petere absolucionem
Sed queritur unde regulariter confessio
Respondeo quia est opus sacramentale
ad iustificacionem ordinatum unde quando
confessio est ad absolucionem ordi-
nata non tenetur ergo quis confiteri
vel cum caritate vel cum disposicione ad
caritatem sufficienti secundum veritatem vel secundum
probabilitatem ut bonum Et sunt tamen co-
ntrarii dubium quod si quis cum proposito
peccandi confitetur alicui qui aliam
eum ante audivit. Si autem primo qui ad-
huc est nescit non tenetur de hoc supra
c. ... di. vi. ... Si non obicitur
quod recipiens sacramentum tenetur
se disponere ad recipiendum effectum
eius aliter ficte accedit et mortaliter
peccat sed effectus confessionis non
est nisi in habente caritatem ergo tenetur
homo confiteri cum caritate. Respondeo nemo
recipit eius effectum nisi habeat saltem
in principio confessionis vel in medio
vel in fine multi autem habent in fine
qui non habent in principio ~~confessionis~~
~~vel in medio vel in fine~~ et aliqui
se credunt habere in principio et in
fine qui forte non habent et aliqui
non habent ~~et aliqui non habent~~ nec habere
credunt primi non incurrunt offensam
sed acquirunt graciam tamen acquirunt
iram secundum bonum. Aliqui non dicunt
quod licet confessio facta in mortali
peccato sacramentum non valeat ad remis-
sionem nisi dispositive tamen ad hoc
valet scilicet quod talis non est preceptum
transgressor sententiam enim actuum
preceptorum non semper tenemur complere
cum caritate ad vitandum demeritum

Margin notes: vita aut [illegible] pervitanda — quod caritate [illegible] — [illegible] — eandem — Licet non est necesse quod accedens ad confessionem habeat caritatem sed dispositionem ad caritatem sufficientem secundum veritatem sed sufficit secundum probabilitatem — [illegible]

licet sine caritate actus non mereatur
premium. Unde talis non tenetur iterato
eadem peccata in illo iterum confiteri presbi
tero, quia licet non recipiat tunc
fructum absolucionis, recedente
tamen fictione incipiet proficere,
sicut est in aliis sacramentis. Et sic
qui fictus accedit non tenetur
iterare confessionem sed tenetur
confiteri postea suam fictionem.
Et pro hac opinione facit quod dicitur
extra de pe. et re. c. quidam, de illis
qui veniunt ad confessionem et non
penitent, quod eorum confessio
est admittenda et tel crebris
et salubribus monitis penitencia est
iniungenda, communicanda, absolvendi
tamen non sunt. Unde si absolucionem
non recipiant, non contempnunt sacra
mentum nec a confessore nec a con
fesso. Pro hac eciam opinione est de
pe. dis. in capitulo ultimo. Hoc etiam
senciunt Rich. Tho. et Pe. de Ter.
super dicto c. quod quidam. Et Jo.
Secus autem est de contricione et
satisfactione, quia hec fiunt deo, sed
confessio fit homini. Et ideo de ra
tione illarum est quod homo sit deo
per caritatem unitus, non autem de ra
tione confessionis etc. Sequitur videre de con
fessionis effectu. Titulus xixus

Deinde considerandum est de
effectu confessionis. Et circa
hoc queruntur plura. Scilicet utrum confessio
liberet a morte peccati. Primo pro inquisitione
est sacramentum proprie proprie
in confessione, quia per eam homo
ministris ecclesie se subdit qui sunt sacra
mentorum dispensatores. Contricio enim

votum confessionis annexum habet
et satisfactio pro iudicio presbiteri cui
fit confessio taxatur. Quia in sacra
mento penitencie gracia infunditur, per quam
peccata remittuntur sicut in baptismo.
Ideo eodem modo confessio cum ab
solucione coniuncta culpam remittit
sicut et baptismus. Et sicut bapti
smus liberat a peccati morte, non tantum
secundum quod actu percipitur, sed eciam secundum
quod in voto habetur, patet in hiis qui
iam iustificati ad baptismum accedunt,
et si quis obicem non prestaret quod
ipsa susceptione baptismi graciam con
sequeretur remittentem peccata, si prius
non fuissent remissa, similiter idem
est de confessione adiuncta absolucione,
quod secundum quod in voto penitentis precessit
a culpa liberat, postea non in actu
confessionis et absolucionis graciam
auget. Et eciam peccata remittuntur
si precedens dolor de peccatis non sufficeret
ad contricionem, et tunc ipsa obicem
gracie non preberet. Et ideo sicut de
baptismo dicitur quod liberat a morte,
ita de confessione dici potest. Sed obicitur
quod habetur in sen. dis. xvii scilicet quod
per confessionem fit veniale quod
prius erat mortale, secundum hoc enim
videtur quod per confessionem non
remittatur culpa sed pocius cul
pa mutetur in culpam. Respondeo veniale
non sumitur ibi pro culpa sed pro pena
de facili comparabili veniale cum
dicitur tripliciter. Uno modo ex genere ut verbum
ociosum. Alio modo ex causa, id est ipse
veniam tamen habens ut peccatum ex
infirmitate. Tercio ex eventu et ceterum sumitur

bet quia per confessionem hec eueniunt
scilicet quod deleta culpa pena consequatur
hec thomas. Utrum confessio liberet aliquem
a pena. Respondeo sic nam confessio simul cum
absolutione habet vim liberandi a pena
dupliciter. Uno modo virtute absolutionis
et sic liberat confitentem in voto a pena
eterna sicut et a culpa que quidem
pena est pena dampnationis et confitens
toto contritus a qua liberatus ad-
huc manet obligatus ad penam tempora-
lem scilicet quod est pena medicina
promouens et purgans et hec pena
restat in purgatorio patienda
etiam hiis qui a pena inferni sunt
liberati que quidem pena improportionata
viribus penitentis in hoc mun-
do viventis ita quod satisfaciendo
in hac vita purgare se possit. Alio
minuit penam ex ipsa natura actus
confitentis qui penam habet annexam
erubescentie. Et ideo quanto aliquis
plures de peccatis confitetur tanto
magis pena minuitur. Sed contra
voluntas pro facto reputatur ergo
hec tantum valet contritio et propositum
confitendi quantum confiteri. Et ideo
per voluntatem confitendi nichil de
pena dimittitur per confessionem. Respondeo
illud non intelligitur in hiis que sunt
ab aliis ut in baptismo sed in hiis que
domino sunt ab homine verum quo ad
premium essentiale non autem quo ad pe-
ne remotionem et huius respectu quod
attenditur minimum accidentaliter et secundum quid.
Et ideo confessus et absolutus in pur-
gatorio minus punietur quam contritus
tantum hec thomas. Utrum confessio genera-
lis sufficiat ad delendum mortalia obli-
ta. Respondeo sic aliquando nam confessio operatur

sed per virtutem clavium dimittitur quod remanet proportionata viribus penitentium in hoc mundo viventium

presupposita contritione que culpam
delet et sic confessio dicitur ordinari
ad dimissionem pene quod quidem fi-
at ex erubescentia quam habet et ex
vi clavium quibus se confitens subicit.
Contingit autem aliquando quod per contritionem
precedentem peccatum aliquod est deletum
quo ad culpam sive in generali si ei
memoria non habeatur sive in speciali
si eius memoria tunc habeatur et
tamen ante confessionem illius peccati
quod est oblitus et tunc confessio
generalis sacramentalis operatur ad dimis-
sionem pene virtute clavium quibus se
subicit confitens nullum obstaculum
quantum in ipso est ponens sed ex ista
parte qua erubescentia confessionis
peccati penam dimittebat pena istius
peccati de quo specialiter quis non erube-
scit coram presbitero non diminuta est
ergo per confessionem generalem cum
generali contritione remittuntur peccata
oblita quia deus ab homine non re-
quirit ultra id quod potest de oblitis autem
quia dum oblita sunt homo in speciali
non potest confiteri nec est intelligendum
quod ad remissionem mortalium oblitorum
sufficiat generalis confessio nisi
sacramentalis si homo habeat copiam
presbiteri et facultatem confitendi
quia hiis habitis tenetur de mortalibus
oblitis generaliter confiteri et a presbitero
petere absolutionem hec Ricardus. Utrum
confessio generalis delet peccata per ig-
norantiam commissa. Respondeo ignorantia
iuris non excusat quia ipsa peccatum est
sed ignorantia facti excusat. Unde
aliquis debet quod non confitetur peccata
que nescit esse peccata propter ignoran-
tiam iuris dum non excusatur

ticlari ut si cognouit alienam quam credit sua esse. Et obliuio peccati et ignorantia facti

affitione. ex tunc aret aut si facit ea esse peccata ppt ignorantiam facti et ideo excusat a pecto fictionis in confessione que quidem absolutionis et confessionis impedit fructum.

Utrum generalis confessio valeat ad venialium remissionem. Pro venialia non opponuntur directe caritati quia non auferunt directe adeo sed indirecte quia disponunt ad auferendum. Unde est quod non requiritur ad eorum deletionem noue gratie infusio nec gratia spiritualis. Unde sufficit ad eorum deletionem contritio et generalis confessio. Et pe. Attendendum autem quod confessio generalis est duplex. Quedam sacramentalis que scilicet fit in secreto sacerdotis de quibusdam singulorum et non de singulis generaliter. et valet ad quam ad remissionem venialium quantum ad culpam et etiam penam vel in parte vel in toto scilicet contritione confitentis humilitate confessionis oratione sacerdotis. Alia quantum est quedam persona et communis clarum. Quedam autem est non sacramentalis que scilicet fit publice coram multis et cum multis in ecclesia et tunc est efficax ex bonis operibus et non communis et ideo non subiungitur ei ympna et completoris absolutionis nec satisfactionis iniunctio sed tunc oratio scilicet misereatur. Hec Tho.

vide de sigillo confessionis.

Postea considerandum de sigillo confessionis. et circa hoc queruntur plura scilicet. Utrum sigillum confessionis sit debitum. Pro quod probant aliquid sit eadem persona secundum naturam. Sic affirmare potest aliquid loquens in persona alterius quod vero loquens negat in persona propria. Unde angelus loquens moysi in persona dei sic dixit. Ego sum dominus deus tuus qui eduxi te de terra egipti. Exo. xx. quod sic negasset loquens in persona propria. Ita similiter homo reputatur persona dei in foro confessionis. Vero potest aliquid affirmare confessionis qui loquitur in persona propria. Vero negat ut persona propria. Unde quis veritatem negando se audiuisse vel scire que ad notitiam eius non devenerunt ipsi inquantum reputabat persona dei. Ergo in foro confessionis dicendo se illa audiuisse vel scire mentitur. Sed veritate media cum est de natura sic ergo et confessionis sigillum. Sed contra hanc conclusionem arguit sic Scotus quia secundum eos qui ad ducunt predictum conclusionem et secundum veritatem ut probatur postea licet peccata in confessione detecta in ulla et in particulari non relata ad personam confitente directe sunt etiam probatur per id quod dicit et re. officii ubi Innocencius iii. videt cuidam cardinali legato qui scripsit sibi casum quem in confessione audierat et petiit consilium quem tamen papa non redarguit de reuelatione illa in nulla est perpetuam et videtur quare tali persone confitenti sit compulendum. Hoc etiam patet in quibusdam confessorum qui est in quibusdam sermone et in predicatione dicunt aliquando talis casus contingit aliquis

cum persona sit vel sit peccatum. Ergo ista propositio: confessor licite potest dicere extra confessionem peccatum sibi detectum in confessione, ita tamen quod nullomodo relatum ad personam confitentem ut possit deveniri in noticiam eius. Sed si racio predicta valet hoc non licet, quia non innititur predicto, quod non sciens particularem nisi per predicatum singulare si nesciat illud singulare per particularem illam. Sed iste non scit aliquam personam fecisse tale peccatum nisi per hanc personam sibi confessam et hoc peccato sibi confesso, igitur sicut intelligitur de hoc et hac quia nesciens/ similiter et de alia/ unde presbiter in confessione nec audit nec loquitur in persona dei, sicut eciam in aliis sacramentis. Unde minister dei baptizat et consecrat et huiusmodi et tamen ut homo et in persona propria scit se baptizare.

℞ in persona propria sed ut minister dei / et ut minister dei

et sic mediante potest se dicere baptizare

// Tenendo ergo quod confessio sit de iure nature, possunt assignari adhuc alie raciones quarum prima sumitur ex racione caritatis, 2a ex racione fidelitatis, tercia ex racione veritatis. Prima est talis: lex nature de caritate sicut exprimitur Matthei vii: Omnia quecumque vultis ut faciant vobis homines facite illis. Hec enim est lex et prophete. Et Luce vi: Prout vultis ut faciant vobis homines et vos similiter facite illis. // Eciam debet intelligi ista propositio: que vultis, id est que debetis velle secundum rectam racionem, et includitur in illa propositione illa propositio posita Matthei xxii: Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Sed quilibet secundum rectam racionem debet diligere propriam famam, igitur et celacionem peccati sui confessi, et per consequens confessor debet id diligere

fundata

famam

et velle ipsi confesso. Sed revelacio tolleret a confesso famam, ergo etc. // Secunda racio est talis: quilibet de lege nature debet servare fideliter proximo suo quam sibi vult et debet velle servari. Sed committens secretum maxime alteri vellet sibi servari et debet velle tamquam secretum sibi (alias enim committitur) teneri illud servare. // Hec racio tangitur Proverbiorum xi: Qui ambulat fraudulenter revelat archana, qui autem fidelis est celat amici commissum. // Tercia racio est: quilibet de lege nature tenetur servare promissum licitum. Sed recipiens secretum maxime in confessione detectum, et si non explicite tamen implicite promittit se servaturum, quia sine tali promisso saltem intellecto non committeret sibi tale secretum, ergo etc. Hec racio potest accipi ex illo: loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo. Non solum autem celacio confessionis est de iure nature sed eciam de iure positivo divino positivo, quod sic patet. Quicumque christianus tenetur non dare occasionem alteri qua recedatur a lege Christi. Sed lex Christi est de confessione facienda sicut tactum est supra ubi agitur de iustificacione eius, igitur quilibet lege Christi tenetur non retrahere aliquem a confessione facienda. Sed revelans confessionem occasione data retrahit alios a confessione, ergo etc. Est eciam de iure positivo ecclesiastico ut patet extra de pe. et re. Omnis.

Utrum in aliquo casu liceat presbitero revelare confessionem. Videtur quod in nullo casu liceat, sive penitens peniteat sive non, sive confiteatur peccatum iam opere perfectum sive pre

fraudis sive sit peccatum in moribus
sive in fide. Unde falsa est opinio [illegible]
[illegible] est hereticus tamen quod non con-
fessio celat. Hoc autem probari potest
auctoritate et ratione. Auctoritate quia extra de
pe. et re. Omnis utriusque. Caveat sacerdos
ne verbo vel signo vel aliquo modo
prodat peccatorem, sed si prudenciori
consilio indiguerit illud absque ulla
expressione persone requirat. Probatur
etiam per illud tamen de pe. dis. vi. Sacerdos ante omnia (omnibus)
cum revelacio cuiuscumque peccati
in foro penitencie solum cogniti prohibetur
generaliter ratione multiplici. Prima est quia
sicut baptismus est sacramentum licet
quis fictus accedat nec propter hoc
est iterandus aliquid de ceteris sa-
cramentis, ita confessio non desinit
esse sacramentalis licet confitens
emendacionem non proponat. Et ideo non est
celandum [illegible]. Nec tamen confessionis
sigillum contra caritatem militat
quia caritas non requirit quod reme-
dium apponatur peccato quod scitur tantum ut Deus.
Nullus autem homo per confessionem scit quod
nescit quia non scit illud ut homo
sed ut Deus. Secunda ratio quia si liceret
revelare confessionem vilis redderetur
ut minus in reverencia haberetur et paucius
veniret ad eos. Tercia est quia via
fraudibus aperiretur, tunc cum multi
crederent homini in confessione multi
mali se iustos ostenderent ut aliquando sibi
tenendo laudarentur ut sic postea possent
promoveri et honorari. Quarta est quia
si liceret revelare confessionem,
celatio confessionis de iure nature
non esset, quod inpertinenti quantum probatum.

est forma penitencie cum foro consciencie
confunderetur. Debet tamen confessor
cum magna diligentia precavere propter posse
ne peccatum perpetratum in confessione sibi
detectum opere perpetretur sed confitentes
monendo et aliis diligentiam appo-
nendo ne perpetrum corrumpant. Potest
etiam dicere prelato ut diligentius vigi-
let super gregem suum observata tamen
discretione ut nullus dicat vel faciat
aliquid per quod verbo vel signo aliquo
confitentem prodat vel aliqua mala
sinistra suspicionem vel opinionem de eo aliis
faciat. Hec omnia Riccardus. Ex predictis patet
quod Raymundus non bene dixit [illegible] quod confessor
non teneatur celare peccatum commissum, in fide. utrumque Rich. dicit quod confessor tenetur celare peccatum
non autem committendum, hoc est contra communem
sentenciam Riccardi, Bonaventure, Hostiensis, Scoti,
Thome, Petri, ut patet in eorum scriptis et
communiter omnium doctorum. Item si preci-
piat papa confessori quod dicat illud
quod per confessionem scit, dico non tenetur
sibi obedire, quia sacerdos non tantum
tenetur celare confessionem de precep-
to ecclesie sed etiam de iure nature
et divino ut dictum est supra, super que
iura non est papa. Unde si precipiat
sibi sub pena excommunicacionis late sentencie
non tenetur quod dicat illud, quia debet
estimare quod precipiens intendat
quod dicat illud si sciat ut homo.
Si etiam excommunicetur de confessione
dicere non debet, nec excommunicacionem incurrit
quia non est subiectus suo superiori
nisi ut homo, hoc autem nescit ut
homo sed ut Deus. Hec Thomas. Hoc tamen
ultimo dictum improbatum ut supra
secundum Scotum. Quinto si presbiter habet aliquid

peccatum mortale de quo confiteri non
posset nisi confessori sibi facta revelaret
Videtur quod non dicet confiteri
illud peccatum durante eum tali casu
sibi sufficeret de illo casu cum peccato
contericionem proposito illud confitendi
quando posset hoc facere sine revelacione
persone sibi confesse et sine quocumque
preiudicio sigilli confessionis / forciori enim
vinculo ligatur confessor ad celandum
quam penitens ad confitendum Hec
Richardus / Et conveniunt cum eo Scotus / Pone
fe velle aliquem dixisse infirmitatem presbitero cum
eis pergentem in nemore / quorum
unus ante nemoris ingressum penituit
et confitetur illi unumquam ille presbiter nemini
ingreditur / videtur quod sic quia non in-
grediendo videtur revelare facto
confessionem istius confessi aliis sociis
non penitentibus Non potest dici quod sacerdos
iste multiplicem occasionem habere potest
non intrandi nemus quam ab ista
placuit sibi deserta / et ad minus
multiplicem aliam potest cognoscere et
dicere coram illis volo hoc facere vel
illud / ad illum locum declinare
antequam procedam ulterius Et si
ex tali occasione allegata videatur
diuertere tunc nec verbo nec facto
revelat confessionem / Si autem non posset
ex alia occasione diuertere quin
appareat illis aliis quod propter confessionem
diuertit et in hoc facto revelet con-
fessionem / dicit quidam quod debet intrare
nemus et si exponat se morti hoc
est pro iusta causa ut servet legem
dei de sigillo confessionis et propterea
si moritur martir est // Aliter dici potest
quod non debet reputari revelator

confessionis nisi faciat quod contra
naturam precedat peccatum confessum
diuertere a nemore non est huius generis
Et generaliter dici potest quod signum quod
de se est indifferens ad significandum
tale peccatum fuisse confessum vel non
fuisse / sed aliquibus fit signum magis
determinatum ex aliquo presupposito
non est expresse signum revelatum con-
fessionis nec propterea simpliciter illicitum
confessori secundum Scotum // Quid si presbiter
compelletur dicere utrum de aliquo
sibi confessa audiuisset aliquid cum
Non in isto casu tenetur dicere se nichil
audiuisse et se debere nichil scire et
verum dicit ut patet ex solucione primi
questionis huius ca. nec est idem ut
quidam dicunt quod presbiter interroga-
tus nunquam aliquam peccatum debet dicere
sed tacere quia posset casus con-
tingere in quo per suam taciturnitatem
vel fugam recedendi de persona sibi
confessa mala suspicionem generaret
secundum Richardum // Potest etiam dicere quod de eo
nichil scit etiam per confessionem
quia subintelligitur ut homo vel
nichil scit per confessionem sic reve-
landum sicut dicitur Christus xiii de die et
hora nemo scit neque angeli in celo neque
filius hominis et subintelligitur quod
nichil scimus quod sit revelandum
nobis secundum Godo / Credo etiam quod
si quis expresse de sua professione
quereret quamuis ille esset ...
abiurgari debet / adiuuere quod
in hac confessione dicatur aliquid
quod non est verum secundum Scotum / sed quod
illud quod nouit homo per confessionem
non nouit ut homo // Quid si qui

detexit confessori in confessione tamen
aliquod peccatum quod est complicitatis,
quod nullus alius scit, nunquam eum
tenebitur solus vitare, ut quod sit de
sepen. cum non ablho. Responsio quod non, nisi
sit quod ad declarare. / Dicit enim sic / Sacer-
dotione eius qui privilegio manum
iniectione incidit in canonem lato sententie, com-
mittit, licet denunciatus non sit
debes abstinere, nisi forte id tibi
sit per alterum quo cum tali ipsum
sententia tuus evitabis / Hoc autem
tenere potest ubi tamen alius per aliam via
quam confessionem hoc sciret. / Dicit sit
ut decretum sed quod id tamen vel capitulum
cum non absolvere nec loqui concessit decreto
qui novit per confessionem aliquem esse
excommunicatum, vel per viam scientie sibi
commissi, sed de eo qui novit per viam
communi scilicet sit sciens contrahere nescit, vel
communicatum nescire credit et si sci-
ens excommunicatum debet vitare excommunicatum
quia non est debitor illi alia hoc
tamquam scientie / Sed quid faciet
tunc presbiter qui confitens hoc faciet. Responsio
si potest eum vitare per aliam viam
qua excommunicatione perdendo eius con-
versationem debet vitare / Si autem
non tantum vitare non debet ipsius
ut vitare debet / quia vitatio tantum
est dicere potius esse, sed ille
tenetur non prodere dicere nec potius
dicens, et etiam tacere sic quod presbiter sciret
peccato quod aliquis alicui dampnum
intulit quod cum hoc facere videtur, ut
abbas in confessione audivit quid
faciet si dampnificatus abbas re-
quirat quod illum cognoscet. Responsio potest cum
communicare per dampnus sine aliqua
detestatione dando sit quicunque fecit.

tale factum sit communicatus, non tamen
debet eum nominatim communione pri-
vare sed secreto monere ne se in-
gerat communioni, quia ut Christus iudam
admonitione removit. Ex. de officio
ordinarii. si sacerdos. // Quid si sacerdos
sciat per confessionem quod aliquis dor-
mivit in ecclesia cum muliere aliqua
nunquam potest hoc episcopo revelare. Responsio quod non,
nec obstat quod ecclesia semine pollu-
ta est reconcilianda, quia illud
intelligi potest quando diffamatum alius
potest presbiter ille salva conscientia cele-
brare ar. ex. de sen. ex. Cum non
ab homine. / Et dicunt quod tutius est
quod hoc episcopo revelet in genere dicendo
talis ecclesia reconciliatione egeret, ar. de
adul. significavit. ex. de officio ord.
si sacerdos / In hiis enim non solent
testes induci et dicit ex. de confessione
et si ecclesia loquitur in distincte cum
hostiensis // Quid si aliquis abbas
vel alius prelatus scit per confessionem
aliquem subditum suum male uti
officio suo vel etiam scit per confes-
sionem alicuius personas sibi subiecti
peccatum, cuius occasio eum inducit ad
ruinam, numquam eum removere potest. Responsio quod non quia prelatus removendo — subditum illum et faciat utilitate eius faciat tamen dampnum contrarii quod relationem removeri ab officio
ab officio sciente quod per viam con-
fessione remotus esset a suo
officio a duo confitendi redderentur
timoris et ille id nunquam veniret
confessionem, et pronior esset ad
peccandi sui relationem, unde sine
lesione confessione potest prelatus dimit-
tere peccata in principium quod scit
ut deus vel sine aliquo remedio

qüa nō tenet̄ adhibē remedium
nisi eo modo quo ad eum deferet̄ unde in
hiis que differunt̄ ad eum in foro
pñie in eodem foro debet quātum pt
remediū adhibē sz ut eū monē
at in casu pdicto quod officiū sine
strepitu resignet uel salte q̄ bñe
se hēat et a malo se caueat et hijs
si tam̄ superior posset illum ab
officio remouē sine hoc quod
ille uel quicunq̄ alius suspicari
posset eum pp hijs que dixit in co-
fessione ab illo officio remotum
esse licet superiori ut dicunt aliqui
ipm ab officio remouē s͡m Ric. Alij
nō dicunt q̄ si ille resignare nolit
nō debet eum remouē nisi sit talis
religio in qua subditi possint mu-
tari sine nota infamie s͡m bon. Et
conuenit cum eo Scotus. Quid si q̄s
pro confessione alicuius quē audit co-
sciam accipiat q̄ sit indignus
platione cuiusmodi sit p modo eius
tenebit̄ cont' dicē et videbitur
q̄ nō quia contradictio vidē dep-
catio suspitionē inducē et sic qd
amo confessionē reuelare. Pro multis
alijs causis est aliquis indignus
platione quā cōpetit ut eo defectu
scie etatis uel alicuius huius et ideo qui
contradicit nec dēmne suspitionē
generat nec confessionē reuelat s͡m
Tho. Quid de presbitero qui scit per co-
fessionem familiaritates inter duos con-
tractam p fornicationē affinitatē ee
et postea eos velle contrahē matrimo-
nium in facie ecclie. Quid de decano
etiam qui audit confessionē hūan
irregularitates et debet eos ordina-
ri ab Epo putare. Pro presbitē con-

fessoris dissuadē et sic decanus eti
et si petat ille differre debet et m
p superiorem cogatur uel propter scandal
populi nō debet tale matrimonium bndi
nec illos clericos putare contrā an
pt quia nō ipse sed ecclesia facit qui
indicat contra conscientiam consilium tam
est quod uelit faciat p'uatum tam
propter confessionem illos occultandam
tum propter eius horrorem si tamen
faciat ipse nō credo quod peccet
dum tamē ultro se nō offerat se
tractus sustineat s͡m bon. Quid
si quis reuelat presbitero in confessione
ea que debet et ea que deñr̄ sibi
et ipse recipiat omnia sub sigillo co-
fessionis. Quid etiam si q̄s hēat
pecuniā alienā in deposito recept
sub sigillo confessionis si fiat in
quisitio de perditis debitis a presbitero
pdicto aut de pecunia a depositario
quid faciet. Hodo dicit. Quid si q̄s
confitet̄ presbitero se hēre pecuniam
p furtum uel rapinam uel aliaq
tum pdicto presbiter celare tenetur.
Si quis aute ea que dēt uel ē
debent̄ dicat presbitero nō debet
illud recipe sub sigillo confessionis
si tam̄ p indiscretionem suscipiat
nō tenet̄ celare nisi p modum
consilij uel secreti et intē q̄ sunt
reuelates confessiones nō exten-
dunt̄ nisi ad peccata. Unde si aucte q̄
uel indicit super hoc ptatē huius co-
gatur presbiter iurare uel dicē verū
de huiusmodi debito sibi tali reuelato
uel depositarius de pecunia apud se
deposita tenet̄ verū dicē verum
quociens nō iuste fiat inquisitio p
iudicium uel occupatio huiusmodi debito

ut res depositas / quia cepit bo-
na ipsius cui debitum debebatur a qui
deposuit aut alia iusta ratione compensat
ut acciperet huiusmodi bona non obstante quod
cum distinctione sub sigillo confessionis
alia fuit recepta / quia qui scit
recepit debet tamen non cogitasset et
vel etiam iurasset quod in huiusmodi casu
non revelaret / iuramentum esset illi-
citum unde non esset servandum in aliena
iniuria preiudicium / Si autem predo vel ty-
rannus huiusmodi debitum vel depositum in
iuste requireret / confitens huius debiti
vel depositi requisitus deberet
tacere vel ad aliud sermonem transferre
vel [struck] vide hic Rodo / Ego autem credo quod
quicumque confitens dicit confessori
in confessione sacramentali ea celare
tenetur si confitens hic intendebat
et volebat et exprimebat / hic etiam
videtur sentire Rich. et Tho. ut pate-
bit infra in illa questione utrum confessor
sigillum etc / Utrum presbiter de licentia
confitentis confessionem revelare po-
ssit Pro illud quod presbiter scit tantum
per confessionem nullo modo debet dicere / sed
confitens ei palam modum intimare
potest quod facit dando ei licentiam ut
dicat / nichilominus debet scandalum vitare
propter duo enim tenetur confessor celare
confessionem scilicet propter vitandum scanda-
lum / et propter sacramentum / quia quasi
decentia sacramenti est celatio con-
fessionis / et hic tollitur per licentiam
confitentis sed primum remanet /
Et ideo ubi timetur scandalum non
debet uti licentia illa / tunc autem potest
scandalum timeri quando potest proba-
biliter quod presbiter confessionem

revelet / Unde si dicat ei confitens
quod peccatum suum debet alii revelare presbiter
debet confitentem inducere ut vi-
tet scandalum / et intelligatur hic cum
illa suppositione generali quod peccatum clandes-
tinum est manifestandum nisi ei qui
prodesse possit et non velit obesse /
intelligatur hic etiam de propriis peccatis non
de alienis Aliena enim peccata non
potest dicere nec debet penitens alicui
committere nisi forte in casu in quo
deberet ipse dicere / et melius palam
quam presbiter potest illius bonum procurare
semper adhibita cautela ut non scan-
dalizentur ceteri hic Bon. Pe. et Tho.
Et secundum Tho. ille cui revelatur
peccatum ex aliqua causa de licentia
confitentis tenetur illud celare sicut
etiam dicere de intemptate nisi forte
peccator velit quod ipse sciat abso-
lute et libere // Sed numquid presbiter
si post confessionem sibi factam revela-
sibi extra secretum omne peccatum quod
audivit in confessione / dicere potest au-
divi hic peccatum in confessione Pro 2m ali-
quos hic sola verba audivi hic peccatum
in confessione et huiusmodi prohibuerit
peccatum mortale qui includunt revela-
tionem huiusmodi et cognitionem eo modo quo
revelare non licet / Unde caveat
presbiter in modo narrandi scilicet ne nar-
ret hic tamen sibi dictum eo modo
quo revelare non licet // Sed contra
hic arguit Scotus Quod licet illud
extra confessionem narratum dicere
quibus ille vult et non est specialis
narratio peccati quod dicit hic esse
sibi confessum igitur licet sibi dicere
illud / Utrum sciens per confessionem

cogitasset et si
zoph. scit credo quod
pro constitutione non si intimandum
et casu sit

et p aliam viam aliquid tenetur
illud celare R° sup h° est intap
po verior tamen et securior est et
cum ius pti magis consonant qd
si quis sciat aliquid p via confes-
sionis et p alia viam ut qr vidit
vel alit audiuit eodo quod scit
p confessionem omnimode et semp
celare debet quia sic nomit ut
deus Eo no modo quod scit p alia
viam pt et debet revelare si
rogatur ut quia vel p superiore
ei pcipit vel vitati p iudicium
q̄uat no tamen debet dice qd
hc audiuerit in confessione sed tm
sic sz ego in hc vidi vel audiui
alit no debet vel compulsus ppt
scandalum euitand ppt quod
etiam debet confitens ptestari
in confessione qr no debet illud
celare no quia illa ptestacio
acquirat ius revelandi s quia
auft ipi pximo occasionem scandali
h bon Et conuit cum eo tho pe
et Rich Et Innocen sup illd c
omnis Sed obicit qr si quis scit
aliquid et nichilominus illud id in
secreto recipit illud celare tene
go conuit p'mo multo magis ut
videtur si confessor p'us aliquid
sciat et postea illud id sub sigil
lo confessionis recipiat celare
tenebit R° qr qui aliquis in
secreto aliquid recipit et illud
celare pmittit obligat ex pma
pmissione Secus est de confessore
quia no pmittit celare h pe
Credo etiam quod confessor
celare pmittet ubi ciuitas ue
obedia papet revelare posset
pmissio vel iuramentum nullum esset
Unde si vidissem pximum peccare
pcto tli qr teneor dice superior
si inveni sibi no dice no absolu
p'mo dice teneor et pma e fi
cienda de piurio pco qr contra
iusticiam iuraui et huius sunt est
bon Ep hc aut qr dein z no deb
pibit sumere audaciam revel
di vel loquendi de facili de eo
quod scit p confessionem quia con
fessionis sigillum adeo e custod
ut no tantu videtur fictio vel
fractio p'mo etiam dignum e ut
de hoc tollatur omis suspicio
ne in contemptum veniat sacr
talis confessio h bon Quid si
dicat confessor aliquem sibi con
fessum de pctis magnis vel n
tis et huiusmodi R° talis est revela
tor confessionis Si tamen dicat
aliquem sibi confessum de suis p
catis cum ppe confessio no sit
nisi de pctis nichil manifesta
qr esset occultum maxime cum
dicat p a Job 2° Si dixerim
quia pctm no habemus nos ipos
seducimus et veritas zc h Rich
Itm sub sigillo confessionis ca
dant psona cum qua confitet
confitens se pctm fecisse R°
qr sic Et p'mo declaro quod
aliquando ita est 2° qr semper
3° quod pmum pz sic Cum pma
sit sacramentum psbr tenet
oe illud celare quod integritatem

poss

sacramenti pertinet // Sed penitens ali-
quando non suum peccatum exprimit nisi no-
tificando personam cum qua peccavit
ut dictum est supra Ergo persona illa
sub sigillo confessionis cadit //
Secundum declarat pertinentes potestatis
supra in solutione questionis illius scilicet
Utrum aliquis casu liceat presbitero
revelare confessionem quarum omnium
explicationem ad propositum prudenti
lectori relinquo propter brevitatem
Circa tamen sciendum scilicet quod peccata ipsius
penitentis in revelatione adinvicem
cadunt sub sigillo confessionis
scientifice et absolute et primo
et directe et explicite et omnibus
causis Persona autem cum qua pe-
nitens confitetur se peccasse cadit
sub sigillo confessionis scientifice
et absolute non primo sed ex sequenti
et indirecte et implicite non ex
omnibus causis sed ex aliquibus
Peccata autem ipsius penitentis non re-
ferendo ea ad determinatam personam
sicut cum aliquis dicit Ego
audivi tale quid quod tamen
non audivit nisi in confessione ca-
dunt sub sigillo confessionis sci-
entifice non tamen absolute sed sub co-
nditione scilicet si explicatione verborum
talium posset propter vel peccatoris di-
recte vel indirecte aliqua verecundia
vel confusio vel suspicio mala
vel aliquid aliud nocivum illi qui con-
fessus est provenire Hec Pyth et
convenit cum eo Hostiensis Utrum confessoris

sigillum extendat se non tantum
ad ea que sunt de confessione ut sunt
peccata sed etiam ad alia ut sunt
illa que narrantur cum peccatis Respondeo
sigillum confessionis non extendit
se directe nisi ad ea que cadunt
sub sacramentali confessione pertinet
etiam ad sigillum confessionis ut
illa per que deprehendi posset peccatum
vel peccator et nichilominus illa summo stu-
dio celanda tum propter scandalum
tum propter similitate que exinde
possent accidere Hec Thomas Item secundum
Pyth ea que penitens dicit in sua
confessione que non sunt peccata vel
circumstancie peccati potentes ducere
in manifestationem confitentis puta
si incipit quod in illa terra sunt
bona blanda vel aliquod simile non
cadunt sub sigillo confessionis nisi
de congruitate nisi in dicendo illa
non dat intelligere confessori quod
illa velit celari Utrum confessor
quando dicuntur aliqua secreta sibi
que ipse recipit sub sigillo confessionis
celare ea teneatur Respondeo non de facili
debet quis aliquid recipere hoc
modo si tamen recipiat ex promissione
celare tenetur at si in confessione
haberet hic non habeat sub confessionis
sigillo Hec Thomas Et cum eo convenit
Hostiensis super c. omnis Utrum alius
a confessore audiens a proposito vel
a casu peccata confitentis ignorat
quod alius a confessore audiat sua
peccata teneatur celare illa Respondeo quod
sic et hoc ex precepto iuris nature

Et indirecte id est quod non cadit sub sacramentali confessione

et iuris divini et positivi. Primum patet
sic: naturale iudicium rationis dictat
quod homo debet illa alteri facere que
sibi vellet ab illo fieri in casu con-
simili, ut habetur dist. i. c. i. Sed
quilibet homo debet velle quod si a casu
vel a proposito alius a confessore au-
diuit peccata eius dum confitebatur,
quod celet ea, quia quilibet debet
celare pro conservatione proprie fame
quantum potest. Ergo quilibet peccata proximi
audiens dum confitetur tenetur
illa celare, sive illa audivit a
proposito sive a casu. Secundum patet
sic: Luce vi° Prout vultis ut faciant
vobis homines et vos facite illis.
Dicitur etiam Mt. xviii° Si peccaverit
in te frater tuus vade et corripe eum
inter te et ipsum solum. Si te audie-
rit lucratus es fratrem tuum. Sed
quilibet debet velle ut alius celet peccata
homo dum corrigit se confitetur
aut ad correctionem disponit. Ergo homo
quicumque sit ille peccata illius reve-
lans directe facit contra illud ius
divinum. Tertium patet sic: quod de ca-
nonicali et quando de initiationem
debet precedere caritativa monitio;
frustra autem precederet si correctus
per caritativam monitionem et secreta
postea publicari licite posset. Cum
ergo homo per confessionem secrete
corrigatur aut ad correctionem dispo-
natur, nulli qualitercumque peccata eius
audiat licitum est illa revelare
nisi expresso eius consensu. Item illud
preceptum quod datur de celando
peccata confitentis est de iure et re-
sidius, datum est in favorem confessio-
nis et confitentium. Sed si in generali si
super confitentem a proposito vel a casu
et sic eius peccata audienti liceret reve-
lare, hoc esset in preiudicium et contra
favorem confessionis et confitenti-
um, quia tunc licite posset confitens
propria confessione infamari. Videtur
ergo quod quamvis illud preceptum primo
et directe explicite liget confesso-
rem, tamen consequenter et implicite ligat
omnes quecumque peccata confitentis au-
dientem, et ea prima alia ratione
tenet secundum Rych. et convenit cum ea. Secundo
esto quod duorum presbiterorum quo-
rum uterque est presbiter in solidum eius-
dem parochie unus a casu vel a proposito
audiat confessionem alicuius parochia-
ni confitentis suo socio qui mox
facta confessione antequam absolvat
penitentem moritur, ille qui sic audivit
eius confessionem potest eum absolvere.
Probatur quia sacramentum enim
penitentie est unica intentione et ex parte
confitentis et ex parte absolventis.
Cum ergo confitens unum nullo modo in-
tendit alii confiteri, alius nullo modo
potest eum absolvere vel ligare per con-
fessione facta alteri. Item iudex non
potest dare sententiam diffinitivam
in iudicio contra reum vel pro reo
per confessionem rei que non fuit co-
ram eo vel coram iudice in foro
illo; dato etiam quod quilibet sit iudex
illius in solidum; ergo ille solus cui
penitens confessus est potest illum per
illa confessione in illo foro ligare
et solvere secundum Rych. Tertio ille con-
fessor revelat confessionem aliam
tenetur illam celare. Probatur quod ipse si

ciat quod ille qui dixit hoc sibi nescie-
at illud nisi per confessionem. Aliud
quod cum homo scit per confessionem sacra-
mentale sive immediate sive medi-
ate celare tenetur licet ille qui scit
immediate magis obligetur ad celan-
dum quam qui scit mediate sed
si confessor tibi revelat confessionem
tibi per confessionem mediate ergo
celare tenetur. Preterea qui iniungit ad pro-
movendum crimen quod alius inchoavit
participat cum eo in crimine sed ille
qui confessionem revelat diffamationem
penitentis inchoat. Et ille cui con-
fessio revelata est si ulterius eam
manifestat diffamationem promovet
penitentis. talis ergo particeps
esset in crimine cum illo qui sibi re-
velavit penitentis confessionem
teneatur ergo eam celare quia non
tenetur non participare in crimine secundum Richardum
et concordat cum eo Scotus. // Utrum
penitens teneatur celare penitentiam
sibi a confessore iniunctam. Respondeo quod
aut penitens manifestando penitentiam
sibi iniunctam a confessore facit absque
preiudicium fame proprie aliqua utili-
tate aut facit preiudicium confes-
sori quia forte talem iniunxit
penitentiam que si sciretur ab aliquo
vel aliquibus posset eorum malivo-
lentiam incurrere ut puta quia
iniunxit mulieri quod abstineat a fa-
miliaritate alicuius viri cuius
familiaritas erat sive castitati
periculosa vel aliud iniunxit quod non
aliqui offenderentur contra confessorem
si scirent. hoc autem penitens ma-
nifestando suam penitentiam vel fame
proprie nec confessoris vel alterius pre-
iudicium generaret. In primis casu peni-
tens tenetur suam penitentiam celare
quilibet enim tenetur famam suam
scienter non ledere sive aliquid necessitate
contra illud Eccl. xli Curam habe
de bono nomine. In secundo casu tenetur
etiam eam celare si enim illud quod
sibi confessor iniunxit vel consuluit
bona fide et secreto pro salute anime
sive alii revelaret in preiudicium
confessoris tunc proditionis in-
curreret et sigilli secreti fractor.
In tertio autem casu eam non tenetur
celare nec tenetur dicere sed de hoc
potest facere quod istorum duorum sibi magis
placuit secundum Richardum // Utrum solus presbyter
habeat sigillum confessionis. Conceditur
enim aliquibus non solum presbytero [illegible]
vel etiam cum layco in casu necessitatis
Ideo sigillum confessionis compe-
tit presbitero in quantum est minister
sacramenti, quod nichil aliud est
quam debitum confessionem celandi
sicut clavis est potestas absolven-
di. Sicut tamen aliquis qui non est
presbyter in aliquo casu participat ali-
quid de actu sigilli clavis confes-
sionis ita tenetur celare licet non
habeat loquendo proprie sigillum con-
fessionis secundum Thomam et concordat cum eo
Innocentius super c. omnis et hostiensis
ibidem. Et addit quod si clericus peccatorem
prodit licet pena ibidem posita non
habeat locum quia non est presbyter
tamen arbitrarie punietur. de officio
dele. de causis nisi si. Utrum [illegible] sit
inter sigillum confessionis et sigil-
lum secreti. Respondeo quod habent se sicut

sciat et insuper Sigillum cum confessionis
est sigillum secreti Sed non omne sigillum
secreti est sigillum confessionis Cum
enim vnus ab alio petit consilium
et ille bona fide sibi consulit vero
mendans sibi ut hoc celet vel pars
que consuluit hoc non nominet / ille
qui consilium petiuit obligatur ad
celandum per sigillum confessionis et
quamuis frangens quodlibet istorum sigil-
lorum mortaliter peccet et tunc prodi-
tionis incurrat / tamen multo grauius
peccat frangens sigillum confessionis
quam sigillum secreti / ut est distinc-
tionem sigillum confessionis sicut est sci-
mandum quod homo reuelans illud
quod dicitur sibi soli nunquam frangat
sigillum secreti / nisi ille qui hoc
sibi dixit adiunxit / ego trado hoc
tibi sub secreto / et alius sic recepit /
quia si homo ab alio consilium petit
et ille bona fide consulit in secreto
quamuis consulens non addat dicere
illi quod sibi non consulit nisi consilium
recipiat in secreto / tamen iste cui
consilium datum est / si videat quod
ex reuelatione persone consulentis
persona consulens notabile detrimentum
incurret / et secretum sigilli fran-
git / quia ut et non negotium requi-
runt quod ille cui fidele consilium
datum est personam consulentem
in casu predicto sub dicto secreto debet
tenere / nunquam tamen peccaret tantis sub-
quam si consulens expresse hoc sibi
sub secreto tradidisset / et ille ad
tenendum sub secreto se expresse obli-
gasset / ille etiam a quo petitum
est consilium / et huius quod sit

secreti quod tamen non est sigillum confessionis.

et ultimo imponebatur

et vel et tunc proditionem incurrit

de feriendus sacerdos confessionem

proposuit consilium petens sub secreto
tenere debet hoc fideliter et conuenit cum
eo Item Pena presbyteri reuelantis peccatum
ut dicitur in glosa Ber. de pe. de. 6. et ita
omnis talis presbyter olim per Gregorium
a sacerdotio deponebatur / sibi quod omnibus
diebus vite sue ignominiose peregrinan-
do pergeret de pe. di. vi. Sacerdos
Sed hodie per Innocentium 3m alia pena im-
ponitur in dicto c. omnis sic quod deponitur
in arto monasterio ad agendum penitentiam
perpetue retrudatur hoc autem intelligitur
2m Hos. non quia cogatur ad com-
mittendum votum sed quia pro tanto cri-
mine compelli debet ad perpetue peni-
tendum / loquitur etiam de reuelatione
peccati catenus quod eius pro confessione
est sciturum / Sed non hostiensis super c.
omnis / intelligi de pena que quidem Si penitentia
confusio quam diu est infirma temporalis
ut usque ad annum vel ad x annos et hu-
iusmodi quod pena est limitata xx q. i.
Si quis sacerdos / quibus elapsis
est in monasterium et detrudendus ut in
priuatam perpetuam agat ut dicitur in c. omnis
2o supplectur unum ius paludis et ad-
dit quod hanc penam ordinarie presbyter
patietur in iudicio contentioso Si autem
presbyter neget predictum ut ille probare
possit ut etiam presbyter probare possit
quod ad eius noticiam illud tunc peruenit
ut confessione ~~vel confitente~~ possit tamen
illum priuatam detrudere tunc arbi-
trarie punietur in q. y tantum et c.
placuit etc. Sequitur uide de satisfactione

Quartum considerandum est de sepe
factione / et primo de eius qualitate
2o de eius possibilitate / 3o cum
satisfactio expresse fiat / quarto deci-

[...]nalitate Sexto de peribus eius
[...]sexto de mensura pne de qualitate
[...]septimo de canonibus pnalibus Circa
[...]m sciendum q iusticia no tm adeq
[...]cedit ut inequalitas precedentem
[...]ufficiat puniendo peccata culpa sed
[...]ciam ut in futurum equalitas custodi
[...]t cauendo culpam futuram Vn 2m
[...]hm in ethicis pene sunt medicine
[...]nde et satisfactio que e iusticie
[...]ctus penam infert et medicina
[...]uranis peccata pterita recompensando
[...]t pservans a futuris cauendo Et
[...]o quando homo homini satisfaciat
[...]ptita recompensat et de futuris
[...]auet Et 2m hc pt satisfactio
[...]upr diffiniri vnoo 1o culpe pti
[...]e qua recompensando curat et pt
[...]a q satisfactio 3 iniurie illate
[...]recompensacio 2m iusticie equa
[...]litas Et id dr reddere diffinicio
[...]nsel in li^o Cur deus ho satisfacere
[...]nquit est honorem debitum deo in
[...]pende ut exposita ibi debitum
[...]one culpe commisse latria cum deo
reddit 1 soluit debitum deo ratione
culpe commisse latria cum deo reddit
soluit debitum ratione beneficij
recepti satisfactio no deo debitum
inenim reddit ratione debiti pti co
[...]missi reddit siue impendit 1 resti
[...]uit no tantum soluit Alio^o 2o culpe
[...]future aqua pservat et sic diffi
[...]cib aug^o cenod satisfactio 3 pctorum
causas excidere et eorum suggestionibus
aditum no pbere pservans amorem
corpali fit pabulacionem causarum
quibus morbus consequi pt cum eis ablat

no pt consequi morbus sic in morbo
spuali no ita quia liberum arbitrium
no cogitur vnde causis precedentibus
pt cauere licet difficulter talis actus
pt iniuria Et io in satisfactionis dif-
finicione dicit ponit sic abscisionem
causarum quo ad nuimn et remittencia
liberi arbitrij ad ipsum peccatum quo ad
secundum Sed obicitur q fomes e causa
peccatorum actualium qui in hac vita ab
scidi no pt ut dicit bn Aug ibi cau
sas pc excidere Pro causas notat radices vadices
intrinsecas et proximas sicut libidines
et consuetudines vel actum peccati relicta et
reliquias peccati sicut difficultate ad
bonum et huiusmodi occasiones no notat
oportunitates extrinsecas sicut tempus
locum societatem mala et tales cause
per satisfactionem in hac vita tollunt
fomes aut causa e remota et quamuis
que quidem in hac vita per satisfactionem
no totaliter tollitur minuitur

Sequitur videre de possibilitate satisfactionis ty^o 2^{ca}9

D Einde considerandum de possi
bilitate satisfactionis et circa hc que
runtur plura sicut utrum homo possit
deo satisfacere pro peccato Pro hominem
satisfacere deo dupliciter pt intelligi
aut cum adiutorio alterius aut
sine Primo modo dico q homo pt
deo satisfacere in virtute sicut meriti
xpi cuius particeps est homo per ve
ram fidem Sed aut homo satisfa
cere deo no pt Vnde 2m Augustinum
in Euch ipsius sine quem antiquorum
quemcumque iustorum pt fides de salute
potuit inveniri homo enim per se deo
no pt equale no pt rependere
nec hc ab eo exigitur sed si facit

g h

illud quod sit plus ab eo non exigitur
Secundo (cont.) quia tamen est peccatum actuale
quam originale sed nullus purus
homo satisfacere potuit pro originali
secundum Anshelmum in libro Cur deus homo
capitulo 20. Ad hoc licet peccatum originale
non sit ita grave persone sicut actua-
le mortale secundum tamen non tantum persone
magis grave nature quia infecit
non tantum personam immo totam naturam et ideo
pro illa satisfacere non potuit nisi prepon-
derans toti humane nature quod patet
concludit Anshelmus in libro Cur deus
homo capitulo ultimo illum qui satisfecerat
erat Christum quia tantum peccato optimum esse
verum et perfectum deum et hominem quia purus enim
homo toti humane nature preponderare
non potuisset sit tamen aliter dici potest
quod pro peccato originali Christus solus satis-
fecit unde a nobis nulla requiritur
satisfactio pro originali sed tamen baptismi
susceptio per quam homo primo efficitur
particeps meriti Christi pro actuali autem
mortali cum satisfactione meriti Christi re-
quiritur de lege communi aliqua satisfactio
penitentis non propter insufficientiam meriti Christi
Sed quia deus vult et propter suum ho-
norem et propter bonum nostrum ut plenius
quam voluntate propria commisimus vel
obmisimus voluntate propria satisfac-
tionem aliquam faciamus secundum Richardum
Secundo secundum Scotum primo advertendum
hic quid sit satisfactio generaliter sumpta
Est enim redditio voluntaria equalentis
alias indebiti quod sit redditio patet per
oppositum etiam sit voluntaria patet quia
alias non esset satisfactio sed satispassio
quod sit equalentis patet per se scilicet
in satis quod etiam sit indebiti patet

quia alias non esset indebitum non
satisfaceret pro illo ad propositum dici
dicitur quod deus de potentia absoluta
posset dedisse peccatori per actionem
tanquam per dispositionem congruam
et ultimum de congruo gratiam per
cuius motus fieret contritio et sic per
satisfactionem posset dimisisse peccatum
secundum partem reddentem deo equi-
valens illi bono quod abstulit peccatum quia
quantum fuit malum peccatum alteus ad
tantum bonum est oppositio ad eandem
quantitatem quantum est bonum na-
 non plus abstulit peccatum meum et
tantum bonum sit esse in actu meo et
per illum actum redditur equalentem
deo de potentia ordinata non disponit
deus dare gratiam sine merito passio-
nis Christi quia fuit sine peccato et per
consequens de potentia ordinata non est possibile
satisfieri deo de peccato nisi in virtute
passionis Christi quia sine gratia non
sit esse satisfactio quia nec aliquid
equalens sine nec in acceptatione divina
secundum Scotum Utrum deus possit remittere
peccatum sine satisfactione aliqua Ad hoc de re-
missione peccati convenit loqui dupliciter
aut de lege communi aut speciali primo
secundum ob virtutem dimittitur actuale mor-
tale sine aliqua satisfactione quia
ad hoc semper requiritur actus peniten-
di in quo participatur per satisfactionem
consistit Secundo quod aliqui dicunt
quod nullus actuale peccatum mortale
adeo sine satisfactione remitti quia
peccatum tale deus non potest remittere
sine infusione gratie et quia homo
mortaliter peccando ostium anime clausit
ideo huic gratie ad eum intrare

fiunt in esse actu meo tamen

secundum naturam ita quod persona

Utrum penitenti in articulo mortis debeat sacerdos aliqua satisfactionem imponere Ricardus quod non quia non est in statu in quo possit facere penitentiam exteriorem sed interiorem tamen debet tamen sacerdos penam peccato debitam manifestare dicendo si esses sanus tanta penitentiam deberes facere et debet ista intimatio fieri per modum consilii redicendo ad memoriam divine misericordie magnitudinem remittentis peccata propter penitentiam interiorem quando homo non posset exteriorem facere talis enim pene manifestatio excludit desperationem et promovet penitentiam interiorem hinc concordat ... qui vij e 10 et recitat ... in libro ... infirmis in periculo mortis positis est inquirenda confessio peccatorum non tamen imponenda eis quantitas penitentie sed innotescenda

ō pt nisi apiat pactū pniteidi
t ut lume solis pt domu intre
si apiat fenestra / et pbat opioē
ndetur esse Aug9 sup Joh̄ ī omē
xvj sup illud Joh̄ xliiij9 maioa
hōs faciet dicens Cum ex impio
t iustus salte ̄ opat in illo ſ3
ō sine illo Et Anshel dnˀs ho
ō cur deus homo c° xxij Si pc̄m
ō punit inordinatū dimittitur
ꝫ cont ht aliqui arguunt sic
mem effcm quem pt face de
ne te causa efficiente scda / face
t sine opatone illius / ꝑpacō od
dgram quia ipse facit pctor pe
itendo est puopat adeo ne te
patone pniteus qui est causa
cda / qua ꝑpt dt Aug9 xiij de
it ca° ix9 ornos natura mirū do
ā dei sunt ijo ꝑpacōm illa pt
deus face in pctore nō mete
liquā accōne ipius pctoris / in
ne p iudicio vide̅ qp qᵈ ius homi
pia dni est in actu pcti mortlis
pc̄m remitti nō possit tam hoi
ns dormieti in pcto mortli deus
posset si vellet hitu caritatis
n fundē et sic pc̄m dimitte̅
Rnd quod cum est in pctoē dor
miente boum ̄ ꝯtepta difformi
tate pcti que ut aliud est qua
carencia boni debiti ī voluntate
it in 2° li° ostensum ē / nullum aut
boum ꝑhibet carnam sustipe cari tez
et licet malus actus voluntatis
quo pctor ꝑnat se bono debito
ꝑhibeat dum durat / cuam suscipe
caritatem / tamē carencia boi debiti
ꝑhibē nō pt carnam suscipe p̄ntiam
boni homi debiti oppositi si : sic
agens qui restituat / sicut ut ca
rencia huis lumis in aere pt ꝑhibē
aerem a suscepcōe lumis / cum sol nō
irradiat / alis p em ̄ sis nō reci pcūt de
bitam iusticia qua ante bap̄tm
carent Et si sic deus dormienti
pc̄m dimitteret illam iusticia fa
ceret ut iā penitebit / auctitets nō
gnem Et suppono qp ut in pctoē
ut in alio pco esset punitū pc̄m
aliquid aut face ex pilegio
spali et raro isto ordini nō
derogat qp tamē gnit fcm de
rogaret / Unde si quis rex ut
ondat plenitudine sue potencie
et benignitas sue clemētie ut mag
timeat et diligat pcit alicui
homi scelerato nō derogat isto
regimini sui regni ymo ꝯfert quis
qp fcm derogaret / Quis etiam
iuste in casu pcē pt filio sce
lerato cuius pr voluntarie morte
sustinuit publice regni / Similr
dico qp si deus ad ondend suam
omnipocm et summā sue bonitatis
nunc aliqm dimitteret alian sic
satisffecōe pc̄m illa iniusticia
faceret / quia sicut dt Anshel · ho ꝑsol c°
ix9 addeum / Cum punis malos
iustum est quia illorum meritis
sed quia bonitate tue ꝯ decens
est / et iusta facias qp decet
te summe bonum sic itaqꝫ sine re
pugnancia iuste punis / et iuste
pcis / ut sic pcendo reliqt pc̄m

ad a[illegible] opionē adducte intelligi put sm lege

tn sepe

[illegible] malis iustū est / qr nō est

totaliter in puritum (?) quia per se non
tantum pro peccato suo originali sed
etiam pro peccatis originalibus morte
sustinuit / Si obiciatur de beato pau-
lo quem actum [illegible] iustificavit
deus dum esset in actu persequendi
christianos / dicendum est quod deus infudit
ei gratiam gratum facientem per quam
a proposito peccandi cessavit et ita
perfecte penituit quod quasi statim est
secuta est remissio peccatorum // vel
dici potest quod illa remissio non fuit
secundum legem communem sed compulsio-
specialis [illegible] // Utrum possibile sit
deo satisfacere de uno peccato sine
alio dicendum non / nam satisfactio non tantum
dicit tollerantiam pene sed recon-
ciliationem divine amicitie et licet
per unum possit esse de una culpa sine
alia non tamen secundum / tum propter connexi-
onem virtutum in una gratia que delet
omnem culpam mortalem / tum etiam
connexionem omnem virtutem / tum propter
divinam largitatem que non secundum partem
gratificat / ymo omnem offensam
condonat / tum propter peccata mortalia
que omnia committuntur in aversione
et contemptu dei et omnia sunt contra
deum et contra unum Et ideo si deus
unum peccatum sine alio remitteret
is cui remitteretur simul amicus et
inimicus / [illegible] et [illegible] esset
hinc dicit Gregorius [illegible] cum sit ad plan-
gendum et alia committat [illegible] agere
aut ignorat aut dissimulat //
Utrum unus satisfacere possit pro alio
dicendum satisfactio est propter duo scilicet ad
faciendam emendam peccato et
ut sit contra sequelas peccati

actualibus [illegible] et [illegible]

emendam

medicamentum quod duo includit
in descriptione satisfactionis superius
posita que est peccatorum causas ex-
cidere et eis aditum non indulgere
Quantum ad effectum secundum unus non
potest satisfacere pro alio quia cum unus
pro alio ieiunium non domatur corpus
nec elemosina et oratione unius alte-
rius [illegible] bona assuescit nisi per
actus / inquantum quibus per bona que
facit pro alio potest mereri sibi de con-
gruo augmentum gratie quia facilius
assuescit ad bonum faciendum
et ad malum evitandum sed hec
subveniendo non est per modum satis-
factionis sed meriti / Quantum autem
ad primum effectum unus pro alio satis-
facere potest dummodo sit in caritate et de-
bitor per se satisfacere non pote-
rit in hac vita et observata de-
bita proportione penarum opus eius sit
[illegible] non existente in caritate non est
satisfactionem pro aliquo quia deum non
in caritate / quia solis amicis dei
bona facta in caritate communicari
possunt / qui etiam satisfacere posset
per se ipsum in hac vita et non vult
vel penitens non est Et ideo operibus
quod alius facit pro ipso / non satisfa-
ciat per se ipsius / quamvis ipsum possit
iuvare per modum meriti de congruo
et quia ceteris paribus magis satis-
factorium est propter penitentem opus suum
per ipsum meritum quam si ab aliquo alio sit
efficacius quam alicuius ceteris paribus
homo magis meretur sibi quam
aliis Ideo proportionabiliter

debet esse maior pena in satisfactione
quo pro alio quam illa que sufficeret
nam si satisfaceret pro se ipso / Caritas
enim satisfacientis pro alio in tantum posset
excedere caritatem illius pro quo
satisfaciat quod non oporteret ipsum ad
satisfaciendum pro alio solvere penam ma
iorem quam alius solvit penam
si satisfecisset pro se ipso / quia tanto
opus deo magis est satisfactorium
quanto pluribus quanto ex maiori cari
tate procedit secundum Richardum Et debet tamen
cautio fieri ante confessoris 2m
... Sed aliqui tamen dicunt quod
... quod maior pena imponatur
ei qui pro alio satisfacit quam po
natur principali / quia pena vim
satisfactionis maxime ratione ca
ritatis quam habet qui sustinet eam
et quia maior caritas videtur appa
ret quod aliquis satisfacit pro alio quam
pro se ipso faceret / ideo minor pena
requiritur in eo qui pro alio satisfa
cit quam requiritur tamen in principali /
unde dicitur in vitis patrum quod propter
caritatem unius qui alterius fratris
caritate ductus penitenciam fecit
pro peccato quod non commiserat / alterius
peccatum quod commiserat est dimissum
Dicunt quod non exigitur quantum ad
solucionem debiti quod ille pro quo
fit satisfactio sit impotens ad
satisfaciendum / quia etiam si potens
esset ad satisfaciendum per se in mi
nus esset a debito Sed hoc requiritur
in quantum pena satisfactoria
est in remedium / unde etiam

non est permittendum ut aliquis penitenciam
agat pro eo nisi defectus aliquis appareat
in illo vel corporalis per quem sit impotens
ad sustinendum vel spiritualis per quem non
sit ad supportandum penam promptus Et
quamvis sive est thomas Quicumque ex quo ab
suscepit super se penam alterius finali
moriatur statim evolabit Ideo quod non
tamen quia oportet quod scoria peccati prius
purgetur tamen etiam quia paradisum ingre
ditur donec sit extra debitum omne /
ita quod nec ipse sit debitor nec aliquis
pro eo / Si tamen obicitur quod tamen deus punit bis
in idipsum / quia et moriens punitur
in purgatorio et aliquis se punit pro eo
in hoc mundo Ideo ... / quia secundum quod
ille tamen satisfecit tamen liberatur /
et computat in sortem pene ...
soluto aut debito id quod postea sit
pro eo quod illius qui facit / Oro enim in
primi suo vendit / si tamen non egeret eo
mittitur in suum castigatio secundum Bon(aventuram) / Si
non qui super se satisfactionem suscepit
pro illo eam non faciat tunc utique est
debitor / unus pro commisso alter pro
omisso secundum Thomam // Utrum iste satis
factio pro alio est satisfactio pro se ipso
Ideo videtur aliquibus quod non / quia tunc
tanta pena que esset necessaria pro uno
sufficeret pro duobus / tunc pari et
pluribus vel quatuor et decem quod
esset contra iusticiam / tamen quia iste satis
factio pro alio videtur esse augmentum
spiritualis premii quod multo plus valet quam
pene remissio Si dicas tamen homo
non possit mereri pro alio quin principa
lius mereatur pro se ipso quod potest satisfacere
pro alio qui est satisfactio pro se ipso // Idem

quod primum speciale z bonum conuenit
quod pro incitacionem non minuitur sed remis-
sio pene bonum premium bonum autem premium
pluribus quantitatem magis cum efficitur
Sz ut dictum quod licet illi qui satisfa-cit
pro alio id opus non sit ex debito satisfac-
tionis z tamen sed quia pro ipso satis-
factorum penam minuit uel 2m alios
quibus non sit satisfactionem pro ipso
pro modum solucionis pene modum
est satisfactionem pro ipso pro modum
mutua deseruiuo ... Sequitur
cum satisfactio fieri debet ... 22

Postea queritur cum fieri debet
satisfactio utrum scilicet in hac uita
deo uel deo pro eo uitam cum quod peccat
ad eternam se penam obligat Cum autem
gratia dei iustificat remittit ei
omnem culpam et reatum pene eterne
qui inseparabiliter adheret culpe Sz
quia puniditate non potest iusticia cuius
est mala punire ideo sic absol-
uit ab eterna pena ut tamen remaneat
obligatus ad aliquantulam temporalem
penam Sz quia deum offendat
et eciam ecclesiam eius dampnificauit
uidet commisit deus iudiciariam potestatem
super peccatores rectoribus ecclesie
et inter eos constituit tamquam in ar-
bitros ut sicut eius uoluntas peni-
tentibus super presbiteros manifestetur
et pena imponatur et sic satisfaciat
deo principaliter et ecclesie quia tamen satis-
factio ipse sit deo per ecclesiam et in
ecclesia unde Anselmus dicit omnes sa-
tisfacere et honorem deo debitum
impendere ut est dictum supra Sed
obicitur quia tanta potest esse contricio

in aliquo quod remittit omnem cul-
et pena et tunc deus nichil ex-
igeret satisfactionis et tamen illi
uenienti ad confessionem satisfactio impo-
uitur ergo uidetur quod satisfactio non fit deo
sed ecclesie cuius sponse uero que-
rimus z quod tanta potest esse contricio
quod totum remittitur sed quia hoc
non constat ecclesie ideo debet imponi
ecclesie aliqua pena satisfactoria
a presbitero Si autem presbitero constaret
eius sibi satisfactionem reputaret nec
aliquam penam imponere absolue-
undet Nec autem ecclesia in aliquibus
decipitur sed huius decepcio est
fructuosa quia semper cumulam
multa et ecclesie imponenti et ca-
pienti satisfacienti Quia enim deus
non uult ultra fortem reliqui
in ecclesie thezauro deponitur ... bo-

De qualia opera satisfactio fieri debet ... 2

Deinde considerandum de qua-
litate satisfactionis pro qualia
opera satisfactio fieri et circa hoc
queruntur plura scilicet utrum habeat fieri
per opera penalia Uero quod sic quod pro
... quod Augustinus dicit quod penitere est
penam tenere Dicendum tamen quod opus
penale dicitur pro me ... Primo
genus operis et satisfaciendi est pro
peccato per opera penalia et propter emen-
dacionem culpe preterite et propter preseruacionem
futura Culpe enim debetur
pena pene enim 2m philosophum in ethicis
medicine sunt scilicet non tamen curatiue
sed et preseruatiue Alio racione
operatur 2o non oportet satisfactionem esse
per opera penalia quia frequenter opera
que sunt contrarium ... exigitur ...

penalia sive fuerint caritatis in
operante sunt ei delectabilia habet
etiam satisfactio fieri per opera extrinseca
ut dictum est infra c. de satisfac-
tionis membris post secundam conclusionem
quia satisfacere ut dictum est
opera est deo debitum honorem
impendere hoc autem fit per opera bona
opera ista tantum penalia ergo quod ille
debitum honorem venit vel ex bono
ablato quod debetur per gratiarum actionem
vel ex mandato immisso quod debetur
obedientie subiectionem vel ex maiestatis
impio et placatione adorationem vel
ex peccato commisso et sic per punitionem
et hec est satisfactione. Utrum flagel-
la quibus a deo puniuntur in hac
vita possunt esse satisfactoria. Videtur
quod recompensatio offense per iste sit fieri
a deo qui offendit et ab alio quando
ab alio vindicationis magis quam
satisfactionis ratione habet. Si autem a deo qui
offendit ratione satisfactionis habet. Unde
flagella que pro peccatis infliguntur
a deo sunt aliquo ipsius facta patient
ratione satisfactionis accipiunt sunt ab
his inquantum ea acceptat ad purgationem
peccatorum eius utens patientia.
Sunt autem talia flagella materia
satisfactionis sed formaliter ipsa
satisfactio consistit in actu voluntatis.
Si autem eis omnino impatientiam dissen-
tiant non sunt aliquo eius et ideo
tunc habent rationem vindicationis. Unde
dicit Gregorius. Sicut ex eodem igne aurum
rutilat et palea fumat ita etiam
eisdem flagellis et boni purgantur

et mali magis per impatientiam inficiuntur.
Et Augustinus libro primo de civitate dei c. xx. Cum
deus ad ipsum nos rebus exagitat
aut vita examinat aut peccata casti-
gat. Et ideo flagella sunt satisfactorio
tamen tunc est bonorum. Dicendum tamen
quod flagella que deus immittit malos
vim efficaciam habent inclinandi vo-
luntatem ad bonum quam illa que non
immittit sed imminuti permittit. Sic
ergo flagella autem sunt omnino extam-
ea potius et sic non sunt meritoria
aut tradimit aliquo sub voluntate pa-
tiens voluntas ergo illa aut si in forma
caritate et tunc sunt meritoria et satisfac-
toria ut in malis. Non obstat illud
Naum primo non iudicabit deus bis in id
ipsum. Propterea enim videtur quod per flagella pena a
iumma futura. Ad quod dicendum quod Naum
intelligit de iudicio sufficienti vel dicendum
quod pena temporalis non reminatur eterne ad
augendam eternam sicut nec punctus
linee lineam. Sic punctus pena
quantitas nulla est respectu eterne. Peccator est
veruntamen est debitor ita et si stati
moreretur iuste eternam penam eterna
sustineret ergo ulterius magis tollatur
ad vitam iuste interim omnem penam
temporalem importionabiliter minorem
sustineret. Quod autem dicitur ad Romanos deus
deus genus humanum diluvio Sodo-
mitas igne Egiptios mari Israelitas
in heremo perdidit. Scitote illos ideo
temporaliter pro peccatis punivisse ne in eternum
puniret quia non iudicat deus bis
in id ipsum intelligendum est de illis quibus
ipsa flagella correcti sunt ut ipsemet
exponit in dicto. Item opponitur de Iere-

dis

Utrum pena mortis diminuat ali-
quid de pena pro peccato actuali debita
Respondeo secundum Thomam quod non / mors enim naturalis
est pena consequens originale peccatum
et quasi similiter in natura nostrum sunt
fuit originale peccatum Et ideo per mor-
tem naturalem non purgatur aliquid
de peccato actuali sed per mortem illatam
violenter potest purgari Unde si quis
mortem illatam patienter sustineat
etiam si pro alijs criminibus sit illata /
ad diminutionem pene valet et etiam
ad liberationem a tota pena secundum quanti-
tatem culpe et paciencie et contri-
tionis Utrum satisfactio possit fieri
per opera que fiunt in peccato mortali Respondeo
quod non / deus enim cum omnium bonorum
nostrorum non egeat / opera hominis non
acceptat tamquam remuneratione digna
nec tamquam satisfactoria nisi accep-
tet operantem / Unde Genesis iiii°
ca° dicitur Respexit dominus ad abel / et
post subiungitur Et ad munera eius /
sed deus non acceptat hominem
existentem in peccato mortali / quia in illo
statu est inimicus dei / ergo opera existentis in
peccato mortali non sunt deo accepta
tamquam satisfactoria / quia sine
dei acceptatione non possunt esse
satisfactoria sicut dicitur infra prima
Cor. xiii Si distribuero in cibos pa-
uperum omnes facultates meas / et si tra-
didero corpus meum ita ut ardeam caritatem
autem non habuero nichil michi prodest
Sed obicitur quia nemo scit utrum
odio an amore dignus sit Ecclesiastes ix
Ergo si non potest satisfacere nisi quis
in caritate nec scit se satisfacere quod est

in dubio ut videtur Respondeo sicut homo nescit
pro certo utrum caritatem habeat vel habuerit
in satisfaciendo ita etiam nescit pro certo
utrum plene satisfecerit Et ideo d[...]
vo de iudicatu peccatoris noli esse si[ne]
metu / nec tamen contingit quod homo
propter hunc metum satisfactionem iteret
si conscientiam mortalis peccati non habet
licet enim non compleat pena plenius satisfactionem
non incurrit tamen peccatum omissionis
pro satisfactione neglecta Quia a[...]
hic utrumque non requiritur certitudo s[ed]
sed sufficit certitudo ... sufficit
probabilis per coniecturas Utrum opera
in caritate inchoata et in mortali
peccato completa sint satisfactoria videtur
quod sic quia totum unum opus est in[...]
in virtute bone intentionis per quam
fuit inchoatum Ergo similiter si [...]
inchoet satisfactionem in caritate et
postea mortaliter ante complementum
in virtute principij totum reddimus
est satisfactorium Respondeo opus inchoatum
cum bona intentione meritorium est [...]
virtute illius nisi interrumpatur per acti[onem]
contrarium / ita ut illud quod sequitur
non continetur cum intentione prima
nec secundum actum nec secundum habitum / facta
autem tali interruptione illud quod sequitur
actum contrarium non esset meritorium in
virtute prime intentionis / satisfactio
autem inchoata in caritate per peccatum
mortale interrumpitur ita quod illa opera
que sequuntur non continentur cum prima
radice nec secundum actum nec secundum habitum
nec mediate nec immediate Utrum
opera satisfactoria extra caritatem
facta vivificentur adveniente caritate
et debeant computari in sortem

Vo quidam dixerunt quod opera in cari-
tate facta que dum viva sunt merito-
ria vite eterne et satisfactoria pe-
ne dimittende et quod per caritatem
requietem opera contra caritatem facta
vivificantur quantum ad hoc quod sunt
satisfactoria sed non quantum ad hoc
quod sunt meritoria vite eterne sed hoc non
potest esse quia utrumque habent ex eadem
radice scilicet ex hoc quod deo sunt grata
Unde sicut caritas adveniens non potest
ea iustificare quo ad unum ita nec
ad aliud Etiam caritas non potest vivi-
ficare nisi actu vel opere elicito vel
ab ipso imperato opera non facta in mortali
non sunt a caritate elicita nec im-
perata ideo non vivificantur ab ea
illa reviviscunt que mortificata
fuerunt viva non possunt que mor-
tua nata sunt Quia tamen quanto
est maior contritio tanto magis
minuit de pena Et quanto quis
plura bona facit in peccato dnus ta-
to magis ad receptionem gratie se dis-
ponit probabile est quod sit debitor
pene minoris Et ideo presbiter debet
eis iniungere minorem penitentiam licet tho-
mas obstat predictis quod super illud levitici
xxv° Si attenuatus fuerit frater
tuus etc dicit Glosa Quod fructus
bone conversationis computari debet
ab eo tempore ex quo peccavit hoc enim
intelligitur si statim incipiat con-
teri post peccatum et tunc opera
sunt satisfactoria ab illo tempore
etc aut quod absolvitur a sacerdote vel
computantur fructus quo ad sup-
excrescentia usuraria quia multo
illorum fructuum non traxit ad
multa scelera dyabolus illum et bonum

Esto quod alicui pro peccatis commissis
iniuncta fuerint ieiunia multa et in- iniuge
peccatum cadens perfecit ea nunc ei cum
iterum confitebitur non iteret illa Quinto ali-
que satisfactiones sunt ex quibus ma-
net aliquis effectus in satisfacientibus
etiam postquam satisfactionis actus
transit ut ex ieiuniis manet corporis
debilitas et ex elemosinis datis
substantie diminutio et tales non oportet iterare
quia quo ad illud quod de eis ma-
net deo primam sunt accepta Sed que
aut non relinquunt aliquem effectum
oportet quod iterentur ut est de oratione et
similibus Actus enim interior qui a totaliter
transit nullatenus vivificatur sed oportet quod
iteretur secundum thomam Scotus autem dicit sine pre-
iudicio quod qui semel vere penitet et
recipit penitentiam condignam impositam
ab ecclesia sibi clave non errante
quantumcumque postea recidivet non amplius
tenebitur pro illis peccatis pro quibus penitentiam
illam recipit nisi ad illam penitentiam
sibi impositam et si impleat illa in caritate non tantum sol- uit penam sed etiam meretur gratiam Si autem imple- at eam
extra caritatem voluntarie solvit pe-
nam sed non meretur gratiam Si non
illa pena ab eo extra caritatem
exigatur pena quam solvitur licet
ipse non solvat et in primo est satis-
factio proprie quia reconciliatus et
placatus In secundo est satisfactio
quia voluntaria redditio sed
non proprie quia non reconciliatus
nec placatus In tertio est satispassio
ultra quam non exigitur ulterior pena
ex secundo membro sequitur quod si magnam
partem satisfactionis imposite comple-
vit in peccato mortali et postea iterum
peniteat de peccato mortali non est

iterato sibi imponenda satisfactio
pro omnibus peccatis quibus ipse satisfecit
licet extra caritatem sed tamen depre-
sionis. Exemplum huius est aliquis dicitur
offense in regem tondeat propter
secundum legem abscisio manus sicut
cum fecit offensam invito abscidatur
manus satisfaciat et satisfecit regi
sufficienter quia secundum iusticiam exige-
re non debet ab eo ulteriorem penam
et tamen non recipit eum in gratiam
et amicitiam. Consulto igitur magis
sufficere possit contritione culpe si
aliquis penam debitam infligeret
sibi licet non ad gratiam vel amicitiam
regis offensi. Ex tertio membro posset
dici quod talis si post peccatum novum
in quod recidivavit dampnaretur
antequam totam penam impositam sibi
complesset puniretur in inferno pena
condecente illi que non fuit hic so-
luta non pro eterna sed tantum usque
ad tempus aliquod duratura. Ex quo
enim secundum plenam iusticiam punitur ~~plenam~~
semel est imposita pena
temporalis hic pro peccato de quo vere penituit
nunc isti pro illo peccato debebitur nisi
pena temporalis et illa soluta nulla restat
hic Scotus. Utrum opera extra
caritatem facta sunt alicui boni
meritoria saltem temporalis. Pro meritum
proprie dicitur actio qua fit ut ei
cum agit sit iustum aliquid dari
sed iusticia dicitur dupliciter uno modo proprie scilicet
que respicit debitum ex parte reci-
pientis. Alio modo similitudinarie que
respicit debitum ex parte dantis
aliud quod cum decet dantem dare
quod tamen recipiens non habet debitum
recipiendi et sic iusticia dicitur

decencia sive bonitatis sicut dicit
Anshelmus. Et quod deus est iustus
cum peccatoribus parcit quia decet eum.
Et secundum hoc eciam meritum dicitur
uno modo actio qua fit ut agens debitum
habeat recipiendi et hoc vocatur
meritum condignum. Alio modo qua fit
ut debitum sit in dante secundum eius
decenciam et ideo hoc meritum dicitur
illis que gratis dantur. Prima vero
dandi sit amor impossibile est quod aliquis
tale sibi debitum faciat qui sibi
amicitia caret. Et ideo cum omnia
temporalia et eterna ex dei liberalitate
nobis donentur ducentur nullus eciam
~~non~~ potest recipiendi debitum aliquid
eorum nisi per caritatem ad deum.
Et ideo opera extra caritatem facta non
sunt meritoria ex condigno alicuius
boni nec eterni nec temporalis apud deum.
Sed quia bonitati dei decet ut
ubicumque invenit dispositionem admittat
perfectionem ideo consulto congruo dicitur
aliquis mereri aliquod bonum per opera
extra caritatem facta. Et secundum
hoc illa opera valent ad triplex bonum.
Scilicet ad consecutionem temporalium ad dispo-
sitionem ad gratiam et ad assuetudinem
bonorum operum. De primo Ieremie primo Ostendit
voluit et anime bona terre comedetis.
De secundo post primo ubi dicitur quod Zabulon
invenit gratiam coram deo propter
bona que multis fecit. De tercio
dicitur in primo Bonum est viro cum portaverit
iugum ab adolescentia sua. Ergo bona opera
extra caritatem facta nichil boni
merentur de condigno sed solum de con-
gruo quia tamen meritum congruum
non dicitur proprie meritum. Ideo opera non
sunt alicuius boni meritoria quamvis

magis concedendum quod huiusmodi meritum

quod sunt / Unde dicit Aug. Quod pecca
tor non est dignus pane quo vescit
ur / Cum igitur congruum comparatum in
caritatis est improportionale sicut
finita infinitati. Est tamen aliquid in
re / sicut est deputatione ad meritum et de
cens amore ad amorem caritatis
et de multo ad multum. Et bona vero
opera predicta valeant ad infinitatis pene
mitigationem. Pro diminutione pene infinite
ius intelligi potest dupliciter. Uno quod quis
liberetur a pena quam iam meruit / et
sic cum nullus liberetur a pena nisi sit
absolutus a culpa / quia effectus non
minuitur neque tollitur nisi diminu
ta vel ablata causa / opera ergo
sine caritate facta que neque culpam
diminuere neque tollere possunt infinitam
penam mitigari non possunt. Alio quod
multum pene impediatur et sic huius
opera diminuunt penam infinitam / primo
quia reatum omissionis evadit
quia huius opera aliquomodo ad
bonum disponunt .i. vel ut homo
minori contemptu eius peccata facit / et
eius aptius multa per huius opera re-
trahatur. Et sicut dicit Augustinus in Enchiridion eo
dem habet posuit ut sit pena remissio
vel ut tollerabilior fiat dampnatio.
Sed ergo huius opera valent ad dimi
nucionem pene eterne / non quidem debi
te sed debende / quia loco corpo-
ris commissione sicut aliquis
mala / diminucione aut vel dilacione
pene temporalis merentur huius opera
Sicut legitur de Achab. Reg.
xxxi. Sicut et bonorum temporalium
consecucionem etc. Sequitur videre de
partibus satisfactionis ca. 2.

Unde considerandum est de
partibus satisfactionis. Et primo in com-
muni 2o in speciali. Circa primum querit
plura scilicet quot et que sunt partes
satisfactionis. Respondeo quod tres scilicet oratio
ieiunium et elemosina. Ad cuius evidenciam
sciendum quod sicut edificii materialis
quedam sunt partes integrales propinque
et principales ut partes domus sunt
fundamentum parietes et tectum.
Quedam remote non eque principa-
les ut lapides et ligna. Sic satis-
factionis tria sunt predicta partes prin-
cipales / quedam non sunt secundarie
que scilicet ad illa reducuntur. ut vigilie
peregrinationes discipline / et omnia
opera carnis afflictiva / Ad ieiunium
omnia opera misericordie ad elemosinam / sed
non spiritualia ad orationem. Sciendum
autem quod quidem predictorum tria sumitur
proprie / communiter / et communissime / Proprie oratio
est ascensus in deum ad aliquid
degustandum vel impetrandum vel
persolvendum. Communiter non dicitur solum
quod comprehendit omnem actum contem-
plative ad deum relatum. Communis-
sime 2m quod comprehendit omnem bonum
actum 2m quod dicitur in glosa prima ad
Thessalonicenses v. Non cessat orare qui
non cessat bene facere. Similiter ieiunium
dicitur proprie carnis afflictio que
consistit in vigiliis flagellis
et ieiuniis proprie dictis. Communissime
dicitur abstinentia a bonum morali
peccato et proprie ... hoc est
ieiunium quod elegi dissolve etc. Sic
elemosina dicitur opus pietatis
impensum proximo ad relevandum
indigentiam corporalem. Communiter
omne opus pietatis proximo impensum

(in margine, ad col. 1: quod huiusmodi opera prosunt et habent 2o)
(in margine, ad col. 2: Ieiunium communiter dicitur omnis afflictio)

sive corporale sive spirituale Commu-
sive elemosinis vive sive proximo
sive sibi ipsi impensum secundum quod dicit
Augustinus ¶ Quod etiam hominis inci-
pere debet a se ipso 2ª quia dicit Eccli
xxx° Miserere anime tue placens
deo ... ergo supponit secundum
quod 2ª racione predicta dicuntur partes
satisfactionis accipiuntur communiter
tantum et distinctio et sufficiencia
earum patet et per summam ypbacom
(et 2ª ... ypbacom) Sic triplex est radix peccati ut di-
cit Johannes ... concupiscentia carnis et
contra istam est ieiunium / Concupiscentia
oculorum contra quam est elemosina /
Et superbia contra quam est oracio
hec dico secundum ypbacom / quod unum
quodque istorum valet contra ista tria /
Unde ei qui non potest unum eorum per
se ... aliud iniungitur et precipue
inter alia elemosina potest compellere
inquantum penam quamque sibi ...
quodammodo illis quibus etiam tenuit
caritate tamen magis opponitur
sicut dictum est / Propterea vero
sit opus penale aut ordinat nos
ad deum et sic est oracio / aut ad nos
et sic est ieiunium quod macerat cor-
pus / aut ad proximum et sic elemosina 2ª
illud Sobrie iuste et pie vi. ...
hec bonis ¶ Singule partes satisfactionis
sunt tria predicta ¶ Pro quo potest dici
quod potencialis efficacia cuiuslibet
satisfactionis invenitur in illis tribus
sicut virtus totius potentialis ~~alicuius prin-~~
~~cipalis~~ in suis partibus que complete
inveniuntur in una et in aliis diminute /
elemosina enim includit in se virtutem
orationis et ieiunii ... racione

primo quia constituit eum cui
datur debitorem ad orandum et fa-
ciendum illa ut alia bona que potest
pro eo cui dedit // Secundo quia ele-
mosina propter deum data est quasi
quedam oblatio deo facta unde
etiam philosophus dicit iiii° ethicorum
Quod dona habet aliquid simile
deo sacrati / oblatio autem deo facta
vim orationis habet Et similiter substractio
bonorum exteriorum per elemosinam inquantum
ordinantur ad corporis confortationem
quasi virtute continet ieiunium quod
macerat corpus ¶ Similiter etiam
oratio virtute continet ieiunium quia
intencio intellectus ad deum debi-
litatem corporis facit Et sic patet
quod elemosina completius habet
rationem satisfactionis quam oratio
et oratio quam ieiunium Et ideo dicit
prima ad Thimotheum iiii° Corporalis exercitatio
ad modicum utilis est Et propter
hoc elemosina magis indicitur
ut utilis medicina peccati quia dicitur
luce xi Date elemosinam et omnia
munda sunt vobis / Daniel iiii° peccata
tua elemosinis redime Et ad Thi-
mot iiii° Pietas ad omnia valet / glo-
Omnis summa discipline christiane in
misericordia et pietate ¶ Quod istorum
tamen est magis satisfactorium ¶ Pro quo
sciendum quod ex comparatione quorumlibet
... / potest etiam dici quod unumquodque
istorum est magis satisfactorium
secundum quam ypbacom / sic tamen genera-
liter loquendo dicendum quod in satisfactione
sunt tria scilicet vitacio culpe augmentacio
mentacio gracie et solucio pene
et hec totum est in summa in satisfactione

et alia duo ponderavit Ad primum maxime valet oro quia facit quibus amicos sibi qui impetrant graciam ad eternum ieiunium // Si obicitur quod non sit merito de ca. cap. xxiiii. hoc genus demoniorum non eicitur nisi in oratione et ieiunio Ad hoc satisfaccio est medicina preservans a peccato futuro et curans a preterito et licet elemosina habeat vim curandi quecumque peccatum preteritum non tamen habet vim preservandi a quocumque peccato futuro quia oratio et ieiunium preservat a quibusdam peccatis non tamen primo modo sicut elemosina facit Sed tamen per modum contrarie consuetudinis et sicut dicitur capitulo vi^o hoc genus demoniorum non eicitur nisi in oratione et in ieiunio Et glossa ibi dicit ieiunio sanantur pestes mentis et contra hoc ieiunio pestes [marginal note: corporis] intelligitur quod aliqua peccata tamen ieiunio et oratione sanantur Ad hoc restitucio non sit pars satisfactionis Ad illud opus penale est satisfactionis pars per quod contra divinam iusticiam solvitur vel remittitur pars pene debite pro peccato / contra autem Anshel. libro prosol demonio e. Iusticia in deo sub dupplici racione consideratur uno dicitur iusticia dei tamen condecencie bonitatis eius Alio modo rectitudo voluntatis in volendo unicuique tribuere contra merita / dico ergo quod restitucio est aliqua pars satisfactionis per comparacionem ad iusticiam primo modo dictam / condecet enim divinam bonitatem ut homini facienti actum quem deus precepit non tamen imputet sibi actum illum ad meritum gracie sed etiam pene pro peccato pro illo re-

mittat sibi aliquam partem pene pro peccato debite sicut videbis quod rex liberalis militi suo sibi reconciliato obligato tamen ad aliquam emendam propter aliquod forefactum quod fecit aliquando / remittit partem emende propter hoc quod fideliter exhibet regi obsequium quod alias impendere tenebatur Per comparacionem autem ad iusticiam 2° dictam restitucio non est pars satisfactionis / nec enim contra rigorem iusticie potest satisfacere homo per illud opus ad quod faciendum erat obligatus / eciam si non peccasset nisi totam penam pro peccatis debitam exsolvisset Unde Anshel. libro 2° Cur deus homo c. xxx^o Cum reddis aliquid quod debes eciam deo si non peccasti non debes hoc computare pro debito quod debes pro peccato / ad plus autem tenetur ille qui penam peccato debitam non exsolvit quam ille qui eam exsolvit Dico ergo quod cum pro restitucione deus remittat aliquam partem pene pro peccato debite iuste facit iusticia compensante valorem meritorum Et ab hac racione parum aut nichil discordare videtur illa opinio que ponit quod restitucio est pars satisfactionis communia magis quam communis iusticia / licet autem restitucio per comparacionem ad iusticiam 2° dictam non sit pars satisfactionis tamen est quoddam preambulum ad satisfactionem / non enim sufficienter potest homo satisfacere pro peccato quamdiu non vult rem alienam restituere / Unde eciam

qui no habet unde restituat tene^r hre voluntate restituendi si poss^z het et sic etc. De elemosina spali satisfactoie i

De elemosina spali Titulus 26us

Postea considerandum de ptibus satisfactionis in spali. Et p^o de elemosina / 2° de oratione / 3° de ieiunio / 4° de restitucione que ut dictum est supra p^s satisfactionis aliquo ul saltem est pambula ad satisfactionem. Circa no elemosinam pmo considerimus de eius quid^te / 2° de eius differentiis sive distinctione / 3° de ... faciendi elemosinam / 4° de quibus bonis sit facienda elemosina / Quinto quibus est elemosinas dare / 6° de quibus sunt elemosine dande / 7° quo debent dari elemo^e / 8° de elemosine fructu et utilitate / Nono de elemosina pro comparatione ad satisfactionem. Circa p^m queruntur plura sz quid est ela 2^m diffinitionem. Pro elemosina sic describitur a quibusdam est opus in quo datur aliquid ex compassione indigenti ppt deum // Dicitur enim elemosina ab elee quod est verbum grecum et est idem quod misereor cuius imperativus est eleyson .i. miserere / a quo eleos .i. mia / et inde ela .i. mia / Unde no debet dici elemosina sicut proferunt illi qui pnunt pciti in greco / mia aut miseris est necia. Dicitur aut aliquis misericors qui ... compatiens pt / Ita miseris miseriam removet ab alio ei subvemendo sz p honore suorum ... commutatio non pt esse victoria et utriq ...

quod sit ppt deum. Et in hac descriptione tanguntur omnia que concurrunt ad pfectionem elemosine 2^m quod est victoria ipsa enim miseria aliena que est motivum mie tangitur p^h^c quod dicitur in indigenti mia aut que nascitur in nob ex aliena miseria tangitur p^h^c quod dicitur ex compassione / mie no effectus in relevando aliena miseria ... opus in quo aliquid datur ... cui est ... eius ul ipius elemosine / sed intento dicta ... deum que dat ei ... tangitur ibi ppt deum / diffinitur aut hic elemosina pnt sufficit ipam datam et no pnt significat rem datam. Cuius dicitur actus e elemo^a dare. Pro quod actus liberalitatis qui a quamvis no dimis liberalitas indigentiam attendat illius cui datur tamen una species eius hoc attendit et illa est mia cuius actus e elemo dare et sic cum liberalitas sit aliquid p^s po^lib iusticie dare elemosina magis videtur ptinere ad iusticiam quam ad aliquam aliam mor^or cardinalium virtutum ... etiam mia est effectus ... ut dictum est supra ex quo dare elemosinam est actus caritatis mia mediante / et ad hoc facit illud ideo i Joh iii^o. Qui hunc substantiam huius mundi et viderit fratrem suum necessitatem pacientem quomodo caritas dei manet in illo. Sequitur de 2° artic^lo sz de distinctione et eius ptibus sz elemo^e. Et ita b...

et clamaverint vt pia abc...

quod corrupte sz elemosina sc proferunt

Articulus p^s

(com)periuntur plura scilicet que sunt elemosine
(c)orporales. Responsio vii que continentur
in hoc versu visito poto cibo redimo
tego colligo condo. Visito scilicet infirmum /
poto scilicet sitientem / Cibo scilicet esurientem /
redimo incarceratum / tego id est vestio
nudum / condo id est sepelio mortuum /
Sed obicitur dominus ex^t xxv inter
opera misericordie non connumerat sepulturam
corporis. Responsio quod dominus enumerat elemo-
sinas in quibus maior indigentia
appareat iusticia meditantes dominum [ut evidencior appareat]
nos per elemosinas remuneat et
alios pro obmissione condempnat / Et tamen
magistri in aliis scripture locis talis
elemosina commendatur sicut patet
de Thobia et Symone Machabeo
qui parentibus et fratribus suis sep-
ulchra sollempnia edificavit et
et de Joseph qui corpus domini
sepelivit et inde laudatur // Adhuc
nota quod omnes alie necessitates ad
istas reducuntur / ut et cecitas
et claudicatio sunt quedam infir-
mitates unde ducere cecum et susti-
nere claudum reducuntur ad visita-
cionem infirmorum / subvenire autem
homini contra quamcumque passionem
ex casibus illatam reducitur ad
redempcionem captivorum. Et que
sunt elemosine spirituales. Responsio ord
eciam sunt vii que continentur
in hoc versu Consule castiga solare
remitte fer ora. Consule id est do-
ce ignorantem et duce dubi-
tantem / intelligitur enim in hoc duplex
spiritualis elemosina scilicet doctrina
et consilium / Castiga delinquentem /
Solare id est consolare tristem / re-
mitte delinquentibus in te et hoc
est maxime elemosina secundum Augus-
tinum in Enchiridion xl c. Ea elemosina nichil
est maius quam illa qua ex corde
dimittimus quod in nobis quisque
peccavit / Fer id est porta infirmita-
tes aliorum / et eorum gravamina / Ora
pro omnibus. ¶ Utrum elemosine corporales
sunt potiores quam elemosine
spirituales. Responsio comparacio istarum
elemosinarum potest attendi dupliciter
primo simpliciter loquendo et secundum
hoc elemosine spirituales preeminent
corporalibus ratione primo quidem quia id
quod exhibetur nobilius est scilicet bonum
spirituale quod preeminet corporali
Secundo ratione eius cui subvenitur
quia spiritus nobilior est corpore
Unde sicut homo sibiipsi debet
magis providere quantum ad spiritum
quam quantum ad corpus. Ita et pro-
ximo quem debet tamquam seipsum
diligere. Tercio quantum ad ipsos actus
quibus subvenitur proximo quia
spirituales actus sunt nobiliores
corporalibus qui sunt quodammodo
serviles. / Alio modo potest comparari secundum
aliquem particularem casum in quo
quedam particularis elemosina corporalis alicui
spirituali prefertur / puta magis esset
pascendum fame morientem
quam docendum indoctum sicut et indi-
genti secundum philosophum melius est [dau]
ditari quam philosophari quamvis hoc
simpliciter sit melius. Sequitur videre
de tercio scilicet de […] faciendi ele-
mosinam. Et circa hoc queruntur Acty. 3. 9

plura scilicet utrum dare elemosinam
cadat sub precepto legis nature et
legis divine et legis positive / lex
enim naturalis precipit ut diligere proximum
non tantum non affectu sed et effectu
quia non est verus affectus nisi
sequatur effectus si possibile est / Si
quis ergo indigencie fratris non
subvenit non vadit eum diligit
quod nolens in ... beatus Joh
dicit in prima canonica c. iij Filioli
non diligamus verbo neque lingua sed
opere et veritate / lex eciam divina hoc precipit
quia ut dicitur capitulo xxv^o Improbabit
reprobis maxime defectus operum misericordie
quod non facit nisi opera misericordie ca-
dunt sub precepto / reducitur autem
omnis subvencio proximi ad preceptum
de honore parentum / Sic enim et
apostolus exposuit in Ad Thim. iiij dicens
pietas ad omnia valet promissionem
habens vite que nunc est et future / quod
dicit / quia in precepto de honore paren-
tum additur promissio ut sis longe-
vus super terram / sub pietate autem
comprehenditur omnis largicio ele-
mosinarum / minus et tamen hoc precipitur
unde dis. lxxxvj Fratrem vero di-
de quodam episcopo largam manum
habeat / necessitatem pacientibus
occurrat / alienam inopiam suam cre-
dat / quia si hoc non habet episcopi non
vanum tenet / et in eadem distinctione
non satis est parce sicut dicitur quos in
pascendo homines servare poteris
si non pavisti occidisti et in q. v.
Omnis dicitur eos qui negant
manum faciendam indigentibus
et necessitatem pacientibus ipsi ...
negant qui est misericordia / Sed quia
preceptum affirmativum quamvis o-
liget semper non tamen pro semper sed
pro loco et tempore / Consideranda enim
facultas habentis et necessitas indigentis
Si enim homo habeat aliquid quod
non sit necessarium sustentacioni sue in-
nec illorum quibus tenetur providere
sicut sunt uxor filij et ancille
et sit notabilis necessitas sue indigen-
cia ex parte illius cui dandum est
quod in veniat probabilia signa quod
nisi necessitatis nec appetet in promptu qui
subveniat / tunc habens tenetur ex pre-
cepto subvenire indigenti non
enim est expectanda necessitas ulti-
ma quia forte innatari non posset natu-
ram fame vel siti consumpta / Di-
cit enim Crisostomus super Joh. non oportet p
... ululantem decepturo vo-
... non habeat aliquid su-
perfluum non tantum sustentacioni
nature sed eciam decencie sui
status tenetur de illo elemosinam
facere indigentibus et si non in ve-
niuntur tales qui essent consti-
tuti in necessitate predicta / et si plures
occurrant indigentes quibus omnibus
subvenire non possit tenetur
certis pluribus magis indigenti
subvenire / nec oportet quod ex pre-
ad omnes casus qui possunt ad
futurum accidere / hoc enim esset de cra-
stino cogitare quod dominus prohibet
capitulo vj^o / Sed dimidiam debet su-
perfluum et necessarium circa ea que probabiliter
et ut in pluribus occurrunt / Sed
obicitur quod licet cuilibet retinere sua s

homo facit elemosinam de suo quod
licet homini non dare elemosinam quia
verum non esset si dare elemosinam
sub precepto caderet Respondeo quod superfluum
sustentacioni sue nature et si sit
in potestate suum committitur ad dispensacionem
eius autem committendi quantum
tamen ad usum illorum est in quibus
videbis signa probabilia necessitatis
extreme nisi subveniatur eis de superfluo
aliquid dico de superfluo decernere
in statu suo indigentium circa
dicta necessitate unde contra illos
est qui de superfluo modo predicto
indigentibus subvenire nolunt
dicitur dist. xlvii Sicut episcoporum
est quod tu recludis miserorum
redempcio et absolucio pecuniam
quam tu in terra defodis Et ideo
patet quod elemosinam dare communiter
dico cadit sub precepto ultimum
respiciat de racione actus iusticie
sed et glossa super 1a ad Corinthios vo Cum facit
elemosinam dicit quod elemosina est pro
iusticia et quamvis huius precepti
transgressores non semper puniuntur
lege humana puniuntur tamen lege
divina Sed cum primas Augustinus
de libro deliberi arbitrii multa impunita
iuste relinquuntur lege humana que
tamen iudicantur iuste lege divina
Adhuc non quod potest dare ele-
mosinam corporalem non cadit sub pre-
cepto obligante nisi tempore necessitatis
ut alicui in necessitatibus vite sub-
veniatur Ita ad docendum aliquis
non obligatur homo pro debitum
officium nisi in hiis que sunt de

necessitate salutis et quod non esset
qui instrueret vel quod aliquis
aliquem videret errare et non esset
alius qui tenetur illud facere alius
autem docere est consilium et super ero-
gacio quedam Unde ille qui qui
nichil habet obligatur ad dandam elemo-
sinam Item multiplex est donum spirituale
minucie a. Deuteronomium xv precipio tibi
ut aperias manum egeno et pauperi
Compassionis a corde. Ysaie Lviii Cum
effuderis esurienti animam tuam.
ubi dulcis et consolacionis a bore
Ecclesiastici xviii Nonne ardorem refri-
gerabit ros sic et verbum melius
quam datum obsequium tempore
Exodi xxiii Si videris asinum odientis
te iacere sub onere non pertransibis sed
sublevabis cum eo Ad primum non
tenetur mancus pauper cum non
habeat aliquid quod ad manum quod
possit dare sed tenetur ad ea ultra
plorando et tempore suo ad Romanos vo Glossa Si
deficit facultas da affectum vel ob-
sequium vel verbum hec Alexander de Ales

Sequitur de quarto scilicet de quibus
bonis debeat vel possit elemosina
dari Et circa hoc queruntur plura
scilicet utrum possit fieri de necessario
Respondeo necessarium duplex dicitur uno modo sine quo ali-
quid esse non potest et de tali necessario
omnino a elemosina dari non debet
puta si quis in articulo necessitatis
constitutus haberet solum unde posset
sustentari et filii sui vel alii ad
eum pertinentes de hoc cum necessario ele-
mosinas dare est sibi et suis
vitam subtrahere Sed hoc dico
nisi forte talis casus immineret

manum

pauperis quia tu defecit modo restituere

Articulus x

ubi subtrahendo sibi daret alicui
magne persone pecuniam certam ut
res publica sustentaretur quia pro
talis persone liberatione se ipsum et suos
laudabiliter periculo mortis exponeret
tamen bonum quod sit proprio dispendium
hoc tamen facere esset perfectionis non
necessitatis / Aliomodo dicitur esse aliquid
necessarium sine quo non potest convenienter vita
transigi secundum condicionem vel statum persone
proprie et aliarum personarum quarum
cura ei incumbit / tamen necessitatis tale non
est in indivisibili constitutum sed multis
additis non potest diiudicari esse ultra
tale necessarium / et multis subtractis ad
huc remanet unde possit aliquis
convenienter transire secundum proprium statum /
de huiusmodi ergo dare elemosinam est
bonum et non cadit sub precepto sed sub
consilio / inordinatum autem esset
si quis tantum de bonis propriis
subtraheret ut aliis largiretur quod
de residuo non posset vitam transige
re convenienter / secundum proprium statum et nego
cia occurrencia / nullus enim inconvenienter
vivere debet Sed ab hoc tria sunt
excipienda quorum primum est quando
aliquis mutat statum per religionis
ingressum tunc enim omnia sua propter
Christum largiens opus perfectionis fac
ret se in alio statu ponendo / Secundo
ea que sibi subtrahit et si sint
necessaria ad convenienciam vite possunt
tamen de facili resarciri ut non
sequatur maximum incommodum // Tercium
quando occurrit extrema necessitas alicuius
private persone vel aliqua magna
necessitas rei publice / In hiis enim casibus
laudabiliter aliquis potest pretermittere illud

h. ti

utrum quod illicite ab aliquo acquiritur debeatur ei a quo est acceptum

quod ad decenciam sui status pertinet
videtur ut maiori necessitati subveniat
Utrum eciam fieri possit de illicite ac
quisitis Dico quod triplex potest aliquid esse illici
~~tum~~ ab alio acquisitum / Uno modo potest ab alio
iniuste teneri qui acquisivit sicut contingit
in rapina et furto et usuris et
de talibus tenetur homo ad restitucionem
elemosina non potest fieri / unde Augustinus dicit
de verbis domini nolite velle facere ele
mosinas de fenore et usuris / de pe
cunia tamen taliter acquisita potest eciam
facere si personat restitucionem compositi
et propter elemosinam illam non fiat in
potens Alio modo est aliquid illicite ac
quisitum / quod quidem ille qui acquisivit
retinere non potest non tamen ei debetur
a quo accepit / quia scilicet contra iusticiam
accepit et alius contra iusticiam de
dit / sicut contingit in symonia in qua
dans et accipiens contra iusticiam
legis dei agit unde non debet
fieri restitucio ei qui dedit sed
in elemosinis erogari // Quid tamen
debet fieri de pecunia sic acquisita
dicetur infra plenius ubi agetur de
symonia et eadem ratio est in similibus
in quibus scilicet dacio et accepcio est
contra legem dei // Tercio est aliquid
illicite acquisitum non quidem quia
ipsa acquisicio sit illicita sed quia
illud ex quo acquiritur est inhonestum ut
lenocinium et hoc proprie vocatur turpe
lucrum In eo enim quod mulier
meretricium exercet turpiter agit et contra
legem dei / sed in eo quod accipit non
agit contra legem dei / Unde quod
sic illicite acquisitum est retineri
potest et de eo eciam fieri / non autem

x est illicitum / sed potest de eo quod acquiritur

ppt pauperum reuerenciam

[illegible]t de eo sacrificium ut oblato ad
altare propter manifestum tam
propter scandalum tam propter honorem
clericorum Unde deutronomio xxiij non offeres
[illegible] prostibuli in domo dei tui
Nota hic quod quod lucrum est lege pro
hibitum ut in rapina usura symo
nia et huiusmodi dicitur lucrum non tantum
turpe sed etiam iniquum quod autem acquisitum
non quamvis licitum est lege prohibitum
non aut ipsum lucrum ut in meretricio
et in similibus tunc vocatur turpe
lucrum quod est quod si meretrix sit
occulta ut penitens potest eius
oblacio recipi ne pro ribaldi despiciat
et hoc confirmatur per exemplum domini
qui suscepit amagdalena locorum
et unccionem ungenti luce vij. Et
dicitur quod luce xvj dicitur facite vobis
amicos de mamona iniquitatis id est quamvis
a [illegible]sitat diuicias quas dedimus male acquisitas
vel inique acquisitas potest aliquis
sibi spirituales amicos ~~alb~~ acquirere ut
facere elemosinas largiendo . Ad hoc
respondet Augustinus dicens in libro de verbis
domini quod quidam male intelligendo res
alienas rapiunt et aliquid inde
pauperibus largiuntur et putant se
facere quod preceptum est intellectus
iste corrigendus est omnes autem
diuicie iniquitatis dicuntur ut ipse
dicit in libro de questionibus euangeliorum quia
[illegible] non sunt diuicie nisi iniquis
qui in eis spem constituunt vel
secundum Ambrosium iniqua mamona
dicitur quia varijs diuiciarum ~~illecebris~~
illecebris nostros temptat affec
tus vel quia in pluribus predecesso
ribus quibus possessoris successit
aliquis recipitur qui iniuste usur
pauit aliena quamvis tu nescias
ut Basilius dicit vel omnes diuicie
dicuntur iniquitatis id est inequalitatis quia
non equaliter sunt omnibus distribute
uno egente et alio superhabundante
Utrum ille qui obuiat alicui paupe
ri necessitatem extremam pacienti sinari possit
ut ei subueniat de alieno si non
possit de proprio Ad hoc quod in extremo necessitatis
articulo omnia sunt communia unde licet
ei qui talem necessitatem patitur accipere
de alieno ad suam sustentacionem
si non inueniat qui sibi dare velit
et eadem racione licet habenti aliquid
de alieno de hoc elemosinam dare
quia ymo et accipere si aliter subuenire
non possit talem necessitatem pa
cienti si tamen fieri potest sine periculo
pauperis requisita domini voluntate
et sine ille licenciam dedit sine
non debet providere pauperi in ultima
necessitate constituto nisi et ille tamen
debet in simili necessitate esset quis
eciam tunc extenetur si nichil
abeo habuisset et qui providet
tali de alieno non tenetur ad resti
tucionem secundum Thomam in iiij° aliquibus
autem videtur contrarium scilicet
quod si sine consensu veri domini
faciat tenetur ad restitucionem si habet unde restituat si
ipsi dando non non habet ad plus resti
tuere tenetur venit tamen ad fortunam pin
guiorem Et hoc dicit esse probabi
lius Guillelmus de militona primo
quia non remittitur peccatum nisi re
stituatur male ablatum Secundo
quia alia est obligacio qua tenetur

sit indigenti et alia qua tenetur
ns domus Et ideo satisfaciendo pau-
peri ns satisfaciet vero domus tum
paup veri dni vicem ns gerat nec
veriis domus illud ratum habeat / Et
si obicitur quod si talis paup accipet
ns tenetur restituere Dicendum quod secus
est de ipso et de fure quia paup
accipit quod est suum sed fur accipit quod
est alienum vn ns pt sufficere dnm
Arti 9 7 7 sine consensu domini Sequitur vide
de quo scilicet quibus elemosina facere
possit Et circa hoc queruntur plura
scilicet vtrum illi qui sunt in potestate alterius
constituti elemosinam facere possunt
Rndeo ille qui est sub potestate alterius
constitutus inquantum huiusmodi superioris
voluntatem regulari debet / hic est
enim ordo naturalis ut inferiora secundum
superiora regulentur Et ideo oportet
quod ea quibus inferior superiori sub-
ditur dispenset ns aliter quam ei
sit a superiore commissum Sic igitur
ille qui est sub potestate constitutus
de re secundum quam subicitur superiori
elemosina facere ns debet nisi quantum
ei a superiori fuit commissum Si quis
ns habeat aliquid secundum quod potestati su-
perioris ns est subiectus iam secundum
hoc ns est eius potestati subiectus quantum
ad hoc proprii iuris existens et de hoc pt
elemosina facere Vtrum monachus vel
alius religiosus elemosina facere
i no cp possit Rndeo quod ut volunt iura nichil
habet xij q 2 nolo et c non dicatis
Et hoc vnum est de penis claustrali
nullam administrationem nullum officium
habere / nisi hoc faceret de licentia
expressa vel probabiliter presumpta abbatis

de rebus quibus ar. xvij q 1 pre-
cavit / vel nisi videat hominem ad mor-
tem esurientem tunc enim hoc poterit
facere de licentia presumpti abbatis lx-
xxvi dis pasce / quia in tali casu
sunt omnia communia xlvij dis sicut h-
ns obstante eciam contradictione abbatis
inferior xj q iij Qui resistit Sed
ns amissionem hoc tunc ns tantum
pt / sed debet eciam quod quid superfluum
est pauperibus erogare secundum Ray
xij q 1 quia tua nisi / et dis lxxx
ns sane et hoc est verum secundum
Rodo nisi sit administratio de qua sta-
tutum est quod quicquid superest ne-
cessitatibus reservetur in vsus com-
munes vel aliquem vsum quem specialem
Quid si religiosus ad scolas vel
ad peregrinandum vadat de licentia
abbatis nunquid eciam facere pt Rndeo
quod sic quia eo ipso quod abbas
licenciavit ipsum videtur ei con-
cessisse quod faciat omnia bona
que honesti scolares et peregrini
consueverunt facere ar. de offic. de-
le. p / ff. de rer. mu. ho. ita
tamen quod hoc faciat moderate con-
formando se illis inter quos vivit
xij dis illa hospes et Ray
Vtrum vxor sine licentia viri elemosinam
facere possit Rndeo si habet res paraferna-
les preter dotem pt et debet in-
elemosina facere eciam viro invito Et de pe-
culio / hoc lege Sed et de rebus
quibusdam viri scilicet de pane vino
et similibus scilicet que bono et approba-
to more consueverunt ad dispensa-
tionem vxoris pertinere / pt moderate

gure pdes sedm suam facultate
ui et maiore et minorem multi
tudinem et neccitates pauperum for-
mans sibi conscientiam quod marito de
beat hoc ratum habere licet forte
exe aliquando phibuit / solent eo
mariti talia phibere absolvere /
at sit et si non in toto / tempent
tamen se attamen / ut sibi formare
conscientiam equalite pauperis de
bito credit quod si eum maritus
uideret ei porrigeret ac instar de
bili que ex debito nam placuit /
que et deficientia in hoc potest
facere et debet in distincte Si
aut mois omnibus credat quod
marito displiceret si daret / ut pt
conscientiam suam formare tunc de
beat quod dare non pt / illatenus
non dare debet cum scandalo vi
tet intellige xxiij q v quod deo
et alia mira que contrariari vi
dentur / Et hoc est verum nisi videret
pauperem fame morientem tunc
eum posset etiam facere delicere
sum sponsi sicut de monacho dicm
supra Et hec dicunt communiter
omnes doctores Quod aut ti
re negociis scolaribus dicit quod
mulier etiam latenter mode
ratas dat elemosinas pro se et viro
non utilis credo que negotiari
non petat licet credat quod viro
displiceret si sciret / et suffic enim hoc
casu quod non veniat contra phi
tionem viri et quod cum non scanda
lizet Et nota quod sicut de rebus
mariti non possunt uxores dare

elemosinas sic nec de rebus do
talibus quarum dominus est maritus
C. de iure dot. C. demum de
ori in rebus / Item caveant uxo
res amendacio sz ne cum dederint
menciantur dicentes se non dedisse
forte ppt metum virorum ne incipia
lem eterna quam meruerat retri
bucio amitter dicit legist de eob
sciturcibus xx ij q ij Si qualibz
in host et sam Sed nunquid uxor
facere pt elemosinam irrequisito
assensu vi[…] de rebus quas habet
ex proprio lucro quia est mulier lucra
sa Resp° decretista dicit quod sic et
est Ryca et thos moderatas
tamen Similiter aut de multitona
plenius dicit / distinguens quod
aut de rebus illis scipiam suste
tans et virum / aut super habundat
in primo casu non pt excepcis etiam
facere si subtraccio sustentacionis
viri debet in de debet sequi quia
magis tenetur viro quam alii
In 2° casu pt etiam viro invito
Et idem dicitur de parafernalibus Utrum
filius familias elemosinam facere
possit Resp° quod de castrensi et quasi
castrensi peculio pt facere elemo
sinam nam quantum ad illud pro fa
milias tenetur [...] ff. [...] ad ma
cedo l. i. § fi / de adventicio at
vel profecticio non / quia nec premium
sui fit quo ad proprietatem / secundum
quo ad spem successionis et sic intelligitur esse
quodammodo dominus rerum parentum
etiam vivente patre intellige iuste

dcli est qualis / et ff. § sed si
sui / no pt nec debet elemosina
face nisi sicut supra notu est
in uxore et monacho et in hijs casi
bus in quibus pt alis donare h.
hostien et Ray / Gulllus aut de
mulitona dt q sine preiudicio fi
lius famil pt face modicas
elemosinas sine consensu pris non
aut magnas ul nobiles si tn
ei cmissa esset pcuratio ul villi
catio posset face ampliores du
no cedent in preiudicium pris Item
si filius famil esset in scolis
ul pegrinatone ul itine Idem dicit
Ray et hostien. quod si sit ibi deli
tencia pris pt eciam de profecticio
et adventicio elemosina dare ar
ff. ad maced l. Item si filius
sicut est de monacho dcm est supra
Utrum servi et ancille et famuli ele
mosina face possint Rndeo q no
pnt elemosinas dare de rebus
dnorum sine consensu eorum nisi panem
et hmoi que no inferunt sensibile
nocumentum Quia et si est alias
talium sit dispensator rerum non
tamen ponitur dispensator quasi
ptatem aliquam iure domini ha
bens sed quasi tractans ad uti
litatem domini h. et tho. in iiijo Sed
Guillus de militona dicit quod
sine consensu dni expresso ul presumpto
ul ratihitacione servus de rebus
dni face no pt elemosinas neque
magnas neque parvas / ut est omnino
simili de servo et de filio famil
quia hic et si no actu tamen

habitu dnatur / servus aut ne actu
dnatur / de pctis aut sui servicij co
stat quod posset elemosina d
Sequitur unde de vi scz quibus
est elemosina danda Et circa
hoc queruntur plura scz Utrum aliquis
possit sibi elemosinam dare Rndeo
q cum elemosina sit opus mi
sericordie misericordia no est ipse ad se sed
p quadam similitudine ut dicitur
est lio vo ethi. Ita est ipse loquendo
nullus elemosina sibi facit nisi
te ex psona alterius ut cum quis
elemosina ul elemosinas p
mittitur distributor pt et ipse acci
sibi si indigeat eo tenore quo
alijs ministrarit / pt est distingui
q elemosina dupr fieri scz u
ptollacionem alicuius rei tpalis
et hoc modo nullus sibi ipsi elem
face pt / ul porrectionem alicuius ac
spualis ul corpalis et quia
cum sit dnitatis pcm incipit a
pt sicut aia movet corpus et
ps aie aliam et una ps cor
aliam Ideo talem elemosinam
aliquis sibi face pt Sed quia
ad subveniendum sibi in corpalibus
natura satis inclinat Ideo d
hoc no oportuit dari pceptum s
plurimum de subveniendo anime ad
no ita multi inclinantur unde di
Eccli xxxo. miserere aie tue plac
deo / Utrum tam bonis quam mali
sit elemosina facienda Rndeo q si
scz si indigeant intuitu sustentationis
de nature cum pcipiat nobis
bn face est iniusta Quia h. bone

alia sustentamentum et fulcimentum
ut nature humanalis que est secundum
ordinata addeunt que et si quis
eret a conditore/ nequaquam tamen
est desperandus de ipsa dum vivit/ non
tunc est danda elemosina malis
intuitu fovende malicie quia secundum
Augustinum sic diligendi sunt homines
ut non diligantur eorum errores et ex-
hibitos [illegible] corrigendus dilectioni
intelligendum est tamen quod etiam pro
ut est satisfactoria est bonis
ministranda ut meritis eorum quibus
confertur sit celerior liberacio eorum
a pena a quibus confertur. Si autem
elemosina fiat non intuitu liberacionis
a pena debita sed solum liberali-
tatis ipsius dantis non oportet quod
tunc fiat distinctio personarum quibus
detur elemosina. Unde et executo-
res testamentorum debent eligere bonos
quibus conferant res mortuorum
ad expeditionem et liberacionem a pe-
natum quia isti uberiores sunt
ut preces quilibet pro quibus sit etiam (quam inst)
tum quia orationes eorum sunt
efficaciores apud deum. Secundum
ergo quod danda est elemosina
et bonis et malis dummodo sint
indigentes quia indigenti non
subvenire iniquum est. Unde Ambrosius
super illud Luce xii^o hominis vite finis
ad dicit neque minoris criminis est
tollere habenti cum possis et habundas
indigentibus denegare/ et
dicitur dis. xlvii sicut/ ecce quia
indigentibus debet fieri indistincte

De malis tamen distinguendum
quod aut sunt in statu et volun-
tate peccandi/ aut non/ primo modo
non eis subveniendum ne detur fomentum
eis peccandi nisi in statu nobilis
necessitatis in quo est nature subve-
niendum. Unde Augustinus lxxxvi dis.
de venatoribus/ qui venatoribus — quare dant
dant qui dant histrionibus et me-
retricibus quare dant/ non ibi na-
turam attendunt non creaturam
operis dei sed nequitiam operis humani
et v. q. v non omnis dicitur quod
utilius esurienti panis tollitur (quam)
si de cibo securus iusticiam negligat
quam esurienti panis frangitur
ut iniusticie seductus acquiescat.
Licet est dictum hic quod dicitur lxxx
vi dis. non satis ex parte quia
ibi loquitur de esuriente ad mor-
tem. Si non sunt in voluntate
dimittendi peccatum tunc dari potest
eis [illegible] xii^o Si esurierit
inimicus tuus ciba illum hoc enim
faciens carbones ignis scilicet amoris
divini congeres super caput eius.
Utrum elemosina [illegible] possit his-
trionibus. Hugo histrio dicitur qui
per aliquod instrumentum vel
corpus gesticulationes ~~lacom~~ homines
intendit provocare ad varios
risus vel ineptam leticiam et
qui ei ob hoc dat immolat dyabolo
id est peccat et sic dicit Ieronimus
quod mimis et histrionibus dare
nichil aliud est quam demonibus
immolare. Sed si detur ei quia
indigens bonum est. Item si det-

ei quia scit sigillare ad consolacionem
nature infirme et desolate non
est peccatum exemplum de david qui
cytharam percuciebat quando spiritus ma-
lus arripiebat saul primo Reg.
xvi bonum ergo largiri omnibus si
sufficimus Gal. dum tempus habemus ope-
remur ad omnes Sed quia non sufficimus
omnibus addit maxime ad dome-
sticos fidei quibus magis tenemur
quam extraneis prima Thi. v. si quis
suorum et maxime domesticorum
curam non habet infidelis est et hic in-
fideli deterior Adhuc nota quod
ut sicut di. lxxxvi. c. primo generali-
ter danda est elemosina pauperibus
et hiis qui laborare non possunt
suis manibus Cum enim laborare
possunt si se ministrat elemosine
impaciens redigitur in servitutem c. de
mendicantibus validis licet dicit ibi glo.
quod secundum iustinus feceris si petentem
iniuste exegeris quam si ei de-
deris Quibus magis sit elemosina
danda Quarto quod cum magis benefaciendum
sit ut dicit philosophus in ix ethicorum
non est facile determinare propter mul-
tas diversitates boni et necessitatis tamen
hoc est tenendum quod semper magis
est reddendum debitum quam
beneficium impendendum ut ipse dicit
ibidem nisi propter aliqua assit maior
bonitas vel necessitas vel utilitas
Et ideo parentibus et propinquis et
benefactoribus et eis a quibus
spiritualia bona quis accepit magis
debet facere elemosinam si indigeant
in ceteris paribus minoribus magis
et magis est indigentibus et

et magis utilibus ad bonum commune
magis unde multo magis superiori
ecclesie utiliori magis est elemosina
danda quam propinquiori maxime
si non sit multum coniunctus cuius cu-
ra nobis sit specialis et immineat e-
i multum non indiget et secundum
istas quatuor condiciones dictas quod
in elemosinis constituitur secundum bonum
utile necessarium et debitum appropriare
aut in singulis quando unus alteri
preferatur est impossibile quia singula-
res condiciones que attendi de-
bent infinite et non cadunt sub
arte sed hiis aut illis docet
prudencie consilium Sed videtur
contra predicta quod elemosina sit da-
nda magis inimicis quam predictis
personis quia dare elemosinam
inimicis est opus perfectionis et
est melius quam opus imperfectionis
est melius quam imperfectionis
talibus quibus parvulis ad
perfectionem dare aut amicis est
quibus ad perfectionem Unde et si in-
potius quam amicis daret in-
perfectis sed stulticia esset ad hoc
etiam comparacionem valent illa que dicta
sunt in libro primo illa comparatione utili
sit magis benefaciendum Sequitur
Septimus articulus scilicet de modo dandi
elemosinam Circa quod sciendum est quod
in dando elemosinam debent esse
multa scilicet compassio proximi ...
... cum effusione ... ...
Unde Augustinus super psalmum qui dat
ut careat tedio interpellantis non
ut reficiat viscera indigentis
et rem et meritum perdit ...

imperfectionis ... dicendum quod

bi Eccli xviii° Noue ardorem
exinguabit vos pt et ubi melius
pretium datum / habundancia dati tho
10 Si multum tibi fuerit habundanter
tribue Et 2° Corinth. ix° Qui
parce seminat parce et metet re[...]
caritas dantis Eccli xxxv° In omni
dato hylarem fac vultum tuum
et 2° Cor. ix° non ex tristicia aut
necessitate hylarem enim datorem dili
git deus / humilitas dantis pro
xxviii° Qui despicit deprecantem
sustinebit penuriam / Discrecio Eccli
xii° Da iusto et ne receperis peccatori
contritio Eccli xi Mane semina
semen tuum et vespere non cesset manus
tua / Celeritas pro. iii° Ne dicas
amico tuo vade et revertere cras
dabo tibi cum statim possis dare
/ Recta intencio Mt vi Cum facis
elemosinam nesciat sinistra tua quid
faciat dextra / pietas Thi. iiii° Corporalis
exercitatio ad modicum valet pietas
autem ad omnia valet / Caritas
pa Cor. xiii° Si distribuero
in cibos pauperum omnes faculta
tes meas caritatem autem non
habeam nichil michi prodest / Cor
de dandi Eccli xxx° Miserere
anime tue placens deo / Sequitur
videre de viii° scilicet de utilitate ele
mosine Et circa hoc queruntur
plura scilicet primo utrum elemosine
magis consistat in dato quoti
[...] quam in affectu interiori / Uno
elemosina habet efficaciam et ex
ipso faciente inquantum est divina
da opus meritorium et ex ipso
accipiente inquantum obligatur
ad orandum pro illo qui elemosinam
dedit Si ergo consideretur elemosine
efficacia in maiori dato consistit ex parte recipientis pro a° efficacia
inquantum plus prodest et magis de
bitores efficiuntur Si autem ex parte
dantis sit primo premium essencialis ef
ficacia elemosine magis pensatur
ex affectu quam ex dato / sed respectu
premii accidentalis et remissionis
pene vel alicuius huiusmodi magis pen
satur efficacia elemosine ex magni
tudine dati / nisi ex parte alterius iste
pro voluntatis magnitudini ex toto da
ti respondet / ut enim esse tam in
tensa voluntas quod est omnem
penam absorbet et statim sicut
de contritione dicitur / Posito quod
duo sint equales in caritate et
elemosinas faciant equales / set
alter cum tristicia alter cum hylaritate
quis horum magis meretur quantum
ad dimissionem pene / Respondeo Quamvis
illud procedat ex radice avaricie
vel ex reliquiis eius non est ex
hoc magis satisfactoria sed minus
quia procedit ex peccati radice ex
qua non debet commodum reportare
Si autem proveniat ex radice com
plexionis propriae / magis satisfac
toria est et meritoria quantum
ad dimissionem pene cum sit
magis penalis / Sed contra hoc
obicitur illud Cor. ix hylarem
datorem diligit deus Ad quod
dicendum quod intelligitur de dilectione
qua deus eum remunerat in
premio dando aliquod gaudium
spirituale quod non habet ille qui dat cum

gruume ul pt dici q hylar sunt
ibi voluntario et spontaneo s
etiam in mult aplus ibi / no cum
inculpat tolerentus si no pt le-
nit ieiunare / sic nec melancolicus
si no pt leuit dare q Similis
demultiona / Adhuc no quod
multx est utilitas pueniens ex
elemosinaris largitione valet ei
sit et infinitio p^a Thy iiij^o
pietas ad omnia valet p^mitta que
nc est et fi / tpalem cum vitam
confirmat et plongat ps btus
qui intelligit sup egenum et pa-
uperem et post dus opem ferat
illi sup lcm doloris / tpalia augm-
tat pu xj alij diuidunt ppria
et ditiores fiunt / sp-alr aculpa
liberat Luce xj date elemosinam
et ecce omnia munda sunt vobis
libatum defendit contra dyablum
Eccli iiij^o Sup scutu potentes
et sup lanceam pugnabit ad
usus inimicu tuum / ptegit a
pcto Eccli iij^o Ignem ardente
extinguit aqua et elemosina
resistit pcto / Illuiat intellem
et sanat affcm ysa^c 18 Esurienti
frange panem tuum et sequit
tunc erumpet quasi mane lumen
tuum / ecce illuiatio intellectus / et
sanitas tua citius orietur ecce
sanatio affectus / gram confirmat
Eccli xxix^o Elemosina ui quasi
sacculus cum eo et gram hoim
quasi pupillam conseruabit / amor-
te etiam liberat Tho iiij^o Ele-
mosina ab omni pcto et a morte sic q
liberat et no patiet animas

ire in initium et no pa
adglam pducit q^t venite bndic-
ti xx et postea Esuriui enim et
ysa^c lviij frange esurienti et
sequit glo domu colliget te
/has aut utilitates maxime
tum est debitis circumstantijs e
sita intelligend aut q elemo^a
valet ad pdicta no quod r^m uni-
tatem sed sedm quandam dispo-
sitionem et phuc est modus intelli-
illud Ambro sup illud Thi 4 pie-
tas ad omnia valet / pietatum
sequens si lubtum carnis pcia
vapulabit sed no pibit / quia
pbt q aliquis pietat paupum
vacat cordis impeto morli se
ponit ad gram ut no facile p-
mittat impditionem ire / Deceptis
vide de ultimo sq de elemo
pcompatione ad satisfactionem Ecce
hic quer pllia sq utr^s elem^a
sit satisfactoria / Re^o ut fit uice
tione pub leuandi neces pximi
et sic est opus mie / ul ratione
pandi debitum offense dei / et sic
est opus iusticie et e satisfac-
toria vnde pmo^o ptinet ad ini-
tium dimissionis pene / vtr^s q
elemosina corpalis sit satisfac-
toria Re^o apcto despe no est
de essencia satisfactionis ut ex
pdictis patet sed est pambulu
ad satisfactionem sicut eius funda-
mentu / vnde cum aliquis pec
co ipso quod no facit q facere
tene constat q illud q quis
al pate tene no est de esse-
tis satisfactionis sed pambulu

vite 2° ad initiu

dicam Unde cum ad elemosinas
largitionem quas quis tenetur quamque
modo ut patuit supra / constat quod
illas elemosinas largiens ad quas
quis tenetur non est proprie satisfactio
nis / alie non sic tamen sunt opera
bona et penalia / quod exigitur
ad opus satisfactorium / quoniam cum
quis non tantum ex afflictione cor-
dis et ex subtractione rerum secundum tho-
mam dicta tamen ut Bon dicit quod
et ille elemosine ad quas quis
tenetur sunt satisfactorie ex diuine
misericordie largitate [Circa elemosinam adhuc quod sic
ut sit satisfactoria fieri debeat
sciendum quod Primo necessarium est duplici-
ter scilicet secundum nature attitudinem vel
secundum usum viuendi quem Si
autem primo non tenetur sic debet
imponere qui peccauit quia hoc
est perfectionis ipsius / qui totum
uictum comparant a christo scilicet
imitari uiri perfecti qui sunt in statu
perfectionis et ideo si fiat elemosina
debet fieri de eo quod superest
necessario et tunc est satisfactoria
Si autem dicatur necessarium 2o de quo
dicit Augustinus nulla superflua habere
probabitur si sola necessaria teneat
de tali sit proprie satisfactoria
de superfluo non hinc / necessario non
sit quoniam est de rigore iusticie
Credo tamen quod diuine misericordie largi-
tas est tanta quod totum accep-
tat et quasi pro nichilo nos sal-
uat secundum Bon [Circa non de propriis
sed alienis uel illicite acquisitis
debeat fieri elemosina / requiritur aut super hoc
aut ad prius dictum sufficiat scilicet
adhuc quod elemosina sit satisfactoria
necessarium est quod qui eam dat iusto uel proprium
titulo habeat et tenere et possidere
valeat aliter tenetur potius reddere
quam habet Bon etc. [Sequitur videre
de oratione tytulus xxvii^us

Deinde considerandum de oratione
Et primo et de eius quiddi-
tate 2o cui competit orare / Tercio
cui competit orare / Quarto de oratione qualiter
Quinto quid in ordine debet peti / 6o pro quibus debet
orari / Septimo de orationis utilitate
et efficacia siue uirtute / Octauo
de orationis necessitate / Nono de diuina lau-
de que in orationibus inseritur / Decimo
de deuotione ex qua oratio uirtuosa
redditur / Oratio enim sine deuotione
est quasi mugitus bouis / ut dicit
Augustinus [Circa primum queritur prima Ar. 9 p. 9
secundum eius proprie oratio sit actus scilicet
rationis uel uoluntatis Primo orare
dicitur dupliciter Uno modo pro desiderio
optinendi aliquid adeo quod desi-
derans ordinetur in ipsum / et sic
oratio est quidam ascensus anime
intellectiue ad deum qui est uo-
luntatis et affectus / et intellec-
tus diligentis / et sic dicit Dam. li.
iii^o cap. xxiii^o oratio est ascensus in-
tellectus ad deum et glo. super
illud ps. Accedite ad eum / dicit
fide intelligendo / et duobus pedibus
gemine caritatis currendo / primum
pertinet ad ductum intellectus / 2m
ad ascensum affectus / 2e Similiter
oratio 2m quod proprie est et distinguitur
contra obsecrationem postulationem et

ro no diag dc orn p nob

gratiarum actionem / ut glosa super illud psalmi:
Domine ante te omne desiderium
meum. Ubi dicitur: numquam desinit orare
qui non desinit amare. Item homo
orare est id quod per deum deprecari
loquendo addendum per modum propositionis
non indicativum sed supplicativum / et sic
actus intellectus ut elicientis / et
voluntatis ut moventis / et sic secundum
dicit Aristoteles x° libro ethicorum Quod ora-
re est dicere / et Damascenus iiij inte-
r. in dicit quod homo per deum loquitur
deo / et philosophus p° ethicorum c. penult.
Quod ad optima deprecatur ro heo-
rich. Utrum oratio sit actus religi-
onis. Respondeo quod sic quia per deum homo
deo reverentiam exhibet orando /
inquantum scilicet ei se subicit / et profi-
tetur orando se indigere eo sicut
bonorum suorum auctore / hec autem pertinet
ad virtutem religionis cuius ut dictum
fuit in iiiº libro est honorem debitum
deo exhibere. Sequitur videre de 2°
scilicet cui conveniat orari. Respondeo quod hoc
convenit deo et etiam sanctis eius
unde Job vº ad aliquem sanctorum
convertere / aliter tamen deus oratur aliter
sancti orantur / deus enim ut per ipsum
illud quod petitur impleatur / Sancti
autem qui sunt in patria petitiones
nostras quas ad eos dirigimus /
verbo quod ipsi vident eis manifesta-
te cognoscunt. Sancti non qui
sunt in via vel in purgatorio non
dum fruuntur visione ut possint
ea que nos cogitamus vel dicimus
cognoscere. Et ideo imploramus
orando suffragia sanctorum existe-
ntium in purgatorio vel in mundo

avimus tamen petimus colloquendo
adhuc non quod quia spiritus sanctus
ex personali proprietate licet quod sit donum
deo magis sibi competit quod ipse
petat quam quod aliquid ab eo
petatur quamvis etiam ecclesia aliquas
orationes dirigat ad ipsum licet non eas
que loco orationum in ecclesia recitantur
ut illud Veni creator spiritus mentes
tuorum visita. Sequitur videre de 3°
scilicet cui conveniat orare et circa hoc
queruntur plura. Utrum scilicet conveniat soli
creature rationali. Respondeo quod sic ut ...
ex predictis in solutione prime questionis
de oratione. Utrum Christo competat ora-
re pro nobis. Respondeo Christus inquantum
homo orat pro nobis, quia Christus
preficitur eum suppositum cuius
non est orare sed adiuvare. Igitur
quod dicimus Christe audi nos Christe
miserere nobis Et inhoc est vitanda
heresis Arrii qui posuit personam
filii minorem patre / et heresis
nestorii qui distinxit in Christo
personam filii hominis a persona filii
dei. Utrum sancti qui sunt in patria
orant pro nobis / et utrum illi qui
sunt in purgatorio orent pro
nobis / et utrum illi qui sunt in pur-
gatorio / require super eta sum-
mam libri. Sequitur videre de 4°
scilicet qualiter debet orari / et quid
de aliquibus conditionibus / et primo
illis que requiruntur in oratione ad hoc
quod sit impetrativa dicetur infra
ar. vi. tamen adhuc circa hoc queruntur
plura scilicet utrum oratio debet
esse vocalis. Respondeo quod sic est ...

.Ar. 2.9

imperio oro scilicet omnis et singularis Co-
munis que per ministros ecclesie impera
ecius ipsi fidelis deo offertur et
ideo oportet quod innotescat toti populo
pro quo offertur quod non posset fieri
nisi vocalis esset Et ideo etiam
instatus vel cantus fuit abecta [?]
institutum Vnde Augustinus dicit
de se ipso quod flebat vberrime in ymp
nis et canticis suauiter sonantis
cantantis ecclesie et quod voces ille
influebant auribus eius et liquebatur
veritas in cor eius Oratio non
singularis offertur a singulari persona
siue sit per se siue per alios orata
et de huius orationis necessitate
non est quod sit vocalis ingerit tamen
vox ei multiplicem rationem Primus ad
excitandum interiorem devocionem
vnde in ea tantum est vocibus
et huiusmodi signis vtendum quantum
prodest ad excitandum intus mentem
Si non mens per hoc distrahatur
vel qualitercumque impediatur est a ta-
libus cessandum quod precipue convenit
hiis quorum mens sine huiusmodi signis suf-
ficienter ad devocionem parata Secundo
modo ad debitum reddit vt homo
deo serviat secundum totum quod a deo
habet i. non tantum mente sed
etiam corpore quod precipue con-
venit orationi velut secundum quod est satisfac-
toria Tercio adiungitur ei vigo ex quadam
redundantia ab anima ad cor-
pus et ex vehementi affectione
secundum illud ps. letatum est cor meum
et exultavit lingua mea Et hec tres
[illegible] cum aliis tribus hiis operibus

continet Collige quod dubitatus quare
voluit oras Vt corpor cedat menti
devocionis crescat Vt cor innitet
et proximus edificetur Lingua laude
opifex demo quod fugere Si obiciatur
illud Christi c. vi Tu autem cum ora-
veris intra in cubiculum et clauso ostio sicut
dicit ibi Crisostomus dominus non prohibet
orare manifeste sed prohibet hoc
fieri ea intencione vt ab aliis
videatur Vnde orans nichil novum
facere debet quod aspiciant homines vel cla-
mando vel pectus percuciendo vel
manus expandendo Tercio oratio
debet esse continua Pro sic quamquam
cum de oratione possimus loqui dupliciter
vnomodo secundum causam suam que scilicet
est desiderium caritatis ex quo procedere
debet oratio quod in nobis debet
esse continuum vel actu vel virtute
remanet enim virtus huius desiderii
in omnibus que ex caritate facimus
in gloriam dei Omnia autem que
agimus debemus in gloriam dei facere
vt dicitur prima Cor. x. Et secundum hoc
oratio debet esse continua Vnde
Augustinus ad probam In ipsa fide spe
et caritate continuato desiderio
semper oramus Alio modo secundum se
et sic non potest esse assidua quia
oportet aliis operibus occupari sed
decens est vt tantum duret quantum
est vtile ad excitandum interioris
desiderii fervorem Cum non ista
mensuram excedit ita quod sine te-
dio durare non possit non est
oracio vlterius protendenda vt
ecce vult Augustinus ad probam Hoc ex

b

ti

concors intencio / aliter non esset moralis

omnis sanctorum qui morabantur
in egipto / dicitur inquid fratres
in egipto habere orationes crebras
tamen brevissimas et quodammodo
iaculatas / ne illa vigilanter erec-
ta que oranti perplurimum est necessaria
per productiones morae evanesceret
atque hebetetur intencio / Ac per hoc etiam ipsi
satis ostendunt istam intencionem
sicut non esse protendenda si du-
rare non potest / ita si duraverit non
esse rumpenda / Et sicut hic est
attendendum in oratione singulari
propter comparacionem ad ipsius devocionem et
nota racione illius quod dicit dominus
Luce xviii° oportet semper orare / quod
aliquis continue orat vel ipse con-
tinuitate desiderii ut dictum est / vel
quia non intermittit quin oret temporibus
statutis / vel ipse effectum sine mora
te qui post orationem remanet magis
devotus / sine etiam malis ut
cum aliquis suis beneficiis alium
provocat ut ipse oret / etiam quando
ipse ab orando cessat / Sed obicitur
contra hoc quod dicitur quod debet esse
aliquando diuturna / quia xpus Luce
vi° pernoctans aut noluit multum
loqui. Ad hoc sicut dicit Augustinus
ad probam / absit ab oratione multa
locucio sed non desit multa precacio si
fervens perseveret intencio / nam multum
loqui in orando est necessariam rem super-
fluis verbis agere / plurimum hoc negocium
plus gemitibus quam sermonibus
agitur // Utrum de sui necessitate oracionis
sit quod sit attenta. Ad hoc quod sit atten-
cio cum precipue sit locum in oratione
vocali / actus quidem exterior non est

ad intencionem orantis ita in oracione tota per comparacionem

moralis nisi per comparacionem ad ac-
tum interiorem unde ullum habet
effectum nobis oracio si eam non precedit
vel concomittetur / Circa quod sciendum
quod necessarium aliquid dicitur dupliciter uno
per quod melius pervenitur ad finem
et sic attencio necessaria absolute est oracioni
alio modo sine quo res non potest
consequi suum effectum. Est autem triplex
effectus orationis unus quem omnibus
actibus informatis caritate habet
et ad hoc non est necessaria attencio
per totam oracionem sed vis attencionis
prime qua aliquis attendit ad
orandum / reddit oracionem meritoriam
sicut in aliis actibus meritoriis acci-
dit / Alius est ei proprius scilicet impetrare
et ad hoc etiam sufficit prima in-
tencio quam deus principaliter atten-
dit. Si autem prima intencio desit
oracio neque meritoria est neque impe-
tratiua / Illam enim oracionem deus non audit
cui orans non attendit ut dicit
Gregorius / Unde si assit intencio
debita et actualis in principio
orationis vocalis / est meritoria et im-
petrativa virtute prime intencionis
nisi postea interrumpatur per contrariam
intencionem / sicut cum aliquis in-
cepit erogare elemosinam sicut
totus actus sequens est meri-
torius virtute prime intencionis
~~nisi postea interrumpatur~~ licet ce-
teris intencio actualis // Tercius est
quem principaliter efficit scilicet quedam
spiritualis refeccio mentis et ad
hoc attencio necessaria est in oracione prima Cor. xiiii°
Si orem lingua tantum / mens
mea sine fructu est / Ex quo attencio

...ume adhiberi pt orom vocali
...ma, vbis nec qb in eis cnct / scda
...gri vbor / 3ª sunt orones sez
...co et vere pequia orat que est
...axima necia quam et possunt
...te ydiote Et quia intentum
...ndat h intencio qua mens st
...deum ut etiam oium aliorum ob
...uiscat Unde dt hugo de sto vic
...ne Et quotienscumque istorum trium aest
...tencio non est in efficax ad
...atisfaciendum oro / nec est re
...putanda in attenta Quando si qs
...orone vagetur mente Primo quod
...ppoito euagari mente in orone
...est pctm et impendit oronis fruc
...u / et contra hc Aug dt in regula
...um orat in psalmis Et pro hoc
...petur in corde quod pfertur ore /
...uagaco non ppter ppositum oro
...is fructum non tollit bn Basi
...us Si debilitatis aspectu fixe
...nequimus orare et inquantumcumque ptes
...bibeas et deus ignoscit / quia
...o ex neglige[ntia] sed ex fragilitate
...o ptenit opet assiste coram
...s Si non opponatur illud Gen
...de sancto vic / si quando orom
...fundimus aliud quod lz in corde
...pimus et si illud bonum sit aiul
...a liberi non sumus Secundum quod hc
...intelli quando aliquis ex pposito
...mentem ad alia distrahit in
...rando / tunc eius sine culpa
...no est / et precipue si in aliis
...sponte se occupat que men
...tem distrahunt ut sunt ociosa
...pa / et si ad contrariu mens

euagetur culpa mortalis erit Si
aut sine hc quod pcipiamus mens
ad alia vagetur / vel caret culpa non
est tanta culpa / nisi precedens cogi
tacio ex qua conuenit talis euagacio
dicatur est esse in culpa h tho in
iiij° // Tertia attencio vocat orom
scda attencio ut deum z melior
z qua prima / et tercia quam scda /
Unde hugo de sto vic de virtute
orandi / pura oro z quando ex habun
dancia devocionis mens ita atten
ditur / ut cum se ad deum postu
latura conuertat / pamore eius magnitudine
etiam peticionis sue obliuiscatur
h hugo Et quia ara non pt esse
vehementer attenta ad diuisa Tertio pta
attencio nocet pt ut sit maior oro
nis fructus / si scdam attentionem eua
cuat / vel 2ª si 3ª omnis tollat /
sed non eque Sz attencio qualiter
accipiendo non obest / sed multum
prodest ut etiam ex pmissis patet
Unde hugo in dcto li pt dt orom
sancta meditatio est necessaria ut
oro omnis pfecta esse nequeat
si eam meditatio aut non comi
tetur aut non precedebat / Attencio
igitur prima sz que est ad ipsa va
sufficit quod sit tanta quanta suf
ficit ad integram ~~satisfactionem~~ vel
pnunciationem vbor / alt oronis
si sit nimia erit impeditiua /
Unde quia homo expitur quod
cum vult nimis in ptm cogitare
de vbis si bi nimis dicunt vba
dicenda / et impediret etiam
intencionem 2am et tercia Sequitur

A. 7. 7.

vnde deq̄ito sz quid in orone
sit p̄tendendum Et cca h' que'in
plura sz vtrum in orone sit aliq
decimate p̄tendens Pro q sit
vnde xp̄us d'r vi docuit decia
te pete ea que continent in
domica orone possimus autem
decimate pete illa bona q̄bz
non gvenit male vti et q̄ ma
lum euentum h̄re no p̄nt hec
aut sunt quibus bti͡ficam et
quibus btitudinem inēm que
quid orando sancti abte petunt
2m illud vnde faciem tuam et
salui erimus Et item dedit me
in sempitum manda Alia aute
puta honores diuicie et hmoi
peti possunt sub condicione sz
si deus scit esse vtilia Et ideo
est in dubiis qua ut dr Ro viii
Quid oremus sicut oportet nescim
h' aut' decimate pete valz ad
tria primo vt orantis intencio ad
aliquid determinet que est i oro
ne plurimum ncīa 2o vt nobis
innotescat nrm desiderium q̄m
in ipso p̄ficimus Tercio vt sic nos
concupiscimus sicut dicit phūs 2o
ethi' de delectacionibus corpalibz
vnde Aug' li'o de orando deum
ad p̄bam Ideo p̄ta mētalia
tempmeciam vbis determat ora
mus deum vt illis r̄bz signis
nos ipos amoneamus quo adp̄m
et q̄ntum in ipso desiderio p
ficimus nobis innotescamus quo
adq̄dam et ad h' augendum nos
ipos acrius excitemus quo ad
tcium Circa orando homo debeat
adeo pete t'palia Pro sic vnde

p̄u xxxiiii tantu victu tribu
meo ncīa Et Aug' ad p̄bam
sufficiam uite no indecent n
cupiscit si eam vult et no ampli
Quia quid no appetit p̄t ipam
sed p̄t salutem corpis et c
gruentem hitum p̄sone hom
ut no sit incensus eis cū quibz
viuendum est ergo ita cū hitu
cium tenent cum no hnt orā
est Sicut ecciam dicit ibidem
licet orare quodlz desiderare
t'palia aut licet desiderare
quid p̄uci' vt in eis sine
sistamus sed sicut quedam
cla quibus innam attendent
in btitudine in q̄ntum sz vi
corpalis p̄ea sustentant et
q̄ntum organice deseruiunt
actus virtutum vt dr phūs
ethi' Circa in orone dnica
veniunt septem petnt P
ta orom dnicam primo est
siderada eius excellencia
est exponenda q̄ntum ad s
sciend Quod hec oro z alijs
orombus edicione dignior
qua est edita ab ore xp̄i
Expssione cocior qua in ea
verbum p̄mum ponit sed o
qua ut patet in vbis Corpe
dispor vt ccius adiscet
cius retinet Frequencius d
et illius ex curaretur Sy sim
p̄fundior qua hic continet
materia om petendorum Aug
ad p̄bam decurrendo deum
omnia p̄cacoum sanctorum v
dispuitas q̄ntum estimo
contineat q no ista oraci

[left margin, beside "concupiscimus"] petamus q bona q̄nto p̄ficacius inspicit tanto sincerius

[margin, beside "hec aut sunt"] ut ha beant

continuat et concludit [in] sufficiencia
studiosior quia cum immediate a deo
est edita Ideo ad impetrandum effi
cacissima Ipse enim modum efficaciam
impetrandi noverat que inchoat ora
ne conclusit Continuam ad secundum sci
quod in ipsa oracione dominica primo premittit
exordium in quo captatur benivo
lencia i. pater noster 2o additur narracio
in qua exprimitur indigencia scilicet ibi san
ctificetur Tercio ponitur conclusio in qua
erigitur confidencia ibi Amen Dicit
ergo quantum ad primum pater noster in quo
credimus pater quem amamus qui es
in celis in quo speramus vel potest dici
quod ibi excitatur in nobis postula
[ndi] fiducia que precipue excitatur
in nobis considerando eius ad nos ca
ritatem qua vult bonum Ideo dicitur
pater noster 2o eius excellenciam qua
potest ipsum Ideo dominus qui es in celis
Sequitur Sanctificetur ubi exprimi
tur indigencia nec instituit Christus
hanc oracionem ut in orando solum his
verbis uti debeamus Sed quia ad
illa sola impetranda tendere debet
intencio nostre oracionis qualitercumque ea
proferamus vel cogitemus Petimus autem
adepcionem boni et hoc vel glorie et hoc
tangitur ibi fiat voluntas tua vel
gracie substanciam et hoc ibi panem
nostrum aut amocionem mali et hoc vel
culpe quod fit ibi dimitte nobis vel pugne
quod ibi et ne nos vel pene quod ibi
sed libera aut confirmacio in bono
et separacio a malo quod ibi sanctificetur
nomen tuum dicit ergo nomen tuum
i. honor et noticia nominis tui
aut oracio nostra petenti ad eum petitur

Sanctificetur i. confirmetur in nobis
scilicet in intellectu per fidei integritatem et in
affectu per dilectionis caritatem et in
effectu per operis sinceritatem vel nomen
tuum quo scilicet dicimur christiani scilicet per Christi
imitacionem et adhesionem Adve
niat regnum tuum i. ecclesia militans
per iusticiam veniat ad te per gloriam
vel regnum tuum tue glorie veniat ad
nos per affeccionem visionis aptas fiat
voluntas tua per nostros preceptorum
et consiliorum adimplecionem Sicut
in celo et in terra i. sicut fit in cor
poribus celestibus ita fiat in ter
renis vel sicut fit in ecclesia trium
phante ita fiat in ecclesia militante
Panem nostrum cottidianum glossa Lu
i. quo cottidie indigemus vel 2m exponitur
supersubstancialem Hoc autem intelligi potest
et de pane sacramentali cuius cotti
dianus usus proficit homini in quo
eciam intelliguntur omnia sacramenta
Et de pane corporali ut per panem
intelligatur omnis sufficiencia vic
tus ut dicit magister ad probam Sacramentum
eukaristia est precipuum sacramentum
et panis est precipuus victus Unde
et quod dicitur supersubstancialem exponit Ieronimus
i. precipuum vel potest dici panis super
substancialis i. et panis corporalis quia
substancie corporis superadditur et panis
sacramentalis quia omnem substanciam
corporalem et spiritualem dignitate
sanctitate et potestate supergreditur
Da quod tu dare qui potes nobis
scilicet indigentibus hodie i. tempore
quia semper indigemus et dimi
tte nobis debita nostra i. peccata quibus
obligamur ad penam vel ipsam ad

quam obligantur per culpa dicitur in quo s. iniuria et offensa relaxando vindictam non expetendo Sicut et nos dimittimus iniuria relaxando debitoribus nostris vindictam non expetendo de eis Augustinus In hac petitione metitur totius orationis illius est fructus Ideo non quod ille qui odium habet ad aliquem aut dicit illam orationem impponat cetlie et ea dicit propter non ut suam sed ut cetlie aut dicit eam imponat sua et tunc exponitur sic Sicut et nos dimittimus i. sicut et nos dimittere debemus et tunc vz sic orandi et si non de condigno ad gloriam de congruo tamen ad impetrandum gratiam Et ne nos in ducas i. induci permittas in temptacionem i. in delectationem et consummationem peccati temptari enim est in cogitatione con-senti in delectatione sed in duci in con-sensu temptari est bonum Sed con-senti et induci in malum ideo primum non petit amoveri sed secundum et tunc Sed libera nos a malo i. culpe et pene amen i. fiat Sequitur videre de uno secundum pro quibus debet orari et circa hoc queritur plura secundum orandum est pro aliis Primo sic Jacobi v° Orate pro invicem ut salvemini Illud enim orando debemus desiderare desiderare aut debemus bona non tantum nobis sed etiam aliis hoc enim pertinet ad rationem dilectionis quam impendere debemus proximis Et ideo caritas requirit ut oremus pro aliis Unde Crisostomus super Matheum pro se orare necessitas cogit pro aliis autem caritas fraternitatis hortatur dulcior autem est ante deum oratio non quam necessitas transmittit

Ar. 69

sed quam caritas fraternitatis commendat hec Crisostomus Orandum est igitur pro aliis et pro peccatoribus ut convertantur et pro iustis ut perseverent et proficiant orantes tamen pro peccatoribus pro predestinatis tantum exaudiuntur sed et corrigunt qui a corrigimus fines eorum hoc tamen in predestinatis non in reprobatis secundum illud Eccl. vii Nemo potest corrigere quem deus despexit Pro iustis autem est orandum tamen quia preces multorum facilius exaudiuntur Unde super illud Rom. xv Adiuvetis me in orationibus vestris ad deum dicit glossa Multorum preces impossibile est quod non impetrent illud quod est impetrabile tamen ut non superbiant maiores dum sic considerant se minorum indigere suffragiis tamen et ut pro multos gratias agatur de beneficiis que confert iustis que etiam vergunt in utilitatem in multorum multorum ut patet ii Cor. v° Cuius primus est orandum Primo quod sic orare enim est caritatis ut deum sic super Unde quomodo quo debemus diligere tenemur pro inimicis orare unde necessitatis sed ut aliquibus orationibus nostris quas pro aliis facimus inimicos non excludamus quod autem specialiter oremus est perfectionis non necessitatis nisi aliquo casu specialiter sicut et de dilectione inimicorum dictum est in secundo libro Et ratione eius quod dicitur Apoc. vi Usque non vindicas sanguinem de hiis qui habitant in terra quod sicut dicit Augustinus de sermone domini in monte Vindicta martirum est ut evertatur regnum peccati quo regnante

tanta impressa sunt vel ut dicatur in
libris de quibus veteris et noui
testamenti postulant se vindicari
non voce sed rone sicut sanguis
abel de terra clamauit / letabitur
aut iustus cum viderit
vindictam non propter eam sed propter
dei iusticiam Secundo eciam quod
sicut licet impugnare inimicos
ut expectantur cepcius quod in
bonum eorum cedit et aliorum Sic
eciam licet orando petere aliqua
temporalia mala inimicorum ut corrigantur
et sic oro et operacio non erunt
contraria Utrum sit orandum pro
hiis qui peccant in spiritum sanctum / videtur
enim quod non / dicit enim beatus Johannes
est peccatum ad mortem pro eo non di-
co ut quis oret Dico peccatum ad mor-
tem dicitur contrarium similiter ad mortem
corporis Inhac autem sunt tria scilicet
amissio vite Corrupcio disposicio-
nis corporis ad recepcionem anime
et impossibilitas reuniendi contra cursum
nature / ~~quo ad primum omne peccatum~~
~~inquo est auersio a deo dicitur~~
~~esse mortale sive admorte / quo~~
~~ad secundum cursum nature~~ quo
ad primum omne peccatum inquo est
auersio a deo dicitur esse mortale
sive ad mortem / quo ad secundum
peccatum in spiritum sanctum dicitur esse
ad mortem / quia tollit dispo-
sicionem ad recepcionem vite que
consistit in penitencia / Quo ad tercium
dicitur illud peccatum esse admor-
tem in quo quis corporaliter moritur /
Intendit ergo beatus Johannes

quod pro eo qui moritur in peccato mortali inconteus
non est orandum contrarium quia quis in
peccato ad mortem decedens et 2o
non prohibet orare sed ondit quod
moriens quia dignatur esse orandum
pro proximo non contendit. vel dicit quod
respectu eorum de quibus sperare possumus
quod nostris oracionibus concedantur
contra bonum in · libro / dicitur · xliii in littera / Sed (in margin: sed.)
vide de septimo scilicet de utilitate et — (in right margin: ·di·9 a.9)
efficacia sive virtute oracionis Et circa
hoc queruntur plura / scilicet utrum sit con-
gruum et utile deum orare Dico quod
sic / primo est utilissimum primo ut nos
disposicioni diuine conformemus / certius
enim non quod quod oracionibus nostris
deus de nobis indigencijs vel de
desiderijs instruatur / vel eius dispo-
sicio in aliquo immutetur quod fuit
error quorumdam antiquorum / sed ut
impetremus illud quod deus ab eterno
disposuit sanctorum precibus esse fiendum
scilicet ut nos postulando mereamur
accipere quod deus disposuit ab
eterno nobis donare ut Gregorius
dicit libro 2o dyalogorum Secunda ut dicit
Augustinus in libro de predestinacione
sanctorum / Forte sic predestinati
sunt aliqui ut nostris oracionibus
concedantur hoc Augustinus sub
diuina enim prouidencia non tantum
cadit quod effectus fiat sed eciam
ex quibus causis et ex quo ordine
proueniat Secundo utile est nobis
deum orare ut fiduciam recur-
rendi ad deum accipiamus / et eum
bonorum nostrorum auctorem recogno-
scamus Unde Crisostomus Considera

cuncta tibi felicitas est concessa
ordinibus cum deo fabulari, colloqui
cum christo miscere vel optare quicquid
desideras postulare. Tertio ut ora-
tionis effectum qui est multiplex assequi
morbos enim corporis et anime sanat.
Jacobi ultimo: oratio fidei alleviabit
infirmum. Item eos ieiunio sanantur pes-
tes corporis oratione pestes mentis.
In bello corporali et spirituali triumphat.
Exodi xvii°. Cum moyses le-
vabit manus vincebat israel. De
2° ysidorus frequens oratio viciorum
impugnacionem extinguit. Vitam pro-
longat ysaie xxxviii° Audivi oraci-
onem et vidi lacrimas tuas ecce
ego addiciam super dies tuos xv
annos. Ab opprobrio et morte liberat
ut patuit thobie iii° et susanna
dan. xiii°. Intellectum illuminat augustinus.
Oracione melius solvuntur dubia quam
inquisicione alia. Celum reserat
luce iii° Jhesu baptisato et oran-
te apertum est ei celum. Deum mi-
tigat unde thobie iii° dicit
glosa quod oracio deum lenit, lacrimas
cogit et hec sufficiant ad primus.
Dicitur oratio sit satisfactoria. Pro-
satisfactio respicit culpam preteritam
per eius offensa compensacionem facit
et culpam futuram in quantum est
medicina preservans et hec duo con-
veniunt oracioni. Inicium enim omnis
peccati est superbia, peccati offense
recompensacionem facit et aditum
culpe future tollit radicem am-
putans ei et ita habet oratio plene
racionem satisfaccionis. Tercium sit triplex
oratio scilicet mentalis vocalis et me-

dia, que illarum est satisfactoria. Pro
ad eius evidenciam sciendum quod oratio
pure mentalis est quando labia non
moventur, sed cor ad deum loquitur.
Pure vocalis est quando homo nichil
cogitat de hiis que dicit nec in
generali nec in speciali ita quod referat in-
tencionem verborum vel fine, sed cum ora-
tio fabricat, et sic mentalis sibi
vocalem precedit. Media est quando
homo orat mentaliter et vocaliter et tamen
aut verba illa impediunt affectum quia
sic est inflammatus quod totum mens
fertur in deum et tali melior
est mentalis, aut inmutat et tunc
utilior est oratio media sive mixta.
Et huiusmodi sunt multe oraciones ma-
xime in illis qui non sunt spirituales,
ad quorum affectus promovendos sunt
institute oraciones vocales. Si ergo
queratur que oratio sit satisfactoria
videtur vero quod omnis quia nulla
est in qua non laborent virtutes
animales, et quantum spiritus delec-
tantur, sepe caro tabescit, et vir-
tutes alie nunquam circa regimen corporis
sunt intente. Unde Gregorius super
Ezech. Dum crescit intentio, fortitudo
amoris intimi infirmatur
fortitudine carnis. Unde nervum
femoris Jacob post luctam angeli
marcuisse dicitur. Tamen inter
ceteras illa est satisfactoria magis
in qua homo ad deum attencius,
quia deus in illa maxime delectatur.
Unde quia illud est genere spirituale
non imponitur a presbitero, sed penitentibus
licet ad illud sit oratio vocalis et
quia non est status in vocibus sed
ordinantur ad intellectum huius est

quod dominus tamen dicit Augustinus video orantes non multiloquio mittit ab oratione vocali ad mentalem et cetera. Gregorius dicens veraciter orare est amaros in compunctione gemitus non verba composita resonare. Dicit igitur secundum summam dictorum scilicet quod omnis oratio ex caritate facta si vere fiat est penalis et potest esse satisfactoria quia numquam est ita delectabilis quin sit aliquomodo penalis sed antecedenter vel que vel concomitanter. Illa tamen super omnes est precipue satisfactoria que magis est gemebunda et in qua est maior clamor cordis ad deum pro peccatis venia. Tamen autem in aliquibus vocalis. Utrum oratio sit meritoria et est impetrativa. Respondeo quod sit. Unde super illud psalmus Oratio mea in sinum meum convertetur dicit glossa et si eis non profuit ego tamen non sum frustratus mercede mea. Meritis autem non debetur nisi in iustis. Oratio ei ut dicit Thomas secundum respectum futuri effectus duplicem habet virtutem merendi habet inquantum scilicet procedit ex caritate et qua inquantum procedit mediate religione cuius est actus ut dicit Thomas secundum ad religionem cum pertinet offerre orationem ad caritatem non pertinet desiderium rei cuius complementum petit oratio. Fides autem necessaria est ex parte dei scilicet ut credatur ab eo posse obtinere quod petitur. Humilitas non necessaria secundum ex parte petentis qui suam indigentiam recognoscit. Est etiam devotio necessaria sed tamen ad religionem pertinet cuius secundum primo

[margin:] a merita et [illegible]

[margin:] secundum merendi et impetrandi et [illegible] ad augmentum

actus interius ad omnes sequentes ut dicit Thomas secundum libro 4o. Est autem impetrativa oratio ex gratia dei que etiam nos adorandum inducit Augustinus. Unde debebis dominus non nos hortaretur ut peteremus nisi dare vellet. Notandum autem quod quandoque peccator ad aliud respicit meritum orationis quam illud quod petitur ordinatur. Cum meritum precipue ad beatitudinem sed petitio orationis directe se extendit quandoque ad alia. Si ergo illud ad quod petit aliquis pro se non sit ad beatitudinem ei utile non meretur illud sed quandoque hoc petendo et desiderando meritum perdit ut si petit a deo complementum alicuius peccati quod est non pie orare. Quandoque vero non est necessarium ad salutem nec manifeste saluti contrarium et tunc licet orans possit orando mereri vitam non tamen meretur illud obtinere quod petit. Unde Augustinus libro sententiarum Prosperi fideliter supplicantes deo de necessitatibus huius vite et misericorditer auditur et misericorditer non auditur. Quod enim infirmo sit utile magis novit medicus quam egrotus. De ammotione stimuli carnis. Si non illud quod petitur sit utile ad beatitudinem hominis quasi pertinens ad eius salutem meretur illud non orando sed etiam alia bona opera faciendo. Et ideo indubitanter accipit quod petit. Sed quandoque oportet accipere quandam cum non negatur sed ut congruo tempore detur differtur ut dicit Augustinus super Johannem. Quod tamen impediri potest si non perseveraverit in

[margin:] et ideo paulus non est exauditus

petendo/ quia non homo non potest
alii mereri vitam eternam ex condigno
ut in 2o libro dictum est. Ideo per-
sonis nec ea que pertinent ad vitam
eternam potest aliquando aliquis ex con-
digno alteri mereri et ideo non semper
auditur orans pro alio ut supra
dictum. Et ideo ponuntur quatuor con-
diciones quibus concurrentibus
semper impetratur quod petitur scilicet
ut pro se petat/ necessaria ad salutem/
pie/ et perseveranter/ non tamen ille
quatuor condiciones requiruntur
ad efficaciam impetrandi quasi ut
impetretur si aliqua deficit condicio quia
etiam quandoque aliquis orans pro
alio auditur. Sed quia hiis po-
sitis ergo semper habet efficaciam impetran-
di hec in 4o etiam quod omnes
condiciones que requiruntur ex parte
orantis in quantum est orans inclu-
duntur nihilominus quod dicit pie/ puta quod
oret fideliter. Jacobi 1o postulet in fi-
de confidenter nichil hesitans/ hu-
militer. psalmus Respexit in oracionem humilium
perseveranter. Unde Augustinus ad probam
dignior sequitur effectus. Nota
quod oratio in quantum ad efficaciam inni-
ditur innititur principaliter caritati. Secundum
non ad efficaciam impetrandi principaliter
fidei/ quia per fidem habet homo noticiam
omnipotencie et misericordie divine ex quibus subiectorum
impetrat oratio quod petit. Hec Thomas in secunda
Tercio utrum peccatores impetrant aliquid
orando a deo. Respondeo quod sic. Unde Crisostomus
super Matheum. Omnis qui petit accipit
id est sive iustus sive peccator. Et Augustinus
dicit super Johannem. Si peccatores deus non
exaudiret frustra publicanus
sic dixisset deus propicius esto
michi peccatori. In peccatore tamen duo
sunt consideranda scilicet naturam quam
deus diligit et culpa quam odit.
Si ergo peccator orando aliquid
petat in quantum peccator id est secundum
desiderium peccati deo non exau-
ditur ex misericordia. Sed quandoque auditur
ad vindictam quia ad vindictam deus
permittit peccatorem adhuc amplius ruere
in peccata. Deus enim quedam negat pro-
picius que concedit iratus ut Augustinus
dicit. Oracionem non peccatoris ex bono na-
ture desiderio procedente deus audit
non quasi ex iusticia quia peccator
non meretur sed ex pura misericordia/ obser-
vatis tamen quatuor predictis con-
dicionibus. Secundum quod sicut dicit Augustinus
illud verbum sunt ceci adhuc nati
id est non dum perfecte illuminati et ideo
non est ratum/ licet possit verificari
si intelligatur de peccatore in quantum est
peccator/ secundum quem modum dicitur
proverbia xxviiio. Qui declinat aurem
suam ne audiat legem oratio eius
erit execrabilis. Sequitur vide-
de viiio scilicet de continuitate orationis dicitur
circa hoc queruntur plura scilicet utrum
oracio sit actus cadens sub precep-
to. Respondeo quod sic. Unde Matthei viio pe-
tite et dabitur vobis. Et Luce
xviiio oportet semper orare et non
deficere. Oportet autem ut dicit Crisostomus
dicit necessitatis/ non est autem hoc in-
telligendum quod homo teneatur
ad orandum pro semper. Est enim pre-
ceptum affirmativum quod et si semper
obliget non tamen pro semper/ cadit
autem oratio sub precepto et determinate
et in determinate quantum ad aliquas

i(tem) sm fuentor perdit affectus

ordines ex precepto tenentur illi qui ex
officio suo sunt medii inter deum et
plebem constituti / ut sunt ministri ecclesie
unde ex officio suo incumbit eis preces
ad deum in persona totius ecclesie fundere
et ideo dicere tenentur horas canonicas
ab ecclesia statutas. Undecimo utrum non ad
idem tenentur quilibet. Dicendum quod tenentur
ad bona spiritualia sibi procuranda
que non nisi divinitus dantur. Unde
aliter procurari non possunt nisi ab eo
petantur. Dicendum etiam quod quilibet
tenetur proximum sicut se ipsum diligere
tenetur ei in necessitatibus beneficus esse
non tantum per corporales elemosinas
sed etiam per spirituales quarum una
est oratio ut dictum est supra / sed et
omnibus etiam qui ministri non sunt
sunt ecclesie videtur ab ecclesia deputa-
tum tempus orandi statutum esse [illegible] cum
tamen canones teneantur diebus
festis divinis officiis interesse ut
ministris orantibus pro populo suam inten-
tionem coniungerent secundum Tho. Sequitur
videre de nono scilicet de laude divina
Et circa hoc queruntur plura scilicet utrum deus
sit ore laudandus. Respondeo quod sic per
quod enim excitatur in deum et effectus
laudantis Ps. Sacrificium laudis
honorificabit me etc. Et affectus
audientis Ps. Semper laus eius
in ore meo / et post subditur /
audiant mansueti et letentur.
Considerandum autem quod de deo pos-
sumus loqui uno modo quo ad
eius essentiam / et sic cum sit in-
comprehensibilis et ineffabilis
maior est omni laude. Unde et

philosophus dicit 4° Ethicorum quod optimorum
non est laus / sed maius aliquid
et melius / debetur autem ei secundum
illam operationem reverentia et latrie
honor. Alio modo secundum effectus
eius qui ordinantur in nostram uti-
litatem et sic deo laus debetur
Ysa. lxiii. miserationum domini recor-
dabor laudem domini super omnibus que
reddidit dominus nobis. Utrum cantus
sint assumendi in laude divina. Respondeo
quod sic scilicet ut infirmorum animi magis
provocentur ad devotionem. Unde dicit
Augustinus in decimo confessionum adducor
cantandi consuetudinem approbare
in ecclesia / ut per aurium oblectamenta
infirmior animus in affectum pietatis
assurgat / non autem propter ostentationem
et delectationem procuranda. Unde
Augustinus in x° confessionum / Cum michi
accidit ut amplius cantus quam
res que canitur moveat penaliter
me peccare confiteor / et tunc
mallem non audire cantantem / est
tamen nobilior modus provocandi
homines ad devotionem per doctrinam
et predicationem quam per cantum
Ideo diaconi et prelati quibus
convenit per doctrinam et predicationem
in deum animos hominum provocare non
debent cantibus insistere / ne per hoc
a maioribus retrahantur. Unde
dicit Gregorius et habetur in decretis dist.
lxxxxii. In sancta romana ecclesia
secundum Tho. / Illam tamen prohibitionem
dicunt aliqui tantum in ecclesia
romana locum habere propter quod
ibi dicitur in sede hac / alii tamen
de cardinalibus intelligunt

bu non dicit et hoc dixit generaliter ec
clesiasticis prohibitum cum inductum sit
ad legendum eum propter hoc quod dicit
ut missas / et causa huius consti
tutionis fuit honestas ut habetur
in glo. ibidem non autem apparet ecclesia
ad dei laudem usum ita instrumenta
nisi forte organa quia magis
movent animum ad delectationem quam
formetur per ea intus dispositio bona
in veteri tamen testamento eis utebantur /
tunc quia iste populus magis erat
durus et carnalis unde erat
per huiusmodi provocandus sicut et per promis
siones terrenas / tum etiam quia per
huiusmodi instrumenta aliquid significa
batur Sequitur videre de decimo
scilicet de devotione Et circa hoc que
runtur plura scilicet utrum devotio sit actus
spiritualis Videtur quod sic dicitur enim a de
vovendo Unde devoti dicuntur qui
se deo quodammodo devovent ut ei
se totaliter subdant / et sic devotio
nichil aliud videtur esse quam
voluntas quedam prompte trade
ndi se ad ea que pertinent ad dei
famulatum / manifestum autem est quod
voluntas prompte faciendi quod
pertinet ad servicium dei est quidam
actus spiritualis voluntatis ergo etc.
Et predictis bene concordat descriptio
devotionis que ponitur a quibusdam
scilicet quod devotio est fervor bone vo
luntatis quem mens cohibere non
valens certis manifestat indiciis
Utrum devotio sit actus religio
nis Videtur quod sic ad eandem enim virtutem
pertinet velle aliquid facere et per
prompta voluntate habere ad idem faciendum /
quia utriusque actus est idem obiectum
operari autem ea que pertinent ad di
vinum cultum sive famulatum ipse pertinet
ad religionem ut ex predictis in libro
patet / unde etiam ad eam pertinet
habere promptam voluntatem ad huius
exequenda quod est devotio
Et nota quod devotio que habetur
ad sanctos terminatur in deum in quan
tum in eis deum veneramur / devo
tio non quam subditi habent dicitur
ad dominos temporales est alterius spe
ciei et famulatus eorum distinguitur
a famulatu divino Sed obicitur
quod devotio ut dictum est ad hoc pertinet
quod aliquis deo se tradat hoc autem
fit manifeste per caritatem / unde
dicit dyonisius 4o de divinis no
minibus quod amor divinus extasim
facit / non sinens amatores sui
ipsorum esse sed eorum quos amant
ergo devotio est potius actus
caritatis quam religionis Ad hoc
ad caritatem pertinet in mente quod
homo se tradat deo inherendo
ei per quandam spiritus unionem Sed
quod homo se tradat ad aliquod
divinum cultum in mente pertinet ad
religionem in mente aut ad caritatem
que est principium religionis
Adhuc non quod pinguedo corporis
generatur per calorem naturalem et ipsum
naturalem calorem conservat
quasi eius in nutrimentum Sic et
caritas causat devotionem in quantum
ex amore redditur quis promptus
ad serviendum amato / et per devotionem
caritas nutritur sicut et quelibet
amicicia conservatur et augetur
per amicabilem vel amicabilium
operum exercitium et meditationem

Ar. 4 10

opa

[T]ercius contemplacio siue meditacio
est causa devocionis. Primo quod sit sic
causa intrinseca propter meditacionis
patet: est enim quod devocio est quidam
actus voluntatis ad hoc quod homo
se diuino tradat obsequio. Omnis
autem actus voluntatis procedit ex
aliqua consideracione eo quod
bonum intellectum est obiectum voluntatis
unde Augustinus dicit li° de trini-
tate [illegible]. Quod voluntas oritur
ex intelligencia, et ideo meditacio
est causa devocionis inquantum
scilicet per meditacionem homo concipit
quod se tradat diuino obsequio. Ad
quod quidem inducit consideracio
duplex: una propter diuine voluntatis
et beneficiorum eius. Psalmus: Michi (et gracia caritatis dilectorum que)
autem deo adherere bonum est, proxima
causa devocionis. Alia est propter
hominis considerantis suos defectus
ex quibus indiget ut deo innitatur
iuxta illud Psalmus: Levavi oculos meos
in montes unde veniet auxilium
michi, et hec excludit presumpcionem
per quam quis impeditur ne deo
se subdat dum sue virtuti inni-
titur. Causa autem extrinseca principalis
est deus de quo dicit Ambrosius
super Lucam: Quod deus quos
dignatur vocat et quem vult
religiosum facit. [T]ercio leticia sit
effectus devocionis. Patet quod sic
unde in quadam collecta dicitur
quos ieiunia votiua castigant
ipsa quoque devocio sancta letifi-
cet. [I]pso consideracione enim diuine
bonitatis ex qua principaliter procedit

devocio per se quidem sequitur dilatacio
secundum illud Psalmus: Memor fui dei et de-
lectatus sum. Per accidens non tristicia in hijs qui
non dum plene deo fruuntur secundum illud
Psalmus: Sitiuit anima mea etc. Postea
sequitur: Fuerunt michi lacrime mee etc.
[C]onsideracio non proprii defectus ex
qua causatur devocio secundaria
ut dictum est per se quidem nata est
causare tristiciam, per accidens non leticiam
scilicet propter spem diuine subvencionis
et sic patet quod ad devocionem primo
et per se sequitur delectacio, secundario autem
et per accidens tristicia que est secundum deum.

Sequitur videre de ieiunio. Titulus xxviii

[P]ostea considerandum de ieiunio
et primo de eius quidditate
secundo de eius utilitate, [t]ercio de eius obli-
gacione, [q]uarto de eius tempore, [q]uinto
de hijs que [illegible] ieiunium solue-
[C]irca primum queruntur plura, scilicet
quid sit ieiunium. Primo: ieiunium ut
dictum est parsimonia victus
abstinenciaque ciborum. Ad ieiunii
evidenciam sciendum quod ieiunium dicitur
dupliciter, scilicet ieiunium nature et ieiunium
ecclesie. [P]rimo modo dicitur quis ieiunans
antequam cibum sumit. [S]ecundo autem
dicitur ieiunans quasi ordinatam
abstinenciam propter peccatorum satisfaccionem
abstinenciam, sicut in satisfac-
cione autem peccatorum non tantum oportet
quod homo abstineat ab illis quibus
alias uti salua virtute licet ut dicit
abstinenciam etc. [S]ecundo ieiunium
sit actus virtutis. Patet quod sic: Nam
[I]eronimus dicit: [Q]uod ieiunium est
perfecta virtus et ceterarum virtutum
fundamentum, ex hoc enim actus
aliquis est virtuosus quod per racionem

Ad 1m p.

(que virtute corrumpit ut dicatur parsimonia victus sed et abstineat ab illis)

ordinat ad aliquod bonum hones-
tum hoc autem convenit ieiunio. Unde
Augustinus in quodam sermone de
ieiunio et oratione ieiunium mentem
purgat / sensum sublevat carnem
spiritui subicit / cor contritum et humi-
liatum facit concupiscentie nebulas dis-
pergit / libidinum etiam ardorem
extinguit / castitatis lumen accen-
dit. Et item ibidem ieiunium verbosi-
tatem non amat / divicias superflu-
itatem reputat / superbiam spernit / hu-
militatem commendat / prestat homini
seipsum intelligere esse infirmum et
fragilem / Et ad hoc tamen quod ieiunium
sit actus virtuosus cum ieiunan-
tibus ab omnibus dissolutionibus ab-
stinere debemus. Quid enim prodest
ieiunare visceribus et luxuriare
mentibus / abstinere cibis et errare
re peccatis dis. lxxxvi Quid prodest /
Cuius virtutis et actus est ieiunium
Respondeo abstinencie cum attendatur
in cibis in quibus medium adverte ab
abstinencia / dictat enim racio recta
secundum quam medium sumitur virtutis
ut dicitur in 2o ethicorum / quod homo mi-
nus sumat de cibis quam sibi competeret
secundum statum quem propter aliqua
mala vitanda et bona prosequen-
da / non tamen dictat ita ratio cum
de cibis subtrahere ut non possit na-
tura conservari vel etiam homo opera de-
bita operari / Dicit enim Jeronimus quod
non refert utrum magno vel parvo tempo-
re interimas / et de rapina holo-
caustum offert qui vel ciborum nimia
egestate vel manducandi vel som-
ni penuria corpus affligit Et
item venalis homo dignitatem perdit

qui ieiunium caritati vel vigiliam
sensuum integritati preponit Quere
vide dec. 2o secundum de utilitate ieiunii
etiam hoc quesierunt plura secundum ad quid
ieiunium sit utile ad quod patet in
ex supradictis in illa questione utrum ieiunium
sit actus nec oportet ad hoc addere gra-
vitatis. Utrum ieiunium sit satisfac-
torium Respondeo quod sic extra xviii hoc genus
demoniorum non eicitur nisi in oratione et
ieiunio / inquantum est satisfactorium
quia et per libidinem peccati subtractionem
delectationis recompensat / afflictionem
etiam addens et futura peccata ne
dicit concupiam debilitas. Utrum et
ieiunium quod sub precepto cadit est
satisfactorium Respondeo preceptum legis
nature non est nisi de eo quod est
necessarium ad salutem et ideo quod sub
huiusmodi precepto cadit non est satisfac-
torium sed per exigitur ad satisfaciendum
et simile est de elemosina que
cadit sub precepto / Sed preceptum
ecclesie addit ordinari sicut ad quid
satisfactio ordinatur et ideo ieiunium
quod sub precepto cadit ecclesie potest
esse satisfactorium secundum eos. Contra
ieiunium sit satisfactorium Respondeo cor-
ne duo sunt secundum vicium quod debet
domari / et natura que debet
sustentari / ieiunium ergo quod
naturam servat et vicium domat
est deo acceptum et satisfactorium
aliud non. Attendendum secundum Bernardum
Quod si esset ieiunium tale quod no-
n induceret mortem sine mortis ac-
celeracionem / hoc autem aut contentio
et est peccatum mortale unde Jeronimus
non refert utrum parvo vel magno

initimas ut dcm est sup/ aut ptet-
itencoem et tunc aut dando opaz
ei licite et sic no est pctm q no
dando opem rei licite vel vtilit
sed supuacue vel male et est pctm
aliqui tamen dicunt q abstinen
cia no attelcat morte sed sedm
rom ipam attelcat bne pma q
ib. Sequit^r vide dcto sz obli
gatone hoim ad ieiun^m Et circa
c querit^r plura sz vtrs ieiun^m
it in precepto R^o ut ptet q sup
dictis ieiun^m valet ad vitandu
mala et psequendum bona vnq
inisqz aut corpali rone tenet^r
aliquis ieiun^is vti q^tum sibi est
ctm ad pdicta Et ideo ieiun^m
in gni cadit sub precepto legis nate
Sed determinao tpis et modi ieiu
nandi sedm qvemencia et vtili
tatem ppli xani cadit sub precepto
iuris positiui quod est institutum
plati eccle/ ad quos ptinet
statuere ppe que ptinent ad
comunem vtilitatem fidelium in spualibus
bonis/ et hoc est bonum ieiun^m eccle
decon. dis. v. xl^a et c. sequenti
Sed obicit^r qui cumqz transgredit^r
preceptum morli pctat si ergo ieiun^m
institutum ab eccla cadat sub prec
pto tunc si aliquis vn^m diem xl^e
ieiunu frangeret mortlr pctaret
mod dum dicit vide^r R^o precep
ta iuris positiui magis obligant
contentione latoris legis quia
qui deuiat in aliquo ab ordinac
legis intencoiu aut latoris legis
qui obuiat qui contemptu vel

(margin note:) tpis dns. et io transgressor tlis precepti magis reputandus qui obuiat intencoi latoris legis

inic aliqua causa ronabili ordina
coem no fuat Si aute in aliquo
casu ordinacoem no fuat in quo
pbabilr pt credi q si legislator
adesset eum obligari no vellet
talis transgressor precepti reputadus
no esset Et io no est ncem qd
quicumqz diem ab eccla institutum
ieiunare omittit morlr pctat/ pt
eo hoc oino fine pcto contingere
aliquado aut fine morli et hoc
2^m diuisas rones vel occasiones
quibus homo inducit^r ad ieiun^m
frangendu H tho in 4° Utrum
omnes teneant^r ad ieiun^a eccle
R^o ieiun^m acceptum no 2^m q e
actus virtutis sed pcise rone eius
quod sup addit statuti eccle no
est deuiare nature nec deuiare duos
sed deuiare iuri positiuo tlis au
tem prohibent^r vel pcipiunt^r talia
que als bne vel male fieri posset
sicut aut sup dcm est statuta quia
ponunt^r 2^m q multm^m eueniit Et
ideo legislator in eis statuendis
attendit illud quod in pluribus
accidit Si quid aut corporali causa
in aliquo inveniat^r q obseruancie
statuti repugnet no intendit
talem ad statuti obseruanciam
obligare/ vnde contra decoß obseruancie
ic^a eu co plus/ legi no subiaceat
necitas et ar. decon. dis. v. xl^a
In hoc tamen est discretio adhibe
da 2^m tho. Nam si sit euidens
causa precipue licite pt homo
statuti obseruancia preterire pres
tim consuetudine in eue vel si no possit
de facili ad superiorem recursus
haberi/ si causa no sit dubia

(margin note:) sed deciali d est sed morli

debet ad superiorem recurri qui
potestatem habet in talibus dispensan-
di Et hoc est obseruandum in ieiunijs
ab ecclesia institutis adque omnes
communiter obligantur nisi in eis fuit
impedimentum aliquod speciale / dicit
autem hostiensis super capitulo consilium / quod in dispe-
satione super ieiunio non sufficit licentia
simplicis presbiteri etiam ex iusta
causa nisi summa necessitas immineat
ita quod ad episcopum siue prelato non possit
recursus haberi et ut supra dictum causa
sufficiens ad dispensandum est infirmi-
tas / uel debilitas / ciborum caristia
siue penuria / uel paupertas / peregrinatio
labor / et protractio mense nimia /
ut in seruientibus mensis nobilium
et huiusmodi Sed obicitur quia xpistus
dicit luce v° / non possunt filij
sponsi ieiunare quamdiu cum
ipsis est sponsus Est autem cum
omnibus iustis spiritualiter in eis habi-
tans unde dominus cum ultimo Ecce
ego vobiscum sum usque ad consumma
tionem seculi / ergo iusti non obligantur
ad ieiunandum Ad illud potest exponi
dupliciter uno modo secundum crisostomum qui dicit
quod discipuli qui dicuntur filij sponsi
adhuc erant in vetustatibus dispositi
unde comparantur vestimento veteri
Et ideo in presentia corporali xpisti magis
erant souendi in quadam dulcedine
quam constringendi in ieiunij austeritate
Et secundum hoc magis conuenit ut dispensetur
in ieiunijs quam cum antiquioribus
et perfectis ut patet in glosa super illud
psalmi Sicut ablactatus super matre
sua Secundo dici potest secundum Jeronimum
quod loquitur ibi de ratione veteris ob-
seruantie unde super hoc duo significantur

ad imperfectis et nouicijs

quod apostoli non erant in veteribus ob-
seruancijs detinendi quos oportet
nouitate perfundi // Tercio secundum Augustinum
cum distinguit duplex ieiunium quod
unum pertinet ad humilitatem tribulationis
et hoc non conuenit viris perfectis qui
dicuntur filij sponsi / unde ubi habetur
dicit Non possunt filij sponsi ieiunare
exponit xpistus dicit non possunt filij sponsi lugere
Aliud autem est quod pertinet ad gau-
dium mentis in spiritualia suspense
tale ieiunium conuenit viris perfectis
Contra quod pueri teneantur ad ieiunium
quod non probo quia non est in eis praui
incentiuis necessaria compressio uiciorum
ad quam est ieiunium institutum
quia indigent multo cibo propter necessi-
tatem augmenti quod fit de resi-
duo alimenti // Tercio propter naturalem
debilitatem ex qua prouenit quod
indigent frequenti cibo et non multo
simul assumpto quia calor naturalis
illud conuertere non posset Et ideo
sunt in augmento quod secundum philosophos
est ut in pluribus usque ad finem tercij
septenij non tenentur ad ieiunia ecclesie
conueniens tamen est ut etiam in hoc tempo-
re ad ieiunandum se exerceant plus uel
minus secundum modum etatis sue Quamuis tamen
magna tribulatione imminente
in signum penitencie artioris etiam pueris
ieiunia indicuntur Joel ii dicitur Sanc-
tificate ieiunium Et postea sequitur
Congregate paruulos et sugentes
ubera Sicut etiam de iumentis
legitur Jone iii° homines et iumenta
non gustent quidquam nec bibant
aquam Quid de nouicijs et in-
nemibus regularibus seu monachis

ays
l religiosis R^o 2^m Rodo super
oldo ieiunio. vel non soluendo tenet^r
magis districtionem aut dispensationem
nors platorum acquiescere quam ipso
adito ¶ Utrum paupes teneantur ad
ieiunia ecclesie R^o quod non tamen simul tamen
et non puit hora comestionis quod
victum totius diei sufficiat quo -
c vel eciam quod precedenti ine -
ia debilitati ieiunium quod de
non puit suffire ¶ Utrum pegrinantes
t viatores teneantur ad ieiunia
ecclesie R^o si sit talis pegrinacio
l viacio que differi possit differ
l quia tempus ieiunii precucupat
omnem in via vel quia dies festi
licui imminet ad quem ex devotione
omo pergere cupit vel quia in mora
utilem habet^r patria vel spirituale vel
orpale sic 2^m Rum superiori dispo
tionem soluere ieiunium ubi ita est con -
vetum quia ex hoc ipso quod plati
ssimulant animo vni- h theolice
imus intelligitur de illis qui ad eos in
riguntur itineris labore quod simul
um ieiunio non possunt itinerare
t obstat quod preceptum consilio
ebet preponi quia in tenero dat
m non est preceptum excludere
lias pias et magis utilias tam -
as ¶ Contra est de preceptis legis
atur que prohibent hoc quod
dum sit et semper est malum ¶ Item
e curforibus R^o quod cursores
orum usus est utilis si non
possunt currere simul et ieiunare
excusantur si ieiunium soluant 2^m
ho morantur cum duobus pluribus in

A commodo dz differri si sit ad ea non possit ieiunare
aut pegrinacio vel viacio non possit

aliquo loco vel eciam modicum qui
vadunt ieiunare debent nisi for -
san immineat eis viacio grandis quam
vel perfice possunt eciam paucis diebus
aliquam iter arripiant ieiunium
soluant h Rodo ¶ Utrum manualiter
operantes teneantur ad ieiunia ecclesie
R^o si ieiunando possunt victum
operantur sibi propria persona et fami -
lia cum cibum tribuit curam sive quia
aliqui sunt divites sive quia de
minori labore ieiunium sentiunt opa -
rientes possunt lucrari sufficientiam non
excusantur a ieiuniis ¶ Si aut alios
non possunt tantum laborare quod
victum sufficientem acquirant nisi
ieiunium frangendo possunt 2^m
dispensacionem sui presbiteri ieiunium
soluere et laborare ¶ Et ex quo
patet quod in tenero maiores
luce non utentur non excusat eos
aperto nisi ieiunium frangant
vel etiam illi sunt immunes aperto
qui nolunt operarios conducere
nisi tali pacto quod ieiunium soluant
nisi forte sit utilitas causa cum -
que festinatiam operibus pro quo labo - ex posstat
rant ¶ Item de illis qui sunt sine
in mensis nobilium divitis ex tra -
hendis R^o si ex causa utilia per -
venit aliquantulum hora come -
dendi ex toto comedendo vel mo -
dicum prelibando ne deficiant
in serviendo et hoc faciant tam
pluribus mensis vel pars ante ita
quod propter continuacionem temporis
debeat reputari pro una mensa
totum non credo quod peccent
sicut non peccant servientes mediorum

ppinquos qui surgunt de mensa
dominorum suorum ut pro vino vadant
vel exenia deferant et reuerten
tes ad mensam iterum comedunt
Ex nd Item Rod. De regularibus qui lege
dent ad mensam refectorij R[espon]deo id
est dicendum quod de famulantibus no
bilium est dictum dum tamen
hoc faciant licenciati prius eciam
sine licencia speciali hoc facere Re
gulares forte qui hoc habent
a regula a sede apostolica confirmata
quod si non habent a regula non est tunc
eciam faciendum de licencia nisi sit
causa racionabilis Item Rod. Utrum
egrotantes compellantur ieiunijs
ecclesie R[espon]deo quod sic quia cum in eis natura
est debilis Ideo si daretur cibus una
vice simul totum quod est contra sustente
tacionem nature gravaretur natura
et si pluribus vicibus datur con
fortatur et vigoratur Et id eciam
in illis infirmitatibus in quibus ab
stinencia confert ieiunium non te
nentur pregnanta autem infirmitate
vel debilitate solum possit ieiunium
ab infirmis et debilibus Pro quo 2m
Rod. est limitandum arbitrio boni
viri quia secundum aliquam alia doct
nam generalem Utrum senes compellentur
ieiunijs ecclesie R[espon]deo quod sic quia
in eis calor et virtus est debilis
et licet sint satis sinceritate oppo
ta humiditatis naturalis superhabundat tamen
in eis humiditas accidentalis ex indige
stione causata Unde si totus
cibus quem corpus nature requirit
pro die naturali sumeretur simul ab eis nimium
obrueretur in eis et gravaretur
calor naturalis et non posset cibum

digerere conueniencius Item Rich. Dic
eciam Innocentius super ti. de obser.
ieiunij Quod idem dicendum in senibus
quam infirmis et debilibus Utrum
uxores viris prohibentibus domini
debeant indicta ieiunia abe…
R[espon]deo 2m Innocentium ut supra quod
non Dimittere tamen debent ieiunia
voluntaria xxxiij q. ult. mani
festum et tamen forte est in ieiunijs
in dictis posset presbiter propter vim sci
dalum dispensare ar. l. dis. …
constituere Item Host. in glo. Utrum
mulieres pregnantes compellantur ad
ieiunia ecclesie R[espon]deo quod sic primo quod
debent accipere cibum non tantum pro se
sed eciam pro nutrimento fetus
quia pregnantes solent haber
varia et inordinata desideria
ciborum diversorum et quandoque ita
intensa quod nisi aliquando
posset satisfacere appetitui suo
periclitaretur fetus posset esse
Unde 2m Rod. pregnantes et
nutrices si timeatur probabiliter de
cuius casu si ieiunaverint vel de
fetu in utero vel de puero ne
ad ubera non tantum sunt sed eciam
tenentur ieiunium solvere Sequitur
unde de ieiunio secundum de temporibus ieiunij
Et circa hoc queruntur plura
utrum debeant esse instituta
aliqua tempora ad ieiunia dedicata
R[espon]deo quod sic dupliciter Primo ex parte
temporis quia unum tempus est aptius
ad ieiunium quam aliud tempus
2a ex parte effectus ieiunij Ieiunium
enim adiuvat ordinatur ad deletionem
culpe et ad elevationem mentis
supra Et ideo illis temporibus

pulsi fuerunt ieiunia in dicenda in
quibus oportebat homines aperto pur-
gari et mente fidelium in deum per
devotionem elevari et hoc precipue in-
minet ante paschale sollempnitatem
et ante alias precipuas sollempni-
tates ad quas devote suscipien-
das oportet nos per ieiunium preparari
in quo eciam demonstratur quod convenit
tendum quod per festa temporalia significantur
tribulaciones huius vite quas sancti
passi sunt sequitur ¶ Sed contra
predicta videtur quadragesima statim
inchoari deberet post epiphaniam
quando baptismus cristi celebratur
quia Cristus ut in ewangelio legitur statim
post baptismum in deserto ieiunium
inchoavit Respondeo quod Cristus non ieiu-
navit quasi ipse ieiunio indigeret
sed ad suscipiendum eius graciam nos
exemplo sui ieiunium preparet Et
ideo post baptismum suum in quo ple-
nitudo gracie eius fuit declarata
testimonio patris et spiritus sancti
Et eciam Johannes dicebat quod ieiu-
ni nobis proponere Nobis autem
convenit ieiunium ut preparemur
ad recipiendum graciam eius et sa-
cramenta gracie eius precipue propo-
nuntur circa festum pasce Ideo im-
mediate ante ipsum festum com-
pletur ieiunium xlme Et eciam
ma tempus veris quod incipit
circa principium xl^e^ est aptum
[illegible] et eciam quia significatur
quod ad gloriam eternam pervenimus
tribulaciones vite presentis sicut
tempus per passionem tunc ¶ Sed quare

predictum ieiunium est institutum in
numero xl dierum Respondeo primo ut per hoc
nos Christo conformemur qui eodem numero
ieiunavit Secundo quia inhoc instituimus
quandam per hoc eum quasi tocius anni
decimam solvimus Annus enim continet
dies ccclxv dies quorum pars decima
est xxxvi Ita tamen quod quinque dies
remanent indecimati quia de-
cima eorum non est integra dies
quare non dies addunt ad complendum
numerum xlii et aptefactum ad sequens
ieiunium Ergo omnibus diebus predicti xl
sunt ieiunandi In diebus non dominicis
non sed ieiunandum dicendi v. xl^e^
ubi dicitur xl^ma^ summa observatione
est observanda ut ieiunium inca-
pit dies dominicos nisi quem infir-
mitas impedierit illatenus salva — d[a] ieiunia
Item ibidem eo ieiunia a sacerdotibus
constituta sine necessitate racionabili
non solvantur Ex quibus patet quod
ieiunium xlme ut videtur est sub
precepto Et huius sunt videntur
esse doctores iuris divini et cano-
nici ut patet in eorum scriptis Unde
dicit hostiensis quod quilibet tenetur in xl^a^
ieiunare nisi causa racionabili ex-
cusaretur Item non licet solvere
ieiunium die iovis sancto de con-
secratione dis. iii non liceat et c. non oportet
dicit tamen hostiensis quod si quis
timet in sero ob devocionem tenere
diu pergitur admodicum sed unam
hostiam vel aliquid simile su-
meret ieiunium non frangeret ar-
dis xl quinquagesima ¶ Sed unde a xl
ieiunium est inchoandum videtur
quod sit dies iiii statim et duobus

c seq. Contrarium videtur de conse-
dis in sacerdotibus Hostiensis dicunt quidam
quod premissa sunt abrogata alii quod
de consiliis intelligitur. Sed nota Hostiensis
de presbiteris locutus ar. in q. i. nullus
primus viii q. i. qualis et c. nec
sufficere Innocentius statuit ecclesia quod
inequaliter quarta anni scilicet vere esta-
te autumpno et yeme tribus die-
bus ieiunetur scilicet die mercurii die ve-
neris et die sabbati ita quod tempe-
modus ieiunium veris sit in prima eb-
domada quadragesime, ieiunium
estatis in ebdomada penthecostes,
ieiunium autumpni in tercia ebdomada
septembris, ieiunium yemis autem in quarta
ebdomada decembris. dis. lxxvi c. i
et c. statuimus. Et hec ieiunia insti-
tuta sunt ad expiacionem peccatorum sin-
gularum quartarum ad solucionem quar-
pruniciarum Unde versus Vult crux lucia cinis
carismata dia Ut det pia vota
quarta sequens feria Sed obici-
tur hic quod dictum est quod ieiunium estatis
fit in ebdomada penthecostes quia tempo-
ribus leticie non convenit ieiunare
propter quod non ieiunatur in vigiliis apostolorum
philippi et Jacobi quia est in tempore
paschali, sed infra octavas penthecostes, durat
adhuc gaudium paschalis festivi-
tatis quod responsio Hostiensis ut dicit leo papa
et habetur dis. lxxvi igitur hec forma
est ut si quis forte inter ipsa festi-
vitatis gaudia negligens libertate
et leticia inmoderata aliqua
presumpserit abstinencie censura
castigetur Est tamen ieiunium exulta-
cionis quod illis qui spiritum sanctum
acceperint, tamen cum gaudio spiritua-
li se compatitur afflictionis corporalis

unde in illis ieiuniis non fit genu-
flexio et alia cantantur quod non fit
in aliis ieiuniis secundum Thomas in iiiio.
et ieiunandum in vigiliis omnium apostolorum
non obstante consuetudine contraria
sed philippi et Jacobi quorum
sollempnitas est infra sollempnitatem
paschalem et sancti Johannis evange-
liste festum infra natale domini
celebratur et sancti barnabe quod
de observancia ieiunii consilium vult Hostiensis
Ber et quilibet omnes doctores dicunt
quod verbis illi sunt insufficientes
non continent sufficienter apostolos in quorum
vigiliis est ieiunandum scilicet petrus
et andreas paulus cum symone iu-
das ut ieiunemus nos amonet
atque matheus Hostiensis tamen sus-
tinet ipsos verbis dicens quod in
vigiliis apostolorum quorum nomina sunt
ibi cogi possunt homines ieiunare
tamen quilibet teneatur In aliis
standum est consuetudini ar
extra de eleccione innotuit principiorum et de cum
corpore quod e. consilium quod iste dicit
unum sacerdotibus secundum Innocentium preterea
contrarium quia ieiunia a bullis
indicta non sunt nisi necessitate insi-
te solvenda de con. dis. quia ieiu-
secundum Hostiensis Ieiunandum est in vigilia
nativitatis domini penthecostes assump-
cionis beate virginis nativitatis beati
Johannis baptiste Sancti laurencii et festi
omnium sanctorum et si sollempnitatem
in tua vigilia ieiunari sed sit in
secunda feria ieiunium consilium quod sanctorum
Item consuetudo approbata obligat
ut habetur dis. prima consuetudo
et dis. xi ecclesiasticarum et c. illa

sed in sabbato de observancia ieiunii

deo si in aliqua regione vel diocesi
est aliquod ieiunium consuetum quod
ante non est preceptum prius scriptum
ecclesie abrogantibus ibidem est tenendum
et obseruandum Item in diebus diebus
rogationum ante ascensionem domini
debet ieiunari de conse. dis. iii
rogationes Et ut glo. dicit ibidem
non precipitur sed suadetur ubi tamen
est consuetudo approbata illud
ieiunium est pequiualentia sub
precepto Thomas et summe et hostiensis
in decreto etiam inuenitur quod
ieiunandum est feria iiii quia dominus
ea die fuit traditus quia iudas
illa die de proditione domini cogitauit
et vi quia ea die fuit passus
et sabbato quia includitur inter
tristiciam dominice passionis et leti-
ciam resurrectionis de conse. dis. iii Sab-
bato et c. ieiunia Idemque tamen
sabbato debet a carnibus abstinere
propter preceptum religionis Rome
consideratur esse nisi festum vel
infirmitas impediat de con. dis.
v quia dicitur huiusmodi tamen con-
suetudo regionis est seruanda
ut patet extra de c. consilium s. Item
Thomas et hostiensis unde in sabbato
abstinendum est a carnibus necessario
ubi est talis consuetudo aliter
non nisi de congruo Unde glo.
dicit ibidem quod consilium est nisi ubi est
consuetudo quod a carnibus ab-
stineant tunc est preceptum Et
quod dicimus iste ferie ..udeo
non est necessitas ut dicit Innocentius
et hostiensis alias non licet abstinere

pluribus illud soluere Quod de aduentu
domini Thomas dicit hostiensis Quod etiam
hoc est consideranda consuetudo
regionis secundum illud Si fueris rome
romano viuito more Si fueris alibi
viuito sicut ibi Unde quia in ad-
uentu domini ieiunatur Rome extra de c.
consilium Thomas s. in fine ieiunandum
est ibidem deficiente non consuetudine
consideranda est in dubio episcopus licet
honestum sit quod ieiunet clericus
et maxime presbiter Item ieiunium sit aliquo
tempore interdictum Thomas ieiunium quidem
est de se illo tempore est prohibitum imo
laudabile secundum quod dicit Ieronimus ad Lu-
cillum utinam in quidem omni tempore ieiu-
nare posses Unde dicit Isidorus Sancti
patres in dicto tempore paschali ie-
iunabant Item quod in die dominica
resurrectionis eo quod tota ecclesia leticie
festum agit Unde non est decens
quod aliquis illo die operibus
afflictionis intendat quia tempus
est omnibus rebus que sub toto non
qui ut dicit Augustinus libro confessionum Grego-
rius in dyalogo refert quendam
presbiterum diuinitus missum Benedicto
dixisse dies est resurrectionis non licet
tibi hodie abstinere Et quia in
singulis diebus dominicis memo-
ria resurrectionis agitur Ideo in eis
contra communem consuetudinem ecclesie
non ieiunatur de conse. dis. iii Ne-
quis et c. ieiunia in fine Unde
si quis in dominica ieiunandum esse
dixit studiose non creditur katho-
licus esse xxx q. velut sacerdo-
tes Et si propria hora a sacerdote
accepta sine necessitate alia fecit
sicut manicheus anathema sit xx

in c. ultis dis. Quinta feria quinta qua dominus ad celos ascendit prohibetur quibusdam ieiunare ut de cons. dis. in ieiunium sed hec de consuetudine non servatur ymmo indistincte illa die ieiunatur. Item inter pascha et pentecosten non est ieiunium ex c. concilium lxxvi dis. § non autem et est ratio quia totum illud tempus est tempus leticie in quo agitur de ascensione et resurrectione. Illo etiam tempore sponsa gaudebat de sponso presentia et ideo non fuit sibi tunc aliqua asperitas inducenda. Excipiuntur tamen tres dies rogationum ut dictum est et de consuetudine pentecostes vigilia. Si quis tamen predicto tempore ob devotionem et carnis macerationem voluit ieiunare non improbatur ut hostiensis paulus et alii heremite ieiunabant toto tempore illo nisi die dominico lxxvi dis. l § nescio vel nosse et quod ieiunium contineat de se quod omni tempore licitum pacietur tamen posset esse ieiunium alicuius in die festo illicitum puta si adeo ieiunium placitum teneret quod non crederet pro devotionem festi utilitatem compensari posse ut tho. in iiii°. Sed obicitur quod secundum augustinum de consensu evangelistarum sicut est ieiunium afflictionibus ita est ieiunium exultationis maxime convenit in tempore paschali et in diebus dominicis in quibus memoria resurrectionis agitur ergo in eis deberent esse aliqua ieiunia instituta. Respondeo ieiunium exultationis ex instinctu spiritus sancti procedit qui est spiritus libertatis et ideo tale ieiunium

sub precepto cadere non debet ieiunia non precepta instituta sunt ieiunia afflictionis que non competunt in diebus leticie et pro quibus nec in diebus illis de quibus obicitur. Sequitur de quibus scilicet de hiis que ieiunium habet solvere et circa hoc quia plura scilicet hora vel cibus antecipatione hora ieiunium solvat. Ratio scilicet hora ieiunium ordinatur ad culpe deletionem et cohibitionem unde aliquid addere super communem consuetudinem ita tamen quod propter hoc non multum gravetur natura est autem debita et communis consuetudo comedendi hominibus circa horam [illegible] tamen quia iam videtur completa degestio nocturno naturali calore intus revocato propter frigus noctis circumstantis et propter sompnum in quo naturales virtutes intenduntur tamen etiam quia iam videtur esse completa hora prandii diffuso calore naturali usque ad extremas corporis partes excitato cooperante calore diei usque ad summum prope ascensum qui completur circa horam sextam tamen etiam quia tunc primitus natura corporis humani indiget iuvari contra exteriorem calorem aeris ne humores intus adurantur. Et ideo ut ieiunans aliquam afflictionem sentiat pro sua satisfactione convenienter hora competens taxatur ieiunantibus circa nonam. Unde de cons. dis. i. solent. concilium calcedonense dicit in quadragesima nullatenus ieiun[andum]

f. ieiunium exultationis

concedendi sunt qui autem concedunt
una vespertinum officium celebretur
quod tempore xlme post nonam dicitur
conuenit etiam secundum horam mysterio pas-
sionis christi que completa fuit hora
nona quando capite inclinato tradi-
dit spiritum Ieiunantes enim dum tamen
carnem affligunt passioni christi con-
formantur. 2^m illud Gal v^o. Qui
christi sunt carnem suam crucifixerunt
cum vicijs et concupiscencijs // Pro-
modo c. solent et c. dis. ¶ in
ieiunijs maioris temporis nec vespertinas
horas vel subvespertinas hora comp-
rehendendum est totum tempus ab hora
none inclusiue et vltra/ non oportet
ante horam none comedatur/ non
potest hoc ieiunium frangitur. Vnde lig-
li qui comedunt statim post
horam sextam derogent in aliquo
festi ieiunij non tamen sunt trans-
gressores eius quod est vtilitatis
maxime quia iam invaluit con-
suetudo in multis locis comedendi
maxime statim post horam sextam
non enim tante vtilitatis est in obser-
uatione ieiunij hora predicta sicut
comedere tantum semel Hec Rich.
Sed obicitur quia in veteri testa-
mento ieiunabant vsque ad vesperam
dicitur enim leuitici xxiij sabbatum
est affligetis animas vestras et pos-
tea sequitur a vespera vsque ad ves-
peram celebrabitis sabbata vestra ergo etc. Respondeo
Status veteris testamenti comparatur
nocti Status novi testamenti
diei secundum illud Ro xiij^o
Nox precessit dies autem appropinquavit et
in veteri testamento ieiunabat
vsque ad noctem non tamen in novo
et horam post nonam accipe si enim per modicum
tus

testamento ¶ Vtrum requiratur ad ieiunium
quod homo tantum comedat semel Respondeo
Ieiunium ab ecclesia pro gracia refrena-
da institutum ita tamen quod natura
saluetur/ ad hoc autem vna comestio
sufficere videtur per quam homo et
nature satisfacit et aliquid concupiscentie
detrahit et ideo statutum est
moderacione ecclesie ut comedatur
a ieiunantibus tantum semel in die // Ex
quo de semilibus qui pregustant
cibos ante duos videlicet in nocte
quod non soluunt ieiunium ¶ Vtrum
potus ieiunium soluat Respondeo dicendum
est ieiunium vim nature quod requiritur
ad sumptionem cibalem et hec soluitur
per quemlibet potum etiam aque/ est
autem aliud ieiunium ecclesie quod
dicitur ieiunium ieiunantis et hoc
non soluitur nisi per ea que ecclesia
intendit interdicere instituendo
ieiunium/ non intendit autem interdi-
cere sumpcionem potus quia magis
sumitur ad alteracionem corporis et ad
digestionem sumptorum ciborum
quam ad nutricionem/ licet aliquid
nutriat/ et ideo licet ieiunantibus pluries
bibere siue ante cibum siue post
ut est dictum Thomam Si quis autem
potu vtatur immoderate peccare
potest et ieiunij meritum perdere Sicut
eciam si sumat immoderate cibum
in vna comestione secundum Thomam in summa,
de bono tamen et equo cauendum
est a potu magis in mane quam in
sero quia potus post prandium sump-
tus citi subuenit/ ad digestionem
iuvat/ inquantum per potum facilius
et conuenientius defertur cibus
ad singula membra Sumptus autem

Quia stomachum infrigidat appetitum auffert et ad congelacionem seu ingrossacionem disponit

ieiunio stomacho ut plurimum nocet
Ricardus. Utrum sumptio electua-
riorum ieiunium soluat. Respondeo electuaria
et si aliquociens nutriant non tamen
principaliter assumuntur ad nutrimentum
sed ad digestionem ciborum, unde non sol-
uunt ieiunium sicut nec sumptio
aliarum medicinarum, nisi forte quis
in fraudem electuaria sumeret in magna
quantitate comedendo cibi loco. Thomas
in summa et Ricardus. Utrum esus carnium
ouorum et casei soluat ieiunium. Respondeo
sicut supra dictum est ieiunium institutum
est ab ecclesia ad reprimendas con-
cupiscencias carnis et ideo cibos illos
ecclesia ieiunantibus interdicit, qui in come-
dendo maxime delectant et ad
venerea maxime prouocant. Tales autem
sunt carnes lacticinia et oua
ex animalibus, propterea quod humano corpori
maxime conformantur. Unde dis. c.
Denique par est ut qui hiis diebus
a carne animalium abstinemus ab omnibus
que sementina trahunt originem
carnis ieiunemus, a lacte scilicet caseo
et ouis. Quod tamen dicitur in decreto
capitulo Denique de caseo lacte et ouis
non tenentur obseruare nisi in ieiunio
quadragesime, nisi ubi est consuetudo ab-
stinendi hiis in quibus ieiunio extra. Thomas
Ricardus. Sed obicitur quia magis exci-
tat concupiscenciam vinum potus quam
carnium esus, et aliqui pisces ita de-
lectabiliter comeduntur sicut carnes, ergo
ecclesia non debuit magis interdicere
carnes quam vinum et pisces. Respondeo
magis prohibuit carnes quia vinum
tamen quia difficilius est a vino abstinere
quam a carnibus. Et ideo si vinum
prohibuisset transgressionis periculum
maius fuisset, tamen quia ieiunium

sepe tristicia excitat et vinum cor
hominis letificat secundum psalmum, magis ecclesia
prohibuit carnes quam pisces quia
esus carnium ut in pluribus magis de-
lectat quam esus piscium licet in
quibusdam aliter se habeat et legi
dantur secundum ea que ut in pluribus
accidunt. Quid si natiuitas domini
veniat in vi feria. Respondeo illi qui nec
voto nec abstinencia ~~sunt astricti~~
~~regulari ad carnium~~ abstinenciam
sunt astricti tali die secundum consue-
tudinem generalem carnibus possunt vesci
nec tamen hii reprehendendi sunt
qui ob deuocionem noluerint abstine-
re et ieiunare extra de obseruatione ieiuniorum expli-
cari. Ubi non quod excepto quod dicit nisi
nisi voto, patet secundum glossam quod illi
qui voluerint non comedere carnes
in sexta feria non debent tunc comedere
carnes quia que sunt condicionaliter
vouentur sine condicione soluantur
xxxiii q. ultima c. ultima quia qui
voto emisso non exceperunt generaliter
tenentur ar. extra de sponsalibus cum te
Quos intelligi amici [illegible]
denique quod qui a carnalibus abs-
tinet interdum sumptuosa cibaria [illegible]
marum appetat. Respondeo loquitur de bonis
et equis quia contrarium de consue-
tudine tollerasset nam quod nimium
emungit sanguinem elicit. Quid
de ouis et lacticiniis. Respondeo hec
interdicuntur ieiunantibus in quantum sunt
animalibus orta carnes habentibus. Unde
carnes principaliter interdicuntur quia
ipsa sunt etiam alia ieiunia ieiunium
quadragesime est precipuum, tamen quia
ad imitacionem Christi fiat devoti-
tamen quia ad celebrandum misteria

Otto et Jo. Andree in nouella dicunt quod non
tenentur fuit abstinere a carnibus nisi quod
expresse vouisset etiam si a die [illegible]
sed tamen non tempore sed [illegible] in corpore [illegible]

194

redempcionis inter populus prius
proponit et ideo in quolibet ieiunio
eiusmodi epus intedicit in ieiunio
aut plures intedicunt. universe eciam
ia et lactitinia de cons. dis. iii
opertet. ceterum quorum abstinencia
in alijs ieiunijs diverse consue-
tudines existunt aput diversos quas
quilibet servare debet secundum morem
eorum inter quos conversatur. Unde Ieronimus
de ieiunijs loquens unaquaeque provincia
abundet in suo sensu et precepta
maiorum leges apostolicas arbitretur
ut tho. in summa. Si tamen sit nimit
host. consor. ceterum modum abstine
et iniungeret illum penitens nulla
obstante contraria consuetudine
servare debet ut probatur lxxvi dis.
presbiter. Insuper nota quod secundum host.
quicumque concedit usibus onerosis et
sepius intelligitur concessum quod carnibus et sagimine
possunt uti ar. lxxxii dis. presbiter
sic uti cluniacenses sed cistercienses
quid alij religiosi contrarium
fiat. Cum itaque in voto sit episcopus
dispensare. Quero quod sit arc. de voto
in secunda parte et redempcione
utrum redempcio vel ieiunium
debeat magis placere deo et secundum
si dispenset vel non dispenset. Ar-
guitur et magne sit episcopus dis-
pensare in quadragesima. cum in feriis
ieiunis vitetur maius peccatum secundum
quod dicitur de cons. dis. v quadragesima et
tali tempore eucharistie. Unde qui in quadragesima
carnes comederet secundum quod scripturis media
cet primitudo non esset. Debet
tunc fieri oracio aput deum ne
imputetur ipsi quia bonarum mentium

est ibi culpam agnoscere ubi culpa non
est ut de con. capitulum consilium. Cum autem et
si velit dis. v. ad eius sed hostiensis
item 2m Innocentius c. ti ieiunia
in dicta abstinentia non possunt redimi
penitentes aliquo nisi causa vel ne-
cessitas in ieiunante subsit. Ieiunia
autem voluntaria redimi possunt
auctoritate superioris. eciam sine causa que
subsit in ieiunante dummodo alias
sit utile lxxxii dis. c. si. Et idem
est in ieiunijs que prima pars ar. de
decis. c. pro dis. lxxxii presbiter in fine
Convenit etiam host. predictus in glo

Sequitur. vide de restitucione titulus xxix

Postea considerandum de resti-
tucione et primo in communi
quantum ad dampna illata in diversis
generibus rerum. Secundo quantum ad acquisita
in ludo alearum. Circa primum primo
queritur quid sit restitucio et utrum
sit necessaria. Secundo que debent restitui
3o quantum debet restitui 4o quando
debet restitucio fieri. Circa primum
queruntur plura. Utrum restitucio
sit actus iusticie commutative. Respondeo
quod sit. Restituere enim est iterato aliquem
statuere in possessionem vel dominium
rei sue et ita attenditur ibi equa-
litas iusticie secundum recompensacionem
rei ad rem que pertinet ad iusticiam
commutativam. Utrum restitucio sit necessaria
ad salutem. Respondeo vel dicendum restitucio
est actus iusticie commutative. ad ob-
servandum autem iusticiam omnes tenentur.
quilibet ergo tenetur ad restitucionem
rei ablate iniuste. Unde Augustinus
in epistola ad macedonium et habetur
xiiii dis. vi ca. si res non remittitur peccatum

c. si
bilio

dicti primo

nisi restituat ablatum si restitui
sit. h Augustinus. Et si non potest
restitui debet restitutio fieri in
equalenti si sit possibile quod uelit
pen aliquid in noue [?] acte [?] Si
non equalens reddi non possit tunc
qui dampnum intulit restituere quod
potest ad arbitrium bonorum virorum

Articulus 2

Sequitur inde de 2o. Et circa hoc
quereretur plura scilicet utrum dampnificans
alium in bonis corporis teneatur ad
restitutionem. Alexander 2us [?] scilicet [?] iiii.
dis. xv dampnificans in corpore aliquem
aut infert ultimum dampnum scilicet
mortem aut aliquod dampnum
citra ultimum et hoc dupliciter uel ire-
mediabile ut in uulneratione uel a
lesione crudeli et curabili et si
mutilatione dupliciter uel quia est
enormis que ex toto impedit ali-
quem actum humanum qui competit
homini secundum istam partem amputatam
ut in amputatione manus dextre
tamen aufertur omnis actus humanus
natus operare secundum illam manum uel
non enormis id est non impediens actum
humanum ut est amputatio digiti
uel alicuius partis eius. De istis omnibus
dampnis uidendum est primo quid pos-
sit iuste statui 2o quid statutum
est. De primo dico quod si statuitur
lex talionis in omnibus istis dap-
nis iusta est quia non est facile
ut pro tali dampno illato fiat re-
compensatio equalis equipolent
De 2o quid statutum est dico quod
primo dampno et maximo scilicet morte ab-
lone regulariter in multis ciuitatibus
statuta est lex talionis ut homicida
moriatur et racionabiliter quia hoc non plus

x iremediabile ut in mutilatione [illegible]

pro alia bona fortune quia non

competit legi mosayce et romane
sed etiam approbatum est et confirmatum
in lege euangelica Apo. c. xiii omnis
qui gladio percusserit et perierit ubi lex
talionis de uita reddenda pro uita
statuta est et debet homo pati-
enter solue illam quod si non alicubi non
statuta illius debet eam sibi imponere
quia nullus debet esse homicida
sui nisi speciali mandato dei sed ex-
pedit ei ut exponat uitam suam
in causa iusta tenetur omnibus ceteris
de restitutione facienda illi cuius
uitam abstulit. Quod si nec tunc
restitutionem facere uelit non potest
omnino esse immunis a restitutione
sicut quidam statim absoluunt homi-
cidas non audientes eis restitutionem
nisi in iubente [illegible] facillime
possit homicida [illegible] quia [illegible]
cita dictum tamen quia si aliquis
occidisset bone uel tamen proximi
non absoluetur nisi restitutione. Tenetur
ergo ad restitutionem spiritualem facien-
dam equipolentem morti quam abstu-
lit ut possit esse equivalencia in tali-
bus. Nec hoc solum sed si interfectus sus-
tentabat aliquos puta patrem et
matrem uel proximos tenetur in-
terfector omnibus illis ad tantam res-
titutionem quantum eis abstulit per
fectionem illius persone. Et quia uix
posset aliquis digne recompen-
sationes illud quod abstulit ho-
micida expediret pro mortuis anime
talis persolueret passiones uolun-
tarias uel patienter susceptas si
occiderit pro homicidio et idem

occidendum

aliquem

stine pniti z ciuitata ubi statuit
lex talionis in causa homicidii pz
ū quarum deus detestatur homici
ū in dauid qui volens edificare
templum deo prohibitus est a deo
qua fuit effusor multi sanguinis
humani licet iuste occidisset ergo
iniustus occisor non acceptatur ad
cultum diuinum in iustis occisor ubi
phibit aut quod dicitur z de iniusto
occidente // De alia dampnificacione
in mutilacione enormi et non enor
mi quia in eccclia non est statuta
restitucio nisi pecuniaria et ista debz
respondere non solum dampno qd
incurrit per mutilacionem pro toto
tempore futuro quo vsus erat me
bro abscisso sed et expensis apo
tecarius in curacione et hec dicit tam bre
uita quam de iniuriis et dampno da
ri vult placacionem ipsius lesi que
requiretur etiam si non esset talis
mutilacio et consolacionem ipsius sic
afflicti quia propria desolacio est
sibi de tali mutilacione plus est
ponderanda est mutilacio pauperis
quam diuitis quia magis indige
bit parte abscissa ad victum acquiren
dum et ideo plus sumptus
ius parte illa adiunta pro tanda
et ex alia parte sit aliqua con
sideracio ponderans sublime dignitas
persone sed hec parum respectu
persone condicionis h enim secundum
ei non pensius mortuus vel mu
tilatus non fuit multo tamen lacrit
orias eius amissas et expensas

in medicos et medicinas restituet qui
percussit et dicitur ut supra Vtrum
dampnificans alium in bonis anime tenetur
ad restitucionem Dico quod sic multo magis
dampnificans quam in bonis corporis
vel in bonis exterioribus quia bona
anime sunt multo meliora illis Unde
in q. v. sunt plurimum militum dapna
morum distant a dampnis rerum
temporalium Nullus autem dampnificare
alium potest in bonis anime nisi dispositiue
scilicet eum inclinando verbo vel exemplo
ad peccandum Et ideo talis tenetur
ad restitucionem scilicet eum disponendo
pro ut potest ad bonum bono verbo et exemplo
pro eo orando vel oraciones pro eo im
petrando Vtrum dampnificans
alium in fama iniuste tenetur ad resti
tucionem Dico 2m Scotum triplicat
potest aliquis aliquem diffamare
Vnomodo falsum crimen imponendo
2do tamen verum occultum non seruato
ordine iuris scilicet in publico propone
do Tercio verum crimen sed occultum
sibi in publico impositum negan
do Crimina negans michi videtur impo
nentem de calumpnia in primo casu
dicit quod debet restituere famam
simpliciter retractando verum sum vel qd
sibi imposuit quia aliás non seruat
iusticiam in reddendo proximo
quod suum est Et si obicitur quod
magis teneatur zelare pro fama
sua quam pro aliena Iste autem
posset illi reddere famam retrac
tando verum suum nisi se ipsum diffa
maret Dico quod quilibet debet magis

diligere fama eius tamen potest iuste com-
petere quam illius tamen non potest nisi
iniuste. Ita est hic quia accusato
de falso crimine iuste competit fama sed
accusanti post talem accusacionem
non competit iuste sed iniuste / non
solum quia mentitus est in accusan-
do / sed quia publice mentitus est in quo
sufficienter et radicaliter diffamavit
se. Et ideo postea dicere audiens
innocentia alterius tamen tenetur nihil
et indicere audiens innocentia sua
non proprie diffamat se tunc / sed am-
movet falsam laudem qua ipse per
accusacionem mendacem est indignus
exemplum aliquis fornicatur testibus
videntibus / illi postea accusantes
eum non diffamant eum sed ipse-
met diffamavit se in facto isto pub-
lico / Item breviter committendo quodcumque
crimine publice incurrit lesionem
dignitatis et sic amittit famam quantum
in se est nec publico illa pena no-
tificatur illa lesio aufert sibi fa-
mam sed solum facit devenire ma-
gis in publicum quod tamen contraria
actus commissi publicacio prius pupplic publicum
Et si queras aliquis non imponit
publice tale crimen alii sed innuat
vel in discrete loquitur vel alicubi
coram multis narrat tamen non tanquam
sibi certum sed sic se audivisse / utrum
tenetur restituere Respondeo rara fides ideo
est quia multi multa loquuntur Et id-
circo dicens solum se audivisse nisi quod
non dicendi audeat aliqua maiore
certitudine quam cum relacione / non aufert
quamcumque actus in opinione aliorum
famam ista quia si illi sciunt accipiunt

illum de quo est sermo esse criminosum
leves sunt quia qui cito credit levis
est corde / Unde quia a scandalo pu-
sillorum oportet cavere maxime illud apostoli
prima ad Corinthios Si proximum scandalizat
non manducabo carnes in eternum / et
multi sunt tales pusilli leves ad cre-
dendum mala / Ideo periculosum est talia
audita cum relacione eis referre. Et si
hoc fiat malo animo scilicet ledendi
illum de quo est sermo non est fa-
cile excusare quin sit contra caritatem
et ideo peccatum mortale. Si autem fiat
coram talibus ex communi consuetudine
dicendum est dicere quod excusat a re-
peccati venialis quia lingua in lu-
brico posita est et qui non offendit
in verbo hic perfectus est vir. Iac.
tercio. Dico quod non tenetur retractare
verbum suum quod proposuit in publico
quia hoc faciendo mentiretur cum
sciat illud quod proposuit esse verum
et non tenetur mentiri propter quodcumque
bonum reddendum alii / sed tenetur
aliomodo licite reddere sibi famam
puta persuadendo verba non credatis
eum esse talem / male sibi dixi et
fatue / quia non servato ordine in-
proposui eum in publico quod non est ve-
publicum / et illa persuasio sufficit
non reputetur eum talem bonum
/ quia quilibet presumendus est bonus
donec probetur contrarium maxime illud
quod de structo in ordine faciendo
t. vincto humana fragilitas quem
indignum esse non novit debet excusa-
re debeat sed iste non erit est pl-
tus malus coram illis igitur hic et
persuadendo eis scilicet quod ipsi non reputent

cum indignum nec malum refectis mobis dicat. Similiter quod non tenetur retractare negationem suam quia negavit in publico verum crimen sibi impositum quia non tenetur aliquis statim in iudicio confiteri se reum nondum convictus tamen tenetur per quedam verba sobria sicut dictum est in 2o articulo restituere famam illi accusanti quem indiscrete notavit de calumpnia quia non habeat eum pro calumpniatore quia forte habuit bonam intentionem in proponendo vel forte credebat posse probare intentum suum et deceptus fuit. Sed ille qui negat crimen tale verum licet probatum in loco publico sibi impositum utrum peccat mortaliter. Videtur quod sic quia mentitur mendacio pernicioso proponere accusantis quia prohibet notari calumpniatorem. Pro quo hoc non est verum quia ipse met est sibi perniciosus qui crimen ponit quod non debet proponere. Et ipse met est sibi causa si aliqua infamia sequatur non autem ille negans quia defendit innocentiam suam in publico ubi non est nocens nec habendus pro nocente donec fuit convictus. Sed remanet difficultas an peccet mentiendo per se. Primum videtur quod quilibet accusatus ab uno in publico tenetur statim de necessitate salutis confiteri illud in publico et in iudicio sacramentalis sed et habendo oculum non tantum ad penam sed ad honestum et inhonestum non apparet quod ille honeste et secundum rectam rationem debeat confiteri coram tali iudice quia ipse est plus quam quicumque alius suus accusans. Unde auferat sibi ipsi famam quia confiteri coram eo se in iudicio creditur. Quid ergo tanta est pro iusticia. Hec nego si proposita ut ponitur et hoc quidem sine mendacio potest fieri in proposito quia proponitur in publico et ut publice probanda sit ante ea negare potest si sciat non posse probari in publico. Secundo si iudex urgeat eum ut confiteatur propositum vel publice negetur. Unde possum quod ipse respondit sufficienter ad accusationem et secundum modum iuris petit vel ab illa responsione vel declinare faciat iudex circa accusationem quod iuris est. Sed si non intendens tantum negare illud ut propositum est seu ut publicum sed sicut sacerdos facit de confesso dicens nichil mali scio istum fecisse quia loquitur ut in publico audiunt autem in alio foro utrum tenetur iste negans de illa negatione penitere. Pro bonarum mentium est ibi culpam agnoscere ubi non est dist. v. ad eius et in titulatur Gregorius. Et ideo in tali casu tutum est post tale negationem penitere et hoc indistincte tamquam de tali quale est puta sub tali distinctione si mortale est tamquam de mortali si veniale est tamquam de veniali omnia Scoto. Sequitur etiam unde supra libro ii de detractione et infamia utrum aliquis debeat recompensare dampnum quod intulit alteri impediendo eum ne consequeretur aliquod bonum quod erat in via acquirendi

Uo non tenetur equale dampno (ei)
recompensare quia minus est aliquid
habere in potentia quam in actu. Cum
autem est in via adipiscendi ali-
quid habet illud tantum in virtute vel
potentia et ideo si reddetur ei ut habe-
bat in actu restitueretur ei illud quod
est ablatum multiplicatum quod non
est de necessitate restitutionis ut dictum
est tenetur illud tamen recompensacionem
aliquam facere secundum condicionem personarum
et negociorum. Unde secundum hoc ille qui
effodit in agro semina non tenetur
satisfacere pro tota messe futura quia
non dum habetur nisi virtute et pote-
cia secundum Thomam. Quid de eo qui im-
pedivit aliquem adsequendo ali-
quod beneficium ecclesiasticum. Uo quod secundum
Rich. et Scot. hoc potest facere aliquibus
tribus modis. Primo intendens dei honorem
vel ecclesie utilitatem et si propter hoc pro-
curet quod detur persone alii digniori
et tunc in nullo tenetur aliqua
restitucionem vel recompensacionem
~~Aliomodo intendens propriam utili-~~
~~tatem et sic etiam non tenetur~~
~~ad et si propter hoc procuret quod~~
~~detur persone alii digniori et tunc~~
~~in nullo tenetur aliquam restitucionem~~
~~vel recompensacionem~~ // Alio modo intendens
propriam utilitatem et sic etiam non
tenetur ad aliquam restitucionem si
procuret per se licito modo // Tercio
intendens alterius dampnificacionem
propter odium vel vindictam vel aliquid
huiusmodi et tunc si impediat ne dignus
detur antequam sit firmatum quod
ei detur licet ei non teneatur re-
stituere valorem beneficii eo quod

non est equalis valoris habere bonum
in actu et esse prope habere maxime
quando potest impediri tenetur tamen
ad interesse dampnificato ad arbitrium
virorum bonorum. Si autem iam firmatum sit
quod ei detur idem est ac si iam habitum
ei auferret et ideo tenetur restituere
equale tamen secundum suam facultatem.
Exemplum si perdam venas in fun-
do meo per quas aqua derivatur
ad puteum alterius intencione no-
cendi sibi teneor dampnum restitu-
ere. Si autem hoc faciam sine fraude con-
sulens utilitati proprie scilicet quod est utile
michi minus facere aut non potest convenienter
fundari sine venarum illarum percis-
sione non teneor aliquid restituere quia
non dampnifico alium in iure quod
ius habeo faciendi meum bonum in
fundo meo ff. de novi operis nunc-
tiatione l. 2a. § de ff. de regulis
iuris Nemo dampnum facit nisi
qui illud quod facit quod facere ius non
habet. Quid si causa mei edificii
defendendi edificium vicini sit
incendio diruerim numquid teneor
reedificare. Uo non ut dicit Ulpianus
et reprobat Labeonem qui dicit quod
in ff. de incendio et ruina l.
in § quod ait pretor vel dicit la-
beonis sententiam verum ubi iniuste non
fuit metus puta quia adhuc
non pervenerat ignis usque ad domum
vicini quam destruxi tunc enim te-
neor in simplum actum vel actio fa-
si peccat vel iniuste dubitabam
aut prevenerit quia forte tunc
tempus ventosum erat. Sed locum
quod Ulpianus dixit neque enim dam-
pnare videbor eque periturum edificium

ut ff. quod aut clam / si aliquis aliquid est et alia exceptio si quis ex
illo provenit si iuste tamen putabam
ignem proventurum adhuc cessat
ideo sic intelli ff. ad l. aquil. / quippe
primo § i de / sic etiam patet ei qui
contra mertum piratas preadans alienas
portat in mare ut ff. de precariis
vobis qui predans li. i. Sed si
actum te cum cedatur domus vicini
incendenti tamen in summa equitate
consilio iudicii ut hic officio suo
fieri faciat ar. ff. ad l. aquil. de
lata l. i. § equissimus hostien //
Adhuc non adhuc non teneatur
qui dampnum dedit vel iniuria
irrogavit nisi culpam interve
niat alias non tenetur unde infantes
et furiosi non tenentur si dampnum
dederint / impuber tamen qui doli
capax tenetur excusatur non est de culpa
qui ad sui defensionem et iniuri
in continenti et cedo dampnum dedit
excusatur etiam a culpa qui aliquid
impulsu vel violencia venti dampnum
num dedit non tantum aut qui
dampnum dedit vel iniuriam irro
gavit sed etiam qui operam
tulit tenetur Item sive culpa
sive imperitia sive negligentia dampnum
quis dedit vel iniuriam irro
gavit tenetur Item si quis ex aliquo
ex negligentia ignem fecit et ad hoc
dampnum datum sit tenetur Item
non excusatur quis per ignoranciam
si scire potuit ex facto suo con
tingere iacturam vel iniuriam / puta
ta [illegible] vellem permittere pericie

tem me peritissimum alium imputatur michi
quia diligentiam debitam non adhibui
secundum omnia ex de iniuriis / si culpa
in textu et glo. Item si quis
inventum altius occiderit fo
veam inquam cecidit faciendo
quod mortuum est / erit suum sed festia
tionem dabit ex de iniuriis c. ius
ozima qui dat occasionem dampni
tenetur ff. ad l. cor nichil interest
hic ante § 2^m Ber in glo. Item
si fecit in loco manifesto § si in
privato ubi talia fieri solent non
tenetur ff. ad l. aquil. qui foveas
Item si bos meus cornupeta est cum bovem tuum
quia non custodivi eum occiderit
reddam bovem pro bove § mortuus
erit meus c. ti. si bos et si in
agrum vel vineam tuam ego
vel animalia mea dampnum dede
rimus estimationem dabo et si lesit
hic ante intelli. 2^m hosti. Si
animal meum contra naturam sui generis
dampnum dedit puta bos cornu
peta est qui consuevit domesticus esse
tunc reddam estimationem vel ad
noxam tradam ex c. si § ced
si animalia / in animalibus tamen feris
hic non habet locum quia talia animalia
dando libertatem / sed nichilominus
tenetur si diligentiam debitam
non adhibuisti vel nichil de con
tingentibus obmisisti secundum ibidem //
Quid de eo qui dampnificat
aliquam religionem retrahendo
abinde sibi eius aliquem eius utile
li. 2^m Scotum quod eius si tra
xit aliquem de religione ad obli
gationem ad li. obligatione professor

tenetur agere ad restitucionem sz ut
ille redeat ad religionem Sed si
aliquem dispositum ad intrandum
retraxit ne intraret quia non est
inde certe et pro esse/ non tenetur
ad tantam restitucionem religionis ad
quantam si fuisset in religione/ sz
ad aliqualem puta ad inductionem
alterius equivalentis ad ingressum
illius religionis Et hoc intelligendum
est si ipsum retraxit in tencione
dampnificandi religionem Si autem intenti
one consulendi utilitati ipsius sine
fraude non tenetur religioni/ sed
in primo casu et secundo tenetur pro
quanto retraxit in orationibus
et aliis bonis spiritualibus ad equi-
valencia illis bonis a quibus
illum retrahendo dampnificavit. a quo
De eo qui vituperavit iniuste
Non sicut dignitatem persone eius
in bonum oppinione maculavit per
illacionem contumelie Require ca
pe prohibitiones reverencie (?) thomas. F
Utrum homo teneatur ea restituere
que invenit a fortuna Thomas Res
quedam sunt communes omni iure naturali
ut volucres non domestice/ pisces
maris/ lapilli et gemme/ que inve-
niuntur in littore maris/ et similia
iusti. de divisione rerum § et quidem/
et fere bestie/ et talia invenientes
restituere non tenentur/ Unde cod. §
dicitur quod illius est naturali racione occu-
pantis esse conceditur/ Quedam sunt
communitatis et quedam sunt proprie
singulorum et hiis duobus modis
res dictas si quis invenerit res
restituere tenetur/ res communitatis communitati/
et res proprias alicuius ei cuius sunt

si sciri possunt cuius sunt/ et si cuius
sunt sciri sive in bonum (?) non poss-
vel posset restituat eam dare pub-
lica cura incumbit ut dicit Richardus
vel ut dicit Raymundus si ipse indigeat
cum consilio et auctoritate sui primarii (?)
vel si superior disposicionem talium re-
tinuerit sibi retineat et pro eo cui
sunt orent aut pauperibus erogent
et sic intelligitur illud Augustini xiiij
q v Si quid invenisti et non re-
stituisti rapuisti et xiiij q v
inhuic (?) Secundum non decet res inventa
tradi debet alicui persone publice
custodienda et in locis publicis
portari ut sciens eius ea invenire
possit et si post talem proclamacio-
nem non appareat pauperibus distri-
bui debet F Quid de eo qui accipit
occulte aliquid de bonis alienis
sui debitoris ei solvere nolentis R
det Richardus quod talis peccat per
indebitum modum accipiendi tamen re-
stituere non tenetur ut habetur xiiij q v
non sane F Quid de meretrice nunquid
restituere debet quod datum est sibi
propter fornicacionem Videtur thomas quod
non Si tamen superflue aliquid ex-
torsisset per fraudem et dolum ei ac-
quisivit restituere tenetur Iurisperitis (?)
pro detinentibus columbaria et
guarennas Thomas De detinentibus columba-
ria dicunt aliqui quod non possunt
teneri sine preiudicio et dampno
alterius mortaliter peccant qui tenent
Quidam tamen credunt quod columbe
plus proficiunt terris quas frequen-
tant stercorando et mala semina co-
medendo quam aliis noceant
tamen non videtur tutum super hoc

consumare aliquid/ De tenentibus guarandas credunt aliqui ubi do- minum agros vineas solebant agros tanta libertate possidere quod non op- ortebat eos custodias suis agris vineis satis adhibere. Item attenda- mus alia guarandas peccant mor- taliter qui huiusmodi guarandas de no- vo constituunt in preiudicium et dap- num aliorum et tenentur qui faciunt ad dampnum adiacentes. Item credunt deuentibus guarandis non sunt apte quod quando constat nec nova al. nisi probabiliter presumatur per aliquam terras vicinas huiusmodi guarandis adiuvans huiusmodi guara- ndas acceperunt quod colendas sic- es condiciones guarandarum et quod habentes predia vicina tenentur custodire sata suis expensis et animalibus huiusmodi guarandarum et quod non liceat capere aut interficere huiusmodi animalia quando inventa in predijs suis et dampnum ibi facientia.

Si queratur an probabiliter presumi possit credo quod ex multo comodo quod ex quo preuenerunt commemoracionibus illis habitantes in eis alias causas vel quia morem pensionum soluunt de predijs vicinis guarandis quia dominatu timoris et forte quia innatantur et relevantur in viis ab initio con- venit guarandi in alio sine intencione seruandi predia sua sine capere vel lepores huiusmodi animalium. De re- ctoribus qui seruant agros et vineas aliorum quorum tamen credunt aucas et oues et ag- nos pauperum credo quod tenentur re- stituere estimacionem dampni vel peccat mortaliter si non restituunt nisi ita mo- dicum dampnum esset quod probabiliter non curarent illi quibus fieret.

Item credit quod principes qui oc- cidunt et vel mutilant homines propter lepores suos et huiusmodi mortaliter peccant ~~amore huiusmodi animalium~~ vel li- bidine vindicte aut amore huiusmodi animalium aut libidine venandi huius- modi animalia que vilius sit homine aut si propter unicum actum sit faciant tamen non dicant ita sine precedente nisi contra consuetos. et talia credo esse quod si sit consuetudo loci illius pro uno actu infligatur tanta pena consuetudo est iniqua et non observanda et observantes eam mortaliter peccant ut dicitur in summa tamen ... de rap- to qui condunt leges iniquas.

Sequitur de rebus sine quibus debent restitui et circa hoc queruntur plura. Articulus 39. sed utrum sufficiat restituere simplum eius quod est iniuste ablatum. Item de eo qui recipit iniuste rem alienam dico sunt ibi quorum unum est inequa- litas ... quecumque est sine iniuria ut patet in mutuis etc. est iniusticie culpa que sit etiam ~~etiam~~ esse cum equalitate. vel ut cum aliquis intendit violenciam sed non prevalet quantum ad primum adhibetur remedium per penam cum in- flictis pertinet ad iudicem et ideo antequam sit condempnatus per iudicem non tenetur plus restituere quam accepit sed post condempnacionem tenetur soluere penam/ Et ... quod dicit

hostien ti · de penis aliqua res in
venta dico q̄ restituat / Si dubi
tat̄ quis cui sit restitutionis r in ve
nit p̄ circumstancias rei q̄ autem
dixit dno zacheus luce xix°
Si quem defraudavi reddo qua
druplū dixit illud quasi super
erogare volens vel et promisit
etiam dimidium bonorum meorum do pa
uperibus Et concordat hostien sup
ti de pedagiis dicens q̄ si quis
faciat aliquid prohibitū sub pena
corporali vel pecuniaria nō est in
tencio ei in foro penali q̄ solvat
huiusmodi penā nisi fuit quod condep
natus erit ad illam sed sufficit
q̄ solvat interesse ad arbitrium
boni viri dampnū vel iniuriā
passo Ite et Innocen in glo · co
de cinmitate quia plerique quos
condempnatus ad aliquid iniuste
nō illud dare sponte licet pen
debat sine Vtrum ille qui dapnum
intulit nō habens vnde restituat
seipsum teneatur facere servum ut resti
tuere possit Videtur Rich quod
dampnificans alium iniuste in sua
libertate scilicet iniuste incarcerando
eum in servitute redigi tenetur
se facere servum preceptor si nō potest eum
aliter restituere libertati / nisi forte
esset talis condicionis persone que
intulit dampnum q̄ hoc nobilitati
redundaret in quibus boni iudicant
in quo casu nō tenetur se facere
servum / quia ut dicitur ff. de reg iur
libertas inestimabilis res est / illa
aut lex Exo xxi Si nō habuit
fur quod pro furto reddat venun
dabitur licet tunc obligaret

iudeos nō obligat tamen nos q̄
nō fuit morale preceptum Simili
dicit ipse de legibus illis in quibus
percipiebatur q̄ restitucio excederet
dampnum Sequitur vide de quarto
q̄ est quando debet restitucio fieri
et hoc quiritur vtrum sit statim resti
tuendum Respondeo sicut recipere rem alie
nam est peccatum contra iusticiam ita et
detinere eam quia probatur q̄ aliquis
invito dno detinet rem alienam
eum impedit in usu rei sue et sic
facit ei iniuriā / manifestum est aut
q̄ nec per modicum temporis licet in pecca
morari sed quilibet tenetur statim peccatum
deserere dicit 2 illud Ecci xxi quasi
a facie colubri fuge peccatum et io
tenetur quilibet restituere statim q̄ prius
possit statim ipsa in posterum absoluere
eum abnuenti restitucione facien
da / sicut etiam totaliter absolvitur
a restitucione si sit omnino impotens
debet tamen per se vel palam petere
remissionem vel dilacionem ab eo cui
debet Ad hoc nō 2 Scot quod
nō licet aliquo tempore detinere alie
domino invito · i · nolente r secundum
racionem recta nolle debente et p
quibus requiritur facta restitucio stat
fieri debet sicut statim cessari
debet a bactu peccati mortalis / non
tantum exterior sed etiam interiori
sed in casibus licet ocius quo
ociorem restitucionem differre pot
ta tamen intentus restituendi vo
qui occurrerent circumstancie opti
cuiusquid casus subsidiar regula
continentur / scilicet licet detinere rem d
quando ille debet velle racionabiliter
eam detineri / ut qui restitucio

...lius rei esset in preiudicium equitatis/
...l ipsius recipientis vel in infamiam
...t etiam in magnum dampnum restitu-
...ntis/ debet enim homo omnia velle vitare
...agis pro dilatione restitucionis ...
...currende quam vitare penam in [illegible]
...erum vel ultimum/ vnde ille tunc qui
...z rem alterius tenet eam domino
...olente/ et per non actu ellicito tamen
...actu debito quia dominus illius rei
...debet velle quod habens rem sua tene-
...at donec eam optime reddere possit
...pari per dicatur quod tenet alicuius
domino invito quia non vult quod
teneat rem suam etc/ per tempus
...petitionique modicum/ Secundum quod
non male et inordinate nolle-
...e statim debere sibi restitui
...tum non est tenere iniuste alicuius
...rima est depositum detinuis
...redditione strictissima lex habetur
...n tamen licite potest teneri domino
...invito inordinata voluntate reddi posse te
¶ Multa alia de restitucione notata
sunt in primo libro huius operis
...que diligens lector inuenire po-
...terit in pluribus eiusdem libri ¶ Nunc
est considerandum in speciali de re-
stitucione acquisitorum in ludo ale-
...rum et taxillorum et ut plenius
...illa materia tractetur/ queritur primo
...utrum talis ludus sit licitus ¶ 2o
...que sit pena eius ¶ Tercio utrum
...in iudicio repeti possit illud quod
...quis in tali ludo perdidit ¶ 4o
...utrum illa que quis est lucratus
in tali ludo restituere teneatur
p9 in foro consciencie queritur ¶ Circa
...primum sciendum quod ludus alee co-

De ... in speciali de restitucione acquisitorum in ludo alearum et taxillorum. Titulus xxx9

muniter dicitur omnis ludus inter fortu-
nabilis ut dicit Rodo omnis autem
talis ludus est prohibitus ne fiat
in pena utilibus omnibus et maxime
clericis nisi in casu ut patebit infra
ff de aleatoribus per totum et in autentica
de sanctis episcopis § interdicimus dis-
xxxv. Episcopus ... de vi/ et ho de-
clerici in tex et in glo/ vnde cum
talis ludus sit utroque iure scilicet
ciuili et canonico prohibitus constat
quod peccant nisi in casu qui ludunt
tali ludo vel etiam participant/
vnde Hostiensis super dictum c. Episcopus
dicit quod ludentes mortaliter peccant
2m non quosdam ut dicit Rodo tunc
dumtaxat peccant mortaliter et qui dicunt
hoc in consuetudinem vel in consuetudinem
peccant etiam admodum venaliter in-
spectatores ludi ut dicit Rodo
¶ Grauitas autem huius peccati patet
¶ primo quia ibi est cupiditas aliena p9
lucrandi que est radix omnium
malorum i ti vi et non quecumque
cupiditas sed pessima vult enim
spoliare proximum rebus suis/
¶ Secundo quia ibi est proditio vult enim 2
eum spoliare cum quo comedit
et bibit ¶ Tercio quia ibi est magna 3
crudelitas vult enim eum spoliare
si potest etiam camisia et bracis/ quod
non faciunt aliquando latrones
peregrinos in nemoribus spolia-
tes ¶ Quarto quia ibi est contemptus 4
ecclesie hoc prohibentis/ patet etiam
ex multis aliis malis que pro-
ueniunt ex talibus ludis que ob-
mitto causa breuitatis ¶ Potest tamen

ludus in pecunia sit licite in casu
puta concurrentibus vii circumstanciis
p[9] Oportet enim primo quod ibi sit ydonea
2 persona quia hoc non licet clericis
etiam inspicere ut dixi 2o congrua
3 causa ut pro animi gaudio faciendo ff de alle. l. ult. debitus
finis ut scilicet non propter cupiditatem
sed propter potius recreationem et so-
cialitatem Quarto concessa men-
sura quia non licet ludere ultra solidum
unum etiam si sit dives nullum
C. de reli. alee aleas ludus con-
stitucione certa Quinto competens
tempus scilicet ut non fiat tempore luctus
vel penitencie vel orationis iniungitur enim
ludus inter impedimenta vere penitencie
6 Sexto licitus modus scilicet ut sine
dolo ludat ita quod contra ludi legem
non faciat nec ludentem provocet
a Septimo aptus locus ut in ecclesia
ludi non debet extra de vi. et ho.
Cum decorem et nota quod ex his persona
tu[ta] sunt alienati Tempus men-
sura sunt modus atque locus Ho-
stiensis non dicit quod eque ludus
est illicitus et reprobatus bono
animo fieri non potest ff de furtis
in furti actione in fine cum de regulis
iuris Et nota quod si quis ergo
dicat quod hoc facit intencione
bona vel recreationis causa aut
ludat sine pecunia si ludat ad
aleas vel taxillos aut accipiat
unum de ludis reprobatis alias ad
unum in iudicio fieri non credatur
ei quod non ludat ex cupiditate
quia sic fit ut in pluribus ar. ff. de
de legibus nam ad ea ex deci. c.
primo Circa sedem sciendum quod pena

Arti 9. 27

huius peccati ponitur dis. xxxv. c. Epi-
scopus aut presbiter aut dyaconus
alee vel ebrietati deserviens aut
desinat aut certe dampnetur Sim-
dyaconus aut lector et ceteri
similia faciens aut desinat aut
communione privetur Cum lex et lay-
cus quod gl. hoc dicit desinens
vel quod si in consuetudine non dicit
penam predictam non sustinebit
licet etiam mortaliter ludendo peccet
ut gl. hoc. non quod dicit desinat tol-
litur quod si duxit in consuetudinem
moneri debet et si amonitus desti-
tit predictam penam evitabit De
tamen in utroque casu penam agere
debet Hostiensis hoc aut quod dicit privetur
communione colligitur quod ceteri personis
morale et quia cum tales pene
sunt imponende pleni evitetur xj
q. iij. nemo et c. nullus gl. Sa-
het et ex. de re. pla. indilectis
quod publicus aleator a communione
repellitur Et videtur quod primo sit
monendus antequam privatur xxv
dis. c. i. Et hoc non contra viij in Bene
ficio optento alias contra in optinendo
quia multa impediunt talis ludi
tes quia que lucrantur restitu-
tenentur tamen hoc postea quia
puniuntur et ludi spectatores scilicet
qui rebus amissis sunt arti
in aut de sanctis episcopis in medi
cinis Et et cooperatores quia
hospes tenens lusores actione
iniuriarum punietur vide ff. de
alee l. i. dicitur quod si quis eum
apud quem sit in alea lusum verberavit
et dampnificavit sine e[...]

dolo
qui ludebat subtractum fuit
iudicium non datur et intelligitur secun
dum racionem hoc c. decs qui conducunt
uxores alee causa sui emolumenti
tenetur secus si non tradunt capiunt ali
quem ludentem / Item emens rem
ludentis emptione non tenebitur uen
ff. quarum rerum accio non datur
lo yo et po / Quod dicitur si quis in
alea rem suam vendat non tenetur
de euictione Certa tamen sciendum
quod prout dicunt Ray et host ord
illud doctores communiter omnes
tenent quod aliquis in ludo alearum
uel taxillorum perdit in iudicio re
petere possit et hoc probant per ff
de alea l. ulti in fi / et per l. contra
alearum ludus qui dat repeticionem
lusoribus in tali ludo usque ad l
annos Et hoc intelligi debet de
amissis in tali ludo racione quod est prohibi
tus / et in hac summa videtur etiam
hoc fuisse Certa tamen sciendum
quod illa que quis est lucratus in
tali ludo restituere ~~debet~~ te
~~tamen~~ in anime iudicio / racione quem
precium loquendo de tali ludo
eo modo quo est prohibitus quia
non tantum prohibetur talis ludus
sed etiam acquisicio lucri propter
ludum ar. de cle. xxxv capitulo
in glo. et diges de alea l. iii et
de uen. et ho. cle. clerici officia
in glo. hoc Rych / Cum enim talis
ludus sit reprobatus ut pote
qui est contra deum et animam
una unde et sponsio facta in ludo
non tenet secundum leges / nullus per

ipsum potest tytulum ut bona fidei hic
et per quos nec aliquid acquirere In
iustus enim tytulus pro tytulo
est habendus ff. de pec. hic l. ut
ulla / et male fidei possessor di
citur qui contra legum interdicta iniuste
detinet que admodum habet Ray
Aliquibus tamen videtur quod quia
talis restitucio non precipitur iure
canonico sed tantum ciuili non tenentur
ad eam de necessitate nisi illi qui legibus
imperialibus subsunt deinde nisi
talis restitucio sit alibi per con
suetudinem approbata et hanc summe
videtur esse tho. in summa sua Aliis
autem videtur et probabilius quod
talis restitucio iure canonico preci
pitur implicite scilicet in quantum ius ca
nonicum approbant leges que ut
iure diuino sunt contrarie neque per
canones uel aliquam consuetudinem
racionabilem contrariam abrogate dis
x. de capitulis et c. quibus autem et
duobus c. sequentibus Ray tamen et
et host et cum eis Bon potest distin
guit / quod lusor aut lusit volunta
rius et cupiditate et tunc si
amisit non potest repetere sed lucratus
tenetur restituere saltem in iudicio
anime / aut inuitus et tractus precium
uel minima alterius importunitate inductus
et tunc si amisit potest repetere
~~si est lucratus non tenetur~~ Summa re
stitucio non competit illi qui perdi
dit in vindictam peccati ~~sed~~ potest et debet
~~amplius~~ pauperibus erogare / Circa
ad hanc distinctionem proximam quia v
non sane / quod de symonia dilectus
~~Secundo~~ nec obstat si lusor dicat hic
cupiditate lusit non tamen

que ipse sciens fecit

in iniuria proximo fecit et volunta-
rius accessit. Si vero tamen invitus et do-
lens amisit et secundum predicta distinc-
tionem dicunt posse concordari opi-
niones et iura // De illo autem qui ludit
non cupiditate lucrandi sed causa
recreacionis vel tedium effugiendi dicit
Rychardus in quodlibetis suis quod si ille qui
amittit non notabiliter sed in modico
dampnificatur in modico inquam per com-
paracionem ad ipsum quod ideo dico quia
aliquid est modicum diviti quod
est multum pauperi tunc ludens
non facit contra prohibicionem iuris quia
tunc non occurrit racio propter quam
illi ludi sunt prohibiti // Unde ille
qui lucratur in tali casu aliquid
modicum non tenetur racione necessitatis
ad salutem restituere saltem illi qui
amisit quod ideo dico quia for-
te aliqui dicere vellent quod in volun-
tate sua esset vel amittenti resti-
tuere vel pauperibus erogare. Et
forte aliqui vellent dicere quod
racione necessitatis ad salutem nulli
tenetur restituere sed sibi potest retinere
quia iura que lucrum talis ludi pre-
cipiunt restitui in tali casu non
debet intelligi secundum Rychardum. Et eciam
non dicunt quod aleatores distric-
tive non tenentur ad restitucionem
nisi in ludo fecerint fraudem et hoc
quia inter partes pactum et condicionem
invenerunt quod utrique placuit et uterque
ad hoc se obligavit. Et ideo nec
qui amisit denuo potest repetere
nec qui lucratus est tenetur restituere
et secundum predicte posicioni magis videtur
consentire alleg. de clom. sed posito

quod prima est omnior et tucior ut michi
videtur. Et ad illud quod dicitur pro predicta
posicione scilicet quod pactum et con-
dictum invenerunt etc. potest dici quod
illud pactum non tenet cum potest con-
tra pactum cum eciam pena vel iura-
to vallatum fuerit vel tamen non te-
net eciam pena ff. de pactis. iuris gen-
tium § si. Et adhuc non constat. Sunt et alie
persone quibus indistincte te-
netur restituere quod ab eis est lucratum
in alea ut furiosi prodigi minores xx
v. annis et maxime pupilli mente
capti surdi muti ceci morbo perpetuo
languidi quia tales propter esse non possunt
rebus suis propter quod eis sunt dandi tu-
tores quantum ad pupillos vel cura-
tores quantum ad alios supradictos
iusticie decernit § si et inte cap.
Item videtur dicendum de suis
manet contractis claustralibus
filiisfamilias qui non habent peculium
castrense vel quasi de uxore que non
habet parafernalia et de administracionem rerum
ecclesiasticarum que sunt pauperum et si-
milibus tamen cum talis administracio pe-
tunt sit multum racione persone et
facti culpabilis et viciosa est resti-
tuenda non tamen ei qui perdidit
eam in ludo nisi forte esset cor-
rectus et crederetur in usus debi-
tos expensurus quod ei restituere
sed causa. Ex tutori curatori domino
patri monasterio multo et cetera. Et cum
vide de materia 2 quidem titulo satisfaccionis titul.

Deinde considerandum de mo-
dis satisfaccionis sive quantitate
imponenda a confessore. Et circa
hoc queruntur plura. Primo an satisfacci-

taxanda
[t]emporalis sit pensanda scdm quantitatem
culpe Secundo pena post culpe dimissionem
exigitur adduo scz ad debitum soluendum
et ad remedium prestandum / sit ergo
taxatio pene considerari dupliciter Primo
quantum ad debitum et sic quantitas
pene radicaliter correspondet quantitati
culpe aliquam tamen decca aliquid di
minuitur vnde de ve^o xxxv^o per mensuram
delicti erit et plagarum modus 2^m
quod per primum cos que nata sunt
remittere penam plus remittitur
in hoc per aliud minus remittendum
vel soluendum restat quia quanto per
contritionem plus est de pena dimis
sum tanto per confessionem et satisfac
tionem minus restat dimittendum //
Secundo quantum ad remedium vel alliq
qui peccant vel alios et sic quandoque
minori peccato maior imponitur
pena vel quia peccato vnius diffici
lius sit resisti quam peccato alterius
sicut iuueni maior imponitur pena
pro fornicatione quam seni licet
minus peccet vel quia peccatum pro pecto
ribus meo vel in presbiteros quam
in alio vel quia multitudo pronior
est ad illud peccatum Et ideo frequencius vniq
sunt alii extrahendi pena ergo in
dicit pene quo aduerterque taxa
ta Et ideo non semper pro minori peccato
imponitur pena acrior na maius
peccatum est homicidium in layco quam
fornicacio in presbitero / Circa circum
stancias que sunt expresse peccati ag
grauat magis quam que exaggerate
pene et tamen 2^m canones in
ponitur presbiteris pena de ternis

pro fornicatione / pro homicidio non lay
co septennis / non quia illud sit sit
maius isto sed quia presbiter tenetur ma
iori pena pro se et aliorum scanda
lum propter quod sollicitius eum qua
alius retrahunt canones aptto
maiorem penam iniungendo quod
est in remedium licet quandoque non debeat
ex debito tanta / vnde et in purgatorio
non exiget tanta ab eo / pena namque
purgatorii est tantum ad debitum
soluendum quia non manet vlterius
locus peccandi / et ideo illa pena ta
xatur tantum secundum quantitatem peccati / Consi
derata tamen contritionis quantitate
et confessione et absolutione per quam
omnia dimittitur aliquid de pena / vnde
etiam a presbitero in iniungendo satisfac
tionem sunt consideranda Vtrum autem
pena sit iniungenda vel imponen
da arbitrio 2^m taxationem canonum
vel secundum proprium arbitrium Dico hic
sunt due opiniones vna est quod
omnes pene sunt arbitrarie i. ar
bitrio presbiteri taxande conside
rat tamen quantitate et qualitate
Item persone dignitate officio con
dicione sexu paupertate infirmitate
debilitate consuetudine comple
xione societate contritione lacrimis
et deuotione Item loci et temporis
qualitate nec non et aliis circum
stanciis suprapositis de quibus circum
stanciis et similibus dicitur de pe
dis. v. c. i. Et hanc opinionem facit
leo papa xxvi q vii tempora Et
Nicolaus eadem de hiis penitentibus / et
multa alia iura / Et hanc esse facit
quod doctores vniversaliter communiter tenent

Margin: spectat propter suum officium et aliorum

pena scriptam in iudicio criminali et
contentiosis imitari posse in quo
hoc nunquam videtur esse concedendum quod
in iudicio penitentiali / Alia opinio est quod
penitentie sunt secundum penales canones
imponende nec debet presbiter
a forma ipsorum recedere nisi propter cer-
tam causam et in hoc consistit arbitri-
um eius scilicet quod pena vel pro quibus circum-
stanciis quantum et quando augeri
vel minui pena canonica possit
pro hac opinione facit de pe. dis. i
mensuram in fine ubi pro quibus
culpis maiores penitentie imposite sunt
et Gregorius de pe. dis. v. dicens
falsas penitentias dicimus que non secundum
auctoritatem sanctorum patrum pro qualitate
criminis imponuntur et idem de pe. dis.
in principio ductor dicit quod plurior debet
esse penitentia quam sit culpa hoc
secunda opinio esset tucior quamvis diffi-
cilior // Sed prima est communior
et eam approbat consuetudo quod
hoc generaliter servatur unde tenenda /
Omnia vero penitentie hodie sunt ar-
bitrarie et hoc patet per rubricam pro
illud c. tanta plenitudinis hoc Raymundus
et Hostiensis / Illud autem quod ergo falsas
etc. sic intelligitur nisi ex causa vel
consideratis circumstanciis penitentia
temperetur / illud non c. pro ductor inter
de penitentia in fine / Intelligendum non
quod penitentie sint arbitrarie i. ad arbi-
trium boni viri discreti moderande
idest probabili iudicio non pro libito
Unde presbiter caveat quod sic discrete
arbitretur quod ipse metiet non oneretur
et quod nec auctoritas ecclesie nec
potestas clavium vilescat et contempnatur l. dis.

absit Sunt autem secundum Hostiensem penitentie
arbitrarie de criminibus occultis non e-
publicis ar. xxx de pe. et re. quis
presbiter et c. suffocavit / Unde regu-
lariter presbiter debet ~~vii annos~~ in
septennis imponi penitentia xxxiii q.
predicandum nisi maior vel minor in-
veniatur a canone expressa et hoc est
verum si crimen sit publicum tunc
enim penitentia publica non maior vel
minor quam reperiatur scripta est impo-
nenda nisi dispensetur ex magna causa
ar. de pe. et re. xxxiii quesitum Si
non sit occultum tunc indistincte
imponitur arbitraria ar. de pe. dis.
in dicet et dis. v. consideret l.
aut maior causa dispensandi
penitentia canonica requiratur in crimine
publico quam occulto in utroque
ex causa minor pena potest poni hoc
Hostiensis. Consulit tamen ut presbiter
sibi dicat tu fecisti carissime tot
et talia peccata et pro quolibet debes ie-
iunare sic sed forte vita tua ad te
agendum non extenderetur in ... iniungo
tibi penitentiam talem pro omnibus Concedo
etiam tibi quod quotiens ieiunis remissio-
nes prelatorum tibi facte pro sint tota-
lis tibi non prodessent ex de pe. etc.
quod cum clericis et omnia alia bona que
feceris et mala perferes que tollera-
veris tibi prosint ad remissionem peccatorum
tuorum hoc Hostiensis Sed numquid presbiter
hoc verba dicit penitenti erit illa
satisfactio sacramentalis Videtur
Thomas in quadam questione de quo
quod sacramentalis in quantum vir-
tute clavium est expiativa culpe quan-
tum in operibus eius quod quis facit com-

tione presbiteri // vz dupl. penite
ptz conatura opis et cum cla-
vi unde illud opus cum clavium
amplius valz ad expiandum pecm
ia si proprio arbitrio illud fecisset
unde bona opa sic iniuncta generali-
tali iniunctione accipiunt maiorem
vim ad expiandi culpam peccatam
et non habeat maiorem vim ad
... remedium contra culpam fu-
turam. Secundo aut quod sunt qdam
... de quibus quis non potest
... penitenciam nisi restituat vel re-
... si tamen pt quod male accepit
et in illis casibus in quibus non
... dum in accipiente aut
... repeticio et si dum
... ubi aut ... dum et
... repeticio licet peccet
... accipiens credo quod
... sit congruum et honestum
... illud non remaneat sibi sed
... pauperibus detur // pt tn et vetere
... tali acquisite penitencie dis-
pensare cum penitente si videt
expedire ut dicto. Tercio est
... quod quia sedens ...
... curantur semper pro presbiter in
... penitenciam per contrarium unde
... ipsi peccato ut superbo oracionis
humilitatem / avaro elemosine largi-
cionem / guloso abstinencia / luxurioso
ieiunium et oracionem / Et si videtur
expedire peregrinacionem vel ab loci
mutacionem ... ut si caro
... et non restituetur ad de-
lectacionem memoria facti conspectum
loci vel persone ... vel cum qua
peccavit. Quarto consulas dis. lxxxvi valz
xv q. i. inter. Item adiungendus
satisfactionem congruam et discretam
necesse est scire que sunt peccata mortalia
et quibus ... et que venialia
hec aut scire pt ... que dicta sunt
in libro 2o // Unde ad presens non re-
sufficiat quod ... angu
dis. xxx q. ... dicens Crimina
peccata mortalia sunt sacrilegium homi-
cidium adulterium falsum testimonium
rapina furtum superbia invidia avari-
cia ... ira ... ebrietas assidua.
Venialia sunt excessus in cibo
vel in potu vel verbo vel taciturnitate
... pauperis / ...
... alys
tardius ... ad ecclesiam
vel uxorem ... vel
... reddendi debitum
... tardius ... ad
concordia discordantes ...
... uxoris vel filiorum vel ... vel
proximi ... in blandiendo
adulacio / deliciosa et sumptuosa
pauperibus erogare / ociosis verbis
in ecclesia vel ... iocando
vel instanter iurare / et non implen-
do quod iuratum est ... aliqua necessitate
... facile et temere male
dicere. Consulo aut tibi quod non
... peccata
mortalia nisi constet tibi per auctoritatem
scripturam et ... potes dicere
esse peccata et in ... homines ad
penitenciam ... / alit enim cito
possent homines induci in desperacionem
... Item non debet imponi
penitencia in ... per peccatis

tardius ... ... vel mercatores

...

prius quisquis de pe. dis. i. § his
cunctibus ex devoto scribitur ubi
dicitur in glo. non enim sed imponenda
est pro peccatis quisquis post ingressum
ex de regularibus c. vel et descen-
dentes tunc cum illos Item penitencia
imponenda est etiam iuste pugna-
ti pro certa si pugnandi modus
excedat eo. de pe. et re. sufficia-
unt ubi dicitur Secundo si aliquem
peccatorem peniteat vel penitere se
dicat et apertis detectis abstinere
proponat non tamen velit sufficientes
omnes subire penitencie dicens
se teneri valitudinarium vel ma-
le complexionatum vel similia Vero
talem debet presbiter inducere ad
subeundum sufficientem satisfactionem
et diuersa ad hoc utilia proponendo
quod si non potest ei talem satisfactionem
imponat quam recipere fere vale-
at vel post illam quam sponte et
sine murmure noluit suscipere ex-
pedit tamen quod aut illa vel pau-
ca ei sub precepto iniungat propter
periculum transgressionis et inobe-
diencie et quod concedat ei quod
liceat ei ieiunium iniunctum aut
orationes aut elemosina et queque
alia sibi iniuncta cum noluit re-
dimere Ad hoc invitat exemplum xpi quod
numquam legitur quem penitenciam iniunxisse
nisi vade et noli amplius peccare
Joh. viii° Item ait ix° nolite
mittere vinum novum in utres veteres
vinum novum notat laboriosam et
duram penitenciam utres aut veteres
peccatores peccato inveteratos Item
circa quod super illud ait xxxii° Alligat

onera gravia et inponunt in hume-
ros hominum Et insuper etiam pa-
penitenciam in iniungendo nove melius
est deviam rationem reddere quam
de crudelitate ubi pater familias
largius dispensator non debet
esse avarus si deus est benignus
tunc vult apparere sacerdos austerus
xxvi q. vii Alligant Ad hoc autem
precipue laboret ut peccatores et a
dictes removeat et omnem occa-
sionem peccandi pro viribus tollat quia tan-
dum est super satisfacere et peccatis
causas excidere et earum sugge-
stionibus additum non prebere Item
si non potest presbiter gaudere de omnimoda
eius liberatione gaudeat saltem
quia ipum liberatum a gehenna
purgatorium transmittere ut dicit Rai-
mundus Convenit etiam cum eis hostiensis
et ut ipse dicit presbiter illatoque
debet peccatorem punire ac re-
tinere desperatum quam presbiter qui
penitenciam denegat reus est animarum
xxvi q. vi Si presbiter poterat
impeditus Innocentius super c. omnis
etiam medium est Et Tho. super iiii° sen-
dis. xv. q. prima Tercio si presbiter
credat eum non facturum que
promittit aut que sibi ipsi dispo-
nit tamen eum absolvat sub condicione
scilicet si hoc vel illud feceris Vero presbiter
ne laqueum transgressionis iniciat
penitenti non debet ab eo exigere pro-
missionem aut votum aut iuramentum
de alia penitencia facienda quod tamen
et sic simpliciter et sine condicione
debet absolvi Facta tamen protesta-
cione si suspitus liceat quod tamen
nisi in casibus expressis amittere si sufficiat
quod dicat se habere propositum faciendi

q tn possit fructu sete confessionis et absolu
nis consequebit. H Rodo casus aut

itnat aut faciat ea adque te
aiquibus absoluendus intrac se
mlia no facturus quido e coqnita
us ca depen contenoc sil incen
aius xxiij q velt pessima mel
etics cotra depurgatoc c. nis
oblitudmebus sil hms aliud nephad
iucy quid dos qui confitetur
t tame no wlt imposterus abstine ul
buno abstinet in alio intendit
emane mich istos confessionem (ro vel
psbit accipe debet, eis decimis et st
onsiliu exhibe / et licet no sit
era i. fructuosa quo aduita
tuam tlis pina admittenda
st tame et crebrius et salubri
us monitus est in dicenda i.
eiunijs oronibus et elemosinis
t similibz ca depe et re. quod
pudam / talis cu confessio et
lia opa degue bonors que co
ilio psbiti faciat cum devotoe
t timore dei licet sine carite
pnaus no valeant aduitam
etnam pmerendam / valent tn
ad alia bona ut dcm e supra
de qualitate satisffctionis c. vts
pa ca caritatem fca sint me
ritoria aliang boni h fam
itrium qui cpplet satisfactom in
iactam sibi morem tame cdigna
it totali- absolutus Vo pina con
igna pcto dicit aut scdm taxanc
olius iusticie s deus semp pnit
ina cdignu aut scdm taxacone
ine et istam exigit / Ez hc pt
p dupr. aut ime incarat psepin
t se in misis exigit pena cdigna
ut iue incr pina et hc dupr.
ut pina intisci aut eo absolutoc

ctisvi psimomodo pina taxata p9
tontasnez remanens dicit cdigna ad
et debat remittit devutute clauu
2oo pina remanens post remissio
vtute claui fcam / est condigna
et hanc optet solue / decimatu
aut q apud deum quantu remitti
in vtute claui Bonitas aut ul
malicia misstr michil dimersificat
inefficatia facienteors / vii sine
psbr discrete se hcat in innucce
pnie sive no michil dimi quantu
ad efficacia absolutonis cofessio
et contricionis / sed semp remanet
reatus adquitatis eiusd pena
et si no cpplet hic ea abeo in pur
gatorio exigetur / Ez contra de
pe dis. i. S. ceunctis / dicit quod
peniteus post actam pinas apcto
plene mundat / sed hc intelligit
qn cfesor pinas sufficiente imposit
tunc cu cpleta pina statim
euolat cum decedit h tho et pe
Vtrs psbr cdigna pinas inicy
in iugens semp pccet Vo no tn
tame qua no pt decimare qn
titatem pene debite cognoscere
licet aliquid ppe considerat
regulis patrum decimare possit
tum etiam qua quis cp industria
morem penam imponens mag
pdest piteuti quam noceat q
forte magtudine pene possit
impediri a pina pagenda ppter
debilitatem vtutis adhuc in eo
denuo recupate et io negligit
dampnu unq q et vitet maius
Et io diuis amor paulatim con
fortatus in eo incitabit ipm ad
plura opa pnie sponte pagenda
quam sibi psbr scdm quantitate

peccatoris iniungere potuisset. h. in tho. C.
si presbiter alicui iniungat quod missas
celebrari faciat nunquid pecuniam pro
huiusmodi missis oblatam potest recipere
et missas illas dicere. Respondeo quod non
quia hec mali species est. xx. de vi. et
ho. cle. cum ab omni. sed huiusmodi penitentiam
non iniungat vel si iniungat ei dicat
quod per alium ipsas celebrari faciat
et per talem qui sibi victum non red-
dat. non ergo per parochialem quantumcumque
qui forsitan morbo avaricie laborare
posset. Vndecimus sed saluti anime
sue quod tales penitentias non imponat
quia semper est timendum ne proponens
avaricia quam caritas sit in causa.
ar. xx. decreti. ea que. si dicat quod
presbiter quod caritas movet ipsum quia
forte penitens non potest peregrinari
nec ieiunare nec orare nec aliud
facere. hec audeat papa et credam
ei ut scilicet palam non suspectum ipsas
dici faciat vel eas gratis dicat
vel aliquid non retineat sed totum
quidquid pro ipsis offertur pauperibus
erogare studeat. h. host. C. Sed
nunquid confitens aliquid offerre
presbitero tenetur quando sibi confitetur.
Respondeo quod non de rigore iuris. congruum
est tamen quod debet aliquid in signum de-
vocionis cordis exemplo sanctorum
qui nec ad prophetas nec ad sacerdo-
tes sine munere accedebant sicut
legitur de saul et uxore ieroboam
i. q. i. indices. adde sed quod debet
offerri sacerdotibus munus a moyse
preceptum de pe. dis. i. que pe-
nitet. nisi tamen alicubi ex
consuetudinibus scilicet ubi est talis con-
suetudo quam etiam subditi
precipue divites servare cogentur
si compellerentur ab episcopo contra

iniungit penitentiam nimis levem et indiscretam
quia presbiter
de symonia ad apostolicam tenetur eam
quoque racione paupertatis scilicet ipsius re-
presbiteri ut dicit Jo. dicendo et
intellexit xvi. q. i. apostolicos h. host.
C. Ceterum penitens teneatur denuo
recipere et complere penitentiam sibi in-
iunctam a sacerdote. Respondeo quod non si presbi-
ter abutitur clave sic et pe-
si non iniungit penitentiam rationabilem et
discretam sic penitens tenetur non
eam recipere et viribus complere quia
tunc presbiter quasi clavibus utitur re-
quibus autem tenetur penitens iudicis
iustam penitentiam observare. Vnde si
penitens talem penitentiam suscepit
cum deliberatione et absque levitate
admisit complere mortaliter peccat. Si
tamen penitens senciens penitentiam
sibi nimis gravem et ad servan-
dum periculosam sua infirmitate pensata
debet ad illum eundem confessorem
vel ad alium si illum si non potest re-
currere et alleviacionem
gravitatem petere et confessor
debet ei concedere etc. si videat
quod penitentia alleviata non sufficiat
pro emenda peccati plenarie. tenens
eum est conservare penitentem pur-
gatorio puniendum. quam ipsum expo-
nere periculo cadendi in mortale peccatum
propter penitentie transgressionem. et expedit
quod confessor hoc totum penitenti
exponat nisi in ipso viderit con-
temptum propter quam indicet omnibus [illegible]
satis magis esse tacendum quam
exponendum. h. host. C. [illegible] at
eciam hec quod penitens adimplere tenetur
penitentiam impositam sibi clave non
errante. tenetur in quantum si nescit

e huit submitte sz sacdoti et quantum ad
d suscepcionem pene tpalis temporalis [solucionis culpe et quantum]
pcurdenti quia tunc obliga pre
cepto ecclesie tm se voluntarie sub-
ijcit Si aute velit se submitte
inpolum quantum ad comutacionem [ad tempora]
pene eterne et no quantum ad illam [lem pe-]
vult se subde manib dei vel hic vel [ne tempora-]
in purgatorio no expediret tale [lis sed]
mitte sine absolutione tunc enim [quando]
recedet desparatus nec videtur
pt voluntatem istam esse i pecto
morli tum constat de pecto et
puniri velit pena condigna pro
eo et ab eo tunc z iuste infligere
amlicet nolit eam sibi infligi
ab isto sacdote nec ipe nec vel-
ecipe ut sit mister pene infli
gende Sed esto quod clauis scie
erret io tamen ptas clauis nunquam
arbitrium ratificatur in celo Vnde eo
clauis scie errat quando no bene
requirunt et examinantur illa que p-
tinent ad iudicium puta quando no
requirunt circumstancie nec quan-
tates nec allevantes sed soli-
placantes auribus confitentis
prurientibus Sed est non
inquirat de attrictione confitentis
sed solum audiat ~~eum~~ eum si
narraret vnam hystoria et
impmo quando licet ad faciat no
faciendum si tamen nichil omittit
quod esset faciendum ut si tn circum-
stancijs no inquirendis inquirat
inquirendum pt sequi verum iudicium
sed in 2o. amissa inquisicione dis-
plicencie confitentis no pt sequi
verum iudicium nisi casuale Si at

penitens ondat se dolente et
no sit fictus et tunc recedit ava
penitencia et nouus pecto morli
nec clauis scie errat sed ipse
penitens in iudicium suum errat
et tunc ratificatur iudicium sacdotis
in celo hoc est quia fecit quod
suum erat quia ut homo no po-
tuit vide cor nisi p signa ex-
tiora sed no ratificatur quantum
ad illum suscipientem quia no
est capax illius sicut se audit
capacem Sed esto quod ob-missu
aliquo necio ferat acyn iusta
penam nunquam ratificabit in celo
dic quod sic quantum ad suscipientem
si no sit fictus ita quod sufficiat
sibi istam penam imple sed no
ratificatur ex pte confessoris qui
ipse peccet errando Et isto mo
oz distinguere quod arbitrium aliquando
ratificatur ex pte vtriusque scz sacdo-
tis et suscipientis aliquando ex pte
alterius tm Scotus dis. xix Itz nunquam
pena sine satisfactio prius iniuncta
comutari pt vel relaxari absque
confessore Vo quod comutari no
pt ex ca ab eo qui eam iniuxit
vel ab eius superiore vel etiam ab equali
2m quosdam ex devoto quod sup
hijs consulitur nisi ubi de hoc
in glo. si subest causa Ad ma-
iorem tamen intelligencia disti-
gue quod si penitens petat pe-
nitenciam comutari vel relaxari
pillum eamdem qui eam iniuxit
sibi vel p eius successorem po-
test quando comutari vel relaxari
ab eo qui eam sibi iniuxit
vel eius successore Et io dicunt

de superiori eius qui iniunxit si sit
ordinarius iudex penitentis. Quod
ad hoc dico quia archiepiscopus videtur
iudex ordinarius esse quo ad forum
penitenciale subditorum suffraganeorum sui-
orum arg. ex. eo. ti. licet non sit eorum or-
dinarius quo ad forum contenciosum
nisi in casibus expressis arg. ex.
de offi. archi. pastoralis. Si autem
petat eam commutari vel relaxari
ab equali ei qui eam iniunxit aut
sunt ita pares quod sunt penitenciarii
eiusdem episcopi vel sunt ambo presbiteri
deputati et in solidum de consuetudine
curam habentes eiusdem parochie vel sunt
duo episcopi in quorum utriusque diocesi pe-
nitens domicilium habet ita quod est paro-
chianus utriusque. quia et tunc si pe-
nitencia publica vel sollempnis sunt
iniuncta ne scandalizetur prius confessor
requiri debet assensus eius vel (si licet eum commutare eam)
successoris eius si facile possit re-
quiri maxime si penitens coram eo
inchoaverat penitenciam sibi iniunctam
a presbitero. Si autem non possit requiri
de facili aut etiam si penitencia iniuncta esset
occulta posset confessor secundus ea[m]
commutare vel relaxare non obstante sub-
tilitate iuris quo dicitur duobus procura-
toribus in solidum datis quod melior
est condicio occupantis quia illud
locum habet in iurisdictione contencio-
sa non in voluntaria. Si autem
ita pares sunt quod uterque confessor
sit presbiter parochialis vel episcopus
et penitens transtulit domicilium
de parochia in parochiam vel de dioc.
in dioc. secundus confessor potest
commutare vel relaxare penitenciam a primo
sibi iniunctam non obstante quod solet dici
quod penitenciam unius episcopi non potest episcopus
par

renovare quia illud habet locum in sen-
tenciis excommunicacionis et suspensionis et
ceteris ad forum contenciosum pertinen-
tibus non ad penitenciale. non enim sunt
omnino similes contenciosa et volun-
taria iurisdictio cum iudex non possit
renovare penitenciam quam tulit ipse
confessor autem possit renovare pe-
nitenciam quam iniunxit ut Hostien.
arg. ex. de vo. c. i. et c. quod su-
per hiis innuit quod si episcopus iniunxisset
penitenciam ire ad terram sanctam illa pe-
nitencia mutari non possit nisi a
papa vel ab eis qui super hoc auctoritatem ha-
bent specialem ex. de voto ex multa.
Secundo si papa vel eius penitenciarius
vel episcopus iniunxit penitenciam et petatur
relaxari vel commutari per inferiorem.
Dico si penitencia sit iniuncta in casu re-
servato superiori inferior non potest com-
mutare vel relaxare eam nisi necessitas
urgeat aut utilitas suadeat cum
enim sit in extrema quod superior in
huiusmodi casibus acceptet. Si in casu
non reservato superiori inferior com-
mutare vel relaxare potest nisi forte
sit quod superior huiusmodi relaxacionem
vel commutacionem reservavit ut dicit
ar. ad hoc quia potest episcopus dimittere
penitenciam quam imposuit papa xx-
vi q. ii. latore. Sed hic fuit
quia papa licenciam illi dedit in
c. illud est magis in contrarium.
Pone quod presbiter imponat penitenti
maiorem condigna penitenciam numquid
tenetur ad eam. Dico duplex est fo-
rum peccatorum scilicet dei et ecclesie. Contingit
autem peccatorem esse absolutum in
uno et non in alio. Nam aliquando

et absolutus in foro eccl(es)ie et
in foro dei aliquando contra ergo
alis cum iniuncta est p(e)n(itenti)a maior
condigna in foro eccl(es)ie tene(tur) ad ea(m)
tantum in foro aute(m) dei no(n) tenet(ur)
nisi ad condigna(m) Ideo dum (est) i(n) foro
eccl(es)ie debitor est pene donec
compleuit totam sed si tu(n)c p(er)at ad
for(um) dei p(er)acta condigna ullam
penam sustinebit p(res)b(ite)r e(ni)m no(n)
in considerat pene debitu(m) sed
etiam adhibet p(e)cc(a)to remediu(m) et
ideo post istam vitam no(n) exigit(ur)
a deo tota sed solum q(uan)tu(m) suffit
ad debitum soluendu(m) h(ostiensis) pe(nitentia) Ced(endum)
confessor i(n)terdicit penitentib(us)
familiarite(m) cum amicis Videto
ut illi amici sunt ver(i) v(er)i amici
et est amici alie cuiq(ue) di sunt
diligentes p(er)sona(m) facto ad(e)e
secundum deum aut illi amici s(un)t
veri i(ni)mici cuiq(ue) di sunt diligen-
tes p(er)sonam p(ro)pt(er) delec(ta)co(n)em illicita(m)
vel p(ro)pt(er) aliam causa(m) in anime
eius p(re)iudiciu(m) et contra dei ho-
norem si sacerdos i(n)terdicerit
familiaritate(m) cum amicis p(ri)mo
dictis ab uter(e)tur claue scientie
et credo q(uod) penitens illam
penam recipe(re) tenetur et (obs)eruare Si aut(em)
cum amicis 2o dictis penite(n)s ea(m)
recipe(re) et obs(er)uare teneret(ur)
reg(ulari)t(er) Quod ideo dico quia
amice particulares causas a co(n)-
fessore p(re)uideri no(n) possunt
Sciendu(m) etia(m) q(uod) homi(ne)s p(ro)nos
ad desp(er)aco(n)em ad quam disp(osi)t(us)
co(n)scie(n)cia no(n) debet sacerdos in-

iu(n)g(er)e ea que angustat i(n) claro a(m)
et (con)scienciam unde talib(us) moderatu(m)
vini usum et cum sanctis p(er)sonis
et honestis solacium p(ro)hibere
no(n) debet h(ostiensis) R(ichardus) (et) Jo(hannes) Sequitur
vide(re) de cano(n)ib(us) p(e)n(itent)ialib(us) tytul(us) xxxvij

Postea considerand(um) de ca-
nonib(us) p(e)n(itent)ialib(us) ad quor(um)
intelligencia(m) p(ri)mo nota(n)d(um) (est) q(uo)d
sicut est i(n) s(er)uis (et) practicis que
v(er)sant(ur) circa op(er)a s(ci)l(icet) q(uod) p(ri)mo in
p(ar)ticulari est incertus c(er)titudine
et dubius p(ri)mo aut(em) i(n) u(niversa)li h(ab)et
c(er)titudinem sed cum applicatur
ad si(n)gularia incipit (con)cernens h(ab)ere
incertitudine(m) ut qui no(n) (con)siderat
circumstancias p(ar)ticulares potius
deuiet q(ua)m se verificet ut p(atet)
in medicina et s(cienti)a morali S(ic)
est intelligend(um) i(n) p(ro)posito q(uo)d
canones i(n)struunt i(n) g(e)n(er)ali quo
est p(e)n(itenti)a imponenda sed desce(n)-
sum ad si(n)gularia p(res)b(ite)ri disc(re)c(i)o(n)e
relinquunt qui co(n)siderat circum-
stancias p(er)sonar(um) attendentes
ad canones sicut ad regulas
directivas quia si contra canones
imponant no(n) r(ec)te imponu(n)t Ta-
lli e(ni)m p(res)b(ite)ro licet aliq(ui)d
facere q(uod) possit patru(m) regulis
obuiare di(stinctio) xxviij nullu(m) i(n) cano-
nibus aut(em) maxime determinat(ur)
p(e)n(itenti)a quo ad tempus mag(is) q(ua)m q(uo)
ad modu(m) q(uia) p(e)na illa determinat(ur)
c(er)tior est et grauior h(ostiensis) R(aymundus) Sit
ergo s(ci)as qual(ite)r debet p(ro)cede(re)
arbitrium p(res)b(ite)ri Scio quod re-
gulari(ter) sicut dictu(m) (est) supra
septenis est p(e)n(itenti)a imponenda

et hoc non propter tempus diminutam

primorum sed magis propter signifi-
cacionem / in veteri enim lege maria
soror moysi lepra percussa sepa-
rata fuit extra castra vij diebus
numeri xij. 2o maria significat penitentem
Inspiratur enim amarum mare hec
penituit vij diebus / sed nunc
penitet vij annis quod significatum
est ezechielis iiij diem pro anno dedi tibi
Si queratur quare pena est ag-
gravata cum lex nova sit lex gracie
Dicendum quia hic ~~lex~~ est maior ingrati-
tudo propter maiorem graciam et ma-
ior contemptus propter maiorem dig-
nitatem nove legis in qua christi
sanguis effusus et eius propter
statum peccantes qui perfectior debet
esse / Et ~~causa~~ ultimus satisfactio
in lege nova debet esse perfecta
ut in pristinum statum reducat
Et quia sol in una die non red-
dit in eodem puncto sed in anno
ideo dies computatur est in annum
Rursus quia precedentem [peccatum] est in lege
nova ideo annus multiplicari
debet per vij propter dona vij spiritus
sancti recuperanda et propter dotes
vij scilicet tres anime et quatuor
corporis optinendas / hoc autem
pena non est omnibus imponenda /
nec tamen est infirmanda sed
est in [illegible] ut cognoscat
quam gravis est culpa [illegible]
/ licet autem pro singulis peccatis
criminalibus sit statuta hec pena
debet tamen imponi magis vel
minus secundum quod exigit maioritas vel
minoritas criminis cum ceteris circum-
stanciis hoc exposcit ut in sequentibus

patet / Et predicta manifeste regi-
exprimunt plurimi casus in quibus
propter peccantes dignitatem vel criminis enor-
mitate imponitur pena maior
Aliquando etiam ex variis causis mor-
Videtur ergo quod presbiter tran-
penas [illegible] dispensando tam miti-
garetur / nondum sunt casus in
quibus per canones certe pene
imponuntur quos per canones tunc
presbiter scire ut dictum est supra / Sit
autem istud primus est quod si presbiter
fornicacionem fecerit penam decem
annorum facere debet / hoc modo 13
quod per in clausus sive arctius
aliquo loco remotus / peccato [illegible]
et hanc perseveratus / et maiora dei
ingeret implorans tribus mensibus
primis totiens avesperum in uno
pane et aqua utatur / exceptis
diebus et festis precipuis in quibus
modico vino pisciculis et legu-
minibus recreetur / elapsis autem
primis tribus ~~primis~~ mensibus de
loco exeat non tamen in publicum
procedat ne plus in eo scandali-
zetur Et postea videtur quod de
publico tunc loquatur / post hos
reliquos aliqualiter diebus
anno et dimidium in pane et aqua
compleat / exceptis diebus et aliis
precipuis festis in quibus vino
(.i. tantum) sagimine ovis et caseo poterit
uti / finito sic primo anno et dimi-
dio percipiens fiat corporis domini
ad pacem et ad psalmos omnis cum aliis
fratribus canendos / ultra in choro reci-
piatur ad cornu tamen altaris
accedat / sed in more ordinum [illegible]

[o]ficia exerceat / deinde usque ad cor-
rectionem vii anni tres legitimas
feria 2a 4a et 6a exceptis die-
bus paschalibus qui sub sunt quadragesima
pane et aqua ieiunet / 2am tamen
feria unius psalterio vel denario sibi sit
[de]narius redimere potest / et sic cum septimum
annum compleverit potest episcopus eum ad
gradum pristinum revocare Ita tamen
quod in tribus annis sequentibus
nec ulla redemptione omni sexta
feria in pane et aqua ieiunet /
Et eadem penitentia imponenda est presbiteris
de omnibus aliis peccatis que deponere
inducunt / probatur quod omnia lxxx
dis. 1 presbiteri si fornicacionem / quod
intelligunt quidam de simplici
fornicatione / alii forte aliquando 2m
dum de adulterio vel incestu pu-
ta quia cognovit coniugatam
consanguineam vel affinem ¶ Secundus
canonus est quod si presbiter cognovit
filiam suam spiritualem quam bap-
tizavit vel baptismo vel in confirma-
tione tenuit vel que sibi confessa
fuit debet penitentiam agere xii annis /
Et etiam debet deponi si crimen
sit manifestum / et peregrinando
xv annis peniteat / et postea
monasterium intret tota vita sua
ibi moraturus Episcopus autem qui
talia commiserit peniteat xv annis
ipsa vero mulier debet omnia sua
relinquere / res suas pauperibus
dare et conversa in monasterio deo
usque ad mortem servire xxx. q. 1.
Si quis sacerdos / et c. non decet
vel decet ¶ Tercius est quod quicunque

filiam suam spiritualem vel matrem
cognoverit peniteat vii annis
et similiter ei consencientes xxx
q. iii. non oportet ¶ Quartus est 4
quod qui contraxit cum aliqua que
sit probata desponsata alii desponsata
ipsa dimissa xl. diebus ieiunet
in pane et aqua et sequentibus
annis vii peniteat extra despon-
sas accepisti ¶ Quintus est quod qui 5
cognoverit duas commatres vel sorores
suas uxor vivat sive non admisso septem
annis peniteat licet plus debet xxx
iii q. 4 si presbiter ¶ Sextus quod 6
qui cognovit monialem seu de-
votam x annis peniteat et similiter
ipsa secundum formam traditam xxvii
q. 1 de filia et c. deus tamen
Innocencius primus capitulo dicit quod si filia
episcopi vel presbiteri vel dyaconi post
votum sollempne contraxit ma-
trimonium non admittatur ad communionem
nisi marito defuncto penitentiam egit
Si autem eo vivente decesserit
et penitentiam egit et communionem petie-
rit tantum in fine vite accipiat ea-
in 2o capitulo dicitur quod devota peccans
non est recipienda in ecclesia nisi
peccare desierit et desinens ege-
rit penitentiam x annis postea re-
cipiatur ad communionem et antequam in
ecclesia admittatur ad orationem ad nullius
convivium christiane mulieris accedat
¶ Septimus est quod qui ignoranter 7
cognoverit duas sorores vel ma-
trem et filiam vel amitam vel nep-
tem peniteat septem annis si autem
scienter perpetuo coniugio careat
xxxiv q. vlt si quis cum duabus
¶ Octavus est quod qui ducit in 8

mīciom illam quā polluit pad=
ultim penitēat v ānis xxxi.
q. i. Si qua vidua. Nonus est
9. quod qui cont̄ naturā peccauit
si sit clericus debet deponi uel
religioni tradi si corrigibilis
appareat ad ṗpetuā pnīaz page-
dam. Si nō sit laycus arceatur fi-
delium usq3 ad condignā satisfac-
tionem debet fieri alicuius contra
decr. pre. clīa hc cui mali maius
est quam cognoscere mīciem xxxii.
q. vii. Adulterium et est Aug9. adul-
terii inquid malum vincit forni-
cationem / vincitur ante ab incestu
peius cui est cum mre quā cū
aliena uxore concubēe / Sz horum
omnium est pessimum quod cont̄ naz
fit / ut si vir membro mulieris nō
adhuc concesso voluerit uti hec
Augustinus / Quotiensq3 aute nō
tale factum creatur pquā inter
virum et feminam ordinate in
nasce debuit / vicium cont̄ naturā
et sodomiticū iudicatur ut Raij.
10. Decimus est q qui vicit cū brutis
penitēat plus quā septē annis
et similiter pincestu xxxii q. ii
hc ipm et c. seque. Undecimus
est q presbr qui iut est clam-
destinis nupt. termino suspenditur
et si culpa exigit grauius pnīa
ex declau depon. Cum i. thco
11. Duodecimus est q qui votum ppr
violauit penitēat tribus ānis
12. xxvii dis si vir. Tredecimus
est q qui excomicatus celebra-
uit debet termino penitē et feria
2a. vinis et carnibus abstine
et 4ta et ss xi. quarta et sexta quere iii de

bus de pena nō degradati cele-
brantes dis. l. attendentes. Decimus 13
est quod homicida voluntarius
sine spe restitucionis deponit
et penitēat vii ānis l. dis. mor-
talis. Decimus quartus est q homicida ca-
sualis penitēat quinq3 ānis
et hc secundum Raij. si culpa casum
precessit alias nō nisi forte ad cau-
telam dis. l. eos et duobus c. sequen.
Decimus vi9 est q si homicidio
quis fecit ppt necitatem euitabile
penitēat duobus ānis l. dis. in
de hiis et licz si in euitabilis esset
sibi nō imputaretur l. dis. qua
te / q verum est quo ad culpa / sed
bonum esset q penitēret quo ad cau-
telam et in nocentiā suam con-
ostendendā ex de homicidio in si-
gnificasti / Et 2m Raij forte distinguendum
est in homicidio necessario sz i casuale
sz utrum culpa precessit necessitatem l. nō
ar. dis. l. de hiis nō ex de homi-
cidio significasti / Sed si quis prouidencia
committit homicidium nō imputatur
xxiii. q. ix. iudicatis / Cum nō cā
intencione discipline in caute
ciendo occiderit deponitur ex
de homic. presbiterum / Sed qui ligatum
latronem interficit deponitur ex
de homicidio suscepimus / Qui
aut latronem occultum occidit
quē viuum comprehendere potuit
xl. diebus nō intret ecclesiam
et alias penitē dz ex c. c. ubi
de hc / Cum nō paganum uel iudeum
occidit penitēat xla diebus
dis. l. s. cū causa odii / Decimus
quod matricida penitēat decem
ānis 2m formā satis appā

tradita xxxiii q iii latore / vxo
de no gravior pna debet in
pn talis etiam qui dum occidit
neqz equitat / nec vehiculo portatur /
in auroram contibit / usqz ad decem
anos / carnes no comedat / nec
vinum bibat / et hec alia que sequuntur
xxxiii q iii admone / et c quiqz /
imponitur aut pna maior uxori
cide no quia illud peccatum sit maius
no sed quia homines proniores
sunt ad occidendum uxores quam
lires / quamvis etiam peccatum z occidere
patrem quam occidere uxorem ut
dicit Ray in iiii° sen et omnes
doctores / et hermannus est in secundo
libro / Gwill aut dicit tenet
contrarium nec ipso pro eo quod uxoricide
imponitur pna maior / michi placet
magis pna aliorum ¶ Quale pnam
debeat qui filios occidunt
no aut z etiam quod ipsi met fecerunt
iteffecerunt et c debet eis imponi
pna maior quam pro alio homi
cidio ar. ex. c. c. ult. in tex. et
glo / et homicidio cum iuramento
et ubi tam casu vir uxorem
occupat quia coactus abominat
c penam propriam agit secundum arbitrium
sui / ita quod si habeat alios filios
satisfacere gubernare possit eos
ut ex c. intelleximus quod si viri
no habet induci debet ut ad reli
gionem intret / ad quod si non
potest induci licitus est ei dare li
cenciam nubendi ut ex c veies
et hoc qui timetur de incontinencia et
si pr sit clericus ab officio altaris
debet perpetuo abstinere et ei gravior
maior quam layco tamen non publica

† ubi no xxxiii q ii in adolescentia

nisi veniat in publicum pna debet
imponi ut ex de penitentiis quesitum
aut etiam est quod no interfecerunt
neqz in culpa fuit sed casu fortui
to contingit / et sit de districto iure
in nullo tenetur ar ex de homicidio
et litteras et c. x. et c. ult / nisi
velit cautela penitere / in dubio at
presumitur quod hoc no contra sciencia sed potius
contra eius presencium ex de presumptis
afferte / aut etiam est quod no adhi
buit omnem diligenciam qua po
tuit et debuit et sic culpa pre
cessit casum / z sic si sit communis culpa
ut si posuit puerum in medio inpo^r nitur istis
penitencia v vel vii annorum secundum
arbitrium penitenciarii l. dis. si qua
femina et c sequenti et c. si quis spo
te / occulta si sit occultum / publica
si sit publicum / et maior si in lecto
suffocetur quam si in cunis / et maior
presbyteris et clericis quam laycis / ut contra
de penitentiis consultum / et hic dispensetur
quo ad penam que est arbitraria
ut ibidem / no tamen quo ad ordines
propter homicidium quod est delictum
enorme et dispensabile l. dis
miror ¶ Si aut culpa que precessit
casum sit levis ut si posuit puerum
in eodem lecto longe tamen ab se in
ponitur pna trium annorum secundum hoc
intellige ex c. de infantibus / quo
niam et sunt parentes quod
tam tenellos secum in uno no
collocent lecto ne qualiscumque negligencia in
veniente opprimantur vel suffocentur
et ii q v / consuluisti / et hic modo
distinguunt hostiensis et Ber. ex de
de infantibus ¶ Quid de illis qui

filios vel etiam fratres suos infantes
vel etiam adultos languidos dere-
gata pietate exponunt ante ecclesias
ut aliqui moti misericordia colligant eos
Credo tales tenentur peccant quia
tamen sepe ignoratur consanguinitas
expositorum contingere posset incestum
cum sorore vel consanguinea. Ideo pe-
nitentiam tenetur exponens de hoc peccato
et est puniendus sicut exponit
si sciret cum tali contingere puniretur
extra de pe. offi. secundum hostiensem. Talis
etiam secundum Raymundum est tamen homi-
cida iudicandus quia homines sibi
ita commissos periculo mortis exposuit
considerata tamen circumstantiis
et utrum ob hoc mors secuta fuit
vel non fuit pena moderanda
erit. Erunt autem tales irregulares
secundum Raymundum si mors inde sit secuta
quia sic fuerunt in culpa eos ex-
ponendo vel alimenta ~~vel~~ nega-
do tamen secundum Raymundum si in nulla
culpa fuissent quia forte nec
elemosinas querendo vel aliter
eos alere possent irregulares
non essent vel peccarent. Decimus plus sit
18 octavus. Quod qui presbiterum interficit
peniteat xii annis extra de pe-
ni. et re. omnis c. ii. De pena
non eius qui occidit monachum
vel clericum subdyaconum vel dyaconum
habetur xvii q. iiii qui ~~occiderit~~
vel occiderit. De pena non eius qui
machinatur in mortem sui domini vel
in regnum eius habetur xxii q. ult.
19 c. si quis. Decimusnonus qui iniuste
aliquem ad mortem accusat xl
diebus in pane et aqua penite-
at et hoc si accusatus sit occisus

Si non tamen membrum perdiderit
nis peniteat extra de accu. accusasti
Hostiensis non et Jo. de deo in li-
xerunt quod primus peniteat per
vii annos quolibet anno ieiunans
xla diebus in pane et aqua
2us non per eos annos. Guill. in-
vandi intellexit post litteram ma-
sonat scilicet quod primus ieiunabit xla
diebus in pane et aqua sim-
pliciter sine interpollate per annos
vii etiam ieiunabit et peniteat
non in pane et aqua secundum arbi-
trium presbiteri. 2us non peres xl
primam ante natale domini. 2a ante
pascha. 3a ante festum Johannis
baptiste. Item instituit hostiensis re-
sicut in cronicis habetur. ieiunabit
autem tunc in pane et aqua. No-
batur hoc autem secundum ipsum xxii c. v
c. 1o. Dicens quod primus xla diebus
in pane et aqua ieiunet et in
annis sequentibus peniteat et
semper debet in penitentia esse secundum ista
ori vi q. 7 Commingens. Vicesimus
primus. quod qui complicis condicat
aut nescient comminat xla dies
peniteat in pane et aqua et
hoc secundum glo. intellige vel continue
vel interpollate peniteat et semper
vii annis sequentibus non tamen
in pane et aqua ut dicit Glosa
Si non primus sit eius qui coegit
eum tribus xlmis et levius sic
secundum 2a quinta et in xxii. q. v
complicis. Vicesimus 2us quod
iurat in manu episcopi vel in cruce
consecrata peniteat tribus annis si
non in cruce non consecrata pen-
iteat uno anno qui non coactus

et ignorans ignorancia iuris
et postea cognoscit peniteat
tbus xlmis xxij q. v. c. ij Crim
is coactus pro vita redimenda vel
qualibet causa vel utilitate periurat peniteat
qua corpus plus quam animam
dilexit tbus xlmis peniteat
e q. c. Si quis coactus alii in
iuravit tres annos et unam q
ib in pane et aqua. Vicesimus
quintus quod qui sciens iurat
falsum vel alium iurare cogit diebus
multa peniteat in pane et aqua
et septem sequentes an et nunquam sit
sine pena sed meliori alii si co
nsensum fuit similiter peniteant xx
ij q. v. Si quis coactus alias
sepmario requirere sup in primo
libro. Vicesimus quintus ep q inc
turaverit in falsa mensura xxiiij
diebus in pane et aqua reimmet
ex de contrahen. emp. vel me
sure // de penitencia non falsari
orum libet ex c. ad ~~primaz~~ audiam
nuta ad falsarios et de ver
bo. nonis. Vicesimus quintus
q qui frangit primam ... reque
sine ~~redendo~~ redemida ad tima pora vel
similia sine remedio adnegocia
tum vel iusticiam seclarem quae
sibi sunt media sola intra
ecclesiam fidelibus ordine iniguntur
agmone suspenduntur acatholicos
quinijs separantur et penitere debent x
annis et quinterit in fine vite
xxxiij q. ij dehijs non depe dis. v
sequis non. Vicesimus sextus quod
qui missam canit et non quinat

debet uno anno penitere et interim mis
sas non cantare de cons. dis. vij.
relatum. Vicesimus septimus quod 26
presbiter qui mortuum clericum involvit
in pallio altaris peniteat x annis
et mensibus quinque dyaconus non
tercio et dimidio de cons. dis. j
uerno per ignoranciam. Vicesimus 27
octavus quod qui committit sacrile
gium ecclesiam violando vel crisma
vel calicem sacrum pollutis ma
nibus accipit vel similia sacrile
gia committit peniteat vij annis
primo anno extra cimiterium quod
violavit consistat / 2o anno ante
fores ecclesie / tercio in ecclesia / In sex
tercio carnes non comedat vinum
non bibat nisi in pascha vel na
tali / non asseat nec communionem acci
piat / sexto anno communicabit et et in quinto et in sexto
in illo ~~debet ij iiij et vij~~ tbus et in septimo
feriis a carnibus et vino absti
neat sed ieiunando xij q. ij
decimo / cobiteris ante ecclesiam
xv annis peniteat et ea resti
tuat xvij q. iiij §. / Si quis et
infra / iuxta maius / de pena vero
raptoris sine furis rei ecclesie
et de pena fure et effractoris
tam clerici tam layci libet c. q.
§ pena et §. Si quis clericus.
Vicesimus nonus est quod si parentes 28
frangant sponsalia filiorum
agmone tercio separentur et similiter
filij si sunt in culpa. Si tamen
filij contra promissionem facta contrac
xerint coniungantur utique sed quo
ad penam ecclesie non quo ad
reatum ex quo dedicunt operam
in contrarium xxxj q. iij si quis parentes

29

ar de pe dis v si cui Detestinus est quod qui blasphemat publice deum vel aliquem sanctorum et maxime beatam virginem illi det episcopus hanc penitentiam in ingressu scilicet ut vii diebus dominicis pro foribus ecclesie in manifesto dum missa cantatur consistat et ultimo illorum dierum dominicorum pallium et calciamenta deponat et corrigia ligata circa collum habeat et precedentibus sextis feriis in pane et aqua ieiunet ecclesiam nullatenus ingressurus et quolibet predictorum dierum tres pauperes vel duos vel saltem unum reficiat si potest et si non potest illa pena in aliam commutetur quod si renuerit scilicet agere supradicta interdicatur sibi ecclesia et in morte careat ecclesiastica sepultura extra de maledictis statim

Item blasphemus si dives fuit xl vel xx alioquin xxx et si ad hoc non sufficit quinque solidorum usualis monete pena mulctetur illam unam inhibet civitas ut ibidem quoniam solvat v vel quos si non habet civitas per civitatem [in margin: mediando] vel commutetur in penam aliam Licet autem pena solvitur illi qui condempnat id est [struck through] singularis habet cum penam temporalem precipit ipsa imponi per potestatem temporalem quod si neglexit per episcopum precipitur potestati [in margin: potestati] cogi hec hostiensis licet autem predicta pena locum habeat Goffredus tamen quod blasphemat non ex ira vel ebrietate vel dementia quia tunc eo benignius agetur xv q. i Si quis iratus et c. nondum Sed dicit non hostiensis hec pena est

temporalis inducta contra eos qui diu blasphemant contra non enim aliquid delere blasphemat deum infinitus tanta tamen posset esse iracundia quod compararetur dementie et tunc illud quod dicit Goffredus locum possit habere hec hostiensis

Quid si quis iurat per ipsum vel ventrem vel capillum Dicit hostiensis quod si faciat hoc affirmando vel iurando non habet locum hec pena Contrarius est si faciat hoc detestando vel iurando licet sit iratus Item secundum Goffredus et hostiensis hec que dicuntur de pena temporali vel pecuniaria sunt inducte per secularem sedente sindicato aut aliter per se dispectus mollicedo rigorem dispensare potest contra causa penam spiritualem sunt arte xxv q. vi penitentibus hec hostiensis Item clericus blasphemus maxime publice cogatur advenire postulandum quod si noluit deponetur dis. xlvi clericus Non autem quod blasphemus secundum lege est decapitandus ut in autentica ut non luxurientur contra naturam circa medium coll. Sed dicunt non canonisti antiquitus clericus erat degradandus ut in autentica et layci examinandi xxvi q. i si quis per capillum hostiensis non laycis aget primam super dictam scilicet illius canonis statim et hostiensis si publice blasphemat si enim occulte non penitebit publice ut publice clericus non hodie corrigendus primo arbitraria et occulta non est que est publica clericus cum non

publice peniteat // Si aut rebellis
fuit vel sepius hoc commisit locum
sub pena legis scilicet ut layci de
capiet in foro ciuili / et in cano
nico excommunicatur et ingressus
ibi interdicitur et in morte sue
eccīa sepultura. Clericus vero
degradetur hostien. ti. de ma
ledictis. Tricesimus primus est
de presbitero qui reuelat confessionem
illo scitu sub pena ti. de sigillo
confessionis. Tricesimus secundus
est quod qui in dicendis horis
canonicis et aliis officiis diuinis
usurpat consuetudine proprie
metropolitane ecclesie vij mensibus
priuatur communione si hoc accidat ex
contemptu xij dis. de hijs //
Tricesimus 3⁹ quod Episcopus qui
ordinat sine causa iusta cle
ricum in vitium absolute suspen
ditur anno lxx dis. c. j. Tri
cesimus quartus est quod Episcopus qui
correctionem de vendicione ministeriorum
dissimulat duobus mensibus presbi
teri diaconi et subdiaconi et
ceteri ad arbitrium indicti peniteant
dent pa q. j. quod quis a vpibus
Tricesimus quintus est quod sor
tilegus xl diebus priuatur contra
de sortilegiis requisiti. Tricesimus
sextus est quod qui videt in
astrolabiis peniteat duobus annis
contra de sortilegiis contrarius
Tricesimus viij est de stilla san
guinis altaris cadente super terram
vel aliquid aliud. xxxix⁹ ottaua

de vomitu eukaristie pro ebrietate vel
voracitate. Tricesimus nonus quod
nimis comedit corpus xpi / de
hijs aut tribus habitum est sub
titulo de eukaristia ti. de defec
tibus contingentibus in altaris
sacramento. Quadragesimus est quod qui do -39-
mum vel arcam voluntarie accendit subla -39-
ta vel incensa omnia restituat
et tribus annis peniteat / de iniu
riis. si quis domum. Canon tamen
dicit Quod si ex odio vel ira
hoc fecit communicari debet et non ab
soluetur donec satisfaciat et ima
nerit quod regule decreto non apposite.
In ponitur aut sibi ut ultimam
vel hyspaniam vadat in dei ser
uicio annis integro moratur.
Si quis aut archiepiscopus et Episcopus
hoc relaxauit dampnum restituat
et ab officio Episcopali per annum absti
neat xxiij q. viij pessimam
hodie aut postquam sunt de
incendiarii non possunt nisi a sede
apostolicam absolui ex decreto contra
tria nos innuit / in textu loquitur
de incendiariis in distinctione post
quam sunt publici et Ber. hoc
idem dicit expresse et consentanius
ex decreto contra quocumque et
Goff. licet Rados contrarium dicat
et in aut leges qui in ciuitate
data opera incendium fecit si sit
humilis subicitur bestiis et si sit in ali
quo gradu decapitatur vel in
insula relegatur ff. de incen. rui.
nau. lege finali // Item vel alibi
ut in villis vel castris vel aliis

locis dñe missis infra edes posita
conbusserit si hoc dolo fecit combur-
vit[2] Et hoc est intelligend[um] 2m host[iensem]
si sit humilis Si aut hoc copia ne-
gligencia contingit resarcit dap[num]
vl si minus ydoneus sit leniter
castige[tur] Et nomine edium omne
edificium continet[ur] vt ibid le
qui edes Quadragesimus pri[mu]s
est qui dedit vel accepit com[mu]nio-
nem ab hereticis et nescit hoc esse
prohibitum ab ecclesia et postea
intelligit pentteat vno anno Si aute
sciuit et neglexit peniteat
x annis vl 2m quosdam vii vl
2m alios v. Item non permittit
hereticum missam celebrare in
ecclesia katholica pignorancia[m]
vni[us] peniteat xl[t]a diebus
Si non p[er] negligencia eius p[re]a[m]ni
peniteat Si p[er] dampnatione
ecclesie katholice et p[ro]fessione
honoris p[ro]iciat[ur] ab ecclesia sicut
hereticus si sit impenitens alio-
quin peniteat x annis Si at
relicta ecclesia ad hereticos transie-
vit et alios ad hoc ibid indu-
xerit peniteat xii annis tres
extra ecclesiam septem inter audie-
tes duobus extra com[m]unione[m]
xii anos com[m]unionem sine obla-
tione p[er]cipiat xxiiii q i Si
quis dedit Item non p[er]tinen-
cia adhesum scisma vl aposta-
siam require sup[ra] 2o li[bro] Xlvi
est quod p[ro]rumus qui res ecclesie
dilapidat vno anno peniteat xv
q vii filius Xlvii est quod
qui domum suam mag[is] d[omi]nan-
tatoribus lusserit vl aliud
facit et qui ei hoc consulit a-
nus quoque peniteat xvi q v
Item dominatores et c non lic-
at Xlviii est quod qui pa-
tium proximo suo non facit ma-
anno peniteat et ad parem
redeat xxii q e qui patri-
to Xlix quod pro puniri adul-
terio vl homicidis dant[ur] p[er]-
prima vii anni Et simili p[ro] for-
nicacione licet non ita asper
prima iniungat[ur] xxxii q i
dicandum xxxiii q ii hoc ipu
2o s sequitur Xlix quod qui scit
rebaptisat[ur] vii annis peniteat
et fer[ia] 4a et vi[a] in pane et aqu[a]
ieiunando tres quadragesimas faciat
hoc si fecit illud p[ro]pter ignorantiam
Si aut p[ro]p[ter] munditia i p[ro] salute
corporis optinenda vt ex apost[a]
x tribus annis peniteat de cons[ecratione]
dis iiii Item bis baptisat[ur] et e[t]
confirmat[ur] fit de foro ecclesie et c[on]-
gitur fieri regular[is] dis lxxx
dein 3 de pena est illud hetum
de cons dis iiii eos cuius capli
sen pt'mitto cita bremtat Di-
hat etiam materia hetur sup[ra] de i-
ritu sacramentor[um] L est q[uod]
qui vxorem adulteram cognosce-
ntea peniteat iii annis xxxii
q i Si quis qui non cognoscit
eam penitente ante prima[m] pa-
peniteat duobus annis q si q
Item non sit in iniungenda prima
mulier prima alti[us] supponeti
ex de pe et re offic et dicet

supponeti vel est de no pro vio
concipienti hec[2]

ph9 cod li° ti 39 Qualitas igit
dictas inspiciendo pt studiosius
indagator pcede ad penitencias
p diusis criminibus scdm canones
imponendas et circausa consi de
ratis circumstancijs ut dcm est
iur moderal potit eas et h
ibijs omnes circumstancie sunt
diligent attendende pncipalit
tamen quates psone et pcipue
utrum sit psona obnoxa aliam
aliquo vinculo fruitur/ Ita eta
tales psonas tamen posse dct
psbr nc talem pniam sibi impo
nat pgna illis quibz astitt p
iudicium fiat/ maxime eta coniuga
tos/ vnde si sinus sit et timore pctam
~~puitut~~ obediens dns ignatio
ribus est minus puniendus xx
q v Cum compulsus/ obedire
no tamen tenebat in tlibz xl
q m Si dus Si aute volunta
re pctauit tot pulet eta aliis
quam alius xx m q i contra
pacem/ ut est sino in ingenda
pcgnacio pquam domus eius culpa
qui no est in illius sinacis desicau
detur ex depen ex to velatum
Si no liber sit totam penitenciam
canonis si fieri pt face debet
xvj q vj sacdotes pniaz/ sed
ex causa potit eam sacdos mo
derare Considerand ect cit
vtrs si psona nouiter quia nouus
infide mior pnia debet i pom
ex depe/ deus qui/ et simil
considerande erut ac psonarz
circumstancie quibus adprus sup
sedeo gra breuitat/ Reticend

aut ep in foro pnali dicut le
gittime Ferr ij q et ij dis/ lxxx
ij pbr decons dis z/ Ieiunio alig
tamen ut dicit Hodo 2a Ferr sabb in
ponit Impr nouiter crimos si pe
nitencia in pane et aqua t po
nat no heri pane pt loco pa et piscibus
nis leguminibus vesci et ex alijs
si uecitas illud requirat ex de
pe et re in texta et glo. alis
no licet Vtro eta 2m Joh pe
nitencia sit posita actione libe
rat quis aliu ieiunio dando
denari ut legendo psaltium
pprua aute Hunorem no dicit
ep ieiunia uecia et mior tempa
et hmoi no possunt redimi pe
cunia nisi sub sit ronalis causa
volutaria no redimi pt eta
pnie aute supior Addit eta
no ep ubi imponit pena aliqd
annoz pnie xl ex uet additur
quoquis tunt debet penite
hic relinquit arb° pbri cum ut dcm e pbr
pnie sunt arbitrie Ipe enim
pbr arbitrabit eam pferias le
gittimas faciendo 2m tam l
dis deh ijs ctis/ ex dehoius co
n°/ et multis alijs iuribz et pr
intelligit ex dcam ... et de
spon dilcus/ et simila ~~ep nouus~~
~~infide ro~~ De ... ~~Canonibz pnia~~ ssbus et diuis
libus Titulus xxxvij9 .... pnie
Consequent considerand
de ptibus pnie subiectius/
et pmo in genali/ 2° in
spali Circa pmu queritur pla
ss vtrs pnie vtus sunt aliqne
ptes subiective sic q sic ut Aug in 2a pp pc ttcs
li° de pnia et hetm de pe dis
j Tres sunt actiones vica est

pnia ante baptismum de qua dicit
ibidem Augustinus nullus sue volun-
tatis arbiter constitutus nisi peniteat
eum veteris vite / novam inchoare
non potest / altera est pnia de mortalibus
post baptismum // Tertia est pnia post
baptismum de venialibus / et sunt ille
tres partes subiective pnie virtutis
non pnie sacramenti / quia pnia primo
non pertinet ad penitentie sacramentum
licet alie due pertinere possint
secundum Thomam. Item pnie sacramenti sunt ali-
que partes subiective sunt secundum Raymundo
quod sit tres / scilicet privata que non
fit in secreto occultis / publica
que non fit in manifesto et manife-
stis / et sollempnis que fit in capi-
te xle pro horrendis etc. De
pnia publica. Titulus xxxiiij

Deinde considerandum de speciebus
pnie in speciali / et primo de
publica / 2o de sollempni / privata non
pnia et primo pnie virtutis sufficiat
in notescunt ex supradictis et inferius
dicendis de penitentia. in generali / vnde
non requirit capitula specialia. Circa
autem pniam publicam plura queruntur
scilicet que est pnia publica Raymundo pnia
publica est prima illa que fit in facie
ecclesie ut cum alicui iniungitur
peregrinatio publice cum baculo ca-
pitali vel scapulari vel veste alia
ad hoc consueta benedictis de pe.
dis. vj. sacerdos Et dicitur publica
vel quia publice fit vel quia pro
crimine publico // Ideo dicitur etiam quoque
publica pnia sollempnis quia publice
fit Cuius potest eam imponere Raymundo
quilibet presbiter parochiano suo nisi
in aliqua ecclesia esset consuetudo
contraria et multo fortius episcopi
primarij generales / quia hoc non invenitur
prohibitum 2m Raymundum Gaufredum Hostiensem et
ad hoc videntur expressum l. dis. pe-
nitentes / licet illud aliter conveniat
exponi et xxx. dis. si quis presbiter
et extra de pe. et re. quesitum secundum
Guillelmum Duranti / Sed tamen dicit oportet
primus episcopi eam imponere non potest extra de
corpore accedentibus Cum potest im-
poni Raymundo laycis non autem clericis
nisi deposito de pe. dis. vj. sacerdos
2m Raymundum Et secundum Bernardum presbiter
publicam pniam facere potest cum enim
confessus est publicus xx viij
dis. presbiterum / quia publice debet quis
punire possessionibus publicis ar. de pe.
et re. c. j. Et hoc tamen de quo-
quam delem confessum ut scandalum
sedetur ut in glo. decreti c. c. j
in. si peccavit / hanc tamen pniam
sedes apostolica nemini indicit nisi
ubi est curia Ibi enim primarij pro
eos qui commiserint enormia fe-
cerint mundos interdicere tredino vel per
vel in ius ponunt ecclesias civitatis
in qua est curia et non alibi quo
facto remittunt eos ad suos episcopos
ut considerantes circumstancijs eis
indicant pniam salutarem licet
quidam ribaldi sepe per questum mi-
tiantur tales pnias esse in mutatas
sibi a sede apostolica / falsas pnitarios
litteras exhibendo secundum Guillelmum Duran-
di Cui quo tempore est imponenda
Raymundo non debet imponi nisi pro crimine enor-
mi et manifesto de pe. dis. vj. sacerdos
et extra de pe. et re. quesitum etc.

Bel· de pnia solepni

Postea quidem est de pnia solempni Circa quam queritur plura vtrum aliqua pnia debeat publicari vel solepnizari Videas quod sit propter quatuor Primo ut publicum publice habeat medicinam Secundo quia maxima confusione est dignus qui commisit commissum scelus Tercio ut sit aliis ad terrorem Quarto ut sit ad exemplum penitendi ne desperent qui peccatis gravibus detinentur Et cum pnia omnes defectus renovet ad perfectum ut dicit Ambrosius solepnizatio non impediat ut probabit videtur quod non sit solepnizanda Respondeo pnia renovat omnes defectus restituendo in pristinam graciam non tamen restituit in pristinam dignitatem Unde non post laycus post pniam publicam non potest ad clericatum promoveri l. dis. illud / nec clericus ad superiores ordines ibidem ex penitentibus / nisi forte necessitas ecclesie illud requirit aut consuetudo tunc enim dispensatione recipitur ad ordines minores / non aut ad sacros l. dis. placuit / Contrarium huius vide infra in fine c. de penitentibus solepniter / Nunc de forma sive modo solepnizationis pnie [Ru] ut habetur l. dis. tales penitentes qui sunt tales pniam suscipiant vel susceperint se putant in capite quadragesime cum suis decanis seu archipresbiteris [et cum presbiteris] episcopis civitatum ante fores ecclesie / sacco induti vili veste in dutis nudis pedibus / demissis vultibus /

[et] [simul] episcopus item ordinans ordinandi presentare mai dz / ut ibidem

reos se multu et habitu protestan[tes] [consilio] et episcopus eorum / diebus eis penitencia taxare ~~consilio~~ deinde eis in ecclesiam deductis episcopus in terra prostratus cum omni clero vij penitentiales psalmos cum lacrimis pro eorum absolucione dicat / et postea surgens eis imponit manum / aquam benedictam aspergit / cinerem capitibus imponit / cilicio capita eorum cooperit / et eis lacrimabiliter denunciat / quod sicut Adam eiectus est de paradiso ita ipsi de ecclesia eiciuntur / et post hec iubet ministris ut eos ab ecclesia expellant / clerus eos prosequitur / cum hoc responsorio In sudore vultus tui ut sic ipsi videntes sanctam ecclesiam pro suis facinoribus tremefactam et commotam / non parvipendent penitenciam / dent etiam taliter penitentes sicut dicitur c. dis. et nota hic c. penitentes de penitencia canonicare de conse. dis. in dan / quod tamen dicit male pnari / In cena autem domini ut dicit Glosa ibidem / quolibet anno a suis decanis et suis presbiteris in ecclesiam reducuntur / et sunt ibi usque ad octavam pasce / ita tamen quod non comunicant / nec pacem accipiunt / ab octava aut pasce dent operam / et dent ecclesie usque ad diem cene sequentis anni / et sic fit quolibet anno quousque eis ecclesie aditus interdictus et si bene penitent post eis secundo anno vel tercio ingressus ecclesie reddi / quidam vero etiam usque ad finem vite manent extra ecclesiam / Quod aut dicitur est quod non comunicant

intelligas nisi fuerit eis confessum/
quia conuictus quando quis difficitur pla-
cuit ius/ quousque usque ad finem penitencie/
quousque usque ad mortem arbitrio
episcopi xij q ij de viris xxxiij q ij
admonere/ et c latorem xxvj q
vj// Si quis decrepite/ decrepite dis-
v. si quis non dicitur et solempnis
penitencia licet non ita proprie qui aliquis
in vitiis penitenciam agenda intrudit
in monasterium. l dis si
ille ¶ A quo debet talis penitencia
imponi Responsio ab episcopo tantum l dis
in capite/ et c precedenti/ et sic
intelligit Guill duranti contra
de confessis pla accedentibus/ xvij
q j prouenit/ et c sequenti/ licet in
littera dicat de publica/ sepe enim
ponitur nomine publica pro solempni
et ego ut ibi/ et l dis si ille
et in aliis c/ hinc enim pena im-
ponitur pro illis criminibus pro quibus
penitens est ad episcopum mittendus
ut dicitur in c xxviij/ unde secundum
eum simplex presbiter non debet seu non
potest eam imponere nisi de speciali man-
dato episcopi/ similiter ad episcopum pertineat
eiectio et reconciliacio solempnis
que fit ultimo secundum tempus penitencie
completo vel eciam ante si visum
fuerit episcopo/ xxvj q vj c j/ presbiter
tamen simplex posset sollempnitatem
penitencie et solempnitatem reconcilia-
cionis de mandato episcopi ipso episcopo
absente exhibere/ sicut notat hostiensis
l dis penitentes/ et c in capite/
quod utique concedit Guill durandi
de sollempnitate que fit in eiectionibus
et reconciliacionibus que fiunt
singulis annis circa tempus ini-
cium penitencie/ sed hoc negat de sollempnitate
penitencie eiectionis et finalis intro-
ductionis quia ut ipse dicit hoc
est ordinis non iurisdictionis ut
ut xxvj q vj c vel et ff j 2 ij
¶ Et huiusmodi penitencia est sacramentalis
ut in c in capite/ unde potest inferior
episcopo committi quod decrepite et si hoc
de facto contrarium fiat// Dicit etiam
hostiensis quod archipresbiteri coram quibus
in magno modum satisfaciendi
in ieiuniis peregrinacionibus et aliis
bonis operibus quod tamen secundum
consuetudinem et consilium episcopi debet
preceptum si sit crimen enorme ¶ Sed
nunquid fratres minores aut predicatores
quibus decretale dedit episcopus auctoritatem
audiendi possunt confessiones huiusmodi
penitencias solempnes iniungere Responsio
non nisi eius speciali mandato nec
ubi est consuetudo Et huiusmodi pe-
nitenciarij generales iniungunt publice
vel minoribus huiusmodi penitenciam/ pro quo
in curia manifestam coram perpetrauerunt
peccauerunt/ et tunc debent talibus
imponere quod in capite xl
se coram episcopo representat et penitenciam
vel de mandato eius speciali de-
ta solempnitas fiat hostiensis Rodo//
¶ Quibus est imponenda Responsio
tam viris quam feminis licet in
xxxiij q ij inhibis/ non tamen
clericum deponent quia eam
signum subiectionis habent xxx
c ij/ deponent aut eam viri
vel quando vincit in habitu clericali
hic non in dicto canonico penitens

quod ei imponitur sciens

in glo. b' ¶ Item est imponenda
laycis non clericis propter scandalum ut
patet l. dis. in capite § hinc etiam
confirmandum cum 2bus c. sequentibus // Potest
tamen imponi clericis depositis l. dis.
confirmandum in glo. super illud penitentes
ibus / et quia hec statuta contra propter
dignitatem clericatus / videtur a quibus
posse concludi quod nec laycis personis
insignibus vel religiosis debet
imponi propter dignitatis statum. Item
non est facile imponenda iuvenibus
propter etatis fragilitatem vel decrepitis
propter debilitatem l. dis. penitentes
in glo. ¶ Pro quo nota et hu. quod
aliquis cogi potest per excommunicationem
ad suscipiendam solempnem penitenciam si sponte
non uelit subire / dummodo tamen crimen
sit magnum et publicum et generet
scandalum. ¶ Pro quo crimine est in
ponenda. Respondeo pro crimine publico
et wlgatissimo quod tota commo-
vet urbem vel alium locum xx-
vi q. vi c. ult. / Nota etiam hugo
quod potest imponi pro crimine occulto
si penitens voluerit alias non ar-
cetur dis. in de penitentibus /
et quod etiam pro veniali si pe[ni]tens petat /
sine omni vicio potest quibus pe-
nitens si voluerit et pecierit alias
non. ¶ Quo tempore est imponen-
da. Respondeo quolibet tempore anni / solemp-
nitas tamen predicta in capite
ieiunii debet fieri et hoc habetur in glo.
super illud c. in capite / et super
illud suscepimus. ¶ Quo tempore
sit imponenda. Respondeo hu. dicit hoc

pendere ex arbitrio penitentiam iniungentis
quia quandoque per annum quandoque per biennium
quandoque per triennium. ¶ Quibus est effectus
penitencie huius. Respondeo qui eam egit si est
laycus non debet ad clericatum promoveri /
si sit clericus non debet ad superiores
ordines promoveri ut dictum est supra /
vel etiam debet in suscepto ordine
ministrare / non debet etiam matrimonium
contrahere si tamen contraxit tenebit /
Si tamen iuveni imposita fuerit
non debet contrahere si tamen contraxit
tenebit / nec debet miliciam assumere
ut xxxiii q. ii § penitentibus et
c. antiqui et c. in adolescencia 2 c.
de his / laycalem etiam habitum non
debet deferre l. dis. c. ult. / 2m
regulam etiam debet vivere de pe-
dis. v. contrarium et c. sequenti et c.
falsas // Concinendum est ex speciali
indicio xi q. 2 aliud / de pe. dis. 2
aliud / sollempniter penitens fit in-
famis non tamen penitencie sed ratione cri-
minis penitentiam publice. Et ideo non
potest ordinari l. dis. penitentes /
hoc est verum quando talibus penitentia imponitur
propter iudicia. Secus si ex devo-
tione quis officium publice penitencie privat
sicut fecit david et iohannes baptista
et hostiensis ex de officiis archipresbiteri
c. ii ¶ Utrum solempnis penitentia possit
iterari. Respondeo quod iterari non debet secundum
iura antiqua l. dis. quibus et hoc
propter tria. Primo ne communicatio vile-
scat ut ibidem dicitur. 2o propter significationem
quia est figura eiectionis hominis
de paradiso tantum semel facte l. dis.
in capite. Tercio quia solempnizacio
est quasi quedam consecratio propter quod

pmam ɔfirmandi Et ideo itcio sollepnitati resistit si tamen postea peccavit non clauditur ei locus pnie / sed pnia solepnis iterum non debet ei iniungi Unde de pnia dicit Orig. Quod in gravioribus criminibus semel tantum conceditur pnie locus / 2m tamen ɔsuetudinem aliquarum ecclesiarum iteratur / pnia non solemnis pt iterari quociens placet publica eciam pt sed non ita frequenter debet iterari etc.

De Clavibus et potestate earum Titulus xxxvi

Deinde considerandum est de potestate ministrorum sacri pnie que ad claves ptinet Circa quod primo videndum est de ipsis clavibus 2o de indulgenciis Circa primum considerandum est primo de entitate et quidditate clavium / 2o de effectu / 3o de ministris / 4o de hijs in quos pt usus clavium exerceri Circa primum queruntur plura scilicet quid sit clavis Circa quod sciendum 2m Scotum Quod clavis hic sumitur methaphorice ad similitudinem clavis materialis / hec autem instrumentum est proximum et immediatum aperiendi hostium Similiter autem aliquem celum esse aperiendum vel claudendum / est spiritualiter ei aperire vel claudere celum Et ideo auctoritas pnie ptas est firmandi que est quasi immediatum instrumentum firmandi / proprie dicuntur claves regni celorum Pro dicta autem auctoritas firmandi pnie clavis est triplex / una est simplex principalis et convenit soli deo / Alia est non principalis est tamen pcellens et hec convenit xpo eius quidem

+ Jo xx quorum remiseritis peccata remittuntur eis quorum retinueritis retenta sunt si ex lege divina e firma alis e infirma quia revocabilis fuit etiam per ipsum vel

auctas in firmando pr eminet in utilitate de criminibus iudicandi quorum remitta et vincta nomit et infallibiliter iuste firmandi que semper firmat conformiter divine iusticie Tercia est precellens committuntur ad eclesias ferendas et hec xpo petro pmittitur et in ipso successoribus eius scilicet pter quam ut xxiij Tibi dabo claves regni celorum / datur autem Joh xx / data explicitate auctas cognoscendi qua mediante pt hic reus usus illius pnie sine primo vero hec 2e / et sic in collatione intelligitur collo sede tamquam pnie / est enim et hec 2a / pt etiam dici clavis qua est quoddam instrumentum aperiendi licet non ita proximum // prima ita dicitur clavis ptas qua auctas iudicandi recte dicitur ptas cum iudicare sit prudentis / 2a non dicitur clavis scientie non quia sit actualis vel habitualis scientia sicut sentire videtur magister sen. li. iiij. di. xix Sed quia reus usus eius hic non pt sine scientia Circa pns clavium sit ad conficiendum Ro 2 pe. et quantum alios Cum imposibile sit fieri per plura quod eque bene pt fieri per unum / pt dici quod unum et eadem res caracter ordinis sacerdotalis et ptas ɔficiendi et ptas clavium que competit cum ordine / sed differunt ratione dicitur enim caracter 2m quod est principium distinguendi hominem a non habente ptas ɔficiendi in quantum ordinatur

(confitendi)
... patientium curam. fidei potestas
clavium ad aperiendum et claudendum
regnum. ¶ Sed contra predicta est
... quia potestas una data fuit
... pluribus prius alia data fuit eis
... tenia potestas conficiendi corporis christi
... hoc facite in meam commemorationem
potestas non clavium fuit eis data
post resurrectionem Joh. xx° Quorum remi-
seritis peccata remittuntur eis et in ordina-
... quibus dicit accipe potestatem
celebrandi missam dando et ca-
licem et quibusdam imponit
... manum super caput dicit
accipe spiritum sanctum quorum remiseritis
peccata etc. ¶ Item quilibet qui se ha-
beat caracterem sacerdotalis ad cla-
ves istas dici potest secundum Scotum
... modum se habet sicut dispositio ad
... quia patet quod quibus caracterem
et potestatem conficiendi corporis
christi verum dispositus et decorus
... habendum potestatem ligandi et
solvendi super corpus christi misticum
Utrum sit tantum una clavis. ...
... et quilibet alios sicut in
sole potestas liquefaciendi et in-
durandi est una in radice sed
... in effectibus // Clavis enim dicitur
potestas iudicandi animarum licet
... potestas integratur ex duobus
et ex potestate discernendi inter con-
dempnationem et diffiniendi inter de-
dempnationem personam dampnatoriam
et ista clavis est principalior
... quia communiter ordinatur ad istam
... potestas dicitur scientia vel potestas
unde super illud xvi Tibi dabo

... tantum est clavis una in radice et due in
... actibus

claves / Glosa clavis dicitur scientia
et potentia qua debet iudex ec-
clesiasticus dignos recipere et in-
dignos excludere a regno / potestas
autem ligandi et solvendi in foro
contentioso non est clavis proprie loquen-
do quia etiam habent eam non presbiteri
ut dicitur infra / secundum autem Scotum
due supra date claves sunt simpliciter
inter se distincte ita quod absolute
est verum verbum christi scilicet tibi da-
bo claves et possent de potestate
vel absoluta ab invicem separari
sicut aliquis prelatus potest committere
alteri potestatem examinandi in causa
potest tamen dici aliqualiter una cla-
vis scilicet unitate ordinis quia
ad unum actum ordinantur scilicet alligationis ... rectius x
aptationis ¶ Sed nunc preter predictas
duas claves sunt alie claves
in ecclesia / Scotus quod sicut duplex enim est
forum in ecclesia unum est secretum
et ad istum pertinent due claves
predicte Aliud est publicum et in
hoc duplex actus auctoritas requiritur correspondens
duplici predicte sicut ad quodlibet
iudicium verum in qualibet causa re-
quiritur cognitio in illa causa et
sententia / et iste auctoritates pertinentes
ad forum publicum possunt dici
claves / de hac autem causa habetur
contra primo dicente christo petro Si
peccaverit in te frater tuus / sequitur
tandem dic ecclesie / si ecclesiam non
audierit sit tibi sicut ethnicus
et publicanus / ~~et non aut sit tibi sic-~~
~~ut ethnicus et publicanus~~ et sequitur
Amen dico vobis quecumque ligaveritis
super terram erunt ligata et in celis

Ex quo patet quod deus approbat
ligacionem et solucionem ecclesie et fac-
tam in foro publico quia qui contempnit
claudibus est sicut ethnicus et publicanus
Iusto foro clauditur ecclesia et quo
fidelium per excommunicacionem et aperitur per ab-
solucionem ab excommunicacione vel reco-
ciliacionem // Et ex hoc patet quod
ille claues non sunt eedem clauibus ordinis
quibus quia separantur ab illis
ut patet in habente iurisdictionem
sine ordinem et sine sacerdocio
sicut marchio et quibusdam
aliis et econtrario sicut in quibusdam
presbiteris quibus non est data potestas
concludendi absoluta vel regulariter
Scotus in iiii dis xviii De deri-
uate et effectu clauium Titulus xxxviii

Postea considerandum de effectu
clauium Et circa hoc queruntur
plura Primo utrum potestas clauium
extendat se ad remissionem culpe
Videtur quod sic Iohannis xx quorum remi-
seritis etc Sed per quem modum
sunt diuerse opiniones una est quod
usus clauium valet ad remissionem
culpe non quidem aliquid efficiendo
sed tantum ostendendo vnde in spiritus est
absolutus et absolutum te ostendo
et hoc videtur opinio magistri sen-
tentiarum libro 4o dis xix Sed contra hoc
est quia secundum hoc sacramentum
noue legis non efficit quod significat
Alia est quod non proprie sed per virtutem
diuinam cooperacione quo assistente
in operando sicut supra dictum est
libro 4 ti 1 ar iii de effectu sacra-
mentorum q 1 et est probabilis
ultimum et videtur huius opinionis

fuisse Bonaventura in 4o libro dis 1 q 1
et Scotus libro iiii dis xix q v
unde dicit ibidem Scotus circa
susceptionem sacramenti penitencie est
sacramentum i dispositio efficax
et necessaria constitutio diuina ad recep-
cionem gracie instrumentum ante non
disposicio prima non est signum
omnium aliorum ut predicti sed
futurum ergo collo sacramenti penitencie
hoc quod digne fiat non oportet
quod signum absolucionis dimi-
cedentis quia digne potest acum
ab attricione attricione non sufficit
per modum meriti ad graciam suscipiendam
meritorius illius attricionis et
ficte recipiatur gracia primam in
illo confitetur et absolucio
est signum efficax illius absolu-
cionis sequentes in ultimo instanti
eius hoc Scotus Alia est quod valet
per modum deprecantis et impetrantis
non tamen per modum impetrantis
tamquam signum in forma absolucionis
premittitur absolucio oracio per modum
deprecatiuum et subditur absolucio
per modum indicatiuum et deprecacio
impetrat et absolucio graciam
supponit nunquam enim presbiter absoluere
dignus non promittit quod adeo ab-
solutus esset quia ergo prius
sonat per modum actum et im-
petrantis inde est quod potestas clauium
proprie loquendo se non extendit
supra culpam Et hec est com-
munis opinio Bonaventura in expositione ista ut
in suis Sed hec opinio de
quibus non placet pro eo quod

vo[c]is boni layci qua mali p[re]sbi
ergo sedm h[ec] et absolucio/ quod
fm̄ b // Quarta q[uod] v[idelicet] instrumentali-
ter gr[ati]am et iustificacionem dispone
[re] n[on] ipam gr[ati]am vel iustificacionem
immediate efficiendo Sic[ut] eni[m] ad
mundacionem vtensilium v[idelicet] aq[ue] ab
solucio ita ad emundacionem culpe ac-
talis valet sacerdotalis absolu
cio qua h[ec] sacramentum h[abe]t pro
materia actus m[i]nistri/ op[er]at[ur] igit[ur] ita
enim aliquo m[od]o ad culpe re
missionem vel dum eam c[om]petendi
voto h[ab]etur vel dum in actu
geritur du[m] m[od]o c[on]fessio assit vel
p[re]cessit/ Unde dico q[uod] actio ad
confessionem accedenti virtute
absolucionis sacerdotalis fiunt
instrumentali ad ipam disponent
diter gr[ati]a iustificans Contr[ari]o
n[on] dat[ur] augmentum gr[ati]e // Sed
res videtur n[on] op[er]ari ad insti
tucionem qua est remedium
adultor[um] in quibus est necia
precedens c[on]fessio Et hec opinio
est pe. et tho. [con]tra doctor[um] opinionem
q[ua]e magis[tri] plac[et] michi/ Quod
aut[em] dicit Jeronimus Et in remittend[o] culpe et o
et retinend[o]/ illud n[ost]ri habent
s[acerdotes] sacerdotes q[uod] olim h[ab]ebant
p[ro]b[abi]lege legales/ intelligit q[uod]
h[abe]nt illud et plus qua illi ou[m]
h[ab]ebant mundatos a lepra tu[m]
q[ui]a isti n[on] a lepra p[ec]c[at]i ecia
p[er]fectos Utrum se c[on]tendat ad re
missionem pene v[er]o q[uod] eta fuit
du[pl]ex modi dicendi modo tam

dicendi quod maior et vis et magis
c[on]sonus fidei p[ro]pietati est q[uod] p[re]sbi
ter vi clavium absoluendo remittit ali
quam p[ar]tem pene/ n[on] in q[ui]a eterne
nec purgatorie/ sed q[uan]t[um] eius pe
ne ad quam deus obligat p[e]cc[at]o[re]m
post absolucionem a culpa/ et p[ro] illa
p[ar]te nunq[uam] punie[tur] in purgatorio vel
alibi/ sed p[ro] alia p[ar]te a qua n[on] ab
soluit vel punie[tur] h[ic] suffi[cienter] vel in pur-
gatorio Et h[ec] sic p[otes]t intelligi nam
sic eni[m] medium una et vitas Deo
in iustificacione que est opus mi[sericordi]e
nua dei sic remittit culpa vt
n[on] p[er]mittat iusticie regula/ is
adhuc detinet obligatum ad pena[m] i[d est] pena at
ab rigorem d[iv]ine iusticie est inuribus
inrib[us] improporcionata et nob[is] ig
nota Providens igit[ur] dei mia co
stituit arbitros p[re]sbiteros quibus
dedit p[otes]tatem arbitrandi et pe
nam taxandi et manifestandi
et p[ar]tem pene remittendi hec
aute[m] remissio fit v[ir]tute clavium
de thesauro eccl[es]ie qui sub e clavib[us]
qui thesaurus integrat[ur] c[on]tribus
sc[ilicet] p[ri]mo c[on]iuncto fidei et caritat[is]
totius eccl[es]ie Unde d[icit] Augustinus
q[uod] penitens c[ar]ere n[on] p[otes]t nisi p[er]sisti
neat eum vitas eccl[es]ie Sc[ilicet]o. c[on]iun
cto sup[er] erogacionis viror[um] p[er]fector[um]
Tercio c[on]sup[er]habundanti merito passio[n]is
xpi quod est ancxiom virtuti
sacramentor[um] quor[um] i[n]q[ui]b[us] plati minist[ri]
Sed obicit[ur] q[ui]a n[on] est mi[n]us dis
positus ad recipiend[um] effectum clavium
qui c[on]misit p[ar]u[m] p[e]cc[at]um qua qui
maius/ ergo tantu[m] remittet[ur] de pe[na]
debita p[ecca]to minori qua[m] de pena

debita maiori s*ed* ex una p*ar*te p*e*cc*atu*m
esse posset ex alia ita magnum
q*uod* tota p*e*na debita p*e*cc*at*o minori
no*n* esset maior q*ua*m p*e*r illa*m* remi
ttet*ur* de pena debita p*e*cc*at*o minori
ergo illud p*e*cc*atu*m minus remanet
impunitu*m* q*uod* est inconveniens Ratio
quia i*ust*a no*n* co*n*siderat mitti sed
iustitia Ideo dei i*ust*a q*ue* subv*e*nit
hic mi*seri*s no*n* considerando rei
mortem Christi et remittit omnibus
p*e*cc*at*is equalite*r* no*n* qui*dem* s*ecun*d*u*m
absolutam comp*ar*ac*i*o*n*em sed s*ecun*d*u*m p*ro*portio
nalem ut si ei qui debet decem
remittit unu*m* Et ideo qui magis
p*e*ccaverunt du*m* p*e*nitet teneant*ur*
ad maiores et arctiores satisfactiones et h*ec*
est ro*ma*nor*um* C Sed aliquibus h*ec* r*ati*o
no*n* placet p*ro*p*ter*ea q*uod* no*n* videt*ur* satis
facere ar*gumen*to q*uia* p*e*na decima prim*i*
maior est q*ua*m 2^a Et ideo videt*ur*
eis d*icen*d*u*m q*uod* n*u*nq*uam* p*ar*s pene q*ue* re
mittit*ur* v*ir*tute clavium una vice s*ed*
tamen p*er*it tota pena cuiusq*ue*
mortali debita Si dicat*ur* q*uod* una
absolutione posset remitti tota pe
na debita uni veniali no*n* h*ab*et
h*oc* inconveniens quia Christus ita ple
ne satisfecit p*ro* p*e*cc*at*is n*ost*ris quod
si se h*ab*enti sub sacramento quod
operat*ur* in v*ir*tute n*ost*ri ess*et* remitti
alicui tota pena no*n* op*or*t*et* h*oc* dici
q*uod* p*e*cc*atu*m sine pena dimitti et
ita videt Ricardus Aliqui no*n* dicunt
q*uod* p*res*b*ite*r no*n* remittit omnibus equaliter
de pena sed s*ecundu*m p*ro*portiona*m* inqua
penitens meruit sibi remitti sic
suffragia ecc*lesi*e p*ro*sunt defunctis
s*ecundu*m q*uod* ea sibi p*ro*desse meruerunt
et hec est op*ini*o p*e*tri C Utrum in co*n*
fessione iterata remittat*ur* aliqu*id*
de pena R*ati*o hui*us* pene h*abe*t*ur* s*upra*
de qualitate confessionis ubi dic*itur*
quod confessio debet esse freq*uens*
C Utrum p*res*b*ite*r ligare possit pe
ni*tentem* p*ro*p*ter* p*ote*statem *pro* sp*ir*itu p*res*b*ite*ri in vi*rtute*
clavium est confessor dei o*peracio*
cui*us* 3 m*inister* Deus aut*em* s*ecundu*m op*eracio*nem
et in culpa et in pena sed m*inister* *pro*
p*ri*am ad absolvend*um* quid dic*itur*
iniquitatem obdurare dicit*ur* du*m*
gr*ati*am no*n* largit*ur* sed in p*e*na
op*er*um hui*us* dicte quo ad utr*umque* q*uia*
culpa et pena p*er*it et pena i*n*
fligit Simil*ite*r ergo et p*res*b*ite*r
et si s*ecundu*m h*oc* q*uod* aliqui dicunt
in absolvendo ex vi clavium h*abe*t
aliquam op*er*ac*i*o*n*em ordinata*m* a*d*
culpe dimissionem modo d*ic*to sup*ra*
in visione q*ue* utr*um* v*ir*tus clavi*um*
se ex tendit ad remissionem cul*pe*
in bl*ess*o o*pin*ione no*n* tamen ligat
s*ecundu*m aliquam op*er*ac*i*o*n*em in culpa q*uia*
dicit*ur* ligare iniquitatem no*n* absolvit
sed ligatos ostendit sed in penam
s*ecundu*m p*ote*statem et solvendi et ligandi
solvit tamen a pena quam dimittit
sed ligat quantum ad penam que
remanet Ad hanc aut*em* ligare
dicit*ur* dupl*ici*ter uno modo considerando
ipsam quantitatem pene in qua et
sic no*n* ligat nisi in quantum no*n* solvit
sed ligatum ostendit Alio modo op*er*a
rando penam certam vel illam d*e*
terminate et sic ligat ad penam co*n*
imponendo C Ad h*oc* no*n* q*uia* triplex
est iudicium s*cilicet* dei p*e*tri et cu*ri*e
celestis Primum 3 quo deus c*on*c*e*d*it*
dat in contricione et h*oc* p*re*cedit
alia duo t*em*p*or*e dignitate et effectu

ita p*ri*ma et

s*ed* demittit p*ro*bu*er*it p*ro* lustro [illegible]

ceteris remittit decem ei q*uam* s*ecundu*m decem

iudicium psbri qui ptate clauium
ligat vel soluit iniri / et post hoc
sequitur iudicium scilicet approbacionis
curie celestis Vnde expone illud
quodcumque ligaueris etc scilicet iudicio iuste cla-
uium erit ligatum et in celis scilicet per legaciones
approbacione curie celestis et hunc
intellectum probant Greg et Leo x
c iii. causa va / et xii q ii manet
Quod psbr ligare possit et solue
re per proprium arbitrium Respondeo sicut cae
de equalitate satisfactionis de instituti
one titulus xxxviii9.

Deinde considerandum de institucione
clauium Circa quod sciendum quod
sicut patet ex supradictis xpus claues
instituit et instituit eas in nouo testamento
psbri et soli psbri / quia dantur
in ordine sacerdotali Cuius racio est
dicta instituendo / huius autem insti
tucionis congruitas patet per hoc
quod psbris solis datur ptas conficiendi
verum corpus xpi qui est
caput corporis mistici / vnde ambo
requirunt de ptate ligandi et
soluendi dicitur / quod hec ius solis psbris
et pmissum est ambo? ac psbr
qui sunt mediatores proprium
clauium inter homines et xpum Queritur
an vtrum epus beatus aliqua nouam
clauem per claues psbri Respondeo
dignitas epalis non dicitur nouum
ordinem sed quandam eminen
ciam ordinis / et ideo non datur
vlla noua clauis / sed ampliatur
potestas iurisdictionis ad corripiendum
eiusque regimen traditur ei baculus
pastoralis secundum Bon Vtrum psbr
malus possit ptate clauium ad
suum libitum Respondeo quod non Nam psbr
in absolucione operatur vt instrumentum
non quidem mortuum sicut securis
sed viuum sicut seruus Ad certam non
operacionem instrumenti tria requiruntur
primum est instrumenti recta disposicio
Secundum est materie proporcio / 3m
est virtus motoris / nam securis nisi sit
recte acuta non incidet / vel si non ha
beat materiam proporcionatam scilicet
lignea / vel si non mouea(tur) ab agente.
Similiter in absolucione psbri debet
concurrere recius vsus sue ptatis / proporcio
suscipientis / et virtus dei motoris quorum
altero deficiente frustratur effectus /
Sed nunquid malo psbri sunt claues
Respondeo quod sic Nam in ordine datur ptas
clauium tamquam donum gracie gratis
date / quod quia culpe non opponitur
tum culpa recipitur et retinetur
datur eciam gracia gratum faciens
ad bonum vsum clauium et illud cul
pe opponitur et ideo cum culpa non recipi
tur nec retinetur Et quia datur ad
vsum ydoneum ideo sine hac
habetur vsus sed non ydoneus alias
non posset haberi aliqua certitudo
sicut de absolucione vt dicunt
Bonitate Sed obicitur illud
Augustini scilicet quod spiritus sanctus remittit
peccata vel per ipsum vel per columbe
membra idest per homines sanctos
Respondeo loquitur de remissione peccatorum
secundum quod sancti homines coo
perantur ad eam non ex vi clauium
sed ex merito congrui / vel per columbe
membra intelligit omnes ab ecclesia
non precisos Obicitur eciam quod in ea
collacione clauium datur est apostolis

Joh xx Et ei dr in ordinacōe
accipite spm scm quorum remise-
ritis etc Videtur ergo qd illis sol
detur ptas remittendi pcta qui
spm scm accipiunt Respondeo dominus
declarat ea que requiruntur adusum
non tantum simplr sed adusum ydo-
neum Item ptas clauium ordine
sacerdotalem inseparabilr comitatur
ita qd omnes sacerdotes eas habeant
inamissibilr Respondeo clauium ptas
dupliciter pt considerari aut quo
ad essenciam sic radicalr est in
aīa et indelebilr sicut et caracter quantum
ad quod non videtur differre nisi ratione
cuiusdam relacionis ut sup dictum
est Vnde hec non tenet inseparabilr
tamen ordine sacerdotali aut quo
adusum et necessario requirit duo scilicet
statum viatoris et auctoritatem iurisdi-
cionis Primo patet quia sicut
racio merendi non convenit carētibus
extra statum vie sic nec ptas
reconciliandi et sacramenta ministra-
di nisi in statu ecclesie militantis
Et ita per mortem huius ptatis usus
perditur in aīa separata Secundo eciam
patet presbiter enim est mediator inter
deum et homines ratione cuius hic dei in-
ferioret penitente superior et
arbiter et iudex constitutus homi
loco dei adprecedendum sive solvend
et puniend Talis autem iudicacio
non sine iurisdiccione aliqua inveni
qui iudicatur quia nemo pt aliquem
iudicare nisi sit eius iudex co-
stitutus abeo qui pt Et ideo iuris-
dicio est tamquam ius motiuum
clauis sive mouens hac autem
defficiente et si assit clauis

numquam aperiet et si amittatur hec iuris-
dicio cessat clauis execucio hec
aut dupliciter amittitur vel per absolu-
tionem subditorum ratione rerum ut in pre-
sumacione hereticis precisis formaliter
notoriis excommunicatis et huius vel absolu-
tionem secundum rem et speciem ut in degra-
datis quibus auffertur sine spe
recuperandi Vnde heretici et de-
gradati dicuntur habere manum ligatam
sed degradati amputatam Et
dico quod et si clauis quantum
de esse consequitur ordinem tamen
adexecucionem consequitur statum
et iurisdiccionem hec Bon In quo
usus clauium consistit ti xxx

Deinde considerandum de hiis
in quos usus clauium exerceri
pt Et circa hoc queruntur plura
primo utrum presbiter possit uti cla-
ue quantum ad quoslibet homines
Respondeo ad usum clauium duplex potestas
est necessaria scilicet ptas ordinis
que est equalis in omnibus presbiteris et ptas
iurisdiccionis et hec non est equalis
nec est pro datum Videat enim ut in
ordo in rebus oportet esse potestas
aliquis supremum in quos redecet
ptas omnium et subillo prelatos me-
dios et subillis particulares mi-
nos na dominus diuicat inundum
secundum augustinum angelos angelis
homines hominibus demones
demonibus preesse utrumque vero
sunt prelacionis gradus oportet
supremos medios et ultimos
legitur quilibet presbiter licet habeat
potestatem ordinis plenariam
tamen hec potestatem iurisdiccionis
limitatam Ideo uti non

na ptate in quel3 homines nisi ten
ingne h3 iurisdicom aliqua uel
ordinaria uel delegata / regulariter
tenet solus psbr h3 execucom ptat
in suos subditos pt vii casus in
quibus est datus sup eo an psbro
et confitenti vnde xxvi q. i. nulli
sacerdotum liceat prochianum
alterius absolue uel ligare ¶ Utrum psbr
possit semp suum subditum absol
ue / ¶ Uo ptas ordinis quantum
est de se extendit se ad omnia
peta remittenda. Sed quia
usum ptatis huius ut datum est
requirit iurisdicio que a maioribus
in feriores descendit Ideo superior
pt sibi aliqua reseruare in quibus
inferiori iudicium non committat alias
sup psbr iurisdicom habens
de quolz absolue pt ¶ Utrum psbr
absoluens aliquem de facto ab illis
ptis a quibus non pt absolue
peccat peccat mortale Ro quod
absoluens / si tamen facit ex igno
rancia inuincibili aut sciens ius quod
hoc facere sibi non licet / Si 2o et
hoc faciat ex deliberacione mortale
peccat Sicut enim ex deliberacione
concessa sibi ptate abuti in
iudicium anime alterius e mor
tale peccare / sed sic absoluens
ptate sibi concessa abutitur
in preiudicium anime illius quem sic
absoluit quia dat ei intelligere
quod absolutus est dum tamen
non sit / et quantum in se ipso
ponit in errore Uni super sic ab
soluente cadit illa maledictio

scripta deut. xxvii Maledictus
qui errare facit cecum in itinere
nere Si aut facit ignorancia iuris
et est illa ignorancia affectata
adhuc peccat mortaliter quamuis non
ita grauiter sicut ille qui hoc facit
sciens Si aute 3 ignorancia
crassa adhuc credo quod peccet
mortaliter quamuis non ita grauiter
sicut hoc faciens ex ignorancia
affectata ¶ Sacerdotibus enim officium
suum ignorare non licet ad ipsos
enim ptinet subditos suos in
lege instruere Iux illud Aggei
ii Interroga sacerdotes legem
vnde sic absoluentes exponunt
se simili dicto illi que ve.
sup filios heli de quibus dicitur
i R. ii Quod erant filii belial
nescientes dominum neque officium
sacerdotum ad ppl'm / De sic ab
soluente et absoluto. tali absolu
tioni innitenti / nisi p ignoranciam
inuincibilem seu probabilem excusetur
dici pt illud math. xv
Si cecus ceco ducatum prebet
ambo in foueam cadunt / nec ille
p ignoranciam excusatur qui magis
sollicitus esset quere consilium pro
emptione vnius robe quam pro
salute anime sue h. Rich. ¶ In
isto igitur casu in quo oportet quod
simplex psbr ad superiorem remit
tat / ¶ Unus est de his quibus 3
solempnis penitencia iniungenda
ponenda quia eius iniunctio solius
est epi ut datum 3 supra /
2m est de excessibus qui infer-

psbr absolue no pt et epus
pt / quia pncos nullos et psonas
similes que incidunt in canone dein
iectione manuum iniectos epi absol
ue possint et illi soli quibus spalr
absolucionem committitur et vodo / 3º
est vbicunque interuenit irregularitas
non tamen posset dispensare cum
eo super irregularitatem / propterea dz ad episcopum
mitte confitente ut vel ipse di-
spenset cum eo si pt vel cum suis
litteris mittat eum ad papam / Quartus
de incendiariis sacrorum locorum ma-
xime publicatis xxiii q ulti
si quis contra desertu // contra
et c. tocius // Quintus z de eo
pubco sicut de blasphemia contra
de maledictis statim / Sextus
est de voto contra de voto c. l. / Sep-
timus e si ipse epus confessionez
audiunt de aliquo pecto xxvi
dis infra / Hos septem casus
ponit hostiensis / Raymundus non ponit con-
pnos / quidam non addunt de ho-
micidio et membrorum mutilacione
quia xxiii q ulti dz Si quis
quod incendiarii truncatores et in-
cendiarii arceantur donec eccia tota
Epo et omnibus satisfaciat / addunt
etiam dispensacionem in iuramentis
quando cum eum z iuramentum vel non faciendo
esse illicitum iuramus papa aucte
pt of venire sed quando z dubium
an sit licitum tunc sine aucte
superioris non debet contrauenire / Si
etiam sit consuetudo in aliquo
Epatu quod aliqua alia crimina
epus audiat vel sibi aliquos

certos casus retineat Sicut oportet
consuetudo in multis ecclesiis / de
parentibus qui filios opprimunt / de
homicidiis / de sacrilegiis / de falsis
/ de violatoribus ecclesiarum / et etiam
immunitatis et libertatis / de portilegiis
/ de vicio contra naturam maxime
brutis / de incestu et de correccione sanctimoni-
alium / de oblatorum sine subtractis
vel aliter illicite acquisitorum re-
tencione / de periuriis / de clamdestinis
contrahentibus / et aliis enormibus
que consuetudo generalis et spalis
reservat epis / quos etiam aliqui
mittuntur ab epis ad papam propter
enormitatem et errorem / multi-
iniquam denuo veniunt sed de con-
pnidencia et voluntate / Et hec
Secundo si epus aliquis committit
vices alicui circa penas in mu-
das infra dyocesim / unde talis ab-
solue potest etiam in hiis spalis
Non credo quod epus non intendit
in simplici delegacione delegare
illa maiora nisi expresse dicat
contra de penitentiis et pcto / cum ad eius
correccionem videatur spalr pertinere
percipue dispensaciones et ab-
luciones excommunicatorum in quibus interue-
niunt iuramenta sed de pecunia
mandato ecclie / vel aliquo sine
dolo intervenit eciam restitucio-
nes nisi aliqua causa iusta
subesset et tunc alicui discreto
et perito committeret qui personas
nosceret et facta et res circumstan-
cias sciret ar. contra de homicidio
sicut dignum 2m Raymundum et hostiensem
Set z inquid ille cui hec committit

illud alteri subdelegare. Videtur
quod Guil. Durant. quod non ut extra de officio
dele. c. ult. § ceterum. Secundo si di-
cat episcopus committo vobis potestatem meam
in foro penitentiali ut possitis absolvere
omnibus in quibus possumus, videtur
quod omnia dixit nichil excepit
xx dis. Si Romanorum. Non est
tamen tutum propter huiusmodi generalem commissionem
generalem usurpare ea que a iure
episcopo sunt specialiter reservata, nisi
enim sit quod episcopus per huiusmodi verba
generalia intenderit committere huiusmodi
specialia. Ea tamen que episcopus
consuevit in synodo reservare satis
credo quod per huiusmodi verba generalia
censentur in talibus esse commissa. Hec
Hostiensis. Absolutiones tamen excommu-
nicatorum que sunt a presbiteris
iuris et dampnum quorum ignorantur
~~actores~~ auctores, tamen non
pertineant tantum ad forum penitentiale
ad quo ad quid etiam ad contentiosum
cum lata sit pena ad in-
stancia passi dampnum non sunt in-
telligendi delegata per huiusmodi verba
generalia. Et multo fortius nec
absolutiones excommunicatorum
in foro iudicii pro contumacia vel
re iudicata aut possessione. Hec
Hostiensis. Continentur eciam generaliter
confesse committat episcopus alicui vi-
ces suas. Non tamen potest ille sine
eius speciali mandato mutare
vota aut relaxare iuramenta
de quibus constat quod non possunt
vel de quibus dubium est an pos-
sunt licite observari licet de iure

confessione vel iam facta de peccatis
penam iniungere possunt. Hec Hostiensis.
Secundo si episcopus subito decessit ut
confessorem ydoneum eligere sibi pos-
sit nunquid clericus ab illo in casibus
episcopo specialiter reservatis potestatem habe-
bit. Videtur non quia illa non veniunt
in generali concessione que quis
verisimiliter non concederet in specie extra c. in
de pe. et re. Secundo de officiali episcopi
videtur Hostiensis non credit quod in hiis sit
prius in iniungendo habeat potestatem
sed in contentiosis tantum. Et in
illis autem unum et idem consistorium
est ipsius et episcopi quare ab uno
ad alterum non potest appellari ut de appella-
tionibus Romana. Et hoc est verum nisi appareat
quod hoc episcopus noluit committere sibi
puta quia hic expressit vel delica-
cia sui superioris reliquit alium
episcopum vicarium suum generalem ad alia
remota sed tunc eius regionem
tunc enim vicarius questionibus posset
ius qui eum constituit si presens
esset poterit expedire. Si tamen
non est presbiter debet hoc aliis de-
legare ar. extra de eta. et qua.
et de offic. de consecrat. Item presbi-
ter mulierem quam cognovit absolvere
possit. Videtur aut mulier probabiliter
presumatur quod si ad sacerdotem illum
accederet ipse iterum eam sollicitaret
aut sentit se ita fragilem quod
probabiliter timet ne loquendo illi
sacerdoti instigaretur stimulo car-
nis concupiscencie propter recordacionem
dilectionis nepharie qua cum
illo fuit delectata et isto casu

non tenetur ipsi confiteri nec peccatum
illud nec aliud, quia si potest recu-
sari sacerdos propter ignorantiam multo
fortius propter maliciam, puta si posuit
eum mulier penitenti et si sacerdos
conatur eam ad peccatum inducere quia
si nesciat sibi copulare, debet tamen
petere licenciam aut facere peti ab
illo sacerdote vel superiori ut alteri
possit confiteri, quod si malicia sua li-
cenciam dare recusaret hoc non
prohibet quin illa mulier possit alteri
confiteri. Si autem mulier probabiliter
credat quod nec propter sacerdotis
nec propter se iniungat periculum
si confiteretur eidem tunc tenetur illi
confiteri eciam peccatum quod cum eo commisit
et ipse de illo potest absolvere sicut
de aliis secundum Rich. Aliqui tamen
dicunt quod in tali casu nec presbiter
debet audire confessionem illius
mulieris de illo peccato sed debet ad alium
mittere sicut notat Hugo circa
presbiterum et xx. extra ..., alias videtur
in eo manifesta presumpcio, nec
illa debet ei confiteri sed debet
petere licenciam ad alium eundi vel
ad superiorem recurrere si ille licen-
ciam denegaret, tum propter periculum
tum quia est maior verecundia que
est pars penitencie maxima, alias videtur
mea minus vera contricio dum
nec illud vult detegere nisi cogno-
scenti integre, et idem est credendum
de omni peccato in quo presbiter consensit
et cooperatus fuit, si tamen ab-
solverit absolucio valet dummodo
vera contricio adesset, et hec sunt
sunt Tho. et Bon. Nec est conf-

supradicta quod episcopus dispensare
potest in symonia commissa cum ipsa
quia dispensacio et dignitas
solo necessaria et ideo non tamen facere
potest quibus potestatem absolvere
sicut dispensandi secundum Rodo. Queritur
de muliere que de adulterio filium
concepit vel partum alienum supposuit
utrum talis mulier denegada est
penitencia sive absolucio licet teneatur
non (audeat) prodere viro. Ro. quod non quod depone
et re. offerat, non enim tales mulieres
tale debent timere viros vel filios
legitimis indicare secundum Ber-
dinum pro racione primo quia hoc esset
in fructuosum, non enim crederet
sibi propter presumpcionem contrariam
secundum communionis propter quod presumitur
quod filius sit legitime natus
ff. de his qui sui vel alieni iuris
sunt, filium. 2o quia hoc esset peri-
culum possent enim inde homicidia
et alia plura mala consequi
secundum Ber. et concinunt cum eo hostiensis
et Ray. Hostiensis dicit quod similiter
viro et in tantum confidat de eo
quod ei securiter dicere possit et de
inde faciat quidquid volit
in tali casu presbiter ei consulere
potest quod hoc viro revelet, et quo
consenciet quo ad restitucionem
est mulier absoluta, quia tota
viro disponere de suis sicut placet
et deinde us nemo cogere sive pri-
aut nate (adulte) vel supposite mulier
dicere debet per se vel per discretum
confessorem vel ipsa similiter
eo recepto per confessorem si videt

a ea pus mamets quod no ca
l pmose ptedat/ et aprio fam
pietum heat si pbabilit psu
mat m no sequi pictum sed potius
fiectum ut si psumat q si sibi
indicauit ad hereditate abstinebit
qua forte videt ipm deum time
c consciencio sum esse quia alie
possidet in vite/ tunc indicet
c consulet ut intret religio
ut se transferat ad alia longinq
regione Si aut psumat m pi
clum sequi posse quia forte
filius est malus vel stultus
ut sibi valet crede nec illud
fieret tace/ tunc no indicet
sed si etia psumat/ q si sibi
indicauit no acquiesceret tunc
etiam no indicet sed quantum pt
satisfaciat heredibus de pia do
t. vel alijs bonis suis pse vel
p illud scz districtu et tantum
ita q tamen fiat ne aliquod
malum vel suspicio mali inde p
ueniat/ et idem faciat si filio
indicauit et ipse crede vel
acquiescere noluit sz Ber. host
et Ram/ no tamen tene crede
viro nisi posset face etiam fide
sed q cum de viro suo no suspecte
pt secundum aut Scot. vulier
ia tunc suum dicere no dz filio
suo quia no dz expone se sue
diffamacioni apud filium ppter
etiam certitudinem filij domi
na si no crediderit mala co
sequt scz quia ipa diffamata

erit/ et ille hereditate vel pus te
nebit/ no debet etiam viro dicere
quia no debet se expone ete sue
diffamacioni et apud virum morti
vel salte odio et discordie et ce
rrum pculo vxoricidij ppt debitum
bonum hereditatis restituende //
Debet aut mr filium spurium dili
induce ex alijs honestis causis
ut hereditate heredi no dimittat
puta q fiat religiosus vel cle
ricus/ et si ipm adhc induce no
potuit laborare debet quantum
pt ad restituendum no heredi S Scot.
ner tamen tene restitue equalen
toti hereditati quia multum distat
int hre et ipse esse. Ille aute
umq habuit hereditate licet ipse hre
sunt hit 2m instrucc Et io umq
equa equalens sufficit restitue
illud aute umq detrime arbi
triu boni viri 2m Scot. 2 Rich.
Cz umq tene thus ples decorsi pt
bona fide Vlo puto q no ar
c. decreti ven teme simul ter ty
tene secundum Ber et host. Pone
q vir no hz aliquos consanguineos
qui sibi succedere debeant ab
intestato Vlo nichilomin pccat
scz impediendo ne libe faciat
testamentum. Si quis alique
testamentum phibet l. 1 et
n. 2m Ber. debet et depno
si pt et ~~depno~~ usq ad compen
sacionem sufficiente erogare
pauperibus p via viri de consilio co
fessoris 2m host. ff de' 2mors

efficacia meritorum inclusa in prima integritate

q3 decre. et re. officij q3 talis mulier
satisfaciat illis quibus vir suus sibi
credit q3 viri sua reliquisset ut si
nescitur hoc pauperibus eroget
dicit etiam idem ibidem q3 si mulier illa
non habet unde recompensaret
et haberet personas per quas successo
res eius dampno relevare posset
eas adducere debet ut ipsi ex hoc
sine malum incurreret intelligo
tamen q3 talis mulier quamdiu
est in mortali ut deponit animum
peccandi non valet talis sibi ad
primam tamen debet admitti
sed secundum eum ei q3 non est fructuosa
sed sibi quo ad vitam eternam habet
meritorie. super dicto c. officij De secunda de
indulgencijs titulus xxxv

Circa considerandum de indul
gencijs et primo utrum va
leant / 2o quantum valeant / 3o
a quo fieri debeant / 4o qua de
causa fieri debeant / quinto quibus
valeant. Primo igitur queritur
utrum indulgencie valeant dicendum
quod sic. alias ecclesia vilis erra
ret q3 dicere impium esset / valet
autem ad remissionem pene residue
post contricionem / confessionem / et ab
solucionem / sine sit iniuncta / sive non
fit autem remissio non quidem simpliciter
condonando / sed aliunde solvendo
et quasi recompensando secundum de the
sauro ecclesie / qui sicut dictum est
superat necessitatem corporibus secundum
communionem fidei et caritatis totius
ecclesie / communionem supererogacionis
virorum perfectorum / et exhabundantis meriti
passionis christi / quod et si in passionis

.Arti. lo q 9.

operetur non tamen eius efficacia
sacramentorum concedit. Quidam
enim multa non sunt aliquibus ne
aliquorum determinate sed sicut quidam
tota ecclesie / opera enim multorum
sancti fecerunt ad honorem dei
utilitate ecclesie in genere / ea at
que sunt quia multitudini
distribuuntur singulis de multitudine
secundum arbitrium eius qui multitudini
preest. Et ideo prelatus ecclesie
qui claves habet thesauri predicti p
dei pro honore et ecclesie utilitate
de ipso thesauro libere quod vult
expedire / unde sicut aliquis
consequitur remissionem pene si aliquis
pro eo satisfecisset. Ita etiam consequitur
si ei satisfactio alterius pene
qui potest distribuatur / Quatuor tamen
ad hoc ut indulgencie valeant
requiruntur / duo ex parte dantis
scilicet auctoritas / et causa racionabilis
secundum ecclesie utilitas / et duo ex par
te recipientis / unum pertinet ad
remocionem et ex sufficienti secundum cum
confessione contricio / aliud ad
collocacionem et disposicionis secundum fidei
devocionem / ea effectu informa
indulgencie determinato. Ad hoc
non q3 bonum vivus estimatur et
duplex immo precariis et secundum quod
sine indulgencia est aliquis
bonorum cum particeps quod sit
si sit in caritate. Alio modo prime
nocionem facientes et sic prius indul
gencias si assit legitima causa secundum
eius intencionis qui operatur et
pro utilitate ecclesie ad istum est
timari et pro quibus eius operatio

purgatorii ad decem applicari habet
locum. Sequitur videre de tertio, scilicet quantum
valeant indulgentie. Et circa hoc
queruntur plura, scilicet utrum tantum
valeant quantum sonant. Ad hoc circa
hoc diversi diversa dixerunt. Nam circa
indulgentias est considerare
quatuor, scilicet intimam sufficientiam
devotionis, dati exterioris quantitatem,
causam que movet dantem, et in-
dulgentie etiam quantitatem. Quidam
ergo dicunt quod indulgentie
valent secundum mensuram devotionis
suscipientis, et secundum quod meruit
[...]as sibi valere, et non quantum so-
nant. Alii dicunt quod valent
secundum mensuram accessus ad eam
vel de quando datur pro fabrica
ecclesie, qui magis subvenit secundum
suam facultatem plus habet. Alii
dicunt indistincte quod valent
tantum quantum sonant et tantum
valent ultimum danti quantum
primo, et illi tantum de prope quantum
de longe venienti. Et videtur
opinio prima esse Ra[...], 2ª W[...]
[...]tho, sed aliis non placet. Nec
prima quia tunc etiam sine dato
[...]tiori valet indulgentia, nec
secunda quia tunc esset potius
vendita quantitas quam indulgen-
tia, nec tertia quia illud hominibus
non predicatur. Unde etiam eos de-
cipere videtur. Quarta est rationabilis
videtur, ideo alii dicunt quod
tantum valent quantum sonant,
non tamen equaliter sed plus vel
minus secundum quod homo se disponit
[...]tas maiori vel minori fervore

vel labore dati quantitate. Verbi gratia
duos equaliter divites quorum unus
dat unum denarium et alius decem,
ille qui minus dat optinet remissionem
pene unius anni sicut ille qui plus
dat, nec propter hoc quod tantum re-
mittatur uni de pena adeo taxata
quantum alii, quia pena unius anni
in hac vita non tantum valet illi
qui eam facit cum maiori et asperi-
[...] dici in forma indulgentie
quibus dantibus elemosinam pia compassione
facto remissionem habere pene unius
anni sit intelligendum, scilicet quod
habeat remissionem tante pene adeo
taxate quanta remitteretur ei pro pena
unius anni quam faceret in hac vita.
Cum ergo illi qui plus dat cum ma-
iori fervore respondeat annus effi-
cacioris pene quam illi qui minus,
plus sibi remittitur de pena adeo
taxata quam alii, et tamen utrisque
valet unum annum pene in hac vita.
Aliis videtur dicendum quod quo ad re-
missionem extensionis pene pares
sunt ille qui minus dat et ille qui
plus dat, et hoc continetur in
forma indulgentie, sed quo ad
remissionem intensionis pene
et quo ad suam dispositionem
ad recipiendum augmentum gra-
tie, quia pares sunt [...]ma de istis
duobus plus consequitur ille
qui plus dat, nisi in casu in quo
minus datum esset maius pro com-
paratione ad dantem, sicut patet
in paupercula de qua dicit dominus
Marci xii° quod plus miserat in
gazophilacium quam omnes alii,
que duos minutos posuit. Luce [...]
primus est apertio cuiusdam [...]

commod[...] quantitatis fit
valet et remissio fit
illi qui eam facit

cca probabilis valde vide Guil.
etiam in speculo hunc modo vide adhe-
rere dicens quod aliqui remittitur
unius anni de iniuncta penitencia intelligitur
quod tantum minus punietur in purgatorio
quantum minus punitus esset si uno
anno penitenciam in hac vita fecisset
Secundum Innocencium quod habent indulgen-
tiam qualem non minus tenetur penitenciam
agere in hac vita Sed obicitur
quia si indulgencie tantum valeret
quantum sonant videtur quod
homo vacare debet hiis (?) hendis omnibus
aliis operibus dimissis Respondeo non est
verum quia licet indulgencie
multum valeant ad remissionem
pene alia tamen opera satisfactionis
sunt magis meritoria respectu premii
essentialis quod est melius in
infinitum dimissione pene temporalis
Obicitur iterum quod aliquando datur
indulgencia quod qui dat auxi-
lium ad aliquam ecclesie fabricam erigen-
dam consequitur terciam partem
remissionis peccatorum Contra ergo in-
dulgencie tantum valent quantum
sonant tunc qui primo dat unum
denarium et 2o alium et tercio tercium
plenam remissionem consequitur
omnium peccatorum quod videtur absurdum
Respondeo secundum aliquos quando datur
indulgencia indeterminate dantibus
ad hoc auxilium intelligitur tale au-
xilium quod sit congruus ei qui dat
auxilium et secundum quod accedit ad
hoc secundum hoc plus et minus de in-
dulgencia consequitur Unde
etiam aliquis pauper dans unum
denarium dicitur consequi indulgen-
tiam totam non autem divites qui

non decet ad opus tam pium tam
parum dare sicut non diceretur re-
facere auxilium alicui si daret ob...
sibi et hoc secundum Thomam Alii vero di(cunt)
quod non fit remissio pro rebus d(e)-
nariis sed pro utilitate conse(quen)-
da ... contribucionum quia ecclesia in
respicit fructum quam datum
ita videtur Petro Innocencius non dicit
et etiam Guil. in speculo quod quando in(dul)-
gencia consistit in donatione tem(poralium)
pro quolibet denario indulgen(ciam)
quis habebit si plus dederit et
idem in inuit Hostiensis debet h(ic)
attendi dati quantitas sed mag(is)
laudari divina benignitas de(ter)-
minatio secundum de valore indulgen(cie)
ponit plures opiniones Ber(nardus) ...
pe. et r. quod autem in glo. ...
Adhuc nota quod in arbitrio (st)at
indulgencia est taxare qu(antum)
de pena per indulgenciam dimitt(at)
si tamen inordinate dimittat ...
quod homines quasi pro nichilo ...
operibus penitencie renuerint pretat(?)
ciens indulgencias tales ni(hilo)
quis consequitur indulgenciam
plenam secundum Thomam Unde non debent
fieri indulgencie superflue ne ...
contempnantur claves ecclesie ...
de pe. et re. cum ex eo et l. di-
absit Utrumque etiam ecclesie et
clerici et presbiteri consequantur tan(tam)
indulgenciam quantam remoti
Respondeo sic secundum quosdam quia remis(sio)
non proporcionatur labori sed meritis
que dispensantur sed qui plus labo-
ravit de iure plus acquirit hoc a(utem)
est intelligendum quando indulg(encia)
datur indistincte quibus cum(?) (con)-
tingerit sicut papa in genera(li)

nic dat quinque annos tussentibus

...solucionis tussentibus, non moretur
...at tres, aliis unum et tamen que opus
...Item non alios cum veniens
...emoris sit magis dispositus quo
...quantum remissionis pene quia
...ius laboravit ceteris paribus plus
...abet illi illa indulgencia licet
...mnibus valeat quantum sonat ut
...iam dictum est supra et hec est
...primo pe Item illi cui iniuncta est
...pena vii annorum et postea conse-
...quitur indulgenciam vii annorum
...eneatur postea agere penam illam
...Non credunt aliqui quod si pena sit
...ibi tota per indulgenciam remissa
...o erit transgressor si nichil facit
...ea. Eciam si non faciet propter
...la que sibi per indulgenciam est
...emissa, consulendus tamen agere
eam faciet quam Item licet cum
...securitate non teneatur hic penam
...iunctam sibi facere, quia per huius
...ndulgenciam et si sit in discreta
...satisfactio tamen penitencie remanet
...de pe. et re. cum ... adhuc
...pena tamen nescit utrum presbiter
...iniunxit sibi penam debitam satis
...et qui non resignat indulgenciam
...d aliam vitam quam hostis Item utrum
...pacientibus quibus vadit infra
...tempus indulgencie ad ecclesiam
...bemus visitacionem indulgencia datur
...ociens eam consequitur. Dico quod ali-
...mos quando pena addecimatur [indulgencia]
...pus datur ut cum dicitur quicumque
...arit in crit usque ad tale tempus
...d ecclesiam talem habeat tantum de
...ndulgencia, intelligitur tantum semel,
...sed si in aliqua sit prohemis indul-

gencia sicut in ecclesia sancti petri beati est
indulgencia xl dierum tunc quociens
aliquis vadit tociens indulgen-
ciam consequitur et huius simile est tho-
mas non communiter et david in spe. quia
indulgencia consistit in visitacione
alicuius ecclesie tunc per qualibet vice
qua quis ad ecclesiam illam vadit
indulgenciam habebit. Item de
generali remissione omnium peccatorum quam
papa facit euntibus in subsidium terre
sancte vel alias bellum suscipien-
tibus contra hereticos et quoslibet
alios infideles, vel mittentibus
pro se pugnaturos, nunquam si statim terre
assumpta, vel eciam postquam iter
arripuerint decesserint habebunt
illam indulgenciam plene, ita quod
in purgatorio illam patiantur
penam pro peccatis ante commissis. Dico
quod peccatores non habent totam indulgen-
ciam illam, valet tamen eis tamquam
Apo nobile adminiculum caritatis
et per huius contricionis et ita ad pene
remissionem. Indulgencie enim non
intelliguntur dari pro sola voluntate,
sed per effectum determinato in forma
indulgencie, unde qui habet volun-
tatem et effectum, indulgenciam ple-
ne consequitur. Qui non tantum
habet voluntatem ex devocione
sed nitentem magnum licet non omnino
de consequatur effectum dico bonum
et Item Attendendum tamen est
ad formam indulgencie et ad in-
tentionem dantis ipse ut dicitur indicere
sed non pro sola susceptione crucis et
proposito proficiendi et per sumptus labore
peregrinacionis assumpte et per certa
mora in execucione negocii fa-
ciendi consequatur quis indulgenciam

illam et est timor generalis indul-
gencia latissime interpretanda ppter
cum magnitudine fidei et cari-
tatis procedere videatur quod quibus appro-
mat hinc peregrinacionem tot et tantis
periculis plena secundum Rodo et quia
tho in qualibet earum de quolibet sed
si post assumpcionem crucis ante
iter arreptum vel in ipso itinere
quis moriatur prestet nunc de illo
peccato tenebitur ad penam specialem
Ideo quod sic sicut eciam ingressus
religionem de peccato postea commisso
tenetur agere penam specialem mor-
tante pena et utique indicenda secundum
Rodo // Adhuc non quod catholici qui
crucem in manu signanti hereticos con-
tinuare indulgenciam et privilegium
ad terram sanctam euntium consequuntur
cohere estimamus Sequitur vide-
re de tercio scilicet a quo valeant indulge-
ncie fieri Et circa hoc queritur pla-
ne utrum episcopi indulgencias facere possunt
Pro ad hanc evidenciam sciendum quod
indulgencie effectum habent cum opera
satisfactoria unius alteri computantur
non tantum ex unitate caritatis sed ex in-
tencione operantis aliquo modo diri-
gendam intencionem aut alicuius pro ad
alium scilicet aut in singulari vel
cum quis specialiter determinat satisfa-
ciet et quibus alteri prosit computare pia et
in speciali vel cum quis orat pro con-
gregacione sua et suis familiaribus
et benefactoribus et adhuc eciam or-
dinat opera sua satisfactoria et sic
ille qui preest congregacioni prout illa
opera computare aliis applicando inten-
cionem eorum qui sunt de sua congre-

gacione adhuc determinare sicut in
generali et cum quis ordinat opera
sua ad bonum generale in generali et sic
qui preest ecclesie generali potest opera ipsa
computare applicando suam intencionem
ad hunc vel ad illum Et quia homo
est pars congregacionis et congregacio
est pars ecclesie Ideo in intencione p-
nati bonum intencio boni quibus inclu-
ditur et boni totius ecclesie Et ideo
qui preest ecclesie potest computare ea que
sunt congregacionis et huius hominis
sed non convertitur sed neque prima com-
tacio dicitur nec secunda dicitur indul-
gencia sed tercia propter duo Primo
propter computaciones illas licet homo
solvatur a reatu pene computum ad
deum non tamen solvitur ab debito
faciendi satisfactionem iniunctam
ad quam est obligatus ex precepto
ecclesie sed per tertiam homo eciam
absolute debito solvitur // Secundo quia
in una persona vel in una congre-
gacione non indeficiencia invento
ut sibi et omnibus aliis valere
possunt sicut est in ecclesia summa
pape propter nutum Christi Et ideo
solus ille qui preficitur ecclesie potest
indulgencias facere toti autem
ecclesie preficitur solus papa Et ideo
ipse solus habet potestatem plenam sup-
talium computacionem de quo sunt in-
dulgencie omnes alii non episcopi
limitatam ipse enim solus habet pleni-
tudinem potestatis ex de pe. cum ex eo
alii non sunt vocati in partem solli-
citudinis Ideo solus ipse habet potestatem
ubicumque generaliter dandi indulgencias
et tantum quantum voluit // Alii

Marginalia:

· Articulus 39.

dirigit

in speciali pro aliqua de-
terminata persona sicut
in eo

o nisi scdm eius concessionem q̃
episcopi sunt consortes pontificat
fficij ideo solum eis ppe facẽ
indulgencias ninto est ocessum
pis quod concedit' aime facẽ
indulgentiã indyocẽ suis / archiepis
o in suis puincijs no debet tam
indulgencias dare an vlt annu vnim
in consecratione ecclias vt alijs
quibuscunque casibus sine ab vno
me aplibus fiant in anniũsario
consecracionis et alijs no de
ent dare vlt xl dies sine ab
no sine aplibus fiant ex depe
et rc nro nisi deh et c eu ex
o c vlt Si tamen epi faciant
tra illud mandatum nichilominus
indulgentia valet cum no dicat'
ũi q no valeat si secus fiat
et ex dicit' sup dem c cum ex eo
v. ex de ex ess platorum eu ad
nos de / nunc tamen expssum z
o talis indulgentia no valet
o in vs depe et rc indulgẽ
ie Sz numquid psiltẽ meo quod
dare poterant tenebit indul-
gentia Jo. andree sup dem c dt
q sic quia regulẽ vtile p in
utile no viciat' ex de regl iur
utile Alij dicunt q no quia
privilegio qui abutit' ex vij
i in privilegium / sed dic q licz
de mea' no tamen pdit scire
sit' eo annus legatũ dum ppe
facẽ ppetuas indulgencias in
puincia sua / et quia facẽ put
statuta ppetua ex de offic
leg c. vlt in tex et Glosa

et depe et rc nro in glo / sic
ergo epis et sup dint deinre
cõmuni facẽ indulgencias / alijs
autẽ in ferioribus plat no cõuenit
nisi ex spali concessione vt d c
nro in glo Cramus ergo si eidem domini
dno concessit epus xl dies
et archiepus xl dies et vna
eadem die legit' quis literas in vno
et eodem loco innẽr dans elemosinã
habebit lxxx dies Videt host
q sic si dect optentio vtrisque q̃
nenit cedit vt pz in dco c Q
vtrum abbates qui collegijs pre
sunt indulgencias facẽ possint
Ho no ppe loquendo vt ia pz
ex sup dict / ar ex de excess pla
ac de vntibus talis cum audeam
ḡnt respectum bonorum sui collegij
no tamen rc vniti xpi quod
dispensandum cõmisit sponsẽ ecciẽ
pz epis ideo no hnt auctem
plenã rc thinc ecce Et tñ
bona sui collegij pnt cõmitare
no aut pnt relaxare quia nescit
ut vtrum sup hudet / et nota
hic large ptatem pnt dicit
sufficientie plenitudine pp̃ie
modo z in epis adhuc actiu
no aut pnt dicit plenitudine
excellentie sic cum z in solo
ppa plenitudo ptas et auctas
Bom Vtrum qui indulgẽ
recipit indulgentiã illã alij
dare possit Ho q no / licet
enim aliquis dare possit alij
q no dum est dictum ut de

tinuatum alterius sicut vna missa
quam parrochus mortuus dicit tamen
si eam pro suis peccatis recipit vel
alij dedit sua auctoritate communicare
non potest. Verum est quod qui recepit
relaxationem propter se non potest eam alij
dare, quia et si eciam debitum
eius apud deum soluit non propter
hoc ei potestatem dedit quod ipse pro alio sol-
ueret. Et si deus dimittit debitum
isti non propter hoc ipse dimittere potest
alij quod deo debetur. Hostiensis. Bonaventura. Item an
aliqui non sacerdotes indulgencias
facere possint. Respondeo potestas indulgen-
cias faciendi consequitur iurisdiccionem
ut dictum est supra. Et quia dyaconi
et alij non presbiteri possunt habere iuris-
dictionem vel commissam vel ordi-
nariam ut electi confirmati. Ideo
possunt indulgencias facere licet
in foro penitentiali non possunt absoluere
quia hoc est ordinis sacerdotalis.
Hostiensis Thomas ar. extra de ... c. quod autem extra de
elec. transmissam. Hostiensis tamen dicit
quod electus in episcopum nondum confirmatus
tutius facit si non dat indul-
gencias maxime si non sit presbiter.
Item an episcopi possunt facere indulgen-
cias in aliena diocesi. Respondeo quod
quia indulgencia sine relaxa-
tio dicit thesauri communicatione
et cetera autem episcopus in alia diocesi
communicare potest bona sua subditis
alienis. Bona magna sue diocesis
relaxare non sine indulgentia non
potest nisi subditis suis. Unde re-
laxationes non sunt relaxato-
res propriis subditis si contingat

eis illud prestare propter quod dantur
alienis non subditis potius sunt
communicatores quam relaxatores propter
quem et modum abbates et priores
monasteri communicant bona sui collegij
unde forte hoc ~~faciat~~ fiat de consensu
et voluntate proprij episcopi extra de pe. et re.
c. quod autem, consuluisti et in c. cum
ante sic iudice illius legati va-
leat vel absolui remissiones il-
tantum modo prodesse arbitrium
quibus ut presunt proprij iudices
indulserunt. Hostiensis Bonaventura. Item nota ante
Innocentius super c. quod autem quod
proprios iudices intelligit hostiensis quo ad
proprios episcopos quia inferiores prela-
ti indulgencias facere non possunt
ut dictum est. Alij non dicunt quod
etiam proprij presbiteri parochiales con-
cedere possunt subditis suis quod eis
indulgencie valeant quia licet
ipsi non dant indulgencias sed
concedunt quod indulgencie
date ab episcopis communibus eis prosi-
nt sicut in absolucione penitentis
prouideat ei diuersos modos la-
randi apertis et aperiens. Et con-
uenit etiam cum eo Hostiensis in summa
Guil. non ipse dicit quod tutius est
quod consensus proprij episcopi precedit
in remissionem episcopi communi. et cetera
eiusdem ibidem sufficiat etiam episcopi
metropolitani sui ut c. c. Item
nota eciam Guil. ibidem quod licet
episcopus ex iusta causa indulgen-
cias statuens in diocesi sua con-
cedere possit quod indulgencia
illa prosit etiam venientibus et

dyoc alienis / no tamen ocedere Epus
et quod indulgentie ab alijs in
sua dyoc concesse valeant / primo
ut probat ipsillud c. quod autem no
ut sedem Et 3 ratio quare pt
illud ~~c q aut no aut sedem et est~~
~~ratio quare pt illud~~ et no istud
In primo attendentes ~~illud~~ quando
eum eius pertinet / ar. de dels. c.
rem romana q. gtrahentes / iij. q. vi
ij. / ut phat statutum indulgentie
alijs ocedere / In sedm no dyoc ali
us tamen advena no ut indigena
ocedit no ~~valent alis~~ iij. q. vi
reges / unde tales indulgentie no
valent / alis possit aliq epus in
rte centum annos solus et tu
cuba pmit ocede q tu dare fa
e probe / ~~q e~~ cu eo q esse no
ebet ar. de dcent eos infi.
depi infantum ¶ Quid ergo
tebus qui deferunt lras epos
aliquos et legunt omnibus in corde
so assistentes q talis epus facit
alem indulgentiam et talis ter
ris mod dans elemosinam habet
indulgentiam omnium suorum ¶ Ad pz
predicti q no habebit indulgen
tiam sui epi nisi forte licenciam
decat apud Epo q tales indulge
e ei prout de foro compe
significasti ¶ hostien ¶ Utrum Epus
impetito mortis possit indulgen
tias facere / ~~ad indulgentias facit~~ pertinet adiuni dicitur
quia homo p pctm non perdit
Et ideo indulgentie eque valent si fiat
epos qui est impetito mortis Dicitur
in fient ab homine sanctissimo / cum
no remittant pena que nutoris

suor sed qui nutoris recondita
in thesauris ecclesie ¶ Sed obicitur
quia maius est face indulgentiam
quam recipe / Epus aut in mortis
cas no recipit ergo nec facit ¶ Ad
maius est quo ad potestatem si minus
est quo ad prpriam utilitatem habet
tho ¶ Quid de questoribus qui
discurrentes per eclias cum litteris
remissionis abusionis predicant
questiationibus et ebrietatibus va
cant ¶ Ad prout habet q de depe. et
re. cu ecclesiales no sunt recipie
di pre libis ppe / ul epi dyoc /
ul penitenciar dicte ppo / nisi q
in libris continet no debent etiam
festa et vacaciones pprius quest
faciendi induce / ut plures admi
esse suis questibus aut exhor
tationibus prcipua ecclias to
ge ut c. ti. quia intelleximus
alex. iiij. ¶ Ite lex ptinet inceos
indulgentijs q ipi in ecclia
locis honeste et caritative re
cipiant quia fideles ad eorum
exhortaciones debent quovari //
¶ Clerici tamen et religiosi ecclie
no tenent in dicti illos in hospi
tijs suis recipe / ul premure
ul quotationes huius face / ptextu
uerar indulgenciar q
qtium ad huius tovotationes
sunt ipso iure renotate ut c. c
sedis / et est clementis iiij. forma
ius qua quiter talibus indulget
sedes apostlica ibidem habent et sb
dit ibi ¶ Illi aut ad querendas
elemosinas destinant / mode
sti sunt et discreti ut in thabins

aut aliis locis mendicantibus aliis hospi-
tentur / nec inutiles faciat nec
sumptuosas expensas / nec sic re-
ligionis habitum gestent ut dicitur
ibi in glossa in tabernis quod si tales
publice delinquant in tabernis
possunt ad forum puniri licet sint
exempti ex defectu eorum / Sequitur

Arti. 4

videre de quarto scilicet pro qua causa
debeant fieri relaxatio sive in-
dulgencia scilicet utrum pro spirituali vel
corporali subsidio. Respondeo sicut in rebus
publicis et civitatibus christianis the-
zaurizari publice propter duo ma-
xime solet servari et conservari scilicet
propter principis gloriam et honorem

// potius

sicut faciunt reges curiales
et fecit Assuerus hester primo / et propter
civitatis necessitatem et utilitatem / ut cum
civitas leditur persolvuntur stipendia
et donativa militibus pugnantibus
sic et thezaurus ecclesie ab ecclesia com-
mittitur cum dispensari debet duplici
de causa dissolvi // primo ad dei
gloriam et laudem que precipue re-
lucet in sanctis eius. Sancti non
honorantur in constructione basilicarum
et commemoratione festivitatum suarum /
que fit in predicationibus et sermonibus /
ideo presentibus omnibus indulgencie
vte fiunt // secundo propter communem utilitatem
que scilicet est defensio terre sancte / defen-
sio fidei / et promotio studii et similia /
Et ideo etiam pro talibus fieri debet /
et quia hec consistunt in actibus exteri-
oribus / ideo presentibus omnibus indulgen-
cie vte fiunt secundum Bon(aventuram) / Sed obicitur
quia videtur ibi esse symonia cum

detur ille spirituale pro temporale. Respondeo sicut
est primo maior pena committitur in
minorem et residuum esse pastor
dee gratia solvit / vel non dat indul-
gencia pecunia exteriori considerandum
datum sed fructum scilicet quia ex
radice bone voluntatis procedit
vel non datur ibi spirituale pro temporali
sed pro spirituali quia non potest fieri in-
dulgencia pro temporalibus simpliciter sed
pro temporalibus ad spiritualia ordinantibus.
Utrum in indulgencia fieri possit
etiam pro pure spiritualibus. Respondeo quod sic
et sic quicumque sicut quicumque ora-
verit pro rege Francie habet x dies indul-
gencie ... et predicantibus
crucem datur quemcumque eadem indulgen-
tie que et accipientibus. Utrum indulgen-
tie fieri possint pro elemosina. vide-
tur quod quia hec est elemosina spiritualis
que est dignior elemosina corporali.
Respondeo quod non / In donatione enim indulgentie
non consideratur nobilitas operis sed
consideratur quantitas operis sive volun-
tatis non necessitatis / Sed est quid ta-
xabile sit et aliquomodo penale
hec omnia enim consideraret qui indulg-
entiam prestat quilibet saltem primum de-
ficit imposito secundum Bon(aventuram) // Utrum pro in-
gressu religionis . . . . . .
videtur quod sic tamen hic sit perfectius et
et deo gratius quam accipere caritate.
Respondeo sicut indulgentie dari non debent
indignis ita etiam dari non debent
nisi indigentibus / unde aut re-
ligiosi qui statim aggrediuntur perfectionem
et potius aliis bona spiritualia dant
quam aliunde mendicent / unde hoc
maxime verum est illud actuum xx
Beatius est dare quam accipere

temporalibus autem non et tamen nisi quando
quis dat de propriis labore et rapinis
recipit ex corpore secundum Bon. ¶ Decimo quaeritur utrum
concesso quod quibus indulgentie valeant
... hic queruntur plura secundum utrum va-
leant existentibus in peccato mortali. Respondeo quod
non quia valent detruncata ad dimissi-
onem pene que nulli potest dimitti nisi an-
te dimissa est culpa. Et non tantum
indulgentiis dicitur vere contritis et confessis
aut fiet contrarium hic modo. Faciat
tamen participem meritorum totius ecclesie vel
aliquarum congregacionum vel unius persone specialis
valet possit adiuvare aliquem ei qui est
in peccato mortali. Si tamen aliquis faciat
quod continetur in forma indulgentiae
prudenter facit quia bona facta in mortali
peccato peccatorem aliquomodo disponunt
ad gratiam de congruo et ita indirecte ad
consecucionem remissionis peccatorum per
gratiam dei secundum Tho. ¶ Utrum indulgentie
valeant religiosis. Respondeo quod potest dici
quod valet indulgentia divino sunt
in caritate et faciunt ea que pro indul-
gentiis inducuntur non enim religiosi
sunt admirabiles ceteris aliorum
... et licet non habeant
... pro voluntate possunt adire
... loca sancta extra claustrum sui
... tamen potest eis dandi aliquod
et visitandi loca sancta licentia dari.
¶ Non tamen quod prelati indulgentias dispo-
... non debet observancia regularis
... religiosi magis merentur religio-
... quam ad premium vite eterne
... indulgentias consequendo licet minus
... ad dimissionem pene quod est minus
... ut cum per indulgencias
dimittitur pene in maximo in ... quia
capitulo

indiciale magis quam penale

ibi agitur quasi forum unde non sacerdo-
tes quidam capitulum tenent sed absolutum
a pena iniuncta vel debita pro peccato in fo-
ro penali secundum Tho. // Adhuc est nota
quod dicit Ber. concilio et de depe. et re-
quod aut colligitur quod qui penitentias iniungit
si sibi videtur imponit et concedit
ut cum per has remissiones in toto
redimat vel in parte quod si fecit ut
dicitur ibi remissiones ille valet ad
relaxacionem pene iniuncte quo ad
ecclesiam valent tamen quo ad deum
ad minorem peccati penam sicut alia bona opera
secundum quod sunt Alanus. Ber. hec idem
vult Host. et Guil. dicit c. ti in
reperto. ¶ Utrum quisque possit indulgen-
tia dari ei qui non facit pro quo in-
dulgentia datur. Respondeo quod non quia non com-
te condicione non consequitur id quod
sub condicione datur. Nec obstat quod ei
qui non potest operari voluntas pro facto
reputatur quia hoc intelligitur quo ad premium
essentiale non quo ad aliquod premium acci-
dentale cuiusmodi est dimissio pene
vel aliquid simile. Valet etiam eis tam
nobile propositum ad augmentum caritatis
et per consequens contritionis et ita
ad remissionem pene secundum Tho. ¶ Utrum
unus pro alio possit indulgentias accipere. Respondeo operibus
premium potest quibus ~~accipere~~ applicare pro in-
tencione cuicumque voluerit. Et non potest
pro quocumque vult satisfacere sed indulgentia
non potest applicari alicui nisi ex intencione
dantis indulgentiam non enim ipse ap-
plicet ad facientem vel dantem hoc vel
illud. Ille qui hoc facit non potest ad aliam
dantis intencionem transferre si tamen fiet
indulgentia sit ille qui faciet vel
pro quo fiet hoc tamen indulgentia
... valet ei pro quo fiet. Ut tamen
ille qui facit hoc opus dat alii

si vero hoc non concessit non valet ad relaxacionem pene iniuncte

indulgencia sed pocius dans in
dulgencia sub tali forma hec tho //
Utrum indulgencia psit facienti
Ro vincencius dicit cum est ~~cum etiam~~
consensit vel insse · q no quitumque
faciat illud pro quo indulgencia da[tur] 2[a] de
c ne quis in causa sua l 2 c dissolut[is]
inquisitores / petrus no in 4o dicit ordi
platus no pot ~~et~~ participare indulgencias
pbi. dic / s[ed] indulgencia data alijs ipse est sub eadem forma
pot uti et conueniunt cum pe tho Utrum
valeat possit defunctis in purgatorio
Ro 4o dictus petrus dicit relaxacio sine in
dno dulgencie collo[cata] dicit per thezauri
ecclesie quidem / et cum sit quedam iudici
alem absolucionem sicut est expresse
coll[igitur] ex de pe et re · Et aut con
silium / quia igitur thesaurus ecclesie est
in summi pontificis potestate et illi qui
sunt in purgatorio vinculo caritatis
sunt ydonei spiritualia beneficia reci
pere / propria pot eis ~~et~~ ecclesie bona qui
tare / quitum aut ad aucthe indi
candi cum ipsi iam exierunt ecclesie
foros / et iudicium videtur q eis fieri
no possit absolucio nisi prius
deprecatiuus et ita proprie loquendo
no fit eis relaxacio h[ec] Bon //
nec obstat quod ecclesia soluit et li
gat post mortem ex de sen ex
co cinos · Scdo / quia ibi fit ab
solucio ad consolacionem · vniuersi
et absoluit mortuus i. antequam
moreretur absolutus fuisse pro cor
com mostrat ligacio no sine co
dempnacio fit ad fusionem viuorum
i. ligatus sine condempnatus diuini
vincit fuisse mostratur / s[ed] in veritate
quo ad ipsos mortuos nichil opatur
dr · xiij · q · ij in pma scdo / xxv · dis
qualis / ubi ibi fit absolucio

tantum quo ad vinculum et ad iudici
ecclesie militantis · i · ad declaracionem quia
antequam declaracionem cum sit mor
tuus post excommunicacionem nisi conte
cum fuisse absolutus no est pro de
vitandus nec ei comunicandus cum dicit de
absoluit quod etiam clericus pro mor
no quo ad effectum sed declarat q non
obstante vinculo ex quo omnibus pro
libere oreunt vel q dampnat mortui
idest declarat q pro eo no est orandum
/ q cum iudicium no sit c etiam sed
sepe fallit et fallitur ut ex de
eo · cinos 2o / nec mortuos s[ed] tantum
viuos astringit qui subsunt ecclesie
militanti h[ec] host / Sed tamen le
ge dicitur relaxacio cuiuscumque au
xilij impensio et bonorum ecclesie co
tacio sit eis pot fieri relaxacio
sed hec no tenet modum iudicij sed
pocius suffragij propterea relaxacio
proprie ~~ditta~~ dicitur est vltra aliquam
comutacionem impensa aliqua vo
taire et devote assumpta et hec
~~et hec~~ patet in omnibus indulgencijs
hec aut no pot esse quo ad eos qui
sunt in purgatorio quia sunt extra
statum illum in quo possit eis
persuaderi voluntaria et devota
pene alicuius assumpcio h[ec] Bon
/ Unde defunctis in purgatorio non
prosunt eis indulgencie / tamen possunt
eis prodesse in quantum viventes in
hac vita faciunt pro eis q continentur
in forma indulgencie / maxime
si detur indulgencia sub hac for
ma quicumque fecerit hoc vel illud pro
se vel pro aliquo in purgatorio existe
dant tot dies indulgencie / sed
si adhuc no prosunt eis nisi prius
auctus quam platus dedit super
cos et adhuc est ut sic valet eis
suffragij / no pro illo

...get forma in dulgencie p dicta q
...mo alb no posset fructus sue
...dulgencie malum tussire quia
...ub no s applicari ad aliq mte
...um ecclie p quod qu tantur multa
...clie co quibz valent indulgencie
...bich et concordat tho pe. Ray
...mos ac c. q at ¶ Sed si papa
...t eos qui sunt in purgatorio ab
...olue salte p modum suffragij que
...o no absoluit eos omnis solo
...bo cum tlibus sit maxime co
...aciend. Pro si deus p scrip sit
...nfere ut sp velut timei, iusticiaz
...lto fortis sit dei iuste facie
...z ¶ vm dispensato bonorum ecclie
...iprete et cu modeamie z facie
...a / et si ita fiat deus no accep
...tat / et bona spualia no pnt dis
...pari ut cont dei acceptacione
...ibui / licet bo tpalia possint
...o tn dispensari vers eos defcto
...pari quamus ius dnum dictet
...e alit faciend q bon et quet.
...u eo tho ¶ Si quis aut contendat
...iaj hre iudiciaria ptatem super
...os qui sunt in purgatorio / no est ei
...ltum in pbe resistend / dum tn
...t dictet to ut auctas mai ta
...undz cum loquit disputantes
...l et p ditates / hic, sana fide tenend
...o dns contulit plenitudine ptatis
...vicario / et tanta utiqz ptatem
...nta dari decat homi puro / et
...ad edificatiom corpis sui scz
...cclie / unde sup hc no iudicare
...d dco quas plurimas debemus
...g e t bon ¶ Sequit videre de
...sacramento unctionis extreme
...titulus.

Cum consideremus de sacramento
unctionis extreme / et primo de eius
significatione et unitate / 2o. de eius
institutione / 3o de materia / 4o. de forma
quinto de efficacia et utilitate / 6o de
ministro / 7o de eo cui conferri debet
et in qua parte / 8o de iteratione ¶ Circa
primum queritur prima sz utrum extrema unc- .Articulus p9.
tio sit sacramentum Pro quod sic quia pertingit venialis
ad curationem morbi peti ut pz x vij
q. v. cum / est effectus principalis in-
terius in amministratione sacramentorum ¶ Sed
est ibi signum et quod res Pro signum
est tantum unctio exterior / res tn
s venial peti curatio ut p[?]ca dice
res no et signum e deuoto ut de-
notionis in aia excitatio / seu spiritualis
alacritas interius que z qdo spiritualis
unctio ¶ Utrum sit unum sacramentum Pro
quod sit a pfectione unius finis ut dicitur
est sup ubi agit de sacramentis in gen
¶ Secundo fiet si pbr inungens deffi-
ciat post primam unctionem Pro alius
psbr ei succedit qui unctiones
que restant faciet et no reiteri-
pict / quia unctio in eadem pte iterata
tantum valz ac si consecrare bis
eadem hostia quod nullo z faciend ¶ Et
est quia quelz unctio specialez forma
hz sicut aspicienti ordinarium
patz / l conveniunt tn gnalit in re-
missione peti / ut tn ministrorum plu-
ralitas tollit unitate huius sacra-
menti quia instrumentaliter tantum operantur
sicut ut iuncta marcellorum unita-
tem tollit operationis fabri ¶ Sequitur .Articulus 29.
videre de 2o. sz de institutione sacra-
menti huius / ¶ Circa quod no quod dem z de
de institutione sacramentorum in gen et
sedm opinionem in 2o parte posset
dici quod hoc sacramentum fuit a xpo in-
stitutum sz quando eius dispensatio...

abpis ad predicandum missi oleo unge-
bant infirmos et curabant. Nec
est dubium quin hoc fecerit ad mandatum
eius. Fuit etiam apud eos inspiratum
a Christo apostolis institutum et a Jacobo
quoad promulgationem. ¶ Sequitur unde decimo
Articulus 3us. septimo materia huius sacramenti est oleum
olive ab episcopo consecratum ut dicitur
in 4° sententiarum dist. xxiii. Materia enim
sacramenti convenit ratione eius principalis
effectus. Effectus autem principalis huius
sacramenti est peccatorum venialium cu-
ratio immediate introducens impe-
dit aliquod quod obstet ad super-
eminentem sanitatem mentis etiam
ad cuius ingressum sufficit gratia prima
Et oleum mitigat id est adaucias
plage et maxime oleum de olivis
in quo perfectius inveniuntur proprietates
olei quam in alio oleo. Ideo materia
huius sacramenti est oleum de olivis. 2°
quia balsamum reputat bonam famam
ideo est balsamum mixtum ad signifi-
candum quod ad integritatem sanitatis
mentis etiam non sufficit sine fama
puritas conscientie et interior que per
oleum designatur quod de sacra
unctione c. i. ad significandum illius
sanitatis super eminentiam debet esse conse-
cratum per sacerdotem super eminentis
Articulus 4us. dignitatis i. pontificem ¶ Sequitur unde
decimo octavo de forma huius sacramenti dicitur
quod sciendum quod duplex invenitur forma
huius sacramenti. Una exprimit actum et
intentionem ministri et hec est per modum
indicativum. Et habetur in aliquibus terris
non tamen in Roma que semper vitat ea
que possent esse occasio [illegible]
Est enim talis: Ungo hos oculos oleo
sanctificato in nomine patris et filii

et spiritus sancti. Sed huius forma non est de necessitate
sed tamen de congruitate. Nec est proprie
forma huius sacramenti sed est quedam dispositio
ad formam. Nam cum intentio ministri
determinatur ad illum actum per verba illa
Est autem alia forma que exprimit
orationem et quia oratio est per modum
deprecativum talis forma est depreca-
tiva et est ista: Per istam unctionem sanctam
et suam piissimam misericordiam indulgeat
tibi dominus quicquid per visum peccasti etc.
Et tangitur ibi etiam materia sacramenti
istud cum dicitur per istam sanctam unctionem
et illud quod operatur in hoc sacramento scilicet di-
vina. Et effectus principalis scilicet remis-
sio peccatorum. Et hec forma habetur in
omnibus et est de necessitate huius sacramenti
quod patet ex usu Romane ecclesie que talibus
verbis deprecativis utitur in collatione
huius sacramenti tamquam verbis iam a
promulgatione institutionis huius sa-
cramenti totam efficaciam eius ha-
bentibus. Et quia non exprimit
ibi verbum determinatum sed tantum
orationem fidei. Ideo non oportet quod sit
uniformitas in verbo orationis sed tantum
in [illegible] Unde predicta
forma et si non sit scripta expresse
posuit tamen eam beatus Jacobus
implicite quam et beatus Petrus
ecclesie Romane tradidisse creditur ex-
plicite sicut et plura alia que
non explicite scripta in sacra scriptura.
Dicunt tamen aliqui quod si sint ali-
que ecclesie utentes forma indica-
tiva tunc credendum est quod modus
exprimendi per modum imperativum de-
precative vel indicativum non sit de
necessitate sacramenti [illegible] ¶ Sed
quare forma huius sacramenti
potius exprimitur per modum orationis

qua forme alio[rum] sacramentorum Ulo
huius principalis racio institucio institucionis
racio pot dici fuisse congruitas
e modi curandi qui e p devo
cionem et elevacionem aie ad spiritualia
qua percipe possunt excitat[ur]
sequit[ur] vide de quito sacramento de effica
ci et utilitate huius sacramenti Et circa
hoc queritur plura sacramentum ad quid e hoc
sacramentum principaliter ordinatum Ulo
q e ordinatum principaliter contra morbum
pcti et hoc patet ex eo q dr in
institucione eius Jacobi v Et si in
peccatis sit dimittentur ei et hoc etiam
tangit[ur] in glo et cum non sit con
tra mortale cum ibi opio tenet et
et opio bon 2 Rich Ad 2m non qd
de veniali pecto est loqui dupl[iciter]
ait pnt est quis in statu mo[rtali]
ut est in egressu scilicet mors morbus
venialis est quasi in spe insepa[rabi]l[is]
et quadam necessitate incurabilis at p[rincipali]t[er]
quo ad animam incurabilis et ideo non
debuit conferri aliqua medicina
sacramentalis et principaliter ordinari ymo
modo animo ad sacra valent ms
dicimus curacionem 2m plures et in
modo pt etiam curari pre recreatione
cum ala possit trahere peccatum
alia cum alia que retrahent
gloria instituunt divina una reme
dium quo ala curari possit contra
de remissionem culpe et etiam pctis
pene et hoc est sacramentum unctionis
extreme modus aut curandi
veniale peccatum in sacramento videtur
in infirmitate veniale aut peccatum
aggravat animam de prompto de corpore
ut non tendat in deum p[er]

in contra mortale restat quo veniale et hoc

devocionem et amore p eo q e ibi
conversio inordinata ad commutabile
bonum et p eo q nimor dei sicut
dicit Augustinus libro confessionum Et ideo hoc sacra
mentum fiat provenire peccati cum
q animam aggravata fuerit p devo
cionem elevat Et qui corpus quod
corrumpitur aggravat animam cum illud
sacramentum sit ad elevandum animam p de
vocionem in qua ala recipit vigorem
quandam in quo sp e delectio venialium
si sunt in ala et per quibus repressio mo
lestiarum corporalium si expedit ipsi
ale similiter 3 q id sacramentum principaliter
3 ad curacionem et allevacionem infirmit[atis]
~~corporalis~~ spiritualis sacramentum pcti venialis
et pactus est ad curacionem et alle
viacionem infirmitatis corporalis quomodo
roborando animam que regit corpus
Ad Rom sunt aut effectum secundarium et
sp in sacramentum cum infirmit[as] id sacramentum
si digne suscipiatur cum expedit
effectum principaliter 2m Rich Ad obicit[ur]
quia ad remissionem venialium sufficit
sola prima metior qua hic pnt
infirmi ergo sufficit remedium huius
sacramenti Ulo sicut p sacramentum pene com[mun]i
sacramento fortius altius que infirmis
Sic com[mun]i huius sacramenti conforta mebus
ad huiusmodi communem sufficit ~~debere~~
dele venialia quecumque cum huius
sacramenti susceptionem e tam debilis
ut non sufficit plene remittere ea p
huius etiam sacramenti susceptionem p pene
pmcmentibus debite remittuntur
si digne accipiatur 3 Rich Ad pqua
videtur hoc sacramentum sanare cor
poralem infirmitatem Ulo intelligendum est
q secundarius effectus huius sacramenti non 3

cuiuslibet infirmitatis corporalis amota
est si hoc expediret effectum principali/
sed alleviatio quia duplex causatur
vno modo simpliciter alio modo mediate spe nunc
incipitur alacritas mentis interior-
(?) per quam redundantia operatur
ad corporis meliorem dispositionem vel
male dispositionis eius mitigationem
secundum Rychardum ¶ Quia tamen ibi fiant plures
vnctiones in qua vnctione fit eius
effectus / Respondeo quod quamvis sint actiones
multe ad vnum effectum ordinate
vltima est formalis vel quasi pre-
cedentium et agit in virtute earum et
ideo in vltima vnctione infunditur
gratia que probet effectum in sacramento
secundum Thomam ¶ Vtrum hoc sacramentum sit necessarium
ad salutem dicitur / Respondeo tamen non di-
cit dampnum quantum defectus quibus
spiritualis vita tollitur scilicet quod origi-
nalem et mortale / sed quantum defectus
quibus homo spiritualiter infirmatur puta
contra veniale ~~vel vehemiale~~ vel
contra reliquias peccati sicut tangit di-
uus Thomas dist. xxiij ¶ Si sacra-
mentum ex contemptu vel negligentia
obmittatur periculosum est / hoc tamen
tempore accipere non dimittere non
enim quelibet negligentia est dampnabilis
sed illa que est ex contemptu et
procedit vel contemptum inducit vnde
idem est de hoc sacramento et eukaristia secundum
Bonaventuram ¶ Sequitur videre de sacerdote seu
deministro huius sacramenti / Circa quod
sciendum quod conferre hoc sacramentum
convenit solis presbyteris unde Jac. vltimo
inducant presbyteros et orent super
eum dist. lxxxxv presbyteros satis
huius est quia cum huius sacramenti materia
sit oleum consecratum non

Artic. 9. 6.

debet ministrari vt contingi impo a
eo qui manibus est consecratis et
illis est presbyteri Et ideo non se extendit
ad omnes / vt est ad solos episcopos
quia cum hoc sacramentum sit periclitantium
qui non possunt adire prelatos secundum in-
tentionem oportet descendere quare hoc sacramentum
multos si a solis episcopis dari deberet
Ideo disposuit spiritus sanctus quod da-
retur a presbyteris et inferioribus / pre-
terea infirmis in magno apparatu pre-
vno clerico vel est apparatu solo a
dei. fiat. quod intelligit Ber. ibi
in nunc ¶ Sequitur videre de v-
scilicet cui conferre debet hoc sacramentum et
quia prius dictum est quod effectus principalis
huius sacramenti est venialium remissio i-
nexactusque secundum plena et perfecta de
introducentes ad mentem impedita s-
mutate vite eterne que remissio
lege qui sanus non potest convenire
ideo hoc sacramentum illi dari debet sanus
vel est infirmus infirmitate periculoso quod pro-
babile sit sibi mortem imminere de proximo
et quod ex defectus ex primo et quando
infirmitas est ideo est ex solo defectu senibus
nature constitutus in periculo mortis hoc
sacramentum ~~conferri debeat furiosis~~
conferri debet secundum Rychardum ¶ Vtrum hoc sacramentum
conferri debeat furiosis et amentibus
Respondeo ad effectum huius sacramenti recipiendi
plurimum valet devotio recipientis
et personale meritum conferentis et gene-
le totius ecclesie quod patet ex hoc quod
forma huius sacramenti habetur per modum depre-
cationis et ideo dari non debet illis
qui non possunt recognoscere et cum de-
votione recipere et propterea furiosis
et amentibus qui ~~possunt~~ aliquam
irreverentiam vel aliquam immunditiam
possent

Nec habitibus obstaculum impedientis faciat effectum et quibus

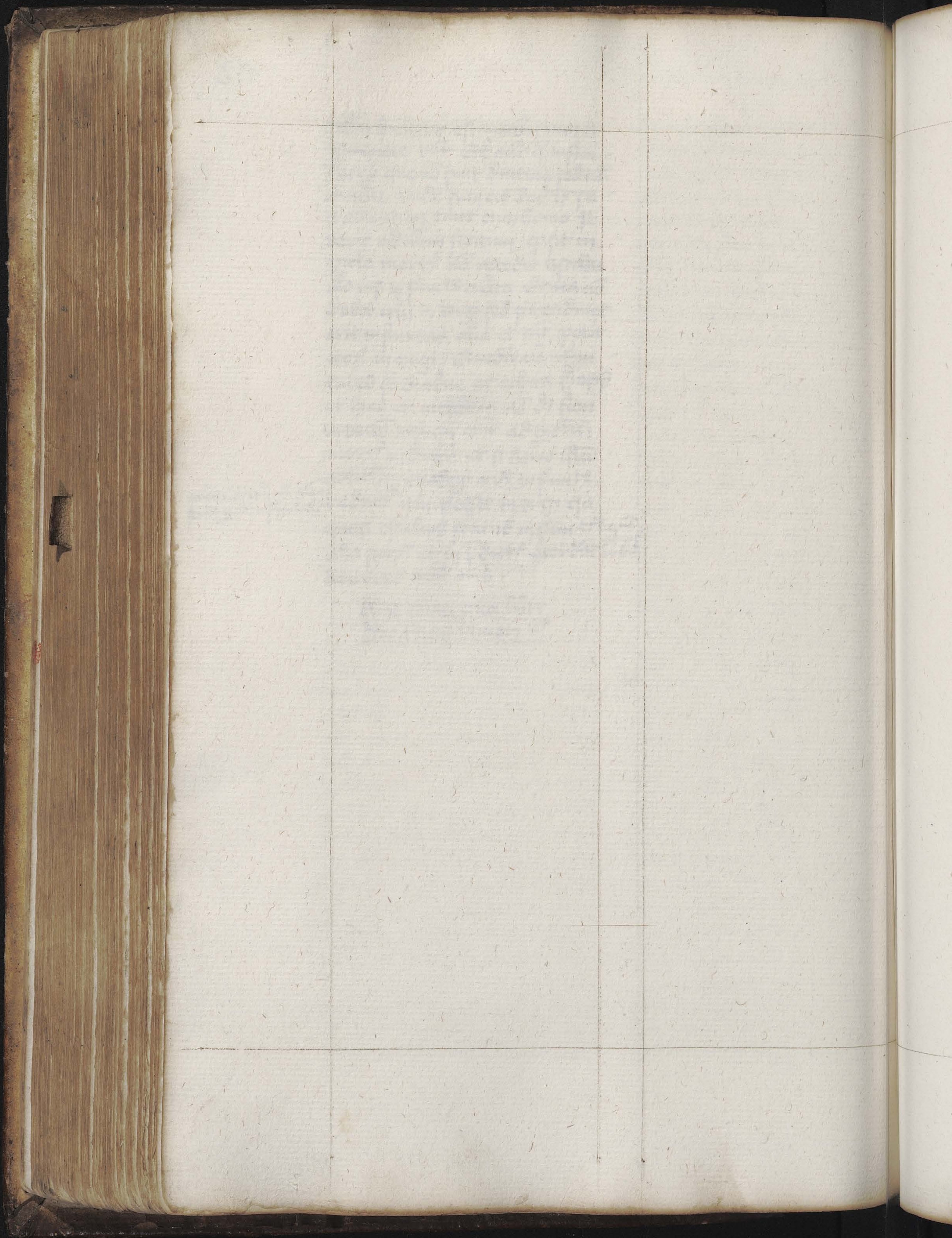
sacramento facere nisi lucida intervalla
habeat in quibus illud recognosceret
et tunc conferri posset ut tho. Sed
contra Scotus conferri non debet amentibus
in perpetua involuntarie precedentem
opinionem eos illud velle. Tertius con
ferri debeat omnibus infirmis. Quarto quod
non debet conferri nisi infirmis reverentiam
et devotionem ad sacramentum habentibus vel
habere potentibus decimum lege rectimale
primum et quare in non penitentes pecca
tum est obstaculum contra effectum sacra
menti prevenientis fraudes non est devotio
reverentia ad sacramentum et in
primo non est veniale peccatum nisi esset
devotio actualis. Ideo sacramentum hoc
conferri non debet impenitentibus Extra
de pe. dis. 1. nisi esset prevenerant
hora ut primo liquet primo contra
dis. quod hoc sacramentum debet dari solis
infirmis et non bene valentibus
in ipso mortis periculo. Contra tria
tangit. Primum statum infirmitatis cum dicit
infirmatur. Periculum cum dicit quasi dispe
ratur est incurabilis ita quod deficit
virtus nature et auxilium medi
cine. Separationem animi cum dicit
inducat presbyteros ecclesie itum si nisi sit re
mittendus hoc etiam sit tamen adulterorum
veniam bene. Debet contra Glosa
super 1. Iac. ult. Infirmatur et cetera
infirmatur. Contra in nobis mente et
corpore secundum vel fide. 2m hoc etiam vi
detur quod debet dari et in finibus
positis. Quinto quod ibi tenetur sacramentum huic
in corporis infirmitas concluditur
quod presupponit ut Bon. Sexto sunt
tres in unguntur. Quinto in nobis sunt
ad principia agendi et peccandi

quia peccatum consistit in actu. Princi
pia autem agendi in nobis sunt tria. Primum
est dirigens scilicet vis cognitiva. Secundum
est imperans scilicet vis appetitiva. Tertium
est exequens scilicet vis motiva. Omnis autem
nostra cognitio ortum habet a sensu et quia
sensus est in nobis prima origo peccati ibi
debet in ungi. Ideo inunguntur quinque
loca sensuum scilicet oculi propter visum
aures propter auditum nares propter
odoratum os sive labia propter
gustum et propter loquelam. Secundum
Scotus propter hoc enim duo congruunt
lingue ut dicitur 2o de anima. Manus
propter tactum qui maxime viget in
pulpis digitorum. Propter appetitivam vero
inunguntur a quibusdam renes sive
lumbi propter concupiscentiam. Propter autem motivam pedes
qui sunt eius principaliter instrumentum
et quia primum principium est vis cognitiva. Ideo
illa unctio ab omnibus observatur quasi
de necessitate que fit ad quinque sensus
alie non sed ille non observantur ab omnibus
quia appetitiva et motiva sunt sicut secunda
principia. Septimo inutilitati sunt un
gendi. Octavo quod sic quidam propter inquit si
sint aliqui partes illas in quibus unctio
fieri debet quia licet non habeant membra
habent tamen potentias animi que membris ut
deberentur saltem in radice et in
tamen peccare possunt per ea que pertinent
ad partes illas licet non totaliter et
etiam licet nunquam peccaverint per actum illorum
membrorum peccare tamen potuerunt
per illa concupiscentiam expandi per eam. Decimo Art. 9
vide de certo secundum de iteratione huius
sacramenti. Et circa hoc sciendum quod hoc
sacramentum non recipit tantum infirmitatem
sed infirmitatis statum quia non
debet dari nisi infirmis qui

sedm humanam estimacom morti
ppinquare vult. Sz aut q infirmi
tates que no sunt diutine sed ut
diutine unde si in eis datur sa
cramentum tunc cum homo p
venit ad illum statum q sit in
periclo mortis no recedit a statu
illo nisi in firmitate curata Et ita no
debet iterum inungi sed si recidiuet
erit infirmitas alia et tunc poterit
iterum inungi // Concedo no infirmi
tates sunt diutine ut ethica yropisis
et huiusmodi et ... no dz fieri
iniunctio nisi qn venitur ad periclum
mortis in diuturne et si homo illum
articulum euadat eadem infirmitate
reducatur iterum posset inungi qua
quasi est alius status infirmi t(ĩ) l(ongus)
alia sumptus et in predictis concordant
doctores ... omnes

(Margin: duratc et itum ad plenum status p ... infirmitate)

Finis illius quarti libri
Deo gracias Amen

Tytuli huius sexti libri qui est sextus liber huius summe in quo quidem libro tractatur de sacramento ordinis et de personis rebusque ecclesiasticis sunt isti scilicet

Titulus huius libri qui est lib[er] quintus huius summe incipit qui[nt]o li[br]o tractatur de spiritualibus ordinibus et de personis rebusque ecclesiasticis et primo de clericatu et tonsura 1[us] de spirituali ordinis 2[us] quibus potest ordinari 3[us] de collatione ordinum // de scrutinio ordinandi // de innocentia ordinandi de monogamia // de sobrietate // de prudentia // de ornatu // de hospitalitate // de doctrina // de modestia quod non debet esse non litigiosi non cupidi // domini sive bigamus preferendo // esse debet neophitus // qui debent esse non salvantur ... // de criminalibus // de obligatis ratiocinia // de servis non ordinandis // de corpore viciatis // de filiis presbiterorum // de adulte etate baptizatis ad consuetudinem // de peregrinis et ignotis // de etate ordinandi // de impedimento sexus // de impedimento infamie // de aliis edificandis et vendendis // de consecratione ecclesie et altaris et cimiteriis // de qualitate et aliorum pertinentium ad ecclesias // de capellis et processionibus // de prebendis et beneficiis et quibus sunt conferenda // de residentia clericorum in aliis // de decimis et primiciis // de peculiis clericorum // de alienatione et permutatione rerum ecclesie // de dignitatibus ecclesiasticis in generali // de legatis // de primatibus // de archiepiscopis // de episcopis // de dignitate pallii // de officio iudicis ordinarii // de abbatibus // de regularibus seu religiosis // de privilegiis et conservatoribus privilegiorum // de compromissione dubiorum // de clericis vel monachis in misis debet secularibus negotiis // de dispensatione et obedientia quae debetur ... et patronis et prelatoribus et beneficiatoribus // de ... temporibus prelatorum et subditorum et subditorum contra prelatos // de symonia sequitur Capitulum De clericatu et tonsura Capitulum primum

Expediti predictis ... que ... tractatu ad spiritualia transeamus et ... optime. Consequenter considerandum de spirituali materia ordinis et primo de quibusdam antecedentibus ad ordinem scilicet clericatu et tonsura // Secundo de ipso ordine // 3o de quibus ordinibus // Circa primum primo queritur quid et quis sit clericus // Secundo quis conferre possit clericatum // 3o quare clerici nominantur clerici et utrum inveniet temporalibus bonis // Quarto utrum episcopi teneantur clericos providere // Quinto qui clerici tenentur tonsuram portare // Sexto qui clerici tenentur officium divinum. Circa primum sciendum quod clericus sit quomodo sit quod premissis quibusdam orationibus ab episcopo episcopus ipse facit ei tonsuram cum tonsura ipso episcopo cum in choro incipit et aliis post ea complere iubente dum autem tondetur clericus episcopo dicat in persona eius dominus pars hereditatis mee et calicis mei tu es qui restitues hereditatem meam michi deinde dicit episcopus quasdam orationes et benedictiones et postea in ordinario et dicitur in pontificali et dicitur quia duos per vices accipiunt clerici ut dicitur est supra illis qui sunt de sua diocesi // Abbas et monachis suis et aliis volens intrare servire in monasterio suo conferre potest clericatum et eciam hostiariatum et lectoratum ... de ... et ... dicit Innocentius de supplendo ... de ... ad et abbas exorcistatum et acolitatum conferre non potest nisi hoc habeat ex privilegio sed Innocentius alius ... in alio loco conferre non debet ar. ... dicit ... si tamen conferat caracterem confert et hoc intelligendum de abbate qui est presbiter et cui episcopus imposuit manum secundum morem perficiendorum abbatum ut dicitur ... et eciam in abbate sed episcopus differat benedictionem ... et ... de etate eciam contigat ... de supplendo negligencia prelatorum confert abbas clericatum cum fiat tonsura cum corona largiter conferre et de clericatu contigat ... et glossa ... dicit ... abbas ... itatus potest et aliis monachis ordinare ... in ... Sed ... conferre potest presbiter ... et Goffredus dicunt quod potest simplex presbiter qui curam habet ecclesie non alius maxime potest archipresbiter vel plebanus sed intelligunt ... dicit presbiter et ... ... quod ... simplex potest ... conferri sola impositione presbiteri

Arti. 9 p. 7

Arti. 9 2

Circa 2m siue quis conferre potest clericatum primo ... palmistatu

... Hostiensis et Raymundus ...

Arti. glossa ...

Unde opponunt officium i. officiorum ordinem / quia ut sunt videntur primos et similes dicentes quod presbiter simplex quinque ordines conferre potest in die dominico vel aliis festis / et quod in campania presbiteri simplices et maxime archipresbiteri conferunt ordines minores. Aliqui dicunt

viii quod non intelligunt per donum eius eius de ordinis collatione sed de ordinis collati execucione. Unde opponunt officium officiorum execucionem. Nam iuxta b. Gelasii apostoli ordines scriptum liber pontificalis nunquam primus post ordo ad clericum faciendum / per ea dicere post donum c. psalmista de ubi ad verbum que dicit audiens que qua forma tonsura primus deinde ab episcopo ex ... est sicut tonsuratus psalmista i. cantor per qua ab archidiacono instructus fuit prius officium cantandi suscipere sine conscientia episcopi sola imponente presbiter / presbiteri dicente sibi vide ut quod ore cantas corde credas / et quod corde credis operibus approbas. Que de hec sunt verba quibus defertur officium execucionis / nam post verba non recipit ordinem quod perpetuum fuit concessum / p. de etate cum obligat hec non licet abbati licet presbitero quinque ordinem conferre nisi recipit ab episcopo manus impositionem ergo non licet presbitero simplici. Aliqui non dicunt ut supra quod suprascriptum cap. loquitur secundum consuetudinem aliquarum ecclesiarum in quibus vel de consuetudine que non est tollat vel quod delegatione apostolice simplex

dist. 29 presbiter conferunt ordines quinque. Clericatum faciens quod quinque prime quintos tonsura ad coronam venit clericus quia ut dicit in ... vii ethimologiarum c. xliii clericos hinc appellatos quod ordines quinque matthias electus est sorte / quem per apostolos legimus ordinatum / cleros enim graece sors latine vel hereditas dicitur / ideo dicti sunt clerici quia de sorte sunt domini vel quod domini partem habent. Clericatum nunquam in suspectione coronae remittat quod temporalibus bonis priusquam renunciare temporibus in eo qui clericus desinit. Sicut in eo quem clericum fecit et presbiterum non vivat / unde et h'

sunt in ecclesia primitiva quod nichil aliqui proprium habebat ut sunt quod dicebat et ad hunc hodie in professione religionis per gratiam inveniuntur / adhuc tamen clerici ut mo dimis ut habeant compellitur / debent tamen et eo minus debent insudare sollicitudini temporalium clerici quia laici / hoc est tamen quia primos non oportet sicut laici tamen quod magis intenti spiritualibus esse debent et sollicitudo temporalis spirituale excludit et ideo de tertio dicitur quod clerici loquuntur temporibus dilige debet relinquere et omnia dimittere. Quod hoc non intelligunt quantum ad possessionem sed potius quantum ad affectionem / ut quod induat se non obligatorum super alios quod debito sed debent et eo vii dicit contra hunc agatur xii q. i. Episcopi de rebus propriis non aquisitis vel quas habent ... si voluerint dereliquant / et eo patet quod non tamen ille clericus qui non habet u tonsura sed quod episcopum licet propriis habere. Augustinus sentit quod nullus clericus debet habere propria ut patet in hoc dicitur vita clericorum. Ut hec xii q. i nolo per ea tamen mutat consilium vii dicit in mandata similiter ut habetur in decreto q. Ecce ego sum qui statui nullum ordinare clericum nisi qui vellet mancre mecum et si vellet a proposito recedere i' clericatum tollerem eum in conspectu dei et vero consilium in isto / quod noluit habere propria quibus non possit donis contra ... mancat ubi noluit non ampsio clericatum. Si ergo obiciatur ... nec peccavimus qui dum possidet et cum propria dicitur dominus per hoc ... non ... hoc potest / eum ergo quam habet quem consiliat dicit c. 29 ... quod hoc non dicit quod omnes dimittat / sed quod congruit quantum affectum relinquat / vel potest dici quod hec expositio diu dicitur quam possessio ... non supponit hec donum et potest

Clericatum faciens quod clericus ... promotus ad ordines sacros ... di pro a hec aliud vii sufficit ...

ps vnde ad uitam uel et dignitatis status
uel persone quod prelatus non tenetur
ei providere j q v pastor Extra de
preben episcopus si ca tuus / et licet nemo
tenetur suis stipendiis militare quia tn
ipse promoui noluit vone ordinis de
sine te extra ut tenetur quod prelatus
providere tunc non possit indigentiam alle
gare q non licet et tunc tenetur ei providere
ordinator uel eius successor ut extra
de preben cum sim applici / et tunc episcopus sed ad
non liceat / vero est quia est obligatus
extra ut ad aureqz sedis vale iudice / Si
aut non sit promotus ad sacros ordines
aut desinit extra ut licet vii psiste
et tunc ei tenetur quia dum desinit / q non
desinit 2 tunc non tenetur ei plus quam alii
pampi pro consanguinitatis unde non q loquitur
degat / una predicta ma sunt intelligenda quod
facit 2 pe / sed aut [illegible] de preben non
liceat episcopus ita tenetur providere constitutis
i minoribus sicut constitutis in maioribus
si non facit vii vnde possint tunc dicat
in dicto ca indistincte non faciat clericos
ar quod de fil presbiteri [illegible] / appellatione
enim clericorum omnes maiores et minores ordines
continentur xxi q i de p[illegible] vna
non conveniat [illegible] episcopos [illegible]
qui sit in sacris. Extra de preben Cum sim
applici [illegible] non tenetur
providere constitutis in minoribus intelligit
q d in c non liceat non faciat clericos
[illegible] in sacris [illegible] infra. q.
si prelatus [illegible] successor tenetur
providere tunc successor non q vniuersa
litteras ~~desinunt~~ / desuitti l vna [illegible]
ne in clericis [illegible] mendicare cogatur
quod de cle coniuga / [illegible] in summa
l [illegible] non tamen successor quia
[illegible] qui non resistit in [illegible]
promotionem [illegible] episcopus cum non ordinat
sine copulo [illegible] xxx iii di capitulis
[illegible] punitur si ei delinquenti
non resistat. j q vii. quia [illegible] et in
telligere [illegible] conmiserit si aut

desuitti l ne quod deficto

aliis commiserit ipse tenebitur. In ea
di si quis ar. quod de preben Cum sedis
applici ibi nullo putamus [illegible]
dicit tn quando ut Innocen. et Host.
de de preben [illegible] si episcopus q commenda angi
uerit [illegible] promisisset [illegible]
uel episcopo resignatum et desuis pro
pret [illegible] providere posset [illegible] non
eius successor cogi providere sed deberet
ar quod de preben de multa C et si ultra
in [illegible] Si aut commendauit paliud
[illegible] xxiii q [illegible]

¶ Circa qualitatem queritur plura Si vxo Articulus 2tius
rati clerici non bigamati non in sacris
constituti tenentur portare tonsuram
R. Clerici tales aut pub[illegible]
repugnantia statum clericali q non
Si sic liceat [illegible] peccauit
non peccando in tonsura non peccauit
vnus magis [illegible] peccauit / et
tales sic moniti ab eo ad quem spectat
emendare se [illegible] privilegii [illegible]
clericalis fiat [illegible] quod de [illegible]
contigit 2o / sed non [illegible] peccauit
non faciendo q tonsura sic / 2 adeam
portanda puit et debet cogi et sic de
intelligi i di xxxiii / et quod de uita si quibus [illegible] aut
et honestate clericorum primam. Eius tonsura
non sit cum deserit [illegible] mortali peccato
[illegible]
[illegible] ad quod monuit
vnde si [illegible] libidine [illegible]
deserat sic cum mortali peccat ¶ Vxo
rati [illegible] bigami tenentur
portare tonsuram [illegible] si vult
privilegio clericali q non Si si sic tenentur
eam portare quod de uita et honestate
clericorum. Clericos si tonsuram si non q
[illegible] ut [illegible] indicium [illegible]
[illegible] suum delictum timent [illegible]
facilius euadere [illegible] laycalem / q
[illegible] quia noluit ad [illegible] laycales
[illegible] sufficit ut nullus [illegible] alia fieri

oppositum
clericalia primo modo tegi potest et debet
ut tonsura deficiat et indicium
ecclesie subeat. Secundo modo accedo quod
non tegi debeat et sic intelligitur dicit
quod de clericis coniugatis solis et c. ex
parte nostra et c. ut consolacionem
extra de vita. Secundum autem aliquos ca.
clerica ubi dicitur quod clericus coniugatus debet
sic tonsuram intelligit et propter bigamiam
clerica et licet possit reddendi ad
ecclesiam et si sine sua dolo monere sic
per ipsum a deuita et clericorum clericorum
consules intelligunt in super quod nulli
licet esse tonsura clericalem coniugato
nisi volenti religionem ingredi
vel ad sacros ordines primo nec
si quis est sacris canonibus diffinitum
et qui contra hoc facit est suspensus
a collacione per annum per annum vi d. de
ordine nullus. Circa bigamum re-
tineat non potest tonsuram per clericum
bigami qui sunt seculares et sic tenetur
non potest quia omni privilegio clericali
caret di. lxxxiiij Clericus quis est
unius et prohibentur sub anathemate
eam deferre de bigamis altercacionis
et est innuacio non sua. Unde est
virum facies non est coniugatus nec
desim in glo. grav. et intelligitur illa de
eo de illis qui sunt in minoribus
ordinibus contraxerunt secus si in sacris
de bigamis nuper et c. si vero
fuit conversus qui sunt religiosi et tunc
credo quod licet eam deferre et prohibitio
illius deferre altercacionis vero debet
solum ad eos bigamos de quibus
immediate sit ibi mencio illos
sed qui additi sunt prohibicioni seculari
facere quod ad bigamos religiosos non
extendi. Item clericus coniugatus
recipiens tonsuram per absolucionem ab ... episcopo
ab excommunicacione. Unde et gaudium
in quolibet suo quod non est prima tonsura
facta est ordinibus ordinis impedicionis

Andree

ab episcopo detur eius tonsuram

de sic ordinibus tunc sicut est sacris
et coniugatus consequi potest ea que sunt
ordinibus ita quod hoc factum ideo quod facit
est sicut que conjugatum tonsuratum est statim
et ideo quod absolutum non debet iterum tonsurari
tari. Si autem quod sit iurisdictionis
ad quem istud quod fatur est cauta quia
super quod nulla prohibicio est sed sic quod
tonsuratus coniugatus in ea possit recipere
Item queritur ut dicit de vita sed de obligacione
clericorum ad divinum officium et ea que
quesivit plura. Primo utrum clerici te-
neantur dicere matutinas horas. Et dicit ... sunt
horum quidam obligati ecclesie quam
et ecclesia eos obligatur ut potest qui
beneficia recepit ecclesie in aliquibus
et quis et ecclesia eos obligatur
quia ipso primo precatorum ordinum
suscepcionis ordinatum obligatur
ecclesie in apostolicam sicut ius quem etiam
in sacris ordinibus constituti tenentur
ad horas canonicas de officio et cetera et quos
sacros ordines tenentur beneficiati
de beneficio in sacris ordinibus constituti
et beneficiati tenentur ad utrumque et c.
dicit ius canonicum et concordat dicit iura
... et ceterum ... altarem ... de
adulterio ... Concordat ...
... in glo. de celebracione
missarum dolentes ubi dicitur quod presbiteri
dyaconi subdyaconi vel quicumque beneficiati
tenentur dicere horas canonicas et ut tenentur beneficiati
per aliquos quod ad effectum pape
fructus suorum beneficiorum in toto vel
in parte. Secundum eos alios intelligunt
quod ius hoc recipiendi quod omnes.
Concordat et Hostiensis de gay
in quolibet quod clericus tenentur dicere et per
iniquitatem et obmittentes eas nisi
racione infirmitatis vel alteri ...
legittime impediuntur. Unde in ca. de-
lictores dicitur districte precipimus et sub
... obedientiam ut divinum officium nocturnum
pariter et diurnum quatuor eas dicunt

dicit studiose pie celebrent et devote /
preceptum autem obligat ad mortale quod
patet ex addi[tione] supradictis quod clerici beneficiati
sunt obligati ad dicendum horas ca-
nonicas non tamen constituto ecclesie sed
ex consuetudine obligatione inducte ut volunt
aliqui quia layci prelatis dederunt
eis redditus ut quia ipsi implicati
assidue negociis secularibus non
non poterant intendere divinis ipsi mediante
ecclesie ministros eorum supplerent in horis
canonicis. ¶ Utrum clerici qui tenentur
horas canonicas dicere teneantur
eas dicere devote. Responsio devocio potest
tripliciter intelligi. ¶ Uno modo elevacionis
mentis elevacio in deum per cogitationem
et pie affectionem [illegible] et hec generat
caritas ut dominus papa et contra
¶ Alio modo dicitur actualis id est operis
boni in deum ut cum quis faciens aliquod
bonum considerat quod id faciat propter deum
¶ Tercio modo dicitur habitualis id est in deum ut cum ut
quis non cogitans de deo facit aliquid
malum bonum [illegible] tamen qua in-
tencione quod faceret diceret quod propter deum
¶ Prima devocio est perfectionis ¶ 2a est
congruitatis ¶ 3a est necessitatis. Unde an ab
qui tenetur horas dicere tenentur
eas dicere devote saltem loquendo
¶ de 3a devocione sic intelligendo
id est cum dolentes vel devote ¶ Item debeant
dicere horas attente. Responsio quod sic et ut
melius possint facere debent eas dicere
ab omnibus aliis vacare vel [illegible]
aliqua cogat tamen licet dicens [illegible]
sine attencione cum sua desidia peccet ne-
gligentie peccat non tamen mortaliter peccat
quia iste modus orandi est tantum consuetudine
positus scilicet ecclesie quod non obligat nisi
ad ea que sub iudicio humano cadere
possunt et hec actus cordis non intra-
[illegible] ad hoc valet supradicta in v. l.
ti. de ordine [illegible] iiij. q. iiij. ¶ Utrum
de necessitate ordinis sit quod sit attenta ¶
Item sunt dicende hore singule singillatim
singulis horis. Responsio hostiensis de gay quod sit

nisi sit cum iusta vel cum racionabili sub
sistentie ¶ Hostiensis de compaire dicit
quod consilium est quod simul dicant horas
omnes et hoc observat papa et cardinales /
quia [illegible] horis quia multa negocia
expedire et melius provenire quam
provenit ut sic intelligimus est id simul quod
dicat cum completorium mane sed horas
omnes usque ad vesperas vesperas autem et
completorium ante cenam ¶ Si est magna
necessitas non urget dicendum est matuti-
num [illegible] de nocte et maxime in hyeme
vel saltem in mane cum prima ¶ Item
de infirmis dicit hostiensis super [illegible] dolentes xa dicendo
quod infirmi consuetudinem [illegible] probabiliter an
inductam eas ob [illegible] non ab dicendo si
sit qui dicat in eorum presentia ¶ Item
de religiosis. Responsio religiosi non tenentur
ad horas [illegible] quia religiosi ut
patet in religiosis laycis sed quia ordinatus
est in sacris vel constituto religionis
sunt omnes clerici obligati et non ordi-
nati ¶ Item de clerico seculari studente
in theologia [illegible] hostiensis de gaudio
quod tenetur dicere horas suas canonicales
[illegible] sic [illegible]
[illegible] cum logica [illegible] quia [illegible] ad
[illegible] absolute tenetur studii
[illegible] penset non absolute
aut simpliciter adiciendo. Unde hostiensis
ubi super clerici cuiuslibet ordinis et prelati
sunt [illegible] ab officiis que in ecclesia dicuntur
absque [illegible] et debet quia melius potest
horas canonicas dicere absque syncopa
et defectu quod si fiat ex crassa ignorantia
est mortale ¶ Ideo hic nota super hoc [illegible] ti
de apostata [illegible] sunt quod propter studii occupationes
vel [illegible] non competit quis addi-
cendis horis canonicis vel [illegible] super hiis propter
[illegible] dispensare potest episcopus vel archiepiscopus
cum suo clerico vel abbas cum monacho suo
¶ Item si is qui tenetur officium dicere
vel aliquis de officio permittat. Responsio
hostiensis de gay in quolibet talis si [illegible]
cum aliis cantet vel legat et totaliter
non dicat [illegible] vel aliquid tale in [illegible]
non tenetur repetere sed quod dicit hostiensis

Similiter si aliquis sine malicia et cu-
lpa tamen non intersit fini horarum vel
principiis non oportet quod iterum decantet quod a ca-
pite incipiat vel fine perficiat et hoc
propter vinculum caritatis [illegible] eius id quod est
ab aliis fit qui sunt unum corpus cum eo ab eo
reputatur factum sicut cum unus chorus dicat
unum versum et alius alium reputatur quilibet
totum dixisse. Secus tamen si chorus in
principio nullum perfecit vel nullum restat de fi-
ne cum tenetur supplere vel incipe-
re iterum. Similiter dici potest quod si persona
in officiando in choro cum aliis omittat
aliqua aliquem psalmum vel lectionem vel
versum vel aliud tale et non potest obmissum
supplere nisi subtrahat auxilium choro tunc
do melius est tantum persistere quam officium
chori diminui quia ecclesia non percipit
detrimentum nisi tantum per se et competendo
in horis vana dicendo. Similiter si
quis obmittat aliqua hora [illegible]
[illegible] sine necessitate mortaliter peccat. Secus
si ex oblivione et hoc in illam negligenciam
voluit tenere supplere vel aliud equi-
* valens sed prius credo melius. Item quia non
est aliquis modus specialis officii ad quem
divinus tenetur [illegible] aliqui quod qui
ex aliqua necessitate horas suas celebrat
sicut forum non dicat equales cum
compsalmos vel diurnam ordinacionem
[illegible] mortaliter non peccaret.
Item quod de celebracione missarum dicitur
secutur quod clerici cum religiosis qua aliis
cardinalium et episcoporum quia tales
domestici sunt possunt eis in divinis
officiis conceptare. Utrum clericus scolaris
qui tenetur dicere horas canonicas propter
dimittens eas dicere unus dicere propter
studium et lectiones ex proposito et spe
dicendi alio die peccet mortaliter. Respondeo
sicut iterum decani si quis dimittat
absque legitimo impedimento et causa necessa-
ria peccat mortaliter et ideo quia [illegible]
necessitas studium posset esse ita legitimum impe- [illegible]
dimentum obmittendi horas sicut in-
firmitas corporis. Preterea quod si clericus
est [illegible] necessitatem studii quod dicendo

horas nimium timet et scandalum
mortale ad quod potest [illegible] pro studio dimit-
tere horas si illam necessitatem non potuit
provide bonam conscientiam [illegible]
prevenire tunc non peccat mortaliter
dimittendo horas quia licet dimittere
potest [illegible] peccatum tamen propter maius mali-
[illegible] peccatum [illegible] plus [illegible]
tenere [illegible] scandalum adhuc tenetur [illegible]
precepto quia dicere horas adhuc tenetur
ex consuetudine aut ex dicto ecclesie
[illegible] in hoc potest ecclesia potest dispensare
non in primis [illegible] petrum dicendo
horas et non [illegible] illi scandalum
et discrimen et hoc dicit concilium tole-
tanum et habetur de consecratione
dis. Si autem non potest [illegible]
potest dimitti lectiones aut studium sine tan-
to discrimine et scandalo mortali et potuit
provide bonam conscientiam quod venturi
erat et prevenire dicendo horas [illegible]
obmittendo dicere peccat mortaliter si
[illegible] ecclesie obligat ad mortale [illegible]
dicendum [illegible] et neg-
gens ignorancia in dimittendo [illegible]
ad quem tenetur quis sub pena mortalis [illegible]
Cum ecclesie officium dicat prebendam
in duabus ecclesiis [illegible] cum autem [illegible]
in aliqua earum dicat officium [illegible]
cum [illegible] et [illegible] absentibus [illegible]
quod dicat officium illius in qua obtinet
maiorem dignitatem. Si non potest [illegible]
[illegible] in utraque dicat officium eccle-
sie dignioris. Si non sunt equales dig-
nitatum [illegible] officium dicere potest [illegible]
Utrum clericus beneficiatus [illegible]
tenetur officium dicere mortuorum [illegible]
clericus beneficiatus [illegible] ipso quod beneficiatus
dicere tenetur horas canonicas [illegible]
beneficiatus et in hac ecclesia tenetur dicere se-
cundum illius ecclesie. Credo autem quod
officium mortuorum quod dicitur in eccle-
sia secundum preceptum ordinarii pertinens
ad officium sicut in die animarum et in aliqua
ecclesia tenetur [illegible] specialis super [illegible]
in aliqua quod in qualibet ebdomada dica-
tur officium mortuorum vel aliud [illegible]

* non [illegible] quod [illegible] de prima articulo 2o dicit si obmittatur divinum officium oportet [illegible] quod [illegible] dicat [illegible] obmisit
forte in completorio dicat [illegible] orto [illegible] / et [illegible] pascali dicat officium [illegible] passionis quod est [illegible] / et
[illegible] non videtur esse [illegible] ei qui obmisit divinum officium [illegible] casu [illegible] ad aliud ad divina [illegible] pertinens
ita quod dicat [illegible] psalmos vel [illegible] / vel aliquid amplius [illegible] delicti [illegible]

ctu tempus et ad hoc tenetur quilibet beneficiatus
in aliqua ecclesia etiam in scolis existens
et propter hoc satisfacit mortuis quorum
recipit beneficia. Aliquis non dicit officium
mortuorum in aliqua ecclesia quod ordinate
propter aliqua tamen exigente vel propter
preces alicuius persone vel temporis et ad
hoc non tenetur clericus existens in scolis
beneficiatus inquisitus. Item nec suspensus
excommunicato degradato …
apostata et tamen sunt … ordinis
… teneantur ad horas te-
nentur et propter eo quia dum tenent benefi-
cia non sunt immunes ab horis que debent
sunt … propter suam penam non sit officiari
catholice in suis ordine, si tamen suspensus
vel degradatus dicit horas solus vel cum
aliis non officiando catholice non debet
dicere dominus vobiscum et similia verba
ad dignitatem eius pertinentia quod …
vel non dicit … cum aliis horas
quia non est communicandus. Item quid si tali
precipit prelatus quod non dicat horas cum
privatus … in tali man-
dato continetur error quod presumit, … ille
non tenetur obedire nisi … quod ea
secundum ordinem et consuetudinem eius …
Item in statuto constituti vel quod bene-
ficiati omnes teneantur cottidie missam dicere
vel … quod nullo lege
obligatur aliquis ad dicendum vel audiendum
missam omni die sed tamen precipitur
ecclesia die dominico laicis de quo
missam quod non precipitur omni die
… … singulorum
… … …

De sacro ordine titulus secundus

Postea considerandum de ipso sacramento
ordinis et primo … quid sit ordo …
… ordinat, 3o de eius collatione,
4o de ordinato qualiter. Circa primum primo
queritur quid sit ordo, 2o quot et qui sunt
ordines, 3o de divisione ordinum in
sacros et non sacros, 4o de eius effectu
et institutione. Circa primum sciendum quod ordo secundum quod
hic sumitur sic diffinitur a Hugone de sancto Victore:

Signaculum quoddam in quo spiritualis potestas et
ad officium traditur ordinato et sunt ibi
signaculum sive per potiorem signo sive
instrumento. Secundum vero … sunt et
… signaculo in quantum …
impresso. Circa secundum sciendum quod ordines
sunt vii ut patet per magistrum sententiarum
li. iiii d. xxiiii c. i. s. hostiariatus lectoratus exorcistatus acolitatus
subdiaconatus diaconatus presbiteratus. Sunt
… imponit … ipsis que est
ad finem et … … et sufficientia
ordinum sumitur … ordo ordinatur
ad corpus Christi verum consecrandum et dispen-
sandum ad utilitatem corporis Christi mystici. Unde
in sacerdote est status in quo perfecta
potestas. Unde in eo concurrit utraque potestas scilicet
conficiendi corpus Christi verum et absolvendi
mysticum. Hic autem ordo nobilissimus est.
Alii ordines sub ministratores … sunt
… duplici potestate. Unde …
sibi ministrant quantum ad corpus Christi verum
et hii sunt ordines … propinquiores
scilicet subdiaconatus, diaconatus. Subdiaconus enim
… materiam … sunt apta et offert
diacono, diaconus vero offert presbitero
et presbiter deo consecrando, et inde est quod …
vocatur ut dicit Isidorus. Dicitur enim diaconus
quasi minister et subdiaconus quasi subminister.
Alii autem ordines inferiores deserviunt
disponendo corpus Christi mysticum ad digne
sumendum corpus Christi verum et hoc vel in …
… removendo vel … con-
fundendo impedit … … est …
… ad quod … ordinatur
hostiarius … diabolus …
… ordinatur exorcista. Confert
… … illuminando intellectum
et inflammando affectum. Ad primum ordinatur
lector, ad 2m acolitus. … ad …
… deputatus …
ordo alius … magis … ordinatur
ad sacramentum … …
alios … presbiteratus, diaconatus, subdiaconatus
… ordines … acolitatus qui est minister super vasa in
quibus materia sacramenti continetur …
ad … … exorcista …

qui cooperatur sacerdoti quantum ad actum
eius secundarium qui est ligare et solvere
penitentes totaliter a servitute dyaboli
liberatum. Alius lector qui cooperatur
dyacono quo ad actum eius secundarium
scilicet legere evangelium et iste lector legit
veteris testamentum. Ultimo questio ...
et admittere vel non admittere ...
et secundum penitencia et ordo ipsorum ...
... est predicta quod ordines sunt
novem ... clericos et est supremus
... cetera
supra ... duo scilicet psalmista
et episcopus. ... ordo sumitur multis
aliis ... nominat ipsam nutritiam
ordinatorum ... quod est
aliquod officium ut cum dicitur ordo cantorum
vel psaltarum ... dignitatem ut episcoporum
aliquam potestatem sacramentalem ut ordo
presbiterorum presbiterorum et dyaconorum
aliquem statum religionis ut ordo mo-
nachorum. ... psalta ... est
quod non est quod ordo proprie dictus scilicet prout
ordo dicit potestatem sacramentalem ...
non dicit officium cum deberet spiritualis
potestas sacramentalis deputari ... est
est angelus ordini psalterista et ca-
tor ... deputatur ut patet
... psalterista et cantor psalterista ...
non ... psalmos cantare sed et alios
cantus armonicos ... et
et hoc ut auditores ad dei laudem
et devotionis auditorum ...
hoc autem quod ad dei laudem ... cum
... non spectat
ad hoc ordine ... deputari ... hoc
quod non ... ad audiendum
et percipiendum ... que lector predicat
est officium angelorum ordini lectoris
et sic patet quod ... ordine prout
de eo hic loquitur psalmista non est ordo
sed si ... nomen ordinis ad officium
... ordini et quod principaliter ...
... ordo ... duas
duas vias ... auctores doctorum

... episcopatu ... non est ordo proprie ...
prout dicit potestatem sacramentalem potestas ...
... ut ... est ... ordinaria ...
... sacramentalem et majorem
corporis ... et ideo ubi est status ...
... et ordinum ascendentium et ...
ultra sacerdotium non est gradus ordi-
... gradus et ordinis
constat ... distinctione dignitatis
et officiorum ut archipresbiter episcopus ...
... et ita episcopatus prout continet ordinem
sacerdotii dici potest ordo sed prout distin-
guitur contra sacerdotium dicit dignitatem quandam
vel officium ... angelorum. Et ... dicunt
quod episcopatus ... non est ordo ...
ordinis eminentia vel dignitas ...
... manum cum ipso caractere ordi-
ordinis ablata ... iurisdictione ...
ibi nobis caracter non imprimitur ...
nobis potestas datur sed potestas data ...
ligandi et solvendi ampliatur ...
... et baculus pastoralis
porrigitur ... palium
non dat ordinem nobis archiepiscopo
ultra episcopum ... baculum
... anuli et mitre vel ...
ultra sacerdotem ... prout sacra-
mentalia quia ...
... non ... dicunt duo ...
... et ... et
nomine ... clericos dicitur episcopatus
esse proprie ordinem et potestas ...
... in quantum episcopus
... potestas illa ... est ordo
et tunc est ... iurisdictionem
et ... precipere quod ...
quod ... quia ...
... episcopi ...
... qui ... mandat
... a quo ...
Alii non dicunt ut predictum est quod
episcopatus non est ordo proprie ... ubi
caracter imprimitur et predicti auctores sunt
... sacramentali quod sit ...
... episcopus

sit delebilis ut per episcopum deponendum vel non
delebilis propter consecrationem cum qua confert
quod omnis iurisdictio in ecclesia propter super
eminentiam potest ad tempus suspendi et etiam
secundum proprium tempus tolli. ¶ Circa tertium sciendum
quod ordo distinguitur in ordines
sacros et non sacros. Dicitur autem ordo
sacer duppliciter. Uno modo sicut sequitur quibus ordo
est sacer cum sit quoddam sacramentum,
alio modo ratione materie circa quam
habet aliquem actum. Secundo dicitur ordo sacer qui habet
aliquem actum circa aliquam rem consecratam et sic
sunt tantum tres ordines sacri scilicet presbiteratus
dyaconatus qui habet actum circa corpus christi
vel sanguinem consecratum et subdyaconatus
qui habet actum circa vasa consecrata et
ideo ab eis indicitur continencia ut
sint sancti et mundi qui tractant talia
secundum illud ysa. lii. mundamini qui fertis
vasa domini. ¶ Circa quartum scilicet effectus et
utilitatem sacramenti ordinis quantum ad
plura scilicet utrum ad suscipientem ordines
gratia gratum faciens in ipso suscipiente
prerogatur. Dico quod sic scilicet si digne
ad hoc ut digne suscipiat. Unde dicitur
levit. xxi. Homo de semine aaron
qui habuerit maculam non offerat
panes coram domino nec accedat ad mini
sterium eius propter maculam. Item ibi de
bemus in xxiii di. tales ad mini
sterium elligantur qui digne possunt
sacramenta divina pertractare. Quod autem
sine gratia gratum faciente non potest co
nsequi tamen prerogatur dicitur. Quia sine
ea suscipientes licet non digne nisi
forte cum habeat conscientiam suam quod aliquis
non credidit mortali se esse et tunc quia
per ea sua est formata et potest contingere
quod per suscipientem sacramenti
sua attricio fit contricio. Hoc remanens
¶ Secundo in collacione ordinis gratia
gratum faciens facies conferatur.
Tercio quod sic si digne suscipiat ad
execucionem enim ordinum exequendum
non sufficit bonitas qualiscumque

sed requiritur bonitas excellens
ut sicut illi qui suscipiunt ordinem
constituuntur super plebem gradu ordinis
ita sint superiores merito sanctitatis et
ideo sicut prerogatur gratia que suffi
ciebat ad hoc quod esset dignus conmitate
in plebe christi. Ergo in susceptione ordinis
tamen gratie munus propter quod ad maiora red
duntur ydonei. Supposito scilicet
maiorem et meliorem opinionem
quod in quolibet ordine character im
primatur. ¶ Quinto utrum ille qui
coactus ordinatur character suscipiat.
Dico quod sic si coactio fit conditionalis
ut si fiat comminacio mortis vel mala
ut se patiatur ordinari ar. di.
l. ex iure istis ista xl. y. di. de iudeis
i. conc. et quidam in tali casu consensu est
voluntate saltem in dictum de aqua
dum quod voluit facere quod voluit inuic
te q. i. inito. Sed si sit coactio abso
luta puta si omnino in vitus teneatur sub
diaconus ordinatus ordinatur non recipiat
ordinem sicut nec in tali casu recipit
baptismum ex de baptismo maiores circa finem
et di. l. presbiteros hoc ratione et quod
adeo dortalis alii. ¶ Sed numquid tenetur
continere qui sacrum ordinem recipit coactus
coactione conditionalis. Responsio quidam dicunt
quod sic quod licet tales non debuit cogi or
dinare recepto tamen coacte tenentur
servare ar. di. xl. v. de iudeis. Io non
dicit quod non si metu vel coactus sit talis
qui cadere possit in constantem virum. Alius
sit ideo de hiis que vi fiunt vel metu
causa platum. Ideo de etate et qualitate
ordinis cum dilectus filius integritatis eum
est vos noti non possit xxx in qua
integritas hoc dicit ratione ti. de ca. q.
i. persona ideo quod non tenetur continere quod
sunt tales metu qui potuit in constantem
virum cadere numquid utetur privilegio clericali
Tercio sicut ratione vel quod sit pro vite abs
tinere bene ar. di. xxxi. de eo
vel et hic verum quod videtur in parte

sit tenss ad contrarium actum ut si duxit
viduam aut uxorem di l. xxxiiij
pr inquinus vel [illegible] alit sti qd si sit
prius legitimam uxorem habuit illa sine
peto potest uti et ita intellige solucoz
omnis precedentis. Si vero ipsa contine
vellet et ipsa nollet privilegium
clericale non habet. Si aut ipsa vellet
et ipse vellet contine in se cessit privilegium
clericale habet. Si alis clericalit vivit
ut dicitur est supra ar. xxvij q ij nullos
Si vero legitimam uxorem non habebat
propter cotine tenetur ar. illius t. de clericis
coniugatis c. ij et fin. Prima solucio
est verior et benignior et ideo tenenda
Utrum caracter unius ordinis propter
defectum caracterem alterius ordinis. R(espondeo)
quod non est de necessitate superiorum ordinum quod
aliquis ordines prius habeat quia sunt
potestates distincte sicut et actus sunt distincti
unde una non requirit aliam in eodem
subiecto. Et ideo est in primitiva ecclesia
aliqui ordinabantur in presbiteros presbiteros
et prius in minores non susceperunt et tamen
poterant omnia que sunt minores quia
minor potestas virtute comprehenditur in superiori
sicut sensus in intellectu et dignitas
in regno est tamen decongruitate quia
actus potestatis et ordinis inferioris aliquis
preordinatur et per conigitur ad actum superiorem.
Propter quod postea constituit ecclesia quod
ad maiores ordines se non ingerant
qui prius inferioribus officiis non se humi
liant. Et inde est quod qui per saltum
ordinatur per canones non reordinatur
sed illud quod omissum fuit de precedentibus
ordinibus ei confertur di. l. c. sollici
tudo. Et extra de cle. per sal. primo tue
lre. Talis aut qui per saltum ordinatur
non tamen peccat sicut ordinem contra statuta
ecclesie suscipiens sed contra contra precedentem illius
ordinis de iure non est. Sicut tamen
ex precedentibus tales tunc recepti tali ordine
suscepto de vita iniustiae pruntu
et dicit de inia erad hic dispensaco

virguit habet vicem talis boni. Utrum cara
ctere ordinis presupponatur de necessitate cara
cterem baptismi. R(espondeo) quod sic quod ut dicitur
extra de presbitero non baptizato vitio
fundamenta non possunt mel pe
super edificium. Baptismus aut fundamentum
et ianua omnium sacramentorum. Unde qui
sit capax receptionis aliorum sacramentorum
et ideo sine baptismo nec ordo nec aliud
sacramentum suscipi potest habet bene. Quid
si quis non baptizatus se baptizatum credens
ad ordines accedat. R(espondeo) talis si
ad sacerdotium promovetur non est sacerdos
nec consecrare potest nec absolvere in foro penitentiali.
Unde talis in presbiterum ordinatus si se
deprehenderit non esse baptizatum sine causa
debet baptizari et iterum ordinari ex de presbitero
non bap. ut venientes. Et si ad
episcopum promovetur et aliquos ad di
ordines non habent quia tamen credi
quod quantum ad ultimum sacramenti effectum
summus sacerdos defectum supplet. Et
quod hic tamen latet tamen non permittet c
nimie periculum ecclesie sufficit quod
tamen concordat bene ex de presbitero non
baptizato ex in glo. et supra c. aliud
applicuit. Dicit quod ille qui presbiter
se credebat et non erat et si ipse
sacramenta conficeret et recipientibus
i. dabo ut accedas perficiebat. Utrum
caracter ordinis propter vicia et
caracterem confirmationis. R(espondeo) quod non potest
tamen de congruo quia non potest quis
perfecte ordine suscipere nisi cum
tacta perfice in se sit confirmatus.

De his qui sunt ordinandi titulus iij
de ordinan

Deinde considerandum quis possit conferre
et cui hec prius quis possit ordinem
conferre. Certe datum qui episcopus solus
in speciali. Utrum episcopus ex communicatus
utrum episcopus hereticus. Quo utrum episcopus deg
datus. Consequenter ponuntur quedam dubia
de ordinatis ab hereticis episcopis. Ergo

utrum episcopus qui resignavit episcopatum possit ordinare / Septimo de illis clericis qui recipit ordines ab episcopo tali / Octavo utrum episcopus suus vel alius possit ordinare / Nono quis potest consecrare episcopos / Decimo quis potest consecrare virgines

Circa primum qui plura sunt utrum solus episcopus ordines possit conferre Respondeo pro intelligendi ordines clericorum potest duplicari, scilicet ordinaria potestate vel per quandam specialem commissionem Primo modo minores ordines conferre potest per se non ipsis conveniunt scilicet de ordinaria ab episcopo qui tenetur ex officio, tamen ipso primo non modo presbiteris ordinem conferendi competit episcopis solis, unde ut ibi ecclesiastici dixit quod ipse pontifex efficiat presbiteros et levitas ipse omnes ecclesiasticos ordines disponit, habet presbiteros / Hunc autem ea est institutio divina que est instituta primitivis scriptura quia cum deus quosdam discipulos haberet / quosdam in uno duodenario / quosdam in uno bis septuaginta / primos apostolos vocavit quos et super eos fundavit / Secundos non super discipulos appellavit / apostolis primo collata sunt potestas in conferendi minores et consecrandi non autem simplices discipulis ut habetur ex textu et glosa actuum viij Et quia apostolis successerunt episcopi discipulis non simplices presbiteri ut habetur di lxxi in novo testamento patet quod auctoritas ordinandi et minores conferendi ecclesie competit episcopis viij et apostolis successoribus. Unde tamen videtur quod dignitas manus imponendi etc. institutionis sunt non contraria quia secundum doctores principes primitivos non ... ordinare in exercitu bellatores sed exercitus ducis sit et ad episcopos solos qui sunt in ecclesia principes non tamen potestatem ordinare clericos ad eorum quasi scilicet possessiones audientes consecrando sicut constituit ... separata consecrata sed et constituere ... ecclesiastica quod facerent

consecrando sacramentum ordinis habet locum et rationem / Utrum solus cum commissione possit ordines et minores conferre per commissionem non potest et maiores. Et tamen cum commissione potest et facere Respondeo solus papa qui super omnes est potestatem et habet pontificalis potestatis plenitudinem potest committere non episcopo ea que ad episcopalem pertinent dignitatem dummodo non habeant immediatum ad verum corpus Christi relationem Et ideo per eius commissionem sibi simplex potest ordines minores conferre et que consecrare ut supra dictum est / Non tamen aliquis non presbiter vel ipse presbiter potest conferre ordines maiores qui habent immediatam relationem ad verum corpus Christi super quod consecrandum presbiter non habet maiorem potestatem quam presbiter simplex in hoc / Quidam autem dixerunt quod papa committere potest cuilibet clerico quod conferat ordinem quem habet non autem ordinem quem non habet / puta diacono quod conferat diaconatum non autem presbiteratum Et hunc sunt fuisse videtur ... consecrare. quanto in prima glosa tamen non est ... sed prorsus sine fundamento

Circa secundum quod utrum episcopus ... possit conferre ordines Respondeo quod ordinum in ... tuto conferre non potest quia cum non habet et ... non habet conferre non potest ... et ... Statuimus ... Circa secundum de eo qui a tali ordines recipiat Respondeo si ignoranter recipit cum eo per suum episcopum dispensari potest vel potest quod ... ut dicitur de episcopo ... in suspensionem ordinibus quia in suspensione ... non distinguitur si ... sit per dispensat et ... ... non dispensare ...

Circa tertium quere utrum episcopi heretici et ... possint conferre Respondeo episcopi heretici aut sunt ordinati et consecrati in forma ecclesie aut non / Si non verus episcopus est et per consequens ordines conferre non possunt / Si sic sunt veri episcopi sed non habent executionem officii sui quia omnes heretici sunt ipso iure maiori excommunicatione excommunicati et per eius ab omnibus actibus clericis suspensi et ideo heretici episcopi executionem

Marginalia: possit; et quare; premisse; Articulus secundus; Articulus tertius; ne ... et ...

competentium ordinis collati non, videlicet quia
eam non habent, i. q. i. Dubitatum est de eo [illegible] (dt)
ordine ab episcopo qui non est in unitate, glossa vero
in ordine conferunt si tamen in forma
debita forma ecclesie servant verum ordi-
nes conferunt, quantumcumque tamen forma
ecclesie fiunt, mortaliter peccant in or-
dinando et ab executione officii sunt
ipso iure suspensi; ille autem qui scienter
ab talibus ordines recipiat et vicia
eruerit. Sed hic in quo hereticus ordines
recipere posset. Videtur quod de facto, non tamen
de iure, bene verum licet hereticus ordines
in forma ecclesie bene ordines recipiat,
tamen recipiendo mortaliter peccat, extra
de hereticis. Respondeo autem quod eorum hereticorum
quidam recipiunt ordinem capitalem
in ecclesia, i. ab episcopo katholico et in fide
catholica, postea tamen sunt lapsi in heresim
vel scisma; quidam vero recipiunt extra
ecclesiam, i. ab episcopo heretico vel scismatico
sciente et ipsi perdunt ordines in heresi vel
scismate. Ergo dicendum ut ordinatos
primis et ordinatis secundis, nam
ordinati primis sunt sicut si ignora-
verunt, si sit aliquis digni dispensatione
tollerantur in ordinibus receptis;
ad superiores autem ordines promoveri
non debet nisi necessitas vel utilitas
magna illud efflagitaverit et cor-
[illegible] meruerit, ut q. i. c. [illegible] et
[illegible] ordinati vero secundis; ordinati
vero secundis aut sunt sicut catholicis
ordinati et sic numquam tollerantur
si [illegible] perhibuerunt [illegible] quia erat
[illegible] vel [illegible] ordinator cor-
[illegible] de [illegible] qui [illegible] actu
[illegible] vel forte sunt in tua [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] dicas
se absolutum [illegible] [illegible] in [illegible]
ix q. i. ordinationes, et tota [illegible]
[illegible] intelligo in [illegible] ab alia
[illegible] [illegible] est [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] est de ordinatis ab hereticis [illegible]
[illegible] [illegible] de ordinatis a scismaticis

et tamen ordinatis scienter solus papa dispen-
sare potest ut [illegible] de scismaticis [illegible]
[illegible] de electis quia diligenter
ordinatis non ignoraverit [illegible]
Circa quintum queritur utrum episcopus degradatus
conferre posset ordines. Videtur aliquis
non quia degradati non tamen sunt suspensi
ab officio executione sed etiam sunt spo-
liati dignitate episcopali, ergo non remanet
episcopus. Alii vero dicunt et verius verum
et venerabiliter sic quod ordines quia
puto de facto non de iure non tamen ordinum
executionem quia degradatio non
dignitatis ablatio sed perpetua suspensio
illius dignitatis, extra de [illegible] [illegible] et
[illegible] glossa, ubi [illegible] [illegible] quod in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] que perpetua est et non potest a
[illegible] licet [illegible] executionem suspendere.
Sed obviatur quia i. q. i. [illegible] quidam
autem dicunt quod degradatus episcopus largiri
sacros ordines non habet. Videtur [illegible]
glossa [illegible] non [illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] ordinis executionem
sed ut licite posset suscipientes [illegible]
[illegible] suscepto ordine ministrare [illegible]
[illegible]. Respondeo enim quod quedam potestas
fundatur super ordine ut potestas conficiendi,
quedam super ordinibus et [illegible] ut
potestas ordinandi; quedam fundatur super iurisdictionem
simul ut potestas absolvendi in foro
penitentiali. Prima non potest auferri quia non
ordo ut sacramentum quia omnis potestas quod
datur cum consecratione non potest auferri, [illegible]
quia in [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] vero [illegible] potest auferri. Concludo
igitur quod hereticus excommunicati [illegible]
symoniaci in ordine, scismatici, deponi
suspensi vel interdicti degradati, in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordine et alia
[illegible] sacramenta conferunt si formam
ecclesie servant, [illegible] [illegible] i. q. i. [illegible]
[illegible] [illegible] quod quidam [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible]
ordinationes sunt [illegible] [illegible] sunt [illegible]

quedam super iurisdictione ut potestas iudicandi vel excommunicandi

Margin notes:
aliter eum [illegible] nisi ut [illegible] tione
dispensate
dicunt
Extra [illegible]
[illegible] peccant [illegible] [illegible] ordines recipiant
pr(est)ate
dignorant et tunc tol lerantur
ordinem

minime
contractum sed minime quo ad execu
tionem | q | Cum a symoniaco sed q
forma ecclesie non gerit nichil agit
et quod ecclesiam i. quod ecclesie formam non
[illegible] sacrificium | q | Extra de cattholicam
nec tamen ordinationes sint sine minime
ad dominum Extra de scismaticis c. | Consti
tutus ordinatus ab heresiarcha episcopus quem
nullus se et si stiam meum episcopum esse in
symoniacum occultum presumam non
scimus et ipse ad ordines me cogat
nunquam ab eo me permittam ordinari
sed non sed potius me permittam
excommunicari Extra de sim. quod inquisitionem
habes igitur execucionem quod non habet
esse non potest | q | Dixi abstineri et
ideo dico in prelato que sine suspensio
vel interdictum secundum Goff et Host
Sed obiat quia sum q. idem videtur
dicendum in prelato qui sine suspenso
constituto in mortali peccato licet ille est
suspensus et peccat mortaliter celebrando
Dicit videtur quod non habeat ordines ex
ecutionem Dicendum est quod prelatus
in mortali constitutus quo ad se non est
vel alios suspensus | q | sacerdotes dicit
in missa tamen pro peccatoribus symoniacis
Extra de symonia tanta quod intelligo de
officiorum prelatorum non de ministerio sacerdotis
ut alys corporibus eius et dicitur
infra c. iij l. vj t. de symonia
et quod intelligo de prelato peccatore
[illegible] non pastore aut ipsius intelli
go de prelato constituto in mortali
non enormi sed mediocri non tamen
notorio de [illegible] vel de facto nec enormi
nisi occulta et per pacta per [illegible]
et mediocria impedimentum execucionem
quo ad se et quo ad alios Extra de re
iudicata [illegible] et tamen ordinari et vlt
secundum Goff et Host | Cum si sciam
meum episcopum fornicatorem notorium
vel symoniacum in ordine occultum
[illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] episcopali

[illegible] rapiam ordinem a talibus sicut Hugo
dicit quod sicut [illegible] tollatur xxx. di.
Consulendum | xv q. ultima et ultimo
Sed Goff dicit quod isti sunt suspensi quo
ad se et quo ad alios di. xxxii nullus
et c. preterea et c. nero et maxime
symoniaci in ordine a quo nullo modo
est ordinari | q | Si quis a symoniaco
Extra de symonia per tuas 2o cum si or
dinari [illegible] non recipio executionem quia
ordinator non habet executionem Extra de symo
nia tanta et quod non tamen aliud dare non
potest | q | c. si postquam Ideo permitte me
excommunicari quia ordinari ab eo arguendo
de sententia excommunicationis [illegible] tamen intellige
de talibus si quidem passive vel cum per tales
possimus cum symoniacis de quibus non
placet ipsi Goff secundum Ray. Ho. et B. in
dicto capitulo per tuas Sed modo sentit ut
ex [illegible] symonia quod non dico ordinem
recipere ab eo si possim vitare sine
scandalo et debeo me potius per
mittere excommunicari sed si sit symonia
manifesta alias tamen est potius tamen excommu
nicationem dispensatione vel gratia aliquos
vel [illegible] episcopi ordinati sint alios quos
magis approbat [illegible] | Cum si episcopus
meus sit symoniacus in ordine et
ego sciens recipiam ordinem ab eo sicut
indigeo dispensatione quo ad ordinationem
executionem et habet [illegible] de [illegible]
| q | Si quis a symoniaco secundum Ray
Goff et Host et hic in c. per tuas | Cum
si cogar ordinari a talibus sicut recipio
executionem | q | Constat Cum [illegible]
est quia magis consistit de voluntate
coacti quam ignorantis Extra de symonia
Sicut tuis et quod intelligo de coacto
conditionali et precario qui cadit in
constantem virum nam coactus absolute
caracterem non recipit Extra de baptismo
maiores et de [illegible] que in [illegible] l. di.
presbiteros secundum Ray Goff et Host Aliqui
tamen dicunt quod talis ordines careat ex
ecutione et cuius sine est tamen de symo
nia facilis tamen ut dicit cum coacto dis
pensatur quia cum ignorante Sed

Sz inuigi symoniace in ordine z dispensatio
quo ad iurisdictionem sicut quo ad ordinum
execucionem ita ut non possit aliquis cogni-
tare sicut non pt execucionem ordinum
dare suos eos ordines tales tm quo ad ea q
sunt iurisdictionis suspense non sunt ex
tendende. Item nec si sciam vel credam
uerat episcopum symoniacum in collacione
ordinum vel beneficiorum suos labarabo q
posse accipere benedictionem ab eo q in fuerat
ordinari ab aliis quia si dicit et ordines
rogat scire ordinatorum ab eo quia dum
collatus sunt in ecclesiis et tamen sunt
occultum non obstat si inuictus impugnat
conscientia quia est erronea xxiij di vtz
ex parte tua c. licet sit ac contra ff deli
bali in. bigitur c. i. hic obuiat ex
auctoritas illa s. omne quod sit contra conscientiam
edificat ad iehennam xxviij q. ii. quod est
i. dicit per talem de eo quod est contra conscientiam infor-
mata de precepto vel prohibicione vel
quod sit contra conscientiam non erroneam ut dicitur
est hoc gloss et hostiensis. Sed videtur ma[iori]
obstare Gof. de symonia ptuas 2o ad
quod dicitur quod inuectus ille non cogebat
ordines assumere sed queibat an ab episcopo
quem tenerem a[n] sciebat ordines assumere
posset. Cum ergo suus magister consideraret
sed difficultate ordinum in conscientia inuenit
et erroneum inprimis quod ius q. pro modico
haberet quod inuectus ille symoniaco
inuicta ad ordines perficiens eo quod non
in sublimitate gradum perdinaplitur
nisi accipiat dicitur negatur de tempore
et ad aures hec goff et hostiensis. In quo
pocius consulendo quia conspiciens dicit quod
inuectus non recipiat ulterius ordines ab illo
episcopo quem audiuit symoniacum contra conscientiam
nisi prius deponat eum per quod videtur
plurimum non erat ille episcopus symoniacus in ordine
hec hostiensis in dicto c. ptuas. Aliqui modo
sic distinguunt scilicet quod quis tunc est ordi-
natus a symoniaco dicitur quia in ordine
aut in symoniacus est occultus vel penitus
occultus et sic recipit execucionem quia
talis symoniacus est suspensus tantum
quo ad se aut est notorius et tunc
aut recipit sciens voluntate et recipit
execucionem sine dispensacione pape

aut coactus et ignoranter et sic recipit
Secunda tamen dicunt quod omnis symo-
niacus est ipso iure suspensus dicitur quia
receperunt c. quibusdam et quia sup-
uidetur esse hostiensis de symonia ptuas
ac Gof. de actu inquisitionis c. i. si quis
omnis ordinati quocumque modo a quocumque
symoniaco tantum execucione. Item potest
quod z dicitur qui resignat capitulum qui
ut per ordines possit confere ut autem
innitatur loco tm aut loco digni-
tatis suppriuo tamen remanent eius ut
capitulum et inde pt ordines ex omni
ecclesie et in sua quadam dyocesi et in
alica de mandato tm et uoluntate dyocesis
loci nisi prohibitum sit apostolico vel eius
legato ut de ordinatis ab episcopo qui renunciauit
episcopatui c. i. Si quis autem sine licencia sui
episcopi recipit ordines ab eo execucionem
tantum quantum de rigore pt tm tunc
per episcopum dispensari confessio tamen ut minores
ordines ut maiores pt dicitur de hoc glossa
hec goff. Item nec si quis ordines
qui resignat loco dignitati [illegible]
alteri ex [illegible] ordines [illegible]
licencia proprii episcopi dispensatione pt ut [illegible]
de simile quia cum eo pt suus episcopus dispen-
sare de iure tamen quia dicit de eo
suo episcopo pt [illegible] ordinari si non recepit
et licencia sui episcopi non esset dispensare
Si modo fecerit maiores ordines recepit
execucionem officii non habebit et solus po-
test eo dispensat. Si autem ignorancia
nisi crassa vel supina ignorancia fuerit
dispensatur quantum ad execucionem cum
proprio episcopo potest hec de episcopo qui renun-
ciauit episcopatui c. i. Per goff. Et si sit ibi probabilis
ignorancia que corrupit est tm dispensacio
necessaria quia cum talis ordinatus execucionem
officii sui non habeat aliquis ex confessione ut pt
i q. i. statuimus vel ex eo recepit ab
non suo sponte tm non est melior sy-
m[oniacus] hostiensis de episcopo qui renunciauit c. i. Tunc dicitur
est probabilis ignorancia in hoc casu quia
quod renunciauit in manu et nemini
dixit quod non renunciauit dignitati vel ex
tenuit quod renunciaverat. Adhuc non
renunciauit capitulum aut renunciat
de eius conscientia et tunc videtur semper
renunciasse i. non tm loco sed dignitati

st ordis p symoniam obtenti dispensacionis et no q ad ea q

intelligi

inuige

Art. vi

Sine non recepit

scitum

no

vij q. i. § necessitas ex° de renunc. post
impetratoz alt ppt aliquam causam ut forte
pt eccle utilitate et no ppt psone
[illegible] Et tunc subdistinguis qr aut
uoluit uti s. ordo eccle et tunc uidet
[illegible] sine ordinis exsecucione re-
nunciasse aut dt uti s. ord epatum uel
uoluit sump. ordo in hijs duobz casibz
tunc eq dcm ppt quia cessit q stat
uo pt ppsuit indistincte cessisse qsi
s. ougri et honori lex hospicij
Unde faciles pmittr exercere
ius iustificalia ei qui cessit loco tantu
sed ei qui cessit loco et dignitati
sp cura in pmo tamen cessisse pesumit
pus qr debilitate uel qualis iusto (aoc)
impedimento uel saltem q teplator
iusto uero uide reppgnasse qq sua
uind ex° pq tnslacoim q ult. licet (de ren[un]ciatione)
aut plures sunt ppt quas cedendi
ma postulat ex° de renu nisi cu
dm/ ita pri. § pro gess Unde per-
mittr eos qui renunciauerunt loco
et dignitati minores ordines qfre
sed quia et hij ordines si minores
scriptum a epis ut lctum z supra
Ead septimum capr qr s. ehi [illegible] (Articulus vij)
ps latio subiectus sit ordinatus ab
epo q° to luq pt pt pray gc delicata
m epi pt m. dt abad ministracoe (impedimenti non)
ordinis suscepti quadiu tenis uos
abbacia tollatur/ dz epus latius
culpandus est qui epiu agto ordinari
pmisit/ dz si si luca eius fuisset (dq)
ordinatus ab exsecucione est suspe.
ex° de temp. or. q tnslacoim/ dz ut
dt ibid in glo hodie minos iste non
tollatur ar ex° de offico ordinari qui
forte/ in ppt scandalu z multa iatiquita
collata a ubi ar ex° de temp or.
tunc/ Ean octauum qd est/ quis epus (Articulus viij)
pt ordines qfre/ Dicendum qd epus ppus
siue dyocesanus tales siue dyoces pt
ordines qfre/ qssq in suorum clericorum
uide di. lxxj c. i. a. ij z dis. xx
iiij epus tamen qrente psumitur co
eps no tn qcedit alio qm hodie

de qsuetudine uel sua/ aliter in cpr (ordinem conferre)
no s. q fuerunt [illegible] uo tamen
occultatoz ex° de temp. or. q tnslacoz no
inquam qferunt occultatoz nisi fuerint
ad celebrand in alienis dyocesibus
in tali ix q ij. pto. sic et archiepo
latius pe ius ix q ij primas il epo
habent de qsuetudine ex° de officio
or Romana c fuit/ uel nisi sup hoc
habet priuilegium speale/ in quo et qsftst
archiepi ad cuius prouincia dcl mat
requirz quo ad usu pali ex° de usu
pali et tuam/ uel nisi faciunt pro litas
qmendaticias de ordinacione clericorum
aliorum in diocesi sua rogati lxx di (dif.)
(aoc) sing di lxxiij di pto./ ad hoc tn de
qsyderatoris ille hic no sufficiunt
ex° de officio archiodia signuficasti hec
gess/ Respondeo igitur qr quiuis si
epus sit pbr siue abbas clericos
aliene prouincie uel et alios qui nolas
sunt clia sed debuerunt uolut declara
si fuerit ordinauit uel qsignatur
affectatam uel dcs qualitas singuncto
quesito sy lucru superior ordinans
est suspensus a collatione ordinum st (vt)
cm patuit ar ex° de temp. or. no
est apposita pena statuta qtra sit ordi-
natos/ uel dq dinatua hc plia vi
de tempe ordi. eos qui in tpr z in
glo. epi/ ubi pcipit qd ne conferat
a cui honore diocs aliene sy superiores
lima clericalz tonsurad/ et qui est fac
est suspensus apo iure patuit a colla-
tione eiusdem vj de temp. or. cellg/ et
intellige pdim integre et q tuncu
in delictis pudere dt dyocs aliene
a uel sic fit in jo an/ dz et s. qfert
aliene diocesano sui incplonius ordi-
nac posset dz nisi subditos eius lice-
bit tunc recipe tonsuram ab alio epo
dt. qd ns uide tu qt no recipiat qo (superior)
ppse fit in qo an/ dz quis est qui pt
illam luciaz dare pt illaz dare epo
dicuius dyocs est oriundus/ ille qui uult
ordinari uel epo in cuius dyocs beneficium
obtinet ecclesiasticum uel et hic domicilium

licet alibi sint nati, episcopo aut agente
in partibus remotis, ut extra de etate et qualitate cum bone,
in spiritualibus generalis sit vicarius vero capitulum
seu is ad quem tunc temporis pertinet administratio
spiritualium. Unde non potest illam
dare spiritualis officialis episcopi nisi habeat
super hoc speciale mandatum, nec inferiores
prelati religiosi vel alii nisi sint exempti
privilegiati. Et super hoc quero an
vel nisi hoc habeant quod prescripta consuetudine quod
possunt suos clericos vel subditos
a quo voluerint episcopo facere ordinari.
Religiosi autem proprios superiores in prioratibus
non exemptis deputati ponens
et eorum socii possunt dari moratur ibidem
alio eorum illorum diocesanus ordinare,
licet non sint inde oriundi, ut de temporibus
ordinum c. ultimo. Et super hoc quero an aliquis
dicitur habere domicilium in pluribus locis.
Ex. de rescriptis dilecti in fine cum
scilicet in vere et in estate collocavit ut
ibi dicit, alibi ibi dicatur habere domicilium
ubi maiorem est partem rerum suarum.
C. nisi se velit [illegible] senatores. Pena autem
ordinatorum sine licentia sui superioris,
secundum glossam idem c. quod eorum ordinatio non
est rata et hoc quo ad executionem nisi
ordinatio eorum habeat eam ratam. Unde
si episcopus ordinat subditum alienum
[illegible] ponat in ratificatione episcopi, episcopus
[illegible] illud quod factum est per sua ratihabitionem
potest confirmari; alii non ix q. ii lugdunensis,
potius esset deponi et eo [illegible]
de regulari nisi in utroque tamen sed sine
sciens sive nesciens sed nisi [illegible] de
vel alia ex collatione vel dispensatione
induat in q. in episcopus in diocesi [illegible]
q. in [illegible]. Item secundum Gauf. idem ordinatus
a non suo episcopo non est ipso iure suspensus
tamen suspensione que inducat irregularitatem,
sed est suspendendus per decretum. Ex. de tempore
ordinandi c. cum translatorum. Unde licet celebrat,
quia [illegible] non erit
irregularis, licet quidam contra dicant,
ut scilicet suus episcopus dispenset,
et hoc est opinio melior, et huius
opinionis est Ex. et Gof. 2 Gauf. Item

secundum glossam in dicto c. eos qui ordinis
aliquos aliene parochie presumunt
hoc sciens facere nisi ignorantiam
probet, quia quilibet debet scire
que ordinat vel eligit, xx in fine
[illegible] et hanc ignorantiam per [illegible]
[illegible] probabit ut vi de electione
ut circa. Sed quid si dubitetur utrum
ignorantia affectata sit, ut per presumptiones
[illegible] secundum glossam ibidem quod [illegible]
se ignoranter debet probare alteram sua
vel affectata ignorantia quas dolo
equipollet per evidentiam autem vel per
coniecturas probabiles probare. Ex. de re iudicata
c. in. Item per supradictum decretum eos
qui de parochiali [illegible] suspenso
per quam eorum suspensio fuit [illegible]
noluit ordinare sine licentia
eorum [illegible] secundum glossam [illegible] sunt suspensi
possunt a [illegible] episcopis ordinari
in [illegible] diocesi secundum Gaufr. [illegible]
[illegible] secundum quod papa potest canones
in statuto [illegible] et huius [illegible] quod dicitur
[illegible] quod alias nisi sint [illegible]
non debet [illegible] dimittere in
[illegible] et eorum suspensio manifesta
[illegible] quod prudentia [illegible] quia sciens
evidenter ordinat clericum alienum
[illegible] nisi quod sit [illegible] est convicti
vel in iudicio confessus, signatus
[illegible] secundum glossam Si quis aliquem
ordinaverit [illegible] contra [illegible]
[illegible] non est [illegible] nisi [illegible]
[illegible] vel [illegible]. Cum quibus parisius
non possit clericos studentes parisius
ordinare sine licentia sui episcopi Ex.
[illegible] ordinis. [illegible] nisi [illegible]
x annos fuerint ibidem morati
[illegible] et non [illegible] habere
domicilium ibi C. de incolis l. [illegible]
hec hostiensis Ex. de officio ordinarii quod clericus
[illegible] aut [illegible] glossa super [illegible]
que omnis super [illegible] de apparatu [illegible]

j. filius ordinati aut a papa in pres dyaconos non vi
et sine licencia

pacis nec qui ordinati a papa in dyaco
nos non possunt ab eo recedere nisi actura
romana sine eius licencia eius ab
ho ordinari sine ad superiores or
dines promoueri Extra de temporibus ordinandi
nec indistincte decet hoc est speciale quia
quis tales ordinatus ut ibi dicit glo
Dicat autem hoc posse racionibus in multis
est honor primo quia non potest
post tunc ab episcopo deponi sed causam
instructam remittere debet ad papam
xi q iii Quamuis licet quam gl
Secundo quia non potest ab alio quam
a papa suspendi secundum hostiensem Extra de
temporibus ordinandi quod translacione iii quia non nisi
testibus potest conuinci ii q iiii presul
et nullus iiii quia non potest ab episcopo cogi
ad superiores ordines ar ix q iii c ultra
quinto quia maior honor debetur quia
Extra de maiori partes ber. secundum Extra
de temporibus ordinandi in distribucione Nota
quod papa subdyaconus per licenciam eius
ab alio recipiat ordines dyaconatus
vel presbiteratus perdit ea priuilegia quia
quos sunt iuxta priuilegium et ius
commune perdit iure suas priuilegia
prima ar secundum quod dicit del sup questione
sed nec duo secundum hostiensem Extra de maiori
partes Nota nomine quod est de capitalis dispensacione 9
racione Nota quod episcopus exemptus
consecrari debet a papa vel alio de
eius mandato non exemptus non
metropolitanus vel primate vel pri
archa suo vel alio de eius man
dato et debet ad eius consecra
cionem sicut episcopi comprouinciales
et si non possunt omnes saltem tres illis
aliis per suas literas in consecratione con
sencientibus Extra de temporibus ordinandi
c. quia et c. si archiepiscopus dicit lxiiii
quia et debet illa consecracio fieri ad minus
tribus episcopis ceteris assencientibus
sentencialiter scilicet a metropolitano uel
de mandato eius ab alio episcopo cum
duobus aliis episcopis ut in c. si archi

episcopus et c. nec episcopi ubi dicit quod archiepiscopus non
ordinet episcopum sine tribus uel duobus
episcopis et intelligendum quod secundum Ray et hostiensem
sine debet ibi sui inclusiue
unde in illis tribus includitur archi
episcopus aliis intelligitur quod nunquam posset
archiepiscopus quam episcopus tunc sed posset
a tribus episcopis iussu archiepiscopi unde
tres sunt de essencia consecracionis ut dicunt
hostiensis et goffredus et ber. idem et ideo non
consecratus consecratus sed consecratus consecrancium numerus ut
dicit lxvi di porro Unde licet unus sit
principalis consecrans subdit et
hostiensis tamen de substancia uel racione quod
ex quo unus perficiat totam consecracionem
alii nichil agunt et duo coadiutores
omnes tamen tres debent primas uel va
ut dicit hostiensis quia omnes tres sunt consecra
tores Si autem episcopus esset consecratus
sine suo archiepiscopo et sine eius man
dato debet se punire ipsi infra tres
menses a tempore consecracionis dicit li. postquam
prius suum Ray a tempore consecracionis ut
dicit hostiensis c. Si quis quod si non fecerit communi
onis priuatus corporati bi et ad quot predictos menses
infra quos si non purgauit mora
archiepiscopi sui iudicio tradet dicit postea
consecrabit et quis fuit sentencie predictum
di lxx ii qui archiepiscopi episcopo uel
primates et patriarche consecrari debet
ab omnibus suis suffraganeis saltem
a tribus omnibus tamen aliis presentibus ad
consecratorem venientibus uel saltem si hunc
impedit uenire non possunt per litteras se
consencientibus et consentientibus uti quod per
quem corpus concorditer consecracionem in
saltem obtineat consensu plurimorum
alia consecracio non valet secundum hostiensem
di lxvi archiepiscopus et c. porro
Extra de temporibus ordinandi Si archiepiscopus
et ita licet sit de iure obtinuit tamen
de consuetudine et sic obseruatur ut
dicunt Ray et goffredus quod nullus tamen
pastorem consecrat nisi papa uel ab
alio de mandato eius ar xx iiii
q i pudenda papa non consecrari

dis lxiiii c. longe
di autem petere conse
cracionem infra tres
menses a tempore elec
cionis

Cardinalibus

ab episcopo hostiensi qui in consecratione fungitur vice
metropolitani et ab aliis episcopis x. v. in
di. simonie [illegible] dubium autem de
eo quod dicitur in illo c. palleo allegato l x
vi di. porro et sanctus Jacobus Jerosolimi-
tanus episcopus a petro Jacobo et Johanne
apostolis est ordinatus episcopus ut di. cum quis que-
rit [illegible] tamen cum omnes apostoli essent epi-
scopi [illegible] dicit [illegible] quod ponit sed
ad plus dici potest quod dicitur fuisse ordinatus
episcopus vel quia fuit in sede apostolica epi-
scopali intronisatus vel quia fuit patri-
archa Jerosolimitanus deputatus vel secundum hug. quia
fuit in visibili et visibilia unctione
unctus sicut fieri solet in consecra-
tione episcopali. tamen antea nec ipse nec
alii apostoli fuissent in uncti unctione
visibili sed tamen invisibili spiritus sancti

ar. 10.

¶ Circa decimum quod est quibus con-
venit [illegible] virgines [illegible] consecrationis
velum solempniter imponitur a solo
episcopo soli virgini solempnibus diebus
tantum nisi [illegible] mortis [illegible] ve-
lum dico consecrationis non professionis

(quia corrupte non consecrantur velum autem professionis)

quolibet tempore virgine vel corrupta
suscipitur tamen professione [illegible] accipiat
sibi de altari vel de manu alicuius
non refert [illegible] xx q i vidua
[illegible] et c. viduas [illegible] vestem re-
ligionis virgo vel corrupta suscipit
a presbitero vel ministro xx q i vidua
¶ Sciendum autem quod in hac canonico
sit mentio de quatuor velis / est enim
velum consecrationis de quo [illegible]
et hoc imponitur in xxv anno ad
[illegible] xx q i placuit [illegible] dicit hostiensis
quod [illegible] obtinuit apud [illegible]
[illegible] in anno xx / male [illegible]
observatur ut ibidem dicit quod [illegible]
[illegible] quis ad etatem [illegible] / est
velum professionis de quo [illegible]
et [illegible] recipitur in anno duodecimo ad
[illegible] xx q ii c. i et q ii puella (festo)
est velum ordinationis quod olim da-
batur diaconissis in xl anno xx
vii q i diaconissam / est velum [illegible]

‡ ordines quantum ad [illegible] pro loco ordi[nis]

li ti

xx q i continuales

[illegible] quod dabatur aliquando [illegible]
in [illegible] anno [illegible]

De collatione ordinum titulus [illegible]

Postea considerandum de collationibus
ordinum / primo quo tempore sunt
conferendi / secundo in quo loco / tertio in quo
ordine / quarto de modo conferendi /
quinto ad ea que sunt quia singulis
ordinibus vel pluribus / sexto in quo [illegible]
[illegible] unum tamen [illegible] ordines
[illegible] ¶ Circa primum sciendum quod ordines ge-
nerales et [illegible] in [illegible] temporibus an-
ni sabbatis ieiuniorum quatuor temporum
i sabbato medianae ebdomadae [illegible]
quadragesime [illegible] / in sabba-
to [illegible] pallium [illegible] possunt
in omnibus [illegible] / in aliis festis
[illegible] di. l. [illegible] ult. [illegible]
temp. ordi. de eo / i qui [illegible]
[illegible] hostiensis [illegible] quod quolibet tempore
possit quilibet ordines [illegible] que

pallium

[illegible] ubi [illegible] pallium ad
[illegible] / solus in die sue consecra-
tionis ordinat [illegible]
/ nec est dubium quin [illegible] facere possit
non [illegible] hostiensis [illegible] de temp. [illegible]
/ [illegible] aut ordines [illegible]
[illegible] in [illegible] / in aliis festis [illegible]
[illegible] vel duobus et [illegible]
[illegible] et [illegible] pluribus
[illegible] duobus [illegible] non [illegible]
ordinatorum [illegible] de temp.
ordi. c. i. et ii. Et [illegible]
[illegible] hostiensis [illegible] ibidem quod [illegible]
dicit [illegible] episcopus possit tunc pluribus
duobus ordinare non est tamen [illegible]
[illegible] dubia [illegible] est [illegible]
[illegible] dicta / di. [illegible] de [illegible]
tione [illegible] / prima [illegible]
[illegible] hostiensis [illegible] de
temp. ordi. Consultatorem [illegible]
non [illegible] tamen [illegible] ali-
qui [illegible] in dictis [illegible]
aliis / [illegible] aut in conferendis et
recipiendis ordinibus non [illegible]
ipsa [illegible] de temp. ordi. tamen
[illegible] in textu et glossa [illegible]

tius quod dicto vicario quatuor temporum non servierunt ibidem et quatuor quod si latinus confinct et baptizmus licet quatuor dignitatibus consecratio episcopalis que fit dominica die ita divina et spiritualis tunc quia tunc die et spiritus sanctus super eos igneis linguis venit et tunc die paulus et barnabas ordinati fuerunt per impositionem manuum libro v de consecratione distinctione i nocte postea dictum in capitulo in sabbato ordinat presbiterum et in dominica sequenti consecrat episcopum. Consecratur autem episcopus in missa ante primum evangelium et postea incipit capit et perficit missam. fit autem eadem die sue consecrationis ordines conferre potest. Alii autem episcopi nunc episcopum cum iis consecrant et concelebrant consecrati et tunc ordines conferre non debet ne dividat misterium unitatis sed consecratus ad sue consecrationis missam perficiat [illegible] et [illegible] officium misse quod cum sue consecrationis incipit [illegible] ordinaret dimicatur [illegible] misse misterium in qua consecratur [illegible] et fieri [illegible] integre toti misse ut habetur in glosa. Si tunc ordinaret surgendus vel deponendus esset ut habetur in textu. Et si finita illa missa aliam incipiat tunc ordinare posset [illegible] ut habetur in glosa. Consecratio autem [illegible] potest in epiphania et in albis paschalibus et in tota septimana pasche et festis apostolorum nisi [illegible] [illegible] petunt aliis temporibus ordinare [illegible] in dominica et aliis precipuis festis [illegible] de eis [illegible] et tempore c. i et [illegible]. Videtur autem quod [illegible] quod quandoque ordines [illegible] fieri possint in dominica et vespera sabbati valent ad mane dominice et sic in vespera sabbati sive in mane dominice ordines conferant [illegible] in dominica [illegible] tunc et illis et aliis temporibus [illegible] ordinari

Alii vero quibus assentiunt [illegible] et [illegible] [illegible] de tempore ordinandi super illas dicunt ordines suos in sabbato consecrandos et in mane dominice continuatos [illegible] ieiunio tamen ab ordinatore et ab ordinandis ita scilicet quod nichil comedat nec bibat illa die et sequenti nocte nisi sanguinem corporis et sanguinis tunc celebrati sabbato continuato [illegible] sed de duobus faciat et illa [illegible] [illegible] illud et [illegible] istos mane dominice sequentis [illegible] ad vesperas sabbati [illegible] et ita sive in vespera sabbati sive in mane dominice conferant sine interruptione canonica in sabbato confertur [illegible] sine fractione a quo bene vespera et mane ad unum diem referuntur [illegible] illud [illegible] et vespere et mane dies unus. Hanc ultimam opinionem approbare videtur omnia iura et consuetudo generalis ecclesie [illegible] contraria consuetudo [illegible] si [illegible] prima opinio [illegible] et si ordinarius in [illegible] sabbati comederet [illegible] in mane ieiunus esset [illegible] [illegible] posset tunc [illegible] [illegible] posset [illegible] illam opinionem ordinare. Illud vero [illegible] libro v de [illegible] die dominica quod [illegible] [illegible] esse contra [illegible] opinionem intelligitur in consecratione episcoporum et [illegible] [illegible] [illegible] ubi [illegible] et apostolus quod fuerat in dominica consecrati. Est [illegible] pro [illegible] opinione vero [illegible] quod [illegible] [illegible] ordinantur in ordinibus sacris quod [illegible] ad sabbatum et ad quatuor [illegible] [illegible] a quibus vacare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] minorum ordinum quibus [illegible] [illegible] [illegible] et ideo [illegible] ordines conferre [illegible] alio die quam in sabbato [illegible] [illegible] adaptari [illegible] dominice que successit in sabbato et ideo [illegible] [illegible] [illegible] quia contra et ideo alia [illegible] melior [illegible] quia [illegible] in sabbato [illegible] [illegible] in dominica et ideo maior [illegible] [illegible] celebrandi ordines in sabbato [illegible]

diuinis/ dicit autem innocentius super c. litteras quod non
apponendi per receptionem quod timeret et in diuina
ordine constitui nisi initiatus asserit ut
forte cum in nativitate vel forte tarde
venit ita quod ordines dicit ac si in nocte
pasche post ordinationes fieri quod post
missam celebrari non non sit in noctibus
aliis. Sed nunquid tempus est de substantia or-
dinis. Rubrica quod non. extra de temp. ordina-
tione. Videtur si ordines temporibus aliis quam
superius constituitur malitiose in puniuntur
[illegible] contra recipientem ordines preter
statuta tempora. Rubrica quod contra corpus est
suspensus ab ordine recepto extra de temp. et de
ordinatione [illegible] c. cum quidam litteras [illegible] dicatur
[illegible] ut innocentius quod non sunt ipso iure sus-
pensi sed per sententiam suspendendi [illegible] eius
opinio est hostiensis [illegible] et [illegible] in c. litteras
in fine [illegible] secundum eum dicit [illegible] opponit
quod in c. cum quidam dicitur [illegible] reddere
[illegible] secundum [illegible] vel reddere [illegible]
[illegible] secundum [illegible] quia suspensi
sint ipso iure [illegible] in [illegible] suis [illegible]
[illegible] ut in susceptis
[illegible] ordinibus dispensare. extra de temp.
ordinis. Consultationi in textu et glossa in fine
[illegible] aut [illegible] quod non possit dispensare ut
[illegible] loquitur
nisi de dispensatione facienda in ordinibus
receptis/ glossa in [illegible] dicit quod episcopus potest
dispensare cum talibus non distinguendo
in susceptis [illegible] et contra [illegible] episcopus
[illegible] cum quidam et [illegible] c. litteras
[illegible] actiue [illegible] dispensatorem
qui loquitur de regulari [illegible] vel
secundum glossam super c. Consultationi c. illa et
alia contraria [illegible] loqui [illegible] non [illegible]
[illegible] dispensare [illegible] ut magis
[illegible] et [illegible] ordinem autem
super [illegible] hostiensis [illegible] vide [illegible] de
[illegible] in fine in nota [illegible] quod incipit in super
[C]um est [illegible] conferunt ordines
extra tempora statuta. Rubrica [illegible] quod
[illegible] conferendi ordines
quos illicite contulerunt [illegible]
non ipso iure sed per sententiam extra de temp. or-
dinatione c. litteras c. [illegible] in fine

[V]trum ordines in c. litteras [illegible] ma-
[illegible] in [illegible] quos ad ordines
[illegible] non [illegible] suspensi ipso iure sed per sen-
tentiam non [illegible] quos ad ordinationem [illegible] suspensi
[illegible] ipso iure hostiensis super c. litteras
[V]trum possunt [illegible] in missa conferri
ita quod missa sit de substantia ordinis [illegible]
[illegible] notat lxxv di. ordinationes
[illegible] extra de electione quod sit [illegible]
missa non [illegible] ordinis sed de solemp-
[illegible] ordines secundum [illegible] sine missa
[illegible] conferri licet [illegible] non debeat
[illegible] constituit [illegible] sine missa [illegible]
[illegible] ordinati [illegible] quod fit
contra ordinationem [illegible] et contra
[illegible] quod [illegible] extra de temp.
ordinatione [illegible] et [illegible] vel non
et quod [illegible] de ordinibus [illegible]
ibi de [illegible] dicit [illegible]
quod si [illegible] et [illegible] missam
celebrare [illegible] si non
[illegible] et [illegible] non [illegible]
in di. ordinationes [illegible]
ut [illegible] et [illegible] missa [illegible]
[illegible] vestitur [illegible] de ordinis
substantia et ideo ut dicit [illegible] in [illegible]
in aliis que mandantur in ordina-
tionibus obseruari [illegible] quod [illegible]
[illegible] vel solemp[illegible] ut per aliqua
[illegible] quod [illegible] missam deberent
[illegible] ordine non conferri et ideo [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] quod ambiguum [illegible] de [illegible]
non [illegible] lxxviii di. presbiter
de consecratione di. i. solemp[illegible]. [V]trum
ordines conferri possit vel recipi
[illegible] Rubrica [illegible] quod ordines
[illegible] recipit [illegible] dicit
[illegible] alias [illegible] eucharistia
quia non [illegible] consecratio [illegible]
[illegible] di. ii. [illegible] la-
[illegible] dicunt [illegible] de-
[illegible] ut ibi dicit [illegible] distinctio.

tempus et pium nec tradidit licet ibidem
statuatur nec pransus conferat vel acce
ptus recipiat. Ray. sum. icui. ordina
ti in ordinandi possunt iter illa de quibus
iusti. ut supra dictum est de sacris ordinibus. ¶
Capitulum de sexto scilicet in quo loco debeant [Articulus 29]
ordines conferri. Respondeo quod ordines possunt
debet conferri in ecclesia cathedrali ar. lxx. di. viii
... t. 1 et ... de tempore regulari
... de consuetudine episcopi servitur
... ut dicit Bar. ... ordines
ordines conferre potest episcopus in qualibet ecclesia
... di. lxxv in palea episcopi
conservari debet ubi metropoli
... eligit nisi sit ... consuetudine
consuetudine aliud observandum ... di. c
... in fine metropolitanum primatis
... in suis ecclesiis nisi
... aliud exigat consuetudo
approbata ... ar. lxx di. quinto
... in ... nec ... in
... ecclesia si ... potest si aliqui in
... ecclesia ... urbium ... t
... ecclesia dum ... Gosf. et Ray. ¶ De [Articulus 29]
... scilicet quis ordines debet ordinari
... et recipi ... prius sit ... A
... recipiat gradatim ascendendo
ab inferius usque ad supremum ... probat
... lxx di. officia et di. lxx vij
... si aliquis psalterium promoveatur
unus vel pluribus ordinibus pretermissis
... ordine superiori recipiat ...
... recipit nisi aliud impediat
... ut dictum est supra. ¶ Secundum quod ordinet
... obmissa sacerdoti ... promoveri
... de confessionibus ... nisi
... non ... consuetudine Gosf.
... ideo ... vel recipere
... ordinem ... nisi sit ... de
... confessionibus ... in fine ...
... licet ... ordines
... ordinet in ... est
alium ordinem quem non habet conferre
non potest ar. ... aut Gosf.

... officia ... si quis ... eo ordine
... conferri et recipi
...

et ... qualitercumque ordo constat
sine psalterium sine gradatim ...
recipitur ... sit ...
non ... et ideo ... obmisso est
... suppleendum et dispensandum
ut hic probat ... di. ... de
... adstruit de confessionibus
... non cum negat ...
... conferat sed quod ...
non potest ... quod ... est
... nisi in sacerdote promotus
... licet ipse ... recipit ... Gosf.
¶ Et nam pena patiatur. Respondeo ut ab
administratione abstineat ...
ministrante mandat in pena non
ordinata ministrare cum non sit vere
ordinatus sed ut de ecclesia abiciatur et
sed ... ordine ... per ...
dispensandum ut ... de non ordi. ... c.
... Gosf. ... cum sine ...
art. ¶ Qualiter ... Respondeo
tota non ... ignorantiam ...
... minuit licet non ...
... c. ... dubitatum ... omnes
ordines gradatim recipit ... debet
... aut quos ...
ut ... Gosf. ¶ Aliquis dispensat. Respondeo
Si sicut psalterium promovetur non ...
ministrare ... in ... et ...
suppleat ... in ... obmissa et
dispensabit ... de ... non re
... ¶ De ... ministrat sed ...
... gradatim promotum ...
licet ... conservandum tamen ...
promotus in ... ...
... gradus obmissi supplebit
... pena in ... et aliud
... non ... de
... si sicut psalterium promotus
in ordine non gradatim recepto
ministrat incidit in pena non ordi
nati ministrantis et sic non potest ...
nisi per ... dispensatur ut dictum est
supra Gosf. ¶ ... sicut ... ordines
conferri potest ...
... nisi ... optineat ...

ecclie/ qua no ɡnati scandalu generat/
q̃ p̄ma vs tonsuram et quatuor
ordines minores eadem die confer
no d3 ut dicit host· et Innoc·
Ex· de temp ordi· de eo/ quod tn
dicit fieri in almania/ Vnus aut
ordo sacer cu minoribus vel duo
sacri nullo debet conferri eadem
die vni psone/ sic enim in hoc dispen·
pt tn aliquis nisi de licen speciali
ex quo est prohibitum ut dicit Innoc·
et host/ Ex· de temp ordi· dilectus/
sed conferri debet singuli pper rei per
ta iusticia temp di lxxv viii in
singulis et c· quitas Ex· de eo qui furt·
pe tn suscepit/ et de temp ordi·
litteras/ et c· dilectus/ Et licet plerumque
contingat quod ordinator ieiunus a die
sabbati usque ad diem dnicam continuat
ut ille qui no potuit ordinari die
sabbati tn sed ordinetur in mane
die dnice di lxxv c· quod a pluribus/
no tn ille ideo qui in sabbato ad
aliquos sacros ordines fuit pmotus
ptest in die dnica ad alios pmoueri/
sed tm ille qui no no potuit die
sabbati ordinari/ Cu enim ppt continua
tionem ieiunii sed sabbati et mane
dnice facit diem unum significat
si ordinatus in sabbato ordinetur
in dnica iam bis idem eodem die or
dinaretur quod absurdum est Et de
hoc arguit epus bononiensis
Ex· de temp ordi· litteras Si contra
predictam forma ordines recipiant
furtiue recipi dicunt/ Et dicitur quod
dz quis ordinari furtiue quadrupliciter/
scz cu quis citra consensum epi proprii
sine examinatione pmouetur ho in
di lxxv quod stacz/ Nequo cum no presu
eret aut Ex· de officio ordi· significauit·
Item cu quis minoribus ordinibus no
contentus bis et eadem die subdiaconus
recipit/ Ex· de eo cui ut h(abe)t/ tn duos
simul recipit Ex· eo innotuit/ Vel
cum yedin ob impisso saltu fecit Ex· de eo
sal· c· i ziuquibus temporibus no obediens
suo superiori operatur pt Ex· de temp
or· dilecto/ tm superior tanquam maior
plus delinquat/ et ideo magis punitur
Ex· de translatione nuat corpalia ex
vl· hec host/ Et ne quis rea recip
ordines contra predicta forma
cut ut ei de rigore im mitti
Ex· cauto ordinum superioris recep·
Ex· c· innotuit inquolomus quod
potius ad maiores et hoc intelligas
et quis una die recipit omnes
minores ordines et unum sacrum
vel duos sacros simul ut dicit
hec host/ Si quis dispen· tn te
ruit aut fuit prohibitum hoc sub
nequis furtiue recipet ordines
sub interminatione anathematis i· a
fuit anathema lata quod ponit ho·
et host hec ut hi· anathemat
consueuit in huiusmodi et tunc tm
quod quisque pmonea· no pt a
sem dispensat· nisi pp/ aut no
fuit excommunicatio lata et tunc pt
epus tn eo tn in suscepto qua
in suscipiendis ordinibus dispen·
pro suo arbitrio in iuncta ei penitentia
competenti Et hoc si quis quisque
meat pmittit pp/ tn eo si in re
ligionem intret dispen· sed pcipue
autoritate pp no sua tn in susceptis
quia in suscipiendis ordinibus est
solus pp dispensat Ex· et c· in
et glo/ alii sed si te religionem in
intret cu eo ut insuscepto in uult
ordinibus dispenset epus ut ibid
i nimit glo· agicis scripsit et hec
v· di· ouale et si religionem
intret pt tn eo suus abbas
dispen· si viderit expedire Ex· c· in
hoc et hoc in cum nequis recip· et

homines minores et unum sacrorum simul/ ut
... ibi in glo. Si excommunicatus ordines
... sacra receperit abbas hic non
potest ut ex de sententia excommunicationis cum illorum/ Aliqui
intelligunt quod illud c. cum illorum intelligitur
de abbate episcopo/ ad quem cum est episcopus in
una ecclesia et abbas in alia/ vel in
eadem ecclesia scilicet episcopalis et regularis
... de iudiciis tamen sed in
... primissis. Si vero duos sacros
ordines recepit simul quibus non dis-
pensat episcopus cum eo sed si transit ad
religionem dicit Io. an. laudabiliter quod infertur
... cum eo de ipse licet episcopus dispenset
ut in suscepto ministret ordinibus
... instituit hoc hostiensis in summa
... de illa licet quae ibidem
... potest cum eo dispensare ut ad sacerdotium
promoveatur ut dicitur in glo. dicat
... hostiensis extra c. ... Et cum sint tunc
ordinatus sed non excommunicatus contra
facti non dispensat nisi religiosus
... Item de eo qui scienter in
excommunicatione fuit ordinatus require
... ut sciunt se excommunicatos
... deponendus in perpetuum ...
... ordinibus et secundum glo. ex ab...
... et addit hic quod hoc est verum
de rigore iuris si contra eum agatur
in foro iudiciali/ aut non sunt ... sci...
... excommunicatorum ... facta
... sed nisi ignaro ... se fuisse
... excommunicatum ... et ...
... temporibus. Si religiosus ...
... abbas cum eo dispensare potest
... et nobile fuit/ Si autem
non ... solus dispensare
potest. Si vero sit regularis aut hic
... et tunc ... ab executione
ordinis suscepti officiorum ...
... et hic secundum ... de rigore iuris
... ignoranter quia ...
vel iuris ignarus et tunc monasterii
utilitate pensata potest in ... et
... abbas ... cum eo
potest dispensare/ nisi ... fuit et
... vel ... qui hic fecit

adultus fuit et discretus ut violenter
contra oblivionem vel ignorantiam presumatur
... et secundum ... hoc intelligitur
cum agitur contra eum in foro iudiciali
Si cum parte confiteatur quod in
... de suo facto credatur
in confessione ... et hoc dicit
... de sententia excommunicationis cum illorum in summa
et hostiensis ibi ... abbas dispensare
potest cum ignorantibus sive ... excommunicatorum
... religionis
... distinguit/
... magis ...
... cum ... hoc ... de ... qui ... ingressu
Item nota ... quod illud dictum
est de irregularitate excommunicati recipientis
ordinem vel ministrantis in excommunicatione
... de suspenso ordine recipiente
vel ... in suo ordine ministrante et
hic si sit simpliciter suspensus. Si autem
... suspensus ab executione alicuius
ordinis ... non contrahit
irregularitatem ministrando in aliquo ordine
inferiorum illorum. Item nota quod illud quod
... irregularitate celebrans vel mini-
strans in excommunicatione vel suspensione
... contra ... excommunicatus
applicatur nisi probabilis ignorantia
eum excuset/ ... sit eius ignorantia
crassa vel supina vel ...
dispenset nisi papa/ et secundum ...
... de ignorantia probabili ... ut si quis
... presidatore ...
ad curiam quia prelator impeditus
non comparavit ... assignatum
fuit tamquam contumax excommunicatus
ipse tamen hoc nesciens celebravit/ et
tunc non eget dispensatione ...
de ignorantia crassa ut si citatus ad diem
peremptorium non venit ...
... excommunicatus celebrat licet nihil
sciens de sententia illa et ... est
probabiliter dubitans de excommunicatione
sua et maxime ... constitutus de

abbas potest dispensare/ et hic si non sit suspectio quod in confessione

ab executione ordinum

... qui

consilia de talibus per quam iuste
potuit excommunicari, celebrat in
excommunicatione, distinguitur. si con-
mittens hic Ber. Sed quid de
apostata a religione si recipi-
at ordinem talis cum eodem est
excommunicatus ipso iure vel non ut
vel non ut praedicta. Hug. talis
apostata ad ordinem promoveri
non potest ut xlix q. i legi et
l. di. c. vel si sacros ordines
recepit quatenus suis abbati
reconciliatus fuit et primam
recepit in ordine sic recepto
sine dispensatione ipse ministrare
non potest ut extra de apostatis
c. vel. Si autem ad religionem aliam
transisset et ibi ordinem recepisset
sine dispensatione in ordine illo
ministrare posset extra de temporibus or-
dinationum / quia ordinem in apostasia
non recepisset hic Ber. extra de aposta-
tis c. ult. et idem puto eodem dicendum
si in apostasia recepit ordinem
non sacrum quia est excommunicatus ut
supra dictum est. distinguit tamen Ber.
super dicto capitulo expresse de eo
qui recepit ordines in secunda
religione et tunc redit ad primam
quod secunda religio aut fuit arctior
et sic tunc sine peccato et sic potest
ministrare in ordine suscepto
de iure quia ad laxiorem et tunc
quia mortaliter peccavit ~~et sic potest~~
ministrare non debet sine ministratione
dispensatione. Sed Innocentius
dicit quod talis non est apostata quia
in nullo venit contra ea quae sunt
religionis de substantia et ideo si re-
cepit ibi ordines non sit irregularis.
ipse Et etiam Ber. dicit ibidem quod non
apostatat nisi qui ad seculum
redit. Quae pena consulentis
ordines contra formam supra-
dictam. Hug. pena est depositio si-
cut hic facit nisi forte quis

quam in alio sui consensu dispensatur. Sed si qui-
cumque di. lxxx cunctis lxxx c. ult. et
non negligunt quia non excommunicantur. ve-
runtamen privari debet potestate talium ordinum
conferendi di. xxxvi c. cum c. episcopus de tem-
poribus ordinationum / et capitulo dilecto hic. Ray. et
tamen in glossa super verbum capitulum dilecto dicit
quod conferens simul plures ordines
sacros est suspensus a potestate ordinandi
donec cum eo per papam fuit dispensatum sic
habetur nota secundum Ber. et Ray. electus
episcopus in sabbato posset in presbyterum ordi-
nari et in dominica in episcopum consecrari
primo sic. Ray. continuato ieiunio sabba-
ti die dominica posset in mane presbyter or-
dinari et hora tertia in episcopum consecrari.
Sed Hostiensis negat quia non ordi-
natus consecrationem debet accipere. Sed missam
die autem dominico duas missas nunquam
celebret. Quid si non ordinatus aliquis
ordinibus vel etiam ordinatus ordinibus quae non
sunt officium administravit. Hug. non debet
officium exercere tamquam ordinatus tamen non si
[illegible] non debet dicere epistolam tamquam subdia-
conus tamen non sit irregularis. modo de aliis officiis
nec etiam baptizare tamquam presbyter celebrantia
[illegible] et nunquam magis ordinem sub-
[illegible] nisi per papam fuit cum eo dispensatum
extra de clerico non ordinato ministrante c. i et ii et
[illegible] in eo nunquam presumendo
extra de eiusdem c. ult. vel si non
sit rite ordinatus ut qui non recepit
manus impositionem extra de clerico non or-
dinato c. ii. hic Hos. Ray. autem dicit quod ille
qui nullum habens ordinem exercet aliquod
ordinis officium si fuit contumax ita
quod cessare noluit vel non velit debet
excommunicari. Ille vero qui aliquem habens
ordinem illius ordinis quem non habet
officium debet deponi / quod sibi hic facit
licet aliquando non suspectus ab ordine quem
habet suspendi nisi cum eo dispensetur
et addit. Ray. quod hic intellige de eo qui per

habe ordine que no est ut tamq
dispnatus in gnere se officio ordis
que no est sicut fecit vox ospitis
[C]onaliter tris gotinsat Rud potestu
cena locum est quam dt alios tamquam
in officio costitutus quando no dum vite
recepit ut dyac et decus si dicat epi
stolam tamquam clicus nec teneat
manipulu in manu quia nllus
ibi subdyaconus quo decencia et
honestate ut dicas psbit [C] decus si
baptizet in nccitate sicut qui in tunica (de hs)
baptizat no psumeds officium pbri de
q se di in gstat sicut stans si quis di
tur in pfecto eius ista et moralis
dicat ipm sz in matutio xx
viij q1 dyacon inspi cofirmat et igno
rancia alteuto licet no ab toto quo
dici psal t1 inspi aut necas
pubce in pnate tele decl inst apostolo
ordinato vite de con di1 c 1 i sic
et est qui in eos pute subdyaco
acolitus sine solepni intencione (bona)
sine psupcone supplic cplas legerit
pax aut mosil petabit maiore
ubi cosuetudo sic habet et nis
ignora ut dt Rod de hac materia
quecumque po quo decencia et honestate
et que supius in glo t quis no sunat
ubi pnicij de tuo et ideo calbie
psiie no tus tu puniss quenit
[C]um autem sup id t pqlie t inquo tu
eo dispensaret posset Rud sm hostiensem
et Ber pfo ipm ut ad maiores
ordines ascendat pt tn cpt tu tli
dispensare ut in ordine pscepta
immaneat ipo tn puniq iuxta ar
bitrium eius bienniis vel triennio
vel sm quod ei placuit suspensus
t beneficio potit retine sz sump
q cura aiarum no est ut dt Ray
ut tn dsticta pnia i iugatur
itaque in stato valeat pecunia manu
licet sit ei tucius ad salute religio

uitiate quo dicti no ordi in t y
est hostiensis Raymundus tn dicunt quod et epi
pt dispensare ut tlis posset ad supiores
ordines ascendere tu quod no pspiciet
sibi qo pgressus tu opinioni consentit
ber quo dicti no ordina in op tris
[C]irca dicti ordinum maiorum qui i officio
subdyaconi ministrat i nouus minister (Rodi)
tu solepniter Rud quod no tinet vigore (potendi)
sup dam ad eos spectavit tn talia facie
do licet quod sm malicia faciat quam tu
teneas i dico quod dupliciter hostiensis sup [C]irca
si quis faciat crimen ioci Rud ludus
no pinus et in culpa quo detionum
gtinebatur non tn credo quod ista pena
debeat pati nisi solempniter fuerit
licet alios debet punire xxv q1 i dicitur
infine quia voluntas et ppositum
distinguit malefitia quo destinetur
ppositum voluntate est hostiensis [A]d quo
nota quod no ordinati sm bstp omnia
officia minorum ordinum licite facere
pnt licet no spectavit ad quos officium
sicud et in domo no costitutum pt
dici missa licet q stricte ad quod cetera
ut missa dicatur in ea [D]ec² decepto sz (dati q. 9)
de modo gferendi ordines deinde sequitur
t ordinatis corpora et in dtricto di
xx in pbri tu i aliquis t usque ad t
psalmista dicatur at dicto ad instructionem
aequalem ordinandorum ut recitentur ad
ea que sunt dicta reddantur magis
pvidi i agendorum in receptione
ordinum [D]um aut de eo primo quiat
ad ea que sunt ppria singlorum ordinum
ablusiori sz ordine gradatim sz
ascendendo usque ad summum [O]stiarius
est qui tu quis hostiarius ordinatur sz
in ordinaris dicitur opus ad suggestione
archidiaconi tradit ei claves ecclesie
dealtaris dicens sic age quasi redditurus deo
racionem pro hiis que hiis clavibus in
cluduntur [A]liqui vero dicunt in spali
sic agite quasi reddituri racionem de me
archidiaconus hostium ecclesie tradit
ei [S]ecundo vero quis lector ordinatur

15

accolito ab episcopo traditur ei liber exorci-
storum dicente sic Accipite et estote uerbi
dei relatores habituri partem si fideliter
et utiliter impleueritis officium cum
hiis qui uerbum dei administrauerunt
ab initio. Aliqui uero habent in pontificali
accipite et cetera. Exorcista autem quando exorcista
ordinatur accipit librum exorcismorum
de manu episcopi dicente sibi Accipe et
commenda memorie et habe potestatem
imponendi manus super energuminos
siue baptizatos siue cathecuminos
sic in pontificali secundum aliquos libros acci-
pite et cetera. Cum uero accolitus ordinatur
accipiat ab episcopo uel archidyacono
candelabrum cum cereo dicente sibi
episcopo Accipe ceroferarium cum candela
ut scias te ad accendenda lu-
minaria mancipari. Accipit et urce-
olum uacuum ab episcopo uel archidyacono
dicente episcopo Accipe urceolum ad suffun-
dendum uinum et aquam in eukaristiam
sanguinis christi. Vel in pontificali secundum aliquos
accipite et cetera. Cum autem subdyaconus ordi-
natur accipit de manu episcopi pa-
tenam et calicem uacuum et de manu
uero archidyaconi urceolum cum aqua
manili et manutergium episcopo eum mo-
nente et instruente. Vnde dicit ei
uide cuius ministerium tibi traditur et ideo
dico si usque nunc tardus ad ecclesiam fuisti amodo
debes esse assiduus et cetera. Vel in pontificali
sunt plures uarietates et cetera. Deinde episcopus
ei tradit manipulum dicens Accipite
sermonem signum euangelizandi uirtutem
dei in nomine domini ihesu christi. Et notandum quod
de manus impositione dicitur quod sic est quod christus dicit
notandum ut in pastorali dicitur quod si in sub-
dyaconatu manus non imponatur
non tamen iterandus ordinis sacramentum
quod quod fuit obmissum et caute suppleatur
et gratia dei XX in subdyaconus dicitur quod
subdyaconus non recipit manus impo-
sitionem licet habeatur in capitulo pastorali

quod ibi dicatur manus impositio quod
benedicto et illud est subdyaconus loquitur
de manus impositione consecratoria
sicut subdyaconus. Cum uero dyaconus
ordinatur solus episcopus qui eum bene-
dicit manus super eius caput imponit
unde benedictionibus ab episcopo dictis
ipse episcopus ei stolam imponit dicens
Accipe stolam candidam de manu dei
ab omnibus uiciorum sordibus purificatus
+ in conspectu diuine magestatis ut omnibus
conuersacionis tue prebeatur exemplum plebs
dicata christo nomine imitando te in-
tacto acquirere in sancta pastoralem locum
eius candidata stola dat ei episcopus
ewangelium in cathedra tamquam predicatus de pro mortuis in nomine
domini amen. Cum autem quis presbiter ordinatur
ordinandus iam dyaconum induitur
episcopo presentatur et ipso inclinato episcopus
et omnes presbiteri qui assunt super caput eius
manus imponunt sed tangendo. Deinde dicit
orationem super eum tenens manus eleuatas
sic suspensas sed quia dum ordines
missa simul et omnes alii presbiteri si-
ne tangendo. Deinde dicit alias orationes
post ea episcopus flectit orarium id est stolam super
humerum eius dextrum dicens Accipe iu-
gum domini. Iugum enim eius suaue est. Stolam
innocentie induat te dominus. Accipe ue-
stem sacerdotalem per quam caritas intelligi-
tur. Potens est enim deus augere caritatem et opus
perfectum. Deinde dicit Veni creator spiritus et cetera.
Deinde ab episcopo benedictione dicta qua completa
ipse episcopus oleo cathecuminorum manus
eius a pollice dextro usque ad indicem
sinistrum et a pollice sinistro usque ad
pollicem indicem dextrum in cruce et to-
tas palmas manuum ungit dicens
Consecrare et sanctificare digneris domine
manus istas per istam unctionem et nostram
benedictionem ut quecumque consecrauerint conse-
crentur et quecumque benedixerint benedicantur
sanctificentur in nomine domini nostri ihesu christi.
Cum hoc facto accipit patenam cum
oblata et calicem cum uino dicente
deinde uestit eum casula dicens

possit

dicens accipe potestatem legendi ewangelium

Incipite presbiterem offerre sacrificium
domini missam celebrare cum plenius quam
commortuus simonie [illegible] nunc illu
s. Item dicitur benedictio ab episcopo. postea
osculatur eos episcopus dicens Pax domini
sit tecum et commendat se orationibus
eorum. Debet autem sacerdotes isti similiter
abbates archiepiscopi priori decanum
habentes beneficium cum cura curarum
[illegible] cum moniti se non faciunt quando
tempore sunt presbiteri per se debent conuocare
ut de etate et c. videlicet cum in aucti[illegible]/
nisi obstet canones ut in c. in auct[illegible]
na secundum glo ibidem cum ipsius est in
potestas ad ordines alias per culpa
sua et tunc per se non debet conuocare/ preter
abbates vel prelatos regulares/ qui
[illegible] moniti remonentur ut de
simonia preuias aut [illegible] culpa eius
et per se debet [illegible] male [illegible] debet
egestate publica laborare ff. de posita
bona fides/ Sed contra ut de eta
[illegible] tunc ubi instituitur abbas
quibusdam in monasteriis constituta ita quod non
ad ascendat ad ordines maiores quam
forte [illegible] id fuit [illegible] dis-
pensatione ut dicitur id in glo/ de forma uero
conferendi [illegible] et super nihil ad nos de
[illegible] di. [illegible] in [illegible] episcopus [illegible]
di. c. j/ ut de [illegible] non [illegible] remissa/
[illegible] et c. quod de forma [illegible] constituto
[illegible] qui super caput [illegible] conferendi/
[illegible] di. [illegible] goss et [illegible] eo
[illegible] de quo dictum est supra/ Ut de quibusdam
Arti culus
Sequitur scilicet de modo conferendi quantitas
ad ea que sunt quia ordinum omnium vel
plurium et [illegible] quem plura scilicet quod sunt
sacerdotum si qua obmittuntur de forma
in [illegible] statuta [illegible] sunt [illegible] varie sunt
opiniones sed ut alias dico tutius
[illegible] scilicet quod intelligas omnia illa
esse de forma de quibus non [illegible] expressum
in [illegible] quod non sunt de forma/ in [illegible]

tum in [illegible] quod fieri debet/ Item si quid aliud
sit obmissum post ordinationem [illegible] scilicet
ex toto quasi nihil sit actum/ non enim iteratur
iteratum quod [illegible]/ et [illegible]
di. l. [illegible] presbiteri/ de [illegible] di. j. solempni
tates/ Si aut sit obmissum aliquod
eorum de quibus est expressum quod non sit de
forma non debet ordinatio iterari sed
quod obmissum est debet caute suppleri/
statuto tempore ad ordines conferendos
ut de sacra unctione vel non presbiter/ in
textu et glo et c. j/ et de sacra unc-
tione c. j. [illegible] integra [illegible]
[illegible] non [illegible] incipit/ Est aut ex
pressum in [illegible] quedam non esse de forma
ordinum scilicet tempus ut de temp. ordi
[illegible] di. l. [illegible] subdiaconum
[illegible] unctione/ de sacra unctione
c. j. in prin/ Item quod ordinandus in
presbiterum vel diaconum recipiat impo
sitionem manus episcopi non tamen manum super
caput [illegible] sed tactu corporali/
Item quod a primo episcopo recipiat ordines et
[illegible] non instituit/ et non
[illegible] ut de sacra unctione non iterandis
c. j. et ult. de temp. ordi quod translatione
et c. literas [illegible] ludouicus/ Item quod a latino
non [illegible] latinus ordinetur ut
de temp. ordi/ cum [illegible] c. quod translatio
et c. literas [illegible] et [illegible]
cum eo [illegible] goss et [illegible] quod nisi quod
impositionem manus simpliciter dicitur
non esse de forma/ [illegible] primo uero [illegible] et
[illegible] fuit quod in [illegible] manus est de forma
ordinis diaconi ut inducitur in c. lo.
supra/ Sunt aut alia [illegible] de quibus
[illegible] utrum sunt de forma vel non ut
missa et [illegible] ordinatis et ordinandi
[illegible] que omnia de forma [illegible] intelligunt
nisi [illegible] expressum [illegible] ut dictum
est supra/ Sed si [illegible] ueniunt duorum presbiterorum
[illegible]/ [illegible] quod [illegible] non
est de forma subdubio relinquo [illegible] missa
Sed [illegible] materia dictum est plenius supra

e ti ar. j. ff Utrum aut in ordinatione
sit necessaria manus impositio cum tactu
corporali de quo sunt opiniones (dicunt
enim quidam quod non sed sufficit sola
manus extensio ar. xxiij supra ff de
agathone/ possit l. quod nos/ alii dicunt
quod manus est tactus corporalis ergo de sac
non ita e vel huius opiniones est
goff et hostiensis Quid si sit manus
impositio obmissa ceteris rite per
actis unde est ordinatus Hic hostiensis
et b. quod sic tamen ordinator non habet
donec impositio manus sit supple-
ta tamen caute est supplenda scilicet tempore
statuto ad huius ordines conferendos
ubi circa principio episcopus alios ordinabat
et deficient pariter simul cum aliis re
ceperunt pares et quod instructus episcopo stabit
ut erit intercedo episcopi ut ipsius ut
ordines iam datos super eum iteret
Sed quod ad locum veniret ubi manus
imponi debuisset tunc manum sibi imponat
ponat quanto cautius potest ne error cir-
cumstantibus innotescat/ et potest ultro inter
alios eiusdem ordinis imponere sibi
ut magis celletur/ potest etiam episcopus dicere
cui manum imponit sibi porta uncti
librum vel aliquid aliud ut alii credant
quod propterea imposuerit sibi manum/ vel
etiam episcopus paucis et bonis presentibus
vocatis in sua capella potest ordines
celebrare et impositionem manus supplere
supple/ idem in pluribus fiat cum di-
ligentia sollicitudo/ sit intelligi potest ergo e de
sac. non ita pastoral/ et in presbi-
ter in summa hostiensis ti de etate et
in glo. super ee presbiter/ similiter non idem
sed quod cum manus impositio suppletur
omnis ordines dicitur que debet
dici cum manus impositio quia adheret
impositioni manus et sit in eis necessaria
de ipsa parte si per aliquem ordinis sit ob-
missa accipite est inceptanda/ sed

tamen in ordinibus ergo inter ordines qui
non sunt de esse/ Item si aliquis ordo bene
sit celebratus non tamen propter hoc iteratur
preterquam si una manus sit in benedicta
benedicta tamen manus alterius est supplenda
et ubi in ordine dicitur manus in plurali di-
citur et in singulari (et si fuit dicitur in
aliquo unico sive ordine vel equipol-
lente repeti utrumque quia non sit actus
divisi. cum in ordinibus de unctione sit
mencio fiat hoc similiter Utrum tactus
instrumenta ab eo qui ordinatur sit
de necessitate sacramenti Hic dicitur aliqui
quod non quia cum per eius accipi ordinatur instructio
non amatia ideo per tactum materie ma-
est de essentia sacramenti quia tactus
forte tenue ubi videtur unde cum
tactus materie est de essentia sit
quia ibi dicitur accipe hoc vel id
hoc dicitur Quid si unus episcopus manum
imponat et alter episcopus vel presbiter sum-
benedictionem infundat Hic non valet quia
agitur per partem ut quoridam sacramentum
cum ecclesia sit unitas et dividi
non potest de con. di. ij. Una passio
xx in q. i. loquitur Sed quis observe
videtur quod in dicto ca. quoridam
dicitur circa generaliter sacerdotum vel laicum
ordinis que per se adepti sunt amit-
tunt Sed ubi illa scilicet adepti sunt
et amittat non ius sed statum officiandi
ut quemque adepti sunt de facto actum
amittat de facto/ hic apparet quod unus
perficiat ordinatorum totam ut si vel
faciat partem unam et alius aliam
partem nichil agitur sicut si unus
baptizando immergat et alter benedicat
vel si unus dicat partem unam illorum
verborum Ego te baptizo et aliquis alius
nichil agitur non sic in hiis que
perdunt vel que per se canonice
hinc que per se dividi et complures
complere in q. i. ut hoc goff idem
ergo dicitur de ultra et instructione
uncta nisi ubi eius est tamen ordo

ut in acolitu[m] ubi dicit ep[iscop]us verba
et archidyaconus [illegible] possibile ut
ordinandus s[ecundu]m candelabru[m] cu[m] cereo
d. xxx in acolitus s[ecundu]m aut[em] Innoc[entium]
de sacra. unc. ita p[ro]b[atu]r / si q[uod] est
obmissum qui ordinat p[er] aliud supplere
potest / et si ep[iscop]us in ordinando q[uod] i[n] p[ro]-
nunciatione defecerat p[er] eu[m] postea vel p[er]
aliud intersabatur ubi ipse dimisit
nisi sunt aliqua d[e] iure collectione
ut i[n] bino vel ord[in]e h[ic] Innoc[entius] et
querit cu[m] eo s[upr]a ibide[m]. Item si
duo ep[iscop]i simul ordinet ita q[uod] simul
omnia verba p[ro]ferat h[uius]modi puto quod
ordine simul co[n]ferri ab utroq[ue] / et
sic dico baptismu[m] co[n]ferri cu[m] duo
simul v[er]ba i[n] mergu[n]t et simul verba
p[ro]ferunt / et p[er] eade[m] s[e]n[tenti]a[m] ut apl[ic]a[tur]
d[e] sic cu[m] simul plures iudices ut
arbitri simul p[ro]nunciat di[cit] An[dreas] de
[illegible] si [illegible] si plus h[ic] goff[redus].
Item que est forma et que est materia
sacramenti ordinis h[uius]modi h[ic] iam p[ro]
q[uod] potestas et iniustra p[er]tinet co[n]di-
tionis de impressione caracteris.
Item in uno q[uo]q[ue] ordine e[st] p[ro] materia
tradicio instrumenti / p[ro] forma vero
expressio verbi / ideo hoc nota
q[uod] quia hoc sacramentu[m] principaliter
consistit in potestate tradita / z potestas
p[er] [illegible] i[n] necessitate q[uod] potestate ut ci-
[illegible] p[er] actus / ideo informa
ordinis imprimit[ur] nost[er] ordinis et
s[ecundu]m Innoc[entium] impatitur ut d[icitu]r intelligi
p[ro] ille qui potestate h[ic] habet in
[illegible] illius p[er] [illegible] alias
de negligencia [illegible] reprehensibilis esset
[illegible] ad officium [illegible]
insup[er] [illegible] q[uod] cu[m] ordines
obseruatur quedam [illegible] quorum si
[illegible] fuit obmissum totum [illegible] quedam
solempnia quorum si q[uod] obmittitur vel [illegible]
ad cautele supplebitur q[uod] [illegible] fuerat

obmissum et quomodo h[oc] fuit s[u]ppletum
co[n]cilio de [illegible] ar. l. vi. di. solitudo / e[t] [illegible]
licet dubia s[u]nt utrum p[er]tin[en]t de s[ubstanti]a vel
de solempnitate z s[ecundu]m q[uod] tucius est eligi
q[uod] [illegible] / quedam honesta sunt [illegible]
p[ro]p[ter] quorum obmissionem nichil puto
[illegible] esse supplendum et [illegible]
d[icitu]r si h[oc] supplendum de q[ua]rto dicam
n[on] [illegible]. Sequitur de vi s[ecundu]m [illegible]
q[uod] caracter uniuscuiusq[ue] ordinis i[m]p[ri]mi-
tur. dicendum q[uod] s[ecundu]m regula[m] generale[m] tenendu[m]
est quod in susceptione illius [illegible]
[illegible] signum caracter in quolibet
ordine imprimitur in quo signo p[otes]-
tas que ordo iste respicit [illegible]
significatur / ad istam vero q[uod] [illegible]
[illegible] instrumenti tradicio / et
verbi q[uod] p[ro]ssio / quia verbo determinat[ur]
[illegible] instrumenti significacio / et
q[ui]a principalis p[otes]tas que respicit
ordo hostiarii significatur q[uod] p[ro]pressius
in [illegible] clauium ecclesie qua in [illegible]
alio quod fiat cu[m] ipsi / et p[otes]tas lectoris
p[ro]pter q[uod] ab ep[iscop]o traditur sibi liber divinarum
lectionu[m] / et p[otes]tas exorciste p[ro]pter q[uod]
de manu ep[iscop]i [illegible] [illegible]
ideo i[n] p[ote]stas cu[m] verborum formis [illegible]
caracteris p[ro]p[ri]e ordinum i[m]primitur
/ et aut[em] p[er]fecta principales p[otes]tates
p[ro]pter q[uod] significatur q[uod] p[ro]pressius qua
[illegible] diliget[ur] consideranti d[e]
actibus et officiis ipsorum ordinum
sup[ra] dicta h[ic] recordatur. De acolitu
licet fuit opiniones due s[ecundu]m duas opi-
niones de p[r]incipali actu eius / s[ecundu]m eu[m]
[illegible] q[uod] actus eius principalior est
[illegible] significatur q[uod] p[ro]pressius p[otes]tas
acoliti p[ro]pter q[uod] candelabrum accipit cu[m]
cereo / z ideo tunc s[ecundu]m eos caracter
i[m]primitur / et h[uius] opinio[nis] f[uit] Ber[nardus] Tyrav
et [illegible] / s[ecundu]m vero alios qui dicunt q[uod]
principalior eius actus est ministrare
de urceolo [illegible] significatur p[otes]tas eo
p[ro]pter q[uod] accipit urceolu[m] et tunc in
p[ri]mitur s[ecundu]m eos caract[er] / et h[oc] debet

no p[ro]p[ter] supp[le]tur p[er] alium [illegible]

Articulus vi

accipit libro exorcis-
morum. Et p[otes]tas sub-
dyaconi p[ro]pter h[oc] q[uod] ac-
cipit de manu ep[iscop]i

debet intelligi semp de iure ubi ordi
ab epo pmictator et hec est potes
tas. Sed obiat' qr pactu archidia
conact imprimit' ut dicit magr. sen li iiii
di xxiiii et hec in decret. xx iii. di
acolitus hii cum ordinati fuerint ab epo
qualiter in suo officio debeat age ab ar
chidyacono accipiunt candelabru
cum cereo et urceolum vacuum ergo in tra
ditione non imprimit' caract'. Sed
qr in tradicione instrumenti ab ordi
natore fuit caracter impressus
sed in tradicione que fit ab archi
dyacono fit potestas collate expressio
vel pt dici qr in minoribus ordinibus
hoc est singulare qr prequam epus
docuit ordinandos qualiter in officio
suo debeat age instructum accipiunt
ab archidyacono de epi mandato
et voluntate in eius acceptione
caract' imprimit' quia illa instrumenti potestas
tradicio principalis est ab epo qui
archidyacono hec tradit. Vel pt
dici qr archidyaconus est quasi prin
ceps misterii ideo omnia que ptinent
ad ministerium ipse tradit sicut cereum
quo acolitus serviunt dyacono ante
ewangelium ipsum ferendo et urceum quo
serviunt subdyacono et subdyaconi sub
dyacono et quibus ordinibus
superioribus serviunt sed tamen in illis
principalis actus subdyaconi non
consistit. Sed in hoc quod opatur
circa nostrum sacramentum et ideo caracterem
accipit in hoc qr ei datur calix ab
epo sed acolitus accipit caracterem
ex verbis epi in hoc qr accipit cereum
ab archidyacono et ecclia. In ordine
autem dyaconatus dicunt aliqui imprimi
caracterem per manus epi impositionem
nisi ex duobus primis ex hoc apostoli
ordinabant dyacones per manuum
impositionem. Unde magr. sen. in iiii
li. di xxiiii c. vii hic inquit ordo

ab apostolis est celebratus qui ut legitur
in actibus apostolorum vii viros plenos spiritu
sancto ad hoc officium elegerunt et ora
tione premissa manus eis imposuerunt. Sed
quia manus est organum organorum
in quo respicit principalis potestas ope
randi et in hoc ordine confert'
excellens potestas sub sacerdote et hoc
est optimus boni et pc. Alii vero
dicunt qr imprimit' caract' dyacono
in tradicione libri potestas cum dya
coni est media inter potestatem sub
dyaconi et pbri. Subdyaconus
potestatem tangendi vas misterii pbri
consecrandi corpus et sanguinem
Christi. Dyaconus autem et si non habet
potestatem tangendi corpus Christi habet
tamen potestatem portandi corpus in pate
na et dispensandi sanguinem in calice
et in hoc est eius principalis potestas
que quidem non pt exprimi per tradicionem
vasorum tantum ut bene dicunt quia tra
dunt pbri vasa cum corpore et sangui
ne pbro qui superior est non traditur
corpus et sanguis sed vinum et
hostia et ideo potestas dyaconi non potest
exprimi quantum ad suum principalem
actum sed exprimit' quantum ad eius
actum secundarium in tradicione libri
ewangeliorum et in hac potestate intelligitur
alia et ideo caract' imprimit' cum ei
ab epo liber ewangeliorum datur et hec est potes
tas ... et cetera. Ad id vero qr primi d
tur de apostolis dicendum quod sicut imprimit
ecclia apostoli spiritus sancti inspiratione for
mabat sacramentum in porrectorum ...
tradi sacramentum quod formator personis
instituente Christo sic etiam in inspiratione or
dinabat et dyacones per manuum im
positionem cum oratione ut recipiunt propter hoc quod
modo per impositionem manuum epi fiat
tes collatio potestatis hec Christum. Ad id
quod ille dicit quod manus est organum
organorum. Dicendum aliud quod epus non tu

manus imponit illi quem ordinat in dya-
conum sed non illi quem ordinat in presbiterum
illud autem quod est quem duobus ordinibus
non videtur impium tenaciter in altero
istorum istorum ordinum licet Ricar[dus]. Or-
dine autem sacerdotii dicitur [illegible]
[illegible] illi qui ordinatur in primum
episcopus manus imponit sibi dicens
Accipite spiritum sanctum etc. quod dicit
ut Christum dedisse potestatem sacerdotii discipulis
post resurrectionem suam dicens accipite
spiritum sanctum quorum remiseritis peccata etc.
et est opinio bonaventure et petri. Alii vero
dicunt tunc ei imponi cum accipit ab episcopo
calicem cum vino et patenam cum hostia
principalis enim actus presbiteri est eukaristie
consecracio secundarius est fideles ad suscipiendam
illam digne ligando et soluendo dispo-
nere. Licet autem magis comprimatur
actus presbiteri quo ad secundarium actum per
manuum episcopi impositionem per illud verbum
Accipite spiritum etc. ad quo ad principalem
actum magis comprimitur per hoc quod ei
calix cum vino et patena cum hostia
datur. Hec dicit magister [illegible] quod
[illegible] dicatur ut per glosam [illegible] [illegible]
potestatem accepisse deo placabiles
hostias offerendi et hec est opinio tho-
me. Racioni vero quam primo
allegat videtur [illegible] quod licet Christus
post resurrectionem suam dedit discipulis suis
ordinem seu illam potestatem sacerdotalis
quo ad secundarium actum tamen in cena post conse-
cracionem sui corporis dicens discipulis suis
hoc facite in meam commemoracionem dedit
eis potestatem quo ad actum eius principalem.
Ad quartum vero quod alia que in ordina-
cione fiunt scilicet benediccio manus im-
posicio [illegible] [illegible] olei unccio
et vestium tradicio magis pertinet ad
solempnitatem quam ad essenciam sacra-
menti. Ita episcopus in ordinacione presbiterorum
non tantum tradit eis consecrandi corporis Christi
potestatem sed eos ordinandos preparat
ad eius susceptionem vos de officio suo

instruendo et super eos aliquid operando ut
fiant ydonei accipere potestatem. Hec autem
preparacio consistit in quatuor primo
per benediccionem eius ordinandos diuinis — denotio — primum
seruicijs mancipatur et consecratur. Secundo — 2m
autem in posicione que est orarii [illegible]
in quo principaliter respicit committendi potestas maior
gracia et potestas danda signatur quia
fiunt ydonei ad dignum officium sui con-
secracionis. Solis autem presbiteris et dya-
conis fit manuum imposicio quia eis
competit sacramentorum dispensacio licet
non sicut principali alia secundo ministro
ad quam digne consequenda requiritur
maior gracia presbiteris et dyaconis. In episcopus
solis presbiteris vero episcopus et presbiter assistentes
manus imponunt ad significandum maiorem
excellenciam gracie et potestatis ad [illegible]
communionem et concordiam ecclesie. Et nota
quod etsi sint assistentes sufficit tamen quod — multi
tres manus imponant. Aliud est conse-
crandum ut tamen illud est de necessitate sa-
cramenti secundum bonaventuram secundum vero hostiensem sufficiunt
duo al. co. de temp. ordi. Si archiepiscopus
etc. sequenti libro vi de [illegible] — 3m
ad quod sufficit tractatus ordinandi significatur.
In illorum tamen manus unguntur qui in
presbiteros ordinantur eo quod corpus Christi ipsis
manibus tangunt sed et ungitur calix
qui continet sanguinem et patena que continet
corpus. Pontificis vero fit unctio in
capite in quo significatur quod habundancia
qua plena debet esse in conversacione
et hinc est quod manus presbiteri unguntur
oleo sancto sed caput pontificis crismate
ut significetur quod in eo debet esse excellen-
cia in conspectu dei quantum ad conscienciam
et in conspectu hominum quantum ad famam
hec bonaventura. Quartum vestium tradicione signatur — 4m
ydoneitas ad actum ordinis consequendi.
Quintum autem ordinum supradictorum scilicet benediccio
et manus impositio [illegible]
xx vij et vel unccio [illegible] [illegible]
[illegible] ubi in unctio est [illegible] sacerdos
[illegible] vero [illegible] [illegible]

Que de [illegible] seu [illegible] in ordinacione
fiendo Titulus quintus

Postea considerandum de examinatione
seu scrutinio ordinandorum et
circa hoc queritur primo an sit scru-
tinium faciendum. Et quod nichil aliud est quam
examinatio facta per illum ad quem spectat/
licet non fiat palam nec forte fiat non
ad preiudicandum set ad instruendum et
apperiendum per superiorem extra de cap. constitutis
et intelleximus. Hic de scrutinio quod fi-
debet circa eos quos ordinare/ et istud
est duplex. Unum est quod fit circa ordina-
tionem scilicet circa proxima ante sabbatum
in quo ordines celebrantur. Aliud est
quod fit in ipsa ordinatione scilicet ante
altare cum episcopus dicit scis illos dignos
esse xx iii di. quando episcopus et unde Circa
quos debet fieri scrutinium. Videtur quod archi-
diaconum in c. an. xx iii di. presbiter
et ideo si indignum presentet qui exami-
nat et puniatur tenetur l iii di. si qui
extra de presbiteris Cum sit Et ut c. Ordinator
et ceteri extra de etate et qualitate accepimus
vel quod tenetur inquirere de facto archi-
diaconi si examinator non invenerit facto
sui inquirit ff. de extra ar. li. i. C. ingressi
ar. extra de officio archidiaconi ea que
vel quia in puniatur si examinatione
archidiaconi contentus fuit quod tamen
examinare debuit secundum Goff. 2o
plures idem clericus si fuit per archidiaconum
presentatus episcopo potest examinari extra
de presbiteris Cum sit apostolus in q. v. uenia
et hoc tamen dicitur de hiis secundum Goff. de eo
intelligitur in parte examinator i. prodit
una dicitur quoniam quicumque dignus sit
et hoc ad superiorem tenetur extra de electione nichil
est/ hoc non extra de etate et qualitate accepimus glo.
in persona/ et quod est examinatus a preposito
non preiudicatur pape vel alii superiori
quominus examinet eum qui petit ab
eo beneficium/ quia ad hoc tenetur ex officio
nec obstat quod dicitur de dilecto Unus non
est sepe quemdam extra de off. le. licet
quod illud est bene quod accusationis
~~fama ...~~ inimicum et corruptor
temporis quere potest extra de testibus testes
Canonum tamen in iure ut Goff.

quorum impositum quod ordinatoribus
debeat imputari xx iii di. quando Sed
per archidiaconum episcopus aliquem ad
titulum proprium seu ordinandum intitulavit
vel minus sufficientem archi-
diacono hoc sciente et episcopo ignorante.
Videtur quidam dicunt quod imputandum est
illi quia non potest ignorantiam allegare
extra de rescriptis/ ab eo sumpto/ et de
qualitate tamen Innocentius lxxxi di.
Clericus/ ar. extra de etate et qualitate accepimus
Alii dicunt quod agere potest ad effectum
rogatam immediate in quo nomine
clericatus. Argumentum ante circa archidiaconum
loco est dolus eius ponderat de
ordinato ff. ad l. aquil. Item si ob-
stet. Sed si ille puniretur non posset
in subsidium contra episcopum secundum Goff.
ar. ff. de dolo. Allegant et pene.
Nunc est forma primi scrutinii. Videtur
forma eius est quod per tres continuos
dies sabbatum precedentes ordinandi
diligenter examinetur. De quibus de
vita de etate de instructione ti ad
quem ordinatur de loco ubi conversatur
de scientia fidei et de aliis de quibus idonea
in subsequentibus capitulis inferius agetur
de qualitate ordinandorum et si illi placet
sunt sabbato presententur episcopo xxiiii di.
Nunc est forma secundi scrutinii
Videtur licet secundum quod in romana ecclesia
per diaconorum in aliis ecclesiis maior
diaconus vel archidiaconus dicit ante
altare/ postulat sancta mater ecclesia
hunc subdiaconum vel diaconum ad onus
diaconatus vel presbiteratus assumi/ et ordina-
tore interrogante Scis eum esse dignum.
Videtur quod secundum quod humana fragillitas scire
valeat et scio hoc videtur cum quis
dicitur respondere nichil scit de
dignitate vel indignitate. Videtur si
hoc quod quo? videt eum electum alium
hoc notitia quemadmodum et de electione
Videtur quod ab aliis audivit xxiii q. v.
hoc non hoc hoc vel in illa responsione
peccat dum tamen contra conscientiam non veniat
scrutinio

Marginal notes:
ut scrutinium extra de officio legati. ita
no
extra de electione cum nobis olim
et penultima
vi

c[?] alioquin q xx viij q i c i / Ex q de
corp qui / quia quem nescit indignum
et presumit fore dignum nisi probet
sed ex de ppropendum [?] tn fallit
in aliquibus casibus spalibus ubi presumit
idoneus nisi probet ydoneus Ex
in acusationibus l. co persona Item presumit in du
bio quis ordinatus ex de scy co tu de pres
et post et poenas presumit formaliter
ita immo ut xxix q v xxv et maxime
casus in quibus est ius predictum ut p
[?] aliquem de paganis ex de baptiz etiam
i. et ll no ordinatus operata quod
[?] i ecclie 2 aliquem non ordinatum
xviij di presbiter Ceterum si archiepiscopus
mordeat osta Rndz studeat et ordinatori
peracto iniciale In quam
remat ad quod scrutinium Ex c i et
dicit Innocentius idem in glo q in quo
in si ordinator nollet deposui si bono
modo posset se debet absentare q si
on pt sine scandalo deo dat illa
ba ut cinsta d. e. qui non indicant
et idem host idem in glo C
Ceterum si archiepiscopus a pedimentum
aliquo peracto attulit Rndz [?]
dat et ideo non effugiet in nominatione
accusator ar ex [?] cla de spon. tum
[?] et ideo ordinator debet diligenter
inquirere defacti [?] [?] host C
Ceterum inter si quis sine examinatione
fuit ordinatus Rndz Si sit ignotus lic
si sit dignus est deponendus xx iii
vel c et sit hoc in odium ipsius sic
ordinati et ex ipsius talis ordinatus
v lxviij di c i ex de presbiteri c p[?] lic
si modo sit ignotus et indignus ultro
[?] deponendus tamen quia e sine ex
aminatione promotus tamen ex non pro dicunt
timeri sunt tal impedimentum l di ex
inter talibus Si autem sit notorie dignus
nulla petat [?] cum non sit exam
inandi ar xx iii [?] fallit hoc
in peracto quolibet sit notorie examinator
xx iii di et in i equis [?] q[?] quia
[?] pridem lx i di [?]
[?] et host q semper examinatio
sit faciendum ut d' videtur ex de elect

metropolitanus i. c. i. et ii Sed si notorie sit et
indignus est deponendus et non propter
timorem suum ut dictum est Et ad idem ex
de i[?] nisi cum [?] q persone pro
intelligas de crimine quod [?] de leui
xx v di c ult quod ait crimine dicitur quod x titulo
uel leue dicitur in [?] p qua fiet
deponendus Rndz q p superiorem non per
ordinatorem ar ex dicti qui in dubio
in sine ordinator est in crimine depo- ^ nam
tionis i q i Si qui epi hec host Ceterum
si ordinatus [?] impedimentum pertinet
et ordinator non intendens dispensare
dispensare cum eo [?] [?]
dinatus Rndz p[?] [?] [?] sine
dimendo non recipiet ordinatus [?]
deponendus hoc cum casus est [?]
lxxx i di Si qui sit examinatione
Ceterum si promouendus in scrutinio supprimit
impedimentum sui [?] Rndz uidetur depo
nendus quia examinat [?] suum
impedimentum [?] dicit ut xx viij di qui
et c ult et simile videtur q quilibet
i [?] [?] tenetur timore suo de quo
agitur si sup eo fuit interrogatus ut x v
q vel c i et simile q hic credit tamen (Sed in ordinatore dt quod si qua interrogatur sufficit quod dicat)
in medico quia in ordinacione [?] et
in [?] se timoris et si petit dispensationem
in [?] se [?] interrogetur / videbit si
nec sed si spalit interroget / videbit se
primam [?] / uel non uidebit ex spa
interrogans magis uidetur suggere quam
interrogans ar ff de questionibus li i q qui
querere Sed est de pena di i c [?]
[?] ubi hoc non tibi dico ut te
accuses ubi [?] et in publicum Rndz lo in penitente
qui non cogitur pre se [?] in ordinando
qui non [?] se cum non potest dispen
sare cum plurimis [?]
dat [?] [?] se coram pluribus ex [?]
se est in publico dicitur [?] q i [?]
peccauit sit cum episcopus tamen solus non
audit x v q vij epi sit et solus
dispensabit aliquis quare placet dispen
nisi coram pluribus fiet que tamen est
[?] ex de [?] fraternitatis
Aly dicunt q ut in medico et in ex
aminatione ordinator tenetur [?] se [?]

si penitentie

quia deus occultat peccatum post primam
xxx q i aput sicut licet re-
dime saugwine sum qualitercumque
scilicet q iii c nondum sit et honore
suo Gosffredus non sit disting scilicet quod
enorme delictum perpetrare tenetur in ordina-
gine aut post primam due non occultum
perpetrare non tenetur qui non eget dispensatione
enorme aut indiget ut videlicet
in te sequenti multo minus leve peccatum
si geme sit notorium sive aut in gene
sive in specie cometrat sic sic videtur si
hec de quo quia commisit vel si mor-
talis peccatum primam inde egi sicut goff
q di etiam peccata mortalia modo sunt
dimissa per primam Sed tamen hic dicere
sit temerarium est extra de presbitero c ac
cepimus quo hic asserere cum inter
ignorantia et simplicior loquelam non sit
dicta apud diu xxx in q i indubitanter
quod si quoque notorium fuit tenetur in speciali
perpetrare et dispensatam petere alioquin vel
tenebit xx q i ne quis vel dice
+ potest secundum te de augustino quod quod ius
q nec conscientia non accusat peragi in
sacramenti hic quod sufficit dummodo conte-
gstam non loquitur et i licet Gosffredus in
summa quidem aut Gosffredus extra de tempore
ordinandi sicut quod posuisti dicit quod ordinandus
sive promovendus ad aliquam dignitatem
tenetur tempore crimina notoria mortalia vel
sancti nisi cum eo sit dispensatum l. di
de penitentiis tenetur perpetrare gravia
sive enormia scilicet quia post primam
effectum impediunt ut homicidium et
symoniam in ordine Alia aut non tenetur
perpetrare quia non impediunt extra de temp
ordinandi c. fraudulenter Si autem primo
fraudulenter defectum plurimum nonetiam
opportunam misericordiam ut ordines sic
recepti extra de rescriptis cum pro
sone cum potest quod venit goff in de
ordinandi temporibus et inmiscet super c cum
perpetrare addit ibidem quod si confiteatur
et cum eo dispensetur tutius et ut non
attemptet alias secundum xxxi di c frogat

Quid si hic interrogatus ordinandus specialiter
super aliquo mortali peccato se illud
commisisse et primam non egisse intelle-
ctus confiteri prudicat ubi ut possit
primum. Videlicet sicut Gosffredus et goff non in
tam in hec scilicet ut non ordinentur xx in
di q. s. in si ar. extra de corpore vitiatis
c ult. ut obstat extra de electione per
inquisitionem quia loquitur in iudicio et
si sit generalis inquisitio ut illud
de confessione post quam gene quia loquitur qui
clericus nulla modo compulsus extra iudicium
de suo crimine confitetur hic aut loquitur
in foro interiori scilicet per iudiciali vel
primali quia iudiciale repellitur
quia primale non prevenit ut publica-
tum si aliquis se publicaverit
et petit clericus promoveri et non vult
eius prelatus quia forte sciat secreto
eum commisisse aliquod gene peccatum in
specie aliquod prelatum quod Videlicet aut quod
clericus regularis et clericus non promoveri
contra voluntatem sui prelati et sic le
extra de temp ordinandi ad audientiam aut clericus
secularis et tunc non est ius petendi
ordinari et sic non tenetur eum ep ordi-
nare vel ordinari facere Sed quod sic ut
dicit decretum hic est ius prohibendi beneficium
vel beneficium cum auctoritate et
sic non vult eum episcopus prohibere et sic
extra de temp ordinandi cum teneo vel eum
tenetur medicus prelatus secundum goff quia peccatum
enorme occultum licet prelatus sciat
notorium est cum oportet crimen medicare
manifestum hic oportet crimen enorme
occultum ut hic occultum prelatus id est quod
prorsus dissimulare et secreto Vero parte
indignos ad ordines prestare Videlicet
desiderat primis fidelis quorum constitutus est
super familia domini sui ut det illis in
tempore mensuram tritici et infidelis
est servus qui dominica tradidit domini super
mensuram eius quorum aut promovet in dignis
hic facit et ideo crimen mortale fit quod
summus dominus infidelis propter hoc
ut dicit et ibi Gonsalvus de
pont Goff et hugo super i c. ostendo

q[ui] p[ro] bonos ministros p[ro]mouere/ sed
c[ontra] infidelis duo t[er]no q[ui] p[ro]mouet
alios i[n]utiles i[n]officiosos p[ro]p[ter] cuius
p[ro]ximus est indignos ad sac[er]d[otal]ia ministeria
p[ro]mouere q[ui]a iam p[ro]motos non corrig[er]e
q[ui] p[ec]c[at] mortaliter peccat non corrigens
[illegible] filios suos ut patz primo
Reg. ii. v. g[ra]d[us] multo forcius mortaliter
peccat ep[iscopu]s p[ro]mouens indignos. Nu[m]
a[liqu]is recipit q[uo]d ordinans i[n] ordinando
[illegible] a[liqu]id de simulat[io]n[e] nesciat/ et circa
[illegible] ut s[ecundu]m mensura[m] ordinis vel
[illegible] i[n]uigilandi cura[m] apponat ut nadi
[illegible] de qualitate ordi[nandi] salte[m] q[uo]d te
[illegible] alior[um] h[ab]ent et hoc est q[uo]d d[icit] ap[osto]lus
[illegible] manus nemini cito i[m]posueris/
[illegible] ordinat indignu[m] ordinandi
[illegible] ultra non h[ab]ebit. xx. v. q. ij. c. ep[iscop]i/
[illegible] aut[em] est h[ab]itu[m] [illegible] q[ui]a sicuti
p[ro]mouet indignu[m] sic eu[m] qui c[ri]mi[n]e
[illegible] repelli non posset ab ordine
[illegible] de tempore ordi[nandi] [illegible]
[illegible] d[icit] q[uod] illu[m] cuius ordine[m] q[ue]r[it] non
[illegible] alias [illegible] non [illegible]
[illegible] hui[us] aut[em] d[icit] q[uod] nullu[m] q[ue]r[e]
[illegible] q[uo]d eo ipso q[uod] ordinatus
[illegible] indignus et ordinator [illegible]
[illegible] daniel/ h[oc] est [illegible]
[illegible] de etia[m] [illegible]/ q[ui] ordinans
[illegible] ordinando [illegible] palam
[illegible] contra illu[m] qui non h[ab]et scientia[m] utiles
[illegible] q[ui]a [illegible] ad [illegible]
[illegible] vel p[ro]p[ter] potesta[tem] [illegible]
[illegible] p[ro]p[ter] industria[m] naturale[m] [illegible]
[illegible] non [illegible] dispensator [illegible]
[illegible] p[ro]p[ter] gubernator[em] [illegible] ergo [illegible]
[illegible] non sunt [illegible]
[illegible]/ Unde [illegible] bonu[m] spirituale
[illegible] lucro temporale [illegible]
[illegible] negligi/ Si dicat[ur] q[uod] ep[iscopu]s
[illegible] sufficie[n]te[m] ministros ydoneos
[illegible] non posset [illegible] ydoneitatis
[illegible] reputatur [illegible] qualis
[illegible] asias/ [illegible] depat
[illegible] q[ui] in [illegible] ministr[os]
sufficie[n]tes ad [illegible] p[ro]mouet digni

et non indigni et si non posset h[ab]ere
tot ministr[os] quod sunt modo melius
esset h[ab]ere paucos bonos ministros
q[uam] multos malos ut d[icit] [illegible]
ut h[ab]etur [illegible] de etate [illegible] Sed nunq[uid]
qui reputat[ur] dignus ad unum ordine[m]
reputatur [illegible] indignus ad aliu[m] [illegible]
[illegible] Si ordinans [illegible] palam [illegible]
[illegible] xv. q. [illegible] i/ Si aut[em] [illegible]
ab aliquo ordine repelli non potest
nisi forte [illegible] q[ui]a ordinatus fuerit se
indignum reddidit [illegible]
[illegible] Unde [illegible]
[illegible] ordinat[ur] a[liqu]is non p[otes]t ei [illegible]
[illegible] vel [illegible] obiacere [illegible]
[illegible] Si [illegible] p[ro]mouet[ur] ad
a[liqu]a digni[tatem] posset [illegible]
[illegible] nos [illegible] Consuetudine/ [illegible]
de elect[ione] [illegible]/ non d[icit] [illegible]
[illegible] et [illegible] qui collaudit
a[liqu]e[m] [illegible] vel digni[tatem] [illegible]
[illegible] licet non [illegible]
elliga[tur] ad maiore[m] [illegible] Verum
ep[iscopu]s eos quos ordinat[ur] [illegible]
[illegible] remouere vel repellere posset
Videt[ur] q[uod] non [illegible] illos quos ordinauit
reputare d[ebe]t ydoneos [illegible] de elect[ione]
[illegible]/ ibi [illegible]
[illegible] veritas [illegible]
de rigore [illegible] tenere non
p[otes]t a[liqu]a [illegible]/ [illegible]
[illegible] p[otes]t/ [illegible] delictu[m] [illegible]
[illegible] non d[ebe]t [illegible]
x. vj. q. vj. [illegible] Contra [illegible]
non p[otes]t [illegible]
[illegible]/ [illegible] debet
[illegible] remouere [illegible] vel repellere/ [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] publica uti
litas et honestas/ ergo [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] non q[uod] [illegible] compellit [illegible]
ep[iscopu]s q[uod] [illegible] vel [illegible]
[illegible]/ non [illegible] multa [illegible]
ne laqueo suspenderit/ absoluat ergo
[illegible] ordinatos publice

in eccl(es)ia ab omni vinculo excommunicationis et cum eis super omnibus irregularitatibus dispenset in quibus pnt et debent sum(m)i et canonis (sic) / Licet aut dispensatio et absolutio ex missis ab episcopo plato pcdit iniquatis ipius plat(us) cum eadem dispensac(i)o(n)e omnia illa videntur sibi esse commissa sine quibus non pt ordinato expediri episcopi de off. del. p(er) insup notum sum Hostiensis q(uod) ipsi plati dispensatum in casibus illis in quibus dispensasset episcopus s(ive) mandatum eius admittatur indiciumisset puta qui ordinat ab episcopo sine eius mandato extra de temp ordi c. translationis ite q(ui) ignorantia iusta excusat de eodem ordi ab episcopo qui ve[..] r in alijs vero psonis ipsis episcopus de temp ordina dilatus / vel q(ui) ipsum eius tu(n)c episcopo delinquente non pt dispensari nisi p(er) ipsum arg in c. dilatus / sed cum ordinato pt ex p(er)sonis ex ibidem consultationi vel intelligi quod in omnibus casibus expressis vero vel utilitate eccl(es)ie exigente pt episcopus dispensare / nisi ipsis spaliter retinuerit vel sinatur pt ut p(ro)ba(tu)r d(e) lect / tunc eum require super hoc spale mandatum arg. ex de iudicijs c. veniens et fi. Set subauditur in c. consultationi sup illud potius scz expressis spali mandato / Alij dicunt q(uod) platus qui delegatur non pt dispensare arg ex de don inter virum et uxorem et si vero / et intelligi pt ex de temp c. quod ecce eo mortuo successor dispensat ut in c. consultationi ti in de temp ord dicendum aut q(uod) nisi cui sit in quibus dispensatio est prohibita nisi ipse nunquam est in eo qui se facit bis in eodem ordine ordinari j q vij salubriter. Secundum in eo qui facit bis decaturem super illi li ti arg q ult et p(ro)ba(tu)r ex eodem libro sextum decimum pro sicut cum eo qui se simoniace fecit promoveri j q i absque ut & quia licet in f. vj li. ti de simonia excepto cum eo ad sub uxorem fieri licet ad coniuge et in eccl(es)ie clausura se ab eis ordinari fecit j q vij que(m) decretibus decreto ordinibus

unde supra ti in ar. in / Si bis ordinaretur supra lege repetitio / Nunc ut vero fieri statu ordi p(er)ditur / Vel si prestat utro fessio opatur / Et dispensat spes virtus ipsius habet ---

De eqnali te ordinaris (sic) b(ene)f(iciu)m

Deinde considerandum est de qualitate ordinandorum. Quales autem esse debeant docet ap(osto)lus j ad Thimo(theum) iij oportet episcopum irreprehensibilem esse unius uxoris virum sobrium prudentem pudicum ornatum hospitalem doctorem / non vinolentum non percussorem sed modestum non litigiosum non cupidum sue domui bene prepositum / non neophitum licet autem ap(osto)lus istam regulam in episcopo posuit simile tamen augustinus et ambrosius et ceteri adaliorum ordinandos l xxx iiij di Cum(m) ergo de bonis quarum quodcumque regule p(er) de ordine sigillatim sumere scilicet dicat et quidam licet dici posset plura / Circa personam quecumque plura sunt in ordinandis requirenda que sunt irreprehensibilis sine crimine / Unde q(ui)d sit ut aut ap(osto)lus ad Thi(motheum) i q(ui)a in mortali constitutus provenit non debet ex de temp or. c(um) et in alios ad annos nisi p(ro)pter diem que habetur ex ibidem questione / Utrum aliquis in peccato mortali possit ordine susceptio. Unde hoc papa hoc nisi ea que sunt iusta excommunicantur. Et ideo quicumque ergo qui sibi quemcumque ordine facit indignum q(ui) iniustus est iniuste excommunicatur et hoc legis preceptum ac per(sonam) mortaliter peccat / quicumque aut cum peccato mortali aliquod officium excercat / non est dubium qui indignum illud faciat scilicet quod mortaliter peccat / Quid si consuetudine tenetur ut imaginem et peccator Unde ita q(uod) vero habeat penitendo quod pt tu peccatum dimittere vel officio resignare quo ad exercitio(n)e ordinis obligatur / Unde pt p(er) aliquem sit dispensari licet vita ordinis Unde non q(ui)a scilicet q(uod) hoc sit facta peccatum exercitum est in iure naturali et de iure divino q(uod) ipse est indispensabile / Utrum quilibet actus hierarchie facit opus in mortali peccato

pt

p

+

c arte dando

a qua

vero

p

peto vi

q hostiensis

se baptisat de comis in eos et eo qui bis

simonia se est

q in

regu sit ad dot(em)

[...] pro peccato mortali. Unde quicumque talis
[...] fuerit in aliquo ut in istis [et tria eius mortalia peccata]
[...] mortaliter peccat quotiens
[...] facit aliqua ut dicemus dicat
[...] scilicet in nudis, vel similia
[...] sacramenta signa tangere presumens.
Unde qui tangit res sacras
[...] suo officio utentes mortaliter
[...] peccant, secus autem esset si aliquis
[...] sacramentum aliquod contingit vel
[...] reperiretur in illo tamen in quo
[...] licite facit, si baptizaret in
articulo mortis vel si corpus Christi
[...] infra colliget. Extra de clerico egrotante
[...] Gregorius di. xl. c. omnia. Nichil est
[...] hac vita difficilius laboriosius
[...] periculosius episcopi aut presbiteri vel dyaconi
officio. Sed aput deum nichil beatius
[...] modo militetur quo noster imperator
iubetur ~~in hoc~~ similiter nichil est
miserius nisi negligenter fiat. Item
mortaliter peccat peccator qui recipit vel
[...] dimoro ab eo qui est in mortali
[...] qui dum minister ecclesie qui est
in mortali peccato ~~sub~~ sustinetur ab
[...] subditis eius debet recipere
[...] sacramenta quia ad hec ei
obligatur. Sed in predicto articulo
[...] esset tutum dicere quod induceret eum ad
[...] conquerendum ~~eccl~~ aliquid de his sui dum
[...] conscientia tali scilicet quod ille esset in
mortali peccato quem tamen deponere possit
[...] dei gratia primi fiat scilicet iusticia extra
Sed esto quod criminosus promovetur
[...] numquid promoveri et ordine suscepto
[...] potest. Unde tamen hec fuerit opiniones
[...] quibus ad presens obmissis sciendum
[...] Gregorius de temporibus ordinandorum
[...] tenore circa promotos et promovendos
[...] Hugo et Tancredus quattuor sunt
[...] consideranda primum scilicet crimina vel
utrum manifesta vel occulta. [secundum]
[...] publicata scilicet propter evidenciam
[...] iudicis sententiam vel confessionem in iudicio
[...] penitentiam. [tertium] satisfactio penitentis
[...] sit enorme vel mediocre [quartum] qualitas
[...]

sanctam egerit penitentiam baptismi vel sollempnitatem
Si enim crimen sit enorme secundum Gossfridum et
Gossfredum et Raymundum indistincte sive istud
crimen sit manifestum sive occultum
et post peractam penitentiam promoveri non
possunt et conceditur ordinum susceptionem [de tp]
impedit extra de ordinandis questio [...]
principaliter circa ... secundum Innocentium distinguitur
quia si crimen enorme et
manifestum deponitur vel numquam restituitur
post quadragenariam penitentiam l. di. [...]
minori, si innocens sit enorme et occultum
monendus est quod nisi abstineat a sacerdotio
ad ordines superiores non potest, conceditur [...]
ordine suscepto et non cogendus ex
[...] dum consultorem ex latencia
peccati benedictionis non extra xxxiii di.
Si ubi hesitat. xxv. i. q. v. xpiana. Unde
peracta penitentia quod in posita vel eius parte
si voluit potest officio suo uti et ad
ordines maiores promoveri ut in dicto
c. cum tenore et de symonia cum
[...] Gennadii extra de temporibus
ordinandorum questio ubi complicantur talia
crimina scilicet adulterium, periurium, plures
testationes homicidium extra de clerico [...] et
principaliter symoniacos, extra c. [...] scilicet [...]
et symonia ex post peractam penitentiam
impediunt ordinum consecutionem et beneficii
retentionem ut extra de accusationibus
inquisitionibus et idem de heresi
secundum Goffridum distinguitur tamen de hereticis
ut supra in ca. in nobis illo
quod incipit secundum aut quod corpore
heticorum. Et quod dicitur est quod clericus
qui detinetur enormi crimine occulto
monendus non prohibendus a prelato
numquam ... de electione et de re
gulari extra de temporibus ordinandorum ad aures
quia non extra [...] voluntatem vim
[...] non dicatur et c. volo et ubi
promoveri non ~~...~~ potest si contradicat
prelatus ut in c. ad aures illud
aut c. cum tenore numquam aliquis per
[...] ordinarium extra de [...] et
ubi platus eius qui novit eum

illud statuta cum repellere potest ar(gumentum) contra
de spons(alibus) per hoc ber(nardus) et hoc dicit distinctio hostiensis
contra sup(er) in titulo precedenti quoniam contra qui si
volunt et petit contra Si non sit medio
cre notorium non potest contra si primam egit
sine dispensatione promoueri nec or
dine suscepto uti ar(gumentum) contra ... in dicto
titulo questione c. i. ubi videtur quod si clericus contra
de notorio cle(rici) ... et t(itulo) questione. Si
post primam vel prime partem sit eo quod
pro superiore dispensatio est sic loquitur contra
de bigamis contra et dictum coniugatus ...
... Si non sit occultum et non egit
primam mouendus est ut abstineat
ab ordine recepto non tamen cogendus
vel non religione sic contra sic ut contra
de temp(oribus) ordi(nationum) questione ubi qui si non
puniuntur contra xxx in di(stinctione) habuisse potest contra
ad superiores ordines ascendere contra ...
in ... prelato nisi sit religiosus vel
simplex beneficiatus Secus si prebendam
habeat vel aliud beneficium quod requirat
ordinem ... sic intellige contra de temp(oribus)
or(dinationum) ad aures et de etate c. i Secus si
primam vel partem prime egit mouendus
est ut abstineat a superioribus licet
inueniatur suscepit non tamen est cogendus
sic loquitur contra de temp(oribus) ordina(tionum) questione
ubi post primam ... contra tenorem et
sic non eget dispensatione quando ...
occultum sunt et sic intellige ...
illorum qui dicunt peccatorem celebrare
posse post primam sine dispensatione
prof(essi) aut ad aliud dispensatio contra
sed non potest de isto postea ...
... in q. ii. admonere contra ... presbiteris contra
contra ... et quando tamen ... Goff(redus)
tamen plenius dicit Secundum vero
ber(nardum) distinguitur in medio notorio
quia si sit notorium contra ... quod est in
medio ... vel ...
prouocationis confessus de pe(nitentia) xxx i di(stinctione)
Si quis clericus et hoc contra dicit ray(mundus)
Si non sit publicum per euidentiam
... vel confessionem spontaneam
... acta prima potest ... contra ...
... agi plures vel ... contra ...

sunt tres q. v. q. vel si quis presbiter
l. di. presbiterum et hoc totum intellige tum contra
primam dictam et non prelatam quia
prelatam non resoluere. i. Si non conuincitur
secundum ber(nardum) ray(mundum) aut dicit quod si sit manifestum
per confessionem suam spontaneam
i(n) ... et non metu probationum ...
deponetur ut papa per sic quod legitur
v. q. viii. Omnium ... et c. Si
presbiter ubi dicitur quod talis si est sacerdos
non cantat missam nec diaconus ...
legat alios aut ordines potest ...
tamen quod si clericus confitetur publice
quod ... commisisse ... ...
vigit in alterius ... et ...
puta a qua non coniugatum se ...
deflorasse vel ... licet ...
confessionem quod ... ...
... confitenti iste tamen debet
suspendi ab officio et beneficio ...
de ... prelatorum ... sic ...
ray(mundus) Si non sit manifestum per ...
... accusatorem et per ...
in ... ei purgatio ... ...
absoluetur Si non in ... de ...
depo(sitione) ... de adulterio ...
et ... contra ...
restat quod licet delictum sine ...
sine notorium nec ... promotum ...
impedit promouendum ... distinctione
dicunt goff(redus) et host(iensis) contra de temp(oribus)
ordi(nationum) ... questione et non ...
... goff(redus) et host(iensis) ... pro ...
ber(nardus) ... alia quia illi non distinguunt
de peccato enormi utrum manifestum vel
occultum ... non sit Item illi non
distinguunt de modo publicationis
peccati ... ber(nardus) non sit ...
nota tamen ... isto quod ... et
sup(er) ... contra tenorem dicit qui ...
... absolutus ... ...
... in q. i ... qui non ...
dispensatio ... et suum officium ...
... vel ... moueatur licet ...
... abstineat ... ...

cepstud / et sic ut na sit nisi sit tale
crime quod impediat executorem officij
a ps patta pmaz / et quet tn ca
sis sup c ast. Sz quid q' nga de
ltri enorme et q imediat' 2 q'
hic Rndz enorme delictu vocat'
q' ps gost consuetudine l di min' hin'
i alligato induat korr' saly' ins /
kusps ps volumus sanatu cater
magst' i q i vendu tpe i talita
tus vo est i mautas timus / simo
iedme qo d' actu infestoins actua
publicos i o est mod et i fetta ordis /
st ec quedam alia delicta q dur
enormia nc tu isto sed alio ut
a prme et dispensabili / Symonia
i ufto de illa nd pt lco puntere
i resigniet qo de symoria mathis /
i dispensacoz spc i q i a go / dis-
pusat tu symoiacus liceat symo
iacc p mot qo de symoria de ve
lanbz respectu dispoms ei quos
egmonty / i ecoptud clamid celebrat
o de cli excomi latores / respectu
famio omne delictum q' induat
o fco tiulez i famia in q' ro-
perso / r^ed ot' guius in famia de
iudes qo delicto p smaz declarato
q in t hmi cogitan colligitur
ex goff et gloss / Quid de noct'
mediat' delictum vocatur qo dt imp
dma questud / sz adulteu p mortu
sty tesstomy fornicaco fraus quie
z dolu ut adiunctu / Nota ius ii
fraus est dolus ut tu qs decapt'
e ipa intencone ucl voluntate
allende / sacrilegium fertio decem mortalia q
pecificant l i di qui a d'pus xx
, di c alias z c timus z ibi est
inis applus 7 in plibz alys dis-
- talis delicti / exipe ty l'modiu
ibi nrn' qz si voluntariu erat ucl
uost enorme erat ut dicy glossa

Sz in b' adulterum p nuriu fley testiorum / peta
lsummadiu sit enormia ut patet
in tucta dlta cum supposita / leue uo
delictum minutu sive ucniale dcq°
multa lgd qo^la in dicto C ibi que at
sit minuta ecc / Qe ne sit ecc brca
bitur est sup l v ti xxx i ecc / De mo

nogamia Titulus vij

Posita considerandus est de stato co
rrecte applicce q e / oz oz diand
esse bius uxoris vind i inogamia
amonos q est bina et gamos q
est mlr xx iij di c i / Et ita sic
queritur plura sz quo istud t nuz
sz negatiue ul affirmatiue Rndz qo
negatiue a no i no plurs sto equiso
in ore duorum est a no pauciorum
qo de testibus inmomine dm / Cernere
bigamiq a bordinibus arcat' Rndz ppt
tria / Primo ppt defectum sacramenti
Ras p sacramentu ordinis constituit'
quis ministr aliorum sacramentorum
qui inde alys sacramenta ministrat debet
nullum in sacramento / pati debet defectum /
sed omnid p'fectus debet esse / defectus at
sacrameti est qr oportet significatam — integre
sacramenti in uemit in aquo / integra
mod significatio matrimonij est significo
e giuncte vnius xpi ad vna ecclia
Cum g^o quis qingit pluribus ul vni
i plures dimps' in eo defecit sacra^m
xx vj di acutius qo de bigamis
debitu secdo ppt signum ieiunca
di lxxx in proposuit d' sed fortassis /
erat cum gt ambo quis ext erator
vidualtis qui gungia frequentaunt
xx vj di vna / 3o ppt prerogativa
ordinis ut in dicto ca^lo vna et
t al / In quot casibus contrahitur — In quot casibus contrahitur bigamia
bigamia Rndz i vij / Primus est ad qs
diuisis temporibus hbt plures leuinas vxores
et cognouit ambas / Scdus tu quis
diuisis temporibus plures hbt vna de uie
altiu defecto et cognouit ambas

indicat^2 talis bigamus non proprie defectum
sacramenti tamen in veritate non fit bigamus
sed proprie aspectum intencionis tamen ope
sub secundo quod de bigamis imp. / hoc
ban / et s Bas. hec bigamia interpreta-
tione sit intelligi de illo solo qui sciens
impedimentum talem contrahit defectum / Ceterum
si ignoravit impedimentum contrahat bona
fide, licet contra dicit illa decr. imp. et c.
tu a nobis que est ibidem quod loquitur de illo
qui cum sacro ordine contraxit. cum
altera sit post illa de^{ee} que hic^2 intelligitur
vna et post sacr. ordinem
et quod de sua quod imp. / et nisi scienter
primo tamen contrahendo et ideo forte
bigamus reputatur / Cum forte sermo est
de eo qui non petit contrahendo sed
occupatur. proprie occupabilem scilicet ignoranciam
tamen peius sunt pro 4 re...gende quam
c qm
ampliando. Tercio quando diversis tempore habet
plures bina de iure altarum defectum et
cognoscit ambas et similiter scilicet recognosceret.
Sed inventum habet de iure sed tamen defectum
ut si contraxit bina et eadem momento
tamen utraque tunc cum inuenit in uno. hec
quod eo imp. / Dicitur si contraxit defectum tamen
pluribus diversis temporibus / ad hunc tamen
includitur precise quando quis ducit aliquam
premissam de prima et illa vivente
vel mortua ducit aliam defectum /
Secundum vero talis quod non sit in vis s
tamen per ecclesiam rogatur ad primam vel
dicitur statutum regularis sit tamen debitum
reddere. Quartus quando contrahit sine
de iure sive defectum cum vidua vel
a balio multo cog cognita et
cum cognoscit scilicet si esset virgo re
licta. Quintus quando contrahit sive de
iure sive defectum cum corrupta ali-
cuius scienter vel ignoranter et cum
cognoscit. Sextus quando priorem uxorem
cognoscit scienter vel ignoranter postquam
est ab alio cognita et omnes isti mo-
di predicti habentur quod est supra eo in glo.

Septimus quando post votum solempne
continencie contrahit defectum licet
non possit de iure matrimonium et consistat
ut in glo predicta. Sed talis non con-
mittit. proprie defectum significationis
sacramenti tamen non sit ibi sacramentum
sed quia simulat precedentem tamen est cum
contra legem presumitur de incontinencia
et vt sacramentum ordinis corporis habetur^2
maiori ratione. Distingue hic tamen
in hoc tamen quia talis aut solempniter
notus per ordines sacri susceptionem
et sic est bigamus tamen eo tamen dispen-
sare sit episcopus super hoc quod de tamen
sanc / et super Bas. hec est bigamus si con-
tra virginitate aliis scilicet / aut per religionis
professionem et sic quod est bigamus sermo
q. 1 quot quot / tamen eo cum dispensare
non potest episcopus ut dicit io ibidem. Improprie
tamen predictorum vero est bigamia proprie
licet in ceteris large et interpretative.
Et licet in aliquibus casibus non sit matri-
monium consumatum est tamen cum
pulchritudo et posset quilibet detra-
cum plac. per spale carnis incon-
veniens sed proprie bravitate assumpsit
Sed quare magis nos quos ad poena
irregulari est viro quod corrupta sit uxor
eius ab alio quam quod corrupta sit eo
ruptus cum alia tamen magis nocet debet
plus culpa propria quam aliena / Respondeo
est super quosdam quia ecclesia non
fuit iuncta adulterio nisi vni sponso
sed sponsus ecclesie aliquem habuit sina-
gogam quasi concubinam et ideo consignificacionem
matrimonium quando vir corruptus
consumat matrimonium tamen mulier non fuit
corrupta. Sed licet eo aliquibus vide-
batur quia ut ipse dicunt sicut fuit
vna fides antiquorum et modernorum
et vna ecclesia. Vnde sed vero vitas
non puniebat ad continentiam ecclesie
ideo collecto corpore dicitur fuisse concubina
tamen mulier fuit corrupta ab alio nec ipse
consignificacionem matrimonii

sponsa vni apostolis sponsa vocatur ... et virgo sanctimonialis ecclesia [illegible] synagoge [illegible] quod est absurdum. Et ideo dicunt alii quod moti non distinguunt [illegible] sponsam [illegible] a quo sed adheret [illegible] consumato matrimonio tamen non [illegible] corrupta licet sit ab eis prius fornicatorie corrupta tamen alia non deficit ab integritate significationis [illegible] 2 [illegible]. Sicut consumato matrimonio ab eis non prius corrupto cum [illegible] ab alio corrupta, ergo similiter et susceptibilis ordinis fiet irregularis consumato ab eo non prius corrupto licet fuisset ab alio corrupta per fornicationem [illegible] 2 [illegible]. Sed quare bigamia matrimonio non consumato facit irregularem sicut in consumato. Respondeo [quia maior] defectus significationis in matrimonio est [illegible] quia in non consumato plus [illegible] sit [illegible] defectus in verbis [illegible] quia in verbis que non [illegible] ad consumatum [illegible]. Item [illegible] ille qui deflorat aliquam fornicatione et post ducit eam in uxorem bigamus. Respondeo quod non [illegible] quod non ibi est vnius vnitas et [illegible] dimisit carnem suam in plures [illegible] sufficit [illegible] de bigamus debitum [illegible] et in glossa [illegible] ut [illegible] que [illegible] opinio est celebrior [illegible] gaufredi [illegible] de biga debitum [illegible] bern [illegible] et 10 [illegible] debi. bigamus etiam. Alii dicunt contrarium nos sequimur [illegible] quia virgo dicitur sponsa [illegible] contrahit [illegible] consumat alias ibidem [illegible] significacione sacramenti quia [illegible] et uxor [illegible] que est virgo non habuit maculam nec rugam [illegible] contra eadem debitum [illegible] cum societatibus debet [illegible] desponsare in virginem [illegible] et virgo [illegible] in [illegible]

[illegible] quamvis ut virgo desponsata in virginitate [illegible]

[illegible] Preterea post tamen [illegible] virgo [illegible] ab alio cognita [illegible] non admittet [illegible]. Secundo si quis accedit contrahere cum virgine et inuenit illam corruptam. Respondeo non debet [illegible] qui in aliqua [illegible] fornicationibus [illegible] requirit non voluntatem [illegible] vel. Tercio si maritus accusat uxorem de adulterio et post [illegible] accusatione eam cognoscat [illegible] ecclesie [illegible] sit irregularis. Respondeo quod sic quia irregularitas [illegible] solo facto sine peccato et absque voluntate ut dictum est supra. Quarta tamen [illegible] quia quasi magis patitur quam agat et est bonum obediencie [illegible] in fine et [illegible] petat si non reddit [illegible] de [illegible] vel [illegible] est [illegible] si consummat [illegible] sustinere debet [illegible] de sua cognitione [illegible] et [illegible] absolute ad hoc non [illegible] cognoscit [illegible] ob [illegible] petat [illegible] ad ultimum [illegible] repellat [illegible] tito [illegible] de [illegible] de diuorcio [illegible]. Sed [illegible] possunt [illegible] vel. Quinto bigamus accedens ad ordines [illegible] recipiat. Respondeo quod [illegible] bigamus nunc non est [illegible] irregularitatis de iure [illegible] sed de iure positivo [illegible] est de [illegible] ordinibus [illegible] non sit bigamus. Sexto [illegible] ordinibus que accepit. Respondeo [illegible] bigamus [illegible] ad [illegible] quos ad [illegible] iusta et probabili ignorancia [illegible] de [illegible] ab episcopo [illegible] fine nec [illegible] est [illegible] sacramenti quod de presbitero non bap.

aplicam sed si sciebat uel ignorantiam
postea recipiat ab executione abstine
tur. quod de plurib(us) non hab(ens) uenies extra
de off. ¶ Utrum bigamus gaudeat privilegio
clericali Dicendum quod de hoc fuit altercatio an-
tiquitus extra vi di. quibusquis que
decidit(ur) quod de bigamis c. altercationis. per quod
decretum dicitur quod bigamus sunt omni
privilegio clericali privati mandati et
cohertioni fore subiectos adiecti et astricti
consuetudine contraria non obstante
et sic exponitur. c. ad adiectos i. astrictos
et hoc dico sive sint bigami vere sive
interpretative ¶ Sed nunquid hoc est ve-
ritas de constitutis in ordinibus sacris
Dicendum quod non ut in eodem loco habetur
quod de bigamis an vero de constitutis uel
in ordinibus non intelligendum illud c.
altercationis et c. quisquis extra
gam idem ¶ Utrum cum bigamo dis-
pensari possit Dicendum quod sic per papam et
hoc placet triplici via. Prima via
sumitur ex parte plenitudinis potestatis pape
licet enim papa dispensare non possit
contra ius naturale uel contra divinum quia
utrumque maius est inferiore et utrumque cuiusque
fundamentum supponit tamen quod est successor
Petri principis apostolorum huius potestatem
equalem sive eandem potestatem Petri et
inferiori obligari non potest superiore uel pari
ideo papa de plenitudine potestatis dispen-
sare potest contra statuta quorumcumque apostolorum
sicut tamen eius non liceat contra naturale uel
contra divinum di. xxxiiii. per. ¶ Secunda quod
potest intentionibus apostoli quia non prohibet
dispensationem sed ordinit de iure quod
tales non essent promovendos Unde li-
beris papa cum panormitano episcopo qui fuit
bigamus dispensavit di. xxxiiii. lector
in glossa et ibi quod legatur quod papa hoc potest
sicut non licet de facili hoc facere propter
reverentiam apostolorum debet esse .i. non

clericum ad monasterium — sicut paulus

[in]crevit sive potuit. sic quod posito quod destrui-
mus infine xxxiiii q. v. sic intelli-
ge. di. minor et illud xxxiiii d.
lector ¶ Ubi dicitur quod bigamus dispensari
potest promoveri usque ad subdiaconatum
inclusive non intelligendum secundum
aliqua primum secundum que subdiaconatus
non erat de maioribus sacris ordini-
bus hodie papa de facili non dispensat
extra de offi. et quarto cum eo quarto ab de vi
Aliquis non dixerunt quod papa non potest dis-
pensare cum bigamo quod recipiat dya-
conatum et sacerdotium quia tempore christi et apostolorum
sunt ordines sacri quod non potest dispensare
contra doctrinam sacre scripture sed si bi-
gamus ordines recipiat carentiam et per
dispensationem potest cum eo in executione
illorum ordinum ¶ Utrum episcopus possit cum
bigamis dispensare Dicendum quod sic super
quartum de in minoribus ordinibus di-
quicumque in quia tales non sunt impe-
diti uirtute uel habitu officium
predicandi. Ut de di. non est tamen
in talibus secundum de sacris de consi. di-
ctis. Si ergo tales bigamus ad sacros
ordines promovetur ordinatus a
executione ordinator ab ordinibus
quas contulit sed collatione suspensus
quod in hoc casu contra apostolum dispensare
non licet cum bigamis. licet cum or-
dinato possit quod est super eo ¶ Quidam
tamen dicunt quod episcopus potest in subdya-
conatu dispensare propter necessitatem in pri-
mis lector et in subdiaconatu
et periculum in contrarium est quod de bigamis
nuper et c. super eo. ubi dicit hoc in glossa
et di. l. si quis vidua ¶ Quidam etiam
dicunt quod episcopus potest dispensare etiam in maioribus
ordinibus in illis qui volunt in religione
dedicare propter utilitatem religiosorum dis pen-
sat extra. Quod in contrarium dicunt nimia
missa est magis permittitur episcopis dispen-
sare cum monacho quam eo bigamus cum secu-
laris contra apostolum Dicendum quod cum monache
prohibet ordinari propter nunc episcopi aut

primam purgat et p(er) q(uo)n(iam) in mo(r)ib(us) ad
p(re)sb(yte)ri statum institutu(m) videt(ur) et ideo
tio et c(etera) (Sed) bigamus ordinari
p(ro)h(i)b(et)ur p(ro)pt(er) defectum sacramenti q(uod) n(on) p(er)
p(enitenti)am purgari n(on) p(otes)t et ideo et c(etera)
h(oc) n(on) trahitur q(uo)q(ue) de (con)s(ecratione) sup(er) c(etera)

De sobrietate titulus viii(us) ordinandi

Deinde considerandum de t(er)tio ex
regule ap(osto)lice s(cilicet) q(uo)d a(d) ordi
nandum sobrium et reddit in idem
tio q(uo)d ibi dicit(ur) infra non
violentum temperancia en(im) cibi et
p(otu)s debet q(ui)libet clericus ca
p(it)ulus xo xliiii in (con)gregationibus
celebret et p(ro)p(ter) ebrietatem d(e) vita
(et) ho(nestate) cl(er)icor(um) a crapula p(er)ingressus
cent ut ait Ioh(ann)es glossa(tor) q(ua)rt
c(um) in officio sacerdotalis semp(er) vigil
debeat et tenuis ut h(abe)tur xl dist(inctione) bibat
in di(stinctione) c(apitulo) ult(imo) vina [illegible] p(ro)pt(er) iubet
a(post)olus et p(ro)ph(et)a Nota quod eb(rietas)
duo d(icitur) tri(pliciter) Primo d(icitur) ebrietas p(ro)p(ter)
obliviosam et h(oc) n(on) est peccatum
xv q(uestione) i(n) sane Secundo d(icitur) frequentia
bibendi et h(ec) ut ait Aug(ustinus) est veniale
p(eccatu)m nisi sit assidua quia tunc est
mortale et maxime si novit vires
vini et n(on) v(u)lt app(on)ere aquam xxxv
di(stinctione) c(apitulo) (primo) Tercio d(icitur) quedam dispositio
mentis ad sapidum v(e)l sapidiora q(uo)d(am) incessitudo
bibendi s(ive) de facili et h(ec) semper est
mortale peccatum xxxv di(stinctione) ante omnia
Item n(on) debet etiam visitare tabernam
ubi comedere v(e)l bibere nisi forte
necessitas s(ci)l(ice)t peregrinatione xl iii di(stinctione)
n(on) oportet eum et n(on) liceat Addunt
quidam q(uod) etiam n(on) debet habere
tabernas in quibus ipsos v(i)n(u)m ministrant
ut ibi potat in honesta s(oli)um laicus
c(etera) vos Item n(on) debet etiam sub
typi celebrare conuinium sumbol(um) vel
collectam cum in(con)g(ru)il(ibus) ut in capitulis
h(abe)tur nisi forte causa itin(er)andi (con)tempos
xl iii di(stinctione) si quis desp(ici)t Item non
debet p(er)mitt(er)e sic convivia in ecclesia nisi
causa necessitatis q(uo)d in vero et alia honesta
convivia ibi fieri possent puta convivia
ad opus hospitum supervenientium xl ii di(stinctione) c(apitulo) peul(ti)
et ult(imo) Item n(on) debet se in bibitione ad potus
equales ut(rum)q(ue) de vi(ta) et h(onestate) c(apitulo) a
crapula v(e)l etiam aliquor(um) stor(um)
vel aliar(um) potum bibere vel se in gur
gitare ut publice conviviis quibus
ut sint ioculatores ut ibi de q(ua) di
v(e)l ut in ult(imo) et c(etera) semper ubi d(icitu)r quod
spectat que conviviis vel crimen q(uo)d
accidit inter(dum) n(on) debet sed fugere de
convivio et abire ante quam ingrediatur
tenebatur
truncula ioculatores c(etera) b(ene) vi(tatur)

Pena de s(u)mit(ur) ebrietati q(uod) si episcopus
vel p(res)b(yte)r v(e)l diaconus amonitus n(on)
desistat deponatur. Subdyaconus et
inferior sive laicus sive clericus sit (com)moue
puniatur xxxv di(stinctione) Ep(iscopu)s dicimus semel
ebrius fuit et xxxv distinctione sp(eci)aliter a
(com)municatione submoveatur. aut corporali
supplicio subdatur xxxv di(stinctione) ante omnia
et si a superiori (com)monitus h(oc) modo sit
n(on) fuerit ab officio et beneficio suspendatur
ext(ra) de vita et ho(nestate) cle(ricorum) a crapula in
sanit(at)e (con)sti(tutus) n(on) s(ufficit) glossa idem videtur in sub
dyacono et in dyacono ut q(uo)d c(on)tra
desistens non c(onsta)t immatur Et est hic casus
in quo peccatum mortale n(on) inducat
depositionem nisi amonitus n(on) desistat
Item si b(e)nefic(i)as recepit xl vi episcopus
aut p(res)b(yte)r Item si desiit ab officio
ecclesiastico l xxxv di(stinctione) c(apitulo) ult(imo) Item
glossa h(ic) in n(on) s(emper) in dicto peccatum mortale alias
xxxv di(stinctione) c(apitulo) apostolus ait p(ro)pt(er) ebrietatem
subi mortem (con)sistens causas amicicia
p(er)movetur ff de re militari omne
delictum c(apitulo) peult(imo) h(abe)tur glossa c(etera)

De prudencia ordinandi titulus ix(us)

Post ea considerandum s(unt) (de) q(ua)rto capitulo
p(er) regule ap(osto)lice s(ci)l(ice)t de prudentia ordinandi
circa quam sciendum q(uod) ordinandus debet
h(abe)re scientiam sacre scripture xxxvi di(stinctione)
capitulo et h(abe)tur ad subdiacon(um) duas in

informacio di. xxx vi c. vi. c extra 2 et
si quis [illegible] et ideo statutum e licet
male seruet' ut in eccliis metropolitanis
magister theologie teneat' et q eciā ca-
nonicos p'bendā sua ad audiend theolog
p'cipiat integre stipendia ymo si non
sufficiunt ab sua et benefici sunt et
bene dotat' teneat debet eccliā b' noua
instruere ep̄o de mgr̄ quia unusquisque
et c sup' speculam no aut require sedm
ban goff et hostien et ita p'ordinantis
(scat) suaz cunicuntq' eos suffic' 9petentes i.
sufficientem ad suū offm 9 q'quendum
ep̄o de electis cu oliin (et ordinandi
tur suaz plan' sr'pturarum xxx vi di. ipsa
est et c. tarbat et c ut bn aplo
distinc' suat' et ma ad suaz pi'cl
huat tec aut no aut ad voluntatem
adistat xxx vi di c cum g' et pg
poliunt 9tractos multorum capitulorum de fi
emsde di ideo statutum est ut in quālibet
eccliā kathedrali habeat' mgr' liberalium
artium ep̄o de mgr̄s c i et extra non si
ulli quod tn' tm̄ de tali libri que
spūalitat ad suaz pu' [illegible] de xp'inalibus
que sūt. gētium licet in se 9tineat ut
tilitatem no ducat ad pieta i. ad suam
pietatē et ad cultū di qui 9sistit
in fide spe et carit' xxx vi q. si
(legit) quis gramaticam et de sua pietate
sedm glam' nostr' sr'pturas et intelligē-
ispecialiter cm [illegible] ep̄las non ig-
norat ut in decto ca. si q's auctores
et gentilium et hui' libelli legi p̄nt
eiusdem tū quā & ste triuiales 2 si q
bonu in ab lectore in [illegible] reliquaz
g'ra serua' ad bonū usu' cōuertat
no cont auctorum sed quia ipse bonu
xxx vi di turbat c qui de mensa
c si quid ui c ulat' insuc c g' sin
scient' paulus p'mus augus 2 alii sc̄i
leges p̄ud et ipsaz eciā p̄nt audire
du m' no cu cupidit' ul uoluptat'
et xxx vi di c c. legumque
ideo hn est nisi sint monachi ul re-
gulares ul sacerdotes ul huites p'sonatus
i. dignitates ut decanatum archidia-
conatum uel nisi sint habentes pla-
natum qm si audierint nisi infra
duorum mensium ab audiendo desistat
ipso iure sūt excoicati ep̄o ne cl'
ul monachi insup' sr'pturaz theo goff
debent et ordinandi habere notitiā
secularium negociorum quia no tm̄
spūalia sed et tēpalia debet subditis
et nat'z parcientibus ministrare xxx
di. de pto. i. ep̄o de ui'ta nisi peru
l xxx b di si fram [illegible] inup' la
omino liras ignorans euratiōm u' a
si ordinet [illegible] q' sic et 9q'
baptizatus est suscepturus et tu
probati cu bap'us si iāmua om
sacramentorum xxxvi di b di t'iu
tm et et fac c. et c' et op'io h
goff et hostien [illegible]
[illegible] est op'io ban goff
hostien [illegible] tm̄ 9ud
duorum ipsi illud q dicitur xxx
bn di quis si q scia sūnt
in eloquia diuinitus tradita sc
reddiendum ad operatores ordinis que
sine liris fieri no pt q' m
quod spe' simplicitate repellitur
quis abscptismo sz opa tu ul
administracioni ul cura cede sed
dicit' abseptis ymo dicit' du
ci coadiutor xxxvi di petri in
q. i. quia sciat ep̄o de electis tu i c
sedm ban 9ud tm̄ est q pressis
ep̄o de etate 2 qua' q' uis ubi et
remouet' p' defectum litture qui
et p'hibentur 9f'e clericaz tonsura
illiteratos et qui 9tra faciunt sz 9fiue
et penam suspensi a collacione
ep̄o de temp. ordina. in 9tam ppt
illiteratura pt epus potest r'sinare
beneficium ep̄o de ui'ta nisi ignominiosum

est ipso cum quis queratur ab aliis docerj
super alios debet docere xxxvi
di. c. i. q. i. [illegible] unum q. i
[illegible] uno tali in episcopum eligi cuius co
[illegible] teneri gregorius dicitur xxxv di.
[illegible] aut 29 **De pudicicia titulus xix**

Unde compendium est de quinto
capitulo regule apostolice scilicet quod ex
pudicicia. Dicitur autem verecundia quasi
pudens scilicet in moribus debens pudore
indesinenter sudat. Unde in lege
[illegible] est fedum scilicet alia inflacionem de-
[illegible] et ventris facere sibilos [illegible]
[illegible] rancida ingeminos pedi-
[illegible] talos et clerici non esse sit adeo
[illegible] quod se faciunt ioculatores
[illegible] goliardos aut buffones ipso
[illegible] carere omni privilegio cle-
[illegible] propter illam artem contraxerint a
[illegible] si monitus per eum contraxerint et
monite non resipiscunt [illegible] di.
[illegible] clerimo [illegible]
[illegible] et histrionibus clerici intersunt
[illegible] eciam ludos thea-
[illegible] et [illegible] si prestiterit
[illegible] tu [illegible] dicat
[illegible] in glo. quod prohibitum est eis [illegible]
[illegible] ludere [illegible] vel alio
religioso habitu [illegible] puni-
[illegible] facit in autem de sacrificiis [illegible]
[illegible] prohibitis non reputetur [illegible]
[illegible] domus [illegible] magos [illegible]
et similia que [illegible]
[illegible] tu [illegible] ad [illegible]
[illegible] di. [illegible] semel. Attendum [illegible]
[illegible] notat Johannes an super illud [illegible]
[illegible] replicatur facere aliquid loci [illegible]
[illegible] vel aliam honeste [illegible] et
[illegible] quod notat Jo. de [illegible] et
[illegible] qui [illegible] vasis instrumentis
xxxvi di. [illegible] autem
[illegible] clerici [illegible] ita ut [illegible] ab
[illegible] quoniam [illegible] ad [illegible]
[illegible] non [illegible] instrumenta [illegible]
[illegible] frequentes [illegible]
xxxi di. de hospitiolis familiarite

[illegible] omnia [illegible] xx iii q. iii per-
[illegible] tactus omnio [illegible]
Vis in fugias tactus [illegible]
[illegible] ergo [illegible] ne moreris [illegible]
Unde refert gregorius quod quidam presbiter
[illegible] sororem diligens tamen quasi [illegible]
[illegible] causam ad se [illegible]
non sinebat xxxii di. quidam presbiter
[illegible] nunquam licet alicui clerico
habitare cum feminis nisi quod scilicet
cum [illegible] scilicet cum amita matre
sorore amita matertera [illegible]
filia fratris vel sororis uxore filii et quam-
tum omnibus que sunt consanguinee [illegible]
per lineam ascendentem et descendentem usque ad gradum
quartum. [illegible] de [illegible] di.
xxxii in [illegible] lxxxi di. [illegible]
feminas in [illegible] cum [illegible]
[illegible] tantum permittit suspi-
tam [illegible] duobus in [illegible]
[illegible] ibidem t. i. quod ullus
presbiter retineat eas quas [illegible]
[illegible] Ricardus [illegible] dicit quod [illegible]
[illegible] illum [illegible] pro illud [illegible]
[illegible] scilicet duobus. Alii vero
ut [illegible] et goff. dicunt quod [illegible]
in mulieribus que et [illegible] non
sunt suspecte [illegible] alias mulieres
de quibus suspecto sunt [illegible] ut
lxxxi di. [illegible] illud [illegible]
[illegible] et alia plura loquuntur de [illegible]
[illegible] de illis que [illegible] sunt suspecte
[illegible] suspectas [illegible]
dicit quod [illegible] loquitur [illegible]
suspectis et de [illegible] et de talibus
suspectis [illegible] xxxii [illegible] de quondam
[illegible] loquitur de mulieribus non
suspectis. Hostiensis [illegible] distinguunt [illegible]
[illegible] est suspecto. Una [illegible]
alia [illegible] [illegible] aliqua
[illegible] non possit cohabitare
ut in capitulo [illegible] sunt ibi

tam [illegible] ad [illegible] in [illegible] ut sunt [illegible] per lineam

pñt ut in c. a nobis di. lxxxi. pr̃s
suspectas nõ teneat secum ut in c.
i. et idem est sup̃ qu̾ mulierib᷑ eis que
sunt consanguinee ultra sedz gradum
linee transuersalis distinguunt vari
et aut sunt suspecte q᷑ mulieres
aut non sunt et non sunt nõ possit
clici cum eis habitare si non sunt et
semper distinguitur in auctoribus et
sic intelligit di. lxxxi. scias
di. xxxii. c. interdicat. misuc/mo-
niales nõ tollant̃ cũ clericis qᵗ
de cohabitatione c. i. et breuiter
non loqui clericus solus cũ sola
lxxxi. di. clericus solus/ Epi uero
ullam omnino penitus debet habere
mulierem ut di. xxxii. in quorundam
q̃o. de cohabitatione qui sanc/ sunt gesti
et honesti sunt nec uariabat hec
esset tutum et honestum/ sed illud
quod est de ep̃is decim nõ tenuit
obstat eis illa iura q᷑ i. et c.
quorundam loquitur quod ep̃c in mo
derata est cũ sit familiaritatem
occasionem cum apud eos uel licet
Et illud amplius sane loquitur in
uxorem epi cuius omnino debet
religionem imitari/ nõ debet etiam
femine qui diuina officia celebrantur
ad altare accedere/ presbitero ministrare aut
intrare cancellos uel eius intra chorum
ubi cantat clericus stare uel sedere
q̃o. de uita et ho. c. i. femine/ et capit
stare nõ debent circa altare/ in ceus
portare/ de conse. di. in sancta romana
nec eis liceat debet stare uel
sedere impota altare ubi clericus qui
diuina misteria celebrant/ quod nolunt
adorare uel communicare tunc possunt accedere
q̃o. de uita c. i. et quod sit monet
intelligitur de honestate/ nota et q. sit

dicit hostiensis in cancella est quid
locus quibus qui dicitur cancella quod
specialis psallentibus qui dicitur chorus
qui diuiditur cancellis ab altari
quidam presbiteris ministrantibus qui dicuntur
sacrarium quia non nisi sacri
debet ibi contingere sacra uasa de con. di.
i. in sancta dicitur eis diaconum quod
diaconum ibi ministrat altari xxiii
di. non oportet/ et eis presbitero de q. di.
sacerdotum dicitur eis sed scorp. c. de uita
et ho. c. i./ Sed qua pena puniatur
clericus cũ mulieribus cohabitans sed de
quibus gradus ullam sed cum quo
nubentes uidetur pena puniri
de quibus sic distinguunt hostiensis
clericus/ aut est suspectus/ aut notorius
aut per eius occulis/ si sit suspectus
a qua suspicione oritur scandalum
/aut non si sic/ tunc cum sit uideri
purgatio qua si nõ possit uel purgatione
defecit punitur tamquam conuictus
q̃o. c. tua nos in fine/ si non tunc
est monendus ne cum suspecta aliquatenus
conspectum et si post tuam monitionem
cum ea confabulari uel conuersari
inueniatur sententia est notorie iniuria
et de me. et ideo est quod commendis
+ suspecta non est canonice in di.
non q̃o. si quis quam et uidetur
quod in hoc casu possit tamquam
conuictus degradari et seculari
tunc tradi ar. in aut de sanct
4 presbiteris archi- diaconibus et
si uero sit notorius facti uel iuris
ipso facto priuatur et in continenti est
ab officio suspensus/ ut xxxii. di.
2 c. preter/ et q̃o. c. tua et c. tua 2
ult. 2 per quos et ab eius facto/ secundum
quosdam ut lxxxi. di. si quis
amodo/ et amplo/ Si quis sacerdotum
Alii uero dicunt quod est suspensus ipso iure
ab officio sed quantum ad beneficium est

incendus notorius fiti forte &
adulterius uero m'c contra p(ro)uisi
et si sit accusatus et si ab eius &
admonet(ur) et non corrigit ep(iscop)us
bustos p(ro)uisi petit ut ex. c. si et
si uult pt cum degrad. primo a
fictis suspendi et continuatis ac
auffert ut ex. c. sit ad suspendi
ebet ag(itur) ne de cetero faciat et
quis cogitur ut de pertis p(ri)ma
at. (contra continetur e. de penitendo
l. xxx iiij di. plu(r)es et si mittat(ur) susp.
suspensus ad se p(er) ap(osto)l(icu)m et referat
ab apl(ic)us non continetur seruicium
in mensal p(ro)sit. et aut ex. c. sup. co.
in uero tunc transact(ur) est opus &
uendo si ad missam reddit uel alia
capit. p(ro) eo pt. continuare. i. de pena
ut ex. c. clericos [illegible] debet cogi quis
ibidem dicat(ur) quid quibusdam ex. c.
et de eo de quo presumitur & manet
sunt/ alis penis ut ex. qui clerici
non continetur licet quidam cum
intelligat in uxore pt. xxxv. q. in
c. dic. dixit tamen goff. quod si
uenis et cupidus/ sic habet cu-
raut in domo iuncta et suspecta
est formatio notoria in p(ro)p(ri)a [bestia]
sed secundum illis uidet(ur) notorius fieri
eius p(ro)bat et euident facti & tunc
si cum in tenet(ur) cum suspecta
quod diuina compet. iudicare cum notoria
presumptionem nisi p(er) monitos fieri
ut ex. superius colligi pt. (si uero
penitus celes pati(tur) pena quando
quia in continet est suspensus
cum in moral. constituta e suspensus
ut ex. de temp. ordi. c. si in di. testis
quidem tolla(tur) ab ecclesia
debet abscindi diuina et ne
ecclesiam sacramenta ex. c. uxia 2
in q. tamen non tradit testimonio
simplicibus a quorum sed testibus
ut ex. c. tua nos de p(ro)

tium est sup. l. viii. ti. xl. Sz nomine
fornicatio est petri morte xxv di. c.
alis tamen pena est de ferio xxv di.
si quis clericus et c. romanus. Sudz
dicunt quidam capitulum continet rigorem
sed illud c. xxxiiij di. statutas
continet equitatem que mitiget rigorem d(e)
qua i. l. di. sponsa et si ex. de eusat
c. si quando melius est de mensa qua d(e)
crudeliter redde cum l. xxxvi d. no
satis/ ideo non debet minus agi de for-
nicatione quia hodie pauci sine habe-
mus clericos absentes ut in mutata capitulo
sanctitas multi aut e. pecudum est
deli. explatores/ goff. non nouit ex.
rigor seruari pt. de mi. sed equitas
et dispensacione n(on) obstat c. d. si uti
quietum d. ibi destitu(i)s tempus uiri non
pati illas manere censura/ subaudi
secundum goff. rigida et indispensabili
formatio cum primum furtum huius
adiuuat compaut(ur) l. xxxiiij di. plu(r)es
(sed ppt. illa tria p(ro)dit quis bus. in
contra de uiti quietum/ ex. de penis
tuc. ergo ppt. formationem ac contra
de temp. ordi. c. fi. n(on) obstat ex. est
fine mitiu quia ppt. hoc est magis
ex. solo. ((goff. uos tenet quibus est
ex. tunc scandalum pt. uos contra
rigorem seruare et contra remitti et
dispensare ex. de depe. c. fi. /et hoc
intellige si gemit(ur) in uxor accusaci
tur cum scandalum compet rigori ut credunt
capitula sup. allegata/ insup. nota
si si quis contra clericus monastica
monialium sine mater et uenabili
causa frequentat presumpserit penis
arceatur/ et si non desistat in minimis
ab officio reddit(ur)/ si laycus e qmac(ur) 2
ex. de uita et ho. monialium (Sz ex. gt
duabus di. xxi. c. frequentia sudz sup.
glo. ibid. uid(etur) ex. ex duabus est
ar. ex. xxx vi di. una tm ne repetita

quia uenias cma nesi parcel gmissa
non habet c de epla audiam l in au
go ult. bicm bna sue mai et
ronal ta illud ire no licet quia
statim psumitur malu Ce na pcas
paciunt quibusdam eptelicor cohita
Rud sedm host Concubina clici a
est occulta aut publica Si occulta
sit punit tamen in foro pmali et de
epsaclegio et adulterio ut xx vi q in
que xxx Si uero quedam sit uxor
de facto pbri sue clica in sacris o
statuti publice ducta et hoc sicus
quia plus delinquit plus punit
et ideo ipa et plos eius in seruitute
ecclie cuius ille est clicus redigim
et sic uenduntur uel redimuntur ut
l xxx in di quidam decima v q ult
cu ulte in Alij uero dicunt qd si no
habet plem tenetur si aut hz a ser
uitute redigit ut dcm est et pena
uira Sz est dici pt qd cu cubina
clici publica est qd gitanda ut qd
de sen qd si concubine quis scito no
absoluet nisi in satisfactione pcis
sa cu offensas mai qd de verborum
sigui qd pt autem cit hec satisfactio
quamuis ut di xxx in sicut
et sic redigit in seruitute monastij
xxx di v cos Quida tn intelligunt
c illud sicut qd hec nisi petit ad
ga xxx y di siccatim xxx y q i
integitas uel pt dici qd supiora
capitula debet intell de seruitute uxor
et hac qua ima supra notant
Bxorem hosti notat publicam q
cubina non cum uxor pt esse ut
qd dccli gm sane ad hoc nota q
clerici gmittes mam qua nas stlaus
de pos ut pub audi religiosis i artig
uostiu retrudit uel qd pe i ul pet
ad ppetua pmam pagenda sed lanea
qd qua opt de ocess v clica sed u.

debet clicus desua in gtinecia clan
ab ppe scandalu et sama cett dec
abesse et busses suspendi si loc
inli qua dicit se cognouisse debet
d. cumdem confesso s pudicat in ago
ut a t t qua gtinet Ceos que di
pensacio pfiebet tn pbros qui ma
ros Rud sm goff et host magna
ut no remoueat abofficijs uel
busses qd e gn gtinet stat 2 si et
in altera tunc officia no aserruit
ut x v q vm hq qui maior uel ad
maiores ordines pmouent u xx
x bm di simitat maxima hz d
dignitates ascendat ut xxx i di
habinsse ros De ornatu ti xi9

Posita compendium est de septo
capitulo regle applicat sz clericu
debet aut ornandus esse ornatus uig
uirtutibus et optimis bonis moribus
ut si sit in cibo et potu temperatus
habitu est supp in c cumdem regle
in comparatione honesta decus e
est in c peedunt in corpe maturo
composito cum corpois qualitatis decenti
uicest ut dt aug vbi di c ubi conc
uel lectione assiduus hec cum debet
esse opa clicorum xxx in di c ult
regulatis sz sedm ea que hetur de
de uita et ho. clicorum et spali c clici
clici officia et xx dem et hone
quibus qui no statuit pena ne
uicens qua Item in uestibus q de
cet sicut clici consuetudini regionis
et illis cu quibus uiuunt ne alias
suspicari et opportere Ridicant cr
de q. di in ecclia xxx di si quis
uiuens tunc seruand in omnibus
honestatem hec h supsclia et goff
ty ad uns cu inspirat weste tala
Romu sedus clavem xxx in no licet
Et tu cu qd pbri no habeat in pola
induti i. cappa ul suppellicio et
si sine stola psolicent simplici vel
distala triplicem xx q vi ultg c
sequenti xvi q in sz pbri Item

Item si religiosi diverse professionis
predicat dei verbum et iniusticias hi-
tus sustinet in sodalibus scandalum
debet se in vita conformare quantum
ad suspicionem vigilantissime q(uia) de vita
et ho(nestate) cl(ericorum). Si vero sunt monachi
vel regulares canonici in stolis cu-
cullis non ideo debent deponere
habitum religionis vel ablatis corpore propter
pro stolas super hoc tamen eis debet dis-
pensare vel et ipsi debent uti illa dis-
pensacione prout secum dispensavit cu-
ius hoc rest. Item clerici non debent
portare arma et si portaverint debent
cogi … de vita et honestate
clericorum. Si vero trina admonitione non
desisterint perdunt privilegium clericale
… si quis suadente diabolo
… non audiat non debent …
sine iusta causa nam si turpiter
… periculosa fore prout ea ad …
… latinum lig… non debent portare
… in magnis hoc non. …
… capitulo clerici in glosa. Item ab of-
ficiis … possunt … premissorum
privilegii clericalis in de vita et ho(nestate) dyo-
cesanis. Ad hoc nota q(uod) si ea propter
… sive timore sive … vel
alia ex causa honesta licet clericis
habitum deferre et habitum similem lai-
calem vel …malem vel … xxx i q. in
… de vita et ho(nestate) talis ca officia …

De hospitalitate. Titulus xix

Quarto considerandum est de
… clericorum scilicet ut ordinandi esse
hospitales. Debet enim ordinandus esse ho-
spitalis quia ut dicit Ieronimus domus
clericorum omnibus debet esse communis … q. i
… Hospitalitati … non debet
… qui domum suam hospitibus
claudit xl i. ff d. i. Secundum autem
est hospitalitas alia est violenta ad hoc
… non tenentur clerici q(uod) de … et
alia caritativa et hanc … petunt
a presbitero ut predicatores et plati

Alii simpliciter scilicet corporis sustentacione
… tamen sub distinguo quia si
sunt noti et constat eos missos vel
institutos ad predicandum vel ad pre-
laturam recipiendi sunt. Si vero sunt
incogniti et dubitatur an tales officio
sint eis commissi debet eos examinare et
inquirere an ita sit quia tam maioris
periculi videtur … alio …
… qui ab eis qui dat … ut xl
v. di. … Ipsos vero tamen scilicet
… pro sustentacione corporis petunt
sub distinguo quia aut vires sibi
habundant aut non. In primo casu de-
bet omnibus … nos ad exemplum
Loth et Abrahe qui … indifferenter
recipiebant … omnes … an-
gelos … meruerunt nam si non
omnes recepissent forsan inter alios et
angelos repulissent ut in decreto capitulo
questionis. Danda est … congruat
ut xl q. i. qui … et idem dicit
in quolibet pectore …
iustitia competat … casu ut dicit
Augustinus … tollitur quam
frangitur … non omnibus … et si
iustitia negligatur et ad mortem …
est … dicit … pasce. In se-
cundo scilicet … omnibus satis facere
dicit Ambrosius … considerandam scilicet …
tamen locum temporis … consideret
singulorum propinquitatem statum debili-
tatem conditionem sive nobilitatem fidelium
quia fidelis est preferendus infideli
quia illi qui … capti ab
hostibus sunt aliis preferendi … ut si
… consanguinitate …
et in penis atque suppliciis … sibi
debetur … amplius tempus …
… afflictionis … impetravit
… periculi … rapitur in … ad
mortem plus apud te … valeat
… vita … non est leve …
… ut non … vel … opes
effundat sed … dispensent
… aliquis … vellet re-
linquere … ut primus sanguis

manibus non eius dabis tu temporalia si accipis spiritualia ab eis in quibus uti

indigentibus

mitti … esurienti

compacientes (?) pro[s]terant ita tamen quod tanquam p[ro]stet (?) sed ut ipsi non dicerentur per tristes amore sed pascant per nec persecutivam etiam causa quia senes sunt invenibus pro[s]unt debilitatem quia clavdi (?) sunt valitudinarii et similes debet proferri sanus. Nobilitatem vel vetudiam (?) que in genere s[er]vit natales ex forcium (?) attenditur in hiis qui ex divitiis sive bonis suis trahuntur (?) in egestate hec ex possunt plene habere (?) sed in non sat[is]

De doctrina ordinandi ti xiiii

Postea considerandum de doctrina ordinandi hec autem consistit in corripiendo et predicando. Debet enim corripere ex caritate cum discretione temperata scilicet servando medium ex remissione et severitate unde Gregorius et habetur xlv di. Disciplina (?) in una militum destituitur si una sine altera tenuatur et si in alto ex cedat melius est ut de nimia misericordia quia de nimia severitate ratione reddat. Di. li. pondus (?) ubi tamen non potest levitas suavitate (?) debet quod ondit (?) apostolus ii ad thimoteum iiii. Argue obsecra increpa in omni paciencia et doctrina. Debet tamen rigor iusticie temperari. Primo ex parte tamen multitudine lxxx di ut constituetur et tunc platus increpare aspiritualibus (?) ut eorum exemplo frangatur cetera multitudo xliiii di commessaciones pronuncie et dicet (?) maiores de benignitate qui tenuit aliquos ad peccatum quod debiles ex latores. Secundo ex parte qualitatis ex delicto debet dignitati et persone quod de officio dele. sanc. quia ex duobus ex rigor augetur scilicet cum peccatum defenditur de pecc. in † i et cum habitur i q i reprimuntur. Si autem platus negligat corripere quantum peccat. v q vi qui nec regimus et est de penitentia di lxxx in domo. Si vero excedat dum corripit ex crudelitate non tangitur a subditis clemenciam postulare ut debet quantum ex humilitate ne dum una nimia sinat humilitas vegederit fragatur auctoritas habere lxi di quia. Si autem ex odio nimium excesserit tenetur clemenciam petere xlv di affectio nimius tunc dum alteri

vacet vel ex (?) peccatum tunc sanctus plater qui privatus et ideo causa in tua arte familiarius dicitur peccatum xxv di qualiter. Circa predicationem plati considerandum quod in ea sit intuitus magis ardens ex toto (?) inter lucos sua sufficiat ad actum predicandi convenientis et in actu predicandi debet attendi primo tempus optimus. Secundo loci honestas ut scilicet predicet in loco publico et honesto non in privato nec in secreto (?) ex habito de cons. di xxx di si quis presbiter in loco privato dicat aliqua verba bona per modum sermonis exhortationis quod de hec tunc dicitur (?). Tercio auditorum condicio qualitas ut scilicet sapientibus dicatur alia simplicibus vero plana unde q i. Vocavit (?) quod non debet cessare a predicatione et correptione propter subsannatores malorum (?) in di. sagit (?) et intelligitur ubi aliquid boni sunt inter malos vel si sunt omnes mali spes tamen sit de correptione. Si autem sunt omnes obstinati et nulla spes sit de correptione tunc forte sicut potest de predicatione debet tacere et dicitur vel (?) q. xxv. Solus pedobam (?) quia amaritudine repletus gravi vel potest ad aliud locum se transferre ubi possit aliquem fructum facere secundum illud ad † x. Si vero persecuti fuerint in una civitate fugite in aliam et habetur de hiis plura in q. viii aut et c ibi et plura di sermo (?) vel ex hic tunc sermo ad monitor (?) et do respice aliud et cetera.

De modestia ti xiiii

Deinde considerandum de modestia ordinandi de qua dicit apostolus ordinatum esse non percussorem sed modestum de qua habetur xlv di pto[r]um et v. Et considerandum de multiplici pausaria (?) et pena cuius. Secundo de homicidio spirituali et pena cuius. Tercio de homicidio lingue et pena eius. Quarto de homicidio iusticie et pena cuius. Quinto de homicidio verbali et pena eius. Sexto de homicidio casuali et pena cuius. Septimo de homicidio voluntario et pena eius. Octavo de quibusdam dubitationibus eius materiam. Nono de dispensatione que adhibetur circa percussores et homicidas. Circa primum sciendum quod duplex est percussio una spiritualis que fit lingua vel in verbali sermone tunc scilicet

instructus prelatus in utili sermone cor-
a patitur inferiorum et hoc semper p
debet quia mala di xl v c ult
libri corporalis scilicet que fit corporaliter manu vel
flagello vel pelli verberando hoc fit aliquando
sinualiter vel verbis vel verberibus
usque timeatur et tunc prohibetur quia e
enim mortale et talis verberans debet
corrigi si se non correxit debet deponi
secundum debitum proportionis c i et loquitur de constituto
in ordine sacro xl v di c i et c quia
vel timere percussores precipit quamvis missus
deponendum non sufficiat ut dicit glossa ibidem
nisi enormiter leserit l v di c si canonica
sit ex caritate corripiendo et sic est
licita omnibus prelatis respectu subditorum
suorum xxx v di c clericus xl v di c Cum
ita neque debet subditos disciple
corripere superior ut eum subditus prelatus
... disciplina vero prius consilium exhibeat eius
- destinc / ~~est alibi patet et~~ c illud capitulum
aut nullum verberare manibus di lxxx
Non liceat sic tamen prelatos subditos
... verberibus v q v illi
qui non per laycum sed per alium s clericus
vel non laudibus ut habetur infra l xiii
c iii et xv Circa vero subditos et
... sic distinguitur scilicet quod aut clericos s seculares
... aut regulares aut est in ordinibus
maioribus et tales actio et clericus levibus
culpis licite verberatur xl v di c pastor
... tamen hoc fiat per eum ad quem pertinet
... de scienter ex voluntate ... vult
aut in maioribus et tales verberari non
debet nisi pro maioribus criminibus xxx v
... di c cum xl v di c Cum beatus
verberans ex consuetudine incurrit excommunicationem
... ex de sententia excommunicationis cum voluntate
... si qui vero decretum vide infra l
... ti in circa casum xviii et xix Si
autem sit regularis talis per regulam
... vocatum et per levibus culpis
... de capitulis respondebit infra et
... quale ... unusque Cavendum

aut prelati regulares quod caritate et cum
regularis disciplinae verberabit subditos
suos vel conversos et hoc per se vel per
alios regulares vel clericos seculares Ita
si per laycum nisi in casu scilicet quod penitus
sunt incorrigibles vel etiam si per alium
vel regularem sed non ex caritate vel
saltem in furore dilectione vel cum
correctionis et medicinae et verberans
incurrat excommunicationem et iste est casus
qui potest excommunicationem incurrere ut prior
sine vero Potest ergo abbas licite non
monachum vel conversum cum disciplinae
verberare per manum Unde beatus Gregorius
scribit beato Benedicto quendam monachum
pervadentes sanasse que verbera mor-
tem non potuit curare ut xl v di
et salomon ... aut vas quod non
sit tutum quod prelatus regulares faciat sub-
ditos verberari per laycos conversos quod
... inquisitam non videtur quod concedi
quod hoc faciat abbas nisi per alium vel
monachum Sunt etiam quidam alii casus
in quibus licite percutitur clericus a non
clerico scilicet vel layco ut habetur infra
l xiii ti ii de percussione vide
illud quod notatur infra ... xx Ge de 2o arlo
sine quod sic non quod non ... vide de hor
tatio spirituali et prima eius quia cum
ad percussionem et quod spiritualiter scandalum
quod de ipsa scandalis Cum con-
da autem dupliciter ponitur scilicet quod
scandalum ... committitur
... est quando ... scandalum
... Breviter quod scandalum ...
committitur spiritualiter et interpretatione ...
corporali Et primo modo committitur
... ut cum ... vide
... in commissa nisi et non
... possit subvenire
... xx vi di ... fame
morientem si non pavisti occidisti et
committendo scilicet corde ore et opere scilicet
... si non ... Qui odit fratrem
suum scandala est ... scilicet de ...

Unde Bern. Detractores dicuntur esse homi-
cidas/ et malum suadendo sive consulendo
Unde Aug. Si fratri tuo mala persuaseris occidisti
illum. Item qui odit in corde occidit. quia
vellet non esse aut non bene esse quem
odit. Detractor vero proximum odit. occidit
in aliis conscientia iniqua tenebat pa-
ropinquorum bona. persuasor mali proximum
occidit in conscientia eiusdem iniqua vinc-
tam per bonam voluntatem. et post inconti-
nenter per operis tribus dicitur de pec. di. j.
Homicidiorum omnibus iniquitas nolite putare
opere aut committi proximum scandalizando
per malum exemplum. Unde Greg. in pastorali
dicit. Quod mali prelati tot mortibus
digni sunt quod ad subditos perditionis
exempla transmittunt. Et generaliter omnibus iniquis
motis ad nocendum sunt computandi in-
ter homicidas. Pena pertinet homicidas
est prima. Dicitur de homicidio lingue
et peccatum. Dicitur de faciendo quod cor-
de committitur homicidium in dimissione
ac corporis. Hoc autem contingit duplici-
ter scilicet lingua et ferro. Primo aliquando
dicitur est de homicidio quod committitur lingua.
Committitur autem lingua tripliciter scilicet precepto
consilio et defensione. De primo modo et
secundo quod supra patet. De tertio scilicet defensione
dicitur quod in quibus dissuadendo retrahit
a bono proposito homicidam nolentem alium
liberare morte. Et sic quodammodo indirecte
fit homicida. quod est intelligendum si dis-
suadeat tortuosa intentione prout si hoc
fecerit affectu sive damnificandi illum pro-
curet. sicut est per eo quod sumptum in defen-
sione rei in causa criminali pro advocatis
ubi actor perdiderit tenetur ad talionem
Sed nunc autem quod peccatorum mandatum
commissum homicidium scriptum ratione pene petitur
inde. Sed hoc intelligas sane scilicet
de precepto iniusto vel eius qui non
est auctor faciendi et de consilio
iniusto sive corrupta intentione dato
et de defensione iniusta sine inten-
tione corrupta facta ut predictum est. Illo

si iniusto precepto iudicis vel potentis iniusti
consilio assessoris licima defensioni
intervenerit. interveniat homicidium
illum committitur peccatum. Sed plus est
eo quod in questione. Secundum ibi dicitur
illud. Item xxxiiij q. lxxx de vij hic
in. usque ad c. in registro. Sed homicidium
pro est irregularis que est per propria
pacta impedit promovendum et dictum
promotum. De pen. di. j. periculose di. l. si
quis viduam. Sciendum autem quod tunc de
homicidio committitur consilio. Et sicut
intelligatur de consilio exhortatorio sive
applicatorio non de consilio simplici
credulitatis vel remedii. Primo modo de
c. ad audientiam i. dicit quod si cui consilium
vel mandatum in morte alicuius dictum
intelligitur quod hoc precepit vel rogavit
vel mandavit vel alias consuluit verbis
suadendo que committitur. Secundo modo de eo
qui non consulit homicidium sed illum
occupavit per quem homicidium fuit. Item
quod est ad audientiam l. Sic fit irregularis
si precepit iactum in arcum vel ba-
lista quod currit ad capiendum captum quod ibi
potest facile capi sine morte. Sed si
hoc perciperet homicidium ut capiendo
captum irregularis non est. Item vulneretur de clerico
si mandetur quod proditorem vel furem
capiatur. Tunc cum liceat illi qui ad
hoc vadit aliquem occidat. Nam
plurimus prius quod non erit irregularis
nisi verisimile esset quod hoc sine homicidio
fieri non posset. Alii dicunt et forte
melius quod tunc solus illicitatum consilium
erit irregularis si mors inde secuta
ut quod est c. ex tenore. Quod idem si
mandaverit aliquem liberari. Sed si
potentem quod se defendat sicut sic consuluit
licitum sive ut quod capiatur malefi-
cus vel alius quis consilio sive mors in re ...
cum hoc non consuluit quod est c. si persecu-
tionem tunc fit irregularis si dicat mortem
aliorum consuluit quod est c. clericis sine ...

refert utrum statim post consilium fiat homicidium vel longum tempus. Si consiliarius revocat consilium priusquam homo occisus fuerit, videtur quod occidendus evitat quod sibi timeat, nisi probabiliter videat quod ille cui consuluit proposito perstitit in [illegible] aut quoniam ipse precipit mandat homicidium sufficit videtur quod in mandat contrarium vel pacem tantum occidendo, ne scienter eo cui hoc mandaverat. Sed dubitatur unde est quia ipsi aliquis fuit mandato alterius et per alio tamen occiditur, videtur quod contra mandato vel gratia voluntate cuiusque debeat imputari. Sed quia ipse tamen ille qui consuluit semper debet dispensari et plus fac[ere] si conscientia dictat tamen tunc eque mandat. Si autem [illegible] tum consuluit prius occidat quam revocet consilium et per hoc prohibuit, videtur quod irregularis sit. Hoc innocens et causa potest habere in glo. idem. Item quid si aliquis consulat quod aliquis occidatur et ille occidatur ab eo quem occidere volebat, vide summam innocentii ibidem in textu capitulo ad audientiam aliqui dicunt quod irregularis quia consuluit illi [illegible] cum ipse. Alii contra quia non consuluit in morte huius, sed alterius, nisi fraudulenter consuluisset, vel nisi simpliciter in occidendo morte precipit, quod magis tamen videtur. Innocentius vultur sed per hoc et causa refert hic idem. Item quid si quis consulat alicui quod in mari se precipitet vel alias se interficiat, vide innocentium ibidem quod sit irregularis si hoc ille faciat ar. l. di. Si quis viduam. Item quid si aliqui custodientes latronem vanam in commissis de spelio alicuius vitat cum semper ad latus ut ait innocentius morarii nunc consulit et facientes fiat contra irregularis. Vide summam Rod. quod si ex adiectione [illegible] aliqui molam quod forte aliqualiter mia prohibendus vel vi violentia motus postea rumpit et suffocat vel ut eius per se capitulum dispensare licet. De peto possit applicari prius absolvi [illegible] sicut prius frivolus[?] si religiosus. Hoc salvo quia a talibus non potest absolvi simpliciter per hoc sacerdos talia sibi retinuit episcopus. Si autem contra non tamen morari non fuit irregularis sed eius sufficiat penitere de peccato et mala intentione. Si vero dubitatur an ideo mors fuerit subsecuta de peccato ad arbitrium boni viri levi et temeraria consideratione vitabitur alias tamen obligatur. Item quod ar. de sententiam inquisitorum vel occidendum si fiat aliquod tale sicut sortilegium aliqua vetule puta si ponatur pecus ad caput morientis quod contra tamen moratur tamen tam verum curavit heretici huiusmodi sortilegia. De peccato tamen debet agi penitentia hoc [illegible]. Item quid de illo qui volenti pertimere mortem fugere consulit quod remaneret et ipse paratum ei servaret tamen illis qui volebat eum interficere et sic remansit et interfectus ab illis fuit unde illi consulens irregularis contra ait si consulens illi tamen probabiliter timeat occidendi quod si ille remanserit periculum ei non immineret puta tamen quem contra patet vel duos vel brevem aut quando tamen cum occidere multo potius ac presumere possit ab illo proposito retrahere non sit irregularis alias sit, sed si non habebit probabilem credulitatem, sed temerariam presumptionem et maxime si lata fuit culpa vel negligentia que est pro dolo. Item quid si quis quemcumque [illegible] occiderit paganum [illegible] licet non animo procedendi sed opprimendi quod aliquid perpetraret hoc licet videtur non credit vero quod contra fiet irregularitas licet illo consilium per illa insolentium postea paganum occidere est sic vindicatur. Item quid si iudex secularis consulat clericum petito de clerico contrario generaliter tamen capitulo dicatur sic fures in occidendum et homicidas sic statuit prout de irregularitate vel de latore non desistendo ad statum aliquos prout sic occiderunt quem suggeravit opera

fungatur ff. de questionibus l. v. c. qui
Si in clericus stat et vel credat
iudices terre tota sic cum civibus de
quo agitur velint mutare declinet inquantum
posset sed contra reducatur cum civibus
ad civiles et sic intelligi potest supra in
q. v. pessima nisi secundum Gaufredum. Sed
si clericus erravit. Item clericus formatores
questionis procedunt ad mortem et iudices
sententias eius viso talis puniat
ad mortem numquam irregularis erit qui sic
vidit. Si clericus ille reputetur inquantum
consulens et super hoc consuli consuevit
et videre consulens distinguo quia
si errat in capitalibus inquantum et ubi sunt
varie opiniones peritorum videtur sed
opinionem suam iniqua errat errat etc.
aliqui periti non erit consulens irregularis sed
in videtur super hoc varias quia opi-
niones. Si autem erravit ignorantia
crassa et supina ubi illius imperitus
probabiliter dubitabat si sequitur mors
propter responsum irregularis erit cum fuit
in culpa lata. Si vero non reputetur
inter peritos nec iudicia vidit ut nec
peritus sed presumptuose dixit illud quod de talibus
sentiebat tunc non presumit nec presumi
debet quod sequatur eius responsum non erit
propter hoc irregularis si vero vidit in eius
defectu. Si autem vidit sententiam in casu
de facto periclitari et propter hoc mors sequatur
erit irregularis cum fuit in culpa sicut vide
secundum Ray. ar. adulterium membrum quem
de consecratione per totum in textu et in
glo. Item si quis alteri suadet quod
exponat se periculo pro vita sua vel
pro re sua. Item secundum Innocentium de c.
ad audientiam non est irregularis et si ibi
moriatur ille tamen consuleret quia
in principio et c. sequenti l. q. viii.
et c. sequentibus. Sed si sciret eum ibi mo-
riturum tunc videtur quod fiat irregularis
et idem Hostiensis ibidem. Item si quis
alteri consulat quod se exponat morti
in dubitatione pro defensione vel fidei

vel pro statu ecclesie. Item secundum Innocentium
ibidem non fit irregularis et si mors
sequatur quia potius subiit mortem
pro nobis et sancti martires mortui
sunt pro [illegible] idem illam Hostiensis. Item
questiones hereticorum conturbant a
irregularitate qui sciunt tunc primitiat a-
liquid heretico debet credi propter
hanc legi et q. v. si audiatur [illegible]
Sequitur videre de peccato sed de
spoliatio quod committitur facto iustitie
et pena eius. Peccato cum committitur
dicitur quadruplex scilicet iniustitia natura
et voluntate. Sequitur hoc modo
post dictum primo de spoliatio quod
committitur iniustitia. Circa quod sciendum quod
cum iudex malefactores iuste condemnat
ad mortem vel ministri i. officiales
sive executores sive iudicis auditu
iussu iuste condemnatum occidit non
peccat dum modo non condicionis personae
vel condelectatione fundendi sanguinem
vel amore spoliorum vel propter
pro sola iustitia et obedientia cum
dolore et compassione hoc fiat probatur
ad Ro. xiii. Si enim minister iudicis
in eo qui male agit laqueus et
de illo ad quem pertinet facere iustitiam
xxiii q. v. miles et ministri et homo
et in pluribus aliis capitulis eiusdem q. [illegible]
[illegible] odio vel si vero [illegible]
aut ideo scilicet iuste facto iusta et vera
intentione illa impositum pro [illegible]
in hoc irregularis efficitur. Unde irregularis est
quicumque in causa sanguinis iudex [illegible]
vel fuit assessor procurator advocatus
actoris vel eius vel secundum quosdam
officialis testis notarius scriptor procurator
vel scribens leges vel scribens vel dictans
attestationes condemnationes litteras
vindictam sanguinis destinandas
in [illegible] vel non sive sanguis
clericus de consecratione per totum di. l. i
aliquantis et si quis post. Si
ita sequatur mors vel effusio sanguinis

pt epus dispensare ut infra. dicat
tam sup mnioc clicq no dz testes
vdere in fora autentica. Si tam
vdebat no in fora autentica no fit
irrlis. dicunt mnioc et glos ꝙ. ne
clia t pcult et qui scribit testes
i ca sanguinis no fit irrlis ni ꝑpria
comiadum. dt eciam idem glos ꝙ s
is scit ꝙ aliquis capiat et i cap
tione occidat fit irrlis licet scribens
tam ignorat. Item qd de epo vel
alio plato qui iurisdictionem habet
tpalem i aliqua villa vel castro nunquam
intromittere se pt de iusticia no faciens
aliquis Judex ꝙ dz ibi qstituere iudicem
psona sclarem qui causas audiat et
copiue causas sanguinis tm pt et
debet ꝑparere ꝙ firmit teneat
iustam et si iudex ille queat ab eo
qm agi dz de aliquo de ꝑsequo
in crime ꝑquo de iure sanguinis
pena infligi dz pt rndere ꝙ. no
ptinet ad me que mit ꝑitos. ꝙ
primo os ei pt si i iure ut ultare
sup hoc iniquitas iusticie debitum
ꝑcipiat. u. fiet ꝑꝑlic irrlis. licet
pmat cum pena sanguinis infligenda licerat
eis tm cum iurisdictionem obtineat tpalem
quam debet et pt suo nutu ve
vgtas alys delegare et si appellatur ad eos
tam alys delegit. ꝑfoto ve clia
ut mis epus. tenet tn platus
vel iudex ne ꝑpt suam rusonum durat. iudex
intelligat ꝙ cu pena sanguinis ꝑmere
debeat ꝑ de ꝑtesc p libis. Sed
nunquid fit quis irrlis ꝑꝑlic ꝙ z pus
vbi aust ꝑbat vindicta sanguinis
Judex platq huius iurisdictionem non ꝙ
utque tunc sanguinis ut ꝑcauerit
suc sanguinis ꝙ cito posset iudicari
tam de ꝑsonis ꝙ bene intempore tamen
aucten prans ut in dco c. licet
Sed aut ubi platq ꝑpola tam est
iustitut u. ꝑplm u. aupalm vel

quia licet clicis no liceat causas sanguinis agitare

fauore aliquid ad hoc dedit ꝙ hoc
no fiet irrlis tm ꝙinut peccat. Item
de iudice vel officiali vel milite
vel ad vocato qui i ca sanguinis re
cepimt huiusmodi officia tm ꝑcarnt no
sint ca Judex qui... di si quis
ꝙ no sit irrlis. Judex tm ꝙ eam
sanguinis ꝑcaunat ad vocatum qui
in ca scitat et officiat qui opam
ad effundendum sanguinem ꝑꝑprio officio dz
sit irrlis licet mors vel effusio
sanguinis inde secuta no fuit. Et
idem dicendum de eo qui ꝑcedio opam
ad occidendum aliquem dedit sed tamen
no occidit u. mutillat cum talibus tm
epus dispensare potest. De milite
vero dt glo ꝙ si fuit in bello ꝑ pcw
no scitat qui occidit repellendum
irrle ꝑ duplicit quia in tali facto
habere potuit. Si aut ibi non
pugnet u. adhuc opam dedit licet
ibi fuit no repellitur ꝙ dt rad.
Item de clericis illis qui me ignarum
zelo fidei et p indulgentia quedam
ptat lingua prelatos qbunt cuius
Judex si materia quam tulerit cooparti
fuit ad mortem corp sit irrlis nec
dispensare cum eis in ꝑ. ꝑꝑmu. Si aut
inutilis fuit cooparta ꝙ forte mortui
erat aliquia ꝙꝑt accepti no sunt
irrlis aut saltem pt cum eis epus
dispensare. Si vero ꝑbabat dubitet
utꝙ sit vel sit accidere tc tm
sunt ꝙ illarum materiarum i igne possunt
retineat cum et dimittat meum
no sunc ꝑꝑe dispensationem. intersit non
ꝑmoueat ꝑ de temp sedi ad aures
di. l. de his ꝑ rad. Item sup rad
clicq bndicens aqua feruentem vel
ferrum candes vel pugilos sit irrlis
si ꝑpria ꝑꝑuadum. Sed radmg ꝙdit
ꝙtiud. dicit tm ꝙ dic gnum est
recunt. ꝑ postea dic de quito sitis
depriado ꝙ ꝙmitti ut ꝑ de ea pena

nota

Articulus. 4.

et sub hoc membro bern. quod est sicut
dignum contra eum homicidium quod committitur
de dispensatione. Sed secundum eundem ber. et
alios iuristas qui distinguebant
quod aut necessitas illa fuit evitabilis
aut non. Si sic quia potuit sine
occisione evadere iste est homicida
et tamquam homicida primam agere debet
non ad maiores ordines ascendat
vel etiam in susceptis tollatur nisi
per magnam dispensationem secundum aliquos
sed tamen secundum ber. Sed aliquos vero
secundum summam goff. post factum primam dicunt
quod sic exequi officium ordinis
iam suscepti sed ad superiores non
ascendat sine magna dispensatione
sic intelligunt huiusmodi l. di.
his clericis i et ii. Sed secundum ray. necessitas
evitabilis intelligitur non tamen in eo qui
tempore occisionis homicidium vitare
potuit sed etiam in eo qui sua culpa
ad talem necessitatem devenit ut cum quis
videns hostem adversarium castrum
cum fugere posset inclusit se intra
castrum in illo principis et postea
accidit quod per necessitatem est pugnata
sicut eius stetit vel suspendit domicilium vel
res suas ibi habebat quas servare
volebat. Si autem necessitas ista fuit inevitabilis
et occidit hominem sine
odio premeditato ymo cum
dolore ut se et sua liberaret cum
aliter non posset vel pateat vel prima
te nisi ad cautelam propter dubia et
ambiguum et tunc nec aliquis quod
excesserit vel ne per indignationem
vel iracundia vel libidine vindicte
et non quod propter necessitatem se defendi
di. si motus fuit proximus in quinto vero
compatatorem in corde tamen semper debet
dolere et quod suis peccatis ascribere
quod tanta necessitatem incurrit
ut sine homicidio liberari non potuit
ex ut dicit gregorius bonarum mentium est

ibi culpam agnoscere ubi culpa
non est. Quod est in decre. ii. et di. v. de
ius. talis, talis autem homicida vir
irregularis ut est expressum l. di.
et quod est c. ii. et iii. et c. lator. Et
autem dicit. Item quod dixit aliquis
quod potuit vitare ut cum quis
iuvenis descendit per turres mortem
si caperet et alius cum sequebatur
in iniste. Secus si iuste ar quod
de etate c. i. et quod dicitur quod est c. in
sic prosequitur propone i. prima bonum
est. Sed quod intelligitur quod periculum tortus
imminet sicut si de verbis timet
ar quod susciperunt. Aliquis non
potuit quod talem ut b. quod sic agit
in glo. non, quod iste clericus tenebat
gladium in manu ad sua defensionem
et paganus irruit in eum ita quod
clericus nullo modo potuit evitare
et sic ille interfectus ex gladio quem
tenebat illo. Sed quod sic hoc homicidium
sic dici casuale. Item autem est
quod prius A. de homicidio voluntario
et casuali si sine operibus et si quis
mortem vitae non valens sine scanda-
lo vel ... in nasive sit etiam
irregularis. Et de inde de spon-
sa de homicidio et pena quod committi-
tur ut cum quis arborem in cadit
et videns arbor aliquem opprimit et
periculum. Sed quod est distinguendum sic
quod est c. sic et etiam per alios iuristas
quia aut opera non licite dat et
debita diligentiam adhibet puta cum
quis campanam pulsat campana cadit
et aliquem interficiat ipse autem casu
perdidit et quia certum tamen sentit
tunc autem quod quod post quod est c. iohannes
sicut quod intelligo id. quod est c. dilectus et
plura alia habitur quod c. lator quod
licet quidem praesumit. et l. di. ti
qui sepe quod si duos et tamen in
in putamen ut peccatum committitur

ut irregularitas in ordinibus susceptis
uel suscipiendis contrahit ut in
[a]libus predictis aut opera rei licite
[dan]da pro diligenciam non adhibet debitam (ut in pluribus precedentibus)
ut cum quis arborem scindens incidit
et quia est ipse casum non conspiciat
[n]on clamat tempestive et alte
[cla]me caue et tunc si aliquis qui
sub arbore fuit occidit illi imputatur
aut opera rei illicite dat ut cum quis
arborem alicuius incidit et cadens
arbor aliquem occidit et tunc circa
illa imputatur et hec sunt diligencia
debita adhibeat sine ... in hiis
duobus diligenciam illam irregularitas in
suscipiendis et susceptis ordinibus
contrahitur nisi quod papa dispensetur
quod est sicut et tunc contingebat
de clerico et tunc de quo arborem
cum pluribus aliis tunc ... de
quo est [A]liud de clerico qui lude-
bat ad ludum quendam cum layco cum
ludi erat consuetudo quod obtinens
ludum equitabat super alium cum
laycus in ludo obtinuisset in-
siluit super clericum equitaturus cum
et tunc a falere illius clerici qua[m]
acuta erat cultellus fuit confossus
infra paucos dies decessit [A]liud est
de clerico ludente cum alio clerico
quem ille alius clericus ad terram
proiecit a cultello quem ad latus
gestabat quem cultellus occubuit
unde in primo casu clericus ille fit
irregularis ita quod ad maiores ordi-
nes ascendere nec in ministratis officio
ministrabit ullo tempore nisi cum
eo papa dispensetur [P]otest tamen in
susceptis ordinibus officio ministrare quod (opus eum dispensacionem)
contingebat [I]n secundo uero casu clerico
ille et ordinibus susceptis utetur et

ad maiores ordines promouebitur
secundum aliquos doctores quod quidem laudat
Bernardus aliquos uero quod dispensacione
pape sic distinccionem intelligunt distinc[c]io si
quod est latior [S]ed tamen idem casus uidetur
primus et 2us quod est quod tamen distin-
guitur de ipsis uidetur [U]nde Bernardus in glo-
sa illius c. contingebat quod in primo casu
dabat operam rei illicite ludendo
cum layco quod non licebat et quia laycus
non adhibuit eam diligenciam quam
debebat quia cum sciret falcem et
ludi condicionem non remouit ipsam falcem
et sic in culpa fuit [I]n secundo uero lu-
debat cum clerico et ludo licito et non
portabat aliquid mali preter de cultello
illo et sic non fuit in culpa predicte
qui proiecit eum ad terram et hoc uult
cum predictis Bernardus de hostiensi de hiis clericis
[A]liud si quis lapidem proiecit lu-
dendo post aliquem et ille nolens
declinare lapidem illum impingit
in lapidem aliud uel alibi cadit et
moritur [U]nde similiter irregularis contra et
[p]rohibita talis est irregularis quia ille
ludus est noxius et idem hostiensis in
glo idem [S]ed si quis [q]ueritur quid si
talis non propter lesionem quod contra sit quia
non est de se mortifera sed propter impericiam
medici et in cura parcens cum
laboribus et sudoribus quod postea
moriatur [U]nde non est irregularis secundum
Bernardus ut in c. prohibita [S]imiliter tamen
intelligitur hoc quod lapis qui proicitur
non prestitit causam mortis alias secus
[A]liud de clerico qui iaciendo la-
pidem causa puerorum occidit [U]nde
quod dispensacione potest remanere
in suo ordine de 1 clerico hoc est
tamen similiter tenet [E]t si dedit operam rei
licite puta compellendo porcos
de agris non adhibuit diligenciam
debitam alias in nullo punietur

sibi aut sit et sic imputatur

Tercio si ludat aliquis cum pila et pila
manu tondentis aliquis ita feriat
in pollice quod ille qui tondet se
cidit. Videtur si tondebat ibi ubi co-
sueverat ludi et ille qui tondebatur
sicut se faciebat ibi tondi non
putatur sibi. Si autem illud periculum
ignorabat imputabitur tondenti
ff. ad l. aquil. Item nota. Si quis
impellatus in me in aliud vel
aliud in me et ille moriatur et nunquam
tenetur. Item aliquis [illegible] me percute-
re et dum elevat ictum de gladio et
percutit alium et moritur. Item aliquis
ferrat equum et sedens super equum
cadit et moritur. Item in hiis non
fit irregularis cum preter voluntatem mors
accidit. Videtur contra [illegible] Si l. septe quod
uo insi fuit in fraude quantum
ad primos tres casus vel in culpa
quantum ad ultimum [illegible] Quinto
si quis sit cervum vel leonem qui
aliquem occidit. Videtur primo [illegible]
[illegible] ad eandem non videtur quod sit
irregularis [illegible] malicia vel
culpa in morte alicuius non videtur
quod levis culpa vel negligentia ei
debeat imputari. Alii dicunt quod
sit irregularis si quid posset imputari sibi
ar. l. Si qui arborem [illegible] et [illegible]
infert [illegible] ibidem. Sexto de puero
qui ascendit super equum ut vectet aliquam
tum ad spaciandum qui equus cum per-
sonis lascivit [illegible] ut eum refrenare
freno dum in publice [illegible] supplantavit
[illegible] quod freno equus sibi relictus
tunc [illegible] percutit et [illegible]
quidem [illegible] Videtur sibi ille in ullo
teneri quod nec voluntate nec facto occidit
nec rei illicite operam dedit. Unde
in ullo est irregularis [illegible] delictis delictum
[illegible] et [illegible] culpa [illegible]
si secundum de levi [illegible] accideret
ar. [illegible] ut si propter eius

impiat equus lascivientem. Item si sit ad
aquil. de imperitia quod ~~[illegible]~~ et idem
si propter eius infirmitatem et impotentiam
Si vero sponte accidat per [illegible] equi
quia scilicet est durus puta [illegible]
ignorat et tunc [illegible] putatur ei et si
irregularis quod debuit scire se non sufficere
ad retinendum eius ut in c. [illegible]
Nostra [illegible] de [illegible] sive
de [illegible] quod [illegible] de [illegible]
et [illegible] cum [illegible] quod [illegible] quod [illegible]
[illegible] est enorme peccatum et gravius
puniendum. Nam pro tali [illegible] sta-
tim [illegible] est in iniungenda penitentia vel
ad mortem ut dictum est super [illegible]
[illegible] quia si facias venit [illegible]
laicus excommunicatur. Si autem clericus
[illegible] per inquisitorem sit [illegible]
[illegible] [illegible] misericorditer
dispensatur ut l. Si [illegible] si quis [illegible]
et c. si qua vidua [illegible] de actu
[illegible]. Idem in aliquos [illegible]
[illegible] ibidem in glo. [illegible] per inquisitorem
officio et beneficio [illegible] non [illegible]
Si autem [illegible] penitentiam sustineat [illegible]
[illegible] clerici [illegible] ab officio
et beneficio [illegible] sit [illegible]
[illegible] si quis vidua [illegible] si pag[illegible]
occidit ut l. Si clericus qui paganum
[illegible] dispensatur ut infra [illegible]
laicus aut ad [illegible] penitentiam
[illegible] et insuper [illegible]
accipiat ut in c. si quis voluntate
[illegible] quod [illegible] aliqua
penitentiam complevit [illegible] sunt xxvi.
Si quis [illegible]. Idem autem [illegible]
[illegible] in [illegible] deportatur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] peccatum si [illegible] et [illegible]
Si quis [illegible] l. [illegible] et
[illegible] capite [illegible] quod [illegible]
quod [illegible] vel quod pena non
[illegible] ut [illegible] [illegible]
Item ~~[illegible]~~ l. [illegible] [illegible]
quod postquam [illegible] complevit

Si aliquis me impellendo [illegible] cadit et moritur

latere

arbitrium saltibus

at male ul flumi zppim no in venitur besp

ulz capite puit / Prdm i. dig
qui gladio pcutit gladio pibit /
d quia accusat opco q homiadm
i pretatine comisit uel qui 9 stut
d oo p mqmsicom locu habet drim
o ut diat glossa / patitate aut sed
l ut diat glossa et goff ti de hijs qui
zes pena e ut ilgis sauguinis
ldig in caulco ut in facto tonis
oti in suty tu tunc capone in
a et simca i mali p sindm ut
immu pximu iaciat / pibiat
e l j het aut hoc pta locu i apau
tibg i amf intitud z inquibg col
tibg z quibusda assimbg s nuo
wagomo uitto puugio socco
iiouo ff e l 9 / Ite qui pssitinut
xum cad l tenet ul e dinuuo
puit ff e l si facinte / Ite si benc
a ut pn darz l aal tenet liz dac
i petuit ff e l q insi / Ite hoide
pnitu z 9 leges qui bidut auuo
apicdi et occidudi licet no acci
it et deut pmiz tnqua uit fectores
l q ex no wiglaeos insi occidat
tu / Tollit qui fuit spem occi
i dando aualin ulpplud uel
noxcade no facunda ebet b q deqma sd dig
Uic go homid simp voluntariu
ipedit aug h ordis execucone et recepcoz
di unoz et t papiti impedit nuq
nuctis sacmenti aug pshibicos / Ro
ppo ul qgruitas assiguari pe
e 9 nolunt q eo et sauguinez
undat nulluz edificatiz pbi donum
salom aug filig ut habetur
R 12 oy / Scda q ordinos re
vuut ad eulraiste sacramentu
unas sic nobis p effusione sanguinis
homiadm inco maiore 9 tracia
a et homida magis conformat
actiby xpy qua xpo ocap
i debet omis minstr pcta sacra
xforu / Tcia p detestacoz et hoz
rorem effusionis sanguinis xpt

quod ex dns uoc et cuis filios p
hibuit ne debet decet mnuos p
tu sauguine ut habet gen ix / P
ntz aut iniglaitas homiadi
tollat p baptismu hitz est sup
li iii. ti iii ar. l / Ad quit nota q
homiadm est qdaz simplr voluntariu
decquo pxime dcm est / qda est
simplr no voluntariu ut cu quis
mics opi i omis hoicm occidit
z tlis sm uis nomi ne ex pressio
i scpio de homiadio no et cciu s
sinoso no est irr / Qdam e in
voluntariu ut cu quis nolens
no occidere cogit occidere uel s
quis monett nolent manu eq
cu gladio et pellit cu quis occidit
casualit si adhibuit omez dilig
qua debuit pmig etc no e irr
qua ipse loquendo no e homiada
in occidendo no agat sed paciatur
punit n e sy 9 e irr / ut dam e
sup / Tercia e ptim voluntariu ut
cu quis in rna penitus in euitabili ut
ul occida uel occidat occidit talis
cu no vult occidere absolute volt
ti occide ne occidat de quo dat ut
sup alle ex qui cau hoiez occidit
no ti debita diligeciaz adhibuit / q ptim voluntarie
occidit ptim voluntarie / ob impst de 4
bita diligenciaz adhiberi / ptim i
voluntarie qua absolute no lebat
occide de quo hitz est sup / Deinde Artic 9 8
quendm de octavo scz de quibus da
dubitabiliby circa materiaz ista que sunt gertoni
gre scz / Qi quis clicg tradidit iudia
plaer petes ex ptestacone q cio
pinat cit effusione sanguinis et
pg indo pcedit ad effusioz sanguinis
Rndz no fit q qt inter alia dacit
pluribg ma clicos q spoliandi z
trucidandi p xpt metu illud meo
no audebit ro qr n ex noat p
clicg adhibuach latinez dedit pgim

z idem si supplicat quelam deponat
de iniuriatis per c et alie lig talis
sup posset coartari siue sanguinis ef-
fusione sic loquitur inadv. quod e. tua (peccabat)
nos [illegible] c adulterium et c postulasti in
e. compressus 2 q v c j et c vnum et
peccat 2 c pena 2 c nos. Item inde ergo
si iudex illum suspendat et quod clerico qui
tradidit eum pro in mente placeat et
ratum habeat Videtur hostiensis quod ratihabitio
retrotrahitur et mandato comparabitur
ut hic in maleficiis generaliter traditur
ff de vi et vi ar l i c quotiens quod
intelligo nisi quod si gaudeat de morte
persone peccatus si de maleficiis per inductione
lete et idolatrie et persone coperiatur
et delictis quod consistit aliquod tale preter quod
ita puniretur contristetur ar. quod e. c. u. et
c postulasti Sed preter ratihabitationem non fiet
irregularis cum sententiam deficiat in quo loco prouo-
catus consistit xv q i c si Item quod si
clericus aliter potest res suas recuperare
non debet furem capere vel ligare vel
iudici tradere quod e. suscepimus Si autem
furem teneat vel cum suis rebus fugiat
quas aliter non potest recuperare donec
iudici tradat eum vel eius in libertatem au-
xilium non fiet irregularis si iudex suspendat
ipsum dummodo tamen hoc non habeat in intentione
corrupta ut preterea de clerico de predicto pe-
quod quamque cuiuscumque clericus agit de crimine
criminaliter vel de modico crimine quod
non inducit mortem si iudex illum acci-
dat non nocet clerico quod e. postulasti
[illegible] in comnibus credo hoc esse verum
nisi consuetudo esset in illa terra quod propter
furtum mors infligeretur maxime quod in
maximis [illegible] hostiensis
supra c postulasti clericus [illegible] criminaliter
debet agere vel de crimine vel de consuetudine
in tali modo agendi comperit iudex
(paginis) penam infligere Item quod si nunc non
clericus tradat [illegible] sit corrupta ut si in
tendit quod [illegible] peruenit ad mortem in-
videtur irregularis [illegible] si mors [illegible] secuta

ut dicitur est [illegible] sequenti glossa

fuit. quibuscumque verbis suadet in-
tenuerit tollaturi licet per extra in-
plebeat nisi ei constet per confessionem
vel approbatione vel quia inchoauerit
sed hoc aperte decedat sic intelligo
[illegible] hostiensis contra quod de compositione per
xviii q v c n 2 c vnum solum de-
di j pictore 2 sic placuit et longa
despicere et longa sunt consti-
quidam autem sentiat preter hostiensis Item quidam
clericus cuius domum fur ingressus fuerat
et eius quedam volebat sed postquam fur ille
apertus illius clerici captus ad presbiterum
ductus fuit [illegible] nimis
misit rogans clericus ut reponeret [illegible]
de suis [illegible] ut pena que
talem quem [illegible] abstulerat
postulatis ab illo suis in domo [illegible]
clerici dimissos [illegible] tradi-
[illegible] super [illegible] illius [illegible]
[illegible] et postea super illius [illegible]
e subsecuta Videtur ille clericus [illegible]
mors illius furis in [illegible] ut quod e.
tua nos [illegible] ab eo ille clericus
fuit in ductus tanquam testis quod non
[illegible] ad penam iudicis quod fit [illegible]
libris in [illegible] de testa [illegible]
fuit et [illegible] contra [illegible] ut per hoc quod ut
pena tradidit ille de furto [illegible]
fuit ei non est [illegible] ipso fur quod [illegible]
furandi domum intrauit ff de furtis
vulgaris [illegible] qui furtum [illegible] in glossa
c tua et idem ab Item si quis in
rixa mortuus fuit et nescitur quis
interfecerit [illegible] omnes [illegible]
[illegible] homicide Videtur quantum ad penam
pertinet illi qui percusserint et qui vo-
luntate occidendi [illegible] ad [illegible]
[illegible] si forsan a [illegible]
violenter repellerent omnes ipsi [illegible]
[illegible] [illegible] tamen consi-
gabit maiorem penam [illegible]
[illegible] maiorem [illegible]
[illegible] omnes ipsi [illegible]

libri non peruenerint et qui venerunt

at om̄s repellendos 2 ipim pnūt
v sufficiat cū qꝫ suppit arma
si aequatos licꝫ aliꝗ insufficient
qꝫ dicti ptinꝫ 9tinentia licꝫ no
dnūt m̄ si aliq insufficiat me in
ito suo ego no voluniam. Simil
dicit dicat qꝫ qt 2 9t inimicoꝝ in
bis repellendꝫ ar qꝫ c petitio
sb qꝫ c dicti ptinꝫ continentia
ma debet intelligi qꝫ contra re
edit cū qꝫ supperit arma ei
qꝫ est repellendꝫ n ipse se repellat
qꝫ dicti ptinꝫ pncium 2 de cap
di ultiꝫ cora. Aliꝗ dicunt qꝫ si qstet
aliqn qꝫ ꝑtuꝝ sit pp in dubium
pellat qꝫ c signifficasti qꝫ si distin
i hoc neget se percussisse relinquitur
c coste ut in dicto c ultiꝫ 2 qꝫ
ti ptu c plē 2 ult. Verum aut
ss sat pt dici qꝫ in utroqꝫ casu sit
elinquendꝫ 9ste sine tn qꝫ uet p
grass ille qꝫ si distin dicat quod
ga abstine sed qꝫ debet hoc facere
spectūs tꝫ qꝫ in illo c petiō qꝫ
stat qꝫ percussit vel 3ꝫ ex cūdꝫ in utroqꝫ
ni relinqꝫ 9ste sine nisi tanta la
at in fama qꝫ gūet scandalum
tanc ut qꝫ c cꝫ liris tuis faciat
~~facit~~ si in dubiis 9scia dāt se re
utat ut se abstineat cū ultiꝫ se
stine pcliꝫ celebrare neque pcliꝫ
ppt qꝫ qꝫ c signifficasti. Hoc aut
ut o tuncꝫ 3ꝫ gaff et host qꝫ si
cꝫ letalit non aio occidendi p
pit n adoccidendꝫ venit uec
os pbonit et ictꝫ suꝫ distin
ssit n de occiso tene n ordinari
debetꝫ licꝫ aliꝗ poꝫsserit occiderit
t in dictꝫ qꝫ si distin 9te sꝫ host
c petiꝫ Si quis mapiat ~~et~~ racia
in ipā male tractā ppt qꝫ
ns aiūti 9moti aliquꝫ mutilat
l occidit fit irrꝫ. Reg est si in
uria passus ~~est~~ fuit no in tulit

Item no si quis uadit ad occidendum ali
2 tu sequeris associas no tn ad hoc
cū intendens set qꝫ ab eo retrahere tu
tn nolit acquiescere timens tu de eo
in pilonū associas ipm tu volunt
defendendꝫ cū si quis inspuerit
ipm 2 sic pt associatꝫ 9mittat hoi
cidiū. Videtur 9scia eo qꝫ c Sic dignum
n potius pmoui se intellige quod
defensionem 9mittꝫ 9scia dāt qꝫ dicti p
mediū hociꝫ et 1ꝰ ca 4 ordit sꝫ ago
~~Similiter~~ distinctiones suprascriptas ꝗ host
Pro sm Innocꝫ et host qꝫ c sup c
petitio Si qui associat aliquos ad
bellum et ut eos pstat fauorē si bellum
sit iniustū videtur qꝫ fuit irrꝫ si
mors inde sequatur. secus si tñ eas uel
ta iusta dū modo dolus negligen[tia] pacificatoris uel ad[…] ra
lata absit ar a contrario sensu di
l. quantum qꝫ c p bono. Illud quoqꝫ
nonꝫ qꝫ licꝫ clici pnt ad bellum ppt
defensionem uel pubꝫ. milites inducere
ut hꝫ di adrianus xxiii q ct dꝫ
no tn dꝫ in ppā psona pugnare
ut qꝫ c t plē. Itꝫ nisi illis clicꝫ
i pum si quis ibi moria. Videtur no
ut xxiii q v de occidendꝫ qꝫ c t
pault licꝫ sit ar q iꝫ q in eos qui
et xxiii q ul c ul. Itꝫ nisi epi
et aliꝗ clici irrꝫ fiunt laicos hor
tando et monendo ut eos inuadant
et arma sumant pro ecclesia catholica et
ecclesiastica pūribꝫ ecclie defendendꝫ uel
recuperandꝫ. Videtur qꝫ no vniuersꝫ sm
raim bt̄s platꝫ 9mitt petaꝫ si placet
ar di c. xpl in sit recoꝫ qꝫ in no
Si quis no pt aliter recuparare ius
suū pt illud 9cedere alteri in feudū
~~defendꝫ~~ qui recuperet ipm et hoc
e casꝫ in quo no obstante sicut ma
ueto pt qꝫ modo alienare bona
ecclie ut qꝫ defendi c iꝫ. Itꝫ bꝫ lꝫ
uero quantum ad clicꝫ qꝫ bello aut

est iustum aut iniustum / Si iustum tunc
possunt aliquos hortari ad defendendum
se et ecclesiam et ad impugnandum infideles
accedendo xxiii q. viii / Si autem in-
iustum sunt irregulares et degradandi
sunt deponendi quod deperit quia
indubie Item utrum quo ad laycos
distinguendum est / quod aut est iustum
bellum aut iniustum Si iustum et
aliquem occiderit vel mutila-
verit sic non possunt promoveri aut
ministrare tamen fecerunt operam dili-
gentem ad hoc debuerunt sic promoveri
possunt cum dispensatione episcopi aut
nichil peccatum tamen fecerunt sic possunt
promoveri sine dispensatione episcopi /
Si autem bellum est iniustum sic sunt
irregulares et si nichil peccatum fe-
cerunt tamen episcopus cum eis dispensare
potest secundum Ray. dum modo nec mors
nec mutilacio sit secuta Item utrum
si episcopus sit presens in bello et multa
fiunt mala occasione sui numquid est irregularis
Dicendum videtur quod sic secundum Ray. qui in sum-
ma sequitur opinionem Iohannis
nec obstat extra de petito quia hic tamen agebatur
contra paganos qui ab infidelibus in-
vadebantur de hoc tamen tenendum est sicut
supra notatum est eodem quid si quis
in rixa Item utrum de presbitero qui dispo-
suit infanti cum aqua ad fluvium respiciens
ducit secundum ad flumen vel tangit ille
aut fluvium intravit et submersus
fuit Dicendum culpabilis est quia suspicari
debuit hoc evenire posse sicut in
presbitero dyacono qui non removit
palam qua accinctus erat cum lucerna
consuetudinem scilicet ut extra de homicidio
et presbitero qui non removit a corrigia
cultellum cum qua verberabat famulum
ut extra de ad audientiam Ita quod nec promo-
veri nec ordinibus iam susceptis uti
ut ibidem nisi cum eo papa dispensaverit

ut in capitulo continetur extra de homicidio
Item utrum de illo qui hominem a morte
liberare potuit sed noluit Dicen-
dum est in omnibus casibus homicida
quod est sicut dignum quod illum autem ...
per eum dimittit facientes xxiii q. iii non
inferenda et est qui potest et non vetat
et hoc quod constat illum iniuste occidi de-
pe[nd]et de penitentia quod non sunt
quod est sicut dignum et licet aliqui
intelligant hoc in iudice qui potest
hoc ex officio defendere contra illum solo
ad hoc tamen excepto xxiii q. v. occidere
malos et quia in forte in se constituto
in peccatum est Item utrum homicida
quilibet privatus hoc faciat si sic
precepto suo hoc facere possit propter peri-
culum ad hoc facit quod dicitur iusta lite
in capitulo Item utrum vero ergo
privatus si credit quod possit hominem
iniusta morte liberare solo verbo
tenetur in periculo verbo et totis sto
si credit quod hoc non possunt sine
proprio periculo tamen Sed numquid moto
si non libet a morte in iusta
potest et placitus si non parcat famu-
lum occidi potest et irregularis si non
inde penitentia Dicendum non licet genus
petat factum requirit xv q. i Si quis
non invitus Item utrum de illo de cuius
certa voluntate precessit homicidium
puta priores clerici verbum continue
dicunt quod hoc volunt videre Dicendum
secundum Hostiensem quod est ad audientiam tales
irregulares si non contradixerit opposse ad eos
de sponsis iniustis / Si non hoc pro-
buit opposse et proscripserunt quod
hoc est opposse quod est petitis alios
dum audit si tacite consentit et sic
prudentes non semper consistit in facto
et animo probatur hoc per quod in
et q. vi c. v cum sunt Item utrum de eo
qui penitet tali causa in licita absoluto

si at cat. aiatu

[.]z ad secundus constituit opera et tor[tor]e
[.] indicatur homicida ille cum puniat-
[.]ie vel ictum faciat mulieri abortivum
[.]puerperium non erat formatum sive
[.]aliquis indicatur homicida. Item mulier
[.] et tamen solus papa dispensat ut extra
[.]at eodem titulo si aliquis, ubi de hoc
[.]s xxxiii q. ii non est fortuitum et ca-
[.]pitulo ¶ Contra si aliquis sagittam vel
[.]tu sic aliquid ad potandum quoniam
[.]posset generare corpus vel parere teneatur ut
[.]micida extra de homicidio Si aliquis.
[.]z dicunt quidam non tamen teneri ut
[.] [illegible] quod illud locum habet quo
[.] penam legalem dicunt et ideo secundum
[.]ges homicida iudicatur qui poculum
[.]natorium dederit sic intelligunt ff de
[.]ius Si quis aliquid quod [illegible] ab
[.]ponis non tamen est mihi et sic non
[.] homicida [illegible] et simpliciter secundum canones-
[.]alit. Item est casus in legenda
[.]ma secundum alios sic lxxxvi di. [illegible]
[.] [illegible] secundum leges quod deus vere
[.]micida secundum interpretationem, si puerperium
[.] non erat formatum teneatur lege aquilia
[.] [illegible] de rapto non tamen de [illegible] sic
[.]intelligo di. ad legem aquiliam Si quis
[.]m [illegible] si mulier et sequitur [illegible]
[.] [illegible] tamen intelligo quod mulier
[.] intulit cum puerperium fortuitum
[.] parere posset ultro supplicio non
[.] sed in exilium mittetur ff de
[.] [illegible] mulierem. Si cum for-
[.]matum erat dampnetur ad mortem
[.] [illegible] distinguitur [illegible] illa lege
[.] quis aliquid, sic ergo lege et canone
[.] [illegible] licet diversas penas inferat
[.] [illegible] ¶ Item si dubitetur utrum
[.] sit factus abortivus utrum sit [illegible]
[.] [illegible]. Quid si ille qui percussit
[.] dubitet vel credat, quia
in dubiis [illegible]

abstineat nec periculose committat. Si
autem sit levis operis et temeritatem
deponat, sic potest [illegible] potest [illegible]
et communem alicui non [illegible]
[illegible] ¶ Item si presbyter vel magister (corrigendo)
familiam vel discipulum verberat. Quid
sive vulnus sit letale sive non, si tamen
ex eo mortem incurrit homicida et irregularis
iudicatur quia qui mortis dat occa-
sionem videtur dedisse mortem. Unde
nec ad altiores ordines promovebitur nec celebrabit
nisi in minoribus ex dispensatione. Item [illegible]
[illegible] si [illegible] alia infirmitate
[illegible] non sit ut extra eodem titulo presbyterum
et titulo de [illegible] et c. ad audientiam [illegible]
[illegible] Item [illegible] si [illegible] in
[illegible] vel sui negligentiam ut infra
dicatur. Et quod dictum est de occasione mortis
[illegible] de propinqua sic intelligitur [illegible]
[illegible] sed [illegible] est [illegible]
[illegible] remota non [illegible] quia [illegible]
[illegible] facit homicida iudicatur
extra eodem titulo [illegible] et c. [illegible]
[illegible] et in remota ut dicitur
[illegible] et minorem diligentiam adhibuit
[illegible] si [illegible] faciat et minorem
diligentiam adhibuit extra eodem titulo presbyterum. ¶ Item
si postquam [illegible] valuit [illegible]
[illegible] presbyter teneatur quia [illegible]
[illegible] Si quis [illegible]
c. ad audientiam [illegible] extra eodem titulo presbyterum.
¶ Item de medicis [illegible] imputatur
sit eis culpa ante factum in facto et post
factum. Ante factum ut quando intromittit se
de medicina cum sit ydiota. In facto
ut quando licet sit peritus in arte non
tamen secundum traditiones artis sed [illegible]
[illegible] Post factum ut quando licet sit in
arte peritus et [illegible] agat non adhibet
tamen diligentiam ut in fine custodiat
si tamen nec ante factum nec in facto nec post
factum in culpa deprehendatur non imputatur

sibi ~~na~~ si aliquis infirmus fatuitate sua
uel aliena uel alia fortuitu mo-
riatur/ iterum quero quibus medicus
ad quistionem et si non mordeat cum
sit prouenire ut quero de ceteris adamus/
et puncto ordines sit computi ut
quero c tua Et in hoc casu oportet grave
scandalum uitet sibi operacio liceat
in quo non delinquit quero c pluribus
1. Casus et consilium dat goffredus quod
et laudat hostiensis scilicet quod prouoti et
maiore prouenire abstineat ab
ope practicali et potissime cirur-
gico quod maiorem et adustionem requirit
ut quero c tua/ quero ne clerici uel mo-
nachi sanguinis/ tu in nullo bacillac
debeat constare prouenire ut di xo-
xopin lacri Secundum non tamen
operare de phisica non lege clericos in
sacris ordinibus constitutos uel eos
in minoribus qui monachi non sint benefi-
ciati sufficienti nisi gratis prouisabilis
personis uel consilis uel consanguineis
nec eos tunc si ibi posset esse periculum
quod longe strictius est in claustralibus
secundum officium ait circumquaque quod in
ducat maiorem uel adustionem est sine
omni compositione talibus interdictum quero ne
clerici uel monachi sanguinis et t sup spatia
de postulatis c. I quero c tua nos tamen
ran Et in b' quero de pleris ad audiendum
clericos leuem adustionem infligere potest
que ad effusionem sanguinis non prodeat
alias non Queritur si oportet distinctum uel
temporum species in medicinis ponitur
aut sophisticatas cum periculum in
terit. Hostiensis sumam in mat quero c tua nos
Si medicus debitam diligentiam ad
hibuit in intelligentiis speciebus quod
quod ubicumque contingit ~~....~~ in culpa
erit et idem hostiensis ubicumque in glo
Queritur si medicus non habet consueta
dispositionem membrorum uel benamn a'

subito timor et tremor in solito
irruit super eum Hostiensis summam concl.
ibidem si maior non caret quod
prima uel disputacione in huius non
nec ...? sicut si ille docebit quod ...
in aliquo dubitat propter dimittitur
mandat ut hostiensis ibidem Queritur de illo
qui aliquem flewbotomat uel sco
et moritur ibidem Hostiensis Si sit peritus
in arte illa et adhibet omnem
diligenciam quam debet in aliquo
te' quia potuit tamen uel extra flebo-
tomati uel sciti mors euenisse
possunt. xx. bm q. v de occidendis
Queritur de illis qui scruplosam
conscientiam de morte illorum quos curato
dicerunt in infirmitate Hostiensis debes
que bona fide fuit ~~....~~ egro
debet aliquis de facili habere scru-
pulum conscientiam licet erraverit in aliquo
et hoc dico si non sit ibi lata aut
eiusdem culpa aut negligencia
dissoluta/ que est oportet doli et
huius modi scrupulum habet ad eum
plus aliquo bonum bene deponere
ut si in principio infirmitatis quod
nesciebat ad hoc tamen modi
competet minutorem notasset/ quod ea
medici facere solent uel per sudo
plectanus uel secundum minus
tractasset/ aut ei bibere aqua
bonum limphatam dedisset/ aut
non oportet naplam uel dirretrati
nimiam vigilia ob deo ministri
patris se precipitans decessisset
Si aut ibi lata fuit culpa d
dissoluti negligencia dictum est quod
mors euenit ...s contrahunt
puta si custos egri furiosi
frenetici dimittens eum solum a
dum in platea recit uel alibi
uel illicite datum/ a' tu commun

ipsa vel ebrietate vigilavit vel
silens patitur cum solus ad custodiam
e deputatus esset obdormivisset
per quos licens delicto se perpetratus
conspirasset. Si autem non sit certum quod
mors evenit aut dubitatur probabiliter
dubitatur secundum iudicium medicorum
an non sic debet abstinere ab officio
et promotione si non deponatur circa
iam promotos quousque sciatur si potest et sic
iustitiet et promoveatur licet vacaverit
a lib. di. Si qui arbore et c. sepe
solus pp. cum potestas dispensat supra
eodem. Quaesito quod aliquis baptizet
puerum parvulum vel adultum in
mortis periculo constitutum deinde ille
moriatur ille baptizatus et ex hoc
qui baptizavit eum incipit
dubitare quod ille propter baptizationem suam
sit mortuus. Videtur secundum quod talis
qui est fatua et irrationalis si eum
baptizavit caute sicut debuit quia
multum nocere gravatur in frigido pro
aqui in capite de aqua saltem
vel ex talis sic baptizatus
non est irregularis tamen statim de conscientia
debet timere tamquam irregularis quia sic
imitat homicida de remota
conscientia dispensatione vel cum quaeritur non
quia nunquam fuit irregularis. Item de
clericis qui cum aliis trahitur ad manganellos
videtur si ex lapide proiecto
aliquis occidatur aut probabiliter creditur
debet ne mihi... ne promoveatur
dispensatione domini papae contra
de ... clerici ad manganellos. Si de clericis
... dicitur quod si non liceat clericis
hostes personaliter pugnare licet
eis tamen vel minis impedire et
exhortari ut pugnant aut succurrant
sit vel aliud non intendat

non est imputandum homicidium si ex
quo sic casu contingeret ... in
... et voluntatis quod tamen
primo dictum est verius esse ut credo
supra eodem. Quaesitum est si plures iaciant
lapides et lapis ab uno proiectus
aliquem occidat nescitur tamen a quo sit
proiectus. Videtur omnes illi debent ab officio
cessare arg. ex eo significasti supra eodem
... vide aliud quod dictum
est super questione quid si quis in
... et c. Quaesitum est de illo qui cum
quidam latro ducitur ad iudicium
propter suspectum ductoribus dixit claudite
os eius ne clamet et sic iniquum
evadat irregularis est si mors
secuta fuit videtur quod sic si sit consulendo
ad mortem illius cooperatus fuit licet
... Quaesitum est de illo qui cum iudex
vel officialis receperit sive vel homicida
... iudici vel officiali ...
... vel ... personam
... propter illum vel alium videtur quod sit
et quantum in eo fuit ... instrumentum
... si mors ibi secuta
fuit videtur. Si scivit vel scire debuit
quod persona talis ducitur ad penam
sanguinis est irregularis. Si autem non scivit
vel suspicatus fuit quod ducitur ad aliud
propter aliud non est irregularis ex quo eius
intentio corrupta non fuit licet ...
Quaesitum est si sciam aliquem quaeri ad
mortem qui non potest fugere nisi per duas
vias et videam quod non fugit per istam
viam dicit quidam quod si iste a quaerentibus
eum in aliam viam vertatur et occidatur
vel ... sic irregularis quia sic
videtur implicare quod fugit per aliam
viam arg. ex de suspicione ... ergo
est ... tollit illud ...
... secundum ...
Quaesitum est de clericis qui pugnantibus

captus
evadat
nove

arma inferat. Vnde p hominem dz
haberi si aliquis occidatur ibi ar. p
xxiij. q. v. c. vel qz e. sicut dignum
et capitula de armorum q' fustes et la
pides intelliguntur ff de vi bonorum si gni
et moris. Item sedm hosti. et Innoc
qz ne clerici sup c. si vnaz. Si quis
in bello iusto iniecerit balistam
alium tantum hac intencione scz
ut se et sua defendat non tendat
aliquem illum velle occidere sed
tm se et sua defendere non fit ir-
regularis a quibus licet ille occidat tm
tucius est dicere quod fit irregularis qz
non licet clerico instrumentum i mediate
in morte alicuius prebere. Et de peis
quod in rubricis diximus. Similiter si
iniecerit lanceam vel ensem tm
ut se defendat non fit irr' licet
ille occidat hostem. Clericus clerico
qui latronem cum sociis capit et ligat
et postea sociis timens interficit la-
tronem ipsum ligatum interficiat. Vnde
irregularis est quia fines licite de-
fensionis excesserunt cum evadere
possent qz e. Suscepimus in glo in
8. Item nota q non tm homicida
sed et passor prohibetur papplin
ordinari ut xl. v di. quia p tota
dz et si aliquis sepius cum quem
vel ead. qz lig. non licet aliquam quia concessum sit p
tussit licet mors secuta non sit
et mortuus se non correxit de pena
qz delicti prius c. ult. v di. c. i. et ult.
dz et si subditum suum non bita
respectu ad ordinem datum sed ceci
tradiderit quibus iusserit et in q tract
decesserit homicida iudicatur ar. l.
di. si qua femina. Si autem post
menses vel amplius vel minus bixit
et postea decesserit licet presumatur
quod qualia in firmitate mortuus
sit suspensus est nichilominus
ad tempus scz vel usque ad duos
menses vel sedm quod iudici
videbitur inspecta persona et de di-
ctis p et si se emendaverit dispensa-
ibidem capitulo p°. Clericus de illo
qui mandat aliquem verberari in
oppresse gravatus eum occidi et alio
membro mutillari. Vnde irr' et
quia hoc eveniret posse precogitare
debuit in c. si quis. Clericus si
in conflictu fuit repellendo vio-
lentia in quo mortuus fuit alius
vnde suspendi p bicennium vel
sedm quod videbitur iudici quousque
pro digne pe officium suum qz
ut qz de tu prius pincia dz cet
ibidem c. continentia ii. licet reli-
gionem intret non promovere in
ad subdiaconatum adgravant quidz
videntur ut h' ibidem q ibi suf-
fecisset arma. Vnde fuit i tuba
ar. xxxij. q. viij. c. i. vij. licz ibi in
subdiaconatu dispensetur in
tm ultra sed certe hoc non sufficit
quia in eo c. presentium lapide
suppsit et etiam pietate q plus ut
q ergo dicatur in zelo c. continencia
ad fugiendum et tecta subaudi sedm
hosti maxime. et q dicatur ibi ad sub
diaconatus subaudi et diaconatus
et presbitatus dum modo conscientia non
mordeat eum nec infamia scanda-
lizante laborat qz e. petiti et
concordat sedm hosti. Aly dicunt q c.
continencia resto et ulterius dicit. gen. ut sp
h' cod. t. qz quid in rpa et re.
Ad hoc nota tu hic mariaz post
qz c. ad audiam ponit duas regu-
las generales. Vna est q in dubio nc

si nec iudex iudicare debet aliquem
irregularem ex de pe. di. i. c. penultimo.
Ratio est quod quilibet in dubio se
reputare debet irregularem, ut in
capitulo ad audienciam. In foro ergo
anime maxime quando non est de hoc
infamatus est in huius sine confessione
delinquentibus quod est c. de litteris innocencie
per c. ad audienciam in principio dicitur
ideo ad hoc quod quis incurrat
irregularitatem et penam de homi-
cidio sufficiat et est necesse quod in-
venit vel consilium vel preceptum vel
vel defensio occidentis l. di. si
quis medicus. Tamen Wilhelmus dicit de homi-
cidio vel deformitate alicuius quam
habet in aliquo membro ex sui
casus esset iniquo de me pro-
moveri posset vel in suscepto ordinibus
ministrare debet propter scandalum clericorum
tale ff. scilicet ap mo tone et ministracione.
Illud videndum est de nono scilicet
hic dispensacio adhibetur tamen per
sonas et homicidas. Notandum quod secundum
in hostiensem quod si quis animo interfi-
ciendi aliquem vulneraverit licet non
mortuus sit ratione cuius. Dic et si vulneratus
ingenius dicitur si tamen non premeditatum
detruncationem membrorum licet
sanguis sit effusus dispensare potest episcopus
hic quod est c. petitio et de cl. pu. in du.
Si vero premeditatur ad detruncationem
membrorum sine homicidio dispensare
papa et episcopus solus quod de corporis
vi. c. i. et idem de milite qui in bello
dat operam ad occidendum et non
occidit. Cum homicida autem volun-
tarius dispensare potest papa l. di. clericus
in paganum i. non de eo si tamen vult
[illegible] quod de eo qui proposuit, ubi

sit homicida in sacris qui ex causa pro
propter tollatur in ordinibus quos
licet non dispensetur ut ad superiores
ascendat ut l. di. aliquantos
et c. sequenti. Item cum homicida voluntario
potest dispensari tamen vulneratum ut quod de
cl. pu. in du. Cum homicida vo-
luntarius et notabilis non facile dispen-
satur. Si autem sit notatus et enim
consilium datur quod non ministret
l. di. de hijs clericis, nec tamen ideo de-
ponitur sed in suo ordine tollatur
de iure et sine dispensacione
secundum lau. et sic loquitur quod est c. in qu
dic ut supra notatum est quod c. ii. ex
quod Si autem notatus et frequenti
Sed cum homicida casuali dispensatur
secundum ea que dicta sunt in distinctione
superius annotata scilicet in vi articulo
fuit autem [illegible] tamen illum dispensacio
triplex scilicet magna ut promotus
ad ordines sacros non [illegible] sed
in minoribus tollatur quod c. ista
ex c. maxima ut promoveatur
quod c. lator secundum goff. dicit tamen
guill. quod papa non dispensat in
homicidio in voluntario ut facile
in casuali ut est in dubio. Nota quod
si quis ab infancia committit homi-
cidium secundum papam potest et debet cum dispensari
quia potius meretur homicida casualis
quam voluntarius et cum criminali dis-
pensat ut verum est superius
autem expressum in lib. de homicidio
voluntario et casuali. Si furiosus
quod si furiosus aut infans sive
dormiens aliquem interfecerit vel
occidat non sit culpe ratione. Nota
quod si [illegible] vel ad vocationem ut feodales
ad [illegible] secundum vicarium

totiens casuum ut in parte tollitur quod c. lator c. xii. de

in hoc casu canonice

vel vulnerat aliquis eccle occide-
rint vel mutillaverit ipse vel per
alios rectorem vel clericum illius
ecclie patroni ius patronatus advo-
cati advocatiam feudatarii feudum vicedomini
vicedominia et visitati visitationem
perdat et nichil de premissis perveniat
ad heredes eorum et usque ad quartam
generationem posteritas eorum per rectam
lineam descendentes non admittatur
in collegio clericorum nec consequatur prelaturam
in domibus religiosorum nisi cum eis
dispensetur. quo ad penam in quibus dispensa-
ri potest cum eis per papam dispensari cum
quo papa non reservet. bonum tamen
est vel esset quod opus tales ad papam
mittere ad eorum sedem vel idem
et sedem generalem ibidem cum dicat
posteritates licet pena non extenditur
ad filios nascituros non ad iam
natos etc.

ordinandus non debet esse litigiosus titulus xv9

Postea considerandum est de
decimo capitulo regule apostolice
et undecimo et duodecimo et hec
simul propter paucitatem dicendorum
De decimo capitulo decimum est quod
ordinandum non esse litigiosum
quia cum talis alios ad discordiam
trahere non posset et vocet discordes
ad concordiam trahere non posset
quod tamen ex officio facere debet pre-
dicatoris et pastorum. Undecimum est quod
oportet eum non esse cupidum quia
radix omnium malorum est cupidi- [set io]
tas i. Thimo. vi. et vel verbis. bono
Duodecimum est quod oportet eum
esse domui sue bene prepositum i.
familie sue scilicet ut corrigat eam
honeste trahendo ipsam a viciis
ad virtutes exemplo et verbo

vel verbis dicit. tunc ratio est duplex
Prima quia non habet formam
reprehendendi alios qui corrige-
re negligit suos ut in dicto c. vi
Alia quia vehementer presumitur
contra eum de crimine negligentie
quod adeo est magnum ut ad
depositionem inducat. Ieronimus dicit
ubi non sine sua culpa fama
mala esset. quia cum quantum se
esset sufficienter correxit non
imputatur nec propter hoc a promotione vel
aliis actibus legitimis repellatur
vel verbis dicit ii. t. et c. l3 presumitur
prima facie contra eum qui scit
proprium domum pertinet contrarium vel
quod non pervenit. Quod debet esse non
neophitus ib.

ordinandus non esse neophitus titulus xvi

Deinde considerandum de xvi
et ultimo scilicet quod oportet
ordinandum non neophitum. circa quod
queruntur plura scilicet qui dicantur neophi-
ti. Unde neophiti dicuntur novelli
in fide. unde neos grece est novum et
fides quod est fides vel verbis dicit quod
vel novelli in religione ut di-
cebatur olim. Et an neophiti
prohibentur ordinari. Videtur dupli-
ci de causa. Una ne unde superbiat
putantes quod fides Christiana sive religio-
nem indigeat eis vel verbis dicit
prohibentur et c. quartum. Alia est
quia non sit expertus statum clericalem
vel religionis nesciret quod
esset contemplare per diversitate
ditorum vel verbis dicit sicut olim.
Sed nunc istis causis cessantibus
posset neophitus promoveri. Sed
quod est clericus secularis quam
sit humilis et instructus in vita
monachali ut alia non potest ...

abbatem vel rectorem ecclesie re(gula)r(is)
si sit professus et coaptus assumatur
iuxta ex. de elec. cum in cunctis preter quam
in monasteriis regularibus si enim regularem
dimensionem non professi sint in ab
bates assumpti debent sublato ap
pellationis obstaculo removeri ex.
de elec. cum causam et c. cum in magistrum.
Potest tamen neophitus statim aliquo
tempore interiecto ordinari sed non
ante? vel etiam lxi di. quoniam et c. Solum
Secundum aliquos vero nec ex interval
lo ante sed dummodo sit probatus scilicet in fide
et religione ar. lxi di. quoniam vel nec
sacris et hec ray. et goff. vero
ordinat defecto tamen pt recipe ex
... vero hostiensis pro causa a dormiendo
nominare neophitus scilicet religiosus non
... aliter contra ar. lxi di. q. in ius sacris possit
Item neophitus postulari dicitur
quidam quod non nisi sit coaptus
ut patrum noluit statim petro ex primi
agillitate quamvis ut in se dixerit
ex aliorum miserandum esset. l. di.
considerandum nec obstat dicto mio
... qui laycus erat et secunda
... erat lamfrez et ambrosio
neophiti fuerunt electi et electi epi di.
... omnibus et c. Neophitus esse
... fuit inspiratione divina
dicto cum nicolaus fuit revelatum
... quam est super caput sedit
columba. Ambrosius assumpsit ...
cathedra alias exemplo ambrosii
posset quis in epm eligi ante
... quod dicere esset absurdum
Alii dicunt contrarium quia licet
... ipso non debeat ex ea
ne ex tollat ut dictum est tamen ex
... cessavit in postulationis petitis cessat
prohibito. Concordando dicere
ideo non sit ... ad ... thenda

pro statim hostiensis quod talis postulatio fieri
sine causa non debet et sic intelligo similiter
primorum. Si autem fiat ob causam
urgentem monasterii est ad intellectum
ex. de elec. cum monasterium et sic in
...
...
de elec. officii. Sed quia non postu
lavit sed temere elegit et ex etiam
quia timebatur de ambitione de symonia
et de pluribus aliis malis et periculis
et sic intelligit hostiensis ... et similiter
... et in de layco non neophito
Sed si ... esset in epm postulari
posset hoc di. ... Item monachus
vel regularis posset eligi in prelatum
alterius ecclesie. Sed statim hostiensis sic
officium ... privilegiatum ...
... quod de timore ...
... in alterum est coaptus ...
... monachus in epm potest eligi licet ...
Unde ... intelligit goff. premissa postu
latione et ad ... alios ... ut
... di. ... et ... Sed ... eligi
... esse ... nisi ...
... prepositus vel abbas Sed quia abbates
et priores ... monachorum ...
... non epus ...
... sunt ... illud ...
... monachus ... perinet ea
que maiorem requirit discretionem
ar. ex. de elec. ... ita
quod ... sic distinguendum scilicet quod
ex ... monasterii ... in dicam
et tunc epus ... prebendali ...
et pervenit aut de plano et abbas
vel prior ... monasterio ...
... q. i. de ... ex. de offi. ordi. quanto
Alii dicunt quod ... regularis
ad abbatem vel priorem et hoc est generale
ut quilibet prelatus licet ...
ar. ex. de maioritate et obe. ...

et goff

celi⁹ 2 de emu⁹et no mi⁹mis / Vel sm
Gosf in hy⁹ consuetudo debet
attendi que dat iurisdictoz qz de fo
qz c cotingat ix q iij Conquesti
que si no appaz de maioribz a⁹gstat
epus et quia salua regla in oibz
alys monachi subiacet abbatibz
vel prioribz qz de symonia ne
dei eccliaz xbin q ij abbates c in
Alys pmo est recurrendz ad ab
batem scdo ad epm pma pmissi
salua eo quod dic infra de statu
monachoz et visitatione eoz c ay⁹
ordiand no dz ee solepnit pniteos Ti. xvi

Expectas xiij capitlis appli con
sequendi est de quibusdaz aliis
que cº in ordinado et eligendo re
quirut⁹ sz quod no sit solepnit
pnites non curialis no ad obligat⁹ ad rocinia
no simus non corpe viciat⁹ non
de pbro vel alio illegitime natus
no adult⁹ in egritudine baptizat⁹
no pegrin⁹ vel ignot⁹ non mi
nor etate no femina ut i fais
de quoz singlis p ordinez est dicm
Circa pmi est sciendu quod so
lempnit pnites pmoueri non
pt de iure di l. Sopniteutibz dispe
sat. in pu eo in ordinibz minoribz
p vnic⁹ cetie di l. placuit et qz
p epm de quo no est ei spalit phi
bitu qz dicit⁹ mp no obstante
di l. Sopnitibz ubi dz q epus
sicut ordinas vicm pnait debz
ptate ordinadi qz id intelligit⁹
cu ordinat sine dispensatione
vel cu dispensat indiscrete sc di
l. qui in aliquo grau in fuat cua
ut dicut Inno et Gosf c ey⁹
de curialibz Titulo xviij⁹

Deinde consederandu d curialibz
de quibz plura qrut⁹ sz qui
dicu⁹ curiales vnde curiales dicu⁹

qui
qrz omes qui quacuqz conditio
sut abligati cure alicuu⁹ pub
ptati siue sint milites siue ad alia
sz iudices sz officiales sz cauy
histriones et viuunt quadam
officiu vel artes honestum di li c
Et nqz curiales dicu⁹ stricte capitur
ut illi qui pcurat honesta offia
cure ut decuriones iudices 2 q
qrz illi qui sut officiales in iusta
sanguis et dicu⁹ illi curiales q
criminales causas. V dicu⁹ curiales
causa. Vtru omes curiales phibeat⁹
ordinari vndz q sic indistincte
pmo sunt absoluti di li c i in
postqua vero sunt causa absoluti ad
mittut⁹ ad dispensatione et ceter
fuerit sena ut officiales in mi
lites qui pratibz obediendo
subierit vel aut turpia aut i
honesta ut histriones et hys
casibus pmoueri non pnt di li
c i 2 c in di pl ij cli⁹ v cli⁹ se
cularem deig di ij p dilatione aut
honesta aut iudices ad vocati tales
hones et tuc in causa ciuili sic
pecuia et i admittut⁹ indistincte
di lxi officiu a i in ca sanguis se
repellit⁹ ut hitu est sup c Ep
uspeo. Item nac curiales p hibent⁹
ordinari vndz ppt tria primo q
a epm eoz sut tales pponere 2 quo
sunt irregulares de officio suo / Vel
qz ecclia nulli molestat⁹ et i c
patit⁹ ppt tales qui repetunt
qz psut⁹ ca eos sz q no tusa
bero religionis ad clericatu sed ut
gurat vocum de uniuers ploz d
c i ij et in di l in fine c de ob
ligatis ad rocinia Titi. xix

Postea consederandu de obligat
ad rocinia Circa q queru
plura sz quid sunt rocinia

de quib et clericis l officiales priuata sit illa
b) obligat᷑ ex administraton) rerum ptinentium

[illegible] quod sunt rones redditionis
[illegible] ad quas quis obligat᷑ ex ad
ministratione rei publice uel priuate
[illegible] cum racionia alia publica
alia priuata publica sunt illa quibus
obligat᷑ officiales qui ex ad in-
stratione rerum publicarum ptinentium ad priuatos
[illegible] actiones procuratores et
executores [illegible] c c vno et ideo est
[illegible] [illegible] [illegible] vero dicit
quod ideo no ponit ibi tutores et
curatores quia si quis tutelam
[illegible] gerat non prohibet᷑ a primo
[illegible] promotus possit recipe
[illegible] [illegible] puenit Certe racionia
impediunt promoueri et que non [illegible]
[illegible] officium aut [illegible] in
officio aut non Si sit a' in officio
[illegible] non [illegible] et [illegible]
[illegible] promoueri [illegible] q [illegible] c i et
[illegible] ne clerici uel mo c i et [illegible]
[illegible] in officio psone [illegible] uel
[illegible] [illegible] [illegible] et tunc promoueri
[illegible] aliquid impediat [illegible]
[illegible] puenit di [illegible] indicatum [illegible]
[illegible] [illegible] aut dixi [illegible] pau-
[illegible] pupillos uiduas quorum
[illegible] uel procuratores quibus commia
[illegible] constituti [illegible] impediunt᷑
promotione Si aut no [illegible]
in officio [illegible] remanet obligati [illegible]
[illegible] promoueri Si vero adhuc remanet
obligati ex administratione aut sunt
obligati rei publice aut psone priuate
rei publice no debet promoueri aut
[illegible] reddita racionia [illegible] [illegible] obligati
[illegible] rei publice ex administratione
[illegible] ab honoribus [illegible] aliis
[illegible] debitores [illegible] [illegible] uel alia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] debitores Et de epis et
[illegible] [illegible] [illegible] et si promoti fuerit

debent promoueri c de epis et cl' officiat
Si aut sunt obligati psone priuate
aut i ipa promotione [illegible] [illegible] mo᷑
uel est mota [illegible] sit aut mone᷑
questio de psidia uel dolo a' [illegible]
[illegible] Si primo [illegible] promoueri no debet
[illegible] [illegible] di [illegible] [illegible]
[illegible] c t i Cuius ro est quia si [illegible]
[illegible] infames [illegible] [illegible] [illegible] notat᷑
in [illegible] [illegible] [illegible] et in hoc casu
loquitur [illegible] c t i in [illegible] [illegible] quia
[illegible] posset in [illegible] ut impe-
diret promoto [illegible] [illegible] est [illegible]
quod index consideret qualitate et
[illegible] psonarum [illegible] [illegible] qui se
opponit sit amicus uel inimicus ar [illegible]
de simonia sic nob et ex psonis [illegible]
[illegible] no tamen recipiat promotoris
[illegible] uel [illegible] [illegible] si [illegible] negocium
[illegible] modicum [illegible] tempus
[illegible] is qui se opponit et
[illegible] quod intendit quo [illegible] no
audiat᷑ ar [illegible] [illegible] [illegible] ex publico
[illegible] [illegible] magna ar [illegible] de [illegible]
pastoral Si aut [illegible] [illegible]
[illegible] promoueri [illegible] no obstante [illegible]
reclamatione quia aut absolue᷑
et tunc est [illegible] aut [illegible]
[illegible] saltem [illegible] [illegible] [illegible] aliud
[illegible] [illegible] [illegible] si ordinatus non
[illegible] quia [illegible] est actio quam
[illegible] in opia debitoris [illegible] de [illegible]
spol [illegible] Aut ulla [illegible] mouet᷑
[illegible] est mota [illegible] tunc est [illegible] quod
ordinator [illegible] [illegible] ordinandi
et si [illegible] [illegible] teneat᷑ [illegible] dolo in
[illegible] [illegible] aliud impedimentum canonicum
ex officio repellat [illegible] [illegible] repelleret
[illegible] [illegible] et in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] pro-
moueri [illegible] ar [illegible] [illegible] [illegible]
est. Et [illegible] de [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] obsistat [illegible]

intelligere quod est in unico ille contentus esse
dicitur etc. Alia tamen Goffredus indistincte
notavit obligatum ad officia ulla-
tenus ordinarios hic dicit pro tam et de pris
et clericorum officialibus etc. quod est in unico non
distinguunt sed dicunt quod quod archidiaco-
num ... diffamat Hostiensis vero non
putat quod propter corpus verba sit tam solemp-
nis et vocabulis et quibus Hostiensis omnium
doctorum distinctio cancellanda est
de ... et ... de ... ...
contra est supra in ... dicit quod si quis
gerit tutelam vel curam legitimam vel
... allegibus vel officium suscipiat in re
vabilem personarum privatarum et admi-
nistratores ante tamen quod non impedi-
atur per modum vel officium motus sit super
posset ut in c. predicto vel dicitur quod etiam
non prius cuiusque officia quod est ... est
... generaliter si non prohibetur preparare
vel ad ministrare bonum negotium earum
laycorum quod de obligato quam in ...
pinguiori. Rubrica similiter Hostiensis non habet
quod primum posset an reddituum
... ut quod de pignoribus sequitur et c. cum
contra. Item de filio ... Rubrica
similiter Hostiensis non primum ... procedat
in ... per ... si hereditatem
repudiat et dignus sit vel post
clamores ... quod de ... tua
nos ... Item ille qui in ...
... ad certum tempus vel ...
vel aliud opus honestum facere posset
ordine ... ...
impleat quod ... Rubrica quod sit ...
... aut nichil habet et tunc est
in manibus ... et ... ... supra
aut habet et tunc per ordines non
minus remanet obligatus quod est
... vel si ... prohibente ...
fuit ... non ... deponatur
sed bona sua cedant in solutione
que si non sufficiat quibus similiter ...

ei ... di ... vel ... non ... ei ... non

tenetur facere vel ... quod ... ut quod ...
Item ... aut vel aliud opus ...
facere posset et debet per ordines ...
ad ... obligatus ... modo non in
... dictum officium dicit ... quod ...
alias ... alium loco ... ...
et ... certis quibus temporibus similiter ...
quod ... Hostiensis ... ...
... ... alias ...
Unde si ... quod ... ...
... non licebit ei subrogare ali-
um ... confessus eius ... ...
... quod de officio ... Item ...
... qui erat obligatus ad aliquod
officium in honestum ut ad ... in
in ... vel tabulis vel ...
... Rubrica non ... ordinari ...
clericum ... vel aliud ...
... ad quod ...
... non requiritur in ... ad
monasterium similiter ... Item si ...
... religionem intrare. Rubrica ...
... non ... vel ...
subtrahendi debitum ... faciat
... vel ... ...
... ut faciat in ... ...
quia ... si ... ...
... quod de ... monasterium aut ...
ei satisfacere de ... que ille ...
... quod ... Si ... ...
... quia nichil habebat in manibus
est actio ... ut supra ...
Si autem post eius ingressum monasterium
aliqua acceperit ... illius ...
... hereditatem ... ubi est
... quod post ingressum monasterii ...
... vel ... vel
... vel ... mortis ...
ibi tamen ... ei ... erat monachus obligatus
... acquisivit ... eius ...
... quod ... Si autem non sa-
tisfaciat ... defendat ...

sibi impositum

missionem in possessionem bonorum illorum nisi ecclesie
capiti parrochie q. si monachus fiet in mo-
nasterio quod promisit dum tamen iure impedia-
tur obseruancia vt ut incidio sup. dictum
fuit als scriptus e de epis l. omnis et
generalis vel faciat palam quod iurauit
e de epis et cleric adpellitudine licet
ut ac contra dicit dissolutum l. in arbitri
cp. de officio del c vlt sed goff et
in monachum possit faciat quod promisit debu-
it sed tamen opponitur nec sit honorum
non. xvij. q. iij. delapsis dicitur ty municos
seu aliqui non debuerit opposite dicit altius
fuit et ho. nec obstat postea quod dicit
dl. in legem s. quod in mon non
debet recipi nisi apud se fructibus
absoluta ut quod dicit l. am. di quatuor
et quod sui non admittatur adelicto
nisi prius fuerit manumissus quia
propter uitam deff de perpetuo obligatus ut
seruus ciuilibus et personalibus qui habent
perpetuum impedimentum alia vero iura
impedita de impedimentis temporalibus. Ex-
tractus sup. ps seu goff et patris quia
iurat regimine tamen parochie ingre sto
clericorum parochie et capellam scilicet simul
qui cathe vel duo iurat sine parum
de religionem intrare quia iuramentum
non violat illud in melius commutat
de dicit im pbct et in sequitur
ibidem tamen di l. in lege dicat ibidem
forte actum se compleuerit hec non
compleat ut suadet. Postea ibi ex
cuius est primo illud quod iurat imple
nisi abeo tamen iurat possit licentiam
optime qui dominum in debitores et qui
propositum est hoc complendo qui despon co-
missio ut obstat sed cum qui de uoto
captiue ut qui dominum sum pluit quia
intelligit ea quod promisso est scire tamen
sed alia vero intelligitur quia hoc est ma-
ri in tamen quo deq in teste media be
qui dominum in hec si epus capitulus
in primo qui sedemissor induat quaeq;

spond iura dq. 9 terpiunt proximus dixisti[2] deierans
et ipse infamat non est igitur nupsit
difficultas rumpitur simultas turpius quem
simplex vel duplex qui dictum et pa c. i
nisi est tantum est iuratum non diuiditur
in temporibus primiss simulanter iuratum duo
sed post simulata est hostis. Quae ob-
ligati ad idonea ordinari prohibetur
Tunc de ciuilibus sit assignate tres iodis
in c perdit in alys bes vo est quia
etiam infamatur et honeratur cui 9 beniunt
et est desto aliquis pinguiora et alia
multi dampna paciat qui c

 Titulus xx9

Deinde considerandum de seruis non ordinandis
Et circa hoc queritur plura scilicet utrum
seruitus aliquem impediat ordinari. Vnde
quod sit nulla cui seruus sue persone p-
riuate sue domine debet ordinari ni prius
manumittatur di l iiij c i 2 3 qui e
seruorum et hoc notatur de ordinibus etiam
minoribus ut dicit ibidem in glo s. hui
ro est dupx prima est similis vilitas
et clericalis dignitas di l in admittitur
Ii est in po sui via in receptionem
ordinis mancipatur dominus afficiens. nulla
aut pt dare quod sunt non est. ideo
seruus qui non est potentiam sui non pt
ad ordines promoueri s tamen promoue-
ordine recipit quia libertas non est sacramenti licz de nature
de nature papre tamen seruitus nisi impediat
potentiam sed tamen actum et eius vo est de
omnibus obligat alys ut vocamus debiti
et humus persone. Contra obiat quod epus
romanus s paulinus in seruus se vendidit
ut legitur in dial gregorii quo multo fortius pt
seruus in clericum promoueri. Vnde quod beatus
paulus qui habundantia caritatis fecit. Dic quod fecit quod
ductus est vel plat cuiuslibet quia tota
dispositio gregorii personam seruitute fuerit dispensatur
liberari et ideo non est ad quamlibet trahendum
Vtrum quibus manumissus ordinari
possit. Vnde manumissio est libertatis
datio dum cum quis est in seruitute et
sub dominio manu et potestate quis bo sit
liberatus l libertati eius traditur manu

mitti qua anuar et ptate liberatur.
Sz tuc dicat mau missus q̄n dmau
dum missus vel quaū mau sic sz ptate
dimissus nisi de libero imperio. manumissi
aut liberti eccl̄ie sunt aut pp̄ue pñate
s eccl̄ie et ordinarii licet eccl̄ia quis
mau misit eum retineat ius patronatus
in eo sz quo ad hoc ut non inimicet
eccl̄ie nec accuset eum nec testificet contra eum
sz contra platum quia et pp̄ue tenet
sicut capitul. ex de ii sq. tñ deci petens
est de singularibus pp̄onis xii q ii q. et cum
mand mitte. Sz cont. testificari non
pt cu sit eius patria nisi edicti venia
impetrata ut ibidem aliquin revocat
insititutio ex de famulis et vinis. contrict.
Ad hoc ut sz non iniuriet eccl̄ie nec
accusando nec testificando s cont plenus
nec vel simpl. manumissi xii q ii dica
toni et c q̄ opus cum incapim. Si
aut libertus sit pñate pp̄ue pmonac
nō est nisi p̄us cognitam adiud plena
riam libertate ita quod dnus nec retineat
in eo di. l. in c 1 2 c quia. Adhuc
nota quod liberti eccl̄ie differunt a libertis
pp̄ue pñate inquibusdam aliis. quorum
unum est quod liberti eccl̄ie propt opas non pstitas
revocari insititutio ut xii q ii dicatum
secus in aliis libertis c de lib. c solo
aliud est quod filii eorum remanet ob
noxii eccl̄ie sic pp̄ue xii q ii de li
bertis c de libert et eorum libertis li 2 q
Tercium est q̄ tenent̄ servire eccl̄ie etiam
si nulla opa fuit eis imposita ex c.
de famulis xii q ii dicatum secus in aliis
ita tamen q̄ disting. p doctores ff de opis
lib. li 2 q et ptes. Quartum est quod
liberti eccl̄ie ordinati secus aliquos sz
secus tamen bona sibi collata non possunt
in alios transferre ut t[illegible] ex c de famulis
secus in libertis pñatorum nisi de suo libere
c̄ s mod. Dz s. goff tenet sic ad c de
famulis q̄ loq. in bonis eccl̄ie quod placare
accepit aliquin contra et h[illegible] sunc vel.

esse tamen q̄ posset tonde testamentum de acqs
pp̄ue sic tenet ex de testamentis. quod nec
xii q ii c 1 2 q vel loquit̄ in clericis
non habentibus cognatos alias secus xii
q. ii opus qui filios vel loquitur in
manumissis ea conditione ut eis eccl̄ia
persona succedat in totum alias et nos
pp̄uas ad alia loca transferre pñt ar
ex c eos liberos hoc goff et hoc sua
est melior p. 7 b sup. c de famulis quia
s sint simpliciter liberti donati tunc est
eis libere facere quod volunt ex c eos.
libertos. hostiens. nō approbat indistincte
dicens tamen ar ex de suo ab intestato sed q
summa vero est quae privilegiae facit
Utrum manumissi ab eccl̄ia et ordinati
in eadem possit eum deserere et alii eccl̄ie
deservire. Rndz q̄ sic nisi in manumissione
ex pñatione quod eccl̄ie manu mittens
dedicavit officium sicut perpetuo tenendum
ut nt c eos libertatem tamen revocabit in
servitutem s hoc observare nolle insign
uolitas in contraria pdinat ex c
ullus hoc tamen. Utrum ep̄us pp̄ua pñati
manu mittat servum suum ordinandum
possit in manumissione imponere
manumisso quod sibi dicat horas
vel faciat alios psalmos spuales opas
Rndz q̄ sic et s sit hoc expressum tenetur
ad hoc ordinatus quod s in superbia
elatus noluit degradari potest ex
c ullus di l iii. sequens. Quidam
tamen ut ala cust addunt dicentes ep̄m
hoc posse imponi aliter non q̄ eos secundum
tamen p[illegible] tamen eos consentire videt
quod manumissorum pt simpliciter opas pp̄
retinere non distinguentes utrum ep̄us
gravat vel non ar ex c eos libertos.
h. Dicit illa lex sum tamen de summis
hollandus aut dicit q̄ eo pacto fuit
fos lib. et ordinatus q̄ divinis suis in di
vinis serviret et hoc servare noluit in
servitutem revocare et hoc z sua vera s
de pupillis c nullus et [illegible] quod ad

secus in aliis libertis

sic distinguitur

vlt
nū illo p̄uileg̃ clericali (scđ Hostⁿ) lcz
quod llis degradari pt nō autē
p̄ritute reuocari p c. eē nullī ut pz
ꝑ ext. Hug. Zolomus ic. absent ptatē q
in collacione rei spūalis ꝯdi nō dz
appōi quia manumisso nō ē res spūal
sz inestimabilis ut pt dici q
ꝯditō tacita induat liᵗ in or-
dinatōe apponaᵗ quia est ista opis
ualis / Unde ipa ꝯdicō uitiaᵗ q̄ spual
ita nō est tacita q̄ e. c. et declar
clerici signific. vel ꝑ Hostⁿ
ꝯditionē circa quā aute ordinatō
ipa manumissione q̄ hō s ꝑmitt
sz pt in ipa manumissione ordiatōe
sine suspicione alicuis symonie hōis
cum in potuit declare q̄ de clari signi
ficasti et de pber / significaᵗ / Quidā
dicunt quod sine in ꝑicione aliq
manumissus ordinatus dnō suo ꝑ̄stne
c. h. spale obsequ. sz dehoīb3 tal
ꝑ ualis potit degradari ita institute
reuocari / Hec clausula illa que p.
nobatᵗ in antiqua q̄ c. ullis inst.
ꝑ̄ ꝑ̄mus fiet dnī sui est sublata
ꝑ̄ nisi ꝑ̄mus fuit ordinatus non
recepta libertate / Hic3 si sit ordiatus
nō suo sciente et ꝯtradicē reuocaᵗ
ꝯd petitōn dnī institute in q̄uq3
gradu fuit ordinatus eē sacerdotali
vel in aliquibus antem legis / Quidā
ut Hugo ꝯcipiunt gradum sacerdotali
vl si l in sequentes et c. q̄ antiqs
tom texto vl in si ille de rebat
ordinatus incidit in culpā s cās
nō gaudet p̄uilegio clericali //
Si aut sciente dnō et non ꝯdicente
ipo fit in ꝯtinuus uto repeti pt
vl in si ꝑmus sciente uᵗ ibi distinguᵗ
in quo ordine sit ordinatus ꝑ Hostⁿ goff
et Hostⁿ q̄ c. c. n. // Si uero dnō
ignorante et ordinator ut ꝑ̄ntator
dnō fuit ꝑ̄ntatus ador
dinus fatios est lib. tn̄ is qui stant

tiᵗ dnō dat. duo incipia equalencia
vel in si sꝑ ꝑmus ~~sciente~~ absente et lzc s
alt tn̄ sciuit Si uero utz dabit bnī
ꝑ̄ntator et aliud ordinator et ubi est
inquocūq3 ordine fuit ꝑ̄motus scđm
Goff Hostⁿ uero dicit q hō nō in hc
tm in una ꝑ̄ntat tn̄ quod alia pena
cum arbitrarā sit ꝑ̄mendus si cum utz
sz ordinator et ꝑ̄ntator sit solueūdo
vl alt tm alt agendo p̄o ꝯtra ordi
natorem / sꝑ ꝯtra ꝑ̄ntatore s utz sunt
alis ꝯtra sicutz ut dudū ordo dicti c.
s ꝑmus absente alt tn̄ pcā alt utus
sit contentus ff de co pqua fui cert h
ꝯs plis ac ꝯtra dig. demē o in
Si quis ꝯsult et l ꝑ̄quēti / Si aut
uenit ꝑ̄ffaliendo tue ꝯstitut in ordibus
minoribus dnō reddiᵗ pbr peculio uitaᵗ
ut ad ꝑ̄iacom hec in renoitato dap-
natᵗ dyaconus et subdyaconus redi-
metᵗ ul reddetᵗ distinguendo sicut
statim distinguetᵗ cum utz ignorat
Si aut utz ignoratᵗ cuius ꝯdiconi
et ordinator et ꝑ̄ntator s sit ordiatus
in pbrm remanebit in ordine ꝑ̄
ꝑ̄rogatiua illius ordinis peculiū
tn̄ s quod hēt dnō dabitᵗ q inteᵗ ꝑ̄
tolli de pctlo acquisito ꝑ saccdocium c
peculiū quod habet ꝑmus est dnī sui
q̄ n illud ut inteᵗ de hac pecul q
s hūit ꝑus ausfert ei s aut in dya
conem dabit ꝑ se bnī vl aliud ꝑmū
dnō et ipe remanebit in ordine
alis reuocabitᵗ institute nisi sz
aliqs ordinat eum et ut dcm hc s
sit ordinatus in subdyaconum quia sub-
dyaconus hodie eodem in p̄uilegio cū
dyaconus gaudet q̄ c. nimis // Si aut
in minoribus ordinibus indistincte deponitᵗ
et reuocaᵗ in ꝑ̄ritute et idz dat anti-
quitus in subdyacono sit intellige
vl in si ulli nisi ꝯ c. q̄ antiquus
nisi q̄ c. de ꝑ̄mō / Si aut pbr
non habet peculiū et nō ē qui

ordinat eum quando volet et ei
serviet in officiis divinis et aliquis
honestis non autem in benefficiis derelictis
ordine suo nisi l. in di. sic quis
nisi quod facere si contumaciter re-
nuat deponit. ex. c. nullus in fine.
Si vero paratus esset hoc facere sed
dominus volet in eo honeste providere.
Tunc secundum hostiensem bonus iudex hoc ar-
bitrabitur consideratis personarum qualitate
et provinciis ut ar. ff. ubi pupilli edu-
cari debeat l. i. et in v. ubi de prelati possent
ut sustentationem habeant q. in. Si quis
presbiter. ab illo ~~ille~~ aut debet habere
cui servit ut de presbitero contra pande.

Si vero dominus nichil habet vel non
habet unde sibi sufficiat tunc episcopus debet
ei providere qui ipsum ordinavit nimis
tamen ar. lxxxx in di. Si diaconi pre
mox. Si aut diaconus vel subdiaconus
dicatur et non potest hic per eum ad redi-
mendum se ipsum deponitur et dominus redde-
l. in ar. di. ex antiquis ibi diacon
vero re. Sed usque ad quantum tempus potest
dominus revocare suum ordinatum et ceteris
in quibus habet ius repetendi
videtur usque ad annum et non ultra di.
l. in. Si servus sciente et ille ann.
computatur secundum hostiensem atque ordina
Sed secundum laurentium ray. goff. et host. ex-
pecte donum ar. presbiter q. v. Si quis
in cognitis et secundum innocentium sup. c.
de ser. non liceat dominus servum
in hunc electum id est presbiterum q. in
Si quis presbitero ne pre matrimonio
contrahere. Item notandum quod servus si
fingit in ordinibus prelat. rexpecte
ex deliti qui concedatur et cole
erit per ipsum ar. presbiter di. si nunc
in alijs aut privilegijs non gaudebit
ut de cle. conju. et ie. et de ordinibus.

qui sunt aliqua ab vero pietate cessa-
Item reliquum restat si dominus dicat suum
ordinatum ipso contradicente vel ipso
ignorante. videtur dicendum est secundum hostiensem
quando si ex contradicente indistincte
liberis ordinatis retracta. l. in di. q.
aut legis. Alij dicunt quod idem
est in utroque secundum inno. host. sed alij
dicunt quo ad retractatorem ordinum su-
sceptorum Sed dicendum est in hoc sed quod
nisi dominus contradicente ordinat
non potest ordinatorum et ignorantiam al-
legare. Secundo quo ad ordinatorem indistincte
conveniendi pro dicta annotacione Sed v.
agitur tamen status hominis ordinat.
Videtur si erat in possessione servitutis reni-
tendi velut ad locum unde aufugit
cum in eo statu l. in. Si aut erat
possessioni libertatis quibus commendandis
in loco anquo degit ubi ibidem
l. in an a. sit fugitivus vel
et an erat in possessione libertatis vel fuit
qui fuit ordinatus agitur et sunt
antiquam eum status initium fuisse
de lib. ea liberis quam si et l. secundo quo
Si aut non sit fugitivus et clan-
culo sit in libertate dominus foro suo
et ubi eum status l. in. hic non ex
de ser. non ord. Sed secundum goff. et host.
hoc tamen indistincte agitur contra ordi-
natorem et assistentes qui conveniuntur sive
concedit eum ad ignorantiam atten-
tum clericus revocatur ad statum tunc
l. lxxxx di. designanda et de-
mendus est an qua revocatur l. in
di. nulli ar. ff. de lib. ea l. i. in
Et nunc servus alienus confessus
redditur domino et non alia ne ei
parant primo q. vel eo primus
supra cum primo quo in redditur innuatur in
prendi. dolus. Sed quia in eis quando
similem sicut qui revocatur ad statum

st insufficitae et ideo non debet presbyter
manus tractari sed in homine est in
anima que non potest tangi per vin-
culum liate ¶ Sicut autem dictum est
servus vel libertus privatus non ordinatur
nisi ab eis fuerint plenarie abso-
luti qui vendicant in eis aliquid
status ¶ Item est intelligendum de ascrip-
ticiis originariis et aliis qui ob
conditionem aliquam sunt astricti di. l.
liiii si quis quos aut leges gravi
os admittunt. Hoc autem est verum
nisi sunt contumaci libertati nati quia
tunc matris conditionem debent sequi
nec debet impediri ut c. dilectus si-
ve ¶ Dicuntur autem ascripticii quia per scriptu-
ras sunt in manso sive possessione
et quidam proprie ascriptura et professione
astricti sunt solo colendo ut dicitur
xii q. ii. c. quia. aut secundum i. ii. ori-
ginarii vero dicuntur qui nati sunt ex ascrip-
ticiis in ipso solo et ibidem l. ne di-
ces et tales sive gleba sive illis
ut ibidem l. quemadmodum et licet
isti sunt liberi non utique distraire
debent ascriptus ut ibidem l. ne di-
ceas nec tenet finis illius l. di-
l. iiii di frinus sacrite ubi dicitur
quod tales dicuntur mitis potest promoveri
¶ Tertium autem dicitur coloni quia terram
colere sunt astricti hii non possunt
recedere a cultura dominus in verbis et
sic appelli autem qui sunt colloni
non ex conditione sed ex consuetudine
sunt sicut inquilini ut dicitur vocamus ¶
Insuper nota quod dignitas episcopalis
et etiam sacerdotalis liberat a fortuna
servili et ascripticia di. l. iiii di. sing.
facite et sic tamen est a fortuna ser-
vilis originali quod probatur ex eo quod

gleba i. solo cum cultore sunt ascripti non possunt
vendi ut ff

liberat a servili que est fortior di. l. iiii
frequens ex antiquis vnde quos ad
hoc non tenetur ipso illa di frinus facite
ubi dicitur quod non actuali sive
officiali fortuna liberat sacerdotium
natum et post ordinationem durat tamen aliis
hii non debet promoveri nisi prius liberatum
est supra ¶ Ad hoc est nota quod sacerdos
liberatur a patria potestate quia dignitas
patriciatus vel privatus solvit ius   patriciatus
patrie potestatis ergo multo magis sacer
ordo qui est dignior ar. ex de sepultura
ex tua voluntate licet b. de etate
membrorum etc. De corpore viciatis titulus xvi⁹

Postea considerandum de corpore viciatis
et circa hoc queritur plura scilicet   primo corpore viciati
qui dicuntur corpore viciati dicuntur debi-
litati vel mutillati. debilitatum
voco qui membrum habet tamen
inefficax ut oculum cecum manum
aridam vel consimile. mutillatum
qui caret aliquo membro ¶ Circa tales
repellendi sunt ab ordinibus Ratio
quod sunt propter deformitatem ex qua
timetur scandalum vel propter debilitatem
ex qua timetur periculum ¶ Ordinati
cum in quadam dignitate pares
constituuntur et ideo in eis ex quadam
honestate requiritur decentia corpo-
ris tamen sacramenti et claritas morum
et etiam integritas et sanitas membrorum
ut sint ydonei exequi actus ordinum
et hinc est quod aliquis est ineptus
ad receptionem ordinum propter impedimentum
actus vel claritatis persone et ideo
paciatos defectum in membris repel-
luntur ab ordinibus si sit talis defectus
qui maculam notabilem inferat per quam
persone claritas obscuratur ut abscissio
nasi vel ceteris actus ordinis in
pedietur aliter non repelluntur ¶ Ad eum
evidentiam considerandum quod mutillatus

de mutillatis

in membris et non apparentibz et tales si sit mutillatus per casum violentia vel timorem egritudinis vel lepre pt ordinari Si aut sponte non pt denuo ordinari vel dispensari tamen potest episcopus sine membrum sit magnum sive parvum dummodo sit potens prout quam de castratis dicitur pt dispensari cum religioso quod celebret cum perdiderit linguam sicut in glossa in apparatu l v di Si quis amiserit et c eui patrem et c Si quis pergitur Aut in membris magnis et apparentibus si hoc fiat casu vel violentia vel metu morbi non promovetur l v di Si evirati / magnum membrum intelligitur vel in quantitate ut pes vel manus vel in decore ut oculus vel nasus / tamen episcopus cum eo dispensare pt quod habere possit prebendam personatum vel abbatiam extra de etate et qualitate Et si talis sit presbiter presbiter tolleratur secundum in ministerio altaris / in officiis sed in illis in quibus est potestas ut in dando penitentias et huiusmodi ministrari qui adicimus / sit loquitur de clericis et presbiteris egrotantibus presbiterum l v di lator / et non removetur a beneficio ut in dictis c / et datur ei coadiutor si possunt ambo ex beneficio sustentari secundum glossam / Aut in membris parvis apparentibus ut in parte digiti vel unguis et tunc aut ei pt imputari culpa aut non / si sit ut quia duellum obtulit vel oblatum sponte suscepit deiectio a dignitate ms de depositione l di si quis / et non apparentibus Si aut ibi non fuit sanguinis effusio tamen cum eo pt dispensari vel si fuit casu sed tunc tamen auctoritate pape extra de t i / et delicto pu. c i Si aut non fuit in culpa et ipse sit potens secundum glossam nisi induceret deformitatem magnam

et quatuor ad eius b' co t lo ultio non impeditur ut si careat uno de digitis cum quibus non signum crucis facere frangit glossa sicut in c et b' extra et si Si modo sit in potens vel nimis deformis impedit ut in c presbyter sicut glossa et glossa / Quid si quis habeat sex digitos in manu videtur non impedire sequitur hoc ordinari quia talis sicut ordo sit morbosus et idem est si habet unum defectum / Sicut enim aut officium defectus membri vel augmentum non consideratur sed usus impedimentum ff de edil edicto quam officium glossa / Quid si quis habet oculum grossiorem alio vel brevius habeat pedem videtur non impediri ut idem legis clandum glossa et b' extra c t n / Nota quod tua impedimenta subici debent in arbitrio superioris extra c t n / Sicut est quod quis manus injecit in promovendum et promotus dicitur et ideo est presumitur quod omne malum ad malum quid sit desinit in proprium ff de l d aut et quod cepit / est casu seu glossa 2 ad ditionis dei in iniuriis l v di Si quis abscidit / talis tamen non est vere homicida sicut in lo di dicitur homicida predicitur homicidam quia ideo pueri passi sunt eo qui 8' membro amputatus est cum in fermentia sive sit magnum sive parvum sive apparens sive non apparens Si tamen languens non fuit cum in casionis / Cavendum tamen est et cavenda / in aliis non qui sive culpa sua aliis vel casu fortuito mutillatur videtur quod est deformitas in membris apparentibus vel debilitas in non apparentibus que ad deformitatem vel debilitatem videtur induceat est in arbitrio superioris extra eo c v / Quid de eo qui bella 8' pandit ut sit et videtur videtur est tanquam sive homicida l Si quis amendicis et ideo deponitur vnde sicut in glossa eum si castrat se vero quatuor v c s 24 q 3 iterandi

l castrari sponte permittit promoueri
d pt Castratus vero in solitudine
d contra ut qui amputavit sibi a barbaris
t partes promoueri pt de iure communi sine dis-
pensacione episcopi et corpore in loco et
d alius contra culpa sit castratus
t si quis perdidit aliquid clerico tunc
pore in lecto .s. n. ab pontifice episcopi e
x significatur ubi ponitur casus de presbitero
ui se castrat ut castus esset quia
si contra et dispensacione promitti-
li presbitero ministrare in ordinibus minori-
bus sacerdotis et facere omnia que
tinet ad officium sacerdotis preter
ficium misse secundum goffredum et b. ibidem
pt in lecto tamen episcopus dispensare
ate sua in aliis quamvis tamen d'
tamen audire mea et tua ut cessa-
rit b' ibidem Qui aut per antiqua
ma permitti videtur ut quis muti-
t proprium propter mistrum tamen et non ex
indignacione si sit chirurgicus id
probat tamen peccati quod dictum sit supra c.
dispensare nisi illius qui dominum de me-
dio nisi forte summa necessitas urgeat
aliud tale posset Item de clauda
vel debilitate videtur hoc consuetudo admittit
nisi sit talis qui sine baculo stare non
possit in altare ar. de corpore viciatis c.
illa vel v. di. disciplina secundum Ray. Item
de oculo et de illo qui maculam
habet in oculo videtur Item et habens
maculam in oculo que generat deformi-
tatem non admittit ius vel consuetudo
Et idem de eo qui habet manum
aridam. Si tamen quis in oculo ma-
culam deformem intrat religionem
promoueri pt alias non nisi dispensetur
de eo episcopus c. dectua dispensabit de
p. ar. episcopi c. t. u. Et secundum tamen fuat
in summis et goffredum petrus aut de
ap. d. quod quis talis macula c. i. oculo

inspeccione
possent se videri sine inspeccione subtili
in glosa sentit alias non Item de lepro-
so videtur repellitur a promocione quia sicut
non tenet corpus di . . . et . n. tamen
repellatur a communi conversacione multo
magis ab ordinibus sacris Item non
presbiter leprosus posset celebrare missam
habetur est supra li. iiij ti. xvij ar. iij
in prima q. ubi et tangitur quedam
alia de hac materia Item de gibbosis
et habentibus digitos quinque videtur
talia et similia corporis vicia ut mater-
deformitatem vel debilitatem in dictis
non repellunt ab ordinibus impeditum
si est deformitas quia plures vel
pauciores digitos habet quam debet
talis deformitas non repellit se recte
vel secularibus vellari prout habet Ray.
Sunt et alia mala corporis que
in veteri testamento leuitas repellebant
ordinandos Sed hodie ad literam non
repellunt nisi deformitate indicant
vel q. i. qualiter in se non sed spiritualiter
intellecta repellunt et hodie indistincte
di. xlix c. hinc et causa c. preced-
ens q. in q. admitto obmitto gra-
vitatis Summa omnium predictorum est
quod quicumque est sine culpa viciatus qui vero sine sua culpa ad
corpore repellitur nisi scandalum timeatur
ex nimia deformitate vel periculum
ex nimia debilitate secundum Ray. Sed
unus amittit clericus beneficium propter
infirmitatem videtur hic sunt diuersi modi
distinguendi secundum diuersos goffredus cum
dicat quod talis aut est prelatus aut
non Si sit non removetur et propter
lepram sed ei coadiutor datur cum
collectis porcio redditum separatim assi-
gnetur sit in textu que de clericis egro-
tis de rectoribus quos locat per co-
lauciam quos aut est prelatus prochialis
vel simplex minor et talis propter lepram

removeri et de bonis ecclesie provideri
ex de cleri. tua nos alibi loquitur de presbitero
parochiali alias aliq iniquia removeri
sed ei coadiutor et bituinus datur
et habet medium ut actus magis
approbat hostiens. in de cleri. egro. ex ella egro
eorum ex c e ex parte. Sed quare quia
propter lepram non removeri inferiores
vero removentur. Respondeo quia episcopus dif-
ficile removeri ex de translacione quanto
et c licet. minores vero facilius re-
moventur ex de cleri. egro tua nos. Bi-
no ex de cleri. egro tua nos dicit contra inna.
et cum quidam aliquis in infirmitate
potest in collegiis suis sine scandalo
et horrore non substituitur ei alius.
Sed aut alius est ei substituendus
ut in dicto cap. tua et ei substitutus — erit prelatus in toto. Jo. an. ex de cleri.
egro. de rectoribus ita dandus est eis co-
adiutor qui curam animarum habeat. tunc
enim coadiutor est prelatus ex toto
ut patet ex hoc. quod dicitur qui habeat curam
animarum et in finitimo providebitur de bonis
ecclesie ut in decretis c. et est speciale hoc
in lepra propter scandalum et horrorem. prime
Sed in vero et laurentius dicunt quod bin-
nique est aliquis substituendus nisi
eo in iniciate vel remoto vel translato
nam propter morbi est aliquis amovendus
sed coadiutor est ei dandus et quod
dicitur in c. tua quod presbiter removen-
dus propter lepram ab officio ministracionis
ex ponunt ab officio quod est in actu
sed eius adiutus officium retinebit
Secundum tamen omnes preter doctores
propter infirmitates alias scilicet lepram non sunt
removendi beneficiis sed prius coadiu-
tor dandus est eis et si sunt palitici
ne tractantur voluntates similiter de
ex de cleri. egro. cum per consultacionem et c.
penult. et ultimo et si ecclesia sufficit

non possit utique et ille qui suum
ecclesie redditum habebit et eius
suis providebit hospitari dicit c. in
quibus b. in c. de rectoribus. Item
si sit sanus in potencia uel ex culpa
sua vel ibidem c. n. statutus si ex culpa
sua scilicet hoc intellige dicit ex de ecclesie
i. et de clerico. Sed in cuius ex hoc
sanc. Sed abbas removetur si sit in-
utilis ex hoc quia si quis abbas
clericus vero si levaverit patitur vel hi-
quartana et circa propria negocia
tenetur propter nichil perperit nisi fi-
ret Sicut de imperatore quo de infirmitate uc
et gravi intelliguntur vel defectu
ut placet. ex de ac iudici questi
hec hostiens. Sed ad quem pertinet dare
coadiutores episcopis. Respondeo ad prelata per
quia hoc est de maioribus causis et
in episcopus senio vel infirmitate corpora
impeditus de consensu suo capituli vel
maioris partis sibi aucte apostolica unum
vel duos coadiutores assumere et
de meus sit hoc faciat capitulum et
due partes eius. Si vero episcopus quod dicit
capitulum non innovabit sed episcopo
epi et ecclesie sue per quacito po-
terit intimabit et idem faciet et quando
episcopus demens erit coadiutores au-
tem predicti modicum sumptus de proventibus
eorumdem episcoporum habebunt ab alienacione
tamen in quolibet bonorum vel ecclesiarum
ipsorum abstinebunt Sed aut plura
per sentent sane autem a capitulis eorum
seu eorum successoribus si acta vel fue-
rit plenaria de cleri. egro. pro
storali tamen dicit in eodem parte de
supplicibus episcopis ut ibi et quod dicit de aliena-
cione intellige de cuacione in mobilium
vel mobilium preciosorum. immobilia au-
tem que servari servando vel possit alienari
potuit ut dicit c. i. io. an. etc.

[et] innouatorum illi statuta nisi grauiter commisse probentur

Titulus xvij^9 De filiis presbiterorum

Deinde considerandum est de filiis presbiterorum et aliis non legitime natis. Et primo quis dicatur filius presbiteri. Secundo de multiplici diuisione filiorum. Tertio qui filii presbiterorum ordinari possunt. Quarto que dispensatio circa eos haberi debet. Circa primum sciendum quod dicitur filius presbiteri is qui susceptus est de legitimis nuptiis quia filius est is quem nuptie demonstrant ff de lege [?] qui sunt sui uel alieni filii. Item dicitur filius qui contrahitur sed filius qui legitime decernitur legittimus sed intellige quod est tamen [?] gradus [?] quod quis filius alienus [?] appellat eum filium et ille eum patrem quem eius filius dicebat et probatur quod de probationibus intelligitur C. de filiationibus non [?] quod est [?] maior. Sed quid si quis negat esse filium patris. Tunc primum glossa sed placet quod mater habebat virum tunc ea moriente tempore sue conceptionis probet se legitimum per l. superditam [?] uel filius conceptum quod de presumptione [?] et [?] fiunt [?] offi te si [?] et habitum eius [?] probatur C. de [?] si [?] si [?] qui tunc cum placet [?] morabatur et [?] presumitur quod filii sunt legitimi [?] i. in dubio [?] si [?] habeat infamia potest se purgare intellige quod de pur. can. [?] alia [?] probatur illegittimum de facili non [?] lex [?] indicia ad [?] plures testes probant [?] intelligi quod qui sunt [?] infamie. Circa secundum sciendum quod multiplex [Arg. 29] est diuisio filiorum illegittimorum scilicet naturalis, nothus, incestuosus, spurius. Naturalis [?] quia de [?] concubina est natus que [?] in domo [?] loco [?] uxoris [?] filius [?] probatur de probatione [?]. Nothus

dicitur qui de adulterio est natus et dicitur nota i. in [?] que [?] afflig[?] [?] sicut [?] dicitur [?] febris quartana que [?] afflig[?] [?] quia cum [?] de peccato [?] natus est [?] sugillatur xxxiii q. vii quid in omnibus. Incestuosus dicitur de incesto natus. Sed spurius [?] in [?] dicitur potest dici quilibet illegittimus uel spurius potest dici proprie qui est [?] vulgo i. in [?] qui [?] multitudinem patrem [?] uel [?] [?] ff de [?] vulgo [?] qui natus est de eo [?] non licet unde filius illegittimus presbiteri potest dici spurius. Vel spurius dicitur qui de concubina est natus que non tenetur in domo [?]. Nothus est [?] nobili patre et ignobili matre [?] [?] est spurius [?] [?] glossa et [?] quod de [?]. Circa tertium sciendum [Arg. 39] quod loquendo de legitimis filiis presbiterorum [?] sacros ordines susceptos de legitimo matrimonio licite promouentur ad quoslibet ordines nisi aliud impediat et [?] [?] in ecclesiis in quibus [?] presbiteri sunt uel fuerunt prelati quod est [?] et [?] ad illas dignitates uel prebendas quas [?] [?] sunt [?] quod est constitutum. Sed filii illegitimi i. naturales [?] laici [?] et maiore spurii i. in [?] non possunt [?] in ecclesiis [?] patrum suorum sed intellige [?] glossa [?] ad [?] et [?] prius [?] non [?] qui [?] [?] [?] in ecclesiis [?] [?] apud [?] ut in [?] ad [?] post mortem [?] [?] [?] primo [?] quo ad [?] [?] simplices [?] [?] alle[?] [?] que loquuntur de illegittimis scilicet naturalibus et maiore spuriis non debet [?] fuerint [?] presbiteris scilicet [?] sed capitulis

ucs illud sz ad h9c quod loqr de filijs de ultimis dicatis uel fuit et in hoc concordat ray tamen illud maior comprehendit in c ad abolendam accipit pro tanto quod non approbat goff quia spurij ut dixi in aliquibus partibus sz de iure non in aliquibus consuetudine prout dicit hostiensis de filijs presbiterorum c. ex parte quod unde de simonia pontificalis natis non possunt qui ponitur l. vi. et in principio debet intelligi quod suscepti fuerit a presbiteris constitutis in laycali habitu uel in minoribus ordinibus et postea sacros ordines suscepit ut dicit Tan. Ad idem gl. di. ray quod tantum spurij prohibentur in ecclesiis in quibus sunt corpora patrum sic ar. canonica quod est filius secundum goff et in ecclesia in qua pater est uel prefuit non potest filius nisi simpliciter beneficium obtinere quod c ad hec canonicatu aut non potest habere ceterum potest licitum et maior spurius prohibetur quod c ad abolenda et sic in maiori potestas compatre tenetur.

Alij dicunt quod c ad hec corrigitur per c ad abolendam assumunt quod quidam quod illegitimus fieri potest canonicus cum patre suo in canonica regulari et hoc volt b. sup dictum c ad abolendam ar. a contrario sensu ibid et l. vi. di. c. i. et quod c. c. i. Sed contra hostiensis quod dicit c ad abolendam in secularibus ecclesiis prohibendi maxime vacat cum ibi ar. a contrario sensu sicut 2 quod de testibus ad hec. Opinio hostiensis super acceptione huius ad verbum maxime soluit contra tamen iuris quam doctorum quia sumenim maior potestas in c ad abolendam tenetur compatre et hoc quod quevit tan. ray quare ad imitatur que habet sup illud c ad hec sz quod filius licitum pater prefuit in ecclesia in qua pater suus prius est uel prefuit non tamen in mediate

ex de offitio vica. c. si uero huius preterita vicarij sit hec et alia

in eadem prebenda uel dignitate eadem personatu et in utroque quecumque tamen b. qui dicat sup c ad abolendam h. maxime tenetur ibi quantum quia non est uerum decimam appia significat ubi non uos dr. non posset saluari hoc respectu corporis qui non sunt spurij als illegitimi ut sunt naturales. Sed si pater in aliqua ecclesia vicariam habuit unde filius eius in eadem inmediate vicariam habere potest uidetur non quod c ad extirpandas sed et si pater personatum habuit filius eiusdem personatus vicariam inmediate non habebit 2 quod quod constitutum et c. michael. Cuius ro est perpetuus vicarius tunc habet ecclesie tamquam est vicarius quod de officio vicarij prudentius et si non huius in ecclesia perpetuus vicarius amouere non potest tamquam ut dixi c ad hec. Alia ratio fortior est secundum hostiensem quia licet unus sit persona et alter vicarius eandem tamen intelligitur habere in solidum quia beneficium est tamen huius ecclesie incorruptibilis et indivisibilis propterea q. i. le. dig. de spis libertus libertus inquit ideo filius eandem tamen inmediate post patrem habere non potest sed mera persona tollet vicarius succedere presumpte quod c. ex tamquam simpliciter et de electione hereditabilem c. peruenit inter nepotes si pater nomine filij uel tamquam conductores ministrat quod c sz constitutus.

Sed numquid hec prohibitio quod tenetur ad nepotes ff de verborum significatione liberorum. Videtur sic ray et goff quia de pena agitur significatio restringitur quia pene lenit interpretatione sunt artande de pe. di. i. pene bene

in unit quod i ali9 prout canonicum. Ideo dicit goff

conuenit cum goff non tamen rigorem legittimorum et hec

Iure tu imp(er)ii lege § q(uam)vis capite de
de dig(nitate) Sz q(ui)a q(uid) ibi p(ri)vat(ur) et
q(uo)d p(otes)t filior(um) no(m)i(n)e (con)tinet(ur)
nepotes iure d(e)pl(omati)c(a) ma(teri)a i(n)sid(ie)
a(gi)t(ur) et conti(n)et(ur) nec tutor filio(rum) p(ro)
d(ic)tis (e)p(iscop)o et ibi nepos no(n) (pupilla)
q(ui) (con)tine(tu)r // Sc(dm) h(oc) (con)st(itutio)n(e)s
ad (con)stipandas (con)tendit(ur)
nepotes de iur(e) in h(e)r(e)ditate
(con)c(ur)ret(ur) ut sint nepotes p(er) v(ir)i(li)
ad descendentes ac i(ur)is(dictio)n(e) de h(er)ed(itate)
al(iis) q(uam) sui p(ar)entis intollerab(ili)b(us)
q(ui)bus successio locu(m) no(n) habet a(n)
off(icio) d(e) h(oc) (con)tra // Nota t(ame)n sc(dm)
off(ici)a q(uo)d hinc p(ro)bat nepos in
ca(pitu)lo (con)v(e)n(it) p(otes)t in c(ivi)lia qua av(us)
mo(r)it(ur) p(at)re ~~et~~ v(er)o mortuo no(n) p(otes)t v(er)o
q(uod) est q(ui)a in q(ui)b(us) eni(m) teneret(ur)
p(ro)bio(rum) q(ui)a si m(odo) successor h(ab)e(re)t (Bart(olus)) non
nepos p(ro) pat(re) succedet avo in s(e)de
nepos tanq(uam) p(ro)ximior admitt(ur)
// Quid si filius p(at)r(is) successit despens(ati)
(ha)bet vel d(e)fectu(m) n(on)i filius eo(rum) i(n) s(er)v(i)t(io)
in c(ivi)lia(m) ta(men) h(ab)e(re) p(otes)t (nepo)s
in (con)stit(utio)n(e) no(n) vid(et)ur d(e) m(en)te iur(is)
no(n) h(ab)et(ur) p(er)sona (?) v(e)l media succes-
so(r)is aviam p(er)tinget ip(s)o(rum) applicare
vid(et)ur successio(n)i in (con)sti(tutione) (de) elec-
(tione) (con)iugabilo(rum) c(ap). p(er)venit et (ha)b(e)t ibi d(e)fectu(m)
q(uo)d p(ro)p(ter) h(ab)ent filius s(ed) dispensac(i)o
q(uia) si dispensetur q(uonia)m vid(et)ur q(uod) ei
(con)c(e)d(a)t(ur) posset // Quid si q(ui)b(us) nat(us)
e(st) de d(e)mp(n)ato coitu (et) p(ost)q(uam) pat(er)
(con)venit matre(m) in uxore(m) nu(n)q(uam) ille
(con)ven(it) q(ua)m p(otes)t tanq(uam) legit(imus) (con)venit
et d(ic)i p(er) illud potuit legitime
... h(ab)e(re) t(em)p(or)e (con)cepc(ionis) et nullu(m) s(u)b(e)rit
i(m)pedim(en)tu(m) (et) p(ost)q(uam) ducat ea(m) i(n) uxore(m)
legitimatus e(st) filius ante (con)c(e)pt(us) p(er) s(an)c(tu)s
m(a)t(rim)o(nii) et ita succedit (et) i(n) h(er)editate
tanq(uam) legitimus (et) ad o(mn)es actus legitimos

ad mittet(ur) h(ab)et(ur) (con)tra s(upr)a eod(em) esse nec(essari)o si p(ost)q(uam)
nativitate filii m(at)r(imonium) alt(er)i nubat et
d(e)in(de) eo mortuo c(um) p(at)re filii (con)trahat
vel (con)tra d(ic)it s(e) p(otes)t c(um) alia (con)trahat (et) mortua (uxore)
in uxore(m) filii ducat quod d(ic)o i(n) (pupilla)
fav(o)r(em) p(ro)lis p(ro)p(ter) i(n)iur(iam) p(er) (con)trar(ium) s(ecundu)m
si (con)tr(ahe)r(e) ea(m) i(m)pedit no(n) patiat(ur) de iure (lex)
nec eos t(em)p(or)e (con)cepc(ionis) qua d(ic)t(ur) p(ost)q(uam) sub-
lato i(m)pedim(en)to ducat ea(m) i(n) uxore(m) (non tamen legittima(m) p(ro)le(m) (con)q(uam) si s(ecundu)m le(gem).)
~~q(ui)a s(upe)r h(oc)~~ tamen t(ame)n aut q(ui)b(us)
~~m(od)o~~ ita si (con)tra le(gem) in p(rimo) coll(ationis) v(er)b(o) ¶
¶ Quod aut(em) d(ic)t(um) e(st) in p(ri)mis ca(pitul)o s(ed) legi-
timatus q(ui)s ad o(mn)es actus legitimos
(con)cipiu(n)t q(ui)da(m) c(er)ta(m) digni(tat)e(m)
ad qua(m) p(ro)moveri no(n) p(otes)t n(is)i sp(eci)ali
dispensac(i)o(n)e p(a)p(a)e h(ab)et(ur) (con)tra d(e) ber(?) s(upe)r
e(st) de elect(ione) in motum c(apitu)lo p(ri)m(o)
s(ecundu)m h(uius) l(egis) legitime h(ab)et cu(m) alius
l(egitim)o h(abe)t s(ed) quod m(at)r(imonium) electi infra
quadragesima(m) an(n)o(rum) ip(s)is electi
minor(em) no(n) (con)p(ro)p(ri)a(n)t d(e)ceb(a)t q(ui)da(m)
q(uo)d h(ab)et q(ui) s(unt) cu(m) p(at)re electi (con)trax(i)t
et h(o)i(e) q(uadra)g(esim)o quadr(a)ge(si)mu(m) ut (in) m(odo) alia
lic(et) et ta(men) elec(ti)o illius tanq(uam) legiti-
mata (con)stit(ui)t(ur) // Sz h(ab)ere p(ro)p(ter) illa
e(st) (con)c(e)ssa et id(e)o illud (con)tra h(oc) s(ecundu)m
te(n)e(tur) no(n) p(otes)t p(ro)ficit t(ame)n p(ro)p(ter) alia m(odo)
s(ecundu)m m(odum) nullu(m) recepit q(uia) p(er) m(at)ri-
monium (con)p(ri)mi(tur) s(ed) d(e) iure l(egitimu)s
nat(us) q(uo) de elect(ione) c(um) in c(apitu)lo
¶ In eo aut(em) qui de coitu d(e)mp(n)ato
nascit(ur) et si p(ost)q(uam) n(on) p(er)v(eni)t minor(um)
s(e)p(er)gua(n)t n(on) e(st) p(ro)p(ter) (con)silio quod
natura respiciat ~~p(ro) (se)~~ sit(u)m p(ri)ma dis-
pensac(i)o g(e)n(er)alis (con)tendi n(on) p(otes)t
ad ep(iscop)at(um) et ~~arch(iepiscop)at(um)~~ archiep(iscop)at(um)
q(uo) de q(ua)s (con)s(tituti)o(n)es p(ro)b(a)t(ur) ... filius
Sz et si q(ua)n(do) d(ic)at(ur) n(on) d(e)suplicat
ne fav(o)r(em) minoru(m) restring(a)t(ur) s(ecundu)m (con)st(itutio)n(e)s
q(ui) (con)tra ad inuti(li)(h)abilis ac q(uo)d q(ui) si
s(un)t l(egitim)e (con)tinere et q(ui)e n(on) m(odo) ac
p(ro)f(essi) no(n) vid(et)ur n(is)i. Sz p(er)t(inet) q(uo)d in h(oc)
ca(su) s(e)c(undu)m s(u)b(s)i(sti)t in p(re)d(i)c(t)o ... p(otes)t

dispensari per archiepiscopum verum quod
non quia corpora sunt maiorum medi
na vel negotia reservata sunt quod
declarat per Innocentium tertium Goff
¶ Quid si presbyter genuit filium quomodo
legitima sicut tunc quia contraxit dum erat
laicus vel in minoribus ordinibus
constitutus numquid filius erat legitimus
Verum Raymundus dicit quod sic tamen fauorabilius
est quia culpa patris non debet
nocere filiis ar. 32 di. dyaconi po
ery q ii in ~~et paulo~~ Goff vero dicit
quod non potest esse quia plures et idem
sentiunt B. et Innocentius super illud c.
licet ob hoc de filiis presbyterorum et ibidem pro
natus quia coitus ille fuit illicitus 32 di. dyaconi lxxxi
v di. cum in preterito. Culpa etiam
parentum reddit filios illegitimos quod
dicta dispensatio tunc in bonis etc. Si quis
necessitate est potius ~~ut~~ tam quod tunc
est benignius quia cum aliis agere
est facilius dispensanda. Goff vero
distinguit sic scilicet quod si ignorantia vel
ignorantia non fuit probata dicit
Raymundus quod de confessione coniugatorum quod
est platee et si necessaria est consuetudine
dicit Goff 32 di. si vir. et idem
videtur si ea sciente et non contradicente
et si in di. si quis secularis an aut
solus consensus utriusque tacitus vel
expressus sufficiat vel non requiratur
quod habitum mutetur dicetur tractatu
de conversione. Filius tamen sic natus secundum
Raymundum et Guillelmum quo ad successionem
hereditariam reputabitur legitimus. ¶ Circa
clericos prohibetur ordinari verum quod
certa primo propter dignitatem ordinis
propter quam decentiam et congruitatem
requiritur in ordinatis claritas prosequ-
ere quidem obsoleta quod vitio sa-

orig- ~~ine~~ propter quod lex diuina deute-
ronomii prohibuit spurios et ma-
miseres de ecclesia usque in generationem
quartam quod de clericis innotuit quod
cum si sit lex per benedictionem adhibendos
in prelatos ad mittitur per decretum
quod nullus et est generalis. ¶ Secundo
detestandum tantis patris peccatum ad-
magis puniatur in filiis quam in se
quod quantum tamen et quidem. ¶ Tertio
quia filius solet quandoque imitatores pa-
trum sic illud prope solet spurius
filius quandoque pater vi q i c. verum ¶
Circa quintum secundum quod dispensatio
circa clericos adhibetur magna secundum
quosdam scilicet quod si ad religionem transit
promouendi potest quod est c. i. extra qui in
ad mittit Goff quia ibi statuitur non
quod verumtamen secundum Goff illegitimi
quod si fuit alius ydonei promouendi
ad omnes ordines de iure communi
platonem vero non potest nisi dispen-
sationem ut ibidem et ad eo glo-
ssam Goff et Innocentius ibidem super
i et B. ibidem quod est minus licet
ad curam plebium secundum Innocentium
In remanente autem in seculo si sit
alius bonus secundum Raymundum adhibetur
triplex dispensatio scilicet magna
clericis ordinetur in cathedralibus aliis an-
tiquis et regulis speciebus quod est parvum
maior ut in patribus ubi minor in-
veniet persona quod est quo tutissima
minima ut in patribus admittitur
in mediate. Hec autem distinctio
placet Goff propter medium membrum
quia est quo tutissima non loquitur
de dispensatione sed de qua in-
Secundum vero Goff circa clericos adhibetur
dispensatio magna scilicet ut remane-
ntes in seculo ad ordines minores

simplicia beneficia promoveri
c. licet minor ut ad patronos et
ecclesias parrochialibus et indigni-
tatibus et personatibus inferioribus
promoveri ut extra e. t. i. et ult. vj. c.
quibus maxima ut promoveat
de consanguinitate extra de etate et qualitate c. vj ¶
primus possit dispensare Hugo solus
dispensat in maiori et maiori
filios presbiterorum in sacris manere ut
c. preterea sed in minori sive
magna potest episcopus dispensare quia
hic est expressum vj° c. si quis
licet id qui quod episcopus dispen-
in illegitimos quos ad ordines mino-
res et beneficium non habentis curam animarum
aliud obstat diversimode sit
super quos proprium episcopum valeat
dispensari ut ab extra e. licet quia
legitur ibi quod dispenset non in
… secundum hostiensem
… quia si … voluisset …
… sicut in maiori extra e. t. si
… secundum hostiensem quod ibi
… permittere i. promisso … ordinis
… extra de iure iur. et si …
… secundum hostiensem in maiori
… episcopus dispensare extra …
… videtur ad consultationem ut
obstat extra e. c. i. et ubi … intelligitur
dispensatione indiscreta si tamen
… ad religionem et …
… prelatus … in minori
… potest dispensare ut obstat extra
c. i. … de prelacionibus non ullatenus
… quia illud est … de iure
… ibi cum statuitur … que …
hostiensis … est contra extra …
vj° c. eos qui … extra de illegitimis
ad ordines maiores vel ad curam beneficia

animarum habentia promoveri non potest sine dis-
pensatione pape quod nec non ad
personatus et dignitates habentes extra
e. t. si et … ibi … colunt
… et … ut est dicitur
infra in fine huius capituli et multo
magis ut ad episcopatum extra de electione in-
notuit … extra e. t. i. 2 c. nimis
dicit quod est religiosus illegitimus
promoveri non potest ad prelationem sine dis-
pensatione apostolica extra de regularibus … ¶
¶ Quid si quis cum aliquo illegitimo dispen-
set ut habere possit beneficium cum
cura animarum nunquid … dispensatione
habere poterit plura talia beneficia Hugo
non … quia in tali dis-
pensatione detrahatur iuri … est …
et ideo est restringenda vj° c. si quis
et si … talis … dispensationem
… postea impetret … ut
recipere possit plura beneficia curam
animarum habentia dispensatio illa
nullo penitus est valore vj° c. id …
quis et idem in eo … quod dispensat
episcopus ut possit ad minores ordines
et simplex beneficium promoveri secundum Io. an.
¶ Ad quod nota secundum hostiensem quod …
… istum sunt due prohibitiones
¶ Una est quod filii illegitimi non
debent promoveri et … aliqui dispen-
… per ingressum religionis …
… ut … est supra ¶
Secunda est quod filii … non debent
assumi ad illa beneficia que … tenuerunt
patres eorum … et …
… et … quod episcopi et archi-
episcopi possunt dispensare extra e. c. …
ubi videtur ad consultationem …
de … hostiensis …
quia non agitur ibi de dispensatione
facienda vel non facienda … statuto

sit revocanda et dicit quod non et hoc iuste quia remissio non in iure facta simul revocatur ~~[illegible]~~ [illegible] que in se illicita est et continet tunc glossa hoc commissum [illegible] [illegible] per d. [illegible] et glossa hoc [illegible] eodem [illegible] in hoc casu legato dispensare licet quod est dilectus sicut in c. contra [illegible] latam ut quod de [illegible] dilectis et [illegible] quia talis dispensatio esset [illegible] contra [illegible] apostolicum [illegible] apostolica [illegible] nota [illegible] [illegible] quod tunc dicitur in est contraria ad tuam consultationem [illegible] post consultationem [illegible] consultationi videtur [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] devoto [illegible] in hoc autem casu contraria non [illegible] que [illegible] in dulgentia continetur et [illegible] per hoc [illegible] quod dicitur ibidem [illegible] dispensasti dispensationem et probatur quod est dilectus et est minus ibi habetur quod tunc [illegible] [illegible] tu [illegible] dispensare et ideo ibi consultatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed quid si episcopus [illegible] [illegible] in [illegible] ad ecclesiam [illegible] [illegible] hoc [illegible] aut sciverit aut ignoraverit si sciverit non potest [illegible] illa spoliare [illegible] auctoritate [illegible] [illegible] tanquam illicitum revocare [illegible] [illegible] in [illegible] episcopi qui facit [illegible] sciverit [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] si vero ignoraverit tamen [illegible] [illegible] in ecclesia illa tollerabit [illegible] si [illegible] beneficio [illegible] quod est [illegible] et est [illegible] sed aut ecclesia [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] tamen dispensationem [illegible] [illegible] talis debet deponi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ubi dicitur quod si [illegible] episcopi [illegible] [illegible] [illegible] deponi debet quia sic non [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] episcopi [illegible] dispensat in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed quid si quis prelatus [illegible] [illegible] [illegible] ille qui [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]
legatus sciverit dicitur probari si [illegible] [illegible] et [illegible] contra [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod dicitur probari se ignorasse hoc [illegible] quod est [illegible] [illegible] numquam ipse talis est [illegible] prelatus [illegible] sic et [illegible] et hoc de mandato [illegible] non [illegible] prelatus quia prelato dari non potest ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod est [illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] dici [illegible] [illegible] glossa quod in est contraria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in hoc dispensare et [illegible] quod [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] beneficia sint removenda et hoc [illegible] [illegible] quedam ad [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] talibus sit dispensatio non [illegible] et quod dicitur ibi [illegible] quod si [illegible] [illegible] et [illegible] maxime [illegible] si [illegible] iure dispensatio est [illegible] aut non sit dispensatio sit removenda et hoc [illegible] [illegible] ibi [illegible] [illegible] et [illegible] auctoritate [illegible] dispensare [illegible] abstat quod est dilectus quia [illegible] intelligi quod esset filius illegitimus [illegible] contraria quod intelligitur in filius illegitimus [illegible] non [illegible] [illegible] apostolica et alia [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] in ecclesia [illegible] [illegible] habet [illegible] quis petit hoc [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] auctoritate [illegible] [illegible] libellum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quod est constitutum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispensat in [illegible] [illegible] episcopi dispensare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod est [illegible] [illegible]

Quod si dispensetur cum aliquo illegitimo
ad clericatum vel ordines promoveatur
videtur secundum Goffredum, Hostiensem et Bernardum Compostellanum
valet de nominibus tantum et concessum ac
... in [illegible] lectore quia dispensatio
[illegible] habet [illegible] et verbo privilegii
tor est restringenda cum sit odiosa
[illegible] quod dilatio. Item quid
si cum aliquo dispensetur ut ad ordines
promoveatur et ad omnia beneficia numquam
[illegible] promoveri potest ad prelaturas et
dignitates. Videtur secundum Goffredum et Hostiensem
[illegible] quia cum dispensatur cum aliquo
[illegible] non [illegible] intelligitur esse
dispensatum in aliis. Et nota tamen
[illegible] in hac et pluribus consimilibus
distinguunt quod si per dispensationem
[illegible] vel [illegible] preiudicium alii fiat
strictissime est interpretanda. Quando modo
interpretatio non offendat metas
iurisdictionis dispensantis ac etiam
[illegible] et de decimis ad [illegible]
[illegible] aliis enorme preiudicium fiat stric-
tissime et interpretanda ac etiam de privi-
legiis et de decimi suggestionem prout communiter
Goffredus et Hostiensis recitat [illegible]
[illegible] Item quid quis per predicta
dispensatione potest habere canonicatum
[illegible] in ecclesia parochiali. Videtur secundum Goffredum
non si sit dispensatum per episcopum vel
archiepiscopum quibus expresse non
licet in illis casibus dispensare
[illegible] Si vero apostolicus vel aliquis cum
mandato intelligitur dispensatum et
in prebenda et de [illegible] pilloz
in ecclesia parochiali non tamen
collegiata in qua solet [illegible]
electionem de vetere ut ibidem [illegible]
[illegible] ecclesie non collegiate sine [illegible] (margin: sine [illegible])
[illegible] proveniens [illegible] quo [illegible]

fuit [illegible] quali nomine beneficii
comprehenditur et [illegible] si [illegible] dis-
pensationem per aliquos [illegible] ne [illegible]
in aliquo beneficio competenti talis
cum dispensatio interpretatio interpretatio
debet sicut dictum est. Item quid si dis-
pensatur cum aliquo apostolico vel alio de
eius mandato ut promoveatur ad omnes
ordines et ad beneficium ecclesiasticum ita
tamen quod si contingat eum [illegible] ad
episcopatum non recipiat eum nisi de
licentia sedis apostolice specialiter. Utrum quod nomine
beneficiorum ecclesiasticorum comprehenduntur et [illegible]
[illegible] personatus vel dignitates. Videtur
quod sic ut dicit [illegible] aliis illa
clausula [illegible] clausula [illegible] ita tamen
[illegible] in [illegible] poneret. Item utrum is qui
[illegible] legitimat quo ad dignitates possit
in episcopum promoveri et utrum is qui [illegible]
legitimat simpliciter et in forma qua in-
telligitur legitimatus quo ad dignitates
recipiet infra titulo de [illegible] ubi
agitur de filiis et legitimatione eorum.
Item utrum legitimatus ad actus ecclesiasticos et
spirituales intelligatur esse legitimatus
quo ad actus seculares. Videtur secundum [illegible]
quod sic in [illegible] per quandam [illegible]
[illegible] si sit [illegible] venerabilem multa [illegible]
possunt [illegible] que non possunt di-
recte [illegible] quoties [illegible] de [illegible]
[illegible] imp de [illegible] Dicunt tamen [illegible]
[illegible] et [illegible] quod non est (margin: canoniste)
legitimatus quo ad successionem de [illegible]
materia habetur per [illegible] et melius
infra titulo de filiis et legitimatione eorum.
Item [illegible] episcopus potest dispensare cum
[illegible] qua [illegible] adulterinis [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] Videtur [illegible]
maior est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

vel secunda facilius deletur quam prima
quemadmodum primam purgatur non autem
defectus originis tertia cum sit in imi
tabilia. Et nunc videndum est quid habe
tur circa istud. Videndum illa quibus in
sunt. Si inquirere perpere corrigere re
formare mediocre suspendere compellere
absolvere et quomodo alia ar. quo de
elect. Videndum cum quod tamen quo
de off. ord. t. i. c. in et capitulo
quoniam quod i et de maio et obe
dientia quicumque non sunt medicinalia
circa. Respondendum autem circa hoc secundum
host. quod dispensatio aliud est summus
per excellentia ut ceperat et in hac
dispensat solus papa quo de elect.
cum nobis olim et si et c. in notum
est. Aliud dispensatio ut omnia citra
ceperat usque ad infima et in hiis
tantum episcopi dispensatio venal et non.
Aliud simpliciter ut tantum vel aliud
non habens circa ecclesias quo appellatur
in summa et in hoc c. episcopi dispensatio venal
~~venalis~~ et voluntaria secundum distinc
tionem infra immediate positam
ar. quo de elect. si aliquis. Dispensa
tionum alia est voluntaria hac solus
principes facere potest in vacantibus simplicibus
et duplicibus et summus vero quod in
tanta per medium et tal. principalem.
Alia venalis non necessaria nisi quam
fit propter prerogativa multorum hac
competit solus principes in duplicibus
quo de preben. dudum multa nisi et epis
in simplicibus ut dicitur est supra. Alia
venalis et necessaria hac competit potest
episcopus in duplicibus ut habitum est
proximus supra. Vult host. voluit quod
in ~~cum~~ dispensatio que sit hoc papa necessaria

vel voluntate ecclesie causa premittere
sunt episcopi per c. quo de prebend. de
multa habebat po. per c. dici et l.
sanctorum illa illa que sit habe
ob prerogativa persone facit solus
papa et sic intelligitur que pre de
sanctorum c. sanctorum ~~ubi~~ et secundum ber.
quo de elect. dudum in. et i. non
supra c. de multa et ber. hic
supra c. sanctorum solus papa utrumque
facere potest et sic circa tenet ad
facit hoc de preben. supra co. et c. in
potest et circa in singula hec non an.

De adulto dormiente baptizato ti. xxiii

Posita consideratione de adulto
dissentiente ~~dissentiente~~ baptiza
tus ad egritudinem et circa hoc
queritur utrum talis posset promoveri.
Videndum non dicit l. vii di. si quis in
preshiberum et quia sunt non re
ceptus cum non voluntate sed o
non. sed invitus timore videtur
baptismum recepisse et ita sunt quod
non sunt ei peccata dimissa ut i c.
si quis et de c. di. i. ius. Sum
ma duo casus in quibus talis pro
potest unus si post baptismum eius fides
et vita probabilis apparuit. Alius
si raritas clericorum exigit ut
infra c. si quis infi.

De peregrinis et ignotis

Tit. xxiiii

Deinde considerandum de peregrinis
et ignotis et circa hoc queritur
plura. Sed qui dicuntur peregrini
dicti sunt et ignoti omnes qui non
sunt de episcopatu ordinantes sive sint
clerici sive laici arg. in q. vi. peregrini
vi q. iii c. i. in extra ne talium
aliquis episcopo capitulo debet addiguntur
vel ordines vel alia ecclesiastica pa
tranta di. ii. peto. i. et ii. specialiter c.

et ignoti vero peregrini dici sunt cont. ob

psona tn cogti de pro c. i. 2. 3. ignoti dicu(n)t(ur)
p(er)sonarum origo uita et integritas epo
ignota no(n) distincto ver(um) sunt
disparati eius uel dyaco et hi (con)
cluduntur a dignitatibus et ordib(us)
p(ro) di (con)tra ep(iscop)us n(on) q(uod) h(abe)n(t) quicu(m)q(ue)
ignorum uita et (con)tra (com)paruerunt
... d(e) h. tenus sit t(ame)n aliquis sit in
... notus p(ro)p(ter) indignu(m) et indig-
nus eius soli epo sit nota ab or-
dinibus (ex)cludi no(n) p(otes)t q(uod) decrep
... (con)trario n(on) (com)paruerit d(e) q(ui)d(em)
... no(n) p(ro)hibeat(ur) dicit aute(m) ... quod
... inter p(er)egrinam consuetudine(m)
hodie derogatu(m) cu(m) cottidie
... clerici dyocesani beneficiat(i) ab
... aliarum dyocesium sine litteris
(com)missionis epi sui ... ac tales
repellu(n)tur ... ex(commun)icatione ... p(ro)p(ter)
... primo quia no(n) licet epo p(ro)
... saltem sic ... in mess(e)
aliena ordinandos uel indicandos
... denos ... p(ro)to ... / ... (con)
... solent ... p(ro) magna p(ar)te
... in famos ... uel
... inglacos vi(o) decrep ordi
... 2o quia p(ro)p(ter) ... h(ic)
ordines ... n(on) h(ab)eant uel h(ab)ere
... q(uia) h(ab)eant ...
... affectus ... d(omi)ne ... 3o
... admittit(ur) uel repellit(ur)
... si quis h(ab)et litteras ... q(uo)me
... testimoniales ubi(que) ...
... in ordine suo ... no(n)
... fraternitati ... litteras h(ab)eat
... et sigillu(m) sit notu(m) ita q(uod)
... (con)stet p(otes)t admitti ... q(uod)
... tu(m) ... et de q(ui)b(us) ...
... n(on) ... qua sigilla
... ignoti no(n) r(e)cipit(ur) ... h(ab)eat
publice

sigilla q(ui)q(ue) ep(iscop)or(um) q(ue) c. c. i. et h(ic)
... h(ab)et ut d(icit) goff(redus) in clerici ult-
ramarinus et aliis male ...
ut ... in ... ibi(que) ... p(ro)
... ordines no(n) p(otes)t p(ro)bari
et lic(et) clerici h(ab)eat q(ui)z sigilla uel
sigillu(m) epi ... et ... uelit
ad ordines uel beneficia tene(tur) t(ame)n
in suspenso donec eius ...
sit nota q(ue) c. c. i. 2. ... uidet(ur) q(uod)
quod mille sigilla ignota no(n)
sufficiant quia no(n) p(ro)ba(n)t plus
fidei quam unu(m) ignotu(m) ... h(ab)et
... et ...
falsat(ur) unu(m) sigillu(m) q(uam) q(ui)z
et ... magis credi(tur) q(ui)b(us) uel
pluribus sigillis q(uam) uni sicut
magis credit(ur) pluribus testib(us) q(uam)
uni quia facili(us) corrupit(ur) unus
quam plures / ... h(ab)et ... no(n) est
sufficiens s(ecundu)m hostiensem ~~q(uod) s(ecundu)m host(iensem)~~
q(uod) qui ... unu(m) sigillu(m) ...
facit et ... q(uod) ibi corrup(tio)
dependet ... q(uod) per unu(m) ... fal-
sarij ... corruptione testiu(m) q(uod)
dependet no(n) ... corrupcio(n)e p(ro)
... testibus p(ro)ducendis / hostiensis ...
d(icit) quod ... de sigillis uel aliis
quaru(m) ... notitia h(ab)eat(ur)
no(n) est eis credendu(m) ... s(ecundu)m ...
q(uod) eadem ... ... et ...
... et ... maior ... p(er)iculu(m) ...
... d(e) questione / sed forte test(es)
unus cu(m) sigillis sufficit et h(oc) s(ecundu)m
host(iensem) ... uidet(ur) p(otes)t ... fide
de ordinib(us) p(ro)testes q(ue) c. tuc ...
refert s(ecundu)m host(iensem) ... fidem faciat
p(ro)testes uel instrumenta / et ...
alia ... q(ue) c. ... et
d(icit) ... q(uod) ... p(ro)bat(ur) p(er) ...

vel iudicia sciat p testes qd de p sup
lris/ vel p alia argumta. Notat s
gilla epor ut dicat ibid/ et lic
illas faciat fidem stricto tn qd
de notoe celebrac pmittitur
de mi qui sup hoc ii. qd e tue
Innoc aut sup c tua dicat q
s conceptione eius magis. p
iudiciu ai fiet collatio v sigillor
quus no credetur nisi als leme
pbarer/ et idc hoc ibid/ ite
sz Innoc sup c uit dicat/ quod
si sit als bone fame vite z habet
quas epor sigilla ignota si ha
beat ai qua noticia pfamam
vel alit de epis vel lris eorum
lic als no sit sufficiens pbacio tn
in hac causa tlam credere admittes
et ideo hoc in glo. ibid/ Ita sup
hoc ibidem s contribuit decaquo
pillos inte quos diu q insimis
et quod semp si gessit ut pbr
utiqz sufficiat ar qd de pbro no
bap. c vi. Non lic aut plac dyo
cesano subiecti instituc clicos
alienos in suis ecclis in capitulo
quod si faciat pt eos ibid remouere
in eadem dispensat qd c t si/ Dicat
aut Innoc qd eod sup c te nob
quod nisi loco qd emptorum hic ppom/
no lic ei eos recipe alique clicu
pegrinu sine licen epi dyoc/ et
pt dici quod tn hic cognosci de
lris dimissoris/ et ps qua prime
nauit eu plene dimissum qd
emptus eum recipe lic/ Dicit
aut q in lris dz ee clausula
talis vel similis que ad clam ordes

cominis ut ar popm di in no
et c sequenti/ et est rd qr de ma
ribus et moribus ordinibus mei
debet/ ne forte psalt pnos qr
quia tue ecclesiam no habet
e c i in si/ hec aut lre no
comendatiae sine testimoniales
ibi comendat et testificant de vita
et ordinibus quos habet debe
atue qd c tue/ sed ille no suf
ficiunt quatu ad hoc ut ordinibus
recipe possit/ nmo opor q hat
dimissorias inquibus sz appareat
quod epus eum aptate et iuris
dictone sua dimisit et licenciam
et sufficient debit quociqz uoluit
epo di in pto/ vel de prelatois
qd de tempor ordi quod translac
ut in hoc casu hic archidyaconu
archidyaconi sufficiunt qd de offic
archidyaconi significasti/ alius
lic contractum recipet consecrato
cum forte no licet ut in c quod
translacoum/ istas aut lras non
recet epus nisi postulatis ne de
ceptis euagari eppo n di c i/
In abbatibus aut exemptis dicit
Innoc qd c in principio et quod
ita sunt exempti q dyocesang
hic in clicos eorum ordinacon las
dimissorias concede possunt/ Vnde
dicit si lras amisisse/ Tunc sed
b qd c c i plect eas amissum
tenorem et quod sine dictis fuit
qd de penit cu olim nisi/ Dictum
aut qd apt pdictas causas pape
quod nullus epor n tale aliquem
extra notariu clicum ordinet
sine licen appa vel sine lris ep

tum dioc. est oriundus vel in cuius
dioc. est beneficiatus patentibus com-
mendaticiis cum rationabilem quare
non ordinetur ab ipso si secus fuit factum
ordinatus erit pena condigna
puniendus et ordinatus erit suspensus
potest tamen eo dispensari etiam
ordinatos sine eius licentia
vel in detrimentum ordinationis
sedis Joha. an. hoc verum precipue
ordinatibus ytalie per eius episcopus sed
quid si episcopus ultra ordinet ytalie
hoc Jo. an. ibidem dubitando tamen quod
non habet locum licet dicat tamen
penalis et per quem et sic non
certum capitulum vi c statuta de pe-
nis penis. Sed contra quia ibi est
idem Jo. et idem ius sed quod
est eadem ratio quia ultramon-
tanus episcopus in ytalia potest mittere
litteras ad suum episcopum vel saltem
quia est sine licentia petere
quod non fit sic de facto ytalicus
ultramontes episcopus. Sed hoc non quod
tamen potest dicere ordinatus est
suspensus tali suspensione quod
nobis in curiti negligantie
Jo. an. Quid si laycus ult-
ramontanus ordinetur ab episcopo ytalie
clericum nunquam tunc locum habebit
dicere sine ipse mittebatur quod non quia
est penalis et quia in plenis de
ordinibus secundum. Sed contra Jo. de temporibus
ordinibus et eadem est ratio ubique
idem ius et per hoc Jo. an. quod hoc
locum habet in proposito tamen et
legit faciendo puniend. vel habet
duo dictiones sed ultramontanus
clericum et sic licet plenum de

nota nob

restud geda

ciatas loquantur consuetudo tamen generaliter
loquitur vel dicit per eius quod licet dum-
taxat facere ordines ut complen-
dant numerum secundum quod decet debi-
tamus quod c. 1. aliter dicitur generaliter
de. Sed hoc non quod quod in c. de cleri. peregrinis
tractatur. Utrum peregrinus quivis sit
recipiendus sine litteris episcopi sui quia
non de peregrinatis quos constare debet
sicut intelligatur esse sub protectione
curie sed nam et omnes peregrini sint sub
protectione ecclesie quod de treugis in no-
vamque etc. De etate ordinandorum et preficiendorum Titulus xxv

Postea considerandum de etate or-
dinandorum et preficiendorum
et primo de etate ordinandi. 2o de
etate preficiendi. 3o de ordine pre-
ficiendi. Circa primum queritur primo
sed utrum pueri rationis usum carentes
recipere possint ordines. Videtur quod
et alios defectus quibus rationis usus
tollitur actus impeditur et ideo illa
sacramenta que actum recipientis
sacramentum requirunt. Talibus tamen
non competit ut penitentia matrimonium
et huiusmodi. Sed quia potestates in susceptis
actibus ponuntur et valent licet
actum sit et sunt posteriores remoto
non posterior non tollitur prius. Ideo alia
sacramenta in quibus non requiritur actus
suscipientis dummodo de necessitate sacramenti
sed potestas aliqua spiritualis dummodo data
pueris nisi rationis usum carentes
recipere possunt. Distinguendum tamen quod
in ordinibus maioribus requiritur ter-
discretio de necessitate propter dignitatem sed non de necessitate sacramenti
sacramenti vel precepti vel aliqui sunt maiores
assit et preesse preficiendi possunt sine
peccato ante annos discretionis ad minores
ordines promoveri quia licet tunc non

h ti

sit p(ro)uinci ad officia que eis committ-
tuntur tu(m) p(ro)uinci p(ro)p(ter) periculum uolebat
infra ordinibus uero maioribus [illegible]
[illegible] requiritur de honestate et
etiam de iure precepti [illegible] contineatur
notat quod habet [illegible]
et etiam quia eis spiritualia tractanda
committuntur. ¶ Sed ad [illegible] [illegible]
[illegible] in corpus [illegible] accip-
[illegible] [illegible] recipientis requiritur
et [illegible] de iure [illegible] qualis
est quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ¶ Aliqui uero dicunt [illegible]
[illegible] [illegible] de lxx [illegible] subdiaconum
quod puer in [illegible] recipere
posset omnes ordines etiam [illegible]
et ei consentire [illegible] [illegible]
[illegible] quod ipse non dubitat [illegible]
caracterem recipiat [illegible] est bap-
tizatus [illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de bap(tis)mo maiores
t. pl. et ult. ¶ Quidam autem dicunt
quod ad omnes ordines [illegible] [illegible]
requiritur de iure precepti sed [illegible]
[illegible] ratione uel auctoritate non confirmant.
Quia opinio magis placet in
[illegible] [illegible] et [illegible] ut [illegible] [illegible]
quod in adultis requiritur intentio
recipiendi [illegible] uel implicite
[illegible] uel generali ¶ [illegible]
[illegible] quis ab ordinatione et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de lxx
in [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] tamen quia [illegible] ab
infancia traditur [illegible] militie
clericali [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] anno [illegible] ad xxx.
annum [illegible] [illegible] et omnes

qui petit ordinari in [illegible]

xxv annis non presbiteratum minor

minores ordines recipere subdi-
aconatum [illegible] non recipiet infra
xx annis non diaconatum infra
xxx [illegible] [illegible] salvo [illegible]
instantie [illegible] [illegible] quis [illegible]
[illegible] in xx [illegible] anno quod [illegible]
[illegible] indistincte [illegible] [illegible]
[illegible] que [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de electione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] lxx [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] quis diaconum
xx anno et subdiaconum in [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] de xxx [illegible]
[illegible] [illegible] instantie [illegible]
ordinari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
diaconus et subdiaconus quam
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
¶ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
anno possit quis [illegible] diaconum
[illegible] et subdiaconus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
¶ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ordinari [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] in duobus primis annis [illegible]
qua [illegible] [illegible] recipiat omnes
ordines minores in [illegible] [illegible]
maiores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] infra annum [illegible]
[illegible] omnes ordines recip-
monachus non infra annum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] ordinandorum
[illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] xxx annorum ¶ [illegible] autem [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible]

aliis per tempus ordinandorum aliquid
compensationem episcopi anticipavit. ¶ Item
aut est quod expressum in libro de etate
quod quis in annis etatis sue xviii
subdyaconus, xx in dyaconus, et
xxv presbiter licite fieri potest. ¶ Item
quod religiosus est minor xv
annis huius possit quis presbiter fieri. videlicet
est quod religiosus tenetur quod
sed ipse tradidit contrarium statut
notat hic xxx presbiter et hic ibi
... Item si huius etas sufficit.
¶ Item si quis minor xviii annis
admittitur in dyaconem. videlicet ordi
... acolito ordinarius ordinatus
... spectandum dyaconi nisi ad
completum xxv annum suspenditur
... ordinatus et ... ordi
... in subdyaconatum ...
quod de temp ord vel non est ...
¶ Sed et qui clericus infanti sive
minori vii an contulit tonsuram
clericalem puniret nisi forte ...
... ipso facto ...
... per annum suspensus extra vi de
temp ord ... ¶ Utrum ordinati
ante annos discretionis teneantur
... ad ...
... ita quod non potest ...
... a quibus videtur quod non quia
... est ... non ... xxx
q. i integritas et in tali etate
... non tenetur quod de regularibus
... tamen ... Unde
videtur eis quod ... possunt ...
... xviii anni. ¶ Alius dicitur quod
... quod de etate ... de temp
ord vel non ... ponit opinionis
... hic et ... xxv ...

quod puer in tenuis omnes ordines
... non ... quod status
est adultus nisi ratificet quod ...
... de temp
... et ubi ... ¶
Non ... magis
declinat ... de etate ... et
... de temp ord ... opinionis
sunt ... in ... de etate ... io. i
q. i ... dicens quod puer non
obligatur nisi sit doli capax, et
voto et sacramento obligatur ... sit
sed non religiosus. ¶ ... non sunt
... sicut ... de etate ...
dicens ibi quod talis etatis in
qua ordinatur debuit contradicere
et nullo modo ... ista
... formula videtur esse quod in tali
etate ordines recepit ...
... non distinguit ... opinio
... facere quod ... facere non
posset. ¶ Circa ... nota quod ... in presbiteratus
requiritur etas determinata quod presbiter
non debet ... xxx
annis completis ita quod non ...
... est quia est ...
... qui in tali etate predicat
... presbiter. Alii ... minor
... ... dispensare
quod de etate ... fit ...
... contra ... aut
... attinga
... requiritur etas xxv
annorum ad quod sufficit attigisse
annum ... de etate ... in ...
... ¶ ... obviatur quod talis ut
in pluribus ... quod debet presbiter quod
de etate ... persona ... de ...

si sit doli capax

Extra de ... 29

et in° pbr qui no dct quis fieri
an xxx annos ubi tpus sacerdoti
arta^r in assuptis ad officia quibus
sacerdotiu est annexu ut i c cum
in cuncte sin groff § dect. g^t ut
notum est sup. Insc ty cum sedm
tam et spuatis eius ulla puedetit
dispensat nisi pp qua ctra platy
nemes ponit q de cleris incapl
est g° q quis pena inctur non
debit pium ar q de don int inp
et bo. et si nate/ pte nulla in ecclie
pt dispensac nisi pncps c de cys
qui ul eta inple l set ij go sanctum
est l nisi adicitur canon q et ipis
utim^r ubi deficit ius canonicum q d
c i et kius sine sunt ex ber q c
pp. Co no qriu d^o sz quod plati
i hoc dispensac put qnz t^c necitas ul
utilitas ecclie requit ar q de clericis
indeto et c queris cu pus pulkibus
quod si platus indiscrete dispensat
pniri debet et sin groff c tu cunct
loquit^r de ine qui si c indeto pondet
aliquo anno put epi dispensac. Host
aut opinat istiius q sciuit et ea
intelap^r. subscr. Q ctra q de clericis
derlin u c nos g^r. Eg host dicit q
tc c inte. si discrete dispensa^r et ide
in omnibus defectibus qui infamia no
indicat inducunt qua in illis solus
pp dispensat qui infamia intolle'
pt q de sen x xz ind' ind x. Q ad
illam no que ta ascribe addut^r kidet
host et pmo ad iom cuius q si na
asst tuc ex pcaudis iom ut in sua
plialibus beneficiis epus dispensac pt
poss qua b si illa indigne q serat
pniat q de plura que q asst cont
tam qui scipsit quod in nuorbus

dispare pt ad ler' kidz quod lii
stat legi. Dicit aut host q imp bt
ad inutti no debent ad honore
est q causa ff de inir in iiij u
q pubes. ergo acoticas si ipsi in
berces sunt admittedi q causit in
g^t cas i sint d^r de eam anini tantum
q no alias et ita concedit l cur
tic aqua clics ar agro q de
[stat] electis indcop ne obl l qua allegat
tam qua loqui^r quo admistratio
rei puate cuius fauor no est aut
sicut rei publice sit go scdm
in natic^e ecclie sit indiciam epis
dispensac ut intelli^r facte gta
tonsura qua semp intelligi
tacite absoind phibitione ne
q cepta que no habz l q de
inir quod no est. Hodie aut
q pssm quod epi ipsit dispens
cu beneficis xx° anni q pletu u
habe put dignitates ul psonat
quibus eta no imminet animarum u
cta pinutis. q pssm est et
regime ecclie proeahalis confer
non pt adm c nisi attingeit xx
v anni alls collo no iz vi de
lets. Cand si pp seclar pinore
quod assumat ad officiu epus aut
ancp. ubi lic tlos impetrate p
maturitate etate no kalet q
cam. Di in pp ptuli sicut sibe
obediendum esset qua instu- facl
obtinet dubitare an dignus sit q
[elegerit] pncps pbn q m c qui aut g
ker sup c cam. Certo q puer di
pensatie tollerium in psonatu ut
cuia facte potit tanqua maior ad
b' q c q religione q no ar q c
indetorp qua et qui nenia et
impetrite no pt alienac sine dcto
n. set libam admistraco usq ad
am

clericis qui ueri etate eos primo ex
habebitur talis in ca° Gracia ¶
quam in prebendis requiritur etas quia
[illegible] non reputatur ad prebendas
[illegible] quod de presbiteris sit in ordinatione
[illegible] quo dic ut infra non agit de presbiteris
[illegible] de regulis iuris na consuetudo
[illegible] stat ad plus opinio in tam hoc
post ¶ Circa tertium sciendum quod ad dist. 39
ecclesiam prochialem admitti non debet
quis nisi sit in sacris hic tamen
[illegible] indignitatibus innoribus potest episcopus
dispensare secundum omnes quod de etate
[illegible] in episcopum non non potest aliquis eligi
nisi sit in sacris et in hoc solus papa
dispensat ar. di. [illegible] multos nisi [illegible]
quod de corpore viti[illegible] supra de clericis
¶ Item illud decreto hic potest in ecclesiis
cathedralibus uel collegiatis secularibus
regularibusque vocem in capitulo ex si hoc
lic[illegible] libere concedat nisi fuerit sunt
subdyaconus qui non dignitates pre
natus officia uel prebendas quibus
[illegible] ordines sit annexi pacifice
[illegible] obtineat in ecclesiis cathedralibus uel
[illegible] in sacris futurum nisi
iusto impedimento cessante ad eius
modi ordines promoui se fecerint
infra annum computandum donec promoti fuerint
[illegible] ultimo locum habeant in capitulo
earumque ecclesiarum distributionum que dantur
[illegible] hiis qui [illegible] horis int[illegible] fiunt
[illegible] substrahatur nisi ab aliqua con
suetudine uel statuto [illegible] de etate ut

[illegible] de impedimento sponsalium. Titulus xxvi

Deinde conspiciendum de impedimento
sponsalium Circa quod queritur utrum
sponsalis [illegible] impediat ordinis re
ceptionem. Videtur quod [illegible] requiritur in re
cipiente sacramentum quod si deficit

sacramenta que si deficit non potest quis
recipere sacramentum uel verum sacramentum
quedam non requiritur de necessitate non quoad
sacramenti sed propter propter congruitatem
ad sacramentum et sine talibus recipit
quis aliquis sed non verum sacramenti
[illegible] ergo quod sponsus [illegible] requiritur
ad receptionem ordinum ultra modum [illegible]
et si [illegible] ad celebrant [illegible] que
sunt in ordinibus ordinem non recipit con
tra est quia sacramenta [illegible] habent
ex sua institucione. Christus autem hoc sacramentum
instituit conferri masculis non feminis
aut institucione [illegible] fuit de congruitate
[illegible] quia cum sacramentum sit
signum in hiis que aguntur in sacris
requiritur non tamen [illegible] sed ex rei significatione
sicud est dictum supra et in [illegible] vnc
tione requiritur quod sit infirmus ut
significatum indigens [illegible] ordo
aut constituit ordinatum in gradu e
minentie et ideo hoc aliquo modo significatur
debet eminentia [illegible] eius qui ordinatur
[illegible] aut [illegible] statu subiectionis [illegible]
[illegible] ex conpetat [illegible] quia sponsus [illegible]
[illegible] est impositus [illegible] spon[illegible]
[illegible] illud [illegible] mulieres [illegible]
[illegible] presidentis [illegible] ambros[illegible]
[illegible] dicunt debere
gratiam [illegible] ordinari quod est contra
[illegible] quia mulieres non recipiunt ca
racterem impedientem [illegible] et constitutione
ecclesie. Alia vero quia officium doctrine
competit ordini [illegible] ordo omnis ordinatur
ad presbiteratum cui hoc officium competit [illegible]
xvi q. i adiciens competat ex dya
conatum [illegible] sic intelligitur
di xxv [illegible] uel [illegible] glosa [illegible]
notat [illegible] rationem [illegible] aliquis [illegible]
mulier non conuenit propter debilitatem intellectus et mutabilitatem affectus

quos destitus quit mlr notabilius qua
hic petit decret cum hic doctores bruace
intellectum in veritatis cognitione et
stabilem affectum in psistendo in eius
confessione et iste due voces ex verbis
appli i thim ii pmt clrci mlr i eccl
in silencio discat dr et mlr non
pmitto nec ordinari Si obiciatur quod
placo commi[tt]itur feminis ut abbatisse
dem quod non habent placium ordinarium
sed ex comissione ppt pricium costitucionis
huiusmodi ad feminas nec est in quacumque
quod sit mlrs sup ad tollere cuius dignum (marg.: cab)
sed absonum esset quod esset sup virgo
lic cum beatissima virgo dignior et ex
cellentior fuit omnibus applis non tamen
dns claues regni celorum commisit
ipsi sed illis ex de pe et re noua
[C]etequ nota quod mulieres quantumcumque
sint docte et sancte et et abbatisse
non pnt pdicare nec doce publice ut
sacra vasa tangere nec bndice vel
velare moniales nec confessiones
audire nec excoicare et absolue vel
indicare nec officium alicuius ordinis vel
aliquem actum ptinens clauium exercere
quia nec eos habet di xxxiii mlr sac
tris xxxiii q v mulierem ex de pen ex
de monialibus et de pe et re noua inno
et glo et de maio et obe dilecta igitur glo
in adalterius simile ex de cohabitacione cle
et mu c i insi non debet ea tonsurare
ex de conuin [h]imppp quecumque mulierem
non pt ea mlr arbitri[u]m inspe suscipere
ex de arbitr dilecti filii nec in iudicio
pcuratorio esse C de pcura quia te absente
nisi forte ppre morbosa vel etate
in pedito ageret ff de pcula et
feminas [C]onter ex de consf iu dilecta
de ad hec vidz ibid hec ex ppp cex cetra
consciencia constituit illam abbatissam p
curatricem nec in iudicio ad hoc in

q viii c tua et generaliter interdictum est
mulieribus officium viile ff de r iuris
Sup l ii hec hic ex de pe et re
noua [C]ont in abbatisse in suis
claustris et capitulis licet non pmitte
in aliis forcioris suas docere et
bonum in dñe et ille debet obedire
eis et reuerenciam exhibere et eius
mandata et monita salubria suscipere
ex de maio dilecta pnt ea sup illa
pbris de congregatione sua quod
commitat vel absoluat moniales
linquentes peipere et ille tenentur
obedire sic tenui illi pbri hec habet
ex concessione generali vel spali
vel ppe sic sunt exempte aut sic habet
hec ex capita et apbata consuetudine
habent administracionem tempalium et spualium
ex de confsio iu dilecta et de hys
sic aplis aplatis c ii et vene ad
stracionis ex confirmatoris pnt aliis
suas et bnficia a ste et clericis i
sui noua instituere sicut faciunt a
confirmat ex de elect nostri sicut
abbates ex de hys que sic ap ca
sicut aut abbas de consens capituli prepmt
ut dr in dicto c ca sic et abbatisse
habet hec ex de maio et obe dilecta
[D]ubitatur autem utrum abbatisse possint
ea interdicere vel suspendere et dicen
dum quod sic maxime ubi est talis
consuetudo quod mulieres ea lauca
impedicionem de antiqua consuetudine
ex de cau dilecti et hinc est ei cops
in dicto c dilecta ex pnt abofficio
et bnficio suspendere clericos sibi sb
ditos et suos ancillas monachas
in h obediencias sicut et pnt pnt
ad alias nacionis ea cex ppp pnt
hec ut pz ibid quare in pri glo
glo [T]e ipe ff p de corrigit
ibid addecubi ita in eadem glo ex pt

reporatum nec coma d3 amputari

quod abatissa non pt suspendere
ab officio et interdicere quia et si pti
cio ad claues eccle qd de qd ecclesia
statuta que sapiunt bili nd mulieribz
sit tradite qd de pe 2 vc nona dt
ibidem gloss quod abatissa clericos
interdicere pt ne celebret et pre
bendam recipiat et illi pareat si non
redundet tn si celebret non sunt irre
Consuetudo nota q licz mulieres non
sint iudicare de spiritualibus causis de tpa
libus tn ubi est consuetudo iudicare
sunt ut nobiles due de statuta ar qd
de arbitris dilecti non ob aut super eo
quod legitur xxxiiii q i dyaconissa
anos xl ordinari nd deberet
atum et c si quis rapuit qr ibi
dyaconissa id que dyaconum ordinem
habet sed illa super qua forte aliqua be
nedicto ~~benedicto~~ dicebatur vel nunc tamen qr
habebat aliquod ~~beneficium~~ ~~aut~~ officium ut
forte legendi omelia in matutis
et ibi dicitur quedam glo vel aliquid ad
quod monialibz aliis quibus non lice
bat ut forte dicere orom lig quedam
ponat ~~dya~~ ibi dya i abbatissa
ordinari a velari hodie aut quam
diaconissa non habentur nam sed potius
sicut omnes moniales consecrate
virgines dicuntur et illud di xx hy
br quia pbra dr ibi pbralis no
qua esset ordinata sz qr ordinati sa
cerdotis uxor tc ttes femine dicun
tur potes minime imitare i
atue tamen gentes eccle instru
mentaque familias F ...
mostrodita nudz magis regnat in
proximum nullam quia in mulieribus
recipe caracterem s ergo non pt im
in ~~....~~ mostrodita ordinari

non dz sunc st se beat suspi ppter hermo
froditatem informitatem et mon
struositatem xxx hy di illiratos q
dr c ult si aut invalescat eque sexus
virilis et mulieris recipe non pt
caracterem aliquem aliqua ttos
De impedimento infamie Titulus xxviii
Postea considerandum est de impedimento
infamie et circa hoc querit plura
sz utrum infames in famia utrum ti
mulos sint repellendi et post pactum
primaz ordinum receptionem Nudz sic
fama est illesa dignitatis status mu
et moribus comprobatus Dic in famia
est quantu ad nta et mores lesa di
gnitatis status et si sit effectus mus
qr infamia mus sive ipso facto gtra
sive per sentenz irrogetur Dicitur aut
quod quidam sunt infames secundum canones
non tn secundum leges quidam secundum leges
non aut secundum canones. vi q i omnis no
ingla tamen in pluribus omnes infames
secundum canones. vn indictum dr omnes
infames esse dicimus quos seculi leges
infames appellant Consequenter qr q
infames ma timulos qr ultro non
sz per sententz irrogetur sive ipso facto gtra
insi fuerit ab eo qui pt integrum
restituti sunt legitimis actibus ipso iure
privati Tunc repellendi sunt non tm
ab ordinum receptione et post primam
pacta de illo tamen pquo sunt in
fames effecti Cuius ratio est qr ca
prt que iura civilia et canonica
gtredit indicant aliquem esse infame
reddunt in reputatione hominum licz primaz
ageret ad obprobrosum et vile et
fecit qr qd de qd pl ma dilectos p
sonis vilibus et indignus porte di
gnitatis pate non debet Nunc in prt
eius enormitate ut est crime symonie
et alia crima opeopta crimos testes
recipiunt de equitate eo agit civiliter

qr no pt dici cleris ut.

sz est abatissatom et testificatom

de illo crimine non reperiuntur tamen simpliciter sed cum aliis annualis et quia persona que quid inducitur est male fame contra de symonia peccatis est dicendum ¶ Sed quis potest clericum infamatum restituere fame ut ordines possit recipere Respondeo secundum Io. et hoc tenet quod in eusebenium et quem tollitur potest esse secundum Io. ut volunt aliqui et probabilius absque lapsu temporis infamia est particularem iudicem irrogata potest esse princeps alias eo peccatum infamia tollere per restitutionem in integrum et hoc tenet credo quod si quis penituerit et non sit in fine et ibi est tenetur forma restituendi illud autem quod dicitur in textu crimine infamiam abolere non possumus intelligi debet secundum glossam non possumus sed propriam possumus tamen per restitutionem in integrum sed textus verum dicendum ¶ Item infames infamia iuris canonici non autem civiles sunt repellendi etiam post peractam penitentiam ab ordinum receptione Respondeo tales autem contraxerunt infamiam tale ipso iure autem est eis irrogata per sententiam diffinitivam audientes secundum Io. [illegible] non credo quod per penitentiam aboleatur infamia ita quod ordinari possit de iure sed oportet cum illo qui potest hoc per restitutionem hoc in integrum aboleri Si primo modo aut incurrit eam per aliquod illorum peccatorum mortalium que non inducunt depositionem aut per aliquod illorum que inducunt Si primo modo tunc secundum aliquos non sunt repellendi ab ordinum receptione nec etiam ab accusatione et testificatione in causa sive civili sive criminali quia quasi novi homines sunt facti ¶ Secundum alios non sunt repellendi ab ordinibus et ab accusatione et testificatione in causa criminali licet non in civili nec etiam in criminali cum agitur civiliter et

de talibus criminibus dicunt quidam debere intelligi quod dicitur quod de testibus testimonium ubi dicitur quod si quis potest accusatus de crimine admitti potest ad testificandum in causa criminali et civili quod declarat per hoc quod postquam dixit si sit emendatus de crimine statim subdit cum non committitur infamia et ideo dicunt infamiam que totaliter per penitentiam abolet esse illam que tamen per crimen occultum committitur de qua nulli est infamia facti nec potest probari ¶ Sed hoc non videtur [illegible] quia ab illis peccatis de quibus illud capitulum testimonium loquitur per eorum comprehensio quod depositionem inducit [illegible] particula doctores nostri dicunt quod penitentia per quam abolentur infamia que nunc dicitur per penitentiam aboleri per penitentiam est peracta ¶ Penitentia autem que est de occulto crimine non exigit publicationem Unde illud si cum non committitur infamia dicunt intelligi de infamia iuris et de infamia facti ¶ Si autem incurrit per aliquod crimen quod depositionem inducat licet tamen infamiam per penitentiam removeatur quo ad accusationem et testificationem in causa civili et criminali cum agitur civiliter non tamen cum agitur criminaliter ut in c. testimonium quo ad

4o ad ordinum receptionem quia ordinandus debet esse sine omni infamie nota ¶ Sed contra hoc videtur [illegible] q. i. c. non dicimus. Quod enim infamium tamen per penitentiam abolentur sed illud loquitur de infamia [illegible] competit mortalibus de quo non est [illegible] per suam condempnatus nec inducat depositionem Si autem inducat tamen est occultum ita quod probari non potest [illegible] de temporibus ordinationis et ultima tenet verum ¶ Item infames infamia facti sunt ab ordinibus repellendi Respondeo infames [illegible]

...ima fcti quorum apud multos bonos
-graues sup aliquo crimine uel pluribus
...pro est grauata in fama cum non
...ut dicta paucorum non multorum le
...ium personarum dum tamen apud bonos
-leues graues non sit opinio lesa
...um ergo quod infamibus infamia facti actus
...mi non sunt ipso iure interdicti ut
...s de prima ti. si quis pbr non cum
...sit ita grauis infamia facti sicud
...iur quia et quis infamatur aliqui
...ne sua culpa infam facti quod tamen
...fama et contra infamatum facit
...suspectum aliqua ideo circa actus legitimi
...sunt interdicendi donec abolerint
...fama sua propria tamen quod de prima
...m contrariorum unde per tale pria.
...o sunt repellendi licet eorum fama
...ex in opinione bonorum remaneat
...esa hec Ricardus etc. De ecclesiis edificandis ti. xxviii

De ecclesiis in quibus habent
ordinati ministrare et primo
...e ecclesiarum fundatione edificatione
dotatione reparatione et immunitatione
¶ secundo de ecclesiarum altarium et cimi
-teriorum et aliorum huiusmodi consecratione
-reliquiis et sanctorum veneratione
in ecclesiis cum consecratur et altaribus
...apue solet sanctorum reliquie poni
-cis venerato exhiberi ¶ 3o de ecclesiarum
immunitate ¶ 4o de sepulturis que
...pud ecclesias fiunt ab ordinatis ¶
5o de ecclesiarum parochiis et parochianis

¶ Circa primum sunt plura quedam et
...onda scilicet cum auctoritate ecclesia sit de
novo edificanda uel construenda unde
...construenda ecclesia uel oratorium uel
...quacumque domo religiosa auctoritas episcopi
...et interueniente qui primum lapidem
debet ponere de con. di. i. nemo/ et
...plus quod episcopus ibi debet orationem pro facere
...signum crucis adorandum et honorandum ponere ita at

de monachis c. illud q. a. ca. coll
1o et licet sit honestum quod episcopus hoc
in persona propria faciat non tamen est necesse
quia delicatum episcopi si potest per alium
presbyterum sic intelligendum est hoc et Jo. ad
q. xxvi q. v c. i. et c. presbyterum ¶ Cathe
dralis non ecclesia sine licentia pape
non potest erigi quod non sed na c. i. et
sic secundum hostiensem intelligi potest ut
corrigitur de q. di. i. c. i. et ii et sic capitulum
ut c. tamen loquitur de kathedrali quod
non debet in villis sed in ciuitatibus
notabilibus constitui quod de prima c. i
¶ Ad quid nota quod secundum glo. ex
ben di quamuis licet presbyteris instituere
altaria cum consensu ecclesie si in ecclesia
consecrata non licet inst. de consecr.
episcopi ar. c. i. et de q. di. i. nullus presbyter
et eadem ratione altaria non debet destrui
sine consensu episcopi ar. de con. di. i. altare
placuit ¶ Quid si ecclesia in alieno
solo sit constructa et consecrata
unde si soli dominus erat laycus et con
sensit et non contradixit sibi imputabit
ut l. in di. si sumus sicut si aut
ignorauit uel contradixit constructor ecclesie
domini fundi consignac. tenetur interpretem
uel episcopus in subsidium si in culpa fuit
puta quia consensit et ecclesie non
prouidetur quod de presbyteris in sexto aplus
Si aut erat solum alicuius ecclesie debet
quo ad ius priuatum ei subesse xvi
q. v. aplice xvi q. iii. hec hospi sti
tem hospitale possit erigi sine auctoritate
episcopi unde quod non intelligo quo
ad hoc ut ecclesiastica gaudeat libertate
et sit ecclesia tamen cuilibet tamen potest facere
domum ad recipiendum pauperes etiam
usque ad tempus et talis locus potest emi
et vendi non gaudebit ecclesiastica libertate te licet
large intelligatur religiosa sit mite
pr iustitie de re. dicam quod religiosum

terminatõe nõ fiat ut xvi q i ptes / vos tñ ex
ora de vna

sedm host / Sciendum etiã qd non est
pmarium lapidem debet epus pone
nisi dote prius constituta et assigñta
a fundatore de c d i i nemo et p
ho sunt obmissum z restituentur
cosecratõnis tempe q de c s te tu
m secus ¶ Sz quid si sit hoc obmissum
utrũ tempe hūdz hec dr q epus
tenez tūc cum dotãe secus z tenet
clico que ordinat sine titulo pbri
de q de pber epus dum nõ sit hoc
sine lesione (sue) eccle facere alias non ii
ipm heret qua dilectum pponere in
eccle dampnum redundãe nõ det
¶ Sz goff et ro et host dicunt
q fundatores tenet. xvi q vii pre
uectis q si nõ sint plures dicunt de
dotum danda in epm ff de co p q
sitem cert. l. si contendt host si epe
ipm humi vel forte sm host dabit
trecentesima vel quinquagesima si tomas
sr pt q de dn aplico ¶ Sz quanta dz
esse dos hūdz si sit monstrum dz esse
tanta sm host q pbri dyacone sub
dyacono tanti esse possint in ea et lctoes
et aut ut de cons. di. i. si aut sit minis
sit alia eccla dz esse tanta quae
sufficiat ad luminaria et ad victum
ministror ut in dcc c nemo pre
uectis ad ms dns ut q de sil.
ps possint vel time ut de c s te dv
hoc quodam et ad hospitii et ad
vendum epo in cpalibus ut q de
sub regula secut et de pbris de mo
nachis dz aut epus numer clicor
et necessaria et alior determinare
in tant ut nullus habeat eum dotim
c i cott v et si ad hoc dos non
sufficiat iniecta arbitrio epi debeant
ad spones alior eccliar ut lebin
¶ Sed aut detem est de quatitate
dotes dicat host sup c cum sunt quae
quatitas illa hodie minus est defici
etiam hoc est fundatori quae sufficit
bus maybus in q de consi c. i. u
tus tenet hospitii si nac ut cpalu
una solue nisi forte aliquid tatth
orati nomine qua n pt. hūdz ut
tus esse epum pcurabit in q in c
nendo quonsg ad fortunam pueniunt
pinguiorem in q de c s te cum
dilectus ¶ Quid si quis eccliaz e
strare cepit et nõ copiauit hūdz
si sit oratorium tenet pficere usq
ad v annos si nõ sit dochium t
penodochium usq ad annum ut c. aut
eccla ti. c. si quis edificatoz hic gi
¶ Ubi sint nove eccle cstruende sm
in locis cogruis de quibus videbit
epo in de c d i c eccl / sit aut co st
tuende sint nove eccle ut pcras i...
piudicium nõ fiat ut xvi q i si
et c quecumque ¶ Plures aut eccle
baptlis in unam determinat facere duas
et duas unius in unam ut q de
pces p. secut unius ut tu passi
et lig / et sine consensu et sic intell
q de rebus et nõ al. c i hic gi
¶ Pluribus aut de causis pnt eccle
de novo construi vel antiquare
Primo ppter qualitatem tpis / Secundo
incrementum plebis ut xvi q i
pcipimus ¶ Tertio ppter mutatõnis
ut si homines se mutent ad aliquem
locum de novo fundandum / dum tn
sint ibi xx homines habitantes et
si reedificet castrum x q in ...
lexo si forte pcipis cum ei pt ...
alia eccla ppter paupertatem ut in c hic
hoc tn nõ pt epus facere sine ca
q de pces pt secut unius / Q...
ppter distantiam vel difficultatem itineris

et lctoes
sit minis

in fund
tium

ut xvi q i tpis

ecclesiam tunc cum pt epus puincie
capella construenda assignatis
pbri certis oblacionibz vel iuuenis
tinus ad ecclesiam antiquam ptiue
nus ex de eccijs edifi ad audiam
h" intellige quando ibidem non
sit iuuenis cucurrit antiqua
ecclia quam tm veniam sibi quod
mectes ei bij put sustentari vel hij
ui psbrm petunt puideat ipi ut ieg
ex p ecclia iam constructa fuit vel
iuuenis egeat prochiam epus pbide
. de q di i c' Centro vovne aucto
ilis ex c ad audiam al non est q
ua ecclia no dz costrui i piudiciu
alig xbij q i ecclie quietz et si fiet
apice dz destrui p pressit opis
oui inicia vite sen ex de nom
imit c i et ii Recto vovne se
ultue epalis lig cum epo sine puidco
alig ecclie pficia sepultura ecclam
efficie ex de dom aplice Scep
tis de nocdis tgat de eo pt quilz
natus masculus vel femina sibi to
ue oratoriu in ppia domo et
ui orac missa aut ibi no lig cele
brac nisi de cons epi et qui alit
lebit ibi depoi dz et no dz ibi
lebrari infestis ptapuis nisi de licencia
pi et clici alii celebrat ibi in
alis festis eque dz punari di i vni
ui clito et Si quis vel cum ut ora
riu lig ex infra ecclie sine
licen epi de con di i nemo
mus repare dz ecclam videt
quod porco de putata fabrice suf
ciat ad repacom ecclie is qui
capit eam tenet repare ut ex
i de cencius et q iij vno ex c
eclijs ne obstat pscripta consue

ecclie monabilis est ex de consu c fi
ut cum tnt psperco cotra salute ate
ex de psp vigelati et c si ecclesia
tamen ecclia repari cret ad eum
redibit porta porco qui eam pape
copicuit. Sic intellige secundum hostis
ecclij q in abbello c de rebus nisi ad
illud c statuimus Si vero no suffit
tunc rector et qui beneficiu tenent in ea
tenebunt et reparabunt eam ut ex c
c i 2 c de ecclijs et si fuerint plures
beneficiati debet quilz prata sui be
neficij p illud quomodo si certus in gras
sionis emolumentis ex de ecclijs que
si anna p capitulum inquibusdam cra
regionibus ut dicat hostis laycos re
pare ecclias ppriis expensis sicut de
consuetudine tm ibi ptcipat et
audiat diuina maxime vbi ad obseruas
vbi male dat decimas xbij q vij
quicunqz et ar quod debet cogi ex
finale consuetudine tlam de symonia
ad apliciam Si vero sunt aliquae
ecclie suplue vel destructe pbideat
epus quod possunt consiste de q di
i c ii scz ut reparant non pbeto
vel si destruat de q di i ecclie vel
altaria vel si ppter consiste non
possunt alijs ecclijs vniat ut
in c vno ne i fi et ppter que nonc
ecclesiis hcp di sto insune vel aliud
ibidem fiat videlicet ex quod cus epe
sibi retine ex de decimis cum Idem
nota quod aliud est restor quia facte
refectio cum est ad pristina formam
reduc ff de vsufruc ac p lin et
facte fact nouu aut opus sit cum
facies vel mutacur vnde si nisi ad
fundamentum domus vel ecclia diruas
ex ea vincte ut conciliis cimentis et
lapidibus eius reedificas nam casus
no e domus eadem ut ecclia secundum refectos

tabulis quia cum uarius incipit esse
ut ff de ulterp eo l. uel si plate et
sacramentu et et uarius / unde si
tota eccia diruat^r usque ad fundamentum
auctus epi est ucata in reedifi.
xvi q. ultimo quis ulterius secus si uo
est tota diruata ut eo de iudeis co
pellit et c. iudi. Item ubi decursus
uelle pro eccie / quatuor ppt^{ter} tpis
qualitate siue turbacone ut xvi
q. i et tpis qualitas / 2° ppt diu
rsar eccliarum vicinitate ut ibidem
3° ppt eccie paupertate ut x q. iij
unio eccie fi / 4° ppt religionis desfe
ctum sine hostilitatem eo destitu. mo
ni parochis ff. i. tamen cum uo voti
uerint dactores si loca eius deponit
pis in ea eccia desolata siue distinccio
clericorum siue mortuorum eo c. qa monstra
de p^{us} hostili ibi est p^{er} tpis qualitas
uel paupertas ut ha dr. Item aliqua
una eccia uel unum monstra unit^r alteri
quidem uno modo ita ut una alteri subi
ciat^r et tunc subiectum sinuet sedem
obseruacias eius cui subiciat^r et pri
legiis eius utit^r ut eo de statu regu
recolentes. Et ideo uarius est consensus
epi ad concessum p^t sicut unio / et sic
una eccia de pend. dr abalia eo
de statu eiusdem / Secundo modo ita ut nec
una alteri subiciat^r sed ambe sic co
ueniunt ut canonica uel monasteria alterius
ut similiter sint omnia et tunc erunt qui
una eccia et quasi unum collegium
et unient sedem uel loca obseruancias
et consuetudines que hactenus i
utrisque viguerunt et uidebuntur unum
epo uel diuersis epis ut prius. unde
illi qui uiuunt in illo loco uidebuntur
epo illius loci in hiis in quibus debet ut
et illi qui i isto pltr epo sui loci si
epos diuersos habeant ut unus ubi
obsit epis eo c. quia monasterium
3° mo possunt uniri in hoc tamen ut
habeant unum platum puta si ambe si
cpales possunt uniri in hoc ut unum
habeant epm utroque tamen remanet
cpalis et sint duo cpatus / ut xvi q.
tpis qualitas. Et si ille eccie su
erat diuersis archiepis epus con
racione unius suberit uni archiepo
et racione alterius alteri eo de reli. do.
quia monasterium eo nec sede uacante nichil in
nisi &c. De consecracione ecclesiarum / xxv

Postea consequenter est de conse
cratione / Et primo de ipa
consecratione eccie et altaris / 2°
de reconsecratione / 3° de reconciliatione / 4°
de festibus et usibus eccie / 5° de reli
quiis et canonizacione sanctorum / Circa
primum querit^r pluribus sed ad quid
in animate ut eccia et altaria
alia huiusmodi consecrat^r / Dicendum ut
specialiter diuino cultui deputet^r et
ad eas et sacramenta que in eis cele
brant^r maior deuocio comparatur
et in maiori reuerencia habeantur
Et ecc pax est excludendum quod
certis partibus diuina uirtus ibi assistat
ad graciam infundendam / Unde sedo ci
tatur in ij^o dr ue dei uirtus quedam
est in loco ita ipse qui est in celis
habitacionem visitator et adiutor est
loci illius et inde est eo aute
paracionis eiusdem et consecrantur
ut inde uirtus immea spectat^r et
pellit eccie que sanguinis effusione
aut aliqua semine polluta fuerit
reconciliat^r quia spiritus ibi quiescit
appareat ibi aliqua operacio immunda
q. dr i. eccias / Unde quidam dicunt
polluta eccia conseruate consequuntur

d^{o} s^{o} capit^{lo}

uruis sit canonicus uel mo
nachi

mo secunda petrus de malumbris sicut p[er]
expositionem aque benedicte in directis
illud quod dicit ps[almus] benedixisti domine terra[m]
tua[m] remisisti iniquitatem plebis tue
etc. Utrum oz domum in qua
celebrat[ur] missa esse consecrata[m] sive
altare videtur ut sup[ra] li. iiij° t[itulo] xxxx
et venit consecratio corporis sunt solempniter
colenda ibidem aquis benedictis talia
consecrari videntur ab episcopis de con. di. i. nemo
q. ij bone et lig. oleum consecratio
cari non posset sine mandato pape
de con. di. i. de locorum tu iiij° ca. sequitur
arie tunc pt ut p3 p[er] alia t. ibidem
quanta et de c. c. t. v et in reconciliatione
potest fieri per simplicem sacerdotem vel aliquam personam
tamen hoc committatur non destinato an
aqua benedicatur et alius reconciliet
tamen ut pt aliqui consecratio vero
et reconciliatio delegari non possunt hijs
delegatur episcopus quia est aqua que
ius ea que sunt ordinis sive dignitatis
non sunt delegabilia non possunt. Secundo
consecratio fieri debet videtur quod potest
in diebus tamen solempnibus qua
natur de c. c. v. Secundo fieri debet
consecratio ecclesie vel altaris secundum
ordinationes episcoporum et legendas sanctorum
sine missa tamen fieri non debent
de con. di. i. c. ij et c. de fabrica et
unde sive vero et [ber] missa est despe
consecrationis Secundo non videtur non est
despecta vero sive cum sine presbitero celebrante
missa et episcopus consecraret in aliqua
ecclesia esset consecrata licet sit aliud
in ordinibus di. xxxij quoniam
non est episcopus aliqua ecclesiam
consecrare primo esse vel primarium
aliquid ponere nisi prius ei dos sufficiens
assignetur a fundatione ut
dicitur est in ca. plus pardenti Secundo

~~ergo~~ aut quod ecclesia consecrari non debet
in qua aliquis paganus est sepultus
an eius eiectionem ut de c. di. i. ecclesiam
et idem intelligo de hereticis et excommunicatis
Si tamen ossa infidelium discerni possunt
ab ossibus fidelium aliter nec sunt
ejicienda quia melius est ea cum ossibus
fidelium relinqui quam ipsa cum ossibus
fidelium [e]xhumari ut plura contra
destatum ... Sup[er] quod de sepe
paramus quibus [cum] ecclesia non consecratur bi
nus vel mortuus ponitur q. ij c. i lig
sic casualiter fallit de se quoniam
Item in ecclesia in qua aliquis ex
communicatus est sepultus non licet cele
brare sed distinguit de c. di. i. ecclesia
i. et v. inter et vigilo et b' sup. c.
si ecclesia ossa non sepelit nemo tamen
sic possumus sine auctoritate pontificum
vel episcopi de c. di. i. corpora de re
liquijs ca. v et idem videtur de ossibus
fidelium secundum hostiensem et quod dictum est
de ecclesia intellige esse de cimiterio
Quid fiet de corporibus mortuorum
qui sunt ante fundationem sepulta et de
parietibus et altaribus in quibus celebra
verunt post diruta et degradata Videtur secundum
hostiensem quod prius quam vel ante sepulta
debent exhumari vel induci ita tamen
benedicta vel altaria reconsecrari de
separatum vel non aliis Si quid
sed inter paganus sepultus sit in ecclesia
vel cimiterio unde posset consecrari
ea non ejecta Videtur hostiensi et Joh[ann]i et
goff[redo] dicunt quod talis sine persona
pot sepelliri quia pridem secretorum
nec posset sine scandalo Nam et
factus est ps de c. di. iij quis
quis ff devenit in ipsi l. i. c. i
et ideo pot cum matre sepelli Alij dicunt
quod melius est sine scandalo et si potius vincet
baptizetur si aut fuit mortuus contra

cimiterio q sepelliatur quia cum
non sit baptizatus non est ibi sepel
liendus ut pz 30 su9 dictis // Si ve
ro de hostien constet ptm de mor
tuo auc non similiter sed cu pti
sepelliatur et secundum dicit pm et
mira que videntur contraria intelligi
debet de pagano separato ab utero
matris ... ut ibi sepultus fuit
in utero pagane Si aut constet
quod prius vixit vel dubiu sit tc
dum dicit sedi et hic apte habetur
dig de mort inf negat Sed
quid si quis me debet consulat Iudz
secundum hostien querat et mortuus
prius si dicat non causa pptatis
Iudz sine metu mal penatio
tuetur in ore fe inc et tr iugien
pitum q sule q rra de hom tua nos
Si dicat mortuus est et de hoc sit certus
dicam si hoc est eu sepellui non
phyleo sed nec prepno et tn cs tunc tibi
quia si vixit tanquam homicida punii
debes si eum sepellieris ut cs dicat
hec l porta // Ad hue nota quod
p consecratione ecclie nichil peti pt sine
symonia inst faut q de symonia cum
romana hoc aut pcurato debet ee
moderata secundum facultate eccle pro
s eccla cpm non posset pauciss pus
suptabus eum consecrare dcr p q in
tancud q v placuit ecclia ut que
sub pacto sunt consecrata q i p ecclia
lig cristal eccla sit ne consecrata
sed tunc qcrata modium consi
crata ut dt Ioh i q i no mog et
hic intelligit secundum cuius si pactum
precedat consecrationem quia tunc i ait
symonia p9 ti consecrationem procura
sit de redditibus quinis de oblatio
bus eccle sbi dandis quia cs sine peto

Ioh dz dici cpcita p qscrata

teneutur ecclia aliquid dare epo in sig
subiectionis x e q ii eleutius // Quo
cs si quis pquestu ecclam edificat
ut mediatate oblationis recipiat ille
cs consecrari non debet de c di i
Si quis // Respondimus aut quod non
sunt consecranda altaria de c di
i altaria lapidea dicitur ti quia
altare lateranense est ligneum
secundum hug C Et nec p pmpmo
atq in aues treullatones ne
sine reliquiis sunt altaria ca
geuda de c di i placuit ut
altaria et c non oportet aliq
sed intelligitur de altaribus fe
ficsis in eccliis ut hic innuim
deta c pours in tabula de cons
tractione di i Conaduing dicit
ti aliqui sufficit corpus in loco rc
liquiarum pur aut plura abead
altaria consecrari pt in una
eccla q e cum pls Sequit
vide deficto sed de reparacione Ca
quod secundum quod consecratio
non est iterata si sit ineditum de
q di i. ecclis Ad hunc q se dup
aut ppena est qua consecratur
semel fcta habet tatu scum effcm
qui est dedicato ad dei cultum
Secunda vo est qui significat quam
p pi ad ecclias p bnisus indisp
lubilem dine ne et hicanc / fals
tamen in quibusdam casibus // De
cum eccla consecrari fm lr pro
p dubitet an sit consecrata q
de hic non appz aliqua scriptura
instrumenta dotationis vel eccle
vel in columpna vel in tabula
marmorea nec cs appz vniui
testes de ipsa vel cs audi de c q
i eccle solempnitates et quod

quia licet dicatur probatorium sufficiat
pro iij c solempnitatibus xxxiiij q
… tamen prosteratur ut in sanctis
… tolumpnis ecclesie xxxj q
… intellige et indicatur et intellige hec
… impleras probatorios sufficere
… dehinc non esse contento per quam
… tolletur placito vel apponet quod
… probatorium fides non adhiberi … dy
… possit si preiudicium alteri fieret
Secundus si tota ecclesia sit destructa
… dirupta simul vel maior pars eius
… d. i. ecclesias Si cum tectum corruat
… parietes ille permaneat et est
… ordinatio de parietibus sit destructum
… debet iterum consecrari quod etc ligni-
Si ecclesia sit tota destructa tamen
… assime et parietes sunt reparati
… debet reconsecrari sed reconci-
liari et est ratio secundum hostiensem quia
consecratum trahit ad se non conse-
cratum. Secundum hostiensem quod c. t. i. credit
… esse verum tamen in hiis que … …
… insistere ut in liquoribus Unde
… est ratio similis eius in summa
… sed quod eadem ecclesia intelligitur
… ar ff de l. i. c. xx in rerum mutata
… sufficiat reconciliatio consecratione
… ipsa de c. d. i. de fabrica dicitur tamen
hostiensis quod c. e. … proposuisti quod d. i. hic
… de reconciliatione non est nisi
… proprie … tamen de novis
… quod fiat Tertius si sit consecrata
… heretico de c. d. i. ecclesias et duobus
… sequentibus et hoc est verum si non sit
… separata in forma ecclesie predictis si sit
… secundum hostiensem sed sine dubio … generata
… illo … consecratio valet
… ipsum altare possit consecrari. Unde q
1c

sed inquibusdam casibus Primus est p'
si mensa vel tabula altaris id est pars
superior altaris fuit mota id est mutata
secundum locum secundum hostiensem quod c. t. i.
et hoc intelligitur de tabula affixa secundum
Rod. tabula eius consecrata que non
est affixa de loco ad locum transfertur
nec tamen consecratur dum tamen lapis superior
non separetur ab eo et compaginatur
Unde si mensa moveatur cum columpni-
bus sibi non oportet … hoc altare conse-
crari ut patet in altari portatili de c.
d. i. concedimus. Secundus si aliquis 2
de lapidibus mensam tangentibus fuit
motus secundum … de c. d. i. quod c. t. i. quod
intelligitur vero de lapidibus principalibus
ut si super quatuor columpnas sit et una earum fuit mota
fundata altaris mensa nichilominus mensa
remanente id est mota secus de lapidibus
parietis vel de ipso pariete cum latere
compaginatum est altare in quibusdam
ecclesiis quia propter motum illius parietis
vel lapidis eius non reconsecrabitur
altare si maneat in motum. Tertius 3
est si mensa fuit enormiter fracta
quod c. … dubiis id est ultra medietatem
secundum Iohannem verum est secundum hostiensem quod appareat
deformitas et putat quod sit ad arbitrium
episcopi redigendo vel … si in quibus
sunt fracta consolidat ibi … sed
consecratio altaris. Quartus est si lapis 4
ille qui continet sigillum seu reliquias
que … dicitur sigillum altaris quod cum eo
reliquie sigillantur moveatur vel
frangatur vel enormiter diruatur. Unde
si in altari viatico lapis continens sigillum
reliquiarum moveatur altare … consecrabitur
secundum … et hostiensem quod c. t. i. Si vero
altare … … tamen consecratio
non adhereat ligno sed lapidi non tamen
… illud oportet consecrandum. Quintus
est hoc quod in altari secundum … est

quoddam foramen ubi reliquie po
nuntur et illud quod fit in parte super
ori quod in altari quod in latere
altaris si fiat. Primo modo clau
ditur quod prius lapide, quod tabula
magna altaris. Secundo modo tamen
clauditur lapide prius, unde si ille
prius lapis sive tabula magna mo
ueatur reconsecrari debet altare.
¶ Nota est quod si reliquie sublate
sint ~~et sunt sublate~~ ea mensa mo
tone debet reconsecrare altare si aut
sunt, non dicit de con di i de fabrica
nitoris et glo. ¶ Tertium est quod tamen
7 ^altari addit ^altari quod amittit formam qua habebat
prius sequitur rei est esse rei sive Ricardus
ar di q iiij h et ut ius probablius tamen
videtur sive ber quod est quod in dubiis
sive vers quod propter hoc non debet reco
secrari quod sacre traduit adhuc non peccatur.
6 ¶ Quartus est quod dubium utrum sit
consecratum de q di i ecclesia. Nota
est quod ecclesia potest consecrari et reconsecrari
sine altari et econtra quod alia est
consecratio ecclesie alia altaris quod
ei et e quod in dubiis, unde si ecclesia
destruatur et non altare ecclesia reconse
crabitur et non altare secundum tamen videtur
Articulus 7 de reconciliatione secundum host. ¶ Se
cundo videndum est de reconciliatione. Circa
quod sciendum quod ecclesia est reco
p. ciliandum in sex casibus. ¶ Primo propter com
bustionem secundum quod parietes sui melius
et optius destructi quam consecrate ecclesie
maxime constat in maiore parte. Sicut
si tamen maior pars eius sit combusta sive
parietes consumpta non est reconciliandum
sed consecranda. ¶ Secundo propter sanguinis
2 ^magna et fornicaria notoria sed humani effusionem sanguinis quod
scilicet illa effusio est notoria ideo
quomodo quoniam si sit occulta non oportet
reconciliari sive vers et si in 10 q
3 q° si ecclesiam. Summa ecclesia non indiget
de occultis propter di in Exuberabit
tamen tunc quando est manifesta vel de ea fama
publica. Alias oportet epos conturbare dispense
host. non in summa dicit quod ecclesia fit ita
tutius est cum reconciliare ut si
fit quod consideratur et alii quod inde murmu
rent et ecclesia in maiori devo
tione habeatur. Quod tamen ita caute fiat ut ille
illatos prodat. Idem tamen dicit super
di ecclesia quod si sit occulta satis videtur
non indigeat reconciliatione. Dicit etiam
summa quod probabilius sit fiat per confessionem ecclesia
ecclesie esse polluta tutius est ut sit
epo reuelat in genere quibus talis ecclesia
eget reconciliari. Potest tamen celebr
ari quod de se potest ecclesia non ab homine
ideo dispensare quod propter maius homicidium
non oportet reconciliari. Fornicatio
addita si fuit in consummatione vel non
orem conjunxit non est propter quod reco
ciliandum si tantum illicitae fuit de q di i Sed
Sed tamen host. culpam in utraque
dicit copule quod non sit in de coniuncture
reconciliatio. Dicit etiam in summa quod si fuit
gestum quoque propinqua cum bino
timore violenter quod est propter de q di
i ecclesiis et in vers et in 10 q
e di ecclesiam. Summa multi licita coplo
sit illicita in q in clandestino et pro
est factum propter sicut parochiali vel
quibus si vers. ¶ Tertio propter quartum et
intellige propter sanguinis quod effusionem
ita tamen quod sit magna effusio cum e
notorius. Si sit modica vel levis
ut si quis contendit vel aliquis in ecclesia
et subito in eum impetu offendit in nasum
eius vel cum buglie percutit aliqualiter
eum et inde exeat aliqualiter sanguis
oportet est si vers quod illa effusio sit
tota notoria sive in nimia sanguinis. sive si
sanguis in ecclesia reconciliata est

lapide vel ligno cadente de ecclesia in
[illegible] occasus fuit vel si occidit non est ecclesia
reconcilianda ut videtur [illegible] not. de con. di.
[illegible] ecclesiis et idem hostiensis extra de consecratione ecclesie c. Si ecclesia quia
tamen quod illa effusio sit contaminativa non consecrata
unde si mactetur ibi animal non contaminatur
de consecratione di. [illegible] i. [illegible] in
in [illegible] c. si ecclesiam dicit quidam quod licet ecclesia
[illegible] quia talis sanguinis effusione passiva
polluitur tamen quia effusione activa sed [illegible]
[illegible] displicent passiva [illegible] fuit [illegible]
[illegible] loquitur in destructione loci tamen
sanguinis non lavabitur ut dicit. Item nota si
aliquis homo cadat in ecclesia sanguinis
[illegible] effusione [illegible] [illegible] ad tollendum
videlicet ecclesia est reconcilianda propter [illegible]
[illegible] secundum hostiensem de con. di. i. ecclesiis et
[illegible] extra de consecratione ecclesie c. proposuisti ubi dicit quod propter
[illegible] et [illegible] reconcilianda ecclesia
[illegible] distinguerunt [illegible] in [illegible] fuit sanguinis
[illegible] vel non. Item nota si quis in ecclesia
[illegible] vulneretur et post in domo sua
moriatur videtur secundum hostiensem supra c. ecclesiis de
[illegible] mortuus ubi [illegible] mors [illegible] accipit
[illegible] intellige in [illegible] [illegible] [illegible] si
[illegible] quia ecclesiam letaliter vulneratur et fugiens
[illegible] ecclesiam ibi moriatur [illegible] violata
[illegible] reputabitur. Item si pictus fuit par
[illegible] [illegible] vel si ecclesia sit destructa
[illegible] processive ut dictum supra [illegible] si
[illegible] de con. di. i. si motu. Item nota si excommunicati
[illegible] fuit in ea vel in illa [illegible]
c. Consuluisti et idem est de aliis [illegible]
[illegible] prohibita sepultura et idem intellige
in cimiterio ut ibidem [illegible] si fuit
sepulti in ecclesia parentes [illegible]
[illegible] de con. di. i. ecclesiam secundum hostiensem. Item nota si
[illegible] publice excommunicato sit concordia
[illegible] non sit reconciliata propter [illegible]
excommunicati multo magis propter [illegible]
excommunicati secundum hostiensem extra de consecratione ecclesie c. Consuluisti.
Item quid fiet si ecclesia non consecrata

fuit [illegible] [illegible] semine vel sanguinis effu-
sione [illegible] vel polluta videlicet lavari
debet aqua exorcizata [illegible] [illegible]
suspendatur [illegible] extra de consecratione ecclesie c. Si ecclesia et
[illegible] [illegible] fieri potest per simplicem
presbiterum et sine speciali mandato episcopi
[illegible] quod dicit ibidem [illegible] quod [illegible]
[illegible] debet [illegible] non fiet si episcopi mandatum
[illegible] vel [illegible] [illegible] vel
[illegible] [illegible] [illegible] possit per sim-
plicem presbiterum. Alii tamen dicunt quod [illegible]
episcopi est necessaria quo ad reconciliationem [illegible]
[illegible] [illegible] est polluta [illegible] [illegible] et
dicit hostiensis extra de consecratione ecclesie c. Si ecclesia illa [illegible] in- [margin: quod ecclesia]
[illegible] [illegible] Innocentius extra de [illegible] [illegible]
[illegible] quod non est [illegible] [illegible] ibi [illegible]
sint suspensa [illegible] tamen sit [illegible] qui
celebrat in ea. Reconciliatio tamen ecclesie
consecrate debet tamen fieri per episcopum ut
dictum est supra et [illegible] per aquam cum vino
et cinere benedictam sicut fit in dedicationibus
extra de consecratione ecclesie c. [illegible] idem est in cimiterio secundum hostiensem
extra de consecratione ecclesie c. Consuluisti. Item nunquid est ecclesia recon-
cilianda propter furtum commissum in ea.
videlicet [illegible] [illegible] consuetudo que
in [illegible] [illegible] [illegible] videtur [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] violentia [illegible] ecclesiam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] fornicator [illegible] est ecclesia recon-
cilianda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tamen [illegible]
[illegible] [illegible] non sit in iure [illegible]
expresse sufficit quod fiat per presbiterum de
mandato episcopi [illegible] in casibus in iure
[illegible] non possit fieri. Item nota de cimi-
terio effusione sanguinis vel seminis pol-
luto videlicet secundum hostiensem in summa et [illegible] extra de consecratione ecclesie
c. Si ecclesia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] polluitur quia cimiterium consecratum
[illegible] privilegiis gaudet quibus ecclesia consecrata
extra de consecratione ecclesie c. Consuluisti. [illegible] [illegible] quod si

cathedram polluit sanguinis aut seminis effusione contingat eius cimiterium si sit ei contiguum censetur esse pollutum. Sed nisi prius reconciliatum fuit non debet in eo aliquis sepeliri. Secus si sit aliquantum remotum. Non tamen polluto cimiterio licet ecclesie contiguo debet ecclesia reputari polluta ne minus dignum magis aut accessorium principale ad se trahere videatur. Item si duo cimiteria essent in vicem medio pariete si contingat violato alteri corpus non propter hoc alterum reputabitur violatum licet de vivis ad alterum per mediam partem eatur. Hostiensis de conse(cratione) ecclesie.

Artic(ulus) 9.

Sequitur videre de capitulo scilicet de vestibus et vasis ecclesie. Circa quod nota quod vestimenta ecclesie quibus domino ministratur honesta debent esse et sacrata et ideo debent tractari cum abhominibus fuerint non abmixtis. Item debent de vas sacris nec in alios usus sunt recipienda nec redigenda sed potius si sunt in vetera vel vetustate corrupta sunt cremanda et cineres condi debent sub pavimento vel alio loco tuto et honesto ne pedibus intrancium conculcentur. Item est dicendum de linguis cathedre palle altaris candelabris et de fuere cortinis et similibus utique lavatur corporalia de con(secratione) di(stinctione) i altaris in sancta vestimenta extra de religio(sis) do(mibus) ad hec et de rerum permutatione in aliquam et est racio quia deo dicata ad usus humanos non debent converti xxii q. ii nulli liceat et quia antiquus. Item sunt vasa quia palla de qua in textu vestis qua operitur altare quaedam dicitur corporale ubi corpus Christi dominicum involvitur velum autem vel cortina nominatur pars panni qui debet pendere super altare vel qui ante altare

extenditur ~~ante altare~~ in rubrica de ~~ca~~ que dependet ad parietes ecclesie.

Item nota quod non ex veste sacras eciam refficiuntur de novo consecrari ut dicatur extra de eccl(esiis) quod in libris in glo(sa) et idem Jo(hannes) an(dreae) alibi dicit quod quamdiu vestis sacre remanet forma non est iterum consecranda licet aliquas partes vel plures refficiatur. Secus si forma mutetur sed solum in recuperatione ecclesie, monasterii eciam quoque vel ecclesia vel hospitale quod quo auctoritate episcopi est dedicatum nullo modo converti debet in habitaculum seculare vel in alios prophanos usus extra de reli(giosis) do(mibus) ad hec. xix. q. ii. quod semel quis domino obtulerit et intellige si sit edificatum auctoritate episcopi sive generali vel speciali. Sed vasa quod dicit propter monasteria in quibus eo non quod sunt fundata de consensu episcopi convertuntur cum est necessarium erga capellas ad opus infirmorum vel ad professos pias faciendas in eis conscripta lignea in ecclesie destructa poni possunt in alia vel eciam in alio usu fieri honesto

sit scilicet capitulo dormitorio vel de quo dicit lingua in textu et in glo(sa). Item circa vasa corporalia vasa pallas altaris et vestimenta clericorum munda servari debent et nitida extra de custo(dia) eu(charistiae) c. i que cum sunt sordida diu vel minister competens lauet ea vel quod di(stinctione) i nemo. Hoc tamen non servatur custodiatur debet quamquam ecclesia vero in ea poni supellectilia nisi necessitatis propter hostilitatem in cursum vel propter incendia repentina quibus ecclesie reddunt debent in prestina loca extra de c. cl(ericis)

Jo. in summa confessorum Corporalia non sunt abluenda per laycos aut mulieres aut eciam moniales de iure licet de consuetudine fiat hoc ii c. li(bro) 3o ti(tulo) 2o q. hoc que tamen consuetudo non regebat ibi nec hic per astexanum

dampnt' uel' acquisito sz de reliquiis
et canonisacione sanctorum / Item quod
sciendum quod reliquie non sunt in ec-
clesia habende nisi auctoritate pape sint
approbate extra de reliquiis c. ii cumque
ex qua fuerint approbate non debent
extra capsam ostendi nec venales exponi
ut extra de reliquiis c. ii Eciam sunt
cauende symonia quantum qui eas
vendit ut i q i qui studet Item cano-
nizandos aut sanctos et in sanctorum catha-
logo conscribendos de quo habetur vero q
in qui talit fuerint inquiri eciam debet
in illo de quo canonisando agitur
de vita testimoniorum plurimorum prelatorum
aliorum principibus castis patribus sive
unus ut habetur di viiij et maxime
ut dicit de simplicitate et humili-
tate ex de presumptione confessoribus simplicibus
in et quilibet dat gratiam deus Item
debet eciam queri an in vita passus
sit persecuciones ut xii q i cumque
pii gemebat et an fuit passus pro
veritate i q i Quidem eciam queri debet
de miraculis factis in vita et post mortem
centenis tunc in uera fide animato tamen
tum quod de miraculis et cum pro quo
dixit sint ar de q di iiii catherinam
et c pro ingenuis publice non venerit
quis sanctus donec per papam sit approbatus
in c perualos quoniam miracula fuit
q i temeras hominum quorum per tunc devotos
credunt ad alias aqua propter miracula
que fiunt ibi non sunt fides vel fictiones
puerunt de capiendi sicut ecclesie que scripta
fuerint s extra de reliquiis c. ii
Idem tunc quod ecclesia per episcopos aliquos sanctos
plurium sine canonisari posset extra de
reliquiis c. ut de q di iiii c. i Item illud intel-
ligas iam canonisati non tamen sanctorum
in festo ubique colunt hoc aliquo
sanctorum per canonisatorem sz quod ecclesia so-
lempniter et pariter solempnius
fuit dicit ut extra de reliquiis et ue-

storum c. unio et in letaniis nominat ipsum
et si eciam in canonisacione enim creat
quod non est credendum lig ecclesia possit
extra de sen ex non inobedientiis presbiteros
in eius honorem effuse propter fidem de
fuit accepte que non deficiat extra de | debitum et de presbitero non
cons. di. c. ita et de bap. c. ii in | baptizato
lig eciam tamen in precepto aliter defuncto
que forte credit preces porrige eciamque non
possit ei solempnes preces publice committe
vel officium solempne dicere ut disponit
innoc. et host. extra de reliquiis / ordi-
nat et modum canonisandi post host supra
canonisandi xx de emunitate ecclesiarum xxx

Deinde considerandum de immunitate ecclesiarum
et cimiteriorum et rerum ad eas per-
tinencium et primo quod est emunitas
Secundo distinguendum de possessionibus
clericorum 3o distinguendum de muneribus
4o videndum ad que munera clerici tenentur
Quinto in quanto et ad quos et ad
quid se tendit emunitas ecclesie et cimiterii
Sexto specialiter de feodis an possit ecclesie
donari vel legari Septimo de pena
violatorum emunitatis Item primo sciendum | dicitur primus
emunitas id est quod libertas et dicitur
emunitas extra ex munia quasi sine muneribus
data libertas ab in quod est sine vel dicitur
immunitas extra pro intus inde dicitur quis
in minus aperte i puriter extra de pur-
gatione c. Item secundo sciendum quod possessiones clericorum | dicitur 2
quedam sunt pure ecclesiastice sz que consistunt
in decimis primiciis et oblacionibus
et in hiis tamen levitica porcio consistit
tamen Nicholaus papa vocat eas leviticam
porcionem / quedam vero non sunt ecclesiastice lig
ecclesie possideant iuste que sunt eis a laycis
date sz que consistunt in villis predis
et similibus et huiusmodi Item tamen sciendum quod | dicitur 3
munerum quedam sunt in media ~~quedam~~ ut
cloace purgacio calcis decoctio pallacii
custodia stabuli curacio et de iure et
honus. munerum et i et li quedam
sunt media sive honesta et honorum

quedā sunt ordinaria ut illa que certis
et regularibꝫ fiunt p(er)actor(um) / Quedā
ꝑ ordinaria sꝫ illa que ~~no~~ p(er)ant
irregulariter sed repente / Ordinaria aut
ordinaria quedā sunt ꝑsonalia ut ista
que exhibent(ur) cum cura animi et int(er)-
ueniente labore corporis nō tamen cum sump
tibꝫ ꝓprijs ut cum quis tenet(ur) ire in
exercitu regis uel ꝑ expensis regis et ista
dicunt(ur) angarie ut ff ibid(em) in l(ege) Item
angariarum quedā sunt realia sꝫ illa
que dant(ur) rebꝫ ~~ut~~ tributa census
certi seu similia certa et annalia pos-
sessionibus ~~aliqu~~ angaria puta qꝫ aliquis
pro fundo et uinea dat annatim unā ua
tem annonam uini uel caponē uel
aliquid tale et ista dicunt(ur) munia ordi
naria simpliciter nomine et possunt dici
dona certa i(d est) certis in porta / Quedā
sunt mixta sꝫ que exhibent(ur) cum inter-
uentu cure animi et labore corporis
cum sumptibus ꝓprijs et ista dicuntur p(er)
angarie quasi in ista noia confidunt
sꝫ angarie et parangarie ꝑ de euun
ut innu(it) dicit glo angarie dicunt(ur) obsequia
ꝑsonalia exhibita sumptibꝫ ꝓprijs in
[illegible] cuius ista dicunt(ur) angarie
parangarie sicut est c(um) de ff ibidem
p(ri)mo ar(gumento) / Quedā aut realia exhi
bentur rebꝫ ipsis ut qꝫ tal uinea
det eius sol annati in certo tempore /
Quedā uendunt(ur) p(er) gr(ati)a rei ut si collecta
fiet et quilibet secundum suam facultatem
soluit / Quedā aut ordinarior(um)
respiciunt utilitatem publicam ut cum
exigit aliquid pro munitione silice
uel paliis similibus / Quedā priuatim et
quasi utilitate ut ea que p(er)ant p(ro)
refectione pontium et uiarum et possessi
one fisci et regni et pub(li)ca [illegible]
immunitas cont(i)net(ur) qualitates que
sunt in ciuitatibꝫ plebis quedā ista
eciam faciunt qꝫ clerici et eorum ꝑdia
mancipia siue rustici clerici eorum ab...

uel filij et coloni nō tenent(ur) ad munia
in munda xvi q i c nouarum et
plac(et) lxxxix di(stinctio) indicatus de epis
et cle(ricis) l ij ii ad munia ordinaria
sunt ꝑsonalia que dicunt(ur) angarie siue
mixta que dicunt(ur) parangarie ut dictum
sup(ra) C de epis et cle(ricis) l ij et c
sacro sanctis et nemidem xvi q i
plac(et) in glo quod dꝫ intelligi in
casu necessitatis ut di(citur) in eadem glo / Ut de
custodia siue uigilia murorum ꝑ con
aqua nullus excusat(ur) ꝑ c pu...
nisi sit senex C de decurionibꝫ ~~et~~
~~nomibꝫ~~ l simili l(ege) ho et hoc intelligit
hostiensis et b(ernardus) quis ad quem mandatum
cuiuslibet nō sit custodire lxxxiij
di(stinctio) c final C de epis et cle(ricis) aut
nisi forte tanta necessitas immineat
qꝫ de precepto epi ad fiat ꝑ de dyg
qꝫ nō est licitum qz aut p(ro)fanat aut
destruat(ur) ꝑ decons(ecratio) ~~sit~~ tantum ar(gumento) s(upra)
/ Non tenent(ur) et clerici ad munia
ordinaria realia racione possessionum que
sunt pure ecclesie ut ecclesie racione mansi
i(d est) dotis que dꝫ de uno libero cum exp
mento ꝑ de con c i et dꝫ mansum
in uulgari ytalie tanta quantitas que
sufficit duobꝫ bobꝫ ad laborandum
in anno ut d(icit) ibid in glo tenent(ur) aut
racione aliarum possessionum que constitu
te sunt in uillis ꝓprijs et huius modi
nisi sup(er) hoc a principe obtinuit liberta
tem plenarie ... c cum C nisi
in canonum tributum ꝑ de censibus
c i ubi secundum hostiensis aut ut alij intelligunt
aut soluat aut incidet in commissum
~~ꝑ~~ C de epis et cle(ricis) l iiij et de quest
et tribu(tis) s(ecundum) dictum doc ho alij dicunt ꝑ
nō quilibet sed loco pignoris
retinet per dominum de tributo sunt
forum dic intelligit. debitum l si quis
q̄ ꝑ iniunit / Aliqui tamen dicunt qꝫ
loco ubi est de dono imperiali quia ubi
ecclesia nulla solicitudo tenetur...
commissionis signat(ur) C de sac(rosanctis) ecc(lesiis)

alys plac ky si clicis vel abbas nisi
illis regis contra dnm suum fidelissimam
inferat eo vincere ad irrege feudum
timebit / Sz eo mortuus vel illud
eius successori restitue debebit ut
l. defunctus de capitul. cum ad regis
si clicis vel epus Et z 10 q. delatis
ponere xvi q. vi si epus Et si eps
l. abbas tenz sicut magnum feodum
s aliquo principe quod ei competit tunc
modo sunc debet ei sum servicium eo modo
eius debet exhibe ky in hec clausula lig
teneant in ~~eum~~ cavalcatas prouide
c ar sequi q ky . c. i. de c. transmisse
in quod est solitum aut no teneat ku
cum ar q d. explex cu supra et c. ex p.
et hoc intelligo si sit bellum iustum
eam si sit i iustum no th ~~?~~ hoc q d. feodi
amittit i casu tri pt. pueniat ar et de con
s & ipsum c. ff. faciat ex inde fidelis sive c. ff.
ad lic si consuetum sit et quod q
d. consuetudo requirit probabit q
uu uu uivus et quod quod
et compositum in uu q d. deponens c. i.
r c fi sibi nos ex alias si lib. +
te contra dnm ipsum tuendum i sua
libertate cart et hec si ipsum sit ho
c. als tursg tpis no obstabit q
ipsum ~~no obstanti~~ uigilati hec
sit no tene th solue unus servi
tu l. tributum de novo constitutum
nos supervenientem ubertate que
th ab imperatore lig sit uuuus
dimatum reale x e h q i c plag i glo
de sup in dictis ~~?~~ l. i et ii //
annua aut ordinaria si respi
at tm utilitate phicipis no tene
ta de possessionibus alys nisi forte
th pacto sunt date eis q d. tu
r eps tenet vel maritat filia
d vel filiam suam facit ~~uilite~~ tenetur eis
impillis bonis s' dictis compensas facere
tota vel in pte vel aliquid kmu
aut respiciat utilitatem que tm laij
q sit et no tene uillo mo //
possessionibus eccis n. ex

Si no respiciat utilitatem que laycorum
simul et clicorum ut illa que datur
p refectione pontium vel viarum vel
p defensione fidei vel regni tunc vero
distinguitur quia aut facultates cauitatis
ad hec sufficiunt et tunc clici no tenetur
aut no sufficiunt et sic adhuc distinguo
q aut requirit cum plus clicorum super
negociis illis aut no Si no requirit
et requiri potest sine detrimento nego
torum indetur a quibus quod phicipes vel
consules civitatis prudicant s' qualitatis
ad unum quod etiam p talibus opibus
~~?~~ exhibe debent q indetur
clicos competere et honore eis debitum
no impede cum sit layci dignioris
et supra ma no sit ei ma sua suada
quo ius violat aliciu q d. decpiut
dilecti filij in tex et in glo xxv q no
sic decet ar ad hoc q d. de immunitate ecce
c i // Si aut petit requirit a' competunt
et tunc te solue pte sua p ratione sui ala
a' no competunt q tunc opa fiat et
tunc a' iniicit uvitas et facied a'
no Si no q fecte nic si sit bene
et pons e sit sufficiens tunc tu q
si ego et tu lemus via deinde quere
et tu nis ea meliorare faciendo ibi
tum et ego no competo cum no tenetur si faciens
a' quid solue // Si aut iniicit uvitas
ut quia pons est destructus et tunc sunt
tales que uvitas ciuis ad ciuitatem su
commode no potest tunc si ciues talia
faciat reparari tu compensare proportionaliter
ipsis opibus et facultatibus clicorum etiam
tenetur solue ptem suam salte de illis
possessionibus in quibus pons locatur
no consistit (quemcumque cum est quod
compensans eorum si quorum utilitas est
quis ff ad l. rod . . . de iacta C
de sacris sanctis ecclesiis l. ad instituti tutor
ubi comprehenditur quod etiam tenetur
parte compensare que sunt p talibus
opibus (plaz et a quibus q tenetur et
vone forte locutus n. obstat supra
vas ut videtur q d. q vone texts
ps no tenetur aliquod servicium n. cavalcatas

quia in soluendo pecuniam primo ex . v . ultimi et uicesimi non faciunt aliquid sed ex proprijs et qui tenentur legistis / hic tamen dicitur consuetudo non placet unde xvi q i c placuit dicitur glossa non tenentur ad I summum ponendum uel minorem quia quid lex dicit . Sed sunt alios eo lex illa est ad instructionem non in determinatione opposite renouata et ideo que uidentur contraria illi legi sit debet ita poni quod non repugnet ei / Uerum debent intelligi in aliquibus casibus de quibus contineri indistincte quod in illis non tenentur soluere clerici . Uidetur enim rationabile quod clerici multum diuites non tenentur soluere pro opere communi precipue cum uiderent magna et pauperculi layci teneantur quibus precipue in uel uilitas pura nisi eo tunc committit multum diuites et clerici nimis pauperes rationabile committit quod aliquis uel parum accipiunt quod non gratiarent / Uerum quo modo clerici cogi possunt soluere munia ad que tenentur Unde clerici uel ultra possessiones pure ecclesiasticas et mansiones habent possessiones aliquas ut forte persone monialis que post corpus mortuum adlaicos tenebatur uel ex possessiones que secundum aliquos sunt concesse uel non habent Si habent tunc prudenter plenarie possunt cogi soluere illud quod tenentur in casibus supradictis quia quod non committit actio personalis sed realis / talis enim obligatio uel persona possessionis uel persona gratia possessionis / Unde cum ille possessiones non sunt ex quo per iurisdictionem dominorum temporalium dicunt possunt ponere manum ut soluatur debitum quod respicit possessionem aut possessorem gratia possessionis si possessor sit rebellis in soluendo / Si autem non habent possessiones alias tunc si de illis tenentur in aliquo tantum soluere non uideo quid possunt audientes plenarie dicere cogi ad soluendum coactione sufficienti quia ut probatur dictorum ut ex predicte possessiones sunt

in iurisdictione laycorum sed si ordinarie ille quod de car c . i . et non est uerum quod aliquis cogetur amore suo iudicio de se compe c in et c Si quis / Debet quod consules ad ordinariam recurrere quia debet clericum illum ad soluendum cogere qui si uoluit ad se pertinet / Uel si uolunt quod facere quia forte non posset quod communitas liquida non possunt clericos dicere cogere sufficienti coactione possunt tamen ut aliqui sunt eos dicere habeant indirecte sufficienti assensum super uenalia que clerici et layci quod tamen faciendo sine fraude fiunt a proportione / Quod clericum faciendo clerici non cogunt sufficienti actione qua non tenentur illa que uoluerunt tamen inducunt quod de magnum ī circa si non euenire et quia illa uenalia propter assensum uenduntur carius postquam quod clerici illud in dicere soluunt quod dicere uel ut teneantur Uerum gratia cum assensum rationabilius quartam summi uendere non poterit nisi per quartam denarium et non redditur ei quod uendere posset cum per unum et obulo ita quod ille obulus fit gratia perceptionis poenam et uicem et habet hic de causa ista sunt dicta de predictis et temeraria assertione et si quid in minus bene est dictum a baptizoribus corrigatur / Uerum ubi tam inquietam omnem dequalia Quod super dictum per quod omnibus clericis inuentos communibus quod ordinantes precepiunt sunt illa et in super in dicta coniungunt tamen aliqui maxime legista que pertinent ad pietatem, pontium uel uiarum et uicinorum que sunt super uel ad publicam utilitatem sed ad solum simbola uel imperium respicit ut de sacris sanctis ecclesiis placuit et l . inbeant ecclesie nec possunt quod ut ecclesijs ecclesie sunt in munus respectu laycorum ut in autem de ecclesie ti . § fraternus et ut ulli iudici ulli ius liceat / et quod et possessiones

dicti addatur. et Item ulla univer-
sitas vel provincia publica vel privata
collectas sive exactiones angarias
vel parangarias cetera alias quam pro se ecclesie
imponat aut in bona ecclesie cetera bona pe-
nitus quod si fecerit et requisiti ab
ecclesia vel imperio emendare contempserit
quadruplum refundat et nichilominus bonis
imperialibus subiaceat. Episcopus autem presbiter
clericis sive ullam molestiam patiatur qui
fecerit duplum restituatur. Item de sedibus
pro se compotularum collectione non per que
enim iura antiquam que consuetudine videtur
exigitur. Hec autem sunt nisi aliud
principe mandet. Si autem clericis exactas
ab auctoritate principis tenetur eas solvere
ratione feodorum feudorum que tenet
immediate ab eo vel a comite vel
iurisdictione subest ut ob hoc est ut
quod illud non in potest legem et
imperatori ut quod pro facere debet contra
vindicias nomine voluit cum admi-
ratore nomine nichil decimus est
decimus tamen sed ad primum nichil de
nisi ratione violentie vel petit ut
non nomine potest et intelligere illud et
hoc est non iuste et et adversus et bonis
patrimonialibus non de feudalibus et
aliis ecclesie clerici sunt privilegiati nisi
ut immunitates et dominica et Episcopus
ut in de aliquo triplum et po-
tes in feudalibus vel imperatori vel
regi sed tamen inferioribus. Ergo si infe-
riori petat aliter a quo immediate
et ordinarium quo ante imperator
vel ipse faciat alias compulsus aut
violentiam ingerat hoc est adversus
inequalitate restituere cogitur quod
capit C de compotum plagis vel v et
non si sine violentia domini laycus
vel petat ab ecclesia vel clerico vassallo
plures quod tenetur ei dare
cum tenetur tamen in ratione subveniri
clerico fortius illi debet tamen inde prestare

fieri quod non constitutio si gratis dat
nec de in futurum preiudicet ut obstat et
et adversus quia intelligitur quando violenter
petit. Item quod una civitas debitis
sit gravata deliberant consules quo
modo comportetur et facilior solvenda
illa debita est quod fiat quedam assisium
super venalia scilicet quod non quando vendens
secundum taxatione unum solvat et in qua quantitate
in ad integrum solutionis debitorum omnes
et sic de aliis venalibus proportione privata
Item quod quilibet utrum eis liceat quod facere
cum quod quod sed separat quod clerici emunt
venalia taxata et sic induere in
habitum ad solvendum quantitatem debita cum
tamen nichil solvere teneatur. Item debita
illa aut sunt contracta propter compassium et
abusum consulum et tunc non licet eis
assisium super venalia ponere sed ipsis
superbis debet illa solvere aut propter
communem utilitatem tam laycorum quam
clericorum et sic licet eis de ipse utilitatem
quia laycorum ducunt non aut clericorum
nisi in dicta scilicet inequalitate temporalis per
spiritualis tamen quod reddendat in utilitas
clericorum. Et tunc distingo de quo faciunt
minus in invadere clericos ut sic abbas
petunt compotorum pagat quia aliter temporalem
non potuit et sic non licet aut non
minus in invadere quia et si non conpetet
aliquem clericum qui aliquid emerit nichi-
lominus quod fecisset scilicet sic licet eis privata
mediamine per comparationem ad utilitas quamvis
ista tamen quod fiat ante dictum temporalem
et est comparata proportione scilicet quod proportione
temporaliter loquendo non ponatur magis
assisium super ea que sepius emuntur
a clericis quam super ea que a laycis
ut magis super ea que a laycis nec
magis super ea que sepius emuntur ab igno-
biles quam super ea que a civibus
ut magis super ea que sepius emuntur
a pauperibus quam super ea que a divitibus
alias non licet. Si ergo ponatur assisium
pretio ut clerici ut videtur non potuit

iuste conqueri mater ecclesia non cogatur
eme C. civitate ista cum eme posset
in alia licet iusta ita commode et hoc
probari potest per casum legis qui habetur
ff de novi operis nunc hec tenendum in quadam
questione de quolibet. ¶ Item nunquid si ecclesie
mansus qui ut dictum est supra ut habetur
extra de c. i. commode det liber quia
primo tributarius fuit quia ecclesia
alia decima inde percipiebat. ¶ Item
Alanus dicit quod nequaquam ille favore
ecclesie liberatur a tributo et ad hoc
inducit xx in q. ult. sicut canonica.
¶ Alia tamen prima data ecclesie non liberatur
a tributo ut extra de cen. c. i. sed hic dicit id
quod ecclesia que percipiebat prius ibidem
decimam non debet propter hoc suo iure
privari xvi q. i. ecclesie antiquitus iusti fac-
te ita monitus habet quod de facili
pati posset et hec tributum dici potest ecclesia
stricte servitium ad quod ecclesia tenetur
ut ibidem. ¶ Item quoniam quid est in quo
et ad quos et ad quid emunitas ecclesie
et civitates contendunt, [illegible]
[illegible] quia ecclesia [illegible] emuni-
tates. Primo quia in ecclesia et cimi-
terio secularia placita non sunt tractanda
prout tamen ibi tractant ecclesiastica extra e. c.
i. et c. Cum ecclesia [illegible] c. ult. [illegible]
[illegible] omnis in eis et inclusionibus
processus iudicialis secularis ibi [illegible]
et specialiter sive ibi placita nullatenus
teneri et in [illegible] c. i. [illegible]
¶ Decimas [illegible] ecclesia ut dictum est et
in extra de cap. qua frequenter. Item nunquid
si alii vel [illegible] potest sic ingressi ecclesie
[illegible] extra e. c. ecclesia [illegible]
[illegible] prout ecclesiam [illegible] quia
[illegible] non contendere ad hunc [illegible]
[illegible] de [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] vel [illegible] et tractatur [illegible]
[illegible] non est [illegible] in
ibi tractatur [illegible] sed [illegible]
tate ut forte propter loci [illegible]
magis [illegible] et [illegible]
[illegible] prohibet ne in ecclesiis

et cimiteriis fiant [illegible]
impetus [illegible] et [illegible]
[illegible] et publica
[illegible] negociatores et [illegible]
[illegible] ac forma [illegible]
[illegible] ut extra c. [illegible] ¶ Item
ecclesia non [illegible] aliqui [illegible]
episcopi vel abbates vel aliqui [illegible]
aut fideles layci xvi q. [illegible] et
intelligitur [illegible] quidam de layco fidel[illegible]
[illegible] [illegible] fuit [illegible]
[illegible] aliqui non de quibus fide[illegible]
in [illegible] fides et [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] aut [illegible]
fideli indigni [illegible] constituto ut [illegible]
rege imperatore et sic de facto [illegible]
de sancto non [illegible] sic illorum
[illegible] sepulti ulla [illegible]
[illegible] de [illegible] sancti
[illegible] tamen aliquis aliter [illegible]
[illegible] layci [illegible] non debet [illegible]
[illegible] quod est [illegible]
de [illegible] c. i. [illegible] non debet
ecclesia in castellari [illegible] i. [illegible]
[illegible] ut [illegible] fiat [illegible]
vel ibi recipiatur qui [illegible]
[illegible] et [illegible] licet [illegible]
[illegible] si ibi ad tempus
[illegible] puta [illegible]
[illegible] paganorum [illegible] piratarum
[illegible] et pro defendendo [illegible]
[illegible] forte non in [illegible] loco [illegible]
[illegible] et in [illegible]
non tamen clerici ibi refugium [illegible]
[illegible] layci [illegible] et [illegible]
[illegible] ecclesiastica defendendo [illegible]
[illegible] in castellacio [illegible]
[illegible] de [illegible] religione [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] tamen
layci non [illegible] violenti
[illegible] tanquam [illegible]
non [illegible] si [illegible]
[illegible] extra c. i. 2 [illegible]
[illegible] quicumque [illegible]

Item si domus aliqua uel possessio
inueniat ad ecclesiam que tenebat
obligata facere censum et ecclesia non soluit
ecclesia tenetur quia est sententia extra de cons.
eccl. et c. et c. dilecti ut ecclesiam
et cimiterium non debet perpetuo post
aliqua violencia quam multi quod
extenditur usque ad xl passus si sit ecclesia
maior scilicet matrix uel usque ad xxx
si sit minor scilicet capella xvii q. iiii
sicut antiquitus statutum ut minor
capelle triginta que sunt infra ambitum
minorum sic ciuitatis castri uel ville
so ponitur hic in glossa in c. xxx passuum
obseruacione xvii q. iiii quisquis ergo
aliquod maleficium et delinquens
aliquis ad ecclesiam confugiens
infra ambitum sic recepit cum ecclesia
debet saluare xvii q. v reos non est
... nec et ad restitucionem per se ... [struck]
... fugientes leges saluat ... [margin: ff. de off. presi.]
Item ad euidenciam aut maiorem
distinguendum est quod fugiens ad
ecclesiam aut cum armis et tunc debent
cum armis scilicet ut furiosus ... quod clericis
... de eius in ... clerici
... contra alia ... armis
... competentem C. de his qui
confugiunt ad ecclesiam. Item si fuerit debitor cum indebite
... obligatus et non recipiatur ...
... reddere ... et
... Aut est liber ... et
confugit volens intrare litigium ...
... et recipitur
... est ... ecclesie +
... et per se uel palam
defendere sicut elegit alius ...
... et bona eius si que
... ecclesia ... non
tenetur Item similiter ... de ecclesia ...
... est ...
... et ...
... maleficium commisit ...
... uel ... libere
... et tunc reddatur domino

... non commisit puta homicidium accidit
in ... per ecclesiam ... tam
... et ... non defendit
... et sic intelligi potest ... de mar
... non ... in ... et ...
homicidas adulteros raptores virginum
Alii dicunt ut goff. et h. quod ... inter
alia quod illa aut ... per ...
... inter alia raptorem cum virgine
ecclesia defendit xxxvi q. i de raptoribus
et ... dicit ... // Item illud
... potest ut dictum est ... commisit
... ecclesiam ... sic loquitur ... auctoritate ...
... qui de longe venit et in ...
... et ... ad ecclesiam fugit intellige
... illud aut ... ...
... de raptore c. si et sic ... [margin: grauidae +]
... legem ... ...
... fuit ... enormis ...
... ad adulteros et raptores virginum
... intelligunt ... modo ...
... magis ... ...
... fecerit ... // Si ad lege
... enorme commisit puta
publicus latro est cum quoslibet ...
... potest C. de feriis ...
... in ... C. qui licet
... et ... xxiii q. v ... hoc
... si sit nocturnus non ... non
... sic ... defendat ... de homicidio
... tales non defendit ... dei
... intelligi quod ... xxv
Si quis per industriam occidit proximum suum et
per insidias ab altari meo euelles
eum ut moriatur ... de homicidio
c. i ... est si sit agrorum vastator
... qui de nocte ...
... talis cum non
defendit ... inter alia ... et hoc
... aut quatuor ... enorme
... commiserit ...
debet ei saluare ... et membra
... recepta ...
... hoc

intatoria xvi q iii quem statuus
sed et fideiussoria et et penali s.
timeat quia is qui petit cum iust.
fuet iuramento ar. iii c. contius iuris-
sa sup. qualiter aut quia iniquus fuit est
alis leuiue puniendus quod c. p inter alia aliud fit
¶ Et nota quod quadam malefacti
est infra cimiterium non est inde violen-
ciandus nec detrahendus nec con-
stringendus nec capiendus nec bestias
nec victualia negaudas et c. puta
pre iii et i ¶ Quod si quis attemptauit
facere fiat pro lege maiestatis inuitatu
cimiterii et sic ultimo supplicio puniatur
ista aut libertas est non tamen infra
cimiterium sed quod cimiterium infra xxx passus
ut ad usum et causam nec potuit ad
debita loca xvii q iiii diffinit licet
cum iniunctis ecclesie dedicato sit et loc
quia pluribus corpus pacta ¶ Sed quare
magis concipiuntur duo supradicti
malefactores aliis Rndz ut quod c. et si
in fine glossa ubi quod sunt facte detio
ius quia plenum iniunt est illos punire
quia alios cum pluribus cogitentur
nocere xxiiii q iii est in iusta ¶ Sed
si quis committat furtum in cimiterio unde
defendit quod non videtur quia si fuerit
nemo ad supplicium ibi debet admitti
nisi sacrilegium committit xvii q iiii
sup et eo quod ¶ Sed glossa dicit contra
quia tamen duo quia decem concipiuntur
scilicet latro publicus et vastator agrorum
nocturnus quod c. inter alia et cimiterio
et personis ecclesiasticis sanctus igitur est
glossam delinquit et de epis et cler.
Si quis in eo genus quod tamen loco sedem
glossa potius facit contra eum ibi in
iura primum iudicet licet et nos
peter nec negat quod agere possit et
petere unus quod gaudet et de in iura
actor et si tamen peti potest iusticia fiat

Licet stamus quia si non possit sine periculo
effusione ut statutum est sup de prius
poene Rndz sine glossa et extra gar sum
committat furtum vel aliud crimen in
cimiterio vel cimitio non defenditur / et de
illa tribus loquitur quod c. et si qui non
contra defendit contempto tamen illas duas
de quibus loquitur c. inter alia et
gl. extra ut quod c. et si ¶ Sed unde prius
quod est cimiterio in edicta Rndz quia si
fuerit cum reuerentia dicto ~~compilet~~ de
quem delinquit nec cimiterio cum
tamen et sine culpa iniunt incedit cimiterio
non est ppt quod violenda est tamen
et glossa ¶ Item si cimiterio non est ponitur
pro incolonius est priuilegiatis quod
c. cimiterio et corpus c. si ¶ Item de ecclesia
in qua diu non sunt diuina officia cele-
brata sedemus ut quod c. cimiterio inducitur
quod non gaudeat priuilegio im-
munitatis potest quia non dignatur
plene diuinis officiis dedicata tamen
non dicitur sacrilegium ibi quando
apponitur tamen debet si aliquid tale
ibi fieri esset antiquam ibi celebraretur
¶ Item de oratoriis priuatis
Rndz non habent esse immunitatem
glossa et glossa ¶ Sed tamen cimiterio sal-
uo fugietis adde sic ut dicitur c. quod
est quod non facit corpus de immunitate
scandit licet puniat glossa et tamen
illa dicitur iusticia defendatur et si
intelligit xiii q ii c. si / ar ff de penis
pregnatis ~~Rndz si in glossa vero glossa~~
~~est quod cimiterio est sic priuilegiata~~
~~non aut corpus de non et si dampnatus~~
~~ad mortem rapiat corpus de immunitate~~
~~scandit licet puniat glossa et tamen~~
~~illa dicitur iusticia defendatur et sic in~~
~~xiii q ii c. si ar ff de penis pregnatis~~
Rndz si in glossa vero glossa est quod cimiterio
est sic priuilegiata non aut corpus pro
sedem non glossa potest dici quod fugiens
na et si dampnatus ad mortem rapiat cor[pus]

q̄ qua ip̄s iubemꝰ corrigat̄ ꝯ ducto in carcerem
eo sibi ablatum in eo quia non iubemꝰ non defendit

...ditham ad eam liber venit et ideo
...nabile est quod eccl̄ia cum in illa li-
bertate defendat͡ ꝯ eum in captiuitate
relinquit ¶ Secundo ḡo ꝑ quibus ad eccl̄iam
fugiens ꝑsbitero defert corpus xp̄i
obuiet et ei adhereat Rub. ꝑ. h̄c ꝯ
eccl̄ia tlem saluabit liꝫ ꝗc non ꝯ
in mure
inat² et h̄ c. de quibꝫ fidelis fam̄
... cum statuta ꝑfati saluat ut dicam
... sup multo magis corpus xp̄i / u° ob
... dc̄ ¶ q̄. ꝑuilegiū est eccl̄ie
... corpus xp̄i fateor cum q̄ ꝑuilegiū
... ꝑsone non ꝯtendi² ad aliud ꝑ
... natum quia nemo ꝟ dt q̄ aucte
... vsurpare ut ḡo de ꝑuil. sane
... tu supradictum ꝑuilegiū ad dei ho-
norem et dei reuerenciam ꝯcedat͡
... meute in ꝯ est supra h̄ꝯ u nbi
... maior racio ulta fortiꝰ ꝯte
... et tractatur dium ꝑ quia eccl̄ie
... defenderet² ¶ Sextō de confu-
gientibꝫ ad pallacium epi inuꝯ defendit²
in forma supradicta Rub. q̄ sic xiij.
in illud constitutum et h̄c de immunitate
... et alia quod q̄ intelligit de
... alij q̄ pallacium est infra eccl̄iam
... soli dei capud ¶ Item rustica non
... cuius rura deꝯre et alias ꝑ
... ꝯ c. u. in / q̄ intelligo sed
... de ascrip. gle. le. ꝯ de incolis ulterius
... quibꝫ pt uim sua reglarit re
... que ꝯtra q̄ ulla tyrannum ꝯtra
... machinacionis dimptas et
... ꝯt quia in venit² ꝯplura ꝗnale
... de iudicis et non al. ad layca ibi
... de mortualibus   ·i· pauma
... de quibꝫ aliqui statuunt
... ad eccl̄ia infra annum et diem diꝯ
... alꝯ aucte ꝯfa composuit
... victa ꝯuit C. l. de sacrosanctis
... generali et l. iubemꝰ li dicat²
... quibꝫ liꝫ non ꝑsonas ꝑcridinales i toto
... in pte cum morꝫ ul iniu insti-
... tucionis ul quocumque alio modo

eccl̄ie relinquere ul inter viuos donare
u° ꝯ quod donatio talis in sonuct²
ut ibi. l. illud ¶ Item transfertur
dominium rei in eccl̄ias solo facto i
sola iuda ꝑmissione siue solep̄
te
supplicacionis et tradicionis cum i alijs
ꝑsonis sit nota tradicio corporalis
C. de sacrosanctis eccl̄ijs ut in l. dinud
et idem sup. h̄ꝯ q̄ dr² aliquod eccl̄ia ꝯ
ꝑsone intuitu eccl̄ie / Item q̄ ꝑ fuit
emptum de pecunia alicuius eccl̄ie reuerti
de ad eam xij q ij c. 1 / 2 q v si pro-
ꝯt ꝑ illam emptor iuratus esset ul
rapuisset ul deposita h̄uisset et h̄c
siue emptum sit nomine eccl̄ie siue non
alieno ꝯ de pec. cle. c. 1 2 t. inquirendum
¶ Circa septimū quod est de feodis quantum
uir ipsa possunt eccl̄ie donari ul le-
gari / Videt² q̄ non quia non licet
ea vendere u° pignerare u° ꝑmuta-
re uel alio quod alienare pter
voluntatem dominum ut feu. et i abs siue
consensu in dom imperialeꝫ ꝯ h̄to
Rub. Si feud. sit de camera dom dedit
ad tempus tuc locum h̄t h̄c pdc̄a et
ꝑlles cum non sit ꝑpetuum ut et h̄c non
succedat / de tali eciam loquitur ꝯ de
don. int. uir et uxor. c. imp. idem
ꝯ idem de feudo ꝑsonali quia natura
feudi ꝑsonal h̄c non patit² ar. ꝯ
de officio del. quip. / Si aut feudū sit
patrimonium et reale siue ꝑpetuum et conlectum
ꝑ anni palum ~~et locum~~ sicut est fere
l
liꝫ tuc locum h̄t supradictum ꝗnali et
similes / et tali succedit filius ꝯ ꝑ sit
religiosus ut in auten. de sacrosanctis
epi ꝯ ulla collo ꝯ antiqum ḡo feud
q̄ est ꝑsonum pt dari nisi ꝯtraria
consuetudo repugnet liꝫ aliud sit
in nouis ꝯtra de fer. c. in vero est
in ꝯt incultos sum h̄ꝯ q̄ antiqui
liber non h̄nt in illa l. imperialem
ista clausula scꝫ ꝑmutare
vendere ul illud ~~verbum~~ venerande ut
intelligo cum est ꝑsonale ul reale

Rub. ꝑ totum

ut supra dictum est vel certe quod sit infamis
ut cum aliquis vasallus petatur per clericum
ab ecclesia coram ecclesiastico iudice et con-
stet quod ipse vel predecessores sui dampna
magna dederint ecclesie licet constet
infamis tamen filius eius non conveniatur
unde in restitutionem dampnorum debet ei
quidquid quod est retentum sibi super fructu
ubi ad vitam pervenit defunctis omnibus
libellum faciat dicens ego iudex tue
causam meam in integrum restitui iudicatum
tribuit colludens non potest pena fraudis
iudicare quia omnis collusio reprobatur
C. de collusione detegenda l. i. ¶ Non est credendum
quod in corpore ecclesiarum qui infecerint
quin l. illa si imperialis facta fuit contra
se sustinuisset cum sicut ut in pre-
privilegia que sponte dederat aut
forte potuit quisque ipsis cum ap...
xx v q iii c. i et ii et c. privilegia quod
de consuetudine sancte iu. Dicendum
tamen quod feudum tenet cum ... pro
quod debent ... et ... c. imp.
de ecclesia cui feudum donatur vel legatur
... vice feudi que
fuerint alii. ¶ Casus septimus quo c. de (Articulus septimus)
pena violencium immunitatem ecclesiarum
Dicendum supra eodem § ... cum viola-
tor est excommunicatus xvii q iiii omnes
ecclesie xvii nulla. ¶ Si quis deinceps
et effractor et incendiarius ecclesie sit
excommunicatus ipso iure xi q iii canonica
contra decretum in libris et de sen. exc. presta-
... et pena ... librarum argenti ...
nati in penitentiam xvii q iiii reus qui
in ... et dampnum ... post
ut ibidem sequitur ¶ Item si quis ...
fugientem ad ecclesiam inde violenter extra-
xerit ... centum solidos componat
ut eadem q. si quis contumax ¶ Cum vero
quis ... excommunicatur vel ...
vel in eum manus violentas ...
est excommunicatus et omnia bona eius
cathedrali ecclesie applicantur xvii q
iiii si quis deinceps et accedit quod

de personis in quibus ... ¶ Ripicitur (?)
vero ecclesie non sunt ipso iure commu-
nicati de foro competenti questionis ...
nisi ... contra ... vel ...
quod ... non ... de quo ... infra ...
... et ... decimis. ¶ Dicendum
leges communiter fugientes ad ecclesiam
... lege maiestatis teneatur
C. de his qui confugiunt ad ecclesiam l. ...
qui vero in ecclesia vel aliquo loco
venerabili predicatorem vel clamore vel tu-
multu ... vel inequaliter ...
vel vico ... collegit vel
colligere attemptaverit ultimo supplicio
subiacebit ut ibidem l. de ...
¶ Item si quis personis ecclesiasticis ...
... iusticiam denegaverit in-
dictionem perdit ut ... de foro competenti ...
si generale ¶ Item iudex secularis qui ...
persona ecclesie ... ad ... debere
cogere per ecclesiasticum iudicem ordina-
rium debet ecclesiastica censura cogi de
foro competenti ... ¶ Item violatores
privilegiorum ecclesiarum vel dispoliatores
pena ... librarum afficiuntur C. de ...
et clericis in ecclesiis et l. ... ecclesie ve-
nerabiles ... **De sepulturis rubrica**

Post ea conspicienda de sepulturis
et primo quid est sepultura
et quare sit funeranda ¶ Secundo apud quam
ecclesiam debeat quis sepeliri ¶ Tercio de
nomina portione ¶ Quarto quibus negetur
sepultura ¶ Et dicitur primo quod sepul-
tura ... dicatur ... locus ...
terra in qua fit sepultura et si in illa
terra ... umquam fuit sepultus ...
alius est locus sacer ut est cimiterium
per licite vendi quia vero potest
rogari de suo facere ... et q. ...
et ... locus ... c. de ... lig.
sump. ... locum ¶ Si vero in tali
terra fuit aliquis sepultus de voluntate
eius cuius erat facta est locus sacer
ut ibidem l. ... non potest vendi
nec obligari ut ibidem ... debeti ...

Rursus queritur an impeditur sepeliendi et
sic eius vendi non potest

et intelligitur primum hoc c. abolendo vel
extra cimiterium que est religiosa et
quamvis liceat eius ubi sit sepultus
in eadem ff. de re. ven. que religiose
xiii q. iii quamvis etc. etiam terra vendi non
xiii q. ii questa est propriorum heret
super c. abolendam. Utrum non propter
ma de tumba marmorea vel
lapidea et videtur posse vendi et si prius
si nullus fuit sepultus in ea si nos
aliquis sit sepultus ibi prius factum est
locus religiosus ff. de reli. et sump. fu.
in xiii q. ii questa hoc vendi non potest
... etiam ad hoc tenetur quia videtur beneficium
beneficia primo symonia committitur
quod ibidem accepit ut de sym.
ma non satis ... non ... tamen non
tenetur ad hoc ... beneficium potest
... pecuniam accipere quia desuper non
... fieri xii q. ii cimiterium
c. abolendum in glo. ... de prescript.
... et licet etiam non potest petere
... tamen potest cogere per ... et laudabiles
illas consuetudines servare sed quamvis
fuit contra de symonia ad apostolicam
in glo. hoc. ¶ Nota quod predictum sinistre de
c. abolendum dicit quod si sit, nos aliquid
... lapideum vel ligneum pro aliquo
sepeliendo vendere potest nisi sit factum super
... vel ad hoc specialiter deputatum de
re. relig. ... ad hoc lege cum aliquis
in aliquo loco sit sepultus sine ... + quere
non credit illum locum esse sacrum ...
in lege ... sit ff. de relig. lege
tamen ... locum fuit factum vel ad hoc
deputata per episcopum ut vendi non licet
extra c. abolendum. ¶ Quibus aut sufficiendi
... non ... est predictis sepeliendi
cimiterio ecclesie et quod non competit
... et pervenit ... concessione episcopi
... maioribus ecclesiis cimiterium
[illegible] pedum et minoribus xxx assignare
competit ecclesiis illis quibus ex
privilegio est concessum ut infra pa.
Sed aut tale cimiterium assignetur
... ecclesia consecratur ut de ...

de c. nemo xvii q. iiii sicut antiquitus
quedam aut et hoc ius non habent ut
capelle que sunt in castris et in cimiteriis
et in locis artis ut xxiii q. iiii quibus
quibus in fine et quibus episcopus cimiterium
non concessit. ¶ Alio modo dicitur competit
convenit hiis quibus in eis ius
mortuos inferendi ut ff. de mor. in
se. pro toto. ¶ Et ideo nota super c. quamvis
super in c. abolende quod cimiterium ex
... ecclesie xvii q. iiii sit
antiquitus et potest esse remotum propter
fetorem ut est in fine c. Non credit
aut quod alicui loco religioso hospitali
vel templo possit accedere sepulturam
ut sicut ecclesiam consecratum cimiterium quod predictum
debeat esse ut in c. Sicut in loco
non consecrato non potest accedere. Item
in uno cimiterio potest esse plures ecclesie
ius sepeliendi suos parochianos que
habent communes. ¶ Iam sciendum quod est apud Sexti li. 29
quam ecclesiam debet quis sepeliri. ¶
Sciendum quod sepeliendus aut est
pubes aut impubes. Si pubes potest eligere
sepulturam etiam si sit filius familias et etiam
sine consensu patris et hoc est quod preciperit
in c. licet. Eius qui sic pubes aut non
eligit sepulturam aut eligit. Si non in ecclesia
debet sepeliri de sua parochiali scilicet in
qua divina audivit et sacramenta recepit vel
recepit de c. c. i. et post in c. apud qua
sui maiores sepeliri consueverunt ab
antiquo si possit ad eum deferri sine
periculo ut in c. ut c. et xx iii q. ii ebron
de c. nos instituta fraternitatem
Et hoc est verum si decedit in civitate vel
castro ubi domicilium habet sive rurali
villa ad quam se transtulit causa recrea-
tionis vel conservandi victualia in eadem
non cum debet sepeliri in ecclesia illius ville
sed in ea in qua sepeliretur si ibidem
decessisset ubi domicilium habet quod dico
si ad eum sine periculo ferri posset ut
ibidem. Si aut eligat debet apud
illam ecclesiam sepeliri apud quam elegit

Extra de parochiis parte i [illegible] c. iii [illegible]

cessit sit inter religiosa quam illa apud
quam debet sepeliri si non eligat et hoc
est nunc expressum ut c. Cum quis licet
aliqui dixerunt fuit controversia magna
inter doctores ut patet de c. fraternitate
in glossa ad hoc tamen quod electio teneat
ultra duo requiruntur. Primum est quod ecclesia
in qua consuevit divina audire et
ecclesiastica sacramenta recipere debet parochi-
anus ut c. Cum quis alias non valet
quia hoc sub illa conditione conceditur
scilicet si parochianum relinquat de c.
[illegible] i. Et statim ut ibidem sequitur
sub anathemate prohibetur ne alibi
eligatur unde forte secundum glossam nisi hoc
observetur posset appellari et quilibet
defunctus excommunicari ut de c. [illegible] propter
Secundum est quod eligat proprium bona
fide non autem illectus vel ex temeri-
tate vel contemptu proprii presbiteri et ecclesie
non ut [illegible] xx q. ii Constituit quod
[illegible] [illegible] [illegible] potest ergo
conventibus duobus electio tenebit
alias non secundum glossam. Possunt autem secundum
Innocentium de c. super c. i. [illegible] maiorum se-
pulturam elegisse si eligit in ecclesia
cathedrali vel in canonica vel alio
loco ut [illegible] faciat [illegible] sol-
vendo [illegible] xiii q. ii [illegible] vel
nisi est [illegible] vel si eligat in
loco privilegiato super sepulturis
de c. in [illegible] et [illegible] sit [illegible]
Si tamen quando placet electio non
tenet de c. [illegible] in [illegible] sed
hoc summa districto iudicii [illegible]
Si autem sit in pubertate si pater ei se-
pulturam eligit ibi sepeliri debet [elegit]
ubi pater ubi talis [illegible] consuetudo
alias debet cum parentibus maioribus vel in
parochiali ecclesia sepeliri ut c. licet
et secundum [illegible] [illegible] [illegible]
ut scilicet cum parentibus maioribus sepeliatur
de c. [illegible] Si quis iusto [illegible] i. [illegible]

[illegible] c. is qui et [illegible] [illegible]
de uxore consuetudo tamen est [illegible]
[illegible] parentes [illegible] sepeliunt in
altera illorum quam voluit. Sed [illegible]
filius decedens intestatus sepeliatur
in sepulchro patris vel in sepulchro
avi vel proavi et aliorum antecesso-
rum. Secundum autem [illegible] [illegible]
[illegible] sepulturam avi
avi et aliorum antecessorum [illegible] quam [illegible]
et hoc [illegible] de c. [illegible] in principio et
fraternitate ubi dicitur [illegible] aliorum que
[illegible] [illegible] et [illegible] Si
quis [illegible] qui [illegible] ibi [illegible] ab
antiquo. Ubi autem uxor sepeliri debeat [illegible]
[illegible] non eligit sepulturam
[illegible] xiii q. ii [illegible] quecumque [illegible]
[illegible] eligere ut [illegible] de c. [illegible]
et si plures [illegible] [illegible] [illegible]
ultra [illegible] qui. Ubi moriatur debet
[illegible] sepeliri [illegible] ubi eligit si eligit
alias [illegible] sepeliendus sit apud
ecclesiam in cuius parochia moritur
si nimis ampla parochia diste-
ta [illegible] difficultate et fetore
deficit [illegible] [illegible] ad [illegible]
Si autem de facili [illegible] [illegible]
[illegible] posset cum parentibus [illegible] [illegible]
[illegible] de c. [illegible] fraternitatis
nisi consuetudo contraria appareat secundum
glossam. [illegible] quod nota quod secundum [illegible]
Innocentium de c. super c. i. maiores [illegible]
sepeliendi in ecclesia cathedrali [illegible]
[illegible] in ecclesia cuius sit [illegible]
hoc summa [illegible] districto [illegible]
Religiosus si possit eligere se-
pulturam [illegible] glossam quod sic sed nunc [illegible]
[illegible] quod non [illegible] apud [illegible]
[illegible] sepeliri nisi sit [illegible] [illegible]
[illegible] ad illud [illegible] non [illegible]
deferri ut de c. religiosus [illegible] obstat [illegible]
de consensibus [omnibus] [illegible] de privilegiis ut [illegible]

~~ut de privilegiis~~ ubi dicitur quod illi sicut sepulturam elligat et quia sicut ... non loquitur in necessariis religiosis sed in hiis qui assumuntur in fraternitate / vel unitate nimis remoti amore et hoc etiam pro non intelligit communiter in glossa super c. nimis et hostiensis super c. ut privilegia

Item si quis elligat sepelliri in aliquo monasterio et facto nichil publico instrumento iuravit quod nunquam faceret dummodo alibi eligit sepelliri nunquam valet electio contra ~~Rufelo~~ legiste dicunt quod ... ~~fieda~~ non obstat iuramento ut ff de pactis iuris gentium quod si paciscar et c. de legibus non dubium in fine xiii q. ii ultima / canoniste vero dicunt quod obstat iuramentum contra de iure iurando si non xxx vi q. ii placitaas et has duas opiniones tangit bernardus vel iohannes in eodem c. dictis ultima lege de iure iurando rigore sive sub aliquitate tenet electio ultima contra in casibus secundum et canonum equitate hostiensis autem distinguit sic scilicet quod si prima electio facta sint ~~fi~~ proprio motu et sine preiudicio parochialis ecclesie cui debetur portio canonica et secunda electione fuit iuramento firmata non potest postea variari nisi ... contra nova contra iuramentum ... non cogitur ille qui sepulturam elegit ~~tpe~~ quo iuravit potest mutare voluntatem suam et sepulturam / Hec autem opinio magistrorum et ... inducta ut ... statutum ... est ... vel religiosus ... ... in fine / est autem iuramento ... ut ... est ... / Si ... electio fuit ... contemptum in preiudicium ecclesie ... non ... ut ... est ... ~~pactis~~ ... ut ... de pactis

Sepulta ... legit ...
... de ... et ... statu ... ... est ... ...

... et ... sicut ... et ~~addit~~ sic intelligit ... ad ... ~~aduenas et~~ alios similes scilicet quod non valet iuramentum contra legem ... est in ... vel ... publico preiudicium sicut hostiensis ... aut contra fraudulentas ... ... prohibetur et in virtute obediencie et sub ... maledictionis ... et ... et ... ... sunt ... ... vel ... ne aliquos ... vel ... vel ... vel alios ... ... inducant ut apud eorum ecclesiam sepulturam elligat vel ... non ~~...~~ mutet et si ... actum fuit electio irrita et illi qui sic elligerint non possunt sepelliri apud ecclesiam sic electam ... sepelliri debet apud ecclesias apud quas de iure sepelliri debent si sepulturam alias non elligisset

Si ... religiosi vel clerici ... in suis ... vel ... sepelliant tenentur ... ... restituere ... corpora sepulta que et omnia que ... sepulture illorum pervenerit quolibet ad eosdem ... si non fecerint ecclesie ... apud quam sunt sepulti et ... ... sunt ... ecclesiastica ~~sepult~~ ... debet plene restituerit omnia supradicta ... ~~...~~ ... alia ... ...

Item si ... sepelliri ~~non~~ debet si abintestato decedat ... ... quod ... indiget declaratione Si enim dicitur quod ibi debet sepelliri ... contra illud ... ... scilicet quod non debet sepelliri apud ecclesias sic electas Si non dicitur quod non debet sepelliri ibi nisi ... sepelliri ... dici quod ibi sepelliretur non obligationem ... ... et non ... ... in restitutione corporis ...

petitu fuit in restitucione corporis tamen
ut credit iohannes contra an. no. an. dicit quod
animarum interdit inimice sed addi ad
terra quod depacta pluries inquit sine aliqua
peticione dicit eos esse obligatos ad resti
tucionem hoc. tamen impost tempus et penam
Ideo no quod hic depacta dicit quod non con
tinuetur liberam esse ad sepulturam ipsos
nec etiam prochianos illius ecclesie cogi
debet pactum seruare et si illi apud
eos elegerit sepelliri tamen pactum non
nisi privilegio derogatum et hoc si .
an sine pacto sit contra privilegium
ar. quod depositum alium sine privilegium sit
contra pactorum si non stat ibi mencio
de pacto ar. quod de deci cum multiplici
Item quid si presbiter sepultus eum qui elegat
alibi sepelliri violenter rapuit vel
totum commictum vel maior pars eius. Iudex
ius quod hic in mortuarijs amittit
et ossa restituit ut quod e. Eid libri
Ber. sed hoc si maior pars vel solus
platus deliquisset quia delictum
prone etc. ut quod de compet. Bern. z
tb. et in tercio Item tamen quod uenit
plura sed quota pars est hoc porcio cum a
Iudex alijs est tria aliqui certa alijs mea.
ut quod e. c. i et ii et c. cum sup que
nitas est determinanda secundum consuetudinem
loci si non sit determinata per eum ipsum
ut quod terciorum mediam inter triciam
per eum ipsum dum pro media temporibus diuiditur et cetera ut c. et in
quarto ad illud quod dicit debent fieri
medietas prochianos ecclesie prochiali
Item quid si consuetudo ipse ecclesie pro
chiali non appareat consuetudo et
metropolitane attendi debet ut quod de supra
quorum ecclesias que si non appareat consuetudo
et minimarum ut quod de ten sup eo que
si sit diuisa debet inter quia in hoc
omnes conueniunt ut dicit goff. et b.
sup c. ex statuto et ff. de arbi dicem
et si plures Item quid si sit consuetudo
quod certum uni certa dicit hostiensis quod debet
illo iure composse tenetur dummodo consuetudo

sit prescripta ar. quod de testibus officium
Item quid si sit consuetudo quod inter de
Iudex goff. non debet cum sit irrationabilis
et contra ius quod e. c. i quod e de consue
tudine per scribi possunt dum modo certis
placet, et quibus hoc porcio tamen a
debet dari iudex hostiensis quod de omnibus
que qualiacumque preuenit intuitu
sepulture quod e. in ma nisi contigat
aliud vel racione privilegij ut ibidem
dicit de equis et armis relictis ratione
sancte proximi vel racione cultus diuini
ut in relictis plurimum libris et or
namentis ecclesiasticis precedens septis
et xxx. et anniuersarijs vel racione
condicionis apposite a testatore quod relinquit
aliquid et ipse pro mortuariorum porcio
sub hac sed condicione ut eo contenta
esset et de alijs nichil contigit quod
hostiensis intelliget huius esse nisi in fine
ad hoc inducta esset ut precentis legati
que alius simpliciter proxima relinquit
tali cum fraude dictata contigit etiam
de illis porcio tamen quod de testibus officium
et c. vel si hostiensis Item quid si quis assumat
in constitutio alicuius loci religiosi in
oblatum sed postea ibi uoluntate suis bonis
ibi sepelliatur Iudex goff. et hostiensis quod
non liberatur a canonica porcione sicut n
comunit a beati imposicione ut quod
de privilegijs cum et plantare quod de
fratribus Item quid si quis intret religionem
et infra tempus probacionis in ea de
cedat Iudex secundum goff. canonica porci
prochiali ecclesie non debet quia in
religione decessit quod ad ius relegionem
sufficiat ut quod e. de hijs c. cum ut ala
ramnus dicit et si quis in sanitate
vel infirmitate de qua non moritur
transierit ad religionem illam in qua
eligit sepulturam prochialis ecclesie
ad petere non potest Deus si de illa in
firmitate moriatur quod e. de hijs et ibi
dicit si infirmus in bona proximi mutat

se sunt in alia parochia et moratur
de illa insufficienter quam prima ecclesia non
dubitabit pte pia ut ibidem ut dr. q. in
de consuetudine etc. Item de lepsis qui
domum intrant leprosarum pro parochiali
vel pro timoritate perdunt vel q
non pro dicitur quia pridem est ac si tunc
non sumpserunt religionem nisi faciente monach.
plena teneri tamen de consuetudine ar.
p. c. de lepsis ibi dicitur de illa consuetudine
tradat. Item de eo quod sit in quibusdam
regionibus scilicet quod ecclesia parochialis
de omnibus mobilibus que moriens reliquit
pro intestamento pertinet tertia exigit et os
morienti in vigilia quod perceptio veniet
omnia mobilia sua et ibidem suam tertiam
partem libere possit. Responsio. videtur quod
huius consuetudo non debet sustineri nisi
in nisi parochie et libere potest p.
tertia vel eo quod iudicia obtenta ad
inde se ap consuetudinem vel ad statutum
pro eo sufficit nisi subditorum consensus
deesset vel eo moriens tenetur obedire
presbitero in ingenti sibi quod veniet
in omnia mobilia sua nisi placet pertinet
sed esset libere perceptum aut preces ap
consuetudine vel de voluntate subditorum
introductum. Item pone quod aliquis eligit
sepulturam in ecclesia propria et nihil re-
liquid ei aliquis tamen aliquis ulterius legat.
petitur ut pertinere tamen aliquid pete possit
videtur si sit consuetudo regionis quod
legans sepulturam in propria ecclesia relinquit
aliquid illi potest illud pete alioquin
non non nunc actionis vel differendo sepul-
turam propter hoc tamen sed implorando officium
superioris de symonia adaptando si non
sit consuetudo nihil pete potest
si tenere de officio suo eum sepelliri et
de symonia non satis tamen possit in hoc
casu implorare officium superioris ad usum
que si de prehendatur dolo testatoris ut
de ut eo contra platos aliarum ecclesiarum
eorum dolo deprehenditur non eo cum

tertia de aliud est prima et xx q. in constituit
et eum non et de testamento officium sicut
tam. Item pone quod defunctus reliquid ecclesie
parochiali parum intestamento inter
aut ecclesie in qua elegit sepelliri
nisi ecclesia parochialis aut contentum
illo modico licet non attingat ad tunc
portionem videtur goffredus quod si ideo acceptavit — *tertiam portionem si acceptavit age sit*
illud modicum de relictum pete potest
supplementum computato eo quod e
legatum et acceptum insuper filii tunc
ultima portio est relicta ut e de in offi
si ex illud quod est tamen nisi testator
illud modicum ideo relinquisset ut ea
contenta esset tunc eum recipiendo illud
modicum debite portioni renuntiare vi
ut eo de testamento officio ut eo primo goffredus
videtur pro dici quod ubi absolute et
sine condicione modicum est legatum
parochiali ecclesie et illud modicum habet
et nihilominus integram tamen portionem
attento illius et requisiti testatoris ulle
videatur quod habeat utrumque ar. e de re
ne actione l ma et suis hostiensis vero
dicitur quod nunc lex non sit aggregatum
quia loquitur de portione episcopi et tunc
prima visionis nisi appareat expresse
quod testator voluit illud et sequitur
in visione secunda. Item ecclesie debetur
tamen portio videtur ut tamen sit
de est debet ecclesie in qua defunctus
divina consuevit audire et sacramenta
recipere si non est qui habitabit in duabus
parochiis ecclesie eorum ut se dividant
tamen portionem in e eu quis. Item quid
quod est quibus interdicitur ecclesiastica
sepultura. Item quod interdicat aliquis
omnibus de communitate insigna ut eo
simul tota est interdicta generali supposita
eo de in si tamen in temporibus quod sit eo
delictum dominus vel tamen quod ex officio de
legati sane. Item illis paganis a quibus
medius debet in tumulo sepelliri de eo de
l ecclesiam et e pcuti et generaliter illis qui — *dicitur de eo*

abbatie vniuerse recedit ut extra de sep(ulturis) — [margin: de fu(neribus) / et fun(eribus)]
ut usurarios per ecclesiam publicatos extra
de usur(is) quia in omnibus ut supra in ue-
steri xxiij q v placuit hoc intelligit
hodie si se interfecit ex desperacione uel
indignacione uel iracundia seruus si
furore uel casu ut ille qui filio suo
tutore intestanto ... relinquunt ut
lxxxxvj di in apud et sum glosa
Idem quod ad tironem fuit institutum
pro modo locum habet nec credit ut
qui post mortem defensor condemnatur quod
defensor eius ut excommunicatus extra de sente(ntia)
excommunicationis et de eo quod cum contra xxiiij
q ij dane extra sup quod intelligit solum
de illis qui sunt sic notorie excommunicati
nec blasphemus de . si soles penitere
extra de male statuis . i . misue
ut nudeus (?) ... excommunicatus extra destitui nec
sup quosdam et generaliter nulla de quo sic
notorium quod sit in peccato mortali xxiij
q v Non estimes et in pluribus aliis c
et si tales sunt sepulti sine proiecientur
sine alie postea eis ecclesiis adherent
sunt exhumandi si corpora eorum possunt ab
corporibus aliorum distingui alioquin non extra de
sacr(amentis) et ecclesia est reconcilianda cum
aqua solempniter benedicta extra de consecratione
ecclesie Consuluisti uiuus ac forte
ut locum facit irregularem nichil extra
quicumque si presbiter in uita uel ignorante
interfecit extra de ff de cler(icis) et simp(lici)
si sunt presbiter frequenter laici ut in c sacris
in glosa Secundum que dicta sunt talis
locum in notariis peccatis eorum occulti
sunt sepeliendi nisi forte excommunicatus
tunc cum excommunicatus uiuus excommunicatus
decessit et mortuus extra de excommunicatione c
sacris talis extra locum in uita reconciliatus
si cum confitentur sacramento et corporis cristi
accedit ubi et ecclesiastica sepultura
xiij q ij quesitum si ex signa penitencie
apparuerunt ... extra clamat presbiterum
uel penitentiam uel alia signa cum si loquela
amiserat tunc post mortem sit absoluendus
et orationes et alia ecclesiastica suffragia
recipiendus et sepeliendus Sed heredes pro
satisfacere tenentur premissis extra de c presbiter
teriano et de rapto litteris et de sepe
a nobis ii ut admitti debet apud
conditorem sepulturam impedire volenta
extra ff de appellationibus nec recipi l si et
sufficit in hoc casu ut dicant ecclesiastici
dominus doctoris bonus testis probaui
signa penitencie xxvj q vj qui recedunt
et c sequitur Sic quod quilibet reconci-
liatus est sepeliendus fallit hoc in in-
cendiariis siue violatoribus ecclesie
sepius monitis et impenitencia sua
usque ad mortem perseuerantibus extra de
sentencia excommunicationis nec pro similibus
extra de rapto super eo ubi extra de heredibus
quod ab heredibus corrigi potest de homi-
cidio antequam tradatur et sepultura
et extra de c presbiteriano fallit extra de
indefinitis ... ecclesia extra de to-
c i quibus casibus potest et capellanis
Si quis in bonis sepultura extra
mediatur . Item quod de suspen-
sus sepeliendus sit duplici modo pu-
niatur et xiij q ij c si tamen
quis ad deponendum de patibulo licencia
prelatorum uidet requiritur nec q corpus
in furca uideatur sic intellige ff de
dan pu l i et ij qui licenciam
negare non debet ut ibidem li Item
de puella que super ponte fugiens
aliquos eam uiolare
aliquos eam intimpare (?) volentes tamen
non sponte cadens submergitur non
sepeliatur . Item quod sic presbiter extra
uisti fugere extra de c excommunicate Item
si sponte se precipitasset ut xxiij uel
Item et ibidem quod in ciuitatis extra sepe-
lienda non est x viij q v placuit
Si in ... se euadere posse non

imputaret et ext. si sponte se papi
tiss ar xiii no iii cum hoc pro bono fa
cit. Unde si quid contrarium eueniat
non imputatur xxiii q v de occidendis
Ad hoc Nota duas regulas Prima
est cum viuo communicauimus et mortuo
communicare debemus ex. e. c. cepte(?) nisi
post mortem appareat quae non fuerat
communicandum in uita ut si probetur fuisse
hereticus defunctus xxiiii q ii Sane
Secunda est cui non communicauimus viuo communicare
non debemus mortuo ex. e. sacris nisi
post mortem appareat quod communicandum
fuerat cum eo viuo ut ex. de sen. ex.
a nobis ii Item cuiuscumque sit
status uel dignitatis si obierit inter
fideles defertur ad locum ubi sepulturam
elegit uel sepeliatur in loco uicino
ad tempus ita quod post corporis consumationem
referatur ad locum ubi elegit sepulturam
si potest fieri ~~communitus~~ commode cum
uel inebriati quoddam sunt communicati
nisi ex penitentia in morte petunt
absolui et communicari non ecclesiastica careant
sepultura vi e de testamen. De par
rochiis et parrochianis xxxvii

Quemadmodum consequenter de parochiis
et parochianis et circa hoc plura
sunt querenda et nouanda sed quid est
parochia Responsio quod est locus in quo
degit populus uni ecclesie deputatus
et finibus deputatis et sunt quedam parochia
quarumque se extendit ad ius spirituale etc.
et in bona terminatione non possunt esse plures
plebes ecclesie baptismales xvi q i baptismales
Item prius diuidi debent et limitari quia
limitata fuit principium ad promissione(?)
om q i c i sed et quelibet parochia debet
certum capitulum ut ex. de rap. c. i. In
quibus constat ius parochiale Respondeo in
spiritualibus et temporalibus Consistit autem hoc scilicet
ut omnis parochianus in diebus dominicis
festiuis missas in ecclesia audiat

in qua eorum parochia habitur ex. e. c. i
festiuitas autem sunt hec pascha natale domini
epiphania ascensio pentecostes natiuitas
natiuitas sancti iohannis baptiste et festiuitates
alie de quibus habetur ex. de feriis c. fi.
et sunt qui dicunt maxime in festis habeant
fieri hospites Item consistit in decimis proventibus
que parochiali debetur ecclesie ex. de decimis
cum ad apostolice Item in oblationibus ad cuius
euidenciam Nota quod tres sunt species ob
lationum Prima est aliquarum rerum donatio
deo uel ecclesie inter viuos facta gratis
inter viuos Secunda est aliarum rerum donatio
causa mortis deo uel ecclesie facta que ad in
star legationis hodie est redacta ut
idem iuris sit in utroque ut instit.
de don. et ii et ff. eo. l. hodie nichil aliud
esse uidetur quam mortuarium seu
legatum uel relictum prima de quibus
hodie ex. de decimis officiis et c. requisisti
quia faciunt homines ad altare uel manum
presbiteri Tertia est cottidiana et specialis
que faciunt homines ad altare uel
manum presbiteri Sunt autem oblationes spiritualia(?)
Raymundum decani et presbiteri parochiali quia pro
peccatis offeruntur et ideo compositio per illo pro
orare tenetur uel si aliis ecclesie offerantur
dari debet prelato eiusdem ecclesie x q i
Tria sacerdotis scriptum hanc consuetu
dine secundum Raymundum quod intelligit hoc in
consistit in donatione causa mortis deo
etiam aliud voluisse hostiensis non hec quod
dicit Raymundus de oblationibus in quo apparet
oblationibus cottidianis que fiunt ad
presbiteri manum Item nota quod si episcopus
celebret in ecclesia cathedrali uel
alia parochiali cuius erunt oblationes
que ueniunt ad eius manum Responsio dic
quod inter sunt sue quia si offerunt
ipso parochiano tota eius duxit sua
uidetur esse eius parochia ut ex. e. c. sup
eo et de rapto c. i. Si tamen appareat con
suetudo contraria erit seruanda d...

qui abstulerit et ceterum vetatur et infideli xvj q. vij

tum supra canonicam decimationibus perciperet alias ipsas oblationes faciat super has nisi forte nimis in uno loco stet et ibi nimis sepe celebret. ar. quod de deci. suggestum inspiciendo quod habebit cum Cridam dominum archiepiscopum pro primariam visitare ar. x q. iij c. i. 2 ut ipse. Item si quis debet habere terciam partem oblationum alicuius, numquid porrigat terciam partem decimarum primiciarum et aliorum que in cimiterio sive pellice porrigantur pro cantaria vel domum presbiteri lumini vel fabrice ecclesie vel mortuorum et de aliis eciam que contra questum habentur. Videtur quod sic quod de ii. perquiri tamen nec vas est in sunt ac de septimus xx^us xxx^us et huius videtur quod sic ut in decre. c. est si. Item aliqui sic distinguunt sed quod talis est patronatus oblationum esse decimis habebit super partem ut in c. predicto aut mortuariorum sed sic non decimis ut quod de ii. perquiri oportet nec esse sic. Sed ipse nomine istos omnia predicta continentur oblationum non aut nomine mortuariorum. Sed hoc non placet super glossa quia episcopus est particeps in oblationum omnium quia decimis debet habere supra can. et in nichil percipit decimis predictis ut quod de decimis et si quod et alii super quod decret in summa dicta permissionis et pluribus non debetur nisi fiet in scandalis ut in c. predicto et quod de ii. perquiri oportet in missis et oblationes in missis que celebrantur in septimis et huius est predicto decimacionis et sic intelligit quod de ii. perquiri tamen nec eos est si vero. Item sed liga sic ibi dicit oppom ac capella in predicto in pelle dicitur primicias et decimas vel ea que offerunt pro missis mortuorum presbiterorum et que repente offerunt in missis que celebrant presbiteri et vero uter teneatur eius officio.

Item ad oblationes primas et secundas in tenetur episcopus ratione qua ab initio sit gratuite. Sed ex quo sit facta nunc est sit solucio et cogi debet eius solucionem que fecerunt ipsas vel heredes compellantur aliis si non solvant et maxime oblationes defunctorum ut dicitur sacrilegi xvj q. ulti. et homicide xxiij q. v. Item In oblationes et in c. perquiri. Item extra. non oblationibus sed cotidianis dicitur in quod nunc sit solucio et qui non solvit debet compellantur de 9 dicunt omnis vero xv q. i c. statuimus xx ij q. et di. p. 9 c. alii non intelligunt capitulum omnis de oblatione immo sed tam vel de oblatione boni operis vel esse corpus quas ibi dicitur. Item alii non dicunt intelligunt de oblationibus primis vel secundis per quod quia tamen sit facta sunt in concernunt omnis ut dicunt bar. et goff. quod si presbiter pauper esset vel unde sustentaret habebit parochianos ad offerendum subtrahendo divinum officium cogere posset quod verum est. Sed Abbas Cantuariensis non supra predicto episcopo summa ut dicunt apostolus cor. v. non dicitur cogeretur sive imbullatur quod de symonia ad presbitero quod dicitur in bo. lxxxxi di. clericus victum inquirit nescientum pro artificium vel agriculturam sive officium sive detrimento operanz. Predicte intelligi potest cum parochiani pauperes sunt vel absque bonis sunt. Item glossa tum credit quod in hoc casu sed ei episcopus prohibet xij q. episcopus quod de offi. ordinarii vel contra est in predicto pluribus dicitur super. Ray. et goff. quod si parochianum aliquam esse consuevit vel fecit officie cogi potest ad tenendum priam consuetudinem non apostolus subtrahendo officium predicto ab eo cuius officium est in hunc modum implorando quod de symonia ad apostolicam Item non glossa in summa festis tr^2 quibus offic et cogi potest maiori

tum quod sit respectus qualis et quanta
p dicitur de q di. l. si quis qd et c. ois
ni dicitur omnis vacuus perveniet ad ministerium
solempnia aliquod deo offerre et nec
moretur ~~c. vacuus~~ quod dominus per
moysen dixit non apparebis in conspectu
meo vacuus. Item quod dicat
missarum so q d vel solempnibus festis
in quibus tenetur totam missam audire
ut diebus dominicis de q d i missas
et idem est de aliis solempnibus
festis an quilibet teneatur offerre
aliquid temporale non cum intelligi potest
quod de oblatione mentali vel bonorum operum
in qua ad illum tenetur et quilibet et
sine missa de consuetudine statutum est quod in diebus
illis non recipiat aliquis presbiter pro
celebrando aliquid nec propria parochia idem
dampnificetur tum in illis diebus
offerre teneatur. Quod consideratur videtur
quod c dicitur sic et intelligi potest
quod de consuetudine quanto i si in talibus et
temporibus intelligi potest illa c. xvi q. i
Statuimus xxxvi di presbiter. Quinto quaeritur
de quibus rebus oblationes fieri debent
Videtur quod de rebus illicite acquisitis
possessis oblatio fieri non potest Contra ut
[illegible] xxx iiii Immolantis ex iniquo
oblatio est maculata. In veteri autem
lege iniqua figure [illegible]
quedam propter significationem immunda
reputabantur que offerre non licebat
de quorum numero canis erat. Alia autem
animalia immunda redimebantur et precium
eorum offerri poterat secundum illud leviti
ci. Si immundum est animal redimetur
qui obtulit. Sed canis nec offere-
batur nec redimebatur tamen quia ydolatre
canibus utebantur in sacrificiis ydolorum
et quia est signum rapacitatis de qua
oblatio fieri non potest. Sed hec prohibitio
cessat in nova lege nisi quia immunda

reputantur ut dicitur ad titum i Et ideo
quantum est de se de quolibet licite possesso
fieri potest oblatio [illegible] in consuetudine contingit quod
de aliquo licite possesso fieri non potest
oblatio propter hoc quia vergeret in detrimentum
alterius ut si aliquis filius offerret illud deo
unde debet nutrire parentes quod dominus
improbat mathei xv dominus vel propter scandalum
vel propter contemptum vel aliquid aliud eius
unde in ve. l. prohibebatur oblatio de
meretricio propter scandalum propter in iudicium
deuteronomii xxiii Non offeres mercedem prostibuli offeres
in domo dei tui. In nova autem lege
propter scandalum nec scilicet ecclesia videatur
acceptare vel recipiat oblationem de
lucro peccati. Contrarium non ad illud quod
dicitur malachie i Si offeras claudum et lan-
guidum nonne malum est. Et dicunt
quod oblatio talis animalis videbatur
illicita tempore eius modo nonne [illegible]
ad quod offertur vel mali i si offeratur
[illegible] ad [illegible] nonne malum est
Sacrificia [illegible] que [illegible] i macula
ta. Secundo quod contemptum [illegible] ubi subditur
ubi vos polluistis nomen meum in eo
quod dicitis mensa domini contaminata est
et quod superponitur contemptibile est
Tercio quod voto [illegible] quo obli
gatur ut integrum reddat quod vovit
unde subditur idem maledictus dolosus
qui habet in grege suo masculum
et votum faciens immolat debile domino
Contrarium remanet in nova lege quibus
in [illegible] non est illicita. Nota
autem quod sunt quedam persone a quibus
ecclesia non recipit oblationes in signum
sui detestationis. Primo si sunt ab in
vicem discordantes et sic [illegible]
nec sunt ad concordiam revocati
Secundo si pauperes opprimunt sive pau
perum oblationes offerunt de quibus dicitur
lxxxx di oblationes et presbiterum. Tertio si sit

raptor obstinatus et in obediens excommunicatur
de rapto super eo / (¶) Quinto si sit usurarius
manifestus ut de usuris quia in omnibus
c. quanto (¶) Sexto si sit meretrix publica dicit xx
iij q. non accipies munera de presbitero et ipse
non accipies munera meretricis / (¶) Septimo
si immunitatem ecclesie violavit ut causa
dicit xvij q. iiij miror / (¶) Octavo
si sit hereticus vel talis receptor et ...
hic de iniuriatis excommunicatis et idem est
de quolibet excommunicato publice ut de sententia
excommunicationis c. cum et ... et c. sane de ...
(¶) Nono si sit sponte et sine necessitate
rebaptizatus ab hereticis tales cum oblationibus
nemo non sunt recipiende et si primat
ut de c. q. ... in ... et si qui pro(?) illos
in ... sed post(?) ... tempus ...
distinxit / (¶) Item ius parochiale consistit
in hoc ut parochiam primam recipiat
a suo parochiali presbitero nisi de licentia
eius vel sui superioris cum recipiat
ab alio ut de pe(nitentia) di(stinctio) vi placuit excommunicatio
de pe(nitentia) et re(missione) omnis / (¶) Item consistit
in ... et in ... consuetudinis
et aliis officiis celebrandis suis pro
chianis que competunt simplicibus
presbiteris (¶) Item ius intelligitur esse parochianum
cuiusque ecclesie studens si domicilium iuxta
terminos eius habet et in eo manet
unde si transferat suum parochianum
erit illius ecclesie ad quam transferunt ut c.
c. vel et hoc ... si se transferat cum toto
et remaneat animo alias non constituit
domicilium sola domus si possessio ff. ad
municipales libri ... sola ... et si
in domo eque degit est parochianus
utriusque ff. ibidem l. assumpto ... penult
niator non tunc ecclesie ad quam venit
parochianus esse intelligitur ff. de iudic.
illos absens sed ... ... est illius ecclesie
parochiani cuius ... eius ff. ibidem
l. filiis hoc quanto ad ... / Et ...
quanto ad ... c. de ... ... aliquis

loco nimis ... l. i. l. x (¶) Item ... ...
studens si de licentia prelatorum ... ...
aliquis accedit parochiam erit illius
episcopi ad cuius ecclesiam descendit ...
erit ibi ff. de iudic. ... longius ...
et l. illos absens / et ... ...
relatum ... quod non sunt de foro
eius ... ibi moram fecerit per
annos ... de ... coll ... l. i. vel x ...
aut ... quod ... illa non ...
... in foro et quia et si per xxx
annos steterit ibi clericus ... sine
licentia proprii episcopi non fiet de foro alterius
ut patebit c. de preben. Si ... ...
huius statum est de foro alterius ...
non ... tamen ad tempus ...
... et ... suis
particulas ... in eo ... ...
de foro ... ... et ... ...
statuto ... ... ad quae ...
ligatur ... sit ... ...
... de ... ... non ... cum ...
... licentia potest ordinari ut de
archidiacono ... sic fallit illa
regula quia ... ... nullus ...
est quia si non recipit ordines ...
... alii ... ... voluntas est ...
ecclesie ... hoc ... voluntate ...
... proprii prelati ... facere ut de ... quod
si ... ... ff. de ...
... ... l. i. (¶) ... fines ...
... possunt ... non 44 ...
... est statuto ... ...
ut x vij q. iiij ... non ... ...
in ... ... ut xvj q. iiij ...
memoratos ... et in ... ...
... ut c. ... super ... ...
... ...
si turbati fuerint et ... ut de
... ... De benef
ciis et prebendis capitulum xxxvij

Postquam ... ... de ... ...
ordinati ... ...
de preben. ... ...

de decimis et primiciis

Ista vo pbendas quit' pc quid
est pbenda . so cui ofenda . so qua
beneficia pnt conferri . qo vtrz ali
quis plura beneficia vel eciam plures
eccas prochiales vel psonatus possit
re alia no ptinencia ad colloni pre
bendarz dimitto gra breuitatis et quia
magis competunt canonistis . Circa pmu sciendum
sciendum qd pbenda dicit ius spualit ius
percipiendi puentus i ecclia competentes
percipienti tamqz vnu decollegio et dicit
canonia qz canonico quis est cano-
nicus p quis debet esse et pbendam
quis go canonicat ptinet pbenda
et stallus i choro et locus pue voce i
capo ut extra c. relatu . pt tn quis
re pbenda .i. beneficiu et tn no e
canonicus extra d'institutu c. ij . Cano
nia no est nis qda qd ex electione
vel institutione et receptione aliquis incar
nominatur et i fratrem dicitur pnc acquiritur
vbi est certus et canonicorum nus vel
eunicio creatur vbi no scitur nus certus
extra c. dilecto (pcuratoz vel pt et
eqz pbenda gr ipe compit i fructum
receptione tamqm no ipi iure d' hoc
extra d' consti c. ca. i glo. b. Sed quid
intellig nomine beneficij Dicendum nomine
hoc no continetur rectoria vel psonatus
extra c. cu olim . et hoc est vnu fm
host. i contencos . na d' rogent' inui
corum ad quos electio ptinet . ar extra
electione c. i . sed continetur pbenda
c. cu illorum nec ob extra cu illorum vt
extra de rebus eccie . tua . nisi nomine
beneficij continentur pbend' et maiora
beneficia qz illud c. continet favorem
aliquos adebitis relevandum et ideo ... sicud
hoc tam . Circa . scdm qd ofenda est dicit 29
benda psone ydonee i hac aut
ydoneitate attendit etas . qualitas
ordo et scia d' quibus dictum est supra
et qd possit i loco reside et curam
eius pcipe extra ut extra c. quie
cchio non relat . Vtrum pncis

possit offre pbend' Dicendum qd pt cui
eum tales ordinari possint . lxxviij . d .
iij . pugiulis et c. quicqz et p quod di
cui sunt pbend' et alijs beneficijs c
pue titulo no sit ordinandi ut extra
c. no licet ut obstat qd greg dicit digni
qd ppi no reputant' ad beneficia ff
qz illud pt intelligi d' dignitatibus
ut extra de eta et quali ex rone et c
indecorum tn si sufficiens patrimoniu
hec no tenet' epus qui eos ordinat eos
ipis assignare titulu aliu extra c. cu
et c. tuis Secundum si platus ordinando
no hnti sufficiens patrimoniu ptiulo dedit
ecclias que erat alterius vel qd si caminate
peat vel d' paupt' Dicendum aliqui qd
talis queat ictu sacre si tal reputat
titulu viuus sufficientes i pnter eum hoc
sibi . host no credit qd tenet' plato
et pnde x . q . iij . vnu . ne ipm ho
status optat medicare i vitupiu or-
dinis clericalis ar qz dyacom extra
d'eti qui ... i fine . Reputat tamen
host qd titulus si assignandus clico
i minoribus constituto ar extra c. epc et
c. cu fm aplm ut ob extra c. no lice
at qz intelligit qd dicit clicos i sacris
licet appellone clicos i minores con
tineat' xxi . q . i . d' psona et epc qt
tales sit sonas ecclesias extra c
cu fm et d' eta et qua accepim
Si aut platus dedit no ptiulo sed
probenefo et emitat' aut vtrzqz faciebat
alim esse ius i illo benefo aut no si
pr dolus cu dolo compensat' ff d' dolo
si duo si no aut vtrzqz scz conferens Dey
et recipiens ignorabat et tunc no tene' 9
ut ff de re debit . ar ad res donatas
aut recipiens sciuit no aut conferens
et si a scipso decipit' ut ibidem Si aut quta
ofens sciuit no aut recipiens et tunc tene'
sibi ad conferendum simile beneficium extra
c. ut teta vij q. i . primum h host
et cu eo quient ex ipse i duobus vl-
timis tam ipo et bea ut pz extra

d' pbend' cu s aut glo. ul et c. pup
Extra 39 ceta uiglo. ul ¶ Ceta tom quit' qualia
beneficia pnt esse pius et eciam ans
ia als beneficiat' ¶ Vnde ad hoc matie
maiora euidentia sic distinguit hostiensis
beneficium aliud religiosorum aliud secularium
religiosorum aliud simplex aliud duplex ¶ Simplex est
qn quis recipit in canonicum regularem
ul monachum et ad hoc no est ydoneus
nt beneficiat' et professus i mon'io
alio si remane velit i illo ext' de reg.
do. t fi. ext' c. pli / nc etia clicus
secularis ext' d' statu mo. c. sic vti
mus / puer aut est ydoneus quo ad re-
ceptom no tam quo ad oblatom vt
patebit cu agetur d' religios' ¶ Duplex
est poratus abbatia vel aliud hmo
amistratom / et ad hec puer non est
sufficiens ar ext' de etate monachi q si
beneficiatus etia i alio mon'io no est
dispensat. ydoneus nisi pp cu eo dispensat
ar ext' d' consir vt adtam ¶ Secularie
no beneficium aliud simplex aliud duplex
aliud simplex ¶ Simplex est cpatus xxx
viij. di. bus psallentes et ad hec illis
pu. est ydoneus ext' d' etate cu
in cunctis nc etia beneficiatus i alio epi-
scopatu sine dispensatone ipe contra
de epte. potest vnire ¶ Duplex est vt
dignitas ul psonatus ul etia ul ad
beneficium cuius cura aiarum. idem eni d'
his est iudicium ext' c. de multa et de
electone dixi q tande et ad hec pu. illis
est ydoneus vt in c. cu i cunctis / nc
etia beneficiatus i alio simili benefo
si retine velit vtrumque vt i c. d' multa
hoc deriget nisi secus cum dispensatone
¶ Simplex aut beneficium est multiplex
aliud eni tm requirit' complm matuntc
et sic dica canonia sine pbenda vt cum quis
recipitur i canonicum alicuius ecclie que est
bonis clicis sz nt vote hēat i capitulo
et sic vocat talis canonicus honorarius
et vocabit' ad omes tractatus et finito
tractatu recedet et nichil recipit

quia psonalit' no respdet et ad hoc
no est aptus laicus ext' def de im.
c. ij. nc pu. ext' d' etate iudicior
sed beneficiatus in alia ecca compti-
et insuscitus et sic expandit post
iura que i unit qd' aquis hic sic
locu iudiciis eccie conquo conueni-
cis contradictis no resistu ad hoc e
d' eta. queis / qua rone compdat
etia si pbenda hēat assignata fort
psipe potit ea uitalio gstituto pe
ad sumendos eccie fruct i quibusda ecclis
est consuetudo que tenenda uidet'. ar
ext' de consue. c. i. et ij. ¶ Aliud requi
tm obsequij assiduitate et hoc dit
sic pbenda ul pensio eta quiqmg
uitaria ul clico assimo sic oio aba-
sidendo qz cotinue asside et resid'e
de hoc ext' de cl'i no re. et ad hoc c
ad hoc beneficiatus i alia eccia ul co
simili benefo no est ydoneus contra
de offici. uica. prochiales. puer aut
excepto excessit infancia quo ad ordi-
pu et eius officiu qd' excipit sic est
ydoneus ar. ext' de tempore or. nt
no est compos et etia laicus du t
honeste vivat et fruciu qd' gueniit
faciat vt custodia hostiorum ul aliud simile
potit vot laico. ext' de consti. c. ij
ar xxxij. q. i. patus eta pu. ¶ Aliud
requirit simul vtrumque. s. complm ma
turitate et obsequij assiduitate vt
ca^a pbend alius ~~et ad hoc no est pbenda~~
~~tus~~ et ad hoc no est aptus ¶ Benefic-
atus i alia eccia nc etia puer potest
i illige ext' c. sup i ordinata contrac
ueitate eccie nisi alius magis ydoneus
nt i veniatur ext' c. ~~ar~~ d' multa nisi
instante eni ueitate maior vij. an
norum sic recipi et maiore i eccis in
quibus tales sint ad dicenda iuspona et de
serenda candelabra deputati ar ext'
c. ex parte q qui no / dum iiio sunt
ydonei ar ext' c. de ppp q ex sti
dus requisito tm complm talis pspec'

sed ad tempus certum ff. de decur. prim[is]
[..]ensus minores et h[oc] l. i et innat de eta.
xv annorum. nunc tamen sufficit xviij
ff. de postulando l. i § primam
vel saltem xviij. contra de off. del. ex
or vel ut dicta quod post xviij annum cit
beneficium ar. extra de eta. in decorum eo
us patet quod alius est canonicus tantum
alius prebendarius tantum alius canonicus et
prebendarius. Alius requirit protinus
de defensionum puta est ratione ad
oratorius assignatur. etiam in monasterio
vel ecclesia aliqua persono certa ut notatur
innat et producitur ar. extra de studio
i. et ad hoc non est aptus puer sed
beneficiatus in alia ecclesia non prohibetur
quibus in diversis ecclesiis sit beneficiati
obligati extra de iure iur. veniens
iuxta capitulo tamen tali quod se extirpat
in pactum nec vel si non obstat humana
acti vel de exceptione possit non ar. ibi
tua nos et c. verum. Sciant una
alarum ecclesiarum litiget contra alia tenetur
expositione ut aliqua offendat sed propria
actu habitu ut canonice ar. extra de postula
si. alias ad habitat prime contra secunda
in non simul pervenit cum utraque et sic
etur ut veniat provincialis locus est
ficatori. Aliud requirit remunerationem
antidot ut qui videtur esse quod
primus est bonus et honestus et bene
dit et ut sine et loco cum beneficiat
hoc extra de do prebendas et ad hoc
idoneus puer maior in sancte //
Aliud assignatur ad vite sustentationem
hoc est utilitas quia assignatur quandoque
causa pietatis ut hospitalis ad quam
tenentur clerici extra c. de monachis. quandoque
causa paupertatis ut nunc presentitur extra
de cle. egro et ad hoc est aptus
beneficiatus et sufficit esse puer paup
quandoque causa utilitatis scilicet ut discordiam
tenetur extra c. nisi esset. quandoque causa alias
honestatis ut personatus assignatur ei qui
sine non potest ut decet expediri eo

decli debili. tua nos. quandoque causa utilitatis
ut illud quod assignatur coadiutori ut ibidem
c. pest. et vel. quandoque causa gratie vo-
luntatis in quibus tamen temporibus non videtur
intelligenda decretalis contra c. sup. in or-
dinata. Circa quartum queritur utrum aliquis Articulus 4us
possit habere plura beneficia. Et quod non
habere ut patet iuris rigore plures personatus
vel ecclesias parochiales contra c. quia vi-
tandum ad hoc referente puta de multa
cum in ea dictum. Sed ut patet ex toto aliquis con- vitae
suetudinis vel statutum tamen sine ut
quibus in eadem ecclesia nisi unica prebendat
vel dignitate aut positura vel ad
ministrationem vel aliud beneficium perpetuum
quotumque nomine censeatur simul cum ca-
nonica et prebenda sine dispensatione
recipere obtinere vel optenta retinere et contra
presumpt aliquotiens est omnino irritum
vi de consue. consuetudinem et dicit Iohannes Andree
quod nomine officii continetur custodia camerlen-
garia ministraria et yconomatus. Quidam
aut sup. quis nisi sit causa ad dispe-
sationem vide hoc infra eo t. in notabili
quod incipit sciendum autem est. sed aut
de prebendis quod enim aliquis possit habere
plures prebendas videtur a contrario sensu
iurium iuris allegatorum quod quod de uno
prohibetur de alio conceditur ut extra de presump-
ne. sciat enim presumptio hanc consuetudinem
et tolleat quoque vel approbat sed tamen ar.
iij. di. et leges et sup. hoc contra c.
cum in ea dictum. ibi autem de quod ad minorum
intellectum sunt premissa quod sufficere nisi
hoc intelligas de pluralitate beneficiorum
ut ob. contra c. sup. in ordinata quia
loquitur in recipiendo non in retento vel
trahitur ad beneficia maiora possit in-
telligent sed hoc non patitur mens
ipsius ibi intelligi ea sed ea que dicta
sunt in questione precedenti. Est ergo
aliud de personatibus et ecclesiis parochi-
alibus aliud in prebendis tamen ratio est
quod forit eius ipse intelligitur esse
sponsus ecclesie contra de translatione episcopi hic

ita et presbiter ecclesie plebi committe ut xxvii. q. i. sicut / et inde est quod duo presbiteri
sibi preiecti non possunt ad eandem ecclesiam
in titulum tamquam sponsi / ut unus habere
potest ecclesias plures tamquam sponsas / ar. de
cle. non re. c. nonnulli et c. ea convenienter
sicut unus vir diversas sponsas / alias eos
in fama committatur contra de biga. nup.
ideo habens diversas ecclesias in famis videtur
contra de elect. dudum. gregorius / canonicus
aut quod nuptie sine secundis capitulo de elect.
alteram alteram et ideo ecclesia que est diversa
ea plures canonicos tamquam servitores habere
potest. ymmo tot requirit quot possunt sufficere
contra de insti. c. i. / sicut. ergo unus clericus
habere potest plures diversos temporales sicut et
plures spirituales. Sed contra capitulo de cle.
coniu. dudum xvi. q. i. presbiteros. Vide sed
non sunt non habens prebendam nisi faciat
quamdiu incipit residentiam ut est statutum
in aliquibus ecclesiis et habeant intrare in hoc
canonicus et tale quod potest sufficere cui
conferatur ea quae prebenda vacet
ergo et effectus ut contra de ap. cum cessante
et etiam sine posse ligna de quo
dictum est in questione precedenti. Item
aliter dicunt quod aliquis potest habere plures pre-
bendas ita quod habeat unam tamquam titulo
secundum non tamquam ... et tamquam
commendatam quia plures titulos habere
non potest quis sine dispensatione lxxx. d.
scorpus / tollas autem ecclesie canonicatus facta
tenet et possidet canoniam et etiam
contra de off. delegatus. sed contra capitulo
de prebendis conspirationem et de ele. ecclesiam
gregorius / tam autem dicunt quod aliquis potest
habere habere in diversis ecclesiis sive utraque sint
incuratis vel utilis et hoc cum dispensatione
episcopi in beneficiis minoribus et cum dispen-
satione pape in maioribus ar. capitulo de elect.
dudum. gregorius capitulo c. de multa / ut obstat
lxxx di. scorpus quia illud potest intelligi
in tali quod non est incuratus vel utilis
ar. contra de eta. quia / sed potest quis

esse canonicus sine prebenda ut dictum
est supra et hoc inveniatur in c. scorpus
dicunt quod canonicus prebendatus non potest
esse quis in diversis ecclesiis q. d. sed cano-
nicus non prebendatus potest. Sed ...
hostiensis. de rigore iuris nullus habere potest
nisi unum titulum sicut dicunt. Item ut
c. cum secundum. et c. sive in ordinatam
non ille sufficiat ut capitulo de eta. c.
... / sed tamen potest utilis vel incuratus
diversas ecclesias possidere cum secundo recipere et ei bene-
ficium appendare ut capitulo de eta. quia sicut
dictum est in questione precedenti et capitulo
et cap. in hoc dispensare etiam consuevit
possunt capitulo de prebendis cum in primatione c.
c. sequenti et de elect. sed nobis licet
ar. contra capitulo c. sine et de insti. c. i.
dicit quod requiritur congruo ~~tame~~ semper
competendo tamen indistincte pluralitatem
prebendarum admittit. Sed videtur potest
quod multa peccatum tollerantur et c. c.
c. cum in ea ... iusti licet omnia in religione
salva dispensatione posita in quo precedentibus
Sed autem hostiensis recepta prebenda sive
vacat ipso iure secundum ut capitulo de consuetudine
per l. et non utilitas videtur quod statutum
est in beneficiis curam animarum habentibus
capitulo c. de multa et in personatibus de quibus
est idem iudicium capitulo de elect. dudum. cum
non habeat curam animarum ut in c. de multa
intelligit in prebendis / et attendit. c.
ad hoc xxi. q. v. si quis ea tempore
contra de elect. cum in curia / et ulterius
cum ... hoc est prebenda ut tum
lius non ~~tamen~~ ut simplex beneficium
ut stipendium et dicunt cum ... dicentes
... blandientes et vitia pal-
tes. Secundum si dicatur in scripto rapiat
petro non obstante quod alias bene-
ficiatus consistat. Vide secundum hostiensem quod
si habeat unum beneficium sufficiens non
plura sine dispensatione obstabit capitulo
... ar. capitulo c. et teneantur et de re
postulasti et ad hoc sunt plura alia
iura / si dicas ... fuerat de facto

^ ymmo secundum Henricum de Gandavo ut ... dis-
... de ... nisi ... statum persone
unum sufficit

^ uer vir diversas sponsas
al
plures ^
+
+
impi^2 +
^ q
^ de quo
^

sidz no obstat q opponat ut dz attendi
sit s illud q fieri debet ar contra
eapite c. fi. et vno et de elect. ut caz
sic et quia quo licet hostiensis et d respit
te eius plures prebendas ul plura
beneficia curam animarum habentia ul plu-
res personatus retinere possit q ualuit
qui go. q̃d no est uerum nec uacatur ut
ui supra. s̃m eu et si utramque retinere
contenderit utraque carebit ut i c. de.
lsta ar vij. q. j. si quis epe et ita in
culpa fuit accipiendo utraque optione
debet fere ff ut de testat tutor
obstat contra c. referente quia i
tenebr quia superior ecclesia eius grosse
cedere possit sil opto illa lex fuit
in veteri iura sed hodie lex non
Sed nunquid cum eius dispensare
i pluralite beneficiorum Ad hoc respo
qui ite i eadem dioc. hoc di. scorsum
d no i diuersis et hoc ppt i possibilis
ns quia quia ronc clericus eius benefa
diuersis epatibus tenetur ordines recipe
vno eadem ronc et ab alto tenetur
a utraque obedire q esse no posset si
a poneret sed hanc perplexitatem
nus pp pt tollere quum quum eo epe
dispensat cum aliquo q possit plura
beneficia i epatibus diuersis hre vidz
concede q̃d possit t mahiit obedire
s̃m hostiensis in eodem nec i diuersis epa-
tibus pt hoc aliquis nisi pp dispen-
se et illa cura tenet ut ipse tene-
tur eiusdem aut q i ccis capibus pt
as hre plures ecclesias prochiales
ecclesia personatus. Unus est qui ut
cia dependet ab alia ut de elect
eiusdem greg. ultio. Plus qui habet
una i titulata et altam regimen-
da ut idem. sed tunc videtur q conue-
da possit auffrri quecumque iur pre-
lato nisi forte commendata esset
... certis temporibus contra de commenda c.

i. tenus est ii ecclesia est tenuis i red-
ditibus contra de eta. ca. te et de preben.
c. proposuit / exstitit ubi clericus digni rab
i venitur contra xxi q. i. ca. / quibus
v dispensator pre ap. ut i c. diuis
et nos igitur / septimus v intuet epi dis-
pensato vtilitate ul uarietate ecclesie exi-
gente et sit conuicta causa s̃m io.
et vir. pt intelligitur contra de conces.
p. cum nnis et facit ad hic contra de
elect. i causa nisi tam. no et septes
enim pro... conuenit hostiensis ar i q. vij.
q v et c. tali et pro toto et hoc intel-
ligas cum dispensatur ppt vtilitate
ul necessitate ecclesie ul personarum ar contra
c. proposuit secus si ppt preogatiuam
uutorum quia tunc dispensat salus pp
sermitllege quod c. de multa insi. et hoc
plane et plene sonant iura et ad
hoc contra de elect. i notat insi. s̃m
hostiensis s̃m no io. an. epe dispensare
pt cum aliquo ut habeat unum prioratu
ul officium cum canonica et prebenda et hoc
notat vij de q̃pie. competitudine i ut
unite et hoc no s̃m eu applicat pt
opus porta p b. contra de conces. p
littas insi. uel glo. et idem credit pre
dictus io. si hoc esset de statuto ul co
nsuetudine ecclesie contra de rescriptis te i
cat idem archi et canonicus contra c.
quia sepe et c cum i ecclesia Sed cum
i supradictis sta sit iuctio de sufficia et
i sufficientia pure tenuitate ecclesie uel
beneficii que ad maiore euidentia q
beneficium dz sufficiens Ad hoc hostiensis
q̃d sufficia attendatur s̃m competitudine tre
et situacione personarum cuiuscumque quis
tenetur prouidere l. di. sciendum insi.
ppter decorem clerici et ut sibi sit ut
hospitalitatem possit seruare et quis ad hoc
minus sufficit manentibus communibus con-
tinuis quia manentibus i nuis et epo
epalibus Unde xvi q i quum quid

ut inveniet ibi quod si non est paup[er]

quod extra de prebendis c. ii. et ff.
dignitate et scientiam et bonos mores
extra c. de vita. Si autem queratur de
ordinato agente contra episcopum pro titulo
assignando et stabilita sit certa summa
ut bo. v. vel x. prout est in quibusdam
statutis legatorum sedis apostolice servanda est
in provincia extra de fidejussoribus. quod quibusdam
Si autem non sit statuta summa victum
et vestitum honestum continens sicut ff. apostolus
et si recepit minus sufficientem titulum
impute(t) sibi et querat alius unde
victum ei dari i q. i. et c. clericus nullus
Hec hostiensis t. de ... Utrum manus
beneficium sit assignandum cuilibet clerico qui
alias ... quod sit quod datur in ... propter
si inventi q. vocatur et ... committo
dicitur ... est commissa vel distribuco
et curam gubernato. xvi q. ix. episcopus
et c. principium qui diligit ad ...
quod tamen consistat et magis ... atten-
dat morum honestate quam sanguinis
nobilitate. Hec hostiensis idem. Utrum nuper extra
trans litteras super aliquo beneficio optime de
do teneatur memorum facte de prebendis
... hostiensis quod si sit ordinatus ad prioris et suffi
est de ipso non facit mentionem ordinator ciens
contra eum sit exceptionem ff. gof. ...
ut si ordinatus non sit ad illud dicitur non
non sit sufficiens ... excepti i. q. ii.
pastor extra c. episcopus et c. tuus. non
enim dicitur ille qui ad titulum sui prioris or-
dinetur sed quod habentes tale prioris ordinari
possunt nullo alio titulo assignato vel dicitur
nullo alio quam isto assignato et sic facit
hostiensis quia sine isto titulo vel alio non
debet ordinari extra c. ... ff. et de ...
eta. accepimus. Utrum clerici qui sufficiens
sunt prioris ad victum et vestitum licite
possunt uti titulo seu beneficio sibi gratis
concesso. Respondetur dum modo honeste vivant
nec prima intentione ditandi parentes
... tamen ope sub ... et ... ser-
viant quia qui altari serviunt de altari de-
bent vivere extra de prebendis c. ff. ... cum

teneatur aliquibus ... militare ...
de prebendis cum officium sit intelligere quod non
peccat si utatur suo iure extra de e-
lectis cum ... vel ... Si non faciunt
non faciant in malos usus expendant
pena ... teneat actores. tales enim
ff. ... sacrilegium committunt et pa-
rationem talium q. d. de hiis qui abutuntur
loquitur ... et bibunt xvi q. i.
quoniam quicquid. et ff. ambrosius ... in ...
et audiant quos excedunt xlvii di-
stinctione. et plura alia c. ... continetur
ut i. q. ii. pastor et c. clericos ...
tamen ... quod hec iura et similia lo-
quuntur de ... sed ad ... iura ...
sit ideo intelligendum est ut dicunt et
est dicitur extra de ... postulasti quod ...
hoc enim ut littera impetrata ab ordinato
valeat. duo requiruntur scilicet ut ... habeat
beneficium ecclesiasticum et quod sit pauper ...
dicitur extra de ... c. vel. nisi. ... dicitur
prioris sufficiens licet non est pauper ...
et beneficium ... consistet hic ...
ordinatus ad illud. Unde et ...
... de prebendis et c. postulasti ...
nisi ibi et ... beneficiorum ...
et ... que ... sufficiat
Respondetur ... hec hostiensis t. de ...
ff. ... xvi q. ii. ... habentes suf-
ficiens prioris hec ... bona ... eccle-
sia sibi ... sed ut pauperibus ...
alias mortaliter peccarent. Quid si ...
ci faciunt elegerunt aliquis cum ...
tamen et patiuntur quod teneat ...
... et ... vel ... potant quod nullatenus
... committet ... ...
tat de ... Respondetur quod non in ... ...
... extra de ... ... cum ...
sed bene audiuntur in modo de ...
... ... quemadmodum nisi ... modo
... monito ... aliter repellentur ...
de ... qualiter ... ad ... ...
stat extra c. ... non ignores et ...
quia non sint ... canonici ...
... nisi ... ...

ia p'm vilius cat vn p'simi potat
remittasset vel illud intelligi qn in
od' ꝯmutatonis agit' hec host' Sed
quid peccat clericus recipiendo secunda dyoc
nefiom p'pue i diuis Rndi q' si p'o
et eu peccat p'us beneficium vacatur
cepto s'o peccat tn' i cupiditate dn' id
est scolaris depit et pinguius elegit
vij q. i. si quis sic et c. si quis d'oz.
e peccauit eni ꝯtepniando p'm epm
co ꝯtempto recepit ab alio beneficium
d' mirp vid' q' quis liberde se pospt ttib
s' beneficium receptione a p'o epo
forte iurauit et a quo ordines re-
cepit Rndi q' hoc est v'm qn d'licen-
p'u epi recepit beneficium s'm alioqui
est p'm vacat titulus tamen p'oris
c dmat et pt ab epo vel etiam pa
notari vt vij. q. j. no optet et c.
mus no. et eit i expectatoe bene-
p vacatum et pt licet beneficium s'm
et ipo iure p'oris locus no vacat
iure n' dicatur q' et p'oris locus et
beneficium vacat quo ad recipientem
no tamen vacat quo ad ceteras vel
cu pore qui infra vj menses cu re-
nuic pt si voluit hec gof. Vnquid
tis epus peccat ꝯferendo scienter ei
beneficium Rndi s' gof pz expresse diis
cu p'ote nisi fiat d' pmi epi p'missi
quam vacat p'm beneficium statuit est
non recipientes s'm fuit at cetie
nund recipiet et dantes si cuid ille no
dect iste no recipet s'm vo hostien
pt et p'mus platus qui tn' eo repete
pent negligit et etiam s'9 quia scienter
ꝯ in capienit extra d'cler no resid-
ent de residentia clericorum xxxviiij

Cum' quia dictum est etiam p'xpim
precedenti cap' q' prebenda est
ꝯferenda tali p'sone que possit reside
ad plenariorem d'claracionem s'9 mat'e
q' hactenus extra in l. titi. ~~tum~~ de
cler. i. no resi. in c'ia ut

prebenda ꝯferenda pit a qua d' residentia
s'3 quis clericus tenet' reside Rndi
quicqz beneficium prebendale sine tamqz
titulorum obtinet extra c. t. vlt. siue be-
neficium illud sit maioris ut e'patus ut
vij q. j. p'uenit siue sit modicum cum
si esset xx. solidorum extra c. q. quete
vt pt titulum d'scre sine sine litteram
pu plati extra d'rim. admonet ubi no
cum tamen bn' iunto assignant' pensi-
ones clerice sine stipendia no tenentur
reside extra d' preben. nisi esset et
tn' ad antidot obligat' extra d' testa-
mentis c. in of. et si talis etiam cuius
beneficium tenet offendat tamquam in
grabus illo p'uat' extra d' postula. c. si-
Certe clericus det residere Rndi in
qua p'sona faciendo s'mon eccle extra
c. nonnulli et i p'o ordine extra de p'l
p'sbi ꝯposuit ad hec eni beneficia sunt
i statuta vt s'mon i eccia incl' fiat
vn qui no s'uit ea recipe no det extra
c. tn' ad hoc p'sp est eni p'a p'uanciam
extibe et cura sine s'mon negligit extra
c. quia nonnulli vid' i ecclijs cathedrali bg
et collegiatis distribucoes cottidiane tm'
p'sitibus qui diuinis interfuit iuxta cuiusqz
eccie ordinacionem racionabile tbm det
qui no alit' d' distribucionibus illis aliquid
p'cepit illius dominium no acquirit' ymo
illud totaliter restituere tenetur nisi eum
i firmitas vel iusta et racionabilis corporalis
necessitas aut euidens eccie vtilitas
excusarz. et id intellige d' distribucoibus
que fiunt proannisarios defunctorum ap-
probant' hec eius vj c. ꝯsuetudine
Sed obiatur q' vj decleti cu non
deceat p'sequites eccie vtilitatz eccie
no p'cipiunt distribuciones Ad hoc dicendum
q' canonici no tenent' eas talibus
ꝯcede vt ibi si tamen ꝯcessit illi non
tenent' restitue vt i c. ꝯsuetudinem
Alij dicunt q' c. no doceat so' i absen-
tibus sed c. ꝯsue. i p'sitibus p'm edit

Jo. an. Sed quid si illi quorum fructus
sidera reddebant remittat inquid is
qui ea recepit a restitutione liberatus
est. R. Jo. an. satis videtur quod sic cum
ibi non dicatur quod remissio non prosit
ut vi. de rescr. insinuante. Sed quid de ecclesiis que
non prebendas a quotidianis distinctas habent sed tamen
omni die datur cuilibet certa quantitas pa-
nis et vini et sic de aliis. Respondeo Jo. an.
quod dictum c. conquerente non loquitur de talibus
distributionibus cum ille potius sint pre-
bende quam distributiones et ad hoc facit quod
b. notat contra de preben. licet contra dicat
Jo. an. quod ubi sunt prebende distincte
et postea est missa communis grossa et
post ea distributiones locum habent in con-
suetudine tamen in distributionibus illis
et non in illa missa grossa. Sed quid
tamen ex iusta causa sit absens sit
fructus percipiat ar. i. c. cum ad hoc. vel
etiam si sit effectus inutilis ad fruendum
ex aliqua causa in qua tamen non est culpabilis
sua ... ita et ex ... subtrahitur
... beneficia et tamen fructus non possit
contra de appel. pastoralis infra. et suspen-
ensis contra de eta. cum bene. alias ullum
beneficium recepit in absentia nisi forte
quod notatur in ... vel in ... consuetudo
repugnet contra de consti. cum omnes. quia
tamen contrario statuto possit tolli. Si etiam sit
constitutionibus de statuta dum non absentes
prebenda assignetur alicui subrogato
contra c. cum dilectus et c. ad audientiam
et tamen ad hoc. sed si statutum contrarium fa-
ctum canonici ... tamen ... sed quia
iniuste dividit quod absens perciperet
quantum non valeret contra de consti.
cum omnes et c. ex parte. Quomodo
non residentes debent puniri et quo ordine contra
eos debet procedi. Respondeo non residentes
aut sunt etiam per delicta per quorum
fuit aut non. Si sunt vita quod nam
gravant ... divisos ... est iaculator

vel nobiles vel alias in ita procedere
assunt tunc si statum eius sit notorium
sit statim constitui eius beneficium ... ipso
iure. di. quis quis contra c. dudum
si non sit dubium tunc citabitur ut infra
dicetur. Sed aut non habet citandum pro de-
licto citari et moneri debet ... et
infra ... sicut infra dicetur
ar. contra de consti. et insi. et si
si citato conveniri possit ad eum alias
citato mittetur ad ecclesiam in quadam
responde vel ad domum absentis si tamen
ibi publicabitur ut contra c. ...
tamen cogitur quis ad citationem contra ...
... mittere contra de dolo et con-
tumacia. Sed aut citatus illos
causam rationabilem pretendat et si ...
... de licentia prelati ... per quam
quo elapso etiam privetur beneficium ...
et hoc s. gof. qui sunt licentiatos
ad certum tempus tunc si ultra tempus
abesset statim illo tempore elapso privetur
etiam privet beneficio possit nisi pro
illud ex iusta causa impedietur
q. i. primum contra de loco potiunt
gof. Sed non ... licentia expectet
per ... menses tantum ut contra c. ...
... tamen arbitrium est ut infra
nc. ob alia appell. qui beneficia
... contra c. relatum infra. Sed non
rationabile pretendat est audiendus ...
... ea non admisit appellacionem p...
... beneficium ... alii ...
que de ... absente ... contra
de appell. ... Sed quia causa
dicas rationabile. Respondeo ... gloss. ...
se absentat aut causa cupiditatis
sine licentia ut recipiendo ... etiam
et tunc debet carere etiam lita et ...
etiam ... q. i. ... epi-
contra de ... clericis
... etiam contra de ... amove
et sic intelligo ... c. c. ... infra

in revocare velit vii q. i non oportet
qui absentat se cum licet sine licentia nisi
iusta negotiis et tunc non imaginarie p-
denti, est citandus arbitrarie si potest
facere eum revocare et potest intelligi quod
citatus per unam solam horam expectetur
ut q. di. clericus vel petros septi-
manas vii q. i. si quibus vel duos vel p
duos menses ut vii q. i. prioris. lxxxv.
quamquidam. vel per quinque menses ut
di. ciii vel per annum quando vel quinque
septem ut extra c. t. vi et c. exponite
t. quia. et hec continentur ad generationem
beneficiorum. ¶ via clericale privilegium perdit
post trina monitio beneficium incorri-
bilis apparuerit. ut extra de vita
et hone. clericorum c. si. ¶ aut causa
utilitatis cum licentia ut quia transit
ad alia ecclesiam magna utilior et ceteris
non primi enim et tunc non citatur sed
beneficium est conferendum infra tempus
menses computandos a tempore illo quo
adeptus corporalem possessionem sine pace
ecclesia extra c. de multa. ¶ aut causa
studii et tunc si non habet licentia prelati
procedetur ut supra in questione preceduta vel
non fuerit quia ut causa studii debet
esse sine licentia extra c. relatum
licet studens dicatur absens extra
iudicialis ut ibidem. nisi forte causa studii
theologie ar. extra de magistris super
specula et docentes in quo etiam peti
debet licentia licet non obtineatur vel
eciam revertendus est ad propriam superiore
superior licentia negat nec bonum
hoc contemptus videatur ar. extra de
clericis licet. ¶ Si non licentia habens nisi
certo tempore ipso elapso procedi potest
contra eum eo modo quo dictum est supra in
precedenti questione v. si aut citatus. sed
circa tempus illud revocari ~~non~~ debet
ar. extra de convo. c. i. et hec c. unum
in supplementum nova causa extra de
off. del. supplicante. est ar. iusta
causa quare conveniens expedit ecclesie extra
ar. de post. tunc p. hoc i. iii q. ii statim
sine prelatur ar. extra de elect. officium vel quia
ecclesia est nimis sumptibus destituit ar.
extra c. cum ad sedem ¶ religiosis cum capitibus
sumptibus ecclesie necessitatis proficit et litteras
et privilegiis impetrat ut ibidem non tamen
intellexit privilegium studentibus in castris fran-
dulent extra c. tue ¶ aut causa divotionis
ut peregrinationis quam non debet facere sine
licentia prelati de q. di. v non oportet et ideo
si licentia habeat debet expectari quousque
potest finiri tempus infra quod potest reverti ar.
ff. de nec. obli. continuus quo elapso
citabitur et fiet ut dictum est supra in illo
v. si aut citatus ¶ Si non licentia non
habuit incontinenti citari potest et expectabitur
per sex menses et procedetur ut supra dictum
est in illo v. si non non habuit ¶ aut causa
rei publice ut quia est servicio pape vel
episcopi et sic excusatur. potest enim dicere ca-
nonici esse in servicio episcopi et intelliguntur
esse presentes extra c. de cetero et c. cum
dilectus et c. ad audientiam. nullus tamen
istorum victualia percipere debet sine cotti-
dianas distributiones que tunc residen-
tibus dantur ut in c. de cetero et extra
de preben. licet et c. dilectus ¶ Idem dicendum
de morante cum legato sicut ar. in c.
cum dilectus et extra de off. le. c. i. Idem
etiam de eo qui fideliter prosequitur iura ecclesie
licet iuravit residere extra c. ex parte
fratris autem est de episcopo suffraganei
si invenitur cum archiepiscopo non enim videtur
residens ar. extra de off. ordi. pasto-
et de excess. pre. sicut unice ¶ aut causa
gratia specialis ut privilegium sibi concessum et
tunc excusatur nisi privilegium illud ex
causa revocetur revocandum est enim
ubi multitudo est in causa ut quia ecclesia
parrochialis est sumptibus suis
destituta ecclesia si sit indultum apostolicum
extra c. cum ad sedem ut etiam dictum
est supra vel est alia iusta causa quare pa-
titur tamen indulgentie quod ~~non~~

si committitur officio si aliquis qui loco ab-
sentis fruitur subrogetur sicut glossa in
iii c. tu ad hoc. Item causa consuetudinis
vel constitucionis ecclesie ut idem est quod dicitur
causa in iure precedenti ar. extra de
cle. dilectus et de consuet. cum omnes. Item
causa arctioris vite ut religiosi et
tunc distinguendum utrum sit religiosus sive
secularis professus vel non nisi vero canonicus
vel p c extra de regularibus licet et
c. statuimus ex quo dicitur ut si vero
agitur de religioso in quo casu si sit
expressus et requisitus renuit non potest
ad capitulum reassumi vii. q. i. hoc ne-
quaquam extra de renun. post translacionem.
Item causa necessitatis ut quia impedito
iusto detinetur principaliter quod est infirmus
extra c. ad audientiam ut potest secure
in eciam morali impotens invitos vii q. i.
pastoralis ar. extra de renun. ad
supplicationem et sic videtur excusari licet
impedito cessante teneatur redire ar.
extra de cleri. egro. c. ii. quia nos
zelus. Item causa inde voluntatis
et tunc procedit contra eum sicut dictum
est supra in casu precedenti vel si non
non convenit et secundum hoc intellige
quod dicitur extra c. e. si non cadit distinc-
cio ista et c. intelligitur maior sed at sicut
locum quo ad inferiores episcopos episcopi cum
per archiepiscopum coguntur per excommunicationem
et suspensionem et sic intelligitur illud quod dicit
papa vel alius de mandato eius speciali
eos ab administracione removebit et
eligendi licentiam dabit. sic intellige
extra c. extirpe ibi contra eos et c.
excogitasse et c. qualiter. Sed numquid a-
liquis prelatus potest habere licentiam scilicet
de absencia dare. Respondeo papa et eciam
inferiores prelati et hoc videtur. Et in-
telligere de episcopis extra de cle. non resi.
nisi maior proximo. non et hoc
hoc intelligunt eciam de inferioribus

prelatis sicut ii. relatum in prelato-
rum. Adhuc nota ad pleniorem
instructionem de absencia causa studii
vero quare non debet aliquis clericus ad
nec studium sine licentia prelati suum
est. quia licentia non debet dari nisi theo-
logia nisi bene docili ar. ff.
de mo. te. l. i. docibiles eciam
sunt mittendi et ad studium theolo-
gie invitandi et tunc scilicet qui mittuntur
et mittuntur mittentes debent eis
necessaria providere extra de magistris super
specula. alias aut papa voluit
docentibus sive studentibus in theolo-
gia non sufficienter ampla in omnibus necessaria
sunt tam talos per v. annos integre
percipere fructus prebendarum suarum ante cap-
ut in c. super specula. non obstante
consuetudine vel statuto et denique
defraudari non debeant in vinea domini
laborantes ut idem q. i. Similiter
sunt nichil percipient ex debito
gratia nisi gratia fiat eis vel nisi lo-
heat illa et de consuetudine speciali hoc
ut studens in theologia cottidianas
distribuciones percipiet extra de prebendis
licet nisi speciali privilegio impetre-
extra de cle. non resi. olim vel de consuetudine
in ecclesiis in quibus sunt diverse prebende
percipient totas distribuciones ut in c.
licet. sed vero sunt omnia in communi commu-
niabiliter ex pendere posset
presens esset vel saltem dabitur quo-
libet die pro porcione illud quod
perciperet si esset presens et eciam cotti-
dianas distribuciones que presentibus dantur
licet non intersunt canonicis horis
sic intellige illud c. olim. alias
eciam illis in quibus sunt omnia
quod privilegium frustratorium esset
nullo aut tam cottidianas distribuciones
que dantur tantum hiis qui intersunt
horis canonicis perciperet nisi fortassis

alis ecc(lesi)a inqua instit d(ic)tos propter
ip canonic(is) volis instit vel insi iupe=
et hoc p(ri)vilegio sp(eci)ali Sed et cu(m)
aut indultu(m) ut i(n) studio fructus p(er)
p(er)ciat p(re)bendarum suarum det i(n)telligi
e studio generali no(n) sp(eci)ali cuius ville
castri cu(m) fiat iusiurande extra.
tue hec glosa Supplex no(tandum) q(uod) om(ne)s
olares ad quecu(m)q(ue) loca eu(n)tes ca
studi gaudent p(ri)vilegio imp(er)iali
q(uo)d nullus inde eis i(n)iuria i(n)ferre
sumat n(ec) dapnu(m) presu(m)mat q(uo)d deli
in alt(er)ius homines cuius provincie
inceratoribus aut eorum homines f. et
dicibus p(ro)ue rectoribus illius terris
in hoc vindicare neglexerit ipso iure i
iuria irrogata c(um) res ablate i(n) qua
uplu(m) exigu(n)t et dignitate si qua
uebant(ur) in p(er)petuum careant. et si q(ui)s
em contra scolare(m) mouere voluerit da(tur)
to scolari utrum malit cora(m) d(omi)no suo
e magistro vel loci ep(iscop)o quem Si
us cui attemptaverit ad iudice(m) aliud
abe acta sua cadet p(ro) tali conamine
a p(ro)moue(tur) instit(uta) ut in glosa. sic
scolaribus et eorum p(ri)vilegiis. f. ha
a de decimis et p(ri)mitiis De decimis
(et) p(ri)mitiis Titulus xxxv

Deinde (con)siderandum de decimis et p(ri)mitiis et p(ri)mo de institutione decimarum. Secundo de speciebus sive differentiis decimarum. Tertio quibus debent dari et a quibus possunt recipi et inter quos debent dividi et utrum possint p(ro) se tibi et que actione possit peti. Quarto de quibus decime debent dari. Quinto qualis qualiter quando et ubi debent dari. Sexto a quibus debent dari. Septimo utrum possint a quoniam (con)cedi. Octavo de primiciis. Nono de utilitate solutionis decimarum et p(ri)miciarum.

Circa p(ri)mu(m) queri(tur) p(ri)mo de institutione decimarum, ... iure naturali. Ratio institutio de decimis intelligi potest duplic(ite)r. Uno modo sic

[margin:] Arti(culus) p(ri)mus

indeterminatum p(ar)tis exhibende puta q(uo)d esset p(ar)s aliqua exhibibenda deo vel ministris ~~eo~~ eius et sic s(ecundu)m institut(ionem) ra(ti)one co(mmun)i et hoc modo ~~est~~ simpliciter a iure naturali. dictat enim ius naturale q(uo)d deus debet de rebus (con)cessis honorari. s(ecundu)m illud p(ro)v(erbiorum) iij°. honora dominu(m) de rebus tua. et q(uo)d ministri eius debent sustentari. s(ecundu)m illud Malach(ie) iij°. inferte omnem decimam i(n) horreum meum ut sit cibus i(n) domo mea. et q(uo)d ministranti spiritualia debent temporalia ministrari ut d(icitu)r j. cor(inthios) ix°. et luce x° dignus operarius mercede sua. Alio modo potest intelligi s(ecundu)m determinationem certe partis exhibende puta partis decime non maioris et sic accipi(tur) in ra(ti)one p(ri)ma et hoc modo non est a iure na(tura)li simpliciter sed s(ecundu)m quid q(uo)d cum tanta pars non maior detur non dictat ius na(tura)le simplici(ter) et hoc vult glo(sa) de pa(rochiis) p(ro)p(ter) xvi. c. iiij. et probat p(er) hoc q(uo)d iacob vovit decimas dare si rediret prospere voti aut non fit de hijs ad que homo tene(tu)r dictat at illud s(ecundu)m quid scilicet s(ecundu)m q(uo)d inclinatur ad hoc ~~ratione (con)gruentie artis maiorum~~ p(ro)pter quia vovit q(uo)d denarius est numerus p(er)fectus quia ab unitate numeri cardinalis est maior q(ua)m novenes et tres primi et p(er) replicationem unitatis et ceterorum maiorum ad ip(su)m formatur quilibet. alius numerus (con)gruentius numerus ideo cum homo sciret per dictamen iuris naturalis deum esse honorandum ut p(ri)ncipium et auctorem et ut (con)summatorem et finem bonorum omnium i(n) solutione p(ri)miciarum (con)testabatur ip(su)m esse bonorum p(ri)ncipium et auctorem ex parte non minorum. Erat instinctum naturae exhibitionem decime (con)testaret(ur) eum esse bonorum finem et (con)summatorem et hec ratio elicit(ur) ex verbis xxxi. sup(er) illud exodi xxij. decimas et p(ri)mitias non tardabis offerre p(ri)mat(ur) etiam ad hoc ex speculatione facta ade. S(ecundu)m a quibus tu sunt raptus in(ter)ceptus.

[margin:] artis (con)gruentie ut religiose inclinatur eum ad hoc ex (con)gruentie artis maiorum

ad terram anglorum exemplo nobis fuit
hoc anglicanam nationem ix ordinibus esse
distinctam et sicud creaturarum in decimo
ordine capabile rationalis esse condita secundum
parabolam Christi de decima dragma luce
xv. et ex hoc in sequenti sequitur ut per
exhibitionem decime contestaretur ordine
sue conditionis ad laudem et gloriam condi-
toris. hiis expeditis de an. C. xxii in statute
sunt sive inceperunt decime. Quidam
dicunt tempore abrahe quia sine fide salua-
toris explicata vel implicata nulli
homini post peccatum potuit esse salus ut
dicit beatus augustinus et beatus petrus actuum
iiii°. et secundum hugonem. hoc declarato oportuit
ut secundum processum temporum formarentur
magis evidencia signa spiritualium quorum
ut tamen effectum salutis cognitio excresceret
unitatis unde secundum quod magis ac magis
salvatoris adventus appropinquavit
secundum hoc magis ac magis eius persona in-
notuit et per alia signa magis evide-
ncia declarata fuit. Fuit autem persona
salvatoris revelatum primum quantum ad
personam et naturam divinam et hoc a
principio tempore abel propter quod honoratur cum
cum abel primitivis et primogenitis gregis
in signum quod ille qui erat principium conditoris
et primogenitus filius dei esset eciam prin-
cipium salvationis. Secundo revelata fuit
persona salvatoris quantum ad rationabilem
naturam creatam in qua mediator esset
et oblationem et sacrificium placatorem pro-
hominibus deo offerret et hec revelatio
facta fuit noe propter quod honoratur cum in
oblatione et sacrificiis ut patet gen. viii.
Tercio quantum ad naturam humanam in qua com-
pleret officium redemptoris et hec revela-
cio facta fuit abrahe gen. xxii in semine
tuo benedicentur omnes gentes ideo honoratur ipse
cum in exhibitione decime per
quam significatur humana natura luce
xv. et sic patet quod primitie inceperunt
tempore abel. oblationes tempore noe

decime tempore abrahe. hiis expeditis de
an. C. Utrum preceptum de decimis erat mo-
rale in veteri lege. Quidam dicunt quod hec que-
stio disputata inter theologos videtur inter iuris-
tas et theologos quidam enim iuris-
consulti videntur quod preceptum de decimis
dandis erat in veteri testamento morale
et non in tamen quantum ad exhibitionem
actuum partis in presentationem ministro-
rum dei sed eciam quantum ad taxationem par-
tis scilicet decime unde secundum eos non e-
vacuatur in nova lege sed potius sem-
per remanet et eciam est confirmatum luce
xi vel dicit ve vobis phariseis qui deci-
matis mentam et anetum et omnia
olera et preteritis iudicium dei et caritatem
hec enim oportuit facere et illa non o-
mittere hec enim videtur sensisse ho-
stiensis et innocencius qui inter canonistas fue-
runt precipui vel hostiensis in summa sua ti-
tulo de decimis quarum utrumque concludo ex com-
positione decimarum et volentes
ostendere quod decime dari debent ex pre-
cepto ad hoc probandum adducunt
auctoritates veteris testamenti quas quidem
frustra adduceret nisi supponendo quod
preceptum de decimis morale preceptum
esset quod etiam non videtur innocencius
sensisse in glosa super verbo curam de decimis
Theologi non dicunt quod preceptum de de-
cimis quantum ad determinationem par-
tis scilicet de decime non est morale cum
non est preceptum simpliciter in corde hominis
morale non preceptum est in corde hominis
scriptum ut dicit augustinus non eciam erat
cerimoniale preceptum quia non erat
datum ad prefigurandum aliquid in futuro
quamvis licet prefiguraret in futurum
aliquid quemadmodum patet et omnia
iudeorum festa secundum illud i. cor. x.
omnia in figura contingebant illis
enim decimas dabant que personis
pertinet eo quod denarius est quidam
modo numerus perfectus ut dictum est

consistebat
[…] sacerdotibus non sibi retentis, consistebat in quo
[…] signo scilicet in preceptum esse et ad eos per-
[…]tionem futura Christi competere et tamen
[…] salvator erat completurus officium
[…]tie redemptionis in quantum natura
[…] decima dragma signata ut dictum est
[…] et in hoc conveniebat cum ceremonia-
libus preceptis que primitus erat instituta
ad significandum aliquid futurum. Unde
[…] ad hoc potest dici quod preceptum de de-
cimis erat ceremoniale secundum quid non
tamen simpliciter. Erat autem preceptum iudiciale
quia erat datum principaliter ad servandam
equalitatem mutue distributionis ut esset
equalitas dati et accepti secundum quod
[…] populo et ministris iustitie mutantes
spiritualia ad dantes temporalia. Taxavit autem
dominus decimam partem et hoc congrue
propter causas superdictas et propter conditionem
illius populi. Cum levitis dabatur ille cum […]
[…] in xii tribus dispersus erat nulla
[…] tribus xii scilicet levitica que
[…] divino cultui mancipata fuerat pos-
sessiones non habebant et ideo congrue
[…] preceptum quod reliquie tribus xi partem
decimam fructuum convictum daret ut ho-
norabilius vivere posset et etiam quia
[…] erat futurum transgressores precepti
[…] hec summa fuerunt electi de cun-
cto genere, sicut patet in corpore primis et nunc
utrumque in iiii sicut supra primas que fuerunt
magni doctores et scriptores communi
sacre scripture et spiritualiter de decimis
[…] consilio decimarum non potest sub
precepto. Alios secundum indecimatorum partis
[…] semper fuit sub precepto et de
iure nature ut dictum est supra. Unde
[…] etiam Genesis xlvii sacerdotibus
[…] cibaria ex horreis publicis
prebebantur. Secundum vero determinatorem decime
partis ante legem erat in consilio ut patet
ex voto Jacob Genesis xxviii ubi dicitur

fuerit
quod Jacob votum vovit dicens si fuerit deus
mecum et custodierit me in via qua
ambulo et cetera et post cunctorum que
dederit michi decimas offeram. In lege
fuit sub precepto primo. Unde Exodi xx
xxii: decimas et primitias non tardabis
offerre. Et Numeri xviii: filiis Levi dedi
omnes decimas Israel in possessionem pro
ministerio quo michi serviunt in tabernacu-
lo federis, ut patet supra visum est.
Secundum aliquos iuristas preceptum de decimis
erat morale. Unde secundum eos decime dari
debent ex precepto tam divine legis quam
ecclesiastice institutionis. Secundum vero theo-
logos hoc modo non erat morale nec
ceremoniale sed iudiciale. Differunt autem hec tria
ut dictum fuit in lege quia precepta moralia
servari debent omni tempore, ceremonialia
non licet servari tempore legis nove, iudi-
cialia autem et si tempore gratie non obli-
gent servari tamen possunt et debent si sta-
tuuntur ab illis quorum est condere
legem. Sicut preceptum iudiciale veteris le-
gis est Exodi xxii quod quicumque furatus
fuerit ovem quattuor reddet. In ore omnes quod
si quis rex statuat civibus subditis ser-
vare tenentur. Sic etiam de determinato decime
partis est tempore gratie per ecclesiam constituta
ut scilicet non minus amplius nove legis ministris
exhibeat quam populus veteris legis
ministris illius temporis exhibebat cum tamen
populus nove legis obligetur ad maiora
secundum illud Matthei v: nisi abundaverit iustitia
vestra plus quam scribarum et phariseorum
non intrabitis in regnum celorum. Et etiam ministri
nove legis sunt maioris dignitatis
ministris veteris legis ut probat apostolus
ii Corinthiorum iii. Patet ergo ex premissis quod
homines tenentur decimas solvere secundum
theologos partim ex iure naturali scilicet
quantum ad exhibitionem decime partis,
partim ex institutione ecclesie scilicet quantum exhib-
itionem partis decime que tamen variatur
opportunitatibus temporum et personarum alia

pte posset d' tmare et si rato esset
capalis · de anglia et tho · tenent
inqua homines solvere decimas scdm
alios decan cu petunt ab illis deut quibus
ne quibus et ecia si no petunt ubi
est opetudo cotra · c · pmenit et c ·
i aquibus · et s'm ecia tho · illi q' no
solunt decimas i locis illis i quibus
ecia no petit eas no sut appt h'
i statu dapnatois nisi forte ppter
obstinatom ut h'ntes voluntatz no
soluendi ecia si peter' ab eis n' est
etiac insti quibus det esset maioz
cura promouendi i pp° bona spualia
qua colligendi bona tempalia pcaut
si decimas no reciput n' sine scan-
dalo pp° dissuetudine sl alia causa
recipi no pnt ¶ Sed obiat' qr btus
iacobus act' xv · dicit uisum est
spui sco et nobis nich' ult' impone
nobis oneris qua ut abstineat ab i-
molatis simlacroz et sanguie et
suffocato et fornitoe sed dac deci-
mas est onesu g° no est pcepti
c dentibus degentibus ¶ Rndz qr licet
hoc sit onesu puis et incredulis
lene tame est fidelibus credentibus
esse diu vlate qui d° aial m° i ste
onem decima i horcu uica ut sit
cibus i domo mea et probate me
sup hoc · si no aspuco caratharas
celi et essunda benedicton' usqz ad
habundancia etc ¶ Ccia s'm secundum
articulu qui est de spue diuisione deci-
maz qr quot et que sut spes sine
diuie decimaz ¶ Rndz qr sut tres
s'm host' · s · psonalis ut ille que
dent' ex h'ns que pueniunt exope
psonali / prediales ut ille q' deut'
ex h'ns que sit pueniunt ex pdiis ex°
c · ad aplice et c · pasto / et mixte
ut ille que debent in ex h'ns que pro-
ueniunt ex aialibus que gregati pa-
scunt' i pascuis / hec eni sut capre

dijs proueniunt tu opeis mixtam a
a quibus pcedit ar cotra eo qui
ptinj apponis que ea custodiunt
d' regulis mj c · peust s'm host'
s° ar no ar ad aplice / ponit tamen
decimas pdiales et psonales et de-
cimas aialiu oputat int' pdiales et
tu eo pueniunt Ray et gof · sed
host' magis michi placet iste decimas
queda dni maiores queda mi-
nue minute ut pz extra c · nouit
et c cu vtad omute aut dn · s
id ptis aialiu et d' pullis et
et ortis ¶ Ite v'bo i testamto ten-
iuj or decime d' quibus scos sup ezet
et extra c · decima et d' t'bus ca
tanget' infra statim p9 solucoz quas
sequitur / de q'rto no gue ipaz
get' ecia infra i sequenti articlo
vtz duo ppe etc ¶ Ccia articulo
qui est d' illis d' quibus dari deut
a quibus recepi pnt decime et d' ca
d' pone pscptone et peticoe quo
plura · s · a quibus decime dari deut
ccia decimas duo sut qsideranda
ipsum ius accipiendi decimas et hoc
est spale · consequi' cu illud deb-
q° ministris altaris seruientibus spalr
debent' tpalia q' ad solos clericos
tinet cura aiaz h'ntes et ideo
eis q° hoc ius h're / alt'm est
q' p decima datur et hoc c corp
et ideo pt i usu quozlz cedere
pt ad laycos puenie ut dicet
¶ Sed vid' qtra pdca qr decime no
deut dari clericis sed poius pau-
quia nuc · s · tenebant' homines
ad tres decimas / pmas leuit re-
nebant d' quibus ma xviij / secundas
qu i uitu i teplo ibant quedea
d' quibus deut xviij / tacas paupibus
anno tcio recondebant d' quibus
cozq si go tempe gre pcepta
sunt seruanda et pcept d' decimas

§9 ar9

pauperibus tribuenda ptinet ad pict'
det' q pt pnauit / ut aug' dicit
decime sunt tributa egencium aiarum
pt debite pauperibus . ptea leuit'
dant' i ve. le. decime quia ptem
ta i possessionibus no habebant ut
nu' xviij v eciā dnt' nich' aliud
habent decimarum oblatione ptent' i
ad chia i nouo testa'. Sunt posse
ones prochiales que ct ecclās
op eciā recipiut primiales et obla-
ces p viuis et mortuis ergo sup
fuit eis decimas dare Ric' ad pri-
articulum dicit q ille decime secundu
seruabant' ad sacrificia offerenda ut
ut' cessauerunt huius sacrificia locu
hnt i le. no / tūc aut decime
as cū pauperibus dabant comedē
nauerunt amplitate tant p hoc q
eo no tant decima pte sed eciā
a sup'flua iubet pauperibus dari
illud luc xi qd' supest date e
elemosinam / ipe eciā decime q iustis
cat dant' pcos det pauperibus dis-
pensari / hec aptho / et alop dcm.
Ad s'm articulum dicit q ppat q
pict' quedā decime spales dabant'
leuit' no tant ppt' corp sustentacionem
set eciā ut opcis pauperibus subueniret
hoc aut no sunt sup'flue sed nec
cessarie possessiones oblaciones et p
uenc cū decimis hec tho ¶ Vtrum
eccā hntes prioris sufficiens vel
alios redditus licite recipiat de
cimas Ric' s' tay et gof q sr
ministru ecce proq' decimas pci
pit faciat xvj q. j. reuitatz . alias
sacrilegiū comittit et id' si i malos
vsus cōuertaut j. q. ij et c. pastor-
alis . Host' . i su . c . t . clerici qs
dicunt' decime ecclesiarum d' hū hant
nut notorii licite decimas exigunt
ut pure voluntate corporis dent alys
eciā pauperibus dari contra c. tua nob
q pp'prio / dent eciā ~~eiū~~ do et p-
sbiteris cura hntibus ergo dent eis
reddi xvj q. vij. decimas . ap'hūbs
alys capitulis . caueant tamē spe
cliti ne licite recepts iustitie abu-
tant' dicit eciā id' p'ea q ergo
et qm iusti . q si clericus no faciat
serviciu ecce no det eos recipe ul
ppt notorius fornicator . laycus no
tenet' dare decima sibi sed p'mo
superiori q' det ea i vtilitate illius
ecce quite ¶ Hec ob c. tua nobis
qz i tllige' de occultis et hec eciā Host
d' c. tua nob . sed no cōtra c. eca pri.
clericos dari debent decime quietes sunt
diuites ul mali ut v c. tua nos
habet no ingnu alios fres d' au- no
clita qui sufficient hnt vii possunt
viue s. statu pure sunt decimas
recipe ut procuratores i vitates
pauperu s'm vtilitate ecce . no at
est ipius apos ul malos quertandos
ymo si i vsus apos quertunt' racke
gnu cōmittit . si no i malos iudiciu. d.
i cāut detalibus cū aucthg . aug'
ad Bonifa . Si inquit priuati que
nobis sufficiat possidemus no illa nra
sit sed pauperu quorum procuratores
quodā no s'cuius no ppetate nob
vsurpatoe dapnabili vendicamus xvj
q. j. et illud Ieōs ad damas . ppris
clericos illos qui' ecce stipendys
sustentant quibus parentū et ppriorum
nulla subsidia suffragant'. qui aut
bonis parent' sustentari sunt si quod
pauperu est accipiunt sacrilegiū com-
mittit et p abusione talim iudiciu
~~comittit~~ sibi manducat et bibunt
ad hec eciā facit illud aug' decime
sunt tributa egencium aiarum ¶ Cum
ecce pure cuius ecce clericis debent

decime dari Bernh. ff. hostis et b' cont
t. c. tu put homines inglo. ff. et
innocen. contra c. ad aplice. decime
psonales dari deut ecclie prochiali
siue baptismali et d'iure comi. i. i.
eccie infra quorum limites audiunt diuina et
percipiunt sacra. xvi q. i. questi. xvi.
q. i. c. i. / prediales uo dari deut
illi eccie infra cuius prochia predia
sunt sita contra c. qui. aut si aliud ob
tineat' nisi de scripta consuetudine cont
c. tu put homines ad aplice. uel d'
quentione contra c. commissum. suggs-
stiu nil in sp sunt prescripte ut inf' d'.
decimis uo ff. host. si appet con-
suetudo est seruanda si uo appet
et aialia comune pascunt' in
pdiis quarumque prochie ipsi sunt dande
et alias vid' diuidi deut int' ecclias
ubi pascunt' et quam ar cont d'testi
relat q uel. et hoc rouale vid' quia
quia dat pastoribus sacra. contr' que
dat' perciplie decime contra c. cui.
Bernh. uo b' contra c. ad aplice
ubi aialia pascunt' comune et deut
solui decime ar. c. commissum / si uo p
medietate i una eccia et pmedietate
alia equum est ut int' eas diuidant'
ar. contra d'testa. relat infra. et i. q.
ii. c. fi. et idem si iaceat hic comune et pas
ar ff. ad municipales assumpto et cantur
similit' pecus hic iacet et i late i ome.
habet psonales decimas et obloes
diuid' debent / Alii distingunt qd'
aliquis aialia sua pascat i aliena
prochia aut tamquam aduena et
extraneus et tunc soluat decima ipse
prochie aut tamquam incola quia
nichil soluit compascuus et i ea con-
tinue habet et tunc extranee soluet
quia quo ad hoc eius prochianus re-
putur sic not hug. xvi. q. i decimas
et facit p hoc qui pascuis solunt'
eccia extranea de ea decima debet
hic Bernh. uo host. vid' tunc
dicit q. i utroque casu pascuis co-
tinuari det comunitari. aut dicit quia
pastor hic domicilium i una prochia
et omne d'alta de sorte fetu et aialia
illi eccie dabit decima infra cuius
limites sunt predia sita quia ibi
suscipiunt alimenta aialia et sunt alie
decime prediales idem d' alg. d'
ar contra c. commissum / hoc dicit host.
concedit quo ad fetu sed quo ad a-
dicit ut hitum est supra / tho uo
qd' gregis fructus ex pascuis pueniunt
magis debet' decima gregis illi eccie
in cuius territorio grex pascit' qui
in cuius territorio ouile locat' / ex p-
pz q decima dari det eccie prochiali
xvi q. i. statu. et c. d' decimis. ii
ob. contra c. qui et d' psp. d'
sit q c. uir q decima det epo d'
quia loquit' de consuetudine no obstat
contra c. dudum quia ibi petebat ec-
clesias et decimas ptinentes ad ea
unde agit noie eccie prochialis
subiecte. tu uo sit aliud qui aga-
contra d' epe. abunte. c. ult inf.
loquit' de decimis quo ad sua canonica
portionem q est uius ff. host. d'
iustitia sat' habetur contra c. dudum
inglo. ff. et c. dudum i glo. ff.
not q decime no ptinent ad epm
et quod i decimis prochialium ecclia
no habet epi alia portionem. capitu
no que dicit certam xo. dandam
epo loquit' de decimis eccie cathedralis
loquit' de consuetudine ii dem. ff.
quod habetur contra c. tu put homines
tep. et inglo. i decimis soluend.
consuetudo spectat' et h' si sit pscripta
specia una com fundicat' alias
contra d' epe. tu dilectus. Sed que
decime deut diuidi / Bernh. d'mitt

erunt secundum consuetudinem loci ut episcopus
habeat dimidiam tertiam uel quartam clerici non
mixtos ecclesie habeant alias xvi. q. i. an-
tiquos et contra c. cum et de prescriptionibus de-
cretum. Sed aut non apparet consuetudo di-
uidatur in iiii partes / quarum una epi-
scopo / tertia fabrice / quarta pauperibus
congruet. xvi. q. ii. quatuor secundum hostiensem.
Item numquid si episcopi uel religiosi de consuetudine
perceperunt omnes decimas alicuius parochie
numquid non obstante consuetudine poterit
presbiter qui non habet unde uiuat portionem com-
petentem assignari. Respondeo quod sic licet cum
sit expressum extra de prebendis. ad exstirpandum [illegible] recipere
sit. Item numquid si perceperunt certa uina decimas
blada et alia de uino et illa terra que
[illegible] erat [illegible] sit facta innatoria uel
[illegible]. Respondeo secundum hostiensem illa ecclesia que primitus
percipiebat de blado debet nunc percipere de
uino quia licet mutetur qualitas terre non
[illegible] et hoc est satis expressum extra
[illegible] et facit etiam de pastinis et
et consuetudo in uno predio sit prescriptum.
[illegible] etiam non tamen extenditur licet con-
suetudo ad aliud predium quod de nouo con-
[illegible] extra cum contingat et idem hostiensis extra
cum in tua et addit in quod si due ecclesie
receperunt ab antiquo simul percipere
eodem predio diuersas decimas animali-
um unde quia hoc stante non possit primitia
in eodem agro sit decima uini et ani-
malium licet hoc non placet Innocentio. utrumque
eius glo. in c. cum in tua. Item numquid de no-
ualibus. Respondeo si sunt infra limites
alicuius parochie et de hoc non dubitetur
pertinent ad illam salua canonica episcopi in-
stitutione non sit episcopus cum noluerit iustificare
sibi retinere extra c. cum. plerique uero
episcopi indistincte omnia noualia totius
dioces. acquirere et retinere possunt
in pace sibi mittunt contra t. extra
cum in tua abutentes uerbis dicen-
tibus quod decime et oblationes in potestate
sunt episcoporum xvi. q. vii. cum ergo
[illegible] et t. [illegible] quia illa et

similia sint uia non ut hec ea apperent
sed ut quasi dispensent xvi. q. i. † si
ergo res etiam et t. peruenit. est quasi
[illegible] quod nec de noualibus nec de
[illegible] etiam [illegible] debet [illegible]
nisi canonica [illegible] hoc quatenus per-
cipiebat de antiquis percipiat et de [illegible]
extra de censibus. [illegible] licet hostiensis. Item
nota quod cum [illegible] percipere decimas de terre
laboribus quod est maius sit etiam
recipere decimas de noualibus quod est
minus extra c. ex parte [illegible] nisi accipiat
eas per prescriptionem que est odiosa extra
c. cum contingat. uel nisi laycus habeat
eas per priuilegium sit odiosum extra c.
ad hoc secundum hostiensem et hec extra c. cum con-
tingat et Innocentius super c. tua. / religiosi
etiam qui ueteres decimas [illegible] in
[illegible] parochiis habent in eisdem decime
noualium non accrescunt. vi. c. statuto
† ne. pro eo. nisi alia causa rationabilis
subsit et idem secundum Innocentium super c. contingat
causa rationabilis est priuilegium uel trans-
actus uel alia simul. uel specialis prescriptio
in singulis agris noualium / hec aut [illegible]
[illegible] dicit quod si clericus prescripsit ius de-
cimandi [illegible] habebit decimas
noualium. secus si prescripsit per partes
Item de predijs que non sunt sita infra
terminos alicuius ecclesie parochialis sunt tamen
sita infra terminos ciuitatis. Respondeo hec
extra pro c. uel quod episcopi [illegible]
decimas accipere extra c. cum [illegible]
sit parochia eius non tamen est [illegible]
[illegible] ut tunc ecclesie sue parochiali deci-
mas soluat si ita consuetudo habeat [illegible]
[illegible] extra c. ad apostolice et c. in aliquibus
nisi. Item de impulsis. Respondeo hec extra
c. cum quod de illa primitia cum sibi adhe-
rent et ibi decimas dare et mutare de-
bent ff. de iudic. impulse. Item religiosi
sunt decimas accipere. Respondeo quod sic scilicet
illas que sibi concesse sunt a curie ecclesie
alias non [illegible] ad decimas. quantum
[illegible] cleri periculum est et subditis [illegible]
maiore [illegible] est de decimis et ob-
lationibus qualem uoluerint et potuerint

tenobiis sustentationem impendant. Si
dicatur quod secularibus debebantur decime in ve-
le. ergo similiter et in non. se. debentur
clericis qui percipiunt seculares. non ergo
religiosis. Rub. quod religiosi in ordine
seruitio, sic enim est seruata tamen quemlibet — q computatur
illud quod dicitur debent dentur xxxiii q. dix
pati et matri nescio vos et fratribus
primis ignio illos seruiat circa spiritualia et
propter orando et pro eos s. ministros
et presbyteros ydoneos in capellis quorum
promi sunt instituendo et eis beneficium
competens assignando quod si non fecerit non
possident decimas in iuste l. alos d. an.
Ad hoc nota quod privilegium concessum a qui-
nt possint percipere tantundem de decimis
novalibus quantum antea percipiebant
forte privilegio vel compositione vel infeo-
datione vel prescriptione vel quacumque alio
modo de decimis veterum prediorum non extenditur
ad illas decimas quas tempore date illius — q ut dixi
privilegii alii possidebant sed iure suo
tamquam debitas et contra. vi. c. statu-
to et idem s. Jo. an. si bona fide posside-
bant s. competente iuris non habebant immo
sola bona fidei possessio invites privilegii
impediat si violenta aut etiam male
fidei possessor esset qui privilegium impedi-
ret s. innocentius et hostiensis qui dicunt hec
contra de privile. dudum ad hoc et de prescr.
~~recta~~ pro. quibus et de prescrip. c. ult.
Item privilegium supradictum extenditur ad de-
cimas novalium quidem tenent in illis
locis in quibus habebant prius decimas
veterum et hoc in illa quantitate et non ultra
in qua percipiebant decimas veterum quando
privilegium illud fuit impetratum ita tamen
quod si tempore date percipiebant decimas veterum
totaliter percipient de decimis novalium
ultra medietatem ut est [illegible] et contra-
rium quam non extinguitur qui possit
percipere ultra medietatem vi. c. statuto
sic ad eos et sequitur. Sed non
quod [illegible] ubi per [illegible] concessionem decimarum a do-
[illegible] ecclesie parochiales quod earum
rectores congrue sustentari et commode

iura spiritualia collatione non possunt quando
non debet per ordinarias locorum quod eisdem
rectoribus tamen relinquantur de prouen-
tibus earum quod congrue de competenti sustenta-
tione hic spiritualia iura possunt solvere
atque onera supportare vi. c. statuto
quia in onera. s. legatorum nunciorum procu-
ratorum collectorum et similium. Utrum duo pap-
decant [illegible] collationibus decime de-
cimarum Rub. quod [illegible] quia iiii xvi q. i
seculares percipitur dari decimas apud [illegible]
circa eis percipitur quod summo sacerdoti [illegible]
pontifici decima decimarum tribuantur
sicut per quedam precepti est seruanda [illegible]
est s. a. Rub. dicunt quidam quod non quia
difficile esset congregare decimas decima-
rum [illegible] veritatem [illegible] ordina-
rii quod ipse deus [illegible] habent [illegible]
[illegible] immediate in qua si [illegible] decimas
[illegible] multa regalia que [illegible]
imperatores [illegible] tribus [illegible] in
domo eius omnia etiam bona ecclesie [illegible]
[illegible] et [illegible] accipit [illegible] placeret [illegible]
[illegible] decima [illegible] taxare. Aliis
quod ipsi debent decime decimarum si [illegible]
et ecclesie [illegible] hoc resistat. alias
inferiores [illegible] non tenentur. hec
alos d. an. s. a. similiter tenet tho. Utrum
laycus decimam licite possit recipere
aut laycus [illegible] hoc habet privilegium [illegible]
[illegible] ad tempus vel in perpetuum aut non
si non habet dicunt quidam ut [illegible] quod
percepit a tanto tempore quod non extat
memoria quiete et pacifice possunt
esse [illegible] quod est in feodum ab antiquo con-
cessa ac contra de [illegible] quibus
[illegible] et sic possent intelligi contra c. tu-
s. non hostiensis hoc non est verum quia in
talibus [illegible] annorum laycum defendit — intelligi
contra de [illegible] c. [illegible] ob predictum
[illegible] quia loquitur de temporalibus non
obstat quod dicitur a qua iura de decimis
ab antiquo, quia intelligitur de decimis — concessis
iuste concessis s. gof. ymo s. hostiensis que
intelliguntur de concessis ante decretales
Urbani [illegible] circa cum non potuit ab

epo vel abbate concedi et idem intelligit
de quolibet inferiore quam ipse ut in constitucione fecit
in concessit recipi vel abbate Item si
episcopus vel abbas quia forte tamen non
videat tamen scripsit hoc esse prohibitum
a tempore concilii aliorum extra c. quib-
bi ante privilegium licet licite exigit
et licite ei solvuntur sicut in privilegio
continetur quia hoc potest dicta se concedere
ut intelligere extra c. cum nobis et filia
c. hoc tamen facere non debet nisi extra
iusta ut favore fidei puta si concedatur
alicui principi quod percipiat decimas omnium
terrarum paganorum hereticorum et scismati-
corum quos poterit subiugare et ad u-
nitatem ecclesie reducere di. lxiii. adri-
anus in synodo tamen forte tale privilegium
non debet sibi novalia vendicare extra
c. tua nobis. Utrum autem in hoc casu p-
rinceps possit decimas illarum rerum que non
perceperunt decimare / Item ~~an~~ dubitatur
et Hostiensis determinat quod non est tale
privilegium ~~non~~ est odiosum et ideo restrin-
gendum. ar. extra de spon. invicem. secundum
in clericis preceperit extra c. cum in tua quod et nota
ut est feudale ~~quod tamen~~ ampliatur
~~ideo~~ Sed contra predicta obicitur quod
decime debentur ex lege divina ut dictum
est supra ipse autem non non est supra legem
divinam ergo videtur quod non possit in precepto
de decimis dispensare Quidam ad hoc
Hostiensis quod sunt aliqua precepta in quibus
non versatur aliqua utilitas privata vel
temporalis nec quibus committat in preiudicium
alterius ut in furto et ideo talia precepta
semper non possunt obmitti quo ad precep-
ta affirmativa vel committi quo ad negativa
et in hiis nulla est potestas ipse et sunt
sicut in tali una predicta / aliqua non
sunt in quibus versatur alia utilitas pri-
vata puta temporalis in quibus nemini preiu-
dicium patitur. immo preceptum est nisi
concedantur ut in decimis et cum temporali-
tas spectat ad ecclesiam et ad domi-
nium temporalis ipse potest

de hiis disponere et statuere sicut sibi
placet extra de translatione c. i. ii. ~~xviii~~ et
iii. et ix. q. iii. cuncta per mundum et
sic potest in maria cuiusque concedere quod laico
quod decimas cuiusque loci percipiat
vel non solvat / Tertio non huic quarto
pro Thomas ad predictum argumentum distinguendo
hoc modo scilicet quod in capitulo de decima in-
telligitur alia portio victua ad sustenta-
tionem ministrorum dei danda decima est
de iure naturali et sic ipse dispensare non
potest quin homines teneantur decimas dare
quia non potest dispensare supra ius naturale
iniquitatem aut accipitur pro parte determinata
scilicet decima sunt de iure divino quantum ad
ipsum / sed quantum ad dos ha-
bentes possessiones temporales est de iure
positivo et sic ipse dispensare potest quia
etiam decime sunt bona ecclesie quorum ipse
est dispensator principalis potest illis
de quibus non exigit ut religiosis et pau-
peribus decimam dare qui alias tenentur
solvere. Sed non extra c. cum nobis dicit
quod ipse non dicit privilegium alicui de de-
cimis non dandis vel accipiendis sed
concedit decimarum administracionem ut inde
sustentacionem sumat et residuum pauperibus
tribuat et sic concedat inclusive. Sic etiam
concedere posset laycis vel regi papa
dispensare potest contra ius naturale
remittendo alicui decimas specialiter
non tamen ~~forte~~ sic constitucionem quando
tollatur preceptum totaliter quia ius naturale
permanet immutabile v di. in primis et
hoc est verum quantum ad sui totalitatem h
Sed Obicitur nisi contra hoc quod dictum
est in membro secundo solicitantibus premisse quia
supra illud Mt. xviii si peccaverit in te fra-
ter tuus etc. dicit glo. / peccat qui fratrem suum
peccare videt et tacet sicut qui peccanti
non indulget / si ergo laici percipiendo
decimas peccant mortaliter / peccat qui
etiam tacendo et non repetendo nec
ardendo / sed hoc dicere est in genus

no go laici decimas detinendo ex con-
suetudine non peccant / Si dicatur quod
etiam propter scandalum tacet timet enim
ne si decimas ~~amulibus~~ amulitibus compi-
geret scandalum ecclesie proveniret /
contra precit dicitur auctoritas / veritas iusticie
non est propter scandalum dimittenda cum
precit nec veritas doctrine vel vite dis-
go de veritate est iusticie quod detentores
rerum ecclesiarum que temporum eccliastici
res illas reddere teneantur / unde quod
etiam non ab aliquo tenetur cogere lai-
cos ad restitucionem decimarum et si non
facit peccat tamen ergo hoc non faciat non
est contra veritatem iusticie quod laici pos-
sideant decimas Respondeo quod veritas iusti-
cie non debet dimitti vel differri propter
scandalum particulare sed propter generale
scandalum quod scilicet generaretur scisma vel
periculum generale Similibus cum dicat
Augustinus hoc solum bene agitur ubi multi-
tudinis corrigatur ~~ut~~ in generali non scan-
dalo non sequitur correctio delinquentis /
vel aliorum ideo decimarum repetitio sus-
pendenda est propter scandalum generale
quod speratur si decimas amulitibus
ecclesie peteremus et exigeret unde Augustinus
ad Bonifacium nisi per graves dissensionum
scissuras non huius aut illius hominis
est periculum sed iam strages plurimorum
detrahendum est aliquid severitati ut
maioribus malis sanandis caritas sub-
veniat l. di. ut constitueretur ad hoc et
ideo etiam salubriter et iuste decimas
quas detinent alamanni repetere cessat
no hoc episcoporum der an / Adhuc non quod
privilegium laico concessum de decimis per-
cipiendis in temporibus pluribus expirat
/ Primo si tale princeps abutatur privilegio
secundum ecclesiam impugnando xi. q. iii.
privilegium ar. extra de donat. c. fi. / Secundo
si non faciat propter illud quod privilegium
est concessum extra de dona. tamen dilectus
/ 3o si sentiat veneit contra privilegium

li ti

^ episcopo de hiis qui fiunt a prelatis. supra gessio ca.

sed sustinendo quod ecclesia ad quam spectat
perpetuat per xxx annos decimam laico
concessam extra de privilegiis. si de terra / Quarto
si propter illud privilegium ledatur enormiter
ius persone extra eodem suggestum / Quinto
si privilegium expresse renunciant extra de
regularibus statimus vii q. i. quod pridem
/ Sexto si auctoritate episcopi ius suum alicui e-
cclesie vel loco religioso dedit extra de supra
que si apostolicus tamen apostolica / Septimo si aliquem
enormem commisit contra ecclesiam a qua feudum
tenebit sicut occidendo vel mutilando ve-
l palam rectorem vel clericum suum extra
de penis quicumque / de hac etiam p-
-tes cessu alios casus collige in hoc co-
c. nisi articuli vii / Quando si laicus
detineat decimam alicuius ecclesie ab antiquo
infeudatam et eam alii ecclesie velit conferre
Respondeo Hostiensis (hosti) quod primo monendus est quod
restituat ipsi ecclesie quod si nolit tollatur
potest quod debet alii ecclesie tamen consensu episcopi in
^ ad hoc requiritur consensus capituli / cum
apostolica quamvis non et ultimo sed si de-
tineat eam non iuste monendus et cogen-
dus est ut eam restituat ecclesie ipsi extra
de rebus ecclesie non ali. c. i. Si tamen timeat
de scandalo tollatur potest quod debet alii ecclesie
al. in dicto c. cum apostolica adhoc extra de
iudiciis iniquo / Quando si permittat
precedentia monitione iniuste tenebit alienare
credit rector quod potest licite (male) faciat episcopus qui
permittit eam / Quando si laicus decimam
dare vellet episcopo consentiente capitulo pro
Respondeo recurrere debet ad archiepiscopum extra
redditur de iure pa. ni. quamvis auctoritas episcopi et
ipse esset non potest esse actor in eam quia
extra de temporalibus prohibeo et archiepiscopus
similiter in dicat ut ecclesie prochiali de-
cimam reddat salva canonica episcopi quam
ipse non potest ad hoc inducere sed quando voluit
episcopo tali dare potest hoc auctoritate archiepiscopi
facere extra de hiis que fiunt a prelatis tamen ap-
probavit hoc forma non fuerit ut videtur
male quod agitur extra de his tamen dilecta
iusti. hec Hostiensis / Quid cum soleant decimas
spirituales reges et principes Respondeo s.

pinot. extra de iudic. omnis solicet epo
cui diocesis est domicilio principale et
in in duabus diocesibus principalit ha-
bitent illi duo inter se diuidentur. Secundo
de decima venacionis et piscacionis Ro
et pinot extra e. no est in pstate talis
decima personalis quia proueniunt ope hom
un dari debet ecclesie ubi parrochiani percipiunt
sacra. et hoc verum est nisi quis libere
piscatur vel venatur. quia si daret piscium
inde tamen vnus videtur quod de illo pisco tamen pte dari
debeant decime ecclesie bapti quia tamen
permissio hominis sed ex aqua et terra
prouenit idem videtur si quis capiat pisces
in mari et ponat in stagnum et ibi viuat
aliquod diebus decimas nondum debet habere
tamen in cuius parrochia est stagnum idem
videtur de bestiis vectigales ar. extra eo. non
ab homine Alij autem dicunt quod sunt decime
personales et debent dari ecclesie ubi percipiunt
sacra Item si arbore excisa de silua
portas quis ad aque portum ut ibi ve-
at ea non debet soluere nisi decima eius
de valebat in silua. vel melius deductis
expensis factis in deducendo decimam soluet
et etiam pinot. dicit etiam extra c. com-
m quod si pastua venduntur decima prox
et solui ecclesie parochiali. si autem domi-
nus patiatur gratis ibi bestias pasci
in herba tuseat cum honore pro. s. decime
eiusdem bestiarum decimam valoris tantum herbe
debet dari de ff. de usufruct. Utrum decime
prescribi possunt Rubrica quod sunt ab aquibus et aba
laici cum possunt non eas prescribere quibus
prescriptione eam que nisi sunt communis satisfa-
ciunt aqua consuetudine possunt defendere
t videtur infra. clericus autem si parrochia
eat sunt eas prescribere et sunt parochia contra
parochia extra de prescriptione. de cetera Nota
autem secundum pinote. quod qui petit decimas in
alia parrochia tenetur prescriptionis probare
et prescriptionem depugnans fundatur quia
probacio de minus non probaret de eius
religiosi non non habentes parochias non
sunt eas prescribere quia nec possidere xvj.
q. j. placuit. mino teneatur soluere nisi
sunt priuilegiati ut dicetur infra eod.
c. nuper inglo. c. ij. pat. de hac Sectores
tam parochiarum eas prescribunt extra e.
cum contingat quia tamen timetur ne causa
alaycis habuerunt probare titulum debent
sic intelligi extra e. dilecti ar. extra e.
nuper dicamus et c. nuper in glo. non pat. de hac
idem est si laycus teneat rem ecclesie quod
de proba licet. sed parochia secularis
contra parochia secularis non habet necesse
titulum. unde sic intelligi sunt extra de pre-
scriptione vigilanti Sed numquid ecclesia vnius
episcopatus possit prescribere decimam alterius episcopatus
Rubrica ut hic extra e. cum sunt homines
hoc difficile nimis videtur sed secundum glo.
non est impossibile quia quod impossibile tamen sit
ff. de condit. inpo. et ius. ita decime que sunt
infra limites alterius episcopatus non ad habent
limiti bene possunt prescribi dum non habuerunt
titulum. excepto causa habeant prescribendi quod
e. dict. et prescriptione adamnes q sit intelligi
Sed decime in limite posite et ad habentes
limite non possunt prescribi quia per consequens
et limites prescribi posset quod non sunt fieri ne
fines episcopatuum confundantur ut dicit in e. cum
sunt homines et sic prescribere in episcopatu alio de-
cimas est difficile quo ad aquas. et
idem pinot. super c. cum sunt homines not. et
extra de pro. super eo quod sit episcopatuum
limites non possunt prescribi ita nec parochiarum
particularium licet quidam aliter intellexerunt
et adhuc notabilis idem Secundo si archiepiscopus
ecclesia decimam semper tenuit Rubrica secundum
hostiensem ipse prescribit contra subdit licet non
habeat titulum cum pia intencione fundet de
iure communi. ut probatur extra e. de accep.
cum venerabilis et pia et subditis prescribet
contra cum habita consuetudine arg. ar. extra
de decimis quod auth. Qua actione clericus
petat decimas alaycis Rubrica secundum hostiensem
si petat ius percipiendi decimam petat
actione confessoria ut ff. de usufr. petatur
s. uti frui. et ulterius si non petat fructum
separatum petat actione iniur secundum quosdam
ar. extra de consuetudine ex litteris. sed et
petere potest condicione ex l. diuina ex extra e.
tua. ita eciam ille qui tenetur ad decimam
cogi potest per censuram ecclesiasticam soluere

ptas contra c. cu non sit i[n] hoīe et c. tua
nob[is] n[on] etiam i[n] p[ri]ma glo[sa] pon[itur] questio i[n]ta
v[er]ba i[n] decimis possit m[ateria] i[n]venire oppo[si]to
pri[m]e q[ue]ricio re[m]anen[te] s[upra] ii vi a[rticulo] Cra
tertii articuli qui est de quibus rebus
decime dari debent. R. quod dari debent de bla
do et de leguminibus tamen magis q[uam] p[ro] mis
de pascuis de p[er]sonibus domor[um] de p[ro]ven[ien]
tibus molendinor[um] etiam adduent de piscat
toribus de venatoribus pictis p[ro]ue s[u]p[er]p[ro]bis
vel f[r]uct[ibus] feno lana apibus fu[r]nis ba
licis fullonicis agriffodinis lapidicinis
metallis fructibus arbor[um] pecoribus omnis
ortis negotiis artificio milicia et generaliter
de omni lucro licito contra c. cum multiplici
et in[f]ra c. sept. et c. canator[um] cum
duobus sequenti. xvi q. i. decime ii q.
vii. quicu[m]q[ue] omnis divicie et etiam de tpe
de q. di. v. quadrag. et 'Unde p[ro] i[n] eod[em] agro
et eodem anno sp[er]ant[ur] serta diversa unde
de omnibus fructibus danda est decima R.
q[uod] p[at]e[t] ut contra c. cepte ii Unumquod
heres de hereditate legatarius de legat[o] et
donatarius de donato decimas solu[er]e debet
Rich[ardus] Bur[gundus] contra c. pastoralis in glo.
vel Hostiensis q[uod] heres de hereditate non debet
decimam dare quia est de debita iure na-
turale non est dubitandum etiam iuncte pre iusti
de heredi. quali. et diversi + A. pu quod et
sola administratio defunct[i] de dig[nitate] delibera
et possi. R. p[rim]us de here[de] non contrario
dicit quidem q[uod] decima dare debet quia
tot est ei lucr[um] et idem dicit de legatario
et donatario Alii dicunt et ut in glo[sa]
q[uod] i[n] mobilibus n[on] de p[re]diis decima dare
quia res ad q[ui]slibet possessore[m] transit
cum suo honore ut c. cu hoc non sit
in glo. pdra de aliis non tenent[ur] Unusq[uisque]
doctor de collecta advocatus de advocatia
mercenarius de mercede tenent[ur] decimam
dare Rich[ardus] Bur[gundus] idem ep[iscop]us xvi q. i. decime
idem omni artificio et hoc idem sentit idem
Bar. Berrien[sis] Unumquid tenent[ur] quis
decimam dare de illicite acquisitis Rich[ardus]
decime p[re]diales indistincte solui debent
aq[ui]cu[m]q[ue] possidente. p[re]dia non tantum
iusto sed violento vel clandestino

non tant[um] catholico sed etiam iudeo heretico
pagano ut infra dicetur sicut et i[n] tbu
contingit C pro ecc[lesia] se[cundu]m relig[iosi]s l. i. in
i[n] lib[ro] decretum indulget contra de iudeis
intellectus in personalibus aut sic te
quis ad restitutionem decima non debet
dari nec recipi/ inde no dat[ur] de hijs q[ue]
p[er]ven[iu]nt ex iniusto bello de quo loquitur
xxiii q. i militare c. de viii. viii. sicut
secus si iustum esset xxiii q. v. milis
dicat non datur etiam de hijs q[ue] p[er]veni[un]t
ex venatione p[ro]hibita furto rapina v[e]l
sinia p[ro]missoria i[n]iusto et pedagio in
salinario vel ludo in iusta tela vel
alia operatione i[n]iusta sicut falso te
stimonio ut de hijs que iudex contra
p[ro]fessionem h[ab]ens. Si non non tenet[ur] q[uis]
ad restitutionem ut i[n] mercto et h[istori]a d[e]
sim contra c. contu[m]ma[ci]a debet decimas
dare xvi q. v. no[n] sane ppbr tum
non debet amictere recipere ne videatur
i[n] p[ro]vitate ei p[re]stare ar. lxx. di. ob
xvi q. iii. iunior/ hostiensis non dis[tin]g[ui]t
q[uod] et si non tenet[ur] ad restitutionem p[ro]ven[it]
tamen questus ex peccato notorio utpote merce
trio public[us] non debet etiam recipere ne
peccatum videatur aprobare/ seculo si
decimus esset licet platus h[oc] fac[ere]
ar xxxii q. v. sana c. de p[ro]missoria
c. ult. q[ue]pit tu illi clerici qui
idem clam faciat ut deus ea q[ue]ratur
Item aut de q[uod] etiam ne debet recipere
quandiu ille est i[n] secule q[ui]a q[ui]a du
ruam accepit etiam sit p[re]latus de
cimas recipe ar l. di sicut[ur] et id
d[icitu]r alias de an. iii tito s[i]mi pie et ho
et p[ri]mo. contra c. contumatia v[e]l
decime p[er]sonales sunt sub p[re]cepto q[uo]
tum p[re]ceptum de decimis sit affirmati[v]
obligat semp[er] sed non ad semp[er] vi
sim de pende[n]ti. in contra c. i[n] a
quibus homines tenentur decimas
soluere tam p[er]sonales quam p[re]diales
ubi consuetudo esset ut etiam ubi consue-
tudo non esset sicut iuste sed idem
a quo recepit sacramenta in digo

et gpt hoc peteret / pit ubi cum civita
tes i ruptibus ma(n)s q carent p(re)dys
q(ui)bus si no darent p(er)sonales dec(imas)
m(ini)stri dei cogent(ur) mendicare et mi(nis)
t(er)iis vacare Sed obiat(ur) (contr)a i le-
gem no vid(etu)r p(re)cipi decime nisi de p(re)
dys et arboribus et a(n)i(m)al(ibus) ut patz
c(apitulum) ult. ad q(uo)d dicend(um) q(uo)d et si i
no p(re)cipiant(ur) dec(im)e p(er)sonales alibi
ta(men) p(re)cipiunt(ur) s. exo. xxii. in ult.
(con)t(r)a decimas et p(ri)micias no tar-
dabis offerre et ecc. xxxv sanctifica
decimas tuas et p(ost)q(ua)m da altissimo
s(e)c(un)d(u)m donatu(m) eius si ergo dona dei po-
nde(n)t(ur) o(mn)ia q(ue) iusto negotio vel
arte (con)quirit(ur) d(e) illis decime dent
ut hoc e(ss)e alle(g)o an. / Vel etia(m) p(otes)t
d(ic)i quod fuit no s(pec)ialis f(a)c(t)a m(en)tio in
p(re)c(e)pto q(ue) no fuit dat(um) in lege veteri
p(re)cept(um) d(e) decimis p(er)sonalibus scz
q(uonia)m om(n)ib(us) alie t(ri)bus possessiones certas
habebat d(e) q(ui)bus sufficienter levit(ae) p(ro)-
vide(re) potera(n)t nisi e(ss)e(n)t mendicabat(ur) r(ecep)it
q(uia) levit(ae) q(ui) de op(er)ibus honeste luc(ra)-
bantur sicut et alii iudei s. q(ui) plus
n(on) l(icet). e(st) ubiq(ue) p(ro)m(iscu)u(m) disp(er)sus
s(e)c(un)d(u)m p(lu)r(imi) possessiones no h(abe)nt sed
negoc(i)is aliq(ui)bus vivunt q(u)a(m) m(u)lt(i)
d(e) subsidium minist(er)io(rum) dei co(n)ferant
d(e) negociis suis decimas no solvent
iustis aut no. s(cilicet) ceteris minist(ri)
esse i (con)cernentibus negociis lucrativis
s(e)c(un)d(u)m illud thi. 2. nemo militans deo
i(m)plicat se negociis secularibus / Vnde
n(on) nova lege tene(n)t(ur) ho(m)i(n)es solvere
decima p(er)sonale s(e)c(un)d(u)m (con)suetudinem pa-
trie et i (con)gruentia ministro(rum) ecc(lesi)e vnd(e)
neg(oti)o d(icitu)r et hz xvi. q. i. c. c. x.
similit(er) d(e) neg(oti)o d(e) artificio decimas
redd(ere) hoc de t(ert)io Cuius decime sunt
p(re)cepto Respo(n)d(e)o decime t(em)p(or)e gr(ati)e
sunt i p(re)cepto tam e(xi)gunt(ur) ab ecc(lesi)a
ex approbata (con)suetudine vel p(er) ecc(lesi)e
statutum extra c. p(er)venit et c.

i d(e) quibus. i (con)silio no t(ame)n no petunt
n(on) (con)suetudine hz n(on) absulla etia(m)
p(re)cipit(ur) q(uod) dant(ur) et h(oc) e(st) tenend(um)
g(e)n(er)alit(er) (quan)tu(m) ad decimas minutas s(ecundu)m
alleg(o) d(e) an. t(h)o(mas) etia(m) d(icit) q(uod) ho(m)i(n)es no
tene(n)t(ur) d(e) reb(us) minimis decimas dare
nisi forte s(e)c(un)d(u)m (con)suetudine(m) patrie et co(n)-
venit cu(m) eo gof. / ita et honestat i(n)
ministro(rum) dei no (con)gruit ut sit dilig-
entes i requirendo etia(m) minima hoc
e(ni)m i vicium (com)putat(ur) ut z p(er) ph(ilosoph)u(m) iiii(o)
eth(icorum) et i(n) s(e)c(un)do loco ne t(ame)n no decimat(ur) quod
decime dant(ur) d(e) reb(us) minimis. sed hoc
relinquend(um) arbitrio dare volentis q(ui)a
minima q(ui) no (com)putant(ur) ~~i vicium~~ vn(de) phalyse(i)
q(u)i a(ttr)ibuentes s(e) p(re)stare iusticia(m) legis
solvebant decimas etia(m) d(e) minimis vel
d(e) hoc a d(omi)no rep(re)hendunt(ur) sed de hoc
q(uod) p(re)cepta maiora s(cilicet) s(pi)r(itu)alia (con)tem-
nebant mag(is) aut d(e) hoc eos e(ss)e co(m)-
mendalos (con)d(icit) dicens m(a)t(heus) xxiii decima-
mat(is) mentam et anetu(m) etc et p(ost)ea hoc
op(or)tuit fac(er)e et illa no obmitt(er)e quod
tam(en) ref(er)ri d(e)bet ad t(em)p(or)ib(us) leg(is) i quo xp(istu)s
loq(ue)bat(ur) ante s(e)c(un)d(u)m t(em)p(us). vel p(otes)t dici q(uod)
illud q(uo)d dicit oportuit sonat i co(n)-
venie(n)tia no q(ui)d i debitu(m) un(de) ex s(cilicet). op(or)tuit
(con)venie(n)s fuit hec d(e) t(erti)o Circa q(uar)tu(m)
articul(um) q(ui) s(cilicet) e(st) q(u)ales qualiter
q(ui) et ubi decie dari dent ~~d(e) ca(pi)t(ali)b(us)~~ ad q(uar)tu(m)
Resp(onde)o n(on) coguntur solum meliora vel Ceperunt(ur) pla(ne) s(ecundu)m glos(am)
solu(m) dent detiora sed sicut invenerit decie dent dari d(e) cap(i)talibus
subiuga pastoris q(uod) decimu(m) fuit sc(ri)-
ficabit(ur) d(omi)no ut d(icitu)r levit. ult. q(ui)a
absurd(um) e(st) offerre deo q(uod) d(e)dignat(ur)
homo ut d(e) (con). di. c. si sufficiat ergo
q(uod) dent(ur) mediocra ar(gumentum) x. q. v. hoc
iur(is) s(ecundu)m host(iensis) et gof et inno(centius) et e(xtra)
c. pastoralis Qualit(er) decime sunt
dande Resp(onde)o sine aliqua diminutione et
anteq(uam) sumptus t(ri)bus s(o)lv(a)ntur vel pecul(ia)
porco d(e)ducant(ur) d(e) predialibus et
et demissi(ones) no causa ministerii tem-
poris extra c. tu(m) ho(m)i(n)es et c. tua
nobis / de p(er)sonalibus no ta(men) sunt

nō

d' expensa i d'timata

illa que provenit ex negotiatione vel ar-
tificio distinguendum est quod aut provenit
expensa & d'timata, si primo non vi-
de quibus extra c. libr. dedit pro decima
pl et de remanentibus b' emit molendi-
num vel aliquid aliud. tunc aut emit id
causa negotiis et lucri s. ut iterum vendat
et sic deducitur expense facte abeo in
molendino reficiendo et conservando
non aut expense facte pro fructibus mole-
dini percipiendis et habendis puta in a-
quis portantibus bladum ad molendinum
aut emit ea retinendi causa s. vult
percipere fructus eius et tunc eadem non de-
ducet expensas quas facit pro fructibus
percipiendis / si non provenit expensa non
d'timata sic non deducitur expense
contra c. pastoralis in textu et in glo. primo
et secundum host. et etiam secundum glo. ibidem
xvi q. i. hec est spirituale in decima cum alias
in fructibus intelligitur cum sine est deduct-
expensis dig. de pet. hered. si a domino
vero aut spiritualitas est tributum xvi
q. i. decime sunt tributa et tributum
solvitur non deductis expensis contra
c. tua nobis + v.n. ~~et d' et~~ cum d'cict
secundum gof. et ray. Alia vero est secundum
host. et etiam secundum glo illius c. pasto.
unica quia si prestat etiam expensas
deus vel terra deo operante tibi cum copia
maiora fere reddat eas contra c. non
est in potestate cum ergo operacio dei sit pre-
cipua tota decima dimidia posset
exigi non ergo computi debet de decima
in artificio. aut sumptus deduci debent
quia ibi magis hominis quam laborat
et similiter in negotione ~~ne~~ ut pecunia
deducitur mutandi. Sed expense etiam
facte in refectione prescriptione rei non
deducuntur quia ille expense remanent
in proprio vel tunc in eligitur decime
personales ut in c. pasto. ad fi. in textu
et in glo. si tamen aliquid emitur ut
venderetur et fuerit aliqui sumptus ut
illud conservaretur sumptus illi unde
deducerentur nec in glo. xvi e.

eiusdem lib. Sed numquid de dua dec-
expense de linario ad notarios Ber.
quia dicit quod sit maiore cum tela fi-
nis et alique sufficiant ad expensas
Host. non credit quod non sint nec locati-
onis operas deducat expensas Rey.
secundum dicunt prius deduci quia decima
solum. Host. quod non sint nec in tribu-
deducitur sentire contra c. tua nobis
cum debet decima dari sed Ray.
quia solvatur colligenti et titulanti
Host. satis dici potest secundum host. quia
in hoc debet consuetudo sequi ar contra
de sepul. cum sicut si tamen colligente
et titulantes sibi prius volunt satisfa-
satisfieri debet / debent tamen etiam decimas
dare de salario suo ar ex c. tua nobis
et c. decimas exigere mu. si
fructibus collectis decime debent solvi
prius quia aliquid inde detur alicui cum
c. cum homines. ibi statim fructibus
collectis i. secundum glo. ibidem quacionem
et competentis solvi sunt quia periculum
est tardius dare xvi q. i. decime
quod qui non facit statim intelligitur esse
in mora unde periculum decime spectat
ad eum contra de commodato c. uno. Sed
quid si presbiter tunc recipe noluit
non est periculum eius dig. de solu. quod
dicet si tunc presbiter noluit ea recipere
tunc nisi sit in mora in potestate ff.
quorum legatorum l. ii + vel secundum in glo
predicta / personales aut decime debent
dari in fine anni quia utilius est cum
totum simul recipere cum de singulis collectis
et secundum B. brix. xvi q. i. reddi
de decimis et de caseis et lacte si quis
tamen eum cum velit dare non videtur
quod possit renuere quia hoc non est ex-
pressum in iure secundum host. et pmor. et
c. pasto. ita si dicat aut pro de pre
quod veneta solvat in morte decimas
omnium mobilium et hoc quia alias decimas
non solvit / ubi decima debet dari Ray.
secundum host. consuetudo in hoc debet servari

cam d'rigore iur dec ad ecclia diffa
et hoc i iuit' agal. iiij° Vfte omes
decima i lhoren men. et fo. ii. palij
epon et xvj q. vij decimas hoc ent
fratur i tributo et annona si vero
distet nulla io qui dec C de anno
nis et tbn. omis omo et hoc multo
magis fnal dec i dectis que sit spulia
tributa contra c tua nob. Cca secu
ticulo qui s. est a quibus decie solui
debent queritur. plura s. utru omnes
xpiani teneant' decimas dare Videt
q sic et hoc sive sint pauperes sive
diuites et hoc i signu vlis domini
reddunt omes dare debent tempsu cesar
vnd' dig' sp xvj q vj. decias/ opor-
tuit decimas ab eum pp° accipe tenc'
nisi iur exempti spali privileg° ipe
qui sic tale pvilegiu dare ut sitn
sit pisp sed contra decime sint tributa
egentiu aiarv ut dt aug go p q's
ut ita pauper qd' illud qd' hec no sufficit
sibi et filiis suis pbit no puis su-
bmidat vid' q hui' pauperis pocus
et decia qua pbiti Vide q uj
dco tam paup tene' psbro decias
dare et ipe psbit' ea dec ut redonia
ta recipe q' ipe tene' pauperes d'pua
inpheniudancia sustentare hec alos
de an. Vtru clerici teneant' decias
dare Vide no d' dote ecciaru xvj
q. i. questi. sed d' pdiis pzionalibus
t aliis quoscumq titulo acquisitis tene
lli ecce decima dare cu debebatur
antequa ad eos posso pueniret ut
i. q. si quis clericus vel laycus et hec
ne sint clia qui' viventes sive aliis
ut contra. c nouu ut obstat quod d'
xvj q. i. decias sz qd' clericu quit'
viventes no tenent' decias quia
subaudire dec max° fin goff quia
ut alii clerici tenent' et hoc est viij
d' dote ecclie ut dcm est de qua i. d'
nouu fm glo. intellige qt ad ei9
pncipiu et d' pzionalibus quitu
d fine et intellige etia fm glo.

illud q dent solue d' prediis ppis
sive illa sint in ppa parochia ipsorum
clericorum sive i aliena sic etia itellige
finis dicti c fm glo. illud d' clericis
congregatis qui spualia recipiunt a clericis
aliis contra decli. qui. diuus et sic cos
intelligit quidam xvj q. i. sicquis
clericus/ Host' no intelligit illud c.
nouu quod clericis d' ppiis bonis deci-
mas dare tenent' psonibus quibus
psbit vel aut ~~equa~~ alibi ~~tam~~ no
ab eis recipiunt eccliastica sacramenta nec
eis psbit ar. contra de c. i. i prima°
vel fm ray. si desinunt illi ecce cui
debent' ille decime no tenent' sic
sic intelligi illud c. nouu Vtru
religiosi teneant' decias solvere
~~al teneant'~~ Vide cistercienses hospi-
talarii templarii no tenent' decias
dare de laboribus quos colunt ma-
nibus sive sumptibus ppis d' possessionibus
an concilium generale lateranense acquisitis
d' hiis no que post illud concilium eis
gratis collata sunt vel promissionibus de
novo fundandis emerunt tenent' dare
decias etia si eas ppiis manibus vel
sumptibus colebant illis ecciis quibus
ante pdictorum solvebant' priusquam
pvenirent ad eos nisi cu eisd ecciis
alit' duxerint componendum vel nisi sup hoc
spali iure vel privileg. sint muniti
alit' cum quum promissionibus noviter fun-
dandis no licet eis emere possessiones
tales sz d' quibus decime ecciis debebant'
possent tam eas recipe si gratis eis
darent' contra c. nup abbates et vj
c. statuto /pretere Alii no religiosi
sint exempti ne teneant' decias dare
de novalibus que ppiis manibus co-
lunt ut d' ortis et nutrimentis
aialium et defectibus quos aialia nut-
iunt d' omnibus no aliis possessionibus
suis tenent' ii sup hac sint spali
privileg° ipe vel pscriptione muniti i
contra c ex parte tua et sic hodie/

tenendum est de monachis nigris et
canonicis regularibus et aliis religiosis
vero viventibus in communi quod quod
dicitur xvi q. i decimas. et in aliis
iuribus antiquis. Raymundus tamen notat
quod tunc monachi nigri solvere
decimas debent cum a papa non habent
privilegium cum habent decimas recipiunt ut
extra e. c. dilecti suggestum et consentit
Innocentius ibidem sed Goffredus et Hostiensis
reprobat pro eo quod nichilominus tenentur
dare decimas clericis secularibus vel etc
aliis religiosis si infra limites pro
chie sue predia possident nisi privilegio
vel prescriptione legittima sint muniti
extra e. c. ex parte i. cum nobis et de prescrip-
tionibus veniens. Sed que sint novalia a quibus
omnes religiosi sint exempti. Respondeo
ff. in e. extra e. c. commissum. illa sunt
de quibus non memoria quod fuit culta
extra de verborum significatione quod novale et que
prius erant. q. i. vitulo. ut notandum
paludes ut parochialis etiam inch.
ind. reparabat vel itam modicum quod
sue teplone illud amittebat hec
Bern. et ff. in quod dicit extra de privilegiis.
c. fi. terra que semel fuit novale semper
erit novale quantum ad hoc quod de ea
decime non dentur. ff. in tamen contra
si novale apponis religiosis ad alios
transierit que etiam privilegio speciali gau-
dent novale esse desinit extra e.
de privilegiis c. fi. et idem est si ad primos
redierit. Item privilegium de novalibus
intelligitur de novalibus terre ipse non
aliene que colitur sumptibus si in cuius pre-
tempore vel in usus fructum habetur
Item si non est qui vidit locum aliquando
fuisse cultum appareant tamen aliqua
signa ut antiqua edificia vel
locus est vicinus alicui castro distructo
dicet que ad prestationem decimarum hu
consulto ff. de verborum significatione agri hec
omnia. Utrum leprosi teneantur

decimas dare Respondeo quod sic sunt qui
de ortis et nutrimentis animalium quod
de ea edifi. cum dicat quod non dicunt
intelligit tamen de leprosis viventibus
in communi ut ff. in c. si leprosi vivunt
solitarius in domo sua maior dives
non gaudebit privilegio. Utrum autem
clerici et pauperes degentes teneantur
decimas dare Respondeo quod sic de prediali-
bus cum teneantur solvere quibuslibet ad
predium quia res cum onere suo transit
extra de verborum cum non sit ad hoc. non autem
personales quia non sunt de eius iure
dicitur ibidem in glossa vel recipit privilegio sed
c. de verborum et Hostiensis tamen de pro. Sed
pone quod iudei parochia alicuius
[appropriaverunt] acceperint emendo predia et domos
[populus] que solebant christiani x in
... etiam petere potest a iudeis
quod solvere consueverant christiani. Respondeo
est ut dictum est petere sunt omnes decimas
prediales et quod quod propter sollicita-
tionem prediorum et hoc sunt omnes oblationes
et etiam et decimas personales petere
ff. Ray. c. de iudeis ar. ad hoc extra
de iudeis et si iudeos et de usuris
quanto hoc etiam concedit Bar. Barthol.
decimis personalibus xvi. q. i. decime
hoc tamen plerique doctores concedere
nolunt. Utrum recipientes possessiones
ad vitam teneantur decimas dare.
Respondeo quod sic et etiam dantes ad vitam
teneantur extra c. cum nobis tua. nobis
et cum de censibus et si recipiens prius
qua debet decima solvat percipiens
domus tenetur quod res cum suo onere
transit extra e. c. cum non sint sit vero
etiam partem tenetur possessore vel
conductore extra de pactis plerique si
non propter decime sollicitationem solvat per
sonam domus non tenetur quod in de eiacet
diminuitur ei prata et hoc est verum
tamen dominus Item aliquota et incerta
fructuum ut terra vel certa vel me

precipit. Si non etiam preter ut tantum duas vel tres corbes colonus domino reddat quotiens colonus ipse perpetuo tunc dominus tenetur de illis decimam dare quia pro illa non est decimata nec diminuta licet ab eterno decimato dependat extra e. tua nobis in glo. Sed tamen dicit dominus decimam decorum solus illas sacerdoti petit ut dicitur idem ex cum sint prediales dominus dicit illi ecclesie meius territorio predia sunt sita licet dependit ab alterno decimato petunt premis donec alium corbem unum decimat ille tamen tenetur decimam idem solvere qui ex pluris sit colonus aut per corbes alios solvit tanto minus sit solvere parochiali ecclesie de toto a-terno ut videtur ar. extra c. cum sit et hoc expressius videtur esse. Secundum illa qui tenetur ad decimam alterum in decimatum alienum nunquam etiam decimas ab emptore potest vendi. Quod sit emptori ad eum alienus cum omne decime extra e. cum non sit. et si ab eo habuit non petat a venditore hoc enim non datur bona fides ut ibidem bis opera-tur ff. de reg. iur. bona fides exi-gerit et non habuit ab emptore quia factum est in ... solvendo re-cipit contra venditorem ut et si tutor vel curator in autem tenetur ex quarum actionum solvendi cedere contra emptores una cum fronte petit hoc quod negare dampnat ff. de arbitratu l. ii. solvens et idem in emptore male fidei ... si bona fide emat gof. Secundum quod si procurator ... dedit ... vendita quod alienus erat deci-mato. Quod ad hoc non credetur ei quia recepit precium rei ff. de ... sumptu quia quod pro eo hoc. Secundum emptor solvit ~~in~~ quod venditor tenetur. Quod si emptor bone fidei fuit et decimam solvit venditor ei tenetur ~~Quod~~ si autem male fidei

non tenetur nisi in quantum excesserit decimam et tantum fuit nec tamen agere debet primam de dolo et quod si furto et con-tenti decimam in ... in foro tamen prejudicii tantum quod si emptor decimam sol-vat venditor sibi reddat nisi forte in tantum sit si emptor non in venit deceptus inire quia ad hoc bene valet precium quod capellanus de an. et ray. Secundum si quis violenter occupat decimam unus ille tamen qui occupatur tenetur. Quod sic aut decimam tradit apparet ... et sic non expectatur ad restitutionem licet ... alterum et primam in ... extra ... sive violenter fuit depor-tata et sic si erat in mora ... quia requisitus per eam tempore ... dare noluit tenetur ad totam decimam ... solvendam ecclesie ... tamen dabit ... actionem contra violentos ... deposito bona fides est aut tempus ... contra ... est ... et ... separatum ... penes ... dominum xvi q. i. mediante et ... decime secundum ray. quod non approbat et hostiensis quia hoc non plene probat ista c. viii est tamen quod statim ~~et~~ lectis fructibus decime debent solvi ut dicto c. decime extra e. cum homines si non ... erat in mora quia non audebat tangere fructus donec venisset decimator non tenetur de violentia ar. ff. commodati ad eos agat ... etiam contra predonem et ff. loca et conducti. si lege ... secundum ray. et apparet mora ecclesie dampnum evenit tunc quod quod ... cedit in dampnum ecclesie ad minus usque ad supple-mentum decime ... quo ... quod si plus vel tantum aptatum est quantum valet decima decimam totam perdit si non minus illud ... illud in dampnum ecclesie et si etiam nolebat dare licentiam ... reponendi fructus tenetur

restitue totu dapnu Aliqui uo distin
guunt quod si ecclesia erat i mora aut
ppt mora illa aut impt restitui sum
aut no sed quia sic euenit etiam tu
d' residuo decima propter et decia to
talit cedit i piculu ecclesie quia ecclesia
no det luera cu dapnis aliorum pete
hec coralloc d' an. Similit distingued
si ppt tempestate vel pluuiam vel aliu
casu fortuitu ab omibus sit corruptus
vel amissus ff loca et conduct ex conducto
sed et si restitutus i mora teneret esse
quia intulit cu potuit i horeu ecclesie
decimo extendit ut prius q ubi decat decia
dari et hoc tenendum prorogata sicut quod
mora ultima ff notet ei peque sit
ff depnis debitor hec hostiensis Utrum
consuetudo excusat homines a prestacione
decime predialis ita s. quod null vel minus
decia soluat sup hoc licet consuetudo
Innocentius Sunt rodi sola consuetudo no excu
sat sed compo seu auctoritate epi abetc
cu illis qui deut decima vel etiam
remissio uel computatio seu ab ecclesia ex
presse vel tacite sine prescripte ex hoc
q p tantu tpus cuius no extat me
moria quiete et pacifice presumit quod
aut minus prodecima vel minus decima
soluetur excusat ita sed q nec ista te
neutur dare nc etiam pt pete contra
pdicta compositione vel remissione nisi
ecclesia ad inopia redigatur vel nisi
hoc fiat auctoritate ipe et ita simul vno
tantum compositione vel consuetudine hec
Sed notat b' contra c. i aliquibus
indistincte quod consuetudo excusaret si per
epm approbata et prescripta esset alr
aliorum obesset contra de con. qui prescripto
consuetudine longa no pt feral ext
d' pscrip cum omne et ita no pt
bona fides hri quia deuit d' iure
diuino et sic no pt ibi prescribi q'
dico i lanctis hostiensis etiam sat qunt
cu predictis in summa et contra

c. i aliquibus dicens q i hc consu
etudine vale pt nisi forte per epm et
approbata vel q compositione auctoritate
sine conuenientu conuenientum auctoritate supe
rioris subsequitur secundum Jo. Andreas vero
dt q dicta pt q qu nulla decima
vel minus decima soluitur sunt dicimus
q dominum prediorum breuiter minus sol
uenit decimas ecclesie ceteris ecclesia
donauit vel mutatum quod s. etiam
constituit prodecima reape vel i pte
quod consueuit recipe minus decima
Innocentius aut dicit contra c. i aliquibus
quod i hc ex q decima no soluatur uel
minus plene soluatur nulla consuetudo
ualet xvi q. vii quicumque et quod ni
sit pactu vel compositione ecclesia hoc fa
ut dicitur extra de con. su. i ultima. Vena
biles Utrum consuetudo excusat a pre
statione decimarum personalium Innocentius re
spondet respondisse quod decime predialis
tantum personales no sunt precept
xvi q. i. c. vii sed cu decime personales
sunt d' iure positiuo ecclesie sicut vero
portem per consuetudine contraria abrogari
vel in toto si fit generale d' iure legis
vel in parte si sit particularis d. xii c.
consuetudo Sed ergo decime personales
cepta no dei sed homini debentur
quod ab eis per consuetudine contraria libe
rentur et ad hoc dicendum etiam multi
mo consulit capitulum i aliquibus tam
tamen dt quod hoc diffinire timet
sup hoc magis audire uellet quam
d' audiri Jo. Andreas etiam dt q homines
nec i hoc per contraria consuetudine excu
sentur hostiensis etiam hac idem sentit ut
in summa t. d' decimis q utrum con
suetudo excusat a prestatione decima
et sic intelligit fine illius c. i ali
quibus Ubi etiam ibidem hoc sentit vi
d' consuetudine per papa approbata et
prescripta Innocentius aut sup t. de

cimus hec operatur et dicit quod
camere indistincte debent tam pre-
ales quia personales et hoc probat
per vetus testamentum. ~~vetus~~ et novum et
ius canonicum xvi q. i. revertimini et
. decime ii q. vii quicumque et cap.
nus et plura alia. Secundum dicit illos
qui soluunt decimas militibus eas atti-
nentes iniuste etiam tamen dissimulate
quicquid tenent eas ecclesie deperdunt
de. Nota hic non excusant eum per
dissimulationem ecclesie dummodo sit in hac
voluntate si scilicet quod forte etiam peteret libe-
rius ei quam militibus daret hec dicit
illos dicit ani. et conveniunt cum eo rodi
cap. non dicit quod sperant quod milites
libertate recipiant decimas non liberant
tamen propter metum solvant excusati
pro non a toto sed a tanto xxxii
v. ita ne propter quod metus causa satis
utrumque in decimis intervenire possit quo
ne convento. Nota hic quod sit saltem
ut personas ecclesiasticas excepto c. prius
esto et c. imp. absens et si aut
ditas episcopi intervenit melius erit et
securius tenebit extra de transac. de-
cetero alias personalis erit .i. tamen
in durat quia diu ille cum quo fiet
pacto vixerit ut fuit illa de qua expo
consultum ut dicit in glo. et super etiam
ibidem nota per monachi componant
possessionibus super decimis simpliciter et pluries
ut intelligitur de omnibus presentibus et preteritis
futuris pure imposterum acquirendis expo
privileg. quia potest etiam inhibere inter
rectores et clericos dimittatis composito
super decimis et aliis spiritualibus inter
venire ipse auctoritate extra de consuetudine.
cetualis propter tamen utilitatem ecclesie
dicitur auctoritas episcopi sufficere quamquam consuli
tur ecclesie ar. extra de his que fi.
p. t. aplica licet b. extra de transac.
et ibidem ho. c. ti. c. statuimus

et addit ibi hostiensis quod est verum quando
questio vertitur inter rectorem et parochia-
nos cuius decimas qui non inter episcopum
et parochianos eius requiritur auctoritas
archiepiscopi. Secundum completur illis qui
longo tempore steterint quod decimas
non solverint. inter aut tandem compuncti
ad primam venerint tum forte non sufficient
ad satisfaciendum. Nota hic gof. quod ei
debet imponi quod reddat illud quod
minus dedit xvi q. vii quicumque premisse.
quod ei remaneat unde vivere possit
quia quicquid habet clerici pauperum est
xvi. q. i. quoniam. quicquid imponetur
etiam ei quod totum reddat si ad pinguiorem
fortunam venerit ut expo de solu-
tionibus. Secundum etiam hostiensis de beni-
gnitate canonica potest ei fieri remissio
maioris si sit pauper ar. xvi q. i. ic
et in pri. xvi q. ii. circa et in hoc
sola auctoritas episcopi sufficere videtur cum per
hoc conditio ecclesie meliorentur et minus
plenum recipiet ar. extra de his que
fi. a ma. pra. cum capitula et auctoritas
secundum hostiensis quod si dives sit potest
et dimittere gratis vel in toto vel in parte
quia materiale accepit expo viis
temporale recipere et etiam pro minori re-
stitutione et hoc potest episcopus pro utilitate
ecclesie parochialis. Sed etiam lan. et
bing. extra de rebus et non ali.
ut super possessiones et ~~et~~ redditus
appretiari ecclesie potest pro decimis preteri-
tis pure retentis cum comunitate clericis
non videtur ad mittendam positionibus expo
de rerum permu. c. ul. in tex. glo. in fine.
et quod dictum est de eo qui decimas
retinuit dicit ray. de eo qui iniuste
recepit. Secundum si quis laicus qui
decimas hactenus non solvit inter
ad cor rediens eas detento

solue velit impugnd eccie prochi
-ali illi que pscriptom hactenus pte
-pit reddere debit credit rogi quod
eccie prochiali et no illi alij eq
pscripto est odiosa extra c. cu con
-tingat Ad hoc sciendi est qd priule
-giu concessi de no dandis decimis re
-ppat in plibus capitulis Primo p
lesionem enormem inducat inter pro
-chiali extra c. suggestu et de n pg.
qui prouale Secundo rpt pactionem
siue amicabile compo extra c. consulti
-oni nostri composuit cu quoda cleric
quod sibi decima darent qui pea
impetrarunt priulegiu de decis no
dandis sed illud priulegiu no soluit
illud pactu cu de eo no facit me-
-tionem Tercio rpt contrarium actum pscript
puta qua priulegiati soluit pro
tpore damo extra de priule. si de terra
inulto forens si qui vol ut ibidem c. ac
-cedentibus Quarto si priulegiatus
predium alicui conducat extra c. dilecti
Quinto si priulegiatus alicui locet extra
c. licet Sexto si pena lata sit qu cu
aqua no appellauit. si no priulegiu
amisit siue no extra de pen. et re iudi.
-cata nisi monasterium et c. sequitur Circa
septimum articulum qui est de alienacione
redemptione impignoratione et in feudatione
decimarum queruntur plura s. utrum decime
possint vendi vel emi Videtur decima
est dicit ius percipiendi decima et hoc
no pt emi qua est annexum spuali
officio s. seminandi spualia et administratione
naturali et dia que est ut qui seminat
spualia metet carnalia vnde sicut corp
-oris est inseparabile qua c. admitten
-tur ita ius percipiendi decima vnde
si venderetur vel emeretur symonia co-
-mitteretur Si dicat qd pal ratione
videtur quod no licet emere villa eccie
qua similiter ius percipiendi redditus
in hac villa est annexum spuali dicendum
quod no est simile qua redditus
illi sunt annexi spuali ex accidenti sed
tus quadam pro decima pot eccia
decima et hoc no pt decima venire
et emi licet expalliis de an. et idem
dicendum de locatione extra de loca in
in top. et glo Utrum alaycis male
detinentes decimas possint ab eis
decime redimi eas siue vnde prius
cu aliter eas no possint recuperare
Hostiensis et host. quod sic et hoc
intelligende auctoritate epi extra de pb.
n esseret et dererum prima. c. i. et
no intelligitur causa materiali
dicitur illi quod adeo detinet eas
iniuste cu sint spuales qua eccia
sint redimi ius et possessor intendo
auctore sua purgaz symoniam qd ab
ibi committeret. si induci debet ille p
possessore quod restituat gratie prochi
-arat alias symoniam committeret ab
et possessor ea recipere eius purgare
potest licet host. ti. de symonia et
tam credit quod no est necessaria auctoritas
epi qua cuilibet licet ius suum redimere
nec est i symonia qua no datur ibi
tpale pro spuali sed tpali s. qui fructu
decime qui percipiebat iniuste quia
spuale semper penes eccias remansit
vnde eccia recipiens ibi pecuniam licet
alias peccet no committit ut re ipa
symoniam nisi forte voluntate et inten
-tione sua si intendit vendere a. pu
Sed aut eccia eccia qua prochialis
dimittere velit decimas suas necessaria est
auctoritas epi et sufficit hoc siue consensu
cap. qui redimunt alaycis decime
eis in feudum concessas sunt suff
in concessione ut extra de hiis
si apla sed ... ta. cu ap... Utrum
epo liceat predictas decimas in pignus
recipere Videtur no extra c. i. de ...

et recipe i tedebat nisi alis

-od p cap'y ut ibid dt glo · sola
-ona vel eccia ad qua ptinent de
-re qui vel privilegio speciali vel ca-
-nica donatione pt decimas alan-
-ste vel i iuste detentes impugnis
-ape quia tamen rehebit eas tn no
-neatur fructus i porcem computare
-ntra de usuris c · i · et h' fuit causa
-di capituli ut providet' eccies
-llos tam d' anglia distinguunt q si
-lenis faciat illud contractum hoc i tenore
-t quod quid contingat de redditibus illis
-· modios hit habeat et ille contractus
-t usurarius · si no hac intentione
-r decima modios x · habeat si puit
-i usurarius no erit Hostiensis eccia hdt
-od p habito pdca fuit facta q usura
-l ad nimis spes usure erat proco q
-editor aliquid ultra p mutuasset
-and si laycus de teneat decimam aliquas
-ae in feodo ab antiquo sibi concessa
-r ea alii ecclie uelit confere Ceterum
-ia si laycus decimam dare vellet
-d convenitente c · pro reguile supra
-tio articulo Ceterum si decimas alias
-· detentas i iuste aliqua persona
-e alia ab alia ad qua ptinent re-
-pit impugnis sine auctoritate epi ante
-rohibitionem pdcam Hostiensis respondit
-l tenetur omnes fructus quos inde
-cepit restituere no illi layco sed illi
-cie ad qua ptinet vel cum ea componere
-na fide ita quod nichil retineat ni-
-illius spontanea voluntate · si no
-ycus decimas tenebit iuste ipsi sy-
-nto restituere debet Ceterum si nullos de-
-r d' consensu epi capitulo decime alic-
-e ecclie retento sibi usu fructu ni-
-hiquid eccia illa recipere potest i pign-
-us illud nisi fructu no computatis
-r fructibus in sorte Hostiensis Hostiensis q
-opio hec donatio est intermixtos
-a ita quod spectas iam e eccie
-spirita tn usu fructus donat spe-
-glaic' sequi si illi nullos auctore

spa retinuit usu fruct · eccia pt illu
in pignus recipere · fructibus no computatis
in sortem quia eccia no recipit nisi
illud quod suum Si aut auctoritate epi et
ecclie illius est iniusti concessus usufruct.
tn eo ipse possidet illud iuste tenetur
eccia fructus i sorte computare si re-
cepit illu i pignus Ceterum de possessoribus
empta d' fructibus decime perceptis i
iuste nunquid eccia ad qua ptinet ipsa
decima pt illas i pignus recipere
fructibus no computatis i sorte Hostiensis
Ray · q pt et addit Hostiensis q hoc est
privilegium ecclie · s · quod res empte de
pecunia ecclie acquirit' potest contrahent in-
ualite et minore' ut notatum est supra
de immunitate ecclia Ceterum decime dari
puit laycis i feodo Hostiensis antiquitus
decime et alia bona ecclie dabant' in
feudum laycis ut ea defenderent et
ad hunc corpus predecessores eas possident
ista no causa cessante prohibitum fuit
expresse ne decime pro laycis in feudum
dari possent ponit nec alia ecclie bona
extra c · prohibemus et de his que fi-
a ap-ca extra defendit c · i · fructus
tam decimarum layco concedi possunt
ex causa iniusta eccia eius sit eccia
vendi posset q' feudum transit ad heredes
sed decime n extra c · ad hec · Ius no
percipiendi decimas p'ius h' no pt concedi
laycis n'c i feudum n'c ad tempus hec
n'c alia nunquam potuit quia est merc ·
spirituale quod in laycum no cadit sed
tantum ei competit qui spiritualia tractat
xvi q · i · decimas i · hec b' extra c · q'-
uis et plura alia de hac materia
Alii distinguunt H Jo et Ray et host.
quod decime debent' eccies duplici
iure s'ius intuitu divino obsequiis i eis
prestati extra c · nouit et hoc ius tm
sit iure sit spirituale n cadit i laycum etc
extra de iusti c · ii · et d' prescrip' que
p · a · in pign · universalis div extra c ·

q ad tpe q ne q vi su no tn concedi posset i feud

tua vob et hec iure tempt simile pnt
decime layco concedi non quo ad proprietatem
sed quo ad fructum percipiendum et ad
tempus non ad perpetuum et licet quod non transs
eat ad heredes ut extra c. ad hec
et hec fieri pt causa pietatis et fideli-
tatis ratione xxxi di. si qui non
alii non aliter dicit quod numquam decime
dari potuit laycus in feudum etiam quo
ad ius temporale sine simile ita quod transeant
ad heredes tunc eum intellige ius spirituale
penes ecclesiam remanere potest aut corpus
sine anima non pt vivere ita ut spiritualia sine
temporalibus pnt consistere j q. i. si quis sine
vendas extra c. ad hec et si quod ius
videtur concedere intellige de concessione que
de facto non deberet ita dicit alleg. de an.
et eciam ray et vid. sentire bng extra
c. quamvis et videtur expressum in predicto
c. ad hec Sed hys p. alios videtur pt
quod ius spirituale non in utilitate remanet
penes ecclesiam et quod ei vasallus debet
fructum reddit premoc. aut extra c.
ad hec dicit quod non licet concedere decimas
in feudum nec in emphiteosim nec in loca-
tione ad longum tempus ar. de rebus et
non al ad firma aut ad certum tempus
concedi pnt extra de loco et cond. t. y.
Fermus si laycus detinens decimam in
feudum velit eas in alium laycum trans-
ferre numquam potest hoc de consensu episcopi facere
Videtur quod extra c. prohibemus quod satis
videtur quod possit ei in feudum de consensu
episcopi dare sic ipse licet ut dicit epius, dicit eas
tunc in feudum dare sic intellige defen.
t. y. Si non aliquis eas possideat de facto
ut in laycum ut in clericum transferat eas eciam
de consensu episcopi transferre ut extra de hys
que si a capitulo insti. extra c. prohibemus
Aliquem tamen contradicit ut pz ibi quorum
opinio est tutior secundum host. in glo. in
ratione quod aliquis laycus decimas habet
quas vult dare religiosis sine exemptis
sive alys et ideo sic habere eas ab illis
infeudum p̄ mistraminum fungit ut
dicti restituat ipsas eisdem sine consensu
episcopi unquam talis factio prodest quod
non quia non potuit eas accipere
vel recipere sine consensu episcopi pnt ab illo
layci ratione decimam, vel accipi decimas
ille que illi layco in feudum perpetuo concesse
fuerunt ante concilium lateranensem ut c.
statuto et sane de illo consilio hec
c. prudentie et plantare et dicit pertine-
quia secus si ad tempus ut quod debent
si ap. cum ap.ca insti Fermus si nepos
de decime quia tenet laycus ratione
sit de decimis datis ante concilium vel
decimis de novo datis post concilium
videtur quod si extra c. ex quo non constit
memoria laycus huius et antecessores
eius quiete et pacifice tenuerunt ratione
consuetudinis ea ab ecclesia in ius vel in emphit-
eote et reddentes debitum obsequium
ecclesie vel aly nomine eius presumendum
est benigna interpretatione quod sic
antiquus ar. di. xvi. illa alia in pre-
sumendum quod ea teneat iuste. Contra
non dicit quod in tali casu presumitur contra
laycum nisi habeat ratione secus consuetudinis
Fermus si feudatarius laycus decessit
pt nec epius decimas illas quas ille
infeudum tenebat alteri infeudare quod
quod pro sic vel heredi eius vel contra
si non habeat heredem vel eciam si eius feudi
alienatio sit affeudatio ita quod perpetuo
facile recuperari non possit epius forte
pt illud alicui layco concedere qui illud
recipiet et ab ecclesia recognoscat ar.
contra de feudis ex parte et sic videtur per
hoc probabiliter dici de illis decimis que
teneant a laycis alias. ex quo non con-
stat inicium ut licet se recognoscant
ab ecclesia si quod epius pt eas laycis
infeudum concedere ar. predicto c. ex parte
sit per eum procuret utilitas ecclesie
possessio dicta dominium ex hoc in feudatum
eciam restituet. Circa octavum articulum

...m est de primiciis continetur plura scilicet
...r exhibitio primiciarum sicut sub precepto
...dum sicut etiam preceptum dandi est de precepto
...mus ita etiam hic est distinguendum de
...precepto de primiciis scilicet secundum quod in decimacione
...e simpliciter de dictamine aut naturalis
...t est morale et semper servandum. secundum
...o decimationis ordinis puta quod detur
...primis fructibus et proventibus talibus
...t cum primicia prima sit fructus dico
...cienda non est de iure naturali et
...quis non est preceptum morale sicut enim
...eius honorandi nisi primarius et auctor bo-
...norum dando ad honorem eius aliquid
fructibus mediis vel ultimis et primis
...lis. Non erat etiam preceptum cerimoniale
...ua non erat datum principaliter ad significandum
...quod futurorum licet figuraret aliquid eo-
...quitur scilicet quia primicie erant in signum
...i ea fere scilicet liberacionis ab egipto per
...interfectionem primogenitorum salvatis primoge-
...nitis israel. erant etiam in signum rei fa-
...ciende ut scilicet initium operum nostrorum
...tribuamus deo actori omnium bonorum. erant
...ia in signum recuperande celestis hereditatis
...quisite que est gratia primogenitorum et
...o has significaciones dici potest preceptum
...primiciis figurale fuisse ante adventum
...nunc sicut hic esset servandum. erat autem
...simpliciter preceptum iudiciale quia datum
...ad utilitatem rei publice. Iudicialia
...precepti autem ecclesie sunt relicta
...secundum eius arbitrium serventur vel de-
...fiunt vel mutentur secundum quod expedit
...utilitati communi sicut ergo dictum est supra
...decimis quantum ad taxacionem quotas sic
...hic dicendum de primiciis scilicet quod quantum
...taxacionem ordinis. erant autem lege
...mplio in lege erant in precepto exo.
...decimas et primicias non tardabis
...s offerre exo. xxiii primicias frugum
...re tue deferes in domum domini dei tui
...e non cognosce sunt in precepto sed de decimacione

ecclesie determinat aut ut dentur secundum
consuetudinem approbatam tenentur ergo
homines primicias solvere ubi consuetudo
vel etiam ubi indigent ministri ecclesie quibus
debentur sive ab eis petuntur. numeri xviii q
vm. decimas de gregibus ipsi et decimas +
et primicias quas iure sacerdotum esse
sancimus ab omni populo accipere xxxii. di-
st. hoc xvi q i. revertimini licet expalloris
de an. ex quo etiam convenit tho. dicens
quod talibus proventibus aut de fructibus
primis homo de rebus deo sibi datis
ad eius honorem exhibeat hoc quidem
iure divino fuit determinatum in veteri lege
in nova autem lege diffinitur per determinationem
ecclesie ex qua homines obligantur ad
solvendum primicias secundum consuetudinem patrie
et indigenciam ministrorum ecclesie. Dicendum
aut quod aliqui dixerunt ut referatur
allegato quod preceptum de primiciis et secundum
determinatione ordinis et de iure naturali
simpliciter est et morale quia de iure
naturali simpliciter est quod deus est honorandus
de sua gratia et ante omnia alia hoc autem creditur
in oblacione primiciarum secundum se ergo etc. Unde
dixerunt quod non cessavit sed potius
ampliatum remansit scilicet in oblacionibus
cottidianis que fiunt ecclesie et maiore
in certis precipuis festis scilicet natalis domini
pasche penthecostes. Sed contra hoc est quod
tunc pari ratione dici posset quod preceptum de
decimis remansit ampliatum in posse-
ssionibus et redditibus ecclesie qui sunt ma-
iores quam erant veteris legis et sicut
in redditibus illis servatur preceptum de de-
cimis illis servatur preceptum de primiciis
secundum servatur in oblacionibus quod est falsum
Ad racionem non datur consequentia quod
non sequitur quia licet de iure naturali
deus est honorandus non tamen et ordine
distribucionis sibi ita in medio et in fi-
ne sicut in principio. Respondendo autem primicie non quantum
cessaverunt sicut est supra ubi decime
in certis ~~[illegible]~~ cum decet primicia

ca 9

dal Ricd f. ray. et host. presbitero
prochiali xvi q. i. doctos modernie
nō ¶ Et nota qd dct quia dal Ricdo
hoc i libris moysi no i venit' opp
sed et hoc ronabilit f. tho et prime
dant' pmodiu oblonis decimis rone et sic
est quod dent' sponte. dt tn hom
traditione maiorz introductu qd qui
plurimi ptem xl dabant ql no minui
xlz et sic int' xlm et xlm offerri
licebat prolitate offerentis et hoc
i aridis et liquidis extra c. c. i. insi-
tibus indabat' pmogenitu f. Aug decima
putans hoc esse dixit dt qd deima
est unu et pcius tot capitacio sit
pportionabilit extimatio fieri debet
tam ait et so dixerunt qd ceteri
host. no dix esse pos standu deo
hom no tant i aridis et liquidis
sed etia i alijs qua d' similibus ad
similia pcedendu secundu no ray.
et gof est qsuetudini standu ut sz
quelz etia pia qsuetudine fructu si
licet et si no licet ad qsuetudine ceteraz
vicinaz recurat que si diuersas con-
suetudines licant illa sequat' que
magis ad mediocritatz tendit ul que
aplilibus obsuet' ar ext' d' sepul.
etifical et de qsue. cu olim insi. ul
etia f. gof. illa que est de pma
minori qua i illa ois qsueuit ut
extra de cens. exposte de sepul. eti-
fical inglo. fi. f. tam ray si ce
temius esset nec pbl' licet unde
pestentai posset illa qsuetudo elegi
debet que amplis uel salte medio
nis' alias solict ar x. q. v. ep
hom no dicat extra c. t. i. exqus
no i venit' oppum d' qsuetudine re-
linquit' a qsueti ut dct qsuetu uelit
nisi qsuetudo religios aliud induxat
¶ hos aut credit qd i e qsuetudo
qsueti soluat' ul exigat' pmicia
no soluentes excipiunt' a ptto. si

in datis

tam qui qsuetudo pue tradicione
fuit obtenta atque ex quo no est
memoria ¶ Ceta non articulu qu
sz est de utilitate soluendi decim
et primaz ¶ Secundo quod deus
decima reuulat' adeo quadrupl'. po
i fructiu ubtate. fo i corpora-
litate vii aug. xvi q. i. decime
dt si decima dederis no tant' quadr
fructiu accipies sed et sanitate
corporis qsequeris. 3o i pctorz remiss
qo in celesti glie beatitudis vnde
aug. qui pmiu qpare d' pctis
i dulgentiam iure desidat decima
reddat et devotione ptibus clam
pibus dare studeat ¶ Quia at no
dat decias pnitur adeo multiplicit
dns p mal. iii. qua nich michi
dedistis decias et p. idtco i fame et
penuria vos maledicti estis et aug
xvi q. i. decie d' ex debito dec
et terrena et celestia possumus pro
curacia duplice benedictionem standis
i. subtrahis t' pe cui est cssmua
vniftitudo ut si ei decima no dede
ad decima reuocrit. s. amittedo u
ptes talis cui est raptor vii ibidem
p ea subdit decime exp' lito requ'
et qs cas dre nobis aliena i vadit
est etia sacrilegium vii hom xvi q
i glo d' amico rape aliquid furtu est
etia fraudare sacrilegiu est exordi
aliquid subtrahe om pdoni crudelit
pupat et etiam lgenda vii aug
p pri deca uba i nectr subdit que
et quot pauperes i loco ii sitat ille
decias no dans fame mortui fuit
tot homicidiaz reus erit et re pa
delegata adeo pus usibus reser
s' et plura alia d' hac maria i dec
tap' decime et xvi q. i reuertim c
q. vii maiores ¶ Adhuc nota quod
religiosi ois quaeas p' prelatio
i prima dicta iust' et ultima dec

i festis ascensionis pentec. nati. bti
Io bap. assump. et nat b. mar.
audientibus confesse dent si requisiti
sunt ab eorum rectoribus vel vicariis
uel loca tenentibus eorumdem non et hiis
eorum confessiones audiunt contra facere
nos decimas solvant et si in predicando
uel predic. facient amiserunt priores
eorum ipsos pro obediam. tamen ve contra
venerint eciam non facient presumpserint
penitentiam facere confitentibus sensus depo-
nendus primus ab officio predicandi tandiu
et puniendus donec ipsis confitentibus
in qua sibi dedit facultate fecerint penitentiam
tenent et condigne sit concordati si pre-
dicaverint predicta negligenter non purgata
et que non extenduntur ad religiosos mo-
nasteriorum vel aliorum recipientium hec
ma. sentitur vii. de finale. cupientes

rebus clericorum. ti. xxxvi

Postea quidam de rebus clericorum
pure de peculio eorum et circa hoc
sunt plura scilicet quid hoc dicitur peculium
unde peculium dicitur unico primum proprio
re modica pecunia seu adiuvo vel filio
familias apud concessa et seorsum arc-
ha vel patris posita ff. de peculio de-
niti. et peculium sed pure pecunia dicitur
fragile ff de leg. iii. si cheris et i.
dicitur eciam sed res peculiaris unde ff
emere de si te et doctis c. de cpis
et cle. si quis. 3o dicitur hereditas vel pa-
trimonium c. de epis et cle. si quis presbit.
et pr patur hec vii dicitur peculium unde
pecunia et pecunia a pecoribus quia
antiquorum pecunia pure bona erant in
pecoribus ut i. q. iii. tanto. et tunc
unde potest emi vel vendi sed tanti
mutat ff de contrahen. emp. et ven-
ditione seruat sit eius spes unde sum
minor. prima est profecticium scilicet quod
sumitur de rebus patris et quod acquiritur
alicui quo ad proprietatem et usum fructuum

secunda adventicium scilicet quod acquiritur ex dona-
tione alicuius vel aliter aliud concernitur
vel prosperitate fortune provenit quasi res
obvenit per augusta donatas que quasi
castrensia indicantur c. de bonis que
liber. cum multa privilegia contra castrensia
quia sunt milites in castris acquirunt ff. de ca-
stren. pecu. peculium sed hodie tales
milites non inveniuntur quia non seruant
conditiones quas illi seruabant contra est
quasi castrense quod filiusfamilias de
contra pia acquirit occasione advocationis
vel munerum publicorum probantur hec c.
de in. of. tes. l. ult. sed hoc peculium
dicitur tum dupliciter uno illud quod provenit
ex rebus ecclesie et hoc dicta pt quidem
profecticium quia de eo clericus regulariter
testari non potest extra e. t. i. ret in.
hoc est in de immobilibus f. gof. vel
de mobilibus bonis ecclesie pt clericus
cognatis amicis familiaribus et pau-
peribus dare lxxxvi di. non satis pure
pt sancti ait ibidem pure infirmus quos
invenitis contra e. c. relatum xii. q. licet
Alio dicitur hoc peculium illud quod ex parti-
cio vel circa alio ab aliis intuitu per-
sone et hoc sit alia dicitur adventicium
sed dicta pt f. host. quod est quasi castrense
proce quod de ipso clericus testari pt
circa si sit in potestate patris extra de testam.
cum non est et hoc circa peculio clerico suc-
cedunt ab intestato parentes eius xii.
q. i. sunt manifeste sed et viuens
pt pia facere voluntate extra de suc.
ab intes. c. i. Regulariter autem tene
quod illud peculium censetur hic pro-
fecticium quod clericus non acquisisset
si eciam quo non fuisset ar extra de-
testa. requisisti et illud et t. i. Reg
go de oblationibus // dicitur eas esse
peculium usque ar ibidem sed contra quia
ratione ordinis non ecclesie offeruntur vel
presbitero offerunt et sic eciam non habeat

l. ea de testa. ad hoc
sine in morte
conveniat

damasus

Ridz no obstat ex^ij hosti · qr nullus det admitte proclamani altius ɔº d' pro nt domnius / Q Secundo qo de ob latone maiori illud credt hosti ar pro · et cont^a ff demidz heres absens ex^m clici peculiu pnt hre / Ridz quicuqz clerici no remittaiunt ipsis pnt hre peculiu qi castrense / q no remittaiunt no pnt ɔtra de testa · c · x · et de testa · no · cum ad nostram ad si · q · qui tam ipsis no remittaiunt hre pnt ɔfectiu ocone administratonis nt ibidem c · inochi q qui no Q Quod peculiu donai pt Ridz donai pt int vivos et causa mortis quai castrense no aut ɔfection nt patz ɔtra d' sup dictis Q Secundo si dubitt^r an pt profectiu nl quai castrense Ridz si no sit ecciam ppiutur quai castrense ar C de inpsifinct · l · si / ɔpquo aut sit ecciam ppiutur ~~quai castrense~~ esse ɔfectiu ɔtra ec · j · f glo tam ibidz ɔtra ppipeum istu ad mittit^r probacu xij q · c · c · j · Q

Adhuc nota quod pbit^r eius pre dia de peculio ɔfectiio det emere et mid' scriptura fate nomie ecce no nomie nel alie no infraude ɔt^r c · pbit' / et res pt acquisite reliqui debent ecce ɔtra c · nt vni^s ɔrqz · B · i · cum emat alieno nomie sacrilegiu fiat ɔtra c · nugreniz ii f · glo large sacrilegiu pnitur / et talis eit puniendz / et ecciam pt empta nedica re potit licet no pnt pia et hoc spale i ecca nt dicat inglo · pdca / si tam q^r d' rebus pus et d' rebus ecce emisset ɔratapo diuidentur int' ecciam et heredes si d' hoc ɔstaet xij q · iiij c · j · / vnd tunc pptepia det pse fate i scrineut / et tiians est q no faciat instrm eius sed separato hec inglo illus c · pbit Item

p clericos possone nl amistratm ~~no~~ hiti fiut aliquid acognato nl ɔtrico datu nl relictu est ei / cuiu / intellige eu i tautu ppm relictu nisi probato i ɔtrm aps ɔtra d' testa · requisisti q illud sicx si clerico i tra et vinea nl agro fecit illud habebit quadru vix pos no morte eius ecce eit / ɔtm tamen forte si nellet illa possessione cum clerico ɔbenefio assignac intuitu eius ~~ɔbeneficiatis ecce~~ ɔsimoris ecce ipsatis poss xij q · j · possones intellige hec d' tra que prius eram sterilis qui eam est rebus illis quorum laboe fca est ftalis ɔtra dere · et no alie · ad amres nl e ɔtris culta clerico ɔbenefio assignata ɔt^a c · si quis et inglo de alienatoe et pmio rerum ecce Titulus xxxvii

Postea qua res temporales ecciarum d' q est hitu pius no debent nisi i certis capitbus et pfecta forma distrahi considerandz d' causis et d' forma ea alienandi et ad maiore hmo ii^e instructonem ɔsiderandz est no tm d' alienatone i gnli sed ecia d' alienatone i spali que est i pmutatoe et obligatoe et potissime et de illa que est i contractu preale · Primo igr videndz quid est alienato et vn d^r / 2º quid pnt alienai et quie no / 3º de forma alienandi res ecce / 4º d' pena illorum qui alienant res ecce / 7º d' pena recipientis res ecce ɔ debita forma / 6º ppque et qualit' res ecce alienata pt forma iur repeti potest

Circa p^m sciendz q alienato scripta notabile est omnis actus p quem transfertur dominiu nt C · de fundo l · 1 · / hic tam dus pnitur pz nt c · ɔpendat quisda ɔtractus inquibus no transfertur dominiu nt pnt q d'

ecclesie emphiteotas qui etiam pro-
hibentur contra c. nulli et alienationis
hoc intelligo de conditione perpetua nam
contra c. ad audientiam. nam ad tempus
prohibetur ut extra ne prelati vices c.
ecclesia. Sed quia notatur perpetuum
quod qui conceditur alicui et heredibus
eius. nam usque ad xxx annos potest
alienari non ultra. Qui autem decem annis cum
... quod si non aliquis tollit ex de ~~aliquo~~
consequitur/ forte ille qui loquitur contra
... de qua dicitur in / Dicatur cum
alienatione qui usucapi permittit et qui
... intendo servitute admittit ff de u...
... alienationis Sequitur vide de Arti lg 29
... modo scilicet que res possunt alienari et
que non/ Et est sciendum quod generaliter
res ecclesie prohibentur alienari idest
... ecclesie contra et c. i. et c. si quis
... emphiteotorum/ sunt que possunt de mensa episcopi sunt que
de mensa capituli/ sunt que dubitatur an
... hostes/ sunt que presumuntur quod possunt
... ut extra c. nos et capitulum
... sacre non res et religiose ali-
enari non possunt ff de contrahenda
emptione sibi hominis l. i. monitas/
et transeant cum universitate ut extra
... conflictus/ si tamen res sacra
... obligante aliquo admittere ex-
... ff de contrahenda emptione l. iii. ...
/ vasa non sacrata ut calix et
patena non conflata vendi possunt
propria forma altaris ecclesie conflata
... xii q. ii aurum/ etiam dicendum
de similibus puta de pallis altaris
... et aliis ornamentis sic raro
... Item si prohibet duos fratres
... donet vel commutet propria eius
... ut unum fratrem ecclesie manu-
mittere causa non incitum autem ut extra
c. ... Sed qui res proprias non attulit
... non mutat contra c. episco-
pum bene nutos qui scilicet aliquid ...
... fecerunt ecclesie manu-
mittere potest de consensu episcopi

xii q. ii presbiteris/ et hoc quod manumissor
eius cum libertate confinet fratrum eius ita
tamen quod non excedat valorem xx
sol. ut iiii q. episcopus/ qui si tamen aliquis
ordinetur ad titulum patrimonii sui potest
sine consensu episcopi illud alienare secundum
Innocentium. sed Hostiensis contra quia quod patrimonium
est factum quasi dotale arg. extra de
donationibus inter virum et uxorem per vestras/ Res
autem mobiles ecclesie que servando servari
non possunt sine aliqua sollempnitate alie-
nantur et ea que magis expedit distrahi
quam servari ut alia superflua vestes
aperte fructus arborum ut c. qui de rebus
opus non est l. ult. Sunt tamen prohi-
bite res in quibus sicut res ecclesie a-
lienare Primo ea necessitatis ut cum de-
bitum urget xii q. ii hoc ius/ Secundo
ea pietatis aut pro captivis redimendis
vel pro elemosina pauperum tempore famis
vel cladis vel propter ecclesiam edificandam
vel propter cimiterium ampliandum xii q.
ii. aurum et c. glosa/ xvi q. i. quicquid
quod quid est et si go xii q. ii. sacrorum
ecclesia non potest repetere pecuniam quam
dedit pro redemptione captivorum et ibidem
redemptus tamen prestabit operam ecclesie
per v annos c. de cap. l. ii. ~~sive~~ ~~non~~
~~servus~~ ~~tamen~~ ~~dat~~ pro si non servatur
det pecuniam pro redemptione datam eam
repetere potest ut idem l. ult. / Tertio causa
utilitatis xii q. ii sine exceptione ex-
c. ut sup. c. ult. / Quarto causa equitatis
quia de causa concedi potest possunt in perpetuum
emphiteosim terre ille qui fecit possunt a-
rabiles eius vel heredibus eorum quorum
labore factum hoc esse dinoscitur si tunc
in tempore contractus Secundum alios ~~alii~~
autem et vivis possunt ad alios transferri
cum maior utilitate ecclesie ut extra
c. ad aures ergo si laborans vel eius
heredes non dare tenentur quod alius sed
sicut cultivis et in non non tantum
repellitur sed tunc pro labore satisfaciat

ei vid(etur) ne desfleat se labore(m) et di-
ligentia(m) ad hibuisse ar(gumentum) extra de te-
sta(mentis) in manu c. i. ex(ceptio) co(ntractu) causa i(n) co-
modi(tatis) vel maioris utilitatis xii q. ii.
terrulas. Ad mitti(tur) etia(m) contractus pre-
cariarum de quo i(n)fra dicetur. Possunt etia(m) alie
cause assignari ut xvi q. ii. aurum
sed omnes ad pr(e)dictas possunt reduci. Hec
host(iensis). Sed nunquid si aliquid ecclesie sub hac
conditione donetur s(cilicet) ne alienetur vel re-
vocetur, nunquid poterit alienari pro ca(p)ti-
vitatis i(m)minentia alienandi ut de-
bito redemptionis vel captivorum. Videtur quod
sic quoniam casus ista excipiuntur, aurum
xii q. ii. c. hoc ius. ar(gumentum) contra. Responsio
est quod non, contra quod probat hic dona-
tio i(n) auten(tica) de alienatione et em-
phit(eosi) contra quod sufficimus. Ad hoc gof(fredus)
tan(tum) et quidam alii dicunt quod in tali
casu res sic ecclesie donata potest
alienari si etiam ista non habeat. Alii
non sit inquietare(?) intelligunt aut
quod sufficimus quia ut dicitur tan(tum) res ecclesie
alienantur pro captivorum redemptione xii
q. ii. aurum. Alii dicunt omnibus super
hoc quod res sic dote donata non potest
alienari etiam pro redemptione captivorum ut
dicit augustinus quod sufficimus nec contra(rium) i(n)-
venitur expresse. Illud non c. aurum
non loquitur de talibus rebus sed tan(tum)
de natis(?) loqui videtur. Hec h(ostiensis) extra de co(n)-
ap(?) ... Similiter dicit quidam quod res
immobiles ecclesie ab imperatore date non
possunt alienari ... Secundum aut(em)
... xii q. ii c. hoc ius. nisi hec non possunt
... quia tale pactum est contra legem
de(?) xii q. ii. aurum et sic gof(fredus). extra de co(n)-
ap(?) si in dono apponatur expresse quod
non alienetur etiam in temporibus ... illius
talis conditio tanquam turpis pro non
adiecta habetur ... et nichilominus donatio
tenet extra de ... ap(?) c. si sequitur.
Videtur de ti(tu)lo ... que sit forma alie-
nandi res ecclesie etiam quod si ...

quod res que sumendo fuerint non pos(sunt)
alienari sine aliqua solempnitate
ut dictum est xii q. ii. terrulas. Sed a-
lia solempnitate et olim quidam duo
vicinis episcopis intererant et de causa a-
lienationis cognoscebant et subscribebant
xii q. ii. casellas. Hodie sufficit consensus
episcopi et capituli ut xii q. ii. sine ex-
ceptione. Et si res sit modica et u-
tilitas magna non requiritur consensus
capituli. Alias contra ut c. q. terrulas. In
rebus aut(em) monasteriorum alienandis requiritur
consensus abbatis et capituli et episcopi xii
q. ii. abbatibus. Sed hoc non servatur
ubique et ideo dixit gof(fredus) quod credit
sufficere solempnitates sive approbata(s)
locorum consuetudines, quod host(iensis)
placet quia possent esse ecclesie
honerose ar(gumentum) extra de consue(tudine) c. i. Et
non sit res ecclesie parrochialis re-
quiritur consensus presbiteri xii q. ii. placuit.
Alienatio aliter facta nulla est vi-
detur quia non, quod intelligo i(n) ecclesie
detrimentum. Unde sicut etiam leges
statuuntur extra c. ad nostras. Presbitero
mortuo sicut episcopus sit alienare
xvi q. i. statuimus et c. sequens extra
ne c. sede va. c. i. nulla. et super
premor(?). Si episcopus alienat prec(ium)
(?) ... et non tenet ii(?) ...
habeat legitimum deffensorem et nisi si
hec premisso tractatu diligenti ...
... omnibus et dicitur quibus quod sibi
videtur et cum cognitione cause et habito
(?) consensu capituli in alienatione ...
ad tempus non requiritur solempnitas
et sufficiat tacitus consensus capituli xii
q. sine exceptione. Et hoc intelligo
de immobilibus, secus extra de hiis
q(ue) fi(unt) a p(re)l(ato) s(ine) c(onsensu) c(apituli) c. ii et c. tua nulla
solempnitas aut illa que habetur ...
q. ii. hoc ius hodie non servatur
sicut gof(fredus) sed et in multis ...

Margin notes: possessionibus; ar(gumentum) 39; si non habeat aliena(?); et mobilibus; sic

somes d' linquunt et obmittunt vii
iii host. in alienationibus rerum ecclesiasticarum so-
lempnitas est servanda ut hic dictum est
alia non / et non tantum solempnitas
dicta Sed et ultimus requiritur quod toto
collegio consentiat et aliquam d' quibus capitulis
casibus predictis nec hoc exigat et
ubi spectat clericorum interveniat et unde
dampnum dominus dicit fiat xii q. ii sine
exceptione / et immobilibus non potest
debitum solvi / et quod est debitum urgens
et necessarium mitatur coram episcopo et
ii. hoc iure / sed secundum hoc solempnitas
ecclesiis tantum maioribus et matricibus
generaliter dicit ar xii. q. i. novidicatis
ibi possidere / ~~et~~ etc videntes ibi in
maioribus / tunc enim ecclesie essent olim te-
nentes maior causa ad subeunda in spectu
alienatione Sed tunc ecclesie posses-
iones hodie sunt angustate constat capituli
propriis ut in c. pre expresse / ii hic
ante capitulo loquuntur de rebus spectantibus / et quod
ibi de clericis intelligitur de canonicis /
non enim dicit ut clericos ecclesie eiusdem ca-
nonicatum nisi sint intitulati / ut vote
sunt quibus in electione tamen alias licet papi
et fructibus eiusdem ecclesie / quia beneficium habent
prius vel etiam concedere beneficium dein
tunc tamen erit canonicus xvi. q. i. posse-
ssiones non licet vi c. dudum solempnitas
illius vel hoc ius non est nova diu ..
tenetur forma xii q. ii. pre exceptis
et x q. ii c. i. ad hoc et extra de hiis
que fiunt a prelatis c. i. non obstat quod lex illa c.
canonibus iuncta secundum ii. ff. sit ut fi-
etur quale consensum principes ad ecclesiam
fuerunt / etiam aut cum non approbat
ut generaliter precepit ut d' ea alias cano-
niconem faciat / Jo non an dicit propter
c. dudum quod illa solempnitas in dispen-
dendo per contrarium usum abiit nunc di-
ges / Distinguunt autem hoc innocentius
et host. inter decretum auctorem et consensum
vie collaudatorem / decretum est quia

quia iudex contractus futurorum instituen-
tes decrevit fore / auctoritate suam
interponendo vel aliquem in possessionem
mittendo vel mittendum declarando ff.
d' damp. infec. l. finita et interponi at
contractum ff de rebus eorum v. magis quod
non passi et quod scripti Auctoritas est
auctorizabilis consensus competens d' compossessoribus
pubertatis vel ad ministratione legittima ut sunt
tutores et curatores ff d' auc. tut. con-
sensus autem pure collaudator est voluntas
ultorum ad quos pertinet res sine mota
dicitur ergo quidam quod in alienatione rei
ecclesiastice non requiritur decretum predictum
sed tantum consensu Sed numquid ~~auctoritas~~
~~episcopi et consensus cleri~~ valet consensus canonicorum licet
non sunt in cum host. expressum d' hiis
que fiunt a prelatis tenet quod non et hoc etiam
innuit. et ipso videtur approbat expressum
d' consensu quod host expressum de hiis que fiunt a pre-
latis a prelatis et in prima glossa tamen dicit
contrarium quia licet inveniatur in electionibus
quod requiratur consensus omnium expressum d' elec-
ctione generali / secus tamen in alienatione c. t.
tamen nos / et ... quere b' vi c. dudum
in fine. in glo. Jo non an. idem dicit quod
prima opinio est non quod non precessit
tractatus ut idem / Sed si precessit et
deliberaverunt alienare per singulos consen-
tiant valet consensus et hic locum opinio
sua Adhuc nota quod in ecclesiis colle-
giatis et cathedralibus si bona ecclesie
sunt distincta a bonis canonicorum et
episcopus aliqua d' rebus sue mense velit
alienare ipse tamquam eius principalis
interest dicet alienationem facere et cano-
nici debent per ea sua assensum prestare
et premisso diligenti tractatu aliena-
tori principaliter subscribere / et similiter
si canonici aliqua sue mense velint
alienare ipsi principaliter alienationem
faciant et episcopus prius auctoritatem
suam consensum prebet / et sufficit si consensus
cuiusque prestitum in ipso contractu vel

1 auctoritas episcopi et consensus cleri

cum consensu

non

post ɔtract' extra d' elec q si ap
nos n de iuglo . et i alienato . Item
b' vj . d' rebus et no ali . dud / sed et
Host . qu expns pie iuste alienat ar-
chieps auctem intponet ad hoc in
q vij c vij / lxxxxvij . di . bene quidem
Sequitur vide d' quito sit que est
pena male alienant rem eccie
Ita quod sciendum quod pena eius est
d' positio si sup' hoc accusatur . xvj q vj
nouerimus et c aplicas n' est restitu-
tio nl repetitione ɔpposit sibi et caudem
pena patitur clericus in iuste subscribens
ut extra c si quis et debet restitui res
no deteriorata ff ɔmoda l . iij q j / te-
lerem restitutionem intellige f . b ibidem
autem eccia ledatur extali alienatione
x vij . f . host . ut pplationem eccie pue
nos debet eum alienator intpellantur
eccia ɔponere cum possore ita qd' rem
recipet et restituat eccie nl saltem
agat ɔ possorem qd' ei licet ext.
c si aliquis pbitorum adimus cessa b'
actione ab et . et insitotu intesse pret
eccie vel videtur esse in mora Si aute
sit sibi ɔmudit mora et pena d' ponis
de qua dictio est sup' extensis de qua
extra c . si quis pbitorum intalit . f
gof et host . / nā et si quis rem alie-
nauit et deinde eam recuparit pe-
na edicti intalit ff . de al . iudi . mu-
ca fca l' exhoc q si quis alienauit
Ad hoc no f . b' extra de rebus et
no al si quis / quod subscribens n ad
auctem ɔtractus sub scripto dependatur
ɔsentire in' et hoc intelligas tum
distinctione ista sit qua aut subscribit
nomine alieno et tunc no obligatur
nec ɔsentire intelligitur ff de cust . ar
l nl . aut nomine suo et hc nl sicut
et tunc obligatur et ɔsentire videtur ut
in dicto c si quis nel ignorauit et
tunc no videtur ɔ ɔsentire ut not
C de don ut ignorans Sequitur

vide d' quito sit que est pena rec-
pientis rem eccie ɔtra forma premissa
Ita quod sciendum / qd pena eius est
ut rem cum suis fructibus et restitui
et pciu ab eccia repete no ualea
x . q . ij hoc ius . et habet regressum ɔtra
alienante si sit possessor bone fidei
+ xvj q . ij . instane . et si sit possessor
male fidi extra c . ad audiam . et
opionis sunt hug' jo theotonicus
et est ro aut plati meta pene tamen
ab hug'. venditoribus b' / aliqui tamen
dixerunt ɔtra sit quod si quis accepit
malafide rem eccie tunc no licz acto
eciam ɔtra alienatem iusi pcautione
de euictione ɔpperyt b' ut C de euic
si fundus / tamen hug' opinio esse vid
b' i c . ad audiam in glo . in sed pui
est verius f . host . Item si quis re-
tat nl recipiat eccie bna a rege in-
feodatur et iubetur talis excludi a gremio
eccie cuius res conatur auffere ex c
qui res quidem est si vendico sit fact
actione ptatis layce ext. c . c lau
f . host . Item ut religiosi monast
ponte eccie sue ad instructionem eius pre-
sidentis in a redditibus aut possessi-
onibus ad certum tempus nl ad vitam
recipientis ɔ qua peccuie ɔtinetat
quonis no ɔcede sit citra locorum pre-
latorum euidente necessitatem et utilitatem
et sue ɔsensu spali ɔuentus sui . aut
si no liceat ɔuenit plati ɔsensu / si fiant
alie ɔcessiones ille no tenent nisi q
ius receptoribus aquiritur et ɔcedent
ab offo sunt suspensi . hec aut ɔhibitio
no extenditur ad locationes nl ex fru
aut redditum venditiones ad temp
mouitur faciendas in de rebus eccie
no alienand / monasterioum Sequitur
vide d' septo sit p que et qualit re
eccie aliena sit forma iur repet
sit Ruds p qualibet psona ecce si
illius ut dicit glo no alteus et e
per prochiam ɔsensu in subsidium / e

ecclesie fructibus contra quesitis [supra] quemadmodum iusti-
nianus dicit peti prelatos unius ecclesie et
compresbyteros et pronepos et filios et nepotes
ut ibidem / et xvi q. vii. filiis / et etiam
per alienantem ut dictum est supra / licet etiam
in manu non veniat contra contra de his
que fiunt a prelato c. i. et penultimo. et in l. que
non possunt infirmanda sed primi que sunt
indebite nati et ut ibidem vel de iure societatis contra
contra de liberatione de iusta / potest etiam
peti per successorem contra c. episcopi iusti-
niani vero ob. aliqua pena contra de pena
c. ii. Etiam non tamen est illa res a-
que quod contra alienatarium vel successorem
C de ecclesiis iubemus et vel xvi q. ii. apostolicos /
contra de pignoribus c. iii. ubi et nigro /
et conveniente ut dictum est supra
Sed uno soluto alter liberatur ff de eo
per quem factum est li. i. et si plures / et in
hoc. delictum cuiuslibet privatur ~~ut pot-
est~~ ut actores se cedant ff de adminis-tra
tione si plures iusti. Et idem si recepit con-
venire unum cumque quemvis altero videlicet [potest]
sed non cum quovis eorum sola sed per
exceptionem. actio tollitur ff de pactis l. i.
et si apud / et idem si per eum sunt interesse
consequatur ab uno videlicet tamen unus
consequitur ab alio ff de commodati actione l. i.
Et idem si respondeat cum eo et cum eodem
faciat ut cum eo in pace remaneat
videlicet tamen unus consequitur ab alio Sed
numquid episcopus potest repetere rem quam
alienavit iniuste videtur quod non quia
ipse de evictione tenetur et quem tenet
de evictione actio eundem agendum agentem
repellit excepto C de evictione [sicut] et
mulier replicat se mulierem esse et ideo
si velleianum competere ff ad velleianum Si
mulier quod post / et convenit cum eo hoc contra
c. si quis Item abbas etiam [qua] de-
cimam laici accepit retinere potest contra
quod xvi q. vii. c. i. et c. nullus
et c. sequenti et ideo videtur in decimis et in
aliis rebus ecclesiarum sed tamen sequatur
consequens est quod valebit c. q. c. sicut
exceptione si replicavit rem ecclesie sicut

ergo et c. decimas / contra de iure pa. quod
at quod decrevit et c. illud Item in rebus [male]
ecclesie alarum detentis / a dominis ecclesie re-
ditibus sufficit auctoritas episcopi sine consensu capituli
puta laicus detineat decimam ad pro-
cessionale etiam constructam [velut] ea transferre
in aliam ecclesiam numquid potest sic de consensu
episcopi tantum Videtur quod sic contra de his
que fiunt a prelato c. apostolica xvi q. i. c. si. Sed
opponitur quod ibi videtur res ecclesie alie-
nari qua transfertur ab una ecclesia in aliam [lig]
Videtur ibi potest quedam species alienationis
quo ad primam ecclesiam cuius fuit / est tamen
concessa / illa enim species prohibetur quod res
ab ecclesia alienatur et sic intelligitur quod
dicitur contra c. pro tot ii q. alienatio tolle-
ratur ut in quaestionibus maius [inter] / quia et
si non ab illa ecclesia cuius fuit ab alia tamen [vero]
recipiatur et sic ea [fit] ecclesia que est unita
et sic utilitati uni ecclesie consulitur Ad [non]
hoc nota quod si aliqua ecclesia vult im-
petrare in curia quod sibi liceat tale re-
acquirere solet addi haec clausula sed
prius ecclesie prestita cautione quod si ad
pignore fortuna velit rem eandem
restituat prius sibi de pretio satisfacto
Sequitur videre de exceptio sed de contractu
prelatorum qui creditis in rebus et primo iter [ad vii]
videndum quo modo dicitur prelatus et prelatum
beneficium quod licet dicta in multis temporibus
comprehendit / proprie tamen dicitur iste dicitur [vi]
[summa] tria quibus est capitulum unum. i. prima
primi s. prelatio / sed non est iste dicta cum
moritur et tamen [revocari] i. contentus
que dicitur ita est quidem usufructus possessionis
sive temporalis prestatio que creditur ab ecclesia
homini cum moritur i. usque ad mortem
eius / ideo dixi possessionis quia non transit
ad heredem ultra i. ~~vel ultra~~ [ad] morte ~~sicut~~
usque ad certum tempus sed usque ad xxx annos
in aut decem compensabit et si non aliquis
et [seq]. coll ix q. iii Conceditur
autem prelatia si l. hoc modo si laicus habet
unam unicam valentem x libras et dare

velit eciam ad precariam dabit ei eciam duas vineas equivalentes et hoc propter tussisat statim possessionem et dominium et usufructum in ecclesiam Si ecclesia in vita pia retinere velit usufructum dabit eciam ei tantum vineam unam equivalentem et propter laycus dicit hic duas vineas ad precariam de precario. et iubemus quod vel. Secundum non canones ag. homo respectu contrahentium et apparens respectu ecclesie quia in tantum quo si unam vineam dabit concedunt tam duas concedunt et inquo tam si duas tam concedit tres x. q. ij. precarie. et non est facienda precaria vacante ecclesia xx. q. ij. precarie et eciam quibus tamen precaria nisi per canonicos vel eius consanguineos quia ius prohibetur x q. ij hoc ius quod quidem usus prestatio et res que recepit a layco non debet ecclesia gravari magis quam illa qua laycus recepit ab ecclesia de precario. et a quo nisi prestatio Si autem precaria fiat irrationabiliter per renovari per successorem non obstante pena approbata privilegium ut contractus ratus esset contra c. est autem irrationabiliter facta si dentur tres vinee equivalentes vel tussisset vineam precaria hoc si licet tam quod concedant ut dictum est/vel forte tam loquitur ubi persona est pauper vel debilis vel pauper quia tali debet eciam ecclesia de ipso subvenire xvj q i. qui/et nota quod precaria in venitur in plurali et in singulari x q ij precaria/sed precarie tantum in plurali/ Tempus ipsius est iste/ Sicut magis vivit post lustrum nempe renascens/i. contractus de precarie de in plurali tanto magis durat quanto magis homo vivat tempore in heredem/tamen de quinquagenio in quinquennium debet renovari contra c. c i. /et puto quod prestatur sub certo tempore quia est forte terra minus utilis et dabit eam

inficto usque ad quinque annos cum labo meliorabit illa terra contra de rebus ecclesie non alienandis. ad annos Similiter contractus infine quinquennium per ecclesiam non renovetur nichilominus renovatus intelligitur et est non nunc eciam perdit ius suum quia cum tussisset in heredem in perpetuum sepe innititur eciam defuali ius suum pro de posset xvj q in tercia Sed ante contractus sed contractus qui dicitur precaria non possunt renovari contra voluntatem contra c. precarium quod vel/i hoc sicut commodum contra c de commodato c ij. nec. Certe est iste sed enim sicut c nec est unde primus actor/i. contractus qui dicitur precarium concedit sicut c sed qui concedo volo nec nec quia concedens quandoque vult cum renovare pt. est igitur precarium quod precibus petenti concedit utendum quamdiu patitur qui concessit contra c. c fi. / et nota quod precario quandoque ponitur precaria ut ff tot dicitur l quod dicimus non ut precario decet aut hic quod cum ponatur de precario contra c. tua tua cap. sicut concedet primum c loquitur de precariis sed de precario de precario / Ad hoc ad maiorem declarationem nature contractus precarii videndum quo modo differt ab aliis contractibus Secundum quod differt a donatione quia qui donat sic dat ut non recipiat quod dat sed qui precario concedit sic concedit ut recipiat quandoque placebit ut contra c. c i. /cum commodato quia commodans non precario concedens facit rem accipientis ff c l i Sed differt quia commodans ad tempus certum concedit nec renovare potest nisi tempore illo completo contra de comm. c i. /retinet eciam possessionem rei commodate ff commo. rei / in precario non concedens non preponit tempus certum et ideo revocat quandocumque placet contra c c i. / et possessionem non retinet sed potius recipiens possidet naturaliter ff c.

conpetens dno n. i solid. precario pos-
sidet non pnt ff. e dno / concedens tn
possidet civilit. ut ibid. Locato
non dr quia locatum non est contut
extra de loca. ptotum / Precarium vo
pr ut patz ex supradictis / differt
etiam ab emphit. quia i contractu
tuiffri pt iii alim dno requisito
extra de loca. potuit quod non con-
tingit in precario ut i aliis contrac-
tibus predictis / Solvitur aut precarium
quinque modis / primo contraria volun-
tate eius qui concessit ff. e. l. v. / Scdo
morte eius cui est concessum extra
c. c. fi. / 3o alienatione rei precario
concesse si is cui est alienata velit
revocare ut ibid. / 4o finito tempore
usque ad quod res erat concessa ff. e.
eo precario / 5o debitore solvente
pecuniam creditori solvitur precarium
pignoris extra e. si debitor hec
Hof. Host. et Ber. ex c. c. fi. mobilibus
Consistit aut precaria i rebus et
i mobilibus et i corporibus ut s-
ervitutibus ff. e l. ii q. iii. et l. iii. i. q.
et iniusta i hee ber extra e. c. fi.
inglo. i. De dignitatibus ecclesiasticis

Titulus xxxviii

Quoniam dicendum de prelationibus et dignitatibus
ecclesiasticis / et primo i genere / 2o i speciali
Circa primum primo quid est dignitas
2o utrum in beneficiis sit attenden-
da dignitas / 3o de potestate donandi
Circa primum sciendum quod prelatio Archilus
sive dignitas s. Host. est quedam sunt
preeminentia in gradu et habitudo
locatum personatus vel custodia
extra de insti. c. fi. officium vel
ministerium i spiritualibus extra de elec. cum
accessissent / extra de preben. ii. exeunt /
in partibus dignitas appellatur unde
archidiaconatus decanatus primiciatus
hiis nominibus censentur et possunt

etiam omnes hii prepositi vocari eo quod
quidam prelatus curam spiritualem ha-
bet extra de ren. fi. dicimus / et
quilibet hns administrationem dici
potest preciator i q. iii salvator /
etiam episcopi extra de dona. sumitatem /
et sunt hec etiam membra diversa di-
versis articulis sicut in corpore uer
habet plura membra ad eundem loc
pertinent omnia licet hoc di. singula /
ita i eadem ecclesia ut etiam i diversis
ecclesiis non potest aliquis hec hec
officia ex de preben. quia nimia et
c. ad hoc et c. cum iam dudum / uter
etiam plures ecclesias parrochiales ut
ibid. de quotam dicit ut dom. c. sup.
Preeminentia aut unius ad alium pt
esse multiplex / primo rone potestatis
sicut immediato / quia post archidiaconus
archipresbiter extra de offi. archipresbi.
c. i. / Secundo rone ordinis quia post
~~episcopus~~ presbiter dyacono licet di.
olim iii ad hoc inst. / 3o rone con-
secrationis quia post episcopus presbiter ratione antiquitatis ut
licet di. xci ad hoc / Quarto qui sor hea
prius fuit ordinatus extra de maio.
c. i. / Quinto rone ordinatis ut sz
maior habeatur qui maiori fuit ordi-
natus extra de maio. pluralitas / Circa autem 29
2m queritur utrum in perceptione benefi-
cii debet attendi ro dignitatis ut
sz plus percipiat qui sit i potioribus
ordinibus constitutus et 2m gradum
dignitatis uberiora stipendia con-
ferantur / Videtur quod sic xcv q. v nobis
xxxiii q. i. ius militare / ex de maio.
statutum ubi dicitur qui maior e i ordine
etiam si post sit receptus debet
i percipiendo portionem potior esse
Sed contra quia omnes qui i una ecclesia
famulantur eque pape dicunt / extra
de consti. cum omnes et c. t. iii. Solutio

b' sup c statuus quod abinuto con
Arti 39 sideran nobilitas sue scia det sz
ut qui sit mag' sediti nobilitate
sue scia consentit abcis q' pmonet
eos plura beneficia et maiora ut
cetra eos qui simil sunt i cetria bo-
nestu esset ut plus paperent digni-
cres qua miores Sz quod dicimt
nra pera Sed in hoc mag' con-
sideratur opietudo cuiusq; cetie
quod noluit nra gra et q' dno-
no detur cetria ne recurrendus ad
opietudine vicinarum cetiarum sue pro-
vincie ept' d'ten sup eos/ de ure
tam qui no plus est maioribus q'
minoribus dandus nisi opietudo sit
in qua/ et Sz q' hoc q' de cm c.
statuus sz quod qui maior est i or-
dine sit potior i percipienda porcione
~~et~~ debet oppoui potior por saltz
ut percipiat sz9 et sic sinal sit ubi
sbonde no sunt distincte si no sit
distincte quilz ppe perpit redditus
suos/ quod no de impercipienda
porcone opponit ho i. in perceptione
sbond' qua sbenda dividi no
debet contra d'sbn. ua. et contra
d'eta. quel q i/de simpl' q minores
volentes ordinari maioribus ordinal
nolentibus sferantur. go etia sben
darum perceptione et contra d' sul
qua ut/ et est hec ostatuta gnal
ut declarat contra d' consti. c si. go
i omni cetria sue sunt ubi cathedrale
dicitur. sue no sit loc. et idie host.
hoc inductum ut cleri reddentur
ad sopiendus ordines prerogative
antiquitatis i perceptione sbendarum
~~presbur~~/ preferetur cetia quibus sz.
host. ronic ordinatis in perceptione
beneficiorum qua si quis receptus sit
ante ipe sfertur receptis aute
legati vel epi vel capituli qua
sit tanta maior et. vz q quis

resistat Circa 3m scieudu quod
attendimus ad plus potissime d' pre-
eminencia que attendit rone iu-
risdictionis vni Sz quod iurisdic-
ascendit et descendit sic et hic dig-
nitas sue preeminencia est maior et
minor/ Ps enim superior est omnibus ut
quem principale et c sequitur./ Demd' le-
gatus quo ad provinciam sibi con-
cessa qua gerit vice ipe/ Deni pri-
mas sue patriarcha qui est arepor' in-
dex et eporum suffraganeorum suorum
Demd' archiepus qui est iudex
suffrag' suorum et cleticorum sue dyo'
Demd' ~~eu~~ est epus iudex abba
atis porum et clericorum sue dyoc'
Postremo archid' qui est iudex
archipsbiterorum/ archipsbri psbiterorum
suorum et hec diversa gradium stru-
ad conservatorem et decore ecclesie que est
sistit i quodam ordine Sicut enim
membrorum varietas diversa officia
et robur corporis firmat et pulcritudo
spectat Ita sonarum varietas per
diversa officia mirabiliter distributa et
fortitudine et venustate ecclesie ma-
nifestat/ et qua iurisdictio super
alios dominium importat rone huius
sunt hec a d' dominio sic ppeden-
cia quel sz vtrl ptas spdonde
sit ado vbiz q sic ro vin. n est
ptas n ado/ distinguendus tn sz
bon et ut quod i hac ptate est
opidare ta q'im est essencia ei
que quedam ordo superiorum ado florere
et h est similit bona et est ado sui
cum ordine instituit deus ad laudem
bonorum et vindictam malorum ut de
i pet ij. Sed ~~ne~~ modus acquirendi
et iste sit iustus simpl' loquendo
est ado respectu sedentis et publi-
centis. si no sit in iustus ut per
industria vel violencia tunc per

pmiacb dis. hyemps clo si in sir et prerogativa ordi. psterior

it 2m phm poe cis due legislatricem ut piat pm dicit ps

p oponem ad utilitatem publicam tamen talis pprudentia est iusta quia aut est ad bonorum probonem aut admi-nistrorum punitorum · et computatorum non ad utilitatem pprudentis est iniusta et 3o modo est ut deo faciente et ordinante Sm illud Job xxxiv quod regnare facit ypo · pp pecca pp/ et osee 13 dabo tibi regem i furore meo / 4o modo est deo permittente vel aut approbante deo dicit osee viii ipsi regnauerunt et non ex me / principes extiterunt et non cognoui / Sed est modus utendi et si sit bonus est principaliter a deo si malus non est a deo nisi permissive vel sic distingui potest distinctio fiunt de iusto modo acquirendi ¶ Utrum potestas pprudendi sit bona Sed huius quomodo patet ex responsione questionis immediate precedentis ¶ Ad maiore tamen euidentiam dicendum quod secundum augustinum de ci · ar. bona sit 2 sunt maior ut anima utitur quibus recte viuitur et nemo male utitur ¶ 2a anima ut sunt temporalia bona quibus aplurimis recte viuitur et quibus plures male utuntur / et me-dia ut potencie aie sine quibus non recte viuitur quibus tamen frequenter male quis utitur / potestas aut dominandi ut ut bonorum vi de consol 3 est mi-nima fortune que sit ~~ubi~~ bona a fia ut videtur magis bonum utitur ea ~~ut uit~~ ~~ea~~ ut enim dicit 4o poli · principal non tantum est utiliorum sed etiam expedie-ntium / pri · n · q res publica non regitur sine eo pz quod potestas talis est bonum expediens et ntm ad salute rei publice vel ciuitatis et per quos maxime bonum quia quod est utile dicitur pri-uate persone / quia bonum quod est di-uinius quam bonum particulare ut dicit ethicorum / non tamen sequitur quod sit

absolute magis bonum ~~abs~~ tamen posse quam publica sed sub conditione ut si sit ad hoc ordinetur ¶ Utrum potestas dominandi sit appetenda Sed quod distinguendo sit temporalis est potestas do-minandi una temporalis que est presiden-tia principum · alia etiam temporalis que acquiritur prelatorum vel principum sub sanctionem · Sed a spiritualis que est cura-tiua et rerum temporalium ad ministeria prima licite sit appeti quia et si quis eam per se distinguit non sit per dos exequi / Sed a etiam licite sit appeti 3o9 concurrentibus de quibus poli · vi optz iniquid futuros principia principales principatus tertia equida sine 1o amore ad existente politia / de sine po maiorum opem principatus / Sed o u te et iusticia in unaquaque politia ea que ad politia / licz aut aliquis sucs se hoc sine possit pp utilitatem rei publice licite principat appetere / non tamen debet appetere vii n · pol vi nec bene statutum est ipsum petere quam prin-cipatu dignificabit / Sed a sz spiritualis nec debet peti nec licite sit ap peti unde augustinus de ci · xix locus superior sine quo pp regi non sit et si non debet spem ad ministratio indecenter tamen appeti ¶ Insular enim potestate attendo tertia sz excelsitudinem honoris et habundancia / et ad ministratione rei temporalis et operum o-perationes spiritualis / ap re sm ap re pre-latorum spiritualis est presumptiosum et deo reprobat apt xxx quia vat pps attributis ipsemus et pb tath · in prima · et vo · ab hominibus rabi pp sm ap re est cupiditatis signum quia tamen pot minus boni sine rei melioris prelatio enim spiritualis est melior ra tione temporalis vnde dicit a apte primum

quirite regnum dei et iusticiam eius et hec omnia adicientur vobis / sicut apostolus reprobat dominium Ieronimus super epistolam Petri dicens pascite oves in vobis est / sed quod tenui apparere est fatuum quia fatuum est apparere aliquid habere cum periculo quod habere potest sine periculo / bene autem operari potest homo sine periculo prelacionis et ideo fatue prelacionem appetit ut bene operari possit / opus ergo ut se potest deputari licite nec aut prelatus honoris vnde episcopus propter quod opus deputare bonum est privatum at honoris concupiscere vanum est / vnde arguit sic / quod sic appetit prelacionem aut reputat se ad hoc bonum opus idoneum et credit se ad hoc dignum et tunc est presumptuosus et iudicio indignus aut indignum et tunc est fatuus et superbus / ergo qualitercumque appetit illicite concupiscit / sed contra illud proverbiorum xv qui animas suscipit sapiens est / Responsio dicitur / qui curam animarum appetit sed qui suscipit id est qui curam sibi pro obediencia impositam suscipit id est pondus et onus non ut honore capit est sapiens / quia est obediens vel dicitur secundum glosam quod loquitur in casu quo scilicet oves ipso ut curatore et pastore indigent tunc qui suscipit bene facit quia sic animarum saluti per hoc providet vnde cum dico publicanus / Nota etiam quod pro cuius dicitur gregis in pastoris tunc erat laudabile episcopatum querere quo per eum non erat dubium quin ad grauiora supplicia perveniret secundum ymo etiam aliquis ad hoc incitabatur zelo caritatis divine et pro tempore illo dicit apostolus i thimotheo iii qui episcopatum desiderat bonum opus desiderat / Circa prelatos et cetera queritur sit dominium in subditos / Responsio quod sicut potestas eius est triplex id est circa corpus sicut illud Ioannis xv de plenitudine eius

omnes accepimus gratiam pro gratia potestas autem triplex fuit potestas domini scilicet illud Ioannis xv vos vocatis me magister et domine et bene dicitis sum etenim / ergo potestas prelatorum ecclesie est dominium triplex primo potestas faciendi secundum aliquem ex necessitate et sic dominium dicitur ad servitutem conditione que coartat libertatem creationis et sic dicitur dominium in servis obedire porta dominis carnalibus / Secundo dicitur dominium potestas imperandi alicui proveniens ex iurisdictione voluntaria et talis est potestas prelati in religiosos / Tercio dicitur dominium potestas coherendi ex publica utilitate et sic dicitur dominium potestas regendi in ecclesia communi / ergo dominium incutit subditis timorem quia ut dicit sapiens comes suorum cum non cum supplicus emendatur et ideo dominus se debet habere ut dominus ad eos quia necessitas fecit eos suos / sed dominium inducit subditis amorem quia caritas fecit eos suos et ideo dominus debet esse humilis ut sicut preciunt vnus ex subditis / Ecclesiasticus xxxii rectorem te posuerunt noli extolli sed esto in illis quasi vnus ex illis / Tercium dominium quia iusticia continet ex dignitate subditorum aliquando timore incutit aliquando amore vnde dicitur Ro. xiii prelatus non sine causa gladium portat vindicta malefactorum laudem vero bonorum / De dignitate papali. xxxix

De eius comparatione de dignitatibus ecclesiasticis et primo de dignitate papali / 2o de dignitate legationis / 3o de dignitate patriarchali / 4o de archiepiscopali / 5o de episcopali / 6o de cardinali / 7o de aliis dignitatibus inferiorum / Circa primum de excellencia dignitatis papalis / Secundo de hiis que sibi soli reservantur

Circa corpus quod utrumque aque unus
corpus vel sanus sit et esse debeat in sacra
a religione cum teneant ceteri obe-
dire [deleted] licet diversi diversis legatibus
et racionis ad subiectionem obediere sunt
constituti secundum illud apostoli ro xiij. omnis
anima potestatibus subdita sit et licet
secundum diversitate graduum officiorum et
statuum / omnis tamen huius varietas re-
ducitur [deleted] scilicet ad unum caput et principium
in quo principaliter residet universalis
principatus omnium / non tamen ad ipsum
christum et ihesum mediatorem dei et hominum /
verum eciam ad eius vicarium / et quod ita
sit ordinate convictus testamentum et per
nomum / et principium canonicum / et pendens
omnibus documentum / ostenditur quod hoc primo per
vetus testamentum scribitur cum deutero
xvij si difficile et ambiguum apud te vi-
deris propositis et iudicem verba variari vide +
surge et ascende in locum quem elegit
dominus et qui autem superbierit nolens
obedire sacerdotis imperio moriatur ho-
mo ille / hic apellandi tollitur facultas
et ex hoc tollitur quod in ne . tunc erat
unus summus pontifex ad quem recurrendum
erat in iudiciis et tunc erat obedi-
endum ab universis / si ergo hoc erat in
lege figure multo magis hoc debet
esse in veritatis et gracie / tamen quia maior
est unitas nunc quam tunc / tamen quia
pontificatus iste maior est illo secundo
hoc ordine protestatur novum de eccle
ut xvj. tu es petrus et super hanc
petram edificabo ecclesiam meam et tibi
dabo claves regni celorum quodcumque ligaveris super terram erit ligatum in celis et quodcumque solveris super terram erit solutum et in celis Sed
omnis est quod ei qui sit omnes
ligare et solvere omnes debeant obedire
quod deus ecclesiam sic instituit scilicet quod
omnes obedirent uni sed eciam sic
est regenda sicut fuit ab initio instituta
ergo etc quod non est . dixit dominus petro

pasce oves meas / sed oves christi sunt
omnes qui per viam salutis contendunt
ergo omnibus talibus prelatus est petrus
unus ergo sunt omnes unum pastorem secundum
ecclesie fundacionem ergo si progressu et
consumacionem omnes obedire debent uni
tercio principium canonicum quod tamen
fundatur super iure divino ut xix. di
in novo testamento et di xxi omnis sacer-
dota / certo probans evidens documentum
in omni enim re que constat compositis di
versis oportet esse aliquod principium quod
diverse partes teneantur in uno / sicut
in corpore humano est anima et in machi-
na mundi corpus super concavitate cele-
nabit i. celum / prout ubique continetur
ecclesia que sunt cercia unum tamen eciam sit
unum corpus christi misticum compositum membris
officiis et statibus constitutum ergo ad
conservacionem huius unitatis esse caput
unum hoc enim regnorum subiacentium
secundum debita proporcionem in unum ut sic
conformetur eccia militans ecclesie triump-
hanti ut dicit beatus ambrosius in libro de consideracione ad eugenium
et xiij . non nisi requires hanc formam
que initas est / formam sit in celo / vi-
dat hic qui dicebat vidi ierusalem civitatem
sanctam descendentem a celo paratam a deo
sicut enim ibi seraphin et cherubin
et ceteri ordinantur sub uno capite deo
ita et hic patriarche archiepiscopi et
reliqui sub uno pontifice summo / nec
est impendendus quod et dicitur hoc
actore et quod celo dicitur digne sic
ergo patet quod omnes sunt subiecti et
teneantur obedire pape scilicet clerici in
spiritualibus et temporalibus de qua dicitur i.
temporalia / et laici in spiritualibus contra
de maio . si quis / et de iudiciis novit /
precia [deleted] econverso omnes debent obedire
imperatori laici in temporalibus et clerici
qui recipiunt ab eo temporalia extra de
maio . solite hoc non est si quis noluit

ibi glo

in lege

+

in glo(sa) pa(ulus). Sed contra illud idem quod dicitur Petro Matt. xvi: tibi dabo claves et quodcumque ligaveris super terram etc. dicitur etiam aliis apostolis Matt. xviii: Amen dico vobis quodcumque ligaveritis super terram erit ligatum et in celis etc. Ergo par fuit potestas Petri et aliorum apostolorum, ergo etc. Praeterea regnum ecclesiastice ierarchie dividitur in potestatem regalem et sacerdotalem, sed non est necessarium ad salutem quod omnes reges obediant uni regi, ergo nec quod omnes episcopi episcopo uni. Respondeo dicendum ad primam rationem dicendum quod auctoritas apostolatus eo pacto(?) et ad eundem a Christo traditur et ad eos per quos traditur. In primo fuerunt omnes apostoli pares scilicet quia omnes acceperunt auctoritatem immediate a Christo, et sic dicit glossa ad Gal. ii quod Paulus par erat Petro. In secundo non fuerunt pares quia licet omnes acceperunt potestatem consimilem, non tamen equalem. Unde illud tibi dabo claves etc. longe aliter fuit dictum Petro et aliis apostolis, quia Petro divisim et singulariter fuit dictum, quia in eo principaliter et singulariter plenitudo potestatis erat collocanda; aliis non fuit dictum nisi quecumque ligaveritis etc., quia vocati erant in partem sollicitudinis, et sic patet quod non valet ratio. Ad [illegible] pro licet omnes apostoli potestatem clavium immediate acceperunt a Christo, potestatem tamen iurisdictionis acceperunt mediate Petro; et quia iurisdictio ministrat materiam scilicet subditos que requiritur ad hoc quod potestas clavium operetur actum, ideo usus illius potestatis indirecte dependebat a Petro, et idem dicendum de potestate episcoporum respectu presbyterorum. Ad secundam rationem dicendum quod non est simile, quia non sit ex statuto evangelii, procedit receptio regis sicut clavium pontificis. Item cum ecclesia est spiritualis unum corpus, eius latior ad spirituale pontificium non ad carnale imperium in tantum

sicut / sic etiam dicit Hugo(?) Boni(?) quod propter unitatem utraque potestas in Christo convenit, cuius corporis sit summus sacerdos secundum ordinem Melchisedech, qui fuit rex Salem sacerdos dei summi, et rex regum(?) utramque, sicut vicarius eius in terris utramque potestatem ab eo accepit. Unde uterque gladius est ecclesie, spiritualis et materialis. Sed iste pro ecclesia, ille ab ecclesia exercendus est; ille sacerdotis, iste manu militis, sed ad nutum sacerdotis et iussum imperatoris. Sed contra si in solo Petro beato fuit plenitudo potestatis, quomodo ipse se scribit agere quod agit auctoritate apostolorum Petri et Pauli. Respondeo Paulus pro magnitudine sue scientie videbatur ceteris apostolis excellentior, et ideo ne contentio inter successores surgeret, factum est dictante spiritu sancto ut uterque scilicet Petrus et Paulus in civitate una devenissent, in qua etiam sibi succedentes pontificatum ecclesie Romane fundaverunt, ut concorditer omnis contentio cessaret. Unde Paulus nihil addit summo pontifici quantum ad plenitudinem potestatis que fuit in Petro, sed quantum ad evidentiam ut ubi servatur [illegible] quietum [illegible] et maiorem [illegible] qui de Paulo [illegible] nolebant tamen Romana ecclesia, quia ergo ipse in litteris suis potestatis plenitudinem comprehendit non tantum [illegible] sed [illegible] non tantum sufficiunt sed etiam [illegible] ideo auctoritatem apostolorum [illegible]. Utrum ipse est prelatus omnium parochorum mediatus vel immediatus. Respondeo prelatus immediatus dicitur dupliciter scilicet vel secundum gradum vel secundum virtutem. Dicendum ergo quod ipse licet distet secundum gradum maxime ab infimis, est tamen immediatissimus omnibus secundum influentiam virtutis [illegible]

auctoritas eius est sicut causa pro-
xima et immediata que movere
debet omnes et singulos ad obedientiam
suis preceptis exhibendam. Cuius auc-
toritas est maior quam pape vel imperatoris
huius contra xcvi. Extra de maio-
et obe. Solite. ubi dicitur quod sicut
luna solis est maior virtute sua
sic potestas pape est excellentior po-
testate imperiali, sicut etiam anima
est preminentior corpori sic potestas pape que
est spiritualis potestati temporali. Sed
contra imperator habet ius et potestatem
eligendi papam et sedem apostolicam ut habetur
di. lxiii. Adrianus papa Roma. et c.
in synodo ~~et~~ ergo est superior papa. R.
quod illi potestati date imperatori re-
signavit Lodowicus imperator ut habetur
lxiii di. Ego Lodowicus, Otto etiam
huius rex teutonicorum illi potestati sic con-
firmate renunciavit ut in c. di. et sequentibus
c. capitulis, et multo fortius resignare de-
bebant, tamen quia talis potestas eis
non conveniebat sicut nec convenit corpori
animam ordinare. Sed esto, tamen quia
etiam virtute prescriptionis compulsa
talem eis concessisset potestatem ut etiam
subvenirent quod alias facere tenebatur.
Facit autem imperator ecclesie Romane duo ma-
data scilicet unum tempore approbationis de quo
forma habetur lxiii di. et alium tempore
coronationis utrorumque quorum esse illa
iuramenti fidelitatis declaratur lxiii de
iure iurando romani, v. etiam potest for-
ma iuramenti. Circa secundum notandum quod
sunt illa que sedes apostolica reservavit
specialiter sibi de quibus nec se debet in-
tromittere sine mandato eius speciali
etiam sicut legatus eius a latere ma-
nans, sunt autem sicut multa et ultra
hec que ponit Hostiensis et in his
versibus continentur que presentia oppo-
nuntur. Hic Depicit catholicus papam

non iudicat ullus. Erigit et sociat
cathedras et dividit unit. Capitat
vota crucis restituit eximit ad se
maiores cause referuntur. Legitimat
quoque. Promovet appellare vetat prohibet
professos. Deponit transfert supplet que
remittat illi. Ipse suos et emptos simo-
niacos anathema. Vel papam vel
legati vel laos utrisque. Neque percu-
tiens et se que sponte salutat. Ex-
tra non dampnatur sibi soli que reservat.
Solvitur ab ipso non que regula dampnit
Addes suspensi tamen constitutur ad ipsum
Rescripti fidei dubium confert bina pla-
Irritat infectio lege condit generale
Approbat imperium sinat de ponit et ungit
Concilium generale facit sanat quoque secos
Cuius non esse facit non eius fore pascha
tempus. Portat credit legi non subditur
ulli. Appellatur abbas nec prius iudicium
quoque. Tenuit prolegit sinum monachum
revocat retinente. Cavens adulterio
polluit generaliter artat. Extra dando
sacra generaliter promovet idem. Coordi-
nat atque dic qua confertur et ipse
Vincentisque loci credit nunquam sinat
Consignat lavacro sic donat quam in-
stro. Omnia sede sedet plenus que
iurans vetat. Sic catholicus
pa. non iudicatur non cum accusari vel
iudicari sit ab alio nisi de heresi
xl di. Si papa, et hoc est ubique ii
se submittit alterius iurisdictioni
ii q. vii Nos si incompetenter, etiam se de-
ponit xxi di. Nunc autem. Erigit
scilicet cathedras xvi q. i. Felix, et
subiciat cathe. scilicet episcopales Extra de of.
lega. quod translationem, et alios in fine
quod facere non potest etiam legatus
sedis apostolice licet in forma communi contingit
hoc ipse ap. consimili Extra de of. vi-
c. fi. et dividit et repete cathe-
drales, unit scilicet cassum contra. de

Et lavat quasi sponsus noctem ordinat

vii

excepto q. poterit vivere / agitat similiter cathedraticos extra de transla. epi c. i. / vota tenetis s. immitat inclusis cum primitate pt votum tre pariete vel redemptione illius recipe nisi ipse solus vel cum invadant quod devoto magno / restituit secundum de gradatos quod de elec. no resp. extrane / excipiunt similiter episcopos vel alios xvi q. i si. vir / adsignata ec. resp. extra de transla. epi c. i. / licet cum hoc generale videa / tamen maioribus tamen tamquam tatibus tota iudice ordinario potest appellare pre continue a[rgumen]to ii q. iii. inclusum in fine quest specialis ut proba[tur] extra de appell. ut debitis in fine / legitimatque extra qui si sunt legitimi pro venabilem / primo secundum i presumptiones pre etiam defectu pacientes ut bigamos illegitimos minores ss xxx annis ad cepatus quod etiam inclusis posset dispensare i defectu etatis intelligunt autem etiam qui ad minores dignitates Sed de hiis omnibus vide quod notatum est supra / promovet etiam ad cepatus illos qui non sunt i ceteris quod alius facere non posset ut extra de elect. dudum s. i et decreta. et quam animalibus / etiam dicta pt i defectibus aliis / appellare vetat dicatur primo quia ille alius pot committere tamen appellatione remota excepto principe ut ff qui ap. non licet l. i in fi. / etiam delegatis prius hoc non potest extra de off. del. super quoniam et ii / 2o quia ab eo non appellatur cum non habeat superiorem extra de elect. lig de mutanda i si et hoc est speciale cum lp licet summum utique principi. sit hic / prohibet profiteri licet cum regula[r]i

quibus etatis legitime possit i q[ua]li religione professi tam in impubes citra xiiii. annum constituti prohibet recipi extra de regularibus qui in impubes / nitens etiam religionem exire pt libere infra annum et si fiat autem professionem non valet quod de regularibus non solum / deponit secundum episcopos extra de transla. ut quod et idem intelligas de electo et confirmato ut ibidem / supplet secundum de facto extra de transla. c. i. ideoque tota die i confirmationibus beneficiorum apponitur hec clausula secundum supplentes de facto si quis est de plenitudine potestatis extra de elect. illa cotidiana / quod si illa pt dormire super ius dispensat ut extra de consti. liberi vel etiam non ita apponit quod vel / supplet etiam defectum regis natate regno extra de elect. cum inter universos nisi / et de feudis imperatoris natate imperio extra de supra post ter l3 q. i / Remittas ille secundum ipse sp[eci]al extra de transla. ut / et executo repete renunciat illi quod de renunciatione / ceteris i translatione quod si pt autem legati ut extra de consue. cum venalis s. de off. Sed quod tibi dicat autem maius in hoc illius ptinet conferebant intelligit hoc. quo aliud de quo quomodo ibi specialiter alias quod extra de off. le quod translationem et in deo c. de lais / quis cum redderet remotum quare aliud i translatione quod in remuneratione Item quia regula est quod non remittat potestas nisi in manibus apud plati ut extra de remune admonit Primo[re] unde soli apud hoc est dicere quod ipse solus dispensat cum promovet pt audi i ordinibus et maioribus beneficiis indispensat

extra de puis nob fuit q adulterium
fecit vide i maioribus beneficijs
extra de elect si aliquis/ iurauit iuxta
solum ap quod explicat exponi pt
primo quia quando dubitatur utrum iuram-
tu pt liciti vel paciendi dispensacio
ptinet ad papam extra de elect. venera-
bilem/ Sed quia cum iuramento
intelligatur auctas ipse extra ar. ex
de imp mis venientes q i videtur
quod pt absolue illum qui iurat qd
est verum inter clericos indistincte inter
patz extra de appell. dilecto/ inter
quia inter laycos et intpalibus
et si no absoluat omnino relaxando
suspendit tamen ad tempus ut xv. q.
vj. iuratos ext. de penis c. ult.
aliqui tamen licet ultimum capitulum non
repetat spalem Anathema vel
ipso iure. solum ap q. d. nullus
pt absolue excomunicatum ap nisi
solus ipse vel cui ipse spalit man-
dauit vel i hoc tam petit absolu-
co assistesse excomunicatonis extra
de elect. venerabilem q romanus nisi
~~aut quorum~~/ vel legati repete anathe-
ma et iuxta solum ap et sbandi-
vel de legati inspecto excomunicauit/ et
cui nullus pittessit in a excomunicatum
a tali ni absolue potest nisi ipse
ut pz extra de off. del. quaeuuti/
unde nec legatus pot sua sententiaz de-
legati dum ipse reuocare vel relaxa-
re vel impedire licet ea possit con-
firmare sit exponitur extra de ven-
ia et pa. c. i. q. i./ et extra ext.
de off. nec studuisti/ et est racio quia
par no hz imperium inparem extra
de elect. i nobis q i ipse iuxta sol.
ap q d. si lex huius vel illius esset
conseruata et legato sit finita nec
lex vtrusque sz tam legati quod

aliquis legatus missus est i candem
provinciam vel si queatur de dispensa-
cione i capitulis illis qui sunt sedi ap
reseruati ptinet ad solum papam declaracio
et dispensacio Necque contrapanus sz
excomunicato ap extra sua. et i diuinis
officijs iuxta solum nisi ap ut ex
de sen. exco. significat/ aliqui tamen
hanc decretalem aliter intelligunt
et ipsius causa non recipiunt/ et si quem
sponte salutat iuxta. solum ap
si cum extra sua aliquis excomunicatu
salutaverit vel aliquibus eius contrapanit
sperimentum est quod eo ipso illum ab
solue uelit extra de sen. exco. si
aliquando/ ut ob. quod forma absol-
ucionis no fuerit et ita vide contra
dicere extra de sen. exco. cum desiderabas
q si/ quia dicta pt quod princeps sola
voluntate absoluit sicut et sola voce
remittit ff. de man. aput cum/ Cone
cano dampnat a. suspendit vel excomunicat
sibi soli qui fuerit solum ap et
idem est de constitucionibus priorum legatorum
excepto legato finita sint nisi legato
aliquibus pittessit tamen i talibus no pt
superior nisi ipse et iste casus sub se con-
tinet plura membra quia in multis
capitulis absolucionem et dispensacionem
retinet sibi ipse Nec no que a dampnat
repete solum ap q. d. si quis irre-
gularitatem i currat no pt cum eo dispen-
sari nisi ipse papa extra de sen. ex
cum illorum/ et ille casus continet membra
multa cum i multis capitulis irregularitas
contrahatur/ addas suspensi q. d. ap
solum suspensus proco q clerici sa-
cra ecclesiastica ministrabunt talis
enim extra sedem ap. absolui no potest
ut extra de cler. excomunicatus itaque q
pene clerici/ Cauis. si addas cum
fuerit ad ipsum. s. ipsum papam repete solum

congs. legati vel de legati

regula

app i. ad ipm ptinet cogitatio et de
liberatio et hoc fuit p appellatione de fat
ad ipm ff. c. q. vi decreto/ul alio
quolibz mo/ pt tam cum talis ap
pellationis legatus cognoscat, ut no
pnudicet sed ut magis instruatur
remittat extra de ap. constitutus ffic
septm addas. q. d. si de r° apto
dubitet solutr app sz cui alio solum
no pt ut in tam que hec extra de
off. del. c. vi/ et hoc intellige de rapto
conceptore ut ibid/ et de circos suliz
pnulco ut extra de iud. cu inessent/
si dissimulo extra corpus ims canoti
vagante extra de sid. aust. pastoralis/
pue i clipo. et pt hoc exponi potest
de rapto qdmoa sid. dubiu. q. d. si de sid.
dubite solute ap xvi d pceps/
confert bua, et plua beneficia cu
cura ut plures pponaty cu cura ep
de clercs dud n q nos ig extra
pben. de multa. ims./ quod enis no
pt fm quosda hoc di scor/imi-
tat in feri pnuncians electionem
pue gnupone que nob est fca si fi
gingat irrita et i aue ut ept de
cletis i rotus q fina. et de pben.
int ceta/ quod no puto aliu facere
posse quia tctatus futuri tpris non
ptinet ad i feriorem iudicem iu hoc
tam ad de ims ipm c. i. et i. de legati/
go in quorum iurisdictionis litta no
apponi et hec clausula sz valet p
ipa ut pspmpsit abutunt' nec
valet quod allegant sz quod oma
videntur quipsa zc extra de off.
del. p qz bii pt alit expedi/lege
condit genalem ut extra de c. ff.
c. i./approbat impm i. electum
imperatore/ firmat i. confirmat electorem
ul in firmat/deponit sz imperatore

/et iungit i. consecrat imperatorem/ e
lhm in capus probant' ext. de ele
vonule/ appla generale facit h
di ptoti/ faciat quoz scos et ca
firmat approbat et canonisat et
coz noina scoz cathalago scribi
facit ut extra de reliquiis/ cuius
no esse facit. i. de nunciadu ut
extra de exces. prel. tanta est
clauis/ no eius fore. i. de nihilo
aliud facit extra de tinspir c. i./ p
slia sempr portat et ubiq extra
de ripipal. ad honore/ concedit. s. pali
tam instant' petenti extra de elc
signficasti/ legi nc pubiacet ulli q
pinceps legibus est solutus ff de
leg. pinceps/ appellat' ad hec nec
[i. immediate]
pine/ omisso medio extra de appl. d.
lecti/ alias at est gdati appllo
facienda xi q. i. pnenit/ legatus
tam ide pt pnuilem iur hre ut
extra de off. le. c. i./ quod p hos
ptinet de qpe. quod quod aliq ser
bant/ licet aut quida dicant hoc
esse spale inpp loci tam hc et
in alis Certe nud si a sna epi una
pos appllat ad legatu alta ad ar
chiepm Rud tenet appllo facta ad
legatu sicut de ipp extra de ap
si duobus/et hoc intellige si in di
gnitate lega° quittat'/ qua tunc e
iup int pstato facienda ar extra
de don. tu dilec./ alcas aut non
dct prohibe pubiecto epi nere
spondeat cora ipo/ et simili no
contradicit xi q. i. pnenit/ et hoc in
telligas nisi spalit pphibitu esset
ad ipm appllar posse/ ita et simb
da de legatis concedit plus quib
da nimis xxv q. v. igitur tam/ in
dictu est prologe sini nas chi

aq.° fatit ab in ethl

pluid

plenissime

pma facit ut ex^{tra} de ren. et re
nunc. mutans/ monachus renovat renun
ciare nec abbate et monacho contradi
centibus pt ipse monachum de mona
sterio trahere et epo nel proprio impo
nere assignare vel secum tenere ex
quo. cum recepit/ ut in c. nam
cum quidam de monacho non mo
nachi facere posset/ sicut non con
venit extra de statu mon. cum ad
monasterium/ cetemus ad ulterio solunt ge
neraliter licet enim est regula quod
epi in adulteris et minoribus valet
dispensare ut extra de iud. at si
clerici/ utraque tamen fallit in casibus
de quibus notatur j de dispen/ artat
et relaxat quidquid sponsus notet
i. impedimenta matrimonii casuum quidque
restringit et ad nichilat quidque dilatat
ut pz extra de cons. non dz/ ordi
nat extra tpa dando sacra i. ordi
nem i. ipse solus pt subdiaconum
facere extra quat^{or} tpa i festivis
diebus sed indutus extra de tempo.
ordi. c. si./ promotum s. subdiaconum
per ipsum promoveat iste s. ipse et non
alius sz nisi de mandato suo extra
de tempo. or. cum in distribuendis/ ordi
nat atque dic quia consecrat^{ur} et ipse
ut extra de elect. quod sit q
gsda/ vincentisque loco concedit ut
nec alius pt conferre beneficium non di
macans extra de conces. preben. c.
/ et ipse pt/ sincere prout quod s. infeudo
om et confeudo alis/ vn et potest
venire contra de contraria ext^{u} de elec.
significasti/ ep non pt legatus ext^{u}
de preben. dilectus i qui tuo go/ suspen
dit i. in gratia spalia concedit
aliquotiens abbatibus et i frib^{us}

ut mitram anulum baculum pastorale
sandalia et plurima alia/ quod aliquibus
prelatis facit cora se crucem portari
quod tamen fi non dz in sui provincia vel
sui legati venienti in gradus/ sancto
sancta donat i. spiritualia concedit ius
eligendi ext^{u} de inmi pa. nobis sum
ecclesiasticas committendo enim ext^{u} de deca. — decimas
timus annos/ quod alius facere non pt
extra de decimis tua/ Crisma unstro
i. concedit presbitero quod possit infantes
i fronte unguere c. pastorale lxxxxv. di
conveniunt quod anullo alio fi pt ex^{u}
de consec. ecclesie c. quito/ Summa sede sedz sz ut
illa quam deus sibi i persona petri spa^{r}
~~spiritualiter~~ elegit ut extra qui si presit le
gittimi per venale quomodo venibus v sanc/
idoque summus pontifex de plenitudine^{te} vi
carius extat/ quia licet enim episcopus est et
vicarius particularis sed ipse est vicarius
generalis/ Sibi sunt committes impedictos
viribus. h. o. i capitis specificatos et
explicatos ut inclusos et implicatos
i venies/ hos capis non pt sibi usurpare
~~etiam~~ ut legatus nisi velit confundi
extra de usurpal. u. et i tiligas hoc
ipsum usurpare si habeat similem pri
vilegium speciale ar extra de privileg. sane

De legatis titulus xxxv

Postea considerandum de dignitate vel
officio legationis et circa hoc primo
videndum quid sit legatus/ 2° de officio
legati. 3° quanto tempore durat et
qualiter fiat. 4° de excellentia legati
aliter ipse Circa primum sciendum quod
legatus est cui ecclesia sua vel provincia
committitur gubernanda extra de ap.
nonnullis per litteras aut de persona legatorie
si requiratur faciat fidem C de man
pri. l. una est autem cius ius dicto
ordinaria vi de off. lcle legatos

Sed quid si quis legat se a legato
ti non pt vid host. quod valent
eius sententie si recurrat ad eu
ut ad legati bria sed ar ff de off
pasto barbarius Circa 2m sciend
quod legati offi alud est an in
gressum i provincia b' dectam aliud
ps ingressu aliud ps egressum offi
eius an ingressum qsistat i voluntaria
iurisdicione scz in pbitando i absol
vendo excoicatos apt i rectionem
inanud in clericos monachos vel
conversos extra d' off le. ex tusla.
et extra d' sententia exq. ad eandem
tn tame hor tps gonius legator
distinguere. et dic de hor ut ius l. vi
t in x ar iii q. iii si quis absol. pt

Potest etia legatus an i gressum
pie provincie demandatoe iurisdicon
in ipa ut in anit de collonibus q.
antecessor nro coll ix excipiut ulti
supplicium et ab papo monib et similit
dici pt quod legaty non pt quitte
tam deponis vel pectue amotois
amotus eu dr abscindi ut extra
d' excep. q. quem. cetera no post
ingressus aut provincia det saluti
et edificatoni psl et clei ubo et
exemplo vacare ut det i pcuratonibus
subditos gruare extra decen. t ap
et agit oia que agit ille qui eu
tusmisit que ipe reservant d' quibs
dtu est i c. precedenti non pt etia
se intromitte d' hiis que sunt ass
spalit alys quissa n si ipis man
datu recepit spale suas tn illorz
rovabilit latas si vult pt qfinare
et excucionem mandare extra. c. t.
v. ut eni ibi dt b' de legatis dz ci
supplicac non eni toqe ut pia puaz
excepit qua forte non ita bene pt
palm excucionem mandari. iiii q. dz
quod pt puaz qfirmare n ad ius
scz ad factu refertur ut vult b' id

Item legati officium est audire causas
pie provincie que deferunt ad ipm ex
pellatonem extra c. c. i. et ii q. vi, d' eo

Sed nunquid ad eu pnt desri nego
tia p querelam et quidem ecu est q
si qui queratur d' alquo in mediat
sedi ro. pibitto xi q. i pucunt
setius si de alys ut in t. pnet. qui
tamie hor c intelligunt nidefensor
no a legato cogente subditos ton
se qqueritur ordinans prius et tn
tempts dicit aut quod ad legati
cause desri nalent p appllonem c
p querela obmiss medys hbus et
opionis est b' extra c. c. i et t c
qcordat qsuetudo iunat ea etiam
ro qua legator fungit uice ipe
que recurrit obmiss medys p quere
extra de fo. c. nl. et similit appllon
extra d' ap. si duobs, sed impugna
eam illud c. pucunt et ad id qd dit
spca q legator fungr uice ipe pt
fm gof videl quod hor non est vi
in hys in quibs p excellentia dig
frangz ius qne ut est i ap. et
querela n cause deferunt ad ipm pr
miss medys Illon pt at se legat
intromitte se d' caus que deferunt
ad ipam nisi forte causa examinel
ut eam mag instructa ad superior
transmittat et hc pnc d' faut p ap
extra. d' ap. qstitutis pnc p'rlom c
c licet pnc p querela v q. vi quociens
et idm in postulatone ponit rect
extra d' postula. bn potest at legat
abbates i mediate ecce Ito sub
iectas visitare extra d' qpe. cu vol
ulem Sed nunqs legis conalum fac
pt Vid pt conaliu pticular pnc
provinciale cu epis pie provincie fa
cere in eo qstitutones et statuta que
perpetua erunt edere extra c. c. u

nec obstat secund q vi ideo quod
videt contrarium dicere quia intelligo in
concilio generali quod fieri licet diversarum
provinciarum epis convocatis / Item quod
legati possunt in exemptos officium suum
exercere Rubrica pr § vii hasta legati
prout quum mittitur de latere pape in ipsa
cos sibi retinet. alii non legati
hoc non possunt nisi continetur hoc in
privilegiis eius § vii non obstante extra c. q
translationem patet legati possunt contra
vicarios que moventur contra exemptos
non obstantibus privilegiis suis quia
ipsa eximent a iurisdictione tamen
episcoporum non ipse vel eius legatorum /
possunt etiam eos absolvere ab excommunicatione
ipsa iudicia eorum de speciali non
emanant Circa 3m sciendum quod
durat legati iurisdictio usque ad
tempus sibi prefixum vel usque ad ipsa
revocationem / Finitur autem in morte
et tempore sibi prefixo finito revocatione
morte ipsius mittentis et per egressum eius
a provincia ipsa non revertentis de pe-
n. 1. divortium. in omnibus tamen modis
dictis durat iurisdictio de mandato
causis iam ceptis. causas iam ceptas
intelligo per solam citationem vel
actum iudicialem extra. et. vel et
venit et de off de legat Sed
numquid finitur per mortem pape Rubrica
in vi. c. legatos ut eum dicitur
quod iurisdictio legati est ordinaria
et loquitur hic decretum indistincte de
omnibus legibus ut dicit Jo an. lic
mittantur legato cardinali ut dist-
inguit an. alle legatus fiat in
ipsius provincia tempore mortis pon-
tificis. vel alio vel fuerit in aliis
ordinarius non expirat morte in
tuentis ita ut in isto ut maio-
rum legatorum pape de leg. sed. ap.

que non moritur xii. q. ii. lib. et ii.
li vi de rescriptis per glosam hostiensis tamen
notat contrarium in summa huius ti. Sed
numquid vacante sede cardinales
possunt revocare legatum apostolicum forte et car-
dinalibus quibus deputatur hostiensis nota
extra de ress. vivente. tamen collitteris
et vi nisi per c. t. et Jo an. contendit
similiter c. legatos quod hoc communiter
et evidentia causa facere posset
alias non deberent Circa 4m nota
quod legatus missus a latere pape precedit
legatum qui fungitur legatione ex privilegio
ecclesie sue in pluribus / Primo quia
presente ipso alius non exercet legationem
ob reverentiam eius extra c. volentes
Secundo in absolutione excommunicatorum extra
c. t. pelitur et ad hoc infra li vi
t. xxiii. ar. iii. q. iii. / Tertio in collatione
beneficiorum vi c. c. 1. / Quarto in
confirmatione exemptorum vi de electis
et abbate / Quinto in cognitione secundo
de causis exemptorum et in punitione
eorum vi de ii privilegium c. 1 vi precedit
in prelatione vero cum ita precedatur
ille ordinarius qui existit in domo
ipsa sunt missus de hoc autem dicetur
infra cum de temporibus agetur Item
legatus qui a latere pape transmittitur
precedit legatum qui transmittitur Sed
non de latere in absolutione excommunicatorum
ut etiam dicitur § vii ii sup precedit
etiam forte in hoc § vii gl. quia in
venitur quod legatus ex privilegio
ecclesie expresse non dat legationem in
fronte legi ex latere pape transmisso
de hoc cum loquitur extra c. volentes

De dignitate patriarchali ti. xxxvi

Deinde procedendum de dignitate
patriarchali / circa quam sciendum /
quod licet dignitas prius dignitatem
patriarchalem est maior / sunt enim patriarche
pape minores / et archiepiscopis ma

ar° ff

rores. Sunt autem idem sive vero pat-
archa et primas di. lxxxx. ix pro-
vincie / vel patriarche dicuntur ipse iiii
principales scilicet constantino-politanus
alexandrinus antiochenus et iero-
solo / et est secundum ordinem premissum inter
hos iiii maioritas dignitatis extra de
privilegiis. antiqua / xxii di. renovantes /
olim tamen aliorum. erat prius ut idem /
alii non dicuntur ipse primates ut ca-
aquilegiensis gradensis bituricensis
et similes licet isti quandoque se nominant
patriarchas / Sunt autem iiii^or predicti prin-
cipales tamen privilegia specialia Primum
est quod post pallii receptionem a se-
de apostolica conferunt suffraganeis suis pa-
llium et recipiunt iuramentum fideli-
tatis et obedientie a metropolitanis
sibi subiectis pro se et ecclesie romane / Secundum
est quod ubique faciunt ante se ferri
crucis vexillum scilicet nisi ubi papa esset
vel eius legatus in signiis papalibus
utens / et nisi in urbe romana / Tertium
est quod in omnibus provinciis sibi
subiectis ad eos appellari potest etiam me-
diis pretermissis alias privilegium non pro-
desset ut in c. antiqua renova-
tes Item etiam constan. de penult.
episcopos sibi subiectos ut quidam dicunt
ar. iii. q. v. quia suspectus idem videtur
de aliis. hoc v di. / iudex est antiquus
Est autem primas iudex sue provincie
sicut archiepiscopus est iudex sue / iudex
tamen inter suos predictis archiepiscopis in
spiritualibus ei conceditur amare vel ex anti-
qua consuetudine vel ex privilegio se-
dis ap. extra de off. or. dudum / ix q. iii
conquestus nam non licet iurisdictionem
in suffraganeos episcoporum nisi in ca-
sibus Primus est cum ea defertur
ad primatem per ap. de lxxxx. ix

provincie et in c. dudum / Secundus cum
vacat ecclesia metropolitana et per-
tinet ad primatem ut ipse disponat de rebus
pertinentibus ad metropolitanum / Tertius
ubi tunc aliquid ex consuetudine vel
privilegio. ix q. iii. conquestus et in eo
c. dudum / Quartus cum dubitatur super ar-
chiepiscopo nec potest diffiniri in provinciali
concilio ipse primas est compellendus
scilicet per metropolitanum di. xviii. de ca-
teris / de xviii. multis / Quintus cum me-
tropolitanus est negligens vel remissus
ipse supplere potest eius defectum ix
q. iii. Et prius / Sextus si quis conque-
ritur de archiepiscopo primas esset iudex e-
xi. q. i. si quis clericus / Septimus quod
subditis conqueritur de iniusta archie-
excommunicatione et absolutus per primatem
non vult archiepiscopo parere tunc eum ip-
primas eum reducet in excommunicationem extra
de off. ordi. ad reprimenda in fine
/ ubi tamen non loquitur de primate sed
de archiepiscopo et subditis suffraganeorum
sed idem iure est in utroque secundum ray.
Octavus cum est notorium mandatum
archiepiscopi esse iniustum vel iniusti-
potest declarare subditis a tali manda-
legittime appellare extra de ap. pa-
titudine in tamen non dicit de primate
sed de archiepiscopo. sed idem iuris est in
utroque secundum ray. / Nonus cum aliqua in m-
notoria contra eum vel eius minores
committatur per quam eius iurisdictio
peditur / quia committentes puniri p-
extra de censibus romana / ibi tamen non
fit mentio de primate sed de archiepiscopo
sed idem iuris credo esse in utroque / Decimus
cum visitat provinciam extra de p-
rivilegiis cum ex officii / Undecimus cum indulge-
facit extra de penitentiis c. penult.
indictas tamen minibus non fit ...

d' pmate sed de archiepo sed dicit
cedo esse in ultz / xxv9 cu quis
relinquit in dyocf. pmatf vi. q. iii
c. i. / xxiii9 cu ~~no~~ est pditu i dyocf
cuis extra d' fo. compe c. si. et
si dno capis omibus pmit quies
xx9 cu epus iusta causa recusat9
causa ad supiore remittit extra
de ap. cu spali q causa / xxv9 cu
archiepus pmititur c. pro no
cum fieri dz pmitatio pne aut c
plati extra d' rebus et no ali.
c. i. / nec ipsa re pt archiepus
rector esse / secus si archiepus cu
alio pmutaret quia tuc cesipis
cap. pfficeret ut id c. no super
uel f. host illud fit d' indulgentia
spali ut i mut ibi / alias cont
qua vi mich' alienat pne licencia
supioris ut id rf i 6 nit forte
et aly capis pt pdcos quos
diligens lector in venie potent
in c. sepe ut cas epi de digtate

archiepali titulus xxxvi

Postea dicendu de dignitat e archiepali / est aut arepus
id qui et metropolita9 ille
et celebrare conciliu provinciale
requisito et absente pmate xx
di. si quis epus uacans in pt
c. ix q. iii c. ii / possent tam illa
intelligi d' provincys que non
hnt pmate. Sy tam credit rat
nus esse ar di xviii d' concilys
sicut eni pmas iudicare pt et
pnire archiepm no tn suffraga9os
nis nisi in capbus / i et arepus
iditat pt pios no tam ~~ecia~~ cor9 (et pnire vel suf fraganeos)
subditos ~~pnire suffraganeos~~ nisi
in capbus Primus est cu subditi de-
naut in dinis officiys cognicone
etie metropolitane xvi di. d' his
eciam intelligitur f. host quo do

no hnt cognitione ecca uel habet
tbatam tuc eni recurrend est ad
cognitione ecce metropolitane ext
de con. sup eo. dt eciam host extra
d' off. ordi. pastoralis quod iste cas9
hnt locu nisi gra et ronabilis co
suetudo optineat contrariu xvi. di.
illud hnt / tenet eciam eccia suffra-
ga. suae suam interdicta quia met9
politana ecca sruat Secus si clericus
uel laycus coniq arepo d' i iusta
epi excoicatione extra d' off. or. ad
repriment Tercius cu causa civilis
int' epm et suu clicu agitat tuc
eni illa ca deduci debet in sinod
quia pest arepus vi q. iii c. i.
Quartus cu clericus hz causa civile ct
suu epm xi q. i si quis clericus / si
aio epus otra clicu dz eligi ar
bitri ppios sua tuiat ut ibidem
et cogz cu epus ad arbitros elige-
dos, ext ar d' fo. cpe. si qs clicy
Quintus cu epus est negligens ei9
ptas devolvit ad arepm ix q. iii
cu sim9 / extra d' off. or. ad repmnc
eciam si epus pt negligens ecca exc-
cucion ultime voluntatis in ante
decr. ti q si aut predecepas et sequ
coll ix et iste cas9 ctinet multa Sed
quid si epus excoicatus nunquid ei9
ptas devolvit ad arepm ii vi
de sup ne vaca / et hoc est ver ut
dt ibid Jo an. Sextus ad causas qs
hnt inter se subditi epi sed devolvit
ad cap'm ar ex ordinario. et obe. his
que cause no que puit int subditos
epor et epos ptinet ad arepm
xi q. i pervenit et c si qui cu clico
supplet eni arepus uices epi in
omibus neglia no aut i culpa ut
in c. romana Septi cu canonica

in contemptu epi pu(n)i i(n)t(er)dicit ec
cathedralem siue causa ronabili
n(on) h(abe)or d(e) (con)suetudine possunt extra = caso
d(e) ap. dilectis et cognoscat i(n) h(oc) archi
ep(iscop)us tamq(uam) delegatus a papa ext(ra)
d(e) off. or. irrefragabili q(uod) (con)cessimus et
q(uod) cetu(m) / Sept(ima) tu(n)c notat etia(m) suf
fraga. et no(n) s(un)t canonici qui cust
odiant bona mense ep(iscop)alis uel suspe(n)so
custodiant bona p(ro)ut sed s(un)t anim(us)
ydonei uel suspecti xvi q. i. no(n) liceat
metal(us) q(ue) contentiosa cleric(or)um b(ene)v(er)
di. c. i et ul. / P(er)tinent etia(m) ad ar
chiep(iscopu)m cu(m) capi(tu)l(u)s p(er)tinentes ad (con)
uicate po(n)ti in c. p(re)cedi(n)ti. p(re)dictos
aut et suspectos ca(us)(a) q. o(mn)ibus pot
h(ab)(e)ost. in p(ri)ma et ingl(ati)o. ext(ra) de off.
or. pasto(ralis) / plures etia(m) (con)cedis po(n)it
h(ic) id(em). Ad h(oc) aut(em) nota quod archiep(iscopu)s
(con)stitue(re) sibi no(n) p(otes)t officiales i(n) diocc(esi)
b(us) suor(um) suffraganeor(um) etia(m) profuturos
cau(s)is p(er) ap. ad eu(m) deuoluend(i)s ni(si)
h(abe)at h(oc) d(e) (con)suetudine et tu(n)c ta(men)
tales officiales citare uel i(n)hibe(re) non
p(otes)t Item a(rchi)ep(iscopu)s uel ei(us) officiales no
no(n) d(ebe)t suffraganeu(m) (com)pellere suspende(re)
uel i(n)t(er)dice(re) q(uia) p(otes)t reuerentia ordinis
ep(iscop)alis in de off. or. c. i. Sec(un)d(u)m se
cogeret n(um)q(uam) suma tenebit B(er)n(ardus)
h(ic). et Io. an. id(em) quod sit q(uod) sp(eci)ale = late
est in h(oc) casu su(pra) q(ui) i(n)iuste ligant
xi. q. iii. c. i. extra d(e) sen. ex(com)municatio
p(ro)uincie tame(n) qui h(oc) fecit ut id(em)
et id(em) est d(e) i(n)delegato archiep(iscop)us
ep(iscop)or(um) s(ecundum) Io. an. Sed nu(m)q(uid) a(rchi)ep(iscopu)s
uel ei(us) offic(iales) p(otes)t (com)pellere officia
les epi B(er)n(ardus) d(ici)t offic(iales) epi p(ote)rat
in h(oc) casu q(ui) s(un)t i(n) iurisdictio(n)e tunc ar
chiep(iscopu)s punire p(otes)t eu(m) sicut ep(iscopu)s
q(uia) id(em) est (com)positio(n)is i(n)tu(i)tu ext(ra)
d(e) ap. roma(n)a [illegible] no(n) aliquid

no

possidet uel faceret ut p(ri)uatus tunc
punire no(n) posset nisi sicut alios
subditos epi in casibus sup(ra) notat(is)
et probat(ur) h(oc) extra d(e) fo. c(om)p(etenti). ro(m)a(na)
§ i et ul. Item a(rchi)ep(iscopu)s causas
p(er) appellatio(n)em uel alias iure metropolitan(o)
deferunt(ur) ad eu(m) no(n) d(ebe)t audire uel
etia(m) audiendas (com)mitte(re) alii (com)ma(n)d(at)
sua tu(n)c uel dioc(esi) uel in eis i(n) qui(bus)
appellat(ur) sunt ut cause iste (com)mitte(re)
dinoscu(n)t(ur) nisi h(abe)at aliud d(e) (con)suetudin(e)
(com)petat in hac p(ar)te ut d(e) off. or. ro(mana)
litigantes Sed pone quod archiep(iscopu)s
d(e) (con)sensu p(ar)tiu(m) causa(m) ad audiat uel
audienda (com)mittat alii e(ti)am in loc(o)
p(re)dict(o) nu(m)quid illud quod agit(ur) ual(e)
bit uid(etur) q(uod) sic quia cu(m) h(oc) s(i)t i(n) fauo
re litigantiu(m) i(n)troducit illi renu(n)cia(re)
p(otes)t d(e) extra d(e) regu(lis). ad aptam/appositam
quod (con)sentit Io. an. di(cit) no(n) ipse ar
chiep(iscopu)s uel ei(us) d(e)legat(us) licentia h(ab)e(re)
epi illi(us) dioc(esis) ut i(n) p(ro)ut b(e)n(e) u(a)li(d)
dem possit alias no(n) ut q. q. et c. ii
in casibus aute(m) s(upra) (con)cess(is) Ite(m) ar
chiep(iscopu)s p(er) quecu(m)q(ue) sue p(ro)uincie loc(a)
exempta tra(n)sie(n)s aut ad ea d(e)u(en)i(re)
fac(er)e p(otes)t ante se (crucem) d(e)fe(rr)i p(ro)p(ri)o bene
di(cer)e diu(in)a officia p(ri)uati et publi(c)e
id(em) audire et ea in pontificalibus
celebra(re) et i(n) illa p(ro)p(ri)a p(er)sona fac(er)e su(a)
pontificali(bus) celebrari quo(cum)q(ue) p(ri)uile
g(io) no(n) obstante Similit(er) ep(iscopu)s
in locis exe(m)pt(is) sue dioc(esis) p(otes)t ip(s)is b(e)n(e)
fac(er)e diu(in)a officia audire et et cele
bra(re) et celebrari i(n) p(ro)p(ri)a p(er)sona fac(er)e
ita tame(n) quod ex h(oc) ip(s)is exe(m)ptis
uel p(ri)uilegiat(is) n(ull)um alias p(re)iudiciu(m)
(con)tinetur in d(e) lib(er)tate p(re)lator(um) ar(chi)

epi De ep(iscop)is Titu(lus) xxxviij

Deinde (con)sid(er)andu(m) d(e) dig(ni)tate ep(iscop)al(i)
et p(ri)mo d(e) quibus(dam) dubitabilib(us)
circa materiam istam p(ri)mo d(e) officio epi
p(ri)mo d(e) duab(us) legib(us) qui(bus) pub(li)c(e) ...

tite epi so d' canonica portione q
debet epo Circa p'm qui[?]t plura
q vtrum pipina pfbiteat pt i ecia
tas aliqua Ro ut pip ht eod l. c
m. Vtrum epus epatus pt ordo R.
it'id Vtrum oim epor pt aliquis
mpior i ecia R. ut pip Vtrum
iceat epatu appete R. ut pip c
'dig. et i gm qone vtrum ptas do-
mandi pt appetenda de qsecratione
lo epi et oia ut pip ht eod l.
t. vr ad fine Vtrum liceat epatu
iuctu omo recusare Rndo q non
appiptone eu epatus duo pt con-
sidanda sz quod decet hoiez apete
m ppam volunt et quod dez fate
d alterius volunt ptitu i ad ppam
olunt hoi quer pnapl i pste ppe
aluti Sed quod saluti cor i tendat
ac quer ei qdispositone altis ptatz
utis vn pent ad i ordinacom volu
ntas ptinet q aliquis ppo motu fatr
ihoc q dor gubnatoi pficiatur
a ecia quod aliquis omo q pipionis
cept finalr hoc recusat hoc eni est
e qt hoie et qtra caritate pxiez
poimor vn aug ~~adendo fine~~ si q
pa ma mat etia depdant nec
octone aiida pstapiat vt blandi
ate depdaia respuat vt iuny ocu
alibus ecie ppoiat pt autem
tinge quod ie aui i iniugz platois
ficiu inse aliquid sentiat perquod
n licet ei accipe hac aut impedimet
ado qz pt remoui p ipiny uct ut
licat pecandi appositu quod potest
efie et idd no qpcutabitur quoniaz
ial' teneat obedie prelato i iniugeti
iugz platu i iniugetem ut si pt irre
gularis x vl qpditats et tuc debet
hoc i inigenti onde q p illud

remouit tenet obedie quiz per
nentis remoule pt ut si archiepus
no pt pp irregularitate diffeicyde *suscipiendo*
et tunc no tene ei obedie ad epat
vl etia ordines suscipi ^ Sed qtra qz
b. marco sibi posttte madit ne pre
sbit fiet sed einsd' ronis est ad aliq
impedimentu impone et omo recusare
go re R. accipe epatu no est d' se
nitiu ad salutem excepto pipionis ^ *sz sit netum ad salutem*
ut pz ex dictis R. aut que sit neca
ad salute pt aliquis licite impedimenti
apone antequa fiat stepl aliocq
no licet transire ad secundas nuptias
ne p hoc impedit assumptio epatz
vl sacr ordinis no liceret aut i eis
que pse puit d'nitate salutis vn b.
marco no egit qtra pcept d' dign
amputado licet pt credibile ex iust-
inctu spus sti hoc fecisse sine quo no
liez alicu sibi ~~manu~~ ~~hec ule~~ licet hos *mag rite*
Terciu pquo invet vl foveat se
inniqua futus epm Rndo hoc di-
stingdo sz hug quod talis aut inte-
debat quod i no tam fiet epus ex
instante nitate et tuc no est fnadz
ut vii q. i. i sy. aut intendebat
quod no fiet epus nisi insta. mag *nitate et tuc fnadz nisi*
nitate vrgente exot' d' nis nis ut
si xpmus xxxii q. iiii. illicitu. no
tam repellit quia tale iuramtum
no irrogat in pena sed tm solempne
vi q i. Infirmes xxxii q. iii
viuus aium pena aboletur omo
xxxii q iii qui fatto. Si no dubit
quomodo intendebat det intelligi
quod ultio no intendebat quia be-
nigna intptato fiei dz eo d' regu-
lis exp esto extra d' iuis iur ad
man in f. hug Terciu go si nulla
nitate instante quia melior co et
mag ydoneus in ecia no i venet
quod epatu recipiat et ei papa

propriat Item simplex hic dimissa dimissa di
ximit hic cum dicat quod non obediat
ei sed pocius deo supremo extra xi q
iii. si dominus quia redditio intrancti
est de lege naturali et divino q. i. si xxiii
proprium ipsi tamen tale absolvere a primi possessio
pena et ab infamia quo ad etiam
et pro pignus et non repellet ab aliquo
actu publico dicit ad innocentes
imperatores alii dicunt quod obediendum
est ipse ar xv q vi auctoritatem sed non
hoc semper est obediendum ipse nisi co
stat in contrarium de divina voluntate cuius
ro est quia auctoritas eius ex vi accepta
vim non est noti tantum quam qui auctore
sedis apostolice illud distulit imple contra
de voto non est ar contra de iure iurandi
inerentes Item quia non intelligitur
hoc fieri auctoritate hominis sed dei primi
cuius ipse est inrarius intrus contra de
tuxta aut corporalia et duobus c. symmachus
seque. ipsi quantumque expresse invariat
vel noxit quis vide sic ibi s. quod imiq
ficet cuius comparatur nec se nega
bit dignitate viii. q. i. inscriptus
contra de elect quia ergo si sequatur
electio in separata quidquid intendent
non debet se denegare quia non est
resistendum sancto spiritui ut actuum vii et xi
q iii. qui resistit electioni igitur sicut
per hominem invalatem appareat revelatio
tonine resistat et si specialiter resiste
revelationem nonnisi natura non esset
licet hoc Item utrum excommunicatus qui in opinione a
putatur esse testis meliore Item
non videtur decet quod sufficit eligere
bonum non oportet eligere meliorem ita
etiam assumptionem alicuius ad episcopatum ali
quid est attendendum in assumente
et aliquid in assumpto assumens
debet fideliter divina iustitia dispe

sare ad utilitatem ecclesie sed i. ad cor
iii. ad edificationem et quiete ut habe
detur et ideo ille qui debet aliquem in episcopum
assumere sive eligendo sive providendo
non tenetur assumere meliorem simpli
citer caritatem quod est sed meliorem
ad regimen ecclesie qui scilicet possit etiam
instruere et defendere et pacifice gubernare
assumptionis etiam non requiritur quod se
reputet aliis meliorem hoc enim esset
superbum et presumptuosum sed sufficit
quod nichil in se inveniat per quod
sit ei illicitum assumere prelationis officium
unde petrus requisitus a christo si plus ceteris
diligeret non pretulit se ceteris sed simpliciter
quod amaret Item consequenter examinavit eum
dominus de dilectione ampliori ad omnes
quod nisi inveniretur aliquis hoc idoneus
ad regimen ecclesie preponere debet iuxta
attendi eminentia dilectionis divine
non autem obstat predictum illud
ipse nihilominus inquit computandus est
in sciencia et sanctitate precellat qui est
prestantior dignitate quia hoc intelli
gitur ad studium iam constituti in digni
tate debet enim ad hoc intendere ut ceteris
sciencia et sanctitate precellat licet theol Utrum
electus in episcopum ignarus in scriptura sacra
et requisitus utrum sciat veteris et novi
testamentum videns se sic mortaliter
peccet Et videtur in primis q. disputationis
de quolibet distinguendo hoc modo s.
quod talis aut est ignarus ex toto
in sacra scriptura aut in parte quia licet
non sciat sacram scripturam sicut illi qui
sunt provecti in sacra sacre scripture sed
tamen aliquo modo in generali mandata
et articulos fidei et virtutes et alia
sacramenta Si sit ignarus primo modo
tunc talis videndo ex deliberatione mortaliter
peccat quia facit et ex deliberatione
mentitur mendacio pernicioso quia tale

hic hoc pecto fundere non posset

commendatum est in preiudicium utilitatis
animarum que pro regimine committuntur
in talis renunciatio potest uti ad hoc ut pre
promotio non impediatur / Si non potest
ignoramus 2o modo non audet dicere
quod sic videndo mortaliter peccaret
una consuetudo que secundum iura est optima
legum interpres contra de consue. cum
militis sit optimum ut ista questio
intelligatur scilicet utrum sciat veteris
testamenti et novi continet ad ea que
necessarium est sic prelato et hec sunt illa
sine quorum scientia non potest competenter exerceri
officium vel si sciat ista talia de testa-
menti et novi et tunc sic videndo utrum
videt secundum intentionem quia debet habere
veteres conquirendo quoniam illa et ideo
non mentitur. Si autem nesciat dicti test-
amenti non ea que sunt necessaria ad executionem
officii sui tunc taliter videndo mentitur
commendatio presumpto in preiudicium animarum
et mortaliter peccat si talis renuncio sit necessaria
ad promotionem suam. Sed oportet quod si
talis mortaliter peccaret resignare tenetur
ut vitaret periculum illud mortale peccatum
contentum / sed non dicit quod teneatur resignare
teneatur ergo etc. Ad hoc talis aut prius cum
recepit episcopatum sciebat debenti testa-
menti non ea que sunt necessaria ad executionem
officii aut non / Si non credo quod
resignare tenetur quia quilibet habens
officium regiminis animarum si non sciat ea
que sunt ad executionem sui officii necessaria
tenet illud officium in preiudicium animarum
suo regimini commissarum et in salutis
earum defraudent. Si autem prius ea didicit
ea que sunt necessaria ad executionem sui offi-
cii credo quod non tenetur resignare
licet mortaliter peccabat cum mentiebatur
hic aliquid non cum peccato mortali ac-
quiritur quod tamen resignare non tenetur
sicut mulier illud quod de meretricio
lucratur resignare non tenetur / Aliquando

non dicitur quod tamen resignare tenetur
cum obtinuit non tantum tacita veritate
sed etiam expressa falsitate. Si talis re-
sponsio sit necessaria ad hoc ut non impediatur
promotio sua hec vera. Utrum peccet
quilibet tali electione vel eius confirmatione in-
pendit. Dicendum secundum veritatem nequaquam quod
si sciens confirmavit illum qui non sciat
de sacra scriptura ea que sunt necessaria ad
executionem officii sui peccat. Si non ig-
norat eum esse talem sed non habuit
diligentiam debitam ad sciendum insuffi-
cientiam eius etiam peccat quia debet
cum diligentia examinare personam vel per alios
bonos viros ar contra de elec. cum in cunctis
contra de eta. et qual. c. ult. ubi dicitur quod promotus
talis de persona contra de elec. vel ubi pro-
hibetur confirmare electionem insufficientis li-
teratura et confirmans talem si fecit ex
negligentia hoc suspendi debet a collatione
primo beneficii. Si non fecit hoc conniventia
debet pene subici condigni. Utrum episcopo
liceat ad religionem transire. Dicendum hoc
quod non nisi ex causa / professus enim
status episcopalis in hoc consistit quod aliquis
ex dilectione dei se obligat ad hoc quod
saluti proximorum insistat et ideo tan-
diu obligatur ad retinendum curam episcopalem
quamdiu potest de communi proficere ad sa-
lutem quam quidem negligere non debet non
propter divine contemplationis quietem nec propter
propter vitandum subditorum et a contempla-
tione vite spiritualis se differri patienter
tolleraret secundum illud ad phi. 1o coactor enim
ex duobus desiderium habens dissolvi
et esse cum christo multo melius est per-
manere autem in carne est necessarium propter
vos. Non etiam propter quaslibet adversa vita-
nda vel lucra acquirenda quia ut
dicitur Io. x. bonus pastor ponit animam suam. Contingit tamen
quibus impeditur procurare subditorum sa-
lutem ... quoniam propter proprium defectum

q(uod) sciencie ut si heretica sit vel simoniacus
vel corporis ut si sit senex vel in-
firmus, vel sciencie sufficientis ad curam regi-
minis, vel irregularitatis ut si sit bigamus
quia propter defectum subditorum in quibus non
potest proficere Vnde Greg(orius) l. iii. dyal(ogorum) sepe
agitur in animo perfectorum quod cum
suum laborem esse sine fructu considerant
in loco alio ad laborem et fructum migrant
quia contingit contra eos ut in [illegible] platone
contingit grave scandalum quod i. cor. viii
si esca scandalizat fratrem meum non manducabo carnem
in eternum, quia tamen scandalum ortum ex
malicia aliquorum volencium fidem vel
iusticiam conculcare non est cura pastoralis
obmittenda s(ecundum) illud mat(thei) xv sinite
illos qui sunt scandalizabantur de doctri-
na eius ceci sunt duces cecorum tamen quod sicut
accidit aliquibus casum per providenciam
superiorum ita per auctoritatem talis prelatus
deserat susceptam ut d(icitur) similiter quod ep(iscopus)
[illegible] si per eas sit tamen cessante c(ausa)
impedimento in episcopum [illegible] sic
ecclesia sit dispositus et in monasterium
detrusus ad suam agenda ut ex. vii
q. i. percepit [illegible] si etiam sit simoniace
promotus eo nesciente si se ad reli-
gionem transtulit sit itero ad episcopatum
alios promovendum Licet tho(mas) Utrum licet
epo propter persecucionem aliam corporalem de-
serere gregem si commissi Ad hoc s(ecundum) tho(mam)
in qualibet obligacione debet attendi
precipue finis obligacionis, obligat
autem episcopus se ad execucionem pastoralem
officium propter salutem subditorum et ideo ubi sub-
ditorum salus exigit presenciam persone sub-
ditorum pastoris non debet pastor per-
sonaliter deserere gregem suum nec propter
aliquod periculum personale imminens, cum bonus
pastor a. s. ponere teneatur pro ovibus
suis Si non subditorum saluti sufficienter
possit in absencia pastoris per alium

temporale quodam ut sit aliquod

cum at bonum fine est periculum hic quod aliis in- diget

providere non licet pastori personaliter (corporaliter)
gregem propter aliquod etiam commodum vel per-
iculum deserere Vnde aug(ustinus) in epistola
ad honoratum fugiat de civitate servi
Christi qui eorum quisque specialiter a persecu-
toribus queritur non ab aliis qui non ita
queruntur ecclesiam non deserant ab illis qui
egent, sicut enim periculosum est nautis
in tranquillitate navis deserere quando
magis in fluctibus videt ut d(icitur) inter
homines [illegible] vii q. i. Utrum epo licet
aliquid proprium possidere. Dicendum sic non enim
in ordinacione sua ad hoc se obligat
ut absque proprio vivat nec ob hoc necessario
requiritur ad officium pastorale in xii
q. i. epi de rebus propriis vel acquisitis
vel que de proprio sunt suis heredibus de-
relinquuntur. Utrum epi mortaliter peccent
si non largiantur pauperibus bona ecclesie
que percipiunt Dicendum bonorum propriorum sunt
domini ideo possunt ea vel sibi retinere vel
aliis prohibite elargiri in quo tamen
possunt peccare sed sibi plura conservant quam
oportet vel aliis non subveniant sicut
quod exigit caritas non tamen tenentur
restituere, bonorum etiam ecclesie sunt dis-
pensatores vel procuratores Vnde aug(ustinus)
ad bonif(acium) si privatum possidemus que
nobis sufficiat non illa nostra sunt sed
illorum quorum procuracionem gerimus ad dis-
pensacionem autem requiritur bona fides
s(ecundu)m illud i cor. iiii hic iam queritur
inter dispen(satores) ut fidelis quis inveniatur
sunt autem bona ecclesie non tantum in
usus pauperum sed etiam ad cultum dei
et necessitatem ministrorum ecclesie expenden-
da ut d(icitur) xii q. ii de redditibus c(on)tra
vel oblacione fidelium epo una pa-
te remittatur alie ecclesiastice fabricis
et erogacioni pauperum [illegible] apud
clericos sub periculo sui cum ordinibus mi-
nistrentur ultima clericorum [illegible]

...meritis dimidatur Si vero sint distincta que
cedent in usum episcopi cedere et aliquid sibi re-
tineret de aliis contra fidem dispensationis
agit et mortaliter peccat et ad restitu-
cionem tenetur De deputatis non specialiter usui
...me idem dicendum est quod de propriis bonis
...tum est ut scilicet propter immoderatum affectum
uel usum peccet quidem si immoderatas
expensas sibi retineat et aliis non sub-
ueniat sicut quod requirit debitum caritatis
Si etiam de hiis uelit aliquid sibi subtra-
here et consanguineis uel aliis dare non peccat
si fiat moderate id est ut non indigeant non
ut ditiores fiant unde ambrosius li. de off.
est approbanda liberalitas ut proximos se-
minis tui ne despicias si egere cognos-
cas non tamen ut illi ditiores fieri
uelint ex eo quod potes conferre inopibus
Si illa non sint distincta distribucio eorum
eius fidei committitur et si in modico de-
ficiat uel superhabundet potest hoc fieri ab-
sque bone fidei detrimento quia non potest
hoc Si tamen sit multus excessus non
potest latere unde uidetur bone fidei repugnare
nec absque mortali peccato Sed obicitur contra
illud quod dicitur ad damasum papam quod
clerici qui bonis parentum sustentari possunt
si quod pauperum est accipiunt sacrilegium
committunt uix ergo quod multo magis
mortaliter peccent Tamen ea que de bonis
ecclesie eis superfluunt egenis non exhibet
Dicendum quod sicut patet ex dictis omnia bona
ecclesiarum sunt pauperibus largienda nisi in
casu utilitatis in quo etiam pro redemp-
cione captiuorum et aliis usibus pauperum uasa
cultui diuino dicata distrahuntur non dicitur
enim peccaret clericus si uellet
de rebus ecclesie uiuere dum non habet
patrimonium de quo uiuere posset Notandum
etiam quod licet bona ecclesiarum pauperibus
pauperum esse dicuntur si quis utilitate
imminente prouidendi pauperibus
de hiis que supersunt ex prouentibus
ecclesie possessiones emant uel in

thezauro reponat in futurum ecclesie
utilitate et pauperum necessitatibus lauda-
biliter facit Tamen non necessitas immineat
pauperibus eroganda superflua non
est et inordinata ut quis in futurum
conseruet quod dominus prohibet math. vi
dicens nolite solliciti esse in crastino
secundum thomam Utrum religiosi qui in episcopos
promouentur teneantur ad obseruan-
tias regulares Dicendum quod sic scilicet ad
illas que non impediunt officium episcopi
pastorale sed magis [iuuant] ad sui perfectionis
custodiam ut continencia paupertas et
huiusmodi et per consequens tenentur ad habitum portandum
sue religionis qui est huius obligacionis
signum et de hoc habetur xvi q. i ad eas
autem non [ut] est solitudo silencium et ali-
que uigilie uel abstinencie graues ex quibus
impotens corpore redderetur ad exe-
quendum officium suum Quibus enim potest
dispensatione uti secundum quod requirit
necessitas persone uel officii et condi-
ciones hominum cum quibus uiuit per mun-
dum sicut etiam ipsi prelati religionum in hiis
secum dispensare possunt ut intelligitur xvi q.
i. monachi. quod autem dicitur xviii q. i.
quamuis facta ordinacione de monacho episcopum
facit uelud legittimus heres paternam
sibi hereditatem [uendicandi] potestatem habeat intelligendum
quod hereditatem non uendicat sicut
propriam sed sicut debitam ecclesie ut patet
etiam ibidem post parum secundum thomam Testa-
mentum autem nullo modo facere potest episcopus
de rebus ecclesie quia ei dispensacio
earum tantum committitur que morte
finitur ex qua incipit ualere testamentum
ut dicitur hebr. ix si tamen ex concessione
pape testamentum faciat non intelligitur ex proprio facere
testamentum sed apostolica auctoritate intelligitur
esse ampliata potestas sue dispensacionis
ut eius dispensacio ualere possit

articul. 2.

p9 morte. Sequitur vide de secundo scilicet quod est officium episcoporum circa quem sciendum quod episcopis subsunt archiepiscopis et unde possunt statuere vel disponere de hiis que spectant ad communem statum provincie absque archiepiscopo sicut nec e contrario archiepiscopus absque consilio episcoporum. Sed specialia que spectant ad suos episcopatus sicut archiepiscopus in sua diocesi sine consilio episcoporum et ita in ipsis statuere possunt facere singuli in suis episcopatibus sine consensu archiepiscopi di. xviii. c. i. et c. ii. ix. q. iii. c. ii. archiepiscopos sit autem nullus. Possunt autem ista scilicet consecrare ecclesias et virgines velare clericos ordinare altaria in ecclesia consecrata erigere antequam consecrentur prohibit quot volunt altaria facere baptizatos in fronte crismare crisma conficere solempniter penitentes reconciliare litteras dimissorias dare lxviii. di. quamvis de consecr. di. i. nullus presbiter de cons. di. ii. non oportet lxxi di. excusat. sicut subditos iudicare ix q. ii. pro pugillos xi. q. iii. debent anathematizare unam etiam in duas dividere duas unire unam alteri subicere novas ecclesias erigere ex causa tamen et non aliter potest hoc facere super hoc decet cum consensu illorum quorum interest requisite extra de excess. p. sicut extra de ec. edi. ad audiam x. q. i. c. nil. xi q. ii. placuit episcopale synodum celebrare xxxviii di. qui recedentes ab heresi reconciliare excommunicatos de heret. ad abolendam canone late sive quo ad subditos suos, ii. q. iii. multa etiam alia que difficile essent narrare cum ipse sit perordinator in tantis xxv. di. perlectis hec non debent ipsum ab inferioribus episcopo

et ita in apto est diferentia inter episcopum et inferiores prelatos. Creantur autem utrum episcopus possit vices suas delegare. Videtur secundum Ray. quod potest ea que spectant ad episcopalem ordinem si forte sit causa legittima impeditus alii episcopo delegare ut consecrationem ecclesiarum vel reconciliationem virginum ordinationem clericorum et similia causas criminales etiam clericorum in quibus agitur ad deponendum non potest alii delegare nisi causa impeditus et tunc non committeret diffinitionem set dependantem cum l. ii ... tamen aliquos alii episcopo committit potest cum hoc non sit prohibitum sibi. Sunt etiam quedam alie cause que propter excellentiam sui licet non sint criminales non debet delegare nisi nisi causa impeditus et tunc non nisi litteratis et gravibus personis ut est causa matrimonialis et similes extra de consan. ex litteris. non debet etiam committere potestatem dispensandi cum irregularibus secundum Ray. Videtur quod hoc potest quia hoc non est prohibitum de absolutione autem excommunicatorum pro iniectione violentarum manuum in clericum potest alii committere in casibus de concessis a iure cum videbitur expedire extra de off. or. eis. Alias non causas minores etiam spirituales ut de decimis et decimis par et similes potest delegare clericis tamen extra iudic. decernimus, quanto pecuniarias non causas potest immo forte debet indistincte delegare etiam laycis ar. x. q. i. te. quod etiam in dicto c. decernimus in glo. Sed quid de iudice delegato numquid potest causam sibi delegatam alii delegare. Videtur non ... dicemus quod hoc non potest regulariter nisi in duobus casibus

Marginal notes: ma. ii. de p. co. pl. ... nitate ... (left, beside "pro pugillos"); multis (left); 1re (between columns); concede (between columns)

tonus est si lis est testata cora eo
pt intelligit' extra de sen. et re. iud.
c. b' coldus. Aliter est qn vniuspitas
causarum acius vel cause est atm d' le
gata tunc enim pt vnā causam vel duas
alii d' legac' ff d' iudic' l. prox. commo
dant dt qd pt omes committe causas
fallit hec regla in delagato capna
pe qui pt alii d' legac' extra d' off.
del. capnus. ille tamen cui ipse committit
in conspicon vel commissione certis d'
plans aut mistis alios facienda
q' alii committe no pt qz i talibus
industria et fides psone eligi. Iste
an committit cause pdicte expcare
aliquos vel absolue cu irregularibus
dispensac vel priuas i inge no pt
q' alii committe nisi esset legatus
capua. d' in redicto sed ctu c. mistm
comunis extra d' off. del. capnoma
Sequit' vide d' tco sz de duabus
legibus ecclie quibus subsunt epis ecca qd
sciend qd hec due leges sunt lex
diocesana et lex iurisdiconis ppua
consistit ecclia i cathedratico exige
do et i tcia vel qrta pte oblationum
et hac lege subsunt epis omes ecclie pt
monastia xvi. q. i. cu pulte h'
tam lege subsunt capelle monastiorum
extra c. qqnente nisi monastia ecclie
ad capellis exempta extra d' priul.
qm. et pt s'm host. monachi et alii
religiosi no cogentur ad synod veie
nisi heant plas vel roc capellarum no
exemptarum sic intelligunt extra
de priul. ecclie vel nisi sint coniuctu
ne ad missa publicam vel ordines
faciendo recipiunt xviii. q. ii. quod
hec host. ptabunt tamen monastia
ecca exempta seruicia q consueuerunt
ab antiquo pstac xviii. q. ii. seruitia

et consti statut xviii q. ii. clencheri
Secunda lex iurisdicionis est quedam ius
exequio hit epus omia sacra. confre
de causis cognosce delicta cohibe
i' legi subsunt omes ecclie ste i dioc.
tam seculares ecclie qua monastia
s. di. accedens et corum capelle extra
c. qqnente Ad hec nota qd licet
due leges pdcte distinguantur sepe
tamen vna ponitur pro alta extra de
offo. audit. d' regularibus expte
et deinte resp. audit Omnes ecc
principis subsunt epis extra d' off. or.
omes et c. solite et ipius archiepis
et epis asperge debent cu eis iusta
se loci veialem assignac vt idem
Sequitur vide de qrto. s. d' canonica
portione et d' hoc qrunt' plura sz
vtrum canonica porto debeat' epo
Quid expr explicar pz primo pnra
d'cretorum sequitur epi pape debent
percipi aliquota omiu oblacionum et
redditum vnu qz pnciat et s'm
aliqua decreta videtur q tcia pte
vt x. q. i. de his zc dcnus Secundo
no alia decreta vide q medietate
x q. ii. antiquos. et s. quedam alia
decreta vi' q pa vt xii q. ii. nob
et c. concess. deinde no s'm ho. dz
repete [illegible] vt xii. q. ii. nob
et c. sep. Cui vo est primo quia
ista iura sunt p'ciora extra d' cog.
spi. c. i. 2o quia illa summa omnia
iura conuenit d' arbitri dic q fre
et plures 3o quia q c. iuimu
est tenendum extra d' temp. expte
4o quia hec glo. decretalis quota
pt hec p' exponenti extra d' off
or. qqnente et de script. d' qrto
et de tempibus cu olim nisi tonc sp.

sepcionis vel consuetudinis dicatur tam
vel media ut extra de vbo signi
ex parte ii et i capi. preallegatis Sed
numquid ratione prescriptionis vel consue
tudinis dari potest porcio minor
minus Videtur secundum host forte talis con
suetudo esset irrationabilis tamen quia
sic nullo modo expresse cavetur set quod
minus non detur etiam de consuetudine
tamen quia in multis racionibus ut
dixi est comprobatur putatam quod
esset tollabilis dum tamen esset prescript
ut extra de pon et re in quod ad
consultationem et ult. et decernibus
olim tamen et de testamentis officii Sed
numquid eadem ratione nulla dabitur Videtur
non secundum host quia talis consuetudo
omnino esset irrationalis et leonina ut
extra de consuet. c ult. Innocen-
tius dicit quod si consuetudo prescript sit
quod nichil habeat nichil habebit ut
extra de prescrip. de quarta Sed numquid
prescribi potest Videtur secundum host quod
sic dum tamen titulus allegetur et pro-
betur extra de decimis dudum et sic potest
intelligi extra de prescript de in dictum
est prescripto contra possidentem oportet
quod titulum probet per quem talis
prescripto tollatur alias sufficit tituli
allegatio A quibus hec canonica
porcio petatur Videtur quod cum dicitur
a parrochia ecclesia intelligitur tantum
de cathedrali ecclesia secundum vero host
peti potest ab omnibus ecclesiis in quarum
diocesi constituitur ut xvi q. i. constituit
sive sint capelle monachorum vel
aliorum religiosorum vel monasteriorum vel
alia pia loca sive sint conventualia vel
conventus alia infra civitatem vel extra
ut ex parte ibus et collegii sint separati
de off. or. conquerente et de test. off.
et c requisiti non obstantibus

exemp
quibuscumque privilegiis apostolicis exemp
tionis vel aliis nisi de iure diocesano
et eius conditio fiat expresse mentio
ut extra de decimis dudum et ult. Si
cum etiam aliqua corpus assumitur ratione
nisi fuerit prochialis de omnibus relictis
canonica fuerit sic ut extra c. in ma
gis non ait exceptis ratione fuerit nisi dio
cesani ut extra de testis c. ult.
nam dicitur tota parochia parochiae certe
ut extra de off. or. postulavit Sed
tamen quod si aliqua relinquatur in
tuitu quod inclus ex causa debeatur
qua relictum est pro carnali quam spiritu
alis sequitur quod de relictis sanctis
dedicata posset quod absurdum esset Si
vero obtentu loci vel ob salutem anime
cum est enim pio loco relinquatur
relictum eum ipso cuius inclusus est
expensis xxxiii q. v. mulierem hec est
pronoun crucifixi quod venit magis
quem per intuitu et hiis que altaria
aliquo corpus vel relictum assumitur fuerint
de quibus deduci debet hec porcio canonica
Et de oblationibus et breviter de omnibus
redditibus ratione altaris provenientibus
sicut laicus videatur loqui c supradictis
allegata in prima concessione de canonica
porcione Sed de donatis in extremis
nichil exigitur ut ar extra de sepul.
de hiis ultimum de emptis vel aliter
concessis acquisitis temporaliter sed de ho
nestis acquisitis spiritualiter indistincte de
betur sive ea mortuaria ut extra
de off. or. conquerente Sed vel oblationes
nomine quarum etiam mortuaria continentur
ut extra de cens. significavit cum vero fuerit iudic
anime ut extra de sepul. c. i. vel le
gata sive relicta providencia in infirmitate
de qua obiit vel causa mortis pro
xima vel quarum ultima voluntate
dum tamen obtentu sive ob devocionem

ecclesie vel persone loci relicta fuerint. Secus si obtentu persone licet ecclesie dimittatur non fiat in fraudem probantur hec extra de sepul. c. i et c. ii et extra de testa. officio et c. requisisti et hec que sunt mobilia pure immobilia vel quemvis alia iura et de realibus debentur. Hec porro. Hoc est expresse extra de sepul. in iura quod tale exceptis relictis pro xxxa et xxxx vel equis vel armis relictis sine fraude et absque monitu et absque donatione in presidium tertie partis ut in eisdem definitur in sine clericis instigatione in subsidium tertie partis ut in eisdem c. et extra de testa. c. vlt. Quod si autem iure expresse sunt vel privilegium eximatur quatenus alias sunt exempti de omnibus et ab omnibus exigi possunt. Hec porro canonica que debetur episcopo. Utrum porro canonica episcopi impediat canonicam presbiteri parochialis vel econverso non quia sunt diverse et diversorum iure et diversis debentur episcopo enim pro debetur canonica iure episcopale quod sibi incumbit presbitero non debetur pro parte sed omnis parochiale quod sibi incumbit et quidem episcopus debet habere certam omnium aliorum vel etiam per eam dioc. relictorum ut patet ex supradictis. Parochialis non certam non exiget secundum aliquos nisi ab ecclesia in qua parochianus elegit sepulturam quia de hiis tantum debet tum eius porro exigi quod occasione sepulture obveniebant ut innuitur extra de sepul. c. libere et c. i in iura quod presbiterum secundum eundem puta secundum host. non utraque canonica sed tam parochialis quam episcopalis de omnibus et ab omnibus, quia et quod presbiter parochialis relictis intestato debetur ut innuitur extra de sepul. c. i et c. ii supra et c. i in iura quod tale ubi quidem canonicam episcopalis deducitur universo quarta diminui debetur et per consequens parochialis

si vero casu fortuito parochialis sermo fuit de dicta tunc episcopus propter quartam quarte parochialis et quartam eius aliorum quod illud redit. Licet hoc tamen videatur absurdum scilicet quod ille due quarte de universo detrahantur quia si parochianus ipsa etiam sepelliet et cum ecclesia mediatum ei relinquet in solidum episcopus et presbiter parochialis haberet tot et hoc de rigore iuris quibus fieri deberet ut probantur superioribus et xvi. q. ii quod si aliud ante nascatur / et ideo si de benignitate permissum est cavere quod istam aliter possit facere aliter exquirens non potest quieri iuste quia si episcopus accipiat de omnibus medietatem de consuetudine et parochialis etiam aliam medietatem de remanentibus saltem ei quarta remanebit. Secundum si parochianus eligat sepelliri extra dioc. suam. Pulchre iste casus non est forte de iure determinatus dominum tamen quod si consuetudo apparet est tenenda. ut extra de decimis cum sint homines in q. c. ad apostolice / alioquin episcopus infra cuius dioc. res est sita restituenda est porro canonica partis et ecclesie infra cuius parochie limites est sita quia si in vita ei alienando preiudicare non potest multo minus in morte extra de sepul. de hiis. Sunt quo ex ratione terre cultore datur illi ecclesie ubi terra est et ubi cultura exercetur sicut et hec porro. Quo in talibus non est quicquid de persona sed de re. ad hoc extra de decimis tua nobis quod i. ii et c. de caute

De dignitate pallii Titulus xxxix

Postea considerandum de dignitate pallii quod quidem aliquis episcopus ut puta. Circa quod videndum quid sit pallium et quid in eo significatur et significetur quibus ipsum concedatur et in quibus diebus cum sit concedendum quibus locis et temporibus eo est utendum et quo

xxxo si quis exigit

pallio pt quis vti / cp̄itu i ad ſm
ſcienꝺ quod palliu eſt i ſigne orna-
ment arepi vl epi ſupt d corpe
b. pet ut extra de elec ſuffitaſti
In pallio aut plenitudo pontifical
officiꝫ vl eoa arepalis nois aplo
confertur ut extra c. nos [illegible] licet
ſit in epm ꝯſecratus ante tu pallij
receptoin non eſt appelandꝫ arepi
ut d ibiꝺ inglo. apt q an palliij
receptoin eccia dr viduata ut c.
di. qm quia pue pallio qda ꝯpedi
no pnt ut extra d elec quod ſicut
cf pnta no eni licet arepo ſi pallio
conalia quotare epma conſtce ba-
ſilicas dedicare clicos ordinare epos
ꝯſecrare ut idꝫ virgines conſecrare
extra d elec ſuffraganeis inglo. et
c. tu ſumpta vn electus i arepm
ꝯfirmatꝫ ſit oīa que ſut iuriſdicois
et no que ſut ordinis qz i ꝯfirmatoe
ꝯſequit oīa que ſunt iuriſdicois
vnd eo confirmato pt beneficia con-
ferre extra d elec noſtri. electos con-
firmare extra d tranſla. cu olim nec
obſtat extra d elect ſuffraganeis
vi dr quod electus i arepm ꝯfirmatꝫ
pt mandare ſuffrag'is ſuis ut elect
ſue iuriſdicois ꝯſeat ꝯſecrare licz q
no poſſit face no eni ſeqr. poteſt
aliis mandare ergo pt hoc facere / pt
eni aliu epo mandare quod ſubditos
ſuos ordinet ipe tam eos ordinare
no pt ro huius eſt quia p hanc dīna
dacoin tnes ꝯmittit eu ipi epi ex
ordine et ꝯſecracoe quia ſut hoc
face poſſunt ut eis deſit ius quod
illi no ſunt d ſua iuriſdicoe hec hec.
extra d tranſla. cu olim inglo. ipe
tam refert ſup hoc plures opiniones
idꝫ Inſuper autem palliu deſignat
plenitudinem ptatis ut extra c. ad
honore Conceditur aut palliu ſp

ciali plato in cuīa expnti vl eius
nuncio vl mittit illud p capellanos ro
mane ut extra d elec ſuffi c. di
palliu. Eſt aut palliu ptinj be
neficium pſonale vn cu pſona ſep
elit et ideo no debet alii preſtari
extra c. ad hoc c. ij ptinj eſt locale
quia ſi tranſfeat ad aliam ſedem
epalem ſ vl arepalem tu eo tu
no tranſſertur ſed remanet i extra d po
ſtul bone in ſi. b no extra c.
extra inglo. Conceditur aut
palliu huius iubis ad honore di
omnipotentis et bte marie virginis
et btoꝝ petri et pauli et dom
ipe gregorij et ro. et ut non
ecce quippe tradimus t pallium
de corpe bti petri ſumptu plenitudinem
licet pontificalis officij ut iuta
eo ut etiam tua ctis diebus
q exprimunt inprimile. ab ap. ſe
ci conceſſi. Eſt aut diuerſitas pal
liu tu conceſſioe pmle. noui vl
renouatoe antiq ut c. di. c. ſi.
Conceditur aut palliu archiepis
omibus et epis aliquibus exgra
ſpali ut extra d priuilegijs. tu i in
c. venerabile et tu ꝯpetit palliu
debet inſtanter petere ipm ut c.
di. pnta et debet ipm petere in
fra tres menſes a tpe conſecrationis
computandos, a tpe ꝯfirmationis
ſi forte iam erat conſecratus et ni
petierit ipo impedimento legitimo
ceſſante pt d hoc arguari et a dig
nitate remoui di c. qm extra c. ii
et. qui recipit ipm iurare debet
fidelitate et obediam ec ro c. ſigt
Vtitur aut ipe pallio ſemp et vbi
B [illegible] quia [illegible] plenitudine ptatis

alij at ſplati ut ſſ ut [illegible]

alii inspectam consuetudinem suam approbatam
extra c. ad honorem. Uni illi inferia
tenia .i. inequalis tamen sunt primate
archiepiscopis vel sunt dyocesani sibi sub-
iectis utetur pallio et certis diebus
qui in privilegio sunt tamen continetur extra
e. t. i. Aliquis et extra ea quia quocumque
licet autem extra sua provincia vel
dyocesi uti pallio primis celebrandis
et suffraganeis consecrandis et clericis
ordinandis dum modo fiat de permissione
illius in cuius dyocesi celebrat extra
e. contrarium non debet etiam uti ipse
pallio suo et non eius ad cuius pro-
vincia vadit cum sit personale ut dictum
est ut in c. contrarium in glo. viii
Intelligendum autem quod sunt uti pallio
tantum in missarum sollempniis c. di-
cunt more et tamen intra eciam
non sed coniungat eum induit vestibus
sacris eciam processionaliter vel ali-
bi tempore tunc pallio non utetur ut
extra e. t. i. Sed et de extra c.
ad honorem quod sunt illi dies in quibus
pallio est utendum et dicit quod sunt
isti scilicet nativitas domini festivitates sancti
Johannis et sancti Stephani circumcisio
epiphania domini / in ramis palmarum
cena domini / sabbato sancto / tres dies
[illegible] pentecosten / festum beati Johannis
bap. / et omnium apostolorum / festa beate
virginis / et omnium sanctorum / dedicatione ecclesiarum /
principalia festa ecclesie sue / ordinatione cler-
icorum / consecratione episcoporum / in anniversario
sue consecrationis / cum ad hoc extra de-
fertis c. ult. et de consecr. di. iii.
[illegible] et non sunt isti primatis
[illegible] sunt dies illi ut di-
cit extra c. tua. Contra autem et [illegible]
pastoralem deficit quilibet archiepiscopus

unius in missa privata xxiii di.
cleros. In eis autem non significatur
plenitudo officii ponitur in pallio. Non
debet autem quis uti pallio suo [illegible]
et non eius ad cuius provincia vadit
cum sit personale ut dictum est supra et
extra [illegible] c. Sed [illegible] suc-
cessor eius qui fuit [illegible] eo ipso
quod [illegible] pallio quod invenit
ibi utetur [illegible] non sine licentia
speciali pape ut dicit [illegible] supra illud c.
bone [illegible] et [illegible] ei faceret
si denegaret [illegible] quod fuit eius
predecessor [illegible] de aqua tocii et esti-
li. i [illegible] de dignitatibus et eorum
officiis [illegible] non [illegible] qua-
re [illegible] consuetudines ecclesie tot eciam
ea sunt consuetudines varie extra de consue-
tudine [illegible] extra de constit. [illegible] ad hoc
Si quis tamen velit scire quod [illegible]
de [illegible] dicitur legat xxi di. cleros
xxv di. perlectis et extra in titulis spe-
cialibus [illegible] viii de off. archipresb. pri-
micerii et sacriste de eius etiam pre-
mitto quia sunt hodie ab ecclesia remoti
[illegible] in solemnia sua lxxxviii. di. [illegible]
[illegible] et c. sequenti [illegible] di. po-
suit [illegible] et epos [illegible]

De officio iudicis ordinarii. Titulus xxxv

Deinceps quia dictum est de prelatis
qui sunt iudices ordinarii / con-
sequenter agendum de officio iudicis
ordinarii / Et primo quis est iudex
ordinarius et quis eum constituere potest.
2o quod est officium et potestas eius. 3o
quibus modis ordinaria iurisdictio impedi-
tur vel finitur. Circa primum sciendum quod or- [illegible]
dinarium constituere potest princeps [illegible]
in spiritualibus instituunt prelatos archiepiscopos
episcopos et imperator in secularibus du-
ces marchiones comites et huiusmodi

vniuersitas ecclesia facit iudicem ordinarium
contra communiter iudic. decretis / Consuetudo
etiam et lex dant iurisdictionem ordinariam
ut C. de emancip. l. i. et ff. de iurisdic. [diuisi]
omnium iud. l. et quia / ut C. de [electione] omnes
iusti etiam qui per electionem creantur
iurisdictionem ordinariam habent ex ipsa
administracione consequuntur / nisi consuetudo
contrarium obtineret quod credit verum glossa
ff. eo. sed tales ordinarios iudices
facere non possunt in aute de mandata pri-
us eos aut tolli iii. / notandum non
ff. glos. quod electus in concordia post confirma-
tionem sortitur in omnibus iudiciorum [preter] ea
que distinctionem maiorem exigunt
cuius consecrationis requirit ut extra de
electo transmissa / hoc tamen fallit in
duobus casibus in quibus electus admini-
strat ante confirmationem et oportet nisi
[illegible] / primo in electo per papam qui statim
administrat xxiii. di. in nomine extra
de electo licet / secundo in electo concorditer
ultra ytaliam constituto et ecclesie ro-
mane immediate subiecto ut extra eodem ali-
cui di. extra de elect. nihil in simul
et fi. / hoc nota gl. quod de iud.
decretis xxxv q. iii. c. i. / Atten-
ditur autem iudices ordinarii inequa-
litate scilicet conditio sexus etas di-
screcio fama / conditione scilicet ne sit seruus
ii. q. vii. et c. ta. / sexus ne femina xxxiii q.
[illegible] / etas ut sit maior xx.
ann. dig. de arbitris cum senil. adminis.
xviii. / ff. de re iud. quidam / discrecio
scilicet ut possit discrete iudicare ii q. vii.
in famis c. ta. / tamen licet in fama
fariat ne ordinarius iudicare possit
[illegible] est de iure [illegible] tamen
iudex infamis vel criminosus tenet
ut [illegible] repelli ordinarius per talia
[illegible] tollatur in officio
[illegible] viii. q. iii. in nomine [illegible] glos.

Fama ... infamis ii q. vii. infamis c. ta.

Consueuerunt autem esse per ordinarii
iudices monachorum Vide glos. quod
ut licet habeant medios ad [illegible]
ut abbates vel priores ad quos eorum
pertinet prima monasteriorum correctio Sed
eis non corrigentibus vel forte
corrigere non valentibus succedit
episcopus quod de capitulo Consueuit esse vero
archiepiscopus ut iudex ordinarius in
tota prouincia sua Vide glos.
quod archiepiscopus est iudex ordinarius
et competens ipsorum suffraganeorum
ii q. iii. metropoli. ix q. ii. quia
cognitionis corpus autem cum suffragis
subiecti est iudex ordinarius sed non
competens nisi in certis casibus scilicet
de quibus dictum est supra ti. de dignitate
archiepali quod c. pastoralis Sed nunquid
episcopus potest sicut [illegible] ita subditos pre-
latorum quos habet subiectos in sua diocesi
in causis subditorum per illos prelatos
medios [illegible] per gradus transferunt ad eum
posset sicut dictum est in archiepo respectu
suffraganeorum Vide glos. quod ne-
[illegible] cum [illegible] clericorum tractari de-
bent apud episcopum [illegible] apud maius
tribunal quod de off. archid. cum sat.
et hoc sentiunt [illegible] tamen [illegible] quod
capiunt tamen exemptos ut dicit glos.
quod de priuil. [illegible] contra eos at-
tendet episcopus nisi impediat eum
longa consuetudo vel indulgentia
specialis tunc enim non cognoscat nisi
per appellationem differatur ad eum vel aliquis
de aliis casibus inueniat ut in te-
[illegible] quod de except. [illegible] et specia-
consuetudo aut prescripta non obest
[illegible] quod de off. archid. cum sat. [illegible]
de glossa Alii non ut Io. et [illegible]

di. quod si prelati inferiores episcopis per
electionem et confirmationem seu per complementum
habeant ordinariam iurisdictionem episcopus
cognoscere non potest de causis subditorum
ipsorum nisi per appellationem vel de sententia
non tulerint adeo ut archiepiscopo dictum
est supra. Secundum autem Hostiensem ita debet hic
attendi antiqua et approbata con-
suetudo sicut plerumque in pluribus salvo
tamen eo quod dictum est supra de abba-
tibus circa monachos hoc idem. Si non
appareat de consuetudine standum est
opinioni communi secundum Hostiensem. Sequitur
inde de eo scilicet de episcopo et prelato in-
ferius ordinario circa quod sciendum quod
officium eius est curam subditorum gerere
viij. q. i. cum capitulum singulos proponere
imitare viij q. i. clerici cum in via. in
spiritualibus et ea si fuit commissa semper
secundum statuta canonum puniri causa et c. i.
que non debet in quaestione petitione co-
mite vel in concilio aliud committere
extra c. irrefragabili et fi. distingue tamen
secundum Hostiensem quod si quis sit accusatus
et convictus et ita pena repetitum
in iure illa debet inferri non minor
alioquin iudex sit infamis C. ne
sine baptismo iterum l. iij. et fi. quod
intellige nisi causa subsit alias
contra dictum de penis respondendum
ubi vero non est statuta certa pena vel com-
missio non requiritur iudex procede-
re debet equitate servata semper in parte
mitiore declinando . quod personas
loca et tempora inducit postulare contra
de trasar. contexte non tamen debet
levare pecuniam compensatam quod
intelligitur Hostiensis. Si qui retinet sibi et
potest loqui contra de penis licet
xvj q. i. predicta cum et filia nisi forte vbi
statutum est si quis tale committit
solvat tantum tunc enim potest levare
et sibi retinere potest loqui quod quosdam
contra et dilatis tamen statuit tale
non videtur ronale secundum Hostiensem interat
cum prout pertinet ad correctionem credit
Hostiensis quod ista pena est infligenda
que magis est timenda . et ut licet
non contineat cum frequenter pecuniis
suos relevare dicit. puto hoc sicut quod
probare c. et ij. sic ut ho et potest quo ad
probari vij q. ij si tenet et complacent
et comparet eis quos puniet xlv.
di. ut presertia separat aut potestas or-
dinaria proprie circa ca. sed correctionem
iudicium et punitionem et hoc satis
conveniunt verba canonis tollere tempore
cognita degradatione tollere monendo
tempore impendendo et sit ordo
hoc sit secundum Hostiensem tunc debet primum
cum pecuniaria penis si procurare
tunc eius pena maior ad degradationem
et similiter si excommunicatione xxxi.
di. deinde et deinde tamen non absolute
concludat non maior ab excommunicatione et
similiter impone xxxiiij di. quorundam.
Ad hoc nota quod ordinariis potestatem
que habet competit episcopo absolvendi ex-
communicatos propter percussionem clericorum in ali-
quibus casibus potest alteri delegare contra
e c. ult. Sed cum tale potestatem habet
ex commissione eam non potest alteri committere
contra de off. del. c. ult. Item que
pertinet ad ordinariam iurisdictionem scilicet
competentem. Sequitur de tertio articulo indicat Articulus 3
scilicet quibus modis ordinaria iurisdictio
impeditur vel etiam finitur circa quod sciendum
quod sicut tradit Hostiensis universaliter
impeditur generaliter sed per ipsius ordinarii
et absolutio suspensionem et per excommuni-
cationem ut xxiiij q. i. audivimus
in spiritualibus non negotiis sive causis
impeditur duobus modis scilicet per appellationem
recusationem relationem et superiorem

negocii executioni / p[re]fatam / alii co
missionem / et p[er] alios modos quos p[otes]t
p[er]se notare cuiuslibet studiosus / finit[ur]
aut ordinaria iur[isdicti]o quadr[up]l[icite]r s[cilicet] aliq[ua]
morte depone translatione dignitatis
renunciatione / et hoc quo ad p[er]sona
remanet tamen et penes capitulum
vacante ecc[lesi]a / no[n] tamen in omnibus
quia no[n] in collationibus p[re]bendar[um]
c[on]tra que sit va[cantia] illa remanet / in qua d[e] co[n]
suetudine s[ecundu]m g[uillelmum] / et host[iensem] / corrigit
dicens q[uod] ca[pitu]l[u]m de c[om]mu[ni] iure et ale
ge h[abe]t h[ab]ere iur[isdicti]o[n]e[m] in / fac[er]e p[otes]t
constitutionem p[otes]t t[em]p[or]alitas p[otes]t
colligere h[ab]et / no[n] tamen h[abe]t execucio[n]em
nisi sede va[cante]. Ad hoc nota quod
et si sup[er]ior mandet ordinario ut faciat
illud q[uo]d [? illegible]cias facere posset c[on]t[ra] offi[cium] suo
no[n] tamen ipse ordinarius semp[er] ex
equitur ut delegatus r[ati]one mandati
sed pl[er]umq[ue] ut ordinarius iure ordi -
narie p[otes]tatis ut c[apitulo] c[um] licet et c[apitulo] -
sane / sepe enim ordinari[us] provocat s[ibi]
mandari ea que ipso iure suo facere
posset ad sui execucionem q[uo]d q[ui]libet
nesciat / no[n] tamen s[ecundu]m host[iensem] datum
ut p[er] rel[ator]e[m] p[otes]tas sup[er] exemptos ut i[n]
cap[itul]o. quer[elam] / ut qui iuri d[e]rogat[ur]
ut in c. licet / q[uia] sepe sup[er]ior no[n] in
tendit c[om]mitte[re] sed remitte[re] ut in s[upra]
dixi[mus] p[otes]t c[og]nosce[re] p[otes]t ecc[lesi]a alti de
legare ff. de off[icio] p[re]si[dis] sepe c[apitulo] Sequit[ur]
De vicariis Titulus xxxvi .

Habito ~~vicariis~~ de hiis s[cilicet] qui
s[er]vi[u]nt certis no[m]i[n]e suo vide
dum est qui s[er]vi[u]nt no[m]i[n]e alieno s[cilicet]
de vicariis. Et p[ri]mo quid s[i]t vicarius
2o quod est officium eius 3o qui
p[er] vicarium licet deser[vi]re 4o quod unus
s[i]t vicarius in eccl[es]ia un[de] s[er]vit et
an possit plures vicarios habe[re]
5o de officiali ep[iscop]i s[cilicet] vicario utr[um] s[i]t
iudex ordinarius vel delegatus et
an ab eo s[i]t appellandum ad ep[iscopu]m

vel archiep[iscopu]m. Circa p[ri]m[um] sciendum quod
vicarius est qui vices alterius ger[i]t
sive in off[ici]o no[n] contentioso ut ep[iscopu]s
ca[nonicus] p[re]latus sive contentioso ut e[st] de
off[icio] eius cui man[da]ta e[st] iur[isdicti]o. Ge[neraliter] p[re]lati
no[n] licet aut aliorum i[n]stitue[re] vicarium
qui vices gerat nisi sine auct[orita]te ep[iscop]i
p[otes]t tamen socium tenere vel auxilio
sublevat[ur] / vicarius no[n] ep[iscop]i c[on]stituit[ur]
et destituit[ur] p[er] ep[iscopu]m sed ca[nonicus] cui ipse
eandem p[er]sona[m] cum ep[iscop]o tempera[ur] ut
infra dice[tur] et h[oc] approbat c[on]suetudo
que in talib[us] est s[er]vanda ex de h[iis]
que si ap[ud] ea no[n] s[unt] s[ecundu]m host[iensem] -
vicarius aut vicarium c[on]stitue[re] no[n]
p[otes]t ex c. clericos sicut nec delegatus
delegatum n[isi] datus esset a principe
c. demum audite extra de off[icio] del[egati]
sup[er] questionem hoc tamen fallit in
archip[res]b[yte]ro qui cum s[i]t vicarius ep[iscop]i
in quibusda[m] p[ar]tib[us] extra de off[icio]
archip[res]b[yteri]. ministri unde alium tamen
vicarium dare p[otes]t ut ib[i]dem. Circa 2o [?]
officium vicarii est s[er]vire ecc[lesi]e et p[ri]n[cipali]t[er]
extra c. p[ro]videas et cum eos curia
respiciat cura ex c[apitulo] eo c[apitulo] ~~ult~~ p[ro]publica
~~fit~~ fiet / et ad hoc cogent[ur] extra
de cleric[is] cum i[n] omit[tere]. Circa t[er]tiu[m] s[ci]e[ndu]m
quod no[n] vid[etur] lice[re] p[er] vicarium deser[vi]re
n[isi] i[n] t[ri]b[us] p[ri]mo s[i] ex indulgencia spe
ciali competat aliorum no[n] residere
2o s[i] c[on]suetudo exist[er]et no[n] residentiam
3o qui ecc[lesi]a dependet ex p[re]benda
ut ext[ra] de p[re]ben[dis] ex p[ro]posita et c. co
siderandum 4o s[i] p[er]sona sive p[ro]pria cul
pa incidit debilitate vel de forcitate
sive morbi ita ut p[er] se deser[vi]re n[on]
possit qui iminet p[er]fecto vitia ut
extra de ap[pellationibus] p[er]venit vel volutaria
tamen utilis et honesta ut studii
vel peregrinationis causa cum licencia tu
p[re]lati ut de q[ua]. d. v[ictu] ex[e]cutio[ne] et ibi i[n] opp[ositi]s

capitulis Sextis est et pt compat' in utilitate ecclie ul i fruito epi ul ipe in ipis tamen tunc capitulo absens de repide qua sunt eccie ez nisi ul in ipis in q'ii gpsit Romi plim' ul omn cetera p'ont Roma cpatibus iudice. Cetera arbi tendo q vicarius hit hoc in b in eccia pz q p'l d' consuetu plati ut i statuto remoui no potest que instituit eu ul successore eius e. c. ad hec et de arbi ipsorum tm hereat clar' e. e. t. idt ius hit iure et ideo habens unam vicariam hre no pt aliam e. c. grandecas et vicarius in ona i titulari no pt i ead vicaria p'a petenta e. e. de resti. postulasti et intitulatus in una no pt vicari' fi' i ead e. c. t. l age pt et fm nomie eccie e. de fi. instru. pre ius que omia vicario p'petuo loci sunt talis eni pro nomie possidz put is qui conducit ad tempus ii moriatur ff p'l ag' vecti ul em p'l pe s. ulti. nisi et nichilo possidet p eu p'sona quia ib po sidet eius nomie possidere contra de resti. spo. cu venisset hec gof. Ad que nota quod vicarius ius hit petendi assignari s' d' redditibus eccie cui sunt congrua porcionem p' im' hereat q'petente det eui hre tale quod ide valeat comode suste tari e. c. ad hoc s' host. Nota etia quod vicarius ipe no pt contra urbe litas concede nisi eu spalit' concedat contra c. tua e. host. Item vicarius hit omia que ptinet ad iurisdone eius eo

inte grit e. d' off eius tm. iudi est in d'do si. presb. ea q' intusent nisi spali mandato e. de off leg' quod translacione hec bez. gof e. e. tua nobis. Cetera qntu pcendo q s'm gof ut pz supra prima e. t. officiales epi sunt delegati et a sua eor est appellandum ad epm host. no tenet gim q'l ad utrz q' et enimz sunt sunt Innocen. g'nil. durau. et jo. an. vii s'm eos officialis epi est ordinarius na consistorium eius et epi idz censet' vt hit iurisdone ordinaria quod comproba' e. d' ap. roma et e. e. li i. et fo. er tu a eadem psona censeat' cu epo ab eo sicut leg ab epo est ap. ad arepm ab archi diaconis et inferioribus eor q offi cialibus sit no ad arepm sed ad epm nisi sit consuetudo i gra ut e. d' ap. Roma et hy sz offic. epi videntur esse ordinarii in a ministratoe d' quibus loquit' contra in d'cin terpresta ... eu q. d'legati no licet illud alit' intelligi pt a delega to no officialis epi pt appellari appellandum ad ipm officiale ul epm eu idz sit utrisqz consistorium ut dcm est ad hoc ff si quis et a quo apl i. t ab eo q aut idz sit consistorium epi et officialis sui iure est declaratum vi gpie. aion prutanus de psonis

ecclesiasticis religiosis Titulus xxxvii

Quoniam tractatu d' psonis ecclesiasticis secularibus qprocedendum est de psonis ecclesiasticis religiosis et quia re ligiosi sunt in statu pfectionis ut i dicet' primo gradiendum de statu p fectionis hy qui Secundo de hys q' in quos pricipaliter consistit status religiosorum Tercio specialiter d' obediencia religiosorum

Lxxxi di. Articulus. v'

appellandum

5o specialiter de paupertate religiosorum. [illegible]o de prelationibus eorum. 6o de quibusdam aliis que spectant eis. 7o de conversione religionis ad invicem. 8o de religionis ingressu. 9o de apostasia religionis. ut ex his sunt ob premissa. xj de capitulis monachorum decimo autem sancti professionem in religione statim est satis [illegible] li. i. t. decimo tercio papie de vij et vj. decimo autem undecimo et sexto et capitulis et institutionibus religiosorum patet in regulis de constitutionibus et ordinationibus eorum. non et extra de statu monachorum quod dicitur ad monasterium in singulis ea que continentur vij. e. t. ne [illegible] in agro ubi statuitur quedam de monachis nigris et c. attendentes in principio quod monachi singulis [illegible]. Circa primum quod est de statu perfectionis in quo continentur plura scilicet utrum perfectio vite consistat in preceptis. Respondet Aquinas dicendum cum Thoma quod perfectio vite christiane per se et essentialiter consistit in duobus preceptis caritatis que est finis divine legis. Secundario autem et instrumentaliter consistit in aliis preceptis et consiliis que ordinantur ad removendum contraria caritati cum quibus caritas esse non potest vel talia non ad removendum impedimenta actus caritatis que tamen non contrariantur caritati sed a [illegible] devota perfectio hominis vite consistit per se et essentialiter non tantum in preceptis caritatis sed etiam in preceptis aliis moralibus et consiliis que moralia precepta non perficiunt nisi virtutes et opera virtutum que sunt essentialiter perfectiones perfectionis actus non earum sunt perfectiones secundum et quilibet contraria sibi consimilia mutant aliud complent et sic patet quod in ipsis consistit essentialiter perfectio hominis in via. consistit etiam instrumentaliter in eisdem virtutes enim alie a caritate et opera earum sunt perfectiones et nihilominus sunt instrumenta cooperantia ordinata ad ulteriorem perfectionem caritatis. etiam nunc est perfectio et nihilominus instrumentum ad beneditorem ordinatur. verum est tamen quod perfectio attenditur principaliter secundum caritatem unde quod et ei dicitur esse perfectum in quantum attingit finem suum qui est ultima perfectio rei. caritas autem est que nos unit deo qui est ultimus finis hominis quia qui manet in caritate in deo manet et deus in eo. [illegible] in omni actu omnia caritate licet que est vinculum perfectionis. Secundum autem quod duplex est perfectio una sufficientie et necessitatis que principaliter consistit in observantia preceptorum. alia habundantie et superrogationis que consistit in observantia preceptorum et consiliorum. principaliter tamen consiliorum cuius signum est quod in quibusdam religionibus principaliter nititur in pluribus intentione suam dirigunt ad observantiam consiliorum. Est autem perfectior et maioris meriti observatio consiliorum quam preceptorum aliorum scilicet a caritate quod patet ex hoc quod opera consiliorum sunt magis ardua quod per se patet. sunt etiam magis voluntaria opera cum consiliorum observantur quam sunt consulta opera non preceptorum quia precepta dico per se loquendo [illegible] 6 demora. Utrum quicumque est perfectus sit in statu perfectionis. Respondet secundum Thomam specialis status nullus potest attendi dupliciter scilicet secundum quod aliud agitur optimus et secundum illud quod agitur interius. primo attenditur quo ad deum. secundo quo ad ecclesiam et nunc loquimur de statu. hoc autem modo dicitur esse aliquis in statu perfectionis quando non cohortatur quod sit actu

[per]fectionis perfecte. sed quia obligant
se perpetuo cum aliqua sollempnitate ad ea
que sunt perfectionis. contingit autem quod
aliqui se obligant que non observant
et aliqui implent ad que se non ob-
ligaverunt et ideo nichil prohibent
aliquos esse perfectos qui non sunt in
statu perfectionis ~~et imperfectos in statu~~
~~imperfectionis~~. Utrum episcopi religiosi sint
in statu perfectionis. Respondeo quod sicut iam dictum
est ad statum perfectionis requiritur ob-
ligatio perpetua ad ea que sunt perfectionis
cum aliqua sollempnitate quorum utrumque com-
petit et religiosis cum voto se astrin-
gunt ad abstinendum a secularibus rebus
quibus licite uti poterant ut liberius deo vacent
in quo consistit perfectio huius vite. obli-
gant etiam se cum quadam sollempnitate
professionis et benedictionis. episcopi etiam
se obligant ad ea que sunt perfectionis
assumentes officium pastorale ad quod
pertinet ut animam suam ponat pro
ovibus suis ut dicitur Io x. Adhibetur
etiam sollempnitas quedam simul cum pre-
dicta professione unde dyonisius v c. ecc.
perfectorum attribuit episcopis tamquam
perfectoribus et in eodem c. attribuit
perfectionem religiosis tamquam perfectis
sed contra quia status est prior debet
videri statum interiorem aut in circumstantia
quod nisi tantum est in ubis
sed etiam in operibus simulatis et ab[...]
[...] in quadam [...]. Sed multi prelati
et religiosi non habent interiorem per-
fectionem caritatis. ergo etc. Respondeo quod
omnes statum perfectionis assumunt
non quia profitentes se esse perfectos
sed quasi profitentes ~~se ad perfectionem~~
~~tendere cum non~~ est mendacium quia
vel simulatores qui statum perfectionis
assumunt et cetera quod non est

perfectus animum renovat. Utrum om-
nes prelati ecclesiastici sint in statu per-
fectionis. Respondeo quod non. unde dyonisius
solis episcopis et religiosis perfectionem
attribuit v c. et ideo presbyteri curati
et decani curam animarum habentes non
ex ipsa ordinis obligatione obligantur ad ea que
sunt perfectionis nisi quatenus in acciden-
tali etiam in susceptione sacri ordinis
emittitur continentie votum quod est unum
ad perfectionem pertinentium ut infra dicetur
nec etiam ad curam susceptam obligantur
perpetuo vinculo voti. sed possunt
eam deserere vel transeundo ad religionem
et sine licentia episcopi ut habetur xix q.
ii. et etiam cum licentia eius potest
quis archidiaconus vel parochiam dimittere
et simplicem sine cura prebendam accipere
quod nullo modo liceret si in statu perfectionis
esset quia nemo mittens manum ad
aratrum et respiciens retro aptus est
regno dei. episcopi autem quia sunt in statu perfectionis
nisi [...] cum auctoritate pape non possunt curam
episcopalem deserere et [...] ut dictum
est supra. Utrum status est perfectior
scilicet prelatorum vel religiosorum. Respondeo
[...] secundum [...] quod comparatio est per
perfectorum status religiosorum dicitur cum augustinus
[...] de bap[tismo] parvulorum [...] cum
[...] perfecto quia immediate videndum
est [...] quod status prelatorum
[...] dignitate officio perfectior est quam
status religiosorum et hoc constat.
Sed an etiam merito non sit videtur
[...] dicendum quod etiam merito [...]
[...] sit bonus prelatus [...]
[...] status [...] obmittens de esse-
ntialibus contingentibus statum suum com-
parationes cum statu [...] et aliarum
rerum [...] generis fac[...]
[...] essentialia non [...] accidentalia

et h. bona nullo que non prius alia
unde si platus salute animarum sibi
commissarum procuret ut decet docendo
publice et privatim orando et offerendo
dona et sacrificia pro peccatis suis et
alienis conservando se incorrupta vite p-
beat in morte exemplum contra religiosorum
perficiat essencialia sui status vivendo
in obediencia sub Christo et in castitate ut
sic dictum magnus est magnus esse prius / plati quam
religiosorum puta status prelatorum maio-
rem requirit perfectionem in perfectionibus
prius ut dicit glossa super illud Ja. q obfuit
~~in nisi~~ et tunc inquit quanto
aliquis preesse alijs perfectiore esse
expedit sic arguitur status qui de congruo
requirit meliores et perfectiores prelatos
de congruo requirit meliora et perfectiora
opera, ~~huius sunt meta~~ quia in re-
dito quantum est de congruencia utrius
status statum salva tamen pace et
gratia platorum ut quod status religionis dico
possit perfectior quodam modo quam platorum
sed inquantum professores suos magis
est promovere de imperfectione ad perfectionem
quam platonis suos quia maiorem
et districtiorem disciplina continet subditum
religiosum et maiorem elongationem a mundo
et actionibus peccatorum huius signum est
quod illi qui de religione assumuntur ad platorum
si in platone se laudabiliter habeant
statum religionis statui platonis
preferunt et statum in quo sunt plan-
gunt respectu dimissi hoc legitur de
ipso beato gregorio qui se in principio
dial Infelix inquit animus meus
occupationis sue pulsatus vel vere
meminit qualis aliquando in monasterio
fuit et dolet ibi vita deserta ipso
illi pauci qui de statu prelationis
transeunt ad statum religionis et in

oz at ut eo sibi optet
hunc sit eos perfectora
mediata quam in religione

quam assumuntur

eo sunt dicet proficiunt statum religiosorum
statum platonis preferunt denique in
morte nisi sola consideratione et consideracione
nimirum eorum consolacione nulli vel pau-
cissimi inveniuntur de platis quamvis
de religiosis qui si diceretur eis expe-
dire non mallent tota vita sua in
religione quam in platone mansisse et
hoc valde facit ad commendationem re-
ligionis ait enim philosophus in ethica
et de consolacione qui in maiori veritate
sunt operaciones maiora non quam in senectute
et egritudinibus Sequitur considerare
2o scilicet de hijs que conveniunt ad
statum religionis et circa hoc quantum
plura scilicet utrum status religiosorum
sit perfectus Videtur quod sic nam religio
est quedam virtus ut habitum est in 2o
2e per quam aliquis exhibet ad deum servicium
et cultum et ideo antonomastice religiosi
dicuntur illi qui mancipant totaliter
se divino servicio quasi sacrificium holocau-
sti offerunt deo de quibus gregorius super
eze dicunt quidam qui nichil sibi reservat
sed sensum linguam vitam atque substanciam
quam perceperunt deo immolant in hoc
autem consistit hominis perfectio quod totaliter
adhereat deo et sic patet quod status
religiosorum est perfectus Utrum religiosi
teneant ad omnia consilia evangelica obser-
vanda Videtur quod non tenentur
nisi ad ea que iuxta quia professi
perceptione vel in habitione vel per alijs
equipollentibus quia qui obligant
se tantum ~~exprimunt~~ ad ista ad eadem quod
sunt super erogationis qualia sunt
consilia evangelica non tenentur aliquis
ex obligatione propria addicio nulla non etiam
evangelij consilia eo magis tenentur

religiosorum plus propria ceteris eam
quod se mancipant totaliter divino
et cetera votum continentie per quem se commu-
in declaratione regule fratrum minorum (quod perfectio)
votorum dicatur convenit et sufficienter religionis
consistat in hiis tribus votis scilicet in voto
paupertatis, voto continentie, voto obe-
dientie. Videtur quod sic et hoc sic patet
status enim religionis potest tripliciter considerari
uno modo secundum quod est quoddam exercitium
tendendi ad perfectionem caritatis et sic
non requiritur quod aliquis a se removeat
illa per que impeditur ne eius
affectus totaliter in deum tendat in quo
consistit perfectio caritatis. Hec autem sunt tria
Primum est cupiditas exteriorum bonorum unde
Augustinus confessionum ad deum loquens dicit minus
te amat qui tecum aliquid amat quod
non propter te amat. Hanc autem non minuit
nisi amicus possessio rerum temporalium unde
... super ... dicit quod [illegible] opposito dicacior
flamma maiore ardescit et vehementior
cupido. Secundum est concupiscentia delec-
tationum venerearum inter quas precipue sunt (cc)
venice unde ... i. solus ... facto
quod magis deiciat animum virilem quam
tacta quam blandimenta femine corporis quam
contactus ille. Tertium est inordinatio vo-
luntatis humane de qua Genesis viii sensus
et cogitatio cordis humani in malum pro-
na sunt ab adolescentia sua. Alio modo
considerari potest status religionis secundum quod
ab exterioribus sollicitudinibus quietat
animum hominis. Sollicitudo autem ingeritur
homini precipue circa tria scilicet circa rerum
est dispensatio rerum exteriorum. Secundum est
gubernatio uxoris et filiorum et apostolus
prima ad Corinthios vii dicit qui sine uxore
est sollicitus est que sunt domini, que
... placere uxori. Tertium dispositio actuum
propriorum. Tertio considerari potest status

non placeat deo qui autem cum uxore est sollicitus est
que sunt mundi quomodo

religionis secundum quod est quoddam holo-
caustum per quod quidam homo se totum
offert deo ut dicit Gregorius super Ezechielem. Homo
autem per philosophum primo Ethicorum habet triplex
bonum scilicet rerum exteriorum, corporis proprii
et anime et proprie voluntatis per quam
utitur omnibus potentiis et habitibus
anime et ideo status religionis integratur
ex voto paupertatis castitatis et obedientie
quia per hoc tria sicut intuenti patet
et illa que impediunt caritatis perfectionem
et illa que ingerunt sollicitudinem
removentur et etiam omnia bona hominis
deo offeruntur. Et quidem de perfectione pau-
pertatis dicitur Matthei xix si vis esse per-
fectus vade et vende omnia que habes
et cetera. De perfectione castitatis ibidem sunt eunu-
chi qui se castraverunt propter regnum celorum et post
ea subdit qui potest capere capiat. Unde sicut
damnatus est Iovinianus qui divitias
adequavit paupertati ita et Iovinianus
qui matrimonium adequavit virginitati. De
perfectione obedientie Matthei xvi si quis vult
venire post me abneget se ipsum. Omnes autem alie
religionis observantie ordinantur ad ista
predicta principalia. Si qua enim sunt in-
stituta ubique ad procurandum victum ut la-
bor mendicitatis et alia huiusmodi refe-
runtur ad conservationem paupertatis. Alia
vero quibus corpus maceratur ut vigilie
ieiunia et si qua alia sunt huiusmodi ordi-
nantur ad conservationem castitatis. Illa
vero que ordinantur ad dilectationem dei
et proximi ut lectio oratio infirmorum vi-
sitatio vel si quid aliud est huiusmodi co-
mprehenduntur sub voto obedientie quod pertinet
ad voluntatem que secundum dispositionem
alterius ordinat suos actus. Determinatus
autem habitus pertinet ad omnia tria vota
tamquam signum obligationis. Sed est contra
votum paupertatis illud quod glo-

dr super illud i cor. xiii si facultates aut
alimenta et quibus de istis pauperes et si
quibus multis indulserimus vel aliquam pauperibus
non tamen abscondenda sunt omnino si tradita
dicitur quod intelligitur quod non sunt abs-
condenda ex integritate ut ambrosius li. de off.
dicit non vult ex integritate precepti simul
opes effundi sed dispensari nisi forte
ut eliseus boves occidit et pauperes
pavit ex eo quod habuit nisi nulla cura
domestica teneretur. Sed non obstat illud
act. beatus est dare quam accipere dicitur
quod abdicatio divitiarum comparatur ad
largitionem elemosinarum sicut ad-
participationem et holocaustum ad sacrificium
unde greg. super eze. dicit qui de rebus pos-
sessis egenis subveniunt sacrificium of-
ferunt quia aliquid deo immolant et
aliquid sibi servant sed totum se et sua
immolant holocaustum offerunt quod est
melius sacrificio et ideo ad concludendum
errorem vigilantii dicit ie. decretis dat
bonum est facultates cum dispensatione
pauperibus erogare sed melius est pro in-
tentione sequendi dominum ubi simul donare
donare et absolutum sollicitudine cum
christo egere Sed obicitur quod votum ca-
stitatis quod aliqui religiosi utuntur uxo-
ribus dicendum quod illi non sunt simpliciter
religiosi sed secundum quid inquantum par-
ticipant in aliquo cum religiosis Sed
obicitur quod votum obedientie quia opera minima
maiore placent que fiunt liberaliter et
non coacte secundum illud 2 cor. ix non
ex tristicia aut coacte dicendum quod
necessitas coactionis facit involuntarium
voluntarium ideo concludit laudem
et meritum sed necessitas quod obedientiam
non est necessitas coactionis sed libere
voluntatis inquantum homo vult obedire
vel forte non vellet illud quod

mandatur secundum se consideratum implere et ideo
quia necessitate faciendi aliqua que secundum se
non placent homo se subiciat propter deum
propositum obedientie ex hoc ea que facit
sunt deo accepta etiam si sint minora
quia nichil maius deo potest dari quam quod
propria voluntate alterius subiciat volun-
tati unde augustinus ad armentarium et pau. non
te vovisse peniteat immo gaudeas
te iam non licere quod tibi cum detrimento tuo lic-
uisset felix necessitas que in meliora
compellat Sed dicitur quod heremite et ali-
qui prelati religionum non habent superiorem
dicendum quod tales tenentur obedire summis
pontificibus vel saltem deo ipse non tamen in
hiis que sunt contra alios sed etiam in
hiis que specialiter pertinent ad disciplinam
religionis Utrum autem pertineat ad perfectionem reli-
gionis quod hec tria scilicet paupertas con-
tinentia et obedientia cadant sub voto
dicendum quod sicut via ad religionem pertinet
quod sunt instrumentum perfectionis ut dictum est
ad statum autem perfectionis requiritur obligatio
ad ea que sunt perfectionis que quidem fit
deo per votum unde cum predicta pertineant
ad perfectionem vite christiane ut dictum est
status religionis requirit quod predicta
tria obligentur cum voto Utrum votum
est principaliter tria predicta vota dicendum
secundum thomam quod votum obedientie primo quia
per ipsum aliquid maius deo offertur scilicet
voluntas quam per alia vota ut patet
intuenti Secundo quia in voto obedientie
continentur etiam alia vota sed non con-
vertitur nam et si religiosus teneatur
ex voto servare castitatem tamen hoc
et eadem plura alia cadunt sub obedientia
Tertio quia votum obedientie ipse se extendit
ad actus propinquos fini religionis quanto
autem aliquid est fini propinquius tanto
est melius et inde est etiam quod

vot(um) obedie(ntie) est religio(nis) i(n) essencialib(us)
si e(n)i(m) aliquis p(ro)m(itter)e(t) voto obedie(ntie) volun-
tariam paup(er)tate(m) et castitate(m) eciam
coniuncto fuerit no(n) ideo p(er)tinet ad stat(um)
religionis cu(m) p(ro)fitetur ipsi dignitati ec-
coniuncto fuerare vn(de) aug(ustinus) d(e) dignitate
nemo c(on)t(ra) p(ro)p(r)io a(n)i(m)o su(n)t dignitate
p(re)ferre n(ost)ro. [N]ot(andum) religiosus pe(c)c(at)
peccat mortalit(er) t(ra)nsg(re)diendo q(uo)d(cu)nq(ue)
eor(um) q(ue) i(n) ea c(on)tinent(ur). [D]ic(en)d(um) quod no(n)
no(n) e(n)i(m) equalit(er) obligant(ur) ad s(er)uand(um)
o(mn)ia que ibi c(on)tinent(ur) sed s(ecundum) mag(is)
et mi(n)(us) quod i(n) diu(er)simode tradit(ur)
ita i(n) reg(u)lis s(an)ctor(um) patr(um) c(on)tinent(ur)
a(li)q(u)a p(er) mod(um) p(re)cepti et i(n)hibitionis
a(li)qua p(er) mod(um) statuti realis a(li)qua
p(er) mod(um) monitionis exhortationis et c(etera)
et hoc patz i(n) reg(u)la s(an)cti Fran(cisci). religio-
sus ergo t(ra)nsg(re)diendo illa q(ue) c(on)tinent(ur)
i(n) reg(u)la sue professionis p(er) mod(um) pre-
cepti et i(n)hibitionis peccat mortalit(er)
t(ra)nsg(re)diendo no(n) ea que c(on)tinent(ur) ibi p(er)
aliu(m) mod(um) no(n) peccat c(on)tra e d(e) v(ir)tute
regule mortalit(er) n(is)i forte r(ati)o(n)e c(on)temptus
libidinis vel c(on)temptus alias si s(an)cti
p(at)res religionis i(n)stituentes a(li)qua(m)
regulam equalit(er) obligarent ad o(mn)ia co(n)-
tenta in ipsa frustra differunt s(ecundum)
diu(er)sitatem dictor(um) modor(um) t(amen) dixisset
ea etia(m) hoc m(od)o c(on)firmat(ur) p(er) d(omi)n(o)s Jo(hannem)
p(ri)matem iiij. alex(andrum) iiij nichol(aum) iiij
qui declarando regula(m) b(ea)ti Fran(cisci). dicu(n)t
no(n) obligare fr(atr)es mi(n)ores p(er) regula(m)
n(is)i ad ea que i(n) ipsa p(re)ceptorie vel
i(n)hibitorie su(n)t expressa. [S]ed obiicit(ur)
quod face(re) c(on)tra votu(m) est mortale
peccatu(m) sed religiosi voto p(ro)fessionis a-
stringunt(ur) ad regula(m) et p(er) c(onse)q(ue)n(s) ad o(mn)ia
c(on)tenta i(n) ea ergo peccant mortalit(er)
t(ra)nsg(re)diendo q(uo)d(cu)nq(ue) c(on)tentor(um) i(n) regula
sua. [D]ic(en)d(um) c(on)cedendo quod religiosi

voto p(ro)fessionis astringunt(ur) ad obs(er)uand(um)
illa et o(mn)ia contenta in ea no(n) tamen
astringunt(ur) ad obs(er)uand(um) o(mn)ia illa e-
qualit(er) ut dictu(m) est sed diu(er)sit(er) s(ecundum) q(uod) ibi
traduntur diu(er)sit(er) s(cilicet) p(re)cepta ut p(re)cepta
statuta ut statuta monita ut monita tendit hoc esse in
hec eni(m) i(n)tendit qui regula(m) tendit
vel i(n)tende(re) d(ebe)t qui regula(m) aliqua(m)
vel contenta i(n) ea vouet et ideo no(n)
sequit(ur) quod religiosus semp(er) peccat
mortalit(er) t(ra)nsg(re)diendo q(uo)d(cu)nq(ue) conte-
ntu(m) i(n) regula sua n(is)i tu(n)c qu(ando) t(ra)nsg(re)-
dit(ur) illud quod expresse po(n)itur vel
prohibet(ur) in ipsa. [S]ed dicat(ur) q(uod) face(re)
c(on)tra votu(m) est peccatu(m) mortale. [D]ic(en)d(um) q(uo)d
hoc verum est qu(ando) aliquis vouet inten-
dens se ad aliud faciend(um) obligare
p(ro)p(ter) hoc est obligatur ita q(uo)d
contra vouendo peccat mortalit(er) hoc
aut(em) no(n) vouet a(li)qua(m) regula(m) non
i(n)tendit se ob(ligare) obligare ad obs(er)-
uand(um) ea que c(on)tinentur ibi p(er) aliu(m)
mod(um) q(uam) p(er) mod(um) p(re)cepti vel i(n)hibitionis
p(ro) in regula b(ea)ti Benedicti c(apitulo) d(e) disciplina
fratru(m) suspensionu(m) d(icitu)r quod si nouici(us)
i(n)hibita se cu(m) d(e)liberatione p(ro)misit se o(mn)ia
s(cilicet) contenta i(n) regula custodire tunc
recipiat(ur) i(n) congregatione ecc(lesi)e quod
nouicii s(ecundum) regula(m) b(ea)ti Benedicti pro-
mittunt custodire o(mn)ia que c(on)tinent(ur)
in ea et tamen no(n) vult quod peccaret
mortalit(er) t(ra)nsg(re)diendo q(uo)d(cu)nq(ue) ipsor(um)
[e]xpedit patet quod no(n) benedixerunt
quida(m) dicentes quod si religiosus i(n)
professione se regula(m) s(er)uatur(um) vouet
legenda(m) q(uo)d(cu)nq(ue) eor(um) que continent(ur)
i(n) ea mortalit(er) peccaret. Ex hac aut(em)
moti su(n)t ulteri(us) addiscend(um) quod
i(n)g(re)dientes religione(m) no(n) debet regula(m)
p(ro)fiteri ut faciu(n)t m(ult)i caute sed po-
ti(us) d(ebe)t p(ro)fiteri vita(m) s(ecundum) regula(m)
vel obedientia(m) s(ecundum) regula(m). [S]ed h(oc) est
plane contra d(e)c(retum) extra de regularib(us)

q[uod] pecto secular

vel peius hereat

nit tus ad vel. copte tua, dt inst
manetanus ut qui pdto mo tran
dnabus vys ingdi no veniunt pp
pauui gesserunt stum mothalem ras
pu forma ordinis profiteantur et p=
net certa tempora capellas ecce hic
est oppositum quod ingredientes alique
ordine dicunt illius ordinis regula
profiteri quia dicit regula secundum formam
ordinis profiteatur, ex hoc, quod dicit
pp quia primum gesta hic non legimus
quod forma profitendi in ordine non
est profiteri regulam ex quo sequitur quod
idem est interpretatione profiteri regulam beati
benedicti et profiteri conversionem morum secundum
illam quia quidem formam profitendi
instituit beatus benedictus. Utrum religi-
osus eodem genere peccati gravius peccet
quam secularis. Videtur peccatum quod a re-
ligiosus committitur potest esse gravius, cuius
specialiter triplex primo quia potest contra votum ut
si potest religiosus fornicetur. Secundo potest ex
contemptu peccat quia ex hoc videtur
esse ingratus divinis beneficiis quibus
est sublimatus ad statum perfectionis. Tertio
propter scandalum, quia ad vitam eius respiciunt
plures. Sed si religiosus non ex contemp-
tu sed ex infirmitate vel ignorantia pec-
cati aliquod quod non est contra votum sue
professionis committat absque scandalo
puta in occulto dicit thomas quod levius peccat
eodem genere peccati quam secularis quia peccatum
eius propter leve quasi absorbetur ex multis
bonis operibus que facit et propter multe
facilius ab eo resurgit. Secundo quod propter
intentionem quam habet ad deum erectam
que etsi ad horam interrumpatur, facilius
ad pristina reparatur. Unde super illud proverbiorum
cum ceciderit non collidetur / dicit origenes: Iniustus
si peccaverit non penitet et peccatum suum
emendare nescit. Iustus autem scit se
emendare scit corrigere ut ille qui

dixerat nostro hominum paulopost confusus
fuisset adiud flere cepit amarissime iuvenis
cuiatis apostolis ad resurgendum secundum illud
cantici iiii. Si vinus et abalto subiectur
ve soli quia cum ceciderit non habet sublevantem
se sed ecce predicte rationes concludunt quod
religiosis in tantum illo resurgit et corrigit
se facilius et tamen ratione in se percussionis
et ad intentionem maioris quod bene est mi
simile tamen ut videtur aliis non concludit
quod peccant levius quia propter hoc ex ipso
quod religiosus est magis in strictus
sequitur quod peccat gravius quia scientia
et constantia aggravans non alleviaus
peccatum ex hoc ipso enim quod est religiosus
ad ea que sunt perfectionis obligatus tenetur
magis imitari salte deum et ex quo perfectio-
natus tale quam secularis. Unde videtur quod
religiosus peccat gravius ceteris paribus ratione
status quia status est constantia ag-
gravans non alleviaus peccatum. Et probatur
quod si peccata religiosorum essent graviora
peccatis secularium religiosi essent peiores
conditionis quam seculares. Dicendum quod religi-
osi non de facili peccant ex contemptu
sed quando labuntur in peccatum aliquod vel ig-
norantia vel infirmitate a qua de facili
relevantur. Si autem ad hoc perveniant ut ex
contemptu peccent et efficiuntur pessimi
et maxime incorrigibiles secundum illud Ieremie ii:
confregisti iugum disrupisti vincula
dixisti non serviam et in omni colle sublimi
et sub omni ligno frondoso tu prostituebaris
meretrix. Unde augustinus in epistula ad plebem
yponensem ex quo deo servire cepi quo-
modo difficile sum expertus meliores quam
qui in monasteriis profecerunt ita non sum
expertus peiores quam qui in monasteriis
defecerunt. Sequitur considerare de eo quod
de obedientia religiosorum et circa hoc queritur
primo quod utrum religiosi teneantur obe-
dire prelatis suis in omnibus quae non

sunt contra dictum sensus si loquantur de
obedientia secundum professionem sic extendit se
ad omnia que non sunt contra deum et regulam
prima viii verbi gratia. dicit quod professa obedientia
sine negat. Si autem loquantur de obedientia
secundum naturalem obligationem et sic modum
et mensura secundum voti eiusdem magis vel
et per consequens dicit verbi gratia leg. dispen. et precep. quod
subditus non tantum promissum est exhiben-
dus non ultra cogendus per legem obedientie
et ideo distinguendum est autem cum pre-
latus precipit aliquid quod est secundum regulam aut
contra regulam aut preter aut infra. Si
secundum regulam tenetur obedire sed secundum
regulam aliqua dicuntur esse complicite aliqua
implicite ut obsequia tonicatis et ne-
gotia ordinis promovenda sine quibus
regula non posset ventus observantia et tamen
in hiis quia in illis tenentur obedire
dicuntur etiam esse secundum regulam aliqua que
faciunt ad regule pleniorem observantiam
et in hiis etiam tenentur. unum est tamen
quod si prelatus talia precipiat in longum
tempus debet licet facere de consensu subditorum
vel eorum qui conveniunt ad capitulum si etiam
sint infra regulam tenentur ut si precipi
antur aliqua levia ad se reficiendum corpus
reficere corpus sunt si autem sint contra rationem
secundum quia eorum opposita in regula precipi-
untur vel prohibentur vel in eis potest
dispensare prelatus aut non ea quod
regula vel constitutio prohibetur si sint talia
quod non potest subditus ei in talibus
obedire non debet. Si non sit certum quod sit vel dubium
aut possit obedire tenetur ar. de dubio xxxiii
q. i. quid culpatur. Si autem sit preter
regulam aut precipitur in cautela peccati
committendi puta quod subditus remaneat
in pane et aqua quia prelatus videt
nimis eius pronum ad luxuriam et per consequens non
tenetur ut incantam sed qui non posset aliter
vitare peccatum aut precipitur in pena
peccati commissi sic tenentur in aug-
mentum vite ut recipe martirium et huius
sic non tenentur. Item etiam non que sunt
preter regulam ut sunt ea que nec ibi
continentur nec ad illa que ibi continentur
expediunt et ordinantur ut senile ne-
cessitas vel aliud huius est dubium. Contra
ut dicit petrus in quadam questione de quolibet
quidam enim dicunt quod non tenetur obe-
dire ~~dicunt quod non tenetur obedire~~ in
maioribus quia sunt ea que in regula
continentur. Alii dicunt communis et verius
quod nec in minoribus nec in levioribus
que sunt omnino preter regulam tenentur
obedire quia non tenentur nisi quatenus
obligat se professione. Contra omnis
in obedientia religiosorum sit mortale petrum
sensus secundum quia quod non in hiis que
sunt regularis disciplina que sit sub-
receptione sed tunc quando sit sciens et
cum sufficienti deliberatione verbi gratia
de dis. et precep. li. xi. non qualiscumque
mandati preteriti et nolle obedire
faciat sed repugnare et nolle obedire
xxxiii. li. dicit si ubi lato vel tunc
plenam potestatem subreptum sunt contra
preceptum veniam facere prohibet quia
etiam mixto petrus reputabitur idem xii. li.
si iubente seniore ut silentium vel
clabit verum me esse fatentur sed veniat
Si non contemptu faciens et deliberate
ut sponte in verba prorumpere prelatum se
ne constitutio et tunc quod autem idem
dicit xi. li. viii. c. omnis in obedientia
inexcusabilis est duplex intelligendum
est in religioso mortaliter vel venialiter
ex nesciens parcit subditus vel prelatus
non solvendo quod debet dicit verbi gratia de dis.
et p. li. v. sit rationis professio qua se
minor subdit maiori eque obligat
priorem communis equidem pati utrorumque
necessitate verum teneri et fieri dicendo

aut in fra

peraltius proponere altitudinis virtutes unum fidelis cure alterum humilis obedientie. Quidem secundum generalem ... hec ... videre in quibus consistat cura prelati et obedientia subditi fidelis. Aut cura prelati respectu corporum subditi est in rebus, quia cum subditus religiosus supposuit prelato proprium iudicium propriam voluntatem et reliquit propriam possessionem, tenetur prelatus secundum modum ... dictamine proprio ... conservator ... quia voluntate eius alliciat ad bonum spiritualiter et secundum statum et posse suum ei de temporalibus providere. Preterea vide hic prelato dicit pastor ... et temporali subsidio ... totius collegii debet scilicet errata corrigere bonos consuetudines et ordinationes conservare de... honore non in contrario / Secundo et tertio huius in ... eius prelati constituti sunt ut errata corrigat bene ordinata custodiat vitam et mores subditorum verbo et exemplo componat / Tertio huius idem prelatus quem delectat ... non honor caritas non potestas sanctus aliis impensa non ab aliis suscepta officium aut sine debitum subditi est ... huius et ... humiliter obedire in hiis que sunt secundum regulam suam ut supra. Dicendum ergo quod comparando inobedientiam ... particulare subditi ad obmissionem ... prelati in hiis de quibus subiecto non est certum iudicium ... quibus corpus magis peccat sed hic sunt ut concedentia et concessa secundum varias conditiones et vires loquendo tamen in com... ad statum huius et illius plus peccat prelatus non intendens fideli curam quam subditus non subiciens humilem obedientiam ... eum peccare prelati primo ratione officii quia debet verbo et exemplo lucere subditis sicut sol in mundo. Unde peccat capis solis de celo esset

maior defectus in mundo quam unius stelle ita maior casus prelati quam subditi. Secundo ratione adiutorii quia prelatus est adiutorium maioris sicut gratie et obedientie subditorum sibi obsequium et omnibus ipsum amantium / tertio ... gregis tantum debet prelatus in sua subdita ... quam pastor gregem / tertio glo. hic ... quam amplior gratia datur prelato tamen ... Quarto ratione maioris dampni et periculi [margin: dapnum] ... corporis infirmitas capitis quam pedis sic defectus prelati magis plus ~~quam~~ collegio quam unius subditi.

Utrum religiosus teneatur abnegare in obediendo propriam voluntatem. Videtur propria voluntas ut dicitur ... excludit conformitatem cum divina voluntate et sic dicit augustinus sola propria voluntas est causa demeriti sic ergo dicit bernardus quod sola propria voluntas ardet in inferno / Secundo dicitur propria voluntas ~~aliquid in dissensus~~ cum se non immiscet voluntas dei vel superioris in iubendo vel prohibendo ut cum homo ... non excludit sed includit voluntatem dei vel sui superioris et ideo talis propria voluntas ... quod ... dicitur quam vago precepto voluntate superioris non sequitur et hec potest esse dupliciter scilicet aut formaliter non condelectantur sed contristantur sic ad ... vel condelectantur ... et sic non repugnat obedientie propriam voluntatem habere / aut communis non applaudit vel sequi volunt quam precipitur ~~non quam~~ sed ... proprium ut ... prelationibus et sic propria voluntas repugnat obedientie / aut non repugnat ei in quibus est superior debita ut cum voluntas carnalis appetit non quia preceptum sed quia honorificum ... patet quo propria voluntas repugnat obedientie et quo non et prorsus quo religiosus tenetur in obediendo ab-

+ et non tamen ipsa voluntas non est penitus ... vel remitti ... ipsa voluntas

+ quia ... vel applaudit vel sequi volunt quod preceptum non quia preceptum

+ remittit ad ... ut ... voluntas [illegible]

negare propriam voluntatem ¶ Utrum professus obedientiam sic abnegat voluntatem propriam et supponit eam voluntati prelati ita etiam debet suum iudicium supponere iudicio prelati ita quod sicut dicatur quod talis non habet propriam voluntatem ita possit dici iste non habet proprium iudicium videtur enim quod sic quia liberum arbitrium est facultas voluntatis et rationis et ideo ipsa electiva rationalis adeo est coniuncta voluntati motive ut quidquid eligit ipsa electiva statim et solum in illud moveat ipsa motiva ergo si remanet libertas sive proprietas electiue non abnegasset ille professus propriam voluntatem aut si eam professus abnegavit videtur quod sicut voluntatem propriam non retinuit sed voluntati prelati supposuit ita etiam suum iudicium iudicio prelati supponere debuit ¶ Contra regula sancti Benedicti prohibet omnino esum carnium omnibus exceptis debilibus et egris et secundum litteram regule carnium quadrupedum omnino ab omnibus abstineatur comestio preter omnino debiles et egros ¶ Ponatur ergo quod abbas credit esse istum debilem et ideo precipit ei et precipit quod comedat carnes iste autem sanus est et fortis et credit se non esse debilem vel egrum propter hoc tamen modo concedatur sibi usus carnium sicut enim quod non conceditur sibi nisi egro si comedit contra conscientiam facit et peccat omne enim quod non est ex fide peccatum est ¶ Rom xiiij et in glosa omne quod est contra conscientiam Cum ergo non liceat comedere liceret autem si supposuisset iudicium suum iudicio prelati ergo etc. ¶ Ad alia an. ad questionem quod iudicium quantum est ex se est enim quoddam iudicium quantum ad agibilia tantum ut est iudicium quid verum quid falsum et de tali iudicio non oportet quod obediens supponat propriam iudicio suum prelati ¶ Est et aliud iudicium non tantum circa agibilia sed etiam circa facienda et istud est duplex quia quoddam est tantum deliberativum et istud etiam non oportet supponere iudicio prelati non tamen ita coniunctum est voluntati quod voluntas moveat ad omne illud quod istud iudicium deliberat sic enim aliquis subditus deliberat utrum hoc vel illud sit faciendum et tamen postquam deliberavit non movetur ad faciendum id sed magis facit illud quod sibi suus prelatus prelatus precepit [illa] aliud iudicium circa facienda non tantum est deliberativum sed etiam diffinitivum et istud ita coniunctum est voluntati ut postquam preeligendo aliquid diffinivit esse faciendum statim voluntas moveat ad illud faciendum vere obediens habet iudicium abrenunciare debet sicut et voluntatem et habet continue ad eam ad quam reliquit propriam voluntatem et de hoc procedit argumentum ¶ Si autem queratur quid debeat facere monachus subditus in tali casu dicendum quod si sit presumptio probabilis de eius debilitate vel infirmitate quia contingit aliquando quod illi qui vident exterius homines magis perpendunt eius attenuationem vel debilitatem quam ipse vel etiam ipse propter nimium fervorem vel ingenium suum laboris non experitur bene cognoscat suam debilitatem sicut alii magis experti sunt et debet in tali casu obedire prelato ¶ Si autem cognoscat se debilem non esse nec abbatem hoc ex aliqua probabili presumptione credere non tenetur nec debet ei in tali casu obedire unde nec suum iudicium diffinitivum debet continue ad hoc iudicio eius supposuisse sicut nec voluntatem voluntati continue ad iam dicto quod sit contra formam regule sicut enim dicit Bernardus et si prelatus preest subditis semper tamen regula sibi est

plato ita ut ipse numquam possit precipere contra regule et si preciperet non esset obediendum. Utrum in potestate abbatis sit mutare observantias spirituales et utrum sit obediendum ei precipienti contra ipsarum. Videtur quod sic quia dicitur in regula omnia in dispositione abbatis sint vel fiant quamvis predictas omnia nichil excipit maxime cum statuta ab homine ut videtur possunt [bn] mutari potest mutare observantias non tantum carnales sed spirituales et et ei obediendum in mutatione istarum sicut et illorum. Dicendum secundum allegatum an. quod sunt ut videtur quedam spiritualia que abbas omnino mutare non potest ut illa que nichil habent admixtum de corporali observantia ut humilitas caritas et cetere virtutes. Sunt autem quedam alia que et si sint spiritualia quantum est de suo complexu habent tamen aliquid admixtum de corporali observantia ut tacere aut psallere. Hoc autem et si spirituale sit tamen quod alcius vel demissius vel quod cantetur vel hoc vel id canatur in quibusdam est in abbatis dispositione ut etiam videtur ipsa regula. Non tamen est in eius dispositione secundum quod voluerit mutare sed secundum quod viderit expedire secundum bonum et equum. Unde licet quidquid de spiritualibus in regula ipsa traditum est nequaquam in manu abbatis relinquitur [illegible] non prius que est in corporalibus observanciis non est ita in eius voluntate [posita ut convolui] sed [non pro seruire] mutat sed potius et caritati et diversis complexionibus non de pure spiritualibus intelligendum est cum dicitur omnia in dispositione abbatis fiant. Utrum obediendum sit abbati precipienti contra observancias carnales [in qualem] ut si iste monachus [multum] laborat ponatur quod abbas certa cum quadam discretione prout sibi videtur precipit et ut comedat carnes numquid abbas hoc potest precipere et ille tenetur obedire. Videtur quod sic quia omnia sunt in dispositione abbatis ut dicitur in regula et hoc maxime dicitur de carnalibus pure de corporalibus observanciis. Dicendum secundum allegatum an. quod et si hec observancia sit carnalis prohibetur tamen omnibus expresse carnium esus exceptis debilibus et infirmis. Unde ita dicitur in [ita] carnium esus in firmis omnino debilibus cura preparatione concedatur ubi autem meliorati fuerint a carnibus more solito omnes abstineant. Nota quia ergo constitutus abbas sub dictis preceptis regule tamen prest abbatem quod in hiis de quibus regula expresse precipit vel prohibet non potest mutare ut ipsi mutanti est obediendum nisi quatenus regula permittit. Unde cum dicitur ibi omnia in dispositione abbatis fiant intelligitur de illis de quibus regula expresse non prohibet vel precipit. Ergo quicumque abbas isti qui multum laborat precipere possit ut carnes comedat dicendum quod servata lege caritatis et in statutis regule et dignitatis utilitate propter hoc sibi precipere potest aliter non quia ut dicit b. quamdiu militant caritati in violata fixa sunt ipsa regule precepta ita scilicet quod mutari omnino ut abusus potius pure offensa sunt. Pone aliquis nunc intrat claustrum videt monachos comedere carnes cogitat quod illud bene potest sustinere profitetur secundum consuetudinem quam invenit vel forte si credit illicitum esse sibi ~~non~~ comedere carnes ~~numquam profitetur~~ numquam ergo iste peccabit [non secundum] comedendo carnes. Dicendum secundum allegatum an. quod quicumque profitetur profitetur regulam et non consuetudinem [in qualem] in venit monachus prius quia professus est tenetur a carnibus abstinere ut patet ex omnibus supradictis non enim qui prohibuit esum quadrupedum concessit esum volatilium immo cum iste sunt delicaciores prohibendo istas multo magis intendit prohibere illas cum ergo regula expresse prohibet dicendum pure predicto quod [illegible]

debilibus et infirmis, non licet comede-
re carnes omnino qui aliter faciunt transg-
ressores sunt maxime cum ea dominus
sua per suam intentionem opposuit. Si
obiciatur quod ille nunquam intendit
se obligare ad non comedendum carnes
dicendum quod etsi hoc explicite non
intendit implicite tamen obligavit
se profitendo et vovendo regulam in
qua hoc continetur/ et si diceretur quod ipse
nesciebat hoc in ea contineri et putat
sibi quod non peccare deberet ad que se
obligavit/ utrum peccaverint fratres minorum
abstinendo esu carnium peccaverunt co-
medendo carnes. Secundum alios autem quod
peccaverunt abstinentes qui faciebant hoc non
esse faciendum et ex propria pravitate sive
conscientia hoc fecerunt. Compromittere pec-
caverunt nisi tractati sint argumento. Per
quod aliquibus fratribus abbas promisit illis
comedere carnes et eum ab illo sunt compromissi
hoc non quia non esset malum sed
ne committeretur magis malum et ex hoc
non sequitur quod illud non sit peccatum
nam et ipse deus multa permittit fieri/ pos-
set autem sequi quod vel ex pravitate sua
fecerunt scienter sunt ad unum peccatum quod
quidem peccaverunt/ qui autem ex ignorantia
fecerunt et non ex pravitate et simplicitate
tantum peccaverunt cum debent scire quod
tenentur observare. Utrum liceat subdito
iudicare de precepto prelati. Secundum cum
dicendo de precepto prelati potest explicari
sic scilicet in comparatione ad precipientem
aut ad obedientem aut ad id quod pre-
cipitur/ Primo modo non potest subditus iudi-
care de precepto prelati sui/ sicut cum
iudicat quod dicat preceptum esse iniustum
ex odio vel ex ira/ licet cum subditus
dicit preceptum sibi esse factum ex odio quod
conatur prelatus eum gravare in animo/ aut
quod precipiendo intendit malum cum
hoc cum detrahere [illegible] dicat Crisostomus
Sunt enim multi qui prepositos suos

prius reprehendunt si vel parum contigerit
ipsis molesti/ Secundo modo iudicare est imper-
fectionis hoc enim non precipere et iudicare
est velle discutere utrum prelatus hoc ei
potuit precipere nec scit utrum in hoc ei
teneatur obedire et sic dicit Bernardus libro de precep-
to et dispensatione quod intolerabile est monacho
ad singula precepta hesitare et singulis
velle iudicare. Ideo commendatur secundum
centurionis exemplum uno dico vade
et vadit et cetera/ Tertio modo licet tamen iudi-
care obedientia enim sicut debet esse prompta
pro voluntate sic debet esse discreta per
iudicium rationis ideo dicit Seneca non te
moveat dicentis auctoritas neque quis dicat
sed quid dicatur attendito et hoc modo
iudicat qui discernit utrum hoc preceptum
contra legem dei vel non ut si contra legem
dei non obediat si autem non contra obediat
Secundum illud Machabeorum [illegible] non obedio pre-
cepto regis sed legis. Item aliter est
iudicandum cum aliquid precipitur contra regulam
quod prelatus facere non potest quia est
infra regulam/ aliter cum precipitur aliquid contra
observancias regulares que sunt infra
prelatum et in quibus potest ex causa necessaria
vel utili dispensare. Utrum obedientia
que fit aliquid deo pro sit meritoria. Dicendum
quod tripliciter obedientia potest et [illegible] utra
debet habere prompta voluntate ad pre-
ceptum obiectum non autem ad illud quod est
ei contrarium. ~~Preceptum autem obiectum non autem~~
~~ad illud quod est ei contrarium~~ Preceptum autem
obiectum obedientie est preceptum quod ex
alterius voluntate procedit/ unde obe-
dit prompta voluntate hominis
adimplenda voluntate alterius scilicet
precipientis. Si autem illud quod ei precipitur
sit absque per se volitum preter rationem precepti
nisi accedit in propriis tamen ex propria vo-
luntate tendit in illud et non nisi
illud implet propter preceptum sed propter propriam
voluntatem/ si autem illud quod precipitur
in illo non est per se volitum sed prop

sic comparatur est ipse voluntati contrarium ut accidit in aliis tunc omnino est manifestum quod non impletur nisi propter preceptum et ideo dicit gregorius nisi iniqua quod obediencia que est aliquid de proprio in prosperis est nulla vel minor. secundum voluntas ipsa non videtur tendere principaliter ad implendum preceptum sed ad sequendum suum velle unde dicit ibidem quod cum locis superior imperatur qui ad percipiendum obedit obedienciam sibi virtute evacuat si ad hec ex proprio anhelat. In adversis autem vel difficilibus est maior secundum quia ipsa voluntas in aliud tendit quam in preceptum unde dicit ibidem quod obediencia est tanto magis virtuosa et laudabilis quanto minus habet de proprio secundum in prosperis quod est contra intencionem. Secundum illud quod potius apparet secundum tamen divinum iudicium qui corda novit contingere potest quod eciam in prosperis obediencia que aliquid habet de proprio non sit propter hoc minus laudabilis propterea secundum ipsa voluntas obedientis non minus devote tendat ad implendum voluntatem precipientis. In adversis autem quanto plus habet obediencia de proprio tanto magis est laudabilis et quanto minus habet de proprio est laudabilior unde dicit ibidem quod obediencie sibi virtutem minuit qui ad ea que despectabilia sunt in viris volensque descendit. Utrum propter obedienciam possit mitti possit aliquod bonum. Dicendum secundum thomam. duplex est bonum. est bonum quoddam ad quod faciendum homo necessario tenetur ut amare deum et huiusmodi. est et aliud bonum ad quod homo non tenetur ex necessitate primum bonum nullo modo debet pretermitti secundum non bonum quod potest pretermitti propter obedienciam ad quod necessario tenetur quia non debet homo facere bonum aliquod incurrendo culpam et de tali bono loquitur gregorius vel quidam cum dicit quod nunquam per obedienciam debet malum fieri aliquando autem debet per obedienciam bonum quod agitur pretermitti et tamen ut dicit glosa bonum quod pretermittitur per obedienciam et alia bona potest recompensare. Utrum religiosi teneantur magis obedire suo patri spirituali id est prelato quam patri carnali. Dicendum secundum eundem aliqua sunt in quibus filii parentibus carnalibus obligantur de iure nature et iure divino ut patet in illa que intelliguntur vel continentur in illo precepto honora patrem tuum et matrem tuam et respectu horum magis tenentur professi in religione prelato et ideo obedire patri carnali quam suo prelato professi et in religione nullum absolvit a dicti precepti obligacione / ad hoc enim observantur consilia perfectionis observentur divina precepta unde per hoc quod religiosi profitentur ad observacionem aliquorum consiliorum non minus tenentur ad observacionem divinorum preceptorum et hiis convenit decre. dicitur xxxi. Si qui filii parentes maxime fideles deserunt occasione divini cultus et non propter debitum honorem parentibus reddiderint anathema sit. Aliqua non sunt in quibus non obligantur filii parentibus carnalibus nec de iure nature nec de iure divino et respectu eorum planum est quod religiosi magis tenentur obedire patri carnali quam suo prelato. Sed contra predicta videtur esse illud mathei xix omnis qui reliquerit patrem aut matrem propter nomen meum centuplum accipiet et vitam eternam possidebit. Respondeo illud intelligendum ubi et quando parentes a filiis non indigent gubernari et maxime quando filios retrahunt ad illud quod est contrarium ipsorum saluti / vel dicas quod intelligitur respectu eorum in quibus filii non obligantur parentibus nec de iure nature nec de iure divino. Utrum magis sit obediendum secundum inferiori vel superiori prelato sive prelato. Dicendum contingit loqui de prelatis superiori et inferiori dupliciter quod comparantur ad summam potestatem ut ab fluente secundum gradum et ordinem ut potestas

ut apostolus in recte aptate principis
pue [illegible] et potestas diaconus aptate
p[illegible] compilis / et potestas [illegible] aptate abbatis
et potestas inferioris aptate priores et p.
hec potestas superioris est simpliciter efficacior
et ei magis obediendum quia potest
mutare et relaxare inferiorum preceptum
Alio modo prout comparatur ad similem
potestatem ut a qua procedunt in recte et
ad regimen aliorum [illegible] sed differunt quia
superior fluit ab eodem tunc et equales
effectus super eundem populum et talis est potestas
archiepiscopi et episcopi super subditos episcopi quia
ut est in recte fluit a prima potestate
secundum ipse / sed differunt quia episcopus est in eadem
pro epa[illegible] subditorum priorum et deferunt
ad ipsum [illegible] de officio archiepiscopi [illegible]
Archiepiscopus licet non sit ordinarius
iudex et competens vel suffraganeorum
priorum xi q. iii. quia cognitionis non
tamen est iudex competens subditorum
suffraganeorum priorum licet sit ordinarius
eorum et ideo non intromittit se de causis
eorum nisi in certis casibus in quibus
est iudex competens priorum ut [illegible]
de officio ordinarii. pastoralis Sequitur considerare
de quarto scilicet de paupertate religiosorum
et circa hoc queruntur plura. Primo utrum
status perfectionis sit vilificare se ipsum
Videtur quod sic quia hoc valet ad
humilitatem acquirendam et ostendendam
et conservandam unde super Jo xiii nos
debemus alter alterius lavare pedes et
glossa quia ad pedes declinatur ei humi-
litas in corde excitatur et si iam est
ei in corde confirmatur humilitatis affectus
Item Greg. in quadam epistola ad regimen
humilitas ad quam via ducit humiliatio
est totius spiritualis fabrice fundatio
Sed quod humiliatio est via ad quietem
sicut patientia ad pacem et lectio ad
scientiam / et sanctum humiliationem vocat.

vilificationem et sic pati quod humilia-
et vilificatione [illegible] est opus perfecte
virtutis Contra videtur perfectionis sit ab-
renuntiatio per dominum omnibus tamen
in quantum quia impunito sit specialis
Videtur quod sic. Primo est vane per-
fectionis non tamen sufficientis sed sup-
fundantis tamen cum duplex sit vita
ad quam disponit gratia scilicet activa et
contemplativa / que per se in celo elevat
multis autem magis est ad hoc ydonea
quia ille qui penitus est a bonis tem-
poralibus exoneratus talis autem est per
illam perfectionem abrenuntiat per se ipsum
omnibus bonis et ideo talis in [illegible]
dimittit per edificium collatum est in celo
Et hinc est quod spiritu sancto dictante
talem modum vivendi ipsa approbavit
Extra de excessibus prelatorum. In nimis / Unde hinc
etiam nulli omnino licet sentire quam
perficientes talem modum vivendi vi-
deantur stulte agere / se periculis exponere
et deum temptare / nam contra tales
de verbis regule beati Francisci ubi
paupertas huius confirmatur nulli ergo omnino
hominum liceat hanc paginam nostre
confirmationis infringere vel ei ausu te-
merario contraire / contra tales etiam multa
scribit augustinus libro de ecclesia que dimitto [illegible]
brevitatis gratia / ex hoc apparet evidenter
quod omnino omnibus velle paupertate
abrenuntiare non est culpandum sed
potius est tamquam culmine evidente per-
fectionis commendandum / ad hoc autem
sufficientissime convincendum una sola
auctoritas expressa expositorum ? sufficeret
dimittere omnia que possidet propter multa deo
perfectis esse vadet et vendere omnia
que habes et da pauperibus est suffi-
cientissima / etiam plurimorum glosarum expo-
sitorum et sanctorum dicta videntur esse
contra. Sed contra augustinus ad paulinum

ad aqg effectus eodem et equales [illegible] et ab

activa decursa et divina contemplativa consummata

descendendo deum cum inquit scripta ma-
scriptum canonicis coequalis quasi dicat
nullo modo / igitur quod divina auctoritas
sit expresse dicit omnia dimittenda et
qui consulendo nisi ad perfectionem evangelicam
patrum virum quod ipsud ita consuetudinariter
debet teneri quod et non possit sine
sibi periculo obviari. Sed contra eum
xxxvij. que tamen opera nulli derogaret
sed nichil est quod tamen dicens in
culpa spectat ad perfectionem evangelicam ergo
2a. Quod dupplex est tamen opera salutis in
voluntaria et hec adiunctum ineunt defectum et
penalitate et amore adquirendum / et
voluntaria que est adiuncta Primo
scilicet illud in corpore vj tamquam non
habentes et omnia possidentes et hec disponit
ad ~~amm~~ministrativa perfectionem quia mentem
elevat et facit ad omne opus ydo-
neum bonum potest esse radix omnium
malorum est avaricia. Nota tercio mendicare
aptum xxxiij sit ratione perfectionis
bonum. quod triplex est modus me-
dicandi / primus provenit ex necessitate
nature ut tunc quis mendicat non tamen
quia pauper sed eciam quia debilis
vel infirmus et hic modus est talis
et temporalis / sed perpetuum sit iustus
et laudabilis exemplum in lazaro
luce xvj / Secundus provenit ex
viciositate culpe ut tunc quis men-
dicat vel precio fovendo / vel pro
lucro captando / et hic modus est
vituperabilis in omnibus et proprie
in illis qui sanitatis spem habent de
quibus dicitur [illegible] si decepe [illegible]
ullatenus decet ut in ea vita imperatores
habent laboriosi fiant opificis [illegible]
vel contra hunc modum mendicandi est
editus ille liber / Tercius modus provenit
ex [illegible] exaltacione inspice ut tunc quis
mendicat proposito imitando

vel elevando vel provocando et iste e-
modus est valde laudabilis et talis
mendicitas se ipsum nullificat proposito
ad bonum provocat liberius deo vacat
et efficacius quia non tamen verbo
sed eciam facto mundi contemptum predicat
hunc 3o modum approbat eciam [illegible]
approbant eciam sancti ut franciscus
dominicus benedictus alexius ut patet
in eorum legendis / apostoli et propheta ut
[illegible] et ipse xpus nec persona dicitur
[illegible] Glosa [illegible] autem mendicitas pro
et paup. paup est qui sibi non sufficit
mendicitas quia ab alio petit Non
obstat predictis illud deutri xv omnino
indigens et mendicus non erit inter
vos quia preceptum non prohibetur actum me-
dicare sed prohibetur divitibus ne sint
ita tenaces ut propter hoc aliqui esse
te mendicare cogantur. Non obstat
eciam quod lex C de validis mendi-
cantibus pena validis mendicantibus
quia imponit illis qui non propter necessitatem
sed utilitate mendicat hanc conclusionem
tractat plenissime bon[aventura] in questionibus
disputatis de paupertate. Quid est
maioris perfectionis in religione scilicet
vel nichil habere in proprio et in comuni
Quidam indubitanter primum est maioris
perfectionis sed cum agitur de paupertate
constat quod illa est maior paupertas
sed non agitur de [illegible] constat quod perfectior
est. ~~quod perfectior est~~ [illegible] non omnia
relinquuntur eciam in proprio et in comuni quia
nisi sufficienter habent [illegible] in comu-
ni hac [illegible] xij. super eze-
chielem qui tot [illegible] culpas [illegible]
liberius idem [illegible] flectibus [illegible] Ergo pau-
pertas et [illegible] sunt quedam perfectiones
sequitur quod habere sufficientiam in comu-
ni [illegible] diminuit de paupertate et [illegible]
tantum diminuit de perfectione. Sed [illegible]
vel nichil habere in proprio et aliquid habere in com[uni]

agitur de caritate occurrit illud augustini
de doctrina christiana li. iii. c. x. quanto ma-
gis regnum cupiditatis destruitur tanto mag
caritas augetur. hec augustinus. Sed con-
stat quod cupiditas magis destruitur
in religione que qua est omnimoda a-
ppropriatio quam ea in qua saltem est
communis rerum possessio. ergo quantum est de
conditione status caritas erit perfectior
ubi erit religio pauperior. ad hoc
etiam probandum potissime facit illud quod
dominus dicit apostolis mt x nolite possidere
neque aurum neque argentum neque pecu-
niam etc. ubi videtur dominus prohibere
apostolis quos voluit esse maioris per-
fectionis ne aliquo modo possiderent
scilicet neque in communi neque in speciali hec tem-
poralia et quod expressius probat verba di-
xit papiendo habetur expresse contra con-
tra evangelium. sed cum ait christus si vis per-
fectus esse vade vende omnia que habes et da pauperibus dicas in
via gentium non abiatis et postea penitus
nolite possidere. et cetera. et iterum in pa-
rabolis nichil tuleritis in via etc. hec
etiam vult ambrosius super luc. li. vi. et gregorius
in omelia xvii. prohibuit penitus
et alimenta ex eadem predicatione accepit
ut sequitur in eadem autem domo manete
edentes et bibentes que apud illos sunt
hec gregorius. Sed obicitur quod predicta
quia habere aliquid in communi est tempore
paupertatis christi ad opus. hoc expresse dicunt
legitur Joh. xii quod iudas habebat
loculos in quibus capitabat que etc.
hic dicendum quod habens dicitur causa in-
venitur christus loculos habuisse et multa
emisse. primo ad procurandum pauperibus
Joh. xiii. aut ut egenis aliquid
daret. secundo ad usus suos et suorum
apostolorum vitalitatem ut legitur Joh. iiii. quod
discipuli eius introierunt in civitatem
samarie ut emerent cibaria Sama-
ritani enim erant inhospitabiles
iudeis. tertio condescensive et dispen-
sative apostoli et infirmos qui postea erant
talia in ecclesia recepturi sicut dicit glo-
sa super illud pro perducens formam in. ec-
clesia tunc predictorum modorum sicut arguitur
quod habere aliquid in communi sit perfectionis
in viris religiosis ita habere aliquid in communi non
sicut habent religiosi. sed potius habet
prelati qui bonorum ecclesie sunt dispensatores
et procuratores non domini. similiter ut
secundo illud quod sit quamque tamen propter
necessitate semper est magis imperfectionis
quam perfectionis ut dicit et primum enim necce-
ssitate famis compulsi comederunt pa-
nes propositionis quos non licebat ede-
re nisi sacerdotibus i Reg. xxi. semper autem
comedere panes edere vilitatem erat laicis
ut perfectionis Similiter ut quarto non
illud enim quod totum fit propter infirmos
in plurimum fuisse et semper est magis
imperfectionis quam perfectionis puta cum
prelatus dispensat cum infirmo conceditur
vel prelatus in aliquo quod est contra
observancias generales in religione antiquas
vel contra ut edere carnes vel edere
bis in die ieiunii. providere tamen quod
necessitate instante et habere quamque in
infirmorum supportationem sunt perfectionis apt
in opere hoc tamen facere est semper et ab-
solute imperfectionis hoc ad presens sufficiat
de hac materia quia subtilius tractat
eam autem valde diffuse et plene
super gregorius decimata in quadam opusculo
suo. Sequitur videre de statu scilicet de prela- Arti 9.7.9
tionibus monachorum et regularium et circa
hoc queruntur plura. primo utrum pares ad-
venerunt sunt. secundo utrum pares aliqui
sunt per electionem canonice instituti non
sunt punctiatur et in ordine suo
vel ex dispensatione. c. x. nisi peculiari
vel competenter iurisdictionem hac operat

ne perdiderit ... et parvulis portarent

quod decretis patrum sta/ ubi at pocs
qui non pt eligi ¶ Sed et abbates
possunt nolunt institutum de facili rece
dunt quod de priuilegiis pdictas inspectis
abbas in collatione alicuius prioratus
aliquid onus imponere possit Respondeo
quod non ut x de regularibus cum
in prone abbates dent prioratus quos
consuetudine et pro precio et pro alio pacto
ut abbas pt aliquod onus prioratum imponere
tum nataat ut perpetuo ut ad tempus
ut pot aliquid tale imponere prioribus
institutis ¶ Item monachi possunt preesse
ecclesiis parochialibus Respondeo sic Gof
et Ho. ti. de sta. mo. ab episcopis presen
tati abbati presentibus xvi. q. ii. c. ii./ et
hoc est verum in ecclesiis que non spectant
ad monachos pleno iure quod de priuilegiis pre
nec possunt/ quod/ de pben. de monachis/
in aliis autem que spectant ad eos iure
pleno sufficit abbatis presentatio xvi. q. ii.
visis/ et proprie possunt institui possunt pre
dicare et baptizare et alia officia pre
sbiteri facere xvi. q. i. quod tre et hic
c ususque ad quod hijs omnibus/ aliter non
hunt huius officia xvi. q. i. per totum a
principio usque ad quod tre et hoc c. Nota
per Ho. quod episcopus non debet monachum
presentare abbate in eo retinente inquo o
bedire quia quod si de huiusmodi et statu
ad abbatem surget ut corrigi posset
ut deceret et hoc quidam mira quic
dunt quod monachi possunt presse in ecclesia
secularis hoc enim est ubicumque permaa
neant sub abbatis obedientia vel non possunt
presentari episcopo in inuito ¶ Ad hoc non per Gof.
quod cum monachi ad prelationes tran
seunt seculares absoluuntur a quibusdam
obseruantiis ut a certimonio plenaria et
uigiliis quia ut dicit xviii q. i nemo
pt ecclesiasticis de plurie et monastica ordi
natione presidere ut dicitur monachorum

teneat qui tollatur in ministerio ecclesia
regitur secularis in aliis et non ab
soluuntur ut in habitu continentia et propri
o statu ¶ Sed nunquid absoluuntur ad
obedientia abbatis Respondeo per Gof per p
tinet ad ecclesiam episcopalem xviii. q.
i. c. i.° ¶ Si vero ad aliam inferiorem quia
illa est subiecta suo abbati aut non
si sit et hoc tamen quo ad temporalia tamen
remanet ab eius obedientia quo ad
spiritualia xvi q. ii. pater quod de
capel. mo. c. i. ¶ Si non sit ei sub
iecta in spiritualibus tunc translatus rema
net in omnibus abbati subiectus et
seruabit omnia secundum personis ipse communi
plenarium et uigilias que in ecclesia
secularis seruant non possunt ut supra quod
dictum ¶ Si autem in nullo sit ei subiecta
tunc ipse in nullo tenetur xvi. q. i. in
parochia ut prima etiam reget se.
sum officium monachi quia ad ip
sius ecc. nomen eius consuetudine
seruabit xvi. di illa ¶ Sed nunquid
talis ad episcopatum translatus remanet a ca
monachali Respondeo Gof quod sic ut ne
hoc illi cum quibus viuit scandalizare
xli. di. quiescamus ¶ Sed si sit monachum
cum quo uiuit regula quo adepiscopatum
obseruabit quod de sta. mo.
quod dei/ ut in sing sit de q. de
v. tertium. aut/ ut per Ho. episcopo q
factus est abbas eius in partem
Nota etiam per Ho.^n de sta. mo. quod
officium predicatoris in hoc est simile
sed non ponatur in ecclesia parochiali
monachus solus sine socio eiusdem
ordinis et sic loquitur quod de sta. mo.
quod dei timore licet hoc facilius
concedatur canonicis regularibus quia est
regule laxioris ¶ in moterum non siper
dum c. simpl. dicitur quod monachus nullo mo

sine socio potest esse. Sed canonicus
regularis potest ut ibidem / sed non uterque
de capella non proprie nisi e magis sibi
quod nec monachi nec regulares
canonici possunt esse soli in ecclesiis
Utrum monachus possit sine canonicus
in ecclesia seculari institui. Respondeo s. host. et
Joh. hoc sine non debet quia non debet
ordinari in bone et apud (?) ut debet
homines professionis diverse sit simul
esse ex de elec. c. cum causa que ut
xvi q. ii. monia non debet ergo monachus
poni cum secularibus nisi propter causam
[illegible] insignia hoc est speciale sicut
nec secularis debet cum regularibus poni
unde clericus secularis non potest habere
prebendam in ecclesia regulari nec locum
nec vocem in capitulo vel refectorio licet
possit in ea perpetuum beneficium habere
hoc. Secundo faciat monachis de canonicis
ad eos pertinentibus quo ad temporalia in
quibus non possunt duo vel tres monachi
habitare cum presbitero parochiali qui non
possit esse (?) Respondeo s. ho. presbiter de ecclesia
debet habere sustentationem congruam non ob-
stante prescriptione vel consuetudine contraria
ex de preben. extirpande / et si quid
superest hoc monachi possunt habere et sic
portare et in hoc tamen debet ~~esse~~
eis de temporalibus respondere ex de simo.
cum et plantare et in causis ex de preben.
in latera / si alias nichil superest et monachi
possunt habere ff. de furt. itaque fullo /
Sed aut deputet aliquid dyocesanus
tenetur providere ut notatum est supra
Secundo si in tali ecclesia sive capella possunt
esse plures monachi relicta presbitero
congrua portione Respondeo s. ho. tunc potest
abbas illuc monachos plures mittere
et hii pro beneplacito abbatis ibi rema-
neant et teneantur regulam monachalem

servare sicut quod dictum est supra. Sed
quid erit de divino officio in huiusmodi ecclesia
presbiter enim tenetur sequi officium episcopatus
monachus officium monasterii sui. Respondeo
s. ho. si monachi habent suum oratorium
ita remotum quod voces non ~~possunt~~ possunt
confundi separatim faciant officium suum et
tales divino ab offensa iuris parochialis
contineant et in pace vivant ubi magis ubi
privilegiis gaudent ut patet ex de
excess. prela. nimis / insignia [illegible] contra
et licet habere possunt campanam compulso
speciali ut in ca. ius insignia non tamen
campanas sine licentia episcopi quod si
fecerint episcopus potest hoc corrigere per se
ipsum ex de privile. patentibus. Sed si non
habeant oratorium cedant presbitero et de
licentia eius ante vel postea faciant
officium suum alias sine inventu [illegible]
eos compellere possunt ex de decen. ex parte
[illegible]. Hoc aut male servant monachi
nolentes presbitero cedere tenentur illud di-
[illegible] in publicatione quod sit in
huiusmodi [illegible] / expedit aut eis ora-
torium facere si velit ibi commode habitare
xvi q. i. nullo quia non debet apostolus segre-
gare xvi q. i. [illegible] et c. precedentis
et sequentis. Utrum monachus preficere possit
regularibus Respondeo s. ho. quod sic
dum tamen habeat abbatis et episcopi consensum
xvi q. i. cum pro utilitate et c. doctos
sed cum prefici in ecclesia seculari ut dictum
est supra ergo multo magis in regulari
nunc aut est expressum in vi. de electione
c. nullum / ex nullus religiosus de certo in
prelatum aliquibus religionis vel [illegible]
eligatur et si fecit [illegible] sit irritum
et inane / eligi tamen potest in episcopum religiosus
secularis vel cuiuslibet regularis ecclesie ut
ibidem. Utrum heremita sive possit abbas
monachorum Respondeo s. ho. quod sic ex
de elec. c. monasterium [illegible] tamen non

sunt clerici sed possessionati ibidem ut
patet. Ad hoc uero quod religiosi mendi-
cantes qui ad uitam mendicantium ordi-
nes etiam auctoritate apostolica decreto
transibunt uel etiam ipsi iam transierunt
licet non prelatus ad administrationes
uel officia aut curam animarum uel re-
gimine quodcumque obtineat sibi uocem
uel locum in capitulo non habent, etiam si hoc
alibi sibi concedatur, nec de cetero ad
prelaturas uel administrationes uel quo-
cumque officia possunt assumi etiam
tamquam vicarii seu ministri uel loca
aliorum tenentes, nec animarum curam exercere (et ... possunt uel ... per alios)
quodcumque aut contra attemptat
sunt et ... ipso iure quoniam
privilegio non obstante ... de regulis
uel professores, et hoc statuto
non extenditur ad ordines absolutos
mendicantes ut ibidem. ¶ Sequitur de ...
scilicet de quibusdam actibus siue officiis
et occupationibus utrorumque competant
religiosis et circa hoc querit plura
scilicet utrum religiosi teneantur manibus
operari. Respondetur ad maiorem evidentiam
premo intendendum utrum operari manibus
sit in precepto, circa quod sciendum secundum
Bonaventuram ... dicere quale est
... finis ad quem ordinatur
labor aut manualis ... videtur
esse utilis scilicet ad ocium tollendum,
corpus domandum, et uictum querendum,
quorum probationem obmitto gratia
brevitatis et etiam quia satis patet, patet
ergo quod ... ~~quia satis patet~~ Ergo
comprehenditur labor manualis prout
ordinatur ad ocium ... non est in pre-
cepto sicut nec alia exercitia ad illa
duo ordinata, licet enim ocium sit tol-
lendum et corpus domandum per ...
exercitium bonum non tamen precipitur
in speciali de hoc exercitio uel illo. Secundum

Articulus 69

labore

ut dicitur secundum quod ordinatur ad
uictum querendum sic uidetur esse in precepto
... ad Thessalonicenses: operamini manibus
sicut et precepimus vobis, ut tamen
in precepto non sit ... sed etiam naturalis
ad quem homo inclinatur corporis ... na-
turalibus, sicut aut patet ex ipsa dis-
positione corporis hominis naturaliter habet
ordinem ad opus manuale. Unde Job
v: homo nascitur etc. Secundum aut
quod dupliciter est preceptum legis nature
quia aliquod ordinatur ad tollendum
defectum singularis persone ut illud Genesis secundo
de omni ligno paradisi comedite, et quoddam
ordinatur ad tollendum defectum totius
speciei ut Genesis primo crescite et multipli-
camini quia ergo labore manuum potest
aliquis subuenire defectui proprio et ali-
cuius ut patet quod quodam modo est sub
utroque genere predictorum preceptorum. Pre-
ceptum aut quod ordinatur ad tollendum
defectum corporalem non obligat nisi de-
fectu exigente. Unde si esset aliquis
qui posset uiuere sine cibo non obligaretur
precepto de comedendo, sic ergo
preceptum de manuali non obligat ali-
quem singulariter secundum quod ordinatur ad tol-
lendum defectum proprium uel cuiuscumque alicuius
nisi necessitate defectu exigente et ideo qui
habet unde iuste uiuere possit non tenetur
manibus operari, qui uero non habet aliud
unde iuste uiuat tenetur manibus la-
borare. ¶ Nota etiam quod quodcumque ne-
gotium homo agit de quo licite uictum
querere possit sub labore manuum continetur
sicut ipse patet supra ad ... ...
... dicendum est enim quod illi tantum
obligantur ad laborem manualem qui
non habent aliud unde uiuere possunt et
ideo qui exercent opera spiritualia et sunt
alimenta uiuere licite quia de manuali la-
bore non tenetur manibus laborare. Respondetur

tingnend tamen ~~quod~~ vi in operibus spiritualibus
sunt enim quedam opera spiritualia que ad
singulare perfectionem pertinent facientis
quedam non sunt que in bonum commune
cedunt / illi autem qui in operibus spiritualibus
occupantur ad utilitatem communem pertine-
tibus debet ab aliis provideri quoniam
de communi utilitati corinthiorum ix. si nos
vobis spiritualia seminavimus etc. Sunt autem
quatuor opera spiritualia quibus communis
utilitas promovetur et que hec eis super
dicta debentur / Primum est occupatio in
causis pie iudiciis civilium exequendis
dicitur enim ro. xiii. de potestate seculari que seculare
iudicium exercet ideo tributa prestatis
sunt iudicibus ministri enim dei sunt in hoc ipsum
servientes sunt nobis vero et augustinus
in li. de opere mona. se excusat a labore
manuum quia in iudiciis causarum occu-
patur. Secundum est predicatio que saluti
animarum procuratur vnde dicitur i. corinthiorum ix ita
dominus ordinavit his qui evangelium annunciant
de evangelio vivere non solum autem vivere
sunt de evangelio illi qui predicant sed etiam
qui eis ministrat ad hoc officium eis
cooperantes quod patet ro. xv. spiritualium eorum
participes facti sunt gentiles debent etiam
in carnalibus ministrare eis glo. eorum
scilicet iudeorum qui miserunt predicatores
ab ierosolimis et sic etiam quod predicatores
mittuntur de fructu evangelii vivere possunt
3 Tertium est orationes que fiunt in horis
canonicis ad salutem fidelium et ideo dicitur
i corinthiorum ix qui altari serviunt de altario
participant / unde de his duobus operibus
dicit augustinus ubi supra quod cum iste et
ministri altaris habent hanc potestatem sunt
4 de participibus fidelium vivendi. Quartum [illegible]
est elucidatio sacre scripture ad instruc- [illegible]
tionem aliorum de hoc labore spirituali vide tue
sunt vero i ad thi. v. qui bene presunt
presbiteri duplici honore digni habeantur
maxime autem qui la. verbo et doc.
glo. i. exhortatione sermonum et doctrina

necessitatem duplici honore scilicet prius glo
ut primum eis obediant et optiora p-
beant patet ergo quod illi qui predictis
operibus spiritualibus vacant non tenentur
manibus laborare / de illis autem qui
vacant operibus spiritualibus que directe
non cedunt in bonum commune sed in bonum
facientis ut orationes private ieiunia
et huiusmodi distinguendum est scilicet quod tales
aut habent in seculo vnde vivant sine
labore manuum aut non si primum non tenentur
manibus laborare ut etiam augustinus in predicto
li. tum quia non consueverunt laborare ma-
nibus tum etiam si bona temporalia que habebat
pauperibus erogaverunt sicut de episcopis
sis monasterio vnde ~~infra ostendunt~~ in quod intraverunt
vult augustinus de talibus dicit quod laudabilius
agunt si manibus operentur quam prout
quibus audeat eos cogere / ut reficiat quibus
pauperibus prius dederunt omni enim paucorum
vivares publica est. Si non in seculo
fuerunt opifices de labore manuum ex
pigritia operandi volentes in otio vivere
et tales peccant vnde dicit augustinus in li.
predicto quod tales nisi operentur de infir-
mitate corporis se excusare non possunt [illegible]
probitate quidem vite consuetudine [illegible]
aut intermittunt [illegible] amore
quo ad opus contemplationis [illegible] continue
elevantur et tales cum spiritu dei agantur
non peccant quia ubi spiritus domini ibi
libertas vnde super illud cantica [illegible]
filia [illegible] etc. glo. sunt vero animus
nito [illegible] quia celum petit et
quedam ita remoti sunt a mundo ut
ad vanis nichil agant sed sola
contemplatione [illegible] degant hac quorum
superius omnibus disputatis tractat boni-
valde prolixe et plene sed ea bre-
viarum quam commode potui tetigi
tunc predictis etc. Ad hoc nota quod
religiosis et clericis quorum [illegible] vel
eorum quibuscumque fidelibus collate

l. li

sunt facultates quibus persenteat(ur)
sunt de eis licite vivere sive hoc quod
manibus laborant et tamen etiam
eos de elemosinis vivere, sicut enim sunt
illa bona ipsorum congratitate donata ali
vivere et possunt sicut aliqua mobilia re-
ligiosi a fidelibus conferuntur de eis
licite vivere possunt. Stultum est dicere quod
aliquis possit in claustro accipere magnas
possessiones non autem parvas vel pecuniam.
Sed quia huiusmodi beneficia videntur
religiosis esse collata ut liberius re-
ligiosis actibus insistere possint quorum parti-
cipes esse desiderant qui eis temporalia
subministrant reddentur eis inpossessiones ditiorum
donorum illicitus si desisterent a reli-
giosis actibus quia sic cessit(?) et desi-
derio fraudarent eorum intentionem qui
talia beneficia contulerunt. Secundum Thomas. In-
super nota quod invenitur apostolos quandoque
fuisse mutatos ut qui ab aliis victum
non poterant sumere vivere. Super 1. ad Corinthios
iiij^a. laboravimus operantes manibus
nostris. Glossa: quod nemo dat nobis,
quandoque fuit super erogationibus ut patet
per illud quod dicit apostolus 1. Corinthiis ix. quod
non est usus potestate qua habebant
vivendi de ewangelio. Quod tamen non fa-
ciebat apostolus non poterat cottidie predicare
ut Athenis. Ut dicit Augustinus nullo predicto
non tamen religiosi tenentur in hoc apostolum
imitari cum non teneantur ad omnes super-
erogationes vivere ut alii apostoli manibus
operabantur. Utrum liceat religiosis vi-
libus vestibus uti. Videtur quod sic
ut Hebreos xi. circuierunt in melotis et
in pellibus caprarum. Glossa: ut Helias
et alii. Sic autem vilis habitus convenit
dumtaxat(?) uno modo ~~quod~~ quando est signum
dispositionis vel status humani secundum
illud Ecclesiastici xix amictus hominis denun-
ciat de eo etc. et sic hoc vilitas et
habitus quandoque signum est vite quandoque

signum contemptus divitiarum et status
mundani ~~et secundum utrumque horum convenit~~
~~religiosis vilitas habitus et status~~
~~mundani~~ et sic in utroque eorum convenit
religiosis vilitas habitus et status
penitentie et per consequens tempore de peccatis
et contemptus glorie secularis. Secundo
autem hoc aliquis significare velit aliis
convenit propter tamen sed ad simulationem
et ad commendationem aliorum et propter hoc autem
gloriam vane ut dicit Augustinus libro de sermone domini
in monte. Super illud Matthei vi tu autem cum ieiunas
unge caput tuum dicit quod etiam in
sordibus luctuosis potest esse iactantia
et eo periculosior quo sub nomine
humilitatis dei decipit primus duobus mo-
dis vestibus vilibus est laudabile.
3° modo est vitiosum propter quod dicit Ieronimus
ad Nepotianum vestes nigras equaliter
et candidas ornatus et sordes pari
modo fugiendi, unum delicias, aliud gloriam
redolet. Maxime autem hoc religiosis
cum ambitione facere non videntur qui
vilem desuper habitum quasi sive professione
signum ~~est~~ quo profitentur mundi con-
temptum, alio modo potest competere habitus vilis
secundum quod procedit ex avaritia vel
negligentia ut pertinet etiam pertinet ad vi-
tium. Hec Secundum Thomas. Utrum liceat religiosis
docere predicare et alia huiusmodi facere. Sicut
hoc facere potest licite dupliciter. Uno modo
iure ordinarie iurisdictionis sicut licet
prelatis et presbiteris curatis quibus cura
alio modo iure commissionis sicut licet et
religiosis sed quando committuntur eis ea que
sunt iurisdictionis ordinarie et secundum
has duas vias loquitur dumtaxat
Bulla una que habetur xvi q. 1. placuit,
de hac etiam habitum est supra in articulo
precedenti q. iiij. Hoc autem conceditur
expresse fratribus minoribus et predicatoribus
predicare confessiones audire et sepulturam
eos qui elegerint sepelliri in loco eorum
recipere, dent tamen sicut erat etiam quartam par-

i manibus laborasse et h' quandoque

athenis

promissa sunt statuta vi de sepult. Ausi
Utrum liceat religiosis negocia secularia
tractare. Audi non ut monachis
nec clericis et hoc causa cupiditatis
secundum illud nemo militans deo implicat se
negociis secularibus (*margin:* ne secularibus) possunt tamen cum debita (*margin:* se ero non curatis se ille (?) libus)
moderacione secundum licenciam superioris
et ministrando et dirigendo ad hoc xc.
xxxviii. di. decreuit sancta. de hac ma-
terius dicetur infra. t. ne cle. vel
mo. nego. secular. se im[m]i. Alid hic
nota quod sceptrale palliata regi-
ipsum de Rebus [?] ingliam vel cupiditate (*margin:* ancenem)
non quiet religiosus. Sed ea adire pro-
priis causas tenet eis vii in hoc
quod dt helizeus ad sunamitem. Numquid
habes negocium et vis vt loquar regi
vel principi milicie. Permisit apostolus diac-
nis vel. de plebe et eciam ad reges cor-
rigendos et dirigendos sicut Johannes
bap. arguebat herodem cap. xiiii. Utrum
religiosi possint et debeant de tractato-
ribus suis respondere. Audi secundum inno.
in quibus de quibus hoc sit sunt hyp.
primo pro conseruacione fame et sic licet
religiosis dum tamen fiat licito modo
extra xvi. circa hoc de bno non. Secundo
pro zelo iusticie sic eciam eis licet dum
tamen eciam fiat licito modo quomodo ipsi
debeant in hoc consulere quia aliqui con-
tende. Secundo pro zelo vindicte sic non licet
eciam aliis et multo minus religiosis.
Utrum religiosi liceat vim vi repellere. Audi
secundum inc. paciens vim aut patitur vim
in corpore rerum spiritualium nec sunt
divinum officium facere predicare et confessiones
audire quod est quinque[?] libertate aut
in possessione temporalium aut in ipso corpore.
Si primo tunc non licet, (*above:* eis) sed eciam vim
vi repellere. Si vim illam non possunt
per viam consultatis et supplicacionis a-
movere non tamen credo quod debeant
illa vim vi manibus propriis repellere
maiore cum facultatem habere desiderii

eos qui potestatem habent super alios qui
vim inferunt tunc cum vim illam re-
pellere debent. Si autem paciatur vim
in possessionibus temporalibus tunc eciam
eis vim vi repellere licet cum modera-
mine in culpate tutele non zelo ul-
cionis sed iuste defensionis et licet
eis vim illam vi repellere non tam
per iniustum sed eciam per ea arc. extra
de resti spo. olim primo non tamen
debent illam propriis manibus repellere
sed pre procurat[?] (*above:* sm) predictos habent super
inferiores optinulate adire principem
vel prelatum vel potestatem habent super infe- (*margin:* qui)
riores ea et eos repellere velut. Si
tum non teneretur tunc nimia pia-conditione
maioris persecucionis essent. Si amore
xpi vim illa non repellerent nisi sup-
plicando et consulendo et si eciam sic
ea expellere non possunt ea amore
dei sustinent quia perfectionis via per fec-
tionis docens cap. v. Et ego autem
dico vobis non resistere malo etc. Si
non religiosi paciuntur in iniuria in pro-
corpore sic eciam licet eis vim vi re-
pellere in puncti et semper cum moderamine
inculpate tutele et maxime si tale
vim paciantur inquam periculum mortis
vel mutilacionis. Sed postquam iniuria
turpinit illud esset querere ultionem (*above:* mea)
quod non licet di xxxxv anita est +
multo per forum tamen agent si vim
vi, corpore propria amore dei paciuntur
et consulte sustinent secundum illud si corpus
in persecutionem paciuntur et sustinent
quod autem vim vi repellere liceat et
hoc cum moderamine inculpate tutele habetur
extra de homi. significasti. ii. et licet esset
maioris persecucionis vim non vi repellere
maiore in. P°. et tunc cum non tamen
credo religiosos ad illam persecucionem ob-
ligatos esse nisi se ad hoc aliquo i
prelate vel exposiate spualiter obligasset

arti^u d^1

hec vi^a Sequi^r vide de septo sz
de comparatione religionum ad invicem
et ita hoc continetur plura sz vtrum
religio vacans vite active sit potior
ea que vacat vite contemplative
Arguitur sic tho opus vite active
est duplex Vnum quod ex contemplationis
plenitudine diriuatur ut doctrina et
predicatio vnde grego in v omel sup
eze dicit quod deuoti fres post propriam
contemplationem redeuntibus memoria
superniatatis et eructabunt et hoc
perficitur principaliter contemplationi sicut et maius
est illuminare quam tantum lucere vnde
ex de ver licet sicut manus bonum
proponitur maiori bono ita quibus utili
tas spirituali utilitati et in hoc capi
tie proponitur doctrina plenitudini solitati
ds contemplationi labor quieti Aliud
opus vite active est quod totaliter
consistit in occupatione exteriori ut ele
mosinas dare hospites recipere et
huiusmodi que tanto sunt minora operibus
contemplationis quanto spiritualia sunt cor
poralibus potiora nisi forte in casu ne
cessitatis vnde xpus dicit luce x optimam
esse partem marie per quam figuratur contem
platiua Sic igitur in religionibus
tenet primum gradum illi que ordinantur
ad docendum et predicandum Secundum tenet
ille que ad contemplandum tertium que
occupantur Queritur pro hoc religio
est sz vivendi in societate vel vive
re in solitudine Arguitur sic tho so
litudo que religionibus ad contemplandum
ordinatis competit autem quod
illud quod est solitarium debet esse
sibi per se sufficiens ad vitam perfecti et
illa solitudo que contemplanti q
ua ad perfectionem peruenit quod contingit
dupliciter Vno modo ex solo dei munere
ut patet de jo bap qui fuit repletus
spiritu sancto matris vtero ad

huc existens cum puer erat in deserto hec ibi
Alio modo per exercitium actus virtutum
Sic illud heb v perfectorum est solli
citudo tibus eorum qui pro consuetudine
exercitatos habent sensus ad discretionem boni
et mali ad exercitium autem humanum
homo ex societate aliorum duplex Vno
quo ad intellectum ut sz in scientiis
ad contemplandum vnde jeronimus ad rusti
cum monachum dicit placet ut habeas
sanctorum contubernium nec ipse te doceas
Secundo quo ad affectum sz ut noxie af
flictiones reprimantur exemplo et correctione
aliorum quia ut dicit grego xxx moralium
sup illud cui dedi do in solitudinem
quid prodest solitudo corporis et ideo
vita socialis est necessaria ad exercitium
perfectionis solitudo autem convenit iam
perfectis sicut igitur quod est perfectum
pertinet et quod exercetur ad perfectionem
ita vita solitariorum si debite assumatur
vite pertinet sociali vnde augustinus
libro de ope monachorum dicit illos esse sanctiores
qui ab hominibus separati nemine admittunt
bene corpore viuentes in magna
intentione orationum Sicut autem premissis
dicitur exercitio vita talis assumitur
est periculosa nisi per diuinam gratiam sup
pleatur quod in aliis per exercitium ac
quiritur ut pz de beato antonio et bene
dicto et nec credas tale vitam solitariam
solitariam agentes non esse aliis
utiles dicit augustinus libro de moribus et sen
tentiarum quod tales orationes multum
nobis et aliis prosunt et vita ad
exemplum Queritur est religio potior
quantum quantum in communi non in speciali est
habita sup articulo iiii^o Sequitur vide de
cessatione sz de ingressu religionis et
ita hoc continetur plura Vtrum ad religi
onem possint convenienter recipi non
exercitati exercitatione Arguitur ut pz ex premis
dictis status religionis est quidam

contrarium spiritualis ad quecumque peccatorum
caritatis quod quidem sit iniustitie per
obseruancias religionis aufferuntur
impedimenta perfectionis caritatis Sicut autem
sunt que implicant hominem curam
hominis personarum non implicationem
non tantum caritatis perfectio impeditur
sed etiam ipsa caritas quandoque perditur
ut dicitur per inordinatam conversionem ad
temporalia adhibitur adeo mortaliter
peccando unde patet quod per obseruancie
religionis tollunt impedimenta perfectionis
caritatis ita etiam tollunt occasiones pec-
candi et ideo ingressus religionis conce-
dit non tantum consiliatis preceptis ut
perveniant ad perfectionem maiorem sed
etiam non dicitur consiliatis ut facilius
peccata vitent et assequantur perfectionem
unde et dicitur non tantum notanter ado-
lescente in notente qui dixit se
precepta servasse a iuventute sed etiam
matheum peccatorem et tamen iste est
secutus notante non ille quod facilius
convertuntur peccatores ad religionem quam
de gratia in notencia [illegible] quibus
mt xxi dicitur publicani et meretrices pre-
cedunt vos in regnum dei ¶ Utrum pue-
ri sint in religionem recipiendi et de
voto religionis se possint obligare
¶ Dicit s. tho. duplex est religionis votum
unum est simplex quod consistat in sola
promissione deo facta que consistit
mentis deliberatione procedit et
hoc votum est efficacia communis divino
quod tamen tollit duplici vero modo
per defectum deliberationis ut patet in hiis
qui non sunt de bene usu rationis / ideo
non per defectum potestatis ut patet in servis
Sic igitur pueri antequam plenum usum
rationis votum simplex emittat non
obligantur / si autem sunt usu rationis
ante annos pubertatis obligantur

quantum est ex parte voto Sed obli-
gari non possunt per parentum in eorum potestate
ad huc consistit Aliud autem est votum
solempne quod facit monachum vel re-
ligiosum quod publice ordinatur ecclesie
racione sollempnitatis annexe et quod etiam
respicit illud quod est in pluribus
professio autem annis pubertatis facta
non facit consistentem esse religiosum
spiritualiter sicut plenum usum rationis
impediente ordinatione ecclesie quod pueri
ut in pluribus ante annis non sunt doli
capaces ¶ Utrum vovens religionis
intrare teneatur in religionem perpetuo
manere ¶ Dicendum non obligatio enim voti
ex voluntate procedit · voluntate enim
est voluntatis intentio ergo sic tunc obli-
gatio voti in quantum extendit se in-
tento et voluntas Si igitur vovens in-
tendat se obligare non tantum ad religionis
ingressum sed etiam ad perpetue remansione
tenetur perpetuo remanere Si autem
intendat se obligare ad ingressum
religionis causa experiendi cum libertate
experiendi vel remanendi ma-
nifestum est quod non tenetur rema-
nere Si autem in vovenda simpliciter
de ingressu cum cogitat videtur obli-
gare ad ingressum religionis secundum
formam iuris communis que est ut ingre-
dientibus detur probationis annus
unde non tenetur perpetuo in religione per-
manere Sic tho. Ho. autem dicit quod
in primo casu exire potest libere infra
annum durante iure extra de regul.
statuimus / complendum est tamen sibi modo
communi quod reddat suum votum si aliaz
ubi salvare non potest ante annum et pro-
fessionem emissa servi per se ipsum exacta
vel per ipsum etiam professione facta seu
communiter [illegible] sibi dispensatur licet
hic curat opiniones Sic ho. Item
si quis corpore et sanus mente
voveat religionem intrare unquam

ad hoc tenet^z. Item quod sit ꝯ
d' regular. porrectu et c sit nob
¶ Sed contra ꝯ d' remitti ꝯtrans
missa et ea. plt / ideo dicit q si quod
timore mortis hoc faciat et quam
cito ꝯualescencia senciat ꝯ dicat
non tenet^z ut i c. ultimo. Si autem
non contradicat ratificatiōe videt^z
ut i primis et ꝯsimilibus c. / alii
dicunt quod qui quis vovet timore
mortis corporis aut hoc fecit timore
mortis aīe et pro timet certitudine
quam deus forte sibi dedit ut co
nitet^z et tunc vot tenz. Si timore
mortis corporis sz tunc nec ei cuse
iustificat^z et tunc non tenet quia
tunc non est pro divina i spiritum ꝯ
ꝯ iustus causa c. i. et hic unde^z
verius ꝯ hoc. ¶ Utrum ꝯ obsequi
penitu a quo dicant retrahi a re
ligionis ingressu. Dico ut sup. l. ti.
de in. precepto sz ꝯ parentibus ho
norandis. ¶ Utrum debens pecuniam
adhuc possit religionem ingredi. Dico
sic. tamen obligatus ad aliquid certum
non potest illud licite ꝯmittere fa
cultate ꝯmitte. et ideo si quis sit
obligatus ut aliquis rem ponat
vel certum debitum reddat non potest hoc
licite ꝯmittere ut religionem intret
di. lvi. si hii sic tantum pecuniam ꝯ
dicat et non habeat unde reddat
tenet^z facere quod potest sz ut prius
bonis creditor cedat qui cum
pecuniam non obligat^z per leges pa
liberi hominis sed tantum res unde
licet cum rebus suis ꝯpositis reli
gionem ingredi non tenet^z i seculo
remanere ut procuret unde debitum
reddat. ¶ Utrum obligatus voto vel
iuramento ad ingressum religionis
minoris licite possit inducia ad in

gressum religionis maioris. Dico sic.
tamen quod sic nisi sit aliquid speciale
quod impediat ut infirmitas vel spes
magis ~~profitendi~~ proficiendi in re
ligione minori quam in maiori i c. licet
in 9 / obligatus non voto vel iuramento
ad ingressum maioris licite non potest
inducia ad ingressum religionis minoris
nisi ex aliqua causa speciali evidenti
et hoc cum dispensatione superioris. ¶ Utrum
iam professus in minori religione
tenet^z implere votum simplex de intrando
maiore. Dico tamen quod non quia
votum sollempne quo obligat^z minori
est forcius quam votum simplex quo
astringit^z maiori / quibus cum ꝯtrahet
m. l. i. sed sollempne votum dirimitur
non autem si post simplex. ꝯmotu tamen
non completo erit ei pena i penitencia
vi d' regul. qui post votum. Ad hoc non
quod hoc dicit quod tota regula legi
debet intrare volenti et si dicat se
posse sustinere recipiat^z aliter non. Ut in
autem quo non optat esse te
quia clericus igitur ordinandus episcopus
hoc tamen d' ꝯsuetudine non servatur.
¶ Superior non ꝯ si ad solum abbatem p
tineat creato maiori eo defuncto
non potest novus minoribus creari
alias potest si creato ꝯ vel ꝯtet
ad utrumque vi d' regu. si ad solu
multa alia declarat iura. vide supra li.
i. t. de voto ꝯ prime ar. vi et vii.
¶ Sequitur^z vide de monio. s. de aposta
ta religionis / tamen cum sit triplex apo
stata ut dicitur c supra iii. li. t. de a
postata. s. / perfidie / i obedie / et irre
gularitatis / dicendum hic tamen d' aposta
ta irregularitatis / nam de apostata per
fidie dictum est supra li. iii. t. de apo
statis / de apostata non i obedie
de in q li. ti. de obediencia que de

betur prelatus a subditis in fine.
De apostasia. Vigesimo irregularitatis
videndum quid est, quibus modis fit,
quomodo punitur, et de quibusdam dubita-
bilibus circa apostasiam. Est igitur apo-
stasia irregularitas ut dictum est
supra ibidem secundum Ray. et Goff. qua
quis a statu religionis a professione re-
cedit ut cum apostatat clericus vel religiosus
monachus vel quivis li. di. c. si. Fit
autem triplex apostasia multipliciter secundum Ray.
et Goff. Primo tonsuram et coronam
abiciendo extra eo. ti. c. i. 2o Secundo adhuc
gerendo secularia committendo extra de vita
et honest. cleri. c. clericus. 3o noxo dicendo
cendo scilicet se in castris sicut qui contrahit
extra de cler. coniug. c. ex parte. Quarto re-
ligionis habitum abiciendo extra c. ex
tot. Punitur autem apostasia irre-
gularitatis secundum host. quia dum quis
in ea persistit ab executione et testimonio
repellitur et est infamis ipso iure
vi q. vii. [illegible] nec ad dignitatem potest
promoveri vel elegi et clericus amo-
nitus si se non correxerit deponendus
xxi q. vii si ornabi et caret pri-
vilegio clericali extra c. ti. i. et hoc
locum si constat de apostasia. Sed et
si quis de hac fuit convictus et infamatus
deficiente probatione ad purgationem
canonicam compellendus est citata tem-
pora congruenti extra c. tuc. ex
quo autem de apostasia constat et ha-
bitu male dispensato reprimendus monitis
vel blanditiis non potest media sollicitudine
custodia carcerali ita quod restituetur
vita misera sibi et potest teneri donec
resipiscat extra c. cum ab nobis hoc host.
Item clericus apostata acholitus est excommunicatus dignus ipso facto
excommunicatus extra c. tue. Sed religio-
sus habitum relinquens est ipso iure excommunicatus
immunitatis contra ne cle. vel mo.

gravius. et ad dignitatem ut dictum est
vel eciam ordine promoveri non potest
li. di. c. ult. Et si sacro ordine apo-
stata receptus et si abbati pro recu-
tilatis fuit et primam recepit sine
dispensatione ipse in suscepto non potest
in ordine sic recepto extra c. c. ult.
Item si tipicus ad religionem alia
ibidem in pluribus ordinatur extra de temp.
or. c. ex parte. Item si clericus qui prima
tantum tonsuram accepit et dimisit ca
pitale cogi possit et plura alia
de hac materia vide supra vj li. ti. et infra
fra in li. viij ti. de compendio or-
dinis. Item quid committitur plura de monachis
pone quod aliquis videt monasterium a quo
dissolutum splendide comedere bona
in divita et sic cogitat ipse
hanc regulam bene posse ...
et sic intrat ipsum domum sua in qua
postea monasterium reformatur et omnes
ad servandam regulam coguntur. Cogitat
ipse non eodem tempore videt ultima
quamvis hanc austeritatem non posse ser-
vare [struck] vult exire nunquid potest
secundum host. Aut fecit professionem
aut non si sic nullatenus redire
potest ad seculum an autem remanere
cogatur distinguendum quia talis
aut est iuris peritus et tunc tenetur
regulam tenere quam se obligasse
ad illud quod sciebat debere si demum
ut dicat ignoravi ex quo hoc sciebat
extra de cler. cum vult minus. Aut
simplex et idiota et tunc eciam ibi si
fuit ei lecta [struck] et explanata re-
gula ante professionem vel post et dicat
se servaturum eam tenetur. Si vero
non dixit quod se volebat obligare ad
altiorem vitam intenda quod tenetur ibi
tempore suo in ipsius tenere potest

ad laxiore vita · si no intlli dixe
rogi pt ad remanend ibi et i pfiote
priter sibi q no plene examinaut
lit prodest et etia si dicat se dolo
ad hoc i ductu fuisse cui ro est
quia intelligit melior si gdico eius
ex de conu conu dud s · ray · Si
no professione no fecit exquo se
annu i religione stetit tenet ad
faciend eam ex de regul · statuim
quia si pstae nolit nichilomi est
cogend no tam est posse sed caute
sz ut vel professioz ibid abicio
in statuta faciat et religioz fuet
vel locu excat inquo nc defendit
aliusq contrarius ut amicorz vins et
sic intelligi pt ex de cler eu ca
que est ult ex de testa c. i. Si
no in loco q intrauit religio fuu
bat posse cogend est ad pfessioz
faciendu p distcoz regular dis
cipline et sic intellige illud c statuim
inquo ut fuga prodit ex de re
gular · c si hec host vel dic sz
ray · ti · de voto indistincte q det
remanere quia dolus alicoz vel simp
licitas vouet i talibs non expe
rat ut dcm est Secundo si omis q
sut i illo monastio deficiant ab ob
seruancia religionis Sicud s · ho
ti · ne ch vel mo monedi sut ut
fuet eam et sic sut i coreng los
de monastio sut eta et duos alius
ordinis introducendi p quos re
ligio fuet ex ne cl vel mo
relatio et si illi simlit deficiant
tunc locus mutat d statucone aut
toritate ordinarij pt p clicos secu
lares reduc et sic pt intelli · ex
de reli do · ult in · ce Secundo si qs
uelit esse monachus sub gdicoe

sz q sibi liceat retine qua vel aripi
fructu aliquaz rem Sicud rndt
de voto quod talis contractus vel mo
nachatus no valet · sicut no · su
xix q · ij tuc qui de consensu cuitab
batis poter aliquid adipi sibi retinere
inquo tam tot ait monastz Ad
hoc nota sm Innoc · ex de conu
conu · sup c · dud inspi q si nemt
ingressu dicet nos debet pfiti
regulam bti aug sed bn potest
ede carnes cu hc ut regula ut
vlis contra pphibet ut exhor ades
inspital posset insi scandaliu esset
et tuc mutat i locu aliu posset et
Sm host ibid licet ei i hoc cau ede
carnes insi cstaret ei de cstitutoe
vel ccnsuetudine illius monastz vel
hoc omnibus notoriu esset postea
addit ibid sz in natoz cu dicit
quod exquo se submittit obediencie
acuius no obstantibus huiu pmissi
onibus tenet suare regulam
et cstitutoes eius xix q · j · no dicatis
Secus si dicet nos debit pfiti
regula bti bndti cu eius sm ca
onis qui dcant carnibus abstinere
inputand est eius fatuitati si
credidit ei qui sibi pmittebat q
ei licet ede carnes et ibid host
idem Si aliquid vs qui delinquid
corporem spuale ad q tmerat
recupare det pua bua que secu
ibid attulerat Res dt host ti · de
cl conu · quod sup hoc diuisi diuisa
dixerut ipe vo ita hoc pt disting
sz quod talis aut est secular et
regular · si secular indistincte dica
pt quod recipiat ea ut in iudibit
aute ex de cl conu · q ate · in si
vel pt dra ad saluend opiniones q

p bna tante sencta ... vt si pstat
et cu tante sencit³ qua sm alia
si donato ou³ ... tanta ...sse
sz ut diret eo ubi ... insta
dote de dote post ... resa
... et c. donato ... et ... ea
... pt intelligi ... d' rem ...
... Si aut ... contulit ... et
pia et est ... qm no ... vide
... tit ... d' ... tc ... ar
pu ... qua recipiat ... .
vi di . no sat xvi . q . ii . glo ep et
pt pt intelligi ... qd ait si
no ... alias ... possit
no recipiat ... si dedisset ... .
xvi q . ii . ... et c ... fra
fiat et v ... capitulis ... intel
pt aliud c qd ait et c ... .
et licet ... nisi fuisset ... ...
apota ... decetu ... qua ...
... nisi ... ... de ...
... si repetendi qua ... do -
nato no revocat³ c de dona . qu
... no ... et ... intelligi pt
... qua ... intrat ... ...
... ... si ... cano ...
no ... cu tanta bona ...
... tenet ... Si aut ...
regulari et ... cu ... re
cipiat bna ... de ... ...
si ... iterum mon ... intrare ...
... c . ... Si aut ... pq
professionem et ... licentia ... intret
aliud monasterium res eius remanet mo -
nasterio et imputet ... qui ... licentia re
cipit cu ... intelle . ante demo -
... si ... relig ... Si
aut ... cu licentia ... ...
... ... quas
contulit mo... ... mon ad
quod ... ...
... pt ... ... intellige xvii

q . i . si quis rapuit ... ... Secundum
demonachus fugitivo ... acquirit i fuga
... ... et ... ti .
de aposta . quod acquirit mo . ... pt
et ... ... xviii q . ii . abbates /
Secundum si abbas nolit recipe monachum
fugitivum quod tu tenet³ ... ordinis
disciplina ... ... d' regulari c fi . ...
... c . d' infantibus quod dicit doc -
tores et si ... ... et aliquod
... requirit monasterio denegatur ...
... c . ... admitti pt si tot
... delinquunt ... delict'
... redimende no ... i ...
... xvi . q . vi . si ... tam
solut³ ... alios de apostatis Secundum
... qui ... monachus demo -
nasterio ... ...
... ...
acquirit ... ... de mo -
nasterio absolutus possit ... qd
acquirit ... ... no c
absolutus ... ... Secundum si mo -
nachus ... mon ... . cu monasterio cedet
... bona que ista ... que
acquisivit ... ... de aposta .
si pt ... mo... ... licentia ab
batis ... ... mo .
... xvi q . vi de lapsis Si no ... licen
tia abbatis et ... ... et
... ... cu vagabundus ... et
neglexit bna eius cedent mon ...
... et ... ... o
... acquirit ... ... sed ...
... ... si no
mon ... no neglexit cu vaga -
bundus sed repetit ... eius bona
cedent mon . ... d' ...
... c ... Sed ... monasterio
cogetur recipe monachum fugitivum ...
... ... xviii . q . i . ...
... ... pt de ... ...

h   ti

tur eum detrudetur in monasterium cum eo
vel alterum cum bonis que abstulerat
primo xxxiiii q. i. si qua mulier cum
non tamen alia bona possunt danda quoniam
secundo non quo adipisci fructum in vita.
xv. q. vi de lapsis quo monasterio red-
dibit ad nomina. primo s. gof. et
etiam host. ut dictum est supra. Secundo si
monachis fugitivis in monasterio red-
ditis ibi reprimere velit. Quidam s.
goff. sub fideli custodia tenetur extra
de aposta. animabus Ad hoc nota s.
goff. quod ecclesia monachus vel monacha
plures delinquerint abbas eos recipere
cogitur. cum xxxiii q. i. precipit quod
in secularis clerico non contingit xl. vii
di. quia multa contra et fugitivi in quibus
c. quod sit determino in termino quod
sit defecta non. in singulis possit investi
gandi et abbas eorum possit cogendi
salva ordinis disciplina de quo extra
eodem de regul. c. vlt. contra s. gl.
in imposita eis pena s. quod requirit
et precepit ordinis illius regula et
quo prohibetur medio c. quod si receptione
talis ordo regularis non probatur quod
videat ut abbas eorum monasterio in
locis competentibus sibi pro eo constituit scan-
dalo fieri potest contra in ceteris domibus
eiusdem ordinis ad agendum in perpetuam
vitam cum talibus miserabiliter extra
in predicto c. et s. gl. abbas cum
monasterio vitam cum miserabilibus et dicit
ibidem Innocentius in glo. quod tales etiam
recipi possunt vel non possunt ceteris monachis
sed in conversis. host. etiam exponit
quod dicitur ibi in locis competentibus
in carcere sit tamen vel fortibus
tamen inde possunt compati Addit
etiam ut supra dictum c. quod si tamen fugitivi
vel etiam non obedierint eos excom-
municent ut tamendiu faciant capellas
exceptatos publice denuncient donec

ad eorum mandatum humiliter revertantur.
¶ Queritur inde de decimo. s. de religiosis
domibus videndum est quod que dicuntur
domus religiose tamen auctoritate possunt con-
struende tamen et in quibus possunt subiecte
eam ad ripas seculares possunt quantum et quod
religio domo constructa debet apponi.
Ecclesiis locis dicuntur religiosis domus
supra in h. tit. de sepul. Secundo hoc s.
host. dicitur domus religiosa domus sacra
vel potest dici quod domus religiosa continet
ut includit loca religiosa consecrata et
non consecrata ut hospitalia s. host.
Secundum autem goff. religiose domus
dicuntur omnia loca ad pios et religiosos
usus deputata quacumque nomine cense-
antur extra c. de xenodochiis Sunt enim
domus religiose construende auctoritate
episcopi xviii q. ii. quecumque solempniter
etiam que extra de eo. di. i. nemo. ho-
spitalia tamen quibus facte potest auctoritate
propria extra inster. de re. domum religiose.
ut tamen extra c. ad hoc dicit quod nemo sine
auctoritate episcopi talem locum construere possit
et est viii s. ho. quod tales locos non
reputantur religiosis quo ad hoc ut
intelligatur esse de corde etiam super auc-
toritas episcopi utitur absolutie vel
coniunctus sco Secundo de hiis qui faciunt
hospitalia et mutat ibi et amplius
pegrin tamen et aquia hospitalitatem
exercent non tamen habent et ipsi tenent
iniunctio tales domus ille non censentur
religiose et religiose et inquid etiam
debet tales tamquam personas etiam tales
defendi Ho s. ho. c. de regularibus
tales autem faciunt auctoritate episcopi et pro
defendi tamen persone quia domus ille
dicuntur quia intelliguntur religiose extra c.
c. iii. et iiii. ut ob. quod tales habent
non quia intelligitur caste vivere xxx
di. Intenta Secundo ea monachus non debet
dicere alia ut etiam ob. extra quia hoc

in fco
ut cas

religio est aprobata ut i c. de ꝑ̄se
nodochys / vel illud intellige quod
sit pue anīte epi no obstat eciam
quod aprobatur quia aliud sunt
rector ronē administracionis ꝑ̄ de sta
tu monachorum ꝑ in no ergo si quis
i manu epi promisit caste viu
ne viue et ea mortua alia no
duxit et ipso renunciavit et obediam
promisit vel i manibus rectoris qui hoc
sit forte conprehendere ibi sit pl
ures fres in hospitalis censetur reli
giosis no tamen ꝑ̄ spiritualem admini
stracionem habere Ad hoc no ꝑ hospitali
subiacto no debet admitti laycis
coniugibus filios vel nepos ꝑ ꝑ̄ vbi sit
possunt filios procreare vel dedere
religio quia quod ubi eciam plura
alia ad hospitalia pertinentia statuitur
Subiecte aut sunt etiam ꝑ̄ domus
religiose illi epo i cuius dyoc constit
ut in c. de ꝑ̄senodochys nisi sunt mu
nite privil. ꝑ̄ c. statutum vel ꝑ̄sipe
ꝑ̄ de ꝑ̄sip audit. sunt aut eis
recte sibi leg. dyocesani et
s. vicedomus ut dictum est ꝑ̄ ꝑ̄ t. d
ordinacione quia tamen l epo re
mitte ꝑ̄ ꝑ̄ c. consti. divino hoc
facial in gl. c. pu ꝑ̄ de dono
passo. et hec goff. Cumulatur ergo latis
religiosis subest epo i cuius dyoc. e
ptis et hoc est vnum ꝑ̄ goff. quod est
ett decimis ꝑ̄ ꝑ̄ no sit et
ad monos tenuos est i tercius vel
etiam ad tenuos vicedomus secularis
cultat sed et quis ille tercius
est qui quolibet anno visitas ꝑ̄
et ꝑ̄ intellige ꝑ̄ c. c. i. probantur
aut tamen p libros testes et famam
ꝑ̄ d' proba. tu tamen ꝑ̄ illatem
possit debimitibus appere forte si
fortabus dimitur nisi a ambo epi
sunt eius ꝑ̄ de hoc
ꝑ̄ de fo. ꝑ̄ pene et

potest tamen voluit quod tustitiae vel sibi
rebile etc. ꝑ̄ de decimis quod. sed no
sunt dispensacione provisionis aliud facere
potest primas vel ipsa haec ho c. t. i.
Ad hoc no quod si abbas vel prior ali
cuius monasterii ꝑ̄ gloss. fris priorum pro
mittat obediam epo facit si monii sit
exemp. vel lectima ꝑ̄sip monitu
no preiudicat eius contra c. tu diler
filius hec goff. no sunt ad religiose
domus ad seculares ꝑ̄ quia ꝑ̄
c. ult. quaerere locis tamen deputatis
secularibus deputari ꝑ̄ religiosis
de gl. epo et secularium clericorum ꝑ̄
providebit in vitapia ꝑ̄ loquitur
ꝑ̄ decimis. c. di. ad audien. ꝑ̄ ho.
Constructa aut domo debet assumi
religio una de aprobatis ꝑ̄ eadem
supp no quod sunt monachus si abbas
debet esse contentus titulo vno no
tamen debet in diversis locis vocem vel
locum quere vel habere ut vnus abbas
diversis monachus preesse ꝑ̄ c. t. ult.
Sequitur vide de vindecimo ꝑ̄ d' cap. *titulus* — *Articulus ii*
monachorum et aliorum religiosorum salus
quod dim. monachi et alii religiosi ha
beant decis ita ꝑ̄ ꝑ̄ distinguere ꝑ̄
ho. t. c. et t. de off. ordi. sed quod
capitula sunt religiosorum. d' sed consti
tutione et donatione ꝑ̄ edificatione
monachi sunt tpalia et epi spirituala
ꝑ̄ c. t. i. sed no donatione et dona
est facta ab epo aut est subest *aut aprobatione si ab epo*
forma aut tu omni iure et ꝑ̄
Si ab epo subiecta forma no habent
plus nisi i capella quia contineat
forma ꝑ̄ de pact. intradicionibus
habent omni iure sed ubi tpalia et
spiritualia administracionem presbiterorum
institucione in vestitura fidelitatem
obediam correctionem et quedam alia
ꝑ̄ donacio. et obe. et quod ꝑ̄ i
telligitur ꝑ̄ capitule pertinet ad religiosos

pleno iure xviii q. ii c. si vim non cognoscitur. Unde hortamur presbyteros episcopo presentare ut argumento extra de presbiteris in lateranensi c. i. In pleno iure et nichilominus episcopus est de spiritualibus nisi privilegium vel prescripcio vel contraria consuetudo obsistat vindicans ei re manet in ordinacione institucione correctione privatione altarium consecratione cathedratico et huiusmodi ix q. iii per singulas. Si autem episcopus contulit ecclesiam simpliciter nullo adiecto et ipse ea percipiebat certam porcionem non tenetur illam contulisse extra de dono pastoralis. Si non nichil percipiebat videtur omnes proventus contulisse ut ibidem. Si autem a patrono consentiente episcopo conferatur de consensu episcopi vel archiepiscopo de consensu patroni vel utrique quod plus est dedisse ut ibidem. Donacio autem cum facta a patrono sine consensu episcopi non valet. Si ante ius patronatus conficiet donacio tenet sic intellige extra de iure patronatus illud et c. nullus. Licet eciam donatio prima facta nisi titulo sit subsecuta extra de iure patronatus. Cura non tamen plenum ius nisi consensus pro c. intercedat extra de his que fiunt a prelatis et in quibus casibus in quibus non pleno iure pertinet eciam ad monasterium temporalia et rectoriatorum presbiteri vicarii tantum cui non debet archiepiscopo recipi nisi primarias et procurationes suffraganeis assignatis spiritualiter et hospitibus recipiendis et oneribus episcopalibus persolvendis extra de presbiteris de institucionibus quod si negligit facere episcopus hoc faciat pro iure extra de prebendis negligentia sic c.

Consequenter post titulum de religiosis quibusdam de privilegiis que solent concedi religiosis. Et primo quid est privilegium. Et videndum quot sint species privilegiorum. 3o quis potest concedere privilegium. 4o cui debet concedi. 5o quanto tempore durat. 6o quid privilegium operatur. 7o qualiter admittitur. 8o de penis contra habentes privilegium excedentes. 9o de conservatoribus privilegiorum. Circa primum sciendum quod privilegium est beneficium secundum Goffredum vel ius privatum secundum Hostiensem. Quod vis (?) nec indultum non est enim privilegium nisi aliquid indulgeat speciale extra c. in his ... quod ... ut dicit Hostiensis. Illud quod de iure communi competit indulgetur ut extra de privilegiis quia in causis et de iure iur... et si ... Sed tunc debet exponi indulgentis a. i. indultum esse ordinarium vel operatur quia magis solet timeri quod specialiter cavetur quia per generalem indulgentiam extra de hiis que sunt a prelatis dicitur autem privilegium quasi privata vel privato quia lege tenetur privatus vel dicitur privilegia legis privatorum legia id est amice ... ut ipsi privilegia. Circa 2m sciendum quod privilegium aliud generale aliud speciale. Generale secundum Hostiensem est quod continet in se plures articulos vel quod pluribus personis vel racione plurium personarum vel fratrum conceditur vel quo ... generalis potestas conceditur. Speciale quod uni persone vel uni loco unius articuli conceditur. Potest eciam dici privilegium generale vel speciale de facto vel racione ut dicatur generale respectu specialioris et specialem respectu generalioris et sic patet. Item secundum Hostiensem quoddam est reale ut illud quod datur dignitati civitati vel domui loco vel aliquibus personis racione loci.

visitacio

et si ... c. si

legum

privilegium

privilegiorum

c. ij de offi. le. volentes et licet persona eius cui conceditur

vel cuiuscumque rei concedere ut extra c. cum olim et c. sequenti. et tale privilegium est perpetuum et adheret rei nisi forte privetur et destruatur sicut intellige xxv q. ij c. i. et per totum vel nisi aliquid ei detrahatur per aliquod sequens privilegium ut extra de offi. or. dilecto filio. vel in totum expresse revocetur xxv q. ij c. nos vel amittatur ut extra de statu mo. recolentes et i. Quoddam est singulare personale ut illud quod alicui vel aliquibus personis certis et ipsis nominibus expressis personaliter conceditur non egreditur etiam personam ob certam dignitatem concedatur ut extra de prebendis. Ad hec non impedit etiam tamen si privilegio concesso non utitur ut extra de prescri. accedentibus cum et c. si. tale etiam ad successores non transfertur nisi hoc exprimatur sicut sit ut extra de sen. excom. c. i. quia ut persone coniungitur non ad alios extenditur ut extra de constitu. quod constitutus nisi in tantum specialis fuerit legati sedis ap. de dicta ut extra de offi. de le. quod et ... et si. Quoddam est commune personale ut illud quod certis personis communiter certis et variis et conceditur ipsis nominibus non expressis ut sunt privilegia concessa communiter omnibus xxv q. v ... quod gaudet privilegio. restituitur in integrum ff. de minoribus l. i. et per totum sunt etiam et hec plura alia communia ut ex parte utrimque ... Quoddam est singulare et commune corporale ut illud quod alicui universitati corpori vel collegio sunt concessa quod quilibet singulares de universitate sunt tamen tali privilegio singulariter se iuvare sunt ut extra de excess. prelatorum. Quoddam est tamen commune corporale ut quod sunt commune universitati quod sunt etiam eius singuli se iuvare sunt xvij q. iiij qui inau ... dicuntur hic ea que sunt concessa minoribus predicatoribus et similibus et tale privilegium et similibus et tale privilegium. tamen collegio quibus non concedi sunt quomodocumque

allegari et quod ipsa universitas sunt et non eius

universitatibus corporalibus collegiis puta clericis fratribus

~~ca collegio petit non concedi sunt quomodocumque collegiata sunt ut extra de electionibus c. di. ad~~

collegium sunt ut extra de et electi ad audientiam. Item privilegium aliud est perpetuum aliud temporale ut patet ex predictis. et quod est perpetuum ad successores transit ut extra de decretis nisi privilegia. Item aliud limitatum quod sunt limites prior non transgrediatur ut extra de excessibus c. i. ad fi. Aliud indeterminatum quod sunt et ubique locum habet nisi aliud detrahatur. Considerantur autem hinc contraria sunt contraria collocata sunt contraria et contrarie sicut ut extra c. dilecti. Quoddam autem et qualis est species privilegii aliter quam collatione appellatur ut extra c. porro et de fide instrumentorum c. i et ij et sequenti. ut et tenor probetur per testes ut extra c. cum olim vel per aliud instrumentum ibidem sumptum ut extra de fide instrumenti c.

v. Circa tertium principale de hoc quod concedere sunt privilegium. Ipse vel imperator qui sunt sunt iure et iuribus non ligatur ut extra de constitu. ... proposuit c. c. de leg. et const. digna et hec de quibus in spiritualibus imperator in temporalibus irregularitatem licet et capiatur quo ad temporalia imperator non impediat quo ad spiritualia ut patet ut extra quod sunt sunt sunt sunt tamen imperator privilegia ecclesiis et personis ut patet ut extra de immunitate. Potest etiam concedere privilegium episcopus et superiores eo ut extra de decretis cum venerabilis dominus tamen hac faciat de suo cap. nota summa goffredi ut extra c. cum olim et breviter quicumque et inquantum et qualiter sunt constitutum fuerit privilegium et indulgentiam dare sed et maioritas dignitatis et potestas temporis dant privilegium quod vivo et recipiendo inducit privilegium ... Circa quartum principale quod privilegium sunt concedi regulariter subditis non aliis et sunt illi que constituto concedentis arctat sunt sed et alia ei que constituto concedentis non arctat

Articulus 3
Articulus 4

sed hoc est capitale ut ex. de elector
gaudemus et de iudicijs ptest ¶ Circa
quintum s. de duratione privilegiorum sciendum
quod propter hoc diversi doctores diversa
dixerunt ut quos ho. i. per te de consti-
tutionibus distinguit. nam secundum hoc
modo privilegium vel ius aliud privata
persona impetravit(?) aliquo competit ei
certa iudicium aut certa forum. secundum certa
iudicium aut ad agendum aut ad excipi-
endum. Si primo modo privata ad respondendum
decimas quas supra exegeras du-
rat certo tempore durat actio propter qua
privilegium indulgetur quia non est in-
perpetuum vel sic nisi actionis +
per privilegium limitatur ut C. de in off.
te. et extra de elect. cum et dilectus
Si autem ad excipiendum aut est limitatum
aut non. si non privata impetravi ne te-
neat usuris creditoribus usque ad. v.
annos vide non excedit limitem
assignatum C. de pre. impa. off. l. quod
et l. prescripta Si non non potest limitatum
aut aliud in privatis potest excipienti
privata negligencia vel dolo aut incuria
sed potest privata potuit impetrare expressum
sed hoc ex negligencia vel dolo non
fecit exceptionem amittit ex de re(?)
et c. expte Si incuria et nullus agat
contra eum impetrio durat quia quies-
tio alia ad agendum sunt impetria ad
excipienda C. de except. l. pactum
Si non aliquis agat et non excipiat
sibi quo ad actionem illam tantum de quo
predicat ff de pecu. pepo et vlt(?)
ex de off. et dilectus filius et pl.
et ult. salvo eo quod sequitur infra
Si vero aut ad non faciendum Si autem
contra eum quis agat de iure illius in
propter quia privilegium est concessum et ipse
privilegium excipiat at illud iniudicio
exhibeat et iudex pronunciet contra
contra ipsum privilegium in pro

basse videtur ipsum si vero non exhibeat
illud pretextu privilegii de novo concepti
non debet postea retractari ex de sen. et
re. in presentia et si et per optimum pre
auditum cum sunt appellacio ut in ulti.
ibidem Si non est privilegium sed certa forum
aut est impetratum ad faciendum aut
ad non faciendum si ad faciendum tollitur
de decimis ff de iudicijs l. i. si aut ad non
faciendum aut ipse sibi vel aliis retinuit
aliquid vel incuria si potest veniens contra
privilegium non prejudicat licet quatenus
ipsum familiaris tangat remittere vale-
at ar. de arbit. cum tempore sed et gra-
tie separato tu an prescribere ex de prescr.
ad audienciam Si autem incuria aut est
contemptum in favore ecclesiarum aut privatorum
si ecclesiarum tunc delictum prime redundare
non debet in dampnum ecclesie ex de insti-
tu. vestris ad si. Sed cum negligentia
obest et ideo ecclesia amittit privilegium
Si prelatus tanto tempore contra venit
quod completa sit prescriptio xl an. vi
c. si decima et c. accedentibus Sed
obviatur quod prescriptio contra ecclesias debet
esse xl an. extra c. illud ad quod dico
quod privilegium quia contra ius est
cedere aciis amittitur quia res de fa-
cili ad pristinam naturam et ius commune
revertitur ex de const. cum venientes ibi
intelligitur et c. et in primo modo potest
intelligi ex de prescr. scotorum Si autem
favore privatorum et tunc contrario actu est
multo tollitur ex de consti. cum accessissent
in si. et de presbendis quilloz non obstante(?) de testatore
ex de consti. c. cum ex vi hec hostiensis
¶ Circa sextum secundum privilegii operatorum sciendum
secundum ho. quod privilegium operatur illud quod
sonat quod potest sciri nisi per inspectionem
et fidem accedit ut ex c. porro
quod est verum nisi contineat in quantitate
apertam et nisi potest observari et si non

possit interpretatio, circa illud quod concessit quia cuius est interpretari eius est condere ut ergo quomodo(?) ubi cum concessit videntur negotium suspenditur. ex de sente. excommunicationis aliqua. circa quod diligenter attendi tenor privilegii ut extra c. porro tamen necesse est de presentibus intentionem quam verbis ut extra c. intellectum. Benignam fieri potest et latissime interpretandum ut extra de dona. cum dilectus ad fi. nisi preiudicet alterius iuri quod tunc restrictive admittitur quantum fieri potest fi. extra de concession. c. dilectus quod plus est et fi. de ti. ad quid operetur aliis enim non esset privilegium ut extra c. in his. Sed cuius est interpretari privilegium illius mittentis qui concessit ipsum extra de sen. ex. nisi aliqua Regulariter autem tene quod privilegium pure et diligentia iuri diocesano nullius sed preiudicium intelligi nisi de ipso specialiter teneatur articulo extra de decimis dudum et fi. extra c. pastoralis nisi in privilegio littera episcopi requiritur / sed contra extra c. in his. Illicet enim privilegium pure concessum episcopi sed fuerit disputatio ratio est quia privile. illud pastoralis temporatum. privilegio non in his nulli preiudicatur ut patet intuenti hec. Item nota quod privilegium temporale acquiritur ex quo ut tunc de in privilegio quod prestat temporis admonitionem precepte libertatis / aliquando non tantum concessionem ut tunc et de quod prestatur tempus admonitionem precepte concessionis ut extra c. recepimus et per hoc ultimum / diocesano nullum fit preiudicium ut idem hec. Circa septimum scilicet amissionem privilegii sciendum quod privile. amittitur [illegible] / primo. actu contrario. 2o decennio lapso. 3o spacio xxx vel xl. an. 4o tempore limitationis elapso. 5o propria renunciatione et eorum probationes patet expressa in articulo quinto. Quinto tempore durat. Sexto tollitur per renunciationem sicut facientes mentionem expressa de privilegio extra de presbiteris veniens supra. hoc. ad cuius evidentiam maiorem sciendum quod privilegium aliquod nisi posteriori preiudicatur nisi posterius de eo fecit mentionem ar. in. c. dec. veniens et xxx. q. v. institutionibus et prout tamen supra. ho. t. de re. spiritualis derogat generali, si specialia privilegio specialis sit posterior ar. extra de decimis conmusuta. Nam toto enim iure derogatur per speciem genus ff. de reg. iur. in toto xxxv. q. i. c. ult. V. ar. / vel dicendum super hoc quod a capitulo per speciale derogatur generali. Licet de ipso non faciat mentionem non tamen totaliter absorbetur. ar. extra c. in his et de temp. quito / quod si per eundem abbatem detur privile. generale ut universitas decimas aliarum parochiarum percipiat et ab omnibus exigat et super ipsos computat deinde alii decimi pro ecclesia sua immunitate impetrat nec fieri mentione de illo privile. ar. quia valet extra de decimis ex nobis quod in alio casu sit speciale de alio contingeret generale. Sed quod non valet non tamen illa ratione quia mentionem non facit de generali quia comprobata intentione pro opus est de crimine ut ar. Sed si utrumque sit generale vel speciale non valebit posterius nisi de primo faciat mentionem ut derogatur primo in toto vel in parte sit intellectum iura que alii indicant indistincte extra de presbiteris veniens xxxv q. v. institutionibus et per totum. Sed ad hoc possibilis distinguendo quia refert utrumque sit in corpore iuris clausum et tunc posterius corrigit vel derogat primum extra de decimis ex parte etc. nisi vel unum sit in corpore iuris et alterum non sit tunc ff. eo. quod est ita preiudicabit quia posterius iuris primum nisi revocare de testes omnium in cuius preiudicium

ar. extra de foro compe. dilecti filii par

contra privilegium. Istis tamen oportet dene-
gandis decimis in corpore iuris clausis
ut de decimis ex parte non requiritur
quod de ipso privilegio fiat ibi mentio
sufficit quod ibi exprimatur ordo ut de
rescriptis cum ordinem. Sed cum intelligit
illud c. quod textus habet tamen casus
in quibus non videlicet sed oportet fiat mentio
de iure communi quod impetratur contra
de rescriptis non multum expresse intelligi potest
cum impetratur contra canonicas ut in
c. non nulli vel latam ut de decimis
c. privilegium et ultimo. Idem dico de quolibet
iure in quo specialiter hoc cavetur. Idem quando
in ordo prohibetur ut de rescriptis causam
que et quando iniquitate continet
manifesta ut e. t. c. ii. Sed secunda
in quo expectabatur et ei prohibebatur pre-
alia in mentione in autem de iuramento. Pri-
col. in si. Non quando est privilegium
contra generale non clausum in corpore iuris
et scriptum est rescriptum contra speciale nunquam
derogatur privilegio nisi de ipso fiat men-
tio ut de rescriptis constitutus nisi forte
alicuius clausule instar privilegii ob-
tinentis maiorem privilegio. Generatima
pia sunt odiosa sic intelligi potest ut de
rescriptis c. i. Item quando inquit nisi pri-
vilegium est ab homine ut de rescriptis
... contra de decimis tua/ nullo minus
derogabit generale rescriptum contra privilegium generale
vel speciale nisi de ipso fiat mentionem. Ubi
autem privilegium est posterius et rescriptum
prius in impetratione et citatione nunquam
derogat rescripto nisi de ipso et actio
citatione cum quo litis fecit mentionem
ut e. c. privilegium quod per citato rescripto non
precessit contra privilegium impetratum sufficiat
quod in prima citatione allegetur ut
de rescriptis olim et in competente tempore
ostendatur ut c. tu olim et semper et
hoc nisi privilegiatus impetrasset in fraudem
ad se. ap. ex quo sciunt rescriptum
contra se impetratum de rescriptis

constituti. Si non utroque sit rescriptum sed
unum speciale et aliud generale ut de rogabit
generali licet prius speciale posterius non
requiritur quod de illo fiat aliqua mentio
ut de rescriptis pastoralis quia generi per spe-
Septimo privilegium amittitur per conce-
dentis revocationem ut de decimis in dictum
prohibetur quod tamen facere non decet
nisi in constantie vel levitati ascri-
batur quia nemo debet nemine con-
stitutum primum ut de decimis cum dilectus contra
tum et decet et potest et debet fieri re-
vocatio ut cum lesionem enormem in-
cipit inferre aliis unde si religiosis
concedatur privilegium de non dandis de-
cimis propter nimiam paupertatem deinde
si tamen ditentur possessionibus quod
parochie enormiter ledantur et ec-
clesie propter decimas de predictis reddi-
tionibus commodis presentium cessabit pri-
vilegium tamen propter scandalum tamen
propter enormem lesionem parochialis
tum quia causa privilegii cessat sic in-
telligite ut de decimis suggestum
et c. nimis. Item si quis non servat privilegium
superioris concessa publice cuius se-
cundum servantes privilegium ... de tenetur
a revocatur ut c. dilectus. Item per con-
cedatur privilegium clerico canonico quod
fructus percipiendi prebende in absentia pre-
bende possit valet. Si concedatur
et tertio et quarto et sic per quem de prebendis
ita quod etiam incipiat desertum servitori-
bus prebende ab uno prebende ad alium prebende
ut c. ap. pertinet talia privilegium impetra-
dent omnis non ab privilegiis ad simoni-
am revocatur ut de decimis non re. tuo
ad hoc quod tamen dixi de cap. sed in-
dulgentiis intelligite quod fit hoc de-
speciali mandato alias contra ut de-
inde cum venissent nam superior con-
cessit indulgentiam inferioris non puto
quod inferior eam postea revocare possit.

pene consensu prioris et capituli c. dereli-
cto. consti. hec ho. ¶ Decano tollit
privilegium renunciationem expressam et capitulo expressa c.
dedecet. inpe. quod intelligas secundum ho.
quo ad ius tangens renunciante[tertii] per
decens si tangat expressam aut alium ite
ut ecclesiis renunciare potest cuilibet privilegio
pro ut c. de fo. compe. si diligenti ¶ Vo-
lo amittitur per abusum .i. primo nimium
vel per contrarium usum puta aliquis est pri-
vilegiatus ne det decimas in quibus
anno ab eo petitur et quibusdam anno dat
ille talis videtur privilegium amittere
quia permissa sibi abutitur potestate xj
q. iij privilegium. Contrarie est tamen addit
quod completa sit contra privilegium
prescriptio xxx an. c. c. si de terra primo
vel quod xl an. c. c. accedentibus hec illi
host. ¶ Ad hec nota quod de quorum
exemptione non constat vel qui non
sunt diu in possessione exemptionis tenentur
episcopis ostendere illa privilegia quibus dicunt
se exemptos esse in loco secreto vel
a quibus prudentibus vel suspectis ad hoc
deputatis ab episcopo quod si non fecerint et
episcopus contra tales non sunt precia iuris-
dictione confirmatores eorum non possint
propter hoc ipsos episcopos conpellere et si pro
tempus defectu contra eos fiet non
valet ¶ Debet autem privilegium exhiberi
ad legendum integraliter vj c. in presentia
unquam approbatur opinio innocentii et re-
batur opinio host. dicentis ho. quod si
totius tenor legeretur posset ecclesia caveo
legendi ¶ Innocentii non dicit quod totius
debet legi nec precedentia vel sequentia
actarent articulum de quo contendit
vel exemplum litteris sigillatis in hac littera
de priuile. ex tenore suspecto hec jo. an. in c.
inpresentie ¶ Sed quid si privilegium
allegetur vel ostendat sed tamen ostendet
non acquiescat forte quia est potestatem
host. etc. non est ei imputandum q.
si commodati ad eos non ob. si dicta

quod non sunt ipsius et quod factum
est contra quomodo eum utitur privilegio
nisi allegato et de ipso fidem faciendo
etc. si ita fecit imputandum sibi non
potest nisi forte contra eum prima fecerit
et non appellaverit c. de sen. et re. inpris
certa. secus qui contra venit contra auctoritatem
tate est contumax puniendus c. c. dilecti
¶ Secundum si alleget qui contempsit conti-
nuerit ¶ Quid secundum hos. privilegium semel
tenuit renovari non potest accedente
paene pena si faciat hoc penitentiam
dignam de reg. iur. contrahes ¶ Utrum autem
ipsa et quomodo ipsa sit puniendus ipse
iudicabit. iij q. iij aliorum et c. sequentia.
de hiis. si ubi ponitur de modis amit-
tendi privilegii. ¶ Secundum si privilegium ipse
quod coram aliquo iudice allegatur et oste-
ditur obiciatur autem quod non sit necesse inspi-
cere hoc quomodo iudicare potest index
ordinarius vel etiam delegatus vel quod
non ut c. de iud. cum venisset hoc autem
sic intelligi debet secundum goff. et host.
secundum quod [stained] agit contra aliquam
ecclesiam in re tali et etiam dicit se exemptam
et dicit ipse in mediate subesse et pro
dicit privilegium de tali privilegio non potest
iudicari nisi per ipsum et si per alium sunt
indicatum nullum fiet preiudicium domino
ipse ut c. de integrum resti. cum venisset
c. de sen. et re. in de proborta c. dilecti.
Constitutis tamen et si sponte voluit licita
non potest privilegiatus pene ipse renun-
ciare privilegiis vel indulgentiis li-
bertatis quae monasterium vel ecclesia indicat
ad ius et apostolatem roue eius per
tinet ut c. de arbitris cum tempus vel dicta
sit etiam secundum cons. sed secundum goff. et ho.
quod nisi verba privilegii sint ambigua
ordinarius vel delegatus de ipso iudicare non
potest vel cum interpretari vel declarare debet
privilegia qui concessit ut c. c.
ut privilegii. et ar. extra de seq. ad hec
c. de sen. exponit alia quibus et legatus

non putat aliquis quod observantia eat privilegiatus

l | h

(?) puniunt excepti dominum ipse ut contra
de postul. ad hec cetera sunt verba privileg[ii] cla[ra]
et indubitata que indicant manifeste
ecclesiam fore exemptam undique potius
absolvendo indicanc vel per verba pri-
vilegii patet per terciam et non exceptos
potius condempnanc ut extra de privil. recte-
primus facto tamen quod ipsa potius per eca-
ius premi [illegible] videtur ut de illa de c.
preborta nisi. Et non quod privilegio
que verba illius patet in precedenti ut c.
c. porro et c. recepimus patet et c.
quia/de hiis qui per contestationem profi-
teantur ut ff. de testat. de hiis plus
tamen mente attendere debemus quam verba
ut i. q. i. in arcial xxxviii. di. sedulo
sed et dicit Hostiensis quod privilegium
amittit privilegio qui male utitur eo
scilicet vel quia facit contra intentionem con-
cedentis extra de postul. quamvis vel
quia vivit vita carnali et tunc non potest
privilegium allegare extra de statu mo. recto-
lentes et i. et de v. sig. abbas. ad fi.
vel quia non potest contentus finibus privi-
legio contra privilegii tenorem excedit
puta quia contra ecclesias vel decimas
de manu laici preter consensum episcopi reci-
piunt vel alia similia faciunt. Circa
octavum scilicet punitionem exemptorum pla-
cuit. Utrum exemptus si delinquat
infra diocesim episcopi puniri possit
ab episcopo illo. Dicunt quidam tamen quod aut
exemptus notorie delinquit et tunc
puniri potest per eum ut extra c. patentibus
et c. tuarum/aut occulte et exceptio ius
extra de excess. prel. c. nobis et fi. et
de sta. mo. impugnantes et deducitur.
Sed et per casus iura que loquitur
de excessu occulto sed etiam in notoriis
hoc ipso comprobantur. Dicunt autem dis-
tinguendo exemptus delinquat ratione
in qua est privilegiatus et tunc puniri
non potest nisi per papam puta male

et tunc non potest puniri nisi ar. xvi. q. i. sup. vi.

se gerit in officio suo religionis male
[illegible] bona monasterii dilapidat et in hiis
est satis i. unde extra de sta. monach.
ca. quia et licet causa/aut ratione non
exempta ut exemptus sumus et tunc
puniri potest per eum extra c. tuarum et
videtur hec distinctio comprobari
per glo. et per iura extra c. cum capella
et quantum ad consensum repbat (?) autem
extra c. patentibus ubi delinquitur
in ista re exempta et tamen puniuntur
et extra c. tuarum et viii ubi delinquitur
~~in ista re exempta et tamen puniuntur~~
~~et extra c. tuarum~~ viii ubi delinquitur
etiam re privilegiata scilicet ut nuncios
mittere possunt pro elemosinis colli-
gendis et tamen puniuntur. Sed dicendum quod
hoc non est quia prejudicatur aliis sed
hoc non prodest ratione et h. et
episcopo vel iuri [illegible] et etiam rei episcopi
publice [illegible] prejudicium hec non licet
etiam si sit notoria ut patet extra de privi-
legiis c. ii. in nostro et de [illegible] pre-
bendis de qua ibi non potest esse nisi
notoria etiam extra de elec. bone ii. et
i et ii. Sed potest dici secundum Hostiensem indis-
tincte quod exempti non possunt puniri
per inferiorem ipso ar. iii. q. i. pius in
de privil. nec per [illegible] aut nobis et nec vi-
detur cessare primas talium doctorum
sic distinguendo. quod autem quod continetur
in privilegio excepti exceptis quod si contingat
delinquat a nullo alio sit ab iudice
vel puniat vel alia quecumque verba similia
ibi exprimere in mencia et tunc ex-
stante privilegio potest ponat extra c.
porro secundum intelligere de privil. nec per c.
ii et c. non intelligi potest ita ista
aut hoc ibi non continetur et excepisse et
tunc videtur quod indistincte possint puniri
nisi talis specialis dignitas vocatur

Articulus 8

extra c. ii quibus de causis in sed ad [distinguit]
hoc patet quia et si hoc in privilegio
specialiter non caveatur sed per ipsum committitur
scilicet quia de privilegio quod prestet
semper ad percipiende libertatis incitamentum
ut extra c. recepimus tunc delinquere nunc
dicit ecclesia rem privilegiatam non perdi
tando alii aut perdicando. Item
aut notorie aut occulte. Si ecclesia rem
privilegiatam pure privilegio privato abutendo [et]
referendo ipse et sic sequitur de facto non
cum quia hoc cadem et sic privile-
giatus remanet in libertate concepta
ut innuit littera privilegii et hoc
ecclesia potest intelligi extra de privilegiis nec per
tamen quia si ecclesie ille sunt exempte
ergo delinquunt nunc privata nec episcopo [cui]
sed non prohibent ecclesie potest et quod
perdicando gratia sibi aut aliis perdicatur
et palla pure notorie delinquat patet
corrigi quod male facit per se. et
ut contra c. patentibus et c. tuarum
quod in ii et quod ait vel si ergo per episcopatorum
et suspensionem officiorum et beneficiorum ut
ibi dicit et patet extra de v. significatione cum venerit
quod contempta non tamen preceptorum vel eorum
officium privatorum ut in c. ea que et
hoc cadit et hoc apparet scandalum
aliorum quod notorio delicto ut ibidem
et videtur eum percepisse privilegium
libertate non potest in privilitate ar.
contra de causa possessionis c. si et de prescriptione c.
si. si non delinquat occulte vel esse
manifeste non tamen notorie arg. sc.
ap. ut excommunicare potest nec punire
et sic intelligitur xvi q. i. si ut nisi
forte teneat capellas non exemptas
ratione quarum ne teneantur ad prioris
quia tunc punire posset ad eas si non
faceret quod deberet extra c. cupore
q. viii. Bernardus habet dis. una solutione
opiniones ad contraria reddunt

et approbantur hec Ho. Jo. an. et cum
nolentes. Item H. Gof. pars quidam [ut]
quod tale privilegium obtinet scilicet non posset
suspendi interdici vel excommunicari ab
diocesano episcopo vel archiepiscopo quod privilegium
ratione loci concessum sunt clerici delinquen-
tes in loco privilegiato vel ecclesia rem [punire]
privilegiatam ab ordinario non posset nisi
notorium esset delictum in quo omne [cessat ar.]
privilegium cessat extra c. tua, amori
nisi quibus scilicet appellatio ut extra de appel-
latis si ratione et cum inter et de quarum
appellatio non recipitur si. Ceterum si clerici
beneficia habeant vel alia loca in quibus
vel ecclesia que derelinquat privilegium non
est locum ut extra c. t. tu capell. et
c. quia pro consideratione. Hec Fr. Gof. tamen
ad hoc inde et dis. ut dispositum est supra
secundum Ho. et Jo. an. Item secundum Goff [specialis]
et Host. non omnis ratione ecclesie est
exemptus quia alii temporibus solebant
admodum libertatis aliqui ad mediam
recepte protectionis ut extra c. recepimus
Item per monitionem privilegii ut nomi-
nis accipitur sed victus tunc constituatur
ut extra c. t. exposite i. et sic hec per
implorationem officii petatur et fiat si
tunc pars concedat adversa in novato-
rem non debet nisi ea contradictionis
audita ut extra de consuetudine. ut vel in
uti cum dilecti et extra c. cum dilecti. Item
prohibetur per i obedientiam religionis
ne sermonibus suis prelati curatorum de-
trahant vel laycos ab ecclesiarum parochiarum
frequentia vel accessu retrahant seu
indulgentias committunt in distinctas
nec tamen testamentis in terminis atesta-
tionibus debitis aut legatis matri-
bus ecclesiis faciendis retrahant
restitutiones vel [illegible] legata vel debita
aut male oblata in ecclesia sibi aut
aliis suis ordinibus fratribus vel quibus

in aliorum preiudicium fieri presumere rogari
continent ut etiam in capitulis se. ap.
aut locorum ordinariis reservatis quia
excepta absolvere aut personas etiam
constitutas coram iudicibus delegatis
a se. ap. pro tempore contra eos iustitia con-
ceptas necesse est debite at ad loca
[illegible] et constitutum [illegible] remota co-
nveniri [illegible] si quid non premissa
vel aliquid premissorum attemptaverint
vacat per duos menses vel penas
que secundum eorum statuta contravenientibus
culpis voluerint imponere quibus
pre manifesta utilitate cum eis dis-
pensare non potest. Ceterum prelati
eorum non debent que [illegible] pre-
missorum commissum ad quos quo innocentes
pervenit causis aut personis etiam
de penitentia plene satisfecerit [illegible]
inens postquam fuit requisiti compe-
tentibus ad satisfactionem debitam [illegible]
eius non obstantibus statutis premissis
aut quibuscumque privilegiis cuiuscumque
tenoris existant vi. de privil. relig.
et ibidem etiam continentur religiosi
in quibusdam aliis concedentes ut
dicti q. sic infra vii ti. ii. can. q. i. Circa
nonum quod est de conservatoribus
sciendum quod conservatores privilegiorum
possunt defendere a manifestis violentiis
et iniuriis vi de off. del. statuimus
l. et c. hac constitutione quibus deus
est expresso concessio illius procedentis de c.
[illegible] statuimus i. vi. tamen habet constitutione
de manifestis et intellige secundum glo. Io.
an. manifesta illa que sunt notoria
et in patria patentia que nulla probabili
tergiversatione possunt celari ut de cohab. c. vel. Sed
quid si negetur offensa notoria. Respondet
Io. an. quod conservator recipiat
probationes an factum sit notorium ut
sic videat an sit iurisdictio pro eo

de rescript. lib. vi alias eius officium esset
inutile et si factum notorium continet
procedat alias desperat. Et dicendum est
put quod defendere ab iniuria si offensa
[illegible] potest intelligi secundum Io. an. de co-
missa et etiam de committenda ut per
[illegible] per distinctionem et cogendum iniuria-
tores ut satisfaciant vel [illegible]
cohibendo per cognitionem et
[illegible] et bona [illegible]
[illegible] et si non posset in iniuria
repellere propriam [illegible] secundum Ber.
lib. c. statuimus implorare brachium
seculare potest et [illegible] aliis extra
de off. or. c. i. et seq. [illegible]
[illegible] ad quod potestas secularis tene-
tur [illegible] cognitionem [illegible]
[illegible] at ad officium conservatorum [illegible]
[illegible] q. vi. administratores. Respondeo
si ille qui fecit maleficium bene con-
fitetur illud [illegible] non esse notorium
secundum Innocentium super c. statuimus quod
tunc conservator bene potest procede-
re contra eum quia et si non sit notorium
evidentia facti est tamen notorium
per confessionem eius ut ex. de cohab. cle.
et muli. vestra. Respondeo si dicat se id
non fecisse secundum Innoc. ibidem quod
conservator incipit et probationes
[illegible] quia non posset aliter
dicto [illegible] commissa. Respondeo
si probetur per testes de [illegible] quod
fecit maleficium sed non probet quod
sit notorium secundum Innoc. ibidem
[illegible] c. audivimus quia non noceret
[illegible] tales et hoc est [illegible] quia
conservator procedit non est nisi contra
notorias quales non est iste. Item
conservatores [illegible] non possunt iudiciale
indaginem i. cognitionem et examinationem
cause que est dubia secundum Io. an. ut
in c. statuimus secundum Innocentium in glo.
ibidem [illegible] possunt eos qui dicuntur

~~molestatores et in iuriatores~~ et in
iuriatores et si notorii fuerint interroga
bitur an proponitas molestias et iniurias
irrogaverint et si confessi fuerint quod
sit procedere contra eos quod tamen iura ex
lestores Si non negaverint et sic facta
sit res dubia non procedit et si pro
cesserint non valebit processus tamquam
excedens fines mandati arg. extra
de rescript. cum dilecti nisi forte de eo de
facto vel de iure malefcium esset noto
rium quod iustificationem non esset locus
quia contra tales valet processus
extra de cohabitacione et cetera Sciendum autem
notati fuerint quatuor tunc prout tunc vocati
possunt procedere contra eos Sed si fuerint
excommunicatores per eam vel alia contra eos
vel alio delicto non nisi esset manifesta
ut quod nisi prius sententiaret et
in iura manifesta tenet proram nisi
appellaretur ab ea Item sciendum est no
tare quod videntur delinquisse alias
non tenet quod sit contra eos ut q. i. c.
uel esset prima excommunicatoris que forte
tenet etiam non servato ordine sed
tamen iusta esset prima difficultate
relaxanda unde prelator omnis est pru
dentius extra de sen. excom. Sed ut
contra hos valet prima nisi sint ma
nifesta ut quod (hec omnia praemissa) et est
multa alia de hac materia id est Item
si se scierit intromisit de aliis quod
de manifestis in iniuriis violentiis ac
cetera de hiis que iudiciale exigit
indaginem ipso facto periculum ab officio
sit suspensus (ut de off. dele. hac con
stitutione) et illud quod agunt non valet
et eas que hac privant est excom
municata ut prius absolvi nisi ei quod
per fatigaverit indebite primo expressis
satisfaciat integre ut in c statuta
Item conspiratores si fuerint extra civitates
suas diocesis in quibus fuerint deputati
vel alibi quam in civitatibus suis

locis insignibus ubi possit copia
peritorum haberi contra quoscumque procede
dunt et quos ultra dictam unam dietam
suae diocesis extrahere non possunt
vices suas quos ~~excommunicant~~ citationibus
et suarum denunciationibus quas pro alii
valeant exercere nulli possunt committere
nisi competat hac eis ex beneficio
statutorum Sed ut tunc ut infra civitates
suae diocesis in quibus deputati fuerint
et pos~~tant~~ecis de quibus stati fuerint
Item conspiratores esse non possunt
nisi episcopi et presbyteri aut abbates seu dignitates
vel personatus in cathedralibus vel
collegiatis et similibus quorum pretextu
~~conspiratores~~ sunt conspiratores ut et est eis
tamen est publicatus iurisdictionem etiam et
temporali exceptis regibus et reginis
Expirat autem officium quorumcumque con
spiratorum quo ad negotia in dicto tempta
ubi (?) tum procedentibus et hec omnia patet
in c hac constitutione De interpretatione
dubiorum Titulus xlv

Deinde post titulum de privilegiis ideo
de quibus ponitur de quibusdam dubia que
indigent interpretatione dubiorum considerandum de i[n]terpretatione
Et primo quare sit interpretandum 2o quis
possit interpretari 3o quod interpretando
possit artari vel extendi Circa pri
mum distinguendum sicut ita quod si queras de
interpretatione rescriptorum vel privilegiorum
tunc magis est standum intentioni scri
bentis si de ea appareat quam verbis
scriptis extra de rescript. sup. litteris nisi de
de privil. quintus et primus in testis inquis
testatoris est prior et potentior voce
ff de supell. leg. l. labeo nisi Si non
expicatur de verbis in iudicio habitis
quo ad citationem libelli et principium
iudicii fit interpretatio per actore et con
venies ff de iud. solemus extra de causa
pos. tu etiam siluia quod utrumque quod in hoc
in medio aut iudicio cogendus est
tamen actor quia resultat tunc ponat
et videat quod si incertum sit et ita in

stancia ptis adiuse et ad prepti
inditis hoc declarare noluit fit int
ptato contra eu ff de confes certu
& 1/ aqua si i int rogatus no fuit
nec ei in mentu int declarare dubiu
fiet debet intptato pro eo qui possunt
vel videt siscipit actor sive reus ff
de iud si quis intentione ambiguam
posuerit no est pro reo et contra actore
intptato facienda vt deprobendis
expressis usque causam sit favorabilis
exceptio actoris quia tunc fiet intptato
pro eo vt desepm et re iudi c fi.
Si aut queratur dubiis i contractibus
s(t)atis aut est certu q no conceperunt
et tunc no vz quod agitur vt de con-
tien. emp. et ven. i venientibus.
aut dubitatur vtrum consenserunt et tunc
aut vz intellexus secundum ptem vna hy
~~aute~~ et tunc fit intptato sm illa
ut res magis valeat quia interpretat
ff de rebus dubiis quotiens in actu
sationibus vt de vbor signi abbate
et ep con fuat aut nez secundum inte-
llectum utrumque et tunc est accipiend
illud quod est verisimile ff de r. obli.
eu qui et q quisque concipit actione
xxviii di. de syracusane et quod
magis convenit in iure quemque extra
de compe. cu dilec. et si sit ut ius o
cont'' eu qui potuit apertius dicere
legem ff de pactis veteribus. Secundo
refert vtrum quis sit exemptus vel
privilegiatus quod no possit excommunicare
vel interdici a suo superiore. Secundum sy
sto. quod exemptus no pt regulariter
teraly ordinalo convenire/ privilegiatus
no pt qui et si no pt excommunicari
potest tamen multari et imponi pos
sessionis bonorum suorum pati etc. vt
int lite no tu tue/ qui frequenter
si et omnes alias penas pt tempora
ectata contra gravatos indutas
potest sermo de re Circa 2m sciendum
quod verba supt dur. int intptatur

pp ut vt de se(r)eruestra t.t./ aliquando
intptatur etiam legatis ut vt de postul.
c. 1. Si quis aut intptari possit p(ri)
vilegia ~~torcuus~~ dicitur est in. t. predicti
et quid si privilegium/ de intptatione no
uius est distinctio talis antiqua quod
sz est intptato generalis necessaria i scriptis
redigenda ut intptato principis
ut C de leg. et se q. l. Si de int-
ptatione/ et extra de consue cu dilec/
no generalis sed necessaria et inscriptis re
digenda ut intptato iudicis ut
ff de leg. et se q. l. no pnt et l
no ut aut/ nec generalis nec necessaria
Sed inscriptis redigenda ut intpo
magistri ut C de professo l. i. li. 12
sunt etiam intptatores circa quibus
ponenda standum est ut vt de v sigm
ptotu licet gossit. de v signi et
sto. t. de rept. Circa 2m sciendum est
quod intptato inter prorogatur sive ex
tenditur quisque ratione favoris ut si in
dultum sit ut vtiue beneficia vacantia
in ipsa ecclesia et fructus eorum pope
in solucionem debitorum eiusdem ecclesie con
uerte ~~int~~ per intptatoni extenditur non
beneficium quod prebendas et beneficia
maiora ut vt de v sign talia nob
Item vbi aliquid extenditur ad omnia
que quidem religiosi propriis manibus et
sumptibus excolunt ut vt de deci ex parte
Item privilegium concessum de decimis
recipiendis extenditur per intptatoni
extendimus donationes ut vt de dona
cu dilec/ vnde si imperator donauerit do
mui intptato ecclesie cu omnibus iuribus
et pertinentiis prius esse data ut C
de bonis l. si qui li x/ idem faciunt
intestes prevalet ratione favoris vnde
si quis legaret vina intptatur et vasa
vinaria fore legata ut ff de vino
tritico et oleo legato l. sicut si
vinum/ ff de penu legal. l. qui penu et

Articl 2

ac

labores

vacantibus

dr. 9

+ indultum de decimis no soluendis extenditur per intp
tatoni ad decimas possessionum que prius nostre acquiruntur
ut vt de privileg. ex ita que privilegii
per intptatoni ad novalia ut vt de decimis ex
parte Gei et per intptatoni

contrahentis et l. nam/ et cum legatis
et amicitia debentur ut ff. de l. in amicis lc
non enim in ea testatorum ad diffinitionem
utique est descendendum cum plerumque ab-
usive loquantur homines/ ut apparet in no-
minibus ac notabilibus utatur ut ff.
de leg. l. i. et q. titius idoque certa
appositione libros intelligimus esse le-
gatos cum nos testator votis negat
ut cum quis se dixit caritas meas
universas quas in tecto et quas libros ha-
bebat studiosus studioso relinquis
ut ff. de leg. iii. l. librorum et q. tamen
Item comprobatur in re intestato ratione
generalitatis ut cum quis obligat bona
presentia et futura bona intelligitur obligare
ut C. que res pig. ob. pos. l. ult.
Item cum quis fundum obligat nihil
exceptis minus pronatum quod etiam in
fundo sita obtinet obligare ut extra
de rei pa. Aliquando coarctatur interpretatio in-
terpretatione extinguenda ut super tecti
gravaminis ut extra de decim. quito. Item
coarctatur ut exactionis avaritie non
mitetur ut extra de decim. extirpe. Item
coarctatur odio rationis ut cum decime laico
conceduntur infeudum quod maxime sit ut
extra de his que fiunt a pre. sine con. ca. cum
in ecclesia/ unde igitur cum actione deci-
mationis antique non sit decime
nonalium usurpande cum in talibus non
sit extendenda licentia sed potius
restringenda ut extra de decimis tua/ odia
in interpretatione restringenda sunt ut
ff. de leg. et pos. l. cum quidam/ extra
de consan. et affi. cum dilec. Item
coarctatur venditoris interpretationem venditor
iudicatur emptore vel venditum vel con-
ditione exceptum quod venditionis
tempore non extabat ut ff. de trahen.
emp. et ven. l. in lege/ et ideo ...
in venditione in spiritus tempore contractus
Item in favorem rei fit restrictio
interpretationis ut si quis legavit

minimos et vestimenta de quibus sensisse
tunc sentitur coniecta. ex pluribus computatur
enim consuetudo patrisfamilias in primis
deinde regionis in qua testator versatus
est. Sed et mens patrisfamilias et legata-
rii dignitas vel caritas et necessi-
tudo. Item primarum que precedunt et
sequuntur inscripta scriptura ut ff. de leg.
iii. l. fi. § pen. plerumque § ul. / et ponitur exemplum
ex his quod tamen capi possit tunc locum habet legatis
quod de minimis indistincte expugno-
rantia debetur/ sed ut ex consuetudine
patrisfamilias ut ex regione ut sicut ut
ex contextu testamenti possit apparere
ut ff. de leg. iii. l. nummis. Et pro constringit
quod cum heres damnatus sit nummos
dare et aliquid non apparet impotente est
est quod velit dare et se liberare ut ff.
de leg. iii. l. quod conubium § i. De ne-
gotiis secularibus ti. 10

Postea tunc dictum sit de his supra que
competunt clericis et monachis/ con-
sequenter considerandum de his que pro-
hibentur eis/ Hec autem negotia secularia
sunt. Unde titulus sic ponitur ne cleri vel
mo. secularibus negotiis se immisce-
ant/ Videndum est igitur primo quid dicuntur
negotia secularia/ secundo que est pena
se immiscentium secularibus negotiis. in honestis in speciali
et prohibitis/ tertio dicendum de venatione

Circa primum sciendum quod secundum glossam nego- arg p9
tia secularia dupliciter accipiuntur/ Uno modo
officia et gratia que sunt pro secularibus
rebus acquirendis emendis et distra-
hendis et hec sunt prohibita clericis et mo.
ut extra eo. ti. primo. quia inter ementes et
vendentes quandoque difficile est non
intervenire peccatum ut de pe. di. v. qualitas
Quod autem negotium quod negantis dicitur est
negotium in contrariis negotiatio
locum habet ut extra de v. sig. forus. Et
constat de his igitur officiis et commodis
secularibus dicuntur clerici officia vel com-
mercia secularia non exercerent maxime
in honesta ut extra de vita et hones.

cl. i. honesto artificio sibi querere vict-
um possunt dum modo non desint obsequiis
diuinis ut lxxxxi. di. clericus victum vo-
cat. Negotium negotium non est interdictum
propter necessitates diuersas unde in regula
sancti Benedicti precipitur prouideri per
quorum manus negotia monasterii peragentur
ut extra eodem primo. Intellige etiam hoc
quod tam clerici seculares quam
religiosi possunt viliius emere et carius
vendere dum modo non faciant hoc ex pro-
posito ut si tempore messis emit bladum uel
aliquid aliud pro toto conuentu et propter
hoc aliquid potest illud carius quam
emit vendere, que magis expediunt
monasterio prouidere. Secus si faciat hoc
ex proposito et hiis dedictis sunt quia
tunc si moniti semel non corrigantur
perdunt priuilegium clericale extra de vita et
honestate clericorum c. fin. Secundo dum negotia
secularia gerunt que mouentur in iudicio
seculari et hoc prohibitum est. Interdum clericis
in maioribus ordinibus constitutis etiam
si beneficiati non habeant quia episcopus
tenetur eis prouidere ut extra de prebendis
episcopi i. cum secundum apostolum. Item etiam in maioribus
ordinibus constitutis si stipendiis ecclesiasticis
sustententur non presumant procurationibus
personarum et extra de postulando. c. i. uel in-
terdum uel priorum in iudicio prosequuntur ut
extra q. vi. omnibus. Possunt etiam et debent
clerici et monachi suscipere tutelas mi-
serabilium personarum secundum quod mandat pre-
latorum priorum di. lxxxvi. conueniunt.
Possunt autem clerici iurisdictionem habentes in
subditis recusare causas et iudicare
inter eos extra de foro competenti quod clericus potest
etiam iudex esse etiam laicus qui iudex secularis
negligit iustitiam facere personam extra
conuentionem cum ad tenendam iustitiam
cogere uel eius defectum supplere cogno-
scendo secundum de ea non tamen sacerdotibus
extra de foro competenti licet. Tertio dum negotia
secularia per relationes priorum secularium
personarum a quibus est clericus perenni

cum ius non dicit quidem

abstinendum ut extra eodem c. i. et possunt
tamen clerici uel monachi non pro nomine
uel ecclesie uel monasterii predia laicorum
ad firmas conducere ut extra eodem c. secundo
et hoc si ecclesia uel monasterium sufficientia
predia non habent alias secus extra de decimis.
Dilecti. Nota igitur per decretum extra
eodem c. ii. quod episcopus debet admonere
presbiteros et clericos suos ne fiant mi-
nistri laycorum uel procuratores rerum ipsorum
et si postea contra fecerint et aliquid
ad ministrationibus propter tamen pecuniam
deprehenderint, infraude indignum est
eis a beneficia subuenire. Hostiensis autem
intelligit quod tales ipso facto priuati
sunt priuilegio clericali. Sed hoc in textu
reprobauit Bernardus in glossa et intelligit
dicta decretali quod taliter commoniti non
desistant et ideo excommunicatur extra eodem c.
Sed nunc procuratores extra de vita et ho-
nestate clericorum ab episcopo sua secundum tenorem moniti a secularibus
negotiis non resipiscunt. Sed permissis
diuinis officiis talibus negotiationibus
insistunt dum se implicat de suis fa-
cultatibus statutis et consuetudinibus
prece subiacebunt et nota ibidem glossa quod
dicit suis hoc est proprie quod facultatibus ecclesie non
sit preiudicium quia delictum persone re-
dundare non debet in dampnum ecclesie lxxxvi.
q. v. si quid dicit etiam [illegible] hiis se im-
plicant priuilegio ecclesie gaudebunt in
rebus suis sed non in rebus ecclesie vel in
clericorum et aliorum c. priuilegio gaudet
lx q. ii. contra. Sed non hiis se implicat
cessat priuilegium et ita priuilegium ali-
quid suspendere ad tempus propter delictum
xi q. vi. in eodem [illegible] extra de sen. ex-
com. hoc non impediat glossa. Secundo
hoc autem supradicta decretalis extra c.
c. ii. intelligit quod episcopus prius debet
monere in prodo neque se intromit-
tat de talibus sub pena priuilegii
clericalis et quod clericus sit quicumque
contra eius prohibitionem venit non
defendetur priuilegio clericali eum contra locum

quod dicat si in hiis se non implicat

tunc monitionis precedit ex de sen-
excō. cum B. i. gl. aquis clericus
contravenerit ipso facto pro tanquam
i corrigibilis videat se priuilegio clericali
quia incidit in sententiam capituli ff de v
obsecrationis ex de cleri. cum int' vni
uersis coniug clericis in sacris ordinibus
constitutis dicit ~~tali~~ tabellionatus
officium interdicat ex e. sicut te quod
intelligas in negotiis secularibus ut
docet hic textus supra q. ponit ¶ Secundo
sed monitus consistat clericus i huius
instrumenti ¶ Item hic glo. sed publice et
sollempniter sic intelligas non tamen quod
valeat et talis conficiendo quod in
obedientiam incorrigibiliter perseverat arg. ex. di
videlicet ex de dolo et contu. non tamen
ad fi. sed aut i occulto uel venientes
ad eum decipiantur quia sunt ignora- primo ca
tiam ex de sponsalibus c. in ad finem ¶ Sed nunquid
i spiritualibus facere potest instrumenta ¶ Ro s.
ho [illegible] alia et constitutus tabellio
ca. ex de renunciatione detrimenta cum eum pro
hibetur principale et accessorium contrade
videtur in c. ¶ Secundus ergo fiet contra tales
~~talis~~ ¶ Item hic glo. ex quibus constare
potest tabellione per tota sua dyocesi cum
tamen omnis est commissa ex q. i. regenda
quod tamen non potest mandare ca. ff de luto
et cum data ab eis non mandati et
tamen coniecte neget tunc tabellio potest
extra nia et necessaria et arg. supra co
statuere que compleat quod ipse non potest
complere alioquin tabellionibus de penult. 2
sed et si sic fecerit notabitur talis ad sub-
eundum acta fori contraria alias due
honeste per sub rogabitur iuxta tabellio
non licet extra decipiat quod et Flam
et sic intellige quod clericus potest esse [illegible]
notus episcopi et pape ut in c. contra Flam
talis tamen non licet potestatem ex dyoc
consti. tamen ergo extendi potest notorum
exercitio quo ad instrumenti ut dictum
vtr constitutis clerici specialiter conficiet
ff de iur. o. iudi. l. fi.

instrumentum nec q. in curia per
iudicem et c. per principalem ¶ potest eadem
y x dici quod quis est simpliciter tabellio co
stitutus ab eo qui habet potestate hoc
quia potest conficere instrumenta ex compro
batur in lumbardia de stabulis et
cancellariis ~~i. fi. li. ii.~~ Si at dicat
ei do tibi potestatem faciendi instrumenta
infra talem dyocesim tunc per civitas non
potest excipere positus ex illam hic host.
¶ Nota etiam quod princeps secularis potestate
dare non potest conficiendi instrumenta
in spiritualibus licet secus a contrario
quo ad principem ecclesiasticum temporalibus adest
accedit quod nota i. l. viii. ti. de
filiastro viii. unde licet concedi possit
quod notarius ecclesiasticus conficere possit instrumenta
in temporalibus non tamen notarius laicus
potest facere instrumenta in spiritualibus alii
tamen dicunt quod constitutus i spiritualibus instrumenta facere i
non debet ergo notarius ecclesiasticus quia officio secularibus non sic
istorum debet esse secreta et discreta clericus i [illegible]
ex. q. vii. unde si laicus scribat vota
singulorum in electionibus hic ipso electio
reprobatur ex de elec. necessaria si ho-
¶ Communis aut clerici in foro ecclesiastico
sunt notarii i curiis tamen principum pro
hibetur eis nec etiam sunt scriptores ex
c. quam sit nec ex quia ex si i criminalibus
quam sanguinis scripserint uel dictaverint
irregularitatem incurrunt ut ibi et potestas
¶ Ne primum non quod sunt plurima alia ne
gotia secularia praeter supradicta que sunt
clericis prohibita ut ex c. i. prohibita
et habentur supra hoc. tamen omnia negotia
secularium sunt prohibita clericis uel pro-
hibentur contenta tamen in rubrica contra
c. episcopo tractatur generalis regula
sic et multa magis laicis sunt spiritualia
omnia interdicta ¶ Sequitur vide de secundo arg. d.
sed de pena se in instrumentum secularibus

negocijs in honestis et prohibitis. Item quod sciendum quod talesque tales promittunt ut indigni fiant dilatione temporis extra de elec. cum nobis ut fiant annonastio extra alios per fiunt procuratores laicorum extra c. sed nec procuratores et nec exconmunicentur extra c. fratris in solutum et c. clericus vel subdiaconus c. abbatia extra c. sacerdotibus et irregularitatis incurrunt per penam sanguinis dictant vel in loco iniusto exerceant ut patet extra c. penam vel per matrimonia exerceant sicut laici et tercio moniti non desistunt privilegium clericale de immunitate patrimonij amittant extra de vita et honestate cleri c. si et fratrum eius det talibus in iugi nisi penali ut quid contra predictam formam fiunt litigati pauperibus largiantur xvi q. v. habet hoc tamen credit vocem esse verum de tonsura non de vilitate maioris per hominis pre indigeat vel huius erogatione conveniunt et per tamquam laici incedant conveniunt contra ut tabellionatus officium exercentibus contra ut dicitur exceptio sunt in sacris ordinibus beneficia ecclesiastica subtrahantur extra c. sicut te fratrum priores ibidem in glosa. secus de hijs qui non sunt in sacris per tamen et illi qui sunt in sacris in similia consistent ecclesia ut dicitur tenent alias non. Item tamen dico quod eciam hij qui sunt in non sacris si habent beneficia sufficiencia cogendum hoc officium dimittere. presbiteri tractatorem beneficiorum ut religiosi dissoluti removentur et alij introducuntur ut habetur est prius ut religiosi audientes leges vel prohibicionem ut in duorum mensium ad claustra redeunt sunt excomunicati ab omnibus evitentur et in nulla causa per procuratores postare volunt audiantur et in loco mensa etc. ultra fratrum exspectant et nisi forte exprimam etc.

(di privile. extra de sen. ex. c. et conquit in audia

ap. specium totius promontorio amittant extra c. ne magne. Sed hodie in hoc tamen ipso iure religiosi sunt excomunicati extra e. t. si. c. i. et hec prohibicio extendebitur ad presbiteros et ad clericos personatos habentes de quo vide in vij. li. t. v. et ca. xx. De quo vide. dic. de tercio scilicet de venatione. Item sciendum quod triplex est venatio scilicet oppressiva hominum et hec est illicita de qua dicitur in genesi cepit esse nec robustus venator coram domino i. hominum extinctor et oppressor ut in dictis. Item arenaria scilicet que fit in arena ut ille quis locat operas suas ut pugnet in arena cum bestia ferocis dentata de mansueta fiant qui exercet sunt peccatum. Item sunt invia excipiendarum exercent hic loquitur xxxvi di. qui venatoribus cum duobus sequentibus. Salvoosa scilicet que fit in pluribus et saltibus et hec est omnibus interdicta si fiat eo tempore quo debent homines in ecclesia esse et orare sive sint clerici sive laici xxxi di. in penalis de c. d. in iij. mich. quis et di. v. ieiunia et patet c. illicita non tamen in ieiunijs sed eciam in diebus festinis quibus homines ad ecclesiam debent venire nisi forte necessitate famis in conniente extra extra de feriis licet iterum per aprum vel ursum vel alie fere segetas vel eciam vineas clericorum vel eciam monachorum veniunt vastare extra c. de ferijs l. v. et extra de regularibus quod non est licitum. Alijs autem diebus est licita laycis per caribus et pellibus habendis alias non fratrum rav et goss qui et de ipsa venatione decimas iubent dare xvi q. i. quicumque extra de decimis non est in potestate et c. i. Sed nove servi domini obediencie tenentur. Item vero quod tenentur in licitis puta contra aliud quod sicut vite regimini et ecclesia quod si sit fieri debet a manu ut non. hui. di. lxxxvi

Si aut ad venatione licita vacant adeo no petant quod sit in placere intpnat eis et ita in voluptate sz tanta quod dimitte vellent ea p 9 etiam di preptu esset clericis no et modo est licita necessitate cau urgente ut dcm est sup de lapsis. pnt etia intd clici venari causa utilitat et recre forte ationis ad mutandu sz appetitu ul calorem naturaly cu retibus laqueis et canibus cu plenitia tam et modestia etia si epi pnt ul alij plati ita tam quod no gsuescant cu canibus et avibus qui deut impetrae ul pdicae ut ex de tempibus cu ap9 archidiaconi sit intelligi ex ne cl ul mo c i. visi canes ul aves ut obstat sm host sed concordat xxxiiij di c. p quot c. dicit aliqui venatore epus omio prohibet quia no dr ibi q ille epus esset tant venator continuus et quod eta spualia deserat et negligens ut despualibus in aliquo curabat ut ibi appz i illa civitate mora esset etia p eius regime pichitabat ut apte colligit ex eiusd c lectione. Sed ut obstat ex c. c i. et ij. qua ii mag ibi venato prohibet epus quia dps di prius salua pena decqua dic et licita tam est venato clericis si nimis incellem apponat i venatoe ita qd etia inde detrimentu patia i tpalibus ul spualibus ut licat aliquod omnis ut probat ex e c. i et ij. ex ne cl ul mo c i religiosi vo sm aliquos venato est licita omni tpe Sed dicendu ut dcm est sup quod est licita eis necessitate urgente dn tam hoc faciant competenti tpe puta si redditus eorum pnt in venatione cuniculorum vel aliarum ferarum includarum ut nuptibus gallie et familiam eorum no spectant

hoc fac sec host. Sed quare prohibet venato no at piscato Ro q venato fit cu clamore piscato no insuper et ita in venatione est maior delectatio q in piscatione sm ray. et goff Venatio no clici venatoris est sup epus bonis mensibus agnitione si psbit duobus si dyacon ab omni officio suspendat et attende quod ibi no punit dyacon mag quia psbit ul epus sic forsan dcm videt sed pos minus punit quia cit tpe no psigat uidex potit eu resatie i duos ul tres dies ul quido placuit Sed epo et psbro certu tpus statuit et quod dcm est de dyacono intelligendu est de subdyac quia et eodem privilo gaudet ex de eta et q cauilis de aut inferiores sit arbitrio puniendi cu nulla certa pena i ponat ut ex de off del decanus omnibus cu p9 est tria monito facta ut xxj q ij i digne sec host.

Sequit de dispensationibus titulus li

Visis dictis que clericis et mo prohibent quia saepe i necessitatibus labitur at p hoc indigz dispens tempandu de ipsa dispensatione Et primo quid est dispensato 2o quot sint species eius 3o quis pt dispensare 4o quo dispensato fi debet 5o quis est effectus eius Circa pmu sciendu qd ~~Artic p9~~ aliud est rigor aliud dispensa aliud ius est Rigor est excessus iuris et austeritas sta ad literam sm quem rigorem tamen q no est danda cura nisi iure iij his qui deserunt i carne clericorum ij q ij si quis et quod no oretur prelo qui noiauit pbitiy tutore in nostro filio pro lxxxviij di ut iste rigor non est servandus nisi ti mali metur ex xl di xlv sed illud quaz tam rigor est quod publilitas iuris pont punit ex de resci pro pp illa lex in huius dispensatio idem est

quod iuris relaxatio vel canonis notat-
ur ut notatur xxxiiii q. iiii ipsa pietas
et ca. si. Sed in quid dispensatio contra ius
dicunt quidam quod sic, quidam
quod non. Primum non recipit. dispensatio autem
i. primum quod est in dispensatione non
est ius sed potestas contra data. dispensatio
non passio i. primum quod est in eo cui
quo dispensatur est ius privatum i.
licentia vel privilegio quedam aliorum spe-
cialiter contra rigorem iuris ar. de elec.
xxxiiii. q. ii. ut fratres. Quibus autem
incedit via regia i. media inter rigo-
rem et dispensationem est .n. ius equi-
tas ius prius vinculis tenens bonus
prima malis supplicia et hoc debet
iudex equitate servare ut est de iudiciis pla-
cuit di. xlv disciplina nisi ex causa
iusta fuerit rigore vel faciat dispensationem

Articulus 2 Circa primum sciendum quod dispensatio alia
est debita, alia prohibita, alia permissa.
Debita est si multorum scandalum ~~scan-
dalum~~ timeatur di. l ut constitueretur. Item
debita est ratione temporis et quandoque propter
raritatem clericorum concessio est ex claustris
vel monachis clericos fieri i q. vii non
prime quandoque ratione, ut pro senectute ut c. q. c.
tanta, quandoque ratione pietatis ut de corpore
viciatis et illicitatis ut c. q. si quis
quandoque ratione necessitatis scilicet propter scan-
dalum ut c. q. quod quidem et c.
quotiens, quandoque ratione utilitatis ut de
filiis monialium raptarum propter utilitatem
vel necessitatem ordinandorum ut c. q.
c. talis, quandoque ratione eventus ut de
laicis privatis in episcopos electo ut
c. q. contingit et breviter ubicumque subest
iusta causa est debita dispensatio
di. l. duo ista et c. considerandum licet
autem sit debita ex causis predictis et
peccat prelatus non dispensando ar. xi
q. v. quito nisi tamen subditi non pos-
sunt petere nisi forte supplicando petunt

episcopatus debetur melius de certa viii
q. i. licet. Ille tamen non potest ex eorum
petere ut in c. ex insinuatus. Prohibita
est dispensatio ubicumque non potest fieri
sine manifesta decoloratione ecclesie sicut
in nuptiis tertia et similibus. Item
ubicumque non subest iusta causa dispen-
sandi i q. vii tali et si illa contra
de elect. innotuit. Permissa, circa videtur
aliqui dispensatio di. l. si quis presbyter
quod forte potest intelligi cum aliquis
ad accusationem alicuius convictus est pro crimi-
ne ipse nescia ecclesie vel alia rem certa
tunc si subest aliqua causa dispensandi
permittitur episcopo dispensare circa si forte
tenetur dicit accusator hoc ut ~~nobilior~~
~~sine~~ notabiliter teneas quod episcopus
cum sine iusta causa dispensat pu-
niendus est propter indiscreta dispensationem
pena depositionis si de hoc fuerit accu-
satus di. l. c. i. infra c. i. cum i aliquo
Articulus 39 in fi. Circa tamen sciendum quod ipsa
papa dispensare potest ex plenitudine
potestatis in omni casu et impedimento
contra ... sine peccato i dicto sic
intelligitur ex de concess. prepositur xxx
q. i. sit cum dicat. Alii tamen dicunt
quod non potest dispensare contra quatuor
concilia xv di. id quod sicut est ut
probatur ex de elect. innotuit et
quoniam ii c ob illud glossa xv di. sicut
sancti clemens iiii li. sic quatuor evangelia
suscipere et venerari me fateor quia
illud est intelligendum quo ad ad tur
expositionem et articulos fidei qui ibi con-
tinentur contra quos ipsa dispensare
non potest quo ad alia non intelligi
debet quod glossa loquitur cum in ipsa
sua et suorum successorum quibus non
potuit imponere legem. Sed in ipsa
generalis ecclesie sine aliorum prelatorum

et publditores qui ad henc presceptos
et venatores tenentur non possunt com
hoc regulariter dispensare. Sunt tamen
casus in quibus etiam papa non dispensat
ut in homicidio voluntario di l. minor.
Item in quatuor casibus. Primus est
qui idem ordo bis ab eodem
recepit de quo require supra l. mo
ti. i. c. vi. Alter casus est qui idem
rebaptizat de quo ibidem. Tercius e
cum quis in ordine ecclesie se faciat ab
heretico ordinari de quo require supra
iiii. li. ti. iii. c. iii. Quartus casus est
cum quis ordinatur promotus a excepto
ordinantes qui ordinat de quo require
infra ti. de symonia c. vi. In istis
sibus ordo datur seu baptismus reputatur
ut subintelligitur fidei status ordo petatur
vel se prestet ut utrique primo excipitur
ut dispensetur presbiteros iuncta precipue
est. Hoc autem intellige dum non quia
papa dispensare non possit istis sed
quia difficilius et rarius dispensat
in hiis quam in aliis. Episcopus autem
utrum dispensare possit et in quibus
est duplex opinio sollempnis. Una est
quod potest dispensare in adulterio et in
minoribus criminibus in adulterio in ma
ioribus autem adulterio nequaquam nisi
in casibus in iure expressis scilicet quod
in eis dispensare possit expresse deinde
ac si aliud hoc ipso quod de quibusdam
conceditur de aliis tacite prohibetur
di xxv qualis ex de tus. Inter de
de concessione expresse permittitur autem in mi
de quibusdam criminibus maioribus adul
terio in quibus permittitur episcopis dispensare
ut heresi sacrilegio di. l. si quis presbiter
probos potest etiam dispensare in capi
tulis occultis l. di. de hiis vero
Item cum promoto quoque in brevis quoque

in ordine i. q. v. c. i. et ut contra
de cler. se. a ang. Item cum simpliciter
l. di. ut constitueretur ita ff. Alia opinio
est quod episcopus potest dispensare
in omni crimine non expresse prohibeatur
sibi crimine ff. non. Aut. di. hoc
in presbiter de pe. di. vi c. i.
nisi. ita ff. v. quia crime con- *Vel utique potius et ex de sen. ex.*
ditor inventum ergo de licencia episcopi
in quibus casibus est episcopus dispensator
prohibita. Nota quod non potest dispensare
cum homicida di. l. minor. hoc quidam
intelligunt indistincte scilicet de homicida
tam voluntario quam casuali quod
etiam roboratur generali ecclesie consuetudine
ut dicit ray. Alii tamen hoc intelligunt
de homicida voluntario. Secundo nec cum
promoto de quo require infra iiii. li.
ti. de symonia articulo vi. Tercio nec
cum eo qui scienter communicatus maiori excommunicatione
vel indicte suspensus ab officio celebrat
vel alter etiam officiat vi qui si officio
presbiter ex de sen. ex. cum illorum ab
soluto quidam tamen dicunt contrarium
in hoc casu scilicet quod potest episcopus dispen
sare xi. q. v. si preca sed non est tutum
nec consuetum ut dicit host. nisi in casu
in se eos reddat ignorancia proba
bilis. ff. sed excusatos ex de cler.
ex. cap. in i. apostolice. Quarto nec cum clerico qui
accedit ad iudicium principis in casu *indice etiam* [illegible]
non concesso excepto xxxi q. i. si quis
episcopus. Quinto nec cum bigamo ex
de biga. nup. Sexto nec cum clerico
non ordinato instante. Septimo nec in clerico
falso promoto. Octavo nec in eo qui ex
ordines furtive suscepit xxxii. di.
In maioribus casibus notatis supra in hoc
eodem capitulo contentis in quibus de predictis
omnibus dicitur ut in locis suis. Nono
in ordinato ex de temporibus vel aliis
illicite et ante dispensationem ob

tante instante sm quosdam
ut ex de sepa. u ite c. i. §. di-
solicitudo sed ete no probant qd
expositor irregularitas contrahatur
licet talis comit peccet ut c. tale
ipo iure excetuto intdta. sed pus
incidenda ex de etem. uz quod tirsla-
tom dic ergo quod epus cu tali pt
dispensare ut ibidem c. consultatom
nisi exercuto abhomie s nitdta
esset et postea celebraret sic dispensa
de suspenso dicm est supra in cau-
tto ut si ipa ul alius de spali
mandato eius tales suspendent ut
ibidem c. cu quida et c. litteras
Nono in suspenso pro pecca adimus
officiis ut ex de sen. exco. medici-
nalis io eo notamus formator ce-
lebrans sit irrits sm host ra et
Unus est suspensus divinis officiis ut
ex de cocessi cle. n... ma. sic pt
intelligi ex de uita et hones. cleri.
Et si quis igitur Item pmomato celeb-
rans ex de suis tanta Et i sed
si quis a pontificalibus est suspenso
dicit quod epus talis celebrans
in pontificalibus no sit irrits quia illa
no sunt ordinis sba quia et pue eis potest
simplex officiare ut excepcoz ut est indi-
candus dapnis irrits nisi i uenmatur
expressum ut de spe. di i pene e unde
si suspendatur ab ingressu ecce tn
no est irrits quia ex eciam celeb
rans xv in eo qui excomicatos ex
diuers recepit ex de sen. exco illorum
xv in eo qui sententia sanguinis
dictat ul scribit ul arte cirurgica
exercet ul purgatom inulgal et
uindicte sanguinis cauctom ul bene-
dictom pbet et qui predictam exhibet
ut ex de cle. ul mo pnas et de
homicidio tua et de cauces. p ex
littris Et fi. In hiis tam capbus
qui pus xvi continentur dum mo

homicidium et inebl duimeo no
sequatur ut quod epus possit dis-
pensare ut ex de cle. pug c. i. xvii
nisi quis huius impedimento pue dis-
pensatoe fuit ordinatus hoxxi di
si quis sine examinatione et ut ex
de cle. de sspo cu i shibito Et si quis
no xvi in religiosis leges ul
phisica pfica audiente quod in-
uenitur ex ne cle. ul mo sup specla
Sexti l. xix in religiosis i apostasia
pmoto ut ex de apostatis c. i. et
huiusmodi sm host no compulo quod
indites aqiem irregularitatem nisi in
ueniis expssi in iure irregulari-
tas eni est restingenda no dilata
cu odiosa sit et penalis di i pene
ff de penis sfces sed sit immitates
pdtas hinc an capius in quibus epi
no dispensant sz ut duo pbiti
pnt viii esse equalit xxxi q i pt
penult ut in lindis pluribus bene
ficiis cura aniarum hntibus ut
supra sunt supra ut cu filiis pbrorum
ut indefectu etatis de hoc supra ti.
de etate ordinis ut in suspenso i
continuo supt in iniusta collatom bene
ficiorum inquio tam nullus dispensat
nisi papa et quia ex principales pnatz
ex de pben. grave. nisi ut in aliis
capitbus reseruatis spalit ipe qui
pt nulli ut dcm est supra ti. de dig(nita)te
spali Contra hanc opinionem tenet hug
lan. bin. tan. io. ran et host s
et ex de uindiois ac si cle. dt quod licet
opio est gnior minor aut extra
de tempor ordi dilatus dt quod ubi
ius concedit dispensatom simit epus
dispensare pt et sic loquitur ex de sen.
exco. de cle. exco. im postulasti
ubi uero ius no concedit nunquam pt
epus dispensare ut in hoc cu dilectis
ctc cu epus suare debeant

canones non debent contra facere nisi
expresse concedatur xxv q. ii c. i et
sequentibus Item capitulum quibus dispensat
extra de penitentiis. In confirmatione et extra
de preben. cum non ignores capitulum
cum senatum. concordat xvij q. i. Etiam
sed ille restituit dicit ff de postul.
l. i. § et capitulum sed non tantum est
cathedre. sed etiam aliarum Sextum eod. Etiam
quantum quod est quo dispensatio fieri
debet sciendum quod fieri debet iusta et
etiam causa hoc exigente quod data
ut patet ex predictis aliter Sextum non
est dispensatio sed dissipatio potius dispen-
satio nam et indignum promouens sa-
cerdotem grauissime peccat ... di. sacer.
et quicumque causa iusta dispensat et
deponendo ~~a sup fuit~~ locum hic si
c. l. ... monitus sit incorrigibilis
et propter hoc suspensus ad huc ministra-
re presumit violans suam suspensio-
nem extra de preben. grauem volentes nisi
cum suas deponens episcoporum sedi tamen
apostolice reseruat iij q. vi. quamuis Etiam
quantum quod est quis est effectus dis-
pensationis sciendum quod hic est ut
primo ut quis digne recipiat ecclesiastica
sacramenta et beneficia Secundo ut in mortali
peccato constitutus ... promoueri debet
... prima parte xl. di. illi §. et ut
in promotus suum officium licite exequatur
quod non potest ex quo mortaliter deliquid
nisi et post primam dispensationem obtinu-
erat quia suspensus est quo ad se
ij q. vij. quia ergo que duo quo
modo intelligi debeant vide supra l. iiij. in
ti. de minorum ordi. Tertio ut beneficium
quod alias non potest retinere licite reti-
neat licite obtenta dispensatione extra
de cle. conju. diuersis Quarto ut super illo
crimine super quo noscitur esse dispensat.
non possit quis de cetero accusari ut
extra de actu de hijs De obediencia
que debetur prelatis. ti. xlij

Habito supra de prelatis et subditis
considerandum de obediencia que
prelatis debetur a subditis. Et primo
quid est obediencia. Secundo quibus cum prestare
tenetur. Tertio sub qua forma debet obediencia
prestari. Quarto ad quid obedientes tenentur. Quinto
qua pena feriendi sunt inobedientes.
Sexto qualiter redeuntes recipiantur. Etiam
primum sciendum quod obediencia Sextum quod
hic est intenta de ea est Sextum ... cum
minor maiori mandat uel imperat cano-
nice fieri subiecto Etiam ij. quis minor
tenetur eam prestare maiori ex preroga-
tiua dispensationis nullus autem se exone-
rare potest ab obediencia alicuius episcopi saltem
ipse alioquin acephalus tenetur l. xxxix
di. nulla ratione et etiam si sit exemptus
debet ad diocesanum in sacramentis et aliis
necessariis primo recurrere extra de priuil.
veniens et quia alias nullus episcoporum ex-
emptorum tali ... ministrare xviij
q. ij abbatibus Sed hoc hic aliter
intelligit sed dicendum Sextum hostiensis quia
forme priuilegii standum est extra de priuil.
porro. quibus autem sunt subiecti et tenentur
obedire ipse clerici quidem temporalibus et spiri-
tualibus de q. di. i. c. ... et laici in
spiritualibus extra c. si quis et demum no-
uit patet etiam episcopo imperatori ob. laici
debent obedire in temporalibus et etiam qui
receperunt ab eo temporalia extra c. solite q.
non extra c. si quis venerit in fine glosa Etiam
tertium sciendum quod religiosi sic habent
certa forma cum quia episcopi suis ... presens
prestant ... extra de maio. ... a quibus
ultra formam illam non est aliquid exigen-
dum extra de maio. et obe. dilecti filii
de forma abbatis l. extra de penitentiis. nec
di. ... Item canonici fidelitatem
episcopo iurant extra de ver. sig. cum clerici
prelate et archipresbiteri extra de ... et re
iudic. cum intimos et iusto fori ...
archidiaconus extra de excess. p. ...
Sed nunc de hoc sequentia fieri debet

Si super hoc fuit accusatus li. di. c. ... si ... confiteri

videtur quod non quia e legebatur Sed
contra de iure iuris nullus est videlicet
secundum legebatur quod illud c. et
similia intelligitur de clericis in sacris
constitutis cum tantum quod tales pro
mittant obedienciam pro prelato illius
non c. nullus et similia intelliguntur de
illis quibus cura committitur dicitur. Sed circa
predictum sciendum ad maiorem evidenciam (ar. q. 29.)
quod obediencia consistit in 3bus scilicet
in reverencia iudicio et precepto. Reverencia
debetur ei qui precedit ordine vel anti-
quitate ut lxxxxiii di. archidiaconi
scilicet ut minor assurgat maiori nec se-
deat stante maiore ut xcv di. non
et ut maior precedat minor sequatur
incedendo (pro)sidendo ut x° c. iii di. c.
ut xc° c. vi di. bonum quidam ff. de
albo scr. l. viii incedendo licet in hoc
conspiciendo verecunde (con)venire fuerit ita ma- (omne)
ior precedit et minor sequitur. Item in
consiliis et honestis sermonibus ut extra (faciendum)
e. ti. c. iii glo. in c. statuimus hoc i(n)- (statuimus et de (con)sue[illegible] [illegible])
telligitur de sermonibus exhibendis in officio
divino ut scilicet ita quilibet faciat ea que co(m)-
petit ordini eius (con)venit scilicet credit
xcii di. subdiaconus et c. seq. hoc
fallit in duobus casibus non c. minor
ordine et posterior tempore maior est
prelatione vel iurisdictione et archidiaconus qui et
si superior sit archipresbitero tempore et
ordine tamen illo maior tenetur et ei
ab illo est obediendum ut xxv di. p(er)-
lectis. Item fallit cum minor (con)sit vite
et loci superior ut x° c. iii di. c. si.
Item obediencia iudicii et precepti debetur
ei qui post consecrationem vel ordinationem
iurisdictionem ~~pest~~ al. sua ~~ante~~ pro iudice la-
ta nullus est monitus ut extra de iudiciis
at si cle. c. si a non compe. iud. p(er)
totum et idem in precepto ut viii q. i c(apitulo)
sicut vir ut sine efficacia precepti
si est a pr(e)lato sit ex necessitate et

ter(tium) obediendi precepto prelati sui

alias peccat mortaliter immo ariolus
et ydolatra indicatur obediencia non
victus inde (pro)ponitur quia per victimas
aliena caro per obedienciam propria vero cao
mactatur ut viii q. i. sciendum quod integro
cum superior precepit licitum et honestum.
Obediendum est autem superiori actibus
omnibus que ad divini cultus obsequium
pertinent vel que ecclesiastice utilitatis curam
pastoralem (con)sistit ut in pall. c. vii q. i
quia sicut vir si precipiat superior aliquid
contra deum non est ei obediendum
quia tunc deo magis quam homini obedi-
endum ut non ff. malum est non obedire
et obedientia non est servanda in rebus illicitis
ut xi q. iii si dominus non ff. et c. si quis
eius inquit (con)cupiscit obedienciam malum
committendum est sed aliquod dicit bonum
quod agitur intermitti ut xi q. iii quid
ergo si aliqua precipiat aliquid quod non pertinet
ad eius officium non est ei obediendum viii q.
i. quia eo eius sui. honesti. Sed cum
subditus dubitet an sit licitum vel
non quod a superiore mandatur. Videtur
in dubio obediat nam et si fortasse
non faciat superiore iniquitas in (pro)pria di-
innocentie (in)feriorem ostendit ordo
serviendi ut xxiii di. quid culpatur
vis/et quod dixi in dubio obediendum
intelligitur quousque ubi dubitacio esset
crassa et supina que non excusaret
ut si superior mandet aliquid quod sit
contra articulos fidei contra precepta
et prohibitiones contra generale statutum
ecclesie in talibus non excusaret
dubitacio quia ut ignorancia ut xvi
q. i si cupis qui ei nesciunt a domino
nesciuntur unde si quis ignorat igno-
rabitur ut xxxviii di. qui ea. Item
et si (con)sciencia sit quod mandatur
est peccatum ut xi di. in mentia
et placentissime tollenda est in supra
correcto ti di. contra morem

Requiritur plac pt et tunc

Tercio quero si episcopus alicui presbitero mandat et optet aliquid quod sit contra iuramentum. Et ... in quadam questione de qualibet ... mandat sibi quod eum dimittat ... tenetur dimittere ... episcopi si aut mandet quod ... aut est dubium vel ... sibi ... illud esse innocentem et tunc ... xxiiii. q. i. quod culpatur aut est manifestum ita quod illud ... cognoscat. Sed ... coram episcopo ... et si optet ad superiorem recurrat. Tercio quero si episcopus velit monachum ... plurium ... abbas ... nolit tamen magis est obediendum ... Hostiensis abbati ut xvi q i ... et e monachi ... di c i et ii ut ob xvi q i ... quod ... ab episcopo ... litteris abbatis. Sed fateor quod si episcopus hoc velit tamen utilitatis ... et stat ... ut habetur ... hoc ... utilitatis ut ... utilitate ... cogendus est abbas consentire et monachum licenciare vel monachum ... superiore agendum ... iiii q i ... Tercio quero si episcopus ... monachum ... abbate ... ut quod sit ut ii q vii ... pastoris. Sed ... et Host. contrarium quia hoc est ... ad se vocare ... vel monachum ut ... principalem. Sed si ipsa vocet ... et abbas contradicat monachus debet ... ut viii di ... Tercio quero si episcopus [illegible] alicui religioso prelato vel subdito quod ... mandat ad ... vel regem vel committat aliqua tamen et ... obedire sibi tenetur ... de ... quod non licet

[illegible] clerici ... seculares et tenentur in talibus obedire non tamen religiosi tenentur episcopis obedire nisi salvis privilegiis indulgenciis et constitucionibus eorundem. Tercio quero si prelatus vocet aliquem religiosum ad ... religionis ... statuta ... ordinis observare non sit ... prelatus frequenter ... et ... capitulo ... de ... statuto ordinis ... compulit ... Host. ut ad claustrum ... non ... ut ... di ... quod tamen illud statuit non sit ... prelatus dispensare et ... in fratre ... prelati alicuius ... constituto et denarios ... contingat. Sed ... reputo ... rubrica ... sed frequenter in ipse ... ... aut ... verbo ... loquere ... ut ii q i. ... Sed aut de precepto ... ad hoc sit deputatus et negat ... i ... necesse est obedire ... Nota eciam quod monachi et regulares magis sunt astricti obedire pro abbate vel priore tamquam qui ... ipse voluntati quia seculares pro episcopo ut xi di ... dicitur ... Item clerici sunt astricti quam laici ... privatus. Tercio quero si sunt duo ... equales ... quibus obediam ... Hostiensis ... tenetur obedire ... de ... liber ... mandat quia ... licitum est ... in ... intellecto ut sit ... contra ... referente nisi forte racione

Marginal notes: adiunctionem; non sit de precepto quia statutum; magis; alteri obediat ci cui primo

maiorum beneficiorum vel prelatus intelligatur
extra de concess. preben. vel autem debet
ei obedire cui principaliter subest secundum Ho.
Secundum si auctoritate pape et extra sua provincia
sit clericus in titulo in duobus locis et
sub prelatis diversis Quid vel obediat
ei apud quem beneficium habet maius et quod
percipit uberius arg. extra de detestan. cum
in officiis et c. relatum ii; ad fi. extra
de postul. c. fi[…] si ubicumque sit.
omnia equalia sunt est connexitatem
secundum Host. Secundum si clericus est canonicus
archiepiscopi et suffraganei eius Quid idem
quod in casu duobus episcopis nisi quod archiepiscopus
in suffraganeum animadvertere potest
arg. extra de off. ar. pastoralis secundum Host.
Predicta omnia locum habent in iudicibus
ordinariis tantum sed duo delegati contraria
mandant locum habet decre.
extra de rescript. cum contingat ubi dicitur
quod si vero cum mandatur a duobus
iudicibus recepit litteras aliqua
esse contraria tunc execucionem manda-
ti primo mandantis nisi ipso non notificat
ei de dispensione eorum receptis ante
alterius contrariis mandatis petat
copia litterarum ab utraque directarum
et videt cui sit littere renovet primas
vel non si sit obediat primis si non obedi-
at primis Si non sit hoc dubitet
non debet vel non exequi mandatum primi
vel illius dantis litteras dispensio pro[…] [primus]
[…] Secundum si episcopus precipiat clerico
suo quod vadat romam vel alio
pro negociis ecclesie in quibus occupatur
clericus propter curam rei familiaris Et
non quia quies utilitas est preferenda
private extra de postul. prel. bone i.
vii q. i scias Sed contra quia nemo
tenetur relinquere propria negocia pro a-
lienis C. de excusatione tutorum sed quod ei ad hoc
dicendum quod in istud et similia probat
quod nemo tenetur relinquere
utilitatem propriam pro aliena privata [a]

et hoc est verum clericus qui tenetur obedire
nisi proposuit remanendi gratiam [expensas]
arg. extra de off. dele. si quis [exemptum]
cum ex quod episcopus revelet clericus
detrimentum secundum Host. Secundum si clericus
ille dicat quod [cum] sit magister doctor
vel priores eorum in quibus occupatus secundum
iniusta est vero non quia ordo in lega-
tionibus non servatur ff. de leg. secundo
quod peruit secundum Host. Esto quod episcopus
precipiat alicui clerico quod det libros
suos nepoti ipsius episcopi vel quod renunciet
beneficio vel aliud simile numquam obedire
tenetur Ray. ti. de symonia preterea quod non
quia hoc non pertinet ad officium eius
arg. vii q. i. quia fr. et idem Host. ti.
de symonia extra de [tu] ibidem quod si clericus
ille habet libros sit divinus etc. episcopus
ei precipiat quod prestet eos alicui apto
ad studium theologie ad quod eum mittit
nisi quod sit obediendum ei quia non
movet eum talis sed utilitas [eius] arg.
in c. q. sup. extra de mai. et sup. [speciali]
et hoc intellige de libris debentis ec-
clesie vel ornamentis ecclesie acquisitis alias
contra detestat. requisita Adhuc
nota quod Innocentius extra appellat.
super c. ad hoc dicit quod in spiritualibus
in dubio [sibi] est obediendum extra de
temp. or. ad aures secundum si quis
interdicitur ab ingressu ecclesie vel possessor
vel suspenditur a beneficio citato
tantum quasi temporalibus quia in hoc
si appellaret eius vel suspensionem
non abstinebit alterius et idem Host.
Inglo. alii tamen dicunt contra [quod]
quod vero cum citato interdicit et suspen-
sione non suspenditur interdictum per
appellationem sequentem quia hoc decre.
non distinguit Aliquando prelatus
cogit ut ad ordines recipiendas
clericos invitos Quid sibi gar. et
[…] ar. et consequenter Ray. goff.

host et b° extra de eta q̄s/ ta quis
cogit a plato ad ordines aut habz
beneficiu vel dignitate cui est curis
ordo annexus aut no / sed habz
aut iusta ca excusat eu vt irritas
aliqua incipia post adeptu bene-
ficiu incidit sine sua culpa vt qr
pdidit oculu vel manu et tunc no
cogendus vt ꝯniandus ex̄ de cler
eu sy ouett/ et hoc ꝯdine ¶ Si aut
culpa sua incidat in tale irritatem
amitte debet bnficiu et sic intē
ex̄ de eta c. i. ¶ Item intelligas si
ante adeptu beneficiu incidit in
illa irregularitate qualitercuqz sine
sua culpa sine no quia ꝑ sua ꝯnio-
tone no debuit illa tate extra
de cor° viti exposita lxxxv di-
que et c vlt. si aut iusta cā ha͡bet
eu no excusat aut est ꝑsonalis
et tunc elapso anno est priuatꝰ ipo
iure eciā si no moneatur vt in
de elec / licet aut est alud bnficiu +
et tunc si monitꝰ no wlt ꝯmoueri
est priandꝰ vt ex̄ de elec cu i cuncti/
et inferiora incepatu aut no re-
quiritur monito quod sufficit negligea
electi ptempꝰ acam tepatu vt
extra de eta c i c ꝯ dignitatem si ¶ Si
no beneficio sit ordo curis annexꝰ
et cure vtilitas vel necitas hoc
no exigat in inuitus cogi no debz
et punitur qui eu cogit suspensꝰ e
eu ꝑ annu a celebratione misse
et insup dꝫ deponi lxxxij. di c.
i et ij et c insup ista ¶ Si aut nece-
ssitas puta quia eccīa indiget mi-
stris et no ibi aliquis ydoneus nisi
iste requiritur quod clericus ꝯmoneatr
si clericꝰ excuset se ptextu
minis occulte quod se comisisse dicit
aut alud impedimtu ꝑponit ita

quod incidit ex culpa sua esse tunc
ꝯmonere debet inferiores ydoneos et
illu clericum penitus amouere ab illo
beneficio nisi sit cure ille vald' ne-
cessarius vel vtilius vt ex̄ de eta
quer/ si ~~nec~~ aut ptendit impedimtu
tpale vt infirmitate vel ꝑpetuu ex
delicto suo no pueniens ~~nisi~~ ꝑ falli
vt cogeret eu epus sed eciā ponit
excusatom no admittat potius ab
eius ꝯuamine appellare pot tutor
appellat ob excusatom racionabilem
non admissa ff qui ap l i ꝯ si
quis tutor ¶ Si aut sola voluntate
~~remittet~~ remittit ordinari nullaz cāz
ptedens nisi quia no wlt dz cogi
q ap re ꝑ subtractiom officij et be-
neficij di lxxxiij c in et c in ¶ Quid
si epus dicat proba excusatom que
no sufficit, nisi probet extra de confes
pbari. cu sup ꝯcione ¶ Quid si in hoc
inclusus sit intre probare ex̄ c quer/
q' i secreto ꝯmisisse dicetes i. ꝯ indi-
cante in si i iudiciali remoueretur
lxxxiij di c. vlt et est racoiu iure
extra de testib cle. et iui. c. vlt
si in goff hoc aut no admittit ho-
quia ꝑ talem confessionem sez i ꝑmia
sciam nulla infligetur pena. ar
ex̄ de off or si sacerdos vnd' f. cu
dicat ei no tamquam sacerdoti vt tanquam
iudici sed tanquam socio vel se excusa-
do. ideo quod ꝑponit no ta iudice
sedente ꝑ tribunali vel sedente sed
solo vel dic bonaz esse glo. goff ad
excludendum fraudes et malicias
¶ Intelligas tamen quod no probet se
petere sed pretendet ac si indicaret di-
xisset sit eccīadia quod hoc non
consistere tamquam epo ordinatori quasi tamquam iudici sedenti vt tamquam sacerdoti vt
hoc fozꝑ sit mixtu vt ꝑiuale et
iudiciale sicut host ti. de eta ¶ Pone
quod epus wlt aliquē compellere ad

recipiendo ordine et hoc faciat quod odium et inobedientiam exigit utilitas ecclesie istius ordinati / numquid ille tenetur recipere ordinem non videtur quia episcopus non potest sibi taliter preparare sed propter odium vel aliam causam inhonestam si compelleret eum videtur quod debet deponi licet utile esset illum ordinari arg. xl v di. c. i episcopum et c. decreta tua credo tamen secundum goff. host. et ray. ~~contra~~ quia licet episcopus peccet proponendo ista tamen debet parere ex quo non est malum quod precipitur immo iustum et utile ecclesie arg. xi q iii quid ergo xxiii q. i. quid culpatur nisi xxxiii q v manifestum [illegible] predictis videtur colligi quod in quolibet casu subditus obedire prelato tenetur ut [illegible] distinguitur secundum quod distinguit host. li. de ma. et obe. scilicet quod prelatus aut precipit illud quod non pertinet ad officium eius vii q i. quia episcopus aut quod pertinet et tunc aut est certum quod est bonum aut quod malum vel iniustum aut dubium primo modo est obediendum alias punitur et iusto modo xxiii q i quid culpatur sed forte hic non punitur si non obediat dum tamen causa probabilis dubitationis oriatur arg. ex de sen. excom. inquisitioni secundo tamen non est obediendum ex de off. dele. si quando

Adhuc nota secundum host. quod vacante sede capitulum prelato in omnibus representat ex de maio. et obe. his que extra de electione et alienandis [illegible] collationibus prebendarum ex ne se. va. illa tamen non est ne prelatus electus liceat quod vellet ex de consti. c. si non potest etiam dare presbitero licentiam dispensandi [illegible] arg. de simultate [illegible] non pertinet alienare xii q ii si quis de rebus nullorum personas arg. xii q i precipimus hec host. Ceterum nota quod in absentia nullus est subditus ignorans nec

etiam non citatus ex de maio. et obedientia et c. nisi hec host. Ceterum quibus quod est de pena inobedientium [illegible] quod [illegible] excommunicati ex de maio. et obe. si quis in clericis et si contumacia exigat potest omnino [illegible] ex de maio et obe. [illegible] nisi transgressores preceptorum [illegible] quod [illegible] libet c. illud ex de electione hec host. Ceterum vi quod est de modo recipiendi redeuntes ab apostasia inobedientie distinguit ray. quod aut fuit propter hoc excommunicati et tunc potest recipiendi [illegible] canonicam satisfactionem [illegible] vii / aut non fuit excommunicati et tunc recipientur ad priorem [illegible] redeuntur ita tamen quod [illegible] pena aggravetur quia ut dicit aug. [illegible] de pe. di. iii [illegible]

De censibus exactionibus et procurationibus et visitationibus ti. [illegible] liii

Dicto de obedientia quam subditi debent prelatis [illegible] de quibusdam aliis que competunt etiam prelatis scilicet de censibus exactionibus procurationibus et visitationibus [illegible] dicetur et primo de censibus et de hiis plura consideranda occurrunt scilicet quid est census [illegible] census quedam [illegible] de proventibus ecclesie solvitur [illegible] nisi [illegible] potest etiam dici [illegible] iniquitate vel pena [illegible] etiam [illegible] census [illegible] subditionis ex de cens. [illegible] est indicium [illegible] libertatis [illegible] perpetue ut ex de privil. recepimus [illegible] imponatur [illegible] subditionis [illegible] etiam que [illegible] ex de privil. [illegible] arg. c. [illegible] contra more ex de cens. omnis [illegible] non [illegible] apparet quod etiam illa que tempus [illegible] pro [illegible] et ad iudicium

ppter libtat impotibus est tempis
ut in c. recepis et pe gbatur expempt
fi̅ gofr. fi̅ aut hic attendi debet
uba privilegij de quo inde sup ti. de
privil. ar. vi. ffestus impone pt censu
Quid quidq3 ius sit iure tale quod
hoc possit fac. ut gpectans a. dns
ut insat. denique fructu pure testamto
Item nisi fructuarius sed no potest
impone censu qui ultra uita ex-
tendat. cu ius eius post morte finia-
tur ubid. ff. finitur. Sed citra morte
pt preptom fructum tissfre talem
no tame ius ff. de uine dotiu. et
si nisi fructus cu g. clericus nisi
fructuario exsmpetur no pt etiam
prca fac. censuale ultra sua. ar. ex.
de arbitr. pvenit quod no c. iniu-
rie aucte epi ex de census ptea et
c. cum clr pt go de nouo ppetuus et
pus imponi uel antiquus augeri cu
aucte epi ut in dict. c. cum est viij
si exempta causa fiat als no pt
intellige de census significauit et hoc
est viij ut subiectos accipiet subiecto
Sed epus subiectis potest accipere a subiecto
aucte epa ultra qua ab initio impo-
situ fuit ex de prohibemus potest tu
hoc fac. aucte metropolitani et ex
cap. ad hoc ff. de administratione
extiuo estimo et pt esse iusta causa
cum est paup et fructus creuit. ar. ex.
c. cum quod ergo dicas plato esse
prelatis est viij. Sed tamen tu hic oporte
at intellig. qualem et liberam
dicere administracionem secus si cum dicam
et facit de iurem ex. de restit. in i.
tege. c. i. Sed et illud scire debes qd
epus sine gsensu capl. suam cetam
no pt gsttue censuale ex. de hys
que si a p. pastoralis et c. tua. Sed
et epus pt in fundatoe ecce ecc iam
censu sibi soluendu impone ar. extra

Marginal notes, left column: "B" · "vita" · "de ex." · "idest ut subiectos" · "census"

c. cum Item qui de compilia capitular
sui conferet ecclesias a quibus prius solet
fi̅ illud c. ex de hys que fi. a pla
tua pt sibi retine certu censu uel qui
etiam exprimit uel i iure faciat et est
expressu ex. c. cu uenalibus Item inde ffde
cacione xviij. q. ij. clericus Item in
receppit uel pri. loca approbone ut ex.
de regul. Item i ponit a fundatore eccle
~~et~~ aucte epi ut ex. de iure pro pso
Item i ponit et ab alys quibus eccle su-
bsunt ut ex. c. forte p archid. quibus
ecce sunt subiecte ut ex. de off archid.
dicto uel abbatibus uel alys religios
quibus eccle seculares aliqui subsunt in
tpalibus ut dictu est sup ti. de relig.
dom. cum archipsbr. ecce sunt subiecte
in iure i spiritualibus ut ex. de off. dele.
sup ~~hoc~~ eo sed hoc intelligas i omnibus
capitulis aucte epi interueniente als
no esset census ppetuus ex. c. puta
ut epus det consentie nisi exempta
causa uel als census impositus uita
eius qui soluit no excedit ut de eius a.
decreto. Item eos cum etiam no sunt
ecclesias quibus pponit sua aucte pp. tu
pus de censu sunt esse censuales ut
ex. c. puta. Census census pt soluendus
quid fi. host. cetera ad ecclesia ptinet
is est soluendus qui ad ecclesiam ptinet
is est soluendus qui aucte epi est
constitutus uel ab initio receptus alias
cetra censu augmentu uel de nouo consti-
tutu solue no tenet et pt dici nouus
is qui pt illud consuetum est co-
sutus et si quis atque illius decre-
aspirauit se sata ad soluendu talem
censu uoluntarius est tamen prinendus
ut i sed illius c. gruis hoc est de cetera est
remouendus ex. c. cli. uel nouus census
est ille qui no fuit i ponitus a datatoribus
consecratacionis exempcionis seu immunitatis
indulte et p9 ea exacta hys cum cu

Marginal notes, right column: "a" · "ab" · "q[uibus]" · "et" · "epc fundacionis"

tempore ~~burs~~ vel imponitur vel offertur
Sed quamvis tunc eam offerat sit vo-
luntarius postmodum non tamen ymmo ne-
cessitate et debiti persoluit aliis hoc con-
tingit ut extra de commodati c. i. Cen-
sus autem ignorantie i. tamen cum igno-
ratur non est soluendus extra de censibus c. peruenit
C de pactis per certis annis/tamen ti-
tuli nec per annos possessio obtinebit
si census subtractus fuit licet non
causam quibus extra de electione quia
Sed in petitorio et agitur extra de sub-
trahens ut in proximis colorem
tempus ~~est~~ non est modum inducende
obligationis C de usur. creditor Sed
si opponas causam ad quam probandi
indigeas longi temporis praecipue obti-
nebis si temporis quibus xviii q ii.
sunt ff de aqua plu. arce § i
in fi./sed secundum iura canonica nec-
essaria est probatio longi temporis/caveas
tamen de consuetudine quam si opponas quod
constans edificatus/ad idem extra
de prescr. c. fi. Secundo quero si aliquis ce-
sus tanto tempore sit possessus quod non
extat memoria qua vel ex causa fuit
impositus ~~ma~~ quid est soluendus et
si non appareat ~~de causa~~ Ad hoc dico quod sit ut
xvi q iii sunt extra de ~~iudicibus~~
Secundum quosdam et si Secundo si
denuo subtrahatur dic quod possessorio
agatur vel petitorio tamen caute ut
dictum est supra Tertio si maior solutus
fuit ut supra sit de causa in statuto
Ad hoc idem quod ingeniis proximis
precedentibus Quarto si non sit completum
tempus prescriptionis Ad hoc non est subtra-
henda solutio quantum aliquem/alioquin
possessor restituitur ut extra de electione
quia/sed in petitorio obtinebit si
opponat contra ipsum quod non tenetur
et ideo petit ei interdicta de tecto petat
vel exigat ipsum et criminal quod non
teneatur de tecto ad tale tempus prestandum

sit intelligere extra de causa possessionis et proprietatis c. peruenit Quinto quero
si census illum qui denuo subtraxit
excommunicavit hoc de causa sed quod
quia temeritate hoc fecit Ad hoc tenet
pro nobis ob. eam appellationem si quod fecit
per quam defendere vellet hanc subtrac-
tionem Sexto quero facientes aliquid
est appellatio Ad hoc si probo episcopo sit in
promptu de sua possessione vel quasi
condempnabitur excommunicatus ad pensionem
subtractam solvendam extra de electione
quia et si et ad expensas hac occasione
factas si petatur et ad satisfaciendum con-
pellatur antequam absoluatur quia offensa
est notoria extra de iud. c. i. quo facto
in petitorio procedere potest is qui
excommunicatus fuit quo inclusive quod
ipsum non subtrahat sed ad iudiciam tra-
hat ut supra dictum est Sed non episcopus
habeat exceptionem et hodie in xv dies
non probavit in expensis sententiis con-
dempnabitur et in principali nichilominus
procedetur ut extra de restitutione spoliatorum frequens
Septimo quero si episcopus tunc habent periculum
dicitur non habes probationes paratas placet
quod absoluatur recepta cautione et
ego contra eum possessorio agam numquid
est audiendus Ad hoc puto quod sit excom-
municato competere et etiam in iure dicto
tamen expensas non fecit vel alias sua
interest et sit dicto non episcopus satisfactionem
offerat aliter ut extra de sententia excommunicationis quod
vero et cum quod excommunicatus hic ratione
tunc conditione sua ex hac melior fiat
arg. ff de ~~ut~~ ventre in possessionem solvendo Octavo quero si
excommunicatus tunc habes longum sublatorem
et expensarum condempnationem ultra
offerat pensionis subtractionem et vellet
petitorie agere Ad hoc tunc audiendus puto
etiam in iure expresso quia et melior sit
episcopi conditio cum satis sit prius litigio
quod intelligas si de expensis satisfacere
vellet Nono quero si pendente iudicio
~~in~~ petitorio veniat dies solutionis

in quod est solutio facienda Sed quod
pt quia pendente iudicio mutari debet
innovari nec ideo possit pia turbari
Respondeo si iurisdictionis quam dicit pro facit
annui census dicitur quod de consuetudine
debet esse prandium et forte prandium
tantum valeat quantum census Sed si
de consuetudine completa sit in parte
procuratio moderabo licet dominus dicat
quod de gratia pure et caritate hoc ei
fuit factum pt cum procuratio proprium
pt contra dominum petit ergo ad hoc de censibus
Et complexionibus l. vi. quod si sub tali
protestatione ad minus fuit ad prandium
si quod de gratia hoc ei fiebat Unde factus
esset si tale protestationem admitteret
nisi ipse replicaret quod ipse intendit
ubi comedit de proprio iure/ Sed quod tamen
pt tempus remittere quando sibi placet
ex. c. cum venerabilis quod intelligas
ex causa et de consilio sui capituli ex.
de his que fiunt a prelato et c. pastoralis
remitti autem pt et debet quando ecclesie ad
paupertatem tantam devenit quod non sufficit
ex. ex. c. quanto Sed quando ecclesia illa ad pri-
stinam fortunam pervenit tenetur ex.
de solu. odoardus Item quando in minorem
facultatem remittitur nisi est ubi tale
(?) anni vel plurium valeat tempore
(?) ff loca et ea quando facultate Sed
(?) modicum dampnum non relevat ut
(?) si misere iniquitas ut ius maior (?)
(?) (?) tante non tenetur ex.
c. olim tamen hoc contra de hosp.
Decipitur unde de actionibus certa quod dicitur
(?) quod episcopus mutari ab ecclesiis exigere
debet nisi canonica et consueta ut
cathedraticum pt dici quia ad honorem
cathedre solvitur idem contra de synodo-
tico quia sequitur in synodo datur Item
exigit tam vel (?) ratione decimarum
et oblationum ut x q. iii. (?) et ab his
duobus libera erunt monasteria ut dicitur
fuit supra Item tempore de quo dicitur

fuit supra ad aliquid imponitur solvendum
in die dedicationis ut x q. iiii. nullus
Item canonicam portionem de his
que offeruntur gratia sepulture de qua est
dictum fuit supra Item procurationem
de qua statim in ? dicetur/ subvenietur etiam
provinciis necessitatibus que aliquando
superveniunt ut si manifesta et rationabilis
causa exposcit et caritate moderatum
ab eis auxilium valeat postulare ut
ex. c. et ii. cum apostolus Sed si in dubium re-
vocetur an sit rationabilis causa vel non
quis exigitur superioris arbitrio determinabitur
ut x q. ii. quia cognovimus Scias
tamen quod episcopus mutari pt exigere nisi
pt eum coniunctim sibi licite x q. ii. episcopi
et c. si. s. i. hosp./ Item pt ecclesia fieri
ex pacto moderata quando emptionem quam
episcopus facit ut si alias cathedralis
ecclesia non fuit debite ornata ex. c.
ii. apostolus et de off. archidia. conquerente si./
Item si episcopus sit reus recurratur ad
metropolitanum Sed non subditus sit
eligantur arbitri ut in decreto c. si clericus
et si sit appellatum recurratur ad iudicem
ad quem est appellatum ex. de appellationibus ut debitus
hoc hosp./ Et alias non et exactiones
prelati ecclesiis imponere non debent ut in
c. cum apostolus quod prohibemus ab eis aut
indictionibus et necessitatibus ecclesie et cl-
ericis sint immunes ut xviii q. i. quod
novarum de qua in dictum est supra
ii de immunitate ecclesie Sed quantum census
episcopi debet esse cathedraticum Sed
ex. off. iuris ii. decem quod est duorum
solidorum ut ex. de off. ordinarii conquerente
minoris autem quantitatis esse non pt
ut ex. c. olim/ Forte hic solidus
appellatur aureus ut C de sportulis
l. ii. et erunt solidi imperiales et quibus
monete regionis ut ff de le. iii. l.
nummis/ et si sint plures monete
in regione dabuntur meliores ut ex.
de censibus cum quanto iuri/ vel mediocres
ut ex. x q. ii. hac ius porrectum

b

a

vel mores vt ex. e. ex parte. Ar. non
hoc consuetudo est seruanda si appa-
reat de ipsa extra de sepul. certificari
si autem non appareat quelibet ecclesia soluere
debet pecuniam que currit in parrochia
sua et si diuerse monete currant ibi
simul soluere ea que magis est vsualis
et vulgaris ex. iiij. di. erit lex hoc
secundum etiam goff. h. de off. or. de-
bet insp. consuetudo tam in quantitate
quam in qualitate secundum p. et ecclesia
de nouo fundatur. Ar. o soluatur conuenire
extra e. ecclesia § hoc secundum si monete
mutetur. Ar. ut hoc. et ipsum cathedratic.
mutandum ut decedam pecunia soluatur
quam debet sequi consuetudinem regi-
onis et hoc intellige quando moneta
sepius mutatur ita quod vniformis
non pot prescribi. Porro si aliquando moneta cõe
currit per annos vel singulis annis
fuit soluta ad illa moneta et elapsis
vel annis mutetur moneta ad estima-
tionem persone reddi est nisi prescripto Arti 3
solutionis monete fuit quibus pot com-
pleta sit intellige extra e. ti. olim
et c. ad canonum vb tamen quando mutatur
in solutio temporali in quantitate ipse tenetur
ad satisfactionem etiam si res sit maxime
si mutauerit sit loquitur extra de emi-
mi. quanto tamen ergo qui sit ipsi
moneta mutatas non apud deum
et in foro penitentiali astringitur post et
impedagnis nouis et hoc intellige
nisi forte hoc in senatu fiat populo
tamen interesse approbante ar extra
de iuramento et obe. c. si extra impera-
tore romanorum rege vt ff de orig.
iur. l. ij § deinde ad antiqua ergo
moneta vel eius estimationem solui debet vini
et idem intellige si tempus bladi vel olei
debetur ad certam incepta si incepta
augetur siue minuatur hoc tho. quando
pacto fiat Ar. hu. hoc et quod
requirit prima et non vltra et intres
facultatem etiam quod etiam in

prelationibus hoc solum ex eo ea q
et c. sepe seruando pt si compo-
nitur b. hoc quod si pot quilibet quibus
nullitas tue hic proponit ipse tamen
prius compulso si laici hoc petant
et ad licentiam eius extra de cen. ecclesio
mimis et c. ad impis et dicitur quamquam
indebite decimas ipse tamen pt omni dicitur
ex q. iij. nunc non et c. tamen Ad
hoc non quod si beneficiorum aliquorum
decima principaliter ad tempus aliquibus conceduntur
decima pt et debet leuari secundum
taxationem decime in illis partibus vbi
concede compicta et ad monetam
currente neque collectores leuatores
siue exactores ipsius decime possunt
secularis calices libri et alia ornamenta
diuinis officiis deputata ex causa
pignoris vel distractionis capi vel
distrahi vel quolibet occupari vij de-
cimis si beneficiorum Deinde vide
de prelationibus et de hoc continetur
plena sub extra ea prelatio debent
Ar. hoc hu. ho. ratione impetrationis et
hoc non pot prescribi extra e. ti. venerabili
et c. tamen imp. Sed tamen nisi publicus
separam prescribere pt ex de prescrip. ex
officium Item ratione consuetudinis xvj
q. ij. sanctorum Item ratione pacti ex
e. quanto Item ratione priuilegii et iste
tres species sunt prescribere quibus e
dicenda Ar. hu. hoc ab omnibus
publicis nisi se ondant exemptos
esse adeo quod non possunt potest
remitti extra e. ti. venerabilis nisi
forte per ipsum confirmatur ex de rel.
do. compatiby et hoc intellige de pa
prelatione sub q debetur ratione impetrationis
que adeo debita est licet exempt illas
expensas faciat ipse impetrationem nichi-
lominus recipere eam et non ecce ab
exemptis ciuitatibus extra e. venerabilis

mirant

et est racio quia qui seminat spiritualia debet
metere carnalia ar. extra de sepul.
c. i. / aliud inde legato extra de vita
et honesta cle. cum ab omni. Sed domus
quem non visitat non dat ea extra c.
c. vlt. et rubi sponsanda est. Hostiensis
host. legatus ap. sedis et nuncius extra
e. cum instancia. Item archiepiscopus procuratio
prouincia extra e. sopite et c. cum
ymp. Item episcopis archidiaconus decanus
Item abbatibus via et Host. visitant
vt extra de sta. mo. ea que et si non
sufficit vna eciam plures iungantur
vt vna ex e. procuratores et si vna
eciam sit grauata pro comuni aliis re-
leuanda extra e. cum instancia. ¶
penult. / debetur autem regulariter
tantum semel in anno vt ex archidiaconus purgat
mandatus. Sed et si necessitas plures
debetur xviij q. ij. non semel visitandi
vel si de consuetudine sit bis extra
e. cum venabilis. Personaliter procuratio
sit facienda. Innocencius Host. moda-
te et secundum facultates ecclesiarum extra
e. ea que et c. sopite / et tenentur pre-
lati in visitando illo modamine
sc. ex e. cum apud in dicatur quod
archiepiscopi non debent ducere vltra l.. vel lx
equitaturas / episcopi xx. l. xxx cardi-
nales xxv / archidiaconus quinque vel
vij / decanus ij. sed nec tot in eccles.
in quibus paruiores ducere conuenit / non
debent autem procuratores recipere nisi
personaliter accedant ad locum et ipsum
visitent / excipitur tamen legatus
extra e. procuratores / et tunc episcopus
per aliud visitare et si non est de quo
prouideat ei tenetur sibi prouidere
subditi / preterea intelligi debet cap.
procuratores ibi absque manifesta et ne-
cessaria causa aliis episcopus ei prouide-
re tenetur / sic potest intelligi ex de off. or.
inter cetera secundum host. Hodie autem cum

episcopus visitat per aliud puta per decanum dicitur
illi in visitacionibus aliis prouidere sed in episcopis
necessariis familia et aliis optime
visitati / aut eidem visitanti in victu-
alibus prouidere debent vj de off. or.
si episcopus et secundum Io. an. predicto modo
intelligebant host. et priores extra
e. inter cetera / intelligebant eciam quod
debat ei eciam de victualibus prouidere
subditi quia sine scandalo non possunt
apud subditos fieri quod eciam Io. an. non
reprobat. Sed contra quia visitans
debet predicare vj de temp. c. i. sed officium
predicandi non delegatur extra de
off. dele. c. si quis nec visitatio. Innocencius
Io. an. quod predicacio bene delegatur
ab eo qui per alium visitat ut cordialo
ut in c. si episcopus non sed ab eo qui vi-
sitat ut delegato ut in c. inter spirituale
mandato ad illud spectat ut vj de off.
dele. li. ij. et c. si ¶ mas. Item non
eciam in procuracionibus quantum et quod
accepit reddat ecclesie grauate et tunc
de spolio ut in sta. c. procurat. Sed in col-
lacionibus grauatur eciam puta debet
intelligi prouincie delegati hoc si ...
eciam quia quibus non sufficit et ipse
recepit aequaliter vel vj sed aliquos
recepit vltra quam debet cogitur reddere
ecclesie et alias vj pauperibus dare
extra de cens. et quia plures sunt
autem eciam in comunibus ... in comparacione
condempnatur xviij di. quin quidam
hodie non prohibetur archiepiscopo visitanti ne
ipse vel curia pro eorum aliquod munus
quodcumque et qualitercumque offeratur
presumat recipere excepto victualibus
moderatis quod qui fecit maledictionem
incurrit aliqua nisi duplum restituat
non liberatur / et idem est in quolibet visi-
tante. vt vj c. vona ¶ procuratores
autem. Sed nunquid recipere presumet si
egeat vel si modicum sit quod offertur
inde de hoc quod in i. viii. ti. de primo.

Secundo si non visitet. Quarto non ligatur ista constitutione preterit ex iuribus colligi potest aperte. Secundo si recipiat et celebrat antequam peniteat. Quarto incidit prius manducat et bibit licet hos et pene cetera maledictionis superaddit pena suspensionis, de mte dco c. xiij capi vii. Sed si queritur inde de visitationibus rone quarum dentur procurationes. Secundo rndit quod tantum semel in anno regulariter visitatio fiet secundum hostiensem et goff ut pz c. roma xxvij di. quam et tu pro uno die procurabitur. Xo q. iij sufficeta diuite. Sed contra quia bis quandoque potest in anno extra e. ti venerit. Quarto secundum goff illa intelligitur cum afinidat omni bre procurationis imposita erat vel forte monasterium illud compiemt visitatio afinnerius epis bis in anno vel dicendo secundum hostiensem quod prima die qua venit procurabitur visito et tunc visitat superstiti et crastina die i mane quotat spiritus et reddet quod debet et sic sumpto prandio recedit et ad aliam vadit et sic procuratur bis in anno in qualibet ecclesia vel dicendum quod procurabitur bis et cetera et quatenus cetera ecciaz ecclesiam probeant et correctione indigeant xviij. q. ij. visitandi et c. ii pel

Forma aut visitandi habetur x q. ij. placuit et vij c. roma quare licet in quo ordine et quo et quis quoties loca sue provincie potest archiepiscopus visitare habetur in c. roma in principio. Sed et hodie iudicatur archiepiscopo sz in cuius civitate sua suo diocesano denuo praeventus vel partem eius civitatis et dyoces. tenuit suffraganeos et eorum subditos cathedralium et aliarum ecclesiarum capellas monasteria ecclesias religiosas et alia pia loca clericos et pupillos visitando recepta procuratione illos tantum libere visitans et si archiepiscopus

non potest commode ad quamlibet ecclesiam accedere potest de pluribus locis ad unum locum congruum clericos et laycos convocare excepto tamen que vim dyocesis sue provincie vel totius vel in parte visita. visitans potest ad ea ea visitandi redire dyoc alie dyocesis sue provincie vel in toto vel in partem si petie pt accedere et post anno finiunt visitare tamen potest ad ipsam dyocesis quia quo ut sibi magis aliis indigeat visitare ad requisitionem dyocesis vocata vel de consilio et consensu maioris partis omnium suorum suffraganeorum quod si maliciose remaneat lima aliae ap ... fiducia requiratur semel autem post visitatione completa potest secunda primum fieri suffraganeorum primis consilio requisito et in scriptis redacta diffinitione si quesita coram eis et visitat a qua magis indigeat in hac secunda visitatione visitet illos qui in prima non fuerunt visitati primo aut iube de proposito queat denuntia et convocatione ministrum decerta dino et aliis qui spectant ad hoc officium de plano sine sacro causa expatio intendens emendatione probabilia monita profundo ut appareant lenia per quos i fatuatos invenit denuntiaret si videtur sibi suffraganeo quod i quiat causa notoria cum exhortationem de negligentia platorum liquat canonice puniat proprie aut vindicet episcopis aliis qua ista platis ordinalo iure contemptis religiosorum visitantibus ut illa forma saudeant observare ut ibidem quod licet aut dicit secundum hostiensem in si observare aliis a h... in quibus sunt et que ipsos tangit ex extra de sta. mo. c. vel ad si constat enim quod illud quod dictum est de consilio vel assensu suorum suffraganeorum non potest

vj de cens. procurat de qua plenius habetur infra li° vij° tij

Arti[culus] [illegible]

et quoties opus fuit et quoties

epo

in epis tu no liceat suffraga[n]os
ob[ser]uat sed et si epus diocesanum
spicit p[ro]pter eam inclusionis que sibi
placet placuit ius dici et no ob[ser]uato
locorum ordine uisitare. Sed nunquid
legatus ap[ostolice] s[edis] ordine l[ice]t in visi-
tando s[er]uabit. Et dicit host[iensis] quod no
includitur nulla dicit tamen quod inter
ipse c[on]trit tenuit qua eccl[esi]a romana
contra s[ancti] privilegium no consuevit
concedere extra c[um] in instantia de
cens[ibus]. Aut epus cum visitet monasteria
et hospitalia secularia et religiosa
tamen ab omni exemptione et specialis recedere
ne forte qui religiosi p[ro]pter eam visitabit
i[n]venit aliquid dignum correctione
no quod sunt epi p[ro]put corrigere sed
debent hoc ap[ostolice] s[edi] referre ut extra de
sta. mo. inproposuit et porro uel etiam
metropolitano cum subsequenter epus ut
extra de off. or. pastoralis uel primatem
capitulo ut ex. de p[rae]ben. gratiae s[ecundu]m host[iensem]
et cum visitat monasteria no
debet secum introducere clericos seculares
nisi duos uel tres extra de off. or.
ut visita. Sed nunquid epus potest in
visitando capitulum suum et ceteras unius
procurationem exigere. Et dicit quod sic
qua visitatio procuratio est annexa
ex c. cum venerabilis ut ob. xvi q.
v. caritate qua ibi loquitur de visita-
tione subpr[e]dicta scilicet cum mortuo epo vo-
catur ad custodiam alter epus vicinus
tunc sufficere debet quod expensas suas
omnes extras faciat extra de iure
qui respondetur s[ecundu]m host[iensem] quod etiam
competentem debet ea que dicit conpe-
dent stat nudius in illo quod demanda-
to principis proficiscatur in provincia
alia q[uod] ut in aut. demanda prin-
cipibus coll. in nos aut. si loquitur
de visitatione ordinaria. Et nunquid si epc

ordinarias

computabiles durat ultra unum co-
petenti. Et hoc dicit quidam quod si
no conpetet et no exigitur subditi
supra est tenenda xi q iii. c. i et ii.
Sed contrarium est s[ecundu]m host[iensem] dicendum
ut extra de excess. p[rae]l. cum ad quorundam
nam providendum est ut tenuis inte-
homines i[n] unius no reponentur. Certum
est tamen quod si procuratio subditis
denegatur excommunicari potest extra in-
stantia eiusdem. Dubitatur autem de hoc
quod s[ecundu]m supradicta legatus archiepiscopus
epus archidiac. archipresbiter omnes isti
visitant et tamen quot computabiles
duris est supra. Sed certe si omnes isti
ad eandem et semel in anno declina-
verint longi tempus iniciis bonis hora
consumet quod est contra iura. x.
q. iii. inter cetera. ante medium. Et post
hoc metropolitanus l[ice]t per se visitator
in provincia ut in singulis annis pro-
vinciale concilium faciat s[ecundu]m formam
traditam extra de accusa. sicut olim diocesanos
aut suffraganos no visitabit nisi suf-
fraganeis mortuis uel negligentibus
visitat ar. xvi q. i conquestus. Alii
dicunt quod communiter archiepiscopus generaliter
visitat totam provinciam ix. q. iii.
archiepiscopus et hoc potest no ob. aliqua
presumptione ut exposuimus est extra de
presb. cum ex officii. Sed s[ecundu]m no host[iensem]
demeritum est quod plures vi-
sitatores admittantur ut extra. de
pr[e]sentibus legatur una purgentur
et tribulentur in serviunt. Archipresbiter
ergo visitabit si hoc liceat de consue-
tudine p[ro]pter eam epus de iure quem postremo de iure quem
et legatus s[ancte] a[postolice] s[edis] ipsa no possit
venire et contra hoc presumptio no
tenet extra de presb. cum no liceat
et c. cum ex officii nisi subditi nolle subditi uel non
suo presumpserit ut in c. cum ex officio in subditis nolle

quo tamen Hostiensis Host. requirendus est tu et sic intelligit extra de simonia de quota et similia subditus autem ex titulo confessionis apud prelati hono- rius conscribe non potest nisi quod propriam ex causa confiteri et a tempore confir- mationis prescripto compleatur extra de simonia Si dilecti. sic intelligit extra de reli. do. consulti et similia omnes igitur suspecti ad ingrediendum admittantur ubi etiam non exigatur sufficiat ergo expo quod etiam contra ipsum petiare non potest ut priores ingrediantur ali- quis ipse invenit sibi provideat 7. q. 1. tamen et sic intelligit sic extra de off. or. inter cetera vel dicit ex loquitur ibidem expensas que sunt etiam equi- taturas et vestes et similia ad que subditi non tenentur nam et sto- mire ei contendit et impedit per aliud expedit attendat personaliter ex- pensis propriis vadat. Item dicendum de decimo scilicet quod ad locum non de- clinet quem non possit ipsum recipere nisi ex causa puta si malam famam audiat et si eius negligens existit et tunc propriis expensis vadat vel de- pro det quos etiam furent hoc enim denegare non est quod nisi capi- ctiam iure extra de temp. or. tunc apud hec Host. De excessibus prelatorum in subditos et c°.

Visis in precedentibus de hiis que competunt prelatis circa inferiores prelati excedant contra sub- ditos et econverso. Consequenter videndum est de excessibus eorum. Et primo quid de pluribus excessibus simul. Secundo spe- cialiter de excessu simonie qui excessus inter alios excessus. Circa primum primo de excessibus prelatorum in subditos. Secundo de excessibus subditorum in prelatos. Circa primum sciendum quod excedunt aliqui prelati dum nolunt absolutionis beneficium nisi certa quantitate pecunie

impendere extra de simo. ad aures quod intelligas Hostiensis Host. si expetit pro beneficio absolutionis quod est simoniacum. secus est si quod pena pecuniaria imposita petatur et si consuetudo sit quod pecunia pro absolutione petatur non valet consue- tudo talis quia est irrationabilis etiam de simonia non sentis. si autem sit consuetudo quod petatur quod quantitas pecunia valet ar. extra de penis di- lectus et idem dicendum est de statuto in hiis quo casibus absolui libere debet ex comunitatis et eo absoluto cogi potest ad satisfaciendum de pena. sed ante non potest cogi tunc non sunt ex comunitatis proinde sic intelligit Hostiensis Host. extra de si. ad aures. Excedunt etiam subtrahendo et diminuendo redditus subditorum quos potius defendere debent et unus dicit extra de resti. spo. conquerente cogun- tur reparare dampna ut ibidem ca. eius et similiter sunt pena ex ordi- naria et sunt omnia reintegranda ut extra c. c. ij ut dicit eos irrationa- bile gravare vel in generale tractare sed tamen filios et fratres fraterna caritate tenere et honorare c. c. i. Excedunt etiam quod scriptos instituunt in eorum sibi subditos vero cogunt eos dimit- te ut extra c. ad aures. Excedunt etiam denegando sacramenta nisi alicuius et pretextu causa iniquo tamen vi- quod aliquis sunt accipi ar. extra de simonia tunc olim quod est [illegible] in principio ut ibidem et in capitulis conces. extra de reg- lis et de sepul. c. i. al. contra extra de temp. or. ad aures et c. ex tuis litteris et de pe. omnis sed est ad superiores recurrendum ut extra de mune. proinde illo Sed et aliqua sunt que in necessitate aliquis accipi possunt de c. d. iij. sanctum est extra de off. or. pastoralis et ibi Hec Host.

et sic intelligit extra de reli. do. constitutis et similia

Marginal note (left): visitet at ipse expensis si causa quam palam non sit

Excedit etiam ex imponendo dum
imponunt tallia et collectas indebitas
ut extra c. e. t. l. Excedit etiam quia dum
ecclesie romane vel eius legatis sub-
venerint quicquid predari postquam sub-
sidio non subveniunt ut supra est suppositum
ti. precedentibus ar. iij. Excedit super-
ti etiam de facili quia sine causa et
sine ordine iuris excommunicat et suspen-
dunt cum excommunicatio que est eterne
mortis dampnatio sine certa et mani-
festa causa ferri non debeat nisi criminis
et levibus causis ut xi q. iij. nemo
et c. nullus. Excedunt etiam dum
malos clericos ordinant ro. di. si officia
Excedit etiam dum excommunicata et sin-
gularia tributa querunt ut xij q. ij
gloria. Excedit etiam quia terra ditat
et ornatum ecclesiarum omne pro [illegible] dum
apponunt et de ministro non curent
contra quos invehitur Bernardus in pal-
acio dites marmora nitent auro
splendent laquearia gemmis altaria
distinguntur etiam nuptiorum vel nulla
est dilectio. Excedit etiam episcopi dum
abbatibus et monachis aliqua exigunt
contra ordinis instituta ut extra
c. grave et de primo nec. di cetera ne
ea ad que tenentur abbates episcopis supra
sunt ut xviij q. ij. hoc tantum et c.
abbates ut extra de off. or. consequentur vel
si episcopi indebita et insolita exigat
sunt abbates iure proprio denegare ut
extra c. grave nimis prelatis esset in posses-
sione vel quasi eius quod exigit tunc
enim illud subtrahere subdito non licet
ut extra ut li. pen. conventa. Excedit
dum religiosos contra indulgentias
et privilegia sua molestat ut extra
c. nimis et c. tanta. Excedunt
etiam contra eos multos alios modos
a quibus cessare iubentur vij ti. sicut
ostenditur etiam prelati minus quarant

domorum

mena ordinis cisterciensis vij de
tempore admin. Excedunt etiam in mul-
tis aliis que dimitto causa brevitatis. Decimo
descendo super excessibus subditorum
in prelatos quod sciendum quod subditi
quandoque delinquunt in superiores sub-
trahendo se ab obedientia eorum quod
facere non possunt etiam excepti cum non
liceant prelatum in subditos suffraga-
neorum ut extra de except. quod quandam in
imitantibus. Offendunt quod prelatos
subditi eligendo contra eos cunctis
et calumniam in quo capi si vitaverint
insurgat contra personam ecclesie se
assumendo sibi propria non tamen quia
beneficio propter fidem non privata ut
extra de dominium quicumque sed etiam in
toto capitulo ad excommunicationem sine assesso-
ribus collateris admittentur ut extra illud.
a sancta enim sunt vitanda ad suscipiendum
clericos et personis ut extra de off.
vita ad hoc. Sed etiam archidiaconus
qui contra fidem magis prestita et
debita reverentia episcopo dum sine soc.
denegavit vel super rebus spiritualibus
cum ad forum eius et fratrum eius
cum pluribus complicibus causa vel con-
silium dedit tamquam inobediens privan-
dus ab archidiaconatu et etiam per-
petuo remanet ita quod eius bene-
ficia per illos ad quos donatio per-
tinet personis ydoneis conferantur. Sed
post. Item offendunt priores qui
sunt tamquam singulares in aliqua ecclesia
et fabricant de novo sigillum quod
numquam consueverunt habere quod non debent
facere et si fecerint non eo non utentur
ut extra c. dilecta ergo a contrario si tamen
collegium congregati sunt licet eis
sigillum habere ut extra de appel. sufficit
licet tamen cuilibet habere sigillum tamquam
singulari et privato quia hoc et lauto
licet ut ff de pen. Sed et si quis
proprio sigillo non habet alieno sigillare

ar. 27
circa
aute
seculare reperit
vel mason episcopi
seu potiorum

pt / debet aut hoc ex pmie hoc no
et qua a pro sigillo careba tali si-
gillo qmtes lras sigillari dz c
de testamentis sed vnus sed et quo
no stram utz aliqui sunt i ecclia
tanq̄ singulares vel tanq̄
collegium ñ q̄ spale privilegium
eis contessi si appellat dz extra
de eleccie fratrosta quod si no appz
comp̄dandum est ipsis ecc̄ie si eni
multa tales contractus habuit
nec eligunt ut condicion viderunt
nec archa quione vel sigillu que
hactenus habuit singulares indi-
cant ut ex c dilecta . alii si hoc
proxime dicta qpicivit habere et
ex te collegium indicant ut extra
de elec c i . et defendico c i / lig
aut singules ppone in iudiciu
p̄uati no possunt pp̄ipos tolle-
que spt tu hoc si ancte ppe vel
de censib dyocesan eciā in vito
patrono in favore ecc̄ie ñ i aut
archid vel alii clico pate enore
iudiciu est eis in aliis testan-
tandis sic intelligo illud c pa[t]ro-
sta et ex d'uita et ho . qui hec
host

mira ut / qq c tua / nob in / fi / ut uniu / pt q / dyo tan / p

De Symonia Titulus lv

Conspicit iuso de cepteris
platorum insipiditas et quo-
niam considerand de simonie
extessit spalit / et primo quid sit
et vnde dicatur / 2o utz sit pctm
/ 3o quot et quibus modis qmittatur
/ 4o qua pena simoniaci ferantur
/ 6o que dispensato circa eos et per
quos adhibeatur / 1o spalit de
simonia qua qmittunt plati vites
pias vel eccias per cepu anno con-
cedendo / 8o utz qmittatur simo.
si exigitur pecunia pdoctia et
docendi licencia / 9o de quibusda

capitulis dubiis circa simoniam / 10o
qui admittitur ad accusand simo.
et testificand contra eum / Circa pmu
qmitur pl'ra sz quid est simonia
Ray . damas . et alios plos doc-
tores iuris canonici / Simonia est
studiosa pfe studiosa cupiditas
emendi vel vendendi spualia vel
spualibus annexa / et recit i i9
eu de ppp̄tionie ingrali qr ponit
doctores satis sf̄ptum sz simo.
est studiosa voluntas emendi vel
vendendi aliquid spuale vel anexu
spuali / et elicit ex quibus elig
nezasemi p i q i . qui inquid
intedet donum dei iuxta sicto pe-
nitale no pt in ordine sacro ob-
tineri aut contradictam descripcionem
quia ipa in mit qr simo qmittit
sola intencione eius contrarium
in xpla / et c vel et ex ut ec
beneficia sola pacto fiat aque
simo tr / hic ad iur sentie b' ex
c c vel et c compile ubi dicit qr
no credit quod sola voluntas faciat
hom simoniac lz alii peccat
Sed host dt concordando quod
sola voluntate qmitt simonia
quo ad deum no tamen quo ad eccliaz
ut extra c tua nos usi / unde
et talis simonia pur erogaciatoe
et restitutione eius quod taliter
pur pactione aliqua est receptu
per priuam delectur ut extra c c
ult / Et si obiciat quod intencione
sola committitur simonia ut extra
de simo . compluit / Dic quod hic
no est verum in foro iudiciali ut
extra de simo . in civitate / sed in
pura iudicium aspirans ad recipi-
endum pecuniam accepta ut dt cap' in

compulit Si queat[z] quae hac ad
iniuria non induiat[z] abbas restitu[dus]
et monachis ad reintrandum secundum
inspirantis ad restituendum distingu[us]
quod quedam sunt prohibita quia
simoniaca ut emere vel vendere
sacramenta et huiusmodi omnia que erant
in veteri novoque testamento simoniaca
et in hiis sufficit sola voluntas scilicet
ad introducendum peccatum sine preter
infirmitatibus prius sine progrediatur
ad actum emendi vel ven. vel eam
paciscendi / sed non sufficit ad intro-
ducendum irregularitatem si non pro-
grediatur ad actum paciscendi / quedam
non sunt simoniaca quia prohibita
scilicet per ecclesiam ut cum quis renunciat
sub certa hac condicione vel pacto
ut detur cui placuit sibi et eis non
obest sola voluntas sed requiritur
actus scilicet paciscendi ad introducendum
peccatum extra de off. dele. exposite et
de renunt. de multa non enim peccat
qui wlt renunciare vel ex actu
renunciat beneficio ad opus alterius
si dignus sit dum tamen pacto non
interdat / Host. non in hiis que
sunt simoniaca sunt prohibitam etiam
post exemplum de uenditione be-
neficiorum dicens non erat prohibita
in veteri testamento / hodie ergo est simo-
niacum hodie est simoniacum vendere
gastaldia procuratoria cu advocatiam
et huius extra c. ad nostram / i. q. i.
si quis episcopus / et q iii. salvator
et in hiis non obest sola volutas
sed requiritur actus scilicet quo ad eciam
secundum Host. / predicta tamen disponunt
circa ea que sunt simoniaca potius secundum
adoctoribus modernis et antiquis
et ponit ab. extra c de off. dele.

expte i. Host. ergo videns ad q
stionem premissa dicit quod illud q
fuerit in utraque utroque testamento
condempnatum fuerit symoniacum
primo dictus / et sic intelligit i. q. i.
qui studet et c. reperitur et simi-
de simoniacis non secundo non dictis locis
extra e c. nullus in fine ipsum q
si episcopus tali spe ductus. s. pecuniam
haberi clericum secularem ordinat
et postea pecuniam quam speravit
recepit indigna dicit in indigna aut
ut pecuniam reddat et clericus qui
eandem intentionem habuit indigna dicit
ne per exequatur officium quousque
secum fuit dispensatum tamen quo ad
etiam celebrabit Accedit etiam
alia ratione ipse Host. scilicet quod mo-
nachus intus approbatum sit un citu-
tinque sibi pecuniam restituet ipsum
monasterii esset sed ei qui dedit
ingressum restitutio fiet ergo approbatum
sit Obiciat iterum Host. contra eam
descriptionem qua i. vult quod sine
studiosa cupiditate emendi vel ven-
spiritualia vel spiritualibus annexa non
committitur simonia quod est falsum
ut patebit in ipsa igitur predicta Host.
describit simoniam sic Simonia est
spiritualium vel spiritualibus annexorum
precedente pacto promissione cuicumque
modo similiter pecuniam vel aliquis temp
valitatis sive donatio / licet autem
descripto simo posita suspencione scilicet
dicendo quod studiosa voluntas
dicatur ubi voluntas ad actum ex-
teriorem progressa supra glo. i. q. i.
qui studet. ut etiam dicta quod quia
peccatum expresso est in electione licet quoque
includitur ad hoc communitate vel
ignorantia / ideo simonia dicitur
voluntas studiosa ut intelligatur

[Marginal notes: "ad"; "ex pacto ta est"; "pacto"; "recepto"; "de hiis q dicuntur infra patebit. sit tamen descripto"; "non"; "mari"]

esse voluntas eligens non pure
p[ro]p[ter] ... nomine non ... emptionis et
venditionis intelligitur ibi omnis
contractus non [con]stitutus unde
etiam dignitates vel prebende vel
alia eccl[es]i[as]tica beneficia permutari
non possunt auctoritate privata pure
propter simoniam possunt tamen transigi
contra detinentem pro eo quod eius
tamen sicut potest fieri pro re natura
vel utili contra de re[rum] permutatione.
Est autem transactio de re dubia
lite incepta et non dum finita non
[con]stituta pacto unde dicit Roffredus
quod simoniaca potest quod interesse
pacisceretur sicut non tu facies tuo
posse quod ego habeam beneficium
tuum et ego quod tu meum possunt
tamen sibi voluntates suas invicem
intimare s[ed] liberationis esse in cer-
tum et ... et ipso purificare
Ultimus ad evidentiam predicte de-
scriptionis videndum quid ibi dicatur
spirituale et quid annexum spirituali
et quod sciendum quod spirituale potest
dici duplex s[cilicet] per comparationem ad spiri-
tum humanum / Spirituale dicitur primo
potest dici duplex s[cilicet] per essentiam
ut gratia et virtutes [con]stitute per ca-
ritatem et dispositionem ut sacramenta
que sunt quedam cause gratie
et virtutum et professio que ut ca-
nonicam vel alicui religioso domo
vel officio / ut prophetare / miracula
facere / divinum officium celebrare / An-
nexum autem spirituali s[cilicet] per com-
parationem ad spiritum sicut dicitur duplex
Primo quia in eo spirituale ministratur
ut vasa sacra / ecclesia / cimiterium
2o modo quia spirituali ... sequitur

sicut consequitur ut sunt ecclesia
vel dignitate ecclesiastica vel cano-
nica vel prebenda sicut aliquod officium
ecclesiasticum vel ius percipiendi fructus
provenientes ex predictis vel per-
cipiendi decimas primicias vel ob-
lationes sic ... cum omnia ordini cleri-
cali annexa sunt quia solis clericis
conveniunt / 3o modo quia attendunt
ad spiritualia ordinantur ut ius pro-
vinciis quod est potestas presentandi
ad officium ecclesiasticum possent tamen
etiam annexum spirituali dici largo
modo spirituale / Spirituale primo dictum ut
decime ut ... non potest vendi. Spirituale
modo 2o modo et 3o et etiam annexum
quocunque modo dictum vendi non potest
decime sed ... tamen quam patebit
plenius infra et sicut spirituale pre-
dictis modis dictum vendi non potest
vel emi ut redimi vel repignorari pro
pecunia ut contra c. quicunque. i. q. i.
...ius eius 2o / potest non, nisi redimi
ab illo s[ed] quod iniuste sit percipiendi
alias potest redimi sicut rediminitur
decime de manu laicorum iniuste deti-
nentium / In omnibus enim predictis
omnis promissio omnis conditio
omnis pactum commodi temporalis simo-
niam inducit ut extra de pactis c. ult.
et i. q. ii quia pro / conditio tamen
licita et que deinde est potest apponi
extra de eleccione per significasti / Spirituale autem
per comparationem ad spiritum humanum dicitur
duplex / Primo modo per essentiam ut sunt
potentie que per ... investigationem et doc-
trina humana acquiruntur. Alio modo per
causam ut doctrina predicatio scientie
sicut ut decime ut ... possunt
vendi unde plus ... quod predest
... sunt divinitas ... non possunt

ita

spiritum et per comparationem ad spiritum

militud

emere sapientiam / doctrina non debemus
et defectus potest vendi de quo dicitur
infra / Quinta pars non licet spiritualia
ut stole et libri vendi possunt et de
facto et debemus quam nunc circa sollicitu-
dinem apprehenderet doctor / unde
de simonia a simone mago qui
voluit emere gratiam [spiritus sancti] ab beato petro actuum
viii. Iezi de Ieresi qui vendidit [gratiam naaman] [illegible]
gratiam sanitatis naaman pro in-
fra v. / q. i. quam pius / ex quo patet
quod venditor spiritualium ipse dedit
Iezi. emptor non ipse simoniacus /
ipsius tamen obtinuit ut uterque simo-
niacus dicatur et hoc convenit ad
hoc cum simon voluit emere pecuniam
dominum [spiritualem] ut alius postea venderet
ut ... ipse sunt quantum ad voluntatem
mentis emptor et venditor / Queritur
unde dicitur secundum vitium simonia sit gra-
~~Rsp~~ quod sit peccatum mortale valde
grave viii. q. i. quam pius de ...
capitale / sicut dicitur est ii. Et ab
actus est malus ex genere ex hoc quod
tempit super materiam indebitam. emptionis
dicitur et venditionis indebita in
est res spiritualis cuius non est emptor [spiritualis]
Prima est quia res pro pecunia aliquid
[illegible] pro compensatione sicut dicitur
de sapientia ii. preciosior est cunctis
opibus et omnia que desiderantur huic
non valent comparari et non petrus
dixit simoni actuum viii. pecunia tua
tecum sit in [perditionem quia donum dei] existimasti pecunia possideri
Secunda non est quia illud solum est in-
debita venditionis cuius venditor
est dominus. prelatus autem ecclesie non est
dominus rerum spiritualium sed dispensator
secundum illud i. cor. iiii. sic nos exi-
stimet homo ut ministros christi et dis-
pensatores ministeriorum dei / Tertia est quia ven-

perditionem quia donum dei

ditio repugnat originem spiritualium
que proveniunt ex gratuita dei volun-
tate math. x. gratis accepistis gratis date
et non solum in vendendo et emen-
do spiritualia exhibet irreverentiam deo
et rebus divinis ideo peccat peccato
irreligiositatis / Comparatur autem peccato
heresis i. q. i. quam pius / et prima q. in
te. si non quia sit heresis ipse sed si-
militudinarie quia simoniacus ita
operatur ac si contra fidem sentiret
dicit secundum emere vel vendere pro spiritualia
videtur / Contra omnibus qui simoniam
invenit auctoritas ipse comparatur
a simonia ~~[illegible]~~ contra de pactis
cum quidem quod in hiis que sunt in sui
natura simoniaca verbi gratia testamento
ut vendere sacramenta et huiusmodi spiritualia
non comparat [tantum] ipse / in hiis non que per
constitutionem ecclesie simoniaca sunt
comparat quia sunt in talibus dispen-
sare licet b. / unde ipse non licet ac-
cipere pecuniam pro aliqua re spiri-
tuali ~~[illegible]~~ ut [illegible] quod ... tanto
magis peccaret quanto hoc maiorem
optineret / licet enim res ecclesie sint
ipsius ut dispensatoris sunt [non] tamen
~~non~~ sunt ipsius ut domini et possessoris /
et ideo dicit thomas. quod si reciperet pro
aliqua re spirituali pecuniam sive de bo-
nis ecclesie sive de bonis [aliis] non careret
vitio simonie / Queritur unde dicitur ar 30
secundum quod et quibus modis committitur
simonia / Circa quod sciendum quod
simonia committitur triplici munere ut
dicit gregorius super quod dicitur confac ...
... ab
omni munere / est enim munus a manu
secundum pecuniam / et lingua secundum favorem / et
ab obsequio ut servitus indebite im-
pensa i. q. i. sunt nonnulli / et quoniam

ptc / quis a neutra

quis ex alia pte tantum sdantis
vel accipientis. quis contrahat
cu utroque ignorante animus de-
simulandi. ~~1 q 1~~ dat aliquid compa-
ciaso epi vel promittit 1. q. 1. sta-
tuim9 si quis approxiat / pt at
hpt9 nimis sidum cantor parisien
proposuit hic q3 unus sanguis
unde dixit qui confert eccliam nl
pbendam alicui i tibi consanguinitate
est symoniacum / s. d. as ut allega de
an. tho. uidetur quod hoc sit qre
pecim no tam est simoniacum qr
ibi pctm nichil i pcio datur nl re-
recipitur quod ad symonia requirit /
si tam aliquis platus beneficium
aliquod eccasticum alicui daret hoc
pacto. nl intencione ut ipse suis
consanguineis prouideret symoniacus
esset / ~~et~~ de tlbus g3 muneribus pds
dicti p ordine est dicendum et pro
deinumc circa Sciendum ergo
quod hoc numus dare nl accipe
p spualibus nl ecia annexis spualibus
dy dicat semp symoniam nisi ado
sit puum quod no det indulire pro
mouentes a iiii ippsit ea tpe
et qualitate pponderis ut co c et
si qones / quod est uis sacit no
ptessisset als contra ut co e tnc
1. q. 1 placuit ut nullus indices p
opnie det intento qua / quid qr
agant clerici intencio iudicat omnis
scz quo addem extra de elec cu
in officiis / ido dr lauri / muneribus
dandis attende aut ista cus
dans / quis ve petens / que res / q
causa petendi / cuius scz paup
nl diues / que res pti pui nl
magni / et pt addi quntit s tpt
scz an instante necessitate nel

alio tpe constant / uetus cum pri
c ut omib uel omia ut ab omibus / uel
cm i huano est aue nunc uelle re
tipe sed et omia et ab omibus ui-
lissime ff de off pro. q. solent q
nlt / qo esculenti et poculentum
quod consumi possit infra tduum re-
cipe licet ff de off psi plebiscito
si tam tota intentoe et psipecto
dent3 nl recipiant3 inita quitiqz
spua committit3 symonia scz quo
addem que tn pnc pigtone exe-
cucionis ordinis nl beneficii collati
purgat3 sola pnia et sic hc pt
intelligi extra nemo c s. goff
Sciendum g3 quod nichil det confer-
ri ut recipi pro sepul aut exequis
mortuorum nl benedictoribus nube-
tium ut pro crismate ut pro oleo
sco extra c cu ecclie / ea q adiura
spua mittantur ut pro eccia qfienda
nl consecranda nl abbate uel
abbatissa i sede ponenda ut pro
ecclie i uestitura ut pro consecratoibus
eporum inthronizatoibus corum benedicto-
bus abbatum / ordinatoibus clericorum
licz de corruptela sit taxatum q /
pt ista nl illi tribuendum ut extra c
nunc peruit ut pro aliquo patro-
cinio ut eciam pro pastu nl pastello
nl prouoto nl ptalato pi sepultura
et similibus est aliquid petendum
nl dandum extra c uenens et c 1
et 1. q. iii. si quis obiciat / ut aliqua
consuetudo prode. ut ptalibus
aliquid exigat3 extra c. no sat et
c sep Si obiciat3 quod consuetu-
dines laudabiles obfuai dent. 1
q. iii. queqmi / xviii di.
Sciendum ffui host quod ex pacto ut
recipi det obtentu alicuius quietius
sed recipi pt si offeratur gtes / grut

tuta tenet / et probat^r. extra c.
dilectus filius d. et dicit^r. ram stati
infra / licentia fratrum eiusdem. sed in host.
+ inclinus pt aut clerici exigunt aliquid
obtentu consuetudinis et tunc non
debent clerici retinere principaliter spirituale
sed gratis debent sepelire vel bene
dicere dare et postea voluntate con-
cepta reperiri laici cogentur laici
laudabilem consuetudinem observare
extra c. ad apostolicam / aut clerici aliquid
et ipsi sponte petunt aliquid in quo gratia
et privata utilitas reputatur non vero
ut iudicetur r. quesitum eulogias
Excipiunt autem quidam casus a iure
in quibus munus aliquando recipitur vel
recipi potest / unus est si offeratur
gratis extra c. dilectus filius a. infra.
Si autem dubitetur utrum gratis vel
ex pactione vel corrupta voluntate
sit datum debet attendi quod notatum
sunt premio et sub ea specie sit
pro vel contra scilicet in foro causarum
sed in foro conscientie attenditur inten-
tio / quidam tamen quidem quibus consentit
Ray. distinguunt quod aut datur
temporale aliquid propter spirituale sive spirituale
principaliter et sic est symonia. i. q. i.
eos infra / et q. iii. Si quis prebendas /
aut non principaliter ita quod aliquis dabitur
et sic non est symonia. extra c. et si
questiones dilectus filius a. infra. de qua
questione dicit Ro. quod videtur dicenda
quia raro vel nunquam hoc contingat
qui ex quibus pactum intervenerit pacto
Senon. consuevit et dare dimidia
marcam unum / quoniam aut vel qui ba
eam daret nisi eis intervenerit
vix credit si hoc sponte et sine pacto
fiet non est symonia / credit etiam ex si
aliquid temporale detur non ut debitum

sed ut dari consuetum non est symonia
sicut vero / secundum dicit quod in omnibus
pacto inducunt symonia non possunt
dari de pecunia ut in ea construatur
oratorium ut extra de rescriptis sponte
olim / et prohibito pacto dari potest
licentia construendi ipsum quod est detentum
ut extra c. ex confirmatione /
olim / talia cum pacta reputantur
spiritualia sunt et illud quod dicitur de prebenda
seu sita / et ordinatione pie rei quilibet
potest quod sibi placet apponere
pacti extra de q. de cau. in^o. / Sed
tamen est ut aliquid pro operibus spiritualibus
clerici plebanus datur quod ad eas aliquis non
tenetur xiii q. ii. caritate / et hoc
est verum quod sine non liceat aliquis vi
vivunt ut i. q. i. mendicis / et c. ap.
xii q. i. illi / quibus in praebendas operas lo-
care potest ad hoc ut faciunt in
servitio conductivum vel quia hec male
sonant ut vitam dicantur vel pecuniis
dicatur ut quod ne pla. inter r. si
dicimus ut dicunt goff. et host. princi-
palem intentionem pecunia inficiat non
~~ad peten~~ ad eas expositum sine tene- ad petitionem sed ad obtinendum beneficium / Si non
re que c. de propositis et i. titubationis
cuius in eis etiam obtentu supra
ex pacto accipere debet detentum. de quibus
possit / aliquis symonia committeret ut i.
q. iii. vendentes / sine ordinantem tamen
cogendi per superiorem solvere illud quod
consuetudo laudabilis introduxit
extra c. ad apostolicam infra / et sic ad dandum
oblationes xvi. q. i. statuimus. Si
aut non tenetur et liceant aliquis supra
quod debet gratis caritate aut consuetudine
aliquis si hoc faciat exactione tunc aut ibi
symonia aut avaritia ut dicit goff.
et ray. / licet cum ut dicit ray. forte
non esset symonia eo quod nullus

tenet' pus stipendijs militare cō
c. tū sit / tū fuit est ubi q̄relitig
uel ad minꝰ sit spem mali p̄dicto
mō distinguunt Ray goff hosti/
Rod aut dt quod p̄sbito pue in
digeat pue nō pecūia dai potit
in sūptus eius nō i mu̾ia sacdocij
.i. sacdolis officiū quod impedit
sicut dr' Jac quod x panes tri-
stula et uas uellis sapphete date
sunt mag̾ in sūptus eius qua in
mu̾ia applicōe reputanda sit 1. q1.
iudices / tū g̾o dr' p̄sbit' recipit
pecuniā possidendo ad tpē certam
l̾y ꝑpriorat causa pue qua nō / uel
causa ad inutilatiua et nō appa
citāz officiū uel ēcia labori / que est
i officio sicut aliqui dixe voluit / qr
labor ille adeo est annexꝰ ille offo
quod nō debet uendi uel locari sic
uel officium ipm / quia quicquid alte
rōꝝ uendit et c̄. Vnd' i ōim cau
p̄sbit' dēt officiū impendē grat̄s
sicut dt augꝰ quod apl̾i gratis ab
illis accipiebant panē quibꝰ gratis
p̄dicabant licet rodi. Est g̾o nōdū
quod tū dr' aliqd tpale dai p̄re
sp̄uali lic̄t p̄pōito pro sit notāe appre
ciacionem pue cōmutacōm et sic
nō dēt concedi / sit ēcia notāe
causa finalem uel efficiente et
utroqꝫ mō sit concedi / ut sit sꝫ9
ille dat pecuniā promissa .i. apte
uenacōm misse / et tūc nōt fine
uel promissa .i. prodeuotōe misse
que mouet eū ad dandū et tūc
uacat cām efficiente / potest ēcia
notāe ad inutilatōe que ēciam
reducit' ad causa efficiente ut cū
dicit' ille ministrat libꝝ et talis
p̄bro promissa celebranda uel ille

dat p̄sbito pecuniā pro cūra of
ficiūda et sic ēcia sit concedi / at-
tendendū ēcia quod tpalia ministri-
tibus sp̄ualia dantur et ab eis
accipiunt' tanqua stipendiū militat
et sic eccīe ordinacōm et approbata
consuetudine et nō ipsum mercedꝫ
sp̄i'ūj qua sic et dantes et accipi-
entes cōmittunt simonia nō abte
aliqua consuetudine qua cōsuetudo
nō p̄iudicat iuri naturali uel diuino
quod prohibet simonia / Vnd' i
tēx v pup illud qui bene p̄sūt
p̄sbiti zc' dt glo. augꝰ accipiat
sustentacōm a pp̄o et mercedꝫ dispen-
sacōnis a dno. Tercius casus est
cū dat' cōmuta elia i remissione
pctōꝝ scd'm illud dan' peta tua
elemosinis redime cō detestaut
c fi / xij. q. ij dic. Sed quare
nō est hic simonia cū hec sint sp̄ualia
Dico quia elemosine dant' i paupi
bus deo qui est sp̄ualiū dñs et
ideo simonia nō cōmittit' tunc co
sicut cū platis qui nō sunt dñi
sed dispensatores eoꝝ / p̄ p̄dcta
tradūt sub ūito et cōponitur ub
ut uenalia adeo ex pacto simonica
dilacōnis et oppm cautats nō sic
de sp̄ualibꝰ que ministros eccīe
cōferunt' uū corpalis cla nō est
sicut inte eccīe iusti i cūb; mpa-
tur acaltate i Certius est cum
dabit procedimēda negacōne
extra c. dilecto filius vij. si qs
cpūs cōgnitet me i iuste vel
uictur auferre beneficium quod pos-
sido iuste licite redimo ius meū
dando sibi pecuniā ut simiā in
iustam remouꝫ uel ab hac in iuria
cesset ar. extra de magistris.

contemnens/ nec obstat extra c. querelam
ubi videtur contrarium et enim et redimi
quia exponitur secundum goff. redimi
id est pro pecunia resignare/ non obstat et
extra c. nemo quia secundum goff. id est
non redimitur vexatio sed emitur
absolutio vel potest dici etiam secundum
goff. et host. extra c. dilectus i. q.
per quos excommunicatus iniuste vel bene-
ficium acquirunt in iniuste tunc in utroque
casu committitur extra c. nemo. i. q.
i. nullus episcopus ii/ recepto ergo rei
spiritualis committitur vexato iniuste
et redimenti. Sed prohibetur ne-
gantis et provocationis cessatione
recipienti/ si tamen excommunicant
me iniuste non licet mihi pecuniam
pro beneficio absolutionis ei dare
nec sibi accipere licet tamen quod pro [illegible]
punitione/ caveat autem absolvens
ne in hoc magis intendat cupi-
ditati quam correctioni secundum Hostiensem
autem sentire videtur quod etiam pecunia
est per aliquid provocatione iniuste
pene detur vel secundum eum in iniuste
excommunicatus coram superiore con-
queratur sed tutius est prius quam
tenetur Vincentius ergo est dandum in dicta
quod absolutione directe/ superius tamen
quos fecit apostolus vel contrariam
ad dispensationes vel etiam iudex tunc prece-
dit ex officio prout ipse reus cum
quia absolvatur reficere extra ut
lite non contestata qui quod in clericis/ defensio ex-
pacto/ de cap. tunc spiritualis/ si tamen sit
excommunicatus iniuste absolui debet
sine omni conditione ut in c. sacro
[illegible] extra c. ad aures tertium si quis
electus in episcopum det pecuniam ad
[illegible] ut non impediat eius electionem
Quidam hoc non licet ut nota ante

electionem vel post per electionem non
sit ius acquisitum ei extra c. dilectus
de hoc infra. si autem sit ei ius
acquisitum licet sibi non quidem pro
electione sed vexationis extra c. (sine iniuste redempcione)
dilectus filius in secundo si aliquis
de quo constaret quod in electione
nullum ius habet ante electionem impe-
diret ne electio fieret in quo capitulum
vexationem eius redimere posset
Quidam videtur quod sic si ille impe-
diret ne ~~forte~~ de isto vel illo (sine electio fieret sed si impediret ne)
electio fieret forte tunc capitulum/ impe-
dienti nichil dare posset sicut nec
ille cum electionem impediret exemplum
est in consecratione et in pactum sancte
si enim episcopus etiam consecrat vel
capitulum impetrat potest procurationem
non data recipere extra de censibus cum
apostolus extra c. cum sit romana et de
prescriptionibus cum ex officio. x. q. iii. relatum
et nichilominus videtur hoc facere quod
dictum extra de iudiciis et glosa clerici
cum ab omni. non tamen sic intelligas
quod exigatur aliquid pro ipsa con-
secratione alias contra. i. q. i.
statuimus sed pro labore nunc xvi
q. i in caritate etiam si contra sit in
civitate extra de censibus venialis
secundum goff. Secundum vero host. impu-
ne talis labor sit spiritualis quia
prelatus ratione et ex officio sibi in-
iuncto tenetur subire. melius est
dicere quod hoc provenit ex con-
[illegible] extra c. ad apostolicam et
ex equitate ut qui seminat spiritualia
metat et temporalia ut patet per multa
exempla xvi q. i [illegible] quia ergo
[illegible] hoc est ex officio ut extra
de censibus cum venialis secundum autem
b' et ho. [illegible] extra c. cum sit

pdicta permitto pmissa anime est
vnde ... est licita quia ut petat
legis a/iitte xxxiii q. iiii q. petat
et debet si sui familiates ctic
piit et alie contra decens. Sopite
uno etia p ctia no possit a pena
epis pus pisptibus ecclesiam conse-
crabit i q ii placuit. Sed quare
epo dat pcio pro ecclie qsecrac
et no p clericorum ordinatione cum
ctia ibi sit labor. Solutio quia epis
ordinare sit in pria ctia et facile
sit expensas (h)re in domo pria ii
pt alicui alia consecrat aut
recipiat ecclesiam / Circa no mun9 ob
sequio sciendum quod tale mun9
semp simonia inducit qn pactu
interueniat. Vn si promitto t(ibi) ecclesiam
ut negocium meu promoueas simo
est ut ex e tu essent. Sed dicit no
interueniat pactu tunc sit distinguunt
sui goff et host et b' pip t(ibi) tu
essent sz quod aut simo t(ibi) stat
prophano ductus sz quod conferas
beneficium ei sed principaliter simo est
et tunc no pacto ex sipi di quid
prodit, aut simo principaliter ut co
feras beneficium ei, p primaz satisfacere
deo ut dictum est supra et sui in hanc dis-
tinctione inter contra e tua nos sui
goff et concordat nira q. videntur
sibi i vicem contraria. Alr pot
distingui sui ram goff pro obsequium
aut est corporale aut est spirituale si
sit corporale et honestum no inducit
uicium dum mo no interueniat pactu
ut si quis seruiat epo romano eundo
proco ad notando eius negocia ex-
tendendo et hoc i uenit a contrario supra
i q. i sit no nulli ibi munus obse-
quio tu seruitus indebite i pensa

et hoc intellige nisi dignus dig-
neret obsequiu ut dictum est. si no
dignus indignum vel indignus dignum
obsequium poret simonie vitio no
careret vnde si seruiat ei ad utilitate
consanguineorum vel facit ad huius
est mun9 i obsequio et e simo
sed si aut sit spirituale et interueniat
pactu inducit vitium nisi beneficio
vel persona tm sit annexum ut tu
est in ponitu hoc omnis ecclesiam pre-
bend' sz ut qui ea habent dicant
missa debita significare ut contra
de preben significatum et intellige
sui rodi quod propter obsequium cor-
porale et honestum dari no debet
beneficium sed datur obsequentiam rnt
prius congruit propter obsequium est
ut dixit cantor pari. tunc. platorum
sit probatoria clericorum. Sed pone
quod mun9 det dicte missa p alio
et ego inquid licebit eis. Solutio est
quia tu de iste impedit obsequium
spirituale prod' spirituali ... notat
ibi exspectationem sed amicitatem tam
ille non possit tenere pro alio nisi
canteret ille proco. Esto quod sint
duo baptizandi et unus dicat alteri
baptizabo te tali pacto quod post ea
baptizes me nunquid est i simo-
Solutio nunc quod sit quia i talibus
nulla pacto vel conuencio debent in
terueniri ex e tua nos licet enim dare
aliquid spirituale p facto ex pacto ut
sit illicitum contrat causis quod quod
illicitum est dare aliquid temporale tam
est licitum propter duo quia res eius
domus, et quia est contra rationem
quae quod vendatur dicere tamen
possit ego te baptizo et rogo te
ut post ea baptizes me et intelligo

^ maiore et alt' minore et conuenit sui in
ex vna

^ et sano est et
tunc delinquo i quo
in casu sufficit
michi

in tantum necessitatis. Item autem minus
aliquid sciendum quod hoc minus de-
bet ipse laicus pertinens ad favorem
carnalem quem pro se tacite vel expres-
se quibus favorem carnalem acquirit vel
contrarium vitatur et ideo si aliquis
principaliter ad hoc intendit simoniam
committere videtur. Aut principaliter
ad hoc intendit quod presens promo-
vendus sit scilicet ex alio tunc quidem saltem
symoniam excludit. Unde ipsum facere
est simonia tunc si non pro indigno non
est symoniacus quia subest debita
causa quod ei aliquid spirituale debetur.
Potest tamen esse simonia intentione si
non ad personae dignitatem sed ad huma-
num favorem attendatur. Ipsum enim
laicus quibus simoniam committit nisi
beneficium alicui propter consanguinitatem
concedit alias non concessurus quia
si quis in iusto cordis amore vel per-
dendis parentibus et c. i. q. i. si quis non
et extra c. nemo et c. tua ex quo
enim favor carnalis minus favoris in dignitate
iusto magis favor eius quod ordinatur. sed non
i. q. i. sunt nonnulli extra et ut [illegible]
et c. nemo. Ipsum autem … talis collatio
temporalis et illicita non tamen simoniaca
quia nichil recipit. Sed quando minus
simoniam committit pro indigno quam
pecuniam dando. Et habetur i. q. i. quibusdam
quia in rogando nichil datur et nichil pro digno
accipitur et ideo in nullo esse …
intelligatur. Sed et pro indigno magis
… quia preces etiam detestatur
vel ipsum alios de … preces ordinatur
admonificando ad dignitatem talis
sed precario ad monendum in ordinate
eius consentit. Sunt autem circa hoc dis-
tinguendum ipsum Goffredus et Hostiensis scilicet quod
promovetur quis precibus aut suis
aut alienis si suis aut ad prelaturam

maxime que consistit in prelacionem et
tunc simonia committitur quia talis vi-
detur ambitiosus et eo ipso indignus ut
declaratur equaliter. i. q. i. sane idem autem ad
simplex beneficium et tunc non committitur
dum tamen sit dignus ut extra c. tua
nos … Si autem promovetur precibus
alienis aut precibus spiritualibus aut
carnalibus si spiritualibus simonia non
committitur i. q. i. latore nisi prelatus
consanguinitate trahatur i. q. i. ordi-
nationes et c. sunt nonnulli ubi dicitur
quod preces precedit loco precii tan-
tum z vi … dixerunt quod illo dato
simonia non committitur. i. q. v. … pro-
bat hoc intelligit Hostiensis cum consanguineus
est dignus tali enim magis … comco-
tenetur providere prelatus ut extra
de rescriptis … c. i. Si vero sit indignus
locum est quod dictum est supra. Si precibus
alienis et carnalibus aut promovetur
ad prelaturam aut ad simplex beneficium
si ad prelaturam iniuste sunt preces ma-
xime qui rogans est laycus cuius
multus timetur ut ut … declaratur prelatus non … respectu ad …
… nisi forte … satiat
ex officio pro necessitate vel utilitate
ecclesie exigente ut … dicta et q.
… Si autem ad beneficium simplex
aut ille pro quo rogatur est indignus
et tunc simonia committitur ut in c.
de ordi. ff nonnulli. Aut est dignus
et tunc non committitur si prelatus preces
principaliter non sequatur i. q. i. quibusdam
et … tua … Hostiensis … non ut
et habetur … dicta tua quia in prima
distinctione cum Hostiensis et Goffredus nisi
quod in primo membro scilicet cum quis
promovetur precibus suis sunt distin-
guunt scilicet quod quis propter petere al… potest
non … vel dignitatem vel beneficium
aliud … sicut … tua …

ad h° c. viij. q. i. in scriptum / i. q. i.
ordinationes contra dicunt promo-
tivas / beneficium non sumpsit per indi-
gnitatem et dignitatem seniorem petere potest pre-
metu simonie et pacto contra ca-
nones sed non sit indignus vel etiam
non indigens petat ut ibidem et i.
q. ij. clericos / et dicit hic beneficium
sumpsit illud quod est sine cura animarum
vel dignitate ¶ Gof. non dicit quod
hoc expresse videtur dicta vnde credit
quod aliquis possit petere set non sit
indignus beneficium sine cura animarum
cum exemplo quod qui dicit ecce ego
mitto me / credit etiam quod ex-
presse aliquis promotus ad ordines sacros
cum quis ordinato requirat etiam
titulum / potest etiam beneficium licite
habere videt in temporalibus et moneta quam
non videtur sectantur contra statim
ecclesie primitive quia redditus erant
communes et distribuebantur secundum facultates
eorum prout opus erat cuiusque ¶ Sequitur
videre de tertio scilicet qua pena simoniaci
feriantur / et quod sit non sunt hostis quod
simoniaci puniuntur et dantur et audientes
dumque iniqua puniuntur ipso facto quod fuit
ordinatus simoniace ipso facto est suspensus
etiam quantumcumque sit occultus sed
ray. ho. et goff. vel quod c accusatum
et in notorie suspendi quod c tantum
et quo ad se scilicet ut de petere ordinibus
executione non se intromittat et quo
ad alios non nisi scilicet ei in executione
ordinis tamquam sine potestate eius sit
prohibitum sine occultum contra c tanta
nisi etiam dicitur in aggravatione omnis
simonie quod omnis peccator sit missa
celebrare potest simoniacus omnis in qua
peccator publicandi non preceptis tolla-
tur penitens potest ~~et~~ sit audi-
dire secundum goff. host. et b. idem per

hoc quod dicitur non precipis scilicet ab ecclesia
pecuniam vendit vel tam tollitur ab
ista de extremitate et suspensis
qui excluduntur anticipatione sacra-
mentorum / per hoc non quod dicitur primitus
tollitur ab ista de eo qui est in mortali
peccato suspensus est quo ad se. i. q. i. sa-
cerdotes / hoc tamen locum non habet ut dicit
goff. in enormibus criminibus occultis
nec in mediocribus notoriis dicunt vel
de facto cum tamen post pacta primas
impediunt executionem ordinis et quo
ad se et quo ad alios ut quod de
temp. ordi. c. si et de ren. nisi cum
pridem / unde goff. post suppletur omnis
peccator non post tol. penitens potest cele-
brare missa potest simoniacum et preter
alios delinquentes etiam occulte vel
mediocriter notorie alias etiam compo-
nes illius ubi potest glo. b. non obstat
predicto / quod c. contra nisi dicitur quod
non est tutum simoniacum tollerare in
ordine ab episcopo quia illud intelligitur
quod crimen est occultum ita quod platus
non potest illud nisi per confessionem et ideo
non potest eum prohibere quod de facto
officium exequatur ut contra de off.
or. si sacerdos / dam non dicit quod
simoniacus in ordine occultus est
suspensus quo ad se tantum / notorius
non quo ad se et ad alios et quod c.
contra loquitur de notorio secundum host.
melius est dicere quod aliquis dicit
illud quod dictum est prius scilicet quod etiam
occultus est suspensus quo ad deum
quia talis habet caracterem furtivum
scilicet large quia non intravit per hostium
secundum quod dicitur Joh. x. qui non intrat
et i. q. i. ordinationes et ordo inde
ortus recedit ut i. q. i. quibusdam
narrantibus / quod c. actatum quod
habet inter quo ad executionem dicunt et secundum

Margin notes: petere; contra; enormiter; hic; de occulto et c. contra loquitur

Simoniace pro se et pro tuis vel tales i
telliguntur esse suspensi ab actibus
omnium ordinum non tantum ordinis
simoniace recepti et pro quibus admini-
strationem in temporalibus perdit
lxxxxi di eos et idem dicit de simoniaco
in beneficio vetorio sed non aliquis sit
simoniacus quia ordinem vel beneficium
contulit simoniace vel beneficium
recepit simoniace vel quia mediator
fuit simoniace sed si sit occultum suspensus
est ipso iure quo ad se preterit et
quilibet timoratus alius non tenetur quo
ad alios dicit quod est et si questiones
veniens ... si non sit publicum
notorium est ipso iure suspensus
quia ad se et alios quod est ...
questiones xxxii di et viii q' ray
Goff non distinguit in eo quod recepit
beneficium simoniace et licet sit occultum
quod si sit simpliciter beneficium suspensus
est quo ad se tantum sed non
sit dignitas que requiratur ordinem
tunc est suspensus quo ad se et
alios vel quantum quando gerendo dignitatis
officium facit suspensus et animas
subditorum decipit et idem dicit
in beneficiis curam animarum habente quia
dictis ... de quo nobis idem dicit licet videri
ut contra deceleris dudum rethe
et decreta c. i. contra dictum ...
c. si. licet goff et ei consentit Ho.
Simoniace autem contra c. pro se et tuis
in de occulto de simoniaco in beneficio
notat quod licet non sit suspensus
ipso iure tamen ratione beneficii simoniace
quesiti non ministrabit nec ipso vel
spiritualiter vel temporaliter puta conferendo or-
dines si eum ... nec dignitatem
episcopalem ab aliis tamen beneficiis
que non simoniace quesivit suspensus
non est sed que est simonia

occulta sed idem rethe licet est illa de
qua non constat per probationem vel con-
fessionem in iure factam nec per rei
evidentiam que nulla possit tergiversa-
tione celari sed iniquus clericus
simoniacus prius est ipso facto excom-
municatus quod sit i. q. i. reperiuntur
iuxta quod quicumque per pecuniam dignitatem
minus ... quod decrevit fuit obtulisse
quod est ... anathemate obpro-
brio condempnat atque a participa-
tione corporis et sanguinis christi alienum quo
quo constat illum ... petrasse
et ad idem ibidem c. quicumque ...
et c. placuit sed dicit quod tale
non est ... excommunicatus quia
in c. reperiuntur ... glo. anathema
non significat excommunicationem sed separationem
a corpore et sanguine christi vel ...
ibi atque ... et quod cum generaliter
... morali ... licet spiritualiter
in detestationem criminis dicit ... tamen
excommunicatus est si eius ... licet
requirat et nota quod licet de ...
... licet ... con-
stat tunc ... demum suspensus est et quo
eum esse simoniacum constabit et ...
... suspensus sed ...
licet ... petrasse ... licet ... suspensus
occultus simoniacus ... glo.
... glo. ... et quia ...
... quod quia est
simoniacus in accepto ordine non ...
... sed ...
... quod quilibet ... etiam
excommunicatus ... ut ...
... officio ... licet
non in venire ...
simoniaci ... ray et
Goff simoniacus in ordine qualitercumque
licet ... constabit per ...
... per ... per de

immutationis deponitur et sic infamis de primo extra de accu. per his de sy. ubi in confirmationis de testo .i. q. i. si quis nec et q. vii. recipitur licet ray. et goff. Symoniaci cum sit infames .i. q. vi. c. nil. et sic est talis infamia quod talis admitti non debet ad accipiendum beneficium et si in eo quod propter hoc dispensetur tamen quo ad deum actio a prima tollitur ea q. vi. & sicut tollitur licet b. extra c. ex diligenti in glo. penult. Quod autem dicitur quod non credit quod semper debeat deponi vel infamari propter symoniam in modum de immutationis probatur quia tunc ad sola privationem agitur symoniacus aut in beneficio et dignitate secundum goff. cum tres partes de potestate scilicet ab ordine et beneficio privari communiter non admonetur scilicet ab administratione extra de elect. per nuncium et est ro quia non possit agi privata illud vel illa retinendo xxiii di. nemini. Hostiensis autem distinguit sic scilicet quod si incurrat de crimine symonie accusationis et is qui accusatur est infamatus debet cum [peccat] iudex ad tempus ab ordinis executione suspendere deducto an. viii sic illud de quo accusatur ut extra c. accusatores et ibidem sentit idem b. dicit cum quod licet duo c. debent intelligi de publice infamato alias non debeat suspendi secundum eum xv q. v. presbyter si talis cum cui sit suspensus ipso iure ut dictum est suspendetur de facto audite et idem secundum host. si sit occultus quia qui sentitur iudicata ea et sic intelligi potest extra c. sicut symoniaca et si accusatur in actione sua probavit sive per confessionem sive per testes quia non refert dum non sufficienter clareat .i. sufficienter cognitus debet deponi et sic

intelligi potest extra symonia ea. i. q. i. presbyter i. q. iii. c. si. Si autem per modum inquisitionis aut is contra quem inquiritur est secularis aut regularis si secularis qui beneficium symoniace acquisivit vel ordinem sed acquisivit illud ignoranter et tunc renuntiare cogitur secundum deponitur ut extra c. in symoniace aut sciens et tunc dicitur potestas extra de accu. inquisitionis et idem sentit b. extra c. de hoc et idem erit si regularis erit sic symoniacus in ordine extra c. per tuas iii. Si non in beneficio et ignoranter renuntiare tenetur et de novo recipietur loco suo in mutato et inferiori sibi assignato vel ipso in alio loco ordinis eiusdem collocato ut extra c. de regularibus insuper tamen dantes et recipientes sunt pena canonica feriendi extra c. sicut tuis [...] penult. et si sciens quod si resigneret quia restitui sperant alias non resigneret et sic iterum recipiuntur Sed quod sic recepti sunt remanere si conditio vel pacto non intervenit ita tamen quod [...] cos da. car. a intentione Si non regulares sciens communi sunt symoniace ad corpus regulare pena de penis in mittitur recepti tamen contra concilium generale ... non qui taliter adepti sunt in monet et in aliis monasteriis strictoris regule intrudantur Quibus non qui recepti sunt ante concilium generale impetrare dispensatur ut in aliis locis eiusdem ordinis collocentur vel si propter nimiam multitudinem non possit hoc fieri permittitur ut in eodem monasterio post libram restitutionem remaneant primis sedibus mutatis et inferioribus assignatis secundum hoc intelligitur extra c. de regularibus ex. i. et generalius generale quoniam symoniaca secundum host. Sed autem b. super glo. c. qui stan...

e et est x. d. venia est no

hodie
est ista constitutio quitus tota reg-
ulares symoniacos qualitercumque de
crimine constat ut patet per extravagantes
ordinis ad primam agendam re-
trudatur in monasterium artiori vel
alias primam agere non possit arc. i.
q. vii. requiritur et extra de actu
inquisitionis et sic intelligitur
deponi vnde ex [...] claustro monachi
non debet in dampnabiliter euagetur
intrando contra capitulum de quo de regulari-
bus c. finali. Sed quid fiet in casu
precedenti si non inveniatur artior
ordo. Credit Raymundus capitulo 10 et hostiensis super
illud capitulum quod per remunciationem
mutari debet in aliud monasterium vel
locum eiusdem ordinis quod si fieri
non potest commode fiat saltem ad tempus
arc. lxxxi di. valet et postea eligatur
de novo ut prius et idem fiat secundum
hostiensis. Sed non potest ad tempus commode
mutari et hoc maxime [...] agitur
de primo. Item nota quod Raymundus intelligit
rigorem supradictum esse servandum in symo-
niacis occultis et in foro penitentiali
licet non constet de crimine in foro
iudiciali quod etiam rodo per illa verba
decretalis capitulum symoniaca quiescente inquisi-
tione licet quidam dicant quod ille
rigor servari non debet nisi de crimine
in foro iudiciali constat arc. extra
capitulo dilectis filiis nisi loquitur de inquisi-
tione sicut etiam et cum tu receptus (?) aliqui
aliquem per papam dispensatur. Et quod
dictum est de monachis etiam ad ab-
bates extenditur non cogunt tamen
remunciare monachi spiritualibus vel
abbates temporalibus similiter [...] ac-
quisitis nullo pacto precedente sed
sola intentione ut etiam dictum est
supra. Sed quidne seculares quantum
primodum inquisitionis degradatur
et non regulares. Respondet hostiensis quod
non est simile quia in acquisitione
secularis publicitas non requiritur
et ideo in simul omnibus exceptis
de stricto iure promoveatur. Sed
in acquisitione regularis de plano pro-
ceditur et ideo de plano punitur
et quod si monasterium non simoniacus sed
est tenue et dampni paupertate in tantum (?) ut
aliquid pecunia detur et recipi procurare
vito symonie. Respondet hostiensis Goffredus Ho-
stiensis Raymundus extra c. non satis et capitulo
symoniaca in tali casu contendi potest
quod possent hec verba dicere illi qui
sunt detinenti volenti intrare
libenter et gratis te recipimus ad-
iutum consortium spirituale. Sed cum
bona nostra non sufficiat nobis et
tibi porta tecum vnde possis vivere
vel sic provideas tibi vnde vivas
dicunt tamen hec non dicantur in fraudem
et dicantur sine pacto tunc enim si in-
trans conferat aliqua bona temporalia
non committitur symonia arc. hostiensis
i. q. ii. quia pensata sic quibus ipse hoc
Respondeo. Audi dicit in summa quod inter omnes
monachos non licet aliquid recipere vel
exigere. quando primum sed provisum primo
accipiendo licet accipere aliquid si
non sufficiat ad hoc opes mona-
sterii. Similiter etiam licitum est quod aliquis
ipse devotionem quia audit monasterium
largas elemosinas facere fratribus
in monasterio recipiatur. Sicut etiam est
licitum ergo promovere aliquem ad
devotionem monasterii per temporalia beneficia
ut per hoc inducatur ad ingressum
monasterii. licet non sit licitum ex pacto
aliquid dare vel accipere pro ingressu
monasterii i. q. ii. quam pio. Sed non dicat
quod etiam pacta in talibus quando
monasterium est indigens non est symoniacum
dum tamen non fiat pro spiritualibus
conferendis vel recipiendis. Sed

q' recompensis faciendis vel recompensandis unde credit q licet comprehendere
cionia et quantitate num ....
oblator. pena sp. est tutor quam
sec ultima qua mags conuenit tibi
libris tam minim quia detractor
ut patz si quis ea compellet. Item non
obstat aut q dicit extra c. quoniam
si dicit paupertat pretextu volentes
simul non palliare hoc intelligit
sm. gosf. et host. qui non sit tante
procedit omnino recoipientes faciunt
partem et fere tunc et tunc sit con-
mittunt intuitur pro pretextu pau-
pertatis se excusare sed hoc pretextu
non pretium delinquitur extra de dinor.
colitis Secundo aut ray et ber.
hoc intellige tunc hoc dicebant in
fraudem unde compellendum est ingredi-
entibus quod intendat dare principaliter
propter deum et ne sint dom. oneri extra
ep. xvi q. vi. de lapsis Item ob-
stat etiam quod a furto necessitatis
imminente famis excusat de c. di. v
discipulos quia tunc sunt omnia communia
sed si non sit tanta necessitas non
excusat in toto extra de furtis
si quis per necessitate Item nec de no-
n nullum partem intrponitur est in
taxatione quantitatis puella intras debet
dare Unde sm host tal taxatio
reprobatur extra c. sicut pro certo
et c. in tantum insti. ideo si pactio
interponatur de tali consuetudine
fruenda est simoniata extra c.
veniens et c. in tantum etiam veniens
expressius idem est si gratis receptum
et postea consuetudine fruare
rogatur extra c. audiuimus et c.
iacobi Secundo aut omni conuentione
et omni occasione cessante illud quod
est consuetum gratis detur pro oria

non committitur quo ad eccl'am licet
committitur quo ad deum et hoc est ex
presse extra c. ex si et ibi est principium
Sed nunquid possent sine hoc aliquod
remedium adhiberi Unde sm. r. sm.
host. ut moniales puella gratis
et simul recipiat et si illa pauper sit
quod ei non possunt in necessariis
prouidere agant contra patrem
ad alimenta ad que tenetur ut de
infra ecclesiam in minore vel pro mortuis
agant ad partem hereditatis sic ut
in aut de paruulis exp. que nulla pacta
Pone quod aliquis timens
pati repulsam dixit abbati si velletis
recipere me dare nobis tam
multa abbas habito consilio cum fratribus
recepit eum ignarus [illegible] et eorum
que dixit abbas in capitulo ille aut
postea antequam induatur dat res
pias totas vel partem nunquid
est simonia et potest talis licet
remanere Unde quod sine intuitu
illius promissionis fuit receptus si
non simonia est saltem ex parte offerentis
cum interposuit conditionem dandi pro
temporalia receptione sicut innuit tamen
extra c. nobis non potest iste remanere
in simul mon. ut data repetere cum
sit intuitu causa tenetur tamen ad
aliud mon. transire si ex illa pro rece-
ptione obligatus fuit ad religionem
ut puta si dedit se et receptus est
in monachum et in fratrem quia hoc
est quando professus extra de reg.
et trans. ad reli. porrectum Item si
expressa fuit conditio de temporalibus
habendis ex parte recipientium et recipiendo
omnino tacuit expones quod non daret
sed tantum propter deum ingrederetur num-
quid potest ibi remanere Unde videtur q non
sicut nec in precedenti casu quia

taciturnitas eius est non contradixit
illicite peticioni pro consensu. Secunda est
circa vestro criminali si propter hoc tacuit
quod timebat repulsam si contradiceret
⸿Quarto si interponatur condicio ex parte
recipientis vel ex parte abbatis. Sed
antequam recipiatur et antequam ingre-
diatur penitet utrumque de condicione
apponenda vel ea revocant et
iste petit recipi propter deum tantum et
illi consentiunt in hoc. Videtur videlicet
quod sit dicendum tamen intencio non sit
torta. Si autem iam receptus fuisset
aut promissa recepcio in illo mo-
nasterio ante revocacionem huiusmodi condicionis
eo ipso indignum illo monasterio se fecisset
⸿Quinto de regularibus qui concedunt
item quod completo biennio reci-
pient eum si didicerit arte pictoria
vel pistoriam vel alia mechanica laicus aut
vel qui est clericus si interim studuit qui est
in scolis theologice vel alterius dicat
facultatis. Secunda si recipiant clericum
sub predicta condicione vel tamen no-
lunt recipere eum ad habitum nisi elapso
termino vel impleta condicione. Item
quod de servitute regularibus qui non
vult sine eis nisi promittat ei quod
recipiant eum saltem post terminum vel
alium terminum et illi promittunt
ei. Utrum quod symonia est in talibus
Videtur videlicet quod in tam ultro symo-
niaca est talis promissio in religi-
osis capitulis sub pactis non creditur symo-
niam committi vel est illicita huius-
modi pactio vel ~~quia~~ conventio quia pium
est ac si diceretur te recipiemus tali
tempore vel tali si tu vel dicendo tamen interim
reddas te ydoneum ad hoc ut reci-
piaris et nullum monasterium addiscendo
tale artificium vel tale aut tale studium
vel talem. ⸿Secundum contra eo tamen facta contra

promissio dicta recipiendo in adventu
termini sub predicta condicione nunc quod
adveniente termino et impleta condicione
tenetur utrumque eum illi pacti sunt
recipere. Hostiensis dicit quod si nullus fecit
notum vel se obligavit vel ad intrandum
sed promissionem tantum sibi factam ac-
ceptavit volens sibi providere
in futuro non tenetur intrare. Secundum
iudicium fori privilegialis in foro autem
causarum de hoc iudicabitur secundum proposi-
ciones et allegata et probata. Sed
episcopus qui recipit promissionem vel iura-
mentum ab ordinando quod eum non
inquietabit super petendo titulo et
presentando qui similiter ~~petitum~~ recipit pactum
punitur. Utrumque enim scilicet episcopus in ordina-
cione et presentans in presentacione te-
netur ordinato titulum assignare quo de preben-
dis ideo utrumque punitur. Nam presentator
ipso iure suspensus est per triennium
ab execucione ordinum, ordinator ~~tbt~~
non et ordinatus suspensus sunt sine
prefinicione temporis ab collacione et execu-
cione ordinum sic susceptorum donec cum eis apostolicus
dispensatur extra c. si quis ordinaverit
~~etc~~ et debet intelligi secundum Hostiensem hoc
decretum vestro criminali non in iudiciali quo-
ad. Caveat sibi ordinator et ordinatus
et presentatus tale pactum interponens
et recipiens quia licet occultum sit et
probari non possit penam tamen istam
ipso facto et canone incurrunt et sic ipso
iure suspenduntur. Sed contra idem
est renunciare quod dare quo de testatis
viventis et iste scilicet presentatus vel ordi-
natus renunciat [illegible] quod sibi compe-
teret contra presentatorem vel ordinato-
rem de provisione sibi facienda ergo
videtur quod debet non tamen suspendi
sed etiam deponi ut extra c. de hoc
Videtur videlicet extra c. si quis quod talis
nichilominus remittit quamvis nichilominus adhuc sibi

debetur sed remittet inuita acquiret
si putaret debito non. sed in c. uices
remittit quod impunit debetur et
si iste sit remitteret tam ipse quam
recipiens deponetur si conuincitur
ut extra c. de hoc et c. in simatus
et ideo minor pena imponitur et sic
intellige si cum sit omissum si ergo
cum esset manifestum si essent suspecti
et si accusatur de tali promissione
uel iuramento deponetur licet ber
Si autem cum probari non posset in-
ducitur purgato infamato in quam
si deficiat punitur tamquam conuictus
extra c. de hoc et in simat. Pone
quod aliquis non est titulus et uult
ordinari episcopus nec non uult eum ordi-
nare quia titulo caret rogat autem
aliquem presbiterum ut presentet eum ad ecclesiam
sine titulo quod ille facere promittit
et ille promittit sibi quod si eum
presentet inueniat portionem aliquam
in ecclesia sua petet et sic illo presen-
tante ordinatur ille queritur utrum
commissa ibi est simonia. Videtur ray
quod talis nisi cum eo fiat misericor-
diter dispensat non ad ordines superi-
ores ascendere nec in susceptis talis
det ordine secundum rigorem canonum ministrare
extra c. per tuas 2m nec eum ex-
cusatur per ignorantiam iuris sed si
non credebat hoc licitum esset ut dicitur
ibidem. Si quis cum eo dispensabit
ray credit non quod solus papa
et est simoniacus in ordine ordinator
autem a collatione ordinum et presentator
ab executione perpetuum remouentur
sic suspensos extra c. si quis or-
dinauit secundum tamen hodie pro tanto
episcopus dispensare non minister in ordinibus
ante rite susceptis. Sed nunquid licet
simoniaco beneficium dimittere sine licen-
tia superioris. Videtur quod extra c. de

regularibus quod de regularibus
tenendum est quod dicitur extra c. qui
et licitum est sibi, episcopi non remittere
non possit sine licentia superioris, inferiores
non remittent in manibus suorum
prelatorum ut extra de renun. nisi et in
et admonet quod si nollent reci-
pere in dilationem debent cedere quia non
dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum xiiii
q. vi si res. Pone quod papa
per simoniam sit electus et probata
sit simonia nunquid ipse deponetur. Et
non ut in q. v interrogat. non obstat
lxxix di. si quis pecunia ubi dicitur
quod ille qui est in papa simoniace
electus non reputatur apostolicus quia loquitur
de illo qui non a cardinalibus sed ab
aliis eligendi potestatem non habentibus
est electus licet non inglo. c. si quis
pecunia in dilationem cum cardinales
posset accusari de eo ut di. lxxx-
ix si tantus ut etiam notatur in glo. si
Sed nunquid papa committere potest
predicta simoniam. Videtur quod sic et
tanto grauius quanto in altiori gradu
consistit res cum ecclesie non sit eius
ut dicitur. Sed ut dispensatoris si
uideret si aliqua temporali recuperet
aliquam pecuniam de redditibus ecclesie
simoniacus esset et idem si pecuniam
reciperet ab aliquo laico ut de rebus
ecclesie. Sequitur uidere de quanto fallit
de restitutione simoniace acceptorum
ita quod sciendum secundum ray et goff
quod recipiens beneficium simoniace
tenetur renunciare beneficio et resti-
tuere omnes fructus perceptos et qui
percipi potuissent sed a possessore est
diligenti xiiii q vi si res aliena
extra de resti. spo. quoniam vii et est
consentiente et conuenientie simonia
commissa fuit uel si statim cum fuit

no reintrauit et contra c. sicut tunc
tra si / nec si esset bone fidei po-
ssessor quia eo nesciente symonia co-
missa fuit et tamen sciuit statim reinte-
trauit nisi de consumptis sed fructibus
de extantibus tenetur C. de rei uen-
dic. / generaliter enim possidens sine titulo
tenetur ad omnia dampna et lucra
percepta et percipienda ff. de rei uen-
dicatione l. si nauis § generaliter et de hoc
titulus iustus nunc vel iusta causa
possidendi ut empto vendito dona-
to et similia idem est si titulus habeat
talem qui non pro titulo sit habendus
ut si contra legem introducta sit ut in statutis
ff. de acq. et rerum quemadmodum / hoc
autem intellige de fructibus qui per-
cepti sunt deductis expensis que sunt fac-
te querendi seruandi et congregandi
fructus hec deduntur tam a bone
fidei quam a male fidei possessore ff.
de pet. hered. si a pare § ult. hoc etiam
intellige de fructibus quos expendit
in firmum et utilitatem ecclesie secundum
alios ut nos et ff. de neg. ges. l. si
pupilli § sed et si quis. Sed cui
restituetur pecunia vel possessio symoniace
accepta extra eo. c. ... ubi totum
capitulum delinquid restitui debet ei qui
dedit se intellige contra c. veniens
si autem unus vel duo vel aliquis con-
ciens delinquid dari debet ecclesie in
cuius iniuriam data fuit / sed secundum
tan. si is qui pecuniam dedit in
seculo remanere uelit non restituetur
sibi quia indignum ea se fecit quia
turpiter dedit xiiii q. v. non sane §
ecclesie ut supra. Si non religionem intrare
uelit vel iam intrauit debet ei
restitui ne sit onerosus monasterio ad
quod transit et huius simile sit hoc in
si et iam dicitur et etiam hoc in glossa
supra c. de hoc quod ibi dicitur ut si
adeo sit pauper quod non habet unde

sit intelligitur contra casum de hoc

viuat sectus si sufficiat et etiam
ibidem quod si dans errauit in iure
subuenitur ei restituitur contra c. veniens
Addit autem iam et tenent cum eo
hoc contra c. de hoc iusti. in glo. quod
si transit de illo mon. quod symoniace
intrauerat ad aliud mon. debet ei
reddi pecunia symoniace et possessiones
saltem quo ad ipsum fructum illi mon.
ad quod transit et sunt hic omnes ita
habeat emolumentum et sic loquitur in glossa
super c. xvi q. vi de lapsis lxxxvii q. i
si quis rapuit et ille ipsi fructus
statim eo mortuo cum fructibus et re-
debit ad primum monasterium. Sed quod si fuit
si abbas et totum collegium sunt in
culpa conuicti et hoc quod si
sunt data pecunia non debet rema-
nere penes mon. quia se fecit in-
dignum illa sed per dispositionem superioris
est pauperibus vel alteri mon. danda
Si non possessio fuit data sine iussu auc-
toritate superioris alteri mon. dari vel
eius precium pauperibus erogari. Si autem
non fuit in culpa totum collegium
sed solus abbas vel aliquis de colle-
gio delictum persone redundare non
debet in ecclesie vel mon. dampnum unde
potest illud quod fuit datum rema-
nere penes illud monasterium presertim
cum in eius iniuriam fuit acceptum
ita tamen quod capitulum potest facere commodum
illi qui fuit in culpa ... habeant
commodum. Item si aliquis clericus
secularis dedit pecuniam epo pro se
beneficiando vel ordinando cui re-
stituetur pecunia sic recepta. Respondeo
quod si dedit eam pro ipso be-
neficio refundi debet in utilitate ecclesie
vel pauperum quia sic fuit ipso cum multo
a beneficio illo nisi forte pro ipso
ipso pecuniam dedisset alium secu-
lari collegio tunc eam debet restituere

de illa petit dictu est sup de pecu
abbati et monachis data Si aut
dedit eam pro ordine suscipiendo et ipse
no habebat beneficiu eccasiastica illa
pecunia debet dari illi ecclesie cathedrali
in cuius ignominia fuit accepta Si
aut habeat beneficium ad cuius titulu
gratis ordinari debeat aut si dedit
pecuniam pro aliquo beneficio obti-
nendo ab epo vel alio plato ecclesiastico
cum facta sit iniuria et ecclesie illius
plati et ecclesie vel pleudo sit accepi-
ste pecunia reddere debet ptum ipsi
sui ecclesie et ptum in usum illius
Secundo si quis ecclesie vel munera
pecunia simplex offerat sine pacto hac tm
intencione sz ut p bona tpalia di-
dipisti possit spualia no datur
aliter illa nec ecclia ac clerici vel mo-
recipient cu quicquid recepto talis
cit simoniata et quicquid talit acce-
pta erit restituenda quia tn ille
qua illi sit simoniaca quia sola vo-
luntate committit simonia ut dictu
est sup ecclia principiu suius tituli
et sui vero nec ille sit receptus
tenetur renunciare nec sit recipien-
tes talit accepta tenent c qua
restitue qua simonia inceta-
lis alis p condigna penitz expiat
extra e mandato Tercio secundo
aliquis qui recepit pecunia cu in
iuria plium restitui debet ei qui
pecor erat in redata p9 dantem
et sic si aliqui allicietur aliquem
p audacia et fraude ut intret
domon ut hat inde magna pecuniaz
licet i meta iniuria mon pro re-
cepta tam qua heredes in hoc
defraudant qui potores erant
post illi det eis reddi sic in
telligit xx q in sed hic nota qd
platis extorquens ab ecclia pec

simonia reddere debet duplicatum
extra e audiuimus / extorquens no
p concessionem reddere det quadrupl.
q. l. i. concessiones / conmitte dicit
qui pretextu officii sibi commissi
extorquet aliquid ab inuito con-
minando xxiiii q. 1. militare / Hec
sup dicta sunt de pena clericorum
laici aut dent excomunicari .1. q. 1.
reperitur si quis epus Sequitur
videre de iiiio sz que dispensacio
et p quos ecca simoniacos adhi-
beatur ecca quod distinguendum
utz quis sit promotus simoniace
et simoniacus vel simoniace pmotus
et no simoniacus et utz committit
simonia in ordine vel beneficio si-
moniace promotus / et no simoniacus
est quis qui proco aliquo pecunia
dante vel promittente ipso tam
ignorante nec postea cu ad eius
noticiam peruenit ratu habente e
ordinatus vel beneficiatus no pro-
motus et simoniacus in ordine
epus dispensare no pt extra e
nobis insi. sed solus papa extra e
si quis in te. et glo et de i. mi
post translaciones in glo vi Sed
quicquid papa dispensare potest cum tali
remanet ordini male recepto qn
quod no qua simoniacus fuerit
compat 1. q. 1. ordinaciones
et uicium fuit no purgatur nisi
in ptatem dno renitatur xxiii q.
vi. si res / sed dicendum quod bene
potest dispensare qua uicium fuit
potest purgari re etiam eximit
fine remanente ff de inpu et
iura si fuit hec no. in glo illius
c ordinaciones Secundo de pecunia
simoniaca fundata sit ecclia Infra
1. q. 1. no est putanda in glo. qd
no moletur xxiii q vi conpime
xvi q vi aut Secundo si de pecunia

est qs qui ipse vel alius pro eo epo sciente et
postea ratu habente est ordinatus vel beneficiatus
suspensio no simoniacus

aliis
Simoniace

Ar

gressit

a ecclia

simoniaca emat quis vnica vinea
de fructu eius facere ut eleaz verbum dicit
ibi glo. contra quod non quia eodem
iure censetur tam pecunia tam fructus
loco pecunie succedat arg. extra de usuris
cum tu nisi. cum symoniace nota ordi
nato non simoniace potest episcopus dispen
sare .1. q. v. presentium extra c. de simo
nitas et glo. et hoc sequitur ray goff
et b. ibidem si quis quia scivit se simo
niace ordinatum renunciet simpliciter
simonie et perpetue executioni ordinis sic
suscepti ad hoc cum tenetur extra
c. de elec. si autem 1 q v quicumque
in primo extra c. consuluit quod
cum dicit licet nunc et plura i beneficio
et dignitate putant hic solum in ordine
sed dicatur quod talis non sit executor
et nullus renunciare potest ei quod non sit
eiusdem goff quod potest renunciare quando
est in eo offendo se proprie deponi
ut xxxi di. iuxt. cum / sequitur non hostiensis
cum tali s. simoniace ordinato non
simoniaco potest forte si tunc potest oc
culta episcopus dispensare arg. extra
c. de simo. ad aquam religionem
non simoniace sequitur aquos potest episcopus
dispensare arg. extra c. de regularibus
Secundum hoc aquos indistincte sen
dum est alii ex c. eodem iure opinionis
in esse ray. / quinimo sequitur cum tam
tali potest dispensare non tantum episcopus
sed etiam alius prelatus eius vel c.
cum ipsi non fuerint propter se simo
tur cum tum ipsi hoc dicant primi extra
c. dilectus non dicit contra sed simile
gaudet Sed quis nunc prelatum eligendi
committit et alii qui non peccant ac
quisisse extra de elec. bo. mem. ¶ Sed
numquid dico qui per alienam simoniam
religionem intrant vel beneficium vel
ordinem obtinent nec statum tum sciunt
renunciant sed in ordine suscepto

ministrant et ordine alium recepit
quibus tum eo dispensabit. credit hostiensis
quod hoc episcopus possit quia non
talis est simoniacus licet in hoc
contrahit delinquunt non tamen de abbate
vel capitulo credit quod etiam ordinem
dispensari possit quia hoc eis com
missum esse non recolit. de simonia
non promoto ad beneficium non simo
niaco distinguit sic hostiensis in summa
ray. eis et b. extra de reciti per
simplicem in glo. xxi. quod si be
neficium vel illud erat simpliciter tunc per
liberam eius resignationem potest illud
retinere ex dispensatione episcopi vel c.
tum consensu episcopi extra c. consuluit
et de elect. si autem nisi. vel potest dici
sequitur in glo. illius c. consuluit quod
capitulum non dispensat sed elegit talem
per dispensationem episcopi quia episcopus tum eo
dispensat de consilio capituli. 1. q. v. p
sentium et dicit hostiensis quod hic de simplici
beneficio quod non habeat curam animarum
annexam nec simplici in actu. 3° autem
etiam nimis aliquid videtur dicit quod
in casu illo talis curam animarum annexa
sive prelature dignitatis potest episcopus i[llegible]
capituli dispensare ¶ Sed quid si ei dignitas est
annexa non potest arg. extra de prebendis
c. ult. Si autem erat prelato vel dignitas
distinguere sed quod si ad eum pertinet
aliqua canonicatus venit et ipso motu
renunciavit simulque postulans ut eius
renunciatio admittatur sed renunciata
retinere potest eam ex dispensatione episcopi
sic si tamen utilitas vel necessitas
ecclesie hoc requirat arg. 1 q v presentium et
c. quicumque etiam presentium et arg. extra
de elect. si autem contra ¶ In illo
in iudicio contraxit vel notatus
fuit et tunc probatum in iudicio
confessus fuit non potest episcopus in ante
et in illa notatione cum eo dispensare
sed quod alia ante ut extra c. nobis

di. i. extra de electis si aliquis simoniace
et h. hoc intellige i. q. i. exiga i.
q. v. quicumque et alia similia hoc autem
dicit ioh. esse verum quando aliquis est e-
lectus ad prelationem vel dignitatem
per collegium. Sed si eligetur per regem
vel per aliquem cuius principatus simoniacus
credit quod episcopus dispensare possit
quod post resignationem iterum eligetur
et idem dicit si non constat de simo-
nia nisi per confessionem occultam in foro
penitenciali factam ante confirmationem e-
de lectionis vel benedictionis etiam h. Host.
quod in simplici beneficio dispensat
episcopus cum capitulo cum causa et pure tamen
dicit tamen hoc expostulat iusta pe-
na et comminatione si aliquis insti-
in duplici autem dispensare potest episcopus
etiam illa iure si hoc requirat ne-
cessitas ecclesie ut in c. priori alias
non potest illa iure ut in ca. si
aliquis nuper et sit illa dicit anti-
qui sed priori decimat ~~telestinus~~
in c. nobis fuit. Cum simoniace non
ad beneficium promoto et simoniaco
secundum ray. goff. et b. solus papa
dispensare potest et non alius nec
in alio beneficio nec in alio sed si
remanet in seculo et ar. h. ray.
extra c. de regularibus. Secundum vero
goff. et b. ar. in c. nobis simus
cum similibus tamen restitui non debet h. goff.
ad omnes principales pure ad causam in
eius principio positi sed de simoniace
promoto non simoniaco in quo certum
est quod episcopus dispensare potest
ut dictum est supra. Sed restitui debet
ad casum de simoniaco qui ponebatur
nuper de causa illa dicit quem etiam
admittitur post b. ibidem. Secundum h. no. ho.
cum tali episcopus in duplici nullo modo potest
dispensare. Sed in simplici forte posset
instante necessitate ecclesie alias non

si de q et h. decimat telesti. in cto

Simoniace autem d. h. quod nulla potest ut not.
extra c. per simoniacam promotus
remanet in ordine post receptionem
per dispensationem episcopi i. q. v. in aliis
autem ordinibus vel beneficiis non
simoniace susceptis etiam sine dispensatione
remanebit nova beneficia acquirit
novos autem ordines non potest nisi primo
dispensetur cum eo in ordine simoniace
suscepto cum saltem esset promotus. si.
in di. c. i. de ordinato non simoniace
sicut ibi dicitur cum aliis. Sed in beneficiis
autem distinguunt potest quod si episcopus igno-
rant obtinuit simoniace prelationem
non potest episcopus dispensare ut sit
illa sed in simplici beneficio potest. Sed
dispensare non potest secundum ray. cum eo
qui sola voluntate pure intentione
commisit occulte simoniam quia non
invenitur sibi prohibitum ar. extra
de sen. ex. nuper qui primo etiam ex toto
pro condigna penitentiam liberatur ex
c. mandato. Item secundum ray. episcopus
dispensare potest cum hiis qui sciunt
post sententiam quandam sed cum eo qui
ordinem vel beneficium contulit simoniace
vel fuit mediator simoniace dummodo non
sit occulti et cum eo qui carnales
parentes interponit pro indigno nulla
interveniente conditione vel pacto
et cum eo qui recepit ordinem simoniace
in ordinibus ante ea rite susceptis et
cum eo qui recepit beneficium simoniace
postquam resignavit in ordinum ex-
ecutione. Sed non sit vel credit con-
ferentem eidem ordinem vel beneficium
contulisse principaliter propter obsequia vel
carnales parentes vel propinquos a se vel
ab alio si indignus erat ex aliquo
tamen quam ex illa simonia resignare
debet qui tunc temporis succedunt propter
loco alias ab illo si indignus erat
quam dignus erat non tenetur
sed penitere debet de intentione corrupta

i q i sit nonnulli contra e mandato licet ray. ¶ Sed nunquid episcopus cum eo qui recepit beneficium simoniace propter quod resignavit sicut in ordinum et ecclesie ita et in ordinum receptione dispensare potest. Respondeo goff. quod non cum eo non possit dispensare in beneficio recipiendo quod etiam magis improbabile est quod nec in ordine recipiendo nisi intraret religionem tunc cum favore religionis episcopus dispensare possit si simonia occulta esset / si autem manifesta vel diffamatus in illa [illegible] sed non posset quia si in famatus esset tunc ad inquisitionem procedere vel purgationem in famato indicere. ¶ Sed nunquid episcopus dispensare potest in simonia commissa circa officia mortuorum benedictiones nubentium sepulturas [illegible] venditiones [illegible] [illegible] vestium benedictiones et templos [illegible] Respondeo host. quod sic secundum [illegible] post pacta penitentiam quia non probetur [illegible] contra de [illegible] ob. i. q. i. cetera quia loquitur de simoniaco in dignitate sicut et contra e. [illegible] nisi secundum goff. Quod autem dictum est scilicet episcopum dispensare posse debet intelligi cum non [illegible] sed alium procuratorum [illegible] ipso ignorante sunt pecunia data [illegible] propter deliquisset potestate dispensandi indignus esset arg. contra de [illegible] nisi i q v [illegible] et tunc ut dicit host. dispensaret papa vel successor illius episcopi vel alius iudex ordinarius vel clerici puta si domicilium licet vel beneficium in diocesi alterius episcopi vel etiam [illegible] secundum ray. ad libitum discretione in foro penitentiali et hoc debet intelligi secundum host. qui [illegible] est de consuetudine quod possit confones subditorum suffraganeorum audire alias non quia non est ordinarius iudex eorum nisi in casibus in iure in quibus non est iste [illegible] non secundum ray. cum simoniaco sit quoad dispensato scilicet quia non sit laycam communionem i. que datur in pascha vel in aliis sollempnibus magis ut possit privari in etiam alia remaneat in ordine pro maiori ut etiam in eadem etiam remaneat sed in minoribus ordinibus maxime ut etiam maiores in eadem consequatur non tamen habeat prelaturam i q v c i secundum goff. dispensationem aliqui sollempne scilicet ut possit in minoribus ordinibus ministrare contra qui cl. vel [illegible] i q i si quis habet omnis plene scilicet ut pardoni et non ultra attendat [illegible] qui cl. [illegible] i q vii Convenientibus plenius scilicet ut episcopus si valeat et non ultra [illegible] consuetudine / plenissime scilicet ut ad omnia dispensentur [illegible] in ipsa [illegible] ¶ Sequitur videre de [illegible] scilicet de simonia spiritualium prelatorum qui committit [illegible] vel [illegible] contendendo / ita quod faciendo quod aliquis prelatus suam prelaturam vel [illegible] officium [illegible] ita ea que sunt spiritualia i. [illegible] non [illegible] pro pretio concedere vel locare [illegible] non est [illegible] / prima quia [illegible] in gravamine subditorum et [illegible] cedit [illegible] c v. ¶ [illegible] quia [illegible] constituit [illegible] tradit contra de off. [illegible] / et ideo qui [illegible] dat vel accipit simoniace committit contra de simonia ad [illegible] spiritualia cum vendere non possit ut [illegible] supra et [illegible] spiritualis i q iii [illegible] vendere et vendere [illegible] et [illegible] niacum est simoniacum i q i si quis

episcopus i q. iij salvator. omnis prelatus
omnibus enim iudicio addictus est et simplex
esse videtur et est hic arg. secundum Gofredum
quod si quis dat pecuniam ut excommu-
nicatur in imperatorem vel potestatem vel
rectorem alicuius civitatis symonia committitur
Ratio est quia cum prelatus gratis
debeat iudicare ut ... q. 3 non sane
iudicium venale constituit iniquo dum
et legem offendit ut q. iij quicumque
¶ Sed contra hoc duo sunt paria quantum
ad symoniam committendam scilicet spiritualia
propter pecuniam remittere vel conferre extra
de symonia querelam et de rescripti veniens
et tamen episcopus cum consensu capituli potest
sub annuo censu iurisdictionem remittere
extra de relig. do. constitutus. ¶ Item
prelatus privilegium libertatis in dul-
gens pro temporalibus quae remittit
censum sibi retinet extra de censibus
cum venerabilis quia primo in dicione sue
rei retinere potest quod sibi placet
extra de censibus quanto. Si vero censum impo-
nere non induxit in eius premie quia non
imponitur ut iudicio remittatur
quia hoc esset symonia extra de transac-
tionibus super eo antiqua subiecto exhibet
extra de cen. omnis ... et libertas
prestita conferatur extra de privil. recte-
primus ¶ Ex predictis patet quod is qui
iurisdictionem recipit pecuniam pro ea
dare non debet, contrario is qui iuris-
dictionem alteri committit potest et de-
cidere sollicitudine in ... parte non in
quota arg. ... extra de off.
or. ... et de ap. ... et
... habet ... et iudices
delegatam sed non ordinariam et
ad tempus non in perpetuum quia ...
constituitur vel in perpetuum quia ...
... datur ut ...
... ¶ Sed numquid licet alicui
prelato ... etiam ... sub annuo

censu concedere quod non ... per-
... ... ut ... hoc prohibente
et ... sed quod ...
... ad hoc videtur
... ibidem quod nomine ecclesie de ...
... ... cum collecto maligno-
rum ... et malig. de ecclesia
collecto fidelium de c. di. i. ecclesia de
ecclesia ... de c. di. i.
de fabrica de ecclesia ... i. q. i.
... ecclesia de ecclesia ... tempus
... et ... et ...
et hoc non ... prohibetur sub annuo
censu concedi ut ibidem et extra de
symonia non satis quia ... conduc-
tionis ... debet ... ac-
cepta committi dist. ... q. ... precu-
...; de ecclesia ecclesia ... obven-
tiones provenientes ... ecclesie
et ... extra ... et ... et ... ve-
di ... ... etiam in-
titulata vel commendata sub cen-
su ... est ... ut ibidem
non obstante ... statuto ut
extra de locato ... et hoc ... ad
tempus ... et debitum et ... non
in perpetuum ut ad tempus post non ... -
... etiam ne tradat ad
firmam laico arg. extra de eta. c. ij.
ut monacho ... contractu ...
potest eam tradere seculari clerico ...
... ... ¶ Sed ... nomine
... ut ibidem ...
... etiam hoc ... laico re-
ligioso arg. quod ... extra de decimis ...
... non licet ...
administrationem quia illa ... non ...
extra de censibus ... et de-
... non ... laycis ...
... ut oblationes ... q. i. ...
sacerdotes et ... et ...
ibi ... quod tales ... cognitati
generaliter ... prohibitum est ...

laycis quod de spiritualibus annullatenus
se intromittat extra de reb. eccl. non
contingit sed intelligere quod de decimis
quarum et c. prohibemus nisi consuetudine
vel auctoritas episcopi in hac parte aliud
potest. Ergo dicunt quod fructus ecclesie
vendi possunt laycis non tamen quod
amministret sed potius alius ponetur
qui sibi reddet. extra de loca. vita
licet enim fructus ex spiritualibus proveniant
non tamen sunt spirituales unde et
possunt vendi ita tamen quod in vendicione
sive locatione ista nichil amministretur
spirituale extra de rerum permu. ad quos
Secundo quid si quis prelatus fructus ecclesie
sue usque ad vi annos vendat
et statim pecuniam totius septennii
recipiat et mox postea decedat
numquid successor stare tenetur ven-
dicioni. Dicunt glosa quod non quia
beneficia non sunt personalia contr-
actus de ipsis personas excedentes
non excedunt extra de preben.
[illegible] clericus cum nisi fructuario com-
paratur qui nisi fructu rei quamdiu
vixerit ultra suam vitam locare non potest
unde si conductor expensas circa rem
ipsam fecit sibi computabit quia
[illegible] posse prospicere debuit
ff. loca. et conducti. Si quis domum
Forte tamen ad habendum fructuum possunt
expense repeti extra de rebus
ecc. non al. ad audientiam Hec sunt
glose. Sed autem Hostiensis et Bernardus extra
de querelam si pecunia in utilitatem
ecclesie sit conversa necesse est ut vel
reddatur pecunia vel locacio sit rata
extra de pigno. c. i. [illegible] extra
de p[illegible] c. i. et imputet sibi qui
pecuniam dedit nisi forte in [illegible]
esset a principe spirituali [illegible] forte
theologie vel predicationibus etc.

quela

ste vel alia causa extra de iniuriis
super specula. Innocentius autem super capitulo
querelam dicit quod si locacio fiat
nomine ecclesie et utilitate successor tenetur
extra de soluti. c. i. secus si in utilitatem sui
et nomine suo locavit non intendens
ecclesiam obligare non tenetur successor
sed nec heres eius et hoc est verum
in ministro vel prelato eius si quis succes-
sor tenetur [illegible] quod est a p-
redecessore suo canonice tamen [illegible]
[illegible] locare potest [illegible]
[illegible] ultra tempus vite sue. Secundo
si quis obliget fructus ecclesie ob [illegible]
tones et omnia ad suam ecclesiam per-
tinentia numquid [illegible] commodum
iurisdictionis si iurisdictionem habeat
[illegible] Dicunt Hostiensis quod [illegible]
licet non debeat spiritualiter vendi in
ut dictum est supra sit et [illegible]
[illegible] ut patet
7a [illegible] Numquid prelatus possit fructus
ecclesie vacantis vendere [illegible] non
q² Sed contra ut dictum hoc potest
in titulatus qui est minor ergo et
prelatus [illegible] non sequitur quia et
in hoc prelatus est minor. Nam
prelatus non habet ius [illegible]
fructibus ut patet [illegible]
[illegible] et habet [illegible]
extra de preben. relatum. Sed [illegible]
[illegible] remanet [illegible]
de mandato [illegible]
[illegible] extra et [illegible]
titulatus autem ius habet [illegible]
[illegible] quamdiu vivit [illegible]
et sic [illegible] fructuario comparatur
extra de [illegible] Secundo
si prelatus beneficium aliquod spirituale
conferat [illegible] promotionibus [illegible]

pbr [illegible] p[re]latus n[on] possit
ante donatione[m] proventus sed d[ic]
et q[uod] donatione consequi[tur] quod eos
p[er]cipiat p[ro] memoria ut c. Si n[on] au[tem]
donatione[m] p[re]cepit ut aut ipse
antedictu[s] constituit q[uod] p[ro]ventum
illius beneficij retinerent ad tem[pus]
p[ro]ta[n]c[?] iusta et licita et hoc
est sicut / aut q[ui]b[us] tu beneficiato
vel tu mediatore quotiens quod
retinet proventus et hoc est il-
licitu[m] extra ut ec[clesi]e b[e]n[e]f[ici]a sine dim[in]u[tione] confer-
ant. Nota nisi forsitan quod rector
ec[clesi]e p[ro] libro conductivo vel con-
ducti fructus ec[clesi]e ad tempus
p[er] quinque [an]n[os] quod fit [con]tra
tamen et p[ro] de alia patrone et
ep[iscop]i auctoritate interveniente extra
de o[ffi]c[io] iu[dicis] ad hec. Sed tamen
nota hec duo committeret q[uod]
de re [con]p[etenti] ad questionem [illegible] q[uo]d cum
prohibetur et p[ro] intelligere [illegible]
q[uod] in p[ro]p[ri]a ut ea q[uo]d [con]tra
co[m]mitti possit ad tempus p[ro]mo[tion]e
sine ep[iscop]i auctoritate p[ro]fitendi lic[enti]a
in iniuncte ut extra de magi[stris] que
lam quod forte potest admitti
p[er] unu[m] diem vel p[er] duos vel per
paucos dies alias contra [illegible] q. i
p[ro] toto quia ut rector ec[clesi]e potest
p[ro]f[essio]nal[em] sine auctoritate ep[iscop]i de q. di.
v. nec in toto p[ro]p[ri]a iurisdictione con-
mittere ff de off[icio] p[ro]c[ons]ul[is] legatus
licet in quibusdam possit ff de iudic[iis]
[illegible] p[re]tor [illegible] extra de p[re]b[endis] cum
[illegible] iurisdict[io] tollit[ur] quod vendi
vel emi non debet ut p[atet] ius per
percipiendi fructus ec[clesi]e quia illud
est sp[irit]uale quod de p[ro] memoria n[on] patet
et de rebus ec[clesi]e n[on] al[iena]n[dis] ad audienc[iam]
Sed ipsi fructus tu[nc] p[ossun]t temporales

p[ossun]t vendi n[on] quidem a p[re]lato
cui ius spectat conferendi. Sed a beneficiato
quando ipse [illegible] ut extra
ut b[e]n[e]f[ici]a et p[ro] di q. i [illegible] fi. l[ib]ro ad hoc
nota quod is cuius iurisdictionem
aliqua perpetuam acquirit ab officio
[illegible] p[er] adepto et adeo est [com]mendatio
concedens p[ro]p[ri]etate conferendi [illegible]
ut qualis in eo iniquo delinquendo
[illegible] ut extra de magi[stris] c. i. t. v
et quia depone[re] [illegible] di dicti
quas ad tempus suspendere l. q. i. quis
quis. Requir[itur] iudex de certo salis
de doctrina et docendi licentia sed
utrum mittat[ur] p[ro] memoria sed p[ro]cessus
exigat[ur] pecunia et ita hoc queritur
p[ro]b[abi]lia sed ut religiosis et maxime
monachis possit et debet in gram[matica]
tantum. Sed p[ro]p[ter] hoc talis autem
ingerit se et p[ro]p[ter] est repellendus
aut mittit[ur] a priore suo sit licita[?]
ab eo ad quem p[er]tinet et sic e[st] ad
mittendus [illegible] q. i. monachi et
sic non nulli [illegible] tamen ap[er]te prohibit[um]
absque causa [illegible] cum sp[eci]alit[er] pro-
hibeatur religiosis de aliquibus [illegible]
quod ne sibi vel magis ut hoc con-
tempni de [illegible] extra de p[ri]m[is] [illegible] q[uesti]one
maxime de theologia ad quam i dispo-
nente om[n]es debent admitti q[uia] om[ne]s
inducit ad bonum quod est sup[er] specula
hoc etiam [illegible] salus et
utilitas [illegible] ut ibidem que p[re]fer[en]-
dus p[ri]vate [illegible] in hoc potissime
det abbati monachis obedie[ntiam] cum
hoc [illegible] n[on] tantum utilitas
[illegible] sed generalis ec[clesi]e ar. [illegible]
q. i. monachi. [illegible] monachus pre-
celsus [illegible] ydoneus quare
non ponetur melius in cathedra [illegible]
secularis [illegible] ydoneus sic
p[ro] [illegible] ar. xl di. multi sacerdotes

et ambr. xviij q. i. doctos et c. se
quentibus maiore cum gratis doceant
et sic in hoc ecclesie cathedralis se leuare
valeat. Unde non sunt prohibendi seculares
latam et generale concilium extra de
mag. c. i. et penult. Nec ob. quod extra de
monachis non doceant sed plan
gentes habet officium nec de pasce
sed pasci xvi. q. i. monachus et mul
te sequenti. quia illud est verum nisi
eligatur ad illud officium. Item utrum
magister a scolaribus possit leuare collectas.
Ad hoc dicunt doctores indistincte quod
sic si non porrigat salarium de publico
quia non tenetur propriis stipendiis mi
litare. et xvi. q. i. quicumque et c.
cum secundus ideo statutum est quod in
omnibus locis in quibus suppetunt
ecclesie facultates sive sint cathedrales
ecclesia siue alia conuentualis magistro in gramatica
cum competens beneficium assignetur
vel fructus unius prebende per
cipiat non tamen apostolus hoc ex canonico
fiat ex. de mag. quia nonnulli et i°
quod antiquitus de omnibus ecclesiis
et p alios tanto de cathedralibus est sta
tutum extra de mag. c. i. intelligendum
autem quod magister pro labore suo in
quantumque sciencia potest accipere pecuniam
unde sunt xxxvii. iniuste enim gratis
tamen debet dare sciam aliter committere
symoniam. nam sciencia est donum dei
unde ex. o. xxxi. preponit deus in cordi
suo dicit ibi quod sciencia est donum dei
et mattheo x. de gratis accepistis et gratis
date. et sunt xxxvii. de noli vendere
sapienciam et doctrinam et intelligenciam
sic distinguunt alios de ait. Secundo
si magister scolarium debiter vel quicumque
colendus non velit concedere scolaribus
colendis nisi pecunia sibi data vel

ego dicere non colendis concedat
colendis pro pecunia symoniam com
mittit. et addit hostiensis quod si magistri
pecunia cessaret scolaribus consen
tiret cessare a quo die professo a
scolaribus ante recreacionem sicut fieri
solet ab auctoribus non esset symonia
sed turpe lucrum. Secundo si ex pacto
recipiat aliquis magister i canonicam
ut teneat scolas aliquando dicit hic
esse symoniacum quia omnis pacto debet
cessare vacante tamen prebenda si
eius possit ei conuenire ex de prebendis
significat hoc nunc eciam bonum ex c. cu
nonnulli. Sed et secundum hostiensem videtur
quod posset tali pacto recipi. quod
permutacionem fit de spirituali ad spirituale
ut ex. de rerum permutacione ad quesitum
Quicquid currit tempus sine menstruo
canonicis cum prebenda assignatur
magistro non eligat. Sed non ut de
bonum autem concilii quod nec beneficium
vacare debet dum magister est ibi extra
c. quia nonnulli licet currentes si
fructus ad tempus retinuissent quod
extra ut beneficia et l. ut nunc
Secundo si nulla prebendarum vacet. Quidam
secundum bonum exspectetur donec vacet ex.
de prebendis dilectus cum uel secundum hostiensem
quilibet de ecclesia debet tantum de suo quod
faciat unam prebendam et extra de
hiis que fiunt a maiori parte ex. si ut ob. ex.
de prebendis c. antepenult. quia intelligitur
si aliquis priuatus volebat recipi
petens sibi pro prebenda assignari quod
defalcaretur de prebendis aliorum quoniam
illa donacione impetrat utilitas priuata
hic autem publica que est priuate
preferenda. Nisi autem statutum est
quod in ecclesia metropolitana theo
logi et grammatici ponantur nisi

de ambobus inimis gnetur et tur pmetropolit theologo pro uideri debet et paliam etiam tinitatis uel dicor gramatico et tales magri thitos cuncti eit et etia paupes qpncos debent date gtis sed ab alijs pz extraneis dimitibus pnt tollam leuare pt intelligitur ex c. c. 1. et c. quia nonnulli (vnd' ßm b' id) magr tn etia beneficium qpetens est constitutum tollam / admitti potest pt pz qpncis ßm. Aute hoc si magr pt paup uel obligatus prec ppriat pallam puc uo licite recipit tollam tn eius scolares teneantur tuiz i necessitatibus subuenie multo fortius magro est go docent necessitas releuanda ut ex de mag. quia uo multis et est dandum ei in ppta pua facundia et labor qo depbet demulta etiam ppta dignite et facultatibus scolaris ff. cumst. tu. cu plnebes et pcuator. Si no nulla necitas in imineat magro et hcat pallam uel etia beneficium suffcies admitti et uestiti ut exige det pt tamen recipe gtis oblatum ut extra de pmo. dilectis filius nisi i q i placuit / si no habeat palam vel beneficium uel si habet uo tamen suffcies uel no propter insolis quatenus de eo exigere potest ut dictum pus etiam hoc i iure iuie quod tu uo tm ab qpncis sed etiam actionis illis tene potest exige p. qo' epi q subsidium requit aptibus. Sed si uo indiget et tamen requit

actionis ecie uel capncibus est simo. Sed in nullo casu aliquid a paupe debet exige et potius sibi debeat subueniie ut extra de cen licet hoc enim intellige ßm host. de ydoneo ad regendum alis ii est ei pro debito prouidendum sed ut aliquid potest exige pro licentia docendi. Ho non uetatur ibi est simo' ßm ho. goff. et c host. no enim ibi vendit uel emit spuale et spuali annexum / sed est ibi tunc tamen missionis. est aut tunc gmissio in quo ptestate offici pri admunito extorquet quod no debet sequitur q i multitate und' qm expetet dignitate offici ac benefo' spolietur extra c. c. 1. et c. quanto ipsi debet enim tuiz ydoneo gratis concedi licentia docendi ab eo qui ptate hnit hoc de iure uel privilegio uel de consuetudine uel pt consuetudo no app adeqin pnt et cap' uidetur ptinie extra c. quia nulla / secus si no est ydoneus quia tunc iuste negatur ut extra ibid. et c. 1. Sed et si quis in locis congruis poire magistros distulit supior negligentia in spior supplebit extra c. prohibeas et licet ex pte dantis uel exigentis turpitudo ripal uideatur et pt poteritur pt conditio possessor et deterior conditio repetentis sequitur qu non tamen in illo hoc tamen capi pro mittentis ptitur ut promissum remittatur et soluenti ut solutum reddatur extra c. prohibeas et qr in odium exigentis uel potest dici ßm goff. quod no rupatur turpitudo ex pte promittentis uel soluentis tamen

cum sit ydoneus quod quidem requiritur
contra e.c.i. et impediatur vel non
permittatur docere licet enim et priam
ligacionem redimere contra de pigno-
ribus et hoc eadem non potest vel superior
prohibeas ¶ Secundo quid si quibus obtenta
licencia regendi fecit compensaciones
in comunibus vel aliis aut quid aliud
substitutum potest compensare ab eo re-
ceptus ¶ Videtur vero quod sic pro con-
suetudo loci quod aliud possit sub-
stitute recipere sicut compensaciones similiter
esse dum tamen ille doceat conti-
nue qui sit eadem causa alii sicut
committere ¶ Sicut tali unus sum
in eum tuffret non debet aliquid
recipere ab eo etiam promittere sicut
non cancellarius qui scolas concedit
sicut et substitutus docens loco eius
non debet pacisci cum eo non in venditur
concessi ut est simile de eodem
etiam ad firmam quia huius beneficia
pro sustentatione clericis dantur ¶ Secundo quid
si is qui potestate habet concedendi licenciam
in ipsa persona legere in quod potest
licentiam alii denegare ¶ Videtur
hoc quod non etiam si sit valde
ydoneus et contra de eodem capitulo
et vel nam ad hoc impedit do-
cente et disserente talis etiam au-
diret forte alium qui non audiret
cum amor eum magistri et modus doce-
ndi et eloquencia multum in huius
operatur et idem sentit etiam sed superior
prohibeas ¶ Ad hoc mandatur
ut statuatur de magistris theologie in
singulis metropolitanis statuere
dis inviolabiliter observetur et
ne propter raritatem magistrorum se possit
aliquis excusare statuit quod ab ecclesiarum
prelatis ad theologie studium aliqui

dociles id est secundum vel ad docendum
habiles destinentur quibus doctores
per eosdem fiant quibus si ipsa beneficia
non sufficiant per predictos scilicet prelatos
et capella vicina ministretur hec omnia
contra eodem titulo super specula et sicut
hec ibidem dicti dociles debent a
capellis eligi et constitutionibus
huius non nisi prelati et capitula ad
supplendum quod deest ob specialem
mandatur etiam hic quod in curia
romana patribus boni comune salubriter
teneri debent duo viri catholica in
hebrea greca arabia et caldea
lingua periti qui doceant alios in eas
linguas vel de magistris ¶ Item et etiam
ponitur per quos predictis est providendum
in superioribus docentes in theologia scilicet scolis
docent etiam ultra quinque annos et
studentes in ea sed non per capitulum inter
sed ipso vobis integre per annos
quinque sed tamen proponant de licentia
sua apud parentibus prebendarum et be-
neficiorum suorum omnium non obstante aliqua
contraria consuetudine vel statuto
contra et super ipse quod docentes pergo
percipiant de licentia quali concessa
avete huius constitutionis unde ut
dicitur ibidem non oportet quod impetretur super
hoc alia indulgentia sed executio salva
si non faciant hec capitulum ¶ Secundo numquid
sit detinatio sed per annos v. respondetur
etiam ad studentes a capitulis e-
lectos non nisi quia maius tempus in
illis requiritur ad hoc ut doceant
non fit etiam de eis mencio ut illo ¶ Sed
contra contra de appellationibus inquisitionem et
nisi quia illi detinatio ponitur nisi
hec vel ¶ Secundo quid ergo de capitulo quod clerico
suo licencia dat volenti ad scolas
eundi nisi data pecunia sibi ¶ Videtur
vero tamen lamentabile quod non est pecunia

loquendo stricte de symonia sed turpe
lucrum ac si quis vendentes Item
non credit quod si det licentiam ta-
lem pro pecunia de sequenti anno tem-
pore est symonia contra e. c. ...
Si non det pro illo tempore et habeat
respectum principaliorem ad absoluendum
eum ad tempus vel impetum aspirituali
officio quod tamen debet esse gratuitum.
Si autem ad moram studio faciendam
turpe lucrum est et non symonia et
credit quod in primo casu ille qui
dedit illud quod dedit repetere potest
quia non est in turpitudine cum ius
redimeret suum Sequitur videre de novo
scilicet de quibusdam dubitabilibus circa
symoniam ut alia que alicubi superius
obmittuntur saltem aliqualiter suppleantur
Et primo ponentur aliqua dubia circa
sacramenta et sacramentalia aliqua. Secundo
circa dignitates et beneficia. 3o circa
quedam opera spiritualia. 4o quedam superius
amissa Circa igitur primum queritur
plura scilicet utrum sit symonia si pro-
missio detur pecunia Respondeo non
et est casus consistens in dispen-
satione ministrorum tamen et sic non
tradit subveniendi unde qui pro
benedictione nubentium pecuniam ex-
actam accipit symoniam committit
et est officium n° et sic licet pactum
interponere et pretium dare et accipe-
re sicut et pro aliis officiis temporibus et
corporalibus Sed quid si presbiter
noluit benedicere nisi precio Respondeo
aliquis benedictio non est de substan-
tia matrimonii sed de sollempnitate tamen
debetur eis ex constitutione tamen
det ad superiorem recurre qui si no-
luerit cogere presbiterum tutius est
abstinere quam ei contra praecipiendi
probe Quid de presbitero qui cum duo
de diuersis parochiis matrimonium con-
iungitur dare licentiam de benedictione
facienda nisi data vel promissa
sibi pecunia Respondeo quod si pre-
sbiter ille non intendat licentiam bene-
dictionis faciende vendere sed sibi pro
oblationibus et prouentibus qui eum
contingerent providere non symonia licet
forte plus ei detur vel promittatur
quia unde habet si ipse benedixerit
dicta tamen sacient plus exiget quam
perciperet natalem porro contingens
cum multo ipsum posset quod etiam
illam licentiam vendere nollet Quid
de presbitero qui non vult parochiano suo
dare nisi pro pecunia licentiam alteri con-
fitendi Respondeo quod talis symoniam
committit Quid si presbiter nolit par-
ochiam in puncto mortis nisi data sibi
pecunia baptizare numquid sit ei dari sine
symonia Respondeo ut supra tenetur de
bap. c. xviij ad hec Numquid volens
aliquid sit pro symonia recipe ex sep-
tima sed de alterius ordinatore Respondeo
non contra e. c. 1 q. 1. sicut episcopus Sed
contra quia nemo cogitur de suo
beneficium facere x q. ij precipue ad hoc
notat h. contra c. 1. quod hoc
per aliquos optinet nisi ratione ac-
cipit solum de publico lance. Non obstat
quod etiam si nichil percipiat de publico
nichil det pro tali sepultura recipere quod
committeret symonia et est specialis in
odium symonie ne fraus praticari
possit h. non idem dicit quod ex pacto
nichil licet accipere sed si gratis et sponte
offeratur aliquid et accepit ad hoc abinicio
sine omni intentione non credit quod
notamus laicus pretium si acciperet
ac contra tamen bona et est expresse
i c. sicut episcopus hic h. non dicit
supra c. sicut episcopus tenet tamen laici

dicens quod notamus ut per falsos
ut pacta det aliquid accipere Sed
quis promittit ut prestabat sine eis
minus acceptore Item quod si detur aliquid
pro talibus vel vesalibus vel lucra
nimbus benedicendis dicit quod
quod in laicis non est simonia nisi
sicut in venditione expressa ut est in de
in spiritualibus bap. et in communione eucharistie
baptismi sepultura et basilicas dedi
candas i. q. i. dictum placuit ut vnus
quisque extra e. t. in eadem et sicut
idem scripsit ray. Sed goff. dicit
quod in quolibet intentio fit simonia
committi quod nemo reputat sicut
ut extra c. ad nostram Item si fit simo
niam vendere aquam benedictam
vel panem benedictum Respondeo alexan
der et rodo. quod sic quia in re
ceptione talium confertur remissio
venialium peccatorum Item si quis se emendo
ut ordinetur vel ~~ut~~ ordinatus in ordine
seruiat simonia committat Respondeo ber.
l. iii. di. quod non quia ibi non fit
taxatio super ordine sed super libertate
vel super ipso seruitio sicut fit taxatio
xxxvi q. i. de raptoribus ut est
ibi magis simonia quia si quis
emeret terram quo edificanda ecclesia
Item simonia committatur si detur aliquid
ut si quis non ordinetur vel non
eligatur vel electo non confirmatur
Respondeo quod sic i q i quia et c
sequenti ad finem quoniam extra de i. nec
et idem si quis probetur pecunia vel con
tra personam consanguinitatis vel
familiaritatis etiam perticu alicuius
publicum plura celet et impedit vel
simonie huius digne penitente re
conciliet vel eandem digne penitente
simonie non reconciliet ut in rationis

intus et glo. et ray. similiter idem
in glo. qui celat propter gratiam alicuius
publicam euidenciam de simoniacis et simoniacus
est ut simoniacus Item quod de illis
qui violentia vel simonie non permit
tentes ecclesias ordinari Respondeo hos de
cernimus ut sacrilegos iudicandos
i. q. i. sicut quidam et probandi secundum
goff. et gl. omnes et intelligentiam ut
simoniacos quod probandi sunt dicendum
intelligit qui violentia inferunt quo
pacto alias non Item non dignitates
et beneficia promittuntur etiam aliqua
per viam ante promotionem aliqua
tanto possit exigi i. nuda pro
missio sine vitio simonie Respondeo
non et multo minus exigi sic tanto
ydonea i. materia pignoraticia
vel fideiussoria Sed postea potest
i q v quia pro dilectio non non precessit
pactum contra viii q iii. cetaldus
postea non probat tanto quia ex an
tiqua consuetudine approbatur
l. xviii. di. quia scientia superior tamen
et ante confirmationem et post potest
exigere debita tantum extra de
elect. significasti auctoritas enim superioris
plenissimum tollit extra de pac
tis pervenit Sed numquid superior ex
igere sic tanto ante electionem sine pro
motionem ray. in sententia quod sic
Et rodo credit quod non et dicit
quod iura que ray. adducit ad
probandum et sic loquitur de iam
electis et non eligendis. Ho. etiam
dicit tamen rodo quod non extra de elec.
ex parte Item quod si de consuetudine sit
quod canonicus de nouo receptus
debet cappam facere vel etiam quan
titatem pecunie dare fabrice vel lumi
naria ecclesie vel aliis huius pertinentibus
ad cultum dei Respondeo host. quod con
firmari debet consuetudo tamquam

laudabilis contra c ad apta
et depben pssitati no tn rbncatur
pbenda soto pignois ad empt
t ul bene retinei pt si consuie
tudo pt quod nisi assignetur
pbenda quonsqz cappam fecit
inhot eni capi pt dens d clito
fco canonico spuale conge ut
pt fiat quasi queda pmutacio
spualis ad spuale ut co de rez
pmutatione ad questoes et pt
inhat cpattone reproba canoz
utilitas pnata n publca ar co
deconsti cu omib ctr cpptcr d
de quib cpiectudine que impleiss
ctois in ofiiut sz quod cu debet
fieri canonia mili diuit ad i vite
papne maiores canonicos ne
potulos nros forte ad hic ucrn
placeat tibi de meo et michi pla
ceat de tuo et pt pciastitur p
hec uba ul pmilia Quidz rod q
est ibi pmonia quia illa dcet esse
ibi pacto nulla comcnto 1 q 1
qui pro Sed quid si dicat aliquis
coz inuqua me iinente fict aquis
canonicus in ccca ista nisi ille p
quo rogami fiat canonicus pg uel
cu alys Quidz ray i est pmonia
pcut in cau pcedenti Sed quid si ali
quis dicat coz consuetudo quod
si tu fuisti cxauditus in petitione
ego cxaudirj deam in alia q
ray quod si pces sunt spuales
no est ibi pmonia ar xlim di
quia omib eni qui uni dno famu
lent pt deut liblitate gaude cu
pondus et pondus menspla et me
pura cpta dr spposa cu omib ar
ccuz ad hot xvi q vii c i 2 x
xxv q 1 c 16 itaqz Si aut

sunt carnales ul cp pacto quoda
fco ul faciendo ibi est pmonia
Sed quid si meus inimicus daret pecuniam
pro mia electione ut pyca cassaret
et i mauem infamis Quidz ul
michi noteat ne talis comodum
cp dolo reportz contra c nos sr
rod tam credit quod si inimicus
meus in meu pudicu inimicus
epo daret et hoc pareret antequam
eps me ad beneficiu notaret et
constaret m quod no noteet me
nisi apt munus et illud recipe no
deberet Sed quid si aliquis me i mto
ul cp pisse contradicente latente
pecuniam dedit ul promisit epo
nolenti confirmare electom mam
ul collatalibus pus Quidz michi
nocet in c nos pcut sety si
me sciente, tuc eni dicor uolunta
meam ut posse et io licz pt occ
ulti tencor renunciare si maz aiaz
nolo salvare contra c matheus
et quod dictu est d pmo capi quod
michi michi notz intelligit esse vi
nisi p9 ea cssery pecuniaz solucndo
promissa ul reddendo soluta ut
in c pcut Sed pone quod tant
ratu sciam quod aliquis pro me
dedit pecuniam no tamen soluo ea
nuquid committo pmonia ad hoc
dicit b ibidem quod quidem dicit pt
tan quod pmonia no committo tn
qui pcco ar contra c tua et in
c dco nisi dz soluendo pecunias
Sed esto quod pecunias soluerim
ul reddiderim quis mecu potest
dispensare Quidz rod quod epus
quia no fui pmoniatus in beneficij
receptione pcut no tam Notat
etiam b in c dco pcut quod illud
cp dictu est supra de pmo tam sz

quod intelligi inutilis nocet sine imp-
uitai non debet intelligi sicut inter-
cum ego iam sum electus et me
ignorante et declarante confirmatore
pecunia datur. Si autem nondum
essem electus licet me reclama-
te pecunia electoribus daretur in-
de esset quia per pecuniam eligetur imp-
dans hoc facit in odium meum
ut in t nobis potest sicut est simon.
sim. r. tanta quod si quis obtinuit
ordinem vel beneficium alio pecuniam
dante non tamen ordinatur non
est simonia. secus contra si per pecunia
obtinuisset ar. i q. vi c. Si. Si non
ipse ordinatus pecuniam daret si-
monia esset etiam si sine pecunia
ordinatus fuisset ar. extra i. q. n.
quia proprio et q. vi c. i. Secundum si
quis clericus litteras ap. ap. sine pro
impone sibi facienda aliqua etiam
recipiat pensionem annuam a beata
aliud beneficium ut renuntiet litteris
impetratis. Credo tamen ille ponitur
extra de rescript. ad audientiam et similiter
simonia ibidem in glo. et h. et host.
quod si compactione pecunia fiat renun-
ciatio pro aliquo temporali est simonia.
Si non fiat compositio mediante vel
mediantibus bonis viris et ex alia
parte detur ei aliquid temporale ibi non
est simonia ut colligitur extra de renun-
ciatione et c. veniens extra de pac.
cum super eo vi non aperiatur beneficium
spirituale ita contra quod ex pacto
renuntietur non est simonia ut sunt
in hoc c. ad audientiam tamen quia
sunt ibi quasi permutatio spiritualis
ad spirituale extra de permuta. ad quae-
stiones tamen quia ad hoc tenetur

et tante in esse hic conditio scilicet
quod si recepit unum beneficium renun-
ciet alii. cum utrumque simul licite non
possit detinere extra de prebendis. cum non
ignores et similiter hoc expone quod
dicitur in hoc c. ad audientiam venditas
i. tali pacto renuntiatas. Secundum
si episcopus vel fundator ecclesie perfecturum
statuat quod quisque ibi ecclesie tan-
dedit in redditibus annuatim imp-
petuum recipiatur vel canonicatum et id
quod dedit fiat prebenda. Et
videtur quod si talis constitutio fiat
ad tempus et hoc principaliter intentione
agendi divini cultus et quod dans
propter eius devotionem principaliter non
propter donationem recipiatur ad spiritualia
tollerari potest dummodo potest dignus qui
recipitur alias non et idem potest dici in
monasteriis de novo fundatis exigentibus
scilicet quod quisquis daret tantum
reciperetur ad illud monasterium usque ad
certum numerum arg. extra c. tua nobis dignus
Expone quod aliquis beneficiatus vel
ordinatus iam ante dat compactus et
cum ad episcopum intrare permittat et
ad petendum beneficium ad ordinem
vel electionis confirmationem inquiunt
talis est simoniacus. Credo videtur quod
sic si non det intentione corrumpendi
scilicet ut per intercessionem eius cui dat
consequatur intentum. Similiter si ab-
batis vel alius det aliquid familie
episcopi ne amarus videatur et ut magis
placeat et facilius accessum ad episcopum
habeat de largitate laudetur non est
simonia/ si intentio non sit corrup-
tiva ut dictum est licet talia possunt fieri
cum peccato ut si causa iactantie vel
in donis excessive fiant. Secundum si clericus
aliqua intentione vel pacto det aut
offerat propria bona ut in canonicum

postea admittatur et illa retineat
prebenda Videtur ad hoc quod sic extra e.
tua quod huius oblatio pure recepta
non potest fieri pure simonia quia in talibus
omnis pacto et conventione cessante de
Si vero prius ac pure pacto et con-
ventione qualiter offerat rogans huius-
modi ut in canonicum admittatur et bene-
ficia sibi liceat retinere prebenda
et clerici eius ecclesie consentiant
prius recepto huius potest fieri pure
sine simonia Si tamen is qui tale
donacionem facit intendat ut per
bona temporalia que offert adipisci
spiritualia valeat et clerici cum in fratrem
non reciperent apud deum culpales
iudicantur Responsio de eo quod de bonis
suis in aliqua ecclesia constituit pre-
bendam potestatem conferendi sibi re-
tinens eam alii persone Dico quod si in-
stituit eam de consensu episcopi potest
in constitucione eius de consensu illi
episcopi et fratrum eius sicut placet sibi aliquid
retinere iuris pronatus vel in perpetuum
vel ad tempus Responsio de monachis
qui dant abbatibus suis procurati-
onibus huius quicquid est ibi simonia.
Videtur quod sic Racio quia si ipse sibi aliquid
spirituale quod detur de temporali est
simonia. pure committit appatum pure
tamen principale Responsio Si pro eo de
aliquo episcopo ne sustineat quod remo-
veatur a procuratione quicquid liceat et
quicquid est simonia ibi maxime
credit racio quod in committitur sy-
monia maxime si necessitas vel
utilitas sit quod talis amoveatur
Si autem pure muneribus et obsequiis
vel precibus carnalibus provenire
presumit ne removeatur tunc non utilitas
animarum exigit ut intencio est
corrupta non peccavit Responsio
de eo qui dat pecuniam alicui ut
recipiatur ad serviendum in hospitali
vel in leprosaria vel in elemosinaria
Videtur racio quod si talis ex hoc
aliquod ius spirituale consequatur sy-
moniam committit Si autem recipiatur
tantum ad hoc ut serviat ad tempus
vel in vita sua in parrochia vel in alio
officio non est simonia licet alias
turpe sit aliquid pro talibus accipere
vel dare Respondetur pecuniam aliquis in
dote possit ut intret in religionem
Videtur quod sic extra e dilectus filius
a. et de pacto vel et c.i.q.ii quam pro
pecunia cum dari potest ad hoc ut aliqui
conitatur ad fidem xxiii q. iiii
c per ult. et q. vii quod autem sub
tali etiam condicione possit dare
aliquam in uxorem xxviii q. i. tanc
dicitur etiam pensione possit
aliquem ut comitatur hereticare xxi-
iii. q. vi. item non est cum talis
condicio bona S. Jo. quod extra ut
dilectus filius a. Responsio Numquid est simonia
remittere de beneficio ut alii detur
Dico non nisi in pactum ducatur
extra de prebendis dilecto licet tamen
propter de hoc ~~non~~ est simonia extra
de pacto per eundem licet non. i q i or-
dinaciones Responsio Pone quod episcopus dat
quandam ecclesiam cum omni iure pro-
curanda loco religioso et ecclesie mortuis
personis constitutus per abbatem in
illa ecclesia episcopus nolebat in clericos
instituere pro voluntate sua nisi
daretur ei pecunia Videtur i q iii quam
in ter et glo. quod talis dato e
simonia ar. xvi q. ii c. i Concedo ergo
quod episcopus ille ultra xxx annos
huius redemptionem animarum recepit
quicquid pro hoc iuris quod aliquod ei

acquisiti erit. Item quod non Simo-
niace eum et sic bene recepit et non
possedit et licet sit symonia
ex parte episcopi non tamen ex parte meri-
quod nos prius redimebat quod facere
poterat i q i nullus. Secundum de con-
stitutionibus ita constitutis quod
nullus ad eos recipiatur nisi promittet
vel etiam iuret quod annuatim x
s. dabit. Videtur tamen quod si fiant
propter causam honestam ut expensis
alendorum captivorum redimendorum et
huiusmodi non est symonia. Ibi enim sicut pro
causa laudanda et qui despicit eas
est anathematizandus xl i di si
quis despiciat et ar. xvi q vii fac
non approbo tamen maxime propter
periculum. Secundo non valet tale
statutum sub tali forma scilicet negativa venoc.
non est licitum quia excludit. Sed
sub forma affirmativa esset licitum
ut quicumque receptus fuerit det b.
Secundum de presbytero qui vendit officium
portandi aquam benedictam per parochiam
parochia. Videtur quod quod sit si con-
suetudo quod huiusmodi presbyter officium
tale possit retinere et per se vel per aliquem
de sua familia et proventus eius
recipere non est symonia si committat illud
ad firmam pro certo quo dantur
ad firmam alias esset symonia large propter
symoniam et admixtum turpe lucrum.
Secundum si a quibus sub pretextu religionis
a presbytero petat quod possit predicare
pecuniam in parochia sua ita quod
ipse presbyter habeat certam partem unde [illegible]
committitur symonia. Videtur tamen in quadam
questione de quolibet quod cum principaliter presbyteri
sit quod sit spirituale spirituale et ei va-
dabit quod est presbyteri in tali tamen
est symonia ratione presbyteri et parochianorum
respectu dampni et tenentur [illegible]

ad restitutionem. Secundum si quis vendat
officium claudendi hostia vel pulsandi
campanas et huiusmodi. Videtur quod non. quod
ibi est symonia large sumpta et talia
officia sunt spiritualia large. Si tamen
data sunt alicui cum his officium huiusmodi et con-
suetudo sit loci quod ponere possit alium
loco sui et locare vel vendere ad fir-
mam dare vel etiam dare in dotem
filie ad vitam ipsius dantis proventus
illius officii non est symonia. Hec vero
de officio claudendi hostia ecclesie dicitur i q iii c i
quod non fieri nummarium officium sed tamen
sibi admittit et dicit [illegible] quod tunc
est symonia cum ecclesia amissionem
et qui sit est annexa alicui spirituali
vel qui competunt per clericum [illegible]
Secundum de episcopo qui promisit se da-
turum certam [illegible] et [illegible]
tam efficaciter et fideliter pactum et
re integra. Videtur non quod tales
faciendo pactum illicitum peccaverunt quia
tamen ad effectum pacti non processerunt
penam deponis et irregularitatis
non incurrunt. Quid vero si episcopus postea
obliviscens pacti dederit eidem tantum
pietatis intuitu beneficium nisi ex pro-
posito faciat recipiat illud quod fuit
sibi promissum quia talis interpretatione
recepit a pacto re integra [illegible] de-
cisionem. Secundum si episcopus alicui qui est
in aliquo turpi peccato promittat quod
beneficiabit eius filium si decetero
non commiserit illud peccatum. Videtur non
quod tale pactum est licitum unde clericus
non tenetur resignare beneficium taliter
acquisitum et idem si dicat episcopus alicui
promitto tibi quod providebo tibi de bene-
ficio competenti si bonus fueris et ho-
nestis talibus cum condicione et ad dei
reverentiam et honorem. Ad hoc nota
quod predictis Calcedonensis qui ponitur i q i cos
si quis episcopus indicat esse symo-

procuratores rerum et defensores
et tales subiectos sibi per pecuniam con-
stituunt et intelligitur ibi nomine
procuratoris quilibet administrator rerum
ecclesie ut prepositus yconomus in rebus
nomine vero defensoris intelligitur
advocatus vel gastaldius et vicedo-
minus nomine subiecti regule capitulares ca-
nonici canonicarum monachi et quilibet officiales
ecclesie municipatus i q iii salvator
Sed quomodo differunt hec ita scilicet
prepositus yconomus intendens Go
singulo quod nomen prepositi est generale
et continet alia sub se extra de ele-
ctione quamvis vel prepositus et yconomus
significant idem vel sunt in eadem ecclesia
possunt esse inter deus est ille qui preest
rebus episcopi lxxxix di volumus
yconomus rebus canonicorum preponitur
tamen unum ponitur pro alio advocatus
est qui causas ecclesie tractando
qui etiam dicitur sindicus sindicus
enim est ad vocatus universitatis gas-
taldius enim est qui curam gerit rerum
exteriorum episcopi qui etiam alias maior
domus de vicedominus scilicet episcopi potest in ecclesia
bon Sed nomine laicus ut hec pla
officia exprimuntur ho sine dubio sit quod
ut esse advocatus gastaldus vicedo-
et tunc magis spiritualitatis sed annexum
quo ergo et illis officiis committitur
simonia ad hoc dicit hugo quod in omni
administratione rei ecclesie symonia co-
mittitur si ematur et hoc est simonia
quia prohibitum alii vero symoniam
potius committunt et generali opinione
in hec sentes dicit et probabilius p.
rationem quod tunc tamen est simonia in ad
ministratione empta que est talis quod
habet aliquod spirituale sibi annexum
alias non hic non singulo illius r sal
vator et in ratione iusti t de simonia
et dicit rode ibidem quod episcopus sit
redditus suos vel tamen dare

ad firmam sub annuo censu dum tamen
non sit ibi iurisdictio spiritualis annexa
Sed magis recipe ut ab aliquo ut
eum constituat prepositum vel yconomum
vel inter dominium preposituram tamen
vel balivam temporalem cum iurisdictione
temporali solent ad firmam episcopi ponit
et principes seculares Tertio queritur
alia etiam quedam opera spiritualia utrum
liceat dare vel accipere pecuniam pro
spiritualibus actibus vel pro oratione
predicatione dei laude professione
Credo non quia enim et similia dicuntur
spiritualia in quantum ex gratia procedunt
et ad gratiam disponunt que tamen per
homines ministris exhibentur quos oportet
accipere sustentationem sibi id est rerum ipso quis
militat suis stipendiis unquam et
eius vendere quod est in se ipso spirituale
est simoniacum dare aut vel accipe
aliquid pro sustentatione ministrantium
secundum ordinem ecclesie et consuetudine ap-
probata est licitum ita tamen quod desit
intentio emendi et vendendi et
quod absumitur non exigatur pro subtra-
ctatione spiritualium que sunt exhibenda
hic enim haberet quedam speciem vendendi
gratiam Sed spiritualibus prius gratis
exhibitis licite sunt statute et consuete
oblationes et quecumque alii proventus
exigi a nolentibus et volentibus solvere
intercedente superioris auctoritate de oratione
agitur dicendum quod dantes elemosinas
pauperibus et impetrant ab eis orationem
suffragia non dant quasi intendentes
orationes emere sed per gratuita bene-
ficia eos provocare ad orandum pro se
ex caritate et ex caritate de predicatione vero
dicendum quod predicatoribus temporalia
debentur ad sustentationem eorum non
aut ad emendum predicationis verbum
unde super illud in thimotheum v qui bene
presunt etc vanitatis est accipe unum

vivit
in initio caritatis est presbyter non tamen
evangelium venale ut procedens
dicitur de laude aut deo dicendus
quod aliqua temporalia dantur lauda-
tibus deum in celebratione officii
ecclesiastici sive promissis sive prodi-
tis nisi de pretio officii sed
quasi stipendium sustentationis eorum
etiam tenore quo faciendis proces-
sionibus in exequiis funeribus
dantur aliqua elemosine Si autem
huius fiant pacto interveniente
vel etiam cum emendi vel vendendi
intentione esset ~~ibidem~~ ibi vitium
simonie Secundum patet per statuta in aliqua
ecclesia quod in fine cuiuslibet processionis non
fiet nisi etiam pecunie primam le-
gasset Videtur tamen et theologis quod tale
statutum illicitum esset quia pietatis
officium excluderet sed quod propter hoc
vel propinquum mori prodeque non
fiet circa quod dicimus nisi secundum et in
Si autem statuerit quod omnibus etiam
primam legantibus talis honor fiet
sed aliis ad hoc non tenebantur non
esset simonia nec illicitum dummodo
intendant hoc tamen ratione laboris
tamen circa et cum sit prima ordinatio
habet exactionis secunda habet speciem
gratuite recompensationis Utrum
liceat dare pecuniam pro anniversario ce-
lebrando Videtur non quod non licet
pro spirituali pacto facere de danda pecunia
sed tamen ex devotione detur ecclesie
tenetur celebrare pro eo vel pro quibus
datur sed quod est magis prohibito
obligatio Simonie circa dicit quod contra ne
positiva in spiritualibus quod enormis quod
inventum est constitutis redditibus
aliquos in ecclesia aliqua nisi ibi
fiat anniversarium eorum et hoc quod

constitutum per illos qui dederunt eam
in spiritualibus facere contra de prebendis praecipitur
sicut non autem per donatorem quia
non licet ei conditiones apponere spiri-
tuales sed temporales ut redemptionem
captivorum ut xvi q. v. circa sed ho-
stiensis ibidem et sequitur quod enormis dicat
quod hoc sibi non placet et quod hoc
omnis in porrigi redditibus potest ta-
cuius tamen esset dicere relinquo tali ecclesie annali cum annali per labores suprascriptum
domino ut illos tantum qui in eo
anniversario interint dicendas rogo
prelatum sive capellanum sive conventum predicte
ecclesie ut faciant anniversarium meum
ut predictum est Secundum patet per canonicis non
ad horas principaliter prebendariis
horariis vadit inquirit quod hic simo-
niam committit Videtur quod non circa quod
in decretalibus non [illegible] etc. [illegible] quod non quia
quod dein per gratiam olim quod talis vitam
simonia committit non quia nulla quod
pressa pacto intercedat tamen gravius
peccat sed primam satisfaciat ex quo
et tenet non et cum vel Secundum patet per clericos
propterea vigilet ad defunctum dicat
psalterium Videtur hoc quod sed faciat
pacto quod per x de legere presbyterum simonia
est sed aliquot vigilaret ad defunctum
non est simonia licet ita sit tamen quod
debeat legere circa quod de prebendis suggesti.
et sunt non spiritualitate sed labore
quod non tenetur quomodo spiritualiter sive ex
officio subire potest vendere Secundum patet
de hiis qui habent cimiteria dum sepa
sunt vitium inquio non ponit aliquis
nisi canonicus vel frater aliquis quod est
autem taxat prohibito potest aliquis
exponens in fratrum vel canonicorum
cimiterio sepelliri Videtur quod simonia est quod
et audivimus et sit quia nec
pretia nec pro officio aliquid recipi non
debet Secundum patet per maiores eorum petere
nisi propterea Item Videtur hoc quod

hoc est pigm audire et iudicat
iudicium pmonie extra c audiuimus
Secundo si fiat pact delicto redimendo
pcio ito antecpia corpus ad ecclesiam
deferatur Responso licitus est et tpale
et ideo pt vendi et redimi et
donari et pmutari ab inuito et
corpus fco Secundo si clia volunt
corpus sepeliri nisi pmo i posito
pacto delicto redimendo Respondeo hostiensis
quod hoc est species mali tamen fiat
pact de tpali ad spuale extra
de rerum pmu. c ult. Secundo si
portato corpore ad ecclesiam aiunt
nolunt recipere sepeliri et eum mole
ter reprobent ad pua domini Responso
ho. quod nichilominus debet corpus
gtis et honorifice sepeliri si tamen
pt consuetudo gnalis eccie vel
q. quod laicus retineat actionem pnit
anni cogi ptem. ecclesie restitue
lecti quia consuetudo talis est
laudabilis et in hoc capitulo et plibus
intelligi pt extra c. ad ap tam
Vtrum fiat iusticia propetua vel
compellenti pt pmoniat Responso
quod hostiensis et ray. loquendo de
iusticia ecclastica et qui datur epo
vel alys procedens in pro spualis
idem eciam credit eodem qui pro tpalibus
pt psona ecclastica que debet gratis
reddere ianuam iurisdicionis ecclesie
secus si scandalo laicus licet alias
gnaliter pcet doctor i q in vendetes
iuris et gle quibusdam aut ut dr
alios an quod eciam in iudice scilicet
vende iudicium iusticie pt pmo et q hoc
est actus iuditis et i quo ad est spi-
tuale Vtrum arguitur occultare specialia
pctum aliquis pt pmoniat cum ad eius
officium ptineat illud revelare Respondeo
pt extra c in nemo ubi dr quod

ut sunt vendit persone pue sunt
tpalis sed eciam respectu persone
et consanguinitatis aut affinitatis
occultare pctum publicum subditi p
lato est pmonia ubi si psbit non
notificet epo publice ptatem in
corrigibilem pp pdicta pmonia
committit et est sic spuale quod
pro pcio ponitur pcti revelato ad
cuius officio tenebatur Vtrum testifi-
cari specialia pt pmoniat Respondeo
hostiensis sic in causa spuali alias
non licet pro i gnaliter pctum vel hostiensis
alios an in causa ecclastica et pmus
ecclasticus pmonia committatur si testimonium
vendatur in alys gnaliter pctatur
Vtrum ad notatus committat pmoniam
Responso non est simplice deiudice et de ad-
notato quia iudex sit reddit sibi
propio officio assignat et tenetur
reddere iusticie iudicium sed ad notatus
nil sit assignatum et ideo pro labore
pro tamen pt corpalis ut ad sic teneat
ex officio pt accipe solarium modat
et idem dicendum de in pito qui dat
consilium sed quare non idem in teste
Respondeo alios quod hoc est q in
testimonium est de spua causa timandum
consilium aut pcut et proximum ad-
inculatur ex pibus causa ut testes
cogitur testificari non aut in pito
consiliari Secundo ad hoc disson-
guit quod sz si ad notati et consi-
liarij vendant scilicet committunt
pmonia et hoc maiore et minore
periurium dominica non aut si vendant
laborem pnt cum ad hoc non teneantur
iudex aut et testes nichil pnt
accipe pro labore iudicandi et testi-
ficandi quia ad hoc tenentur hec
alios Secundo circa qualiter aliqua sunt
queda spualibus annexa sz Vtrum

ius percipiendi decimas possit vendi
vel emi. Videtur ut primo de decimis c. ad
vi. Utrum liceat ius emere prestitue
Videtur quod sic quia non est ius sic
erat antiquitus emptio spiritualibus
quia ut dicitur in glossa Gen. xxvii emit
Iacob omnis primogenitas et iure ipsius
ad Aaron pontificatus fuisse emit tamen
Iacob Gen. xxv ab Esau ius illud
nec de hoc reprehenditur quia illud
ius debebatur ipsi Iacob divina or-
dinatione et ideo magis dicitur prius
in iusta nescaratum redemisse quam
ius illud emisse vel potest dici quod
non sic erat de emptionibus spiritualibus
in lege nature et in veteri sicut in
nova quia sicut sacerdotium illius
temporis dicitur divina magis fuisse quam gratia
sacerdotum quia sacerdotium ita dicitur dicitur
magna fuisse signa spiritualis officium
quam spirituale officium. Utrum liceat ve-
dere ius provinciatus. Respondeo non sicut in spirituali
hoc enim esset provinciare prius de emere
pa. demere bene tamen recipit tamen
principaliter in nulla mediata in temporali
ius exprimatur ut c. c. ecclesiis et c.
c. fratrum sicut etiam recipit etiam ut
ibidem et sicut ius pa. non potest vendi
ita etiam ut infeudum dari et similia
maiori precio vendere quam ius pro
esset premio quia talis venditio aliquid
precio non attingit ipsum ius pro-
fratrum aliquorum an sed tamen applicabitur pe-
cunia data pro emptione iuris pro-
Videtur in quanto non est putandum in glossa
et ex demere pa. quia ut in glossa
quod applicabitur esse tamen per singula
emptionem est in iuria facta ad extra debet
et sic etiam erit fratrum ipsius pro. Sed
quid si ipsa eadem etiam ius prova-
emisset a prone pro peres quem
remanebit ius illud videtur quod

non peres etiam quem emit ad ex
demere pa. illud quia non tenuit vende-
quia spirituale vel annexum spirituali vendi
non potest extra c. ecclesiam et sic re-
manebit apud prone pecunia resti-
tuta contrarium colligitur ex extra de pro et do
c. ubi dicitur quod emptor spoliatur
et non venditor. Sed aut nolumus
venditore spoliari hoc dixisset de
ipso sicut de alio vel dicitur quod previari
debet utrumque hoc non in glossa illius c.
c. et ultimum prima per priorem approbatur.
Utrum liceat vendere vasa consecrata
puta talices patenas et huiusmodi. Respondeo
illa consecrantur ratione forme non
ratione materie et ideo licet ea vendere
ratione materie non habito respectu ad
consecrationem ita tamen per ratione secularis
non vendantur nisi prius in massam
redigatur alias non esset vendi sicut
etiam in eadem forma ex q. in hoc ius
porrect non sic autem est de oleo et
spiritualiter consecratis quia hec consecrantur
ratione materie. Sed quid sicut vel dicitur
de lignis consecratis esse sicut de
struatur. Respondeo ut dicitur de c. di. i. ligna
debent vel igne comburi vel in usu
altius esse consecrate comuti vel
ad profectum fratrum in monasterio poni et
hoc non inducit fratrum glossa sed in locis
religiosis ut in dormitorio capitulo et huiusmodi
non autem in coquina vel in aliis
pasturadis ut debent in usu laicorum
comuti ut dicitur in dicto c. ligna de co.
ex q. in quem sicut. Utrum liceat vende-
re in usu sepulture vel quod in
quia empto[?] de hoc quod
vendit agrum in quo erat spelunca duplex
in qua mortui sepeliebantur. Gen.
ex Respondeo ad quem de dictum supra
in principio c. de sepulturis ad articulum
non dicendum fratrum aliquorum an quod
quidam dicunt quod cum agro illo vendito

tunc fuit illa spelunca et hoc potuit
fieri sine peccato sicut etiam nos probamus
cum illa vendita fuisset. aliquis non
distinguit ut proponimus quod etiam
illa spelunca vendi et emi potuit
sine peccato quia non erat ad sepe-
liendum benedicta dedicata vel consecrata et sic in
utraque harum parte non fuit commissa
symonia. tamen mutatum nomen ephron ephron
ut sicut postea dicetur ephran quia
cum noluit dare gratis ut patet perfectorum
et postea vendidit hic et ideo
cum primo diceretur ephron .i. consummatus
et perfectus dictus est, postea ephra
.i. minus et imperfectus dicebatur. autem
illa spelunca duplex quia in ea duo erant maior
prior in qua sepeliebantur viri et
minor interior in qua sepeliebantur femine.

de x°

Restat nunc dicere de decimo et ultimo quod
admittatur ad accusandum symoniacum et
testificandum contra symoniacum. Admittuntur
omnes etiam criminosi et infames dum-
modo non sint inimici vel conspiratores
et hoc si accusatores sint clerici male
fame secus si sint clerici bone fame
ut contra eum tanta ... in ipsos tum
tamen accusator non probet sed testes
nulli ad accusandum admittuntur qui
a testimonio repelluntur et ideo refert
inter hoc et illud ut extra de sy. c. licet heli.
In testificandum autem admittuntur ad dotem
probandam extra de sy. c. per tuas i. quia quanto ad ma-
iorem evidentiam multiplicatur distinguitur.
et primo tamen modum agendi utrum
agatur de crimine criminaliter an civiliter de rigore
et si civiliter agitur utrum de equitate an ex
officio distinguunt tamen personam que
procedit utrum sit regularis an se-
cularis et si sit regularis utrum sit
inferioris gradus an excellentioris digni-
tatis et an ille idem sit bone opinionis
an male fame et utrum etiam possit
puniri de facili an sine scandalo non
possit condempnari. officio distinguitur

tamen personas testium utrum sint hoc est
vel emendati de crimine an perseverent
in ipso et an non testificent ex cupi-
ditate vel odio. officio etiam que crimina
obiciantur testibus utrum eadem vel ma-
iora an paria vel minora. officio an
sint etiam alia crimina que ad mutet
testes perfecte colligere illos quicumque
capitula ad alteram partem dicendo sic
quod testes etiam criminosi et maxime
emendati de crimine qui aliis criminibus
fuerunt et credit necessarium esse
hoc quod sint criminosi non emanati
alias non maxime non pertinet in scele-
re et nimie zelo iustitie testificantes
quibus minora crimina opponuntur ut
furti adulterii que sint minora sy-
monia admittuntur contra regulare
inferiorum graduum quum infamatum
qui sine scandalo potest facile removeri
et hoc quando agitur civiliter et secundum
speciem equitatis non ut deponatur
ab ordine sed ut amoveatur ab ad-
ministratione et ideo tales contra regu-
lares admittuntur quia et excellentioribus
causis removentur sicut quorumdam
religiosorum approbata consuetudo
deposcit et hec omnia probantur extra de sy.
c. per tuas. Officio autem distinctionum
dicit hoc ita stricte servanda quod si
membrorum unum deficit testem repellit
et hoc non sentiebat etiam bernardus in glosa
ita et si non admittit hoc .i. crimine
symonie etiam contra regulare si de
inferiorum etiam istos qui non zelo
iustitie sed malignitatis fomite testi-
ficentur ut inimicos capitales et con-
spiratores ut in c. per tuas .i. quia
illos non ut etiam admittit predictos
si agitur ad depositionem gradus aut etiam
si deficeret tunc per aliquem ad hoc ut
quis removeatur ab administratione
quia tunc si iuris rigore procedi debet

Symonie
testificandum
de rigore an ex

Item archiepiscopus admittit si secularis
accusatur vel regularis superior quidem
ut episcopus vel inferior gradibus bone
opinionis vel qui non potest suspectus de falso
vedimi (alii dicunt quod ista decretalis
privatis i. corrigitur per glosam capitulo de
testibus testimonium. Sed Hostiensis reputat
absurdum cum ipsa sit nimis venerabilis
ideo dicit decretalem glosam intelligendam per
predictam distinctionem. Secundo de socio
sive de mediatore in primo. Numquid ad
mittetur contra actorem principaliter. Respondeo
si talis sit socius tantum criminis et non
muneris admittetur contra eum cum
si agatur tantum criminaliter non autem si
agatur civiliter socius ~~vero~~ non criminis [cum si agatur criminaliter]
et muneris non admittitur ut de testibus
mediatores et per Jo. an. Hostiensis tamen intelligit
de mediatore non emendato. De crimine
aliis quidem esset speciale in hoc capitulo c.
testium vel potest dici quod de
emendato intelligitur et tunc est speciale
quod mediator admittatur. Sed quo
modo repelletur socius sive particeps
criminis (si enim accusatus dicat non potes [et sequitur]
contra me testificari quia mecum in eo
crimine fuisti condempnandus ut confessus
ut capitulo de confessis c. i. R. non dicat vi
facta quod impositum vel et si fecissem
non potes esse testis tamquam eodem
vitio laborans (ut in c. et lex non
docet vitium xxoxu quia vim quod petat
R. aut glosa nasom cum consentit
Host. dicit ut exceptio contra te
quia dico te crimen illud commisisse
super quo vis me accusare vel testificari
et per consequens non fore audiendum et quod
ita sit offero me probaturum. R. enim
iudex exceptionem talem non admit-
tat appellatur iuste ut capitulo de ap-
pellationibus posita et c.

Explicit liber sextus primum capitulum
primum ... et est finitus sabbato
in die sancti Johannis baptiste A. i e i a.

Renovat in dubiu a plisq an liceat Ctmo
pricipi Regi .. p defensioe sui status uti
favoe heticor et cos sed in bello sive ad
offensam xianor ob defensionem tua sicam
1o ut pmitti. Et vi qy pmo qr omb heti
st eomicati de here comica et cu comicat
pticipac no debemq ymo phibent de sen
2o excos ad mt de media millaqmg Ptea he
tici inferut bellu eclie vniusali vt dicit glo
2o 2e st hostes X qm ipius e excepit de elec
fidameta li vjo go no lic aliu pricipi
cu eis atticia ut pricitate ghe iudac imu
to dnd no pt hmo sedns iure C de malifico
testa l libi et in clo jo de nom ecope inci.
3o Vbi pt ad he. 2. pali xviij et ysa xxxvj
he. qr ex teo iuriy fuit reprehensus qr se imia
uit cu Regibus ysrl dicat et hs qd he. xxviij
4to q iiij clo j et clo maximia Ite ad Reges p
tinet eclia defende ab hetic et paganis
ut in pluribs pallegatis no dent go illos applac
et peues se recipe quos impugnac tenent
ut in regla iur vocs ff. de reglis iur
5to Ptea q ecles heticos etia insurrexit et guer
ram palam intulit et contir infert et oibs
Xpi fidelibus ut q eos insurgat mandavit
quo go pt ab pricipibs eor suffragio uti
cu no careat scrupulo pactati occulte q
manifesto facinod no curat obviac de sen
exco p qm de testi lic et clo po quad quo
go mag no carebit suspicoe qm ptcipat
ad hmoi delinquentibs Cz qum pt de iste
Conclo contrariu duit de iure st q liceat sy
scrupulo pcti et alicy pene ecles in suam
defensionem invocac Notissimu eni est qr bin
cuiq nali iure pmitti defensio ff de le ad
le. aqui l si quis q qm cu alit de homicidio
statui 2o adeo qr et ctra pactum iure et lic
occide se defendendo ip invadente ut C ad
le cor de sicca l. is qm aggressorem de ho
micidio et sinoses Si go dns suo .. ppria
et suor defensionem vult uti suffragio hmoi
infidelium iure nali imitit et io reprehendi
no pt Nam si precepta decalogi no obstacles
ista pacmit licitacoy hac qy defensioibs ea sit
multo mag patieut precepta canonica ab
eccia introducta Ptea eciudes e qr in bello
insto licitu e fidelibus iuvac infideles xij q
ij iudicamq xxiij q j go eo ej ctum ty in
fidelibus ut instris et organis quibus ad
iuris necessitates explendas no qr eor
gesta et doctrinas pbemq et hs no e absurdu
qr p organu psone inhabilis fiet pt qd
ipse agens et organu imparieus facie no possit.

ff de acquiren pos l. j q ptmd et no de
plen attedes Nam et paulus usus fuit
phiscor auxilio q romanos dices se
phiscu xxviij q iiij scdo infine Ptea sicut
in necessitatibus tenemr eo vinclo caritatis sub
veniere hetic et eis etiam dare tenem oly
di quicesimag lxxxvj dist no satis ita multo
mag hac caritate in necessitatibus iuris ab
eis recipe licebit Insup no e dubiu q
sm lege nature et canonum et divina omnia
media ad pace et concordiam sit no solu
pmissa s precepta et gna st phita xxiij
q iij vnlo solu s no pt negari qn reductio
istor hereticor facilius fiet p hmoi parti
cipacoy qr pcatus quos qm ut ab expi
gencia didicimq concordia iux dictu b go
parve res crescunt discordia maxime dilabun
Ulterius eciudes est qr etia no patit ut inf
deles de suis possessioibus expellant et vim
paciant ut plene notat jnnocen. de
voto qd sup hys et Oldra. elto consilio suo
et hs no e appl aliud nisi q creature dei st
de quibus no e despand qr oibus eni fidelibus
sub et infidelibus passus e xpus et ideo
eo modo cu oibus nobis gerendum e cu ob
oves sint de quibus dictu e pasce oves
meas de ma et obe. polite Unde ex supto
fidamento dns no recepiunt claves et
ecclastica discipliva no insigar no e phi
bitu uti comercio tlium infidelium Non
obstant qe rones Nam in pmis in casu
necitatis licitu est ad comicatis comicac de
sen exco qd sup hys et hic cu iste ppo
et pppo qr p defensioe bonor et psonar
sit eor comicaco Ite no obstat q hetici st
hostes eclie qa etia no indicat bellu ut
pmittit nisi in favorem fideliu si go e fide
liu innac ab eis p hs no cuenit precepto
eclie qr qd in favorem sui quis introduciat
no dz in odiu retorqueri ff de legi l qd fa
voe no e eni dubiu qn p detrimetu qd patit
bug l vis ut dnd regnu xianor religna
bonitas no leda Et qd go etia indicit e
infideles in favorem fideliu dz intelligi nisi
fideles eor ope indiguerit Non obstat
et qr Regibus preceptu sit insurge e hostes
ope qr hec preceptu recipit licitacoy qntu
fieri pt et cor ut sup dictu e de lege divina
hy insatutio e qr quotiens quis se defen
de possit p qd instituto repant alia
ut dixi Et st concludi pt qr licite potest
istor hetiçor brachio se iuvac sy metu
cuiuslibet alterius pene

דיוי ואיתמר א"ל מעבשין אמרין ליה
בריעקא ומר קשישא בני רב חסדא ל̇
לרב אשי הכי אמרי נהרדע' משמיה דרב
הא אסמכתא בזמנה קניא בלא זמניה
לה קשה אמ' להו כל מידי נמי בזימניה
קני בלא זימניה לא קני דילמא הכי ק̇
קאמרינן אשכחיה בגו זמניה א"ל קני
קנה לבתר זמניה לא קני מאי טעמא
מחמת כיסופא הוא דקאמ' ליה ולית
היא אפילו בגו זמניה נמי לא קני והא
דקאמ' ליה סבר כי מטי זמניה לא ליתי
וליטרדן אמ' רב פפא הא אסמכתית
זימנין קנה וזימנין לא קניא ליתי ו̇
וליטרדן אמ' רב פפא לא קמא אשכ̇
אשכחיה דקא שיכרא קני דקא מהפך
בזוזי לא קני א"ל רב אחא מדיפתי לר̇
לרבינא דילמ' לאבוחי נחריה אינשי
אינש אסמכיה אזוזי ולא אמ' רב
רבינא אי קפיד ברבור דזוזי קני א"ל

מיוי הפותיקי ד"א לית יהא לך פרעון
אלא מזה " ההוא גברא דזבין ליה
ארעא לחבר' באחריות א"ל אי טרפו לה
מינה מגבינא לך מעדי עדית דידך לך
מעדי עדית לא מגבינא לך דבעינא
למיקם קמאי ולא מגבינא מעדית
אחריותי דידך לי לסוף טרפוה אתא בידקא
שקליה לעדי עדית סבר רב פפא למימ'
מעדית א"ל זחית קרימ' א"ל רב אחא מדיפ̇
מדיפתי לרבינא ולימ' ליה כי אמינא לך
אבא דהדרי עדי עדית קיימא קמאי ק̇
השתא קמא ליה עדית במקום עדי ע̇
עדית " ורבי שבא הוה מסיק זוזי ב̇
בי רב כהנא א"ל אי לא פרעת לך ליום
פלוני גבי מהאי חמרא סבר רב פפא
למימר כי אמרינן אסמכתא לא קניא
הני מילי בארעא דלא לזבוני קיימא
כיון
אבל חמרא דלזבוני קיימא באזוזי דמי
א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרבב

הכא הלואה אמ׳ רבא הדה יתיבנא קמיה
דרב נחמן ובעשור דיותביה אונאה וא׳ ל׳
דאזדיק חזיתן אילונית אונאה הרי מחילה
בטעות היא לא הויא מחילה דאזדיקן
חזיתן אילונית אילונית דמחילה
בטעות היא והדיא מחילה דתנן הממ׳
הממאנת והשנייה והאילונית אין ל׳
להן לא כתובה ולא פירות ולא בלאות
ולא היא דלא אונאה תיובתא ולא
אילונית מסייע ליה לא אונאה תיוב׳
תיובתא דלא ידעה אית ליה אונאה
דיחיל ולא אילונית מסייע דביה לה
דנפיק עלה שמא דאישות   ההיא
איתתא דאמרה ליה לההיא גברא זיל
זבין ליה ארעא מקריבאי אזל זבן לה
אזל א׳ הדר לי ודי מהדרת לי נכסי אזל
את ודגולה אחי אמ׳ רבה בר רב הונא
אתרגולה אחי סמכה דעתיה ולא גמר
[illegible] ארעא והדרי פירי

אמ׳ רב פפי עביד רבינא עובדא וחשיב
ואפיק פירי ולא ברכה בר רב הונא אמ׳ ל׳
מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא האי
משכנתא באתרא דמסלקי אבל שיעור
זוזי מסלקינן ליה אבל טפי לא מפקינ׳
מיניה ולא מחשבינן משטרא לשטר׳
ביתמי אבל שיעור זוזי מסלקי ליה
טפי מפקינ׳ מיניה ומחשבינ׳ משטרא
לשטרא אמ׳ רב אשי השתא דאמרת
אבל טפי לא מפקי מיניה אבל זוזי ל׳
שיעור זוזי נמי לא מסלקי ליה בלא
זוזי כל סלוקי בלא זוזי אפקיה מיניה
הוא מאי טעמא הוי אבק ריבית ואבק
ריבית אין יוצא בדיינין עבד רב
יוסי עובדא ביתו׳ קטנים כגדולים
ואמ׳ מר בריה דרב יוסף משמיה דרב׳
האי משכנתא באתרא דמסלקי לא ניכו
אלא דלא במאי ניכו ניכול בקיצותא
הנאה למאן דאמ׳ קיצותא שרי אל

אולא בנכייתא
ועירבא מרבנן
אפי׳ בנכייתא לא
ניכו לא

